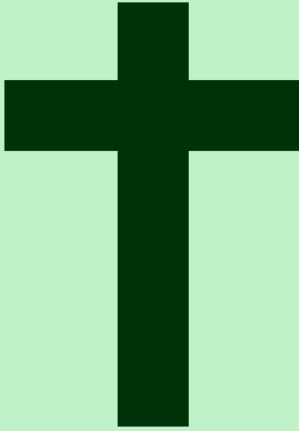

wĩn nìvìnì
tirlɛ

toussian du sud: wĩn nìvìnì tirlɛ New Testament

wĩn nivìni tirlɛ
toussian du sud: wĩn nivìni tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Toussian, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7

Contents

Matye	1
Marku	53
Likiyi	85
Nsyõ	140
Tyipínì	182
Wrome tãn	239
Korēnti tãn	262
Korēnti tãn	286
Kalatu tãn	300
Yefesu tãn	309
Filipi	317
Kolosi	323
1 Tesaloniki tãn	328
2 Tesaloniki tãn	333
1 Timote	336
2 Timote	343
Titi	347
Filemo	350
Nsyaku	352
1 Nsyõ	358
2 Nsyõ	364
3 Nsyõ	365

Matye-á nivìnì tir nê wãrkı Yesu tyí sòkò

Yesu Krista duku wìl-̀nsahlè

1 Yesu Krista sùtó nàhkì yó ye lésò Davidile, Davidi sùtó nàhkì yó me Abrahamuè. Yesu Krista mè nàh tãn nónó-á ku sòkò, pé yni we yò: 2 Abrahami mènè, Yisaki sú ye. Yisakùlè, Nsyakòbı sú ye. Nsyakòbulè, Nsyuda sú ye, ìmò nê-á ò ò ò ò ò sòkò yóle.* 3 Nsyudalè, Peresi ànê Nsera sú ye, té Tamar me pé yúnè. Peresilè, Yesronı sú ye. Yesronıne, Wramı sú ye. 4 Wramıne, Yaminadabı sú ye. Yaminadabılè, Nasò sú ye. Nasòne, Salma sú ye. 5 Salmalè, Bowası sú ye, té Bowası yú me Wrahbılè. Bowasılè, Wobedı sú ye, té Wobedı yú me Wrutilè. Wobedılè, Nsyese sú ye. 6 Nsyesele, yòtè dí Davidi sú ye. Yòtè dí Davidile, Salomo sú ye, té Salomo yúnè, Yuri lékòkè kyı ye lésò. 7 Salomole, Wroboyam sú ye. Wroboyamne, Abya sú ye. Abyalè, Asafi sú ye. 8 Asafilè, Nsyosafatı sú ye. Nsyosafatlè, Nsyoram sú ye. Nsyoramne, Wosyası sú ye. 9 Wosyasılè, Yotam sú ye. Yotamne, Asyası sú ye. Asyasılè, Yesekyası sú ye. 10 Yesekyasılè, Manası sú ye. Manasılè, Amo sú ye. Amole, Nsyosyası sú ye. 11 Nsyosyasılè, Yekonya sú ye, ìmò nê-á ò ò ò ò ò sòkò yóle. Té légbí ye sò pé me Yisrayel no kyí mò à pé tè sòkò Babilonı yamana sòkò.† 12 Képah nàh, Salatyelı dubi, ìmò nê-á Yekonya píđine. Salatyelılè, Nsorobabelı sú ye. 13 Nsorobabelılè, Abiyudi sú ye. Abiyudılè, Yelyakimi sú ye. Yelyakimine, Asorı sú ye. 14 Asorılè, Sadokı sú ye. Sadokılè, Asyimi sú ye. Asyimine, Yeliyudi sú ye. 15 Yeliyudılè, Yeleyasar sú ye. Yeleyasarılè, Matã sú ye. Matãne, Nsyakòbı sú ye. 16 Nsyakòbulè, Nsyosefu sú ye, nê-á Mari pele. Mari me ye sò dubi Yesule, nê-á pé n ye Kristale, Liyel ney yáhtòkònlè.

17 Kno kno nóno pól-á we sòkò, sè we yò: A tókò Abrahamı gbı tyí, pópò à pò syı Davidi gbı tyí, kno kno gbònyáh ye we sòkò. A tókò Davidi gbı tyí, à pò syı Yisrayel no ténsokòno tyí Babilonı yamana sòkò, kno kno gbònyáh ye tó we sòkò. Té à tó tókò Yisrayel no ténsokòno tyí Babilonı yamana sòkò à pò syı Krista gbı tyí, kno kno gbònyáh ye we sòkò.

Yesu Krista dubi dùkùlè

18 Yesu Krista dubi dùkùlè we yò: N yú Mari sò me gbínólè Nsyosefu tyí. Nte pèkì nàh sò we yah pé wró, té kè pò we Mari me kúrkilè Liyel Mirki gbò yò. 19 Té ò pé Nsyosefulè, négbí ye sò òne. A nàh sò me ké tyí ne pé Mari yin yıkı névyè yí yah. Képah ye à kè yah tókò ne, páh kı à yahle sèfin sò sòkò. 20 Wáh me képah sòno sòkò, Té ògbè Liyel yinyò tònpi yó pò wil ò yah dékí sòkò, té yo ò tyí ne: «Davidi píđi Nsyosefu, káh tíkí pı á kyı Mari fúrnólè. A nàh we di, Liyel Mirki gbò yò ye à tókò kúrkilè mènè. 21 A kı píđi dubi nê-á kı ò no pwah n mò n pi pé tyípél sòkò. Képah ye, á kı ò yin

* 1:2 1.2 - Nsyakòbı ò ò ò ò ò ye Yisrayel no yìkìni gbòninò sùbilè. Yah n te Yenesı 46.8-21. † 1:11 1.11 - Yah n te 2 Yòtãm 24.12-16.

sah Yesule.»[‡] 22 Tě ñgbě Liyel-á lésõ ñ těntõ syínyo-ò kǒ à tyi nóno yo sah, sépi wil yīn ye tyi nópi pól kǒ sè pɪ. A lésõ ne ríkě: 23 «Yah, dí pí-ríkě sè kɪ kúrki tǒkɔ. A kɪ dīnpir yó dubi, té ñ yīn kɪ sah Yemanuwelule, nê kór-á: Liyel me ápile.»[§] 24 Nsyosefu-á pɔ dɔ yuku, Tě ñgbě Liyel yīnyõ tǒnpi-á tyi nóno yo ñ tyí, à sè pɪ. A ñ kyɪ Mari fur. 25 Nte pèkì náh we yah pé wró, fóó Mari syi pɔ pídí mè dubi, té Nsyosefu me ñ yīn sah Yesule.

2

Nwõ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu kyínyahnɔle Yesu tyi

1 Yesu dubi Betlemɪ kwil sɔkɔ, Nsyude sétáh yõ, gbí nê-á lésõ yõtõri me yõtě dí Yerɔɔi gbõ. Yesu-á dubi sě, ñwõ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu me wil gbǐngbokele, à pɔ Yerusalemɪ kwil sɔkɔ, 2 té me pikínyahnɔ pɪ ne ríkě: «Nsyifunɔ yõtě dí nê-á dubi, à me ñyāh sɔkɔ? Api me gbǐngbokele té ñ ñwõ kèpil we kè wil. Képah ye á ne á pɔ gbilkínó sah ñ yõ.» 3 Yõtě dí Yerɔɔi-á képah tě noh sě, kè ñ fɔkɔ fěkɪ ànê Yerusalemɪ tǎn pólle. 4 Kǎh pɪ sě, à me sárká syínwilkipu yõtām ànê Liyel tyi kǒnsǎhnó kwópú pól ye tuke, té pè piki yah ne ñkě, ñyāh sɔkɔ se Liyel ney yáhntokɔnɔ yīne à pɔ dubi nɪ? 5 Pè me yo ñ tyí ne: «Betlemɪ sɔkɔ ye, Nsyude sétáh yõ. A náh we di, Liyel lésõ ñ těntõ syínyo-ò kǒ à kè wǎrkɪ sah ne ríkě: 6 «Awo Betlemɪ kwil nê-á Nsyude sétáh yõ, á náh me fǒrɔɔ Nsyude sétáh yõ kwlo ñgbnɔ sɔkɔ dé. Yah, névye yah tě-ò yó kɪ pɔ n dubi n pí á sɔkɔ, nê-á kɪ ñmɔ no Yisrayel těno plɛ n pi.»^{*}

7 Képah těne, Yerɔɔi me ñwõ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu wõbɪ ye à pɔ pè piki yah pī, gbí nê tótó-á pè we ñwõ kèpil mène. 8 Képah náh, à pè tekɪ mɔ Betlemɪ sɔkɔ, té yo pé tyí ne, pǎh kɪ kyɪ, pè pikínyahnɔ pɪ palle piri mè tyí sɔkɔ, pǎh kɪ à we, pè pɔ kè yo pé tyí, péwɔ tɔ kǒ pé kyɪ gbilkínó sah ñ yõ. 9 Yõtě dí Yerɔɔi-á welo nópi yo te pé tyí, pè me wěkì tě. Pǎh wěkì tě, ñwõ kèpil nê-á sǒ pè we té me gbǐngbokele, pè tǒ kè we pé yah fínne kè n yuku péle, pópó à kyɪ yīn piri mé-risah yõtāh sírr sɔkɔ. 10 Nwõ kèpil mè tǒnwenɔle, kè pé nɪ kah vɪ. 11 Pè me de gbô, té piri we ànê ñ yí Marile. Képah těne, pè pé gbètukunɔ di piri mè yah à gbilkínó sah ñ yõ, té pé vyó yey yukɪ mɔ à sǎn, ànê wòkò yõ yõ kwāh pǎn pènèkì yó, ànê làsèkwél pǎn pènèkì yó wilki sé sɔkɔ, à pèpɔrɪ pɪ piri tyí. 12 Képah náh, Liyel gbáhdyāh yó di pé tyí dékí sɔkɔ ne, pè kǎh pé syɪ yuku Yerɔɔi fínne. Kǎh pɪ sě, pè me wěkì kǎhkí yó tě, à pé syɪ sɔkɔ pé kwil sɔkɔ.

Nsyosefu ànê ñ no tónsɔkɔnɔle Yesyipti yamana sɔkɔ

13 Nwõ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu-á pé syɪ sɔkɔ, Tě ñgbě Liyel yīnyõ tǒnpi yó me wil Nsyosefu yah dékí sɔkɔ, té yo ñ tyí ne: «Yõtě dí Yerɔɔi kɪ piri mè soh n kǒ n pi núkúnúkú ñ ko n mɔ n yīnne. Képah ye, yuku piri mè tě ànê ñ yūne, ñ to n sɔkɔ péle Yesyipti yamana sɔkɔ, ñ kyɪ n tě nénpó, pópó kɪ pɔ n nɔ ní yónmɔnɔ tyí á tyí.» 14 Képah těne, Nsyosefu me yuku kéne lékǎhne,

‡ 1:21 1.21 - Wáh noh pǎh ne Yesu-á, kè kór ye pwáhnmo-òle. § 1:23 1.23 - Yah n te Yesayi 7.14.

* 2:6 2.6 - Yah n te Mise 5.1.

à piri ànê ò yú tẽ pè sòko Yesyipti yamana sòko. ¹⁵ Pè kyɪ tẽ nénpó, pópó Yerodɪ syi pɔ ku. Káh pɪ sɛ, Tẽ ñgbɛ̃ Liyel-á lésò ò tẽntò syínyo-ò kɔ à nê yo sah ne: «Mé í Pídí ye yal Yesyipti yamana sòko.»† kè kɪ wil.

Betlemɪ wɛ̃npì yrɔ̃ kònmɔɔlɛ

¹⁶ Yerodɪ-á pɔ pì ne ñwɔ̃ kèpye sòko tyi pnèpu-á pé vi tẽ, ò fòko kah vyãh. Té wãh lésò ñwɔ̃ kèpil mè wil gbí we noh sòko te ñwɔ̃ kèpye sòko tyi pnèpu tyí sɛ, à nùkú ne pè kyɪ Betlemɪ kwil ànê ké gbòplo kwlo wɛ̃npì pól ko mɔ, nónó-á pè nãh kah ye nínó nínóle. ¹⁷ Képah sòko, Liyel tẽntò syínyo-ò Nsyeremi-á lésò nê yo sah, kè wil. A lésò ne ñkɛ̃:

¹⁸ «Yínpɔ̃ yó me n dɔko Wrama kwil sòko, nê-á pò gbónó ànê yã yã tyi kãhnínóle. Arasyɪlɪ ye n gbo ò wɛ̃npì yinne.

Pè ye yah kwlo, képah ye à nãh me fãlnó tyí.»‡

Nsyosefu ànê ò no kyíntɛ̃nóle Nasaretɪ kwil

¹⁹ Yerodɪ kúntɛno nãh, Tẽ ñgbɛ̃ Liyel yínyò tɔnpɪ yó wil Nsyosefu yah dékí sòko Yesyipti yamana, ²⁰ té yo ò tyí ne: «Nónó-á sò n yah n kɔ piri mè kònmò-ínsahle, pè ku te. Képah ye, yuku piri ànê ò yú tẽ n sòko Yisrayel sétáh yó.» ²¹ Képah sòko, Nsyosefu me yuku piri ànê ò yú tẽ pè sòko Yisrayel sétáh yó. ²² Té wãh pɔ noh ne Arsyɪlawusi-á tɔko Nsyude mara yòtòrɪle ò sú Yerodɪ swɔ, tíkí à tẽ kyínóle nénpó. Nte Tẽ ñgbɛ̃ me yo mɔ ò tyí dékí sòko. Képah sòko, à me sòko Kalile mara sòko,§ ²³ à kyɪ tẽ ké kwil yó sòko, nê-á pè n ye Nasaretɪle. Tẽ ñgbɛ̃ Liyel-á lésò ò tẽntò syínyo-ò pè tir nê yo sah, képah wil yin ye tir mè kɔ kè pɪ. Pè lésò ne ñkɛ̃: «À kɪ n ye Nasaretɪ neyne.»

3

Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ̃ me Liyel weyne n yo

¹ Légbíne, Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ̃ pɔ Nsyude mara gbɛ̃nnɪ sòko, à pɔ tyah Liyel weyne n yo. ² A sò me yo tũ ne: «Yé yé tyípèl pínó yal mɔ. Yé nãh we di, Liyel tɔrí me yini tẽ te.» ³ Liyel tẽntò syínyo-ò Yesayi-á lésò nê yo sah ne ñkɛ̃: «Ñnì yó yínpɔ̃ me n dɔko gbɛ̃nnɪ sòko ne ñkɛ̃: «Yé Tẽ ñgbɛ̃ wèkì tɔ sah. Yé ò sòkò-ñtãn pɪ tómtóm.» Nsyɔ̃ yínpɔ̃ tyí ye lésò à n yo. ⁴ Yãhmìkì yè fwòmòmɪ ye sò Nsyɔ̃ wil, té à me ò syí tẽ sèl kòle. Sègblo ànê syírɪ ye sò ò yòkele. ⁵ Képah tɛne, Yerusalemɪ kwil tãn, ànê Nsyude mara pól névyɛ, ànê Nsyurdɛ̃ yo gbɛ̃nyah pól névyɛ sò me n wil n pɔ ò tyí. ⁶ Pè sò me pé tyípèl pínóle n yo n pɔ no pól yí yah, té Nsyɔ̃ me péle n wel n wilkì Nsyurdɛ̃ yo sòko. ⁷ Képah sòko, Nsyɔ̃-á kè we Farisi wèkì kópú ànê Sadusi wèkì kópú nãhnãh me n pɔ n pɔ à kɔ à péle n wel n wilkì sɛ, à me yo pé tyí ne, wãhnmiró òkù òpí! Nê se kwɔ péle ne pãh kɪ fɛ to pwah Liyel fòkònyãhnì yah, nê-á n pi nɪ? ⁸ Pè tyípèlɔle n pɪ, nónó-á n wèkì n pi ne pãh pé tyípèl pínó yal mɔ. ⁹ Té pè káh we ne pãh kɪ n sò pé fòkòmɪ

† 2:15 2.15 - Yah n te Wose 11.1. ‡ 2:18 2.18 - Yah n te Nsyeremi 31.15. § 2:22 2.22 - Nsyude mara ànê Kalile mara sò me Yisrayel sétáh yó.

soko ne Abrahami-á pé súle, kápah-á kɪ yĩne dé. Páh kéle n yo pé tyí, dyêh nónó-á yò, Liyel-á kɪ fě sè vi mɔ pɪ Abrahami pyele. ¹⁰ Té man nítě-á me yáhnsáhntenole sésân fě yinne sé sémín soko. Séswô nê-à n syí-ńíkêne pye pèplòle, káh kɪ ko min dah mɔ nyàh soko.

¹¹ Péwɔ tẽ wɔ-á péle n wel n wilki ni soko, nê-á kɪ kè wěkɪ ne páh pé tyípèl pínó yal mɔ. Nte névi nê-á kɪ n pɔ n pi péwɔ náhle, tẽ wɔ tẽnwenɔ-á kal péwɔ tyile. Páh fòrɔɔ kah ò lékyêh nítě dénlòle. Tẽ wɔ-á kɪ pɔ pè wel wilki Liyel Mirki ànê nyàh soko.* ¹² N sémuko fwo fwo kwâh-á me ò gbò. Wáh kɪ ò táh tó sah, kɪ ò sémuko fwo, té kɪ kè pórí kwel mɔ dúkúrí soko. Nte sé yésyí wòle, wáh kɪ sépi suke ní-ńíkê nyàh soko.

Yesu wèlnwìlkínòle ni soko

¹³ Kápah tẽne, Yesu wil Kalile mara soko à pɔ Nsyò tyí Nsyurdě yóngbali soko, ne pé pɔ à kò à pé wel wilki ni soko. ¹⁴ Nte Nsyò me yahle té ne, péwɔ-á yĩne pé pɔ ò mɔ kò à pé wel wilki ni soko, té ò mɔ pyè pɔ péwɔ tyí nɪ? ¹⁵ Nte Yesu me yo ò tyí ne: «Ye kè pɪ sě àtrè. Á náh we di, kè yah ye Liyel-á nê yah kò, ápi kè pɪ.» Wáh kápah yo sě, Nsyò me fě syi. ¹⁶ Yesu wèlnwìlkinteno òsò, à wil ni soko. Nénpó swò yĩnyò yɪkɪ mɔ, té à me Liyel Mirki we kè me n tiki n pi kèpíkípíkí tyí kòle, à pɔ tẽ ò yò. ¹⁷ Kápah soko, yĩnpó yó núkú n wil yĩnyò ne ńíkê: «Nmo òndè Pídí ye yò. Nmo ye ò ònìvìni yòle.»

4

Sétàn yòtě-á Yesu tó mɔ yah dùkù nêne

¹ Kápah náh, Liyel Mirki Yesu tẽ yuku gběnnu soko ne sétàn yòtě à we tó mɔ yah nénpó. ² Wáh sèpìn tikinini ànê lékâhlónó tikinini pɪ yòke yó-ńíkêne, kwèkɪ à tẽ. ³ Kápah soko, sétàn yòtě nê-á tǝnmɔ-òle, ò mɔ me nɔ de Yesule té yo ò tyí ne, ò mɔ-à kɪ nê Liyel Pídíne, à yo dyêh nópi tyí sè vi mɔ pɪ yòkele. ⁴ Yesu me yo ò tyí ne: «Kè me wárkínsáhnòle Liyel wey sébéy soko ne ńíkê: <Yòke ó náh n pu névile dé. Nte welo nónó-á n wil Liyel vyâh, sépi ye pyè n pu névile.»* ⁵ Kápah náh, sétàn yòtě yuku òne Yerusalemi kwil, à kyɪ à sah Liyel ní-ńisah gbò yòtah† ⁶ té me yo ò tyí ne, ò mɔ-à kɪ nê Liyel Pídíne, à yoko n tiki sétáh. Á kó we nɪ, káh me wárkínsáhnòle Liyel wey sébéy soko ne ńíkê, ò mɔ yinne, Liyel-á kɪ ò yĩnyò tǝnpɪbɪ kò sè kɪ à swah syi sé gbàn soko, ò gbáhkɪ kò kè náh n mɪ n pi dáhkɪ tyí.‡ ⁷ Kápah soko, Yesu me yo ò tyí ne: «Kè me wárkínsáhnó tole ne: <Káh á Tě òngbè Liyelle n mɔ n yah.»§ ⁸ Kápah náh, sétàn yòtě tó soko òne yòli kèyy yó yò, à kyɪ kèkòyó tǝrí pólle à wěkɪ ànê kè tahrile, ⁹ té yo ò tyí ne, wáh kɪ ò gbètukunɔ di péwɔ yah à pé gbilki, páh kɪ sé pólle à kò. ¹⁰ Kápah tẽne, Yesu yo ò tyí ne: «Yal ò tǝò, sétàn yòtě! Kè me wárkínsáhnòle Liyel wey sébéy soko ne: <Á Tě òngbè Liyelle n gbilki, ò té ne n sah ò mɔ ó tyí yò.»*

* **3:11** 3.11 - Yah n te Tyípínì 2.1-13. * **4:4** 4.4 - Yah n te Tǝnyonò 8.3. † **4:5** 4.5 - Liyel ní-ńisah gbò yòtah nê tyí-á n yo ásó soko yò, kè kolo kah métérnò gbámne. ‡ **4:6** 4.6 - Yah n te Gbálnó 9.11-12. § **4:7** 4.7 - Yah n te Tǝnyonò 6.16. * **4:10** 4.10 - Yah n te Tǝnyonò 6.13.

11 Képah sɔkɔ, sétàn yòtè me yal n̄ tn̄. Yinyõ tɔnpɔbɔ me pɔ n̄ tn̄, à pɔ n̄ yah n̄ dah n̄ mɔ n̄ tyí sɔkɔ.

Yesu tɔ tyàhnɔle Kalile mara sɔkɔ

12 Pè lésɔ Wèlnwilki-ò Nsyõ dah mɔ wòkɔnpèkè sɔkɔ.† Yesu-á kè noh gbí n̄n̄n̄, à n̄ syí sɔkɔ Kalile mara sɔkɔ. 13 Té à náh t̄ Nasareti kwil sɔkɔ. A sò me kyí t̄ Kalile yó-ngb̄ gbòpɔ kwil yó sɔkɔ pè n̄ ye Kapernayumine, Nsabalõ yíkí àn̄ Nefutali yíkí névyè sétáh yõ. 14 Kè ye pɔ s̄, n̄-á kɔ Liyel t̄nt̄ syinyo-ò Yesayi tir yónsàhn̄ m̄ k̄ k̄ kɔ wil. A lésɔ ne rík̄: 15 «Nsabalõ yíkí àn̄ Nefutali yíkí névyè nónó-á me w̄k̄ gbòpɔ n̄-á sɔkɔ yó-ngb̄ tn̄, àn̄ pé nónó-á me Nsyurd̄ yónkahn̄n̄, à tahl̄ pé Kalile mara t̄n̄ tyí nónó-á pé túkù náh pɔ Nsyifunɔle, 16 pépi nónó-á sò me f̄nt̄ sɔkɔ, pè kyò ngb̄ yó w̄. Pépi nónó-á sò me f̄nt̄ sɔkɔ kù tíkile pé sɔkɔ, kyò yó me w̄ pé tyí.»‡

17 Té à tɔkɔ gbí n̄-á sò Yesu me Kapernayumi sɔkɔ, à tyah Liyel w̄yne n̄ yo, me yo t̄ n̄: «Yé yé tyíp̄l pínó yal mɔ. Yé náh w̄ di, Liyel t̄r̄i me ȳni t̄ t̄.»

Yesu tɔ sáhpú négbrole

18 Yesu sò me n̄ kɔ Kalile yó-ngb̄ gbòpɔ sɔkɔ, té díbi nép̄í nímí w̄. Simo n̄-á pè ȳn dyí à k̄ Pyerle, ñmɔ ye sò àn̄ n̄ gb̄ndí Andrele. Pè sò me ȳnkyo t̄ t̄ mn̄le n̄ min̄ yo sɔkɔ. Ȳnkyo t̄p̄ú ye sò péle. 19 Yesu me yo pé tyí n̄: «Yé n̄ sò t̄. Mé kɔ yé pɔ névyè t̄np̄pule Liyel tyí.» 20 N̄n̄p̄ swɔ, pè núkú pé ȳnkyo t̄ t̄ mn̄ sah té n̄ sò t̄. 21 W̄h t̄ yuku yahle kwéy, à díbi nép̄í nímí yísyó w̄. Nsyakí àn̄ Nsyõ ye sò, pépi nónó-á Nsebede d̄np̄ile. Pè sò me àn̄ pé sú Nsebedele krótókè sɔkɔ, me pé ȳnkyo t̄ t̄ mn̄le n̄ t̄ n̄ sah. Yesu me pè ye yah. 22 N̄n̄p̄ swɔ, pè núkú yal krótókè àn̄ pé sú tn̄, té n̄ sò t̄.

Yesu névyè kwónó àn̄ yámpú dénmonle

23 Yesu sò me Kalile mara pólle n̄ kɔ n̄ k̄, me nole n̄ kwɔ Nsyifunɔ Liyel ní-nít̄n̄ v̄ sɔkɔ, me N̄v̄n̄ t̄rle n̄ yo Liyel t̄r̄i tyí yõ, té me yámpú pól àn̄ néfukuló pólle n̄ de n̄ mɔ. 24 Káh pɔ s̄, Yesu ȳn wil Siri yamana pól sɔkɔ. No me tyah n̄ pɔ n̄ pɔ yámpú pólle n̄ tyí, nónó-á sò me kwónó sɔkɔ yam àn̄ ȳvyáhr̄i duke duke pól sɔkɔ, àn̄ sétàn-á sò me nónó sɔkɔ, àn̄ ñdyík̄np̄ibile, àn̄ wil kúnó névyele, Yesu pé pól de mɔ. 25 Képah t̄n̄, tówú ngb̄ Yesu sò t̄. Pé túkù sò wil Kalile mara sɔkɔ, túkù wil Dekapoli mara sɔkɔ, túkù wil Yerusalem̄ kwil, túkù wil Nsyude mara sɔkɔ, túkù me wil Nsyurd̄ yónkahn̄n̄.

5

Yesu-á kwónó nónó pɔ ȳl̄t̄ yõ.

1 Yesu-á tówú w̄ s̄, à dɔkɔ yuku ȳl̄t̄ yõ. W̄h k̄ t̄, n̄ t̄ sáhpú me no de n̄ tn̄. 2 Képah sɔkɔ, à me tyah péle n̄ kwɔ ne rík̄:

† 4:12 4.12 - Yah n̄ t̄ Matye 14.1-12; Marki 6.17-18; Likyí 9.7-9. ‡ 4:16 4.16 Yah n̄ t̄ Yesayi 8.23 - 9.1

Névye nóno-á me noli soko

³ «Nónó-á pĩ ne Liyel yétô-á me pé tẽ, pépi tyí nɔ. Pè kɪ Liyel tɔrí noli yô n pi. ⁴ Nónó-á me gbní soko, pépi tyí nɔ. Liyel kɪ pé yéti kele n pi. ⁵ Gblóy tɪkɪnmɔno-á me nóno soko, pépi tyí nɔ. Sétáh kɪ pɔ n pi n pi pépi tyíle.* ⁶ Gbɪ wěkɪ kóló dékè-á me nóno soko, á kɪ ne kwekɪ ànê níkí sǒ tẽ péle, pépi tyí nɔ. Páh nêne n yah n kǒ, pé kɪ kè wɛ n dal n mɔ n pi. ⁷ Nónó-á névyé yámne n yah, pépi tyí nɔ. Liyel kɪ pé tɔ yám yah n pi. ⁸ Nónó nno-á me yályál Liyel yah, pépi tyí nɔ. Pè kɪ Liyel wɛ n pi yĩne. ⁹ Nónó gbò yô-á yèvɪnɪ n wɛ, pépi tyí nɔ. Pè kɪ n ye n pi Liyel wɛnpìle. ¹⁰ Nónó-á me fòhnóle n wɛ pé négbɪl pínó yĩnne Liyel yah, pépi tyí nɔ. Pè kɪ Liyel tɔrí noli yô n pi. ¹¹ Névyé-á yéle n gbyɔ gbí nêne, té yéle n fòh, té yé tyíle n yo n kɔ à mìnì duke duke pólle n sah yé yô ñmɔ yĩnne, yépi tyí nɔ. ¹² Sě ye lésò pé fòh Liyel tɛntò syinyopule nóno-á yé dyàh tẽ pɔ soko. Yé kɪ ké yôre ñgbè wɛ n pi yĩnyô soko. Képah ye, yé ne n me ñvìnì ñgbè soko yèsyikì tɛne.

Yesu-á kwónó nêne ñ tǒ sáhpú kǒ pne ànê kyòo tyí yô

¹³ Yépi ye n nɔ kèkǒyóle, sǒ-á pne pánne n nɔ. Nte pne dèndèn-à wal ké soko, sǒ me kè kɪ tǒ fɛ pɪ dèndèn? Kè nàh tǒ fɛ tir yó pekɪ n pi, à wil mɪlkinó tyí soko kégbó, té névyé kɪ n kɔ n soko ké yô. ¹⁴ Yépi ye kèkǒyó kyòole. Kwil nê-à me mónóle yǒh yô, kè nàh fɛ n wǒbɪ n pi dò. ¹⁵ Pè nàh fòtnóle n soh té dúle n kwĩnkɪ n mɔ ké yah. Pè kè sah fòtnò sahkɪ soko, kè kǒ kè n pi kyòole wòkò soko névyé pól tyí. ¹⁶ Sě ye yé yĩne yè pɪ kyòole névyé tyí, pé kǒ pé yé tyípeplo pínó wɛ, pé mó yé Súle n gbilki, nê-á me yĩnyô soko.

Yesu-á kwónó nêne ñ tǒ sáhpú kǒ tyi kònsàhnó tyí yô

¹⁷ Yé káh wɛ ne ñmɔ-á pɔ tyi kònsàhnó duku kò-nsah, képah nàh pɪ Liyel tɛntò syinyopu-á kwónó nóno kǒ, sépi duku kò-nsah dé. Mé nàh pɔ sé duku kò-nsah, ñte mé pɔ sé tyi pɪndalnmɔ-nsah. ¹⁸ Kègbɪ yô mé kéle n yo yé tyí, yĩnyô ànê sétáh tẽ-à fyò me, kwáh tyí yó, képah nàh pɪ kwáhyĩrí yó ñtè nàh n wilki n pi tyi kònsàhnó soko, fǒó kɪ pɔ syɪ ké soko tyi pól pɪnteno tyí. ¹⁹ Képah ye, névi nê-à n sàh-ñkène tyi kònsàhnó soko tir kyĩrí fyé yô, té no téló tɔ yô yɪkɪ mɔ sɛntè pínó soko, tɛ kɪ fóroo kal Liyel tɔrí noli yópú pólle. Nte névi nê wɔ-à n sah sé soko tyíyónó yô, té séle nole n kwɔ, tɛ wɔ kɪ yĩn-nsah ñgbè wɛ Liyel tɔrí noli yó-nsah soko. ²⁰ Mé kéle n yo yé tyí, yáh kɪ pí-ñkène gbɪ wěkɪ kópule Liyel yah à kal Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkɪ kópule, yé nàh Liyel tɔrí noli yô n pi.

Yesu-á kwónó nêne ñ tǒ sáhpú kǒ fǒkòvnyàhni tyí yô

²¹ Yé kè noh soko ne káh yo á nàh tǎn tyí ne, ney káh nékókè mɔ. Névi nê-à nékókè mɔ, tẽ-á yĩne tükènole. ²² Nte ñmɔ wɔ kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à ñ foko vyàh ñ ní-òle, tẽ-á yĩne tükènole. Nê-à ñ ní-ò ye Nèwòle, tẽ-á yĩne tükènole tukey tükèpu ñnkɪ tyí. Té nê-à à ye Vɪnpule, tɛ wɔ-á yĩne dàhnmɔnole ní-ñkè nyàhnpèkè soko. ²³ Wáh pɔ á yĩ n kǒ kǒ kwáhle Liyel

* 5:5 5.5 - Yah n te Gbálnó 37.11.

kõ-nsah, té á dyo to kõ nénpó soko ne wáh pi de á ní-ò yó tyí, ²⁴ á yí n kõ kõ kwáh sah nénpó, ò té n kyí á wró tó n sah á ní-ò mène, ò té n pyé n pò kéle Liyel kõ. ²⁵ Tir yó kénkò-à me yé wró ànê ònì yóle, té á kyí ò ye tukey tükè-ò tyí, gbah n tē ké yah wah yé yínintē-ńkē soko nénpó. Képah-à pí-ńkēne, à kɪ kyí ále tukey tükè-ò tyí ne à ké yah wah, tukey tükè-ò mè kɪ kyí ále srásyíbí kõ, té pépi kɪ mó ò dah mɔ wòkònpèkè soko. ²⁶ Kègbi yò mé kéle n yo á tyí, á náh n wil n pi nénpó, né á náh kòli mè pól dyah te pnépné.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kõ fòfikì tyí yò

²⁷ Yé kè noh soko ne káh me yónóle ne: «Káh fòfikile n pi.»[†] ²⁸ Nte nmo kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à sê yó yah, té yí wil ò tyí, tē-á fòfikì pi te òne ò ni soko. ²⁹ A gbòyò sò yí-à kɪ nê ò dah n mɔ n pi tyípekè pínó soko, kè gbahlɪ n wilki n milki ále fíí. A tékínóle á wil gběnsé fí núkú soko, képah kɪ fónfó kal á wil pól mínndahnmoɔ yò ní-ńkē nyàhnpèkè soko. ³⁰ A gbòyò sò gbò-à kɪ nê ò dah n mɔ n pi tyípekè pínó soko, kè kām n milki ále fíí. A tékínóle á wil gběnsé fí núkú soko, képah kɪ fónfó kal á wil pól kyíndeno yò ní-ńkē nyàhnpèkè soko.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kõ fúr yíkínó tyí yò

³¹ Kè me yónó tole ne, névi nê-à ò kyile n fin n mɔ, tē-á yíne à ò fínnmoɔ tárɸyò sébéy pi à kõ.‡ ³² Nte nmo tē wo kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à ò kyí fin mɔ né fòfikì tē tyí yò náh, tē-á me òne n mɔ fòfikì pínó wèkì yò. Névi nê to-à mó sê fínnmoɔ toko, fòfikì-á tē n pi.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kõ gblǒy wónó tyí yò

³³ Yé kè noh soko tole ne káh yo á náh tǎn tyí ne: «Káh ále n wo mìnì tyi soko. Wáh á wo tir nê soko Tē ògbē yah, á yíne ò kè pi.» ³⁴ Nte nmo tē wo kéle n yo yé tyí ne, yé káh yéle n wo pólle. Yé káh yéle n wo yínyòle. Liyel tórí kó ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle. ³⁵ Yé káh yéle n wo sétáhle. Liyel gbyèh súnshàh-nsah kó ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle. Yé káh yéle n wo Yerusalemne. Yòtē ògbē Liyel kwil ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle. ³⁶ Káh ále n wo á yòle. Á náh fē á yòyén pò núkú ńtē fyé piki, képah náh pi à kè silki n pi, képah ye káh ále n wo kéle. ³⁷ Káh àwele, yo ne àwe-á. Káh ǒóle, yo ne ǒǒ-á. Té wáh nê yo dohnɪ sépi yò, pèkè pí-ò tò vyáh ye.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kõ pèkè dyáhnó tyí yò

³⁸ Yé kè noh soko ne káh me yónóle ne: «Wáh yí so, á yí kɪ so. Wáh yín dal, á yín kɪ dal.»§ ³⁹ Nte nmo kéle n yo yé tyí ne, névi-à tyítúkù pi yé tyí, yé káh ne yáh ké wóle n de. Té névi-à á gbòyò sò létáh mɪ, ké ní-ò to vi n mɔ à kõ. ⁴⁰ Névi-à me ké tyí ne pé ò ye tukey tükèpu tyí á fwòmònpír syi yínné, á fwòmò-ògbē tole tē kõ. ⁴¹ Névi-à ò kyí mɔ ne á kíló núkú kò péle,

† 5:27 5.27 - Yah n te Yálno 20.14; Tõnyono 5.18. ‡ 5:31 5.31 - Yah n te Tõnyono 24.1. § 5:38 5.38 - Yah n te Yálno 21.22-25.

kilónó nínó kò tēne. ⁴² Névi nê-à ni á tyí, yí tē kō. Nê-à ne pé deki syi á tyí, káh n yahle.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kō à yuku sépébi tyí-á yīne kè nò pé tyí sō

⁴³ Yé kè noh soko ne káh me yónóle ne, á ní-ò tyí-á yīne kè nò á tyí,* á mó á sépe dyole n yo. ⁴⁴ Nte ñmò kéle n yo yé tyí ne, yé ye yé sépébi tyí nò yé tyí, yé mó Liyelle n ni yé fòhpú tyí. ⁴⁵ Yáh képahle n pi, yé Sú Liyel nê-á yīnyō soko, yé me kéle n wēki ne ñmò wēnpī-á yéle. Nmò ye n se ñ gbīne népél ànê népéplò tyí, té pūne n pi n mō néglbló ànê nétúkúni tyí. ⁴⁶ Té yépi tyí-á nò nónó tyí, pépi ó tyí-à nò yé tyí, yōre nê me yé kī n wē n pi képah soko Liyel tyí? Mórí syípú nítē tó náh me séntēne n pi di? ⁴⁷ Yáh n wēki n mō yé no ó tyí, gbēndūni tir nê me képahle? Liyel wēki kó-ńkēpú nítē tó náh me séntēne n pi di? ⁴⁸ Yépi tē wole, yé tyípéplò ó kókóle n pi, sō-á yé Sú tyípéplò ó kókóle n pi, ñmò nê-á me yīnyō soko.

6

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kō yī n kō dùkù tyí yō

¹ Yé yé gblōyne n tē gbī wēki kólóle yīnyáhki soko dé. Yáh képahle n pi, yé náh ké yōre wē n pi Sú Liyel tyí, ñmò nê-á yīnyō. ² Képah ye, wáh kwáhle n yī yām neyne n kō, káh ké kwnīne n kō sō-á névyé túkù n ne n pi kéle Liyel ní-ńtân vī soko ànê wāl yey soko, névyé kō pé péle n gbilki. Kègbī yō mé kéle n yo yé tyí, pé ye ké yōre wē te. ³ Nte áwò-à kwáhle n yī yām neyne n kō, káh n ye ñnī yó nítē pī ké soko. ⁴ Képah soko, yīnkōno nê-á á pi, kè kī tē sèñ sò soko. Té Sú Liyel nê-á sèñ sò tyile n pne, ñmò kī ñ dyah ké yōrele.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kō Liyel ni dùkù tyí yō

⁵ Yáh Liyelle n ni, yé káh névyé túkùle n yah n pi. Liyel ní-ńtân vī ànê wētlo yey soko yúkúnyīnttēnó tyí ye nò pépi tyí pàh Liyelle n ni. Pé gblōy wēki yīn ye pé n ne n pi képahle. Kègbī yō mé kéle n yo yé tyí, pé ye ké yōre wē te. ⁶ Nte áwò-à me ké tyí ne á Liyel ni, wáh pi ñ de á wòkò soko, ñ té á yah vike, ñ té á Sú Liyelle n ni. Té Sú Liyel nê-á sèñ sò tyile n pne, ñmò kī ñ dyah ké yōrele. ⁷ Yáh níri le n pi, yé káh tyile n tō n yo tyé-ńkēne Liyel pí-ńkēpú tyí kōle. Pépi tē sōno soko, tyi tōnyono kwlēyy níri ye Liyel n tē. ⁸ Nte yī nónó yétô-á me yépi tē, yé Sú Liyel sè pī te sé ní-ńkē gbí nítēne ñ tyí. Képah ye, yé káh Liyel pí-ńkēpúle n yah n pi.

⁹ Yáh yīne yé Liyelle n ni dùkù nêne, kè wē yò:

Ápi Sú Liyel nê-á yīnyō,

á yīn ne n gbilki.

¹⁰ Á yòtōrí wēki.

Wáh me nê tyí,

képah ne n pi sétáh yō, sō-á kéle yīnyō.

¹¹ Á kwey gbīyíkí yōkele á kō.

* 5:43 5.43 - Yah n te Levitiki 19.18.

12 Api-á pɪ de áwɔ tyí tyi nónó sɔkɔ, sɛ yɔ̃ n mɔ á kɔ̃, sɔ̃-á api tɔ yɔ̃ mɔ névyɛ kɔ̃, nónó-á pɪ de á tyí.

13 Káh n ye à sɛtàn yòt̃ɛ t̃ɔnmɔnɔlɛ n fɛ̃ n syi.

Nte á pwah n mɔ ñ gbò, ñmɔ nê tyí-á pèkè pínó sɔ̃ n wil.

[Yòt̃ɔrí, ànê tɛ̃nwɛnɔ, ànê gbílkinóle, áwɔ tyí ye gbímegbí. Amiina!]

14 Névyɛ nónó-á n pɪ n de yé tyí, yâh n yɔ̃ n mɔ péle n kɔ̃, yé Sú Liyel nê-á yínyò, à kɪ n yɔ̃ n mɔ yé tole n kɔ̃. 15 Nte yépi-à névyɛ tyípèlle n yɔ̃ n mɔ péle n kɔ̃-ńkɛne, yé Sú Liyel nâh yépi tɔ tyí yɔ̃ n mɔ yé kɔ̃ n pi.

Yesu-á kwónó nêne ñ t̃ò sâhpú kɔ̃ níkì t̃ɛ òkù tyí yò

16 Yâh níkì t̃ɛ, yé káh yé yey kwɔ̃ n sah névyɛ túkù tyí kòle. Pépi ńkɛne pé yey yòre n sah ne névyɛ p̃t̃ ne páh me níkì t̃ɛ. Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, pè ye ké yòre we te. 17 Nte áwɔ-à níkì t̃ɛ, á yah wu, té káh á yò pɪ n sah yákára, 18 névyɛ kɔ̃ pè p̃t̃ ne wáh me níkì t̃ɛ. Té á Sú Liyel nê-á sɛt̃ɛn sò tyile n pne, ñmɔ kɪ ñ dyah ké yòrele.

Yesu-á kwónó nêne ñ t̃ò sâhpú kɔ̃ tahrɪ koh n sah òkù tyí yò yínyò

19 Yé káh tahrɛ n yah n koh n sah kèkòyó mè sɔkɔ, kápah nê sɔkɔ-á sóhrí ànê syímí kɪ fɛ̃ séle n yò, kápah nâh pɪ yípú kɪ fɛ̃ kye de vì sɔkɔ kɪ sè yí tɔkɔ. 20 Nte yé tahrɛ n yah n koh n sah yínyò, kápah nê sɔkɔ-á sóhrí ànê syímí nâh me sé yò yò tɛ̃ne, yípú tɔ nâh me kɪ fɛ̃ kye de vì sɔkɔ, kápah nâh pɪ kɪ yíbe yí. 21 Á nâh we di, á tahrɪ-à me ńyâh, á sɔnɔ tɔ kɪ me nɛnpó.

22 Wil kyòole, yí ye. Á yí-à me vyele, á wil pól kɪ me kyòò sɔkɔ. 23 Nte á yí-à yɪkɪ, á wil pól kɪ me fɛ̃ntú sɔkɔ. Kyòò nê-á á sɔkɔ, káh kɪ me fɛ̃ntúne, á me yí fɛ̃ntú pbèy sɔkɔ dé. 24 Névi yó ńt̃ɛ nâh fɛ̃ t̃ò kwɔ̃ n pɪ n pi yòt̃am nɛp̃ ními tyí. Á kɪ núkú dyole n yo, té kɪ nɔ ñ ní-òle. Kápah nâh pɪ, à kɪ núkúle n t̃ɪnkɪ, té kɪ ñ ní-ò we mɔ. Sɛ̃ ó ye, yé nâh fɛ̃ t̃ò kwɔ̃ n pɪ n pi Liyel ànê pó tyí.

25 Kápah ye ní kɔ̃ mé kéle n yo yé tyí ne, yé káh yé fòkole n sò yâh ne we n yò [té we n wɔ] n pi sɔ̃, té kɪ me min sɔkɔ, ànê yâh ne yé wil flo we n mɔ n pi sɔ̃. Névi min tyí nâh tah kal yòkele di? Wil tɔ tyí nâh tah kal flole di? 26 Yé yah kèpye yínyò sɔkɔ kè; sè nâh sèmukole n duku, sè nâh sèmukole n tɔkɔ; sè nâh se mó t̃ò sèmukole n koh n sah díké sɔkɔ; té yé Sú Liyel séle n pu. Nte yépi nâh fónfó kal kèpye yò nâhnâh di? 27 Yépi sɔkɔ nê t̃ɛ kɪ fɛ̃ kwéy ńt̃ɛ fyé dohnɪ ñ gbl̃y min yò, ñ fókòsòno gbò yò? 28 Nte kwâh nê fòkò sòno me yé tyí yé mɔ mɔ flo tyí sɔkɔ wé? Yé yah filkì fi pɪ òkùle swèy sɔkɔ kè: Sè nâh t̃òle n pɪ, sè nâh se mó t̃ò flole n t̃i. 29 Nte mé kéle n yo yé tyí ne, yòt̃ɛ dí Salomo tâh fyé yah yò, à nâh flo we mɔ yah nónó-á ple nɔ filfi nópɪ sɔkɔ yó ńt̃ɛne. 30 Liyel yò sényi-ńkèpú nópɪ. Filkì nê-á swâh sɔkɔ kweyne, té kɪ pɔ̃ n suke n pi ńsòne, Liyel-á kápah fi pɪ palle sɛ̃ à, yépi wɔ se pyè à kɪ ye kóhnɔnɔle kal pléntnɔ? 31 Yé káh yé fòkole n sò yè pɔ̃ ne n yo ne, kwâh nê se yé kɪ we yò nɪ? Kwâh nê se yé kɪ we wɔ nɪ? Kwâh nê se yé kɪ we mɔ yé wil sɔkɔ nɪ? 32 Yé nâh we di, Liyel pí-ńkèpú ye ńkɛne ne n yah n kɔ̃ sépi pólle tyétyéní kɛ̃ne. Nte yé Sú

nê-á yĩnyõ, à pĩ ne yĩ nópí pól yétò-á me yé tẽ dò. ³³ Yé Liyel tǒrí ñghò yah n kǒ, ànê wáh me nê tyí. Képah sǒkǒ, à kɪ yĩ téló to pól dohnɪ yé kǒ. ³⁴ Yé káh yé fǒkǒle n sǒ nísò tyí sǒkǒ. Yé nísò tyi sah nísò yah. Swǒ swǒ pól ànê sé yótí ye.

7

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kǒ ne pè káh no télóle n tuke

¹ Yé káh nole n tuke. Képah sǒkǒ, Liyel náh yé to tuke n pi. ² Yé náh we di, yáh no télóle n tuke sǒ, sě ye Liyel kɪ n tuke n pi yé tole. Yáh no téló tyile n sáh dú nêne, yé to tyi kɪ n sáh n pi kéne dú óle. ³ A pɪ sǒ té ñdan we á yúnpi yí sǒkǒ, té dàhnpele áwǒ yí sǒkǒ, á náh me képah wǒ pĩ? ⁴ A kɪ pɪ sǒ, té kɪ yo á yúnpi tyí ne, à ye á ñdan wilki à kǒ ñ yí sǒkǒ, té dàhnpe mó tǒ me áwǒ yí sǒkǒ? ⁵ Fǒkǒpíl névi. A yí sǒkǒ dàhnpe ñghò wilki. Képah-à pɪ, á kɪ fě n yah palle kɪ á yúnpi yí sǒkǒ ñdan wilki.

⁶ Yí nónó-á me Liyel tyí yǒ, yé káh séle névyele n kǒ nónó-á me pǎhlo tyí kǒle, pè kǒ pè káh n pǒ pé yey vi yé tyí képékèyǒ. Yé káh mó tǒ yí kètárnole névyele n kǒ nónó-á me slo tyí kǒle, pè kǒ pè káh n pǒ n suki n sǒkǒ sé yǒ.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kǒ ne pè ne n ni Liyel tyí

⁷ Yé ne n ni, yé kɪ n we n syi. Yé ne n yah n kǒ, yé kɪ n we. Yé wùkahle n mɪ, kè kɪ n yɪkɪ n mǒ yéle n kǒ. ⁸ Yé náh we di, nê-à ni Liyel tyí, tẽ n we n syi. Nê-à yah kǒ, tẽ n we. Nê-à wùkah mɪ, kè n yɪkɪ n mǒ tẽ kǒ. ⁹ Nê tẽ me yépi sǒkǒ, ñ pídí-à búrn ni ñ tyí à kɪ dàhkìle à kǒ? ¹⁰ Képah náh pɪ, wáh yènkǒ ni ñ tyí, à kɪ wahyne à kǒ? ¹¹ Yépi nónó-á nǐpèlle, yé yé wǎnpi kǒnǒ yah we yípéplǒle. Tòtò náh me ké sǒkǒ, yé Sú Liyel nê-á me yĩnyǒ sǒkǒ, ñmǒ kɪ yíle sé nípú kǒ nónó-á ple kal yépi tyile dò.

¹² Yáh me ké tyí ne no tyi nónó pǒlle n pɪ yé tyí, yépi to sǎknǒle n pɪ pé tyí. Sě ye tyi kǒnsàhnǒ ànê Liyel tǎntǒ syínyopu sǎbéynǒ yo kéle.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kǒ dé-nsah wǒkè ànê dé-nsah fĩ tyí yǒ

¹³ Yé ne n de dé-nsah fĩle. Yé náh we di, wǎkɪ nê-á n yuku tyí yíkínǒ tẽ-nsah, ké kóló me fǎhfáh, ké dé-nsah me wò. Képah sǒkǒ dépú me dò. ¹⁴ Nte wǎkɪ nê-á n yuku tyé-ńkè min tẽ-nsah, ké kóló me táhnǒle, ké dé-nsah me fĩ. Ké wéndepu náh me fwǒ.

Yesu-á kwónó nêne ñ tò sáhpú kǒ Liyel yĩn yǒ m̀nyobe tyí yǒ

¹⁵ Yé yé gblǒyne n kyomɪ Liyel yĩn yǒ m̀nyobe. Páh n pi yé tyí, pè pé gblǒy pɪ mámm képyénì tyí kǒle, té ké kègbɪ tẽ yǒ sǒkǒ, pè me pékénǒle gbɛnpǎhlo sǒ. ¹⁶ Yé kɪ pè pĩ n pi pé tyípínǒ sǒkǒ. Yèresè náh fě n we n gbe kahri sǒkǒ. Sènsóké pye to náh mó fě n we n gbe gbíyèkì sǒkǒ. ¹⁷ Sésàn pèplo pól n syi pye pèplǒle. Té séswǒntùkù wǒ mó n syi pye tókúnine. ¹⁸ Séswǒ pèpèy náh fě n syi pye tókúnine. Séswǒntùkù to náh mó fě n syi pye pèplǒle. ¹⁹ Séswǒ nê-à n syí-ńkène pye pèplǒle, kè n kám ñ min n dah n mǒ nyàh sǒkǒ. ²⁰ Sě ó ye yé kɪ n pĩ n pi Liyel yĩn yǒ m̀nyobe pé tyípínǒ sǒkǒ.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ tir yónó ànê ké pínó tyí yǒ

²¹ Kè náh pɪ ne nóno pól-á rímole n ye TĚ ñgbĕ, TĚ NGBĚNE pé pól sǒ kɪ Liyel tǒrí noli yǒ n pi dé. N Sú Liyel nê-á me yǐnyǒ, ñmɔ-á me nê tyí, képah pípú ó ye kɪ yǒ ké nɔlɔle. ²² Liyel tukey tuke sǒle, névye náhnáh kɪ n yo n pi ní tyí ne, TĚ ñgbĕ, TĚ ñgbĕ, ñmɔ yǐn yǒ kó lésǒ pé n syi n yo Liyel tǐntǒnène nɪ? Nmɔ yǐn yǒ kó lésǒ pé n ne n yǐni n wilki sétǎnne névye sǒkɔ nɪ? Nmɔ yǐn yǒ kó lésǒ pé n ne n pi gbǐlnó náhnáhle nɪ? ²³ Nte mé kɪ yo pé tyí ne, mé náh péle n pne pǒlle. Pé gbe mɔ ñne, Liyel tyi kǒnsǎhnó dĕl pípú nǒpi.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ vɪ duke nínó mónó tyí yǒ

²⁴ Képah ye, névi nê-á ní welo nǒpi noh, té me sé tyiyónóle n pi, tĕ me á kɪ ne lékám névi yó sǒ, nê-á ñ wòkò mɔ légbí yǒ. ²⁵ Pù me pɔ pi, yrey yuku à kwɔkɪ kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, púnýáhkí tɔ me kó kyɪ mɪ ké sǒkɔ, ñte káh sǒ sǒ légbí yǒ sĕ, képah ye kè náh syɪkɪ. ²⁶ Nte névi nê-á ní welo nǒpi noh té à náh me sé tyiyónóle n pi, tĕ me á kɪ ne lékám ké névi yó sǒ, nê-á ñ wòkò mɔ sémìyáhrí yǒ. ²⁷ Pù me pɔ pi, yrey yuku à kwɔkɪ kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, púnýáhkí tɔ me kó kyɪ mɪ ké sǒkɔ, kè me syɪkɪ à pirki kwe pnépné.

²⁸ Képah sǒkɔ, Yesu-á kwónó nǒpi kǒ te gbí nêne, tówú gbǎn du ñ névye kwónó dùkùle. ²⁹ Yé náh we di, ñ névye kwónó dùkù náh sǒ me Liyel tyi kǒnsǎhnó kwópú tyí kǒle dé, kè sǒ me yǒtǒrí kwónóle képah ye.

8

Tótĕ dí yó dénmonɔle

¹ Yesu-á wil yǒh yǒ à tiki pɔ gbí nêne, tówú ñgbĕ ñ sǒ tĕ. ² Tótĕ yó me no de à gbétukuno di ñ yah sǒkɔ, té yo ñ tyí ne, pé TĚ ñgbĕ, wáh me ké tyí wáh kɪ fĕ pé de mɔ pé kǒ pé pi yályál Liyel yah. ³ Wáh yo sĕ, Yesu me ñ gbǒ no à tǔ ñ tyí, té yo ñ tyí ne: «Mé me ké tyí, á kɪ de.» Nénpó swɔ, dí dú nýán núkú tye. ⁴ Képah sǒkɔ, Yesu me yo ñ tyí ne: «Káh yǐ mè yǎh ney tyí dé. Té kyɪ á gblǒyne sárká syinwilki-ò wĕkɪ. Moyisi-á sǒ sárká nê tyí yo sah tótǎm dénmonɔ tyí sǒkɔ, kyɪ képah wilki, nê-á kɪ kéle pé wĕkɪ ne wáh de.»

Wrome sràsýibi yǒtĕ dí yó tǒnpɪ dénmonɔle

⁵ Té Yesu-á pɔ de Kapernayumi sǒkɔ gbí nêne, Wrome sràsýibi yǒtĕ dí yó pɔ ñ tnó té à ni ⁶ ne, pé yǒtĕ, pé tǒnpɪ dí-á me sĕnóle gbó sǒkɔ wil kúnó nýanne ñ sǒkɔ. Wáh me n kwlo képékèyô. ⁷ Képah sǒkɔ, Yesu me yo ñ tyí ne páh kɪ ñ sǒ tĕ kyɪ à de mɔ. ⁸ Nte kéne dí me yo Yesu tyí ne, pé yǒtĕ, péwɔ-á fórwɔ kah ñ dénóle pé gbó sǒkɔ. Nkĕ à wey núkú ó yo, té pé tǒnpɪ-á kɪ de. ⁹ A kó we nɪ, yǒtǎm-á me péwɔ tyí, té péwɔ tɔ mó me sràsýibi yísyó yǒtĕne. Páh yo nê tyí ne, à sǒkɔ! TĚ n sǒkɔ. Páh yo nê tyí ne, à pɔ! TĚ n pɔ. Páh yo pé yǒ tyí ne, à tir mè pɪ! Á kè pɪ. ¹⁰ Képah sǒkɔ, Yesu-á kéne welo noh sĕ, sè ñ gbǎn kah du. A me yo ñ sǒ tǐpú tyí ne: «Kègbɪ yǒ mé kéle n yo yé tyí, mé náh Liyel yǒ sĕnó ñgbĕ mè dùkù névi we yah Yisrayel

no nítě fyé soko. ¹¹ Té mé kéle n yo yé tyí ne, névye náhnáh-á kɪ wil ywō ywō pólle, kɪ pɔ yōke yō wē tyí Abrahmunε, ànê Yisakule, ànê Nsyakobule Liyel tōrí tyah soko. ¹² Nte Yisrayel no nónó-á sò yīne dénóle Liyel tōrí tyah soko, pépi kɪ wū kégbò fěntú soko, nýāh soko-á gbní ànê yní táhnó kɪ mε.» ¹³ Képah tēne, Yesu n syi yo sràsýbí yòtē dí mè tyí ne: «Á syi ne n yuku á tūnne. Wáh sē nímɔ yō sē, wáh nê yah kō, kè kɪ pɪ á tyí.» Nénpó swɔ, n tònpi dí nukú de.

Yámpú náhnáh dénmɔɔle

¹⁴ Képah náh, Yesu kyɪ Pyerɪ gbô, té kyɪ Pyerɪ dénsê we sēnóle wilyáhnine. ¹⁵ Yesu me tū pi gbò tyí, wilyáhnì nukú à fin mɔ. Képah tēne, pi me yuku tyah n yah n dah n mɔ Yesu tyí soko.

¹⁶ Gbíyí-á de, no pɔ névye náhnáhle Yesu tyí sétàn-á sò me dénóle nónó soko. A me n vyāh weyne sétàn nópi yīni wilki pé soko, té yámpú téló pól de mɔ. ¹⁷ A képah pɪ Liyel tēntò syínyo-ò Yesayi tir yónsàhnó mè kō kè wil. A lésò ne níké: «Á ye á yèvyāhrunɔ pól tɔkɔ to á yō, té á yamno pól tyε.»

Nónó-á sò me ké tyí ne pé Yesu sò tē

¹⁸ Yesu-á tówú ñgbě we pè pɔ à mɔ gbí sē, à ne pé tò sáhpú àwɔ pé yuku yó-ñgbě kahnune. ¹⁹ Képah soko, Liyel tyi kònsàhnó kwó-ò yó nɔ de n tnò té yo n tyí ne, kwó-ò dí, páh kɪ n sò tē n kɔ n kō ñne n yúkú-ñtān pól soko. ²⁰ Wáh yo sē, Yesu me yo n tyí ne: «Gbēnpāhlɔ tyí pì mε. Kèpye tyí syè mε. Nte Névi Pídí tē tyí, wénsēnmì-ñsah nítě náh mε.» ²¹ Képah tēne, n tò sáhpú soko yó tō à syah ne, kwó-ò dí, à ye pāh pɔ pé sú lékó ñgbò yī te. ²² Yesu me yo n tyí ne: «Ñmɔ sò tē, n té n ye nékyí kō pè pé lékyíle n yī.»

Yesu yáhpékè yó yīn mɔ yó-ñgbě soko

²³ Képah soko, Yesu de krótókè soko ànê n tò sáhpúle pè soko. ²⁴ Dó yáhpékè yó nukú kō yó-ñgbě yō soko, fókò krótókè yō n tyah yínóle ni soko. Nte Yesu wɔ sò me n dɔ. ²⁵ Képah soko, n tò sáhpú nɔ de n tnò me kyɪ ñne n yilki n mɔ ne níké, Tē ñgbě, à pé pwah mɔ oo! Yɔ-á me n tyah pé yónóle dé! ²⁶ Yesu me yo pé tyí ne: «Kwāh nê pɪ té tiki yé tē? Liyel yō sēnyí-ñkēpú nópi.» Képah tēne, à yuku à díri kō yáhkí ànê ni yō, tyah nukú pɪ súmm. ²⁷ Képah tēne, kè kah pɪ gbēndùnine pé tyí. Pè me tyah yo tū wē tyí ne, nédúkú nê se dí mēne té yáhkí ànê yo tɔ n sah n tyí yō ni?

Díbí népí nímí dénmɔɔle sétàn-á sò me nónó soko

²⁸ Képah soko, Yesu-á kyɪ yīni tē yó-ñgbě kahnune Kadari tān sétáh yō gbí nēne, díbí népí nímí me wil léyál wró soko à pɔ à yohnɪ sétānne pé soko. Pé pékénkàhnó tē tyí, ney náh sò me fē n soko nénpó wēkìle. ²⁹ Pāh pɔ à yohnɪ, pè tyah n de n syi ne, Liyel Pídí, kwāh nê se à n yah n kō pé tyí ni? A se pɔ ásò pépi fōh yīnne ké gbí nó-ñkē soko ni? ³⁰ Té kè sò pɔ yīne sel kwīnki yísý mε n yah n yō n kō fí kwéy péle. ³¹ Sétàn nópi me Yesu ni ne, wáh kɪ sé yīni wilki díbí nópi soko, à ye sé kō sé kyɪ n de sel nópi soko. ³² Yesu me ne, sè ne n yuku. Sè nukú wil díbí nópi soko à kyɪ

de sel nópi soko. Sel nópi pól núkú wil yôh yôtah, à to tiki tükütükú à kyi de yo soko à ku. ³³ Képah tēne, sel nópi fēpu me to de kwil soko, à kyi tyi nópi pól yāh no tyí, à tahl tir nê-á pi díbí nēpí ními nópi tyí sétān-á sò nónó soko. ³⁴ Képah soko, kwil tān pól wil kyi Yesu yohni. Pāh fyò à we, pè à ni ne à yal pépi sétáh yò.

9

Sèkùkù dí yó dénmanole

¹ Képah soko, Yesu de krótókè soko à ò syi yó-ñgbē kah à soko ò kwil soko.* ² Nósyó me sèkùkù dí yó twah sē sē kwāh yó yò à pò ò tyí. Wāh kè we pè sē ò yò sē, à yo sèkùkù dí mè tyí ne: «Káh n ye á yāh-ńsah tye ní pídí. Á tyípèl pínó ye yò mò ò kō.» ³ Képah tēne, Liyel tyi kōnsahnó kwópú yísyó tyah n sò ne, dí mè-á me n yo n de Liyel tyí dé. ⁴ Nte Yesu-á pé sōno pì sē, à yo pé tyí ne: «Kwāh nē pi té sōno tükúnine yé soko sē? ⁵ Māh yo sèkùkù dí mè tyí ne: «Á tyípèl ye yò mō.» Képah nāh pi, māh yo ò tyí ne: «Yuku ne n kō.» Dlo me nē tē yónó soko kal? ⁶ Nte mé ki tir yó pi yé kō ye ki pī ne, tēnweno-á me Névi Pídí tyí sétáh yò ki fē tyípèl yò mō.» Té ò syi yo sèkùkù mè tyí ne: «Yuku, á sē sē kwāh tōko ò ne n yuku á gbó.» ⁷ Dí me yuku à soko ò gbó. ⁸ Tówú-á képah tē we sē, tíki pè tē. Pè tyah Liyel yinne n gbilki wāh sōnpíle tēnweno mè düküle névyé kō.

Yesu Matye ye pi ò tò sáh-òle

⁹ Yesu-á yal nēnpó té n soko, à dí yó we à me kō tē móríle n syi mórí syí-ńsah soko, pè n ye Matyele. Yesu me yo ò tyí ne: «Ñ sò tē.» Á me yuku ò sò tē. ¹⁰ Képah nāh, Yesu-á sò me yōke yónó soko Matye gbó, mórí syípú nāhnāh ànē Liyel wēkì kó-ńkēpú tō pō n yò òne wē tyí ànē ò tò sáhpúle. ¹¹ Farisi wēkì kópú-á képah we sē, pè yo Yesu tò sáhpú tyí ne, kwāh nē se pi té pé kwò-ò dí n yò mórí syípú ànē Liyel wēkì kó-ńkēpúle wē tyí nì? ¹² Nte Yesu-á pé wey noh, à yo pé tyí ne: «Névyé nónó-á me lēnole, sēnpì yétò se me pé tyí? Yámpú tyí nāh ò yétòle dí? ¹³ Liyel-á nē yo ne ńkē: «Yāh wē yāmnē n yah, képah tyí nō ńmō tyí kal yāh sárká nēne n suke ńne n kō.» Yé kyi yé fōkōni mō yah képah tyí soko, yé ké kór pī. Yé nāh we di, névyé nónó-á me n sò ne négból-á péle Liyel yah, mé nāh pō pépi yé-ńsah dé. Nte nónó-á pī ne tyípèl pípú-á péle, pépi yé-ńsah ye mé pō.»

Nìvìni tir nāh me núkúle Nsyifunò tyídile

¹⁴ Képah soko, Wèlnwìkì-ò Nsyò tò sáhpú nō de Yesu tñò té à syah ne, kè se pi sò té pépi ànē Farisi wēkì kópú níkìle n tē té òmō tò sáhpú nāh me níkìle n tē nì? ¹⁵ Yesu me yo pé tyí ne: «Pāh nónó ye fúr yōke yò yinne, pépi se ki fē pé yey kwò sah pè me gbíne pé nyó? Nte sèpìn yísyó me n pi, pè mè ki pō n tē n wilki n pi pé nyó. Légbíne, pè ki níkìle n tē.»

¹⁶ Nnì yó ńtē nāh yīne à fwòsān kām à fwòdyāh min. Yé nāh we di, fwòsān mè ki fwòdyāh mè yori tō, wān ó kō kè ki tō mō ké tónó yò. ¹⁷ Dìvè sán tō nāh yīne mónóle pley dí soko. Wāh képah pi, òvè mè-à fū, kè ki

* 9:1 - Yesu kwil nē tyí-á n yo ásò soko yò, Kapernayumi ye.

pley nópi soku, dívě ki kwe, pley to tyí ki yuku. Nte kàh dívě sánne, pley snó soko ye kè n mo. Képah soko, kèyàh nítě nàh n yuku.»

Pi yó dénmono ànê sènpir yó lékó yilkinmonole

¹⁸ Yesu-á me kéne welole n yo pé tyí gbí nêne, Nsyifuno yòtě dí yó no de òn tñò, té gbètukunò di òn yah, té yo òn tyí ne pé písé-á yah kwlo núkúnúkú sě yò. Nte à pò kyí òn gbò sah òn yò, wàh ki min we. ¹⁹ Képah soko, Yesu ànê òn tò sáhpú me yuku dí sò tě.

²⁰ Té kè pò yíne sê yó sò me náhle n yo tyé-ńkêne ye gbõninó. Pi mè me no de Yesule òn nàh tinnè, à pò tú òn fwòmòni vyàh tyí. ²¹ Yé nàh we di, à sò me n sò òn fòkò soko ne páh ki tě we tú òn fwòmòni nítě ó tyí, páh ki de. ²² Yesu-á òn yah vi té à we, à yo òn tyí ne: «Káh n ye á yáh-ńsah tyè, ní písé. Á Liyel yò sěno ye òn de mo.» Nénpó swò, pi núkú de.

²³ Té Yesu-á pò yíni tě Nsyifuno yòtě dí gbò, à yiko fíbípú we té tówú we pè me n pi wròwrò. Képah soko, à me yo pé tyí ne: ²⁴ «Yé wil ásò. Pípir nàh ku, doy† soko ye ònne.» Nte pè sò me kóle Yesule n ko. ²⁵ Páh tówú wilki mo te kégbò soko, Yesu me de yuku wòkò soko, té pípir gbò soko tě, pípir yuku. ²⁶ Yí mè pínó tyí tyah n yàh kéne mara ywò ywò pól soko.

Yítubi népí nímí yísyó yí yíkinmonole

²⁷ Yesu-á yal nénpó à n soko gbí nêne, yítubi népí nímí yuku òn sò tě té me yo tú léyy ne, Davidi Pídí, à pé yàm yah. ²⁸ Yesu-á pò yíni tě gbò soko, yítubi nópi me no de òn tñò. A me pè piki yah ne, pè se sě ké yò ne péwò-á ki fě pé yí yuku mo ni? Pè me ne, àwe-á, Tě ògbě. ²⁹ Képah soko, Yesu tú pé yí tyí té ne: «Yáh sě òmo yò sò, té nê yah kò ní tyí, Liyel kè pi yé tyí sě.» ³⁰ Képah tène, pé yí yuku mo. Yesu me pè gbah sni ne, pè pé gblóy tě, pè káh n ye ney pí ké soko dé! ³¹ Nte pé wilnteno òsò, pè kyí tyah Yesu yíngbúle n yo n kò kéne mara pól soko.

Dí yó dénmonole nê vyàh-á sò me gbínóle

³² No nópi-á wil n soko gbí nêne, nósýó pò dí yóle Yesu tyí, nê-á sétó yó me òn soko à kò à pi kèdòkile. ³³ Yesu-á núkú sétó mè yíni wilki dí mè soko, dí tyah n wèki. Kè pi gbèndùnìne tówú pól tyí, pè me yo tú ne ńkě, pépi nàh òsòntě dukù we yah Yisrayel soko pólle. ³⁴ Nte Farisi wèkì kópú wò sò me yo tú ne, sétàn yòtě gbò yò-á à n yíni sétànne.

Tówú yàm me Yesu tě

³⁵ Yesu lésò me kwló-ògbno ànê kwlopí pólle n kò n kò, me nòle n kwò Liyel ní-ńtàn vè soko, me Nìvìnì tìrle n yo Liyel tórí tyí yò, té me yámpú pól ànê néfukuló pólle n de n mo. ³⁶ Yesu-á tówú nónó we kwlonó soko, té pé yáh-ńsah me tyè á ki ne yípèy sò fě-ò kéne sé tyí, pé yàm à tě. ³⁷ Képah soko, à yo òn tò sáhpú tyí ne: «Sèmuko tòko tòko tě me dò, té ké tònpiùle

† 9:24 9.24 - Doy nè tyí-á Yesu n yo ásò yò, doy gboy nàh sò dé. Pípir sò ku kègbi yò. Nte Yesu-á sò pí ne páh ki fě òn lékó yilki mo sě, képah ye à ne doy soko-á ònne.

kwéy. ³⁸ Káh pi sě, Tě ñgbě Liyel nê-á sèmuکو nètène, yé à ni à tònpi tēki n mo sèmuکو tōko yinne.»

10

Yesu tēntò névyé nēpī gbōnimīne

¹ Sō yóle, Yesu ñ tō sáhpú nēpī gbōnimí ye pɔ, té tēnwenole pè kō ne pè sètānne n yīni, pè mó yámpú pólle n de mɔ, ànê néfukuló pólle. ² Kéne nēpī gbōnimí nópi ye à pi ñ tēntò névyele. Pé yni we yò: Kè tyah Simo tyí, nê-á pè yīn dyi à kō Pyerile, ànê ñ gbēndí Andrele, à tahlí Nsyakí ànê ñ gbēndí Nsyó tyí, pépi nónó-á Nsebede dínpile, ³ à tahlí Filipi ànê Bartelemití tyí. Toma sò me pé sòko ànê Matyele, nê-á sò mórí syi-òle, à tahlí Alfe pídí Nsyakí tyí ànê Tadule, ⁴ ànê Simole, nê-á sò sú fò vyāh syípi sòko yóle, à tahlí Nsyudasí Yisikariyoti tyí nê-á pɔ pi pè kō pè Yesu tē.

Yesu tēntò névyé nēpī gbōnimí tékínmɔnole Nivini tir yó-nsah

⁵ Nēpī gbōnimí nópi ye Yesu tō té kè gbah yo pé tyí ne: «Yé káh kyí névyé tinné nónó náh pi Nsyifunole, ànê yé káh de Samari tǎn kwil yó rítē sòko. ⁶ Yé ne n yuku Yisrayel no wɔ tinné, pépi nónó-á me képyèni mónpuno tyí kòle. ⁷ Yáh kɪ n yuku wěkì yò, yé ne n yo n yuku ne, Liyel tǔrí-á me yīni tē tē. ⁸ Yé yámpúle n de n mɔ. Yé lékyíle n yilkì n mɔ. Yé tótānne n de n mɔ pé dú nyan sòko, yé mó sètānne n yīni n wilki névyé sòko. Yáh we syi nònóle sò, yé tɔ ne n kō nònóle sě.

⁹ Yé káh pó tōko dah mɔ yé yò. ¹⁰ Yé káh pley, ànê fwòmolo ní-òno, ànê lékyèh, ànê lépló tōko kóló yinne. Yé náh we di, tònpi yīne ñ tǔ pínó yòke yónóle.*

¹¹ Yáh kyí de kwil-ñgbě kèpah náh pi kwilpir nê sòko, yé négbí yah kō yé twah tē tyí. Yé mó tē tē tyí, fókò kè pɔ no yé yálnó tyí kéne kwil sòko. ¹² Tē yáh kyí n de kéte nê sòko, yé yo pé tyí ne yèvni ne me pé yò. ¹³ Kéne kéte tǎn-à fě syi yé twah pé tyí, yèvni mē kɪ me pé yò. Nte pàh yahle, yèvni mē kɪ ké syi pi yé tyíle. ¹⁴ Yáh de gbò nê sòko kèpah náh pi kwil nê sòko, té pè yahle ne yé káh twah pé tyí, té yahle yé wey nòhnóle, yáh n yal, yé yé gbyèh nēngbò kwèr n kwe nēnpó. ¹⁵ Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Sodòmɪ kwil ànê Gbomɔrɪ kwil fòhnó rítē náh n peke n no n pi kéne kwil tyíle.»

Yèvyāhrì nê-á kɪ n pɔ n pi

¹⁶ «Yé yah, yé me á kɪ ne képyèni sò nímɔ n tēki n mɔ gbēnpāhlo niyó. Yé ne me lékám névyele áswò pléy tyí kòle, yé fòko mó ne me pépér titi sò. ¹⁷ Yé yé gblòyne n kyomɪ névyele dé. Pè kɪ yéle n tē n tuke n pɔ tukey tükè-ntàn sòko, té kɪ yéle n ko yèfòhle Liyel ní-ritàn vɪ sòko. ¹⁸ Pè kɪ yéle n tē n kyí n pɔ kwiltām yòtām ànê yòtām tyí nímɔ yinne. Kèpah sòko, yé kɪ nímɔ tyíle n we n yo pé tyí, à tahlí névyé tyí nónó náh pi Nsyifunole. ¹⁹ Nte pàh yé tē n yuku tükè-nsah, yé káh ye yé yáh-nsah tye yáh ne n yo n wil n pi sò, ànê yáh ne nê yo n pi. Yáh ne nê yo n pi, ké sòno kɪ de yé

* **10:10** 10.10 - Yah n te 1 Korēnti tǎn 9.14 ; 1 Timote 5.18.

soko nɛnpɔ swɔ. ²⁰ Yé náh wɛ di, yé yah yíi wɛlo náh yé kɪ n wɛkɪ dé, Sú Liyel Mirki ye kɪ tɛ yé yahle yé kɪ n wɛkɪ. ²¹ Névyɛ kɪ pɛ kɔ pɛ kɪ pé yúnpyéle n tɛ n ko n mɔ. Súbí tɔ kɪ sɛntɛne n pɪ pé wɛnpɪ tyí. Wɛnpɪ tɔ kɪ pé dúbípú tyí yahle, tɛ kɪ pɛ kɔ pɛ kɪ péle n ko n mɔ. ²² Névyɛ pól kɪ yé wɛ mɔ nímɔ yinne. Nte nê-à n tah sah à pɔ no ké tyénɔ tyí, tɛ kɪ pwáhnmonɔ wɛ. ²³ Pàh yéle n fòh kwil yó soko, yé soko kèyàh soko. Kèghɪ yò mé kéle n yo yé tyí, nímɔ nê-á Névi Pídíne, yé náh tònì Yisrayel kwlo pól kɔ n kɔ n te n pi té mé kɪ pɔ.

²⁴ Tir sáh-ò náh n kal n pne n kwó-òle. Tònpɪ tɔ náh n kal n pne n yòtɛne. ²⁵ Tir sáh-ò-à pɪ n kwó-ò tyí kòle, kè kɪ yíne. Tònpɪ tɔ-à pɪ n yòtɛ tyí kòle, kè kɪ yíne. Névyɛ-á fyò me kéte tɛ dí nítɛne n gbyɔ Belsebulile, (nê kór-á sétàn yòtɛne), n kéte tãn wɔ se pyè pɛ kɪ ye gbyɔnpekenɔle? ²⁶ Kãh pɪ sɛ, yé káh névyɛ yah tíkile n pɪ. Yé náh wɛ di, tyípil yó nítɛ náh n wú n pi wilkinmɔ-ńkɛne. Sèfɪn sò tir yó nítɛ náh n wú n pi pí-ńkɛne. ²⁷ Máh tyi nónone n yo yé tyí fɛntú soko, yé séle n yo n wilki n mɔ tyah kyòo yah. Tyi nónó-á n plo n yo yé tyí yé níkló yey, yé sé kwnine n kɔ gbɛnfɪn yò. ²⁸ Yé káh névyɛ yah tíkile n pɪ, nónó-á névyɛle n ko mɔ n pne, tɛ pɛ náh fɛ n min ko mɔ n pi. Nte Liyel nê-á kɪ fɛ névi wil gbɛnsɛ ànê n min tɔ min dah mɔ ní-ńkɛ nyàhnpekè soko, yé nímɔ wɔ tíkile ne n pɪ. ²⁹ Ntɛnpínó nínó n yãm pópíkí pó nukú òle. Nte sé soko yó nítɛ náh n sykɪ sétáh, né yé Sú Liyel náh ké wɛkɪ kɔ. ³⁰ Nte yépi tɛ wɔle, yé yòyén nítɛ pól dan me píńóle Liyel tyí. ³¹ Kãh pɪ sɛ, yé káh tíkile n pɪ, yépi tyí náh tah kal ntɛnpí kwíki tyíle di?

³² Névi nê-à kè yo dal mɔ névyɛ yí yah ne páh me nímɔ tyí yò, nímɔ tɔ kɪ kè yo dal mɔ n Sú yí yah nê-á me yínyò, ne tɛ-á me nímɔ tyí yò. ³³ Nte nê-à yahle névyɛ yí yah ne pé náh me nímɔ tyí yò, nímɔ tɔ kɪ yahle n Sú yí yah nê-á me yínyò, ne tɛ náh me nímɔ tyí yò.»

Yesu tyí-á gbékínó nê dahbɪ kèkòyó

³⁴ «Yé káh wɛ ne yèvuni-á mé pɔ mó-ńsah sétáh yò dé. Yèvuni náh mé pɔ mó-ńsah sétáh yò, gbékínó wɔ ye pyè. ³⁵ Mé pɔ dí ànê n sú wró gbékí-ńsah; sɛnpir ànê n yú wró gbékí-ńsah; sê ànê n pɛ yú wró gbékí-ńsah. ³⁶ Névi gbò tãn ye kɪ pɪ n sɛpɛbɪle.

A á gblɔyɔ dyɔ yíi tyi wɛ ye, té Yesu sò tɛ

³⁷ Névi nê sú, kɛpah náh pɪ n yú tyí-à nɔ n tyí à kal nímɔle, tɛ náh yíne à ne n me nímɔ tyí yò. Névi nê pídí, kɛpah náh pɪ n písɛ tyí-à nɔ n tyí à kal nímɔle, tɛ náh yíne à ne n me nímɔ tyí yò. ³⁸ Névi nê-à n syɪ syɪ dahnu twah n sò tɛ-ńkɛne, tɛ náh yíne à ne n me nímɔ tyí yò. ³⁹ Névi nê-á ne páh pé minne n koh n sah, tɛ kɪ tekɪ tyé-ńkɛ min soko. Té nê-á tekɪ n min soko nímɔ yinne, tɛ wɔ kɪ tyé-ńkɛ min wɛ.»

Yòre nê-á n wɛ Liyel nípú tɔnsàhtɛnɔ soko

⁴⁰ «Névi nê-à yé tɛ ple, nímɔ ye tɛ tɛ ple. Nê tɔ-à nímɔ tɛ ple, Sú Liyel nê-á tekɪ mɔ nne, nímɔ ye tɛ tɛ ple. ⁴¹ Névi nê-à Liyel tɛntò syínyo-ò tɛ ple n pínó yinne Liyel tɛntò syínyo-òle, Liyel tɛntò syínyo-ò dyah dyah kwáh

kénkõ ye kɪ dyah tɛnɛ. Névi nê tɔ-à négbí tɛ ple ñ pínó yinne négbíle, négbí dyah dyah kwâh kénkõ ye kɪ dyah tɛnɛ. ⁴² Kègbɪ yõ mé kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à níwínó ñgbiyíne ñmɔ tõ sáhpú sɔkɔ yó ñtɛ fyé kɔ à wɔ ñ pínó yinne ñmɔ tõ sáh-òle, tɛ nâh n tekɪ n pi ké lédyáhní sɔkɔ pólle.»

11

¹ Képah sɔkɔ, Yesu-á tyi kwâh sah ñ tõ sáhpú népí gbõnimí kɔ tɛ gbí nêne, à yal nɛnpó à yuku gbòplo kwlo sɔkɔ, à kyɪ kwónòle n pi té Nìvìnì tìrle n yo.

Wèlnwìllkì-ò Nsyõ-á pikínyahno né pi Yesu Krista tyí sɔkɔ

² Wèlnwìllkì-ò Nsyõ sò me wòkònpèkè sɔkɔ té Krista tyípinó tyí yónó noh. A me ñ tõ sáhpú yísyó tó pè kyɪ à piki yah ne, ³ ñmɔ se Liyel ney yáhtokònole nê-á kɪ sò n pɔ n pi, tɪ pé se yíne pé ññine n sykɪ nɪ? ⁴ Yesu me yo pé tyí ne: «Tyí nónó-á yé n nohnɪ té sèle n yah yò, yé kyɪ sè yâh Nsyõ tyí ne, ⁵ yítùbì yí-á me n yikɪ n mɔ, sèkukubi me n kɔ tómtóm, tótâm me n de n mɔ, níkítùbì me n nohnɪ, lékyí me n yilki n mɔ, ànê Nìvìnì tir me n yo n kɔ yâm tãn tyí. ⁶ Nte ñmɔ tyí-à kɪ névi nê kɔ à ñ yõ sɛnó yáhle-ñkêne, tɛ wɔ tyí nɔ.»

⁷ Nsyõ tõ sáhpú-á pé syɪ sɔkɔ tɛ gbí nêne, Yesu tyah Nsyõ tyíle n yâh tówú tyí ne ñkê: «Kwâh nê me yé kyɪ yah gbènnɪ sɔkɔ? Fìlkí yó se yáhkí me n fi n kɔ? ⁸ Nte kwâh nê me yé kyɪ yah wé? Dí yó se nê-á me fwòtáhnì mɔ? Té nónó-á mó tõ fwòtáhnìne n mɔ, pépi me yótâm fné sɔkɔ dò. ⁹ Nte kwâh nê me yé kyɪ yah wé? Liyel tɛntò syínyo-ò yó se? Mé kéle n yo yé tyí ne sê-á. Té ñmɔ ñtɛ-á kal Liyel tɛntò syínyo-òle. ¹⁰ Yé nâh we di, Nsyõ tyí ye wárkínsàhnòle Liyel wey sèbéy sɔkɔ ne Liyel-á ne: <Yah, ñmɔ Liyel kɪ ñ tɛntò névi tekɪ mɔ á yahle, à kɪ pɔ á wèkì tɔ sah.»* ¹¹ Kègbɪ yõ mé kéle n yo yé tyí ne, sè fɔkɔ tãh pi yó ñtɛ nâh me nê-á kal Wèlnwìllkì-ò Nsyõne. Nte nê-á tyí kal Liyel tɔrí nɔlɪ yópu sɔkɔ, ñmɔ ñtɛ kal ñne. ¹² Té à tɔkɔ Wèlnwìllkì-ò Nsyõ gbí tyí, pópó à pɔ syɪ núkúnúkú tyí, Liyel tɔrí nɔlɪ me n we n yõ táhnsàhnó ó sɔkɔ. Táhnsàhpu ye n we kéle. ¹³ Liyel tɛntò syínyopu pól ànê Moyisi tyi kònsàhnó sò me Liyel tɔrí tyíle n yo, pópó à pɔ syɪ Nsyõ gbí tyí. ¹⁴ Yáh kɪ fɛ n sè n pi ké yò, Nsyõ ye Yeli mène, nê pónó tyí-á sò yónsàhnòle.† ¹⁵ Nê-à kɪ me kè noh, tɛ kè tɛ yín.

¹⁶ Mé kɪ kwey gbí névyɛ tɔkɔ sâh nêne wé? Pè me á kɪ ne wɛnpí sò kɔ tɛ tówú tükè-ñtân sɔkɔ, té me n yo n mɔ pé no tyí ne, ¹⁷ pépi-á yikɪ fíbɪ pé tyí, té pé nâh yí. Pé tɔ kú yikɪ gbɪ mɔ, pé nâh se tɔ gbo. ¹⁸ Sè ye kwey gbí névyɛ tɔ me n pi. Yé nâh we di, Nsyõ-á lésò pɔ, à nâh me yòke yèsyìkile n yò, à nâh me ñvène n wɔ. Képah tɛne, pé ne sètò-á me ñ sɔkɔ. ¹⁹ Nte Névi Pídí wɔ-á pɔ, ñmɔ n yò palle té n wɔ palle. Pè me tɔ ne, pé yah yèwònpɪ ànê sètè-á ñne, mórí syípu ànê tyípél pípu kódí-á ñne. Nte Liyel lékám-á n tɔkɔ à tyí nónóne n pi, sé pal n pne sé tɔ n sah n pi dùkù sɔkɔ.

Yesu kàhnwèkɪnole Kalile mara kwlo yísyó yõ

* **11:10** 11.10 - Yah n te Malaki 3.1. † **11:14** 11.14 - Yah n te Malaki 3.23.

²⁰ Képah náh, Yesu-á sò ò gbìlno kan pì kwlo nónó soko, à tyah n kah n wèkì sé névyè yò, pàh sònpìle yahle pé tyípèl pínó yálnmòno. A ne: ²¹ «Pèkè me yé yò, Korasini tân. Pèkè me yé yò, Betisayida tân. Ngbò gbìl tyi nónó-á pì yé ùnne, sènkno-à sò me pì Tiri ànê Sidò tân ùnne, pé nàhki me yèkwòrì flo mò, té nàhki me pé piki syìle à pé tyípèl pínó yal mò di mónòle. ²² Képah ye mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Tiri ànê Sidò tân. ²³ Té yépi-á dò Kapernayumi tân, yé se me n sò ne yáh kì doko mò yìnyò? Pòlle, yé kì tiki mò yuku fòó lékókwil nyàh tè-nsah. Yé yah, gbìl nónó-á pì yé ùnne, sènkno-à sò me pì Sodòmù tân tyí, Sodòmù kwil nàhki me sè kwey mè soko. ²⁴ Képah ye mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Sodòmù kwil tân fòhnò nítè náh n peke n no n pì yépi tyíle.»

Wékínóle Sú Liyel tyí

²⁵ Légbíne, Yesu ne ríkè: «Bò, áwò nê-á yìnyò ànê sétáh nétène, mé n wèkì á tyí wáh sònpìle tyi nópi wòbì yí pípú ànê lékám névyè yah, té séle névyè wò wèkì nónó-á me wènpì sò. ²⁶ Bò, kè ye áwò dyò á kè pì sè.» ²⁷ Yesu tò ne: «Ñ Sú ye tyi pòlle ní gbò dahbì. Nmò nê-á Pídíne, nnì yó nítè náh ríne n pne né Sú ó náh. Nnì yó nítè tò náh mó Súle n pne né Pídí ó náh, à tahlì Pídí-à me ké tyí ne pé òne nê wèkì.»

Yesu-á yèvinì nène névyèle n kò

²⁸ Yépi nónó pól-á me kwìlno soko tókópèlle yé yò, yé pò rímò tyí, mé kì yé kò yé kì n mì. ²⁹ Népír névi ànê gblòy tìkìnmò-ò ye rímòle. Képah ye, máh yéle n mò tò nê soko, yé kè fè syi yé mó pì ní tò sàhpùle. Képah soko, yé kì n we n mì. ³⁰ Yé yah, rímò tò náh tah, ní tókóbí me fáhah fáhah.»

12

Yesu-á nê yo mì mì yòh tyí soko

¹ Légbí mè ó soko, mì mì yòh sò yòle Yesu ànê ò tò sàhpú sò me n kah sèmkò swèy yísyó soko. Té kwèkì sò me ò tò sàhpú téh. Káh pì sè, pé mì de sèmkò ywò kòlìntahno soko. ² Farisi wèkì kópú-á képah we sè, pé me yo Yesu tyí ne, tir nê pínó wèkì náh me kónòle mì mì yòh sòle, à ne n yah ò tò sàhpú kéle n pì lé. ³ Nte Yesu me yo pé tyí ne: «Kwèkì-á lésò yòtè dí Davidi ànê ò náh névyè tè, wáh nê pì, yé náh kè kar yah di? ⁴ Búrn nónó-á lésò me sàhnòle Liyel tyí yò Liyel wòkò soko, à náh lésò de ké soko à sè toko tah ànê ò náh névyèle di? Té à wil sárká syínwìlkìpu tyí soko, ney náh lésò yíne sé táhnòle.* ⁵ Yé se kì ne yé náh kè kar yah tole ne, sárká syínwìlkìpu-á ríkène mì mì yòh dèlle n pì Liyel ní-nsah gbò soko mì mì yòh sònòle, té lékàh náh me pé tyí?† ⁶ Nte mé kéle n yo yé tyí, névi me ásò nê-á kal Liyel ní-nsah gbòle. ⁷ Liyel kè yo ne ríkè: «Sárká súkénkòno náh mé n yah n kò dé, wè yám yáhnò ye mé n yah n kò.» Yáh sò me képah

‡ **11:22** 11.22 - Tiri ànê Sidò tân-á sò pì Nsyifunò náh péle sè, Nsyifunò sò me péle n mò n kò tyípèl kàhnnpule. Yah n te Yesayi 23. * **12:4** 12.4 - Yah n te 1 Samuyèl 21. † **12:5** 12.5 - Yah n te Yáhnò 28.9-10.

kórle n pne, yé náh náhki lékàhle lékàh ké névye kò n pi. ⁸ Yé náh we di, Névi Pídí ye mī mī yòh yòtēne dò.»

⁹ Yesu-á yal nénpó, à sòko pé Liyel ní-ńsah wòkò yó sòko. ¹⁰ Gbònkù dí yó sò me nénpó. Té pè sò me ké tyí ne pé lékàh we Yesu kò. Kàh pī sē, pé Yesu piki yah ne ńkē, yónwó dénmòno wèkì se me kónòle mī mī yòh sòle mī? ¹¹ Nte à me yo pé tyí ne: «Yé sòko yó tyí kápó núkú ó-à me, té à sòko de pwàhsükù yó sòko mī mī yòh sòle, tē se kī ye ñ kīn-wilkínòle lésòle? ¹² Nte névi náh fónfó kal náhnáh kápó yò di? Kàh pī sē, pèpòri pínó wèkì me kónòle mī mī yòh sòle.» ¹³ Képah tēne, té yo gbònkù dí mè tyí ne: «Á gbò tó.» A me kè tó, kè núkú pī vile ké ní-ò mè sò. ¹⁴ Nte Farisi wèkì kópú-á fyò wil Liyel ní-ńsah wòkò sòko, pé kyī wē wē à vī-ńsah yah Yesu we n ko n mo yīnne.

Liyel-á nē yah wilki ne à pé tòle n pī

¹⁵ Yesu-á pò pī ne Farisi wèkì kópú-á me pé kònmò-ńsahle n yah n kò, à yal nénpó. Névye náhnáh me ñ sò tē. A me pé sòko yámpú pól de mo, ¹⁶ té pè gbah sni ne pè kàh pé tyí yāh ney tyí. ¹⁷ Yesu-á kápah pī, Liyel-á lésò nē yo sah ñ tēntò syínyo-ò Yesayi tyí, kè wil. A lésò ne ńkē:

¹⁸ «Máh nē yah wilki ne à ní tòle n pī, à we yò.

N nìdè ney ye ñne. Nmo ye ní nìvìnì yòle.

Mé kī ní Mirki tiki mo ñ yò,

à kò à kī gbī wèkì tyí yo yìkìni pól névye tyí.

¹⁹ A náh yékàb pī n pī neyne, à náh n gbo n mo n tū n pī,

ney náh ñ yínpò noh n pī tówú tükè-ńtàn sòko.

²⁰ Fílkì nē-á me kwónmòntēnòle, à náh ké téy kwò n pī.

Fòtnò nē-á me n tyah nínòle, à náh ké téy ni n mo n pī.

Sē ye à kī n pī, pópó kī pò nò gbí nē-á gbī wèkì kī yah syi.

²¹ Té yìkìni pól névye gbò sàhnó kī me ñmo yò.»[‡]

Yesu tē we sétàn yòtē tyí

²² Képah náh, nòsyó dí yó tē pò Yesu tyí. Sétò sò me ñ sòko à kò à pī yítú ànè kèdòkìle. Yesu me à de mo, à kò tē we n wèkì, té fē n yah. ²³ Képah tēne, kè pī gbèndùnìne tówú pól tyí, pè me tyah n yo wē tyí ne: «Té Davidi Pídí náh yò lé?» ²⁴ Nte Farisi wèkì kópú-á kápah tē noh sē, pè ne sétàn yòtē Belsebuli ó gbò yó-á à n yīni sétànne.

²⁵ Té Yesu-á pé foko sòno we sē, à yo pé tyí ne: «Yòtòrí nē tē névye-à fyò yuku wēne n fwo, kēne yòtòrí kī yiki. Kwil nē névye-à yuku wēne n fwo, kè náh n wū n pī. Sē ó ye, kété nē névye-à yuku wēne n fwo, ké tó náh n wū n pī. ²⁶ Té sétàn yòtē-à tyah ñ nolè n yīni, ñ gblòy náh à n fwo di? N yòtòrí se kī wū? ²⁷ Té ñmo-à me sétànne n yīni Belsebuli gbò yó yé yo à; yépi tìnkì névye wo-á dò, nē gbò yó me pépi n yīni séle wé? Pépi n tē ye kī lékàhle yé kò. ²⁸ Liyel Mirki gbò yó-à mé n yīni séle, kápah n wèkì ne ńkē, Liyel tórí-á yīni tē yé tyí.

²⁹ Tàhkì-á me díš nē sòko, nē kī fē ñ púkúbì-ńkē sòko, kī de ñ wòkò sòko

[‡] **12:21** 12.18-21 - Yah n te Yesayi 42.1-4. **§ 12:29** 12.29 - Dí nē tyí-á yo ásò sòko yò, sétàn yòtē ye pè n ye.

ki n̄ gb̄n̄ yī kwel? Máhah wāh ki à pukubi té ki pyé de n̄ wòkò yī kwel. ³⁰ Névi nê-à mó-ńk̄ēne ńm̄ole, t̄ē me ńne n̄ fwo. Névi nê nāh me ńne n̄ yohu n̄ m̄o t̄uk̄enm̄o s̄oko, t̄ē me kárk̄ín̄ole n̄ pi.

³¹ Képah ye, mé kéle n̄ yo yé tyí ne: «Névyé tyíp̄el pól àn̄é pé Liyel gbyò̀n̄ó pól ki f̄ē ȳo m̄o pé k̄o. Nte Liyel Mirki gbyò̀n̄ó t̄ē w̄o nāh n̄ ȳo m̄o n̄ pi pé tyí pólle. ³² Névi nê-à yo de Névi Pídí tyí, k̄e ki f̄ē ȳo m̄o t̄ē k̄o. Nte névi nê-à yo de Liyel Mirki t̄ē w̄o tyí, k̄e nāh ȳo m̄o t̄ē k̄o n̄ pi kweyne, k̄e nāh ȳo m̄o t̄ē k̄o n̄ pi n̄s̄o t̄ole.»

³³ Yé yah, sésw̄o n̄ pne ké pye òk̄o s̄oko. Yāh ne sésw̄o nê-á me ple, yé ne ké pye t̄o-á me ple. Yāh ne sésw̄o nê nāh me ple, yé ne ké pye t̄o-á me k̄et̄uk̄uȳo. ³⁴ Wāhnm̄ír̄o n̄opi, tyíp̄elo se ki f̄ē n̄ wil yé vȳeȳ s̄oko té yé n̄n̄o mó t̄o me yú́k̄ún̄ole p̄ek̄ele? Névi n̄-á me yú́k̄ún̄ole tyí n̄ón̄one, sépi ye n̄ wil t̄ē vyāh s̄oko ò. ³⁵ Nép̄ep̄eȳ tyíp̄elo n̄ wil n̄ n̄i s̄oko. N̄et̄uk̄u tyít̄uk̄ún̄i t̄o mó n̄ wil n̄ n̄i s̄oko. ³⁶ Nte mé kéle n̄ yo yé tyí, yah ké welo n̄ón̄o pól-á névyé n̄ weki, sé yw̄o ki piki n̄ yah n̄ pi pé tyí Liyel tukey tuke s̄ole. ³⁷ Tukey ki tuke á ȳo á ȳine á vyāh weyne ki gbule n̄ k̄o, képah nāh pi ki lék̄ahle n̄ k̄o.

Névyé me kéle n̄ yah n̄ k̄o Yesu tyí ne à gb̄il yó pi, nê-á n̄ w̄eki ne wāh n̄ wil Liyel tyí

³⁸ Képah s̄oko, Liyel tyi k̄òns̄ahn̄o kw̄op̄ú àn̄é Farisi w̄ek̄i k̄op̄ú ȳisyó me Yesu syah ne, pé kw̄o-ò ò ò, pāh me ké tyí ne à gb̄il yó pi pé yah, nê-á n̄ w̄eki ne wāh n̄ wil Liyel tyí. ³⁹ A me yo pé tyí ne: «Kwey gb̄i névyé nāh ple. Pé nāh me t̄ē Liyel ó tyí ȳo. Pé me ké tyí ne mé gb̄il yó pi pé yah. Nte k̄eyāh n̄t̄ē nāh pi pé w̄eki n̄ pi, à wil Liyel t̄ent̄o sȳinyo-ò Nsyonasi tyí s̄oko. ⁴⁰ Yé yah, s̄o-á l̄és̄o Nsyonasi s̄ep̄in̄ t̄on̄i pi ȳenk̄o-ńgb̄ek̄i yó f̄oko s̄oko,* sé ye Névi Pídí t̄o ki s̄ep̄in̄ t̄on̄i pi s̄etāh s̄owāh. ⁴¹ Nsyonasi-á l̄és̄o Liyel t̄ent̄o yo Ninivi kwil t̄an tyí, pé f̄ē syi pé tyíp̄el p̄ín̄o yal m̄o. Nte ney me ás̄o nê-á kal Nsyonasi. Kāh pi s̄ē, Liyel tukey tuke s̄ole, Ninivi kwil t̄an ki yuku kwey gb̄i névyé ȳo, ki lék̄ahle pé k̄o. ⁴² Pi nê-á l̄és̄o ȳot̄ēne Saba s̄etāh ȳo, à l̄és̄o wil f̄í s̄etāh ȳin tyí, à p̄o ȳot̄ē ò Salomo lék̄am welo noh.† Nte ney me ás̄o, nê-á kal Salomole. Kāh pi s̄ē, Liyel tukey tuke s̄ole, kéne pi ki yuku kwey gb̄i névyé ȳo, ki lék̄ahle pé k̄o.

Sét̄o sȳin̄p̄onden̄ole névi s̄oko

⁴³ Sét̄o-à wil névi s̄oko, à n̄ kyi gb̄enni k̄o n̄ k̄o, n̄ m̄i-ńsah yah n̄ k̄o. Nte wāh wé-ńk̄ēne, ⁴⁴ à n̄ yo n̄ gbl̄oy tyí ne, pāh s̄o wil nyāh s̄oko, pāh ki pé syi yuku n̄en̄p̄o. Wāh n̄ syi, té kyi n̄ t̄ē-ńsah dyāh we ké k̄ók̄ole yal̄nt̄òns̄ahn̄ole, ⁴⁵ à n̄ kyi sé no s̄etānn̄o kw̄arn̄ino syah, n̄ón̄o-á peke kal ńm̄ole. Sé t̄oó n̄ kyi n̄ de n̄ t̄ē t̄ē s̄oko. Kāh pi s̄ē, t̄ē m̄e òk̄o ké syi n̄ peke n̄ kal n̄ gben t̄ēne. Sé ye kwey gb̄i n̄ep̄el t̄o tyí ki n̄ pi n̄ pi.

Nón̄o me Yesu ȳú àn̄é n̄ ȳun̄pyéle?

⁴⁶ Yesu-á me képah yón̄o s̄oko t̄owú tyí, n̄ yú àn̄é n̄ ȳun̄pyé p̄o ȳin k̄égb̄o té me ké tyí ne pé yo m̄o n̄ tyí. ⁴⁷ Nn̄i me yo n̄ tyí ne à noh ȳo, n̄ yú àn̄é n̄ ȳun̄pyé-á me ȳint̄en̄ole k̄égb̄o. Pāh me ké tyí ne pé yo m̄o n̄ tyí. ⁴⁸ Yesu

* 12:40 12.40 - Yah n̄ te Nsyonasi 1.17. † 12:42 12.42 - Yah n̄ te 1 Ȳot̄am 10.1-13.

me yo tẽ tyí ne: «Nê me ñmɔ nɔ̃le, ànê nónó me ní yúnpyéle?» ⁴⁹ Té n gbò nɔ mɔ n tò sáhpú tyí té ne ñkê: «Ñmɔ nɔ̃ ànê ní yúnpyé we yò. ⁵⁰ Yé yah, ñmɔ Sú nê-á yĩnyò, wáh me nê tyí, névi nê-à képahle n pi, tẽ wɔ ye ñmɔ yúnpile, képah náh pi ní nɔ̃le.»

13

Sèmìrkì nê-á yāh sèmuƙɔ mír-ò tyí yò

¹ Lésò mè òle, Yesu wil gbò sɔkɔ à kyí kɔ tẽ yò-̀ngbẽ gbòpɔ. ² Tówú ngbẽ yó me pɔ à mɔ gbĩ. Pé tnónkàhnó tẽ tyí, à de kɔ tẽ krótókè yó sɔkɔ. Tówú pól sò me yíntténóle yóngbalí sɔkɔ. ³ A sò me tyi náhnáhle n yāh pé tyí sèmìrn sɔkɔ, me n yo pé tyí ne: «Sò yóle, dí yó lésò kyí sèmuƙɔ mír-̀nsah n swāh sɔkɔ. ⁴ Wáh me mírno sɔkɔ, yísyó syíkɔlì wẽgbalí sɔkɔ, kèpye me pɔ sépi yo. ⁵ Yísyó me syíkɔlì yen kwéy tẽ-̀nsah légbí yò. Té kǎh pi yen gbì náh sò me nénpó sɛ, sè núkú fi súú. ⁶ Té sè náh tẽ we yāhni gbì mɔ. Kǎh pi sɛ, gbĩ-á pɔ vyāh sè tẽ, sè kɔkɔ. ⁷ Yísyó me syíkɔlì de pàn nnyó, pàn me yuku fyāh sé yò. ⁸ Nte yísyó me syíkɔlì sétáh pèpɛy sɔkɔ à pɔ ywò pi. Túkú yɛnɔ lèkwèkwe pi, túkú tikitónítòni pi, túkú yògbāngbām pi. ⁹ Nê-à kɔ me kè noh, tẽ kè tẽ yīn.»

Tir nê yīn me Yesu n yāh névyè tyí sèmìrn sɔkɔ?

¹⁰ Képah sɔkɔ, n tò sáhpú me nɔ de n tnò té à piki yah ne, kwāh nê se pi té à n yāh no nópí tyí sèmìrn sɔkɔ ni? ¹¹ A me yo pé tyí ne: «Liyel tǔrí tyi nónó-á sò me wòbìnsàhnóle, sé pnèno ye yépi kɔ. Nte kè náh pépi wɔ kɔ. ¹² Névi nê tyí kwāh-á me, dòhnìno kɔ n pi ñmɔ tyí yò yròyrò. Té névi nê tyí kwāh náh me, kwéy nê ñtê-á me n tyí, kè kɔ tẽ syi n tyí. ¹³ No nópí me n yah, té pè náh me kwāh yóle n we, képah n wèkɔ ne pè náh me ké tyí yahle n we. Pè me pé nìne n kwɔ, té pè náh me kwāh yóle n nohni, képah n wèkɔ ne pè náh me ké tyí yahle n we. Képah ye ní kɔ mé n yāh pé tyí sèmìrn sɔkɔ. ¹⁴ Liyel tẽntò syinyo-ò Yesayi-á lésò nê yo sah, képah ye n no péle yò. A lésò ne ñkê:

Yé kɔ yé nìne n kwɔ n nohni, té yé náh ké tyí yah we n pi.
Yé kɔ n yah, té yé náh kwāh yó we n pi, képah n wèkɔ ne yé náh me ké tyí yahle n we.

¹⁵ Nikisekókó névyè ye no nópíle.

Pè me pé ní tah tũ,

té pé yí vike sah

ne sè káh kwāh yó ñtẽ we,

pé ní káh tir yó ñtẽ noh

pé kɔ pé káh fẽ ké tyí yah we,

pé mó vi mɔ Liyel wèkɔ yò

ní kɔ mé pè we n de n mɔ.»

¹⁶ Welɔ nópí yóntenɔ náh, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Nte yépi tẽ wɔ tyí nɔ, yé yí me n yah, yé ní me n nohni. ¹⁷ Kégbì yò mé kéle n yo yé tyí, yáh tyi nónó we, Liyel tẽntò syinyopu ànê névyè nónó-á néglóle Liyel yah, pé náhnáh sò me ké tyí ne pé sè we, té pè náh sè we. Yáh tyi nónó noh, pè sò me ké tyí ne pé sé tɔ noh, té pè náh sè we noh.»

Sèmìrkì kórle, nê-á yāh sèmuƙo mir-ò tyí yō

¹⁸ «Sèmuƙo mir-ò sèmìrkì yō-á nêne, yé yé ní sah kè noh: ¹⁹ Névyé nónó-à Liyel tǒrí tyí yónó noh té pè náh ké òkò pì, sètàn yòtè n pò wey mè wilki pé fòkòni sòkò. Pè me wègbalu tyí kòle nýāh sòkò-á sèmuƙo syikù. ²⁰ Tùkù me légbí yō tyí kòle, nýāh sòkò-á sèmuƙo mir mò. Pépi-à wey mè noh, nénpò swò pè kè fè n syi nìvìni sòkò. ²¹ Té pè náh n ye kè yāhnìne n mò pé sòkò. Pè kè fè n syi nénpò swò ó sòkò. Té yèvyāhri, kèpah náh pì fòhnó-à nùkú pè yìni tē kéné wey yinne, pè pé náh vi kè kò súú. ²² Tùkù me pàn tē-nsah tyí kòle, pàh wey mè noh, kèkòyó tyi fòkò sòno ànè tahrù dékè n pò ké yah kò, kè náh n tē n we tirlè n pekù pé tyí. ²³ Tùkù wò mó me sètáh pèpey tyí kòle, pépi-à wey mè noh, pè ké òkò pì, yòre n we ké tyí sèmuƙo tyí kòle, nónó-á pyenò lèkwèkwe pì, ànè nónó-á tikitònitòni pì, ànè nónó-á yògbāngbām pì.»

Sèmìrkì nê-á yāh filkì tyí yō

²⁴ Yesu tǒ sèmìrkì yó yāh pé tyí ne ñkè: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kù fè tòkò sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Dí yó lésò sèmuƙo duku pèpey mir mò n swāh sòkò. ²⁵ Té névyé-à pò dò gbí nêne, n sèpe kyì filpyé mir dah mò kò ké sòkò nê-á me ké kètòle, té n náh vi sòkò. ²⁶ Kāh pò kyāh té n dubi gbí nêne, filkì tò ké yō wilki mò kwèy. ²⁷ Sètè dí tǒnɔɔ-á ké kyòmù we sè, pè me kyì kè yo pé yòtè dí tyí ne ñkè, pé yòtè, sèmuƙo duku pèpey-á se sò à mir mò n swāh sòkò; té kè se pì sò té filkì tò pò n we ké sòkò nì? ²⁸ A me yo pé tyí ne, sèpe yó tǒ vyāh-á kèpahle. Pè me ne, à se me ké tyí ne pé kyì sè viki nì? ²⁹ A me ne ò-á. Nkè pàh kù ne páh sèle n viki, sèmuƙo tò-á kù syah n kwro n mò n viki sèle. ³⁰ Pè ye sé yò sè ne n kyāh wè tyí kè syi pò n no sèmuƙo tòkò gbí tyí. Té sèmuƙo tòkò gbí-à kù pò nò, páh kù yo sèmuƙo tókópú tyí ne pè filkì ngbò kò, pè mó sè pukubi pò pòle pè kyì n suke. Té sèmuƙo wòle, pè kèpah tòkò n mò pé òkò pì sòkò.»

Sèmìrn nónó-á yāh mútárdì pì ànè kókónó tyí yō

³¹ Yesu tǒ sèmìrkì yó yāh pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kù fè tòkò sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Dí yó lésò mútárdì pì tòkò duku mò n swāh sòkò. ³² Kèpah yìlo kal yípyé pòlle. Té kàh fi, kè n pì gblò kal sèmuƙo duke pòlle. Kè n pì sésowò sò, kèpye n pò syè pì ké yìngbān tyí.» ³³ Kèpah náh Yesu tǒ sèmìrkì yó yāh pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kù fè tòkò sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Sè yó lésò kókónó tòkò mò tòkò yí tǒnò mífāhki sòkò, ké pól kò kè òkò.»

Yesu sèmìrn yāhnó yòle

³⁴ Yesu sò me tyi nòpi pòlle n yāh tówù tyí sèmìrn ó sòkò. A náh sò me tir yó ñtène n yo pé tyí né sèmìrn sòkò náh. ³⁵ A kèpah pì Liyel tēntò syinyo-ò tir yónsāhnò kò ké wil. A lésò ne ñkè: «Mé kù tyile n yo sèmìrn sòkò. Tyi nónó-á sò me wòbìnsāhnòle kèkòyó mò gbí òkòle, mé kù névyé níki yùkù sèle.»*

* 13:35 13.35 - Yah n te Gbálnó 78.2.

Sèmìrkì kórle, nê-á yāh filkì tyí yō

³⁶ Képah tēne, Yesu yal tówú tnô à soko gbô. N tō sáhpú me no de n tnô té yo n tyí ne, swāh soko filkì sèmìrkì nê-á sò à yāh, à ké yō yo pé syah. ³⁷ A me yo pé tyí ne: «Sèmuko duku pèpey mírnmò-òle, Névi Pídí ye. ³⁸ Swāhle, kèkōyó ye. Sèmuko duku pèpeyne, Liyel yòtōrì soko wēnpì ye. Filkìle, sètàn yòtē nāh névye ye. ³⁹ Sépe nê-á mir dah mō filpyéle, sètàn yòtē ye. Sèmuko tókónòle, kèkōyó tyénó ye. Sèmuko tókópùle, yínyō tōnpɔbɔ ye. ⁴⁰ Sō-á pè filkì viki n suke nyāh soko, sēnkō ye kɪ n pɪ n pi kèkōyó tyénó tō soko. ⁴¹ Névye nónó pól-á névye yòle n yɪkɪ n mō pèkè pínó soko, ànê nónó pól-á tyítúkúñi pípùle, Névi Pídí kɪ n yínyō tōnpɔbɔ tekɪ n mō n pi, pè kɪ pɔ pè wilkì n tōrì tyah soko. ⁴² Té kɪ pè min dah mō sɪnki nyāh soko, ríyāh soko-á gbnì ànê yní táhnó kɪ me. ⁴³ Nte névye nónó-á me négblole Liyel yah, pépi wɔ kɪ n tē pé Sú Liyel tōrì soko, gbì tyí kōle. Nê-à kɪ me kè noh, tē kè tē yīn.»

Sèmìrn nónó-á yāh tahrì wōbìnsàhnó ànê pèrli tyí yō

⁴⁴ Képah nāh, Yesu tō yo pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tōrì-á kɪ fē tɔkɔ sāh sèmìrkì nēne, kè we yò: Dí yó lésò kyɪ wil mō tahrì wōbìnsàhnó yó yō swāh yó soko, té kè tɔkɔ tō wōbɔ. Ké wénó nìvìnì tē tyí, à soko à kyɪ n gbān yí pól yām à pɔ swāh mē dwe.

⁴⁵ Yé yah, Liyel tōrì-á kɪ tō fē tɔkɔ sāh sèmìrkì nēne, kè we yò: Gbò yí-ò yó lésò me, nê-á yí kètārnó yísyòle n yah n kō, pè n ye pèrlinòle. ⁴⁶ Wāh pɔ ké dénkókò yó we, à kyɪ n gbān yí pól yām à pɔ kè dwe.»

Sèmìrkì nê-á yāh yēnkyo tē tē mno tyí yō

⁴⁷ «Yé yah, Liyel tōrì-á kɪ fē tɔkɔ sāh sèmìrkì nēne, kè we yò: Nòsyó lésò yēnkyo tē tē mno min dah mō yo soko, à yēnkyo duke pól tē. ⁴⁸ Kāh yuku, pè kè yɔrɪ wilkì pɔ kènkwāh yō, té kō tē à yēnkyo gblo wah mō dú soko, té sé tēlò milki. ⁴⁹ Sē ye kɪ n pɪ n pi kèkōyó tyénó tō soko. Yínyō tōnpɔbɔ kɪ pɔ nētúkúñi wah wilkì négblo soko, ⁵⁰ kɪ kyɪ pè min dah mō sɪnki nyāh soko, ríyāh soko-á gbnì ànê yní táhnó kɪ me.»

Kwónó kedyāh ànê kwónó késánne

⁵¹ Képah nāh Yesu tō yo n tō sáhpú tyí ne: «Yé se tyi nòpi pól noh wah?» Pè me ne àwè-á.

⁵² Képah soko, à me yo pé tyí ne: «Liyel tyi kònsàhnó kwópú nónó-á sò kwónó we soko Liyel tyi kònsàhnó tyí yō ngbòle, té tō pɔ kwónó we Liyel tōrì tyí yō núkúnúkú, té névyele n kwo séle, pépi me kéte tē yó sō, nê-á yídí sò me n tyí n dúkúri soko, té à tō pɔ snó we dohnɪ sé yō, té me séle névyele n kō.»

Nasaretì tān yahle sēnòle Yesu yō

⁵³ Té Yesu-á sèmìrn nòpi yāh te pé tyí gbì nēne, à yal nēnpó ⁵⁴ té soko n kwil soko. Wāh kyɪ nēnpó, à kyɪ kwónòle n pɪ pé Liyel ní-risah wòkò soko, fòó no pól gbān du n tyíle. Pè sò me yo tú ne, à se we ríyāh lékām ànê tēnweno mēne, à fē gbìl nòpile n pɪ nɪ? ⁵⁵ Nmò kó sésár sé-ò pídfine

nɪ? N yú yīn kó Marile, té n̄ gběndípi me Nsyakɪ, ànê Nsyosefu, ànê Simo, ànê Nsyudele nɪ? ⁵⁶ Té n̄ dósý pól kó me pépile ásò yò nɪ? Nte rýāh tē ó se n̄mò we lékám ànê tēnweno mène nɪ? ⁵⁷ Képah sōnò sò me pé yò ykɪ pé kō pé tē sē kwlo Yesu yō. Képah sòkò, Yesu me yo pé tyí ne: «Liyel tēntò syínyo-ò kwil ànê n̄ kété sòkò ó ye pé náh n̄ne n m̄o n kō Liyel tēntò syínyo-òle.» ⁵⁸ Páh yahle sēnóle Yesu yō sē, à náh mó gbīlnó náhnáh pɪ nénpó.

14

Wèlnwìlkì-ò Nsyò kúnóle

¹ Légbīne, Kalile mara yòtē dí Yerodɪ Yesu tyí yónó noh, ² té yo n̄ tōnpɪbɪ tyí ne, Wèlnwìlkì-ò Nsyò-á yò tótó. N̄ lékó-á yilki m̄o. Képah-á tēnweno le n̄ tyí à fē gbīlnóle n pɪ. ³⁻⁴ Yé náh we di, ñgbòle, Yerodɪ lésò n̄ gběndí Filipi kyɪ Yerodyadɪ tē syi. Nsyò me kè yo n̄ tyí ne, ké yah náh à à tókò. Pì mè yīnne, Yerodɪ me pé kō pé Nsyò tē à kárn m̄o n̄ tyí, té à dah m̄o sah wòkònpèkè sòkò. ⁵ A lésò me ké tyí ne pé Nsyò ko m̄o. Nte tówú-á lésò me Nsyòne n m̄o n kō Liyel tēntò syínyo-òle sē, pépi yah tíki me à tē.

⁶ Nte Yerodɪ dúbínó yòh v̄n̄p̄onò syáh syah sòle, Yerodyadɪ písé yō yi néyénó yah sòkò. Kè me n̄o Yerodɪ tyí, ⁷ f̄s̄ó à n̄ vyāhle à kō, té n̄ wo n̄ tyí ne wáh kɪ s̄ó kwáhdúkú n̄e yah kō pé tyí, páh kɪ kéle à kō. ⁸ Képah sòkò, pípír yú me à kurki m̄o à kō à yo Yerodɪ tyí ne, à Wèlnwìlkì-ò Nsyò yòle pé kō ásò dú pyahrò yó sòkò. ⁹ Képah tēne, kè yòtē dí yah kwò. Nte n̄ wónó mè yīnne n̄ néyénó yí yah, à ne pé pò kéle à kō. ¹⁰ Té pé kō pé kyɪ Wèlnwìlkì-ò Nsyò yò kám wòkònpèkè sòkò. ¹¹ Páh kè kām, pé kè dah m̄o dú pyahrò yó sòkò à pò pípír kō, à me kè syi kyɪ n̄ yú kō. ¹² Nsyò tò sáhpú me pò n̄ lékó tókò kyɪ yí, té kyɪ ké yah yo Yesu syah.

Népī kèyò nínò kyegbām (5 000) kénkō púnóle Yesu tyí

¹³ Yesu-á yí mè noh sē, à de krótókè yó sòkò ànê n̄ tò sáhpúle pé yal nénpó, à yuku gběnnɪ tyah yó sòkò à kyɪ tē pé yahle. Tówú-á pé sókónó tyí noh rýāh sòkò, pé wil kwlo kwlo sòkò à pé nyáh sō gbáhki yō. ¹⁴ Yesu-á wil krótókè sòkò té tówú ñgbē we sē, pé yām à tē. A me pé yámpú de m̄o.

¹⁵ Nv̄í-á pò n̄o, n̄ tò sáhpú n̄o de n̄ tn̄ó té yo n̄ tyí ne, gběnnɪ tyah sòkò-á péle yò. Té lékám-á me n̄ tyah mónóle, à kó tówúle n̄ fin n̄ m̄o pé kyɪ yō yō yíle n̄ yah n̄ dwe kwlo sòkò nɪ? ¹⁶ Yesu me yo pé tyí ne, yō náh me ké tyí pé sòkò. Pépi yòke yah pé gbl̄oy pé kō pé yō. ¹⁷ Képah sòkò, pé me yo n̄ tyí ne, búrn pló kwlò ànê yēnkɔ pló nínó ó-á me pépi tyí ásò dò. ¹⁸ Yesu me yo pé tyí ne, pé sè tókò n̄ pò pé kō ásò. ¹⁹ Té me tówú kō pé kō tē filkì yō, té búrn pló kwlò ànê yēnkɔ pló nínó n̄opi tókò, té n̄ yah yō yīnyō à wekɪ Liyel tyí, té sè kwòkɪ m̄o n̄ tò sáhpú kō pé syi tówú kō. ²⁰ Pé pól me yō t̄s̄, té pé me pé yónkwl̄onò téló tuke m̄o vyò gb̄oninò yīine. ²¹ Té nónó-á sò yō yòke mène, pé sò me díbí népī kèyò nínò kyegbām (5 000) kénkòle syó ànê wēnpì vyāh kēne.

Yesu kónóle Kalile yó-ñgbē yō

²² Képah náh, Yesu núkú ò tò sáhpú gbah tē ne pè de krótókè sòkò, pè mɔ pé yahle yó-̀ngbē kahñne, péwɔ mó tówú fin mɔ. ²³ Wáh pé fin mɔ te, à dɔkò yuku yólì yó à kyí tē ò tyíle à Liyelle n ni. Lékhà mɔ pɔ à wè ò gblòy nénpó. ²⁴ Té légbíne, krótókè sò me gbe mɔ te yo vyáhle náhnáh. Té yáhkí sò me péle n yohni. Káh pɔ sē, ni sò me krótókèle n kah n fwo. ²⁵ Tyah dal gbíne, Yesu tyah n kò n yuku pé tnò yo yó. ²⁶ Páh à wè à n kò n pɔ yo yó sē, pé sàm yòkò. Pè tyah n yo ne lékó mírkí yó-á. Té tyah n de n syi tíkí tē tyí. ²⁷ Nte nénpó swɔ, Yesu me yo mɔ pé tyí ne, pè pé nɔ syáh. Péwɔ-á, pè káh tíkí pɔ. ²⁸ Képah sòkò, Pɔyɛrɛ me yo ò tyí ne, Tē òngbē, òmɔ-à kɔ nê ntyínò, à péwɔ kò pé wil kò pɔ ò tnò yo yó. ²⁹ Yesu me yo ò tyí: «Pò!» Pɔyɛrɛ me wil krótókè sòkò à tyah n kò n yuku Yesu tnò yo yó. ³⁰ Nte wáh pɔ kè kyòmɔ wè ne yáhkí-á me n kah n pɔ, tíkí à tē. Képah sòkò, à tyah n tiki n de ni sòkò té de syi ne, Tē òngbē, à pé pwah mɔ oo! ³¹ Nénpó swɔ Yesu núkú ò gbò nɔ à à tē té yo ò tyí ne, à náh sē péwɔ yó fwóó ló. Sò se pɔ té à n sò tòtò nɔ? ³² Té pè me de krótókè sòkò, yáhkí núkú yín. ³³ Nónó-á sò me krótókè mè sòkò, pè gbètukunò di Yesu yah té yo ò tyí ne, kègbɔ yó, òmɔ-á Liyel Pídíne.

Yámpú dénmɔnɔle Yenesaretɔ sétáh yó

³⁴ Yesupi-á yó-̀ngbē kah te, pè de Yenesaretɔ sétáh yó. ³⁵ Nénpó tãn me à yah pɔ, té núkú ò pónó yo soh mɔ nénpó òn tãn pól tyí. Pè me pɔ pé yámpú pólle ò tyí. ³⁶ Té òne n ni ne, à ye pé kò pé tú ò fwòmɔnɔ vyáh nítē ó tyí. Té nónó pól-á fyò tú ké tyí, pè de.

15

Tyi nónó-á kɔ fē névi silki Liyel yah

¹ Képah sòkò, Farisi wēkì kópú ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú wil Yerusalemɔ kwil sòkò à pɔ Yesu tnò, té à syah ne níké, ² sò se pɔ té ò tò sáhpú náh me n kò lékóló wáldì yó nɔ? A ne n yah pè yárlè n yó, té pè náh se mó tō pé gbàn wu à yíne pé wáldìle lé. ³ A me yo pé tyí ne: «Té yépi wɔ-á dò, sò pɔ té yé wáldì yinne, yé náh me n kò Liyel tyi kònsàhnó wáldì yó? ⁴ Yé yah, Liyel kè yo ne níké: <Yòyénne n sah á sú ànê á yú yó.>» Té tō kè yo ne níké: <Névi nê-à wèntùkú wèkì ò sú tyí, képah náh pɔ ò yú tyí, tē yíne kònmɔnɔle.>† ⁵ Nte yépi wɔ n mó ne, névi nê-à yo ò sú képah náh pɔ ò yú tyí ne, kwáh nê-á sò me pé tyí ò yohni n mɔ mɔ tēne, páh képahle Liyel kò te, ⁶ ò dúbí-ò mè yòhnìnɔnɔ kòlì náh tō me ò yó. Káh pɔ sē à, Liyel tyi kònsàhnó náh yé yuku yé wáldì yinne di? ⁷ Vyáhsesyírì névyè nòpì, Liyel-á lésò Yesayi kò à nê yo sah, képah ye yépi n pɔ yó. A lésò ne níké:

⁸ «No nópìle, vyáh ó sòkò ye pè n gbilkì nímɔle.

Nte pé nno me fíí òne.

⁹ Páh kwónóle n pɔ tyi nónó yó, névyè yah yíí tyi kònsàhnó ye séle.

* 15:4 15.4 - Yah n te Yálnó 20.12. † 15:4 15.4 - Yah n te Yálnó 21.17.

Képah ye, gbilkinó nê-á pè n gbilki n pɔ ríne pè yo, nònò ye kéle.»‡

¹⁰ Képah sɔko, Yesu tówú mè ye tuke té yo pé tyí ne: «Yé yé ní kwɔ n noh palle, yè welo nópi syíkí-ńsah pĩ. ¹¹ Yí nónó-á n de névi vyāh sɔko, sépi náh n silki ñne Liyel yah dé. Welo nónó-á n wil ñ vyāh sɔko, sépi ye n silki ñne.» ¹² Képah tēne, ñ tò sáhpú me nɔ de ñ tnò té yo ñ tyí ne, à kó pĩ ne ñ welo nónó-á sò sé yey mɔ Farisi wèkì kópú ũnne, sáh pè kah yɔ nɔ? ¹³ A me yo pé tyí ne: «Yèh nónó pól tē-á fyò me, té ní Sú nê-á yĩnyò ñmɔ sónó náh séle, sè kɪ viki to. ¹⁴ Yé ye pé yò. Yítũbi ye péle, nónó-á me pé no yítũbi yahle n tē. Té yítũ-à mó tō ñ ní-ò yítũ yah tē, pé ními kɪ syíkɪ de pwāh yó sɔko.» ¹⁵ Képah sɔko, Pyeri me yo ñ tyí ne, wāh sò ne pé pé ní kwɔ welo nónó noh palle, à sé kór yo pé syah. ¹⁶ A me pé syah ne: «Lékám ké névye se yépi tɔle? ¹⁷ Yé náh pĩ ne yí nónó pól-á n de vyāh sɔko, sáh nkēne n syò kèkùrkì soko, ñ té n pyè n pɔ n wilki n kwe kèdúkúdahkì soko di? ¹⁸ Nte welo nónó-á n wil vyāh sɔko, sé sò n wil sɔno soko. Sépi ye n silki névile Liyel yah. ¹⁹ Névi lékám sɔko ye sɔno túkúni n wil, ànê nékókè mónóle, ànê fòfúkì pínóle, ànê pròprò pínóle, ànê yĩbele, ànê mìnì yónóle, ànê gbyole. ²⁰ Kéne tyi wɔ ye n silki névile Liyel yah. Nte névi-à ñ gbān wú-ńkēne à yĩne wāldi-á kè yo sò té yòke yò, képah náh n silki tēne.»

Sê yó pisè dénmɔnɔle nê náh pɪ Nsyifulé

²¹ Képah náh, Yesu yal nénpó té soko Tiri ànê Sidò sétáh yò. ²² Té pi yó sò me nénpó nê-á Kanah neyne. Nmɔ me pɔ Yesule yúkey té me n de n syi, me yo tũ ñ tyí ne pé Tē ñgbē, ñmɔ nê-á Davidi Pídine, à pé yām yah. Nkē sétó yó-á me pé pisè soko me ñne n kwlo kèpékèyò. ²³ Nte Yesu náh dahbɪ wilki ñ tyí. Ñ tò sáhpú me nɔ de ñne té kè yah kō ñ tyí ne, à pi mè kō à ñ syi pé náh, à káh pé sò tē ne n de n syi n yuku sē. ²⁴ Yesu me ne, Liyel-á pé tekɪ mɔ Yisrayel no ó yinne, pépi nónó-á me képyénì mónpuno sò. ²⁵ Nte pi me nɔ pɔ ñ gbètukunɔ di ñ yah, té yo ñ tyí ne pé Tē ñgbē, à pé yohnɪ n mɔ. ²⁶ Yesu me à syah ne, ké yah náh pè wēnpĩ yòke tɔko n mɔ pāhnpye kō. ²⁷ Pi me yo ñ tyí ne, gbɪ-á à yo pé yòtē. Nte pāhnpye wɔ-á n yò sé nātām yēnmirn yónkwenɔle. ²⁸ Képah sɔko, Yesu me yo ñ tyí ne: «Pi, á sē yíí ñmɔ yò dé. Wáh nê yah kō, Liyel kɪ kè pɪ á tyí.» Légbí mè ó soko, pɪ pisè núkú de.

Yámpú náhnáh dénmɔnɔle

²⁹ Képah náh, Yesu yal nénpó à yuku Kalile yó-ñgbē gbòpɔ. Té dɔko yuku yòh yò à kyɪ kō tē. ³⁰ Képah tēne, nékwínkì pé yámpú tē pɔ ñ tyí à pɔ pé sah ñ yah sɔko. Túkú sò me gbáhkì núkú névyele, túkú me yítúbile, túkú me nédónène, túkú me kèdyòñne, à tahlɪ yámpú túkú tyí. Té Yesu me pé de mɔ. ³¹ Kè pɪ gbēndùnine tówú tyí, pāh kèdyòñ wɔ pé me fē n wekɪ, nédónè dónónɔ me tyɛ, gbáhkì núkú névyé me fē n kɔ tómtóm, té yítũbi me fē n yah. Képah tēne, pé gbilkinó sah Yisrayel Liyel yò.

Yesu tō tówú ñgbē pu

‡ 15:9 15.9 - Yah n te Yesayi 29.13.

³² Yesu ñ tò sáhpú ye, té yo pé tyí ne, tówú mè yãm-á me péwɔ tẽ. Pé sèpìn tǝnì-á péwɔ náh sɔkɔ kweyne yò, té yò yò kwáh náh se pé tyí. Pé náh me ké tyí ne pé pè fin n mɔ pè sɔkɔ kwekɩle. Pé túkù-á kɩ kyɩ n syah n tẽ n kwlo wěkɩ yah. ³³ Képah tẽne, ñ tò sáhpú à syah ne, pé se kɩ we ñyáh yókele gbɛnnɩ mè sɔkɔ, kɩ fẽ tówú mè dùkù kò pè kɩ yò tǝ nɩ? ³⁴ Yesu me pé piki yah ne, búrn pló sǝ se me pé tyí nɩ? Pè me ne kwárnino-á, à tahlɩ yěnképi yísyó tyí. ³⁵ Képah sɔkɔ, à tówú kò pè kò tẽ sétáh. ³⁶ Té búrn pló kwárnino ànê yěnkɔ nópi tɔkɔ, té wekɩ Liyel tyí, té sè kwɔkɩ à ñ tò sáhpú kò pè syi tówú kò. ³⁷ Pé pól me yò tǝ, té pè me pé yónkwɩnɔ tuke mɔ tɔkɔ yí kwárninɔle. ³⁸ Té nónó-á sǝ yò yóke mène, pè sǝ me díbí népɩ kèyò nínóle (4 000), syó ànê wěnpɩ vyáh kěne. ³⁹ Képah náh, Yesu tówú fin mɔ pè sɔkɔ, té me de krótókè sɔkɔ à sɔkɔ Makadã sétáh yò.

16

Névyé me kéle n yah n kǝ Yesu tyí ne à gbɩl yó pi, nê-á n wěkɩ ne wáh n wil Liyel tyí

¹ Farisi wěkɩ kópú yísyó ànê Sadusi wěkɩ kópú yísyó nɔ de Yesu tnô ne pé à mɔ yah. Té à syah ne à gbɩl yó pi pé yah, nê-á n wěkɩ ne wáh n wil Liyel tyí. ² Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne: «Gbɩyí de gbɩne, yɩnyò-à me gbǝlɩ, yè n ne tyah yah-á kɩ yɩkɩ mɔ. ³ Té séngbǝle, yɩnyò-à me finmòò, yè n ne kweyne tyah yah náh n yɩkɩ n mɔ n pi. Yé me fẽ tyah dùkù wole n pne, té tyi nónó wɔ-á me n pi kwey gbɩ sɔkɔ, sáh me tyi nónóne n wěkɩ, yé tẽ sépi wɔ dùkù pɩ kwlo kè? ⁴ Kwey gbɩ névyé náh ple. Pè náh me tẽ Liyel ó tyí yò. Pè me ké tyí ne mé gbɩl yó pi pé yah. Nte kèyáh nítè náh pi pè wěkɩ n pi, à wil Liyel tẽntǝ syinyo-ò Nsyonasi tyí sɔkɔ.» Képah yónteno náh, à pè sah nɛnpó té sɔkɔ.

⁵ Képah náh, Yesu ànê ñ tò sáhpú-á n sɔkɔ yónkahnne, ñ tò sáhpú dyɔ sǝ fwo búrn tókónsɔkɔnɔle. ⁶ Yesu me yo pé tyí ne: «Yé kyòmínó pi. Yé yé gblɔyne n tẽ Farisi wěkɩ kópú ànê Sadusi wěkɩ kópú kókónóle.» ⁷ Képah sɔkɔ, ñ tò sáhpú tyah n sǝ ne pépi-á pɔ búrn kěne, képah-á à kò à n yo sě yò. ⁸ Nte Yesu me pé sǝnɔ pɩ té yo pé tyí ne: «Liyel yò sěnyí-ńkɛpú nópi. Sǝ pi té yé n sǝ sě ne, yé náh pɔ búrnne képah-á? ⁹ Yé náh tǝnɩ me sé dùkù pɩ sě nɩ? Yé dyɔ náh me n kwne tɔle máh búrn pló kwólɔle díbí népɩ kèyò nínó kyegbám (5 000) pu, ànê yáh yónkwɩnɔ téló tuke mɔ vyó yí dan nêne di? ¹⁰ A tahlɩ máh búrn pló kwárninɔle díbí népɩ kèyò nínó (4 000) pu, té yáh yónkwɩnɔ téló tuke mɔ tɔkɔ yí dan nêne, yé dyɔ náh me n kwne kéle di? ¹¹ Té sǝ pi té yé náh tẽ we pɩ ne búrn tyí náh mé n yo yé tyí, máh sǝ n yo yé tyí ne: «Yé yé gblɔyne n tẽ Farisi wěkɩ kópú ànê Sadusi wěkɩ kópú kókónóle?» ¹² Képah sɔkɔ, pè pyé pɩ ne mífáhkɩ sɔkɔ mɔ mɔ kókónó tyí náh sǝ Yesu n yo pé tyí ne pé pé gblɔyne n tẽ kéle. Nte Farisi wěkɩ kópú ànê Sadusi wěkɩ kópú-á kwónó nêne n kǝ, képah tyí-á sǝ à n yo pé tyí ne pé pé gblɔyne n tẽ kéle.

Pyeri-á nê yo Yesu tyí sɔkɔ

13 Yesu-á kyi yĩni tẽ Filipi-Sesarı gběnyah ùnne, à n̄ tò sáhpu piki yah ne: «Névye tẽ tyí nê me n̄mole, n̄mo nê-á Névi Pídíne?» 14 Pè me ne, túkù-á ne Wèlnwìkì-ò Nsyõ-á nne. Túkù ne Liyel tẽntò syinyo-ò Yeli-á nne. Túkù mó ne Liyel tẽntò syinyo-ò Nsyeremi-á, kèpah náh pı Liyel tẽntò syinyo-ò yó-á nne. 15 Kèpah sokò, à t̄o ne: «N̄te yépi-á dò, yépi tẽ tyí nê me n̄mole?» 16 Simo Pyeri me yo n̄ tyí ne: «Áwò ye Liyel ney yáhntòkònlè. Liyel nê-á min nètène, n̄mo Pídí ye ále.» 17 Kèpah sokò, Yesu yo n̄ tyí ne: «Áwò tyí nò, Nsyonasi pídí Simo. Á náh we di, névi náh wèkì ále tyi nópilè dé, ní Sú Liyel nê-á me yĩnyò sokò, n̄mo ye wèkì ále séle. 18 Nte n̄mo k̄i yo á tyí ne: <Pyeri ye ále, (nê kór-á légbùle). Té kéné légbí yò sokò ye mé k̄i ní yò sèpù ùnkì sah. Té kù tãhkì n̄tẽ fyé náh tẽ we tir yó pı n pi pé sokò. 19 Mé k̄i Liyel t̄orí tyah yah gb̄nì kénikópyéle n̄ k̄o. Wáh tir nê yahle sétáh mè yò sokò, Liyel nê-á yĩnyò sokò, n̄ to k̄i sah ké yò sokò. Té wáh nê wèkì k̄o sétáh mè yò sokò, Liyel nê-á yĩnyò sokò, n̄ to k̄i sah ké yò sokò.» Mé k̄i áwò k̄o á k̄i fẽ Liyel t̄orí noli yónó wèkìle n̄ k̄o. Wáh tir nê yahle sétáh mè yò sokò, Liyel nê-á yĩnyò sokò, n̄ to k̄i sah ké yò sokò. Té wáh nê wèkì k̄o sétáh mè yò sokò, Liyel nê-á yĩnyò sokò, n̄ to k̄i sah ké yò sokò.» 20 Kèpah náh, Yesu n̄ tò sáhpu gbah sni ne, pé káh kè yãh névi syah ne péwò-á Liyel ney yáhntòkònlè dé.

Yesu me n̄ kúnó ànè n̄ lékó yilkinnm̄on̄o tyíle n yo

21 A tókò légbí tyí, Yesu tyah ké yahle n yo n̄ tò sáhpu tyí ne, páh yĩne pé yuku Yerusalemı kwil sokò. Yèwahn̄i, ànè sárká syinwìk̄ipu yòtám, ànè Liyel tyi kònsahn̄o kwópú-á k̄i yèvyãhrı náhnáh sah n pi péwò yò. Páh k̄i pé ko m̄o, té ké sèp̄in t̄ò-ò sòle, pé lékó-á k̄i yilki m̄o. 22 Kèpah t̄ene, Pyeri me à ye kèk̄i té tyah n wèkì n̄ yò ne ríkè, pólle pé Tẽ ngbè, kèpah náh à yĩni n tẽ n pi. Liyel-á k̄i n tũ n m̄o n̄ yò. 23 Nte Yesu me n̄ yah vi té yo n̄ tyí ne: «To ní yah sétàn yòtẽ mè. N̄mo fèkì-nsah ye á n yah n k̄o. Yah, á s̄on̄o náh me nùkùle Liyel tyíle. Á s̄on̄o me nùkùle névi tyíle.»

Yesu s̄o tẽ ùkùle

24 Kèpah náh, Yesu yo n̄ tò sáhpu tyí ne: «Névi nê-à me ké tyí ne pé n̄mo s̄o tẽ, tẽ yĩne à n̄ gbl̄oy tyi we n ye, à mó n̄ syı syı dahni twah n̄mo s̄o tẽ. 25 Névi nê-à ne páh n to n pwah kù yah, tẽ náh tyé-ríkè min we n pi. Té nê-á tek̄i n̄ min sokò n̄mo yĩnne, tẽ wò k̄i tyé-ríkè min we. 26 Névi-à ne kèk̄oyó yĩ pól we n pi, té ne n tek̄i n pi n̄ min sokò, yò se me ké tyí? Kèpah náh pı, kwáh se k̄i fẽ we névi tyí à k̄i tókò k̄o, n̄ min s̄one? 27 Yé yah, Névi Pídí k̄i n̄ syı n p̄o n pi ànè n̄ yĩnyò tònpiùle n̄ Sú Liyel t̄oríle n̄ sokò. A k̄i p̄o n̄nùkù nùkù pól dyah à yĩne pé tyíp̄in̄ine. 28 Kègbi yò mé kéle n yo yé tyí, névye nónó-á ásò, pé tókù náh t̄on̄i me n ku n pi, té k̄i Névi Pídí we à k̄i me n pi n̄ yòt̄orí sokò.»

1 Sèpìn kénúkò sókónteno náh, Yesu me Pyeri, ànê Nsyaki, ànê Nsyaki gbèndí Nsyò tē pè yuku yòlì kèyy yó yò, à kyi tē pé tyíle. ² Dò, Yesu dùkù vi mọ pé yí yah. N yèpọ tyah n tē gbí sò, té n flo me piki préyy. ³ Moyisi ànê Yeli núkú wil mọ pé yah, té me n yāh ànê Yesule. ⁴ Képah sọkọ, Pyeri me yo Yesu tyí ne, Tē ñgbē, pé pól tēnó-á me ple ásò dé! Wāh kɪ me ké tyí, páh kɪ yèpyeno tónó pɪ: Núkú-á kɪ pɪ ñmọ tyíle, núkú kɪ pɪ Moyisi tyíle, núkú mó pɪ Yeli tyíle. ⁵ Wāh me képah yónó sọkọ, nýírki yó núkú wil nvyòò à fob mọ pé yò. Té yínpò yó me wil nýírki mè sọkọ ne: «Nê-á yò, ñmọ nìdè Pídí ye. Nmọ ye n nìvìni yòle. Yé ne n nohnù n tyí.» ⁶ Yesu tò sáhpú nópí-á képah tē noh nýāh sọkọ, pè syiklɪ pé yah di sétáh tiki tē tyí. ⁷ Képah sọkọ, Yesu me no de pé tnô à tū pé tyí, té yo pé tyí ne: «Yé yuku, yé káh n ye tiki yé tē.» ⁸ Páh pé yey yò, pè Yesu ó we n gblöy núkúnine. ⁹ Páh pé syi yòlile n tiki, Yesu me pè sni ne: «Yāh nê we, yé káh kè yāh ney tyí, fósò kè syi n pọ n nọ Névi Pídí lékó yilkínmọnọ tyí.»

¹⁰ Képah sọkọ, n tò sáhpú me à piki yah ne, nte sò se pɪ té Liyel tyi kònsàhnó kwópú wọ ne nké Yeli ñgbò-á yīne à pọ Liyel ney yáhtokọnọ yah nɪ? ¹¹ A me yo pé tyí ne: «Gbu ye Yeli ye yīne à pọ tyi pól tō sah. ¹² Nte mé kéle n yo yé tyí, Yeli pọ te té pè náh à yah pī. Pè pé dyọ pɪ n sọkọ. Sē ye Névi Pídí tọ kɪ fóhnó we n pɪ pé gbò.» ¹³ Képah sọkọ, n tò sáhpú núkú pī ne Welnwilkì-ò Nsyò-á à n ye.

Ndyikɪnpɪ yó dénmọnọle

¹⁴ Yesu ànê n tò sáhpú nópí-á pọ yīni tē tówú sọkọ gbí nēne, dí yó nọ de Yesule à gbètukunọ di n yah, té yo n tyí ne, ¹⁵ pé Tē ñgbē, à pé pídí yām yah. Ndyikɪnpɪ-á ñne, wāh me n kwlo kégbule. Kèyāhle à n syikɪ n de nyāh sọkọ, képah náh pɪ ni sọkọ. ¹⁶ Páh pọ ñne n tò sáhpú tyí, té pè náh tē we à de mọ. ¹⁷ Képah tēne, Yesu wekɪ pé yò ne: «Népèl yísyóle n yah dé, Liyel yò sē-ńkēpú nópí. Mé kɪ tē yéle, pópó kɪ pọ syi gbí nê tē tyí? Mé kɪ yé sómnóle n pɪ, pópó kɪ pọ syi gbí nê tē tyí? Yé pọ ñne n kò ásò.» ¹⁸ Páh pọ ñne, Yesu díri kò sétó yò nê-á mọ n sọkọ ñdyikɪnne, à me wil dípir sọkọ. Nénpọ swọ, dípir núkú de. ¹⁹ Képah tēne, Yesu tò sáhpú nọ de Yesu tnô pé yahle té à piki yah ne, sò se pɪ té pépi wọ sò tē sétó mè yīni wilki kwlo dípir mè sọkọ nɪ? ²⁰ A me yo pé tyí ne: «Yé Liyel yò sēnó yilo kah mọ képah ye. Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, yé Liyel yò sēnó-à me nọ mútárdì pɪ* fyéle, yé náhkɪ fē yo yòlì mè tyí ne kè yal ásò kè kyi n tē yāhàh, té kè náhkɪ mó tō kè pɪ. Yé náh náhkɪ tɪr yó nítè pɪ n kwlo n pɪ dò. [²¹ Nte sétó mè dùkùle, né nírí pínó ànê níkì tēnó ó sọkọ náh, à náh fē n yīni.]»

Yesu me n kúnó ànê n lékó yilkínmọnọ tyíle n tō n yo

²² Sò yóle, Yesu ànê n tò sáhpú sò me tükènmọnọle Kalile mara sọkọ. A me yo pé tyí ne: «Pè kɪ Névi Pídí tē dahbɪ névyé gbò, ²³ pè kɪ à ko mọ. Nte ké sèpìn tō-ò sòle, n lékó kɪ yilki mọ.» Welọ nópí nóhnó n tò sáhpú yah kwọ kègbule.

* **17:20** 17.20 - Mútárdì pɪ yilo kal yípyé pólle. Yah n te Matye 13.31b-32a.

Yesu ànê Pyeri mórí mónóle Liyel ní-ńsah gbô

²⁴ Yesupi-á kyí yíni tē Kapernayumi kwil sòkò, Liyel ní-ńsah gbô mórí sýpú nò de Pyerile té à piki yah ne, pé kwó-ò dí kó me Liyel ní-ńsah gbô móríle n mọ nı? ²⁵ A me ne àwe-á, wáh me kéle n mọ kè. Pyeri-á kyí yíni tē gbô, Yesu ñgbò à piki yah ne: «Simo-Pyeri, áwọ sọ̀nọ tē nēne à yuku mórí mónó tyí sòkọ? Kàh me móríle nê-á kí kèkọ́yọ̀ yòtámne n kọ, kwil wēnpì se kí n mọ kéle, tì, nẹpán se?» ²⁶ Pyeri me ne nẹpán-á. Yesu me ne: «Kàh pı sē, kwil wēnpì wọ vyāh nàh mó me ké mónó sòkọ kè. ²⁷ Nte mé nàh me ké tyí ne no nọpi kéle ne n sọ kètúkùyò. Képah ye, kyí dlóy mọ Kalile yó-ñgbè sòkọ, yēnkò nê-á kí pọ tē gbenne, ñ vyāh yíkí n mọ n yah, á kí pọ wé ké sòkọ. Kè wilki n kyí mórí mọ pé tyí, ñmọ ànê áwọ tyíle.»

18

Névi nê-á kí pı né-ñgbēne kal Liyel tórí nọli yónó sòkọ

¹ Légbíne, Yesu tò sáhpú nọ de ñne, té à piki yah ne, nê se né-ñgbēne kal Liyel tórí nọli yónó sòkọ nı? ² Képah tēne, Yesu me wēnpir tyí yó ye pọ sah pé myó, té yo pé tyí ne: ³ «Kègbı yò mé kéle n yo yé tyí, né yé nàh yé nno vi mọ à pı wēnpì tyí kòle, yé nàh Liyel tórí nọli yò n pi. ⁴ Névi nê-á kí ñ gblọy tiki mọ pı tyí wēnpir mē sọ, tē wọ ye kí pı né-ñgbēne kal Liyel tórí nọli yónó sòkọ. ⁵ Névi nê-á wēnpir mē kénkò ténó ple ñmọ yinne, ñmọ ye tē tē ple.»

Gbáhdıyāh gbáhdınsàhnóle

⁶ «Nte wēnpì* nónó-á sē ñmọ yò yò, névi nê-á pé sòkọ yó yò yíkí mọ tyípékè pínó sòkọ, pàh yínónan ñgbèkì yó toh tē yègbı té à tu dah mọ pne yo tì tē-ńsah sòkọ kè kọ kè à yò, képah kí fónfó kal tēne. ⁷ Pèkè me kèkọ́yọ̀ névyé yò névyé yò yíkínmọno yinne tyípékè pínó sòkọ. Névyé yò tē wọ nàh fē n ye yíkínóle ó, ñte névi nê gbô yò sēnkò-à wé, pèkè kí tē nọ. ⁸ A gbò, képah nàh pı á gbáhkì-à kí nê n dah n mọ ále tyípékè sòkọ, kè kām milki fíí ále. Wáh tekı á gbò, képah nàh pı á gbáhkì sòkọ té tyé-ńíkè min wé, képah kí fónfó kal ále á mínndahnmọno yò ní-ńíkè nyàhnpèkè sòkọ gbàn nını ànê gbyèh nınıne á tyí. ⁹ A yí-á kí nê n dah n mọ ále tyípékè sòkọ, kè gbahlı n wilki n milki fíí ále. Wáh tekı á yí sòkọ té tyé-ńíkè min wé, képah kí fónfó kal ále á mínndahnmọno yò ní-ńíkè nyàhnpèkè sòkọ yí nínóle á tyí.»

Kéyó mónpunọ wéntēnole

¹⁰ «Yé yé gblọy tē wēnpì† nọpi sòkọ yó yílónóle. Ngbö yínyò tònpuı nónó-á n yah pé yò, pè me gbímegbí ní Sú Liyel yah sòkọ yínyò dé. [¹¹ Yé nàh wé di, névyé nónó-á me mónpunole, pépi pwah n mọ yin ye Névi Pídí pọ.]

¹² Yépi tē tyí à; sọ kénkò-á képyénì lèkwè-à me dí yó tyí à me n fē yòli yò, té núkú mọ pu sé sòkọ, à nàh tikiyéh pọ gbām pọ kwaryāh nọpi téló sah

* **18:6** 18.6 - Wēnpì nónó tyí-á n yo ásó sòkọ yò, kè kí fē pı Yesu yò sẹpú ye pè n ye. † **18:10** 18.10 - Yah n te Matye 18.6 yah yónó sòkọ.

n pi nénpó, té kyí mónpuno mè yah n kō n pi di? ¹³ Té gbí yō mé kéle n yo yé tyí, wàh à we tē, ò n n vī òmole à kal tikiyéh pò gbām pò kwàryāh nòpi tēlólé, nónó nāh mō pu. ¹⁴ Sē ye yé Sú Liyel nê-á me yīnyō, ò to nāh me ké tyí ne wēnpī nòpi sòko yó òtē mō n pu.»

Tyípèkè pí-ò tē n pò òkùle gbí wēkì yō

¹⁵ Yesu tō ne: «Á yūnpi yó-à tyípèkè pī [á tyí], kyí n wil ò tyí, ò ò yah yo yé ními wró ó sòko. Wàh sah á tyí yō, yé yūnpíkì kī yuku yahle. ¹⁶ Wàh yahle, kyí nénúkù kèpah nāh pī ními yah n dohnī á gblóy yō òtē, yé kyí ké yah wah. Sē ye Liyel wey yo kéle ne, ké yah-á yīne kè wah tàrfyò nēpī ními, kèpah nāh pī tōmí yí yah. ¹⁷ Té wàh yahle sàhnóle pépi to tyí yō, kyí ké yah yo nímo yō sēpú fīnkì tyí. Wàh se tō yahle sàhnóle pépi to tyí yō, òne ne n mō n kō Liyel wēkì kó-òkēpú sòko, kèpah nāh pī mórí syípu sòko.

¹⁸ Kègbí yō mé kéle n yo yé tyí, yāh tir nê yahle sétáh mè yō sòko, Liyel nê-á yīnyō sòko, ò to kī sah ké yō sòko. Té yāh nê wēkì kō sétáh mè yō sòko, Liyel nê-á yīnyō sòko, ò to kī sah ké yō sòko.

¹⁹ Mé kéle n yo yé tyí tole, yé sòko nēpī ními tē-à fyò pé yégbékè pī núkùle sétáh mè yō, té kwáhdúkú nê ni ní Sú Liyel tyí, à kī kéle pè kō. ²⁰ Yé nāh we di, nēpī ními kèpah nāh pī tōmí-à wē tuke mō nýāh sòko nímo yīn yō, mè n ne me pé nyó.»

Névyé-á yīne pè ne n yō n mō wēne n kō òkù nēne

²¹ Kèpah sòko, Pyeri me no de Yesu tñò té yo ò tyí ne, pé Tē ògbē, pé yūnpi yó-à n pī n de pé tyí, gbáhyí sò se pé yīne pé yō mō à kō nī? Fós gbáhyí kwárnino se nī? ²² Yesu me yo ò tyí ne: «Ó, mé nāh n yo n pi á tyí ne gbáhyí kwárnino-á dé, òte fós gbáhyí kwárnino sàh-òtānnò tikitōnī pò gbām ye.

²³ Yé yah, Liyel tōrí-á kī fē tōko sāh sēmīrkì nēne, kè we yò: Yòtē dí yó lésò me ké tyí ne pé pé pò tyí yah wah ànē pé tōnpībule. ²⁴ Pāh tyah pò yāhnóle, pè ò tōnpī yó tē pò ò tyí, ò kōlī ògbē-á sò me nē yō, fós talā[‡] pò pló kèyō kwólóle (10 000). ²⁵ Té kwáh nāh sò me dí mè tyí ké dyah dyah tēne. Kāh pī sē, yòtē dí ne, pè à tē yām, ànē ò kyule, ànē ò wēnpīle, à tahlī ò gbān yī pól tyí, pè kōlī mè dyah. ²⁶ Kèpah tēne, tōnpī mè me ò gbètukuno di té ò yah kwīnki sétáh yòtē dí yah, té yo ò tyí ne, à ò gblóy ye à mó pé syíkī n yah kwéy, pāh kī pò ké pól dyah ò tyí. ²⁷ Wāh kèpah yo sē, ò yām yòtē dí kah tē. A me à fin mō té kōlī mè yō mō à kō. ²⁸ Kéne dí-á fyò wil, à ò ní-ò tōnpī yó yohnī òmō kōlī kwéy-á sò me nē yō deniye[§] pò pló lèkwēle. A me à fyāh tē ò yègbí tyí à òne n fī kírí, té à syah ne ríkē, pé kōlī nê-á me ò yō, à pé dyah kéle. ²⁹ N ní-ò mè me ò gbètukuno di ò yah té yo ò tyí ne, à ò gblóy ye à mó pé syíkī n yah kwéy, pāh kī pò kè dyah ò tyí. ³⁰ Nte à yahle, té se tō à tē kyí dah mō wòkònpèkè sòko, fós kī pò no gbí nê-á à

[‡] 18:24 18.24 - Légbine, talá pò pò núkú kī sò fē no nénúkú ye gbōnkwló tò pínó danne. **§ 18:28** 18.28 - Légbine, deniye pò pò núkú kī sò fē no nénúkú gbíyíkí núkú tò pínó danne.

kɪ kɔ̃h mē dyah. ³¹ Pé no tɔ̃npɪbɪ-á kápah tē we sē, kē pé yah kwɔ kəgbɪle. Pé me kyɪ sé pól yo pé yòtē dí syah. ³² Kápah sɔkɔ, yòtē dí me pé kɔ pé à ye pɔ, té yo n̄ tyí ne: «Tɔ̃npɪ népo. Wáh lésɔ ní ni, kápah ye mé á kɔ̃h yɔ̃ mɔ n̄ kɔ. ³³ Nte áwɔ tɔ náh sɔ̃ yīne n̄ á ní-ò yām yah, rímɔ-á á yām yah sɔ̃ di?» ³⁴ Tē fɔ̃kɔ̃vyāhn̄i kápéké tē tyí, yòtē dí à dahbɪ wɔ̃kɔ̃npéké névyē fɔ̃hpúpél gbò, fɔ́ɔ kɪ syi pɔ no gbí nê-á à kɪ yòtē dí pɔ pólle à dyah. ³⁵ Sē ye n̄ Sú Liyel kɪ n̄ pɪ n̄ pi yé tɔle, yāh n̄ yɔ̃nmɔ-ńkēne wēne n̄ kɔ yé nno pólle.»

19

Yesu-á kwónó nê kɔ̃ fúr yíkínó tyí yɔ̃

¹ Yesu-á tye n̄ weyne gbí nēne, à yal Kalile mara sɔkɔ à yuku Nsyude mara tyah yó sɔkɔ, nê-á me Nsyurdē yónkahnnē. ² Tówú ñgbē yó me n̄ sɔ̃ tē yuku, té à me pé yámpú de mɔ nēnpó. ³ Kápah sɔkɔ, Farisi wēkɪ kópú yísyó no de n̄ tnò ne pé à mɔ yah, té à piki yah ne, kē wēkɪ se me dí tyí à kɪ n̄ kyɪ fin mɔ, káh sɔ̃ me tyídúkú nē yó nɪ? ⁴ Yesu me yo pé tyí ne: «Yé náh kē kar yah Liyel wey sébéy sɔkɔ ne, kəkōyó mɔ gbīne, Kəkōyó mɔ-ò-á pé mɔ dí ànē sēle di? ⁵ Wáh ne, kápah-á dí-á kɪ yal n̄ sú ànē n̄ yú tnò, té kɪ kwɔ mɔ n̄ kyile, pé nímí kɪ pɪ wil gbēnsé nukúle. ⁶ Káh pɪ sē, nímí náh tɔ péle dé, nukú-á péle. Liyel-á nónó kwɔ mɔ, ney káh pé gbekɪ.» ⁷ Kápah tēne, Farisi wēkɪ kópú à syah ne, ñte sɔ̃ se pɪ té Moyisi kē kɔ̃ sah ne, névi nê-à n̄ kyile n̄ fin mɔ, tē n̄ fin mɔ mɔ tārɔyò sébéy pɪ à kɔ̃ à mó pyé à fin mɔ nɪ? ⁸ A me yo pé tyí ne: «Yépi nòhn̄i-ńkē yīn ye Moyisi kɔ̃ à kápah wēkɪle yé kɔ̃ kē. Nkē sē náh se lésɔ kélé kē tyāh-ńsah sɔkɔ té. ⁹ Tē n̄mɔ kélé n̄ yo yé tyí ne, névi nê-à n̄ kyɪ fin mɔ né fɔ̃fíkɪ tē tyí yó náh, té sékákɪ tɔkɔ, fɔ̃fíkɪ-á tē n̄ pɪ.»

¹⁰ Kápah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ sáhpú yo n̄ tyí ne, dí yín-ńsah-à mó me pɔ sah kápah yó à yuku n̄ kyɪ tyí ñnne, sē tókó-ńkē-á fónfó dò. ¹¹ Yesu me yo pé tyí ne: «Wey nê-á mé kɪ n̄ yo n̄ pi yé tyí yò, no pól náh fē kē syíkí-ńsah we n̄ pi. Nte Liyel-á kē fēnp̄iɔ lékámne nónó kɔ̃, pépi wɔ kɪ fē kē syíkí-ńsah we. ¹² Yé náh we di, tyí yísyó me nónó-á díbí kɔ̃ pé náh syóle n̄ tɔkɔ: Túkú me pé díbí-ńsah dúkú sɔkɔ, pé náh me díbí sɔkɔ. Túkú me névyē ye mɪ péle pé kɔ̃ pé náh me díbí sɔkɔ. Túkú mó sétókókɪ yahle Liyel yòt̄rɪ yah yúkúnó yīnne. Nê-à kɪ fē wey mē syíkí-ńsah we n̄ pi, tē kɪ kē syíkí-ńsah we.»

Yesu sām mónóle wēnp̄i sɔkɔ

¹³ Kápah tēne, névyē pɔ wēnp̄i yróle Yesu tyí ne à n̄ gbān sah pé yó à Liyel n̄i pé tyí. Nte n̄ tɔ̃ sáhpú me tyah díri le n̄ kɔ̃ pé yó. ¹⁴ Kápah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé ye wēnp̄i kɔ̃ pé ne n̄ pɔ n̄ pɔ n̄mɔ tyí. Yé káh pé yahle n̄ kɔ̃. Yé náh we di, névyē nónó dúkú-á me wēnp̄i nópi tyí kóle, pé kɪ Liyel t̄rɪ nɔlɪ yó n̄ pi.» ¹⁵ Kápah tēne, wáh n̄ gbān sah te pé yó, à yal nēnpó.

Tahrɪ tyí yónóle

* 19:7 19.7 - Yah n̄ te T̄nyono 24.1.

16 Képah tēne, kètēnpikí yó no de Yesule té à piki yah ne, kwò-ò dí, tir né sé pé yīne pé pi tyípépēyne pé mó tyé-ńkē min we ni? 17 Yesu me yo ò tyí ne: «Só pi té á ńne n piki n yah pēpey tyí yó? Pēpey núkú ó me. Wáh ki me ké tyí ne á min we, Liyel tyi kònsàhnó wàlle n kò.» 18 A me ne Liyel tyi kònsàhnó nónó tǎn se ni? Yesu me yo ò tyí ne: «Káh ńékókè mǎ, káh fòfikí pi, káh yībe yī, káh minì sah ney yó. 19 Yòyenne n sah á sú ànè á yú yó. Ye á ní-ò tyí no á tyí á gblǒy tyí kòle.» 20 Képah tēne, kéne kètēnpikí me yo ò tyí ne, páh me sépi tē pólle n pi dò, kèyàh se tǒ me wū pé tyí pi pi tēne ni? 21 Yesu me yo ò tyí ne: «Wáh ki me ké tyí ne á tyi pól tū, gbǎn yī nónó-á me á tyí, kyí sè yǎm ò té sé pó dibi yǎm tǎn kǒ. Képah sòkò, á ki tahrí we Liyel fò sòkò. Képah-à pi, ò pò ńmǎ sǒ tē.» 22 Wǎh képah tē noh sē, à sòkò yahle yíkínsàhnóle. Kwáh nétē ńgbē ye sǒ ńne képah ye.

23 Képah sòkò, Yesu me yo ò tǒ sǎhpú tyí ne: «Kègbi yó mé kéle n yo yé tyí, tǎh Liyel tǒrì nǎl wényònlé, kè ki tah dé. 24 Mé kéle n tǒ n yo yé tyí, yǎhmíkì dénwílnóle sèndi pwhǎh sòkò, képah ńtè ki dǒdǒ kal tǎh Liyel tǒrì nǎl wényònlé.» 25 Yesu tǒ sǎhpú-á képah noh sē, pé gbǎn kah du. Pè me ne, òte nē wǎ se ki mó fē pwah ni? 26 Yesu me yó pè yah, té yo pé tyí ne: «Névyé tē wǎle, pè nǎh fē kè pi n pi. Nte Liyel ki fē tyi pól pi.»

27 Képah sòkò, Pyeri me yo ò tyí ne, à yah, pépi-á pé tyi pól sah té ńmǎ sǒ tē. Pépi tyí se ki n pi n pi sǒ ni? 28 A me yo pé tyí ne: «Kègbi yó mé kéle n yo yé tyí, Névi Pídí-à pǎ kǒ tē ò tǒrì kǒ yó kèkǒyó késǎn sòkò gbí nēne, yépi nónó-á ńmǎ sǒ tē, yé tǎ ki kǒ tē tǒrì klǒ gbǒninó yó ki Yisrayel no yíkínínó gbǒninó yah tē n pi. 29 Nmǎ yīn yó, névi nē tē-à fyò me yal ò gbó sòkò ò, ò yúnpyé tǎ ò, ò dósý tǎ ò, ò sú tǎ ò, ò yú tǎ ò, ò wēnpǐ tǎ ò, ò swēy tǎ ò, tē ki sēnknono lèkwē we, té ki se tǒ tyé-ńkē min we. 30 Nte négbro nǎhnáh ki n pi n pi nétélóle, té nétélóle nǎhnáh ki n pi n pi négbrole.»

20

Sèmìrkì nê-á yǎh sètē yó ànè ò tǒnpíbi sar òkù tyí yó

1 «Yé yah, Liyel tǒrì-á ki fē tǎkò sǎh sèmìrkì nēne, kè we yó: Sètē dí yó lésò wil séngbǒ púpúle ne pé tǒnpíbi yah n tǎkò n tekí mǎ pé yèresè swǎh sòkò. 2 Wǎh nónó we, à yo sah núkú yó péle ne, nénúkú gbìyíkì núkú tǒ pínó sǎrle, deniye* pó pó núkú-á. Képah sòkò, té pè tekí mǎ ò swǎh sòkò. 3 Pǒy tǒ gbíne, à tǒ wil té kyí nósý we tēnlé tówú tükè-ńsah sòkò tǒ kéne pé tyí. 4 A me yo pé tyí ne, pépi tǎ sòkò péwǎ swǎh sòkò, páh ki pè sar ké yah yó. 5 Pè me sòkò. Gbì-á me yǒtah sírr sòkò, à tǒ wil à sēntē pi. Gbèkǎm gbì-á nǎ, à tǒ wil à képah núkú ó pi. 6 Nví lésýle, à tǒ wil té kyí nósý we ńtǒ kéne tówú tükè-ńsah sòkò. A me pè piki yah ne, sǒ se pi té péle ásò gbìyíkìle tótó tǒ pí-ńkēne ni? 7 Pè me yo ò tyí ne, ney nǎh pé tǎkò képah-á. A me ne pépi tǎ sòkò péwǎ swǎh sòkò. 8 Tǒ-á tiki ńvīne, sètē dí yo ò pó yah wàh-ò dí tyí ne, à tǒnpíbi nópi ye n pǎ pè dyah pé póle. Nkē

* 20:2 12.5 - Légbíne sǒ, wǎh gbìyíkì núkú tǒ pi névi tyí, deniye pó pó núkú ye tē n sar ále.

nónó-á kyí swāh soko nétélólé, à kè tyah pépi tyí à pò n dal n mo négbro tyí. ⁹ Nónó-á télólé, pāh pò, à pè kō deniye pò pò núkú núkúle. ¹⁰ Kāh syi négbro tyí, pépi tē sò me n sò ne wān-á kɪ we pépi tyí yō. Nte deniye pò pò núkú núkú ye pépi to we. ¹¹ Pāh pò nópilè n syi gbí nēne, pè tyah sètē dī sèyòkèle n yo ¹² ne nkē, nónó-á à tɔko pò télólé, léri núkú ó soko-á pè we pi tōle. Nte kè se pi sō té à pò péle n sar núkúle pépile, pépi nónó-á kwlónó fē syi à tō pi kwlo gbɔ̀yìkìle tótó gbí syòkì yah soko ni? ¹³ Sètē dī me yo pé soko yó tyí ne: «N kódí, mé nāh syiki á yō soko dé. Nmɔ̀ ànê áwo nāh sò weki sah núkú yō ne, á gbɔ̀yìkì núkú tō pínó sār-á kɪ pi deniye pò pò núkúle di? ¹⁴ Ne n yuku á pòle. Mé kɪ nétéy mè kō dan núkúle áwòle ní dyo ó. ¹⁵ Ké wēkì nāh me nímɔ̀ tyí, kɪ fē ní dyo dyo tyi pi ní pòle di? Tí, ní ni nónó se n yo ále?» ¹⁶ Képah yāhntenɔ̀ nāh, Yesu tō yo pé tyí ne: «Sē ó ye, nétélól kɪ pi négbrole, té négbro kɪ pi nétélólé.»

Yesu me n kúnò ànê n lékó yilkinmɔ̀nɔ̀ tyíle n yo ke tō-òle

¹⁷ Yesupi-á n soko Yerusalemu kwil, pāh me wēkì yō soko, à n tō sáhpú ye pé yahle, té yo pé tyí ne: ¹⁸ «Á we wēkì yō à n doko n yuku Yerusalemu soko yò. Névi Pídí kɪ tē n dahbi n pi sárká syínwilkipu yótām ànê Liyel tyi kònsāhnó kwópú gbò nénpó. Pè kɪ kè yah tɔko ne wāh yīne kònmɔ̀nɔ̀le, ¹⁹ té kɪ à dahbi névyè gbò nónó nāh pi Nsyifunòle, pè kɪ kóle à ko, té kɪ à ko yèfòhle, té kɪ à syi dahni yō. Nte ké sèpin tō-ò sòle, n lékó kɪ yilki mɔ̀.»

Nsyaki ànê Nsyò yú-á nē yah kō Yesu tyí

²⁰ Képah soko, Nsebede kyí me n dīnpì tē nɔ̀ de Yesule, té ko kwínki n yah ne pé yāhnkòno yó pi n tyí. ²¹ Yesu me à piki yah ne, à se me kwāh nē tyí ni? Pi me yo n tyí ne, pé dīnpì nónó-á yò, à n vyāhle péwo kō ne wāh pò doko n yótōrí yō, pé soko núkú kō tē n gbòyò sòle, ní-ò mó kō tē n gbèyìnè sòle. ²² Yesu me yo n tyí ne: «Npì-nkē soko ye yé n ni kéle. Māh kɪ n de n pi yèvyāhri nē soko, yé to se kɪ fē de ké soko?» Pè me à syah ne pāh kɪ fē de ké soko. ²³ Yesu me yo pé tyí ne: «Māh kɪ n de n pi yèvyāhri nē soko, yé to kɪ de képah wo soko ó, nte ní gbòyò sò ànê ní gbèyìnè sò tēnó tē wòle, nímɔ̀ tyí nāh képah wēkì kōnóle. N Sú Liyel-á kè yah sah nónó yinne, pépi ye à kɪ kō kéle.» ²⁴ Yesu tō sáhpú népì gbām nòpi téló-á képah noh sē, pé foko vyāh nímì nópilè. ²⁵ Képah soko, Yesu me pé pól ye yah té yo pé tyí ne: «Tir nē-á me n pi kwlo kwlo soko, yé kè pī ó. Yótām nāh nkēne pé kwlo névyèle ne n fne, té né-ngbno to n mó ne n fyāh pé yō pé tēnweno yinne di? ²⁶ Nte kè nāh yīne kè ne n pi sē yépi wró. Gbēntēnāhle, yépi soko nē-à me ké tyí ne pé yīn-risah ngbē we, tē yīne à pi tōnpilè téló tyí. ²⁷ Té nē-à me ké tyí ne pé pi yah névile yé soko, tē yīne à pi yé yòle. ²⁸ Sē ó ye, Névi Pídí nāh pò ne névyè tōle n pi péwo tyí dé. Nmɔ̀ ye pò tō pi yinne névyè tyí, té kɪ n min kō névyè nāhnāh yō dwe yinne.»

Nsyeriko kwil yítubi népì nímì yí yíkinmɔ̀nɔ̀le

²⁹ Yesu ànê n tō sáhpú-á n wil Nsyeriko kwil soko gbí nēne, tówú ngbē yó me n sò tē. ³⁰ Té yítubi népì nímì yísyó sò me tēnóle wēgbalt soko. Pāh

noh ne Yesu-á pɔ n sɔkɔ, pɛ tyah n yo n mɔ yǐnpɔ̀ ñgbɛne ne, pé Tɛ̀ ñgbɛ̀, ñmɔ nê-á Davidi Pídíne, ñkɛ̀ à pé yām yah. ³¹ Képah tɛ̀ne, tówú díri kɔ̀ pé yô ne pɛ̀ pé vyɛy vike. Nte pɛ̀ tɔ̀ wān mɔ̀ pé yónmɔnɔ̀ yô ne ñkɛ̀, pé Tɛ̀ ñgbɛ̀, ñmɔ nê-á Davidi Pídíne, ñkɛ̀ à pé yām yah. ³² Yesu me yǐn té pɛ̀ ye yah, té yo pé tyí ne: «Kwàh nê me yé me ké tyí ne mé pɪ yé tyí?» ³³ Pɛ̀ me yo ñ tyí ne, pé Tɛ̀ ñgbɛ̀, à pé yí yíkɪ mɔ̀. ³⁴ Képah tɛ̀ne, pé yām Yesu tɛ̀. A me tũ pɛ̀ yí tyí. Nénpɔ̀ swɔ̀, pé yí núkú yíkɪ mɔ̀. Pɛ̀ me ñ sɔ̀ tɛ̀.

21

Yesu dénɔ́le Yerusalemɪ kwil sɔkɔ

¹ Yesu ànê ñ tɔ̀ sáhpú sɔ̀ me fíí kwéy Yerusalemɪ kwille. Pɛ̀ sɔ̀ me yúkey Betifasyɪ kwille, képah nê-á me Wólívyé yèh yǒh yô. Képah sɔkɔ̀, à me ñ tɔ̀ sáhpú népɪ̀ ními tɔ̀ ² ne ñkɛ̀: «Kwil nê-á yé yah ònne yò, yé kyɪ ké sɔkɔ̀. Yé kɪ núkú ñkwɛ̀ndyíyũkɪ yó we tóhnmɔnsàhnóle ñkwɛ̀ndyípíkɪ yóle ñ tnò. Yé à de, yé pɔ̀ séle ñ kɔ̀. ³ Nê-á kɪ ne pé yo, yé yo tɛ̀ tyí ne, sé yétô-á me Tɛ̀ ñgbɛ̀ tyí. Képah sɔkɔ̀, tɛ̀ kɪ ye yé kɔ̀ yé kɪ sɔkɔ̀ séle nénpɔ̀ swɔ̀.» ⁴ Yesu képah yo sɛ̀, Liyel tɛ̀ntɔ̀ syínyo-ò wey yónsàhnó mɛ̀ wil yǐnne. Liyel tɛ̀ntɔ̀ syínyo-ò lésô ne ñkɛ̀: ⁵ «Yé yo Yerusalemɪ* kwil tǎn tyí ne, pɛ̀ yah, pé yòtê-á me n pi pé ònne. Gblɔ̀y tíkínmɔnɔ̀-á me ñ sɔkɔ̀. Wǎh me dókónkòntɛ̀nóle ñkwɛ̀ndyíkɪ yô, nê-á ñkwɛ̀ndyípíkɪle.»† ⁶ Képah sɔkɔ̀, Yesu tɔ̀ sáhpú me kyɪ tyi nópi pɪ ñ yóré yô. ⁷ Pɛ̀ ñkwɛ̀ndyíyũkɪ ànê ñkwɛ̀ndyípíkɪ mɛ̀ tɛ̀ pɔ̀, té pé flo mɔ̀ sé yô Yesu kɔ̀ à dɔkɔ̀ kɔ̀ tɛ̀. ⁸ Nékwínkɪ sɔ̀ me pé flole n mɔ̀ n yuku wɛ̀kɪ yô, túkú mó me pɛ̀mìle n kwɔkɪ n mɔ̀ n yuku. ⁹ Tówú nê-á sɔ̀ me mɔ̀ ñ yah ònne pɛ̀ n yuku, ànê nóno-á sɔ̀ me ñ sɔ̀ tɛ̀, pé pól sɔ̀ me yo tũ yǐnpɔ̀ ñgbɛ̀ne ne: «Gbílkinó ne n sah Davidi Pídí yô. Névi nê-á n pi Tɛ̀ ñgbɛ̀ yǐn yô, Liyel sǎm mɔ̀ ñ sɔkɔ̀. Gbílkinó ne n sah Liyel yô, ñmɔ nê-á me yǐnyô.» ¹⁰ Yesu-á pɔ̀ n de Yerusalemɪ kwil sɔkɔ̀, nénpɔ̀ tǎn pól yuku kwille n yike wùù. Pɛ̀ sɔ̀ me piki yah tũ ne, nê se dí mène nɪ? ¹¹ Tówú me yo pé tyí ne, Liyel tɛ̀ntɔ̀ syínyo-ò Yesu-á, nê-á n wil Nasaretɪ kwil sɔkɔ̀, Kalile sétáh yô.

Gbòyibi yǐnínwilkínóle Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ

¹² Yesu-á de Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ̀, à yíyām yǎmpu ànê yídwenè dwépu pól yǐni wilki ké sɔkɔ̀. A pɔ̀ sahntũpu tabálnó tu wilki mɔ̀, ànê kèpíkípíkino yǎmpu klòle. ¹³ Té yo pé tyí ne: «Kè me wǎrkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ̀ ne: «N gbô kɪ n ye níri pí-ńsah gbòle.»‡ Nte yépi kè tɔkɔ̀ pɪ yǐpu wòbìntɛ̀-ńsahle kè?»§

¹⁴ Képah náh, yǐtũbi ànê gbáhkɪ núkú névyé me nɔ de Yesule Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ̀. A me pɛ̀ de mɔ̀. ¹⁵ Sárká syínwilkípɪ yòtám ànê Liyel tyi kónsàhnó kwópú-á gbíl nópi pínó we sɛ̀, té wɛ̀npɪ tɔ̀ me gbo mɔ̀ tũ ne ñkɛ̀, gbílkinó ne n sah Davidi Pídí yô, pé fɔkɔ̀ vyǎh. ¹⁶ Képah tɛ̀ne, pɛ̀ me yo

* **21:5** 21.5 - Yerusalemɪ yǐn yó ye sɔ̀ Siyòne. † **21:5** 21.5 - Yah n te Nsakari 9.9. ‡ **21:13** 21.13 - Yah n te Yesayi 56.7. § **21:13** 21.13 - Yah n te Nsyeremi 7.11.

Yesu tyí ne, wěnpì nòpi-á me nêne n yo, à kó me kéle n nohnú n? A me yo pé tyí ne: «Àwe mé me kéle n nohnú. Tě wey nê-á wárkínsáhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Á kè pí á gbilki gbilki welo n nohnú wěnpì ànê wěnpì yrò vyěy soko.»* Yé se kí ne yé náh kè kar yah? ¹⁷ Képah yóntenò náh, à yal pé tnò, té wil kwil soko à kyí sò Betani kwil soko.

Yesu vyāh yénmənɔle sɛnsóké séswô yô

¹⁸ Dīndal séngbòle, Yesu-á n syi n pi Yerusalemú kwil soko, kwekú à tē. ¹⁹ Wāh sɛnsóké séswô yó we yúkey wěkìle, à me nò de ké tnò. Nte à náh kwāh yó we ké soko. Kè sò me mɪrɪ ó kókóle. Kāh pí sē, à me yo ké tyí ne, tó-á sē yò, képah tē náh tō n syi n yah n pi pólle. Nénpó swò, séswò mè núkú kòkò. ²⁰ N tò sáhpú-á képah we sē, pé gbān du. Pè me Yesu piki yah ne ríkē, kè se pí sō té sɛnsóké mè núkú kòkò nénpó swò n? ²¹ A me yo pé tyí ne: «Kègbi yò mé kéle n yo yé tyí, Liyel yò sɛnó-à me yé soko, té yé náh me n sò tòtò, máh nê pí sɛnsóké séswò mè soko, yé tò kí fē sɛnkò pí. Té kè náh n yīn n pi képah ó tyí dé, yé kí tō fē yo yòh mè tyí ne, kè yuku n yal ásò kè kyí n syiki n de pne yò soko, té kè kí mó tō pí. ²² Liyel yò sɛnó-à me yé soko, té yé kwāhdúkú nê yah kò Liyel tyí níri soko, yé kí kè we.

Pè me Yesule n piki n yah n tɛnwɛnɔ wìl-nsah tyíle

²³ Yesu kyí Liyel ní-risah gbò soko. Wāh me névyele n kwò gbí nêne, sárká syínwìlkìpu yòtām ànê kwil yèwāhnì nò de n tnò té à syah ne, nê gbò yò se à n pí tyi nópìle, ànê nê se kò nne kéne tɛnwɛnɔle n? ²⁴ A me yo pé tyí ne, péwò tó-á kí pè piki yah tir núkú ó kókóle. Pāh kí ké yah yo pé syah, pé tó-á kí mó yo pè syah nê gbò yò-á pé n pí tyi nópìle. ²⁵ Pépi tē tyí à; nê se tō Nsyōne à pò wèlnwìlkìnóle n pí n? Liyel se, tū névyé se n?» Képah soko, pè tyah n yo wē tyí ne, pāh kí ne Liyel-á tō nne, wāh kí pé syah ne, té kwāh nê se pí té pé náh sē n yò n? ²⁶ Nte pāh kí se mó tō ne névyé-á tō nne, tówú tiki-á me pé tē pé pól-á sɔnpìle me Nsyōne n tókò n pí Liyel tɛntò syínyo-òle. ²⁷ Kāh pí sē, pè Yesu syah ne pé náh pí. N tó mó yo pé tyí ne, pé tó náh kè yo pè syah n pí, nê gbò yò-á pé n pí tyi nópìle.

Sɛmìrkì nê-á yāh dīnpì nɛpì nīmì yísyó tyí yô

²⁸ Képah soko, Yesu tō yo pé tyí ne: «Mé kí sɛmìrkì yó yāh yé tyí, yè mó yé sòno yo ní tyí ké tyí soko. Dīnpì nɛpì nīmì lésò me dī yó tyí. A me nò de gben tēne, té yo n tyí ne, pé pídí, ríkē à kyí tò pí pé tyí yèresē swāh soko kweyne. ²⁹ A me n sú syah ne kyí dékè náh me pé tē. Té dó kwéy, à kè we ké yah náh. A me yuku soko swāh soko. ³⁰ Sú mè me tō nò de n pídí ní-òle, à wey núkú mè ó yo n tó tyí. Nmò me yo n tyí ne, pāh kí kyí, pé bō. Té à náh pò kyí. ³¹ Nɛpì nīmì nòpi soko, nê tē pé sú nìvìnì pí?» Sárká syínwìlkìpu yòtām ànê kwil yèwāhnì nòpi me ne gben tē-á. Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Kègbi yò mé kéle n yo yé tyí, mórí syípú ànê syò fòfínpi kí yé dyāh tē Liyel tórí nòl yò. ³² Yé náh we di, Nsyò pò yé tyí à pò gbì wěkìle yé wěkì, té yé náh sē n yò. Nte mórí syípú ànê syò fòfínpi

* 21:16 21.16 - Yah n te Gbálnó 8.3.

wɔ pyɛ sɛ̀ n̄ yō. Yé mó tǔ kè wɛ yĩne, té kɛpah fyé yō, yé náh yé nno vi mo à sɛ̀ n̄ yō.»

Sèmìrkì nê-á yāh yèrɛsɛ̀ swāh tǔpú nɛ̀pɛ̀l tyí yō

³³ Yesu tǔ yo pé tyí ne: «Yé yé ní sah noh ní tyí sèmìrkì yóle rítǔ yò: Sètɛ̀ dí yó lésò yèrɛsɛ̀ swāh kǔ, té kɛku mɔ̀ kè kore vi, té swɔ̀ yó tǔ tédáhkì yó kè sɔ̀kɔ̀, à pɪ̀ yèrɛsɛ̀ pye yíki-rísahle. Té kè syíkípú dókóntɛ̀-nsah mɔ̀ kèyy kè sɔ̀kɔ̀. Kɛpah náh, à yèrɛsɛ̀ swāh tǔpú yísyó tɔ̀kɔ̀ pɔ̀ sah kè yō, píndibino yō, té sɔ̀kɔ̀ kóló sɔ̀kɔ̀. ³⁴ Sé pye gbɛ̀ gbí-á pɔ̀ n no, sètɛ̀ dí n̄ tǔnpɪ̀bɪ̀ tǔ yèrɛsɛ̀ swāh tǔpú nɔ̀pɪ̀ tyí ne, pè pé wɛ wɛ tɛ̀ne pè kǔ pè pɔ̀ pé kǔ. ³⁵ Nte yèrɛsɛ̀ swāh tǔpú nɔ̀pɪ̀ yuku pè tɛ̀, té núkú ko kɛpékèyò, té kɛyāh ko mɔ̀, té kɛyāh minki ko dyéhle. ³⁶ Sètɛ̀ dí tǔ n̄ tǔnpɪ̀bɪ̀ yísyó tekɪ̀ mɔ̀, nónó-á dò kal gbrotānne. Pè tǔ pépi tɔ̀ pɪ̀ sɛ̀ntɛ̀ óle. ³⁷ Kāh pɪ̀ sɛ̀, à tǔ n̄ pídí tǔ pé tyí tɛ̀yne, té me n sǔ ne, pāh kɪ̀ n̄mɔ̀ wɔ̀ yah sen ku. ³⁸ Nte yèrɛsɛ̀ swāh tǔpú nɔ̀pɪ̀-á fyò n̄ pídí wɛ, pè núkú yo wɛ̀ tyí ne, n̄ gbɛ̀yō-á yò. Pè pɔ̀ pé à ko mɔ̀, gbɛ̀kɪ̀ mó pɪ̀ pépi tyíle. ³⁹ Kɛpah tɛ̀ne, pè núkú à fyāh tɛ̀, té à wilki mɔ̀ swāh kahnnɛ, té à ko mɔ̀. ⁴⁰ Yé tɔ̀kɔ̀ ne n yah kè; sètɛ̀ dí-à pɔ̀ pɔ̀, sǔ me à kɪ̀ pɪ̀ péle?» ⁴¹ Pè me ne, wāh kɪ̀ kɛne nɛ̀pɛ̀l ko mɔ̀ pélpɛ̀l, té kɪ̀ yèrɛsɛ̀ swāh tǔpú yísyó tɔ̀kɔ̀ pɔ̀ sah n̄ swāh mɛ̀ yō, píndibino yō. Pépi wɔ̀-á kɪ̀ n̄ wɛ wɛ tɛ̀ne nne n kǔ kè gbí sɔ̀kɔ̀. ⁴² Kɛpah sɔ̀kɔ̀, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé se kɪ̀ ne yé náh wɛy mɛ̀ kar yah pólle, nê-á yo Liyel wɛy sɛ̀béy sɔ̀kɔ̀ ne ríkɛ̀: <Wòkò mópú-á dāhkì nê yahle, kɛpah yétó pɔ̀ kal.

kɛpah yétó pɔ̀ kal.

Tɛ̀ n̄gbɛ̀ tǔ vyāh ye kɛpahle.

Gbɛ̀ndùnì tir ye kɛle ápi yah sɔ̀kɔ̀ yò dé!»†

⁴³ Kɛpah yóntɛ̀no náh, Yesu tǔ yo pé tyí ne: «Mé kɛle n yo yé tyí tɔ̀le ne, Liyel tǔrí sɔ̀kɔ̀ tɛ̀nó kɪ̀ syi yépi Nsyifuno tyí kɪ̀ yìkì yó névyɛ kǔ, nónó-á kɪ̀ tyipéplɔ̀le n pɪ̀ kè sɔ̀kɔ̀ Liyel-á me nónó tyí. [⁴⁴ Wòkò mópú-á dāhkì nê yahle, névi nê-à wil syíkɪ̀ kɛpah yō, tɛ̀ kɪ̀ kwɔ̀kɪ̀. Té kāh se mó tǔ syíkɪ̀ nê yō, kè kɪ̀ tɛ̀ pyāhrɪ̀.]» ⁴⁵ Sárká syínwìlkìpɪ̀ yótām ànê Farisi wɛ̀kì kópú-á fyò sèmìrn nɔ̀pɪ̀ noh, pè pɪ̀ ne pépi yō-á Yesu mɪ̀ séle. ⁴⁶ Kɛpah tɛ̀ne, pè sǔ me kè tyí ne pé à tɛ̀, té tówú tíkì pè tɛ̀. Tówú sǔ me Yesule n tɔ̀kɔ̀ n pɪ̀ Liyel tɛ̀ntò syínyo-òle kɛpah ye.

22

Sèmìrkì nê-á yāh fúr yōke yónó tyí yō

¹ Yesu tǔ tyah sèmìrkì yóle n yāh pé tyí ne: ² «Liyel tǔrí-á kɪ̀ fɛ̀ tɔ̀kɔ̀ sāh sèmìrkì nɛ̀ne, kè wɛ yò: Yòtɛ̀ dí yó lésò n̄ pídí fúr fɛ̀n pɪ̀. ³ Té me n̄ tǔnpɪ̀bɪ̀ wilki tǔ ne, pè kyɪ̀ néyéno ye n pɔ̀ fúr yōke yó-rísah. Nte néyéno nɔ̀pɪ̀ náh sǔ me kè tyí ne pé pɔ̀. ⁴ Kɛpah tɛ̀ne, à tǔ tǔnpɪ̀bɪ̀ yísyó wilki tǔ pé tyí ne, pín-á pɪ̀ tɛ̀. Pāh nyéhpyɛ̀nì ànê yípɛ̀y ko te nɪ̀rɪ̀-á me nónó sɔ̀kɔ̀. Tyi pól-á pɪ̀ tɛ̀, pè pɔ̀ fúr sɔ̀kɔ̀. ⁵ Nte néyéno nɔ̀pɪ̀ náh kè mɔ̀ kǔ pólle. Nyɔ̀-à yuku à n sɔ̀kɔ̀ n̄ swāh, n̄yɔ̀-à yuku à n sɔ̀kɔ̀ n̄ gbò yí-rísah. ⁶ Pé túkú me yuku mɪ̀

† 21:42 21.42 - Yah n te Gbálnó 118.22-23; Tyípínì 4.11.

yòtē dí tònṣibí sòkò, à pè fōh pèlpèl, té pè ko mọ. ⁷ Képah sòkò, yòtē dí fòkò kah vyāh. A me nì sràsyíbí tekí mọ pè kyí kéné nékókè mópú ko mọ, té pé kwil suke. ⁸ Képah náh, té yo nì tònṣibí tyí ne, fúr yòke-á pì te. Nte néyénó nópí náh sò yīne yòke mē yónóle. ⁹ Nkē pè kyí wētlo yey sòkò, pàh kí fyò névyé nónó wē, pè pé pól ye n pọ fúr yòke yó-ńsah. ¹⁰ Tònṣibí nópí me sòkò wàl yey sòkò. Pàh kyí té névyé nónó wē, nétúkúní tókò dohnú nēpéplọ yò, pè pé pól ye pọ tuke mọ, fós fúr pì-ńsah wòkò pól yuku yòke yópúle. ¹¹ Yòtē dí-á de yuku yáh-ńsah pé tyí, à kyí dí yó wē pé sòkò nē náh sò me fúr flo mọ. ¹² A me yo kéné dí tyí ne, pé kódí, ñmọ se de sò ásò sòkò fúr flo kēne nì wil sòkò nì? Nte yó-ńsah náh wē dí tyí. ¹³ Képah sòkò, yòtē dí yo tònṣibí tyí ne pè nì gbyèh ànè nì gbàn pukubi, pè mó à min mọ kégbó fèntú sòkò, ríyāh sòkò-á gbní ànè yní táhnó kí me. ¹⁴ Yé náh wē di, névyé náhnáh me yénóle. Nte nónó-á yah wilki pé sòkò, pè náh me fwó.»

Pó mórí mónóle Wrome kwiltām yòtē ñgbē Sesar tyí

¹⁵ Képah sòkò, Farisi wèkì kópú kyí wē wē à yo sah núkú yò, sǎ-á pè kí pì te kí Yesu wē n tē n pì nì vyāh wey sòkò. ¹⁶ Té me pé tò sáhpú yísyó ànè yòtē dí Yerodú náh névyé tókú wilki tò Yesu tyí ne pè kyí yo nì tyí ne, pé kwó-ò dí, pàh pì ne gbí yó-ò-á ñne, ànè wāh Liyel wèkìle névyele n kwó gbí wèkì yò. A náh névyé yah tíkìle n pì. A náh névyele n wah. ¹⁷ Nte à nì sòno yo pé syah. Nkē ké wèkì se me kǎnóle ne pé mórìle n mọ Wrome kwiltām yòtē ñgbē Sesar tyí, tì ké wèkì náh me kǎnóle? ¹⁸ Nte Yesu-á pé fòkò sòno tókúní pì sē, à me yo pé tyí ne, fòkòpìl ànè vyāhsesyírì névyé nópí, sǎ se pì té pè pé pílkin-tē-ńsahle n yah n kǎ nì? ¹⁹ Pè pọ mórì mọ mọ pọ pọ núkúle pé yah àtre. Pè me pọ ké núkúle à kǎ. ²⁰ Yesu me pè piki yah ne, nē yah mírki ànè nì yīn se wárkínmònole ké yó yò nì? ²¹ Pè me yo nì tyí ne, Sesar tyí-á. Képah sòkò, Yesu me yo pé tyí ne, pè Sesar tyíle Sesarle n kǎ, pè mó Liyel tyíle Liyelle n kǎ. ²² Pàh képah tē noh sē, pé gbàn du. Pè me yah nì tǎò à sòkò.

Lékyí yilkínmòno tyí yónóle

²³ Lésò mē óle, Sadusi wèkì kópú nónó-á níkēne ne n yo ne lékyí yilkínmòno náh me, pé tókú nọ de Yesu tǎò té à piki yah ne, ²⁴ kwó-ò dí, Moyisi-á ké yo nì tyí kǎnsàhnó sòkò ne, dí nē-á ku pì kēne nì tyí, nì gbèndí-á yīne à nì kyí pékúsè mē tókò, à pì dubi à kǎ, nē-á kí pọ n pì n pì nì nénkyí dí lékókè náhne.* ²⁵ Nte sú núkú dínpì nēpì kwárnimi yísyó-á lésò me pépi wró sòkò. Gben tē me pọ sē tókò, té pọ ku pì wé-ńkēne té nì kyí sah nì sò syí kǎ. ²⁶ Nte ñmọ tọ tyí tǎ pọ pì sē, tǎ-ò tọ tyí pọ pì képah núkú óle, fós à pọ syí kwární-ò tyí. ²⁷ Pépi pól tyí náh, pì mē tǎ-á pọ ku. ²⁸ Nte pì mē-á de yah pé pól tyí sē à, lékyí yilki n mọ sǎle, à se kí n pì n pì pé nēpì kwárnimi nópí sòkò nē tē tyíle nì? ²⁹ Képah sòkò, Yesu yo pé tyí ne: «Liyel wey sébéy pì-ńkē ànè Liyel ténweno pì-ńkē ye mọ sah yéle pílkinó sòkò. ³⁰ Yé yah, lékyí-à pọ yilki mọ, pédèké náh kí n me n pì, sétókókì tó náh kí

* **22:24** 22.24 - Nsyifuno tyí sò, pékúsè yīne à de nì pè tyí néví yó tyí. Yah n te Tǎnyono 25.5-6; Yenesí 38; Wruti 1-4.

n me n pi. Nte névye kɩ me yĩnyõ tɔ̃npɩbɩ tyí kòle yĩnyõ. ³¹ Té à yuku lékyĩ yilkinmɔ̃ɔ wɔ tyí sɔkɔ, Liyel-á nê yo yé tyí, yé náh kè kar yah di? A lésõ ne: ³² «Nmɔ̃ ye Abrahamɩ Liyelle, ànê Yisakɩ Liyelle, ànê Nsyakɔbɩ Liyelle.»† Liyelle, lékyĩ Liyel náh ñne dò, vye Liyel ye. Képah n wěkɩ ne á náh tã Abrahamɩpɩ lékyĩ-á yilki mɔ̃.» ³³ Képah tēne, tówú nê-á sò me ñ weyne n nohnɩ, pé gbã du ñ névye kwɔ duk tyile.

Liyel tir kònsàhnó nê tyí-á tah kal

³⁴ Farisi wěkɩ kópú-á noh ne Yesu-á weyne Sadusi wěkɩ kópú tē, pè wē ye tuke mɔ̃. ³⁵ Té pé Liyel tyi kònsàhnó pípú sɔkɔ yó me pikinyahno yó pɩ Yesu tyí ñ pilki n tē yinne ne, ³⁶ kwó-ò dí, Liyel tir kònsàhnó nê tē tyí se tah kal sé télólé nɩ? ³⁷ Yesu me yo ñ tyí ne: «Á Tē ñgbē Liyel tyí yĩne kɩ nɔ á tyí á nɩ pólle, ànê á min pólle, ànê á sɔnɔ pólle.»‡ ³⁸ Képah ye tir kònsàhnó gbenne, ànê nê tyí-á tah kal. ³⁹ Ké ní-ò nê-á tō me ké tyí kòle, képah ye yò ne: «Yé á ní-ò tyí nɔ á tyí á gblɔy tyí kòle.»§ ⁴⁰ Moyisi tyi kònsàhnó ànê Liyel tēntò syinyopu sébéynó sɔkɔ tyi pól me tyi kònsàhnónɔ nínó nópɩ sɔkɔ.»

Krista ye Davidi Tē ñgbēne té tō pɩ ñ Pídine

⁴¹ Farisi wěkɩ kópú-á sò me tükènmɔ̃ɔle, Yesu me pikinyahno yó pɩ pé tyí ne: ⁴² «Yépi tē sɔnɔ nēne Krista tyí sɔkɔ, nê-á Liyel ney yáhntɔkɔnɔle? Nê pídí me ñne?» Pè me yo ñ tyí ne, Davidi Pídí-á. ⁴³ Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí ne: «Nte kwáh nê pɩ té Liyel Mirki-á Davidi yah tē, Davidi me Krista ye Tē ñgbēne? Yé náh we di, à lésõ ne ríkē,

⁴⁴ nê-á péwɔ Tē NGBENE
Tē ñgbē Liyel-á kè yo ñ tyí ne ríkē,
à pɔ n kɔ n tē pé gbɔyò sòle,
fóó kè pɔ nɔ gbí nê-á
pé kɩ ñ sépébi pɩ ñ gbáhkɩ súnsáh-ñsahle.*

⁴⁵ Nte Davidi-á Krista ye Tē NGBENE à kɩ tō pɩ sɔ té kɩ pɔ n pɩ ñ Pídine?»
⁴⁶ Yesu-á sépi yo, tyiyóné náh tō fē we pé sɔkɔ yó rítē tyí. Té à tɔkɔ lésõ tyí, ñnî yó rítē náh tō ñ nɩ syáh à piki yah yah tir yó rítēne.

23

Yesu-á nê yo à yuku Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkɩ kópú tyi ñne

¹ Yesu yo ñ tō sáhpú ànê tówú tyí ne: ² «Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkɩ kópú ye n kwɔ névyele Moyisi tyi kònsàhnóle. ³ Yé ne n nohnɩ pé tyí, yé mó ne n kɔ pé yóré yó. Nte páh kwónó nónóne n pɩ, pè náh me n kɔ sé wãl yó. Képah ye, yé káh pé pɩ dukù tē wɔle n yah n pɩ. ⁴ Páh ríkēne névyele n kwɔ tyi nónóne, sè me á kɩ ne tókópèl sɔ pè pukubi pè twah mɔ̃, té pè náh n fē n syi n so n mɔ̃ pé tyí kengbɔ núkú fyéle. ⁵ Pé pé gblɔyne n wěkɩ pé tyíipɩnɩ pól sɔkɔ. Képah ye, kyésúpɩ nónó-á Liyel weyne sé sɔkɔ

† 22:32 22.32 - Yah n te Yálnó 3.6. ‡ 22:37 22.37 - Yah n te Tõnyono 6.5. § 22:39 22.39 - Yah n te Levitiki 19.18. * 22:44 22.44 - Yah n te Gbálnó 110.1.

yèwetyèh yey toh n mo mo tēne, képah náh pi gbàn tyí toh n mo mo tēne, pépi pé tyíno pi gblò gblò, ò té pé flo vyèy dro pi flèyflèy. ⁶ Tē-ntàn gbroy tyí no pé tyí yéno yó-ntàn soko ànê Liyel ní-ntàn vì soko. ⁷ Pè n ne n me ké tyí ne, névyé ne n tō n sah n weki n po pé tyí tówú tükè-ntàn soko, pé mó péle n ye Kwópúle. ⁸ Nte yépi tyí kwó-ò nukú ó ye me, té yé téló pólle nukú ye. Képah ye, yépi tē wo káh ne pé yéle n ye Kwópúle. ⁹ Sú nukú ó ye me yé tyí, nê-á me yinyò. Képah ye, yé káh nni yó ntēne n ye Súle sétáh mè yò soko ò Liyel wèkì kóló yinne. ¹⁰ Yah tē-ò nukú ó ye me yé tyí. Krista ye, nê-á Liyel ney yáhnokokole. Képah ye, yé káh ne pé yéle n ye Yah tēpúle. ¹¹ Yin-nsah ngbê-á me névi nê tyí yé soko, tē wo yīne à pi yé tōnpule. ¹² Névi nê-à ò gblòy dokò sah, tē ki tiki mo. Té nê-à ò gblòy tiki mo, tē ki dokò mo.

¹³ Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópúle, pèkè me yé yò. Vyènnini wékípú ye yéle. Yé Liyel tórí noli yónó yah kò névyé tyí. Yé náh me ké tyí ne yé ké noli yò, té nónó-à se mó tō ne pé ké noli yò, yé pé yah kò. [¹⁴ Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópúle, pèkè me yé yò. Vyènnini wékípú ye yéle. Yé pékúsyole n vi n tē pé gbàn yīle n syi pé tyí, ò té nírile n pi yòèkile ne névyé pé we. Káh pi sè, yé tukey ki n pi n pi képékèyò kal no téló tyile.] ¹⁵ Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópúle, pèkè me yé yò. Vyènnini wékípú ye yéle. Yé yrey ànê sétáh yò pól kò n kò nénúkù fyé yáhnkòno soko Nsyifuno wèkì tē yinne. Té nê-à se we fē syi, yè n tō òmo pi à kò à n yīne dénóle ní-rikè nyàhnpèkè soko à kal yépile ke ninó. ¹⁶ Pèkè me yé yò, yépi nónó-á yah tēpú yítúbile. Yè n ne n yo ne ríkè, névi-à n wo Liyel ní-nsah wòkò kètárlé, képah náh n mo n kò n pi. Té nê-à n wo Liyel ní-nsah wòkò kètár soko sánne, képah-á ki mo kò. ¹⁷ Lékám ké névyé, yítúbì nòpi, sán wo se fónfó Liyel ní-nsah wòkò kètár yò soko, képah nê gbò yò-á sán n mo n kò Liyel tyí yò? ¹⁸ Yè n ne n yo tole ne ríkè, névi-à n wo sárká súkénkò-nsahle, képah náh n mo n kò n pi. Té nê-à n wo sárká kwáhle, nê-á me sárká súkénkò-nsah yò soko, képah-á ki mo kò. ¹⁹ Yítúbì nòpi, sárká wilki wilki kwáh wo se fónfó sárká súkénkò-nsah yò, képah nê gbò yò-á sárká n mo n kò Liyel tyí yò? ²⁰ Névi nê-à fyò n wo sárká súkénkò-nsahle, tē ye ò wo te ké yò sárká yī tole. ²¹ Névi nê-à fyò n wo Liyel ní-nsah wòkò kètárlé, tē ye ò wo te Liyel tole, òmo tē-á me ké soko. ²² Névi nê-à fyò n wo yinyòle, tē ye ò wo te Liyel tórí kò tole ànê ké yò kòntè-òle. ²³ Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópúle, pèkè me yé yò. Vyènnini wékípú ye yéle. Yé nánaye ànê pēnfēne pól gbām-ònole Liyelle n kò. Nte gbi wèkì kóló, ànê névyé yām yáhnó, ànê tyi pínóle sé wàl yò, sépi nónó tyí-á tah kal Liyel tyi kònsàhnó soko, yè n pyé sépi wo yahle; sépi nónó-á yé yīne yè ne n pi gbònwòkò kēne, à tahlí yáh me nónóne n pi. ²⁴ Névyé yah tēpú yítúbì nòpi. Yáh nēne n pi yò, kè me á ki ne yé wo wo ni sò yé n syi à sēswole n wilki ké soko, té pyé yáhmìnì wòle n wo n mo n yo sò. ²⁵ Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópúle, pèkè me yé yò. Vyènnini wékípú ye yéle. Yé wóhló ànê yéyóvyo náhló wu n tō n sah, té sé soko táhló n ne me yúkúnóle yé

yĩbe yĩle ànê yĩ nónó dékè kèpèkè-á me yé soko. ²⁶ Farisi wèkì kópú yítùbi nópì. Yé vyó soko táhló ògbò tǒ n sah. Képah soko, sé náhló tǒ kǐ pǐ yályál. ²⁷ Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópúle, pèkè me yé yò. Vyènnìni wékípú ye yéle. Yé me á kǐ ne léyáìl pikínsàhnó sǒ. Sé kégbó n ne n me palle, té sé soko táhló n ne n me lékyí kègbèl ó ànê yípyáhnì duke duke pólle. ²⁸ Sè ye yépi tǒle. Kégbó soko, yè n pǐ n tǔ négbólóle, té yé foko táhló mó tǒ me yúkúnóle fòkòpìl tyi ànê tyitúkúnìne. ²⁹ Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópúle, pèkè me yé yò. Vyènnìni wékípú ye yéle. Yè Liyel tǔntǔ syínyopu léyáìlle n tǒ n sah n mo. Névyè nónó-á pǐ soko négbólóle Liyel yah, yé pépi tyínóle n koh n mo yípeplóle, ³⁰ ò té ne n yo ne, yé tǒ-à sǒ me yé súbì me gbíne, yé nàh nàhkǐ n so n mo n pǐ pé tyí Liyel tǔntǔ syínyopu kònmòno soko. ³¹ Nte yah, yé me kéle n wèkǐ yé gblǒy ne, Liyel tǔntǔ syínyopu kònmòpu pye-á yéle. ³² ǏǓ, yé súbì-á nê tyah mo sah, yé gbah n tǔ kè syi kè. ³³ Vyeh nópì, wáhnmíró yísyóle n yah dé. Yé n to n pwah sǒ ní-ńkè nyàhnpekè yah soko? ³⁴ Képah ye, ñmo kǐ Liyel tǔntǔ syínyopu, ànê yĩ pípú, ànê kwópú kègblo tekǐ mo yé kǒ. Nte yé kǐ pé tǔkú ko mo, té kǐ tǔkú syi dahlo yò, té kǐ tǔkú ko yèfòhle yé Liyel ní-ńtán vǐ soko, té kǐ kǒ pé nàh péle n yĩni n kǒ kwlo kwlo soko. ³⁵ Képah soko ye lékàh kǔpú pól kònmòno plo kǐ we syikǐ yé yò, pépi nónó-á ko mo à tǒko Abeli kònmòno tyí, ñmo nê-á négbìle Liyel yah, pópó à pǒ syi Barakǐ pídí Nsakari tyí tyí, nê-á yé ko mo sárká súkénkǒ-ńsah ànê Liyel ní-ńsah wòkò kètár wró. ³⁶ Kégbǐ yò mé kéle n yo yé tyí, nékókè mónó nópì pól plo kǐ n syikǐ n pǐ kwey gbí névyè yò.»

Yesu yah kwónóle Yerusalem tyí soko

³⁷ Yesu tǒ yo ne ńkè: «Yerusalem tǎn, Yerusalem tǎn, yépi nónó-á Liyel tǔntǔ syínyopule n ko n mo, té Liyel-á nónó tekǐ mo yé kǒ, yé pépile n minkǐ n ko dyèhle, gbáhyí sǒ pól me mé kè yah kǒ ne, mé yé tuke n mo sǒ-á šǐn n tuke n mo ò pyele ò kǎm sǒ soko, té yé nàh fè syi? ³⁸ Kǎh pǐ sé, Liyel kǐ ò nàh vǐ yé kwil kǒ pnépné, kè kǒ kè kǐ pǐ kéntikínìne. ³⁹ Té mé kéle n yo yé tyí, yé nàh tǒ ñmo we n yah n pǐ, fós kǐ pǒ no gbí nê-á yé kǐ n yo ne ńkè, névi nê-á n pǐ Tè ògbè yĩn yò, Liyel sǎm mo ò soko.»

24

Yesu me Liyel ní-ńsah gbò sǒnó ànê kèkòyó tyénó tyíle n yo n sah

¹ Yesu-á wil Liyel ní-ńsah gbò soko té n soko gbí nêne, ò tǒ sáhpú me no de ò tǒ à Liyel ní-ńsah gbò mo dükùle n sǒ ò tyí. ² Nte à me pé syah ne, kǎh pé n yah yò kè; kègbǐ yò páh kéle n yo pé tyí, ké pól-á kǐ pǒ so. Dáhkǐ núkú yó ñtè nàh tǒ n wǔ n pǐ ké ní-ò yò.

³ Wǎh kyǐ kǒ tǔ gbí nêne Wólívyè yèh yòh yò, ò tǒ sáhpú me no de ñne pé yahle, té à piki yah ne, à yo pé syah, gbí nê se képah kǐ n pǐ n pǐ nǐ? Tir nê pínó se kǐ ò syínpono ànê kèkòyó tyénó wèkǐ n pǐ nǐ?

⁴⁻⁵ A me yo pé tyí ne: «Yé yah, névyè nàhnàh kǐ pǒ ñmo yĩn tǒko n pǐ pé yah yĩne, té kǐ ne pépi-á ñmole, nê-á Liyel ney yáhnntòkònole. Pé kǐ névyè nàhnàh mo n pǐ pìlkínó soko. Nte yépi tǔ wo yé gblǒyne n kyomǐ,

ney káh n fě yé pilki. ⁶ Yé kɪ mál pínó tyí yónó noh n pi, ànê mál tyí díri wónsàhnóle. Nte yé káh n ye tíkí yé tē. Kè yīne kè pɪ sē. Nte képah náh tōnì n pɪ n pi kèkōyó tyénóle. ⁷ Yé náh we di, kwil yó kɪ pɔ yuku kwil yóle n fwo, tōrí yó kɪ pɔ yuku tōrí yóle n fwo. Té kwekɪ ànê sètáh syahrɪ kɪ n we n pi tãntãn nãhnáh sɔko. ⁸ Nte sépi pól kɪ me á kɪ ne kúrkɪ tē gbí yónó sō tyàhnó sō.

⁹ Pè kɪ yéle n tē pè kō pè kɪ n fōh, té kɪ yéle n ko mɔ. Kèkōyó névyé pól kɪ yé we mɔ rímo yīnne. ¹⁰ Képah tē sɔko, névyé nãhnáh kɪ Liyel wèkì fin mɔ. Pè kɪ n wil wē náh, té kɪ wē dyole n yɔ. ¹¹ Té Liyel yīn yō m̀nyobe kɪ wil mɔ pí, kɪ névyé nãhnáh mɔ pílkinó sɔko. ¹² Pèkè pínó kɪ yah syi, f́ó tyínɔnɔ náh tō n we n pi fwóɔ névyé nãhnáh sɔko. ¹³ Nte nê-à ñ tah sah à pɔ nɔ ké tyénó tyí, tē kɪ pwáhnmɔnɔ we. ¹⁴ Képah sɔko, Ǹv̀ǹǹ tir kɪ yo Liyel tōrí tyí yō kèkōyó pól sɔko, névyé pól kō pè kɪ noh. Képah náh, kèkōyó kɪ pyē tyε.»

Yèvyàhrɪ nê-á kɪ pɔ n we n pi kèkōyó

¹⁵ Képah sɔko, Yesu tō ne: «Liyel tēntò syínyo-ò Danyeh-á lésó yíkínó pɪ pɪ kwáh képéke nê tyí yo sah,* yé kɪ kè we n pi Liyel ní-ńsah gbô tyah kètár sɔko.» — Nónó-à kɪ wey m̀ne n kar, pè gbah n tē ké dükù pĩ. — ¹⁶ Yesu tō yō sɔko ñ weyne ne ñkē: «Yâh képah we gbí nêne, nónó-à kɪ me Nsyude mara sɔko, pè to sɔko ymɔ yō. ¹⁷ Névi nê-à kɪ me gbēntɪn yō, tē káh ne páh n tiki pé vyóle n tɔko pé wòkò sɔko. ¹⁸ Nê-à kɪ se mó me ñ swáh sɔko, tē káh ne páh péle n syɪ n yuku pé fwómò-ñgbē tókó-ńsah. ¹⁹ Kéne sèpìn-à pɔ syó nóno we kurn nátanne, ànê nónó-à me yókɪ syóle, kè kɪ pɪ yèwàhtãhpole pé tyí. ²⁰ Képah ye, yé yīne yè Liyelle n ni ne tóló mè káh n pɪ vurɪ gbíne, képah náh pɪ mɪ mɪ yòh sōle. ²¹ Kè kɪ pɪ yèvyàhrɪ ñgbēne, nê kénkō náh we yah kèkōyó mómónì à pɔ syɪ kwey tyí, ànê nê kénkō náh tō n we n yah n pi pólle. ²² Liyel-à nãhkɪ sò wílkinó pí-ńkēne kéne sèpìn sɔko, ñnì yó ñtē yō náh nãhkɪ pɔ n wil n pi ké sɔko. Nte wãh nóno yah wilkɪ pɪ ñ tyíle, pépi yīnne, à wílkinó pɪ sé sɔko. ²³ Névi nê-à yé syah ne, Liyel ney yáhtɔkɔnɔ-á me áso, képah náh pɪ wãh me yàhàh, yé káh sē tē yō. ²⁴ Yé yah, m̀nyobe kɪ pɔ wil mɔ pí. Pé tükù kɪ ne Liyel ney yáhtɔkɔnɔnɔ-á pépile, tükù kɪ mó ne Liyel tēntò syínyopu-á pépile. Pè kɪ gbìlgbìl tyi ñgbnole n pi, f́ó kɪ n yah n kō Liyel névyé yáhnwílkinó ñtē to yō yíkí-ńsahle káh sò fě n pɪ n pi. ²⁵ Tyi nópi ye mé kwáh tē yo sah yé tyí yò.

²⁶ Képah sɔko, névi nê-à yé syah ne Névi Pídí-á me gbēnnɪ sɔko, yé káh ne yáh ñ nyáhle n sō. Nê-à se ne wãh me wòbìntēnóle, yé káh sē tē yō. ²⁷ Sô-á pũ n yíkiri yãl yé n we, à tɔko gbìngboke tyí, f́ó n kyɪ n dal n mɔ gb̀nyiki tyí, sē ye Névi Pídí syínɔnɔ to kɪ n we n pi. ²⁸ Kwáhkóké se kɪ fě wòbì ñkyònkýònì yah?»

Névi Pídí pónóle

* 24:15 24.15 Yah n te Danyeh 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

²⁹ «Kéne sèpìn nópi yèvyāhrū-à fyò sòko n te òsò, gbí kɪ pɪ syĩ, íwò náh t̃ò n piki n pi, íwò kèpye kɪ wil yĩnyò kɪ kwe, té yĩnyò yĩyìn pól kɪ yike.

³⁰ Légbíne, Névi Pídí syínpono kwní kɪ yò mo yĩnyò. Képah t̃ene, sétáh yò yĩkĩnì pól névye kɪ n gbo kɪ yām yām tyile n pɪ. Té pè kɪ Névi Pídí we à kɪ me n pi nýĩrn sòko, t̃àhkì ó ò t̃ò ànè t̃òrúle. ³¹ Kèpò òngbè yó kɪ fibi, té à kɪ ò yĩnyò t̃ònpɪbɪ tekɪ mo ywò ywò pól sòko, à t̃oko kèkòyó yah mè tyí, à kyɪ sah ké yah mè tyí. Pè kɪ kyɪ névye tuke mo, Liyel-á nóno yah wilkì.

³² Yé yah sènsóké kèdùkù-á ñene ále n wèkɪ. Yáh fyò ké yìngbàn we sè n gboke n wil à mìsnole n pɪ gbí ñene, yè n pĩ ne kɪ de gbí-á me yúkey.

³³ Sè ó ye, yépi t̃o-à pópó kéne tyi we sè tyah n pɪ gbí ñene, yé pĩ ne Névi Pídí syínpono-á me yúkey. Wáh kɪ pò sè yò sè yò. ³⁴ Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, kwey gbí névye pól náh n ku n te n pi, té kéne tyi nópi kɪ me n pi. ³⁵ Yĩnyò ànè sétáh kɪ pò tyè, òte òmo welo t̃è wò náh n tyè n yah n pi pólle.

³⁶ Nte ké lésò ànè ké gbí t̃è wòle, ònì yó òt̃è náh sèpile n pne. Yĩnyò t̃ònpɪbɪ náh séle n pne, Liyel Pídí t̃o náh séle n pne. Nnì yó òt̃è náh séle n pne à wil Sú Liyel tyí sòko. Ñmo ó ye n pne séle. ³⁷ Nê-á pɪ sòko Nowe gbí sòko, s̃enkò ye kɪ n pɪ n pi Névi Pídí syínpono sòko. ³⁸ Yé náh we di, gbí nê-á lésò púnpáhkì náh t̃ònì me pɪ à ñine kèkòyó pól yò, névye lésò me n yò, té me n wò, té me syóle n t̃oko, képah náh pɪ me pé pyele pɛbule n k̃ò, pópó à pò syɪ Nowe de sò tyí krótó-òngbè sòko. ³⁹ Pè náh sò me n sò tir yó òt̃è tyí sòko, f̃óó à pò no púnpáhkì pɪ sò tyí, ni k̃ò kè pò pé pól yò. S̃enkò ye kɪ n pɪ n pi Névi Pídí syínpono sòko. ⁴⁰ Dìbì ñépi nímì kɪ me swāh sòko, nùkú kɪ t̃è sòko, té ò ní-ò kɪ wù. ⁴¹ Syó ñépi nímì kɪ me nanne n no, nùkú kɪ t̃è sòko, té ò ní-ò kɪ wù. ⁴² Yé T̃è òngbè-á ò syɪ n pò n pi sò ñene, yé náh me kè pĩ. Képah ye, yé káh yé d̃yo mo n f̃wo n t̃è. ⁴³ Yépi òt̃è pĩ ne, gbónt̃è dí-à me pĩ gbí nê-á ỹènwó kɪ n pò n pi lékâhne, à kɪ yah sò, à náh ye à k̃ò à we kwò n de n pi ò gbò sòko. ⁴⁴ Képah ye, yépi t̃o ne me yé vi sah. Ngbò yé náh me gbí nê tyíle n sò, légbí ye Névi Pídí kɪ ò syɪ n pò n pi dé.»

Tònpɪ-á yĩne à ne me s̃ò

⁴⁵ «Tònpɪ ñégbì ànè lékám névi nê me yòt̃è dí kɪ t̃oko sah ò t̃ònpɪbɪ t̃éló yò, à k̃ò à kɪ yòkele péle n k̃ò ké gbí pèpey sòko, té kɪ sòko kóló sòko? ⁴⁶ Yòt̃è dí-à ò syɪ pò à we à me kéne t̃òle n pɪ ké yah yò, t̃ònpɪ mè tyí nò. ⁴⁷ Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, yòt̃è dí kɪ à pɪ ò gbàn yì pól kyòmì-òle. ⁴⁸ Nte kàh pɪ t̃ònpɪ t̃úkùle, té à tyah n sò ne pé yòt̃è dí-á me mo ò syínpono-ísah, ⁴⁹ té tyah pé no t̃ònpɪbɪ t̃élóle n ko, té n yò té n wò sèt̃ènì pípùle w̃è tyí, ⁵⁰ ò yòt̃è dí kɪ ò syɪ pò ò yò d̃oko sò yóle, ànè w̃ò yó sòko, à náh me nê tyíle n sò. ⁵¹ A kɪ t̃ònpɪ mè ỹini, té kɪ à tekɪ mo ỹiñṽiñpɪbɪ mé-ísah sòko, ñyāh sòko-á gbñì ànè ỹnì t̃áhnó kɪ me.»

1 Yesu tɔ̄ yo n̄ tɔ̄ sáhpú tyí ne: «Névi Pídí syi n po gbíne, Liyel tɔ̄rí kɪ fě toko sáh syónpɪ népɪ gbām yísyó sēmĩrkĩle, nónó-á pé fòtnònó toko soko pe yòhnì-nsah. 2 Syónpɪ nópi soko, népɪ kwál sò me lékám kěpúle, té kwóló mó me lékámpute. 3 Nónó-á lékám kěpúle, pépi-á sò pé fòtnònó toko n soko, pé náh nuri wán toko. 4 Nte lékámpute nópi wo mó pé fòtnònó toko, té nuri mo soko sonó soko. 5 Pe-á mo pó-nsah, doy mi pé soko, pé do soko. 6 Lénú wérrle, yínpɔ̄ yó n dokò ne níké, pe-á oo, pé wil à yohnú. 7 Képah tēne, syónpɪ nópi pól do yuku, té yah dah mo pé fòtnònó tyí soko. 8 Nónó-á lékám kěpúle, pépi me lékámpute nópi syah ne, pé yí pé kò nuri, níké pé fòtnònó-á me tē syi n ni pé tyí. 9 Pé me yo pé tyí ne, sè náh fě n yíne n pi pépi tyínole té pé tɔ̄ n yí n kɔ̄ n pi. Nké pé kyɪ n yah dwe yámpu tyí pé mo pé tyínò soko. 10 Páh soko yáhdwe-nsah, pe po de. Syónpɪ nónó-á sò me pé vi sah, pépi me de ñne fúr yòke yó-nsah wòkò soko, té pé me wùkah vike. 11 Syónpɪ nópi tɛ́lò-á pópó pé syi po, pé po wùkahle n mi té me yo mo tũ ne níké, pé yòtē, pé yòtē, à yúkɪ mo pé kò. 12 Nte à me yo pé tyí ne, kègbɪ yò páh kéle n yo pé tyí, pé náh péle n pne. 13 Képah ye, yépi káh yé dyo mo n fwo n tē dé. Yé náh se yó lésò ànê ké gbíne n pne té.»

Sēmĩrkĩ nê-á yāh tònpi bí népɪ tɔ̄mí yísyó tyí yò

14 «Liyel tɔ̄rí-á me sēmĩrkĩ nê kètòle, kè we yò: Dí yó lésò n soko kóló soko, té ñ tònpi bí ye po ñ tahrile pé kò sah, 15 à yíne pé nénúkú núkú pól-á fě nê pi n pi. A talá* pò pló kwólóle ñn̄ kò, té nínóle ñn̄ kò, té me núkúle ñn̄ kò. Képah náh, té soko ñ kóló soko. 16 Nê-á we talá pò pló kwólóle, ñmo núkú kyɪ ñ gbò vi ñ tyíle à kwóló yísyó we dohnú sé yò. 17 Sê-ó ye nê-á we talá pò pló nínóle, ñ tɔ̄ me nínó we dohnú sé yò. 18 Nte nê-á we talá pò pò núkúle, ñmo me soko kyɪ swò tũ à ñ yòtē dí pò wòbɪ. 19 Ké di-á mo náhnáh, pé yòtē dí ñ syi po. Wáh po, à pé ye ne pé po pé tahrɪ tyí dùkú yo pé noh. 20 Képah tēne, nê-á sò we talá pò pló kwólóle, ñmo me ñ tyí toko no de ñ yòtē díne té kwóló yísyó tóle à wěkɪ, té yo ñ tyí ne, pé yòtē, talá pò pló kwóló-á sò à pé kò sah, ñte à yah, páh kwóló yísyó we dohnú sé yò ñ tyí. 21 N yòtē dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tònpi pèpey ànê négbí-á ñne. Wáh fyò pi négbíle tir tyí soko, páh kɪ tyí-ñgbno dahbɪ ñ gbò. A po pé nìvìnine n pi wē tyí. / N yòtē dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tònpi pèpey-á ñne nê-á tyile n pi sé wál yò. Wáh fyò tir tyí pi ké wěkɪ yò, páh kɪ tyí-ñgbno dahbɪ ñ gbò. A po pé nìvìnine n pi wē tyí. 22 Nê-á sò we talá pò pló nínóle, ñmo tɔ̄ me ñ tyí toko no de ñ yòtē díne té yo ñ tyí ne, pé yòtē, talá pò pló nínó-á sò à pé kò sah, ñte à yah, páh nínó yísyó we dohnú sé yò ñ tyí. 23 N yòtē dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tònpi pèpey ànê négbí-á ñne. Wáh fyò pi négbíle tir tyí soko, páh kɪ tyí-ñgbno dahbɪ ñ gbò. A po pé nìvìnine n pi wē tyí. 24 Képah náh, nê-á sò we talá pò pò núkúle, ñmo-á no de, à ñ yòtē dí syah ne níké, pé yòtē, páh pĩ ne níké ñ tɔ̄-á tah. A náh sēmukò nê duku mo, à kè toko. A náh nê mir mo, à kè kò. 25 Képah-á tíkɪ pé tē, pé me kyɪ ñ pò

* 25:15 25.15 - Yah n te Matye 18.24 yah yónó soko.

wõbɪ sɛtáh sɔkɔ. Káh yò, à tɔkɔ n̄ pòle. ²⁶ N̄ yòt̄ɛ dí me yo n̄ tyí ne, t̄ɔnpɪ nɛtúkù, gbãndal névi-á ñne. Wáh sò p̄i ne ník̄ɛ, pé náh sɛmukɔ n̄ duku mɔ, p̄ɛ k̄ɛ tɔkɔ, pé náh n̄ mir mɔ, p̄ɛ k̄ɛ k̄ɔ. ²⁷ Káh pɪ s̄ɛ, wáh náhkɪ mɔ sò me kyɪ pé pò dah mɔ sah pò sáh-ñsah wòkò sɔkɔ k̄ɛ. Páh pé syɪ pɔ s̄ɔ yò, páh náhkɪ mɔ s̄ɛ we wilki dòhn̄n̄ólɛ sé yò k̄ɛ. ²⁸ Nk̄ɛ p̄ɛ n̄ tyí mè t̄ɛ syi n̄ tyí, p̄ɛ k̄ɛle talá pò pl̄ɔ gbãm n̄ɛt̄ɛ k̄ɔ. ²⁹ P̄ɛ kó we nɪ, névi n̄ɛ tyí kwáh-á me, dòhn̄n̄ól-á kɪ n̄ pɪ ñmɔ tyí yò yr̄ȳr̄. T̄ɛ névi n̄ɛ tyí kwáh náh me, kwéy n̄ɛ ñt̄ɛ-á me n̄ tyí, káh kɪ t̄ɛ syi n̄ tyí. ³⁰ Yõre k̄ɛ t̄ɔnpɪ mè t̄ɛ wòle, ník̄ɛ p̄ɛ à wilki mɔ kégb̄ɔ f̄ɛnt̄ú sɔkɔ, n̄yãh sɔkɔ-á gbni àn̄ɛ yni táhn̄ɔ kɪ me.»

Tukey n̄ɛ-á kɪ n̄ pɪ n̄ pi Névi Pídí syín̄pɔnɔ sɔkɔ

³¹ «Névi Pídí-à n̄ syɪ pɔ n̄ t̄ɔrí sɔkɔ àn̄ɛ ȳinyò t̄ɔnpɪbɪ pòlle gbí n̄ɛne, à kɪ k̄ɔ t̄ɛ n̄ t̄ɔrí k̄ɔ yò. ³² Kwlo kwlo pól névyɛ kɪ pɔ tuke mɔ n̄ yah sɔkɔ. T̄ɛ à kɪ névyɛ wah wilki w̄ɛ sɔkɔ, s̄ɔ-á yípénf̄ɛ n̄ wah n̄ wilki képyɛn̄i àn̄ɛ perle w̄ɛ sɔkɔ. ³³ A kɪ négl̄ɔ sah n̄ gb̄ȳȳò s̄òle, t̄ɛ kɪ n̄ép̄ɛl sah n̄ gb̄ȳȳn̄ɛ s̄òle. ³⁴ Képah sɔkɔ, nónó-à kɪ me n̄ gb̄ȳȳò s̄òle, à kɪ yo pé tyí ne: «N̄ Sú Liyel-á sãm mɔ yépi nónó sɔkɔ, t̄ɛ t̄ɔrí n̄ɛ yah sah yé k̄ɔ k̄ɛk̄ȳó mɔ gbí dukùle, yé pɔ ké n̄ɔlɛ n̄ yò. ³⁵ Yé náh we di, kwɛkɪ-á sò ní t̄ɛ, yé yòkele ní k̄ɔ mé yò. Ník̄i-à sò ní t̄ɛ, yé nine ní k̄ɔ mé wɔ. Máh sò me n̄ép̄òle, yé ní k̄ɔ mé twah yé tyí. ³⁶ Máh sò me flo k̄ɛne, yé flole ní k̄ɔ mé mɔ. Máh sò me n̄ yo, yé yah dah mɔ ní tyí sɔkɔ. Máh sò me wòkònpèkè sɔkɔ, yé pɔ yah ní tyí.» ³⁷ Képah sɔkɔ, négl̄ɔ n̄ópi kɪ à piki yah ne, T̄ɛ ñgb̄ɛ, gbí n̄ɛ se pé we ñne kwɛkɪ sɔkɔ, t̄ɛ à k̄ɔ à yò nɪ? Àn̄ɛ gbí n̄ɛ se pé we ñne ník̄i sɔkɔ, t̄ɛ à k̄ɔ à wɔ nɪ? ³⁸ Gbí n̄ɛ se pé we ñne n̄ép̄òle, t̄ɛ à k̄ɔ à twah pé tyí nɪ? Àn̄ɛ gbí n̄ɛ se pé we ñne flo k̄ɛne, t̄ɛ flole à k̄ɔ à mɔ nɪ? ³⁹ Gbí n̄ɛ se pé we ñne à me n̄ yo, képah náh pɪ à me wòkònpèkè sɔkɔ, t̄ɛ pɔ yah n̄ tyí nɪ? ⁴⁰ Képah sɔkɔ, yòt̄ɛ dí kɪ yo pé tyí ne: «K̄ègbɪ yò mé k̄ɛle n̄ yo yé tyí, ní ȳun̄pyé nónó-á yò k̄ɛ, yáh ník̄ɛne s̄ɛnkn̄ɔle n̄ pɪ pé sɔkɔ tȳtȳi nónó fyé tyí, ñmɔ tyí ye ník̄ɛne yè n̄ ne n̄ pɪ séle.» ⁴¹ Képah náh, nónó-à kɪ me n̄ gb̄ȳȳn̄ɛ s̄òle à kɪ yo pépi tyí ne: «Yé to ní t̄n̄ò, yépi nónó tyí-á ykɪ. Yé ne n̄ yuku ní-ník̄ɛ nyãhnpèkè sɔkɔ, képah n̄ɛ-á me m̄ónsãhn̄ólɛ s̄ɛt̄àn àn̄ɛ sé yòt̄ɛ ȳinne. ⁴² Yé náh we di, kwɛkɪ-á sò ní t̄ɛ, yé náh ní k̄ɔ mé yò. Ník̄i-á sò ní t̄ɛ, yé náh ní k̄ɔ mé wɔ. ⁴³ Mé sò me n̄ép̄òle, t̄ɛ yé náh f̄ɛ syi ní k̄ɔ mé twah yé tyí. Mé sò me flo k̄ɛne, t̄ɛ yé náh flole ní k̄ɔ mé mɔ. Mé sò me n̄ yo, t̄ɛ me wòkònpèkè sɔkɔ, t̄ɛ yé náh pɔ yah ní tyí.» ⁴⁴ Pépi tɔ kɪ à piki yah ne, T̄ɛ ñgb̄ɛ, gbí n̄ɛ se pé we ñne kwɛkɪ sɔkɔ, képah náh pɪ ník̄i sɔkɔ, képah náh pɪ n̄ép̄òle, képah náh pɪ flo k̄ɛne, képah náh pɪ me n̄ yo, képah náh pɪ me wòkònpèkè sɔkɔ, t̄ɛ pé náh à yohn̄ɪ mɔ nɪ? ⁴⁵ Képah sɔkɔ, à kɪ yo pé tyí ne: «K̄ègbɪ yò mé k̄ɛle n̄ yo yé tyí, ní ȳun̄pyé nónó-á yò k̄ɛ, yáh ník̄ɛne n̄ yahle s̄ɛnkn̄ɔ p̄ínólɛ pé sɔkɔ tȳtȳi nónó fyé tyí, ñmɔ tyí ye ník̄ɛne yè n̄ yahle p̄ínólɛ séle.» ⁴⁶ Tyé-ník̄ɛ yèvyãhrɪ sɔkɔ ye n̄ɛtúkùn̄i n̄ópi kɪ kyɪ n̄ de n̄ pi, t̄ɛ négl̄ɔ n̄ópi wɔ kɪ kyɪ tyé-ník̄ɛ min we.

26

Pè me Yesu tẽ-ńsahle n yah n kô lékámkâm soko

1 Yesu-á tyi nópi pól yah yo te gbí nêne, à yo ò tò sáhpú tyí ne: 2 «Yé pí ne níkê sèpìn níń-á wũ, té Paki syáh kɪ syah. Névi Pídí kɪ tẽ pè kô pè kɪ à syi dahni yô.» 3 Légbíne, sárká syínwìlkìpu yòtám ànê kwil yèwàhnì wè tuke mɔ sárká syínwìlkìpu yòtẽ ñgbê ònne, nê-á pè n ye Kayifile. 4 Té yo sah núkú yô ne pé ye Yesu tẽ lékámkâm soko, pé mó à ko mɔ. 5 Pè sò me yo tũ wè tyí tole ne, tir mè nàh yĩne kè pɪ syáh syáhnò sèpìn soko dé. Páh kɪ kèpah pɪ, névyè-á kɪ tyah fèkɪ.

Sè yó pèpɔri pɪ Yesu tyí

6 Sò yóle, Yesu lésò me tótè dí Simo gbò, Betani kwil soko. 7 Wáh me yòke yónó soko gbí nêne, sè yó me nɔ de ò tñò nɪrɪ so pèpɔy yóle ò tyí làsèkwèl dénkókòle ké soko. Kèpah tẽne, té làsèkwèl mè mɔ Yesu yô yô. 8 Yesu tò sáhpú-á kèpah tẽ we sè, pé foko vyāh. Pè ne kwāh nê se pɪ té à làsèkwèl mè yɪkɪ sè yò nɪ? 9 Kāh nāhkɪ sò fẽ yām dántāhle, à ké pó dibi yām tām kô. 10 Yesu-á kèpah we sè, à me yo pé tyí ne: «Sò pɪ té yé pɪ mè yahle n vyāh sè? Tyípépɔy ye à pɪ nímɔ tyí. 11 Yé yah, yām tām kɪ me yé wró soko gbímegbí. Nte nímɔ wɔ nāh kɪ me n pɪ yé wró soko gbímegbí. 12 Nê-á pɪ mè pɪ yò, nímɔ lékó yĩ sò yĩn ye à pɪ sah kéle. 13 Kègbɪ yô mé kéle n yo yé tyí, kèkòyó pól soko, Nìvìnì tir mè-à n yo fí nê soko, pɪ mè tyípíkì mè tɔ kɪ yo, névyè dyɔ kô kè kɪ n kwne ò tyíle.»

Nsyudasɪ me ké tyí ne pé Yesule ò tẽpú wèkɪ

14 Yesu tò sáhpú népì gbònimí soko, nê-á pè n ye Nsyudasɪ Yisikariyòtɪle, ñmɔ me kyɪ wìl sárká syínwìlkìpu yòtám tyí, 15 té pè syah ne, pè se kɪ pé kô kwāh nêne pé mó kè pɪ pè kô pè Yesu we tẽ nɪ? Pè me pó pló yògbāmne à kô. 16 A tókò légbí tyí, à tyah n yah n kô wáh ne pɪ sò té pè Yesu we n tẽ n pɪ.

Pakɪ syáh yòke pínóle

17 Kókónó kǎn búrn syáh tyah sòle, Yesu tò sáhpú pɔ à piki yah ne, nýāh soko se à me ké tyí ne pé kyɪ Paki syáh yòke pɪ ò tyí nɪ? 18 A me yo pé tyí ne: «Yé kyɪ n yo yāhnkó tyí kwil soko ne, kwó-ò dí-á yo ne níkê pé gbí-á me se n te, níkê ñmɔ òn-á péwɔ ànê pé tò sáhpú kɪ pɔ n yò n pɪ Paki syáh yòkele.» 19 Wáh kè yo sò ò tò sáhpú tyí, pè me soko ò yóré yô, à kyɪ yòke mè pɪ.

20 Lékāh-á pɔ mɔ, ñmɔ ànê ò tò sáhpú népì gbònimí me kô tẽ yòke sò. 21 Té páh me yónó soko, à yo pé tyí ne: «Kègbɪ yô mé kéle n yo yé tyí, yé soko yó kɪ pɪ pè kô pè kɪ ní tẽ n pɪ.» 22 N tò sáhpú-á kèpah noh, pé yey kwɔ kègbɪle. Kèpah tẽne, nê mè nê mè, tẽ à piki n yah ne, Tẽ ñgbê, péwɔ se à n ye nɪ? 23 A me yo pé tyí ne: «Nê-á me n di nímɔle dú núkú soko yò, tẽ wɔ ye kɪ pɪ pè kô pè kɪ ní tẽ n pɪ. 24 Névi Pídí kɪ n ku n pɪ à yĩne kāh wārku sah Liyel wey sèbéy soko sò ò tyí soko. Nte névi nê-á kɪ pɪ pè kô pè kɪ à tẽ n pɪ, pèkè kɪ pɪ tẽ tyíle. Tẽ-à sò me dúbí-níkêne, kèpah nāhkɪ fónfó ñne.»

²⁵ Nsyudası nê-á sò me ké tyí ne pé pi pé kò pé à tẽ, ò tò me à syah ne, kwò-ò dí, péwò se à n ye ni? A me yo ò tyí ne: «Áwò ye yo kéle.»

²⁶ Té pãh me yónò sòkò, Yesu búrn tòkò té wẹkɪ Liyel tyí, té kè kwòkɪ à ò tò sáhpúle n kò, té yo pé tyí ne: «Yé syi n tah kéle. Nyole, ñmò wil ye.»

²⁷ Képah náh, à tò wóh tòkò òwěne ké sòkò té wẹkɪ Liyel tyí, té kéle pé kò té yo pé tyí ne: «Yé pólle, yé kè wò. ²⁸ Yé náh we di, ñyole, ñmò tó ye, nê-á kɪ névye yégbékè kwrò mò ànê Liyelle. Kè kɪ n kwɛ n pi nékwínkɪ yinne, kɪ pé tyípél yò mò. ²⁹ Mé kéle n yo yé tyí, à tòkò núkúnúkú tyí, mé náh tò òwě wò n yah n pi, pópó kɪ pò nò sò nê-á mé kɪ tò òwě sán yó wò yéle ñ Sú Liyel tǒrí sòkò.»

³⁰ Képah náh, pé syáh yì gbi, té wil à n yuku Wólívyè yèh yòh yò.

Yesu ne Pyeri-á kɪ ò vyãh kòh ne pé náh pé pí

³¹ Képah sòkò, Yesu yo ò tò sáhpú tyí ne: «Kwey lékãh mè ñtẽ óle, ñmò tyí kɪ yé pól kò yé kɪ yal mò ñ sò tẽnóle. Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne: «Mé kɪ yípenfẽ ko mò, té képyénì tũ pól kɪ karkɪ.»*

³² Yesu tò ne: «Ñte ñ lékó yílkínmontenò náh, mé kɪ mò yé yahle Kalile mara sòkò.» ³³ Képah tẽne, Pyeri me yo ò tyí ne, no téló pól-à kɪ sò yal mò ò tò tẽnóle, péwò tẽ wò náh n yal n mò n pi pólle. ³⁴ Yesu me yo ò tyí ne: «Kègbi yò mé kéle n yo á tyí, kwey lékãh mè ñtẽ sòkò, sɛnpɛ-à kɪ pópó n gbo, á kɪ me á vyãh kòh te ke tónó ne á náh ñmò pí.» ³⁵ Pyeri me yo ò tyí ne, kãh kɪ sò nò pé kúnó tyí ñne wẽ tyí, pé náh pé vyãh kòh yah n pi pólle ne pé náh à pí. Yesu tò sáhpú téló tò me képah ó yo.

Yesu Liyel ñínóle Ketısemanı sòkò

³⁶ Képah sòkò, Yesu ànê ò tò sáhpú kyɪ yini tẽ fí yó sòkò, pé n ye Ketısemanıne. A me yo ò tò sáhpú tyí ne, pé kò tẽ ásò pé kyɪ Liyel ni n pò yàhàh. ³⁷ Wãh n sòkò, à Pyeri ànê Nsebede dínpı népı ními tẽ sòkò. Yèkworı ànê tíkɪ kèpékè sò me tyah n mɪ ò sòkò. ³⁸ Kãh pi sɛ, à me yo pé tyí ne: «Yèkworı me ñ sòkò, me n pi ñ ko kò tẽne. Yé tẽ ásò, yépi tò káh yé dyò mò n fwò n tẽ, sò-á ñmò náh me ñ dyò mò fwò tẽ.» ³⁹ Té me yuku yahle kwéy à kyɪ kò kwínkɪ ò yah di sétáh, à Liyelle n ni ne ríkè: «Ñmò Sú, kãh kɪ fɛ n pi n pi, yèvyãhrı mè gbɛ mò ñmòle. Nte mé náh ne á kè pi ñmò-á me ké tyí sò dé, kè pi áwò-á me ké tyí sò.» ⁴⁰ Wãh ò syı pò ò tò sáhpú népı tòmı nópi tnò, à pò pé we pé me n dɔ. A me yo Pyeri tyí ne: «Yé kègbi yò, yé náh tẽ we lérí núkú ñtẽ fyé pi yáhnó sòkò ñmòle kè? ⁴¹ Yé káh yé dyò mò n fwò n tẽ. Yé nírlé n pi yé káh n pò tònmonò fɛ n syi. Tyípéplò sònò n ne n me névi sòkò, té sé tẽnwenpıncò tãhkì náh n we ò sòkò.» ⁴² Wãh képah yo, à tò gbɛ mò péle ke ní-òle à kyɪ Liyelle n ni ne ríkè: «Ñmò Sú, ñ yò-à kɪ fɛ n wil n pi ríkène yèvyãhrı mè sòkò, áwò-á me nê tyí, képah pi.» ⁴³ Wãh tò ò syı pò, à pò pé we pé tò me n dɔ. Doy sò me tẽ we pé tyí. ⁴⁴ A tò yal pé tnò à gbɛ mò kyɪ Liyel ni ke tò-òle gbɛro tãh tyí kòle. ⁴⁵ Képah náh, à ò syı pò pé tnò, té yo pé tyí ne: «Yé me dɔy sòkò sɛ

* 26:31 26.31 - Yah n te Nsakari 13.7.

me yéle n mɪ kè? Névi Pídí tē n dahbɪ gbí we no tyípèl pípu gbò yò. ⁴⁶ Yé yuku à sɔkɔ. Névi nê-á kɪ ní dahbɪ n pi pé gbò, à we n de yò.»

Yesu tēnóle

⁴⁷ Yesu me képah yónó sɔkɔ, té Nsyudasɪ nê-á ñ tò sáhpú népí gbõnimí sɔkɔ yóle, ñmɔ yín nékwínkí yísyó yah pé pɔ de kèkírñ ànê ñsnine pé tyí. Sárká syínwílkipu yòtám ànê kwil yèwàhni ye sò tekɪ mɔ péle. ⁴⁸ Té Nsyudasɪ nê-á sò n dahbɪ n pi Yesule pé gbò, à sò me pɪ dùkù yóle pé wèkɪ sah. A ne páh kɪ wèkɪ névi nê tyí té à porɪ tē, ñmɔ-á. Nkè pé à tē. ⁴⁹ Té núkú nɔ de Yesule té ne, kwò-ò dí, páh n wèkɪ ñ tyí! Té à porɪ tē. ⁵⁰ Yesu me yo ñ tyí ne: «Ñ kódí, wáh pɔ nê pí-ñsah, kè pɪ.» Képah sɔkɔ, no nópi núkú nɔ de Yesule à à tē. ⁵¹ Képah tēne, nónó-á sò me Yesule, pé sɔkɔ yó núkú ñ kèkírki yorɪ de à sárká syínwílkipu yòtē ñgbē tònpi níki kò kām. ⁵² Nte Yesu me yo ñ tyí ne: «Á kèkírki dyɪ ké gbò sɔkɔ. Yah, nónó pól-á málle n pɪ kèkírñne, kèkírñ ye kɪ ko mɔ péle. ⁵³ Á náh pɪ ne ñmɔ-á kɪ sò fē yo mɔ ní Sú tyí, à kɪ yínyò tònpi kèyò náhnáh tekɪ mɔ ní kò nénpó swɔ, sè kɪ pɔ ní yohnɪ mɔ dí? ⁵⁴ Nte káh pɪ sē, Liyel wey sébéy sɔkɔ tyi wárkínsàhnò kɪ wil dùkù nêne? Kè mó tō me kè yo sah ne sē-á kè yīne kè pɪ.» ⁵⁵ Képah náh, té yo nékwínkí nópi tyí ne: «Yé pɔ ñmɔ tē-ñsah kèkírñ ànê ñsnine yé tyí, á kɪ ne kèlékè névi sò ñne. Nte swò swò pólle, mé sò ñkène ne n me kóntēnóle Liyel ní-ñsah gbò sɔkɔ ñ kwónóle n pɪ, té yé náh ní tē. ⁵⁶ Nte Liyel tēntò syínyopu tyi wárkínsàhnò wil yīn ye tyi nópi pól kò sè pɪ.» Wáh képah yo, ñ tò sáhpú pól to karkɪ té à sah.

Yesu tēnkynóle Nsyifunɔ tukey tükèpu tñkí tyí

⁵⁷ Nónó-á tē Yesule, pé yuku ñne sárká syínwílkipu yòtē ñgbē Kayifi tñne, ñyāh sɔkɔ-á Liyel tyi kònsàhnò kwópú ànê yèwàhni sò me wē tuke mɔ. ⁵⁸ Pyerɪ sò me Yesu sò tē n kɔ fí ñne, pópó à kyɪ yīni tē sárká syínwílkipu yòtē ñgbē gbò tyí. Té de yuku à kyɪ kò tē tònpi tñ, té n yah yī mē-á kɪ pɔ n syi n pi dùkù nêne. ⁵⁹ Sárká syínwílkipu yòtám ànê pé no tukey tükèpu tñkí pól sò me n yah n kò ne, tārɔyòñ yísyó we, nónó-á kɪ mìnì we n yo n sah Yesu yò, pé mó à we n ko n mɔ. ⁶⁰ Tārɔyò mìnyoobe náhnáh sènsò pɔ mìnì yo sah ñ yò, ñte pé náh tir yó we wáh yīnè à ko mɔ nê yīnne. Ké tyé-ñsah sɔkɔ, díbí népí ními wil yīn ⁶¹ té ne ñkè, dí mē-á yo ne páh kɪ fē Liyel ní-ñsah wòkò kètār sɔ té kɪ kè tō mɔ sèpìn tñnì wró. ⁶² Képah sɔkɔ, sárká syínwílkipu yòtē ñgbē yuku yīn té yo Yesu tyí ne, no nópi-á tyi nónóné n yo ñ tyí sɔkɔ, tyíyóné kó me ñmɔ tyí sépi tyí sɔkɔ nɪ? ⁶³ Nte Yesu náh dahbɪ wilki. Képah tēne, sárká syínwílkipu yòtē ñgbē me yo ñ tyí ne, min nètē Liyel yīn yò, à yo pé syah ñmɔ-á kɪ né Liyel ney yáhnòkɔnole, nê-á ñ Pídíne. ⁶⁴ Yesu me yo ñ tyí ne: «Áwɔ ye yo kéle. Té mé kéle n yo yé tyí, à tɔkò núkúnúkú tyí, yé kɪ Névi Pídí we kóntēnóle tyi pól tyí tēnwè-ò Liyel gbòyò sòle. Yé kɪ à we tɔle à kɪ me n pi ñyīn sɔkɔ.» ⁶⁵ Képah tēne, sárká syínwílkipu yòtē ñgbē ñ gblɔy flo yorɪ tɔkɪ té ne, wáh yo de Liyel tyí. Tārɔyò nê tē se tò pé kɪ n yah n kò nɪ? Pè kó ñ Liyel tyí yóndenɔ noh

nɪ? ⁶⁶ Pépi se me n sɔ sɔ nɪ? Pè me yo n tyí ne, wǎh yíne kònmɔnɔle. ⁶⁷ Képah tɛne, té tyah n sɪn n mɔ n yah sɔkɔ, té ñne n syɪkɪ gbònkukele, té túkù mó me n létáhlólé n kòlɪ ⁶⁸ té me n yo n tyí ne, ñmɔ-à kɪ nê Liyel ney yáhtɔkɔnɔle, à sǎh pɪ yo pé syah nê-á n ko ñne.

Pyeri-á n vyǎh kɔlɪ sɔ ne pé náh Yesu pɪ

⁶⁹ Pyeri sɔ me kɔntɛnɔle gbô táh. Tònpɪ pi yó me no de n tnô té yo n tyí ne, ñmɔ tɔ-á sɔ me Yesule, nê-á Kalile neyne. ⁷⁰ Nte à me kè kòlɪ no pól yí yah ne, pé náh me n wey mè tyí yah we yò dé. ⁷¹ Képah náh, Pyeri sɔkɔ gbô yah tɪnne. Tònpɪ pi yó-á tɔ à we, nónó-á sɔ me nɛnpó, à yo pé tyí ne, dí mè tɔ-á sɔ me Yesule, nê-á Nasareti neyne. ⁷² Pyeri tɔ kè kòlɪ à n wo ne, pé náh dí mène n pne dé. ⁷³ Dò kwéy, nónó-á sɔ me nɛnpó pépi no de Pyerile té yo n tyí ne, kègbɪ yò, no nɔpi sɔkɔ yó-á n tɔle. Ñ wey dùkù-á me kéle n wɛkɪ dò. ⁷⁴ Képah sɔkɔ Pyeri tyah n gblɔyne n wo pélpèl ne, pé náh dí mè pɪ. Nɛnpó swɔ sɛnpe yó núkú gbo. ⁷⁵ Légbɪne, Pyeri dyɔ to kò Yesu wey mène, wǎh sɔ nê yo ne níké: «Sɛnpe-à kɪ pópó n gbo, á kɪ me á vyǎh kɔlɪ te ke tɔnó ne á náh nímo pɪ.» Képah sɔkɔ, Pyeri wil kégbò à kyɪ kah gbo.

27

Yesu tɛnyukunɔle Pilati tɪnne

¹ Séngbɔ púpúle, sárká syínwɪlkɪpu yòtám pól ànê kwil yèwǎhni pól yo sah núkú yò ne Yesu-á yíne à ko mɔ. ² Té me à tɛ pukubi, té kyɪ ñne kwiltám yòtɛ Pilati gbò dahbi.

Nsyudasɪ kúnóle

³ Képah sɔkɔ, Nsyudasɪ nê-á sɔ pɪ pé kɔ pé Yesu we tɛ, wǎh pɔ n kònmɔnɔ tyí we kè yí tɛ, kè à kah fyǎh. Á me pó pló yògbám nɔpi tɔkɔ kyɪ ne pé sárká syínwɪlkɪpu yòtám ànê kwil yèwǎhni kò. ⁴ Té yo pé tyí ne, pǎh tyipékè pɪ lékàh kɛ névi mónóle kú sɔkɔ. Nte pé me à syah ne, pépi tir nê se me képah sɔkɔ nɪ? Képah-á me ñmɔle n yah kè. ⁵ Képah sɔkɔ, Nsyudasɪ pó mè milki Liyel ní-ńsah wòkò kètár sɔkɔ, té wil sɔkɔ à kyɪ n gblɔy gbel. ⁶ Sárká syínwɪlkɪpu yòtám me pó mè tɔkɔ té ne níké, kè náh yíne dáhnɔnɔle Liyel ní-ńsah gbô pó sɔkɔ. Névi tó-á kɪ n kwe n pi ké tyí sɔkɔ. ⁷ Képah tɛne, pé yo sah núkú yò, té pó mène pní mó-ò dí yó swǎh dwe à pɪ nɛpán lékyí yí-ńsahle. ⁸ Képah ye, fóó à pɔ syɪ kwey mè tyí, swǎh mè me n ye tó swǎhle. ⁹ Képah sɔkɔ, Liyel tɛntò syínyo-ò Nsyeremi-á lésò nê yo sah, kè wil. Á lésò ne níké: «Pè ye pó pló yògbám tɔkɔ, Yisrayel no-á ne dan nê-á yíne kónóle n tyí sɔkɔ. ¹⁰ Té kyɪ séle pní mó-ò dí swǎh dwe, à yíne Tɛ ngbɛ Liyel-á kè yo sɔ ní tyí.»*

Pilati me Yesule n piki n yah

¹¹ Pǎh Yesu tɛ kyɪ kwiltám yòtɛ dí Pilati tyí, à me Yesu piki yah ne ñmo se Nsyifunɔ yòtɛne díne nɪ? Yesu me yo n tyí ne: «Áwɔ ye yo kéle.» ¹² Nte

* **27:10** 27.9 Yah n te Nsakari 11.12-13 ànê Nsyeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

sárká syínwíllípu yòtām ànê kwil yèwàhnì sò me tyile n yo n sah n yõ. Nte à náh dahbı wilki pé tyí sépi tyí sòkò. ¹³ Képah sòkò, Pilati me yo n tyí ne, páh tyi nónó pólle n yo n sah n yõ, à kó me séle n nohnı nı? ¹⁴ Nte Yesu náh dahbı wilki n tyí pólle. Káh pı sê, kè n gbàn kah du.

Pilati Yesu kònmonò wèkì kò

¹⁵ Yimeyí Pakı syáh sòkò, kwíltām yòtê nkéne wòkònpèkè sòkò nénúkú yó fin n mò, tówú-à nê yah wilki. ¹⁶ Té légbíne dí yó sò me wòkònpèkè sòkò, nê yínpékè-á wil yí nánháh. N yin ye sò Barabasıle. ¹⁷ Képah tène, tówú nê-á sò me tükènmònole, kwíltām yòtê dí Pilati me pépi piki yah ne, pé se me ké tyí ne pé nê fin mò pé kò nı? Barabası se, tı Yesu nê-á pé n ye Liyel ney yáhntòkònole, ñmò se? ¹⁸ Yé náh we di, Pilati sò pı ne Yesu yíngbí wílnó-á n yo péle pé kò pé à dahbı péwò gbò sòkò. ¹⁹ Té wáh me ténòle tukey tükè-nsah sòkò, n kyı téntò mò n tyí ne, lékàh ké dí mè tyí dlénpèl-á pé kwò kwey lékàhne. A káh n vyáh dahbı n tyí sòkò dé. ²⁰ Nte sárká syínwíllípu yòtām ànê kwil yèwàhnì me tówú kurki mò ne, pé yo Pilati tyí à Barabası fin mò, à mó Yesu ko mò. ²¹ Kwíltām yòtê dí Pilati me tó pé piki yah ne, pé se me ké tyí ne pé nê tē fin mò pé kò népı ními nópi sòkò nı? Pé me ne Barabası-á. ²² Pilati me ne, nte Yesu nê-á pé n ye Liyel ney yáhntòkònole, pé se kı pı sò ñmòle nı? Pé pól me ne wáh yíne à syı dahı yõ. ²³ A me pé piki yah ne, nte tyítúkú nê ó se à pı nı? Nte pé tó kah yo mò wòhòh ne, wáh yíne à syı dahı yõ. ²⁴ Pilati-á pò kè pı ne pé náh me fē tir yóle n pekı ké sòkò, té névyè-á mó tó me n tyah tyah fēkínòle, à nı tókò à n gbàn wu tówú yí yah té ne, péwò vyáh náh me dí mè kònmonò tyí sòkò. Káh pé tyí kè. ²⁵ No pól me ne, n kònmonò pı pı pépi ànê pé wēnpı tyíle wé! ²⁶ Képah sòkò, Pilati me Barabası fin mò pé kò. Té sràsyíbı kò pé Yesu ko yèfòhle, té n gbàh de mò pé kò ne pé à syı dahı yõ.

Sràsyíbı-á kóle Yesu ko dùkú nêne

²⁷ Képah tène, kwíltām yòtê dí Pilati sràsyíbı me Yesu tē de tórí gbò sòkò, té pé no sràsyíbı pól ye pò à mò gbı. ²⁸ Pé me n flo de n wil sòkò, té fwòmònsáh ngbē yó mò à kò. ²⁹ Té pàn yòkò pı dyı à kò tórí yókúrí swò, té lépéy yóle à kò à tē yin n gbòyò sòkò. Té gbètukunò di n yah sòkò à kóle ñne n ko me yo tū ne, Nsyifunò yòtê dí, páh n wekı n tyí. ³⁰ Té n sìn n mò n yõ, té lépéy mè syı à ñne n mukı n yõ sòkò. ³¹ Páh kóle à ko te, pé fwòmò-ngbē mè de n tyí té n flo tó mò à kò, té à tē n yuku syı-ńsah dahı yõ.

Yesu syínóle dahı yõ

³² Páh kyı n wil kwil sòkò, pé Sireni kwil dí yó yohnı pé n ye Simole. Sràsyíbı me ñmò kyı mò à kò à Yesu syı syı dahı twah. ³³ Páh kyı yini tē tyah yó sòkò, pé n ye Kolkotale, nê kór-á Yògbèkè tyahle, ³⁴ pé wil yónò kèkò kwáh yó fēkı mò dıvè sòkò Yesu kò ne à wò. Wáh kè wò yah, à kè yahle. ³⁵ Képah náh, pé à syı dahı yõ. Páh à syı te, pé ñdan mò à n flo dibi pé wē wró. ³⁶ Té me kò tē nénpó à ñne n syıkı ne ney káh pò à pwah mò. ³⁷ Yò nê yò-á pé syı ñne, pé sò me kè wárkı syı sah n yòtah sòkò ne

ńkě: «Yesu ye yò, nê-á Nsyifuno yòtêne.» ³⁸ Kèlèkě pípú nẹ́pí ní mí yísyó to sò me syínóle dahlo yò n tnô. Núkú sò me n gbòyò sòle, ní-ò me n gběyĩnè sòle. ³⁹ Wěkòbı nónó-à kò pò n sòkò, pé pé ywòle n mọ n té ñne n gbyo ⁴⁰ ne ńkě, ñmọ nê-á sò ne páh kı Liyel ní-ńsah wòkò kètár sọ, té kı fě kè tő mọ sẹ̀pĩn tő̀nì wró, ńkě Liyel Pídí-à kı nê ñne, à n gblọy pwah mọ. A tiki n to dahni yò kè. ⁴¹ Sě ye, sárká syínwilkıpu yòtám ànê Moyisi tyi kònsàhnó kwópú, ànê kwil yèwàhni to sò me kóle ñne n kọ me yo tũ ne, ⁴² wáh túkú pwah mọ, té kı tẽ n gblọy wọ pwah mọ kwlo ni? Yisrayel yòtẽ tẽ-à kı nê ñne, à tiki n to dahni yò núkúnúkú, pé mó sě n yò kè. ⁴³ A kó n sòno sah Liyel yò, té kè yo ńtêne ne n Pídí-á péle ni? N tyi-à kı me nọ Liyel tyi, à à pwah mọ núkúnúkú wé. ⁴⁴ Kèlèkě pípú nónó to-á sò syínóle n tnô, pépi to sò me ñne n gbyo sèntě óle.

Yesu kúnóle

⁴⁵ Gbı-á me yòtah sírr sòkò, fěntũ mọ kèkòyó pól sòkò, pópó à pọ nọ lérínó tő̀nó tyi. ⁴⁶ Lérínó tő̀nó nọpi-á sòkò, Yesu kah yo yĩnpó ñgběne ne: «Yeli, Yeli, lama sabakıtani?» Nê kór-á: Nmọ Liyel, ñmọ Liyel, kwáh nê pi té á ní fin mọ? ⁴⁷ Nónó-á sò me nénpó, pé túkú-á n yónmọno mè noh, pé ne ńkě, wáh me Yelile n ye n yah oo! ⁴⁸ Nénpó swọ, pé sòkò yó to kyı sènsúkúrí tòkò fọ yòyòkè ni sòkò, à dyı mọ gbey yó vyāh tyi, té kè nọ n tyi ne à wọ. ⁴⁹ Pé téló mó me yo tũ ne ńkě, pé ye yĩn sọ, Yeli mó pọ à pwah mọ pé yah àtre. ⁵⁰ Nte Yesu me tő kah de syi té yah kwlo. ⁵¹ Képah tẽne, fwo nê-á dyínmọnkàhsàhnóle Liyel ní-ńsah wòkò kètár sòkò, kè to tóló nínó à tòkò ké yòtah tyi, à kyı dal mọ ké sètàhkı sò tyi. Té sètáh me syah, légbýo gboké, ⁵² léyāl yúkı mọ, Liyel yò sẹ̀pú nónó-á sò ku sòkò te, pé náhnáh lékyi me yilki mọ. ⁵³ Képah náh, té me wil léyāl sòkò Yesu lékó yilkinmọnteno náh, té de Yerusalemı kwil sòkò Liyel-á képah nê yah tòkò. Névyé náhnáh yí tẽ pé yó. ⁵⁴ Sràsyıbí yòtẽ dí ànê nónó to-á sò me Yesule n syıkı ñne, pépi-á sètáh syahrı mè we à tahlı tyi nónó to-á pi, tiki pé kah tẽ. Pé me ne ńkě: «Kègbı yò, dí mène, Liyel Pídí ye sò ñne.» ⁵⁵ Té syó náhnáh to sò me yĩn tẽ fı té me n yah. Kalile duku sòkò ye kéne syó Yesu sò tẽ, à n yah n dah n mọ n tyi sòkò. ⁵⁶ Makadala kwil Mari sò me pé sòkò, à tahlı Nsyakı ànê Nsyosefu yú Mari tyi, ànê Nsebede dınpı yúne.

Yesu lékó yínóle

⁵⁷ Nví-á pọ nọ, tàh dí yó pọ de, nê-á sò n wil Arimatı kwil sòkò. Kéne dí yĩn ye Nsyosefule. Yesu tő sáh-ò ye sò n tòle. ⁵⁸ Nmọ me kyı wil Pilati tyi, à Yesu lékó ni n tyi. A me ne pé ñne à kő. ⁵⁹ Páh ké wěkile à kő, à me n lékó tòkò té à plo fwo gbró snóle. ⁶⁰ Nsyosefu-á sò pé kő pé diki sán nê tũ sah n yěngbè tyile tekı sòkò, à kyı à dah mọ képah sòkò. Képah sòkò, té dáh-ńgbè yó pil pọ ké yah vike té sòkò. ⁶¹ Té légbıne, Makadala kwil Mari ànê n ní-ò Mari sò me kòntěnóle nénpó sòkò diki yah yèsreyne.

⁶² Té kéne yòh sònó ye ńkěne pé péle n vi n sah pé mı mı yòh sò yĩnne. Ké dındalle, sárká syínwilkıpu yòtám ànê Farisi wěkı kópú me wé sò tẽ

kyi wil Pilati tyí, ⁶³ té yo ñ tyí ne, pé yòtê, pé dyo-á to kô ne, kéne névyé pilki-ò-á lésò me kè yo sah ñ kú-ńkê soko ne, pãh pò ku, ké sèpìn tǝ-ò sòle, pé lékó-á kɪ yilki mɔ. ⁶⁴ Képah yinne, ńkê à sràsyíbí kô pé diki syiki pò nò sèpìn tǝnì tyí. Képah-à pí-ńkêne, ñ tò sãhpú-á kɪ n syah n pò ñ lékóle n yí n wilki, té kɪ névyé syah ne ñ lékó-á yilki mɔ. Képah tǝ-á kɪ tò névyé pilki kal ghen tǝne. ⁶⁵ Pilati me yo pé tyí ne, tyah syíkípú-á yò. Nkê pé kyi diki mène n syiki pãh me ké tyí sǝ. ⁶⁶ Pè me soko á kyi diki yah dáhki mè soko mɔ, té tyah syíkípú kô pé kéle n syiki.

28

Yesu lékó yilkinmɔnɔle

¹ Mɪ mɪ yòh-á soko, dimansyi sǝ séngbǝ púsòle, Makadala kwil Mari ànê ñ ní-ò Mari kyi diki yò. ² Nénpǝ swɔ, sétáh syahrɪ ñgbǝ pɪ. Tǝ ñgbǝ Liyel yinyò tǝnpɪ yó me tiki pò dáh-ñgbǝ mè pil to diki yah, té kô tǝ ké yò. ³ A sǝ me n kô kyòò pǝ sǝ yíkiri, té ñ flɔ me pikínòle préyy. ⁴ Tíki ànê wilsyahrɪ tǝ tyí, tyah syíkípú markɪ. ⁵ Képah soko, yinyò tǝnpɪ me yo syó tyí ne: «Yé káh tíki pɪ. Mé pí ne Yesu-á yé n yah n kǝ, pãh nǝ syɪ dahni yò. ⁶ A nãh me ásò, ñ lékó yilki mɔ à yíne wãh lésò kè yo sah sǝ. Yé pò n yah ñ snékínmɔ-ńsahle, ⁷ yè mó n kyi kè yo súú ñ tò sãhpú tyí ne, ñ lékó-á yilki mɔ. Té wãh mɔ pé yahle Kalile mara soko. Pãh kɪ kyi à we nénpǝ. Nǝ-á sǝ me ní tyí yo yo tǝne yé tyí, képah ye yò.» ⁸ Pè me yal súú nénpǝ soko, tíkile pé soko ñivini ñgbǝ tǝle fǝkɪnmɔnɔle ké soko, à n to n yuku yí mè yáh-ńsah Yesu tò sãhpú tyí. ⁹ Nénpǝ swɔ, Yesu núkú pé yohnɪ té ne: «Mé n wekɪ yé tyí.» Syó nópi me nò de ñne, té ñ gbyêh tǝ à gbilkínó sah ñ yò. ¹⁰ Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé káh tíkile n pɪ. Yé kyi n yo ní yúnpyé tyí ne, pé yuku Kalile mara soko. Nénpǝ soko ye pé kɪ we ñne.»

Tyah syíkípú tyipínine

¹¹ Syó nópi-á me wǝkɪ yò gbí nǝne, tyi nóno pól-á pɪ, sràsyíbí nóno-á sǝ n syiki diki mène, pé tükú pò kwil soko, à pò sè yo sárká syínwilkipu yòtãm syah. ¹² Képah soko, sárká syínwilkipu yòtãm nópi ànê kwil yèwàhni wǝ tuke mɔ à yo sah núkú yò, té pǝ-ñgbǝ yóle sràsyíbí kǝ, ¹³ té pé syah ne pãh kɪ pɪ pé yo ne, ñ tò sãhpú-á pò ñ lékó yí wilki lékãhne té pé sah dɔy soko. ¹⁴ Kwiltãm yòtê dí-à kɪ sǝ kè noh, pépi-á kɪ kè niri pé kǝ pé nãh yótír we n pi ké soko pǝlle. ¹⁵ Tyah syíkípú mó pò mè syi té kè pɪ pé yóre yò. Képah tǝne, yí mè tò mɔ Nsyifunɔ nyó, fǝó à pò syɪ kwey mè tyí.

Yesu wénòle ñ tò sãhpú tyí ñ lékó yilkinmɔntenɔ nãh

¹⁶ Yesu tò sãhpú népɪ gbǝnúkú me soko Kalile mara yǝlɪ yò, wãh lésò nyãh tyí yo sah pé tyí. ¹⁷ Pãh kyi à we, pé à gbilki, ñte pé tükú sǝ me tǝtǝle n pɪ ñ tyí soko. ¹⁸ Yesu me nò de pé tnǝ té yo pé tyí ne: «Yòtǝrɪ pól ye ñmɔ gbǝ dahbɪ yinyò ànê sétáh yò soko. ¹⁹ Yé kyi kwlo kwlo pól névyé pɪ ñmɔ tò sãhpúle, yè mó pé wel n wilki ni soko Sú Liyel, ànê Pídí, ànê Liyel Mirki yin yò. ²⁰ Máh tyi nóno kǝ sah yé kǝ, yè mó pé kwɔ séle pé kǝ pé séle n pɪ. Té ñmɔ kɪ me yéle sǝmesó, fǝó kɪ kyi syɪ kèkǝyó tyénó tyí.»

Marki-á nivìni tir nê wãrki Yesu tyí soko

N ýúpyé, yépi nóno-á sébē mēne n kar,

«Nê me Yesule?» Píkinyahno yó ye, no pól yīne pè pé gblōy piki yah kéle. Wáh sō me Yesu pī di mónóle, képah náh pī, á náh ñ tyí noh yah pólle: No pól kī fē gbah tē à pī palle.- Sébē nê-á á tē yīn á gbō, képah kī píkinyahno mē yah yo ñ syah, kī Yesu dukùle ñ wēkī. Dí yó ye wãrki kéle di mónóle. Kéne dí yīn ye sō Markule. Kè Yesu min pī dukù tyíle n yo, ànê ñ tyípinine, ànê ñ welole. Sépi n tyah ñ tyípinì tyí, à pò no ñ kúnó ànê ní yúkúnó tyí. Képah n wēkī ne, Yesu-á pò Liyel tǔrúle, té wáh fē syi ñ gblōy tìkinmōno yō, névyé pwáhnmo yīnne.

Kéne sébēne, Bibili tyah yó ye nê-á Liyel wey sébē ngbēne. Képah fī yó ye.

Yé kī fē kyī welo yísyó we, sé pínó kī me tah. Té pókónmōno me dukù-à me, ké tyàh-nsah, kè ále n wēkī ne, wáh kī fē wey mē yah yónó we sébē mē tyé-nsah soko.

Nte, wáh tē yīn nê kar kwlo, á kī yah te sébē tyé-nsah soko. Ké kèpikī wey wãrki dukù to me nēnpó, ànê ké wīn weyne.

Yé pól pī ne nkē, nê-á tükù n ye «Lékám Pèpeyne», tükù ñne n ye «Liyel Mirkile». Té, Liyel wey vīnmōno soko, yīn nukú ó ye kī fē yah tōko képah yīnne. Nte, áyáh «Liyel Mirkí» yah tōko, kè náh pī ne, képah sō á tōko kúmm yō dé! Á me ké tyí ne, yépi tō lékámne á kō ké tyí yō. Ké ye dukù yó lékám se me yé tyí, yé kī fē á kō?

Á wil yīn mē tyí soko, wáh tir yó we sébē mē soko, té ké ye dukù náh ple wīn wey soko áwo yah, gbah n tē kè ye á syah.

Liyel pèpōri pī á tyí ké kárnó soko.

Wèlnwìlkì-ò Nsyō wey yónsàhnóle

1 Liyel pī Yesu *Krista nivìni wey sán tyàh-nsah ye yò. 2 Sō-á kéle wárkínsàhnóle *Liyel tēntō syīnyo-ò *Yesayi sébē soko ne:

«Yah, nīmō Liyel kī ní tēntō névi tektī mō á yahle, à kī pō á wēkī tō sah á tyí.»

3 Nnì yó yīnpō ye n doko gbēnni soko ne nkē:

«Yé Tē-ngbē wēkī tō sah,

yé kè pī tómm!»*

4 Káh wãrki sah sō, sé ye *Wèlnwìlkì-ò Nsyō pō wil mō gbēnni soko. Á tyah n yo n kō névyé tyí ne, pè pé nno vi mō, pè mó *wèlnwìlkinó we. Képah soko, Liyel-á kī pé tyípél yō mō pè kō.

5 Képah tēne, Yude kwlo névyé pól, ànê tō Yerusalemi névyé pól sò me n pō n pō ñ tyí, n pō pé tyípél ye névyé pól yí yah, té á pè wel n wilki Yurdē yo soko. 6 Té, Nsyō sò me yáhmíkì yè fwòmōn mō, té ñ syí tē sèl kōle. N yōkele sò sègblo ànê syīri ye. 7 Á sò me n yo tówú tyí: «Névi nê-á kī n

* 1:3 1.3 - Yah n te Yesayi 40.3 soko.

po n pi nímɔ náh, ñmɔ ye gb̀lò kal nímɔlɛ. Nmɔ tẽ náh yĩne mé kɔ yĩn, ñ gbáhkì lékyèh sro de. ⁸ Nmɔ ye yéle n wel n wilki ni sɔkɔ, ñte ñmɔ kɔ po yé wel n wilki n pi *Liyel Mírki sɔkɔ.»

Yesu wèlnwilkinò ànê ñ tǝnmɔnɔlɛ

⁹ Légbíne, Yesu wil Nasaretɩ kwil, Kalile sétáh yò, à po Nsyɔ kɔ à à *wel wilki Yurdě yɔ sɔkɔ. ¹⁰ Tɛ, wáh n wil ni sɔkɔ gbí nêne, à yĩnyò we kè n yuku n mɔ, tɛ *Liyel Mírki tiki ñ yò, dàhyòkèpil sɔ. ¹¹ Légbíne, yĩnpɔ yó n wil Liyel sɔkɔ ne ñkè: «Áwɔ ye nímɔ nìdè Pi núkúnine. Á tyí nɔ yĩ ñ tyí kègbɛlɛ.»

¹² Ké nénpɔ swɔ, Liyel Mírki à tẽ yuku gbènnɩ sɔkɔ. ¹³ A sèpìn tìkíninì pɩ nénpɔ sɔkɔ. Tɛ *sétàn yòtẽ po ñne n tɔ n mɔ. A sò me gbènkɔ nɩyó sɔkɔ, tɛ *yĩnyò tɛntòbe me ñ tẽ-ñsahle n yah.

Yesu yènkɔ tɛpú nɛpí ñyèh ye

¹⁴ Képah náh, pè po *Wèlnwilki-ò Nsyɔ dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ.† N déntɛnɔ náh wòkònpèkè, Yesu yuku Kalile sɔkɔ, à kyɩ tyah nìvìnì wey sánne n yo n kɔ, nê-á wil Liyel tyí. ¹⁵ A ne: «Gbí nê tyí-á sò yo sah, kè me de te. *Liyel tǝrí me yĩni tẽ te. Yé yé nno vi mɔ, yé mó sɛ nìvìnì wey sán yò!»

¹⁶ Wáh sò me n kɔ Kalile yó-ngbè gb̀pɔ gbí nêne, à yènkɔ tɛpú nɛpí ními we, Simo, ànê ñ gbèndí Andrele. Pè sò me yènkɔ tẽ tẽ mɔlɛ n min yènkɔlɛ n tẽ yɔ sɔkɔ. ¹⁷ A yo pé tyí ne: «Yé po nímɔ náh. Mé kɔ yé pɩ névyɛ tɛpúle Liyel tyí.» ¹⁸ Nénpɔ swɔ, pè núkú pé yènkɔ tẽ tẽ mɔ sah, tɛ ñ sò tẽ. ¹⁹ Wáh tɔ kɔ yuku yahle kwéy, à kyɩ Sebede wènpɩ we, Nsyaku ànê Nsyɔne. Pè sò me pé krótókè sɔkɔ, me yènkɔ tẽ tẽ mɔlɛ n tɔ n sah. ²⁰ Ké nénpɔ swɔ, à pépi tɔ ye yah. Pè núkú yal pé sú ànê ñ tǝnpɩbɩ tnó krótókè sɔkɔ, tɛ ñ sò tẽ.

Yesu tɛnwɛnɔlɛ sétàn yò

²¹ Képah náh, wáh nónó ye, à yuku péle Kapernayim kwil sɔkɔ. *Mɩ mɩ yòh sólɛ, à kyɩ de *Liyel ní-ñsah wòkò, à tyah névyɛle n kwɔ. ²² Nónó-á sò me ñ weyɛ n nohnɩ, pé gbàn du ñ névyɛ kwónó dùkùlɛ. Tir yó náh, kè náh sò me núkùlɛ ànê *Liyel ñgbò wèkì kwópú tyíle. Nmɔ kwɔ dùkù sò me yòtǝrí kwónólɛ, képah ye.

²³ Ké légbíne, kè po yĩne, dí yó sò me Liyel ní-ñsah wòkò, *sétòlɛ ñ sɔkɔ. A me yuku gbo mɔ ne, ²⁴ kwáh nê se à n yah n kɔ pépi tyí nɩ, Nasaretɩ Yesu? A se po pépi yíkí-ñsah nɩ? Páh pɩ ne, pi kè-á ñne, ñmɔ nê-á wil Liyel tyí. ²⁵ Képah tɛne, Yesu díri kò sétò mè yò, tɛ yo ñ tyí: «Á vyāh vike, ñ tɛ n wil dí mè sɔkɔ!» ²⁶ Képah sɔkɔ, sétò dí mè yike kègbɛlɛ, tɛ de syi náhnáh, tɛ wil ñ sɔkɔ. ²⁷ Képah névyɛ gbàn du. Pè tyah wène n piki n yah ne, kwáh nê se sɛ nɩ? Kwónó késán yóle à n pɩ yòtǝrí sɔkɔ. A fɛ n wɛkɩ sétàn tɔ yò, tɛ sè n sah ñ tyí yò. ²⁸ Kéne ní yò, Yesu yĩn gbílkinó tɔ mɔ Kalile kwlo pól sɔkɔ.

† **1:14** 1.14 - Képah yah kɩ n yo n pi Marku 6.17 ànê 18 sɔkɔ.

Yesu yámpú náhnáh de mo

²⁹ Páh yal *Liyel ní-risah wòkò, pè núkú yǒ sòkò de Simo ànê Andrepi gbô. Nsyaki ànê Nsyô to sò me péle. ³⁰ Té Simo déysé sò me sɛnóle wílvjáhnìne. Nénpò swò, pè me kè yo Yesu syah. ³¹ Wáh kè noh sɛ, à no de pi mè tnô, té ñ gbô tɛ à yilki sah. N wílvjáhnì núkú tye, à me yuku tyah pínne n pi pé tyí.

³² Gbíyí-á de, névyé pé yámpúno pól twah pò Yesu tyí, ànê *sɛtàn-á me dénóle nónó sòkò. ³³ Kwil névyé pól pò tuke mò kéne gbô yah sòkò. ³⁴ A me yámpú duke duke náhnáh de mo, té sɛtàn náhnáh yīni wilki, sáh me de nónó sòkò. Sè sò ñne n pne, ne dùkù nê-á ñne. Képah ye, à yahle ne, sè káh ne n wekì.

Yesu Kalile kwlo pól kò kǒ

³⁵ Séngbǒ púsó, tyah syí syí sòkò, Yesu yuku wil wòkò. A yuku gbɛnni sòkò, à kyí tyah Liyelle n ni. ³⁶ Képah sòkò, Simopi yuku tyah ñne n yah n kǒ. ³⁷ Páh kyí à we, pè à syah ne, névyé pól-á me ñne n yah n kǒ. ³⁸ A me yo pé tyí: «Á ye yuku gbòplo kwlo sòkò. Mé yīne mé nìvìnì wey sán yo nénpò to sòkò. N pónó yò ye képahle.» ³⁹ Képah sòkò, à kyí Kalile tàntàn pól sòkò, me Liyel weyne n yo n kǒ pé *Liyel ní-ńtàn vù sòkò, té me *sɛtànne n yīni n wilki névyé sòkò.

Yesu tótɛ yó de mo

⁴⁰ Só yóle, *tótɛ yó no de Yesu tnô, à gbɛtukuno di ñ yah, té à ni ne, wáh me ké tyí, wáh kɪ fɛ pé de mo. ⁴¹ Wáh yo sɛ, ñ yám Yesu tɛ. A me ñ gbô tǒ ñ yò, à tǔ ñ tyí, té ne: «Mé me ké tyí, á kɪ de!» ⁴² Nénpò swò, *dú núkú à fin mò, à me de. ⁴³ Képah sòkò, Yesu núkú à tekɪ mò, té kè gbah yo ñ tyí ne, ⁴⁴ à noh yò, à káh kè yāh ne tyí dé! A kyí ñ gblǒyne *sárká wilkìpu yòtɛ wɛkì. Nkɛ, *Moyisi-á sò *sárká nê tyí yo, tótám dénmɔno tyí sòkò, à mó képah wilki, nê-á kɪ no pól wɛkì n pi ne, wáh de. ⁴⁵ Nte, dí-á yal ñ tnô, tir nê-á pɪ ñ tyí, à kyí tyah kéle n yāh n kǒ no pól tyí. Káh pɪ sɛ, Yesu náh tǒ sò fɛ ñ gblǒy wɛkì n pi kwil yó ńtɛ sòkò. A sò me gbe mò tɛ kwlole, kégbò sòkò, té névyé n wil tàntàn pól sòkò, à n pò n pò ñ tyí.

2

Yesu sèkùkù dí yó de mo

¹ Sèpìn yísyó sókònteno náh, Yesu ñ syí pò Kapernayim sòkò. Névyé-á kè noh ne, wáh me gbô, ² tówú yó tuke pò tyah fyāh. Tɛ-nsah ńtɛ náh sò me kélé yah to sòkò. Képah sòkò, à tyah ñ weyne péle n kwò.

³ Légbine, nòsyó pò ñ tyí sèkùkù yóle. Népi ñyèh sò me à twah. ⁴ Té névyé tnónkàhnò tɛ tyí, pè náh sò fɛ no n de n pi ñ tnô. Pè dokò gbɛntɔn yò, kye ñ mé-risah tírrle, té sèkùkù mè tiki mò kéne pwáhle ñ sɛ sɛ kwáh yò ñ yah sòkò. ⁵ Wáh kè we, pè sɛ ñ yò sɛ, à yo sèkùkù mè tyí ne: «Ñ pídí, á tyípél ye yò mò ñ kǒ.»

⁶ Képah tɛne, *Liyel ñgbò wɛkì kwópú nónó-á sò me tɛnóle nénpò sòkò, pè tyah n sò ne, ⁷ sɛ se pi, té dí mè n wekì sɛ nɪ? Liyel yín-á à n ykɪ. Ké

névi se me ki fě tyípêl yô mo névi kô, né Liyel nâh ni? ⁸ Képah soko, wâh nukú pé foko sônô we sê, à yo pé tyí ne: «Sô pi, té yé foko sônôle sê? ⁹ Nê tē dōdō kal, à yo sèkùkù mè tyí ne, ò tyípêl-á yô mo à kô, képah nâh pi, à yuku, ò sê sê kwâh tōko ne n kô? ¹⁰ Nte, yé pī ne, tēnweno-á me *Névi Pi tyí, ki fě tyípêl yô mo névyé kô, té à sah sétâh yô.» ¹¹ Képah ye, à yo sèkùkù mè tyí: «Mé kéle n yo á tyí, yuku, á sê sê kwâh tōko, ò ne n yuku á gbô.»

¹² Nénpó swô, dí nukú yuku ò sê sê kwâh tōko soko no pól yí yah. Kè pé pól gbân du. Pè tyah Liyel yinne n gbilki, té me n yo ne, pé nâh sênkô we yah.

Yesu Levi ye

¹³ Képah nâh, Yesu tō n syi yuku Kalile yó-ñgbē gbòpô. Tówú pól sò me n pò n pò ò tyí, à péle n kwô. ¹⁴ Wâh pò n soko, à Alfe pidí Levi we tēnôle mórí syí-nsah wòkô. A me yo ò tyí ne, à yuku pé sò tē. Levi mó yuku ò sò tē.

¹⁵ Pâh kyi tyah yōkele n yô Levi tinne gbí nêne, mórí syípú, ànê Liyel wêkì kó-ñkêpú nâhnâh sò me n yô nne, ànê ò *tò sâhpúle. Kéne névyé dukù nâhnâh ye sò me ò sò tē, képah ye. ¹⁶ Képah soko, *Liyel ñgbò wêkì kwópú nónó-á sò *Farisiyēnole, pépi-á à we à me n yô ànê kéne névyé dukùle, pé yo ò tò sâhpú tyí ne, kú se pi, té à n yô mórí syípú, ànê Liyel wêkì kó-ñkêpúle fí nukú ni? ¹⁷ Yesu-á kéne wey noh sê, à yo pé tyí: «Névyé nónó-á me lènole, sènpí yétô se me pé tyí? Yámpú tyí nâh sènpí yétôle di? Névyé nónó-á n sò ne, névyé tír tír-á péle, mé nâh pò pépi ye yinne. Nte, nónó-á pī ne, tyípêl pípú-á péle, pépi yé-nsah ye mé pò.»

Yesu-á nê yo níkì tēnó tyí soko

¹⁸ Só yóle, *Wèlnwìkì-ò Nsyô tò sâhpú ànê *Farisiyēno sò me níkì tē. Névyé me kyi Yesu piki yah ne, kú se pi, té Nsyô tò sâhpú ànê Farisiyēno tò sâhpú me níkì tē, té ñmo *tò sâhpú nâh me sèntēne n pi ni? ¹⁹ Wâh képah noh sê, à yo pé tyí: «Yépi tē sônô soko, fúr pí-ò-á nónó ye, pé se ki fě fúr yōke yahle, té ki fúr pí-ò sah pé niyó? Pè tē-à fyò me pé niyó, pé nâh fě yōke yahle n pi. ²⁰ Nte, gbí me n pi, pé ki pò pe mè wilki pé niyó. Ké lésòle, pé ki pyé níkì tē.

²¹ Névi yó ntē nâh fě fwo sán tōko, à ki fwo dyâh min n pi. Wâh képah pi, fwo sán ki fwo dyâh kú-nsah téy yori yiki ntô, ké pwâh ki gbe mo. ²² Anê tō, névi nâh fě ñwē sán mo n pi pley di soko. ñwē sán-à fū, kè ki pley nópí seki. ñwē ki kwē, pley to ki yiki. Képah ye, ñwē sán ye yīne mónôle pley snó soko.»*

Yesu-á nê yo mi mi yòh tyí soko

²³ *Mi mi yòh só yóle, Yesu ànê ò *tò sâhpú sò me n kò n kah sèmuco swēy yísyó soko. Képah soko, ò tò sâhpú tyah sèmuco ywôle n kôli n yuku wêkì yah. ²⁴ *Farisiyēno-á képah we sê, pé tyah Yesule n piki n yah ne, à

* 2:22 2.22 - Pè sò ni ànê wo wo yile n mo pilki soko ñgbòle.

yah, kú se pi, té tir nê náh yĩne pínóle mi mi yòh sóle, n̄ tò sáhpú kéle n pi nu? ²⁵ A me yo pé tyí: «Kwekú-á lésõ *Davidi ànê n̄ náh névye kah tẽ só nêne, té yòke wé-ńsah náh me pé tyí, pãh nê pi, yé náh kè kar yah di? ²⁶ A náh sò de Liyel wòkò sòko di? Búrn nónó-á sò sàhnóle Liyel tyí yõ, à náh sè tókò tah, té n̄ náhtãn tó kõ pè tah di? Ké légbĩne, Abyatar ye sò *sárká wĩlkĩpu yõtẽ ñgbẽne. Té névi yó n̄tẽ náh sò yĩne búrn n̄opi táhnóle, né sárká wĩlkĩpu yõtãm náh.»† ²⁷ Képah náh, Yesu tõ yo pé tyí: «Mí mi yòh ye sah névi yĩnne, n̄te névi náh m̄o mi mi yòh yĩnne. ²⁸ Képah ye, *Névi Pi pi mi mi yòh n̄tẽ yõtẽne.»

3

Yesu dí yó de m̄o mi mi yòh sóle

¹ Képah náh, Yesu n̄ syi de *Liyel ní-ńsah wòkò yó sòko. Ké nénpó sòko, dí yó sò me gbòle kúnóle. ² *Farisiyẽno mó tyah Yesule n yah, wãh kú n̄tyĩno à de m̄o n pi *mi mi yòh sóle, pè mó lékãh we à kõ. ³ Képah sòko, Yesu me yo gbònkù dí mè tyí ne, à yuku n p̄o yĩn névye n̄yó. ⁴ Té no piki yah: «Tir nê wẽkĩ me kónóle mi mi yòh sóle: Pèp̄ori se yĩne pínóle, tĩ pèkè se? A névi wilki kũ sòko, tĩ à tẽ ko m̄o?» N̄te, pè náh tir yó yo. ⁵ Képah sòko, wãh pè yah yah yésyẽhle fòkònyãhni sòko, n̄ yah kwò pé kùkùtãhkĩ tẽ tyí. A me yo dí mè tyí: «Á gbò tõ!» A me n̄ gbò tõ, kè núkú pi ké vile. ⁶ Farisiyẽno-á képah we sẽ, pè yuku wil kéne Liyel ní-ńsah wòkò sòko, à núkú kyi wẽ tuke m̄o ànê yõtẽ dí *Yerodi náh névyele Yesu tyí sòko, pãh kú pi sò, té à we n ko n m̄o n pi.

Tówú ñgbẽ yó p̄o Yesu tyí

⁷ Képah náh, Yesu ànê n̄ *tò sáhpú yuku Kalile yó-ñgbẽ gbòpo, té tówú ñgbẽ yó sò me n̄ sò tẽ. Pé tókú n wil Kalile, tókú mó n wil Yude, ⁸ ànê Yerusalemi. Tókú n wil Yidume, tókú n wil Yurdẽ yónkahn̄ne. Tókú mó n wil Tiri ànê Sidõ gbòplo kwlo sòko. Kéne tówú ñgbẽ ye kyi wil n̄ tyí. Pè sò n̄ tyipínó noh, képah yĩn ye. ⁹ Kãh pi sẽ, Yesu yo n̄ tò sáhpú tyí ne, pè krótókè yó tõ sah pé kõ, tówú kãh p̄o pé fyãh. ¹⁰ Wãh sò me névye náhnãhle n de n m̄o, yámpú pól sò me n to n tuke n̄ yõ ne, pé we tũ n̄ tyí. ¹¹ Té *sétãn-á sò me nónó sòko, pãh à we, pè pé gbètukunóle n di n p̄o n̄ yah, té n yo n̄ tyí dénsyino sòko ne, Liyel pi-á ñne. ¹² Képah sòko, à díri kò pé yõ, té ne, pè kãh pé dùkùle n yo.

Yesu népĩ gbõnimí yah wilki pi n̄ tò sáhpúle

¹³ Só yóle, Yesu doko yõh yó yõ, té wãh sò me nónó tyí, à pé ye. Pè p̄o n̄ tyí. ¹⁴ Sẽ ye sò, à yah wilki kéne népĩ gbõnimine, à pi n̄ tònpiɓile. Ne, pè ne n me pé tñõ, pé ne n we n tó pé wey pèpey yo n kõ yĩnne. ¹⁵ Té tẽnwenóle pé kõ nê-á kú fẽ *sétãn yĩni n wilki n pi. ¹⁶ Népĩ gbõnimí n̄opi yĩni we yò: Simole, Yesu ñm̄o yĩn sah Pyerule. ¹⁷ Nsyakú ànê n̄ gbẽndĩ Nsyõne, pépile, Sebede wẽnpi ye sò. A pépi yĩn sah Gbanersyesile, ké yõ

† 2:26 2.26 - Yah n te 1 Samuwel 21.2-7 sòko.

ye «nónó-á gběnséntáhkì sǒ». ¹⁸ Andre tǒ sǒ me, ànê Filipe, ànê Bartelemi, ànê Matye, ànê Toma, ànê Nsyaki, nê-á Alfe píđíne. A tahlí Tade, ànê Simole, nê-á sǒ ò sú fǒ yǒ yǒpu sǒko yóle, ¹⁹ ànê tǒ Yisikaryoti Yudasile, nê-á pǒ vi Yesu náh.

Yesu gbótǎn pǒ ne, páh òne n tǐ n sǒko

²⁰ Képah náh, Yesu de gbǒ. Tǒwú tǒ tuke ò yǒ. Wró nítǐ náh sǒ me òmo ànê ò *tǒ sáhpú tyí yóke yǒ yǒ tǐne. ²¹ N gbótǎn-á képah noh sǐ, pè yuku wǐkì tǐ ne, páh kí kyí à tǐ, tǐ n yo wǐ tyí ne, ò lékám-á fǐkí, wáh kah mǒ.

Yesu ò tyí kǎhnó yáhnkǒpu yahle n yo

²² Légbíne, *Liyel ògbò wǐkì kwópú nónó-á wil Yerusalemí sǒko, pépi ne níkǐ, *sétǎn yǒtǐ Belsebul-á me Yesu sǒko. Nmo táhkì-á à kǒ, à tǐ we *sétǎne n yíni n wilki névyé sǒko. ²³ Képah tǐne, à pé ye, tǐ tyah n wǐkí pé tyí sèmírn sǒko: «Sǒ me sétǎn yǒtǐ kí fǐ òn gbǒy yíni wilki névi sǒko?» ²⁴ Yǒtǒrí núkú névyé-à tyah wǐne n fwo, kéne yǒtǒrí náh n mo n pi. ²⁵ Kéte nê névyé-à tyah wǐne n fwo, kéne kéte tǒ náh n mo n pi. ²⁶ Sǐntǐ ó ye, sétǎn yǒtǐ-à yuku, à ò táhkì tǒkí, à tyah wǐne n fwo, ò yǒtǒrí kí yíkí, kè náh n mo n pi. ²⁷ Névi yó nítǐ náh fǐ de n pi kètǐnpǐ táhkì wòkò, kí ò gbǎn yí tǒkò, né à náh à tǐ pukubi. Wáh à tǐ pukubi te gbí nǐne, à kí pyé ò wòkò yí kwel. ²⁸ Mé kéle n yo yé tyí kǐgbí yó: Névyé-á tyípél nónó pǒlle n pí, ànê Liyel gbyòno pǒlle, sè kí fǐ yǒ mǒ pè kǒ. ²⁹ Nte, névi nê-á *Liyel Mírki gbyò, kè náh n yǒ n mo n pi ò tyí pǒlle. A kí wú ké sǒko.» ³⁰ A képah yo sǐ pé tyí, páh sǒnpí yo ne, sétǒ-á me ò sǒko.

Nónó me Yesu pí ò yú ànê ò yúpyéle

³¹ Képah náh, Yesu-á sǒ me níyáh, ò yúpyé ànê ò yú pǒ yíni tǐ kéne gbò yah, tǐ ne tekí mǒ à kyí à ye. ³² Tǒwú sǒ me kǒ tǐ Yesu mǒ gbí, tǐ pè yo ò tyí ne, à noh yǒ, ò yú, ànê ò yúpyé-á me kǐgbó. Páh me ké tyí ne, pé à we. ³³ A me yo pé tyí: «Nê me òmǒ yúne, ànê nónó me ní yúpyéle?» ³⁴ Képah náh, névyé nónó-á sǒ me tǐ à mǒ gbí, à yǒ pè yah kore vi, tǐ yo: «Yé yah, òmǒ yú, ànê ní yúpyé me ásó. ³⁵ Névi nê-á Liyel nìvìle n pí, òmǒ ye òmǒ yúpi, ànê ní yúne.»

4

Sèmuko mír-ò sèmirkìle

¹ Só yóle, Yesu tǒ me tyah névyéle n kwǒ Kalile yó-ògbǐ gbòpǒ sǒko. Tǒwú ògbǐ yó pǒ à mǒ gbí. Pè tnónkǎhnó tǐ tyí, à de kǒ tǐ krótókè yó sǒko. Krótókè mè sǒ me yo sǒko, tǐ tǒwú pól me tǐnóle yóngbalí. ² A sǒ me péle n kwǒ tyí náhnáhle sèmírn sǒko, me n yo pé tyí ò kwónó sǒko ne: ³ «Yé noh! Só yóle, dí yó sǒ kyí ò swáh, sèmuko mír-ńsah. ⁴ Wáh me mírno sǒko, yísyó syíkíli wǐgbalí sǒko, kǐpye pǒ sè yo. ⁵ Yísyó me syíkíli yen kwéy tǐ-ńsah légbí yǒ, tǐ fi súú. Yen gbí náh sǒ me nǐnpó, képah ye. ⁶ Gbí-á pǒ vyáh sè tǐ, sè kǒkǒ. Yǎhní gbí náh sǒ me sé tyí, képah ye. ⁷ Yísyó me kyí syíkíli pǎn nìyó. Pǎn nǒpi me yuku fyáh sé yǒ, sè náh tǐ we pye

pt. ⁸ Nte, yísyó kyí syíkuh sétáh pèpey sòko. Sépi me fi, à kyāh palle. Túkù pyenyò yògbām pi, túkù tikitóní pi, sé túkù mó lèkwě pi.» ⁹ Képah náh, à tó yo pé tyí: «Níki-á kú me nê tyí noh noh tēne, tē ñ níki sah noh.»

Yesu sèmìrn yáhnó yòle

¹⁰ Yesu-á yal tówú tnò gbí nēne, nónó-á ríkēne ne me ñne, pépi ànê ñ *tò sáhpú nēpí gbōnimí me ñne n piki n yah sèmìrkí mè yòle. ¹¹ A mó yo pé tyí: «*Liyel tǒrí tyi nónó-á wǒbìnlóle, sé pnèno yé yépi tē wò kǒ, ñte kégbó névyé tyí, tyi pól n yo sèmìrn ó sòko.

¹² Képah sòko, pé kú n yah díkidíkí, té pè náh kwāh yó we n pi.

Pè kú n nohni, té pè náh tir yó pī n pi.

Né képah náh pi, pé náhki pé pi òkù vi mǒ, à pé gblǒyne Liyel kǒ, té náhki pé tyípél yǒnmǒno we.»*

Yesu sèmuco mir-ò sèmìrkí yò yo

¹³ Yesu tǒ yǒ sòko yo pé tyí: «Yé náh sèmìrkí mè yǒ pī di? Nte, yé kú sèmìrn tǎlǒ yǒ pī sǒ? ¹⁴ Sèmuco mir-òle, Liyel wey ye à n mir. ¹⁵ Tē névyé túkù me, á kú ne wǎgbah sǒ, wey-á mir mǒ n yāh sòko: Pépi-à wey mè noh, nǎnpó swǒ, *sétán yǒtē n pǒ wey mè wilki pé fòko. ¹⁶ Túkù tǒ me légbí tē-ñsah sǒ. Páh wey mè noh, pé kè fē n syi nìvìnìne. ¹⁷ Tē pè náh n ye wey mè yáhnìne n mǒ pé sòko. Nǎnpó swǒ névyé ye péle. Képah ye, kwlónó-à pè yīni tē, képah náh pi, névi-à pè fōh Liyel wey yinne, pé pé náh vi súú Liyel wey kǒ. ¹⁸ Túkù mó tǒ me, á kú ne pǎn tē-ñsah sǒ. Páh wey mè noh, ¹⁹ kèkǒyǒ tyi fòko sǒno, ànê tahrí ànê tyi náhnáh dékè n de pé sòko. Sépi n pǒ wey mè fyāh, kè náh n tē n we pyele n pi. ²⁰ Névyé túkù mó me, á kú ne sétáh pèpey sǒ: Pépi-à wey mè noh, pé kè fē n syi, ñ té pye pi. Túkù pyenyò yògbām pi, túkù tikitóní pi, túkù n mó lèkwě pi.»

Fòtnò ànê sáh sáh dú sèmìrkíle

²¹ Képah náh, à tǒ yo pé tyí: «Névi se kú fē fòtnò soh, té kú dú kwíngi mǒ ké yah, képah náh pi, kú kè dah mǒ sē sē kwāh sètáhkí sǒ? A náh kè òko n mǒ n pi ké sáh-ñsah di? ²² Tir yó n tē náh me wǒbìnlóle, nê náh n wilki n mǒ n pi kégbó. Sètún sǒ tir yó n tē náh n wú n pi wǎkí-ńkēne. ²³ Níki-à me nê tyí noh noh tēne, tē ñ níki sah noh!»

²⁴ Tē tǒ ñ syi yo pé tyí: «Yáh tyi nónóné n nohni, yé séle n kyomí palle. Yáh no tǎlǒ tyíle n sáh dú nēne, Liyel kú yépi tǒ tyí sáh n pi kéne dú nukúle, té dòhnìno n tē kú we yépi tyí yǒ. ²⁵ Kwāh-á me névi nê tyí, dòhnìno kú pi ñ tyí yǒ n tǒ. Tē, névi nê tyí kwāh náh me, kwéy nê-á me tē tyí, képah tǒ kú tē syi ñ tyí.»

Sèmìrkí nê-á yāh sèmuco finó tyí yǒ

²⁶ Képah náh, à tǒ yo pé tyí: «Yé yah, kwāh nê-á *Liyel tǒrí kètòle: Kè me, á kú ne dí yó sǒ nê-á sèmuco mir ñ swāh sòko. ²⁷ A me n òko, à me n yah ò, lékǎh ànê ké gbìntǒ, sèmuco n ne me fi, n ne n kyāh, à náh ké òkùle n pne. ²⁸ Sétáh ye sèmuco mè kǒ kè fi ké gblǒy. Sè kètuke wil à pǒ òkùle n pne. ²⁹ Sáh fyò ko te, sèmuco tǒko gbí-á nǒ, à yǎnkwǎkí tǒko kyí tyah séle n kǒ.»

* 4:12 4.12 - Yah n te Yesayi 6.9 ànê 10 sòko.

Mútárdi pi sèmìrkìlè

³⁰ A tǒ yo pé tyí: «Á kɪ fě kwâh nê tɔkɔ kɪ *Liyel tǒrɪ dükù wěkɪ? Képah náh pɪ, sèmìrkì nê me mé kɪ yâh kɪ yĩne kéle?»

³¹ Kè me, á kɪ ne mútárdi pi sǒ tyí. Kè yilo kal sèmuکو duke pólle. ³² Té, pàh kè duku, kè n yuku n pɔ n pɪ yòhkì ñgběne n kal sèmuکو duke pólle swâh sɔko. Nte, yĩngbàn gbekɪ dò, kèpye kɪ fě pɔ syè pɪ ké sɔko.»

³³ Sě ye Yesu n kwɔ névyele sèmìrkì mè duke náhnáh sɔko. A sò me séle n yâh n yĩne sé nòhnìpu pĩ pĩ tēne. ³⁴ A náh sò n yâh pé tyí sèmìrn mí-ńkěne. Té, pàh me pé yahle, ñmɔ ànê ñ *tǒ sáhpúle, á sé pól yah yo n dal n mɔ pé tyí.

Yesu yáhpékè yó yĩn mɔ yó-ñgbě sɔko

³⁵ Ké lésò ńvĩne, Yesu yo ñ *tǒ sáhpú tyí ne, pé ye, pé yuku yó-ñgbě kahnune. ³⁶ Képah sɔko, pé me yal tówú tñò. Wâh sò me krótókè nê, ñ tǒ sáhpú sɔko ñne képah sɔko. Té krótónenó yísyó tɔ sò me ñne. ³⁷ Dò, yáhpékè yó kò, à nine n tɔkɔ n mɔ krótókè sɔko pópó, kè pɔ n tyah yúkúnóle nine. ³⁸ Té légbĩne, Yesu sò me sě tē n do krótókè sɔko náh ñne, té me ñ yò sah yòsah yò. Képah sɔko, ñ tǒ sáhpú kyɪ à yilki mɔ, té yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, yo-á n tyah pé yónóle, kè kó me tɪrle ñmɔ tyí nɪ? ³⁹ Wâh do yuku, à dirí kò yáhkí yò, té yo yo tyí: «Yĩn! Tē syísyí!» Yáhkí núkú yĩn, tyah pɪ súmm. ⁴⁰ A me yo pé tyí: «Kú pɪ, té tíkí yé tē sě? Yé náh tǒnì sě ñ yò di?» ⁴¹ Képah tēne, tíkí me pé kah tē. Pé tyah wēne n piki n yah ne, ne dükù nê se dí mēne, té yáhkí ànê yo tɔ n sah ñ tyí yò nɪ?

5

Yesu sétàn yĩni wilki dí yó sɔko

¹ Képah náh, pé kyɪ yĩni tē Kalile yó-ñgbě kahnune, Yerasa tǎn sétáh yò. ² Yesu-á fyò n tiki krótókè sɔko, nénpó swɔ, dí yó wil léyâl wró, à pɔ à yohnɪ. *Sétò sò me kéne dí sɔko. ³ A sò me tēnóle léyâl wró. Névi náh sò fě à pukubi n sah n pi kěy fyéle pólle. ⁴ Kèyahle, pé ńkěne kárn mɔ ñ gbyèh tyí, ñ té kéló mɔ ñ gbàn tyí, té à kárn kwɔkɪ, ñ té kéló kòlɪ. Káh pɪ sě, ké tǎhkì náh sò me ñnɪ yó ńtē sɔko, kɪ fě à tē sah. ⁵ Ké lékâh, ké gbɪntò, à sò ńkěne n ne n kɔ n kǒ léyâl wró ànê ymɔ sɔko, n ne n de n syi, ñ gblòyne n pɪ n yo n kǒ dyèhle.

⁶ Té, wâh Yesu we fíí sɔko, à to pɔ gbètukuno di ñ yah. ⁷ Té de syi yĩnpǒ ñgběne ne, Yesu, pé yòtah Liyel pi, kwâh nê se à n yah n kǒ pé tyí nɪ? Páh ñne n ni Liyel yĩn yò, à káh pé fòh. ⁸ Yesu sò me n yo sétò mè tyí ne, à wil dí mè sɔko, képah ye. ⁹ Té me à piki yah ne, ñ yĩn se sǒ? A me ne, pé yĩn-á Měfwóbé Kwĩnkile. Páh me dò, képah-á. ¹⁰ Té me à gbah ni ne, à káh pé yĩni wilki kwil mè sɔko.

¹¹ Ké nénpó sɔko, sel kwĩnki yísyó sò me n yah n yò n kǒ yòlɪ yò. ¹² Sétàn nǒpi Yesu ni ne, páh kɪ wil dí mè sɔko, à ye pé kǒ, pé de sel nǒpi sɔko. ¹³ A me ké wěkìlè sè kò. Légbĩne, sè me wil dí mè sɔko, té kyɪ de sel nǒpi sɔko.

Sel kwĩnki ye sò séle, sè kɪ fě nɔ sel keyõ kénkõle, té me téyõ. Sè núkú to tiki tükütükú, à kyɪ de yó-̀ngbẽ sɔkɔ, kè kɔ kè sè yõ.

14 Kǎh pɪ sě, sel nɔpi fěpu to sɔkɔ kwil niyó, ànê gbno sɔkɔ, à kyɪ ké òkú yo kɔ no tyí. Képah tẽne, névye pɔ ké nénpó, à pɔ ké òkú yah, sɔ-á kè pɪ. 15 Pè kyɪ Yesu tnô, té kyɪ dí mè we, nê-á sò sétân kwĩnkile déntênóle ò sɔkɔ. A sò me flo mɔ kɔ tẽ, té me tĩr névye tyí kòle. Kǎh pɪ sě, tíki pè tẽ. 16 Tir nê-á pɪ sétân nédéné sɔkɔ ànê sel tyí, sé wépu tyah séle n yāh pé tyí. 17 Képah sɔkɔ, kwil tǎn tyah Yesule n ni ne, à yal pé kwil sɔkɔ.

18 Kǎh pɪ sě, Yesu-á n òkɔ krótòkè sɔkɔ gbí nêne, sétân-á wil dí nê sɔkɔ, à tyah òne n ni ne, à ye pé kɔ pé ò sò tẽ. 19 Nte, à nǎh ké wèkìle à kɔ, té me yo ò tyí: «Á syɪ n kyɪ gbò! Tẽ-̀ngbẽ-á ò ògbèkì sɔkɔ pèpɔri ògbẽ nê pɪ á tyí, ò kyɪ ké yah yo pé tyí!» 20 Dí mó òtyínɔ ò syɪ kyɪ kéle n yo n kɔ Kwlogbām kwil sétáh yõ, tir nê-á Yesu pɪ ò tyí. Nónó pól-á kéle n nohnɪ ò tyí, pé gbǎn du.

Yayirusi písê yílkínmɔnɔ, ànê pi nê-á tũ Yesu fwòmɔn tyí

21 Képah sɔkɔ, Yesu-á yĩni tẽ yó-̀ngbẽ kahnɔne krótòkè sɔkɔ, à sò me yóngbalt sɔkɔ, té tówú ògbẽ yó pɔ à mɔ gbí. 22 Légbíne, *Liyel ní-̀nsah wòkò yòtẽ yó yĩni tẽ nénpó, nê yĩn-á Yayirusile. Wǎh Yesu we, à gbètukuno di ò yah, 23 té à gbah ni ne, pé písê lépir-á me n tyah kúnóle. Pǎh òne n ni, à pɔ kyɪ ò gbǎn sah ò yõ. Képah-á pɪ, wǎh kɪ de, té kɪ min we. 24 Képah sɔkɔ, Yesu me yuku òne. Té tówú ògbẽ sò me ò sò tẽ, me à fyǎh sah ywõ ywõ pólle.

25 Nénpó sɔkɔ, sé yó sò me nǎhle n yo tyé-̀nkêne ye gbõninó. 26 A sò kah kwlo kègbule ò gblõy mónó sɔkɔ sènpɪbɪ nǎhnǎh tyí. N gbǎn yí pól sò tye, té kè nǎh kwǎh wilkɪ ò yam sɔkɔ. Kè pyè me gbe òle n gbe mɔ. 27 Pɪ mè-á Yesu tyí noh òyǎh sɔkɔ, à de tówú niyó ò nǎh tĩnne, à kyɪ tũ ò fwòmɔn tyí. 28 A sò me n sò ò fòkɔ sɔkɔ ne, pǎh nǎhkɪ we tũ ò fwòmɔn ó tyí, pé òyǎn-á nǎhkɪ tye. 29 Wǎh mó núkú tũ ò fwòmɔn tyí, nénpó swɔ, ò nǎh yónó tye. A kè kyɔmɪ we ò wil sɔkɔ ne, pǎh de. 30 Nénpó swɔ, Yesu pĩ ne, tǎhkɪ yó-á wil pé sɔkɔ. A me ò yah vi tówú niyó, té piki yah ne, nê se tũ pé fwòmɔn tyí nɪ? 31 N *tò sǎhpú me yo ò tyí ne, à kó me n yah tówú à mɔ gbí, me à fyǎh sah ywõ ywõ pólle, té à tɔ me n piki n yah ne, nê se tũ pé tyí nɪ? 32 Nte, Yesu me vi ò gbòplo névye yah. A sò me ké tyí ne, pé ké pí-ò we. 33 Képah tẽne, pi mè wil n syah tíki tyí. Nmɔ sò pĩ tir nê-á pɪ ò sɔkɔ. A yuku kyɪ gbètukuno di Yesu yah, té ké gbɪ yo dal mɔ à syah. 34 A mó yo pi mè tyí: «N písê, òmɔ yõ sěńó ye ò de mɔ. Ne n yuku yèvinɪ sɔkɔ, á òyǎn tye.»

35 Wǎh me képah yónó sɔkɔ sě, tẽntò yó wil Liyel ní-̀nsah wòkò yòtẽ dí gbò, me pɔ n yo kéne dí tyí ne, ò písê-á ku. Nkê, yõ se tɔ me ké tyí, à tɔ kwò-ò díne n kwlo nɪ? 36 Té Yesu nǎh ò níki sah képah tẽ noh pé tyí, té me yo Yayirusi tyí: «Kǎh tíki pɪ, sě ó sě ní yõ!» 37 Képah tẽne, pǎh n sɔkɔ, à nǎh fě syi ne ò sò tẽ, à wil Pyerɪ ànê Nsyakɪ ànê ò gbèndí Nsyõ tyí sɔkɔ. 38 Pǎh kyɪ de Liyel ní-̀nsah wòkò yòtẽ dí gbò, Yesu kyɪ névye we, pé me n gbo n

mir n kɔ̃, me n de n syi. ³⁹ A me de wòkò, té yo pé tyí: «Kù pí, té yé n gbo n mir n kɔ̃ sɛ? Piri náh ku. Dónó ó ye à n do.» ⁴⁰ Névyé-á képah noh, pé tyah kóle ñne n ko. Képah sòko, à pé pól wilki wòkò sòko. Té piri sú, ànê ñ yú, ànê ñ tò sáhpú népí tómi ó de ñne piri mé-nsah wòkò. ⁴¹ A me piri gbò tɛ, té yo ñ tyí pé kwil wey sòko: «Talita kumi!», nê-á pè n ye: «Pípír, mé kéle n yo á tyí, yuku!» ⁴² Ké nénpó swò, piri yuku tyah n ko. Káh pí sɛ, kè névyé pól gbàn kah du. Légbíne, ñ ye gbòninó ye sò. ⁴³ Té Yesu me ké gbah yo pé tyí ne, pé káh ye névyé pí ké sòko, nkɛ, pè mó yòkele à kò à yò.

6

Nasaréti kwil névyé náh sɛ Yesu yò

¹ Yesu-á yal ké nénpó, à kyí ànê ñ *tò sáhpúle, wáh sò kyáh kwil nê sòko. ² *Mí mí yòh só-á no, à kyí de *Liyel ní-nsah wòkò, à tyah névyéle n kwò. Nónó-á sò me n nohnú ñ tyí, pé náhnáh gbàn du. Pè tyah n yo wɛ tyí ne, nýáh se à we kéle, nê se à kò kéne lékám ànê tɛnwɛnɔle, à fɛ gbíl mè dùkùle n pí nɪ? ³ Nkɛ, ñmɔ kó sésán sé-ò mène, Mari píđine nɪ? N yúpyé kó Nsyaki, ànê Yose, ànê Yude, ànê Simole nɪ? Nmɔ dósyó kó pé pól wró sòko ásò nɪ? Képah sòno ye pè kò, pè náh sɛ ñ yò. ⁴ Képah sòko, à me yo pé tyí: «*Liyel tɛntò syínyo-ò me gbílkinóle névyé pól tyí, à wil ñ súfó, ànê ñ no, ànê ñ kététañ tyí sòko. Pépi ye ñne n yilo.» ⁵ Képah ye Yesu kò, à náh fɛ gbíl yó ntɛ pí pé tyí, né yámpú yísyó ó yò náh. A ñ gbò sah pé yò pè kò pè de. ⁶ Té, ñ kwil névyé-á yahle sɛnóle ñ yò sɛ, kè ñ gbàn du.

Yesu ñ tò sáhpú népí gbònimí tò

Képah náh, à yuku gbòplo kwlo sòko, à kyí névyéle n kwò n kò. ⁷ Képah sòko, à ñ *tò sáhpú népí gbònimí ye, té tyah péle n tò nímí nímíne. Té tɛnwɛnɔle pè kò *sétàn yò. ⁸ Té me kè gbah yo pé tyí ne, pàh n sòko pé kóló sòko, pé káh kwáh yó ntɛ tɔko, à wil pé ko ko lépló tyí sòko. Pè káh yòke tɔko, pé káh pilki tɔko, pé káh pò tɔko dah mɔ pé yò. ⁹ Pè lékyèh wò dyi, té pè káh fwòmɔlɔno nínó nínó mɔ. ¹⁰ Té tò yo pé tyí: «Yàh kyí kwil yó sòko, té twah nê tyí, yé tɛ nénpó, kè pɔ no yé yálnó tyí. ¹¹ Kwil nê névyé-à kyí yahle ne, yé káh twah pé tyí, té yahle yé wey nóhnóle, yàh n wil kéne kwil sòko, yé yé gbyèh nɛngbò kwèr n kwe nénpó. Képah kí pí gbáhdýáh dínsàhnóle pé tyí.» ¹² Képah sòko, ñ tò sáhpú me sòko, à kyí tyah n yo n kò no tyí ne, pè pé nno vi mɔ. ¹³ Pè sò me sétàn náhnáhle n yini n wilki névyé sòko, té me yámpú náhnáhle n de n mɔ, pàh nɪ tuke tɛ tɛ tyí.

Wèlnwìlkì-ò Nsyó ku dùkùle

¹⁴ Légbíne, yòtɛ dí *Yeròdi sò me Yesu tyípínóle n nohnú, tir yó náh, ñ yin sò me n gbilki ywò ywò pól sòko. Túkù ne nkɛ, *Wèlnwìlkì-ò Nsyó-á ñne, wáh ñ syi wil lékyí wró, à pɔ. Képah-á à kò, à tɛ we gbílnole n pí. ¹⁵ Té, túkù mó ne, *Yeli-á. Túkù tò ne, *Liyel tɛntò syínyo-ò yó-á, ñgbò Liyel

těntò syínyo-ò sǎ. ¹⁶ Yerodi-á sépi pól yónó noh sě, à ne, Nsyǎ-á, páh sǎ pé kǒ pé ñ yǒ kām, té wǎh ñ syi yuku gbáh!

¹⁷ Kègbi yǒ, Yerodi sǎ pé kǒ ne, pé Nsyǎ tǔ pukubi dah mǎ wòkònpèkè sòkò. Yerodyadi yīn ye à kǒ, à kèpah pi. Yerodi sǎ pi mè tokò kyile. Té ñ gběndí Filipe kyi ye lésǎ ñne. ¹⁸ Nte, Nsyǎ ye sǎ ké gbule n yo Yerodi tyí ne, à náh yīne à ñ gběndí kyi tokò. ¹⁹ Kǎh pi sě, Yerodyadi sǎ me Nsyǎ dyole n yo, me ñ kònmǎ-ńsahle n yah n kǒ. Nte, à náh me ké syǎ-ńsah we. ²⁰ Yerodi sǎ me Nsyǎ yǒle n syiki, kèpah ye. A sǎ me ñ tìkile n pi. A pi ne, wǎh me tǐrr pi kǎne Liyel yah. Wǎh sǎ ñ welole n nohni, kě ñ fòkò fěki. Té, ñ welo tyí sǎ kah nǒ ñ tyí.

²¹ Kèpah sòkò, Yerodyadi pǎ syǎ-ńsah yó we, Yerodi dúbinó yòh vǐnpǎno syáh syah sǒle. A sǎ ñ tǔrí sòkò né-ńgbno ye, ànê ñ méfwóbé yǒtǎmne, à tahlí Kalile yǒtǎm pól tyí, té yòke ńgbě pi pé tyí. ²² Kèpah sòkò, Yerodyadi písé de kyi yǒ yi pé mé-ńsah wòkò. Kǎh pi sě, ñ tyí nǒ Yerodi ànê ñ náh névye tyí. A me yo pípir tyí ne, wǎh kǐ me kwáhdúkú nê tyí, à kè yo, páh kǐ kélé à kǒ. ²³ Té ñ wo ñ tyí ne, wǎh kǐ kwáhdúkú nê tyí yo, páh kǐ kélé à kǒ, kǎh kǐ sǎ pi pé yǒtǔrí tónine. ²⁴ Wǎh yo sě, pípir me wil kyi ñ yú piki yah ne, pé se yīne pé kwáh nê tyí yo ni? N yú mó núkú à syah ne, à kyi yo ñ tyí ne, à Wèlnwǐllí-ò Nsyǎ yǒle pé kǒ.

²⁵ Kèpah tǔne, pípir núkú ñ syi súú, à pǎ yo yǒtǔ dí tyí ne, à pǎ pé kǒ Wèlnwǐllí-ò Nsyǎ yǒle yǔvǐkǐ sòkò núkúnúkú yò. ²⁶ Wǎh yo sě, kè pi yèkwǎrile yǒtǔ dí Yerodi tyí kègbule. Té, à náh sǎ me ké tyí ne, pé pé vyǎh vi pé wónó yīnne pé náh névye yí yah. ²⁷ Nénpǎ swǎ, yǒtǔ dí núkú ñ tyah syíkípi sòkò ne yó tekú mǎ ne, à kyi Nsyǎ yǒ kām pǎ. Kéne dí mó kyi Nsyǎ yǒ kām wòkònpèkè sòkò, ²⁸ té pǎ kélé pípir kǒ yǔvǐkǐ sòkò. A mó kyi kélé ñ yú kǒ. ²⁹ Nsyǎ *tò sǎhpú-á kèpah noh sě, pé pǎ ñ lékó tokò, à kyi yí léyěkǐ sòkò.

Yesu nǎpí kèyǎ nínó kyegbām kǒ yòkele

³⁰ Kèpah náh, Yesu tǔnpǐbi pé syi pǎ ñ tǔò, à pǎ pé tyípinì ànê pé névye kwǎ dukú pól yo à wěki. ³¹ Té légbíne, pópú ànê sókópú sǎ me dò. Yòke yǒ yǒ wrǎ níté náh sǎ me Yesu ànê ñ *tò sǎhpú tyí. Kǎh pi sě, à yo pé tyí ne: «Yé pǎ, á yuku gbòpǎle, yé kyi mǐ yah kwéy.» ³² Pé me de pé yahle krótókè yó sòkò, à gbe mǎ névyele. ³³ Té névye náhnáh-á pé we sókò-ńsah, pé n gbe n mǎ sě, pé me pí, fí nê-á pé n yuku. Pé núkú wil ywǎ ywǎ pól sòkò tólólé gbáhkǐ yǒ, à Yesupi dyàh tǔ kyi de nénpǎ. ³⁴ Yesu-á wil krótókè sòkò, té tǔwú ńgbě mè we sě, pé yām à tǔ. Tir yó náh, pé sǎ me, á kǐ ne yípě sǎ, fě-ò kǎne sé tyí. Kèpah sòkò, à tyah péle ñ kwǎ tyi náhnáhle.

³⁵ Nví-á pǎ nǒ, ñ tò sǎhpú nǒ de ñ tǔò, té yo ñ tyí ne, nví-á syi pǎ nǒ, té tyah mè-á gbènmǎnǎle. ³⁶ Wǎh náh ké wěkile névye kǒ, pé kyi yòke yah dwe gbòplǎ gbno ànê kwlo sòkò. ³⁷ A me yo pé tyí ne, pépi yòkele pé kǒ, pé yó. Pé me à piki yah ne, à se ne, pépi yòke dwe pé kǒ pǎ pló lègbāmne ni? ³⁸ A me pé piki yah ne, búrn pló sǎ se me pé tyí ni? Nkě, pé kyi yah te. Páh kyi piki yah, pé pǎ yo ñ tyí ne, búrn pló kwǎ-á me pé tyí, ànê yénkyo pló nínóle. ³⁹ Kèpah tǔne, Yesu ne, pé névye pól kǒ pé kǒ tǔ tǐn tǐnne filkǐ

yõ. ⁴⁰ Névye mó kõ tẽ tĩn tĩnne, lèkwèkwè ànê tìkínìní pò gbãm gbãmne. ⁴¹ Pãh kõ tẽ te, Yesu búrn pló kwló ànê yẽnkyo pló nínó nópi tɔko, à ò yah yõ yĩnyõ, té wèkɪ Liyel tyí, té búrn kwɔkɔ pè kõ ne, pè dibi névye kõ. Té yẽnkyo nópi tɔ dibi névye pól kõ. ⁴² Képah tẽne, pé pól yõ tõ, ⁴³ té pè tõ pé búrn ànê yẽnkyo yónkwlonɔ tɛlɔ tuke mɔ gbétóló yí gbôninólé. ⁴⁴ Té nónó-á sò yòke mè yõ, pè sò me díbí nɛpí kèyõ nínó kyegbãmne.

Yesu kɔ yó-̀ngbẽ yõ

⁴⁵ Nénpó swɔ, Yesu ò *tò sáhpú kyí mɔ, pè de krótókè sɔko ne, pè yuku pé yahle yó-̀ngbẽ kahnune, Besayida kwil sɔko. Péwɔ mó tówú fin mɔ. ⁴⁶ Wãh pè fin mɔ te, à yuku yõh yó yõ, à kyɪ Liyelle n ni. ⁴⁷ Lékâh-á mɔ, krótókè sò me yɔ ntyó, té òmɔ ó me kènkwãh yõ. ⁴⁸ Dõ, à ò tò sáhpú we, yáhkí me péle n yohnɪ, pè me n kwlo krótókè vyónmɔnto-̀nsah. Tyah dal gbíne, à tyah n kɔ n yuku pé tírɪle yɔ yõtah, à n yuku pé kâl-̀nsah. ⁴⁹ Pãh à we, à n kɔ sɛ yɔ yõtah, pè we ne, lékó mírkí yó-á, té tyah n de n syi. ⁵⁰ Pé pól-á à we sɛ, pé sãm yɔkɔ. Nte, nénpó swɔ, à yɔ mɔ pé tyí ne: «Yé yé nɪ syãh, òmɔ ye. Yé káh tíkí pɪ.» ⁵¹ Té de krótókè sɔko pé tnô, yáhkí mó yĩn. Kè pɪ gbèndùnne náhnáh pé tyí. ⁵² Wãh búrn pɪ dò gbíl nê sɔko, pè náh sò ké dùkù pɪ, képah ye. Pé lékám sò kah tekɪ ké pínólé.

Yesu yámpú dénmɔnɔle Yenesareti sétáh yõ

⁵³ Pãh yó-̀ngbẽ kah, pè yini tẽ Yenesareti sétáh yõ, té pé krótókè yĩn mɔ yɔ vyãh tyí. ⁵⁴ Pãh fyò n tiki krótókè sɔko, névye núkú Yesu yah pɪ. ⁵⁵ Pãh noh ne, wãh me nýãh sɔko, pè n tyah pé yámpúle n twah pé sɛ sɛ yí sɔko ywõ ywõ pólle, ne n pɔ n pɔ ò tyí. ⁵⁶ Yesu-à de nýãh dùkù nê sɔko, kwil ñgbno ànê kwilpyé ànê gbno, névye pé yámpúnɔle n twah n pɔ ò tyí pé tówú tükè-̀ntãh sɔko. Pè n pɔ n tyah ñne n fal ne, à ye pé kõ, pé we tũ ñ fwòmɔn vyãh ó tyí. Nónó pól-á fyò we tũ ñ fwòmɔn vyãh tyí, pè n mó n ðe.

7

Farisiyèno ñgbò wãl kólólé

¹ Só yólé, *Farisiyèno ànê *Liyel ñgbò wèkɪ kwópú tükù wil Yerusalemɪ, à tuke mɔ pɔ Yesu tnô. ² Pè pɔ kè kyomɪ we ne, ò *tò sáhpú tükù-á me n yõ gbènsille. Pè náh me pé gbãne n kãm n wu pé ñgbòtãh tyí kólé. ³ Té, Farisiyèno ànê *Nsifunɔ tɛlɔ pól sò ñgbòtãh wèkɪ mè sãhnólé n kɔ. Pè náh sò yòkele n yõ, né pè náh pé gbãh kãm wu palle. ⁴ Pàh wil pɔ yòh sɔko, pè náh yòkele n yõ pé kãm nwèl-̀nkène. Pè sò pé ñgbòtãh pɪ dùkùnó náhnáh yísyó tɔ tẽ yíi kègbule, sɔ-á wóhno, ànê pní, ànê késên [ànê sɛ sɛ yĩnɔ] wúnó dùkù pèpeyne. ⁵ Képah ye, Farisiyèno ànê Liyel ñgbò wèkɪ kwópú me Yesu piki yah ne, kú se pɪ, té ò tò sáhpú náh me ñgbòtãh tyi sãhnólé n pɪ, té n yõ pé gbãh kãm nwu-̀nkène nɪ? ⁶ Képah sɔko, à me yɔ pé tyí: «Gbɪ lésò me *Yesayi tyí, wãh Liyel wey nê yɔ yépi vyèy nini wékípú tyí sɔko. Sɛ ye sò à wãrkɪ sah kéle: <Kéne névyele, pè ñne n gbilki vyãh ó sɔko,

té pé ni me fíí ríne.

⁷ Nírí nê-á pé n ne n pí rímo tyí, nònó ye kéle.

Tir yó náh, kwónó nê-á pé n ne n kō,
névyé sàhnó ye kéle, rímo tyí náh.»*

⁸ Yesu tō yō soko yo pé tyí: «Yépi Liyel tyi kōnsàhnóle n milki, ò té névyé tyí sàhnóle n pí. ⁹ Yé n gbah n tē Liyel tyi kōnsàhnó yahle, ò té yé ñgbò wàlle n kō! ¹⁰ Sō-á sō *Moyisi yo ne, névi-á yīne à ò sú ànê ò yūne n gbilki. Képah náh pí, névi nê-à ò sú ànê ò yú yilo, tē-á yīne kōnmōnole. ¹¹ Nte, yépi névyele n kwō ne, névi-à yo ò sú tyí, képah náh pí, ò yú tyí ne, páh sō ne, pé kwáh nēne à kō, páh kéle Liyel kō te. ¹² Yé ké gbí syi tē kō ne, à náh tō yīne à tir yó pí ò sú tyí, képah náh pí ò yú tyí. ¹³ Kéne pí dùkù soko ye, yé Liyel wey pí nònó tirlé yé ñgbò wàl kwónó soko. Anê yé n tō sēnkno náhnáhle n pí.»

Tyi nónó-á névile n silki Liyel yah

¹⁴ Képah náh, Yesu ò syi tówú ye tuke, té yo pé tyí: «Yé pólle, yé noh rí tyí, yé mó pí ne, ¹⁵ kwáh yó rítē náh n wil kégbó, à n de névi soko, té kí fē tē silki. Té, tyi nónó-á n wil névi soko, sépi-á n silki ñne. [¹⁶ Níkí-à me nê tyí noh noh tēne, tē ò níki sah noh!]»

¹⁷ Yesu-á yal tówú tnô, té kyí de gbô gbí nēne, ò *tò sáhpú ñne n piki n yah sēmirkí mè yōle. ¹⁸ A me pé syah ne, lékám kē névyé se pépi tole ni? Pé kō pí ne, névi-á kwáh nēne n dah n mō ò vyáh, képah náh fē tē silki n pí ni? ¹⁹ Ké náh n de ò ni soko. Káh ríkēne n de ò kékürkí soko, à kō à n kyí n wilki n kwe, wáh de filkí. Kéne wey soko ye à yo pé tyí ne, yōkeno pól-á kí fē yō. ²⁰ Té tō yo pé tyí: «Tyi nónó-á n wil névi foko, sépi ye ñne n silki Liyel yah. ²¹ Foko sōno túkúni nónó-á n wil névi soko, sépi ye à kō, à ò minne n pí fōfíkí soko, ànê yībe, ànê kōnmōno, ²² ànê syó yō yíkínó, ànê yí yúkú-ríkē soko, ànê népèkè, ànê yívi, ànê sen kú-ríkē soko, ànê dyó yónó, ànê névyé yīn yíkínó, ànê gblōy gbilkinó, ànê tō lékám kē soko. ²³ Kéne tyítúkúni pól n wil névi soko, à ñne n silki Liyel yah.»

Yesu sétō yīni wilki népô sê yó písê soko

²⁴ Képah náh, Yesu yal nénpó, à yuku Tiri sétáh yō. A kyí wōbú twah gbó yó soko. A náh sò me ké tyí ne, ne pí ne, páh me nénpó. Té, à náh tē we wōbú. ²⁵ Nénpó swō, pí yó sò me, *sétōle ò písê soko. Wáh Yesu tyí noh sē, à núkú pō gbētukuno di ò yah. ²⁶ Pi mēne, *Nsyifu ne náh sò ñne. A sò dubi Siri sétáh yō, Fenisi soko. Wáh pō, à sò me Yesule n ni ne, à sétō yīni wilki pé písê soko. ²⁷ Képah tēne, Yesu me yo ò tyí ne, à ye wēnpí ñgbò kō, pé yō tō. Wēnpí yōke náh yīne kè tōko mō pāhnpye kō. ²⁸ Pi mè mó yo ò tyí ne, gbí-á, pé Tē-ñgbē. Nte, wēnpí-á yōkele n yō, yēnmír nónó-à n syíkúli sétáh, pāhnpye kó ríkēne sépile n tō n yō ni? ²⁹ Képah soko, à yo pí mè tyí: «Á wey mè yīnne, á syi n to n yuku. Sétō ye wil á písê soko.» ³⁰ Káh pí sē, à me ò syi to yuku gbó, à kyí ò písê we sēnóle sē sē kwáh yō. Sétō sò wil te ò soko.

* 7:7 7.6 ànê 7 - Yah n te Yesayi 29.13 soko.

Yesu níkitù màhmàhkì wékí-ò yó de mo

³¹ Képah nàh, Yesu yal Tiri sétáh yò, à kyi soko Sidò kwille, té pyé Kwlogbām kwil sétáh kah, à yuku Kalile yo ònnè. ³² Nósyó me níkitù yó tē pò n̄ tyí, màhmàhkì wékí-òlè, té me à ni ne, à n̄ gbò sah n̄ yò. ³³ Képah soko, à dí mè tē wil, à gbe mo tówùlè, à kyi n̄ kèngblo dah mo dí ní soko, té sìn mo, à tuke n̄ nénporí tyí. ³⁴ Té n̄ yah yò yínyò, à mi dokò, té yo dí tyí pé kwil wey soko: «Éfata», nê-á pè n̄ ye: «Yíki n̄ mo.» ³⁵ Nénpó swò, dí ní yíki mo, n̄ nénporí de mo, à tyah n̄ weki tírr. ³⁶ Té, Yesu me pè sni ne, pè káh kéle n̄ yo n̄ kò névyè tyí. Té, wāh péle n̄ sni sò, pè pyé wānne n̄ mo ké yónkòno yò. ³⁷ Pé gbàn kàhdunò tē tyí, pè tyah n̄ yo wē tyí ne, gbi yò, n̄ tyípínó pól-á me kah ple! Wāh níkitùbi n̄ne n̄ yíki, té kèdyòni nénporíle n̄ de n̄ mo.

8

Yesu népì kèyò nínó kò yòkele

¹ Kéne sèpìn soko, tówù ngbè yó tō sò me tükènmònlè Yesu tnò. Té yò yò kwāh nàh sò me pé tyí sè, à n̄ *tò sáhpú ye, té me yo pé tyí ne, ² tówù mè yām-á me pé tē. Pé sèpìn tōnì-á ànè péwòlè yò, té yò yò kwāh nàh me pé tyí. ³ Páh ki pè fin mo, pè soko kwèkile, páh ki kah kwlo wèkì yah. Pé tükù-á n̄ wil fí soko. ⁴ Képah tē soko, n̄ tò sáhpú yo n̄ tyí ne, pé se ki fè we n̄yāh yòkele gbènni mè soko, ki pè kò, pè ki yò tō ni? ⁵ A me pè piki yah ne, búrn pló sò se me pé tyí ni? Pè me ne, kwárnínó-á. ⁶ Képah soko, à tówù kò pè kò tē sétáh, té búrn pló kwárnínó nòpi tòko, à weyne Liyel kò, té sè kwòki n̄ tò sáhpú kò ne, pè syi dibi névyè kò. Pè mó sè syi dibi pè kò. ⁷ Yènkypì yísyó tó sò me pé tyí. A weki Liyel tyí sé tyí yò, té ne, pè sé tó tóko dibi pè kò. ⁸ Képah tēne, pé pól yò tō, té n̄ tò sáhpú yónkwòlòno télò tuke mo tóko yí kwárnínó. ⁹ Té nónó-á sò me nénpó, pè nò népì kèyò nínó kénkòlè. Képah nàh, à pè fin mo, ¹⁰ té mó núkú de krótókè soko ànè n̄ tò sáhpúle, à yuku Dalmanuta kwil sétáh yò.

Farisiyèno gbìl yah kò Yesu tyí

¹¹ Képah tē soko, *Farisiyèno pò tyah yékàblè n̄ pi Yesule, té n̄ sòlè n̄ mo n̄ yah ne, à gbìl yó pi pé yah, nê-á kè wèki n̄ pi ne, wāh n̄ wil Liyel tyí. ¹² Képah soko, Yesu mi dokò náhnáh, té yo pé tyí: «Kù pi, té kwey gbì névyè gbìlne n̄ yah n̄ kò? Kègbi yò, mé kéle n̄ yo yé tyí, gbìl yó n̄tē nàh pè wèki n̄ pi!» ¹³ Té yal pé tnò, à de krótókè, à yuku yò-ngbè kahnne.

Yesu tò sáhpú lékám tékínòlè

¹⁴ Légbìne, Yesu *tò sáhpú sò pé dyo fwo yòke tókónòlè. Búrn pò núkú ó sò me pé tyí krótókè soko. ¹⁵ Képah soko, Yesu me kè gbah yo pé tyí: «Yé yé gblòyne n̄ kyòmì *Farisiyèno ànè *Yeròdi búrn dokò dokò kwàhle.» ¹⁶ Wāh yo sè, n̄ tò sáhpú yékàb mo ne, búrn kè yìn-á à kò, à képah yo. ¹⁷ Wāh pè kyòmì we, à pè piki yah ne, kù se pi, té pè yékàblè n̄ pi búrn kè yinne ni? Pè kó tōnì me ké tyí yah we sè ni? Pè kó kè pì ni? Pé lékám se me vikéntùnòlè ni? ¹⁸ Yí-á me pé tyí, pè kó me n̄ yah ni? Ni me pé tyí, pè kó

me n nohni ni? Pé dyo kó me n kwne ni? ¹⁹ Páh lésò búrn pló kwól kwóki dibi népí kèyò nínó kyegbām kō, gbétóló yí sǒ se pè kwel yónkwlonole ni? Pè me ne, gbōninó-á. ²⁰ A tǒ pè piki yah ne, té páh lésò búrn pló kwárnino kwóki dibi népí kèyò nínó kō, tǒko yí sǒ se pè kwel yónkwlonole ni? Pè me ne, kwárnino-á. ²¹ Képah soko, à yo pé tyí ne, té, pè náh tǒnì me ké tyí yah wè sè ni?

Yesu yítú yó yí yíki mǒ Besayida kwil soko

²² Yesu ànê ò *tǒ sáhpú-á kyí yíni tē Besayida kwil, nósýo pǒ yítú yóle ò tyí, té à ni ne, à tǔ ò tyí. ²³ Yesu me yítú mè gbò soko tē, à wil òne kwil gbòpǒ, té sìn mǒ ò yí soko, té ò gbǎn sah ò yǒ, té à piki yah ne, à se me n yah ni? ²⁴ Yítú dí ò yah yǒ, té ne, páh me névyele n yah yirkòò, sésân sǒ. Té, páh me n kǒ. ²⁵ Yesu tǒ ò syí ò gbǎn sah dí yí yah. Kǎh pǐ sè, à fè n yah pnepne, à de. A yíyìn pǒlle n wah n pne wè soko. ²⁶ Képah soko, Yesu yo dí mè tyí ne, à soko ò gbò, té à káh syǒ kwil soko.

Pyeri kè yo ne, Yesu-á Liyel ne tékínmǒnole

²⁷ Képah náh, Yesu ànê ò *tǒ sáhpú yuku Filipe Sesarí gbòpǒ kwlo òinne. Páh me wèkì yǒ gbí òne, à pè piki yah: «Névyé tē tyí, òmǒle, nê me?» ²⁸ N tǒ sáhpú ne, tǔkú-á ne, *Wèlnwìlkì-ò Nsyǒ-á òne. Tǔkú mó ne, *Yeli-á. Tǔkú tǒ ne, *Liyel tēntǒ syínyo-ò yó-á òne. ²⁹ A me tǒ pè piki yah: «Té yépi tē tyí, òmǒle, nê me?» Képah tēne, Pyeri yo ò tyí ne: «*Krista ye ále, Liyel-á ne, páh kǐ nê tekì mǒ.» ³⁰ Képah soko, Yesu pè sni ne, pè káh kè yo ne syah.

Yesu ò kúnò ànê ò yúkúnó tyí yo

³¹ Képah soko, Yesu tyah ò *tǒ sáhpúle n kwǒ ne, *Névi Pi-á yíne à de yèvyǎhrí soko náhnáh. Yèwǎhni, ànê *sárká wìlkìpu yǒtǎm ògbnǒ, ànê *Liyel ògbò wèkì kwópú-á kǐ à yahle, té kǐ à ko n mǒ n pi. Té, sèpìn tǒ-ò sóle, wǎh kǐ yuku. ³² Wǎh kéne wey yo dal mǒ pè syah sè, Pyeri me à ye kèkǐ, à kyí tyah lékǎhle òne n kǒ. ³³ Képah soko, Yesu ò yah vi ò tǒ sáhpú yah, té lékǎhle Pyeri kǒ, té yo ò tyí: «To ní tnǒ, *sétǎn yǒtè! A fǒkǒ sǒno náh me núkúle Liyel tyíle. Névyé tyí kǒ ye áwǒ n sǒ.»

Yesu sǒ tē òkùle

³⁴ Képah náh, à me tǒwú ye pǒ ànê ò *tǒ sáhpúle, té yo pé tyí: «Névi nê-á me ké tyí ne, pé òmǒ sǒ tē, tē ò gblǒy dyóyí tyi ye, à mó ò *dahni twah, à mó òmǒ sǒ tē.* ³⁵ Sè ó ye: Névi nê-á ne, páh pé minne n pwah n mǒ, à kǐ tekì ké soko. Té névi nê-á tekì ò min soko òmǒ ànê òvìni wey sǎn yíinne, òmǒ min kǐ pwah. ³⁶ Kè kǐ tir nê pekì névi tyí, wǎh kèkǒyǒ yí pól we, té kǐ n tekì n pi tyé-ríkè min soko? ³⁷ Kwáh nê tē me névi kǐ fè kǒ, kǐ ò min dwe syi sah? ³⁸ Kwey gbí névyele, Liyel dèl ànê tyípèl pípú ye péle. Nte, névi nê-á sen ku òmǒ tyí, ànê ní wey tyí yónóle pépi wró, *Névi Pi tǒ kǐ sen ku tē yah, wǎh só òne pǒ ò sú gblò soko, ànê *yínyǒ tēntǒbele.»

* 8:34 8.34 - Dahni twáhnǒ n wèkì ne, á á vi sah á min kǒ kǒ tēne Yesu tyí kǒle.

9

¹ Té tǒ ò sɔ́ yí yo pé tyí: «Mé kéle n yo n dal n mǒ yé tyí kègbɛ yǒ: Yépi nónó-á ásò, yé tǔkù náh n ku n pi, té kɪ *Liyel tǒrí wɛ yíne, pǒntenle. Kè kɪ n pi ténwɛnǒ òngbène.»

Yesu vǐnmǎnǒ òkùlè

² Sèpǐn kénúkò-ò sókónteno náh, Yesu me Pyeri ànê Nsyaki ànê Nsyǒ tɛ, à yuku péle yǒh òngbɛ yó yǒ. Pépi ó ye sǒ pé yahle nénpǒ sǒkǒ. Té, ò òkùlè me vi mǒ pé yah sǒkǒ. ³ N flo piki, à n tɛ pépér. Ké névi náh me kèkǒyǒ kɪ fɛ kwáh yó n tɛ piki n pi sɛntɛne. ⁴ Képah sǒkǒ, *Yeli ànê *Moyisi wil pé yah, me n yāh ànê Yesule. ⁵ Képah tɛne, Pyeri me yo Yesu tyí ne, kwǒ-ò dí, kǎh yíne pé tɛ ásò. Páh kɪ yèpyeno tǒnǒ pɪ ásò, núkùlè òmǒ tyíle, núkùlè Moyisi tyíle, núkú mó pɪ Yeli tyíle. ⁶ Pyeri náh sǒ pɛ, wǎh nê yo n pi, képah ye. Tiki sǒ òmǒ ànê ò kópú népɪ ními kah tɛ. ⁷ Pǎh me képah sǒkǒ, nýírki yó pǒ fob mǒ pé yǒ. Kéne nýírki sǒkǒ, yínpǒ yó n wil pè n nohnɪ ne: «Ñmǒ nê-á yò, òmǒ nìdè Pídí ye òne. Yé ne n nohnɪ ò tyí!» ⁸ Kéne ní yǒ, *tǒ sǎhpú-á yah kǒ pé gbòplǒ sǒkǒ, pé náh tǒ névi wɛ. Yesu núkúni ó sǒ wú ànê péle.

⁹ Pǎh me yǒlile n tiki gbí nêne, Yesu pè sni ne, pǎh tir nê wɛ, pè káh kè yāh névyɛ syah, kè pǒ nǒ *Névi Pi yúkúnwǐlnǒ tyí lékyí wró. ¹⁰ Pè me snínǒ mè tɛ yín, té mó tǒ me wɛne n piki n yah ne, kú se à n ye lékyí wró yúkúnwǐlnǒle nɪ?

¹¹ Képah tɛne, pé tyah òne n piki n yah ne, kú se pɪ, té *Liyel òngbò wɛkɪ kwópú ne, Yeli òngbò-á yíne à pǒ? ¹² A yo pé tyí: «Yeli òngbò ye yíne à pǒ tyi pól tǒ sah. Nte, kú pɪ kè wǎrkɪ sah *Liyel wey sɛbɛnǒ sǒkǒ ne, Névi Pi-á kɪ yèvyǎhrɪ pɪ náhnáh, té pè kɪ òne n yílo nɪ? ¹³ Nte, mé kéle n yo n dal n mǒ yé tyí ne, Yeli-á pǒ tɛ. Té, névyɛ-á à pɪ pé dyǒ dyǒ tɛne. Sɛ ye sǒ kéle wǎrkínsǎhnǒle Liyel wey sɛbɛnǒ sǒkǒ ò tyí yǒ.»

Yesu sétò yíni wilki wɛnpir yó sǒkǒ

¹⁴ Képah sǒkǒ, pǎh yíni tɛ *tǒ sǎhpú tɛlǒ tǒnǒ, pé tǒwú òngbɛ yó wɛ, pé me pè kore vi, té *Liyel òngbò wɛkɪ kwópú me yékǎble n pɪ tǒ sǎhpú nǒpile. ¹⁵ Névyɛ-á núkú Yesu wɛ gbí nêne, kè pɪ pé tyí gbɛndúnine. Pè to kyɪ wɛkɪ ò tyí. ¹⁶ Yesu me ò tǒ sǎhpú piki yah ne, kwáh nê yékǎb se pè n pɪ péle nɪ? ¹⁷ Nte, dí yó sǒ me tǒwú sǒkǒ, òmǒ yo ò tyí ne, kwǒ-ò dí, páh pǒ pé pídíne ò tyí. *Sétò yó-á me ò sǒkǒ, me à pɪ kèdǒkile. ¹⁸ Kè òne n kwel n min n kǒ tǎntǎn pól sǒkǒ sétáh. Gbɛfǒkǒpikini n ne n wil ò vyāh, té à ò yínile n tah, ànê ò wil n kǒkǒ. Képah-á, pé pǒ òne ò tǒ sǎhpú tyí ne, pé sétò mè yíni wilki ò sǒkǒ, té pè náh tɛ wɛ. ¹⁹ Képah tɛne, Yesu me yo pé tyí ne, Liyel yǒ sɛ-ńkɛ névyɛ, pé se kɪ tɛ péle pǒpǒ, kɪ pǒ sɔ́ gbí nê tyí nɪ? Pé se kɪ pè so sah, kɪ pǒ sɔ́ gbí nê tyí nɪ? Nkɛ, pé pǒ òne pé kǒ. ²⁰ Pè mó pǒ òne à kǒ. Sétò-á fyò Yesu wɛ, à piri yike kègbule, à sɔ́kɪ sétáh, à n pil n kǒ gbɛfǒkǒpikini ò vyāh. ²¹ Képah sǒkǒ, Yesu me piri sú piki yah ne, gbí ne se kè tyah ò tyí nɪ? A me yo ò tyí ne, ò wɛnpir gbí òkù-á. ²² Kéyahle, sétò-á òkɛne à tǒkǒ n min n dah n mǒ nyāh, képah náh pɪ, ni

sokɔ, n̄ kò-nsahle n yah n kɔ̄. Nte, wàh kɪ fě n tẽ n pi, à pé yãm yah, à mó pé yohnu mo. ²³ Képah sokɔ, à me yo dí mè tyí: «Máh kɪ fě n tẽ n pi wò...! Tyi pól kɪ fě pɪ Liyel yò sě-ò tyí.» ²⁴ Nénpó swò, piri sú gbo mo ne: «Mé sě ké yò, té kè me tah ní tyí. N̄ yohnu mo ké sokɔ.» ²⁵ Képah sokɔ, Yesu-á névye we, pè n to n tuke pé yò sě, à díri kɔ̄ *sétò mè yò, té yo n̄ tyí ne, ñmo nê-á névile n pɪ kèdòkì ànê níkitũne, à wil piri mè sokɔ! Té à káh tɔ̄ de yah n̄ sokɔ! ²⁶ Wáh yo sě, sétò me gbo mo, té piri yike kègbule, té mó wil n̄ sokɔ. Piri núkú pɪ tẽ kúnó sɔ̄, fóó névye náhnáh n yo ne, wáh ku. ²⁷ Nte, Yesu me à tẽ n̄ gbò tyí, à yilki sah. Piri yuku yin.

²⁸ Yesu-á de wòkò gbí n̄ne, ñmo ànê n̄ tò sáhpú ye sò wũ pé yahle, té pè me à piki yah ne, kú se pɪ, té pépi náh tẽ we sétò mè yini wilki piri sokɔ nɪ? ²⁹ A me yo pé tyí: «Níri ó sokɔ ye kéne sétàn dùkú kɪ fě yini.»

Yesu tɔ̄ n̄ kúnó ànê n̄ yúkúnó tyí yo

³⁰ Páh yal n̄npó, pè me Kalile kwolole n kah, té Yesu náh sò me ké tyí ne, pè pé mé-nsah pɪ. ³¹ Tir yó náh, à sò me n̄ *tò sáhpúle n kwò, té me n yo pé tyí: «*Névi Pi kɪ n dahbɪ n pi névye gbò. Pè kɪ à ko mo, té sèpìn tɔ̄-ò sóle, à kɪ yuku.» ³² Nte, n̄ tò sáhpú náh sò me wey mè tyí yah we, té tíki sò me pè tẽ n̄ pikinyahnole.

Nê tẽ kal?

³³ Képah náh, pè yini tẽ Kapernayim kwil sokɔ. Páh me wòkò sokɔ gbí n̄ne, Yesu n̄ *tò sáhpú piki yah ne tir nê yékâb se sò pè n pɪ wěkì yah nɪ? ³⁴ Nte, pè náh tir we yo. Tir yó náh, pè sò me yékâble n pɪ wěkì yah ne, pé pɪ pépi wró nê tẽ-á kal. ³⁵ Képah sokɔ, Yesu kɔ̄ tẽ, té n̄ tò sáhpú népì gbõnimí ye, té yo pé tyí: «Nê-à me ké tyí ne, pé pɪ yah yétêne, ñmo yĩne à pɪ pé no náhtũne, à mó pɪ tònpile pé tyí.» ³⁶ Képah tẽne, à wènpir yó tẽ po pé nyó. Té à tẽ kòhli n̄ nɪ yò, té yo n̄ tò sáhpú tyí: ³⁷ «Névi nê-à wènpir mè kénkò ténó plé ñmo yin yò, ñmo ye tẽ tẽ plé. Névi nê tɔ̄-à ñmo ténó plé, ñmo ó náh tẽ tẽ plé: Nte nê-á tekɪ mo ñmole, ñmo ye à tẽ plé.»

Á sépe náh n̄ne, á pèpey ne ye ñne

³⁸ Képah sokɔ, Nsyò me yo Yesu tyí ne, pé kwó-ò dí, pépi-á dí yó we, à me *sétanne n̄ yini n̄ wilki n̄ yin yò. Té, à náh sò me pépile. Képah-á pé kɔ̄, pé ne pé à yini mo ké pínóle. ³⁹ Yesu me yo pé tyí: «Yé káh à yini mo. Névi náh fě gbíl pɪ n pi ñmo yin yò, té kɪ tɔ̄ ñmo yinne n yɪki n̄npó swò. ⁴⁰ Tir yó náh, á sépe náh n̄ne, á pèpey ne ye ñne. ⁴¹ Kègbɪ yò, mé kéle n yo yé tyí: Yáh pɪ *Krista tyile, névi nê-à ni ngbiyĩne yé kɔ̄ yé wò képah yinne, ké pèpɔri kɪ dyah óle à dyah.»

Tyi nóno-á yo gblɔy ténó tyí sokɔ

⁴² Wènpì nóno-á sě ñmo yò, névi nê-à pé sokɔ ne yó yò yɪki dah mo tyípél sokɔ, kè kɪ sò fónfó pè dah-ngbè toh tẽ yègbɪ sokɔ, pè kyɪ min dah mo yóntí ngbè sokɔ. ⁴³ Á gbò-à n dah n mo ále tyípekè sokɔ, kè kãm n milki, n̄ té n kyɪ n de gbò núkúle tyé-ńkè min sokɔ. Kèpah kɪ fónfó kal á gbàn nini kyíndenole ní-ńkè nyàhnpekè sokɔ. [⁴⁴ Nénpó sokɔ, kèfyò nóno-á wille n

yõ, sè nâh n ku, ànê ké nyâhnpèkè nâh n ni.] ⁴⁵ A gbâhkî-à n dah n mɔ ále tyípékè sɔkɔ, kè kãm n milki, ò tɛ n kyɪ n de gbâhkî nùkùle tyé-ńkê min sɔkɔ. Képah kɪ fónfó kal á gbyêh nini minndahnmonɔle nyâhnpèkè sɔkɔ. [⁴⁶ Nénpó sɔkɔ, kɛfyɔ nónó-á wille n yõ, sè nâh n ku, ànê ké nyâhnpèkè nâh n ni.] ⁴⁷ A yí-à n dah n mɔ ále tyípékè sɔkɔ, kè wilki n milki, ò tɛ n kyɪ n de yí nùkùle *Liyel yòtòrí sɔkɔ. Képah kɪ fónfó kal á minndahnmonɔ yò yí nínòle nyâhnpèkè sɔkɔ. ⁴⁸ Nénpó sɔkɔ, kɛfyɔ nónó-á wille n yõ, sè nâh n ku, ànê ké nyâhnpèkè nâh n ni.

⁴⁹ Képah ye, no pól kɪ tɔ sah nyâhle, sɔ-á pne n pɪ kéle. ⁵⁰ Pnɛnɛ, kwâh pɛpɛy ye kéle. Tɛ ké syínsyí-à wil ké sɔkɔ, sɔ me yé kɪ tɔ fɛ pɪ kéle, tɛ kè kɪ tɔ nɔ? Yé pne mɔ yé gblɔy sɔkɔ, yé tɛ wɛ tyí yèvinɪ sɔkɔ.»

10

Yesu-á kwónó nê kɔ fúr yíkínó tyí sɔkɔ

¹ Yesu-á yal nénpó, à kyɪ Yude sétâh yõ, tɛ yuku Yurdɛ yónkahnɛ. Képah sɔkɔ, tówú ñgbɛ yó tɔ tuke mɔ ò tnó. A me tyah péle n kwɔ ñgbò tyí kòle. ² Képah tɛnɛ, *Farisiyɛnɔ yísyó nɔ de ò tnó nɛ, pé kyɪ ò sò mɔ yah. Tɛ ñnɛ n piki n yah nɛ, ké wɛkì se me dí tyí kɪ ò kyɪ fin mɔ nɪ? ³ A me yo pé tyí nɛ, tir nê se sò *Moyisi yo sah pé tyí nɪ? ⁴ Pè me nɛ ńkê, Moyisi-á ké wɛkì kɔ nɛ, wâh á kyile n fin mɔ, á ò fínmɔnɔ tãrfyò sɛbɛ pɪ à kɔ. A mó à fin mɔ. ⁵ Képah tɛ sɔkɔ, Yesu yo pé tyí: «Yépi kùkùtãhkì yin ye, Moyisi me ké wɛkùle yé kɔ sɛ. ⁶ Ntɛ, kèkòyó mɔ gbíne, dí ànê sê ye Liyel mɔ. ⁷ Képah ye, dí kɪ ò sú ànê ò yú sah, tɛ kɪ kyɪ yégbékè kwɔ mɔ ànê ò kyile, ⁸ tɛ pé nímí kɪ pɪ nùkùle. Képah sɔkɔ, pè nâh tɔ n pɪ n pi nímíne, pè kɪ pɪ nùkùle. ⁹ Kãh pɪ sɛ, Liyel-á nê kwɔ mɔ, névi kãh kè gbekɪ.»

¹⁰ Pãh de wòkò, ò *tò sãhpú tɔ à piki yah wɛy mè yòle. ¹¹ A me yo pé tyí: «Dí-à ò kyɪ fin mɔ, tɛ tɔ sê yó tɔkɔ, à tyípékè pɪ ò kyɪ ghen tɛ tyí fòfíkì sɔkɔ. ¹² Sɛ ó ye tɔ, sê-à ò pɛ yahle, tɛ kyɪ de dí yó tyí, à tyípékè pɪ fòfíkì sɔkɔ ò pɛ ghen tɛ tyí.»

Yesu sãm mɔ wɛnpì sɔkɔ

¹³ Képah tɛnɛ, névyɛ pɔ wɛnpìle Yesu tyí nɛ, à ò gbãh sah pé yõ. Tɛ ò *tò sãhpú me tyah dírilɛ n kò pé yõ. ¹⁴ Wãh képah wɛ sɛ, à yo ò tò sãhpú tyí fòkònyãhnì sɔkɔ nɛ: «Yé ye wɛnpì kɔ, pè nɛ n pɔ n pɔ ńmɔ tyí. Yé kãh pé yahle n kò. Nónó dùkù-á me kéne wɛnpì sɔ, *Liyel yòtòríle pépi tyí ye. ¹⁵ Mé kéle n yo yé tyí kègbɪ yò: Névi nê-à *Liyel tórí fɛ syi ńkêne wɛnpir sɔ, à nâh kè wɛ n de n pi pólle.» ¹⁶ Képah sɔkɔ, à wɛnpì tɛ, tɛ ò gbãh sah pé yõ, à sãm mɔ pé sɔkɔ.

Tãhí yó pɔ Yesu tyí

¹⁷ Képah nâh, Yesu-á n yuku wɛkì yah, dí yó to pɔ gbètukunɔ di ò yah, tɛ à piki yah nɛ, kwó-ò pɛpɛy, pé se kɪ pɪ sɔ, tɛ kɪ tyé-ńkê min wɛ nɪ? ¹⁸ Yesu me yo ò tyí: «Sò me, tɛ á ń ye pɛpɛyɛnɛ? Nɛ pɛpɛy yó ńtɛ nâh mɛ. Liyel ó ye pɛpɛyɛnɛ. ¹⁹ A Liyel tyi kònsãhnó pì kè, nê-á n yo nɛ, kãh nékókè mɔ, kãh fòfíkì pɪ, kãh yíbe yí, kãh mìnì sah á ní-ò yõ, kãh nɛ n syíkɪ nɛ yõ,

á sú ànê á yúne n tē ple.»* 20 Wáh yo sē, dí me à syah ne, kwó-ò dí, páh me sépinó pólle n pɪ pé wēnpir gbí òkùle. 21 Képah sòko, Yesu me à yah tyínono sòko, té yo n tyí ne, tyínúkú-á yah kwlo n tyí: A kyɪ n gbàn yí pól yām, à mó sé pó dibi yāmtām kō. Képah sòko, wáh kɪ yínyō tahrɪ wɛ, à mó pɔ pé sò tē. 22 Té, dí mè-á képah noh sē, n yah yɪkɪ. A sòko yèkwɔri sòko. Tahrɪ ngbē sò me n tyí, képah ye.

23 Káh pɪ sē, Yesu n gbòplo yah kore vi, té yo n *tò sáhpú tyí: «Tahbi dénóle *Liyel tǒrí sòko, kè me tah dé!» 24 Kéne wey n tò sáhpú gbàn du kègbule. Nte, Yesu tǒ n syɪ yo pé tyí: «N wēnpì, Liyel tǒrí sòko dénó me tah náhnáh. 25 Yāhmíkì dénwìlnóle sèndi pwáh sòko, képah kɪ fāhfāh kal, tǎh dénóle Liyel tǒrí sòko.» 26 Képah tē sòko, pé gbàn kah du. Pè wēne n piki n yah pé tyí tyíle ne, nte, nê wɔ se kɪ mó pwah nɪ? 27 Yesu me pé yah, té yo pé tyí: «Névi tē tyí, kè náh fē n pɪ n pi, té Liyel wɔ tyí, kè kɪ fē pɪ. Nmɔ tē we tyi pól tyí.»

28 Képah sòko, Pyerɪ yo n tyí ne, nte, pépi-á tyi pól sah ñmɔ sò tē yinne. 29 Yesu me ne: «Kègbɪ yō, mé kéle n yo n dal mɔ yé tyí ne, névi nê-à fē syi, n kéte, ànê n yúpyé, ànê n yú, ànê n sú, ànê n wēnpì, ànê n swēy sah ñmɔ yinne, ànê nìvìnì wey sán yinne, 30 tē kɪ sēnknoɔ lèkwèkwe we kèkōyó mè sòko. A kɪ kétlo, ànê yúpyé, ànê yúbí, ànê wēnpì, ànê swēy we. A kɪ fóhnó tɔ we, té kɪ tyé-ńkē min we ńsò kèkōyó sán sòko. 31 Nónó-á me núkúnúkú ne gbrole, pé náhnáh kɪ pɔ n pɪ n pi ne télóle. Té nónó-á me núkúnúkú ne télóle, pé náhnáh kɪ pɔ n pɪ n pi ne gbrole.»

Yesu tǒ n kúnò ànê n yúkúnò tyí yo ke tǒ-òle

32 Yesu ànê n *tò sáhpú sò me wèkì tē n òko n yuku Yerusalemɪ sòko. A sò me n ko n tò sáhpú yahle. Légbíne, pé fòko me fèkínóle. Té nónó tɔ-á me n sò tē, tìkì sò me pé tē. Képah sòko, à n tò sáhpú népì gbònimí ye kèkì pé yahle, à kyɪ tir nê-á kɪ à yíni n tē n pi, ké yah yo pé syah. 33 A ne: «Yé yah, á we òko n yuku Yerusalemɪ sòko yò. *Névi Pi kɪ dahbi *sárká wìlkìpu yòtām ngbno, ànê *Liyel ngbò wèkì kwópú gbò. Pè kɪ à mɔ kù kō, té kɪ à dahbi Liyel yò sē-ńkēpú gbò. 34 Pépi kɪ kóle ñne n ko, té kɪ n sìn n mɔ n yò. Pè kɪ à ko yéfòhle, té kɪ à ko mɔ. Té, ké sèpìn tǒ-ò sóle, à kɪ yuku.»

Nsyaki ànê Nsyɔ-á nê ni

35 Nsyaki ànê Nsyɔne, Sebede wēnpile, pé nɔ de Yesu tnò, té yo n tyí ne, kwó-ò dí, tir nê-á pé pɔ ní-ńsah n tyí, páh me ké tyí ne, à kè pɪ pé tyí. 36 A me pé piki yah ne, tir nê se pé ne, pé pɪ pé tyí nɪ? 37 Pè mó yo n tyí ne, wáh kyɪ yíni tē n yòtǒrí tyah sòko, à ye pépi sòko ne núkú tē n gbòyò sò, ní-ò mó tē n gbèyìnè sò. 38 Képah sòko, à yo pé tyí: «Kwáh nê-á yé n ni, yé náh kè pì. Yé se kɪ fē wɔ n wɔ wɔ wóh sòko, kɪ de wil yèvyāhrɪ sòko n tyí kòle?» 39 Pè me à syah ne, páh kɪ tē we. A me yo pé tyí: «Gbɪ ye, yé kɪ n wɔ n pi n wɔ wɔ wóh tē wɔ sòko, té kɪ n de n wil n pi yèvyāhrɪ sòko n tyí kòle. 40 Nte, névi nê-á n tē n pi n wɔ wɔ wóh tē wɔ sòko, kè kɪ fē pɪ n pi n pi, té Liyel wɔ tyí, kè kɪ fē pɪ. Nmɔ tē we tyi pól tyí.»

* 10:19 10.19 - Yah n te Ekisode 20.12-16 sòko.

wil n pi nímɔ tyí. Kéne tẽ-ntàn kɪ pɔ névyɛ kɔ̃ n pi, Liyel-á sè tɔ̃ sah nónó yinne.»

41 *Tò sáhpú népí gbã́m téló-á képah noh sɛ́, pé fɔkɔ vyã́h Nsyakɪ ànê Nsyɔ́nɛ. 42 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ pé pól ye, té yo pé tyí: «Yé pĩ nɛ, sétáh mè yò kwlo yòtãm-á pé kwil tã́nne n tẽ n sah pé dɔɔ dɔɔ tẽne, té kwil né-ngbɔ n mó pé tã́hkile n sah névyɛ yò. 43 Nte, yépi tyí nã́h n pi n pi sɛ́. Gbɛntɛ náhɛ, yépi sɔkɔ nê-à mɛ ké tyí nɛ, pé pɪ yòtẽne, tẽ ñ gblɔy pɪ yé tɔ́npɩɛ. 44 Té, yépi sɔkɔ nê-à mɛ kɪ tyí nɛ, pé yòtɔ́rí yah n kɔ̃, tẽ ñ gblɔy pɪ yé pól yɔ́ɛ. 45 Tir yó nã́h, *Névi Pi nã́h pɔ nɛ, névyɛ tɔ́ɛ n pɪ péwɔ tyí. Nmɔ ye pɔ tɔ́ pɪ yinne névyɛ tyí, té kɪ ñ min kɔ̃ névyɛ náhnã́h yò dwe yinne.»

Yesu yítú dí Bartime yí yíkɪ mɔ

46 Képah nã́h, pé yĩni tẽ Yeriko kwil. Yesu, ànê ñ *tò sáhpú, ànê tówú ngbɛ-á n wil kwil sɔkɔ gbí nêne, yítú dí yó sò mɛ tɛ́nɔ́ɛ wɛgbalɔ sɔkɔ, mɛ n ni n syi. Time pídí ye sò ñne, pé n ye Bartimeɛ. 47 Wã́h noh nɛ, Nasarɛti Yesu-á n sɔkɔ, à tyah n de n syi nɛ, Yesu, *Davidi pídí, à pé yã́m yah. 48 Képah sɔkɔ, náhnã́h sò mɛ ñ vyã́hɛ n tũ. Nte, à tɔ́ n kah n de n syi nɛ, Davidi pídí, à pé yã́m yah. 49 Képah tẽne, Yesu yĩn, té nɛ, pé à ye yah. Pé mɛ yítú dí ye yah, té yo ñ tyí nɛ, à ñ nɪ vɪ, à mó yuku, wã́h mɛ ñne n ye. 50 Dí-á képah tẽ noh, à ñ fwòmɔ-ngbɛ milki, té yɔkɔ syíkɪ ñ gbyɛ́h yò, à yuku Yesule n yíkɪ. 51 Yesu mɛ à piki yah: «Kú mɛ á nɛ, mé pɪ á tyí?» Yítú dí mɛ yo ñ tyí nɛ, kwɔ́-ò dí, à kè pɪ, pé tɔ́ nɛ n yah. 52 A mɛ yo ñ tyí: «Nɛ n yuku, nímɔ yò sɛ́nɔ́ ye ñ de mɔ.» Nénpɔ́ swɔ, ñ yí yíkɪ mɔ, à mɛ Yesu sò tẽ.

11

Yesu de òkùɛ Yerusalemɪ

1 Pã́h de n tɛ Yerusalemɪnɛ, pé sò mɛ yúkey Betefase ànê Betani kwille, Wólívýɛ sésã́n yòlɔ́ tɔ́. Képah sɔkɔ, Yesu ñ *tò sáhpú sɔkɔ népí ními wilki tɔ́, 2 té mɛ yo pé tyí nɛ, pé kyɪ kwil nê-á pé yahɛ. Pã́h kɪ kyɪ yĩni tẽ nɛ́npɔ́, pã́h kɪ ñkwɛ́ndyípírí yó wɛ tóhnmɔ́nsã́hnɔ́ɛ, névi nã́h ðɔkɔ yah nê yò. Pé à de pɔ. 3 Té, névi-à kɪ pé piki yah nɛ, sɔ́ se, té pé ñne n de nɪ, pé yo ñ tyí nɛ, ñ yétó-á mɛ Tɛ́-ngbɛ́ dí tyí. Té wã́h kɪ ñ syɪ à tekɪ mɔ núkúnúkú á́sò. 4 Képah sɔkɔ, pé mó sɔkɔ, à kyɪ ñkwɛ́ndyípírí mè wɛ tóhnmɔ́nsã́hnɔ́ɛ kégbó, gbó yó yah, wɛkɪ gbòpɔ. Pé mɛ à de. 5 Nónó-á sò mɛ nɛ́npɔ́, pé túkú pé piki yah nɛ, kú se pɪ, té pé ñkwɛ́ndyípírí mɛne n de nɪ? 6 Képah sɔkɔ, Yesu-á sò pé tɔ́ sɔ́, pé képah yo nɔ tyí. No ye pé kɔ́, pé à de sɔkɔ. 7 Pé mɛ pɔ ñkwɛ́ndyípírí mɛne Yesu tyí. Té pé flo mɔ ñ yò, Yesu kɔ́ à ðɔkɔ. 8 Névyɛ náhnã́h mó pé flo mɔ wɛkɪ yò. Túkú mó fòkò̀nì kò́h kyɛ́h sɔkɔ, à n mɔ n yuku wɛkɪ yò sɔkɔ. 9 Pã́h n yuku, nónó-á sò mɛ n kɔ́ Yesu yahɛ, ànê nónó-á mɛ ñ sò tẽ, pé sò mɛ n gbo n mɔ, mɛ yo tũ nɛ: «Wosanna, Tɛ́-ngbɛ́ Liyel yĩn pɪ gblò! Nê-á n pi ñ yĩn yò, Liyel sã́m mɔ ñ sɔkɔ! 10 Á sùtò *Davidi tɔ́rí nê-á n pi, Liyel sã́m mɔ ké sɔkɔ! Wosanna, Liyel yĩn pɪ gblò yĩnyò sɔkɔ.» 11 Yesu-á de Yerusalemɪ sɔkɔ sɛ́, à kyɪ de *Liyel wòkò

ngbê kéntáhkì sòkò. A kè yah kore vi, té n̄ syi wil. Képah náh, tyah-á pò n̄ piri, à sòkò ànê n̄ t̄ sáhpú n̄pí gb̄nimíne Betani kwil sòkò.

Yesu léplo ye m̄ sènsóké yó yō

¹² Ké dendale, páh n̄ wil Betani sòkò gb̄ n̄n̄e, kwek̄i Yesu t̄e. ¹³ Képah sòkò, à m̄e sènsóké yó w̄e f̄í m̄le gb̄op ké tyí. A m̄e n̄o de yah, pye-à k̄i n̄ w̄e n̄ pi ké tyí. N̄te, wáh ȳini t̄e ké tn̄o, à kyi k̄e w̄e m̄ur̄i óle. Ké pye p̄i gb̄í náh s̄ò n̄o, képah ye. ¹⁴ Képah t̄ēne, Yesu yo sènsóké m̄e tyí ne, ne náh t̄o ké pye yō n̄ yah n̄ pi pólle. N̄te, n̄ *t̄o sáhpú mó k̄e noh.

Yesule Liyel wòkò ngbê kéntáhkì sòkò

¹⁵ Képah náh, p̄e ȳini t̄e Yerusalem̄i. Yesu m̄e de *Liyel wòkò ngbê kéntáhkì sòkò, à tyah ȳi yámpu àn̄e dw̄épule n̄ ȳini n̄ wilki. Té p̄o t̄ũpu tabálnó tu wilki m̄o, àn̄e *sárká k̄e pye yámpu kl̄ole. ¹⁶ Té, à náh f̄e syi vyó n̄t̄e yó n̄t̄e k̄o, à de kah Liyel wòkò ngbê kéntáhkì sòkò. ¹⁷ Té tyah péle n̄ kw̄o, m̄e n̄ yo pé tyí: «Kè náh m̄e wárkínsàhn̄óle ne, <n̄m̄o Liyel wòkò k̄i n̄ ye k̄ek̄oyó kwlo kwlo pól névye n̄iri pí-risahle> di? Té, yépi m̄e p̄o k̄e p̄i névye yō v̄insyik̄ipu t̄e-nsahle.»* ¹⁸ Képah t̄ēne, *sárká w̄ilk̄ipu yōt̄am̄ ngb̄no àn̄e *Liyel ngb̄o w̄ek̄i kwópú-á k̄e noh s̄e, p̄e tyah Yesu k̄onm̄o-risahle n̄ yah n̄ k̄o. Té, n̄ tík̄i s̄ò m̄e p̄e t̄e, tir yó náh, n̄ kwónó tyí s̄ò m̄e n̄o t̄owú tyí. ¹⁹ Képah sòkò, gb̄íyí-á de, Yesu àn̄e n̄ *t̄o sáhpú wil kwil sòkò.

Sènsóké s̄esw̄ò kókónóle

²⁰ Ké dandal séngb̄ole, páh p̄o n̄ sòkò, p̄e sènsóké m̄e w̄e kókónóle, à p̄o syi ké yàhn̄i tyí. ²¹ Pyer̄i dyó-á to k̄o kéle, à yo Yesu tyí ne, kwó-ò dí, wáh s̄ò léplo ye m̄o sènsóké n̄e yō, à yah, ké pól-á kòkò. ²² Képah sòkò, Yesu yo pé tyí ne: «Yé s̄e Liyel yō. ²³ K̄egb̄i yō, mé kéle n̄ yo yé tyí: Névi k̄i f̄e yo yōl̄i ngb̄e m̄e tyí ne, k̄e yuku yal ás̄o, k̄e kyi n̄ syik̄i n̄ de pne yo sòkò. T̄e-à m̄e n̄ s̄o nk̄ēne t̄òt̄o n̄ n̄i sòkò, té m̄e s̄e ȳí k̄e yō ne, páh n̄ēne n̄ yo, káh k̄i p̄i, k̄e k̄i mó n̄tȳín̄o p̄i s̄e n̄ tyí. ²⁴ Képah ye, mé kéle n̄ yo yé tyí: Yáh kwáhdúkú n̄ēne n̄ yah n̄ k̄o Liyel tyí n̄iri sòkò, yé s̄e k̄e yō ne, yáh ké w̄e te. K̄e k̄i n̄tȳín̄o yé k̄o. ²⁵ An̄e t̄o, wáh yuku ȳin̄ n̄ tyah n̄iri p̄in̄óle, té á ní-ò-à m̄e p̄i de á tyí, k̄e yō m̄o à k̄o. Képah-à p̄i, yé sú Liyel n̄e-á ȳinyō, à k̄i yépi t̄o tyíp̄el̄ yō m̄o yé k̄o. [²⁶ N̄te, yépi-à névye tyíp̄elle n̄ yō n̄ m̄o péle n̄ k̄o nk̄ēne, yé sú Liyel náh yépi t̄o tyí yō n̄ m̄o yé k̄o n̄ pi.]»

N̄e w̄ek̄ile Yesu k̄o, à tyi nópile n̄ pi

²⁷ Yesu àn̄e n̄ *t̄o sáhpú-á pé syi kyi Yerusalem̄i sòkò, wáh m̄e n̄ k̄o *Liyel wòkò ngbê kéntáhkì sòkò gb̄ n̄n̄e, *sárká w̄ilk̄ipu yōt̄am̄ ngb̄no, àn̄e *Liyel ngb̄o w̄ek̄i kwópú, àn̄e ȳewáhn̄i p̄o n̄ tyí. ²⁸ Té m̄e à piki yah ne, n̄e ȳin̄ yō se à n̄ p̄i tyi nópile n̄i? N̄e se à k̄o k̄e w̄ek̄ile n̄i? ²⁹ A m̄e yo pé tyí: «Mé k̄i tir n̄úkú óle yé piki yah. Yáh k̄i k̄e yah yo n̄ tyí, n̄e ȳin̄ yō-á mé n̄ p̄i tyi nópile, mé k̄i k̄e yo yé syah. ³⁰ Yépi t̄e tyí, n̄e tek̄i m̄o Nsyōne, à p̄o névyele n̄ *wel n̄ wilki? Liyel se, f̄i névye se? Yé yo n̄ syah.» ³¹ Képah sòkò, p̄e tyah n̄ yo w̄e tyí ne, páh k̄i ne, Liyel-á tek̄i m̄o n̄ne, wáh k̄i ne, té k̄u se p̄i, té pé

* 11:17 11.17 - Yah n̄ te Yesayi 56.7 sòkò.

náh sě ò yó nı? ³² Pé náh se mó tǒ fě n yo n pi ne, névye-á tǒ ònne... Pè sǒ me tówú tíkile n pi, képah ye. No pól sǒ me n sǒ ne, Nsyǒne, *Liyel tǐntǒ syínyo-ò kègbı-á sǒ ònne. ³³ Képah sǒko, pè Yesu syah ne, pé náh pı. N tǒ mó yo pé tyí ne, nê yın yǒ-á pé tyi nópıle n pi, péwǒ tǒ náh mó kè yo pé syah n pi.

12

Divě sésân swāh tǒpú népêl sēmürkile

¹ Képah náh, Yesu tyah n yāh pé tyí sēmırn sǒko ne rıkē: «Dı yó ye lésǒ ðivě sésân sǒ, té kēki mǒ kè kore vi. Té kyı tédáhkı yó yǒ swǒ yó tǔ, ðivě sésân pye yíkı-ınsahle. Té me duke syíkıpú tē-ınsah mǒ. Képah náh, à swāh tǒpú tǒko, à pǒ swāh mē dahbı pé gbǒ, té pyē sǒko kóló. ² Sé pye gbe gbı-á pǒ nǒ, à ñ tǒnpı yó tekı mǒ ðivě sésân swāh tǒpú nǒpi tyí ne, pè pé tyí ðivě sésân pyele à kǒ, à pǒ pé kǒ. ³ Képah tēne, ðivě sésân swāh tǒpú nǒpi tǐntǒ dí tē ko, té à fin mǒ, à sǒko ñ gbǒ kókóle. ⁴ Swāh nétē tǒ tǒnpı yó tǒ. Pé tǒ kyı ñmǒ tǒ ko, té à mıkı ñ yǒ sǒko, té ñne n gbyǒ. ⁵ Swāh nétē tǒ ñ syı ñnı yó tekı mǒ n tǒ. Nmǒle, pè ñmǒ ko mǒ, té sēnkǒ pi pé náhnáh tyı: Pè pé tǔkú ko, té pé tǔkú ko mǒ. ⁶ Ne nǔkú nê-á sǒ wǔ sètē dí tnǒ, ñmǒle, ñ nıdè Pıdı ye. A ñmǒ tekı mǒ pé tyí tēyne, té me n sǒ ne, pǎh kı pé pi wǒ yah sen ku. ⁷ Nte, swāh tǒpú nǒpi-á à wē, pè tyah n yo wē tyí ne, pè yah, ñ gbēyǒpi-á n pi yǒ. Pè pǒ, pé à ko mǒ. Gbēki mó pi pépi tyıle. ⁸ Té dí pıdı tē ko mǒ, té à tǒko kyı milki ðivě sésân swāh kahıne.»

⁹ Képah sǒko, Yesu pè piki yah: «Sǒ me ðivě sésân swāh nétē kı pǒ n pi n pi? A náh pǒ ðivě sésân swāh tǒpú nǒpi pól ko mǒ, té kè dahbı n pi nǒsyó gbǒ ði? ¹⁰ Yé náh kè kar yah *Liyel wey sǐbǐ sǒko ði? Kè me wárkınsǎhnǒle ne:

«Wǒkǒ mǒpú-á dáhkı nê yahle,
képah pǒ pi dáhgбіle, wǒkǒ dáhgbenne.

¹¹ Képah n wil Tē-ıngbǐ tyı.

Té ápi tyı, gbēndǔnı tir ye kélē!»*

¹² Képah sǒko, *Nsyıfunǒ yǒtǎm tyah Yesu tē-ınsahle n yah n kǒ. Tir yó náh, pè sǒ pı ne, pépi yǒ-á à mı sēmırkı mēne. Té, tówú tıki sǒ me pè tē. Pè me ye n yǒ, té sǒko.

Wromenǒ yǒtǐ ñgbǐ mǒrı tyıle

¹³ Képah náh, pè *Farısyıēnǒ ànē *Yerǒdı náh névye tǔkú wilki tekı mǒ Yesu tyı ne, pè kyı à mǒ yah pıkınyahnǒ sǒko. ¹⁴ Pè pǒ yo ñ tyı ne, pé kwǒ-ò dí, pǎh pı ne, gbı ó kókǒ-á ñmǒ n ne n yo. A náh tíkile n pi névi yah. A náh névıle n wah névi sǒko. Wǎh gbıle névyele n kwǒ Liyel wēki yǒ. Képah-á pé kǒ, pé ne, pé à piki yah: Kè se yıne pé mǒrıle *Wromenǒ yǒtǐ ñgbǐne n kǒ, tı kè náh yıne? Pé se séle n mǒ, tı pé káh sè mǒ? ¹⁵ Nte, Yesu sǒ pı ne, nê-á pè n sǒ, képah náh pè n yo. Kǎh pi sǐ, à yo pé tyı ne, sǒ se pi, té pè péle n mǒ n yah nı? Pè pǒ pǒ mē nǔkúle, pé yah. ¹⁶ Pè me pǒ nǔkúle à kǒ. A me pè piki yah ne, nê yah se, ànē ñ yıne wárkınmǒnǒle ké

* 12:11 12.10 ànē 11 - Yah n te Yıgbıni 118.22 ànē 23 sǒko.

yõ nı? Pè à syah ne, Wromeno yõtë ñgbě-á. ¹⁷ Képah tēne, à yo pé tyí ne, pè Wromeno yõtë ñgběne n kō ñ tyíle, pè mó Liyelle n kō ñ tyíle. Képah soko, pé gbàn du ñ wey mè dùkùle.

Sadusēno Yesu piki yah lékyi yúkúnwílno tyi yõ

¹⁸ Sadusēnole, nósyo ye nónó-á ne, lékyi nán n yuku n wil n pi. Pé túkù po Yesu tnó, té à piki yah ne níkē, ¹⁹ kwó-ò dí, *Moyisi-á Liyel tir kònsàhnó mè wárki sah pé kō ne, dí nê tyí gbëndí-à me, té tē ku, té ñ kyí sah pi kēne, ñ gbëndí mè-á yīne à pékúsé mè toko. A wēnpí dubi à kō, nónó-á kɩ po n pi n pi ñ nénkyídí náhne.† ²⁰ Té, dínpí yísyo-á sò me népí kwárnimi pé yú tyí. Nénkyí tē-á sê toko, té ku, té ñ kyí sah pi kēne. ²¹ N sò syi me pékúsé mè toko. N to po ku, té à sah pi kēne. Tõ-ò to tyí po pi sē. ²² Sēntē ó-á pi pé no tóló pól tyí. Té népí kwárnimi nópi pól-á ku pi kēne. Pé kúnteno nán, pi mè to po ku. ²³ Kàh pi sē, lékyi yúkúnwíl sóle, pàh yuku, pi mè se kɩ pi nê tyíle nı? Tir yó nán, pé népí kwárnimi pól-á à pī sēle.

²⁴ Képah soko, Yesu yo pé tyí: «Liyel wey pí-ríkē, ànê Liyel tēnweno pí-ríkē yīn nán yéle pillkínó soko dí? ²⁵ Lékyi yúkúnwíl sóle, sê tókókì nán me, pè dékè nán me. Névyé kɩ me, á kɩ ne *yīnyõ tēntõbe sō pal tē-nsah. ²⁶ Á yuku lékyi yúkúnwílno tyi soko: Yé nán kè kar yah Moyisi sēbē soko, fí nê-á dukuni tyíle n yo, nê-á sò nyàh lépõle ké soko dí? Kè me wárkínsàhnóle nénpó ne, Liyel-á yo Moyisi tyí: «Nmo ye Abrahami Liyelle, ànê Yisaki Liyelle, ànê Yakobi Liyelle.»‡ ²⁷ Vye Liyel ye ñne, lékyi Liyel nán. Sē ye yéle kàhnpilkintēnóle yò.»§

Liyel tyi kònsàhnó soko nê-á gblo kal

²⁸ Képah soko, *Liyel ñgbò wēkì kwó-ò dí yó kēne yékáb noh. A kè we, Yesu tē we kè yo ple Sadusē nópi tyí. A me no de ñ tnó, té à piki yah ne, Liyel tir kònsàhnó nê tē se kal sé pólle nı? ²⁹ A me yo ñ tyí: «Liyel tir kònsàhnó nê-á kal sé pólle, képah we yò: «Á níki kwò, Yisrayel: Ápi Tē-ñgbē Liyelle, ñmo núkúni ó ye Tē-ñgbē Liyelle. ³⁰ N tyí yīne kè no á tyí á nı pólle, ànê á min pólle, ànê á foko sōno pólle, ànê á táhkì pólle.»* ³¹ Ké ní-ò we yò: «Á ní-ò tyí yīne kè no á tyí á gblõy tyí kōle.»† Liyel tir kònsàhnó yó n̄tē nán tō kal sépi nínóle.» ³² Wàh yo sē, Liyel ñgbò wēkì kwó-ò dí me yo ñ tyí ne, kàh ple, pé kwó-ò dí! Tyi nónó-á à yo, gbí-á séle. Tē-ñgbēne, ñmo núkúni ó-á Liyelle. Liyel yó nán tō me ñmo tyí nán. ³³ Nmo tyí-á yīne kè no á tyí á nı pólle, á foko sōno pólle, á táhkì pólle. Anê á ní-ò tyí mó no á tyí á gblõy tyí kōle. Képah-á kɩ ple kal á yípē ko suke Liyel kō *sárkále, ànê sárká duke tóló pólle. ³⁴ Képah soko, Yesu kè we ne, ñ lékám-á no, à ké yah we tō sah yo. A yo ñ tyí ne, à nán me fíi *Liyel tóríle. Képah nán, névi nán tō fē syi à piki yah tir yóle.

† **12:19** 12.19 - Yah n te Deteronomi 25.5-10 soko. ‡ **12:26** 12.26 - Yah n te Yekisodi 3.6 soko.

§ **12:27** 12.27 - Nónó-á ku soko di mónóle, kàh yo ne, Liyel-á pi pépi Liyelle, képah n wēkì ne, pàh me min soko. Tir yó nán, Liyelle, kyí Liyel nán ñne. * **12:30** 12.29 ànê 30 - Yah n te Deteronomi

6.4 ànê 5 soko. † **12:31** 12.31 - Yah n te Levitiki 19.18 soko.

Liyel ne tékínmɔɔ n pi Davidi náh nene dùkù nêne?

³⁵ Yesu sò me névyele n kwɔ *Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkò, té me n yo ne, sɔ se pi, té *Liyel ñgbò wěkì kwópú n ne n yo ne, *Kristalɛ, nê-á Liyel ne, páh kɪ tɛkɪ mɔ, ñmɔ-á kɪ pi *Davidi náh nene ni? ³⁶ Tir yó náh, Davidi ñtê sò kè yo *Liyel Mírki gbò yò ne, Tê-ñgbě Liyel-á kè yo péwɔ Tê-ñgbě tyí ne: «Kɔ tē ñmɔ gbòyò sòle, mé kɪ á sɛpɛbí pi á gbáhsúkile.»[‡]

³⁷ Davidi ñtê-à ñne n ye ñ Tê-ñgběne, kè kɪ pi sɔ, té à kɪ pɔ n pi Davidi náh nene? Légbíne, tówú ñgbě sò me wey mène n nohni Yesu tyí ñiv̀ni sòkò.

Yesu ne, pè pé gblɔyne n kyɔmɪ Liyel ñgbò wěkì kwópúle

³⁸ Wáh me névyele kwónó sòkò gbí nêne, à yo pé tyí: «Yé yé gblɔyne n kyɔmɪ *Liyel ñgbò wěkì kwópúle. Fwɔmɔn ñgbnɔ mónkɔnkɔnɔ tyí nɔ pé tyí. Pé n ne me ké tyí ne, névyele n tɔ n sah n wɛkɪ pé tyí tówú tükè-ñtán sòkò. ³⁹ Pè tē-ñtán ñgbnɔle n yah n kɔ *Liyel ní-ñtán vi sòkò, ñ té né-ñgbnɔ tē-ñtanne n yah n kɔ yòke ñgbnɔ yó-ñtán sòkò. ⁴⁰ Nte ne n sykɪ pékúsyɔ yò, pé gbàn yíle n syi yínvì sòkò. Nte nírilɛ n pi yòsɛkìle ne, névyele pé we. Sɛ ye pé tukey kɪ tuke kópéké yó.»

Pékúsé yām ne yó ñiv̀i póle Liyel kɔ

⁴¹ Légbíne, Yesu sò me kɔntɛnóle Liyel wòkò yah, pó dáhnmɔ-ńsah kwáh gbòpɔ, té névyele pó dáhnmɔ dùkùle n yah. Tahbi náhnáh sò me pó náhnáhlɛ n dah n mɔ n pɔ. ⁴² Dó, pékúsé yām ne yó pɔ, pó pló nínó dah mɔ. Sè sò me núkú núkúnó nínó óle. ⁴³ Képah sòkò, Yesu ñ *tò sáhpú ye, té yo pé tyí: «Kɛgbɪ yò, mé kéle n yo yé tyi, pékúsé yām ne me-á pó nê dah mɔ kwáh sòkò, kè kal névyele pól tyíle. ⁴⁴ Tir yó náh, no pól pó yò dòhnónó ye, pè dah mɔ. Nte, ñmɔ ànê ñ yām tóle, ñ sahki pól ye à dah mɔ, wáh ne pɔ nê tɔ yò n pi.»

13

Yesu Liyel wòkò ñgbě sónó tyí yo sah

¹ Yesu-á n wil *Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkò gbí nêne, ñ *tò sáhpú sòkò ne yó me à syah ne, kwò-ò dí, à vi ñgbnɔ nópi mɔ dùkù tēne n yah, dyèh pèplɔle dé! ² Yesu me yo ñ tyí: «Á vi ñgbnɔ nópi mónó we kè! Sé pól kɪ pɔ sɛkɪ. Dáhkì núkú ñtê náh n wú n pi ké ní-ò yò.»

³ Képah náh, Yesu kyɪ kɔ tē Wólívyé sésán yòlɪ yò, Liyel wòkò ñgbě yèsreyne. Wáh me nɛnpó, Pyeri, ànê Nsyahki, ànê Nsyó, ànê Andrepi pɔ pé yahle, té à piki yah ne, ⁴ gbí nê se tyi nópi pól kɪ n pi n pi ni? Nkê, à yo pé syahle. Tyi nóno se kɪ sé pi gbíne pé wěkɪ ni?

Yèvyāhri tyah gbíne

⁵ Képah sòkò, Yesu tyah n yo pé tyí: «Yé yé gblɔyne n kyɔmɪ, ne káh yé pilki. ⁶ Névyele náhnáh kɪ pɔ ñmɔ yín tɔkò n pi, té kɪ ne, pépi-á *Kristalɛ. Pé

[‡] 12:36 12.36 - Yah n te Yìgbìni 110.1 sòkò.

ki névyé náhnáh pilki. ⁷ Yáh mál tyíle n nohnú gbí nêne, yé gbòplo ànê fíí sòko, yé káh ye tíkí yé tē. Sépi ye yíne sè pí. Nte, kèpah náh tònì kèkòyó tyénóle. ⁸ Kwil yó ki yuku kwil yóle n fwo, yòtē yó ki yuku yòtē yóle n fwo. Té, sétáh syahrí ki me n pí tyahnó túkù sòko, ànê kwèkile. Kè ki me, á ki ne sè kúrkí tē gbí yónó sò. ⁹ Kèpah ye, yépi tē wòle, yé yé gblòyne n kyòmí. Tir yó náh, névyé ki yéle n tē n kyí n pò tukey tükè-ntàn sòko. Pè ki yéle n ko *Liyel ní-ntàn vì sòko, té ki yéle n tē n kyí n pò yòtām ànê yòtām ñgbno tyí ñmò yinne ne, yé pí ñmò táfyonóle pé yah sòko. ¹⁰ Té sépi-à pópó ne n pí, nìvìni wey sán ñgbò yíne ké ne me yo kò kèkòyó kwlo kwlo pól névyé tyí. ¹¹ Nte, pàh yé tē n yuku pé gbò dáhbí-ísah, yé káh tònì yé fòkole n sò, yáh ne tyi nónó yo n pí. Tyi nónó-à de yé fòko légbíne, yé ki sépi yo. Tir yó náh, tyi nónó-á yé ki n yo n pí, sè náh n wil n pí yépi tyí, sè n wil *Liyel Mírkí tyí. ¹² Névyé ki pé yúpyé gbàhle n de n mɔ ne, pé pé ko mɔ, súbí tɔ ki n pí sèntēne pé wēnpì tyí. Wēnpì tɔ ki pé dúbípúle n fwo, ki péle n dah n mɔ kú sòko, pé ku ku tēne. ¹³ Névyé pól ki yé we mɔ ñmò yinne. Nte, névi nê-à ñ tah sah, à pò nɔ ki tyé gbí tyí, tē ki pwáhnmɔno wɛ.»

Yèvyàhrí ñgbēne

¹⁴ Kèpah sòko, Yesu tɔ yò sòko ñ weyne - nte, wey mè kàrpu yíne pé ké dükù pí. A ne: «Yé ki yíkinó pí-ò kèpèké wɛ fí yó, à náh sò yíne ténóle ñyáh sòko. Légbíne, nónó-à me Yude, pé yíne pé to de ymɔ sòko. ¹⁵ Névi nê-à me gbèntín yò, tē-à tiki, à káh ne, páh n de kwàhle n tɔko pé wòkò. ¹⁶ Nê-à se me swáh sòko, à káh ne, páh pé syi n yuku fwòmò-ñgbé tókò-ísah pé finne. ¹⁷ Té kéné sèpìn ki pí tyípekèle syó kúrn nétàn, ànê yòki nétàn tyí. ¹⁸ Kèpah ye, yé Liyelle n ni, kè káh pí ki sòko. ¹⁹ Tir yó náh, kéné sèpìn ki pí yèvyàhrí ñgbēne, nê kénkò náh we yah, Liyel-á kèkòyó mɔ sò, à pò syi nukúnúkú tyí. Anê sènkò náh tō we n yah n pí. ²⁰ Nte, Liyel nítē-à me ké yáhntòko-ñkène ne, páh ki wìlkinó pí kéné sèpìn sòko, ñnì yó nítē min náh náh n wil n pí ké sòko. Nte, wáh nónó yah tɔko pí ñ tyíle, pépi yin ye à wìlkinó pí kéné sèpìn sòko. ²¹ Kèpah ye, névi-à yo yé tyí ne, yé yah, *Krista-á me ásò, kèpah náh pí, wáh me wró mè, yé káh sè tē yò. ²² Tir yó náh, mìnnyobe tókù ki n wil n pí, té ki ne, pépi-á Kristale. Tókù ki mó tō wil ne, pépi-á *Liyel tēntò syinyopule. Pè ki gbíl duke dukele n pí, ki n yah n kò Liyel névyé yáhntòkòno nítē pilkí-ísahle, pàh náh fē n tē n pí. ²³ Kèpah ye, yépi tē wòle, yé yé gblòyne n kyòmí. Mé ye sé pól kwáh yo sah yé tyí.

Névi Pi pónóle

²⁴ Kéné sépìn sòko, yèvyàhrí mè sókònteno náh, gbí ki pí fèntúne, ñwò náh tō n piki n pí, ²⁵ ñwò képye ki wil yínyò ki syikùl, yínyò tǎhkìnó ki yike. ²⁶ Ké légbíne, yé ki *Névi Pi we, à ki n pí ñyírn wró ñ tǎhkì ñgbē ànê ñ gblò sòko. ²⁷ A ki *yínyò tēntòbe tɛkí mɔ kèkòyó yey yey pól sòko, pé ki ñ névyé yáhntòkòno tuke mɔ, à tɔko yò mè tyí, à pò syi yò mè tyí.

Kwónó nê-á kò sènsóké tyí yò

²⁸ Yé kè pĩ kwónó nê-á sènsóké n kō: Ni-à me n ko ké yìngbàn soko, ké mĩ pĩ, yé n pĩ ne, ki de gbí-á nō. ²⁹ Sēnkō-ó ye: Yáh tyi nópi wē, sè n pĩ, yé pĩ ne, *Névi Pi pónó-á de te, wáh me yúkey. ³⁰ Kègbi yō, mé kéle n yo yé tyí, kwey gbí névyé pól náh n ku n te n pi, né tyi nópi pól náh pĩ. ³¹ Yínyō ànê sètáh kĩ pō soko, ñte ñmō welo náh n soko n pi pólle.

Liyel ó ye kèkōyó tyē sòle n pne

³² Té ké lésòle ànê ké gbíne, ñnĩ yó ñtē náh kè pĩ: *Yínyō tēntōbe náh kè pĩ, Liyel Pi ñtē tō náh kè pĩ. Sú núkúni ó ye kè pĩ. ³³ Yé yé gblòyne n kyomi, yé mó ne n yah. Tir yó náh, yé náh ké pō gbí pĩ. ³⁴ Kè me, á kĩ ne dí yó sō n soko kóló, té ñ fō dahbi ñ tēntōbe gbō. A pé pól ne núkú núkú wēkĩ pé tanne, té yo gbō syíkí-ò tyí ne, à káh ne n dō, à ne n yah. ³⁵ Képah ye pi yépi tō ne n yah, tir yó náh, yé náh gbóntē pō sō pĩ: Kè kĩ pi ñvĩne ni? Kè kĩ pi lénile ni? Kè kĩ pi snĩ gbo gbíne ni? Kè kĩ pi séngbōle ni? ³⁶ Wáh n pi, à káh pō yé wē tē dōy soko. ³⁷ Nte, nê-á mé n yo yé tyí, mé kéle n yo no pól tyí: Yé ne me n yah.»

14

Nsyifunō yōtām me Yesu kònmō-ńsahle n yah n kō

¹ *Pakĩ syáh-á n tyah yínintēnole, ké téy sō wū sèpĩn níni, té Pakĩ ànê sē-ñkē búrn syáh kĩ n syah n pi. Légbíne, *sárká wílkipu yōtām ñgbnō ànê *Liyel ñgbō wēkĩ kwópú sō me Yesu tē-ńsahle n yah n kō yínvĩ soko, ñ kònmō mō tēne. ² Pè sō me n yo wē tyí ne, pé náh fē tir mè pi n pi syáh syáhnō sèpĩn soko, káh kĩ fē kwil névyé fòkòvyàhni yilki mō kègbile.

Sè yó pō làsèkwèl mō Yesu yō

³ Ké lésòle, Yesu sō me Betani kwil soko, *tótē dí Simo gbō soko. Wáh sō me yónó soko gbí nēne, sē yó de yuku pé tnō niri so pèpèy yóle, làsèkwèl dan tahle ké yíine. A ké yah yíkĩ mō, té ké kwe mō Yesu yō. ⁴ Nónó-á sō me nēnpó, kè náh sō nō túkù tyí. Pè yuku n yo wē tyí ne, kú se pi, té à làsèkwèl mè yíkĩ sē ni? ⁵ Káh kĩ sō fē yām, kĩ kah pó pló kyetóni yō, té kĩ séle yāmtām kō. Té me pé foko vyāh pi mēne kègbile. ⁶ Nte, Yesu me yo pé tyí: «Yé ye ñ yō! Kú pi, té yé ñ yahle n vyāh? Tyi pèpèy ye à pi ñmō tyí sē yō. ⁷ Nte, yāmtām kĩ me ànê yéle sōmesó. Yé kĩ fē pèpèrile n pi pé tyí, káh nō yé tyí gbí nēne. Nte, ñmō tē wō náh n me n pi yéle sōmesó. ⁸ Pi mè pi pi tē ye à pi. A kwāh tē làsèkwèl mō ñmō wil yō. A kè tō sah te diki soko dáhnmō yinne. ⁹ Mé kĩ kè yo yé syah kègbi yō ne, kèkōyó pól soko, ñvìni wey sán-à n yo ñyāh, pi mè-á nē pi, képah tō kĩ n yo. No dōy kĩ n kwne ñ tyíle.»

Yudasi vñóle Yesu náh

¹⁰ Yudasi Yisikaryotile, Yesu *tò sáhpú népĩ gbōnimí soko yó ye sō ñne. Nmō soko à kyĩ yo *sárká wílkipu yōtām ñgbnō tyí ne, páh kĩ fē Yesu dahbi pé gbō. ¹¹ Káh pi sē, ñ wey mè nóhnó kah nō pé tyí. Pè me yo sah núkú

yõ ne, páh kɪ pɔ dan yóle à kɔ̃. Képah sɔkɔ, Yudasi-á pɪ sɔ̃, té à dahbɪ n pi pé gbɔ̃, à tyah képah sɔkɔ-ńsahle n yah n kɔ̃.

Yesu pè kɔ̃ pè Paki yõke pɪ

12 Sê-ńkê búrn syáh tyah sóle, Yesu *tò sáhpú à piki yah ne, ńyáh sɔkɔ se à me ké tyí ne, pé kyɪ *Paki yõke pɪ n tyí nɪ? *Nsyifunɔ ńkêne Paki képyêne n ko lésòle, képah ye. 13 Képah sɔkɔ, à n tò sáhpú nɛpɪ ními wilki tɔ̃, té yo pé tyí ne, pé kyɪ kwil sɔkɔ. Páh kɪ de n te, páh kɪ dí yó yohnɪ, à kɪ me ni pín twah. Pè n sò tɛ. 14 Wáh kɪ kyɪ de gbò nê, pé yo kéne gbò nɛtɛ tyí ne, kwɔ̀-ò dí-á ne, wòkò nê sɔkɔ se pé kɪ pɔ n yõ n pi Paki yõkele ànê pé tò sáhpúle nɪ? 15 Wáh kɪ pè wɛkɪ yínyò wòkò sɔkɔ táh ñgbɛ yóle. Yíyìn pól-á kɪ me tɔ̃nsàhnóle ké sɔkɔ. Ké nɛnpó sɔkɔ-á pè kɪ Paki yõke pɪ pé tyí. 16 Wáh yo sɛ, n tò sáhpú kyɪ kwil sɔkɔ, té pè ńtyínɔ kyɪ tyi pól wɛ, wáh sò kè yo sɔ̃ pé tyí. Pè me Paki yõke pɪ nɛnpó sɔkɔ.

17 Képah sɔkɔ, ńvɪ-á pɔ nɔ, à pɔ de ànê n tò sáhpú nɛpɪ gbɔ̃nimine. 18 Páh sò me yónó sɔkɔ gbí nêne, à yo pé tyí ne, kègbɪ yõ, pépi sɔkɔ ne yó-á kɪ pɔ n vi n pi péwɔ náh, nê-á me n yõ péle fí núkú. 19 N tò sáhpú-á képah noh, pé yah kwɔ̃ kègbɪle. Pè tyah ñne n piki yah núkú núkúle. Nyɔ n ne, péwɔ se nɪ, ńyɔ n ne, péwɔ se nɪ? 20 A yo pé tyí: «Yépi nɛpɪ gbɔ̃nimí sɔkɔ, nê-á me n di ńmɔle tɛngbil núkú sɔkɔ, tɛ wɔ ye. 21 Kègbɪ yõ, *Névi Pi kɪ n ku n pi, sɔ̃-á sɔ̃ *Liyel wey sɛbɛ́nɔ kè yo sah n tyí sɔkɔ. Nte, tyípékè ñgbɛ ye kéle n gbàh dénmɔ-ò tyí! N dúbɪ-ńkê ye náhkɪ fónfó n dúbínó yõ.»

Yesu yõke tɛyne

22 Képah sɔkɔ, yõke yõ gbíne, à búrn tɔkɔ, té wɛkɪ Liyel tyí, té kɪ kwɔkɪ dibi pé kɔ̃, té yo pé tyí: «Yé syi kéle, ńmɔ wil ye.» 23 Képah náh, à me ðivɛ wɔ wɔ kwáh tɔkɔ ðivɛne ké sɔkɔ, té weyne Liyel kɔ̃, té kéle n *tò sáhpú kɔ̃ pé pól wɔ ké sɔkɔ, 24 té yo pé tyí: «Képahle, ńmɔ tó ye, nê-á kɪ névyɛ yégbékè kwɔ̃ mɔ ànê Liyelle. Kè kɪ kwe tówú yinne. 25 Mé kéle n yo yé tyí kègbɪ yõ: Mé náh tɔ̃ ðivɛ wɔ n yah n pi. Máh pópó ðivɛne n wɔ tɔ̃ ńtɔ̃, ðivɛ sán yó ye *Liyel yòtɔ̃rí tyah sɔkɔ.»

Yesu ne, Pyeri-á kɪ n vyáh kòli pé tyí sɔkɔ

26 Képah náh, pé Liyel gbílkinó yì gbɪ. Páh gbɪ te, pé yuku Wólivyé sésán yòli yõ. 27 Páh kyɪ nɛnpó, à yo pé tyí: «Yé pól kɪ ńmɔ yahle n pi. Sɔ̃-á *Liyel wey sɛbɛ́nɔ kè yo sah ne, yípénfɛ-á kɪ ko mɔ, té yípɛy pól-á kɪ to karkɪ gbòplɔle.»* 28 Képah náh, à tɔ̃ yõ sɔkɔ yo pé tyí: «Máh pɔ yuku ń kúntɛnɔ náh gbí nêne, mé kɪ kyɪ yéle n syɪkɪ Kalile sɔkɔ.» 29 Képah tɛne, Pyeri me yo n tyí ne, tɛlɔ̃ pól-à kɪ sɔ̃ à yahle, péwɔ tɛ wɔ náh à yahle n pi. 30 Nte, Yesu me yo n tyí ne, páh kéle n yo n tyí kègbɪ yõ, kwey lékâh mè sɔkɔ, sɛnpɛ-à kɪ pópó n gbo ke nínó, wáh kɪ me n vyáh kòli te ke tɔ̃nó ne, pé náh péwɔ pɪ. 31 Nte, Pyeri tɔ̃ kè tɔ̃ yo yí n tyí ne, kú fyé-à sɔ̃, páh kɪ ku ñne. Pé náh n yo n yah n pi pólle ne, pé náh ñne n pne. Pé no tɛlɔ̃ pól tɔ̃ yo sɛ.

* 14:27 14.27 - Yah n te Sakari 13.7 sɔkɔ.

Yesu nírí pínóle Yesemani soko

³² Képah náh, pè soko tyah yó, nýāh-á pè n ye Yesemanine. Pāh yīni tē nénpó soko, à yo ò *tò sáhpú tyí ne, pè tē ásò, pé mó kyí Liyel ni pò. ³³ Wāh n soko, à Pyeri ànē Nsyaki, ànē Nsyō tē soko. Tē légbíne, ò foko sò me fēki, tē tiki me à kah tē. ³⁴ Képah soko, à yo pé tyí: «Yèkworì me ní soko, kè sò ñne n ko. Yépi tē ásò, tē yé káh ne n do!» ³⁵ Tē yuku yah tinne kwéy, à kyí gbètukunò di, tē yo Liyel tyí ne, kàh kí fē pì n pi, à pé wilki kwlónò mè soko. ³⁶ A tō yo pé kwil wey soko: «Aba, bō, tyi pól me áwo gbò. Nmo wilki yèwāhri mè soko. Nte, nê-á me ké soko, ñmo dyo yíi tē káh pì, tē áwo tyí mó pì.»

³⁷ Wāh nírí pì te, à ò syi pò tò sáhpú népí tōmí nōpi tnô, à pò pè we pè me n do. A yo Simo Pyeri tyí: «Á me n do kè? Á náh tē we yah kwéy kè nò lér núkú ñtēne kè. ³⁸ Yé gbah tē yé ne n yah, yé mó Liyelle n ni, yé káh pò *sétò tōnmòno fē syi. Foko sòno pèpey me névi soko, tē ké pínó tǎhki náh me ò soko.»

³⁹ Wāh yo te pé tyí sē, à yal pé tnô, tē tō kyí nírí pì gben tē tyí kōle. ⁴⁰ Képah náh, à ò syi pò ò tò sáhpú tnô ñtō. A pò pè we, doy me tē we pé tyí. Yo yo tir náh tō we pé tyí. ⁴¹ Wāh tō kyí pò ke tō-òle, à yo pé tyí: «Yé me sē tē yéle n mī kè? Kè tye! Ké gbí nò. Núkúnúkú, *Névi Pi kí dahbì népèl gbò. ⁴² Yé yuku á soko! Yé yah, névi nê-á ñmole n dahbì pé gbò, tē pò te.»

Yesu tēnóle

⁴³ Wāh me képah yónó soko sē, à náh tōnì yo te, tē Yudasi, nê-á ò *tò sáhpú népí gbōnimí soko yóle, ñmo yīn méfwóbé nékwínkí yísyó yah, à pò kèkírñ ànē léplóle pé gbān. *Sárká wílkìpu yótām ñgbno ànē *Liyel ñgbò wēkì kwópú ànē yèwāhni ye sò teki mō péle. ⁴⁴ Tē nê-á sò Yesu dahbì n pi pé gbò, à sò me pì dukù yóle pè wēkì sah. A ne, páh kí pò wekì nē tyí tē à pòri tē, ñmo-á. Pè à tē, pè mó ñne n kyomì n yuku palle.

⁴⁵ Képah soko, wāh núkú pò yīni tē Yesu tyí, à wekì ò tyí ne, pé kwó-ò dí, tē núkú à pòri tē. ⁴⁶ Kāh pì sē, nò nōpi núkú pò tuke Yesu yō, à à tē. ⁴⁷ Yesu tò sáhpú soko yó núkú ò kèkírki yorì de, à sárká wílkìpu yótē ñgbē tōnpi yó níki kō kām.

⁴⁸ Képah soko, Yesu me yo pé tyí: «Yé pò ñmo tē-ńisah kèkírñ ànē léplóle yé gbān, á kí ne kelékē névi sō ñne. ⁴⁹ Swō swō pólle, mé sò ñkēne n ne n me yé wró *Liyel wòkò ñgbē kéntáhkì soko, névyele n kwó. Tē yé náh ní tē. Nte, tyi nónó-à yo *Liyel wey sébēnó soko, sépi pìntūno yīn ye.» ⁵⁰ Képah soko, ò tò sáhpú pól to karkì, tē à sah. ⁵¹ Tē kètēnpikì yó sò me Yesu sò tē, fwòpīn núkú ó ye sò à pil. Pè à tē ò fwòpīn tyí, ⁵² à mó kè fe de mō, tē to soko ò sènpūne.

Yesule Nsyifunò tukey tükèpu yah

⁵³ Képah náh, pè Yesu tē yuku *sárká wílkìpu yótē ñgbē gbò. Ké nénpó soko, sárká wílkìpu yótām ñgbno, ànē yèwāhni, ànē *Liyel ñgbò wēkì kwópú wē tuke mō. ⁵⁴ Tē Pyeri sò me Yesu sò tē wil fí soko, à pò we

de sárká wĩkĩpu yõtẽ ñgbẽ gbô, à kyĩ nyàhle n wne gbô táh soko ànê yõtẽ dí tònpuɓle.

⁵⁵ Sárká wĩkĩpu yõtã ñgbno ànê *Nsyifuno tukey tũkèpu pól sò me n yah n kǒ ne, pé tir yó we sah Yesu yǒ, pé à we ko mo. Nte, pé náh me vĩ-nsah we ké tyí. ⁵⁶ Tir yó náh, m̀nyobe tãrfyónó náhnáh sò me. Pé náhnáh sò me n wil m̀nìne n yo n sah ñ yǒ. Té pépi ñtẽ náh sò me sah wẽ tyí yǒ. ⁵⁷ Túkù me n yuku lékàhle ñne n kǒ ne, ⁵⁸ páh noh à me n yo ne, péwǎ-á kɪ *Liyel wòkò ñgbẽ mè sɔ, nê-á névi mo, té kɪ kè tǒ mo sèp̄n tǒnì wró, nê náh n pɪ n pi névi gbò monne. ⁵⁹ Nte képah fyé yǒ, m̀nyobe tãrfyò nǒpi náh me sah tírr wẽ tyí yǒ.

⁶⁰ Képah soko, sárká wĩkĩpu yõtẽ ñgbẽ yuku yĩn no pól yah, té Yesu piki yah ne, tir kó me ñ tyí yo yo tẽne ni, páh me tyí nónó pólle n yo n sah ñ yǒ? ⁶¹ Nte, Yesu náh vi mo ñ tyí, à náh tir yó yo ñ tyí. Sárká wĩkĩpu yõtẽ ñgbẽ tǒ ñ syĩ à piki yah ne, ñmo se *Kristale, Liyel-á ne, páh kɪ ne tekɪ mo ni? Liyel, nê-á pé pól me n gbilki, ñ dórí pi se ñne ni? ⁶² Yesu me yo ñ tyí: «Áwe, ñmo ye. Té yé kɪ *Névi Pi we kǒntěnóle tyi pól Tẽ Liyel gbòyò sòle, kɪ me n tiki n pi ñyirn soko.»† ⁶³ Képah soko, sárká wĩkĩpu yõtẽ ñgbẽ foko kah vyãh. Fòkòvyãhni tẽ tyí, à ñ fwòmɔn yoru to, té me n yo ne, pé se noh ni? Tãrfyò yah yah tẽ náh tǒ me ké soko. ⁶⁴ Pé kó Liyel tyí wékíndɔ noh ñ tyí ni? Pé se ne, pé pi sò ñne ni? Névyé pól yuku yo ne, wãh yĩne kònmɔnole. ⁶⁵ Pé túkù yuku n sɪn n mo n po ñ yǒ. Pé ñ yah vike tũ, té ñne n miki n po gbɛnkukurinóle. Té yo ñ tyí ne, à yo pé syah, nê-á mi ñne. A kè sãh n pĩ. Képah soko, tukey tũkèpu tònpuɓi Yesu tẽ ñ létãhlóle n kǒli.

Pyeri ne, pé náh Yesu pĩ

⁶⁶ Képah soko, Pyeri sò me gbyêh sò, gbô táh soko. Té *sárká wĩkĩpu yõtẽ ñgbẽ tònpu pi yó po. ⁶⁷ Wãh Pyeri we à me nyàhle n wne, à à gbah yah, té yo ñ tyí ne, ñmo to-á sò me Nasareti kwil Yesule! ⁶⁸ Nte, Pyeri me ñ vyãh kǒli té ne, pé náh à pĩ, péwǎ ñtẽ náh me ñ wey mè syíkí-nsah we dé. Wãh yo sɛ, à wil kyĩ yĩn kélé yah.

⁶⁹ Képah tẽne, pi mè-á tǒ kyĩ à we, nónó-á sò me nɛnpó, à tǒ képah núkú ó yo pé tyí ne, dí m̀ene, pépi soko ne yó-á! ⁷⁰ Pyeri me tǒ ñ vyãh kǒli. Dò, névyé nónó-á sò me nɛnpó, pépi tǒ tyah n yo Pyeri tyí ne, yékãb náh n me ké soko. Wãh n wil Kalile soko, no nǒpi soko ne yó-á ñ tole. ⁷¹ Képah soko, Pyeri tyah ñ gblǒyne n wo pélpèl ne, dí nê tyí-á pè n yo pé tyí, pé náh ñne n pne gbógbo. ⁷² Nɛnpó swa, sɛnpe gbo ke ní-òle. Képah soko, Pyeri dyo to kó Yesu wey tyíle, wãh sò nê yo ñ tyí ne, sɛnpe-à kɪ pópó n gbo ke nínó, wãh kɪ me ñ vyãh kǒli te ke tǒnó ne, pé náh péwǎ pĩ. Képah tẽ soko, wãh képah sò, à tyah n gbo.

15

Pé Yesu tẽ yuku Pilati tyí

† 14:62 14.62 - Nê-á Liyel tɛntò syĩno-ò yo sah Daniyel 7.13 soko, Yesu ne, pé gblǒy tyí-á pé n yo.

¹ Képah soko, séngbɔ́ púpúle, *sárká wǐlkǐpu yòtám ñgbno, ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópi, ànê yèwàhñine, pépi pól ye sò pi *Nsyifuno tukey tükèpu yòtámne. Pépi wě tuke mo Yesu tyí soko. Képah tēne, pè à tē pukubi, té kyí ñne *Pilati gbò dahbi. ² Pilati me à piki yah ne, ñmo se Nsyifuno yòtēne ni? A me yo ñ tyí: «Áwo ye yo kéle.»

³ Képah soko, sárká wǐlkǐpu yòtám ñgbno me lékàhle à kò tyi náhnáh soko. ⁴ Képah náh, Pilati me tó à piki yah ne, à kó tir yó yo n pi ni? Tyi nóno pól-á n yo n sah ñ yò, à kó sè noh ni? ⁵ Nte, à náh tó vi mo. Képah Pilati yáh-risah tye.

Pè Yesu gbàh de mo kù kò

⁶ Ye ye pólle, *Paki syáh-à n syah, *Pilati ñkēne wòkònpèkè soko ne níkú yó fin mo, nê tyí-á no tówú tyí. ⁷ Páh Yesu tē kyí Pilati tinnè gbí nēne, dí yó sò me wòkònpèkè soko, pè n ye Barabasile, ànê pé nole. Pè sò nékókè mo gbí nê-á sò pè me yahle sàhnóle *Wromeno tyí yò. ⁸ Képah tēne, tówú yuku kyí de Pilati tinnè, à kyí tyah ñne n ni ne, wáh dar, té tir nēne n pi pé tyí Paki syáhnó soko, wáh náh kè pi pé tyí. ⁹ Pilati mó yo pé tyí ne, pè se ne, pé *Nsyifuno yòtē ñgbē fin mo ni? ¹⁰ A sò kè pĩ ne ñkē, dyo yónó-á *sárká wǐlkǐpu yòtám ñgbno kò pè Yesu dahbi péwo gbò. ¹¹ Té sárká wǐlkǐpu yòtám ñgbno sò me gbah tē tówùle n kurki n mo ne, pè yo ne, à Barabasi wilki fin mo pé kò. ¹² Pilati pè piki yah tó ñtò ne, sò se pé ki pi dí mēne, nê-á pè n ye Nsyifuno yòtēne ni? ¹³ Pè tó gbo mo, té me yo: «Yé à syi *dahni yò!» ¹⁴ Pilati yo pé tyí ne, tyipèkè nê se à pi ni? Pè tó tó gbo mo náhnáh ñkē, à syi dahni yò. ¹⁵ Képah soko, Pilati Barabasi fin mo. A sò me tówú ñivile n yah n kò, képah ye. A pè kò pè Yesu ko yèfòhle, té ñne sràhsyíbi kò ne, pè kyí à syi dahni yò.

Sràhsyíbi kóle Yesu ko

¹⁶ Képah tēne, sràhsyíbi Yesu tē yuku gbò niyó yòtē dí tē-ñsah, té pé no pól ye tuke mo. ¹⁷ Páh ki pi sò, té ki kóle à we n ko n pi, pè fwòmòn syáh pépey yó mo à kò té, yòkò pi pàn yíle, à dyi à kò tórí yókúri swò. ¹⁸ Té tyah n yo ñ tyí ne, páh n weki ñ tyí, *Nsyifuno yòtē ñgbē, ¹⁹ té ñne n miki ñ yò soko gbè-ñsinne, té n sin n mo n po ñ yò. Pè gbètukuno di, à ko kwíinki sétáh ñ yah soko. ²⁰ Páh kóle à ko te, pè fwòmòn syáh mè de ñ wil. Té tó ñ flo tókò mo à kò. Képah náh, pè wil ñne kégbó soko ñ syi yinne *dahni yò.

Pè Yesu syi dahni yò

²¹ Sireni ne yó sò me, pè n ye Simole, Alekisádre ànê Wurfu súle. Légbíne, ñmo sò me wil swáh, me po n soko. Sràhsyíbi à kyí mo, à Yesu syi syi *dahni mè twah. ²² Pè yuku Yesule tyah yó soko, ñyáh-á pè n ye «Kolkotale», yògbèkè tyahle. ²³ Té pè me syibi yó fěki mo divē soko à kò ne, à wo, té à yahle. ²⁴ Képah náh, sràhsyíbi à syi dahni yò, té me ñdan mo à ñ flo dibi wě tyí. ²⁵ Páh à syi gbí nēne, gbí me pòntòki soko. ²⁶ Páh à syi yò nê yò, pè kè wàrki syi ñ yòtah sésár sénó yò ne: «*Nsyifuno yòtē

ngbê». 27 Té me tǝ kèlékǝ névye népǝ ními syi dahlo yǝ ò gbòplo, ò gbòyò ànǝ ò gbǝyǝnǝ sǝ. [28 Képah sǝkǝ, nǝ-á yo sah *Liyel wey sébǝnǝ sǝkǝ ne: «Pǝ à mǝ kǝ tyípǝl pípu sǝkǝ»*, kǝ nítyǝnǝ pí sǝ.]

29 Képah tǝne, wǝkǝbǝ sǝ me òne n gbyo n sǝkǝ, té me pé yǝle n kal, me yo tǝ ò tyí ne, ǝǝ, òmǝ nǝ-á sǝ ne, páh kǝ *Liyel wǝkǝ òngbǝ sǝ, té kǝ kǝ tǝ mǝ sǝpǝn tǝnǝ wrǝ, 30 à ò gblǝy pwah n mǝ, à mó tiki dahni yǝ! 31 Képah núkú-ó ye, *sǝrkǝ wǝlkǝpu yǝtǝm òngbnǝ ànǝ *Liyel ògbò wǝkǝ kwǝpú sǝ me kǝle òne n ko, té me n yo wǝ tyí ne, wǝh névye túkú pwah mǝ, té à náh fǝ ò gblǝy pwah n mǝ! 32 Nǝmǝ-à kǝ ne Liyel-á ne, páh kǝ ne tekǝ mǝ Yisrayel yǝtǝne, à tiki dahni mǝ yǝ! Páh kǝ képah we, páh kǝ sǝ ò yǝ. Té nǝnǝ-á sǝ me syínǝle dahlo yǝ ò gbòplǝle, pépi to me òne n gbyo.

Yesu kúnǝle

33 Gbǝntǝ pǝle, lékǝh mǝ sétáh pól yǝ sǝkǝ, fǝó à pǝ nǝ gbǝkǝm gbǝ tyí. 34 Gbǝkǝm gbǝ-á nǝ, Yesu kah de syi, té yo pé kwil wey sǝkǝ: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?» Képah n yo ne: «Nǝmǝ Liyel, nǝmǝ Liyel, kú pí, té á n fin mǝ?» 35 Nǝnǝ-á sǝ me nǝnpǝ té kǝ noh, pé túkú sǝ me n yo ne, pé tokǝ noh, wǝh me *Yelile n ye. 36 Képah sǝkǝ, pé sǝkǝ ne yǝ me to kyǝ sǝnsúkúrí tokǝ dahni wilki yǝyǝkǝ ni sǝkǝ, à dyi gbey yǝ vyǝh tyí, à pǝ nǝ ò tyí ne, à wǝ, té me yo tǝ ne, pé ye yah òkǝh Yeli-á kǝ nítyǝnǝ pǝ à tiki mǝ n pí *dahni mǝ yǝ nǝ? 37 Képah náh, Yesu me de syi, té pyǝ ku. 38 Nǝnpǝ swǝ, fwǝ nǝ-á *Liyel wǝkǝ òngbǝ fǝkǝ tǝh dibi nínǝ, kǝ tǝ, à tokǝ ké yǝtǝh, à pǝ syi sétáh tyí. 39 Srǝsyíbi lǝkwǝ yǝtǝ dí nǝ-á sǝ me yǝnntǝnǝle, té ò ku dúkú we sǝ, à ne: «Gbǝ yǝ, dí mǝne, Liyel pí ye nítyǝnǝ sǝ òne.»

40 Syǝ yísyǝ to sǝ me yǝn tǝ fǝí, me n yah. Pépi wrǝ sǝkǝ Makadala kwil Mari, ànǝ Mari nǝ-á Nsyaki pir ànǝ Yose yǝne, ànǝ Salome sǝ me. 41 Pépi ye sǝ Yesu sǝ tǝ, ò tǝle n pí Kalile sǝkǝ. Syǝ kwǝnki yísyǝ to sǝ yuku òne Yerusalemǝ sǝkǝ.

Yesu yǝnǝle diki sǝkǝ

42 Páh Yesu ko mǝ sǝ nǝ nínyǝ, ké dǝndal ye sǝ pí *Nsyifunǝ *mǝ mǝ yǝhle. 43 Arimatǝ kwil ne yǝ sǝ me, pé n ye Yosefulǝ. Nmǝle, Nsyifunǝ tukey túkǝpu sǝkǝ ne pǝpǝy yǝ ye sǝ òne. Nmǝ to sǝ me *Liyel tǝrí pǝnǝle n syiki. Nmǝ ò nǝ syǝh, à kyǝ Yesu lékǝ ni *Pilati tyí ne, à òne pé kǝ, pé kyǝ à yǝ. 44 Pilati-á noh ne, Yesu-á núkú ku tǝ, kǝ ò yǝh-rísah tye. Á srǝsyíbi yǝtǝ dí ye pǝ piki yah ne, ò kúnǝ di se mo nǝ? 45 Wǝh ké gbǝ noh tǝ srǝsyíbi yǝtǝ dí tyí, à mó wǝkǝle Yosefu kǝ ne, à kyǝ Yesu lékǝ tokǝ. 46 Képah sǝkǝ, Yosefu kyǝ fwǝpǝn dwe. A kyǝ Yesu lékǝ de *dahni yǝ, té à plo fwǝpǝn mǝ sǝkǝ, à dah mó diki sǝkǝ, nǝ-á tǝ tekǝ sǝkǝ, té dah-òngbǝ yǝ pí pǝ vike ké yah. 47 Légbǝne, Makadala Mari ànǝ Yose yǝ Mari mó Yesu dáhnǝmǝ-rísah yah pǝkǝ mǝ sah.

* 15:28 15.28 - Képah sǝ yo Yesayi 53.12 sǝkǝ.

16

Yesu yuku wil diki soko

1 *Mɪ mɪ yòh-á soko, Makadala Mari, ànê Nsyaki yú Mari, ànê Salome kyɪ làsèkwèl dwe Yesu yò mɔ mɔ tɛnɛ. 2 Dimasyi só séngbɔ́ púsó, gbɪ gbo gbíne, pè yuku diki yò. 3 Syó nópi me n yo wɛ tyí ne, nê se kɪ dáh-ngbɛ mè yɪkɪ mɔ pé kɔ́ nɪ? 4 Tɛ páh ne, pé yah, pè dáhki mè wɛ pilntonɔle diki yah soko. 5 Pè de yuku diki soko, tɛ kyɪ kètɛnpíkɪ yó wɛ, à me fwòmònpíkɪ mɔ kɔ́ tɛ gbòyò sòle. Tíkɪ pè kah tɛ. 6 Tɛ kètɛnpíkɪ mè me yo pé tyí: «Yé káh tíkɪ pɪ! Nasareti Yesu ye yé n yah n kɔ́, nê-á pè syɪ *dahni yò. A yuku wil diki soko. A náh me ásò. Yé pɔ yah n sɛ-rísahle. 7 Yé kyɪ yo Pyɛri ànê pé no tɛlɔ tyí nkɛ, wáh me péle n sykɪ Kalile soko, sɔ́-á lésò à kè yo sah pé tyí.» 8 Syó nópi-á kɛpah noh sɛ, pè wil diki, à to soko wil syahrɪ soko tíkɪ tɛ tyí. Pè náh me n yo n mɔ ne tyí, tíkɪ káhntɛno tɛ tyí.

Yesu n̄ gblɔ́yne Makadala Mari wɛki

[9 Dimasyi só séngbɔ́ púsó, Yesu yuku wil diki soko. A n̄ gblɔ́yne Makadala Mari ngbò wɛki, wáh lésò *sétàn kwärnino yini wilki pi nê soko. 10 Makadala Mari kyɪ kè yo Yesu *tò sáhpú tyí. A kyɪ pé wɛ kú yèkwɔri gbnɪ soko. 11 Páh noh, Mari n yo pé tyí ne: «Yesu me n̄ vile! Nmo ye à we!», pè náh sɛ n̄ yò.

Yesu n̄ gblɔ́yne n̄ tò sáhpú népɪ ními wɛki

12 Kɛpah náh, Yesu *tò sáhpú népɪ ními sò me kwílpir yó wɛkɪ tɛ. Páh me kéne wɛkɪ yò, Yesu n̄ gblɔ́yne pè wɛkɪ dùkù yóle.* 13 Pè pé syɪ kyɪ ké yah yo pé no tɛlɔ tyí, tɛ pépi to náh tɔ sɛ pé yò.

Yesu n̄ gblɔ́yne n̄ tò sáhpú népɪ gbɔ́núkú wɛki

14 Sépi pól sókónteno náh, Yesu n̄ gblɔ́yne n̄ *tò sáhpú népɪ gbɔ́núkú wɛkɪ pé yòke yò gbíne. A pé yahle n yo pé níki sékélkè, ànê pé tir yò sɛ-nkɛ yinne. Páh sɔ́npɪ yahle pé vi wépú yò sɛnóle pé kúnteno náh. 15 Kɛpah soko, à yo pé tyí: «Yé kyɪ nìvìnì wey sánne n yah n yo n kɔ́ kèkɔ́yó nénye pól tyí. 16 Névi nê-à sɛ ké yò tɛ *wɛlnwilkínó wɛ, ñmɔ kɪ pwah. Tɛ nê-à sɛ nkɛne ké yò, ñmɔ kɪ wú ké soko. 17 Tɛ nónó-á sɛ ké yò, yé kɪ pè pí pé tyípínó soko: Pè kɪ *sétanne n yini n wilki nénye soko ñmɔ yin yò, tɛ kɪ welo snóle n wɛkɪ, 18 tɛ kɪ fɛ wahy tɛ pé gbòle, tɛ kɪ fɛ kwáh pèkè wɔ, tɛ kè náh tir yó pɪ n pi pé soko. Anê pàh pé gbàn sah yámpú yò, pè kɪ de.»

19 Tɛ-ngbɛ Yesu-á yo tɛ sɛ, à yò dokɔ soko yínyò, à kyɪ kɔ́ tɛ Liyel gbòyò sò. 20 Kɛpah náh, tò sáhpú me kyɪ tyah nìvìnì wey sánne n yo n kɔ́ ywò ywò pól soko. Tɛ-ngbɛ sò me péle n yohnɪ mɔ kéne tò soko, me gbɪl tyile n pi, tyí nónó-á n wɛkɪ ne gblo-á pé welole.]

* 16:12 16.12 - Kɛpah ye yo dal mɔ Luki 24.13-35 soko.

Likyi-á nìvìnì tir nê wārki Yesu tyí soko

Likyi-á nê yo ò sèbéy tyí yõ

1 N dí Tewofil, tyi nónó-á pɪ á wró, névyé náhnáh tyah me séle n wārki. 2 Pè sè wārki, sɔ-á tàrfyònó yo séle á tyí, pépi nónó-á sò we séle sé tyah gbí òkùlè, té sò me Liyel wey yópùlè. 3 Képah ye, òmò tò me tyi nòpi ný tē palle, nónó-á pɪ, à tókò ké tyah gbí tyí. Té me ké tyí ne, òmò tò sè wārki ò kò sé wēkì yõ, sàh pɪ syi wē tyí sɔ, ní dí Tewofil. 4 Képah sòkò, á kɪ pɪ ne, wáh kwónó nê we, gbɪ-á kéle.

Yínyõ tēntò yó pɔ Wèlnwìkì-ò Nsyõ dúbínó tyí yo sah

5 Yerodí-á sò me yòtēne Yude kwil yõ sòkò gbí nēne, sárká wìlkìpu yòtē yó sò me, pè n ye Nsakarile. Sárká wìlkìpu yòtām nónó-á sò Abya fìnkìle, pépi sòkò ney yó ye sò òne. N kyi Yelisabeti tòle sò, sárká wìlkìpu yòtē ògbē Arō náh ney ye òne. 6 Pé ními sò me négbìlòle Liyel yah. Pè sò me Liyel tyi kònsàhnó pólle n pɪ, té me ò tyiyónè pól tē yí. 7 Nte, pé ními sò dye te, Yelisabeti náh sò fē pi we n pi, képah ye pi náh sò me pé tyí.

8 Sò yóle, Nsakaripi fìnkì tò pɪ gbí-á pɔ nò, à sò me tòle n pɪ Liyel yah péle. 9 Páh dar té sáhnòkòkòle n pɪ sɔ, kè sò pɔ yíne òmòle. A sò yíne à de Liyel wòkò ògbē sòkò, à sèkukuri pān pèpey suke Tē ògbē Liyel yah sòkò. 10 Légbìne, tówú pól sò me Liyelle n ni kégbó sòkò, wáh wòkòle n yõ gbí nēne. 11 Wáh me képah sòkò, yínyõ tēntò yó wil ò yah, té me yín tē wòkò yõ yõ kwáh gbòyò sòle. 12 Nsakarí-á à we gbí nēne, tíkí à tē, ò lékám fēkì. 13 Nte, yínyõ tēntò mè yo ò tyí: «Nsakarí, káh tíkí pɪ, á Liyel níno ye tē. Á kyi Yelisabeti kɪ òmpir dubi á tyí, té á kɪ ò yín sah Nsyõne. 14 N dúbínó kɪ pɪ nìvìnì ògbēne áwò ànè névyé náhnáh tyí, 15 ò né-ògbē pónpino yínne Tē ògbē Liyel yah. A náh òvè wò n pi, à náh tò kòno yó nítè wò n pi, té kɪ me yúkúnòle Liyel Mírki tákùle ò dúbí-òkè gbí òkùlè. 16 A kɪ pɔ Yisrayel névyé náhnáh kò, pè kɪ pé syi pɔ pé Tē ògbē Liyel tyí. 17 A kɪ n kò Liyel yah Yeli pɪ òkù ànè ò tákùle ò sòkò. A kɪ pɔ súbí ànè pé wēnpì wró tò sah, té kɪ òhnì-òkèpú vi mò pɪ òhnìpule. A kɪ névyé tò sah vi mò Tē ògbē kò.»

18 Wáh yo sē, Nsakarí yo ò tyí ne, péwò ànè pé kyile, pé ními-á dye te. Káh pɪ sē, sɔ se pé kɪ fē pɪ ne, gbɪ-á à yo nɪ? 19 Képah sòkò, yínyõ tēntò yo ò tyí: «Kabrelí ye òmòle, nê-á n yín Liyel yah, à ò tòle n pɪ. A ní tekì mò ne, mé pɔ nìvìnì wey mè yo á tyí. 20 Nte yah, á náh sē ní welo yõ. Té, sè kɪ mó tò pɔ n pɪ n tū n pi sé gbí sòkò. Képah ye, á vyāh kɪ gbɪ tē, á náh tò fē n wekɪ n pi fós, kɪ pɔ nò tyí nòpi pìntú sò tyí.»

21 Légbìne, tówú sò me Nsakarile n syiki. Té ò kahnmonòle Liyel wòkò ògbē sòkò, képah sò me pé gbàn du. 22 Nte, Nsakarí-á pópó n wil, à náh

me fẽ n yo n mo pé tyí. Kǎh pı sě, no pĩ ne, gbıl tir yó-á wil n yah Liyel wòkò ñgbě sòko. A sò me n gbǎn óle n pı n mo pé tyí, té me wekú kwılo.

²³ Képah nǎh, n tò pínó sèpìn-á pò tũ Liyel tyí, à n syı yuku n gbò. ²⁴ Kéne sèpìn sókóntenó nǎh, n kyı Yelisabetı kúrkı tókò, té kè wòbı n wòlò kwılo. A sò me n sò ne: ²⁵ «Yah, pèpòrı nê-á Tě ñgbě Liyel pı n tyí yò. A ye rıtyıno yah dah mo n tyí sòko núkúnúkú, à n sen tókò to n yò névye yah.»

Yesu dúbınó tyí yónsàhńóle Mari tyí

²⁶ Képah nǎh, n wòlò kénúko sókóntenó nǎh, Liyel tó n yınyò tẽntò Kabrelı tó kwıl yó sòko, nê-á pè n ye Nasaretıle, Kalile sétáh yò. ²⁷ A à tò yěndyíkı yó tyí, nê-á sò me gbıńóle Davidı nǎh ney Yosefu tyí. Yěndyíkı mè yın ye sò Marıle. ²⁸ Wǎh kyı, à de yuku Mari tnò, té yo n tyí: «Mé wekú á tyí Mari. Tě ñgbě Liyel me pèpòrı yó tó sah pı á tyí, à me ále.»

²⁹ Mari-á kéne welo noh sě, n gbǎn du. A sò me n sò n fòko ne, yò nê yò se à pò wekú mo pé tyí sě nı? ³⁰ Képah sòko, yınyò tẽntò yo n tyí: «Mari, pèpòrı ye Liyel n pı á tyí n ñgbèkı sòko. Kǎh n ye kè pı tıki tırlé á tyí. ³¹ Yah, á kı kúrkı tókò, kı dınpır yó dubı, té kı n yın sah Yesule. ³² A kı pı nê-ñgběne Liyel yah. A kı n ye yòtah Liyel pile. Té Tě ñgbě Liyel kı à kò, à kı tẽ kwıl yò n nǎh ney Davidı sò. ³³ A kı n wú n pı Yısrıyel kwıl pól yò gbımegbí. N yòtòrı nǎh tye yah n pi pólle.» ³⁴ Wǎh yo sě, Mari à pıki yah ne, ñte, pé nǎh se dí tyí pı. Sò se kè kı pı, té pé kı kúrkı tókò nı? ³⁵ Yınyò tẽntò me tó yo n tyí: «Liyel Mırkı kı tıki á yò, té yòtah Liyel tǎhkı kı fòko tũ á yò fob sò mo. Képah ye, pı nê-á á kı n dubı n pi, à kı me pèkè kéne n sòko, té kı n ye Liyel pile. ³⁶ Yah, á wòkò ney Yelisabetı, nê tyí-á no yo tũ ne, pıkán sê-á ñne, à me kúrkı tókò n dyèntenó nǎh, ké n wòlò kénúko-ò ye yò. A kı n dubı n pi dınpırlé. ³⁷ Á nǎh we di, Liyel tẽ we tyı pól tyí.» ³⁸ Wǎh yo te, Mari tó n syı yo n tyí: «Ñmo me Tě ñgbě Liyel tyí yò. Wǎh yo sò, Liyel kè pı sě n tyí.» Képah nǎh, yınyò tẽntò n syı sòko.

Mari kyınyahnóle Yelisabetı tyí

³⁹ Kéne sèpìn sòko, Mari yuku sòko súú ymo yò, Yude kwıl yó sòko. ⁴⁰ A kyı de Nsakarı gbò, té wekú mo Yelisabetı tyí. ⁴¹ Yelisabetı-á Mari wékınmòno noh, pıri núkú kah werke n fòko sòko. Képah sòko, Yelisabetı me yuku Liyel Mırkı tǎhkıle, ⁴² té yo n tyí yınpò ñgběne ne: «Sǎm me mónóle á sòko, à kal syó pólle. Anê sǎm me mónóle á fòko tǎh pıri tó sòko. ⁴³ Nédúkú nê me ñmo tẽ tole, té n Tě ñgbě yú kı pò n yah n tyí? ⁴⁴ Á nǎh we di, máh fyò á wékınmòno noh n yǎh, nıvını tẽ tyí, pıri núkú kah werke n fòko sòko. ⁴⁵ Nıvını me á tyí, áwo nê-á sě ké yò ne, Tě ñgbě Liyel-á nê yo, kǎh kı pı tũ.»

Liyel yın gbılkınóle Mari tyí yıgbını sòko

⁴⁶ Képah sòko, Mari ne:

«Ñmo me n nı dal mo Tě ñgbě Liyelle n gbılki,
⁴⁷⁻⁴⁸ N Pwáhnmo-ò Liyel fẽ syı yah dah mo n tyí sòko.
 Képah ye, n nı me vınóle n yınne.
 Nmo nê-á me n tyí yò, me n gbłoyne n tıki n mo n yah sòko.»

Gbi yõ, à tɔkɔ nùkúnúkú tyí, knɔ knɔ pól kɪ pɔ n yo n pi ne,
máh yèvinu wɛ.

49 Tyí pól tyí tɛnwe-ò Liyel ye tyí-̀ngbno pɪ nímɔ tyí,
̀n yĩn ye Kètòkɛ̀ Liyelle.

50 Ǹ nìgbèkì kɪ me tɔnmɔnyukunɔle knɔ knɔ pól yõ tyé-̀nkêne, nónó-á ǹ
yah tìkìle n pɪ.

51 A ǹ gbò tǎhkìle tò pɪ:

Gblɔy gbilkinó sònɔ-á me nónó sɔkɔ,
à pè karkɪ.

52 A yòtám tiki mɔ pé tǔrí klõ yõ,
té gblɔy tìkìnmɔpu dɔkɔ mɔ.

53 A yõ yõ yìle kwéndébé kǔ yíi,
té tahbɪ fin mɔ pé sɔkɔ pé gbàn kúkóle.

54 A Yisrayel névyè yohnu mɔ,
pépi nónó-á me ǹ tyí yõ.

Ǹ dyɔ náh fwɔ ǹ nìgbèkì pínóle,

55 à yuku Abrahamɪ ànɛ̀ ǹ náh tǎn tǎnne tyé-̀nkêne, wǎh sò ǹ vyǎh kǔ sǔ á
súbí ngbò tǎn tyí.»

56 Képah sɔkɔ, Mari tɛ̀ Yelisabetɪle, à ǹwǔlól tǔnó kénkǔ pɪ. Képah náh,
à ǹ syɪ sɔkɔ ǹ tǎnne.

Wèlnwìkì-ò Nsyõ dúbínóle

57 Képah sɔkɔ, Yelisabetɪ dubi gbí-á pɔ nɔ, à dubi dǎnpirle. 58 Ǹ tnò tɛpu,
à ǹ wòkò tǎn-á noh ne, Tɛ̀ ngbɛ̀ Liyel-á pèpɔrɪ ngbɛ̀ pɪ ǹ tyí, pé à tahlɪ
pè ké nìvìn pɪ. 59 Ǹ dúbínó sèpìn kwártɔ-ò sòle, pé pɔ piri kò-̀nsah, té me
n yah n kǔ ǹ sú yĩn dyí-̀nsahle ǹ tyí, nê-á Nsakarɪle. 60 Nte, ǹ yú me yo pé
tyí ne: «ǓǓ, à kɪ n ye Nsyõne.» 61 Pè me yo ǹ tyí ne, ngbò ǹ wòkò ney yó
nɛ̀ tɛ̀ yĩn náh me sɛ̀ dé. 62 Tɛ̀ me kwásɪ pɪ piri sú tyí ne, yĩn nê se à kɪ sah à
kǔ nɪ? 63 Képah sɔkɔ, à pè kǔ, pé sésár sénó yó tɔkɔ pɔ à kǔ, à wǎrkɪ mɔ ké
yõ ne: «Nsyõ ye ǹ yĩnne.» Képah pé pól gbàn du. 64 Nénpó swɔ, Nsakarɪ
nénpórí de mɔ, ǹ vyǎh gbínó tye, à tyah n wɛkɪ, à Liyel yĩnne n gbilki.
65 Kǎh pɪ sɛ̀, tìkì de pé tnò tɛpu pól sɔkɔ, té no sǔ me tyi nópi pólle n yǎh
n kǔ Yude ymɔ yõ kwlo pól sɔkɔ. 66 Tɛ̀ Tɛ̀ ngbɛ̀ Liyel sǔ me ǹne. Képah ye,
nónó pól-á sǔ tyi nópi noh, pé sè tɛ̀ n sah pé nno sɔkɔ, ǹ té ne me wɛne n
piki n yah ne nkê, piri mè se kɪ pɔ n pɪ n pi nédúkú ǹne nɪ?

Liyel yĩn gbilkinóle Nsakarɪ tyí yìgbìnì sɔkɔ

67 Képah sɔkɔ, piri sú Nsakarɪ Liyel Mírki tǎhkì wɛ, té me Liyel tɛntò
wɛlɔle ǹ syi n yo ne:

68 «Tɛ̀ ngbɛ̀ nê-á Yisrayel Liyelle, ǹ yĩn ne n gbilki,
ǹmɔ nê-á pɔ ǹ no yohnu mɔ, à pè wilki yǔrɪ sɔkɔ,

69 té me Pwáhnmɔ-ò tǎh wilki mɔ á kǔ,
à wil ǹ tǔnɪ dí Davidi náh tǎn sɔkɔ.

70 Képah ye lésò à ǹ tɛntò syínyopu kǔ, pé yo sah di mónóle ne,

71 páh kɪ á syi pwah mɔ á pèltán tyí,
té kɪ á wilki á dyɔ yópú gbò.

72 A á súbí ñgbò tǎn nɪ gbe yíí.

N dyo náh fwo ñ yégbékè kwrónmònsàhnó tyíle péle.

73 A sò ñ wo á ñgbò sú Abrahamɪ tyí ne,

74 páh kɪ á tē syi á pēltǎn gbò,

á kō á fē tōle n pɪ pé tyí tíkí kēne,

75 á mó pɪ négbólóle yályál pé yah,

á min pól soko.

76 Té áwò tē wòle, nímò pi, á kɪ pò n kò Tē ñgbē yah soko,

kɪ ñ wǎl tō n sah n pi.

Képah ye, pé kɪ ále n ye <Yòtah Liyel tēntò syínyo-òle>.

77 Té kɪ ñ no kō pé kɪ pwáhnmòno dukù pì,

pé tyípél yònmòno gbò yò.

78 Api Liyel ñgbèkì, ànè ñ tǒnsàhnɪnɪno gbò yò,

à kɪ kyòò mò á yò kɪ wil yínyò gbí sò gbo,

79 kɪ pò kyòòle névyè kō, nónó-á me kù fěntù tíkí soko,

té kɪ á yey vi mò yèvinɪ wēkì yò.»

80 Té Nsyò tē wò sò me n kyāh, ànè ñ lékám me n yuku n mò n yuku. A sò me tē gbènnɪ soko pópó, à pò syi ñ gblòy wēkínó gbìyìkì tyí Yisrayel névyè yah.

2

Yesu tēnweno n wil nyāh?

1 Kéne tyi pɪ gbíne, Wromeno yòtē Wokusti kwní kō ne, pé pé tǒrí mé-
ntǎn névyè pól yāh pé dan pì. 2 Kéne névyè yáhnó gben pò Krinisi we Siri
kwlo pól yah yétēne. 3 Képah tēne, no pól sò me pé ynine n wǎrkɪ n pò
pé súbí kwlo soko. 4 Té Yosefule, yòtē dí Davidi náh ney ye sò ñne. Káh pɪ
sē, ñ to mó wil Nasaretɪ kwil, Kalile sétáh yò, à yuku Yude kwil yó soko,
pè n ye Betlemune, yòtē dí Davidi dúbí-ńsah. 5 Té Yosefu kyɪ Mari sò me
kúrkile, páh n yuku pé yni wǎrkí-ńsah gbí nēne. 6 Páh kyɪ yini tē, pé sò
me sē nénpó, té Mari dubi sò nò. 7 Képah soko, pé tē-ńsah yah kwlo népán
twáh-ńsah, té kyɪ tē yípèy sē-ńsah. A ñ pigben dubi dínpirlé, té à plo fwo
gbróle, à snekɪ mò yípèy yò yò dú yó soko.

Yínyò tēntòne wìhnmònole képyénfēbɪ yò

8 Légbíne, Betlemɪ kwil gbòpo yóle, képyénfēbɪ yísyó sò me n sò gbān
soko, à pé képyénine n sykɪ. 9 Pè me tēnòle, té yínyò tēntò yó pò wil mò
pé yò. Nénpó swò, Liyel tǒrí núkú tyah pól piki pèrr pé yò. Tíkí me pé
kah tē. 10 Yínyò tēntò me yo pé tyí: «Yé káh tíkí pɪ! Kwil pól ñvì tir pèpey
yó ye mé pò yó-ńsah yé tyí. 11 Piri yó me dubi yé tyí kwey lékáhne Davidi
kwil soko. Nmò ye Tē NGBÈNE pé n ye Kristale, Liyel-á ne, páh kɪ nê tekɪ
mò. Nmò ye tō yé pwáhnmò-òle. 12 Té yáh ne pɪ sò, té à yah n pì n pi, kè
we yò: Yáh kɪ kyɪ píyírì nê we plónóle flòle, té me snékínmònole yípèy yò
yò dú soko, ñmò ye.»

¹³ Nénpó swɔ, yǐnyǒ tǐntǒnè yísyó wil kwǐnkile yǐnyǒ, à pɔ gben tǐ nɔ, pè tyah Liyel yǐnne n gbilki yìgbhì sɔkɔ, me yo tǔ ne níkè:

¹⁴ «Liyel yǐn pɔ gbìlò yǐnyǒ.

Nmɔ ye n yèvinune n nìvì névye kɔ sètáh yǒ.»

Képyénfɛbi kyínyahnɔle Yesu pǐyírí tyí

¹⁵ Képah náh, yǐnyǒ tǐntǒnè-á pé syi sɔkɔ yǐnyǒ, képyénfɛbi nópi mó n yo wǐ tyí ne, pé no, pé yáwɔ pé kyɔ yah Betlemɔ. Tir nê-á pɔ nénpó, té Liyel n tǐntǒ tǒ pé tyí, páh yǐne pé kè wɛ. ¹⁶ Páh wɛkɔ wǐ kɔ sɛ, pé pé kyāh yuku Betlemɔ. Pé pǐyírí mɛ soh kyɔ wɛ snékínmɔnɔle yípéy yǒ yǒ dú sɔkɔ, Mari ànê Yosefulè n gbòpɔ. ¹⁷ Páh à wɛ sɛ, yǐnyǒ tǐntǒ-á tyi nónó pól yo pé tyí n tyí sɔkɔ, pé sɛ yāh pé syah. ¹⁸ Nónó pól-á képyénfɛbi wɛlɔ nópi noh, kè pé gbàn du. ¹⁹ Mari tǐ mó tyi nópi pól syi sah n fɔkɔle n sǒ. ²⁰ Képah náh, képyénfɛbi pé syi. Yǐnyǒ tǐntǒ-á sǒ yo sǒ pé tyí, kè mó rítyíno pɔ sɛ. Képah ye, páh tyi nónó pól noh té tyi nónó pól wɛ, sépi pé kɔ pé Liyel yǐnne n gbilki, n pal tyíle n yāh n yuku wǛkɔ yah.

²¹ Képah náh, piri dúbínó sèpìn kwártɔ-ò sóle, n kɔ gbí nɔ. Pé me n yǐn sah Yesule, sǒ-á sǒ yǐnyǒ tǐntǒ yo sah kéle n kúrkɔ tókó-níkè gbǐne.

Yesu dáhbínóle Liyel gbò

²² Képah sɔkɔ, sédám pèkɔ kúnó nê-á yǐne kè pɔ Moyisi tyi kònsàhnó-á kè yo sǒ, ké sèpìn-á tǔ, Yosefu ànê Mari Yesu tǐ yuku Yerusalemɔ, à kyɔ nne Liyel gbò dahbi. ²³ Kè ye me wárkínsàhnóle Tǐ ñgbɛ Liyel tyi kònsàhnó sɔkɔ ne níkè, pye gbɔ dínpí pól-á yǐne pé Tǐ ñgbɛ Liyel gbò dahbi. ²⁴ Anê tǔ ñkànpiinnó nínóle, pèkɔ ànê yǛkɔle Liyel kɔ sárkále, képah náh pɔ, kèpíkípi kíno nínóle, sǒ-á kéle wárkínsàhnóle Tǐ ñgbɛ Liyel tyi kònsàhnó sɔkɔ.

²⁵ Té légbǐne, dí yó sǒ me Yerusalemɔ sɔkɔ, pé n ye Simeyɔle. A sǒ me négbúle Liyel yah, té me n sah n yóré yǒ. A sǒ me Yisrayel pwáhnmɔ-ò pónóle n sykɔ, té Liyel Mírki sǒ me n sɔkɔ, ²⁶ té kéle à wǛkɔ ne, à náh n ku n pi, né à náh Krista wɛ yǐne, nê-á Tǐ ñgbɛ Liyel kɔ teki mɔ n pi. ²⁷ Képah sɔkɔ, Liyel Mírki n yah tǐ yuku Liyel wòkò ñgbɛ kéntáhkɔ sɔkɔ. Té Yesu dúbípú sǒ me à tǐ pɔ tyi kònsàhnó píntú yǐnne n tyí, kǎh yo sah sǒ. ²⁸ Képah tǐne, Simeyɔ me piri mɛ tǐ n gbò, té Liyel yǐnne n gbilki, me yo tǔ ne:

²⁹⁻³¹ «N Tǐ ñgbɛ Liyel, mé pwáhnmɔ-ò wɛ ní yǐne, wáh nê kɔ kèkǔyó névye pól yí yah.

Képah ye, á kɔ fɛ á tǔnpɔ min syi núkúnúkú à kɔ à ne n yuku yèvinɔ sɔkɔ, sǒ-á á wɛy kè yo.

³² Pwáhnmɔ-ò kɔ pɔ kyòole kwlo kwlo névye tyí, kɔ á dùkùle pé wǛkɔ, té kɔ pɔ yǒ yǔnóle áwɔ no Yisrayel tǎn tyí.»

³³ Kǎh pɔ sɛ, tyi nónó-á à yo Yesu tyí sɔkɔ, sè pɔ gbèndùnne n sú ànê n yú tyí. ³⁴ Képah sɔkɔ, Simeyɔ me sǎm mɔ pé sɔkɔ, té yo n yú Mari tyí ne: «Yah, piri mɛ me Yisrayel névye náhnáh syíkínmɔnɔ ànê pé náhnáh yílkínsàhnó

yinne, ànê yékâb déno yôle. ³⁵ Kâh pɪ sɛ, névyé náhnáh fókósòno kɪ wilki mo kwèyy. Té áwò tɛ wòle, á kɪ yèvyâhrɪ pɪ, á kɪ ne pè sɔ me á nɛ n suke n yâhle.»

Liyel tɛntò syíno-ò pi An-á nê yo Yesu tyí sòko

³⁶ Té Liyel tɛntò syíno-ò pi yó sò me, pè n ye Anne. Fanuwel písé ye sò, nê-á Aseri yíkí neyne. N yah sò wah náhnáh. N sépil gbíne, wâh de pe tyí, n pe yah kwlo ké ye kwární-ò sòko. ³⁷ A me tɛ pékúsèle, à pò no ye tíkiyéh pò nýáh tyí. A náh sò me n gbe n mo Liyel wòkò ñgbène, té me Liyel yinne n gbilki gbímegbí, ké lékâh ké gbintò, níki tɛnò ànê níri sòko. ³⁸ Nmo to me de kyɪ yíne Yesu ànê ñ dúbípúle Liyel wòkò ñgbè kéntáhkì sòko. A tyah Liyel yinne n gbilki. Té nóno-á sò me Yerusalemɪ pwáhnmono syikɪ tɛ, à me piri tyíle n yâh pé pól tyí.

³⁹ Yesu dúbípú-á Liyel tyi sáhnó pɪ tũ te, képah náh, pè pé syɪ sòko Kalile sétáh yò, pé kwil Nasaretɪ sòko. ⁴⁰ Té piri wò mó me n kyâh, me táhkìle n we. Lékám ñgbè sò me ñ sòko, té Liyel me ñ nɛ n gbe.

Yesu wúnóle Liyel wòkò ñgbè, ñ ye gbãmní-ò sòko

⁴¹ Ye ye pólle, Yesu dúbípú níkène ne n kyɪ n pò Yerusalemɪ, Pakɪ syáh sòko. ⁴² Té Yesu-á pò no ye gbõninóle gbí nêne, ñ dúbípú dokò yuku ñne Yerusalemɪ, Nsyifunó-á sò kéle n pɪ sɔ. ⁴³ Syáh-á pò tye só nêne, pè pé syɪ sòko, té pé pídí Yesu me wũ Yerusalemɪ, ñ dúbípú pí-íkè sòko. ⁴⁴ Pè sò me n sò ne, wâh me ànê pé no wèkòbɪ yísyóle. Kâh pɪ sɛ, pè gbíyíkí núkú kóló kò, té pyè tyah ñne n yah n kò pé wòkò tãn ànê pé nérínó wró. ⁴⁵ Nte, pè náh à we. Pâh à yah kwlo sɛ, pè pé syɪ à yah kò yuku Yerusalemɪ sòko. ⁴⁶ Ké sèpìn tɔ-ò sóle, pè pyè kyɪ à we Liyel wòkò ñgbè kéntáhkì sòko. A me kòntɛnóle Liyel ñgbò wèkì kwópú wró, me n nohnɪ pé tyí, té me péle n piki n yah tyíle.

⁴⁷ Nóno pól-á sò me n nohnɪ ñ tyí, ñ lékám ànê ñ tyi yah yónó dukù pé gbàn du. ⁴⁸ N dúbípú-á à we sɛ, kè pépi to gbàn kah du. N yú me yo ñ tyí ne, pé pídí, sɔ se pɪ, té à pɪ sɛ pé tyí nɪ? A yah, péwò ànê ñ sú yáh-ńsah-á tye kègbile ñ yáhnkòno sòko. ⁴⁹ Nte, à me yo pé tyí: «Sɔ pɪ, té yé ñne n yah n kò? Yé náh pɪ ne, máh yíne mé ne n me ní sú tyah sòko di?» ⁵⁰ Nte, pè náh me ñ wey mé tyí yah we.

⁵¹ Képah náh, à me yuku péle Nasaretɪ kwil sòko, té me ñ gblóyne n tiki n mo pé tyí. N yú wò mó tyi nópi pól syi sah ñ fòko. ⁵² Té Yesu sò me n kyâh ñ gbènsè ànê ñ lékám me n yikɪ n mo n yuku. Té wân to me mo ñ ñgbèkì yò Liyel ànê névyé tyí.

3

Wèlnwìkì-ò Nsyò Liyel wey yónsàhnóle

¹ Tiberɪ-á sò me Wromenò yòtɛne gbí nêne, ñ yòtòrí ye gbõnkwló-ò pò Pòse Pilatɪ we Yude kwil yah yétɛne. Té Yerodɪ wò mó me Kalile kwil yòtɛne. N gbè dí Filipi me Yitiri ànê Trakoniti yò. Té Lisanyasɪ wò me Abilenɪ yò. ² Té An ànê Kayifi ye sò sárká wìkìpu yòtám ñgbnòle. Légbíne,

Nsakarí pídí Nsyõ Liyel yónmõno noh gbẽnnu soko. ³ Kãh pɪ sɛ, à kyɪ Yurdẽ yõ gbòpɔ tãntãtã pól kɔ kõ, me n yo pé tyí ne, pè Liyel wèkì tɛ, pè mó wèlnwìlkínó wɛ. Képah soko, pé tyípél-á kɪ yõ mɔ pè kõ. ⁴ Kãh pɪ sɔ, sɛ ye ntyĩno sò Liyel tẽntò syĩno-ò Yesayi wãrkɪ sah kéle ne níké:

«Ñní yó yínpõ ye n dokɔ gbẽnnu soko ne níké:
 <Yé Tɛ ñgbɛ wèkì tõ sah.

Yé ñ sókó-nítãn pɪ tómtóm.

⁵ Ymɔ wrónɔ pól kɪ yí.

Kènpni ànê ymɔ pól kɪ tirki pɪ támm.

Syõ-ñtãn knèni kɪ pɪ tómtóm,

té wɛtúkúni kɪ tɔri.

⁶ Képah soko, no pól kɪ Liyel ney pwáhnmõno wɛ yĩne.»

⁷ Nékwínkí nóno-á sò n pɔ n pɔ Nsyõ tyí à kõ à péle n wel n wilki, à sò me n yo pé tyí ne, wáhnmiró dukú nópi! Nê se kwɔ péle ne, pãh kɪ fɛ tɔ pwah Liyel fòkònyãhni yah, nê-á n pi nɪ? ⁸ Nkɛ, pè tyípeplɔle n pɪ nóno-á n wèkì n pi ne, pãh Liyel wèkì tɛ. Té, pè káh pé gbò sah Abrahamu yõ nê-á pè súle. Páh kéle n yo pé tyí, Liyel-á kɪ fɛ dyèh nópi vi mɔ pɪ Abrahamu pyele. ⁹ Té man níê-á me yãhnsáhntenɔle sésán fɛ yĩne sé sémín soko. Séswò nê-á n syí-ńkène pye pèplɔle, kãh kɪ ko dah mɔ nyàh soko.

¹⁰ Képah tɛ soko, tówù Nsyõne n piki n yah ne níké, sò se pé yĩne pé pɪ nɪ? ¹¹ A mó yo pé tyí ne, fwòmɔlo nínó-à me nê tyí, tɛ nukúle fwòmò-ñkãn ney kõ. Té yòke-à me nê tyí, tɛ yí kwéndé kõ.

¹² Móri syípu yísyɔ tɔ pɔ Nsyõ tyí ne, à pé wel wilki, té à piki yah ne, pé kwò-ò dí, níké sò se pépi yĩne pé pɪ nɪ? ¹³ A mó yo pé tyí ne, pãh yìn nê yo pé tyí, pè káh ne n dohni n syi ké yõ.

¹⁴ Képah soko, srásyíbi tɔ pɔ à piki yah ne níké, té pépi-á dò, sò se pé kɪ pɪ nɪ? A me yo pé tyí ne, pè káh ney wore ñ gbò kwáh tɛ syi tãhkì soko. Pè káh mó tɔ ney gbò kwáh syi yĩnvì soko. Nkɛ, pè ye pé tò pínó wénó pé yĩne n yuku.

¹⁵ Képah soko, no pól-á sò me pwáhnmò-ò syíkínó soko sɛ, pè sò me pé gblɔyne n piki n yah ne, té Nsyõ káh kɪ nê Kristale dé? ¹⁶ Képah tɛne, à pé pól syah ne: «Ñmɔ tɛ wɔ ye yéle n wel n wilki ni soko. Té nê-á n pi, ñmɔ ténweno kal ñmɔ tyile. Mé náh yĩne ñ lékyèh mɔo níte wáhnmõnɔle. Tɛ wɔ kɪ pɔ yé wel wilki Liyel Mírki ànê nyàh soko. ¹⁷ N sèmuko fwo fwo kwáh me ñ gbò. A kɪ ñ táh tɔ sah, ñ sèmuko fwo kɪ kwel mɔ ñ dúkúri soko, té sé yésyí wɔle, à kɪ sépi suke ní-ńkè nyàh soko.» ¹⁸ Nsyõ sò me n syõ sɛnkno vñmɔ mɔ kwónó duke náhnáh soko, à ñvìvì wey sãnne n yo n kõ no tyí.

¹⁹ A wil képah soko, à tɔ lékãhle yòtɛ dí Yerɔdɪ kõ, ñ yũnpi kyɪ Yerɔdyadɪ tɛnsyino, ànê ñ yítúkúni náhnáh pínó tyí soko. ²⁰ Té Yerɔdɪ náh yìn sépi tyí, à tɔ Nsyõ tɛ dah mɔ wòkònpèkè soko náhle.

Yesu wèlnwìlkínóle

²¹ Té Nsyõ-á sò me névyele n wel n wilki gbí nêne, wãh névyé pól wel wilki tɛ, Yesu tɔ pɔ à kõ, à à wel wilki. Yesu-á wil ni soko té me nírilé n pɪ,

à me yînyô we kè yuki mo. ²² Té Liyel Mirkí po tiki n yô wil gbênsê soko kèpikípíkí kètòle. Képah tē soko, yînpô yó n wil liyel soko ne nkê: «Áwo ye n nîdè Pi nukúníne. Á tyí no yîí n tyí kègbule.»

Yesu nâh tânne

²³ Yesu-á n tò tyah gbí nêne, à sò me ye yôgbâm kénkô soko. Té névyé tē wô sò me n sô ne, Yosefu pídí-á ònne, Yosefu nê-á sò Yeli pídíne. ²⁴ Té Yelile, Matata pídí ye. Matatale, Levi pídí ye. Levile, Melkí pídí ye. Melkúle, Yanayi pídí ye. Yanayile, Yosefu pídí ye. ²⁵ Yosefule, Matatyasí pídí ye. Matatyasúle, Amôsí pídí ye. Amôsúle, Nawumi pídí ye. Nawumíne, Yeslí pídí ye. Yeslíle, Nakayi pídí ye. ²⁶ Nakayile, Matí pídí ye. Matúle, Matatyasí pídí ye. Matatyasúle, Semeyin pídí ye. Semeyinne, Yosesyí pídí ye. Yosesyúle, Yoda pídí ye. ²⁷ Yodale, Nswana pídí ye. Nswanale, Yresa pídí ye. Yresale, Yorobabelí pídí ye. Yorobabelúle, Salatyelí pídí ye. Salatyelúle, Neri pídí ye. ²⁸ Nerile, Melkí pídí ye. Melkúle, Adi pídí ye. Adile, Kosamí pídí ye. Kosamúne, Yelemadamí pídí ye. Yelemadamúne, Yerí pídí ye. ²⁹ Yerúle, Yesu pídí ye. Yesule, Yeliyeserí pídí ye. Yeliyeserúle, Yorimí pídí ye. Yorimíne, Matata pídí ye. Matatale, Levi pídí ye. ³⁰ Levile, Simeyô pídí ye. Simeyôle, Yuda pídí ye. Yudale, Yosefu pídí ye. Yosefule, Yonamí pídí ye. Yonamúne, Yelyakimí pídí ye. ³¹ Yelyakimíne, Meleya pídí ye. Meleyale, Mena pídí ye. Menale, Matata pídí ye. Matatale, Natân pídí ye. Natânne, Davidí pídí ye. ³² Davidile, Yese pídí ye. Yesele, Wobedí pídí ye. Wobedúle, Bowasí pídí ye. Bowasúle, Sala pídí ye. Salale, Nasóní pídí ye. ³³ Nasóníne, Aminadab pídí ye. Aminadable, Adimini pídí ye. Adiminíne, Arní pídí ye. Arnúne, Yesrómí pídí ye. Yesrómúne, Faresí pídí ye. Faresúle, Yuda pídí ye. ³⁴ Yudale Yakóbí pídí ye. Yakóbúle, Yisakí pídí ye. Yisakúle, Abrahmí pídí ye. Abrahmúne, Tara pídí ye. Tarale, Nakorí pídí ye. ³⁵ Nakorúle, Serukí pídí ye. Serukúle, Wrako pídí ye. Wrakóle, Falékí pídí ye. Falékúle, Yeberí pídí ye. Yeberúle, Sala pídí ye. ³⁶ Salale, Kayinamí pídí ye. Kayinamúne, Arfasadí pídí ye. Arfasadúle, Semí pídí ye. Semúne, Nowe pídí ye. Nowele, Lamékí pídí ye. ³⁷ Lamékúle, Matisala pídí ye. Matisalale, Yenókí pídí ye. Yenókúle, Yaredí pídí ye. Yaredúle, Maleleyel pídí ye. Maleleyelle, Kayinamí pídí ye. ³⁸ Kayinamúne, Yenósí pídí ye. Yenósúle, Setí pídí ye. Setúle, Adama pídí ye. Adama wole, Liyel pídí ye.

4

Yesu mónyahnole

¹ Yesu-á yuku Liyel Mirkí táhkúle, à òn syí yal Yurdē yo tnô. Té Liyel Mirkí à tē yuku gbènní soko. ² A sèpìn tikiníní pí nénpó níkí ténó soko. Nénpó soko ye sétán yôtē à mo yah. Té sèpìn nòpí-á po tú, kwekí me à tē. ³ Káh pí sē, sétán yôtē me yo òn tyí ne, òmò-à kí ne Liyel Pile, à yo dáhkí mè tyí,

kè vi n mɔ n pɪ yòkele. ⁴ Yesu mó yo òn tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sòko ne òkè: «Névi náh òn min pɪ n pi yòke óle.»*»

⁵ Képah náh, sétàn yòtè à tē doko léyy, à kyɪ à wēki kèkōyó tōrɪ pólle séyy òsò, ⁶ té yo òn tyí ne, páh kɪ fē à kō n pi sépi pól yòtōrɪ, ànê sé tahrɪle. Sépi pól-á péwɔ gbò dahbɪ. Képah-á, nê-à pé dyɔ, páh kɪ séle òmɔ kō. ⁷ Nkè, wáh kɪ fē syi òn gbètukunɔ di pé yah à pé gbilki, páh kɪ sé pólle à kō.

⁸ Képah sòko, à mó yo sétàn yòtè tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sòko ne òkè: «A kɪ á Tē òngbē Liyel ó nukúnine n gbilki, té kɪ n sah òmɔ ó tyí yō.»†»

⁹ Képah náh, sétàn yòtè tō yuku ònne Yerusalemɪ, à kyɪ à sah Liyel wòkò òngbē yòtah, té me yo òn tyí ne, òmɔ-à kɪ ne Liyel pile, à yòko tiki sétáh.

¹⁰ Káh me wárkínsàhnóle Liyel wey sòko ne òkè, Liyel-á kɪ òn yínyò tēntōnè kō, sè kɪ ònne n kyomɪ, ¹¹ ànê tō, sáh kɪ à swah syi sé gbàn sòko. Dáhkì náh òn gbáhkì pɪ yo n pi.‡ ¹² Képah tē sòko, à me yo sétàn yòtè tyí ne: «Kè me yónóle Liyel wey sòko ne òkè: «Káh á Tē òngbē Liyelle n mɔ n yah!»§»

¹³ Kéne mónyahno nópi pól sókónteno náh, sétàn yòtè yal à gbe mɔ ònne, té me à syikɪ tē náh tinnɛ.

¹⁴ Képah náh, Yesu òn syi yuku Kalile sétáh yò Liyel Mírki táhkile òn sòko. Té òn yīn sò me wil nénpó kwlo pól sòko. ¹⁵ A sò me kwónóle n pɪ pé Liyel ní-ńtàn vɪ sòko, té no pól me ònne n gbilki.

Nasaretɪ tǎn Yesu yáhlenɔle

¹⁶ Sò yóle, Yesu pɔ Nasaretɪ sòko. Kéne kwil sòko ye sò à kyáh. Mɪ mɪ yòh sóle, à me de Liyel ní-ńsah wòkò sòko, wáh dar té kéle n pɪ sò, té me yuku ne, pé Liyel wey kar. ¹⁷ Képah sòko, pé Liyel tēntò syínyo-ò Yesayi sébéy toko à kō, à syi yikɪ mɔ fɪ yó sòko, níyáh-á kè me wárkínmɔnɔle ne òkè:

¹⁸ «Tē òngbē Liyel ní yah wilki,

à òn Mírki mɔ ní sòko ne,

mé òvìvì wey sán yo yám tǎn tyí.

A ní tekɪ mɔ yòbɪ yōrɪ sòko wílno tyí yo yīnne pé tyí,

ànê yítūbi yí yíkínmɔnɔ tyí yo yīnne,

ànê yèvyāhrɪ tē yō yīnne névyɛ yō, nóno-á me fòhnó sòko,

¹⁹ ànê òmɔ pèpɔrɪ pɔ yi tyí yo yīnne.»*

²⁰ Képah náh, Yesu sébéy yah vike, té kéle Liyel wòkò kyòmì-ò kō, té kō tē. Té nóno-á sò me Liyel ní-ńsah wòkò, pé pól sò me ònne n yah díkì díkì.

²¹ Képah tē sòko, à tyah n yo pé tyí ne: «Liyel wey fɪ nê tyi-á yé noh, sè pɪ tū kweyne yé tyí.»

²² Káh pɪ sē, no pól sò me Yesu yíngbɪle n yo. Té òn welo pèplo wékínó sò me pé gbàn du, pé me yo tū ne, òmɔ kó Yosefu píđine nɪ? ²³ Képah sòko, à me yo pé tyí ne, páh pɪ ne, páh kɪ sémírki mɪ n pi, nê-á n yo ne òkè,

* **4:4** 4.4 - Yah n te Yálnó sébéy 8.3 sòko. † **4:8** 4.8 - Yah n te Tōnyonɔ sébéy 6.13. ‡ **4:11**

4.10-11 - Yah n te Gbálnó sébéy 91.11-12 sòko. § **4:12** 4.12 - Yah n te Tōnyonɔ sébéy 6.16 sòko.

* **4:19** 4.18-19 - Yah n te Yesayi sébéy 61.1-2 sòko.

sènpìtě, à ò gblǒy de mǒ kè! Páh kɪ tǒ n yo n pi pé tyí ne, páh tyi nónó pól pi Kapernayumi sǒkǒ, páh sè noh. Té pé tǒ sé òkùkù pi pé sú kwil sǒkǒ kè.

²⁴ Á tǒ yo pé tyí ne: «Mé kéle n yo n dal n mǒ yé tyí ne: pé náh Liyel tǐntǒ syíno-ò yó òtǐne n tǐ ple ò sú kwil sǒkǒ. ²⁵ Kǐgbi tǐ yǒ, mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tǐntǒ syíno-ò Yeli me gbíne, pǔ-á lésǒ to pópó, à pǒ syi ye tǒnǒ ànǐ òwǒlǒ kénúkò tyí, té kwénpéké yó me de kwil pól sǒkǒ gbí nǐne, pékúsyǒ náhnáh sǒ me Yisrayel sǒkǒ. ²⁶ Nte, Liyel náh Yeli tekɪ mǒ pépi sǒkǒ ney yó òtǐ tyí, té pékúsé yó tyí ye à tekɪ mǒ òne, Sarepta kwil, Sidǒ sétáh yǒ.† ²⁷ Anǐ Liyel tǐntǒ syíno-ò Yelise me gbíne, tótám náhnáh tǒ sǒ me Yisrayel sǒkǒ, té pé sǒkǒ ney yó òtǐ náh dénmǒnǒ we, à wil Siri sétáh tótǐ dí Nama tyí sǒkǒ.»‡

²⁸ Képah sǒkǒ, nónó pól-á sǒ me Liyel ní-ńsah wòkò sǒkǒ, pé fǒkǒ vyǎh welǒ nǒpi nǒhnǒ tǐ tyí. ²⁹ Pé me yuku Yesu tǐ yǒri wil kwil sǒkǒ, à òkǒ yuku òne yǒli yǒtah, pé kwil-á sǒ me mǒnǒle nǐ yǒ, té ne, pé à tu wilkɪ mǒ. ³⁰ Té à núkú wil pé wrǒ, à sǒkǒ.

Yesu tǐnwenole sétǎn yǒ

³¹ Képah náh, Yesu kyɪ Kapernayumi kwil sǒkǒ, Kalile sétáh yǒ, té me névyele n kwǒ Nsyifunǒ mɪ mɪ yǒh sóle. ³² N wey sǒ me yǒtǒrí weyne. Képah ye ò névyé kwǒ òkùkù kǒ, kè no pól gbǎn du. ³³ Té lésǒle, kè pǒ yǐne, dí yó sǒ me Liyel ní-ńsah wòkò sǒkǒ, sétǒle ò sǒkǒ. Dǒ, à de syi firr yǐnpǒ ògbǐne ne, ³⁴ wéèè, Nasareti Yesu, kwáh nǐ se à n yah n kǒ pé tyí nɪ? A se pǒ pépi tyí yǐkí-ńsah nɪ? Páh òne n pne, nédúkú nǐ-á òne: Nmǒ-á Liyel tekɪ mǒ yályál. ³⁵ Képah tǐ sǒkǒ, Yesu òrí kǒ sétǒ mè yǒ ne: «Á vyǎh vike, ò té n wil dí mè sǒkǒ.» Nénpǒ swǒ, sétǒ núkú dí mè tǒkǒ min névyé nyǒ, té wil ò sǒkǒ, à náh dlo yó òtǐne à nǒ. ³⁶ Káh pi sǐ, kè pi gbǐndùnì ògbǐne no pól tyí, pé me tyah n yo wǐ tyí ne, wey òkùkù nǐ se à n wǐkɪ sǐ nɪ? A tǐ we sétǎnne n kyɪ n mǒ tǐnweno ànǐ yǒtǒrí sǒkǒ, sè n wil névyé sǒkǒ. ³⁷ Sépinǒ-á pi sǐ, Yesu yǐngbɪ tyah n yo nénpǒ sétáh pól yǒ.

Névyé náhnáh dénmǒnǒle

³⁸ Wǎh yal Liyel ní-ńsah wòkò, à sǒkǒ Simǒ gbǒ. Té Simǒ déy sè sǒ me n kwǒ wǐlvǎhnǐne kǐpékèyǒ. Pé me kè yah kǒ Yesu tyí ne, à à de mǒ. ³⁹ Képah sǒkǒ, Yesu me kǒ yǐn ò yǒ, té òrí kǒ wǐlvǎhnǐ yǒ, kǐ núkú pi fin mǒ. Nénpǒ swǒ, à núkú yuku tyah yǒke tǐ-ńsahle n yah pé tyí.

⁴⁰ Gbǐyǐ dénǒ sǒkǒ, nónó pól-á sǒ me n yo yam duke dukele, pé nǐtám pǒ péle Yesu tyí. A mó ò gbǎnne n sah n yuku pé nénúkú núkú yǒ, à péle n de n mǒ. ⁴¹ Té sétǎn tǒ sǒ me n wil névyé náhnáh sǒkǒ. Sè sǒ me n gbo n mǒ sé wil gbíne ne òkǐ, Liyel pi-á òne. Nte, sǎh pǐ ne, Liyel ney tǐkínmǒnǒ-á òne, à me òrí kǒ sé yǒ, té sé vyǐy tǐ wǐkínǒle.

⁴² Tyah-á núkú dal, Yesu yuku sǒkǒ gbǐnnɪ tyah yó sǒkǒ. Káh pi sǐ, tǒwú yuku tyah òne n soh n kǒ. Páh kyɪ à we gbí nǐne, pé sǒ me kǐ tyí ne, pé

† 4:26 4.26 - Pékúsé mǐne, Yisrayel ney náh sǒ òne. A sǒ n wil Sarepta kwil, Sidǒ sétáh yǒ. Yah n te Yǒtám sǐbéy gben 17.9 sǒkǒ. ‡ 4:27 4.27 - Tótǐ dí Namale, Yisrayel ney náh sǒ òne. A sǒ n wil Siri sétáh yǒ. Yah n te Yǒtám sǐbéy ní-ò 5.14 sǒkǒ.

à syi n sah, à káh tǒ yal pé tnô. ⁴³ Nte, à me yo pé tyí ne: «Mé yǐne mè nìvìni wey sǎn yo n kǒ kwlo tǎlǒ tǒ tyí Liyel tǒrǐ tyí sǒkǒ. N tékínmǎnǒ yǒ ye képahle.» ⁴⁴ Képah náh, à kyí tyah Liyel weyne n yo n kǒ Liyel ní-rítán vǐ sǒkǒ Yude kwlo sǒkǒ.

5

Yesu yǎnkɔ tǎpú ye pǒ pǐ ò tǒ sǎhpúle

¹ Sǒ yǒle, Yesu-á sǒ me Yenesaretǐ yǒ-ǎngbǎ gbòpǒ, tǒwú pǒ à mǒ gbǐ sah pǐlpǐl, Liyel wey noh yǐnne. ² Yesu me krótónè nǐnǐ we yo tnô sǒkǒ, té yǎnkɔ tǎpú me wil sé sǒkǒ, me pé yǎnkɔ tǎ tǎ mnǒle n wu. ³ A me de krótónè nǒpǐ núkú sǒkǒ, nê-á sǒ Simǒ tyíle. Té kè yah kǒ ò tyí ne, à yal kéle yo vyǎh tyí, à de yuku yo sǒkǒ kwéyy. Képah-á pǐ, à kǒ tǎ krótókè sǒkǒ, à yǒ sǒkǒ tǒwúle n kwǒ.

⁴ Wǎh wekǐ te gbǐ nǎne, à yo Simǒ tyí ne, à de yuku yahle yo tǐ tǎ-nsah. Pè mǒ pé mnǒ min dah mǒ yo sǒkǒ, pé yǎnkɔ tǎ. ⁵ Simǒ me à syah ne, pé yǒtǎ, pépǐ-á tǒ pǐ sǒ, té pé náh kwáh yǒ nǐtǎ we tǎ. Nte, òmǒ yǒré yǒ, páh kǐ mnǒ min dah mǒ. ⁶ Képah sǒkǒ, pé me pé mnǒ min dah mǒ yo sǒkǒ, té yǎnkɔ we tǎ tnónǒle fǒfǒ, pé mnǒ tyah n kǒlǐ. ⁷ Pè me pǐ mǒ pé no tyí, nónó-á sǒ me krótókè ní-ò sǒkǒ ne, pé pǒ pé yohnǐ mǒ. Pè me pǒ pé yohnǐ mǒ, pé yǎnkɔ wilkǐ mǒ krótónè nǐnǐ nǒpǐ yǐne fǒfǒ, sè n tyah tǐkindenǒle nǐ sǒkǒ. ⁸ Simǒ Pyerǐ-á képah we sǎ, à ò gbètukunǒ di Yesu yah, té ne, pé Yǒtǎ, tyípékè pí-ò-á péle. Képah yǐnne, à gbe mǒ péwǒle. ⁹ Pǎh yǎnkɔ nǒpǐ we tǎ pǐpǐ sǎ, tǐkǐ me Simǒ ànǎ pé no pól kah tǎ, ¹⁰ à tahlǐ Sebede dǐnpǐ tyí, Nsyakǐ ànǎ Nsyǒne, pépǐ nónó-á sǒ Simǒ tǒ pǐ mǎne. Képah tǎne, Yesu me yo Simǒ tyí: «Káh tǐkǐ pǐ! A tǒkǒ núkúnúkú tyí, á kǐ pǐ névye yǎnpǒ-òle Liyel tyí.» ¹¹ Képah náh, pé wil pǒ krótónè sah kǎnkwhǎh yǒ ànǎ pé vyǒ pólle, té me Yesu sǒ tǎ.

Yesu tótǎ yǒ de mǒ

¹² Sǒ yǒle, Yesu sǒ me kwil yǒ sǒkǒ, té dǐ yǒ tǒ sǒ me nǎnpǒ, dú nýǎnne ò wil pól sǒkǒ. Wǎh Yesu we sǎ, à kǒ kwǐnki, ò yah di sétáh Yesu yah, té à nǐ ne, pé Yǒtǎ, wǎh me ké tyí, wǎh kǐ fǎ pé de mǒ. ¹³ Wǎh yo sǎ, Yesu núkú ò gbò nǒ, à tǔ ò tyí, té ne: «Mé me ké tyí, á kǐ de!» Nǎnpǒ swǒ, dǐ núkú de. ¹⁴ Képah sǒkǒ, Yesu kè gbah yo ò tyí ne, à káh yǐ mè yǎh ney tyí pólle. Té à kyí ò gblǒyne sǎrká wilkǐpu yǒtǎ wǎkǐ. Moyisi-á sǒ sǎrká nê tyí yo sah tótám dǎnmǎnǒ tyí sǒkǒ, à mǒ kè pǐ n tǔ. Képah-á kǐ ò dǎnmǎnǒle pé wǎkǐ.

¹⁵ Képah fyé yǒ, wǎn sǒ me n dohnǐ Yesu yǐn wilnǒ yǒ, té nékwǐnki sǒ me n tuke n mǒ ò wey noh yǐn, ànǎ pé yamǒ mǎndenmǒ yǐnne. ¹⁶ Té Yesu wǒ sǒ nǐkǎne n gbe n mǒ n tǎ ò gblǒy gbǎnnǐ sǒkǒ, ò Liyelle n nǐ.

Yesu sèkùkù dǐ yǒ de mǒ

¹⁷ Sǒ yǒle nǐtǒ, Yesu sǒ me kwónǒle n pǐ, té Farisiyǎnǒ ànǎ Liyel ògbò wǎkǐ kwǒpú tǒ sǒ me kǒntǎnǒle nǎnpǒ. Pè wil Kalile ànǎ Yude kwlo pól sǒkǒ, ànǎ Yerusalemǐ tǒ sǒkǒ. Té Tǎ ògbǎ Liyel tǎhkǐ sǒ me Yesu sǒkǒ. Képah ye

à kō, à yámpúle n de n mō. ¹⁸ Légbíne, nósýó sèkùkù dí yó twah pō ò sē sē kwáh yō, me n yah n kō ne, pé de òne wòkò, pé kyí à tiki sah Yesu yah. ¹⁹ Té névye tnónkàhnó tē tyí, pè dé-ńsah yah kwlo. Kàh pì sē, pè doko gbēntín yō kye, à sèkùkù mē tiki mō ànē ò sē sē kwáh tōle, névye niyó Yesu yah. ²⁰ Yesu-á wē pè sē ò yō sē, à me yo sèkùkù mē tyí: «Dí, á tyípèl ye yō mō ò kō.» ²¹ Képah tē soko, Liyel ògbò wèkì kwópú ànē Farisiyēno tyah n sō ne, nē tē ó se dí mēne, té à Liyel yinne n yíkí sē ní? Nē se kí fē tyípèl yō mō névi kō, né Liyel ó náh ní? ²² Nte, Yesu-á pé fókósōno pī sē, à pé syah ne: «Kwáh nē pì, tē yé n sō sē? ²³ Nē tē dòdò kal, à yo sèkùkù mē tyí ne, ò tyípèl-á yō mō à kō, képah náh pì, à yo ò tyí ne, à yuku ne n kō? ²⁴ Nte, mé me ké tyí ne, yé pī ne, tēnwēno-á me Névi Pì tyí sètáh yō, kí fē névi tyípèl yō mō à kō», té ò syí yo sèkùkù mē tyí: «Mé kéle n yo á tyí: yuku, á sē sē kwáh tōko, ò ne n yuku á gbó!» ²⁵ Nénpó swo, dí núkú yuku no pól yí yah, à sē sē kwáh tōko, à soko ò gbó, me Liyel yinne n gbilki n yuku. ²⁶ Képah tē soko, no pól gbàn du. Pè Liyel yinne n gbilki tíkí tē tyí, me yo tū ne, kweyne, páh tyí snó wē dé!

Yesu Levi ye yah

²⁷ Képah náh, Yesu wil nénpó, té mórí syí-ò Levi wē kóntēnóle mórí syí-ńsah wòkò soko. A yo ò tyí ne: «Ní sò tē!» ²⁸ Levi núkú ò tō sah, té yuku ò sò tē. ²⁹ Képah tēne, Levi yōke ògbē pì ò gbó Yesu yinne, té mórí syípú náhnáh ànē nékàhbí kwínkí sō me péle kéne yōke yó-ńsah. ³⁰ Képah soko, Farisiyēno ànē pé Liyel ògbò wèkì kwópú sō me lékàhle Yesule n kō me n yo ò tō sáhpú tyí ne, kwáh nē se, té pè n yō té n wō mórí syípú ànē Liyel wèkì kó-ńképúle wē tyí ní? ³¹ Képah tēne, Yesu yo pé tyí ne: «Névye nónó-á me lēnole, sēnpì yétò se me pé tyí? Yámpú tyí náh sēnpì yétòle dí? ³² Névye nónó-á n sō ne, négló-á péle Liyel yah, mé náh pō pépi ye yinne. Nte, nónó-á pī ne, tyípèl pípú-á péle, pépi yé-ńsah ye mé pō ne, pè Liyel wèkì tē.»

³³ Képah náh, Farisiyēno yo ò tyí ne, Nsyō tō sáhpú ànē pépi tō sáhpú-á ńkēne níkile n tē, ò té níri le n pì. Nte, òmō tyíno tē wō nine n wō, té yókele n yō kē. ³⁴ Wáh képah noh sē, à me yo pé tyí: «Fúr pí-ò-á nónó ye ò fúr yōke yō yinne, yépi se kí fē pè kō pè kí níkí tē pé yé-ò yí yah? ³⁵ Nte, sō yó me n pì, pè mē kí pō n wilki n pì pé wró. Légbíne, pè kí pyē níkile n tē.»

³⁶ Képah náh, Yesu me tō sēmírkì yó mí pé tyí ne ńkē: «Névi yó ńtē náh fwòsán kām, à fwòdyàh min n pì. Wáh képah pì, fwòsán kí yíkí, ké gbó mē tō náh se tō fwòdyàh syi n pì. ³⁷ Anē tō, névi yó ńtē náh òwē sán mō n pì pley dí soko. Wáh képah pì, òwē sán mē-à fū, kē kí pley nópì tōkí, òwē kí kwe, pley kí yíkí. ³⁸ Kàh pì òwē sánne, kē yíne kē mō pley snó. ³⁹ Névi nē-á dar òwē kónó wónóle, à náh tō n fē n syí ké kò-ńkēne n wō. Tē n ne n yo ne, òwē kónó-á nō kal.»

6

Yesu ànē mí mí yòh sò tyile

1 Képah náh, Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh só yóle, Yesu sò me wě̀kì tē n kɔ n kah sèmukɔ swěy yísyó sɔkɔ. Té n tò sáhpú me sèmukɔ ywǒle n kǒlɪ n wɔkɔlɪ pé gbǎn sɔkɔ, à n tah.* 2 Farisiyēno-á képah we sě, pé túkù me ne, tò pínó wě̀kì náh me kǒnóle mɪ mɪ yòh sóle. Té kwáh nê se, té pé kéle n pɪ nɪ? 3 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí: «Kwɛkɪ-á lésò yǒtē Davidi ànê n náh névyé tē só nêne, wǎh nê pɪ, yé náh kè kar yah kè? 4 A náh sò de Liyel wòkò sɔkɔ, à búrn tɔkɔ, nónó-á sò me sàhnóle Liyel tyí yǒ, à tah, té n náh névyé tɔ kǒ di? Té ney náh sò yǐne búrn nópi táhnóle, né sárká wǐlkɪpu yǒtām ó náh.»† 5 Té tǒ yo pé tyí: «Névi Pile, mɪ mɪ yòh yǒtē ye ñne.»

Gbònkù dí yó dénmɔnɔle Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh sóle

6 Képah náh, mɪ mɪ yòh só yóle nǐtǒ, Yesu de Liyel ní-rísah wòkò sɔkɔ, me tyah névyéle n kwɔ. Té dí yó sò me nénpó sɔkɔ, gbòyòle kúnóle. 7 Képah tēne, Liyel ñgbò wě̀kì kwópú, ànê Farisiyēno mó me Yesule n kyɔmɪ n yah, wǎh kɪ nǐtyíno ney de n mɔ n pɪ mɪ mɪ yòh sóle, pé mó lékàh we à kǒ. 8 Nte, ñmɔ tē wɔ sò me pé fókósɔnɔle n pne. Kǎh pɪ sě, à me yo gbònkù dí mè tyí: «Yuku n pɔ n yǐn névyé nɪyó ásò.» Dí me yuku yǐn. 9 Képah tēne, Yesu yo pé tyí: «Ñmɔ yéle n piki n yah, tir nê pínó wě̀kì me kǒnóle mɪ mɪ yòh sóle? Pèpɔri se, tǐ pèkè se? A ney min pwah mɔ, tǐ à tē ko mɔ?» 10 Képah sɔkɔ, wǎh pé yah kore vi, à yo dí tyí: «Á gbò tǒ!» A me n gbò tǒ, kè nùkú pɪ ké vile. 11 Képah tēne, pé fɔkɔ kah vyǎh Yesule, pé tyah wēne n vi n mɔ, sǒ-á pé kɪ n pɪ n pɪ ñne.

Yesu tēntòbe népɪ gbònimí yáhnwǐlkìnóle

12 Só yóle, Yesu dokɔ yuku yǒlɪ yó yǒ, à kyɪ níriɪle n pɪ. A lékàh pól pɪ Liyel nínó sɔkɔ. 13 Tyah-á pɔ dal, à n tò sáhpú ye, té népɪ gbònimí yah wǐlki pé sɔkɔ, té pépi yǐn sah n tēntòbele. 14 Wǎh nónó yah wǐlki, pé yni we yò: Simɔ wɔle, Yesu ñmɔ yǐn sah Pyerɪle, té n gběndí Andre sò me, ànê Nsyakɪ, ànê Nsyó, ànê Filipi, ànê Bartelemi, 15 ànê Matye, ànê Toma. A tahlɪ Alfe pídí Nsyakɪ tyí, ànê Simɔ nê-á sò pé n ye «Sú fǒ vyǎh syí-òle», 16 ànê Nsyakɪ pídí Judele, ànê Yisikariyɔtɪ Yudasɪle, nê-á pɔ vi Yesu náh.

Yesu tówú kwónó, ànê yámpú dénmɔnɔle

17 Képah náh, Yesu tiki yǒlɪ yǒ ànê péle, à pɔ yǐn kéntáhkɪ támm yó sɔkɔ. Té n tò sáhpú náhnáh sò me, à tahlɪ tówú ñgbě yó tɔ tyí, nónó-á wǐl Yude tǎntǎn pól sɔkɔ, ànê Yerusalem, à tahlɪ pne yɔ gbòpɔ kwlo tyí, Tiri ànê Sidône. 18 Pè sò pɔ Yesu welo nòh-rísah, ànê dénmɔnɔ we yǐnne pé yamno sɔkɔ. Sétǎn-á sò me nónó sɔkɔ me péle n kwlo, pé tɔ dénmɔnɔ we. 19 Té tǎhkɪ yó sò me n wǐl n sɔkɔ, à pé pólle n de n mɔ. Képah ye tówú pól kǒ, pé n yah n kǒ wéntù-ñsahle n tyí.

Yèvɪnɪ ànê yèvyǎhrɪ tyíle

20 Képah sɔkɔ, Yesu me n yah yǒ n tò sáhpú yah, té ne:

* 6:1 6.1 - Yah n te Tǒnyono sébéy 23.26 sɔkɔ. † 6:4 6.3-4 - Yah n te Samyelɪ sébéy gben 21 sɔkɔ.

«Yèvɔnɔ me yé tyí, yépi nónó-á me yām sɔko.

Liyel tǔrí me yépi tyí yǒ.

²¹ Yèvɔnɔ me yé tyí, yépi nónó-á me núkúnúkú kwekɔ sɔko.

Yé kɔ pɔ n tǔ n pi.

Yèvɔnɔ me yé tyí, yépi nónó-á me núkúnúkú gbní sɔko.

Yé kɔ pɔ yì syɔ n pi.

²² Yèvɔnɔ me yé tyí, no-à yé dyɔle n yɔ, té yé milki, té yéle n gbyɔ, té yé yinne n yɔkɔ Névi Pi yǒ sɛnó yinne. ²³ Nte, ké yǒre ñgbɛ kɔ pɔ yé dyah Liyel fǒ. Képah ye, yé ne n me nìvì sɔko lésòle, yé ne n yɔkɔ n kwāh nìvì tǔ tyí. Sɛ ye lésó pé nāh tǎn tɔ n fōh Liyel tǔntǔ syinyopule.

²⁴ Nte, yépi nónó-á tahbule, yèvyāhrɔ me yé yǒ.

Yé yé pèpɔrɔ we sɔko tɛ.

²⁵ Yépi nónó-á me núkúnúkú tǔkɔ sɔko, yèvyāhrɔ me yé yǒ.

Kwekɔ kɔ pɔ yé tǔ n pi.

Yépi nónó-á me núkúnúkú yìsyònì sɔko, yèvyāhrɔ me yé yǒ.

Yé kɔ pɔ yèkwɔrɔ gbní gbo n pi.

²⁶ Pāh yépi nónónɛ n gbilkɔ, yèvyāhrɔ me yé yǒ. Sɛ ye lésó pé nāh tǎn tɔ n gbilkɔ Liyel yīn yǒ m̀nyobele.»

Sépébi tǔnó pèpeyne

²⁷ «Nte, yépi nónó-á me n nohnɔ ní tyí, mé kéle n yo yé tyí ne: yé yé sépébiɔle n tǔ ple. Yé pèpɔrɔle n pi yé dyɔ yópú tyí. ²⁸ Nónó-á plɔle n ye n mɔ yé yǒ, yé sāmne n mɔ pé sɔko. Yé mó Liyelle n ni yé fǒhpú tyí. ²⁹ Névi-à á létáh núkú mɔ, ké ní-ò tɔ vi n mɔ à kǒ. Névi-à á fwòmò-ñgbɛ tɔkɔ, ye tǔ kǒ à á fwòmònpir tɔ tɔkɔ. ³⁰ Névi nê-à kwāh ni á tyí, ké yī tǔ kǒ. Anɛ, névi-à á gbǒ kwāh tɔkɔ, káh ne, tǔ n syɔ n pɔ kéle. ³¹ Anɛ tǔ, yáh me ké tyí ne, no nêne n pi yé tyí, yépi tɔ sɛnkǒle n pi pé tyí.

³² Yépi tyí-á nɔ nónó tyí, pépi ó tyí-à nɔ yé tyí, yíngbí nê me yé kɔ n we n pi képah sɔko? Liyel wǔkɔ kó-ñkǔpú n̄tǔ tɔ nénónó tyí nāh nɔ pé tyí di?

³³ Nónó-á n tǔ n sah n pi yé tyí, yé tɔ-à n tǔ n sah n pi pépi ó tyí, yíngbí nê me yé kɔ n we n pi képah sɔko? Liyel wǔkɔ kó-ñkǔpú n̄tǔ tɔ nāh sɛnkǒle n pi di? ³⁴ Anɛ, yáh n deki névyele n kǒ, yáh sɛ ké yǒ ne, nónó ó-á kɔ pɔ sé lédyáhníne yé kǒ n pi, yíngbí nê me yé kɔ n we n pi képah sɔko? Liyel wǔkɔ kó-ñkǔpú tɔ nāh n deki wɛne n kǒ, sé lédyáhní pónwe yinne di?

³⁵ Pèpɔrɔ pí-ñkǔpú, ànɛ nɛpɛl nìgbèkɔ me Liyel sɔko. Képah ye, yépi tɔ yé sépébiɔle n tǔ ple. Yé pèpɔrɔle n pi pé tyí. Yé ne n deki n kǒ, ké lédyáhní tyí sǒ-ñkɛne. Képah sɔko, yé kɔ kyɔ ké lédyáhní ñgbɛ we Liyel fǒ, té kɔ pi yǒtah Liyel wɛnpìle. ³⁶ Yé pi nìgbèkɔ névyele, sǒ-á yé sú Liyelle nìgbèkɔ pí-òle.»

Káh no pìlki-ńtǎn óle n yo

³⁷ Képah sɔko, Yesu tǔ yo pé tyí: «Yé káh nole n tuke. Képah sɔko, Liyel nāh yé tɔ tuke n pi. Yé káh lékǎhle nole n kǒ. Képah sɔko, Liyel nāh lékǎhle yé tɔ kǒ n pi. Nte, yé ne n yǒ n mɔ nole n kǒ. Képah sɔko, Liyel kɔ n yǒ n mɔ yé tǔle n kǒ. ³⁸ Yáh no téló tyíle n sǎh dú nêne, kéne dú núkú ó kɔ yé tɔ tyí sǎh n pi. Képah ye, yé ne n yī n kǒ. Képah sɔko, Liyel kɔ yī yé tɔ kǒ.

A ki dú tɔkɔ, ki sáhnɔ̀ pèpɛy sãh, ki sni, ki yike yike, kè ki yuku kwe, ki vi mɔ̀ yé kɔ̀ yé fwòmɔ̀lɔ̀ vyɛy tɛ̀nkúnmɔ̀nɔ̀ sɔkɔ.»

³⁹ Té tɔ̀ sèmirkì yó mɔ̀ pé tyí ne níké: «Yítú se ki fɛ̀ pɔ̀ nì ní-ò yítú yah tɛ̀-òlɛ? Pé ními náh n syiki n de n pi pwàh yó sɔkɔ di? ⁴⁰ Tir sáh-ò náh n kal n pne n kwó-òlɛ. Té sáh-ò nê-à kwónó we yíí, ñmɔ̀ n pɔ̀ n kwó-ò tyí kòlɛ.

⁴¹ A pɔ̀ sɔ̀, té ñdan kyomɔ̀ we á yúnpi yí sɔkɔ, té dàhnpele áwɔ̀ yí sɔkɔ, á náh me kèpah wɔ̀ we? ⁴² A ki pɔ̀ sɔ̀, té ki yo á yúnpi tyí ne, à ye á ñdan wilki à kɔ̀ n yí sɔkɔ, áwɔ̀ nê-á dàhnpele á yí sɔkɔ, té á náh me kèpah wɔ̀ we? Vínini wékí-ò! Á yí sɔkɔ dàhnpe ñgbò wilki! Kèpah-à pɔ̀, á ki fɛ̀ n yah palle, ki á ní-ò yí sɔkɔ ñdan wilki.»

Séswô ànê ké pyele

⁴³ «Séswô pèpɛy yó ñtɛ̀ náh n syi pye túkúnine. Séswô tókù tɔ̀ náh mó n syi pye pèplɔ̀lɛ. ⁴⁴ Sésán pól n pne sé pye sɔkɔ. Sènsóké pye náh fɛ̀ n we kahri sɔkɔ. Yrensɛ̀ náh mó tɔ̀ fɛ̀ n we n gbe gbíyèkì sɔkɔ. ⁴⁵ Népépɛy yípèplɔ̀ n wil n ni sɔkɔ, wãh nónó koh sah. Sɛ̀ ó ye, nétúkù tɔ̀ tyítúkúni n wil n ni sɔkɔ, wãh nónó koh sah. Névi ni-à yuku tir nêne, kèpah ye n wil n vyãh.»

Vì duke ninó tyí yónóle

⁴⁶ Kèpah sɔkɔ, Yesu tɔ̀ yo pé tyí: «Sɔ̀ pɔ̀, té yè ñne n ye <Tɛ̀ ñgbɛ̀, Tɛ̀ ñgbɛ̀ne>, té máh se nê yo, yé náh kèpahle n pɔ̀? ⁴⁷ Névi nê-à pɔ̀ ñmɔ̀ tyí, té ñ welo noh, té me séle n pɔ̀, tɛ̀-á me nê kètòlɛ, mé ki n tyí yo yé syah: ⁴⁸ A me, á ki ne wòkò mó-ò yó sɔ̀, nê-á swɔ̀ tũ tiki náhnáh, té wòkò sɔ̀ légbí yò. Té ké sɔ̀ tyàhnó-á sò ple sɛ̀, kèpah ye, yo-á pɔ̀ yuku, té kwɔ̀, kè fwo kyɔ̀ syi kéne wòkò tyí, té kè náh tɛ̀ we kè fɛ̀. ⁴⁹ Té, névi nê-à ñ welo noh, té à náh séle n pɔ̀, tɛ̀ wɔ̀ me, á ki ne wòkò mó-ò yó sɔ̀, nê-á wòkò yò sɔkɔ mɔ̀ sétáh kókó yò swɔ̀ tũ-ñkɛ̀ne. Yo-á pɔ̀ yuku, à fwo kyɔ̀ syi kéne wòkò tyí, nénpó swɔ̀, ké pól pirki kwe, à núkú mukuli pnèpnè.»

7

Sràsyíbi lèkwɛ̀ yòtɛ̀ dí Liyel yò sɛ̀ dùkùle

¹ Kèpah sɔkɔ, Yesu-á welo nópi pól yo pɔ̀ tye no tyí, à de Kapernayumi. ² Té nénpó sɔkɔ, tònpi yó sò me sràsyíbi yòtɛ̀ dí yó tyí. A sò me n yo kèpékéyò, me n tyah kúnóle. Té n tyí sò tah yíí n yòtɛ̀ dí tyí. ³ Wãh Yesu tyí noh, à me Nsyifunɔ̀ yèwàhni yísyó tekɔ̀ mɔ̀ ne, pé kyɔ̀ à ni, à pɔ̀ pé tònpi de mɔ̀. ⁴⁻⁵ Pãh kyɔ̀ yíni tɛ̀ Yesu tnó, pé tyah ñne n gbah n ni, me n yo n tyí ne, pépi Nsyifunɔ̀ tyí-á kah no yòtɛ̀ dí mè tyí. Anê, ñmɔ̀-á tɔ̀ yín pé Liyel ní-ñsah wòkò mónóle. Kèpah-á, wãh yíne yòhninmɔ̀nɔ̀ mè pínóle n tyí. ⁶ Kèpah sɔkɔ, Yesu me sɔkɔ péle. Wãh de n te sràsyíbi yòtɛ̀ dí mè kétele, kéne dí tɔ̀ n kódi bí yísyó tɔ̀ ne níké, pé pɔ̀ yo Yesu tyí ne, pé Yòtɛ̀, péwɔ̀ náh yíne n dénóle pé kéte sɔkɔ. Kèpah-á, à káh n gblɔ̀y kwɔ̀ pɔ̀. ⁷ Nké, kèpah tɔ̀-á pé kɔ̀ pé kè yah ne, pé náh yíne pónwílnóle n tyí pé gblɔ̀y. Nte, à wey núkú ó yo, pé tònpi-á ki de. ⁸ Nké, péwɔ̀ ñtɛ̀ tɔ̀ tyí yòtám-á me, péwɔ̀ tɔ̀ mó me sràsyíbi yísyó yò. Pãh yo nê tyí: «Sɔkɔ!», tɛ̀ n sɔkɔ. Pãh yo nê tyí:

«Pɔ!»; tɛ n pɔ. Anê, pãh yo pé tɔnpɪ tyí: «Tir mè pɪ!», á kè pɪ. ⁹ Képah sɔkɔ, Yesu-á kéne wɛlɔ noh sɛ, à dí mè sɔ kɛgbɛ. Tɛ n yah vi yo n sɔ tɛpú tówú tyí nɛ: «Mé kéle n yo yé tyí nɛ: Yisrayel nítɛ sɔkɔ, mé nãh sɛnkɔ Liyel yɔ sɛnɔ névi wɛ yah.» ¹⁰ Képah sɔkɔ, tɛntɔ névye-á pé syɪ kyɪ sràsɪyíbí yɔtɛ kéte, pé kyɪ nɛ n yah, n tɔnpɪ mè dɛ.

Yesu pékúsè yó pídí lékó yilki mɔ

¹¹ Sɔ yóle, Yesu mɛ n yuku kwil yó sɔkɔ, nê-á pé n ye Nayinne. Tɛ n tɔ sãhpú, ànê tówú ñgbɛ sɔ mɛ n sɔ tɛ. ¹² Wãh yĩni tɛ kwil dé-rísahle yúkey, à nɔsyó yohnɪ, pé mɛ lékó yó twah n yuku yí-rísah. Pékúsè yó pídí ye sɔ, n gblɔy núkúnine n yú tyí. Tɛ, kéne kwil névye sɔ mɛ wil náhnãh, mɛ pi mè sɔ tɛ. ¹³ Tɛ ñgbɛ Yesu-á pi mè wɛ sɛ, n yãm à kah tɛ, à mɛ yo n tyí: «Kãh n tɔ nɛ n gbo!» ¹⁴ Tɛ mɛ nɔ de, à tũ lékó twãhki tyí, kɛ twãhpú núkú yĩn. Yesu mɛ yo nɛ: «Dĩnpir, mé kéle n yo á tyí: yuku!» ¹⁵ Wãh yo sɛ, à núkú yuku kɔ tɛ, tɛ tyah n yãh. Yesu mɛ ñnɛ n yú gbɔ dahbi. ¹⁶ Képah tɛnɛ, tíki no pól tɛ. Pé tyah Liyelle n gbilki, mɛ yo tũ nɛ, Liyel tɛntɔ syĩnyo-ò ñgbɛ yó-á wil mɔ pé wró. Anê, Liyel-á yah dah mɔ n no tyí sɔkɔ. ¹⁷ Képah sɔkɔ, Yesu tyípínó tyí yónó tɔ mɔ Yude tàntàn pól sɔkɔ, à kyɪ sɔkɔ kɛ gbɔpɔ kwlo tɔ sɔkɔ.

Wɛlnwĩlkĩ-ò Nsyɔ-á nê piki yah Yesu tyí sɔkɔ

¹⁸ Képah sɔkɔ, Nsyɔ tɔ sãhpú tyi nɔpi pól yãh Nsyɔ tyí. A mɛ pé sɔkɔ nɛpĩ ními ye, ¹⁹ à tɔ Tɛ ñgbɛ Yesu tyí. Nkɛ, pé kyɪ à piki yah nɛ, ñmɔ se Liyel nɛy tɛkínmɔnɔle, nê-á kɪ sɔ n pɔ n pi, tĩ pé se yĩnɛ pé ñnĩnɛ n syɪki nɪ? ²⁰ Pãh pɔ yĩni tɛ Yesu tɔn, pé yo n tyí nɛ, Wɛlnwĩlkĩ-ò Nsyɔ-á pépi tɛki mɔ n tyí nɛ, pé pɔ à piki yah nɛ ñkɛ, ñmɔ se Liyel nɛy tɛkínmɔnɔle, nê-á kɪ sɔ n pɔ n pi, tĩ pé se yĩnɛ pé ñnĩnɛ n syɪki nɪ? ²¹ Légbĩnɛ, Yesu mɛ yãmpú náhnãhle n dɛ n mɔ pé yamɔ, ànê pé yèvyãhrɪnɔ sɔkɔ. A sɛtãn yĩni wilki pé sɔkɔ, tɛ yítũbi náhnãh yí yɪki mɔ. ²² Tɛ mɛ yo Nsyɔ tɛntɔ névye tyí: «Yãh nê wɛ, tɛ nê noh, yé kyɪ kè yãh Nsyɔ tyí: Yítũbi yí mɛ n yɪki n mɔ, sɛkukubi mɛ n kɔ tómtóm, tótã mɛ n dɛ, níkitũbi mɛ n nohnɪ, lékyɪ mɛ n yilki n mɔ, ànê nìvìnì wɛy sãn mɛ n yo n kɔ yãm tãn tyí.* ²³ Ntɛ, nê-á Liyel yɔ sɛnɔ yãhle-ñkɛnɛ ñmɔ yĩnɛ, yèvɪnɪ mɛ tɛ tyí.»

²⁴ Képah sɔkɔ, Nsyɔ tɛntɔ névye-á sɔkɔ tɛ, Yesu tyah n tyíle n yãh tówú tyí mɛ n yo: «Kwãh nê mɛ yé kyɪ yah gbɛnnɪ sɔkɔ? Fĩlkĩ yó se yãhkĩ mɛ n fi n kɔ? ²⁵ Tĩ kwãh nê mɛ yé kyɪ yah wɛ? Dí yó se, nê-á mɛ fwɔpɛpɔ mɔ? Tɛ nónó-á mó tɔ fwɔtãhnɪnɛ n mɔ, tɛ tɔrɪ yéle n yɔ, pépi náh mɛ yòtãm fné sɔkɔ di? ²⁶ Ntɛ, kwãh nê mɛ yé kyɪ yah wɛ? Liyel tɛntɔ syĩnyo-ò yóle nɪ? Mé kéle n yo yé tyí nɛ: sɛ-á. Tɛ ñmɔ nítɛ-á kal Liyel tɛntɔ syĩnyo-òle. ²⁷ Nkɛ, ñmɔ tyí sɔkɔ-á kè wãrkɪ sah nɛ ñkɛ:

<Yãh, ñmɔ Liyel kɪ n tɛntɔ yó-ò tɛki mɔ á yãhle,
à kɪ pɔ á wɛkĩ tɔ sah.>†

* 7:22 7.22 - Yah n tɛ Yesayi sɛbéy 35.5 ànê 61.1 sɔkɔ. † 7:27 7.27 - Yah n tɛ Malaki sɛbéy 3.1 sɔkɔ.

28 Mé kéle n yo yé tyí ne: sê fòkò táh pi yó ntě náh me nê-á kal Nsyõne. Nte, nê-á tyíí kal Liyel yõtõrí sòkò, ñmò ntě gblò kal ñne. 29 Képah sòkò, nónó pól-á sò me n nohnú n tyí, à tahlú mórí syípú tole, pé pól ne, Liyel-á me tómm, té Nsyõ kò, à pè wel wilki. 30 Nte, Liyel-á nê yah kò Farisiyèno ànê Liyel ñgbò wèkì kwópú tyí, pè pé náh vi kè kò, té yahle pé wèlnwilkínòle Nsyõ tyí.»

31 Té Yesu tã ne: «Nê tẽ me mé kú tòkò sãh kwey gbí névyele? Nê tẽ me pè to? 32 Pè me, á kú ne wènpì sò kò tẽ n syah tówú tükè-nsah sòkò, té me n yo wè tyí ne, pépi-á yúkú fíbì pé tyí, té pé náh se yi. Pé tã kú yíkì gbú mò, pé náh se tã gbo. 33 Nte, Wèlnwilkí-ò Nsyõ pò, à náh me n yò, à náh me ñvène n wò, té yé ne, n yògbèkè náh me. 34 Névi Pi-á se pò, à n yò té n wò, yé tã ne, pé yah yèwònpì, ànê sètè-á ñne, mórí syípú ànê tyípèl pípú kódí-á. 35 Nte, Liyel lékám tyile, gbú ye séle sé fènsyipu tyí.»

Yesu pi yó tyípèl yò mò à kò

36 Farisiyè dí yó sò me, pè n ye Simòle. Sò yóle, à Yesu ye ne, à pò yòke yò pé tyí. A me kyí de kéne dí gbò, à tẽ yòke yah.† 37 Té kéne kwil sòkò, tyípèl pí-ò pi yó sò me. Wáh noh ne, Yesu-á me yòkele n yò Farisiyè dí gbò, à pò nuri pãn pènèkì yóle, so pèpey yó sòkò. 38 Té me vi Yesu náh ùnne, à n gbo n yéfine n kwe Yesu gbyèh yò, té séle n kele n yòyénne, té sè pòri tẽ, té nuri mènè n mò sé yò.

39 Farisiyè dí nê-á ye Yesule, ñmò-á képah we sè, à tyah n sò n fòkò sòkò ne, dí mè-à sò me Liyel tẽntò syinyo-òle, pi nê-á n tũ n tyí yò, wáh náhkú n dùkú pí ne nkè, tyípèl pí-ò ñgbè-á ñne. 40 Yesu me wey tòkò, té yo Simò tyí ne, tir yó-á me pé tyí yo yo tẽne n tyí. Simò me ne, à kè yo, kwò-ò dí. 41 Képah sòkò, à me yo n tyí: «Kmò mò-ò yó kmò sò me népì ními yísyó yò. Núkú sò yíne à à dyah pò pló kyekwéle, ní-ò me yíne à à dyah pló tikiñíni pò gbãmne. 42 Nte, pé sòkò ney yó ntě náh sò me fè n tyí dyah n pi sè, dí pé ními tyí yò mò pè kò. Káh pi sè, n tyí kú nò kal nê tẽ tyí pépi ními sòkò?» 43 Simò me à syah ne, péwò tẽ sòno sòkò, nê kòl-á kal, ñmò-á. Yesu me ne, gbú-á à yo.

44 Képah sòkò, té n yah vi pi ùnne, té yo Simò tyí: «Á pi mè we kè? Nmò-á de á gbò, á náh gbyèh wu wu nine ní kò. Nte ñmò wò n yéti kwe ní gbyèh yò, té sè kele n yòyénne. 45 Awò náh ní pòri tẽ. Nte, ñmò tẽne, wáh de pò sò, à náh me yal mò n gbyèh póríntènole. 46 Á náh mó tã nuri mò ní yò, ñte ñmò tẽ wò nuri pãn pènèkì mò ní gbyèh yò. 47 Mé kéle n yo á tyí ne: pi mè tyípèl náhnáh nópi pól-á yò mò à kò. Képah ye, à tyínòno ñgbè tir mè pi. Nte, yònmòno-à pi nê tyí kwéyy, ñmò tyínòno n mó ne kwéyy.» 48 Té tã n syí yo pi mè tyí: «Á tyípèl ye yò mò n kò.»

49 Képah sòkò, wáh sò me n yò ànê nónóné, pé tyah n sò pé fòkòni sòkò ne, nédúkú nê se dí mènè, té à kú pò tyípèl tole n yò mò ní? 50 Káh pi sè, Yesu me yo pi tyí: «Ñmò yò sèno ye n pwah mò. Ne n yuku yèviní sòkò.»

† 7:36 7.36 - Yesu me gbíne, nénpò tán sò nkène pé gbalh kèkú n tẽ yòke ñgbòle n yò.

8

Tò sáhpú ànê syó yísyó Yesu sò tē

¹ Kéne tyi sókónteno náh, Yesu sò me n kɔ n kɔ kwil-̀ngbno ànê kwilpi, me nìvìnì wey sánne n yo Liyel yòtòrí tyi sòko. Té n tò sáhpú népí gbônimi sò me ñne, ² ànê syó yísyó tɔle, wáh sètán yini wilki nónó sòko, té pé yamno tye. Makadala kwil Mari sò me, nê sòko-á sètán kwárnino wil, ³ ànê Nsyanne, nê-á Yerɔdi tahrɔ kyòmì-ò dí Kusa kyle, ànê Susanne, ànê syó náhnáh yísyóle, nónó-á sò pé gbàh yíle Yesu ànê n tò sáhpúle n yohnu n mo.

Sèmuko mìr-ò sèmìrkìle

⁴ Képah sòko, névye sò me wil kwlo kwlo pól sòko, à n pɔ n pɔ Yesu tyí. Tówú ñgbê-á pɔ tuke mɔ sē, à me sèmìrkì yó yāh pé tyí ne: ⁵ «Sò yóle, sètò yó lésò wil n sèmukole n mir. Wáh me mírnó sòko, yísyó syikuli wēgbali sòko. Wēkɔbɔ kɔ sòko sé yō, kèpye me pɔ sè yo. ⁶ Yísyó me syikuli légbí yō, à fi, té núkú tō kɔkɔ vínó kē tē tyí. ⁷ Yísyó me syikuli de pàn niyó. Sāh fi wē tyí pànne, pàn me fyāh sé yō. ⁸ Nte, yísyó me syikuli sètáh pèpey sòko, à fi. Sépi wɔ kyāh, à pɔ pyeno lèkwèkwe pi.» Sèmìrkì me yáhteno náh, Yesu tō yo pé tyí yínpò ñgbēne ne níké: «Níkí-à me nê tyí noh noh tēne, tē n níkí sah noh.» ⁹ Képah sòko, Yesu tò sáhpú à piki yah sèmìrkì mē yōle.

Yesu sèmuko mírnó sèmìrkì yó yo

¹⁰ A me yo pé tyí: «Liyel tōrí tyi nónó-á me wòbìnlé, sé pnèno ye yépi tē wɔ kò. Nte, télò tē tyí, sèmìrn ó sòko ye sè kɔ n yāh.

Képah sòko, pé kɔ n yah díkídíkí,

té pé náh kwāh yó we n pi.

Té kɔ n nohnɔ,

té pé náh ké yō pì n pi.»

¹¹ Té tō yo pé tyí: «Sèmìrkì mē yō-á nēne, kè we yò: Mir mir sèmuko mēne, Liyel wey ye. ¹² Té névye tókù me wēgbali tyí kòlɔ: Pépi-à Liyel wey noh, sètò n pɔ kè wilki pé nnɔ sòko ne, pé káh pɔ sē ké yō, pé mó pwáhnmonɔ we. ¹³ Tókù me légbí yō tyí kòlɔ: Pépi-à Liyel wey noh, pé kè fē n syi nìvìle. Té pé náh n ye kè yáhnne n mɔ pé sòko. Pé kè fē n syi nēnpò swɔ ó sòko, té mónyahnɔ-à núkú pé yini tē, pé pé náh vi kè kò. ¹⁴ Tókù me pàn mé-ísah tyí kòlɔ: Pépi-à Liyel wey noh, fókósɔnɔ, ànê tahrɔ yáhnó, ànê kèkòyó nìvì tyi n pɔ kè fyāh. Káh pi sē, pé n wū niyó, kè náh tìrle n pekɔ pé tyí.

¹⁵ Nte, tókù me sètáh pèpey tyí kòlɔ: Pépi-à Liyel wey noh, pé kè syi n sah palle ni pèpey sòko, nê-á me tónsáhnóle. N té ké ténó ple, yóre n we ké tyí, sèmuko pékinó tyí kòle.»

Yesu-á sèmìrkì nê mi fòtnò tyí sòko

¹⁶ Yesu tō yo pé tyí: «Névi se kɔ fòtnò soh, té kɔ dú kwínki mɔ ké yah, képah náh pi, kɔ kè dah mɔ sē sē kwāh sètáhkì sò? Tē náh kè sah n pi fòtnò sahki sòko, kè n pi n pi kyòole wòkò sòko dépú tyí dí? ¹⁷ Tir yó nítē náh me wòbìnlé, té kɔ n wū n pi wilkínmɔ-ńkēne kégbó. Sēfin sò tir yó nítē náh n

wũ n pi pí-ńkêne, ànê wĩkĩnmọ-ńkêne kwèyy. ¹⁸ Névi nê tyí kwâh-á me, dõhnĩnó kɪ n pi ñmọ tyí yõ. Té névi nê tyí kwâh náh me, kwéy nê ńtê-á à me n sò ne, páh me we, ké tɔ kɪ tẽ syi ñ tyí. Káh pi sê, yé kyòminóle n pi yé nohnũ ðukù sọkọ!»

Yesu yúnpyé ànê ñ yúne

¹⁹ Képah sọkọ, Yesu-á sò me fí nê sọkọ, ñ yúnpyé, ànê ñ yú po yĩni tẽ nénpó. Nte tówù tẽ tyí, pè náh tẽ we nọ de ñne. ²⁰ Pè me yo mọ ñ tyí ne, ñ yú, ànê ñ yúnpyé-á me yínnóle kégbó. Páh me ké tyí ne, pé à we. ²¹ Képah tẽne, à me yo pé tyí: «Nónó-á Liyel weyne n nohnũ té ké tyile n pi, pépi ye ñmọ yú ànê ñ yúnpyéle.»

Yesu yáhpékè yó yĩn mọ yó-ńgbê sọkọ

²² Sò yóle, Yesu de krótókè yó sọkọ ànê ñ tò sáhpúle, té yo pé tyí ne, pè ye pé yuku yó-ńgbê kahnune. ²³ Té páh me krótókèle n to n yuku gbí nêne, Yesu ðo. Dõ, yáhpékè yó kò pé yõ yo sọkọ, à nine n tọkọ n mọ krótókè sọkọ, kè syi pọ n yuku nine, dlo n tyah pé nónóle. ²⁴ Pè me nọ de Yesu tnó, me ñne n yilki n mọ ne, pé yòtẽ, pé yòtẽ! Yo-á me n tyah pé yónóle dé! Képah tẽne, Yesu me yuku, té ðiri kò yáhkí, ànê ni yõ. Yáhkí me yĩn, yo tiki tẽ, tyah pi súmm. ²⁵ Káh pi sê, à yo pé tyí: «Yé Liyel yõ sěńó ńyāh?» Tíkí tẽ tyí, pé gbàn du, pè tyah n yo wẽ tyí ne, nédúkú nê se dí mènne, té à fẽ n yo yáhkí ànê ni ńtẽ tɔ tyí, sè n sah ñ tyí yõ nı?

Yesu sétàn kwĩnki yĩni wilki dí yó sọkọ

²⁶ Yesu ànê ñ tò sáhpú kyɪ yĩni tẽ yó-ńgbê kahnune, Yerasenɪ sétáh yõ, Kalile yèsreynne. ²⁷ Wáh me n tiki krótókè sọkọ gbí nêne, dí yó wil kwil sọkọ, à pọ à yohnũ, sétànne ñ sọkọ. Kwil mè ney ye sò ñne. Té kè pi di mónóle, à náh tã sò me fłole n mọ, ànê à náh me n tẽ gbó. N tẽ-nsah ye sò léyâl wró. ²⁸⁻²⁹ Té, sétò mè sò n yuku dí mè yõ gbáhyí náhnáhle. Pè sò ńkêne à pukubi kěló, ànê kárnne ne, pé à tẽ sah. Nte, à púkúbi-ńtàn nópí kòli, té sétò mè à tọkọ n de gběnnũ tántàn sọkọ. Képah sọkọ, wáh Yesu we, Yesu me yo ñ tyí ne, à wil dí mè sọkọ. Wáh yo sê, dí pọ kọ kwĩnki ñ yah, té de syi yĩnpõ ńgběne ne, kwâh nê se à n yah n kò pé tyí nı, yòtah Liyel pi Yesu? Páh ñne n ni, à káh pé fõh. ³⁰ Yesu me à piki yah ne, ñ yĩn se sõ nı? Té káh pi, sétàn náhnáh sò me dénóle ñ sọkọ, à me ne, pé yĩn-á Měfwóbé Kwĩnkile. ³¹ Képah sọkọ, sétàn nópí me Yesu ni ne, à káh sé yĩni wilki tẹki mọ yèvyāhri tẽ-nsah.

³² Té nénpó sọkọ, sel kwĩnki yísyó sò me n yah n yõ n kò yõli yõ. Sétàn nópí tã Yesu ni ne, à ye sé kò sé kyɪ de sel nópí sọkọ. A me ké wěkile sè kò. ³³ Képah tẽ sọkọ, sétàn nópí wil dí mè sọkọ té kyɪ de sel nópí sọkọ. Sel kwĩnki nópí núkú kènpin to tiki tükütükü, à kyɪ de yónpèkì sọkọ, kè kò kè sè yõ.

³⁴ Sel nópí fẽpu-á képah we sê, pè to kyɪ kè yāh kwil, ànê yèpiyey sọkọ. ³⁵ Képah tẽne, tyi nónó-á pi, névyne wil ne, pé kyɪ sé ségbłó yah. Pè pọ yĩni tẽ Yesu tnó, té dí nê-á sò sétàn wil ñ sọkọ, pé à we kòntěńóle Yesu tnó. A

sò me flo mo, té me tírr. Káh pi sě, tíkí pè tě. ³⁶ Képah soko, nónó-á sò ò dénmo dukù we, pè kè yāh téló syah.

³⁷ Káh pi sě, tíkí tě tyí, Yerasenú sətáh yō névye pól kè yah kō Yesu tyí ne, à yal gbɛ mo pépile. Képah soko, Yesu me de krótókè soko, à n tyah sókónóle.

³⁸ Té dí nê soko-á sò sətàn wil, kéne dí Yesule n ni ne, à ye pé tě ònne. Nte, Yesu náh kè fě syi, té yo ò tyí: ³⁹ «Liyel-á tyi nónó pól pi á tyí, á syi n yuku á gbô, ò kyi sè yāh.» Wāh yo sě, dí me ò syi yuku ò ùnne. Té tyi nónó pól-á Yesu pi ò tyí, à séle n yāh n kō kwil pól soko.

Yayirusi pisé yilkinmɔɔ, ànê pi nê-á tū Yesu fwòmɔɔ tyí

⁴⁰ Tówú sò me Yesu syiki tě sě, képah ye, wāh wil yó-̀ngbě kahnne, à pɔ yīni n tě pé tnô gbí nēne, pé pól à yohnu òvì soko. ⁴¹ Légbí mè ó soko ye dí yó pɔ yīni tě, pè n ye Yayirusile. Nmo ye sò nénpó Liyel ní-rísah wòkò yah yétēne. Wāh yīni tě Yesu tnô, à gbètukunɔ di ò yah, té à ni ne ríkě, kékwe, à pɔ pé yuku péwɔ gbô, ⁴² ríkě, pisé nê-á pé tyí ò gblóy nukúnine, té me ye gbōninó kénkō soko, wāh me n tyah kúnóle. Képah tě soko, Yesu-á n soko nénpó, tówú à fyāh kámm yey yey pólle.

⁴³ Té, sê yó tɔ sò me nénpó. A sò me n yó tó kwénó rýanne pópó, ye gbōninó. N gbô pól syi pɔ tye syey pínóle sènpɔ tyí, té pé soko yó nítě náh tě we à de mɔ. ⁴⁴ A me no de Yesule ò náh ùnne, té tū ò fwòmɔɔ vyāh tyí. Nénpó swɔ, ò rýān nukú tye. ⁴⁵ Képah soko, Yesu me piki yah ne, nê se tū péwɔ tyí n? No pól-á pé vyēyne n kōh ne, pépi náh sě, Pyeri me ne, pé yòtě, névye-á fyāh sah ònne kámm. ⁴⁶ Nte, Yesu me ne, òn ò yó-á tū pé tyí. Páh kè pī ne, tāhki yó-á wil pé soko. ⁴⁷ Képah soko, pi mè-á pɔ pī ne, tir mè náh tō fē n wōbɔ, à pɔ ò gbètukunɔ di Yesu yah wilsyahri soko. Tir nê yīn-á à tū ò tyí, té kè yāh no pól yí yah, ànê sɔ-á à dénmɔɔ we nénpó swɔ. ⁴⁸ Képah tě soko, Yesu me yo ò tyí: «Pi, á Liyel yō sěno ye ò de mɔ. Ne n yuku yèvɔni soko.»

⁴⁹ Gbí nê-á Yesu me kéne wey yónó soko, dí yó wil yòtě dí Yayirusi gbô, à pɔ yo Yayirusi tyí ne, ò pisê-á yah kwlo, ríkě, à káh fwótě kwò-ò dí kwlo. ⁵⁰ Nte, Yesu-á képah noh, à me yo Yayirusi tyí ne ríkě: «Káh tíkí pi! Sě ó sě ké yō, té á pisé ki ò min we.» ⁵¹ Té pé me soko Yayirusi gbô. Páh kyi yīni tě, à náh fě syi ney de ònne, à wil Pyeri, ànê Nsyō, ànê Nsyaki, ànê pipír sú, ànê ò yú tyí soko. ⁵² Légbíne, no pól sò me pipír kú pòle n gbo me yām yām tyile n pi. Képah soko, Yesu ne: «Yé káh ne n gbo! A náh ku, doy soko ye ònne.» ⁵³ Nte, névye-á sò me ò kúntenɔ pī te sě, pé tyah kòle Yesule n ko. ⁵⁴ Képah tě soko, Yesu me à tě ò gbô tyí, té à kah ye: «Ñ pi, yuku!» ⁵⁵ Nénpó swɔ, ò min nukú ké syi de ò soko à kō à yuku. Wāh yuku, Yesu me kè yah kō pé tyí ne, pé yāle à kō à yō. ⁵⁶ Káh pi sě, ò dúbípú gbàn du, té Yesu kè yah kō pé tyí ne, pé káh tir mè yāh ney tyí.

9

Yesu ò tō sáhpú népí gbōnimí tō

1 Sò yóle, Yesu n tò sáhpú nɛpí gbõnimí ye tuke mo, té tãhkì ànê tɛnwɛnɔle pè kɔ̄ nɛ, pè sɛtãn pólle n yini, pè mó yámpúle n de n mo. 2 Képah soko, té pè teki mo nɛ, pè kyi Liyel tɔ́rí tyíle n yo n kɔ̄, pè mó yámpúle n de n mo. 3 Té tɔ̄ yo pé tyí nɛ, pè káh kwáh yó n̄tɛ̄ tɔko wɛ̀kì ko yinne. Pè káh n̄s̄in tɔko, pè káh pilki tɔko, pè káh yòke tɔko, pè káh pò tɔko. Anê nɛy káh fwòmolo nínó tɔko. Té tɔ̄ nɛ: 4 «Yáh kyi we twah kéte nê soko, yé tɛ képah soko f́óó, kè po no yé yal gbí tyí nɛnpó. 5 Té, nónó-à kyi yahle nɛ, yé káh twah pé tyí, yáh n wil kéne kwil soko, yé yé gbyèh nɛngbɔ̄ kwɛr n kwe nɛnpó. Képah ki pi gbáhdýáh d̄insáhn̄le pé tyí.» 6 Képah tɛnɛ, pè me soko, à kyi n ko n kɔ̄ kwlo kwlo soko, à n̄vini wɛy sãnne n yo n kɔ̄, té me yámpúle n de n mo ywɔ̄ ywɔ̄ pól soko.

Yerɔdi foko fɛ̀kìnóle

7-8 Légbíne, Kalile kwil tãm yòtɛ̄ n̄gbɛ̄nɛ, Yerɔdi ye sò. Nmɔ-á Yesu tyípínó nópi pól noh gbí n̄nɛnɛ, túkù n̄tɛ̄ me n yo nɛ, Nsyɔ̄-á n syi min wɛ, à wil lékyí soko. Túkù mó nɛ, n̄gbò Liyel tɛntò syinyo-ò Yeli-á po wil mo. Túkù mó tɔ̄ nɛ, n̄gbò Liyel tɛntò syinyo-ò yó-á yuku wil lékyí soko. Pãh yo sɛ Yerɔdi tyí, n̄ foko fɛ̀ki. 9 Képah soko, à nɛ, té páh se Nsyɔ̄ yò kãm.* Nte, nê tɛ ó tyípínó se tɔ̄ pé n nohn̄i yò ni? Kãh pi sɛ, à tyah Yesule n yah n kɔ̄ nɛ, pé à wɛ.

Tówú n̄gbɛ̄ púnóle Yesu tyi

10 Yesu tɛntòbe-á pé syi po n̄ tnô, pè pé tyípínó pól yáh à syah. A me pè tɛ yal pé yahle, à yuku péle kwil yó gbòpo, pè n ye Besayidale. 11 Nte, tówú-á po pé sókónó p̄i sɛ, pè pé nyáh sò kyi nékwínkíle. Képah soko, Yesu pè tɛ palle, me Liyel tɔ́rí tyíle n yáh pé tyí, té me yámpúle n de n mo, nónó-á sò me lɛnɔle n yah n kɔ̄.

12 Nte, gbí-á po n yi, n̄ tò sáhpú no de n̄ tnô, té me yo n̄ tyí nɛ, n̄gbò gbɛ̄nni tyah soko-á péle ásó dé! Nkɛ̄, wãh náhkì tówú fin mo, pè kyi sɛ- n̄tãn ànê yòke yah kɔ̄ gbòplo kwlo ànê yèpiyey soko. 13 Képah soko, Yesu yo pé tyí: «Yépi yòke yah pè kɔ̄ pè yò yé gbl̄oy kè!» Pè me à syah nɛ, búrn pló kwlo, ànê yɛnkɔ̄ pló nínó ó-á me pé tyí dé! Tí, à se me ké tyí nɛ, pépi kyi yòke dwe po nékwínkí nópi pu ni? 14 Té díbí sò no nɛpí kèyò nínó kyegbã kénkòle nɛnpó.

Képah soko, Yesu me yo n̄ tò sáhpú tyí nɛ, pè no kɔ̄ pè kɔ̄ tɛ̄ ònkìnóle nɛpí tikinini pò gbã gbãmnɛ. 15 Pè kè pi, wãh yo sɔ̄, à no pól kɔ̄ pè kɔ̄ tɛ̄. 16 Képah tɛnɛ, Yesu me búrn pló kwlo, ànê yɛnkɔ̄ pló nínó nópi tɔko, té n̄ yah yò ȳnyò, à Liyel ni sé yò, té sè kwòki, à n̄ tò sáhpú kɔ̄ nɛ, pè syi tówú kɔ̄. 17 Képah-á pi, no pól yò tɔ̄. Té pè pé yónkwlɔno tuke mo, vyó gbõninó ȳinɛ.

Pyeri kè yo nɛ, Krista-á Yesule

18 Sò yóle, Yesu sò me n̄ gbɛ kyi tɛ̄ n̄irile n pi, n̄ tò sáhpúle n̄ tnô. Képah soko, à me pè piki yah nɛ: «Névyɛ tɛ̄ tyí, nê me n̄mɔle?» 19 Pè me à syah

* 9:9 9.9 - Yah n te Marki sɛbéy 6.14-29 soko.

ne, tükù-á ne, Wèlnwìlkì-ò Nsyõ-á ñne. Tükù me ne, Yeli-á ñne. Tükù mó ne, ñgbò gbí Liyel tǝntò syínyo-ò lékó yílkinmǝnǝ-á. ²⁰ Pǎh yo sǝ, à pè syah ne: «Té, yépi tǝ tyí, nê me ñmǝle?» Képah tǝne, Pyeri me ne ñkǝ: «Krista yé ále, Liyel-á ne, pǎh kɪ nê tekɪ mǝ.» ²¹ Wǎh yo sǝ, Yesu pè kah sni ne, pé káh kè yo ney syah, ²² té tǝ yǝ sǝko yo pé tyí: «Névi Pi yíne à yèvyǎhri pi náhnáh. Yèwàhni, ànê sárká wìlkipu yǝtǎm ñgbnǝ, ànê Liyel ñgbò wǝkɪ kwǝpú kɪ à yahle n pi. A kɪ ko mǝ, té kè sèpìn tǝ-ò sóle, à kɪ ñ syɪ min we.»

Yesu sǝ tǝ dùkùle

²³ Képah náh, à yo no pól tyí: «Névi nê-à me ké tyí ne, pé ñmǝ sǝ tǝ, tǝ ñ gblǝy dɔy yíi tyi ye, sǝmesó à mó ne me ñ syɪ syɪ dahni twah, ní sǝ tǝ.† ²⁴ Yah, névi nê-à ne ñkǝ, pǎh n to n pwah kú yah, tǝ náh min we n pi. Nte, nê-à kú fǝ syi ñmǝ yinne, tǝ wǝ min kɪ pwah. ²⁵⁻²⁶ Névi nê-á ñmǝ, ànê ní wey fǝnsyino yah sen ku, ñmǝ Névi Pi tǝ kɪ sen ku ne, mé náh tǝ pǝ, máh só nêne pǝ ní yǝtǝri sǝko, ànê ní sú tyí, ànê yínyǝ tǝntǝnè tyí sǝko. Kǎh pi sǝ, yǝ se me ké tyí, névi-à kèkǝyǝ tǎhri pól we, té n tekɪ n pi ñ min sǝko, kɪ ñ gblǝy tyí yɪkɪ? ²⁷ Gbɪ yǝ, mé kéle n yo yé tyí ne: névye nónó-á me ásǝ, pé tükù kɪ Liyel tǝri we yíne, té kɪ me min sǝko.»

Yesu dùkù vǝnmǝnǝle

²⁸ Kéne welo yǝnteno náh, sèpìn kwǎrtǝnǝ kénkǝ-á sǝko, Yesu Pyeri, ànê Nsyõ, ànê Nsyaki tǝ sǝko yǝlɪ yǝ yǝ ne, pé kyɪ níri pi. ²⁹ Wǎh me níri sǝko gbí nêne, ñ yèpǝ dùkù vi mǝ, té ñ flo piki préyy. ³⁰ Nénpǝ swǝ, díbí népǝ ními núkú wil, me yǎhkǝle n yǎh ànê Yesule. ³¹ Moyisi ànê Yeli ye sǝ pǝ wil mǝ yínyǝ tǝri sǝko, té me n yǎh Yesule, wǎh kɪ ñ tǝ pi n tú n pi sǝ, ñ kúnó sǝko Yerusalemɪ. ³² Té légbíne, dɔy sǝ me Pyeri ànê pé no tyí fǝ. Pǎh dǝ yuku, pé Yesu tǝri dùkù we ànê díbí népǝ ními nǝpile yínnóle ñne. ³³ Képah náh, népǝ ními nǝpi-á n yal Yesu tnǝ gbí nêne, Pyeri me yo ñ tyí ne, pé yǝtǝ, pé tǝnǝ-á kɪ ple ásǝ dé! Pǎh kɪ yèpyeno tǝnǝ pi. Nkǝ ñmǝ tyí-á núkúle, Moyisi tyí me núkúle, Yeli tyí me núkúle. Té, à náh sǝ pǝ, tir nê-á à me n yo.

³⁴ Wǎh me wékínó sǝko sǝ, níyírki yǝ núkú wil fob mǝ pé yǝ. Légbíne, tíki de Yesu tǝ sǎhpú sǝko. ³⁵ Képah sǝko, yínpǝ yǝ wil Liyel tyí níyírki mè sǝko, me n yo ne ñkǝ: «Ñmǝ nê-á yǝ, ñmǝ ye ní pidíne, máh nê yah wilki. Yé ne n nohn ñ tyí!» ³⁶ Pǎh wey mè noh níyǎh sǝko, ney náh tǝ we nénpǝ, né Yesu ó náh. Kǎh pi sǝ, ñ tǝ sǎhpú pé vyǝy vike tǝ syísyí. Té légbíne, pǎh tyi nónó we, pé náh me sé sǝko yǝ ñtǝne n yǎh ney tyí.

Yesu sétǝ yíni wilki wǝnpir yǝ sǝko

³⁷ Dendalle, pǎh tiki yǝlɪ yǝ, tǝwú ñgbǝ yǝ pǝ Yesu yohnɪ. ³⁸ Té kéne tǝwú sǝko, dí yǝ sǝ me, à tyah n de n syi ne, kwǝ-ò dí, pǎh ñne n ni, à yah dah mǝ pé pidí tyí sǝko, ñmǝ núkúni-á pé tyí, ³⁹ té sétǝ yǝ-á me n yuku n pǝ ñ yǝ. Kǎh yuku ñ yǝ, à n de n syi nénpǝ swǝ, ànê kǝ à kah n yike pélpèl, té gbǝfǝkǝpíkini n ne n wil ñ vyǎh. Anê kè náh ñne n fin n mǝ súú.

† 9:23 9.23 - Dahni twǎhnǝ n wǝkɪ ne, á á vi sah á min kǝ kǝ tǝne Yesu tyí kǝle.

Kàh pópó ònne n fin mɔ, kɛ à fõh n kah n mɔ. ⁴⁰ Képah-á, pé pɔ ò tò sáhpú ni ne, pé sétò mè yĩni, té pé náh tɛ we. ⁴¹ Wáh yo sɛ, Yesu me yo pé tyí ne, népèl, ànê Liyel yó sɛ-ńkɛ névyè nópí! Pé se yĩne, pé pé ni tɛ, pé tɛ péle, pé pɔ syi gbí nê tyí ni? Nkɛ, à pɔ ò pídĩne ásò. ⁴² Piri-á núkú n nɔ n de Yesu tnô, sétò à kwel min sétáh, té à yike kègbùle. Nte, Yesu me dirí kò sétò yò, té piri de mɔ, té ònne ò sú gbò dahbu. ⁴³ Képah tɛne, no pól gbàn du Liyel tɛnpnèno tyíle.

Yesu me ò kúnó tyíle n tɔ n yo

Nte, no pól-à sò me gbèndùni sòko sɛ ò tyípínó nópí pól yĩnne, à me yo ò tò sáhpú tyí: ⁴⁴ «Nê-á mé n tyah yónóle yé tyí, yé kè noh palle: Névi Pi ki n dahbu n pi névyè gbò.» ⁴⁵ Nte, pé náh sò me wey mè tyí yah we. Kè sò weki wénpille pé tyí ne, pé káh ké yò pĩ. Té ké dùkù pikínyahno tíkí sò me pé tɛ Yesu tyí.

Nê tɛ kal?

⁴⁶ Képah sòko, tò sáhpú tyah yékáble n pi ne, pé pĩ nê tɛ-á kal pépi sòko. ⁴⁷ Té Yesu-á pé fókósòno pĩ sɛ, à piri yó tɛ sah ò tnô, ⁴⁸ té yo pé tyí: «Nê-á tyí kal yépi pól sòko, òmɔ kal tɛlóle. Képah ye, névi nê-à piri mè kénkò tɛnó ple òmɔ yĩnne, òmɔ ye tɛ tɛ ple. Anê névi nê to-à òmɔ tɛnó ple, ní tékínmò-ò ye tɛ tɛ ple.»

Névi nê-à me ále n fwó-ńkɛne, tɛ me ále

⁴⁹ Képah sòko, Nsyò me Yesu syah ne, pé yòtɛ, pépi-á ònɛ we, à me sétànne n yĩni ò yĩn yò, té à náh se sò me ò sò tɛ pépile wɛ tyí. Képah-á, pé ne, pé ònne n yĩni n mɔ ké pínóle. ⁵⁰ Wáh yo sɛ, Yesu me yo ò tyí: «Névi nê-à me yéle n fwó-ńkɛne, tɛ me yéle. Képah ye, yé káh à yĩni n mɔ ké pínóle.»

Yesu yáhlenole Samari kwil yó tãn tyí

⁵¹ Képah náh, Yesu yòndòkònsòko gbí-á pɔ no yĩnyò, à kè yah tòko yĩn núkú yò ne ńkɛ, páh ki kyí Yerusalemí. ⁵² Káh pi sɛ, à tɛntò névyè tekí mɔ ò yahle. Pépi me wɛkì tɛ, à kyí de Samari kwil yó sòko ne, pé kyí twáh-ńsah yah sah à kò.

⁵³ Nte, wáh sònpíle ò yah mɔ n yuku Yerusalemí tĩnne, káh pi sɛ, nɛnpó tãn me yahle ne, à káh twah pé tyí. ⁵⁴ Yesu tò sáhpú sòko Nsyaki, ànê Nsyò-á képah noh sɛ, pé ne, Tɛ ògbɛ, à se me ké tyí ne, pé yĩnyò nyàh ye mɔ no nópí yò, kè tiki n pɔ pé suke n mukuli ni? ⁵⁵ Páh yo sɛ, Yesu ò yah vi pé tĩnne, à dirí kò pé yò. ⁵⁶ Képah náh, pé me wɛkì tɛ, à sòko kwil yó sòko.

A tyi pól we ye, té Yesu sò tɛ

⁵⁷ Képah sòko, páh me wɛkì yò gbí nêne, dí yó Yesu syah ne ńkɛ, páh ki ò sò tɛ n kò n kò ònne, ò kó-ńtãn pól sòko. ⁵⁸ Wáh yo sɛ, Yesu me yo ò tyí: «Gbènpáhlò tyí, pĩ me. Kèpye tyí, syè me. Nte Névi Pi tɛ tyí, wénsénmì-ńsah nítɛ náh me.»

⁵⁹ Té me pyë yo ññî tyí: «Ñ sò tẽ.» Kéne dí me à syah ne, à ye, pàh pò pé sú lékó ñgbò yí te. ⁶⁰ Wǎh yo sě, Yesu me à syah ne: «Ye lékyî kǒ, pé pé lékyîle n yí, té áwǎ mó kyí Liyel tǒrí tyíle n yo n kǒ.»

⁶¹ Képah sǎkǎ, ññî yó mó yo Yesu tyí ne, pé Tě ñgbě, pàh kǐ ñ sò tẽ. Té à ye pé kǒ, pé kyí ké wěkì ni pé gbò tǎn tyí. ⁶² Wǎh yo sě, Yesu me yo ñ tyí ne: «Névi nê-à nyeh wekǐ tẽ swǎhle n wǎ, té n yah náhle, tẽ náh fě Liyel tǒrí tò pǐ n pi.»

10

Tò sǎhpú népǐ tikitǒní pǎ gbǎm pǎ nínó tǎntò pínóle

Yesu dúbinóle

¹ Képah náh, Tě ñgbě Yesu me tò sǎhpú népǐ tikitǒní pǎ gbǎm pǎ nínó yísyó yah wah, té pé tekǐ mǎ nímí nímíne ñ yah fǐnne, kwlo ànê wley wley pól sǎkǎ, ñmǎ-á sò me ké tyí ne, pé kyí pé gblǒy nónó sǎkǎ, ² té yo pé tyí ne: «Sèmukǎ tǎkǎ tǎkǎ tẽ me dò, té ké tǎnpǐbule kwéyy. Yé sètè ni, à tǎnpǐbǐ náhnáh tekǐ mǎ, ñ sèmukǎ tǎkǎ yǐnne. ³ Yé ne n yuku! Té, yé me á kǐ ne, kǎpǎpǐ sǎ, mé n tekǐ n mǎ gběnpǎhlo niyó. ⁴ Nte, yé káh pǎ, ànê pilki, ànê lékyèh tǎkǎ. Yé káh yǐn wekǐ ney tyí wěkì yah. ⁵ Anê, yáh kyí n de kéte nê sǎkǎ, yé wey gbenne, yé yo ne ñkě: <Yèvnǐ ne n me kéte mè sǎkǎ.> ⁶ Káh pǎ yǐne ney me yèvnǐne n yah n kǒ kéne kéte sǎkǎ, yé yèvnǐ yénmǎnǎ mè kǐ pǐ tẽ wǎ tyíle, yé mó tẽ nénpǎ. Képah-à mó pí-ńkěne, yé yèvnǐ yénmǎnǎ kǐ ké syǐ pǎ yé tyí. ⁷ Tǎnpǐ ye yǐne ñ tò pínó yǒre wénóle. Képah ye, yáh twah kéte nê sǎkǎ, pàh yé kǒ yǒke nêne, yé kè yǎ, ànê pàh yé kǒ wǎ wǎ kwáh nêne, yé kè wǎ. Té, yé káh ne n vi n mǎ n twah n kǒ gbéngbèn sǎkǎ. ⁸ Yáh kyí de kwil nê sǎkǎ, té pé yé tǎnó ple, pàh kwáh nêne yé kǒ, yé kè yǎ. ⁹ Yé mó yámpúle n de n mǎ, nónó-á me nénpǎ. Yé mó ne n yo kéne kwil tǎn tyí ne ñkě, Liyel tǒrí-á yǐni tẽ te pé tyí. ¹⁰ Nte, yáh kyí de kwil nê sǎkǎ, té pé ne, yé káh twah pé tyí, yé wil kyí pé tówú tükè-ntǎn sǎkǎ, yé mó yo ne, ¹¹ pé kwil nèngbǎ nê ñtè-á tahlǐ yé gbyèh tyí, yáh kǐ sè kwer kwè pé kǒ. Nte, pé pǐ ne, Liyel tǒrí-á yǐni tẽ te.

¹² Mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tukey tuke sǎle, Sodǎmǐ* kwil fǒhnó ñtè kǐ fǎhfáh kal kéne kwil tyíle.»

Kwlo nónó-á yahle sǎnóle Liyel yǎ

¹³ Yesu tǎ yǎ sǎkǎ yo kwlo nǎpǐ tyí sǎkǎ ne: «Yèvyǎhrǐ me yé yǎ, Korasini ànê Betisayida tǎn! Gbǐl tyí nónó-á pǐ yé tyí, sǎnkǎ-à sò me pǐ Tiri ànê Sidǎ tǎn tyí, pé Liyel wěkì tǎnó di náhkǐ me mo. Pé náhkǐ me yèkwǎrǐ flo mǎ, té náhkǐ me pé piki syǐle pé tyípèl nàhnǐ gbónó sǎkǎ. ¹⁴ Nte, tukey tuke sǎle, Tiri ànê Sidǎ fǒhnó kǐ pǐ fǎhfáh kal yépi tyíle. ¹⁵ Té, áwǎ-á, Kapernayumi, á se we ne, wáh kǐ yǎ dǎkǎ yǐnyǎ? Pólle! Á kǐ tiki yuku fǎsǎ lékókwil nyàh tẽ-ñsah.» ¹⁶ Té tǎ yo ñ tò sǎhpú tyí ne: «Névi nê-à n nohnǐ yé tyí, ñmǎ tyí ye tẽ n nohnǐ, té nê-à yé yahle, ñmǎ ye tẽ yahle ànê ní tekǐ mó-ò tole.»

* **10:12** 10.12 - Sodǎmǐ nê tyí-á yo, ké sǎkǎ névye tyípèl pínó sò kah tǎn, fǎsǎ Liyel pǎ pé pól suke nyàhle. Kè yah n te Tyàhnó sǎbéy 19 sǎkǎ.

17 Képah náh, tò sáhpú népí tikitóní pò gbám pò nínó nópi pé syi pò de nìvìnì sòkò, me n yo Yesu tyí ne, pé Yòtē, ñmò yīn yō, sétàn nítē-á me n sah pépi yóré yō! 18 Képah tēne, à me yo pé tyí: «Mé sò sétàn yòtē we, à wil yīnyō, à tiki ke núkú, à pò syikú pù sǒ yikiri yǎl. 19 Nte, yé yah, mé tēnwenole yé kò: Yé kú n kò vyeah, ànê mĩntĩ yō. Anê yé kú fē sépe tǎhkìle n yikú, té tir yó nítē náh yé nò n pi. 20 Té yé káh ye yé nì vī sétàn sàhnó ó tyíle yé yóré yō. Nte, yé yé nì vī ne, yé yni-á me wárkínsàhnóle yīnyō.»

Yesu ni vínóle

21 Légbí-ó sòkò, Yesu nì kah vī Liyel Mírki gbò yō. Képah sòkò, à me ne: «Bǒ, áwò nê-á yīnyō, ànê sétáh nētēne, mé ále n gbilki, áwò nê-á tyi nópi wǒbì yī pípú, ànê lékámpu yah, té séle wēnpì wò wēkú. Awe, bǒ, áwò dycó yíi tē ye ne kè pí sē. 22 N sú ye sé pólle n gbò dahbì. Nte, ñnì yó nítē náh Liyel pile n pne, né sú ó náh. Sē ó ye, ney tó náh súle n pne, né pídí ó náh, ànê wǎh me ké tyí ne, pé pé súle nê wēkú.»

23 Képah náh, Yesu ñ yah vī ñ tò sáhpú ñnne, té yo pépi ó tyí: «Yèvnì me yé tyí, yépi nóno-á tyi nópi we. 24 Mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tēntōnè náhnáh, ànê yòtām náhnáh sò me ké tyí ne, pé sè we, té pé náh sè we. Té me ké tyí ne, yáh nóno noh, pé sè noh, té pé náh sé tó we noh.»

Samarí kwil négbí yó semìrkìle

25 Légbíne, Liyel ñgbò wēkì kwó-ò yó sò ne, pé Yesu mò yah, té yuku yīn, à yo ñ tyí ne ñkē, kwó-ò dí, pé se kú pí sǒ, té kú tyé-ñkē min we nì? 26 Yesu me yo ñ tyí ne, tir nê se wárkínsàhnóle Liyel tyi sàhnó sébéy sòkò nì? Tir nê se à me n kar ké sòkò nì? 27 Dí me yo ñ tyí ne, kǎh me wárkínsàhnóle ne ñkē, á Tē ñgbē Liyel tyí-á yīne kè nò á tyí á nì pólle, ànê á min pólle, ànê á tǎhkì pólle, ànê á sǒnò pólle. Á ní-ò tó tyí mó nò á tyí á gblǒy tyí kǒle.† 28 Wǎh yo sē, Yesu me yo ñ tyí: «Á yo ple. Képahle n pí, á kú tyé-ñkē min we.»

29 Nte, dí mè sò me ké tyí ne, pé gbì we. Kǎh pí sē, à Yesu syah ne, nê se péwò ní-òle nì? 30 Yesu me à syah ne: «Dí yó ye lésò wil Yerusalem, à me n tiki n yuku Yeriko sòkò, té kyí wil mò yípú yō. Pé me à tē ñ gbǎn yī pól tē syi, té à ko markú sah, té sòkò. 31 Té, kè pò yīne, sárká wìlkìpu yòtē yó mó me n tiki n pi kéne wēkìle. Wǎh pò dí mè we, à gbo sòkò fíí. 32 Képah náh, Levi yìkì ney yó tó tǒ pò yīni tē nēnpó.‡ Nmò tó-á à we sē, à gbo sòkò fíí. 33 Nte, Samarí ney yó sò me n yuku kóló sòkò, té kyí dí yō dǒkò. Nmò wò-á à we sē, ñ yām à tē. 34 A me nò de ñ tnó, té ñvè ànê niri mò ñ ný yah, té sè pukubi. Té me à dǒkò mò ñ yēngbē ñkwēndýkì yō, à yuku ñne nēpàn twáh-ńsah yó sòkò, à kyí yah dah mò ñ tyí sòkò. 35 Ké dendalle, à me pò pló nínó§ wilki nēpàn twáh-ńsah yòtē dí kǒ, té ne, à ne n yah n dah n mò dí mè tyí sòkò. Nkē, wǎh kú sǒ gbò wilki à kah mò képah yō, pǎh pé syi pò gbí nēne, pǎh kú à dyah kéle.»

† 10:27 10.27 - Yah n te Tǒnyono sébéy 6.5 ànê Levibi sébéy 18.5 sòkò. ‡ 10:32 10.32 - Levi nòle, pépi Liyel wòkò sòkò tǒnptìle ye sò pí. § 10:35 10.35 - Ké légbí pò pló nínó sò nò gbìyìkì núkú tò píno danne.

³⁶ Képah yóntenò náh, Yesu dí piki yah ne, ñmò tẽ sòno soko, yí-pú-á dí nê pɪ yò, ñmò ní-ò se nê tẽne népí tǒmí nǒpi soko nɪ? ³⁷ Liyel ñgbò wèkì kwò-ò me à syah ne, nê-á ñ yãm yah, ñmò-á. Képah tẽne, Yesu me yo ñ tyí: «Á tɔ kyɪ sɛnkòle n pɪ.»

Yesu tẽnó pèpeyne Marti ànê Mari tyí

³⁸ Té Yesu ànê ñ tǒ sáhpú-á sò me wèkì yǒ sɛ, à kyɪ de kwilpir yó soko. Té kéne kwil sê yó sò me, pè n ye Martile. Nmò me Yesu tẽ ple ñ gbò. ³⁹ Té gbɛ sê yó sò me ñ tyí, pè n ye Marile. Nmò sò me pɔ tẽ Tẽ ñgbɛ Yesu tnò, à ñ welole n nohnɪ. ⁴⁰ Légbɛne, Marti yah me n vyãh Yesu fèn pínó soko. A me pɔ yo Yesu tyí ne, pé Yǒtɛ, pé gbɛ sê-á tǒ pól sah péwo ó kǒ, té pɔ tẽ ñ tnò, kè kó me tirlé ñ yah nɪ? Á kó n yo ñ tyí, à péle n yohnɪ n mɔ nɪ? ⁴¹ Nte, à me yo ñ tyí ne: «Marti, áwɔ me á gblǒyne n kwɔ, me á fɔkòle n sǒ tyi náhnáh tyíle. ⁴² Nte, tir núkú ó tyí ye yǒrele. Mari ye ké pèpey yah tɔkò, nê-á kè náh n tẽ n syi n yah n pi ñ tyí.»

11

Yesu-á kwónó nê kǒ nírí pɪ òkù yǒ

¹ Sǒ yóle, Yesu sò me Liyelle n ni fí yó soko. Wãh ni te, ñ tǒ sáhpú soko yó à syah ne, pé Yǒtɛ, à pépi kwò Liyel ni òkùle, sǒ-á Wèlnwìkì-ò Nsyǒ sò kéle ñ tǒ sáhpú kwò. ² Képah soko, à yo pé tyí: «Yãh Liyelle n ni, yé ne n yo ne níkɛ:

<Sú Liyel,

no pól kǒ pè ñ pǐ Liyelle.

A tǒrí kǒ kè pɔ.

³ A sǒmesó gbìyìkì yòkele ále n kǒ, nê-á kɪ n yĩne n pi ále.

⁴ Nónó-á n pɪ n de ápi tyí, á ye me séle n yǒ n mɔ pé tyí. Képah ye, ápi tɔ tyípèl yǒ mɔ á kǒ.

Anê, káh n ye à sétò tǒnmòno fɛ n syi.»

⁵⁻⁶ Képah náh, Yesu tǒ yǒ soko yo pé tyí ne: «Yépi soko yó tyí kódí-à me, té à pɔ wil ñ tyí lénule ne níkɛ, pé kódí yó-á me wil kóló soko, à pɔ pé tyí, té yǒ yǒ kwãh náh me pé tyí kɪ à kǒ. Nkɛ, à deki pé kǒ búrn pló tǒnóle.

⁷ Nte, ní-ò mè-à ntyĩno tẽ wòkò soko táh, té yo mɔ ñ tyí ne, à káh péle n kwɔ, wòkò yah-á vike te núkúnúkú, péwo ànê pé wɛnpí-á sɛ, pé náh fɛ yuku búrnne à kǒ n pi. ⁸ Mé kéle n yo yé tyí ne: dí mè-à sǒ yuku séle à kǒ-níkɛne pé kódíri yinne, à kɪ yuku ñ yétò yí pólle à kǒ ñ nínó gblǒvyãhrí tẽ wɔ yinne.

⁹ Nte, ñmò tẽ wɔ kéle n yo yé tyí ne: yé ne n ni Liyel tyí, à kɪ yéle n kǒ. Yé yáhnkǒnole n pɪ, yé kɪ n wɛ. Yé wòkò yah mɪ, kè kɪ yɪkɪ mɔ yé kǒ. ¹⁰ Sɛ ó ye, nê-à ni Liyel tyí, tẽ n wɛ n syi. Nê-à yah kǒ, tẽ n wɛ. Anê nê-à wòkò yah mɪ, kè n yɪkɪ n mɔ tẽ kǒ. ¹¹ Sú nê tẽ me yépi soko, ñ pi-à yɛnkò ni ñ tyí, à kɪ wahyne à kǒ? ¹² Képah náh pɪ, wãh séngbǐ ni ñ tyí, à kɪ mǎnkǒne à kǒ? ¹³ Nte, yépi nónó-á népèlle, yãh yé wɛnpí kǒnó yah wɛ yípéplòle, sú Liyel nê-á yĩnyò, ñmò náh n pɪ ple n kal, à ñ Míríkile ké yáhnkǒpu kǒ n pi dí?»

Túkù ne, Yesu tēnwɛnɔ-á wil sètàn yòtē Belsebuli tyí

14 Sò yóle, Yesu sò me sètò yóle n yīni n wilki dí yó sòko, nê-á à kō à wɛki kwlo. Sètò-á fyò wil dí mè sòko, dí tyah n wɛki, kè pɪ gbëndùnīne tówú tyí. 15 Té túkù mó sò me n yo ne níkē, sètàn yòtē Belsebuli gbò yō-á à n yīni sètànne. 16 Túkù mó n mónyah yīnne, me n yo n tyí ne, à gbíl yó pɪ pé yah, nê-á n wil yīnyò.

17 Nte, Yesu-á pé fókósòno pī sē, à yo pé tyí: «Kwil nê névyè-à gbeki tyah wēne n fwo, kéne kwil kɪ pɔ yɪki, ké vɪ kɪ syɪkɪlɪ dohnɪ wē yō. 18 Nte, yáh ne níkē, sètàn yòtē gbò yō-á nímɔ sètànne n yīni-à; sètò-à tyah n gblōyne n fwo, n yòtōrɪ se kɪ n wū n pɪ? 19 Nte, nímɔ-à me séle n yīni Belsebuli gbò yō, té yépi pye wɔ-á dò, nê gbò yō me pépi n yīni séle wé? Pépi nítē ye kɪ lékàhle yé kō. 20 Nte, Liyel gbò yō-à mé n yīni sètànne, kèpah n wēki ne níkē, Liyel tōrɪ-á yīni tē yé tyí.

21 Tàhkì-á me dí nê sòko, ànê mēfwóyile n tyí, wàh n kétele n syɪki, tir yó nítē nàh fē n gbàn yī nɔ n pɪ. 22 Nte, nê tãhkì-á kal n tyíle, nímɔ-à pɔ, té tē we n tyí, à kɪ n mēfwó yī tē syi, wàh sò me n gbò sah nónó yō, té kɪ n wòkò yī kwel dibi. 23 Kèpah ye, névi nê nàh me n pèpɛy neyne, n pèlney ye tēne. Névi nê nàh nne n yohnɪ n mɔ tükènmɔnɔ sòko, tē me kárkínòle n pɪ.»

Sètò-à wil névi sòko, à n fē n syi n pɔ

24 «Sètò-à wil névi sòko, à n kyɪ gbēnnɪ kɔ n kō, n mî-n̄sah yah n kō. Wàh wé-níkēne, à n yo n gblōy tyí ne, páh sò wil nýāh sòko, páh kɪ pé syi yuku nēnpó. 25 Wàh n syi, à n kyɪ n tē-n̄sah dyāh we yàlntōnsàhnòle, pléntnɔɔ.

26 Kèpah tēne, sètò mē n kyɪ sé no sètànno kwárnino syah, nónó-á peke kal nímole. Sè n kyɪ n de n tē tē sòko. Kàh pɪ sē, tē mè dùkù ké syi n peke n kal n gben tēne.»

Yèvinɪ kègbɪle

27 Kèpah tēne, Yesu-á me kèpah yónó sòko, pɪ yó tē tówú nuyó sòko, té yo mɔ n tyí yīnpò n̄gbēne ne, sé nê fòko sòko-á à wil, té n yínò yī, yèvinɪ-á me n tyí. 28 Nte, Yesu me yo pɪ tyí: «Yèvinɪ ye pyē me névyè tyí, nónó-á Liyel weyne n nohnɪ, té ké tyíle n pɪ ké wēkì yō.»

No gbíl yó yah kō Yesu tyí

29 Kèpah sòko, névyè-á pɔ n tuke n mɔ Yesu tñò, à tyah n yo ne: «Kwey gbí névyèle, népèl ye péle, pè me gbíl yóle n yah n kō. Nte, kèyāh nítē nàh n pɪ pè wēki n pɪ, à wil Liyel tēntò syinyo-ò Yonasɪ tyí sòko. 30 Sō-á Yonasɪ lésò pɪ kwní yónmɔnole Ninivi tãn tyí, sē ó ye, Névi Pi tɔ kɪ pɪ kwní yónmɔnole kwey gbí névyè tyí.

31 Pɪ nê-á lésò yòtēne Saba sètáh yō, à lésò wil fíí sètáh yīn tyí, à pɔ yòtē dí Salomo lékám welo noh. Nte gbɪ yō, ney me ásò, nê-á kal Salomole. Kàh pɪ sē, Liyel fò tukey tuke sóle, kéne yòtē pɪ kɪ yuku kwey gbí névyè tyí, kɪ lékàhle pè kō.* 32 Anê tō, Ninivi kwil tãn lésò fē syi Liyel wēkì tē, Yonasɪ-á

* 11:31 11.31 - Yah n te Yòtām sèbéy gben 10 sòko.

Liyel tɛntò yo pé tyí. Nte, ney me ásò, nê-á kal Yonastle. Kãh pɪ sɛ, Liyel fò tukey tuke sòle, Ninivi kwil tãn kɪ yuku kwey gbí névyé tyí, kɪ lékàhle pé kò.»†

Liyel yò sɛnó kyòole

³³ «Névi se kɪ fòtnò soh wòbɪ, képah nãh pɪ, kɪ dú kwíinki mɔ ké yah? A nãh kè sah n pi fòtnò sahkɪ sɔkɔ, kyòo we yinne wòkò sɔkɔ dépú tyí di? ³⁴ Sɛ ó ye, á yí ye á wil kyòole. A yí-à me ple, à wil tɔ pól n ne me kyòo sɔkɔ. Té, á yí-à me plé-ńkɛne, á wil pól n ne me fɛntú sɔkɔ. ³⁵ A gblɔy kyomɪ yíí, kyòo nê-á á sɔkɔ, kè kãh ne me fɛntúne. ³⁶ Té á wil pól-à me kyòole, fɛntú tyah kɛne ké sɔkɔ, á kɪ me kyòole, sɔ-á fòtnòle kyòo á tyí.»

Yesu nãh kè yo nekɪ Farisiyɛnɔ ànê Liyel ñgbò wɛkɪ kwópú sɔkɔ

³⁷ Yesu-á wɛkɪ tɛ, Farisiyɛ dí yó à ye yòke yò yinne ñ gbò. Képah tɛne, pé de à tɛ yòke yah. ³⁸ Farisiyɛ mɛ-á Yesu wɛ, à tyah n yò té à nãh ñ gbãn wu Nsyifunɔ wu dùkùle, kè ñ gbãn du.

³⁹ Képah tɛ sɔkɔ, Yesu me yo ñ tyí: «Sɛ ó ye, yépi Farisiyɛnɔle, yé wóhló ànê yɛyóvɔy náhló wu n tɔ n sah, té yé fɔkɔ táhló n ne n me yúkúnóle pèkè, ànê yíbe dékè tyile. ⁴⁰ Lékám kɛ névyé nópi, nê-á mɔ vyó náhlóle, à nãh sé sɔkɔ táhló tɔ mɔ di? ⁴¹ Yé sé sɔkɔ táhló yí yí yãm tãn kò! Képah-à pɪ, sé pól kɪ pɪ palle yé tyí.

⁴² Yépi Farisiyɛnɔle, pèkè me yé yò! Yé yímí ànê swãh sɔkɔ pɛnfɛnè pól gbãm-ónóle Liyelle n kò. Nte, yé n yahle tɔnsãhnɔnɔle névyé tyí, ànê Liyel tyí nãh nɔ yé tyí. Képah nê tɔ-á sò yé yíne yè ne n pɪ gbònwòkò kɛne. ⁴³ Yépi Farisiyɛnɔle, pèkè me yé yò! Yé tɛ-ntãn gbɔle n yah n kò Liyel ní-ntãn vɪ sɔkɔ, ñ té ne me ké tyí ne, névyé ne n tɔ n sah n wɛkɪ n pɔ yé tyí tówú tɛ-ntãn sɔkɔ. ⁴⁴ Pèkè me yé yò, yépi nónó-á me á kɪ ne, léyãl nírinó sɔ, névyé n ne n kɔ sé yò, pí-ńkɛne.»‡

⁴⁵ Yesu-á yo sɛ, Liyel ñgbò wɛkɪ kwó-ò yó à syah ne, kwó-ò dí, wãh me n wɛkɪ sɔ, pépi tɔ-á à n gbyɔ dé! ⁴⁶ A me yo ñ tyí: «Yépi Liyel ñgbò wɛkɪ kwópú tɔle, pèkè me yé yò! Yépi nónó-á ńkɛne nɔ twah n mɔ tókópèlle, té yé nãh n fɛ n syi n so n mɔ pé tyí kèngbɔ núkú fyéle. ⁴⁷ Pèkè me yé yò, yépi nónó-á Liyel tɛntò syínyopu léyãlle n tɔ n sah n mɔ, té yépi nãh tãn ye mó tɔ ko mɔ péle. ⁴⁸ Képah n wɛkɪ ne, yáh yé súbɪ tyípínó fɛ syi. Pépi-á Liyel tɛntò syínyopu ko mɔ, té yépi sɔnpí pé léyãlle n tɔ n sah n mɔ. ⁴⁹ Képah ye sò Liyel yo lékám sɔkɔ ne ńkɛ: «Mé kɪ tɛntò syínyopu tɛkɪ mɔ pé kò, ànê tɛntòbelɛ. Pé kɪ pé túkù ko mɔ, té kɪ túkù fòh.» ⁵⁰ Kãh pɪ sɛ, Liyel kɪ kwey gbí névyé fòh n pi Liyel tɛntò syínyopu nópi yinne, nónó-á ko mɔ kèkòyó mɔ gbí dukule, ⁵¹ à tɔkɔ Abɛlɪ kònmɔnɔ tyí, à pɔ syi Nsakarɪ kúnó tyí, nê-á ko mɔ sárká wilkɪ-nsah, ànê Liyel ní-nsah wòkò ñgbɛ wró. Gbɪ yò, mé kéle n yo yé tyí ne: kwey gbí névyé kɪ n fòh n pi képah yinne. ⁵² Pèkè me yépi Liyel ñgbò wɛkɪ kwópú yò, yépi nónó-á Liyel wɛkɪ wɛnpínɔ yah kò névyé

† 11:32 11.29-32 - Yonast tyíle, yah n tɛ Yonast sɛbéy 3 sɔkɔ. ‡ 11:44 11.44 - Nsyifunɔ tyí, léyɛkɪ yò kònsokɔnɔle, Liyel dɛl ye.

tyí. Yépi náh me n ko kéle, té nónó-á se ne, pé ne n ko kéle, yé pépi yíni mɔ.»

⁵³ Képah sɔkɔ, Yesu wɪlntɛnɔ náh nɛnpó, Liyel ñgbò wɛ̀kì kwópú, ànê Farisiyɛnɔ pé fɔkɔ vyāh ñne kɛ̀gbɪle, té tyah ñne n piki n yah tyi duke duke pól yō. ⁵⁴ Pè sò me ñne n mɔ n yah ne, à pilki ñ vyāh wɛ̀lɔ sɔkɔ pé kō pé à we tɛ.

12

Gblɔy kyòmìnóle vyɛ̀nnìni wékínóle

¹ Képah sɔkɔ, nékwíńkí-á tuke mɔ tnónóle gbí nêne fɔ́ó, me wɛ̀ gbyɛ̀hne n sukí, Yesu tyah n yo ñ tǒ sáhpú ñgbò tyí: «Yé yé gblɔy tɛ Farisiyɛnɔ vyɛ̀nnìni wékínóle, képah nê-á n tǒ n mɔ kókónó tyí kǒle mífáhkì sɔkɔ. ²⁻³ Tyi nónó pól-á yé n yo fɛ̀ntú sɔkɔ, sè kɪ pɔ noh gbɪntǒle kyòo yah. Anê nónó pól-á yé n plɔ n yo wɛ̀ níkíló yey, wòkò sɔkɔ táh, sé pól kwní kɪ pɔ kǒ gbɛ̀ntɪn yō. Képah ye, tyípíl yó nítɛ náh me, nê-á kɪ n wũ n pi wɪlkinmɔ-ńkɛ̀ne. Sɛ̀fin sò tir yó nítɛ náh me, nê-á kɪ n wũ n pi pí-ńkɛ̀ne.»

Nê tíkí-á yíne pínóle

⁴ «Mé kéle n yo yé tyí ne, yépi nónó-á ní kódiɓile: yé káh névyɛ yah tíkile n pi, nónó-á wil kò óle n ko n mɔ n pne, té pé náh tǒ tir yóle n pi n kah n mɔ n pne képah yō. ⁵ Nê yah tíkí-á yíne pínóle, mé kɪ ñne yé wɛ̀kɪ: Liyel nê-á kɪ fɛ̀ névi wil kò kònmɔntɛnɔ náh, kɪ ñ min dah mɔ tyé-ńkɛ̀ nyàh sɔkɔ, yé ñmɔ tíkile n pi. Mé kéle n yo yé tyí ne ńkɛ̀: yé tɛ wɔ tíkile n pi. ⁶ Ntɛ̀npínó kwɔ náh n yām pópíkí pló nínóle di? Nte, Liyel dyɔ náh n fwo sépi núkú yó nítɛ tyíle. ⁷ A wil képah sɔkɔ, yé yòyén nítɛ pól dan me pínóle Liyel tyí. Kǎh pɪ sɛ̀, yé káh tíkí pɪ. Yépi tyí náh tah kal ñtɛ̀npí kwɪnkile di?»

A Yesu fɛ̀ syi, képah náh pi, à à yahle

⁸ Képah náh, Yesu tǒ yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: nê-à kè yo dal mɔ névyɛ yí yah ne ńkɛ̀, páh me ñmɔ tyí yō, Névi Pi tɔ kɪ kè yo Liyel yínyō tɛ̀ntǒnè yí yah ne ńkɛ̀, wǎh me pé tyí yō. ⁹ Nte, nê-à ní yahle névyɛ yí yah, Névi Pi tɔ kɪ à yahle Liyel yínyō tɛ̀ntǒnè yí yah. ¹⁰ Névi nê-à Névi Pi yínpɔ yo, kè kɪ yō mɔ tɛ̀ kō. Té nê tɛ̀ wɔ-à Liyel Mírki gbyɔ, kè náh n yō n mɔ n pi ñ tyí.

¹¹⁻¹² Pàh yé tɛ̀ kyɪ tükè-ńsah Liyel ní-ńtǎn vɪ sɔkɔ, képah náh pi, yah tǎm tyí, képah náh pi, yòtǎm tyí, Liyel Mírki kɪ yé kwɔ nɛnpó swɔ, yáh ne nê yo n pi. Képah ye, yé káh ye yé yáh-ńsah tye, yáh ne n yo n wil n pi sǒ.»

Lékám kɛ̀ tàh dí sèmìrkìle

¹³ Tówú ntyó sɔkɔ, ñnì Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, à yo pé nénkyí dí tyí ne, à ye pé pé sú gbɛ̀kɪ dibi. ¹⁴ Képah tɛ̀ne, Yesu me yo ñ tyí: «Ñ dí, nê sah ńne ne, mé yéle n tuke, tɪ ne, mé yé gbǎn yíle n dibi?» ¹⁵ Képah sɔkɔ, té yo pé tyí: «Yé yé kyomɪ tahrɪ dékè kɛ̀pékèle! Tahrɪ-à sǒ me sǒ névi tyí, képah náh fɛ̀ minne à kō n pi.»

16 Képah soko, à tǝ sèmĩrkĩ yó yāh pé tyí ne: «Tàh dí yó lésõ me, ì swāh pekũ yĩ ì tyí. 17 Képah tēne, à tyah n sō ñ foko soko ne, ñte, sèmuco mó-nsah nāh se me fwóo pé tyí, sǝ se pé kũ pũ nũ? 18 Dǝ, à ne, páh kũ nē pũ n pi, képah á yò: Páh kũ pé díké soku, té kũ sè tǝ mǝ gblǝ gblǝ, kũ pé gbǎn yĩ pól mǝ sé soko, 19 té kũ yo pé gblǝy tyí ne, páh yò, yǝke dǝ-á me pé tyí pé gbǝ sǝ ye nāhnāh yinne. Núkúnúkú, páh kũ n mĩ, té kũ n yǝ, té kũ n wǝ, té kũ ñivile n pũ pé dyole. 20 Nte, Liyel me yo ñ tyí: «Lékám ké névi! Kwey lékǎh ñtē soko á min kũ n syi n pi á tyí. Té yĩ nónó-á á tuke mǝ sah, sè kũ pũ nē tyile?» 21 Képah soko, Yesu ne: «Névi nē-à tahrũle n yah n koh n sah ñ gblǝy tyíle, té Liyel fǝ tyí yáhnó yahle, sǝntē ye n no tēne!»

Sǝnǝ sǎhnǝle Liyel ó yǝ

22-23 Képah nāh, Yesu yo ñ tǝ sǎhpú tyí: «Névi min tyí nāh tah kal yǝkele, wil tyí me tah kal flole dí? Képah ye, mé kéle n yo yé tyí ne: yé kǎh yé fokole n sǝ, yáh ne we n yǝ n pi sǝ, ànē yáh ne yé wil flo we n mǝ n pi sǝ. 24 Yé yah ñgbǝlǝle kè: Sè nāh sèmucole n duku, sè nāh sèmucole n toko. Díké ànē sèmuco kóhnsǎh-ñtǎn tǝ nāh me sé tyí, té Liyel séle n pu. Nte, yépi tyí nāh tah kal kǝpyele dí? 25 Yépi soko, nē tǝ kũ fǝ kwéyy ñtē fyé dohnũ ñ min wénó yǝ ñ fókósǝnǝ gbǝ yǝ? 26 Tǝnweno-à mé-ńkēne yé tyí, à fǝ sǝntē tir tyĩ ñtē fyé pũ n pi, sǝ pũ, té yé yé fokole n sǝ yĩ téló tyí soko?»

27 Yé filfi pũ dukũle n yah kè: Sè nāh tǝle n pũ, sè nāh flole n tĩ. Nte, mé kéle n yo yé tyí ne: yǝtē Salomo ñtēne ñ tahrũ pól soko, à nāh flo pǝplo we mǝ yah filfi nópi soko yó ñtē kǝtǝle. 28 Filkĩ nē wǝ-á gbǝnnũ soko kweyne, té kũ pǝ n suke n pi nsǝne, Liyel-á képah fi pũ palle sǝ, à nāh n yah n dah n mǝ n pi yépi flo tyí soko à kal sépile dí, Liyel yǝ sǝnyĩ-ńkǝpú nópi? 29 Kǎh pũ sǝ, yé kǎh yé gblǝyne n kwlo yé yǝke, ànē yé wǝ wǝ yĩ yáhnkǝnǝ tyí soko. 30 Kǝkǝyó mè soko, Liyel pí-ńkē névyé ye ńkēne ne n yah n kǝ sépi pólle tyé-ńkēne. Nte, yépi tǝ wǝle, yé sú Liyel pí ne, sé yétǝ-á me yé tǝ. 31 Kǎh pũ sǝ, yé Liyel tǝrĩ ñgbǝ yah n kǝ! Képah soko, à kũ yĩ téló dohnũ yé kǝ. 32 Kè ye no yé sú tyí, à ñ tǝrĩle yé kǝ. Képah ye, yé kǎh tíkĩ pũ, tũnpir yípǝy!

33 Yé yé gbǎn yĩ yǎm, yé mó sé yĩ yǎm tǎn kǝ. Yé tahrũle n yah n sah Liyel fǝ, képah nē-á kè nāh n yĩkũ, kè nāh se n tyé. Yípú nāh fǝ n kyĩ nǝnpó, sóhrĩ tǝ nāh fǝ sè yǝ. 34 Sǝ ó ye, á tahrũ-à me nýāh, á sǝnǝ tǝ n ne n me nǝnpó.»

Gblǝy vǝnsǎhnó tyí sèmĩrkĩle

35 «Yé ne me yé vi sah tǝ pũ pũ tēne, yé mó yé kno fi mǝ, yé fǝtnónó mó ne me kǝntǝnǝle. 36 Yé ne me á kũ ne tǝnpũbũ sǝ, nónó-á ńkēne me pé yǝtē syíkĩntǝnó soko ne, wǎh kũ wil fúr pí-nsah, à pǝ n de, té kũ fyǝ wǝkǝ yah mĩ, pé núkú kè yĩkũ mǝ à kǝ. 37 Yèvinũ me pé yǝ, tǝnpũbũ nónó yǝtē-à ñ syi pǝ pè we, pè me yáhnó soko. Kǝgbũ yǝ, mé kéle n yo yé tyí ne: yǝtē mè kũ ñ tǝ pũ pũ flo mǝ, té kũ yǝkele pè kǝ pè kũ yǝ. 38 Té wǎh se me n syi pǝ lénũle, képah nāh pũ, tyah dal gbĩne, té pè me ñ syíkĩnó soko, yèvinũ me pé yǝ! 39 Yépi ñtē pí ne, gbǝntē dí-à pí gbĩ nē-á yǝnwó kũ n pǝ n pi ñ tyí, à

náh n ye à kǒ à n we n de n pi ò gbò. ⁴⁰ Névi Pi kɪ n pɔ n pi gbí nê-á yé náh me ò pónó tyíle n sò. Képah ye, yépi to yé gblǒy vi sah.»

Tõnpɪ sóré ney ànê yípíkí neyne

⁴¹ Képah sɔkɔ, Pyerɪ Yesu syah ne, pé Yõtɛ, pépi ó yin se à n yâh sèmɪrkí mène, tɪ no pól yin se ni? ⁴² A me yo ò tyí: «Gbò tahrɪ kyòmì-ò négbí lékám névile, nê me? Nmɔ pi névile, nê-á ò yõtɛ dí kɪ à pi ò kéte kyòmì-òle. Té à kɪ tɔnpɪbí téló yòkele péle n kǒ ké kǒ gbíne. ⁴³ Yèvɪni me ò tɔnpɪ mè tyí, yõtɛ dí-à ò syɪ pɔ à we à me kéne tǒle n pi. ⁴⁴ Kègbɪ yò, mé kéle n yo yé tyí ne: wâh kɪ à pi ò gbân yí pól kyòmì-òle.

⁴⁵ Nte, tɔnpɪ mè-à tyah n sò ò fɔkɔ sɔkɔ ne níké, pé yõtɛ dí-á kɪ mo pónsah, té tyah pé no tɔnpɪbile n ko, pé syó, pé dibí, té me n yò, me wɔ wɔ yíle n wɔ, à sètɛnɛne n pi, ⁴⁶ yõtɛ dí kɪ pɔ ò yò dɔkɔ só yóle, à náh me nê sò sah, ànê gbí yó sɔkɔ, à náh nène n pne. A kɪ pɔ à fòh kèpékèyò, té kɪ à dyah Liyel tyí yáhlepu dyah òkùle. ⁴⁷ Nmɔ nê-á ò yõtɛ dyo yíine n pne, té à náh ò gblǒy vi à képahle n pi, à kɪ ko náhnáh we. ⁴⁸ Nte, névi nê-á sò me kè pi òpɪ-níkɛ sɔkɔ, té yíne ko syínòle, òmɔ kɪ ko kwéyy we. Pâh névi nê kǒ náhnáh, náhnáh kɪ yah kǒ tɛ tyí. Anê náhnáh-à névi nê gbò dahbɪ, náhnáh tyí kɪ piki yah kal tɛ tyí.»

Gbékínó nê-á kɪ pi Yesu yíinne

⁴⁹ Képah náh, Yesu tǒ ne: «Nyâh ye mé pɔ sètâh yò. Té mé sò me ké tyí ne, kè ne me kǒ te! ⁵⁰ Nmɔ yíne mè n de n wil yèvyâhrɪ yó sɔkɔ, té kè náh se me n pi!

⁵¹ Yé se me n sò ne, yèvɪni-á mé pɔ mó-nsah sètâh yò? Ǔǒ dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: gbékínó wɔ-á pyè. ⁵² Képah ye, à tokɔ núkúnúkú tyí, népí kwâl-à me kéte núkú sɔkɔ, pé kɪ gbekɪ: Tǔmí kɪ tyah nímine n fwo, ními kɪ tyah tǔmíne n fwo. ⁵³ Sú yó kɪ tyah ò pídíne n fwo, pídí yó kɪ tyah ò súle n fwo. Yú yó kɪ tyah ò písèle n fwo, písé yó kɪ tyah ò yúne n fwo. Yú yó kɪ tyah ò pídí kyle n fwo, pídí kyɪ yó kɪ tyah ò pe yúne n fwo.»

Tyi yâhnpɪnɔle, té kɪ á pi òkù pɪ

⁵⁴ Yesu tǒ sò me n yo tówú tyí: «Yínyò yah yó me, yâh nýírki we kè nénpòle, yé n yo nénpó swɔ ne, pù-á kɪ pi. Té, kè n mó n pɔ n pi sè. ⁵⁵ Anê yah yó me, yâh fyò yâhkí we kè kǒ wil nénpòle, yé n ne, tyah vyáhnó kèpékè-á kɪ tyah. Té, kè n mó n pɔ n pi sè. ⁵⁶ Yínvɪ névye nópi! Yé fɛ sètâh ànê yínyò òkù wòle n pne. Té sǒ pi, tyi nónó-á n pi kwey gbíne, yé náh fɛ sépi pí?»

A tukey dyâh tɛ yé wró tǒ sah á nì-òle

⁵⁷ «Kwâh nê pi, té yé náh pi òkù pèpeyne n sò n tɛ n pne yé gblǒy? ⁵⁸ Sǒ-á, tir-à me yé wró ànê á nì-òle, té à ò tɛ n yuku tükè-nsah tukey tükè-ò tyí, gbah n tɛ tir mè yah wah wèkí yah. Képah-à pí-níkɛne, té à kyɪ ále tukey tükè-ò gbò dahbɪ, tukey tükè-ò me kyɪ ále sràsyíbi tyí, té pépi me ò dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ. ⁵⁹ Mé kɪ kè yo dal mɔ á tyí ne, á náh n wil n pi nénpó, né á náh kǒlɪ mè pól dyah tɛ pnèpné.»

13

Liyel wêkî tẽ, kẹpah náh pı, á tyí kı yıki

¹ Légbí mè-ó sɔkɔ, nósyó pɔ yo Yesu tyí ne, yòtẽ Pilatu-á lésõ Kalile tãn yísyó ko mɔ, té pè sah sárká wílkínó sɔkɔ, pé tó kwe fẹkí sárká tó sɔkɔ. ² Kẹpah sɔkɔ, à me pè syah ne: «Yé se me n sô ne níkẽ, Kalile tãn nópi-á tyípél pı kal pé kwil tãn pólle, té yí mè pè nɔ? ³ Jǒ dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: yáh Liyel wêkî tẽ-níkẽne, yé pól tyí kı n yıki n pi sě.»

⁴ Anê, Silowe wòkò kèyy-á syıkı tũ nẹpı gbõnkwärtsmı nónó yõ, à pè ko, yé se me n sô ne níkẽ, pépi pèkè pínó-á kal Yerusalemı kwil tãn pól tyile? ⁵ Jǒ dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: yáh Liyel wêkî tẽ-níkẽne, yé pól tyí kı n yıki n pi sě.»

Syi-níkẽ sènsóké sésuwô sèmirkile

⁶ Kẹpah náh, Yesu tǒ sèmirkı yó yãh ne: «Dĩ yó tyí sènsóké sésuwô sô me ñ ñ ñ divê sésán swãh sɔkɔ. Wãh pɔ ké pye yáhnkõ-nisah, à náh kwãh yó we ké sɔkɔ. ⁷ A me yo ñ swãh tǒ-ò dĩ tyí ne, à yah, ké ye tǒ-ò-á yò, pé me pyele n yah n kǒ n pɔ sènsóké mè sɔkɔ, té pé náh me kwãh yó níkẽne n we ké sɔkɔ. Nkẽ, à kè kò fê! Yõ se tǒ me ké tyí kè tẽ sétáhlè n wal nı? ⁸ Wãh yo sě, dĩ mè à syah ne, pé yòtẽ dĩ, à ye ké yõ nítõ, kè kwetyí pı. Páh kı swa gbɔ kè kore vi, té kı tũ mɔ ké sò. ⁹ Kàh pı sě, gbòkénpı gbí yóle, kãh kı syi. Kẹpah-à pí-níkẽne, à kè fẽ.»

Yesu sê nédô yó de mɔ mı yòh sóle

¹⁰ Mı mı yòh só yóle, Yesu sò me névyele n kwɔ Liyel ní-nisah wòkò sɔkɔ. ¹¹ Té, pi yó sò me nénpó sétòle ñ sɔkɔ, me à pı nédòle fǒó, ye gbõnkwärtsnɔ. A sò me kontènóle, té à náh fẽ ñ tɔrı n te n pi. ¹² Yesu-á pi mè we sě, à à ye te yo ñ tyí: «Pi, á ye dénmonɔ we á dónó yam sɔkɔ.» ¹³ Té me ñ gbãh sah ñ yõ. Nénpó swɔ, à núkú ñ tɔrı tómm té tyah Liyelle n gbilki.

¹⁴ Kẹpah sɔkɔ, pi mè-á dénmonɔ we sě mı mı yòh sóle, kè Liyel ní-nisah wòkò yòtẽ fɔkɔ vyãh. A me yo tówú tyí ne, sèpın kénúkò-á tǒ pı pı sèpıne. Pãh sò yĩne pè pɔ à kǒ à pè de mɔ kéne sèpın ó sɔkɔ. Nkẽ, pè náh yĩne pè pɔ mı mı yòh só tɔle. ¹⁵ Wãh yo sě, Tẽ ñgbẽ yo ñ tyí: «Yĩnvı névye nópi! Mı mı yòh sóle, yé nénúkú núkú pól náh níkẽne yé nyeh, kẹpah náh pı, yé níkwëndyìnı ñ de sé yòke krótònè tnô, ñ kyı sè kǒ sě ni wɔ di? ¹⁶ Té pi mène, nê-á Abrahamı náh neyne, sétò pukubi sah pópó, ye gbõnkwärtsnɔ, ñmɔ náh sò yĩne dénmonɔle kéne púkúbínó sɔkɔ mı mı yòh sóle kè!» ¹⁷ Kẹpah tẽne, Yesu wey mè senne ñ fwópú pól tẽ, té tówú pól sò me ñivı sɔkɔ Yesu tyísno nópi pól pínó yĩne.

Liyel tǒrı me kwãh nê tɔ?

¹⁸ Kẹpah náh, Yesu tǒ ne: «Liyel tǒrile, kè me kwãh nê tɔ? Mé kı kè tɔkɔ sãh kwãh nêne? ¹⁹ Kè me tyĩ, á kı ne sésuwô yó pi sǒ, nê-á pè n ye mútárdile: Dı yó tɔkɔ, à duku ñ swãh. Kè fi pı sésuwóle, té kẹpye pɔ sé syè pı kè yĩngbãh tyí.»

²⁰ Té, tǝ ne: «Mé kɪ Liyel tǝrí tɔkɔ sãh kwãh nêne? ²¹ Kè me á kɪ ne kókónó sǝ, sê yó tɔkɔ mɔ fãh dú yí tǝnó mi sɔkɔ ké pól kǝ kè dɔkɔ.»

Dé-ńsah fĩle

²² Képah náh, Yesu me yǝ sɔkɔ n yuku Yerusalemɪ, té névyele n kwɔ n yuku, wãh n kah kwlo ñgbnɔ ànê kwlo pɪ nónó sɔkɔ. ²³ Képah sɔkɔ, ñnɪ yó me à piki yah ne, pé Yǝtǝ, névye kwéy ó se kɪ de Liyel tǝrí sɔkɔ nɪ? A me pè syah ne: ²⁴ «Mé kéle n yo yé tyí ne: névye náhnáh kɪ syǝ-ńsah yah kǝ ne, pé we n de Liyel tǝrí tyah sɔkɔ nê dé-ńsah-á me fĩ, té pè náh fẽ n tẽ. Képah ye, yé gbah n tẽ n we n de ké sɔkɔ! ²⁵ Gbóntǝ dí-à pópó pɔ yuku wòkò yah tẽ mɔ, té yé me kégbó, yé kɪ tyah wòkò yahle n mi, té kɪ me yo tũ ne, yé Yǝtǝ, à yɪkɪ mɔ yé kǝ. Nte, à kɪ yo yé tyí ne, pé náh yéle n pne. ²⁶ Képah sɔkɔ, yé kɪ tyah n yo ñ tyí ne ñkǝ, yáh yǝke yǝ, té ni wɔ wẽ tyí ñne, ànê yépi tówũ tũkè-ńtãn sɔkɔ-á à kwónó pɪ. ²⁷ Képah sɔkɔ, à kɪ yo yé tyí ne, pé náh yéle n pne. Nkǝ, yé gbe mɔ péle, yépi nónó pól-á tyipèlle n pɪ. ²⁸ Képah tẽ sɔkɔ, yãh pópó Abrahamɪ, ànê Yisakɪ, ànê tǝ Liyel tǝntǝ syínyopu pól we, pè me Liyel tǝrí sɔkɔ, té yépi me yĩni mɔ dénóle, légbĩne, gbnɪ ànê yní táhnó ye kɪ pɪ yé tyíle. ²⁹ Té névye kɪ wil kèkǝyó ywǝ ywǝ pól sɔkɔ, kɪ pɔ yǝke ñgbẽ yǝ Liyel tǝrí sɔkɔ. ³⁰ Kãh pɪ sǝ, nétéló tũkù kɪ pɪ négbrole, té négbro tũkù kɪ pɪ nétélóle.»

Yesu ne, pãh kɪ ku Yerusalemɪ

³¹ Légbĩne, Farisiyẽno yísyó nɔ de, té yo Yesu tyí ne, yǝtǝ Yerɔdɪ-á me n yah n kǝ ñ kònmɔ-ńsahle. Képah-á, à yal n to ásò. ³² Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí: «Yé kyɪ yo kéne áswǝ pléy mè tyí ne, máh kɪ sétãn yĩni, té kɪ dénmɔnɔ pɪ kweyne, ànê ñsòne, té ñsò náhle, kãh kɪ tyɛ. ³³ Nte, Liyel tǝntǝ syínyo-ò náh yĩne kúnóle tyah yó, né Yerusalemɪ sɔkɔ náh. Képah ye, mé yĩne mè n yǝ n sɔkɔ ñ wǝkɪ kólóle, kwey, ànê ñsò, ànê tǝ ñsò náhle.

³⁴ Yerusalemɪ tãn, Yerusalemɪ tãn, yépi nónó-á Liyel tǝntǝ syínyopule n ko n mɔ, té Liyel-á nónó tekɪ mɔ yé kǝ, yé pépile n minki n ko dyéhle. Gbãhyí sǝ pól me mé kè yah kǝ ne, mé yé tuke mɔ, sǝ-á šin n tuke n mɔ ñ pyele ñ kãm sò sɔkɔ, té yé náh fẽ syi. ³⁵ Kãh pɪ sǝ, Liyel kɪ ñ náh vi yé kwil kǝ. Té mé kéle n yo yé tyí: yé náh tǝ ñmɔ we n yah n pi fǝsǝ, kɪ pɔ syɪ gbí nê-á yé kɪ n yo ne ñkǝ: «Nê-á n pi Tẽ ñgbẽ Liyel yĩn yǝ, sãm me ñ sɔkɔ.»»

14

Wĩsẽnì yónwó yó dénmɔnɔle mi mi yòh sǝle

¹ Mɪ mi yòh sǝ yóle, Yesu kyɪ yǝke yǝ-ńsah Farisiyẽno yǝtǝ dí yó gbò. Té nónó-á sò me nɛnpó, pè me Yesule n kyɔmɪ. ² Té kè pɔ yĩne, wĩsẽnì yónwó yó sò me ñ tnò. ³ Képah sɔkɔ, Yesu me píkinyahno pɪ Liyel ñgbò wǝkɪ kwópú ànê Farisiyẽno tyí: «À yónwó de mɔ mi mi yòh sǝle, ké wǝkɪ se me kǝnóle, tũ kè se me yãhlenóle?» ⁴ Nte, pè náh vi mɔ ñ tyí. Képah sɔkɔ, Yesu me yónwó mè tẽ, à à de mɔ, té à kǝ à sɔkɔ, ⁵ té me yo pé tyí:

«Yépi sɔkɔ, nê tẽ pi, képah náh pi, ò nahy ki sɔkɔ de kwlèy sɔkɔ mɔ mɔ yòh sòlè, té à náh à wilki n pi súú?» ⁶ Nte, pè náh tẽ we tir yo ké tyí sɔkɔ.

Nê-à ò gblɔy dɔkɔ sah, tẽ ki tiki mɔ

⁷ Képah yóntɛnɔ náh, Yesu-á néyénɔ kyɔmɔ we, pè me tẽ-ntàn ògbnɔlè n yah n kɔ, à vɛnmɔnɔlè pè kɔ ne: ⁸ «Pàh ò ye fúr yòke yó-nsah, káh n kyɔ n tẽ tẽ-nsah ògbɛ sɔkɔ. Wáh képah pi, té pè me nnì ye, nê-á kal áwɔlè, ⁹ yé yé-ò káh pɔ ò syah ne òkɛ, á yuku, á mó tẽ-nsahle tẽ kɔ. Légbíne, á ki yuku sen sɔkɔ, ki kyɔ tẽ tẽ-nsah tyí sɔkɔ. ¹⁰ Nte, pàh ò ye, kyɔ n tẽ tẽ-nsah tyí sɔkɔ. Á yé-ò-à pɔ ò we sɛ, à ki yo á tyí ne, pé kódí, á nɔ pɔ tẽ-nsah ògbɛ sɔkɔ. Képah sɔkɔ, kè ki pi gbilkínólè á tyí yòke yópú pól yí yah. ¹¹ Nkɛ, névi nê-à ò gblɔy dɔkɔ sah, tẽ ki tiki mɔ, té nê-à ò gblɔy tiki mɔ, tẽ ki dɔkɔ mɔ.»

¹² Té ò syɔ yo ò yé-ò dí tyí: «Wáh névyelè n ye yòkele gbɛntòlè, képah náh pi, lékáhne, káh á kódíbi ye, káh á yúnpyé ye, káh á tyí névyè ye, káh á tnò tɛpu tahbi ye. Pépi tɔ ki fɛ pɔ ò ye yòke ògbɛ yónólè, kè kɔ kè ki pi á yénò mè lédyáhníne. ¹³ Nte, wáh névyelè n ye yòkele, yám tãn, ànê nédónè, ànê gbáhkì núkú névyè, ànê yítùbi ye. ¹⁴ Pépi náh tẽ we ò dyah n pi ké sɔne. Kàh pi sɛ, á ki yèvmɔ we Liyel tyí, tyípéplɔ pípú lékyí-à yilki n mɔ sò nêne.»

Névyè yénò sèmirkìlè yòke ògbɛ yó-nsah

¹⁵ Képah sɔkɔ, kéne yòke yópú sɔkɔ nénúkú yó-á kéne welɔ noh sɛ, à me Yesu syah ne, névi nê-á ki yòke yò n pi Liyel tɔrí sɔkɔ, yèvmɔ-á kéle tẽ tyí dé! ¹⁶ Yesu mó yo ò tyí: «Dí yó lésò yòke ògbɛ pi, té névyè náhnáh ye. ¹⁷ Yòke yò gbí-á pɔ nɔ, à ò tònpi dí tekɔ mɔ ne, à kyɔ yo néyénɔ tyí, pè pɔ, páh tye núkúnúkú. ¹⁸ Nte, pé pól tyah gblɔy yele n yah n kɔ dùkú núkúle. Négben à syah ne, páh swáh yó dwe núkúnúkú, òkɛ páh yíne pé kyɔ kè yah. Páh òne n ni, à ò gblɔy ye pé tyí. ¹⁹ Nnì me ne, páh sètònyehnɔ gbám dwe núkúnúkú, té páh n yuku sé pínyah-nsah. Páh òne n ni, à ò gblɔy ye pé tyí. ²⁰ Nnì me ne, páh sè tɔkɔ núkúnúkú, képah-á pé kɔ pé náh n we n pɔ n pi.

²¹ Tònpi-á ò syɔ pɔ, à pɔ tyi nópi pól yáh ò yòtɛ dí syah. Képah sɔkɔ, kètétɛ dí fɔkɔ vyáh, à me yo ò tònpi tyí ne, à kyɔ súú kwil tówú tükè-ntàn ànê wàl yey sɔkɔ. Á kyɔ yám tãn, ànê nédónè, ànê yítùbi, ànê gbáhkì núkú névyè tẽ pɔ ásò. ²² Képah náh, tònpi ò syɔ pɔ yo ò tyí ne, pé yòtɛ, wáh nê yo, páh kè pi, té tẽ-ntàn tükú-á tɔ me. ²³ Káh pi sɛ, yòtɛ dí me yo ò tyí ne, à kyɔ wè-ògbnɔ yey, ànê névyè fwórínkò-ntàn sɔkɔ, à kyɔ névyè káhlì tẽ pɔ, pé wòkò kɔ kè yuku. ²⁴ Páh kéle n yo pé tyí ne: nóno-á sò yénólè, pé sɔkɔ yó òtɛ náh pé yòke dɔ n yah n pi.»

A tyi pól we ye, té Yesu sò tẽ

²⁵ Képah náh, Yesu-á n sɔkɔ, tówú ògbɛ sò me ò sò tẽ. Á me ò yah vi, té yo pé tyí: ²⁶ «Nê-à pɔ òmɔ tyí, té ní tyí náh nɔ kal ò tyí ò súlè, ànê ò yúne, ànê ò kyile, ànê ò wènpìlè ànê ò yúnpyelè, à tahlì ò gblɔy tɔ tyí, tẽ náh fɛ

n pi n pi nímo tò sáh-òle. ²⁷ Névi nê nâh ò syi syi dahni twah, à nímo sò tẽ, tẽ nâh fẽ n pi n pi nímo tò sáh-òle. *

²⁸ Nte, yépi soko nê tẽ ki n yah n kô wòkò ñgbě mó-risahle, né à nâh tẽ, à ké gbò wilki kô yah, té kè yah n pi, ñ pó-à ki n yĩne n pi ké mónsyinóle? ²⁹ Né tẽ nâh kápah pi, té wòkò setyah wilki, té tẽ kwlo ké mónsyinó tyí, no-à kè we, pè ki tyah kóle ñne n ko, ³⁰ té ki n yo ne, pè yah dí yóle, à wòkò mo tyah mo, té à nâh tẽ we kè syi.

³¹ Sě ó ye tó, yòtẽ nê tẽ ki n yuku méki fwó-risah ñ ní-ò yòtẽne, né à nâh tẽ ñ fokò mo n yah n pi, wàh ki fẽ kyí mэфwóbé nẹpí kẹyò kwólóle ñ fwó-ò swah n pi, nê-á me ñne n yohni mэфwóbé kẹyò gbámne? ³² Wàh pĩ ne, pé nâh fẽ n tẽ n pi, à ki ñ ní-ò sah fíí, té ki níri pí-ò teki mo ki méki yálnmòno yah kô ñ tyí.

³³ Sě ó ye, nê-à ñ gbãñ yí pól wényè-ñkène, tẽ nâh fẽ n pi n pi nímo tò sáh-òle.»

Káh n pi yõre kěne

³⁴ «Pnene, kwáh pèpey ye kéle. Nte, ké dëndèn-à wal, sò me kè ki tó fẽ pi dëndèn? ³⁵ Kàh pi sě, kè nâh fẽ sétáh tyí peki, ké nâh se tó fẽ n pi pile. Kápah ye, kè n milki kégbó. Níkí-à me nê tyí noh noh tẽne, tẽ ñ níki sah noh.»

15

Képo mónpunweno sèmirkìle

¹ Móri syípú ànê Liyel wěkì kó-ńkẹpú pól sò n po n po Yesu tnò ñ wey noh yinne. ² Kápah tẽne, Farisiyèno, ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú Yesu tyíle n plo n yãh ne, dí mè-á me tyípèl pípúle n tẽ ple, té me n yò péle ñtẽne.

³ Kápah soko, Yesu me sèmirkì yó yãh pé tyí: ⁴ «Képyéni lèkwě-à me yépi soko yó tyí, té núkú mo pu sé soko, tẽ nâh sé tíkiyéh pó gbãm pó kwaryãh nópí sah n pi gbãñ soko, té kyí mónpunò mè soh kô, à syi kyí à we n pi di? ⁵ Té, wàh à we, nìvì tẽ tyí, à à twah ñ gběnkàl yò ñ syi. ⁶ Wàh ñ syi po gbò, à ñ kódíbi, ànê ñ tnò tẽpu ye n tuke, ñ té n yo pé tyí ne ñkě, pé képo nê-á sò mo pu, páh à we tẽ. Kápah-á, pè po pé nìvì pi.»

⁷ Kápah yónteno nâh, Yesu tó pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí: sě ó ye, tyípèl pí-ò nénúkù fyé-à Liyel wěkì tẽ, nìvì ki pi Liyel fò ki kal nẹpí tíkiyéh pó gbãm pó kwaryãh nópí tyíle, pépi nónó-á ne ñkě, páh me néglóle Liyel yah, Liyel wěkì ténò yétò nâh tó me pé tyí.»

Pó mónpunweno sèmirkìle

⁸ Yesu tó yo pé tyí: «Pó pló gbãm-à me sê yó tyí, té sé soko núkú mo pu, à nâh fòtnò soh, té wòkò yal, à kè gbah soh kô, à syi kyí kè we n pi di? ⁹ Té wàh kè we, à ñ kósyó, ànê ñ tnò tẽpu ye n tuke, ñ té n yo pé tyí ne ñkě, pé pó nê-á sò mo pu, páh kè we. Kápah-á, pè po pé nìvì pi.»

¹⁰ Kápah yónteno nâh, Yesu tó pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí: sě ó ye, tyípèl pí-ò nénúkù fyé-à Liyel wěkì tẽ, yinyò tẽntònè ki nìvìle n pi.»

* 14:27 14.27 - Dahni twáhnó n wěkì ne, á á vi sah á min kô kô tẽne Yesu tyí kòle.

Pídí mónpunweno sèmirkìle

¹¹ Képah náh, Yesu tǒ yo pé tyí: «Dǐnpì nǐpí ními lésǒ me dí yó tyí. ¹² Só yóle, gbě tǔ yo ò sú tyí ne, pé bǒ, ò gběki soko, nê-á pé we we tǔne, à kéle pé kǒ. Wǎh yo sǔ, ò sú me ò tahrí dibi pé kǒ. ¹³ Sèpǐn yísyó sókónteno náh, gbě tǔ ò tyí yám, té ò pó tǒkǒ soko kwil fí yó soko. A kyí sè pí karkí tyíwǎn yǒ. ¹⁴ Wǎh ò pó pól pí karkí tǔ gbí nǔne, kwénpéké yó de kéne kwil. Képah soko, yám à tǔ. ¹⁵ Kǎh pí sǔ, à kyí tǒ yah kǒ kéne kwil ney yó tyí. Tǔ mè à tekí mǒ ò swǎh, ò sel syíkí yǐnne. ¹⁶ A sel yókele n yah yéwanne, òte ney náh òne n kǒ kéle.

¹⁷ Képah soko, ò yí-á pǒ yúkí, à tyah n sǒ ne, pé bǒ tyí yóke-á me dò, ò tǒnpǐbí pól me n yǒ n kwǒ n sah. Nte, péwǒ-á ásǒ kwekí n ko. ¹⁸ Nkǔ, páh kí soko pé bǒ tyí, té kí yo ò tyí ne, pé bǒ, páh pí de Liyel tyí, té pí de ò tǒ tyí. ¹⁹ Pé náh tǒ yǐne yénǒle ò pile. Nkǔ, à péle n tǔ ò tǒnpǐ sǒ. ²⁰ Képah tǔne, à soko ò sú tyí. Wǎh me fí ò sú gbǒle, ò sú à we. Wǎh à we sǔ, ò yám à kah tǔ, à me tǒ kyí à yohú pǒrǐ tǔ. ²¹ N pídí me yo ò tyí ne nkǔ, pé bǒ, páh pí de Liyel tyí, té pí de ò tǒ tyí, pé náh tǒ yǐne yénǒle ò pile. ²² Nte, ò sú me yo ò tǒnpǐbí tyí: «Fwǒmò-ògbě nê-á ple kal, yé kyí ké tǒkǒ súú, yé pǒ mǒ à kǒ. Yé gbǒngbo táhní dǐ à kǒ, yé mó lékyèh dǐ à kǒ. ²³⁻²⁴ N pídí nê-á yǒ, kè pí ne, à sǒ sǒ ku, té tǒ ò syí min we. A lésǒ mǒ pu, té à ye we. Képah ye, nǐrǐ-á me náhpíkí nê soko, yé òmǒ tǔ n pǒ n ko á ne n yǒ, á mó ne n syah nǐvǐle.» Képah tǔ soko, pé tyah syáh syáhnǒle nǐvǐ soko.

²⁵ Légbíne, ò pídí lékǒnǐ sǒ me swǎh soko. Wǎh ò syí n pí, té nǒ de gbǒle, à yímónǐ, ànê yínó yǐnpǒ noh. ²⁶ A tǒnpǐ yó ye píkí yah, tir nê-á n pí. ²⁷ Nmǒ me yo ò tyí ne, ò gbǔndí-á pǒ de ò lénǒle, képah-á nǐrǐ-á me náhpíkí nê soko, ò sú me à tǔ ko. ²⁸ Képah tǔne, nénkyí mè fǒko vyǎh, à yahle dénǒle gbǒ. N sú me wil ne, pé à ò de. ²⁹ Képah soko, à yo ò sú tyí ne, à yah, ké ye náhnáh-á yǒ, té pé me ò tǒle n pí. Pé náh ò yóré yahle yah. Nte, à náh pǔképír nǐtǔ fyé tǔ pé kǒ yah, pé syí ko syáh syah pé kódíbilé. ³⁰ Té ò pídí mè wǒ-á pǒ, òmǒ nê-á ò tahrí pí karkí syó fǒfǐnǐ yǒ, à náhpíkí ko òmǒ kǒ. ³¹ Képah soko, ò sú yo ò tyí: «N pídí, áwǒ me kúmm ní tǔò, ní gbǎn yǐ pólle, áwǒ tyí ye. ³² A gbǔndí nê-á yǒ, kè pí ne à sǒ sǒ ku, té tǒ ò syí min we. A lésǒ mǒ pu, té à ye we. Képah ye, mé yǐne mè syáh syah, mé nǐvǐ pí.»»

16

Liyelle ànê pǒle

¹ Képah náh, Yesu yo ò tǒ sǎhpú tyí: «Tǎh dí yó ye lésǒ, à ònǐ tǒkǒ sah ò tahrí yǒ, té pé pǒ yo ò tyí ne, tǔ-á me séle n pí n karkí. ² N yǒtǔ dí me à ye, té yo ò tyí ne, pé náh me tyípéplǒle n nohnǐ ò tyí soko. Kǎh pí sǔ, à náh tǔ fǔ n tǔ n pí pé tahrí yǒ. Képah-á, à ò tǒ pí dùkú yah yo pé syah. ³ Képah soko, tahrí yǒ tǔ-ò dí mè me yo ò gbǒy tyí ne, pé yǒtǔ dí-á kí pé yal n pí ò tahrí yǒ. Sǒ se pé kí pí nǐ? Swǎh tǒ tǒ táhkí náh se me pé soko. Té, nǐnsyǐnǒ tǔne, ké sen-á me pé soko. ⁴ Nte, páh pí, páh ne nê pí n pí, té névyé kí pé tǔnǒ ple pé gbǔn soko, páh pǒ pé fin mǒ pé tǒ. ⁵ Képah tǔne, à

ñ yòtē dí kmo nétānne n ye núkú núkúle, té négben piki yah ne, dan nê se pé yòtē dí kōhile ñ yō ni? ⁶ A me ne, nuri pni yí lèkwě-á. Tahrí yō tē-ò dí me à syah ne, ñ kōhí sébéy-á yò, à kō n tē súú, à wārki mō ké soko ne ríkē, nuri pni tikinini pó gbām-á. ⁷ Képah náh, à yo keyáh tyí ne, té ñmō-á dò, dan nê se à yīne à kō ni? Nmō me à syah ne, sémuko gbòtóni yí lèkwě-á. A me yo ñmō tyí ne, ñ sébéy-á yò, à wārki mō ké soko ne ríkē, sémuko gbòtóni yí tikiyéh-á. ⁸ Képah tē soko, ñ yòtē dí à sō ké yah wénpuno yinne. Kègbi yō, kèkoyó névyé tyi yahle n we n pi pé wē wró lékámkámne, à kal kyòo soko névyele.»

⁹ Képah náh, Yesu tō yo pé tyí: «Ñmō wō kéle n yo yé tyí ne: póle, gbētēnáh kwáh tē wō ye kéle. Nte, yé kéle kódibí yah kō. Kàh pópó pō n kne, yé kú tē ple tyé-ríkē tyah soko.»

¹⁰ Nkē, névi nê-à pi négbíle tir tyí soko, à kú pi négbíle tir gbò to soko. Té nê-à yínvi pi tir tyí soko, à kú yínvi pi tir gbò to soko. ¹¹ Képah ye, pó nê-á gbētēnáh kwáhle, yáh pí-ríkēne négbíle képah tyí soko, nê kú dahbi yé gbò yínyō tahrí kègbile? ¹² Té, yáh pí-ríkēne négbíle nékábí gbàn yí tyí soko, nê kú yé yēngbē tyínole yé kō?

¹³ Tōnpi yó nítē náh fē tō kwō n pi yòtām népi ními tyí. A kú núkú dyo yo, té kú nō ñ ní-òle, képah náh pi, à kú mō núkúle, té kú ñ ní-ò we mō. Sē ó ye, yé náh fē tō kwō n mō n pi n pi, Liyel ànē pó tyí.»

Nìvìnì wey sán ànē Moyisi tyi kònsàhnòle

¹⁴ Képah soko, pó tyí-á no Farisiyēno tyí sē, pépi-á welo nópi pól noh, pé tyah kóle Yesule n ko. ¹⁵ Képah tēne, à me yo pé tyí: «Yépile, yé yé gblòyne n wēki négbíle névyé yah soko. Nte, Liyel yé nnole n pne. Ngbō névyé-á tir nēne n gbilki, Liyel dēl ye képahle dé.»

¹⁶ Moyisi tyi kònsàhnò ànē Liyel tēntò syínyopu sébéynó sò me n mō n kō n yí fósó, à pō syi Welnwilkì-ò Nsyó me gbí tyí. Té à tōko légbí tyí, nìvìnì wey sán me n yo Liyel tōrí tyí soko, té táhnsàhnò ó soko ye no pól kú n de n pi ké soko. ¹⁷ Nte, yínyō ànē sétáh kú yal sé slō soko sérwo kal tir kyíri wilkinóle Liyel tyi kònsàhnò soko. ¹⁸ Sò-á kè yo ne, dí nê-à ñ kyi wilki, té ñ syi keyáh tōko, fōfnpí-á ñne. Anê, sé nê pe-à à wilki, té névi nê à tōko, fōfnpí-á tēne.»

Tàh dí ànē Lasari tyipínine

¹⁹ «Tàh dí yó lésò me, à fwòtāhnì dénkókónine n mō, té kwánkwán yéle n yō sōmesó, me nìvile n pi. ²⁰ Té yām ney yó to sò me, pé n ye Lasarile. A sò me sēntēnóle tàh dí mè gbô yah. N wil pól sò me nýne. ²¹ A sò ríkēne ne me ké tyí ne, pé yēnmírne n tō n yō, tàh dí-á nónóne n yō n kwe. Nte, pāhlo ye sò n do ñ nýne.»

²² Só yóle, yām ney mè ku, yínyō tēntònè me yuku ñne Abrahami tnô. Tàh dí to me ku, pé kō pé yí. ²³ Nte, wáh kyí lékókwil soko, à kyí fòhnóle n we. Wáh ñ yah yō yah, à Abrahami we fíí soko, Lasarile ñ gbòpo. ²⁴ Képah soko, à ye yah fléyy ne, pé sú Abrahami, ríkē páh me n kwlo kèpékèyô nyàh mè soko. Képah-á, à pé yām yah, à mó Lasari tekú mō, à pō ñ kèngbō vyāh

dahbi wilki ni soko, à sah pé nénporí yò kè kò kè vi. ²⁵ Nte, Abrahami me yo ò tyí: «Nmo pi, á dya to n kò ne, wáh yèvni we soko, wáh sò me min soko gbí nêne, té Lasari wo me yèvyàhri we. Nte nukúnukú, òmo me yèvni soko, té áwo me yèvyàhri soko. ²⁶ A wil képah soko, pwáh ògbè me yépi ànê ápi wró. Képah yinne, ásò névye nónó-á me ké tyí ne, pé kyí yé tyí, pé káh tē we, ànê nénpo névye nónó-á me ké tyí ne, pé po ápi tyí, pé to káh fē tē.»

²⁷⁻²⁸ Képah soko, tàh dí me à syah ne, pé sú Abrahami, káh pi sē, yúnpyé nēpí kwál-á me pé tyí, páh òne n ni, à Lasari tekí mo pé sú kéte soko, à kyí kè yo sah pé tyí, pé to káh po de yèvyàhri tē-nsah mè soko. ²⁹ Abrahami mó yo ò tyí: «Moyisi tyi sahnó, ànê Liyel tēntò syinyopu welo me pé tyí. Pé sépi tyíyónóle n pi!» ³⁰ Wáh yo sē, dí mè tō à syah ne, képah náh n yīne n pi, pé sú Abrahami. Nte, névi-à kí wil lékyí soko, à kyí yo pé tyí, páh kí Liyel wèkì tē. ³¹ Képah tēne, Abrahami me tō yo ò tyí: «Páh kí yahle Moyisi ànê Liyel tēntò syinyopu welo nóhnóle, névi-à sō wil lékókwil à po kèkòyó, à kyí yo pé tyí, pé náh n sē n pi ké yò tō n̄tō.»

17

Tyípekèlè ànê ké yònmònlè

¹ Képah náh, Yesu yo ò tō sáhpú tyí: «Tyi nónó-á névile n mo tyípekè píno soko, sépi náh fē n ye wénóle. Nte, névi nê tyí-á ké yò wil, yèvyàhri me tē yò. ² Kè kí sò fónfó kal, páh yínónan toh tē yègbí, té à min dah mo pne yo soko à kò à káh po òmo yò sē-ò tyí yó n̄tē dah mo tyípekè soko. ³ Yé yé gblóy tē dé!

A yúnpí-à pi de á tyí, wèkì ò yò! Wáh ké nàhnpi gbo, kè yò mo à kò. ⁴ Anê wáh pi de á tyí gbáhyí kwárnino gbìyìkì nukú soko, té òne n syi n yo n po á tyí fós gbáhyí kwárnino ne, páh me ké nàhnpi ne n gbo, séle n yò n mo ò tyí.»

Liyel yò sēnlè

⁵ Képah soko, Yesu tēntòbe à syah ne, pé Yòtē, à wán mo pépi Liyel yò sēno yò. ⁶ Tē ògbè me yo pé tyí: «Gbí tē yò, yé Liyel yò sēno-à sò me tyí ònsò, mútardí pi fyé sò, yé nàhki sò fē yo sènsóké mè tyí ne n̄kē, kè ké gblóy viki kyí sò pne yo soko, té kè nàhki kè pi yé yóré yò.»

Tònpí tò-á nêne

⁷ Képah náh, Yesu yo pé tyí: «Tònpí yò-à me á tyí, me á swáhle n wo, képah náh pi, á yípèyne n fē... wáh wil swáh, à po n de á we, á se kí yo ò tyí ne, à sal n po yòke yò? ⁸ A náh pyé tō n yo n pi ò tyí ne, à áwo yòke ògbò pi, képah náh, à mó flo yísyó mo po, á òne n tō á yòke yò gbíne, té képah náh, à mó pyé po yò, à mó wo dí? ⁹ Tē tònpí mè-á ò tō pi ké wèkì yò, á se kí ò yíngbí yo? N pi pi tò ó náh à pi dí? ¹⁰ Képah nukú ó ye yépi to tyí: Tyi nónó-á yah kò yé tyí, yáh sè pi te, yé yo ne, tònpíbi ó-á yéle. Yáh sò yīne ye nê pi, képah ó-á yé pi.»

Yesu tótām népî gbām de mo

¹¹ Yesu-á sò me n yuku Yerusalem, à syõ soko Samari ànê Kalile gbàh yõ.
¹² Wàh kyi n de kwilpir yó soko, díbí tótām népî gbām yísyó pò à yohni.
 Pè sò me yīn fíí, ¹³ té tyah n yo n mo ò tyí yīnpõ ñgbēne ne níké, pé yòtē
 Yesu, à pé yām yah. ¹⁴ Wàh pé we sē, à yo pé tyí ne, pé kyi pé gblõyne
 sárká wīlkīpu yòtām wēki. Páh képah noh sē, té wēkì tē n yuku, pé de.
¹⁵ Pé soko nénúkù yó-á kè we à de sē, à ò syi Liyel yīn gbilki pò Yesu tñò
 yīnpõ ñgbēne. ¹⁶ A pò kò kwīnki ò yah di sétáh Yesu yah, à wēki ò tyí. Té
 kéne díne, Samari ney ye sò ñne. ¹⁷ Yesu-á à we sē, à ne: «Népî gbām nòpi
 pól náh de di? Nte, kwaryāh nòpi tēlò-á dò, pépi nyāh? ¹⁸ Ney náh we pépi
 soko à ò syi pò wēki Liyel tyí, à wil nēkāh mè tyí soko kè?» ¹⁹ Té me ò syi
 yo kéne dí tyí: «Yuku n ne n yuku! Á Liyel yõ sēnò ò pwah mo.»

Liyel tǒrí pónó tyíle

²⁰ Képah náh, Farisiyēno Yesu piki yah ne, gbí nê se Liyel tǒrí ki n pò n
 pi ni? Á me yo pé tyí: «Liyel tǒrí náh n pò n pi kwāh yó sò nê-á n we yīne.
²¹ Anê tō, ney náh n yo n pi ne, kè we yò, képah náh pi, kè we yāhàh. Nte,
 yé pī ne níké, Liyel tǒrí-á me yé wró.»

²² Képah náh, Yesu tō yo ò tō sáhpú tyí: «Só yó me n pi, Névi Pi we dékè
 ki me yé tē, té yé náh à we n pi. ²³ Pè ki yé syah ne, wāh yò, képah náh
 pi, wāh yāhàh. Nte, yé káh n kyi, yé káh ne n sal. ²⁴ Sõ-á pù n yīkiri yāl, à
 tòkò yīnyò yah yó tyí, à kyi syi ké yah yó tyí, sēntē ye Névi Pi pónó ki pi.
²⁵ Nte, Névi Pi ñgbò yīne à yèvyāhrì pi náhnáh, ànê kwey gbí névyé mó à
 yahle.»

²⁶ Kāh pi sò ñgbòle Nowe gbí soko, sē to ye ki pi Névi Pi syīnpò gbīne.
²⁷ Névyé lésò me n yò, té me n wò, té me syòle n tòkò, té me n de pèbi tyí
 fòó, à pò syi só nê-á Nowe de krótó-ñgbē soko. Képah tē soko, pūnpáhki
 pi, ni pé pól yõ.* ²⁸ Anê, kè ki pi, kāh pi sò ñgbòle Loti gbí to soko: Névyé
 lésò me n yò, té me n wò, té me yidwénene n dwe, té me yiyámne n yām,
 té me swāhle n tō, té me vīle n mo. ²⁹ Nte, Loti-á wil só nēne Sodòmù soko,
 Liyel nyāh lépõ ànê nyāh lépúkú tiki mo pé yõ pù sò n pi, à pé suke ko.
³⁰ Sēntē ó ye kè ki pi n soko n pi Névi Pi syīnpò sóle.»

³¹ Ké lésò-à pò, névi nê we gbēntīn yõ, té vyó me tē tyí wòkò soko, à káh
 ne, páh n tiki n yuku sé tókò-risah. Té nê to-à me swāh soko, tē káh ne,
 páh péle n syi n yuku gbò. ³² Yé yé dyò to kō Loti kyi tyíle kè!† ³³ Sē ye,
 nê-à ne, páh pé minne n koh n sah, tē ki tekì ké soko, ñte nê-à tekì ò min
 soko, tē wò min ki pwah.

³⁴ Mé kéle n yo yé tyí ne: kéne lékāhne, népî ními ki me sē sē kwāh núkú
 yõ, núkú ki tē soko, té ò ní-ò ki wū. ³⁵ Syó népî ními ki me yīle n nò wē
 tyí, núkú ki tē soko, té ò ní-ò ki wū. [³⁶ Díbí népî ními ki me swāh núkú
 soko, núkú ki tē soko, té ò ní-ò ki wū.]»

* **17:27** 17.26-27 Yah n te Tyāhnó sēbéy 6.9 - 7.24 soko. † **17:32** 17.32 - Liyel-á Sodòmù ànê
 Gbomortle n suke gbí nēne, à Lotpi wilki ké soko, té ne, pé ne n to, pé káh vi yah. Té Loti kyi-á vi
 yah, à pi pne kēnpinne. Yah n te Tyāhnó 19.26 soko.

³⁷ Képah sɔkɔ, Yesu tɔ sáhpú à piki yah ne, pé Yòtɛ, nýāh sɔkɔ se képah kɪ n pɪ n pi nɪ? A me yo pé tyí: «Kókè-à me nýāh, nénpó sɔkɔ nāh ñkyònkýòni wɛ tuke n mɔ di?»

18

Niri sɔkɔ gbáhtɛnɔle

¹ Képah nāh, Yesu sɛmirkɪ yó yāh ñ tɔ sáhpú tyí, à pè wɛkɪ ne, pāh yīne pè nírile n pɪ kúmm wílkúni kéne ké sɔkɔ. ² A ne: «Tukey tükè-ò dí yó lésò me kwil yó sɔkɔ, à nāh Liyel yah tükile n pɪ, à nāh yòyenne n sah névye yò. ³ Té pékúsè yó tɔ sò me kéne kwil sɔkɔ. Nmɔ sò me n yo n pɔ ñ tyí gbímegbí ne, nê-á me péwɔ ànê pé fwó-ò wró, à kè tɔ sah pé kɔ. ⁴ Nte, kè pɪ di mónóle, té dí nāh sò me fɛ syi. Képah nāh, à pɔ yo n gblɔy tyí ne, gbɪ tɛ wɔ-á, pé nāh Liyel yah tükile n pɪ, pé nāh yòyenne n sah névye yò. ⁵ Nte, pékúsè mē-á me pé gblóle n vyāh n pɔ, pāh kɪ ñ tir mē yah wah à kɔ, pé yah mó vɪ.»

⁶ Tɛ ñgbɛ Yesu-á képah yāh tɛ, à tɔ yo pé tyí: «Yé tukey tükè-ò dí mē wey noh kè, ñmɔ nê-á fɪn yó-òle. ⁷ Nte Liyel wɔ-á nónó yah tɔkɔ, té pè me ñne n ye n gbo lékāh ké gbɛntɔ, à nāh pé tyi yah wah pè kɔ n pi di? A se kɪ mo pé yòhnɪnmɔ-ńsah? ⁸ Mé kéle n yo yé tyí ne: wāh kɪ pé tyi yah wah pè kɔ súu. Nte, Névi Pi-à só nēne pɔ sɛtāh yò, à se kɪ pɔ Liyel yò sɛnó we?»

Sɛmirkɪ nê-á yāh Farisyɛ ànê mórí syí-ò tyí sɔkɔ

⁹ Névye nónó-á sò me pé gblɔyne n yah ne ñkɛ, pāh me négbóle Liyel yah, té me tɛlólɛ n yilo, Yesu sɛmirkɪ yó yāh pépi tyí sɔkɔ ne: ¹⁰ «Díbí nɛpɪ ními yísyó sò kyɪ Liyel wòkò ñgbɛ kɛntāhkɪ sɔkɔ, à kyɪ Liyel ni. Nénúkùle, Farisyɛ ye sò ñne, té ni-òle, mórí syí-òle.»

¹¹ Képah sɔkɔ, Farisyɛ mē me yuku yīn, à Liyelle n ni ñ fɔkɔ tāh, me n yo ne, èè Liyel, pāh n wɛkɪ ñ tyí, wāh sɔnpí péwɔ pɪ pé gblɔy. Pé nāh me no tɛlól tyí kòle, nónó-á yípúle, ànê tyítúkúni pípúle, ànê fɔfíkɪ pípúle. Pāh n wɛkɪ ñ tyí, pé nāh sɔnpúle me mórí syí-ò mē sò. ¹² Péwɔ-á níkúle n tɛ sɛpɪn nini yòh núkú wró. Pāh pé gbān yí wénó gbām-ònóle ñne n kɔ. ¹³ Nte mórí syí-ò wɔ mó sò me yīn tɛ fíí, à nāh fɛ syi ñ yah nɛtɛ yò yīnyò. Té me ñ gbòle n sah ñ ñwɔ sɔkɔ me n yo ne: «Liyel, ní yām yah, ñmɔ nê-á tyípekè pí-òle.»

¹⁴ Képah tɛne, Yesu me ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: dí mē pɪ négbúle Liyel yah, wāh ñ syi n yuku ñ ñinne gbí nēne. Té Farisyɛ wɔ nāh sɛnkɔ wɛ. Gbɪ yò, névi nê-à ñ gblɔyne n gbilki, à kɪ tiki mɔ. Té nê-à ñ gblɔyne n tiki n mɔ, tɛ wɔ kɪ mó dɔkɔ mɔ.»

Yesu sām mɔ wɛnpɪ yrɔ sɔkɔ

¹⁵ Névye sò me n pɔ n pɔ wɛnpɪ yrɔ tole Yesu tyí ne, à tū pé tyí. N tɔ sáhpú-á képah wɛ, pé tyah dírilɛ n kɔ pé yò. ¹⁶ Nte, Yesu me wɛnpɪ kɔ pè nɔ de ñ tnò, té ne: «Nónó dukú-á me wɛnpɪ nɔpi sò, Liyel tɔrúle, pépi tyí ye. Képah ye, yé ye wɛnpɪ kɔ pè ne n pɔ n pɔ ñmɔ tyí. Yé káh pé yahle

n kō. ¹⁷ Gbɪ yō, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí ne: névi nê-à Liyel tǒrí fěnsyi-ńkěne wěnpir tyí kǒle, à náh n we n de n pi ké soko pólle.»

Kèkǒyó tahrɪ yahle, ò té n we n de yínyō tǒrí soko

¹⁸ Képah náh, Nsyifunɔ yótě yó Yesu piki yah ne, kwò-ò pèpɛy, pé se yíne pé pɪ sǒ, pé mó tyé-ńkě min we nɪ? ¹⁹ Yesu me yo ò tyí: «Kwáh nê pɪ, té á ñne n ye <pèpɛyne>? Pèpɛy yó ñtě náh me, né Liyel ó náh. ²⁰ Á Liyel tyi kònsàhnó pǐ kè, nê-á n yo ne ńkě: <Káh fǒfíkì pɪ, káh nékókè mɔ, káh yíbe yí, káh mìnì sah á ní-ò yō, á sú ànê á yúne n tě ple.» ²¹ Wáh yo sě, dí me à syah ne, páh me sépinó pólle n pɪ fǒó, pé wěnpir gbí òkùle. ²² Yesu-á képah noh sě, à yo ò tyí: «Tyínúkú ó tǒ yah kwlo á tyí: Gbàn yí nónó pól-á me á tyí, kyɪ sè yām, ò té sé pó dibi yām tǎn kō, ò té n pɔ ñmɔ sǒ tě. Képah soko, á kɪ Liyel fǒ tahrɪ we.» ²³ Té dí tahrɪ-á sǒ kah tɔ sě, képah ye, wáh wey mē noh, ò yah kwò yɪkɪ.

²⁴ Képah soko, Yesu-á ò yah we kè kwò sě, à ne, tahbɪ déno-á me tah Liyel tǒrí soko dé! ²⁵ Nkě, yàhmíkì dénwílnóle sèndi pwáh soko, képah ñtě-á kɪ fáhfháh kal tǎh dénole Liyel tǒrí soko. ²⁶ Képah soko, nónó-á sǒ me ò weyne n nohnɪ, pè ne, ñte, né wɔ se kɪ mó fě pwah nɪ? ²⁷ Á me yo pé tyí: «Névi náh fě tir nê pɪ n pi, Liyel kɪ fě képah pɪ.»

²⁸ Képah soko, Pyerɪ me ne, pépi tě wole, páh pé yěngbě yí sah, té ñmɔ sǒ tě. ²⁹ Yesu me yo pé tyí: «Gbɪ yō, mé kéle n yo n dal mɔ yé tyí ne: névi nê-à Liyel tǒrí yinne ò kété sah, képah náh pɪ, ò kyile, képah náh pɪ, ò yúnpyéle, képah náh pɪ, ò tyí névyéle, képah náh pɪ, ò wěnpìle, ³⁰ tě kɪ pé lékan we kèkǒyó mē soko, té kɪ tyé-ńkě min we Liyel fǒ soko ñsòne.»

Yesu tǒ ò kúnó ànê ò min syínwɛnɔ tyí yo ke tǒ-òle

³¹ Képah náh, Yesu ò tǒ sǎhpú népɪ gbǒnimí ye pé yahle, té yo pé tyí: «Á we n yuku Yerusalemɪ soko yò. Té Liyel tǔntǔ syínyopu-á lésó tyi nónó pól wǎrkɪ sah Névi Pi tyí soko, sè kɪ n pɪ n tǔ n pí. ³² Pè kɪ à dahbɪ Liyel pí-ńkěpú gbò. Pè kɪ kǒle ñne n ko, kɪ ñne gbyɔ, té kɪ n sɪn n mɔ ò yō. ³³ Pè kɪ à ko yèfǒhle, té kɪ à ko mɔ. Nte, ké sèpɪn tǒ-ò sóle, à kɪ ò syɪ min sǎn we.» ³⁴ Nte, Yesu wey mē sǒ me wénpìlle pé tyí. Képah ye pè náh ké syíkí-ńsah pí.

Yesu yítú yó yí yɪkɪ mɔ

³⁵ Képah soko, Yesu-á de n te Yeriko kwille yúkey, yítú yó sǒ me kǒntěnole wěgbalɪ soko, me n ni n syi. ³⁶ Wáh tówú sókónó yí noh, à piki yah ne, tir nê se nɪ? ³⁷ Pè me à syah ne, Nasaretɪ Yesu-á pɔ n soko. ³⁸ Képah tǔne, à tyah n yo n mɔ léyy ne, Yesu, Davidi Pídí, à pé yām yah. ³⁹ Té nónó-á me n kɔ yah ùnne, pépi sǒ me díríle n kō ò yō ne, à ò vyáh vike. Nte, ñmɔ tě sǒ me n tǒ n gbah n yo n mɔ ne ńkě, Davidi Pídí, à pé yām yah. ⁴⁰ Képah soko, Yesu me yín, té ne, pè pɔ ñne. Wáh nɔ de, Yesu me à piki yah: ⁴¹ «Tir nê me á me ké tyí ne, mé pɪ á tyí?» Dí me à syah ne, pé Yótě, à kè pɪ, pé fě ne n yah ñtǒ. ⁴² Yesu me yo ò tyí: «Á yí ye yɪkɪ mɔ! Á Liyel yō sǔnɔ ye

à de mo.» ⁴³ Nénpó swò, n̄ yí nùkú ykú mo, té à me Yesu sò tē, à Liyelle n gbilki. No pól-á kèpah we sē, pé to tyah Liyelle n gbilki.

19

Yesu ànê Nsasyile

¹ Yesu-á de Yeriko kwil, à sò me n kah ké sòko, ² té dí yó sò me kéne kwil, pè n ye Nsasyile. Móri syípu yòtām sòko yó ye sò ònne, té à pì tǎhle. ³ A sò me n yah n kō ne, pé Yesu we, nédúkú nê-á ònne. Té òmò-á pì nétúkúri neyne, tówú tnónkàhnó tē tyí, à náh sò fē à we n pì. ⁴ Káh pì sē, à to yuku yah ònne, à kyí doko séswò yó sòko Yesu we yinne. Té à kú sò pò n sòko n pì nénpó. ⁵ Yesu-á yīni tē nénpó, à n̄ yah yó té yo Nsasyi tyí ne ríkē, à tiki súú Nsasyi, páh yīne pé twah n̄ kéte sòko kweyne. ⁶ Kèpah tēne, Nsasyi nùkú tiki súú, à kyí Yesu tō sah tē n̄ ònne nìvì sòko. ⁷ Névyè-á kèpah we sē, pé pól tyah n̄ tyíle n plò n yāh ne, tyípèl pì-ò tyí-á à kyí twah yò dé! ⁸ Nte, Nsasyi me nò de Tē ngbē Yesule, té yo n̄ tyí ne, à noh pé tyí, pé yòtē. Páh kú pé gbǎn yī tóní nùkú yī yām tǎn kō. Anê, páh me sykú nê yò, páh kú sēnknoño rýǎhle tē dyah. ⁹ Kèpah sòko, Yesu me yo n̄ tyí: «Áwò tó-á pì Abrahami náh neyne, kèpah ye, pwáhnmoño de kéte mē sòko kweyne. ¹⁰ Yah, nónó-á sò me mónpunole, pépi yáhnkō-ńsah ye Névi Pì pò kú pé pwah mo.»

Yòtē nê-á pò dahbi tònpi b gbò

¹¹ Kèpah tēne, Yesu-á de n te Yerusalemi sòko, n̄ welo nóhpú sò me n sò ne, Liyel tórí-á kú n pò n pì nénpó swò. Kèpah sòko, Yesu me sèmirkí yó yāh pé tyí ne: ¹² «Yòtē yó pídí ye lésò. Só yóle, à yuku sòko kwil fíí yó sòko ne, pé kyí yòtóri yah n kō, kèpah náh, pé mó pé syi pò. ¹³ Wáh n sòko, à n̄ tònpi nēpí gbām ye pò, pò dan nùkúle pé nénúkú nùkú pól kō, té yo pé tyí ne, pé gbòle n yī sèpìle fós, kè pò syi pé syinpono tyí. ¹⁴ Tē, n̄ kwil névyè sò me n̄ dyole n yo. Pè me tēntò tekú n̄ náh, à kyí yo ne ríkē, pépi náh me ké tyí ne, dí mè tē pò pì pépi yòtēne. ¹⁵ Nte, à mó tō yòtóri mè we, té n̄ syi pò. Wáh pò, à n̄ tònpi nòpi ye, wáh sò pò dibi nónó kō. Páh gbò yī, té pò dòhnò nê we, à sò me ké tyí ne, pé kè pì. ¹⁶ Kèpah sòko, négben pò yo n̄ tyí ne ríkē, pé yòtē, wáh pò dan nēne pé kō, páh ké kénknoño gbām yah dohni. ¹⁷ Yòtē dí me yo n̄ tyí ne, káh ple, tònpi pèpey-á ònne. Wáh fyò pì négbíle tir tyíí sòko, wáh kú pì kwlonò gbām yah tē-òle. ¹⁸ Ní-ò me pò yo n̄ tyí ne ríkē, pé yòtē, wáh pò dan nēne pé kō, páh ké kénknoño kwlo yah dohni. ¹⁹ Yòtē dí me kèpah nùkú ó yo n̄ to tyí ne, òmò pì kwlonò kwlo yah tē-òle. ²⁰ Kèyāh me pò yo n̄ tyí ne ríkē, pé yòtē, n̄ pó-á yò. Páh sò me kè dah mo sah fwo yó sòko ké tyíle. ²¹ Nkē, n̄ tò-á kah tah. Kèpah-á, n̄ tiki me pé tē. Nmo náh sah kwáh nēne, à kè tòko. A náh sèmukò nê duku mo, à kèpah tòko. ²² Kèpah tēne, yòtē dí me à syah ne, tònpi tókú, n̄ vyāh wey mè sòko-á pé kú tuke ònne. Nmo-á sò pì ne ríkē, pé tò-á tah, pé náh kwáh nê sah, pé kè tòko, ànê pé náh sèmukò nê duku, pé kú tòko. ²³ Nte, kwáh nê se pì, té à náh pé pò dah mo sah pò dáhnmo-ńsah wòkò sòko ni? Páh

pé syi pɔ, páh náhkɪ sè we wilki dòhnìnòlè sé yò. ²⁴ Képah sɔkɔ, nónó-á sò me nénpɔ, à ò syi yo pé tyí ne, pè pɔ mè syi ò tyí, pè kéle ké kénknɔnɔ gbãh nètɛ kɔ. ²⁵ Pè me yo ò tyí ne, pé yòtɛ, sé gbãh-á me te òmɔ tyí dò! ²⁶ Nte, à me pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: névi nê tyí kwãh-á me, pè kɪ tɔ òmɔ kɔ. Té névi nê tyí kwãh náh me, kwéyy nê nítɛ-á me ò gbò, ké to kɪ tɛ syi ò tyí. ²⁷ Nte, í sèpébi tɛ wɔle, pépi nónó náh sò me ké tyí ne, mé pi pé yòtɛne, yé pɔ péle ásò, yé pɔ pé yèsò kò í yí yah.»

Yesu dénòlè Yerusalemi sɔkɔ

²⁸ Képah yóntenɔ náh, Yesu yīn pé yah, pè n dɔkɔ n yuku Yerusalemi. ²⁹ Té wãh yīni tɛ n te gbí nêne Betefasyi ànê Betanule yòli yó tnò, pè n ye Wólívi yèh yòlule, à ò tò sáhpú népi ními tò ne: ³⁰ «Kwil nê-á yé yahle, yé kyi ké sɔkɔ. Yáh kɪ n de, yé kɪ níkwéndyípi kɪ yó we tóhnmɔnɔlè nê-á ney náh dɔkɔ yah ò yò pólle. Yé à de n pɔ ásò. ³¹ Té nê-á yé piki yah ne níké, sò se, té yé òne n de ni, yé yo tɛ tyí ne, ò yétò-á me Tɛ ògbɛ tyí, képah-á. ³² Wãh yo sɛ, tɛntò névyè nòpi sɔkɔ. Pè nítyíno kyi tyi nòpi we, sò-á sò à yo kéle pé tyí. ³³ Páh me ò dénó sɔkɔ gbí nêne, ò nètám pè piki yah ne, sò se, té pè níkwéndyípi kɪ mène n de ni? ³⁴ Pè me yo pé tyí ne níké, ò yétò-á me Tɛ ògbɛ tyí, képah-á. ³⁵ Té me yuku òne Yesu tyí. Pè pé flo mɔ ò yò, à Yesu kò à dɔkɔ. ³⁶ Képah tɛne, wãh me n yuku sɔ, névyè me pé flòlè n mɔ n yuku sɛ wèkɪ yò. ³⁷ Páh n tyah Wólívi yèh yòli tikintenɔle, nìvi de ò tò sáhpú kwíngi pól sɔkɔ. Páh gbíl tyi nónó pól we, sépi yīnne, pè tyah Liyel yīnne n gbilki yínpɔ ògbɛne, ³⁸ me yo tũ ne níké: «Yòtɛ nê-á n pi Liyel yīn yò, Liyel sãm mɔ ò sɔkɔ!

Yèvuni ne me yínyò,
gbilkinó mó ne n sah Liyel yò,
òmɔ nê-á yínyò fléyy tɛ-nsah.»*

³⁹ Képah sɔkɔ, tówú ntyó sɔkɔ Farisiyèno yísyó Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, à ò tò sáhpú vyéy tũ kè! ⁴⁰ Képah tɛne, Yesu pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: pàh kɪ sò pé vyéy vike ò, dyèh ye kɪ n gbo n mɔ pé swɔ.»

Yesu yah kwɔ Yerusalemi tyíle

⁴¹ Yesu-á de n te Yerusalemi, tɛ kè we gbí nêne, à n gbo ké yīnne ne: ⁴² «É, Yerusalemi, wáh náhkɪ sò me fɛ syi yèvuni we dùkú pí kwey mène! Nte wéèè, kè ye wòbɪ á yah! ⁴³ Yah, sèpin yísyó me n pi, á sèpébi kɪ wòbɪ-nhàn pi á kèkɪ kore vi, tɛ kɪ ò fyáh sah yey yey pólle. ⁴⁴ Liyel-á pɔ á yòhnimɔ-rísah gbí nêne, á náh fɛ syi kè pí. Képah ye, pè kɪ á sɔkɔ névyè pól ko mɔ, tɛ kɪ ò mukuli. Á dáhkɪ yó nítɛ náh n wũ n pi ké ní-ò yò.»

Yesu gbòyibi yīni wilki Liyel wòkò ògbɛ kéntáhkɪ sɔkɔ

⁴⁵ Yesu-á kyi de Liyel wòkò ògbɛ kéntáhkɪ, té yiyám yàmpu we ké sɔkɔ, à tyah péle n yīni n wilki. ⁴⁶ Té me n yo pé tyí: «Kè me wárkínsàhnòlè Liyel wey sɔkɔ ne níké: «N wòkò kɪ pi níri pí-rísah wòkòlè». Té yépile, yé ké

* 19:38 19:38 - Yah n te Gbálnó sèbýe 118.26 sɔkɔ.

toko pi névye yô syíkípu tē-ñsahle.» ⁴⁷ Té à sò me névyele n kwɔ sòmésó Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkɔ. Képah sòkɔ, sárká wílkípu yòtám, ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú sò me n kònmo-ñsahle n yah n kǒ, kwil yah tām tole péle. ⁴⁸ Té no pól-á sò me pé ní kwɔ n tō n sah n nohnú n yíí n tyí sě, képah ye, pé náh pī páh kú n pi n pi sò.

20

¹ Yesu-á sò me névyele n kwɔ Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkɔ, me nìvìní wey sánne n yo sě, só yóle, sárká wílkípu yòtám, ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú, ànê yèwáhnì pɔ wil n tyí, ² té à syah ne, à yo pé syah, nê gbò yò sòkɔ se, à n pi tyi nópíle, nê se à kò ténweno mène ni? ³ Á me yo pé tyí: «Nmo to kú píkinyahno núkú pi yé tyí: Yé yo ní syah, ⁴ nê-á tō Nsyōne, à pɔ nolé n wel n wilkí? Liyel se, tī névye se?» ⁵ Pè me yo wě tyí ne, páh kú ne ñkě, Liyel-á tō ñne, wáh kú pé syah ne, té kwáh nê se pi, té pé náh sě n yò ni? ⁶ Nte, névye sēnyīno-á me te ké yò ne, Liyel tēntò syīno-ò-á Nsyōne, páh kú mó tō ne ñkě, névye-á tō ñne, no pól-á kú dyèhle pé minki ko. ⁷ Káh pi sě, pé à syah ne, pé náh pī nê-á tō ñne. ⁸ Páh yo sě, Yesu tō mó pé syah ne, káh pi sě, ténweno nê-á pé kò pé tyi nópíle n pi, pé náh mó kè yo pé syah n pi.

Divě sésân swāh tópu nēpēl sēmīrkīle

⁹ Képah náh, Yesu tyah sēmīrkí yóle n yāh névye tyí ne: «Dí yó ye lésò ñvě sésân swāh kò, té kéle tēntòbe gbò dahbú, té sòkɔ kóló sòkɔ à kyi mo. ¹⁰ Sé pye gbe gbí-á pɔ no, à tōnpi yó tekú mo ñvě sésân swah tēntòbe nópi tyí ne, pé pé tyí ñvě sésân pyele à kò. Nte, tēntòbe nópi me tōnpi mē ko, té pé syi à tekú mo n gbò kókóle. ¹¹ Képah sòkɔ, sètě dí tō n syi tōnpi yó tekú mo. Pè tō ñmo tō ko, té à gbyo, té pé syi à tekú mo n gbò kókóle. ¹² A tō n syi tōnpi tō-ò tekú mo. Pè tō ñmo tō pi yo, té à yīni. ¹³ Káh pi sě, sètě dí ne, sǒ se pé kú pi ni? Páh kú pé nìdè pídí wɔ tekú mo. Nmo wole, gbòkénpi, páh kú yòyén sah n yò. ¹⁴ Nte, ñvě sésân swāh tēntòbe nópi-á fyò n pídí we, pé núkú yo wě tyí ne ñkě, n gbēyò-á yò. Pé ye à ko mo, gběki mó pi pépi tyíle. ¹⁵ Képah tēne, pé à yori wilki mo ñvě sésân swāh kahnne, té à ko mo. Núkúnúkú tēne, sǒ me sètě dí kú pɔ pi péle wé? ¹⁶ A náh pɔ ñvě sésân swāh tēntòbe nópi ko mo, té kú kè dahbú n pi yísyó gbò di?» No-á kéné welo noh sě, pé ne, pólle, képah wɔ náh n pi n pi!

¹⁷ Nte, Yesu me pé yah, té yo pé tyí: «Liyel wey-á nê yo ne ñkě: <Wòkò mópú-á dáhkì nê milki, képah ye pɔ pi wòkò kyí yò dáhgbíle>, képah yò nēne yépi tē tyí?

¹⁸ Névi nê-à wil syiki kéné dáhkì yò, tē kú kwòki. Té, káh se mó tō syiki nê yò, kè kú tē pyáhrú.»

¹⁹ Képah sòkɔ, Liyel ñgbò wěkì kwópú, ànê sárká wílkípu yòtám ñgbno sò pī yíí te ne, pépi yò-á Yesu mī sēmīrkí mène. Képah ye, pé sò me n tē-ñsahle n yah n kǒ nēnpó swò, té névye tiki pé tē.

Nê-á yīne Sesarí kǒnóle, ànê nê-á yīne Liyel kǒnóle

²⁰ Képah soko, pé tyah Yesu kyòmínóle. Pé yínvínpi bí yísyó tekí mo ñ tyí. Pé po pé gblóy pi néglóle. Pé sò me ké tyí ne, à pilki ñ vyāh wey soko, pé kò pé à we tē kyí dahbí kwil yah tē-ò gbò, tōrí ànê tēnweno-á me nê tyí. ²¹ Képah tēne, pé pikinyahno yó pi Yesu tyí ne, kwó-ò dí, páh pī ne, wāh tyi nónóne n yo, té kwónó nónóne n pi, gbló kókó-á séle. A nāh névyele n wah, ànê wāh Liyel wēkìle névyele n kwó ké gbi yò. ²² Nte, à yo pé syah, níké, ké wēkì se me kónóle ne, pé móríle n mo Wromeno yótē ñgbē Sesaru tyí, fí ké wēkì nāh me kónóle? ²³ Té Yesu-á pé yínvī pī sē, à yo pé tyí: ²⁴ «Yé po pó pó nukúle, mé yah ātre. Nê yah mīrkí, ànê ñ yin me wārkínmānole ké yò yò?» Pé me yo ñ tyí ne, Sesaru tyí-á. ²⁵ Yesu me yo pé tyí: «Kāh pi sē, yé Sesaru tyíle Sesarule n kō, yé mó Liyel tyíle Liyel kō.» ²⁶ Kāh pi sē, pé nāh pilki-ńsah we ñ wey soko, à à tē névyé yí yah. Té ñ tyi yah yónó pyē me pé gbān du, pé me tē syísyí.

Sadusēno Yesu piki yah lékyi yilkínmāno tyi soko

²⁷ Sadusēnole, nósý ye, nónó-á ne, lékyi nāh min sán we n pi. Pé no de Yesule, té à piki yah ne, ²⁸ pé kwó-ò dí, Moyisi-á kī wārki sah pé kō ne níké, sétē nê-à ku pi wé-ńkēne, té gbē me tē tyí, gbē mē-á yīne à pékúsè mè tōko, à mó wēnpī dubi à kō ñ nénkyi nāhne. ²⁹ Nte, kēkūrki nukú dīnpī népī kwārnino yísý-á lésò me. Nénkyi tē me sé tōko, té ku, té à sah pikānne. ³⁰ N sò syi me pi mè tōko. ³¹ Képah nāh, tō-ò me à tōko. Kè n pi n yuku sē fósó, pé népī kwārnimí pól à tōko. Té, pé pól po ku, té à sah pikānne. ³² Képah nāh, pi mè to po ku. ³³ Nte, pi mè-á de yah sē népī kwārnimí nōpi tyí-à, lékyi min sán pónwe sóle, à kī n pi n pi pé soko ney nê tyíle?

³⁴ Pāh yo sē, Yesu yo pé tyí: «Kèkōyó mè tē wō soko, sétókókí me, ànê, pédekè me. ³⁵ Nte, Liyel-á nónó kyōmī we ne, pāh yīne dénóle kèkōyó sán soko, té kī min sānne pé kō n pi lékyi min sán pónwe sóle, pépi nāh syó tōko n pi, pé nāh n de n pi pebí tyí pólle. ³⁶ A kī pé wilki kú soko, kī min sānne pé kō. Pé kī pi yīnyō tēntōnè tyí kōle: Pé nāh tō n ku n yah n pi. Pé ye pi Liyel pyele. ³⁷ Moyisi to ye kè yo wah yīi ne níké, lékyi-á kī po pé syi min sán we. N sēbéy fī nê-á dukuni tyíle n yo nê-á sò nyāh lépōle ké soko, képah soko ye à Tē ñgbē Liyel ye <Abrahmī Liyelle, ànê Yisakī Liyelle, ànê tō Yakōbí Liyelle>. ³⁸ Liyel tyí, no pól me vyele. Képah ye, lékyi Liyel nāh ñne, vye Liyel ye.»* ³⁹⁻⁴⁰ Wāh yo sē, nīsāh nāh tō sò me pé tyí, kī à piki yah. Képah ye, Liyel ñgbò wēkì kwópú yísý yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, wāh weki ple.

Kristale, Davidi yótē ye

⁴¹ Képah soko, à me yo pé tyí: «Á kī yo sō ne, Davidi nāh ney ó-á Kristale nê-á Liyel ne, páh kī tekí mo? ⁴² Té ñmo Davidi nítē mó tō kè yo ñ yìgbìnì sēbéy soko ne níké:

<Tē ñgbē Liyel ye kè yo ñmo Tē ñgbē tyí ne níké:
«Po n kō n tē ní gbòyò sóle,

* **20:38** 20.38 - Nónó-á ku soko di mónóle, kàh yo ne, Liyel-á pi pépi Liyelle, képah n wēki ne, pāh me min soko.

43 f́óó kè pɔ nɔ gbí nê-á mé kɪ á sépébí pɪ á gbáhsúkíle.»»

44 Nte, Davidi nítè we à ye n TÈ NGBÈNE à kɪ tǒ pɪ sǒ, té kɪ pɔ n pɪ n náh ney óle?»

Yesu ne, pé tò sáhpú pé gblǒyne n kyomɪ Liyel ñgbò wěki kwópúle

45 Képah náh, à yo n tò sáhpú tyí n wey nóhpú pól yí yah ne: 46 «Liyel ñgbò wěki kwópúle, fwòmòngbɔ mónkɔnkɔnɔ tyí nɔ pé tyí. Pè n ne n me ké tyí ne, no ne n tǒ n sah n wekɪ pé tyí tówú tükè-ntàn sɔko. Tè-ntàn gbɔ tyí nɔ pé tyí Liyel ní-ntàn vɪ sɔko, ànè yé yó-ntàn sɔko. Yé yé gblǒyne n kyomɪ péle! 47 Té pépi ó ye tǒ n vi n tē pékúsyole, à pé gbàn yíle n syi, n té nírilé n pɪ yǒǔkíle, n névye yahle n pil ne, páh me tómm. Nte, pé tukey kɪ n pɪ n pi kèpékèyò, à kal no téló tyíle.»

21

Yínkǔnɔ nê-á pékúsè pɪ

1 Sǒ yóle, Yesu sò me Liyel wòkò ñgbè kéntáhkì sɔko, té wáh n yah yǒ, à tahbɪ we, pé me pé yínkǔ kǒ póle n dah n mɔ n pɔ pó dahnmɔ-rísah kwáh sɔko. 2 A pékúsè yám ney yó tɔ we, à pɔ pópɪ pló nínó dah mɔ. 3-4 Képah sɔko, à ne: «No pólle, pó nónó yétò náh me pé tē, sépi ye pé tɔko pɔ dah mɔ. Nte, pékúsè yám ney mène, ñmɔ ye n yám fòh, té n yǒ yǒ pó pól tɔko pɔ dah mɔ. Képah ye, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí kègbɪ yǒ ne: ñmɔ-á dah mɔ kal no pólle.»

Yesu me Liyel wòkò ñgbè sónó tyíle n yo n sah

5 Képah náh, névye tükù sò me n yo ne, Liyel wòkò ñgbè-á me ple: Nkè, ké mɔ mɔ dyèh, ànè ké vyó nónó-á névye yí Liyel kǒ, sáh me kè syi yíí. Nte, Yesu me yo pé tyí: 6 «Nê-á yé n yah yò kè, sèpìn yísyó me n pi, dáhkì yó nítè náh n wú n pi ké ní-ò yò. Sé pól kɪ pirkɪ.»

Yèvyàhrɪ tyi nónó-á kɪ n pɪ n pi, kèkǒyò-à pópó n tyè

7 Képah sɔko, pé me Yesu piki yah ne ríkè, kwò-ò dí, gbí nê se képah kɪ pɪ nɪ? Anè, kwní yónmɔnɔ nê se kɪ wěki kéle ne, káh kɪ n pɪ n pi nɪ? 8 A me yo pé tyí: «Névye náhnáh kɪ pɔ ñmɔ yìn tɔko n pi pé yah yíine, té kɪ n yo ne ríkè, pépi-á Nmɔle. Nkè, ké gbí-á nɔ te! Nte, yé káh pé sò te! Yé yé gblǒyne n kyomɪ, yé káh ye ney pɔ yé pilki. 9 Yáh pɔ mál, ànè névye yúkúnyahlenɔ tyí yónóle n nohnɪ, yé káh ye tíkí yé tē! Képah ñgbò ye yíne kè pɪ. Nte, képah náh núkú n pɪ n pi kèkǒyò mè tyénóle.»

10 Képah náh, à tǒ n syi yo pé tyí: «Kwil yó kɪ yuku kwil yóle n fwo. Tǒrí yó kɪ yuku tǒrí yóle n fwo. 11 Sétáh syahrɪ ñgbɔnɔ kɪ me n pɪ, té tàntàn náhnáh sɔko, níyán pèl ànè kwekɪ kɪ me de. Tikítikí tyi, ànè kwní yónmɔnɔ ñgbɔnɔ kɪ n we yínyò. 12 Nte, kéne tyi-à pópó n pɪ, pé kɪ yé tē fòh, té kɪ yé gbàn de mɔ pé kǒ pé kɪ tuke Liyel ní-ntàn vɪ sɔko. Pè kɪ yé dah mɔ wòkònpèkè sɔko. Pé kɪ yé tē kɪ yòtám ànè kwlo yah tǔpú tyí ñmɔ yinne. 13 Képah gbò yǒ yé kɪ ñmɔ tyí we yo pé tyí. 14-15 Nte, yé ye, yé dyo

ne me n kwne ne, n̄m̄-á kɪ wey wekɪ d̄uk̄ àn̄ê lékámne yé k̄õ, n̄ê-á kɪ yé f̄óhpú k̄õ, pè náh f̄ẽ n wekɪ yéle, àn̄ê pè náh f̄ẽ yé k̄õli. Képah ye, yépi tyí náh yé gbl̄õy v̄in̄óle, yé vȳey syi ȳinne. ¹⁶ Nte, n̄ónó n̄t̄ẽ-á kɪ yé m̄o k̄ũ k̄õ n pi, yé d̄úbipú ye, àn̄ê yé ȳun̄pyele, àn̄ê yé tyí névyele, à tahl̄i yé k̄ódibí tyí. Képah s̄ok̄o, yé nahnáh kɪ ko m̄o. ¹⁷ No pól kɪ yé dȳole n yo n̄m̄o ȳinne. ¹⁸ Nte, yé ȳoyén s̄ok̄o yó n̄t̄ẽ náh n yah n kwlo n pi. ¹⁹ Gbáht̄ẽn̄o s̄ok̄o ye yé kɪ tyé-n̄k̄ẽ min we.»

Yesu Yerusalemi yíkínó tyí yo sah

²⁰ «Yáh mégb̄an̄ we sè Yerusalemi m̄o gb̄i gb̄i n̄ene, yé p̄i ne, ké s̄o gb̄i-á n̄o. ²¹⁻²² Kéne s̄ep̄in̄ kɪ pi pèkè w̄o dén̄óle, Liyel sébéy s̄ok̄o tyi wárkínsahn̄ó pól k̄õ sè kɪ pi t̄ũ. Képah ye, n̄ónó-à me Yude kwil s̄ok̄o, pépi to de ym̄o s̄ok̄o. Nónó-à me Yerusalemi kwil táh s̄ok̄o, pépi wil. Nónó-à me gb̄no s̄ok̄o, pépi káh de kwil táh. ²³⁻²⁴ Kè kɪ pi kéne s̄ep̄in̄ s̄ok̄o yèvyáhr̄u ñgb̄ene kwil s̄ok̄o. Té Liyel kɪ yuku kwil m̄e névye ȳo f̄òk̄õvyáhn̄ine. Pè kɪ ko m̄o k̄èk̄ir̄n̄ne, kɪ t̄ẽ yuku ȳõbile k̄èk̄õȳó kwlo pól s̄ok̄o. Té Liyel p̄i-n̄k̄ẽ névye kɪ Yerusalemi yuki pól t̄ẽne f̄óó, kɪ p̄o syi pé gb̄i tyénó tyí. Képah ye, kéne s̄ep̄in̄ s̄ok̄o, kè kɪ pi ȳĩi yèvyáhr̄ule syó k̄urn̄ n̄ét̄an̄, àn̄ê ȳõk̄i n̄ét̄an̄ tyí.

Névi Pi syínpon̄ole

²⁵ Képah s̄ok̄o, kwní ȳónm̄on̄o kɪ we gb̄i s̄ok̄o, àn̄ê n̄w̄õ s̄ok̄o, àn̄ê n̄w̄õ kèpye s̄ok̄o. Té k̄èk̄õȳó névye pól yáh-n̄isah kɪ me tyé k̄épék̄eȳõ. P̄ne yo gb̄n̄i k̄épék̄é àn̄ê ké f̄únd̄ok̄on̄o t̄ík̄i kɪ me pè kah t̄ẽ. ²⁶ Ȳinȳõ t̄áhk̄in̄ó kɪ yike. Képah ye, tyi n̄ónó-á kɪ p̄o n pi n pi k̄èk̄õȳó, sépi tyí s̄on̄o t̄ík̄i kɪ névye ko. ²⁷ Képah s̄ok̄o, pè kɪ Névi Pi we à kɪ me n pi n̄ȳir̄k̄i s̄ok̄o ñ t̄áhk̄i pólle, àn̄ê ñ gbl̄ò s̄ok̄o. ²⁸ Kéne tyi-à p̄ópó tyah n pi gb̄i n̄ene, yé pwáhn̄m̄on̄o me n̄o n t̄e. Kàh pi s̄ẽ, yé yuku ȳin̄, yé mó s̄ór̄é m̄o yé gbl̄õy s̄ok̄o.»

Kwónó n̄ê-á pi s̄ensók̄é s̄ésw̄ó tyí ȳo

²⁹ Képah náh, Yesu t̄õ s̄em̄ir̄k̄i yó ȳáh pé tyí ne: «Yé yah s̄ensók̄é s̄ésw̄ó, àn̄ê s̄ésán̄ t̄éló pólle kè: ³⁰ Yáh sè we sè tyah n tyé m̄is̄n̄ole, yé n pi ne, kɪ de gb̄i-á me yúkey. ³¹ S̄ẽ ó ye, yáh p̄ópó kéne tyi we sè tyah n pi gb̄i n̄ene: Yé pi ne n̄k̄ẽ, Liyel t̄õr̄i-á me yúkey. ³² Kègb̄i ȳo, mé kéle n yo n dal n m̄o yé tyí ne: kwey gb̄i névye pól náh n ku n t̄e n pi, té kéne tyi pól kɪ ȳini t̄ẽ. ³³ Ȳinȳõ àn̄ê s̄étáh kɪ p̄o tyé, ñte, n̄m̄o welo náh n tyé n yah n pi pólle.»

Yé káh yé dyo m̄o n fwo Yesu syínpon̄o tyíle

³⁴ Yesu t̄õ yo pé tyí: «Yé yé gbl̄õy kyom̄i syáh syáhn̄óle, àn̄ê s̄et̄èn̄i p̄in̄óle, àn̄ê k̄èk̄õȳó m̄e tyi s̄on̄ole. Sé káh n p̄o yé lékám pi t̄int̄i. Képah-à pi, k̄èk̄õȳó tyé só kɪ yé kw̄ok̄i t̄ẽ. ³⁵ S̄ẽ to ye, ké l̄és̄o kɪ kw̄ok̄i t̄ẽ s̄étáh ȳo névye pólle, s̄õ-á ȳenk̄yo t̄ẽ t̄ẽ m̄no n t̄ẽ ȳenk̄yole. ³⁶ Nte, yé káh yé dyo m̄o n fwo, yé n̄ir̄ile n pi gb̄imegb̄i. Képah s̄ok̄o, tyi n̄ónó pól-á n pi ȳò, yé kɪ t̄en̄wen̄o we sé ȳo, té kɪ f̄ẽ p̄o yuku ȳin̄ Névi Pi yah tukey s̄ok̄o.»

Yesu s̄ep̄in̄ t̄éló p̄in̄óle Liyel w̄òk̄ò ñgb̄ẽ k̄éntáhki s̄ok̄o

³⁷ Ké légb̄ine, tyah kyòo yah s̄ok̄o, Yesu n̄ik̄ene n kyi kwónó pi Liyel w̄òk̄ò ñgb̄ẽ k̄éntáhki s̄ok̄o, ñ t̄e n kyi lékáh pi ȳòle yó ȳo n̄ê-á pè n ye Wóliv̄i yèh

yõhle. ³⁸ Té à tɔko séngbɔ́ púsó tyí, no pól n po nóhnó pɪ ò tyí Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sɔko.

22

Nsyifunɔ yõtám Yesu tyí yo syi

¹ Búrn sɛ-ńkɛ syáh nê-á pè n ye Pakɩle, kɛpah déntɛno sɔko, ² sárká wílkɩpu yõtám ñgbno, ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú sò me syɔ-ńsahle n yah n kɔ, páh kɪ pɪ sɔ, té Yesu ko mɔ n pi. Té névyɛ yah tíkí sò me pè tɛ.

Yudasɩ vɪnɔ́le Yesu náh

³ Té légbíne, sétàn yõtɛ de Yudasɩ sɔko nê-á pè n ye Yisikariyɔtɩle. Yesu tò sáhpú népɪ gbɔ́nimí sɔko ney yó ye sò ñne. ⁴ A me sɔko, à kyɩ yo sárká wílkɩpu yõtám ñgbno, ànê Liyel wòkò ñgbě kyòmìpu yõtám tyí, wáh ne Yesu tɛ pè kɔ n pi dùkú nêne. ⁵ Kɛpah sɔko, kè nɔ pé tyí. Pè me yo sah núkú yò ne ńkɛ, páh kɪ pólé à kɔ. ⁶ Yudasɩ me fɛ syi, té tyah ké wénpi-ńsahle n yah n kɔ, wáh pɪ sɔ, té Yesu dahbɩ n pi pé gbò, névyɛ pí-ńkɛ sɔko.

Yesu pè kɔ pè Pakɩ yòke tɛ-ńsah yah

⁷ Búrn sɛ-ńkɛ syáh sɔ-á po nɔ, nê sɔko-á sò Pakɩ kɛpyɛnì kɪ n ko n pi, ⁸ Yesu me Pyerɩ ànê Nsyɔ́ tɛkɩ mɔ ne, pè kyɩ Pakɩ syáh yòke tɛ-ńsah yah sah yò yò tɛne. ⁹ Pè me à piki yah ne, ńyáh sɔko se à me ké tyí ne, pè kyɩ kè pɪ nɪ? ¹⁰ A me yo pé tyí: «Yé yah, yáh kɪ n de kwil sɔko gbí nêne, yé kɪ dí yó yohnɩ, à kɪ me ni pín twah. Yé ñ sò tɛ. Wáh kɪ kyɩ de kété nê sɔko, yé de nɛnpó. ¹¹ Yé mó yo kété tɛ tyí ne, kwó-ò-á yo ne ńkɛ, wòkò nê sɔko se pé kɪ po yòke yò n pi ànê pé tò sáhpúle nɪ? ¹² Kɛpah sɔko, à kɪ yĩnyò wòkò sɔko táh ñgbě yóle yé wěkɩ, gbò vi vyó pólle kɪ sɔko. Nɛnpó sɔko ye, yé kɪ pɪ Pakɩ syáh yòkele.» ¹³ Kɛpah tɛne, pè me sɔko. Yesu-á kè yo sɔ pé tyí, pè mó ńtyĩno kyɩ ké pól we sɛ. Pè me Pakɩ syáh yòke pɪ nɛnpó.

Yesu yòke yónó tɛyne

¹⁴ Yòke yò gbí-á po nɔ, Yesu ànê ñ tɛntòbe-á po tɛ yòke yah sɔko gbí nêne, ¹⁵ à me yo pé tyí: «Mé sò me ké tyí náhnáh ne, mé Pakɩ yòke mè yò yéle, mé mó pyɛ de yèvyáhrɩ sɔko. ¹⁶ Nkɛ, mé kéle n yo yé tyí ne: mé náh tɔ Pakɩ yòke mè yò n yah n pi fɔ́ó, kɪ kyɩ syɩ ké tyi pɪntũno tyí Liyel yòtɔ́rí sɔko.» ¹⁷⁻¹⁸ Kɛpah sɔko, à me ñvɛ wo wo kwáh tɔko ñvɛne ké sɔko, à wɛkɩ Liyel tyí, té yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: à tɔko núkúnúkú tyí, mé náh tɔ ñvɛ wo n yah n pi fɔ́ó, kɪ po syɩ Liyel tɔ́rí pónó tyí. Kɛpah ye, yé syi kéle, yé wo dibi wɛ tyí.» ¹⁹ Kɛpah náh, à me búrn tɔko, té wɛkɩ Liyel tyí, té kè kwɔkɩ dibi pè kɔ, té yo pé tyí: «Nyɔle, ńmɔ wil ye, nê-á kɪ kɔ yépi yĩnne. Yé sɛntɛne n pi, sɔ-á mé n pi kéle. Kɛpah sɔko, yé dyo kɪ n kwne ńmɔ tyíle.» ²⁰ Yòke yóntɛno náh, à tɔ ñvɛ tɔko, à pè kɔ sɛntɛ óle, té yo pé tyí: «Nyɔle, ńmɔ tó ye, nê-á kɪ kwe yépi yĩnne, kɪ pɪ yégbékè kwrónmɔno késánnɛ Liyel ànê névyɛ wró. ²¹ Nte, yé yah, névi nê-á kɪ n vi n pi ńmɔ náh, ńmɔ tɔ me n yò ńne fí núkú. ²² Névi Pi kɪ ku, sɔ-á Liyel yah tɔko kéle.

Nte, névi nê-á kɪ n vi n pi ñ náh, pèkè kɪ pɪ ñmɔ tyíle.» ²³ Képah tɛ sɔkɔ, pè tyah wɛnɛ n piki n yah nɛ, pépi tɛ sɔkɔ nê se kɪ n pɪ n pi képahle nɪ?

Nê tɛ kal?

²⁴ Képah náh, pè mɛ tyah, à yékâble n pɪ. Pè sò mɛ ké tyí nɛ, pé pɪ nê tɛ-á kal pépi sɔkɔ. ²⁵ Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí: «Kèkôyó kwlo yòtãm ñkɛnɛ pé tɔríle n sah sé yò, ànê tɔrí-á mɛ nónó gbò, pépi n nɛ mɛ ké tyí nɛ, no pé yíngbìle n yo. ²⁶ Nte, yépi tɛ tyí náh yíne kè pɪ sɛ. Nê-á yah tɛne yépi sɔkɔ, ñmɔ pyɛ yíne à pɪ yé pól gbɛ sɔ. Yòtɔrí-á mɛ nê gbò, ñmɔ pɪ yé pól tònpi sɔ. ²⁷ Yépi tɛ tyí, névi nê-á tɛ yòke yah, ànê nê-á n tɔkɔ n kò kéle, nê tɛ kal pépi sɔkɔ? Nê-á tɛ yòke yah, ñmɔ náh di? Nte, képah fyé yò, ñmɔ mɛ yépi wró sɔkɔ tònpi sɔ. ²⁸ Yépi tɛ wɔle, yépi ye sò mɛ ñmɔle n yèvyàhrɪ pí-ñtãn sɔkɔ. ²⁹ Képah ye, ñmɔ sú-á tɔríle n kò sɔ, ñmɔ tɔ kɪ kéle yé kò sɛ. ³⁰ Képah sɔkɔ, yé kɪ pɔ n yò, tɛ kɪ n wɔ ñmɔle fí nùkú n yòtɔrí sɔkɔ. Anê yé kɪ pɔ kò tɛ yòtɔrí klò yò, kɪ tukey tuke Yisrayel névyɛ ùnno gbòñinó yò.»

Yesu nɛ, Pyerɪ-á kɪ pɔ ñ vyãh kòli nɛ, pé náh pé pɪ

³¹ Képah náh, Yesu yo Simɔ Pyerɪ tyí: «Simɔ, Simɔ! Sétãn yòtɛ ye ké wɛkɪ yah kò nɛ, pé yé fɛ, sɔ-á sɛmukɔle pè n fɛ gbéy sɔkɔ. ³² Tɛ mé mɛ Liyel ni á tyí nɛ, á Liyel yò sɛnó káh tɛ syi á tyí. Tɛ, wãh á syi pɔ ñmɔ tyí gbí nêne, sórɛle n mɔ yé no sɔkɔ.» ³³ Wãh yo sɛ, Pyerɪ mɛ yo ñ tyí nɛ, péwɔ tɛ wɔle, káh kɪ sɔ n pɪ wòkònpèkè sɔkɔ dénóle, képah náh pɪ, kùne, péwɔ-á mɛ pé vi sah kɪ de ñnɛ sépi pól sɔkɔ. ³⁴ Nte, Yesu mɛ yo ñ tyí: «Pyerɪ, mé kéle n yo á tyí nɛ: kwey lékãh sɔkɔ, sɛnpɛ náh tɔñi mɛ n gbo n pi, tɛ á kɪ mɛ á vyãh kòli tɛ gbáhyí tɔnó nɛ ñkɛ, á náh ñmɔ pɪ.»

Méfwókwãh tyíle

³⁵ Képah náh, Yesu mɛ yo pé tyí: «Ñmɔ-á sò yé tò gbí nêne, tɛ yo yé tyí nɛ, yé sɔkɔ pó, ànê pilki, ànê lékyèh kɛne, kwãh yó se kyɪ tekɪ yé tyí?» Pè mɛ yo ñ tyí nɛ, kwãh yó náh tekɪ. ³⁶⁻³⁷ Képah sɔkɔ, à mɛ yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí nɛ: wey nê-á wãrkɪ ñmɔ tyí sɔkɔ nɛ ñkɛ, pè à mɔ kò tyípél pípu wró, képah kɪ n pɪ n tũ n pi. Tyi nónó-á yo sah ñmɔ tyí sɔkɔ, sé pɪ gbí mɛ nɔ n tɛ. Képah ye nùkúnúkú tɛ wɔle, pó-à kɪ mɛ nê tyí, tɛ kè tɔkɔ. Anê képah nùkú-ó ye: Pilki-à kɪ mɛ nê tyí, tɛ kè tɔkɔ. Tɛ kèkírki-à kɪ n kne nê tyí, tɛ ñ fwòmò-ñgbɛ yãh kèyãh dwe.» ³⁸ Képah sɔkɔ, tò sáhpú nɛ, à yah, kèkírnnó nínó-á yò. A mɛ nɛ, káh yíne.

Yesu ñiri pínóle Wólívi yèh yòli yò

³⁹ Képah náh, Yesu mɛ wil sɔkɔ Wólívi yèh yòli yò, wãh dar tɛ n kyɪ n pɔ sɔ. Tɛ ñ tò sáhpú mɛ ñ sò tɛ. ⁴⁰ Wãh yíni tɛ nɛnpó gbí nêne, à yo pé tyí nɛ, pè Liyelle n ni, mónyahno káh pɔ tɛ we pé tyí. ⁴¹ Képah náh, à gbe mɔ tɛ péle fíí kwéy, dáhkɪ mìnno kɛ nùkú yínintɛ-ñsah kénkòle. Tɛ gbètukuno di, à ñirile n pɪ, ⁴² mɛ n yo nɛ: «Bò, wãh kɪ mɛ ké tyí, yèvyàhrɪ mè wró gbe mɔ ñmɔle. Nte, kè káh pɪ ñmɔ dyc dyc tɛne. Áwɔ dyc dyc tɛ ó pɪ.» [⁴³ Légbíne, yínyò tɛntò yó wil ñ yah, à pɔ tãhkìle à kò. ⁴⁴ Tɛ Yesu min sò mɛ yèvyãhnpèkè sɔkɔ. A tɔ wãn mɔ Liyel nínó yò. N wil myèh pɔ pɪ

tókwíl sǒ, à n kwé sètáh.] ⁴⁵ Wǎh nírí pɪ tɛ gbí nêne, à yuku kyɪ n tǒ sǎhpú tǎ. A kyɪ ne yah, pè me n dɔ yèkwɔɔ kwlónó tǛ tyí. ⁴⁶ A yo pé tyí: «Kwáh nê pɪ, té yé n dɔ sǛ? Yé yuku Liyelle n ni, mónyahno káh pɔ tǛ wé yé tyí.»

Yesu tǛnóle

⁴⁷ Yesu me wékínó soko sǛ, té Yudasɪ nê-á n tǒ sǎhpú népí gbõnimí soko yóle, ñmɔ tówú yó yah tǛ pɔ wil mɔ n yó. Té no de ñne ne, pé à pɔɪ tǛ, pé wekɪ n tyí. ⁴⁸ Nte, Yesu me yo n tyí: «Yudasɪ, póríntǛ soko se á kɪ de mɔ Névi Pi gbàhle?» ⁴⁹ Nónó-á sǒ me Yesule, pǎh pɔ kè kyomɪ à pɪ tir nê-á kɪ pɔ n pɪ n pi, pè yo Yesu tyí ne, pépi TǛ ñgbǛ, pé se kékírnnɛ n de no tyí nɪ? ⁵⁰ Té sárká wǐkɪpu yǔtǛ tǔnpɪbɪ nónó-á sǒ me, Yesu tǒ sǎhpú soko ney yó núkú n kékírkiǛ pépi soko yó gbõyǔ sǒ níki wé kǔ kǎm. ⁵¹ Képah soko, Yesu me yo pé tyí: «Yé yǐn sǛ.» Té tǔ dí mè níki tyí, kè me tye.

⁵² Képah soko, sárká wǐkɪpu yǔtǎm, ànê Liyel wòkò ñgbǛ kyòmɪpu yǔtǎm, ànê yèwǎhni nónó-á sǒ pɔ Yesu tǛ-ńsah, à yo pé tyí: «Yé pɔ ñmɔ tyí kékírni ànê léplóle kélékǛ névi sǒ ñne nɪ? ⁵³ Nte, swǔ swǔ pólle, mé sǒ ñkǛne n ne n me yéle Liyel wòkò ñgbǛ kéntáhkɪ soko, yé nǎh n tǛ. Té yépi gbí ye se núkúnúkú, ànê sétó tǎhkɪ pɪ gbíne fǛntǔ soko.»

Pyerɪ n vyǎh kǔlɪ ne, pé nǎh Yesu pǐ

⁵⁴ Képah nǎh, pè Yesu tǛ, à soko ñne sárká wǐkɪpu yǔtǛ ñgbǛ kéte. Pyerɪ sǒ me pé sǒ tǛ n ko péle fíí. ⁵⁵ Pè sǒ me nyǎh mɔ kéte niyó, me kǔ tǛ wǛ tyí, té Pyerɪ tǔ sǒ me péle nyǎh yah soko. ⁵⁶ Képah soko, tǔnpɪ pi yó à wé kǔntǛnóle nyǎh yah, té à gbah yah díkidíki, té ne, dí mè tǔ-á sǒ me Yesule. ⁵⁷ Wǎh yo sǛ, Pyerɪ me n vyǎh kǔlɪ pi tyí ne, pé nǎh à pǐ dé. ⁵⁸ Dǔ kwéy, dí yó tǔ à wé, té ne, ñmɔ tǔle, kéne no soko ney yó-á ñne. Képah tǛne, Pyerɪ me yo n tyí ne níkǛ, pé soko ney nǎh péwǔle. ⁵⁹ Képah nǎh, lérí núkú kénkǔ sókóntɛno nǎh, dí yó tǔ kè gbah yo ne níkǛ, yékǎb nǎh me ké soko, dí mè tǔ-á sǒ me ñne, Kalile ney-á ñne dǔ. ⁶⁰ Képah soko, Pyerɪ me n syɪ yo n tyí ne níkǛ, péwǔ nǎh me n wey mè syíkí-ńsah wé dé dí. Nénpó swǔ, Pyerɪ me képah yónó soko sǛ, té sénpe gbo. ⁶¹ TǛ ñgbǛ Yesu me n yah vi Pyerɪ yah díkidíki. Képah soko, Pyerɪ dyo núkú to kǔ n wey mǛne, wǎh sǒ nê yo n tyí ne, sénpe-à kɪ pópó n gbo kweyne, wǎh kɪ me n vyǎh kǔlɪ tɛ ke tǔnó ne níkǛ, pé nǎh péwǔ pǐ. ⁶² Kǎh pɪ sǛ, à me wil kégbó, à kyɪ nǎhnpǐ gbni kah gbo.

Yesu gbyòno ànê n kònóle

⁶³ Képah soko, Yesu-á sǒ me díbí nónó gbǔ, pè sǒ me kóle ñne n ko, té me ñne n syíkɪ gbõnkukele. ⁶⁴ Pè sǒ me n yah pukubi, té me n yo n tyí ne, à sǎh pǐ, névi nê-á mɪ ñne. ⁶⁵ Té tǔ me ñne n gbyo wèntúkuni nǎhnǎh.

Yesule Nsyifunɔ tukey tǔkèpu yah soko

⁶⁶ Képah nǎh, tyah-á dal, Nsyifunɔ yèwǎhni, ànê sárká wǐkɪpu yǔtǎm ñgbno, ànê ñgbò wǛkɪ kwópɪ wǛ tuke mɔ. Pè me pɔ Yesule pé tukey tǔkè-ńsah ñgbǛ soko, ⁶⁷ té yo n tyí ne, ñmɔ-à kɪ ne Kristale, Liyel ney tǛkínmɔnǔle, à kè yo pé syah. A me yo pé tyí: «Máh kɪ kè yo yé syah, yé nǎh n sǛ n pi ké yó. ⁶⁸ Anê máh kɪ se yéle n piki n yah, yé nǎh vi mɔ n

pi ní tyí. ⁶⁹ Nte, à toko núkúnúké tyí, Névi Pi kí kǒ tǔ tyi pól Tǔ ñgbě Liyel gbòyò sòle.» ⁷⁰ Képah soko, pé pól núkú yo ne, ñmo tǔ tyí, ñmo-á Liyel pile kè? Yesu me yo pé tyí: «Yépi níté ye kè yo te ne ñkě, ñmo-á dò.» ⁷¹ Képah tǔne, pé ne, tǎrfyò nê tǔ se tǔ pé kí n yah n kǒ ní? Pépi níté-á kí noh, à kè yo ñ vyǎhle.

23

Pè kyí Yesule Pilatí tyí

¹ Képah nǎh, pé pól me yuku, à Yesu tǔ kyí Pilatí tyí. ² Nénpó soko, pé tyah lékǎhle ñne n kǒ ne, páh dí mè kyomí we, à me pé kwil névyé yǒle n yíkí, me péle n yíni n mo mórí mónóle yǒtǔ ñgbě Sesarí tyí. Tǔ ñmo níté-á me n yo ne ñkě, péwo-á yǒtǔne, nê-á sǒ Liyel ne, páh kí tekí mo. ³ Képah soko, Pilatí me à piki yah ne, ñmo se Nsyifunó yǒtǔne ní? A me yo ñ tyí: «Áwo ye yo kéle.» ⁴ Pilatí me yo sárká wílkípu yǒtǎm ànê no pól tyí ne, péwo nǎh tir yó we dí mè tyí pólle, nê-á yíne lékǎhle ñ kǒnóle. ⁵ Nte, pé tǔ me kè gbah yo tǔ ne ñkě, wǎh me névyéle n kwó nòhni-ñkǔne, Yude tǎntǎn pól soko. Kalile kwil soko-á à tyah kéle fǒó, à pǒ de ásǒ.

Pè kyí Yesule Yerodí tyí

⁶ Pilatí-á képah noh nǎyǎh soko, à pikinyahno pí ne, Kalile ney se dí mène ní? ⁷ Wǎh fyò ñ wíl-ñsah tyí noh, té pí ne, Yerodí-á nénpó yǒtǔne, à núkú à tekí mo ñmo kǒ. Tǔ kè mó pǒ yíne Yerodí sǒ me Yerusalemí kéne sèpǎn soko. ⁸ Kè pí dí mónóle, Yerodí sǒ me Yesu tyí yónóle n nohni, té me ké tyí ne, pé à we à ne n me gbíl yǒle n pí. Képah ye, wǎh à we, kè pí nìvì ñgbǔne ñ tyí. ⁹ A me à gbah piki yah nǎhnǎh, té Yesu nǎh dahbí wilkí ñ tyí. ¹⁰ Képah soko, sárká wílkípu yǒtǎm ñgbno ànê Liyel ñgbò wǔkí kwópú sǒ me nénpó, té me lékǎhle ñne n kǒ fǒó kǔpékèyò. ¹¹ Yerodí ànê ñ srásyíbi-á kǒle à ko, té me à yilo te gbí nǔne, pé me yǒtǔrí fwo yó mo à kǒ, té pé syi à tekí mo Pilatí kǒ. ¹² Pilatí ànê Yerodí sǒ me wǔ sǔpébiéle ñgbòle, té lésòle, pé kǒdíri toh.

Pè Yesu gbàh de mo kǔ kǒ

¹³ Képah soko, Pilatí sárká wílkípu yǒtǎm ñgbno, ànê kwil yahtǎm, ànê névyé ye tuke, ¹⁴ té yo pé tyí: «Yé dí mè tǔ pǒ, té ne, wǎh me névyé yǒle n yíkí. Nte yah, yépi tǒ yí yah ye mé piki yah ñne. Mé nǎh tir yó níté we ñ tyí, yǎh nónóne n yo n sah ñ yǒ, nê-á yíne lékǎhle ñ kǒnóle. ¹⁵ Yerodí níté tǒ nǎh tir yó we ñ soko, wǎh sǒnpí ñ syi à tekí mo ápi kǒ. Kǎh pí sǔ, dí mè nǎh tir yó níté pí nê-á yíne kǔne. ¹⁶ Képah ye, mé kí à ko yǔfǒhle, té kí à fin mo.»

[¹⁷ Tǔ Pakí syáhnó pól soko, Pilatí sǒ yíne à wòkònpèkè soko névi yó fin mo pé kǒ.] ¹⁸ Képah tǔne, pé pól tyah n kwó n gbo n mo ne, à dí mè ko mo, à mó Barabasí fin mo. ¹⁹ Tǔ Barabasí sǒ me dáhnmonóle wòkònpèkè soko kǔlékǔ tir yó yǒ, nê-á pí kwil soko, ànê nǔkóké mónóle. ²⁰ Tǔ Yesu finmo déké-á sǒ me Pilatí tǔ, à tǔ ñ syi kè tǒ yo pé tyí. ²¹ Nte, pé tǔ gbo mo ne ñkǔ: «Á syi dahní yǒ! A syi dahní yǒ!» ²² Pilatí me tǔ wey toko

ke tō-òle, à yo pé tyí ne, tyítúkù nê se à pì nì? Péwò náh tir yó ñtē we ñ sòkò, nê-á yíne kùne. Képah-á, páh kɪ à ko yèfōhle, té kɪ à fin mɔ. ²³ Nte, pé me yō sòkò kéle n kah n yo náhnáh ne ñkē: «À syi dahnɪ yō.» Képah tēne, pé káhngbonmɔnɔ pɔ tē we Pilati tyí. ²⁴ Képah sòkò, à me kè yah toko ne, nê-á pé n yah n kō, képah-á kɪ pì pé tyí. ²⁵ Dí nê-á sò pé dah mɔ wòkònpèkè sòkò, kèlékè yó ànê nékókè mónó yinne, ñmɔ nê-á sò pé n yah n kō ñ tyí, à ñmɔ fin mɔ, té Yesu pì pépi dyo yí tēne.

Pè Yesu syi dahnɪ yō

²⁶ Képah sòkò, páh Yesu tē n sòkò syí-rísah gbí nēne, pé Sireni kwil dí yó yohni, pé n ye Simole. A me wil swáh, me n de Yerusalemi. Pé me ñmɔ tē Yesu dahnɪne, à twah mɔ ne, à ñ sò tē. ²⁷ Té tówú ñgbē sò me n yuku ñ náh, à tahlɪ syó tyí nónó-á sò me n gbo pé gbàne n kòhlɪ pé nì yō yèkwɔri tē tyí Yesu yinne. ²⁸⁻²⁹ Képah sòkò, Yesu me ñ yah vi pé ñinne, té yo pé tyí: «Sèpìn yísyó me n pi, névyé kɪ pɔ tyah n yo ne, yòbènɔri-á me pikán syó tyí, ànê nónó-á pé náh pi dubi yah, ànê pé náh yáinne piri kō yah. Képah ye Yerusalemi syó, yé káh ne n gbo ñmɔ yinne. Yé ne n gbo yé gblɔy, ànê yé wènpì yinne. ³⁰ Ké légbíne, névyé kɪ pɔ tyah n yo tley tyí ne, sè syikɪ pé yō. Té kɪ yo ymɔ tyí ne, sè vike tū pé yah. ³¹ Nte, páh séswónpòle n pì sē, séswónkòkò wɔ tyí kɪ pɔ n pì n pì sō?» ³² Té pé sò me tyípèl pípú nèpí nímí to tē kyɪ, nónó-á kɪ kyɪ n ko n mɔ n pì ànê Yesule wē tyí.

³³ Páh kyɪ yini tē fí yó, nyāh-á pé n ye «Yògbèkè tyahle», pé à syi dahnɪ yō nénpó ànê tyípèl pípú nèpí nímí nópìle pé tyí tyí dahlo yō. Núkú sò me syínóle ñ gbòyò sò, ní-ò me syínóle ñ gbèyìnè sò. ³⁴ Légbíne, Yesu me ne: «Bō, páh nēne n pì, pé náh kè pì. Képah ye, á gblɔy ye pé tyí.» Képah náh, sràsyíbí me ñdan mɔ, à ñ flo dibi wē wró. ³⁵ Névyé sò me yínttēnóle nénpó me n yah. Té Nsyifunɔ yòtām wɔ sò me kóle ñne n ko, me yo tū ne, wáh névyé túkù pwah mɔ, ñte à ñ gblɔy pwah mɔ mó kè, ñmɔ-à kɪ nê Kristale, Liyel yáhtòkònole. ³⁶ Sràsyíbí to sò me kóle ñne n ko, té no de ñ tnò, à ñdiv yórénóle à kō, té ne, ³⁷ ñmɔ-à kɪ nê Nsyifunɔ yòtēne, à ñ gblɔy pwah mɔ kè! ³⁸ Té kè sò me wárkínsynóle Yesu yòtah ne: «Ñyole, Nsyifunɔ yòtē ye.»

³⁹ Képah sòkò, tyípèl pípú nónó-á syi dahlo yō, pé sòkò núkú sò me Yesule n gbyo ne, ñmɔ kó Kristale nì? A ñ gblɔy pwah mɔ, à mó pépi to pwah mɔ! ⁴⁰ Nte, ñ ní-ò me wèkɪ ñ yō, té yo ñ tyí ne, à kó Liyel yah tíkile n pì nì, ñmɔ nê-á me kéné yèvyāhrɪ núkú mè sòkò? ⁴¹ Pépi tē wɔ tyíle, pé yèvyāhrɪ pínó yah-á. Pé tyípínó kòhlɪ-á n dyah péle. Nte, ñmɔ tē náh tir yó ñtē pì pèkèle. ⁴² Té tō ñ syi yo Yesu tyí: «Yesu, á dyo to n kō ñmɔ tyíle, wáh pɔ á yòtòrí sòkò gbí nēne.» ⁴³ Yesu me yo ñ tyí: «Kègbɪ yō, mé kéle n yo n dal n mɔ á tyí ne: kwey mè ñtē sòkò, á kɪ me ñmɔle Liyel fò sòkò pal tē-ñsah.»

Yesu kúnóle

⁴⁴ Gbintò pòle, gbí yah kwlo, fèntú mɔ kèkòyó pól sòkò pópó, à pɔ syi gbèkām gbí tyí. ⁴⁵ Nénpó swɔ, fwògbrokkè nê-á Liyel wòkò ñgbē fòko táh

kõ kah, kè tɔ ké nyó. * ⁴⁶ Yesu me kah de syi ne íkê: «Bõ, mé ní minne n dahbi á gbõ.» Képah yóntenɔ náh, à ku. ⁴⁷ Sràsyíbi lèkwě yòtê dí-á képah we nyāh sɔkɔ, à tyah Liyel yinne n gbiliki me n yo ne, kègbi yõ, négbí-á sò dí mènɛ. ⁴⁸ Té nónó pól-á sò me pɔ yin tẽ kéle n yah, pãh kéné tyípínɔ we sɛ, pé pól sò me pé gbàn kòhli pé ni yõ me n sɔkɔ. ⁴⁹ Anê nónó pól-á sò Yesule n pne, à tahlɔ syó nónó pól-á sò wil Kalile kwil sɔkɔ, à pɔ ñne wẽ tyí, pé pól sò me yin tẽ fíí, té me n yah.

Yesu yínóle diki sɔkɔ

⁵⁰⁻⁵¹ Té dí yó sò me, pè n ye Yosefule. A sò n wil Nsyifunɔ kwil yó sɔkɔ, nê yin-á Arimatule. Nsyifunɔ tukey tükèpu sɔkɔ ney yó ye sò. Té pèpɔri pí-ò négbí ye sò ñne. A náh sò n de pé no télɔ tyi yáhnɔkɔnɔ, ànê sé pínɔ sɔkɔ. Anê, à sò me Liyel tɔri pónóle n syiki. ⁵² Nmo me kyi wil Pilati tyí, à Yesu lékó ni ñ tyí. ⁵³ Té me kyi à tiki mo dahni yõ, té fwɔle à plo, à kyi dah mo diki yó sɔkɔ. Kéné diki sò tũ tekɔ sɔkɔ, té lékó yó rítê náh tɔni sò dah mo yah ké sɔkɔ. ⁵⁴ Té lésòle, gblóy vɛnsàhnó yòh ye sò Nsyifunɔ tyí, dendal mi mi yòh yinne. ⁵⁵ Syó nónó-á sò wil Yesule, Kalile kwil sɔkɔ, pè Yosefu sò tẽ kyi diki yõ. Pè kyi diki yah mo, ànê Yesu dáhnmo dùkùle ké sɔkɔ. ⁵⁶ Képah náh, pè pé syi to yuku kwil sɔkɔ, à kyi nurínó, ànê làsèkwèl pèplo yah sah lékó yinne.

Té me mi, pé mi mi yòh sòle, sɔ-á kéle Liyel tyi kònsàhnó sɔkɔ.

24

Yesu yúkúnwìlínóle diki sɔkɔ

¹ Nsyifunɔ mi mi yòh-á sɔkɔ, ké dendal séngbõ pú púle, syó nópi yuku sɔkɔ diki yõ, pé nurɔ pèplo nópile, pãh sò nónó pi sah. ² Pè kyi ne n yah diki yah dáhkɔ me píntonɔle. ³ Pãh de diki sɔkɔ, pè náh kyi Tẽ ñgbẽ Yesu lékó we. ⁴ Kãh pi sɛ, pé fɔkɔ fil. Pãh me képah sɔkɔ, díbi népí ními yísyó wil pé yah, nónó wil flo-á sò me n tẽ pèrr. ⁵ Tíki tẽ tyí, syó nópi pé yey sɔnki sétáh. Díbi nópi me yo pé tyí: «Kwáh nê pi, té nê-á min sɔkɔ, yé pɔ ñne n yah n kò diki sɔkɔ? ⁶ A náh me ásò. A ye ñ syi min we. Wãh lésò me Kalile sɔkɔ, té nê yo sah yé tyí, yé yé dyo to kò képahle. ⁷ A náh lésò ne íkê, Névi Pi-á yine à dahbi tyípél pípú gbõ, wãh yine à syi dahni yõ, té ñ kúnó sèpìn tɔ-ò sòle, à mó ñ syi min sán we di?» ⁸ Légbine, syó nópi dyo núkú to kò Yesu weyne. ⁹ Pè me yal diki yõ, à kyi tyi nópi pól yãh tò sáhpú népí gbõnúkú syah ànê no télɔ pòlle. ¹⁰ Makadala kwil Mari, ànê Nsyah, ànê Nsyaki yú Mari, ànê syó nónó-á sò me péle, pépi ye yãh tyi nópile Yesu tẽntòbe tyí. ¹¹ Nte, kéné welɔ sò me pi tẽ pé tyí sèmìrn sɔ. Pé náh sɛ sé yõ. ¹² Kãh pi sɛ, Pyeri wo mó yuku to kyi diki yõ. Wãh kɔ yah, à lékó flo ó we. N gbàn du tir mè pínɔ dùkùle, à me ñ syi to yuku ñ finne.

Yesu ànê tò sáhpú népí nimine Yemayusi kwil wèkí yõ

* 23:45 23.45 - Yah n te Yebre sèbéy 6.19 ; 9.1-8 ; 10.19-20 sɔkɔ.

13 Ké lésõ me óle, Yesu tò sáhpú népí ní mí sò me n yuku kwil yó soko pè n ye Yemayusile. Kéne kwil ànê Yerusalemı wró sò me lérínó nínó kó-ńsahle. 14 Tyi nónó-á pı, pè sò me sépi yáhnó soko wê tyí. 15 Páh me yáhkı ànê wê vınmıno soko gbı nêne, Yesu me pı kwro mo pé soko, à wêkı pı núkúle péle.

16 Nte, kè sò pı á kı ne pé yah sò me syıı, pè náh sò me tẽ we à yah pı yıne. 17 Képah soko, à me pè piki yah ne, tir nê se pè n yáh, té n ko nı? Pè me yın, té me yèkwıri soko sê. 18 Té pé soko ney núkú yó sò me, pè n ye Klewopasıle. Nmı me yo Yesu tyı ne, nmı gblöy ó se me Yerusalemı soko, tyi nópi pı-ńkêne, nónó-á pı ké soko sèpın nópi soko nı? 19 A me pè piki yah ne, sépi se pı tyi nónóne nı? Pè me yo ñ tyı ne, tir nê-á pı Nasareti Yesu tyı soko kè: Nmı nê-á sò pı Liyel tẽntò syınyo-ò nètáhkıle ñ tyıpını ànê ñ wey soko, Liyel yah ànê névye pól yah soko. 20 Nte, pé sárká wılkıpu yõtám, ànê pé kwil yahtám pı à tẽ kó ne, pè ko mo. Pè me à syı dahı yó. 21 Té pépi tẽ wo-á sò me n sò ne, nmı-á kı pı Yısayel tãn wilkı n pı yõrı soko. Nte, sépi pól soko, kéne tyi pınsokıno sèpın tõni-á kweyne yò. 22 Gbı-á pépi mü soko, syó yısyó-á pı pé foko fil tẽ wole. Pépi-á sò yuku soko séngbõ pı púle diki yó, 23 páh kyı lékó yah kwlo sê, pè pé syı pı yo pé tyı ne, yınyó tẽntõne yısyó ńtê-á wil pépi yah, té yo pé tyı ne, wáh me min soko. 24 Pépi soko névye túkú me kyı diki yó soko, té ńtyıno kyı tyi nópi pól we, sã-á sò syó yo séle, té pè náh Yesu wo we.

25 Páh yo sê, Yesu me yo pé tyı: «Lékám kè névye, yépi náh n kwáh n sê Liyel tẽntò syınyopu welo pól yónó yó! 26 Krista náh sò yıne à yèvyáhrı pı sê, à mó pyé de ñ tórí soko di?» 27 Té ñ syı, à tyi pól dúkú yo wah pè syah, Liyel wey sébéynó-á nónó yo ñ tyı soko, à tyah Moyisi tyıyónsahı tyi pópó, à kyı syı Liyel tẽntò syınyopu tyınó tyı. 28 Képah tẽne, páh pı yıni tẽ pé yúkú-ńsah kwılle yúkey, Yesu pı á kı ne à sõ yó n soko yahle. 29 Nte, pè me à fal ne, à wü pépile, nkê gbı-á me tiki mo, lékâh-á me n tyah mónóle. Páh yo sê, à me de gbô soko, à wü péle. 30 Té wáh pı tẽ, à n tyah yóke yónóle péle gbı nêne, à me búrn tãko, té wekı Liyel tyı, té kè kwokı pè kó. 31 Képah soko, pé yah pı kyóo, pè à yah pı. Nte, pè núkú à yah kwlo pé tnó. 32 Pè me tyah n yo wê tyı ne, wáh sò n yáh péle wêkı yah gbı nêne, à Liyel wey sébéynó soko tyi dúkúle n yo n wah péle n syah, pé nı kó sò me káhnvınole nı?

33 Nénpó swó, pè núkú yuku, à pé syı soko Yerusalemı, à kyı tò sáhpú népı gbõnúkú ànê pé ko mü we túkènmõténóle. 34 Pépi me yo ní mí nópi tyı: «Gbı yó, Tẽ ñgbê Yesu yuku wil diki soko. A ñ gblöyne Simo wêkı.» 35 Páh yo sê, tyi nónó-á mó pı népı ní mí nópi to tyı wêkı yah, ànê páh Yesu yah pı sõ, ñ búrn dibi dúkú soko, pè mó sè yáh pè syah.

Yesu ñ gblöyne ñ tò sáhpú wêkı

36 Képah tẽne, páh me képah yónó soko sê, Yesu núkú wil mo pé nyó, té yo pé tyı: «Yèvıni ne me yéle.» 37 Tíkı tẽ tyı, pé lékám vye fêkı. Pè sò me n sò ne, némırkı yó-á pé we. 38 Képah soko, Yesu me yo pé tyı: «Kwáh

nê pi, té yé lékám vye fěki? Kwâh nê pi, té yéle tòtò soko sě? ³⁹ Yé yah ní gbàñne ànê ní gbyêhne: Nmo ye gbı yõ! Yé tũ yah ní tyí, yé kɪ wil gběnsé ànê gbèl we ní tyí. Sé kénkõ se me némírki tyí?» ⁴⁰ A me képah yónó soko, té n gbàn ànê n gbyêhne pè wěki. ⁴¹ Nte, nìvìnì ànê gbëndùnì tē tyí, päh tē sē kwlo ké yõ sē, à me pè piki yah ne, yõ yõ kwâh se me pé tyí ásõ nı? ⁴² Pè me yěnkõ fyénó yen yóle à kõ. ⁴³ A me kè syi, té kè kò pé yí yah.

⁴⁴ Képah náh, à yo pé tyí: «Képah ye lésõ mé yo yé tyí, mäh lésõ me ànê yéle gbí nêne ne níkě, tyi nóno pól-á wärki sah nımo tyí soko Moyisi tyi sàhnó sébéy soko, ànê Liyel tēntõ syínyopu sébéynó soko, ànê yìgbìnì sébéy soko, sé pól-á kɪ pi tũ.» ⁴⁵ Képah soko, à pé lékám yiki mo Liyel wey sébéynó soko tyi dùkù pĩ yinne, ⁴⁶ té yo pé tyí: «Kè pi, sã-á sò kéle wárkínsàhnóle ne níkě, Krista-á kɪ yèvyährı pi ku, té kɪ nı syi yuku nı kúnó sèpìn tš-ò sóle. ⁴⁷ Nmo yin yõ, Liyel wey-á kɪ yo kõ, à tyah Yerusalemı fósó, à kyı syi kèkõyó kwlo kwlo pól tyí ne níkě, névye Liyel wěki tē, pè mó tyípél yõnmõno we. ⁴⁸ Yépi ye pi kéne tyi tárfyònlóle. ⁴⁹ Té nımo sú-á nı vyäh kõ ne, päh kɪ nêne yé kõ, mé kɪ à tekı mo yé kõ. Nte, yépi tē wõ tē kwil mè soko fósó, ye pò tãhkì we nê-á kɪ wil yĩnyõ.»

Yesu yõndokõnlóle yĩnyõ

⁵⁰ Képah náh, só yóle, Yesu pè tē, à yuku péle Betanı kwil tĩnne. Päh yĩni tē nénpó, à n gbàn yõ yĩnyõ, à sãm mo pé soko. ⁵¹ Té, wäh me sãmne n mo pé soko gbí nêne, à gbe wil pé soko, à yõ dokõ soko yĩnyõ. ⁵² Tõ sáhpú tē wole, pépi-á à gbilki te, pè pé syi soko Yerusalemı, nìvìnì ñgběne pé soko. ⁵³ Té gbímegbí, pè náh sò me n yah n kwlo Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì soko, n ne n me Liyel yinne n gbilki.

Nsyõ-á Nìvùnì tir nê wãrkì Yesu tyí sòkò

Yesu nê-á Liyel Pi núkúnìne, ìmò ye weyne nê-á min nétène

¹ Tyi pól tyah gbíne, nê-á weyne,* à lésò me. A lésò me ànê Liyelle. Liyel ye ñne. ² Nmò ye lésò me ànê Liyelle tyah gbíne. ³ Yíyìn pól mò ñmò gbò yò sòkò. Yì nónó pól-á mò, sé kèyàh ñtê nàh mò né ñmò nàh. ⁴ Nmò sòkò ye min n wè. Kéne min ye kyòole névye tyí. ⁵ Kè me kò tē kyòò fěntũ sòkò, té fěntũ nàh tē wè ké yah kò.

⁶ Képah sòkò, Liyel pò dí yó tō, nê yīn-á Nsyõne.† ⁷ Nmò ye pò kyòò mē tyí yo wah névye tyí, ne pé pól wè sé ké yò sòkò ñmò gbò yò. ⁸ Nmò nàh sò kyòò mēne, ñte ké tyí yónwàh-ñsah ye sò à pò. ⁹ Wey mēne, kyòò kègbì ye sò kéle, nê-á pò kèkōyó sòkò, à pò pì kyòole no pól tyí. ¹⁰ Té nê-á wey mēne, à sò me kèkōyó sòkò. Kèkōyó mò ñmò gbò yò sòkò, ñte képah fyé yò, kèkōyó névye nàh tē wè à yah pī. ¹¹ N yēngbē tyah sòkò ye à pò, té ñ no nàh à tē ple. ¹² Nte nónó tē wò-á à tē ple té sé ñ yò, à tēnwenole pépi kò pè pì Liyel wēnpìle. ¹³ Nte tō sòkò dubi dùkù, képah nàh pì wil gbēsé déké, képah nàh pì névi dyc yī tē sòkò nàh pè pì Liyel wēnpìle dé! Liyel gbò yò sòkò ye pè wè.

¹⁴ Wey ye vi mò pì névile à pò twah tē á wró. Yòbènrì pí-ò ye ñne, ànê à me gbì ó ñ tōó. Nmò nê-á Liyel Pi núkúnìne, á ye ñ tōrí wè, tōrí nê-á à wè syi ñ Sú tyí. ¹⁵ Nmò tyí ye lésò Nsyõ yo tū léyy ne ríkè: «Ñmò tyí sòkò ye mé lésò kè yo ne ríkè: «Nnì kù n pò n pì ñmò tyí nàh, té à me te té ñmò dubi, képah ye à kal ñne.»» ¹⁶ Ápi me yòbènrìle n tō n wè n yuku ñ nìgbèkì tñónkàhnmòno gbò yò, ñmò nê-á Yesule. ¹⁷ Moyisi gbò yò ye Liyel ñ tyi kònsàhnóle á kò. Nte Yesu nê-á Liyel ney yáhtòkònole, ñmò wò gbò yò sòkò ye yòbènrì ànê gbì wò wè. ¹⁸ Nnì yó ñtē yí nàh tē yah Liyel yò. Nte ñ Pi núkúnì nê tyí-á yo sòkò, ñmò nê-á Liyelle, té me Sú Liyel tñó, ñmò ye Liyel dùkùle á wèkì.

Wèlnwìkì-ò Nsyõ-á ñ gblǒy tyí dùkù yo wah sǒ

¹⁹⁻²⁰ Nsyifunò yòtām lésò Yerusalemì kwil sárká syínwìlkìpu, ànê Levi yìkì névye yísyó tō Nsyõ tyí, pè kyì à piki yah ne, ñmò tē se ne nê ó-á péwòle nì? Nsyõ nàh yahle ké yónòle pé tyí dé! A kè yo dal mò pé tyí pnéyy pé pól yí yah ne, péwò nàh Liyel ney yáhtòkònole. ²¹ Képah sòkò, pè me ne, ñte nê se ñmòle nì? Nkè ñmò se Yelilè‡ nì? Nsyõ me pé syah ne,

* **1:1** 1.1 - Wey nê tyí-á n yo ásò sòkò yò, Liyel Pídí Yesu ye. Légbíne à nàh tōnì sò me pì névile. Yah n te Nsyõ 1.14. † **1:6** 1.6 - A wil Nsyõ 1.42 ànê Nsyõ 21 tyí sòkò, Nsyõ sébéy mē pól sòkò, yàh fyò Nsyõ yīn wè wãrkìnsàhnóle nýāh sòkò, wèlnwìkì-ò Nsyõ ye pè n ye. ‡ **1:21** 1.21 - Yelile, Liyel tēntò syīnyo-ò ye lésò ñne, té à pò à yò dokò sòkò yīnyò. Kè me yónòle Malaki 3.23 sòkò ne, wàh kù ñ syi pò Liyel ney yáhtòkòno pónó tyi tō sah. Képah ye Nsyifunò kò pè Nsyõne n piki n yah ne Yelì se ñmòle nì?

ñmɔ náh péwɔle. Pè ne, ñte Liyel tẽntò syinyo-ò§ nê-á kɪ n pɔ n pi, ñmo se ñne nɪ? A me ne ɔɔ-á. ²² Képah tẽne, pè ne, ñte ñmɔ tẽ se ne nê ó-á péle nɪ? A kè yo pé syah pé kɔ pé kyɪ we yo pé tópu tyí kè. Nkẽ sɔ se à kɪ yo ñ gblɔy tyí sɔkɔ nɪ? ²³ Képah sɔkɔ, Nsyõ me ne: «Ñmɔ tyí ye lésɔ Liyel tẽntò syinyo-ò Yesayi yo sah ñ wey sɔkɔ ne, ñnɪ yínpɔ-á me n dɔkɔ gbẽnnɪ sɔkɔ ne ñkẽ: <Yé wẽkɪ tɔ sah Tẽ ñgbẽ yinne!>»*

²⁴ Nte nónó-á sɔ pè tɔ Nsyõ tyí, Farisi wẽkɪ kópú ye sɔ péle. ²⁵ Pè tɔ à piki yah ne, ñmɔ-à ñkẽne Liyel ney yáhntɔkonɔle, képah náh pɪ Yelile, képah náh pɪ Liyel tẽntò syinyo-òle, ñte kwáh nê se pɪ té à névyele n wel n wilki ni sɔkɔ nɪ? ²⁶ Képah sɔkɔ, à yo pé tyí ne: «Ñmɔ tẽ wɔ me nole n wel n wilki ni sɔkɔ, ñte ñnɪ me yépi wró, nê-á yé náh ñne n pne. ²⁷ Nmɔ kɪ n pɔ n pi ñmɔ tyí náh. Té ñmɔ ñtẽ fórwɔ kah ñ lékyéh mɔ fyé dénmonɔle.» ²⁸ Kéne tyi pól sɔ pɪ Betani kwil sɔkɔ, Nsyurdẽ yónkahnne. Nénpɔ sɔkɔ ye sɔ Nsyõ n wel n wilki nole ni sɔkɔ.

Tyipêl tẽnyò-òle

²⁹ Ké dɪndalle, Nsyõ-á Yesu we à me n pi ñ tnò, à ne ñkẽ: «Yé yah, Liyel-á kérépíkí† nê tekɪ mɔ kékoyó névye tyipêl tẽ yò yinne, ñmɔ ye yò. ³⁰ Nmɔ tyí sɔkɔ ye mé lésɔ kè yo ne ñkẽ: <Ñnɪ kɪ n pɔ n pi ñmɔ tyí náh, té à me te té ñmɔ dubi, képah ye à kal ñne.>» ³¹ Nmɔ ñtẽ tɔ náh lésɔ ñne n pne. Nte yáh we mé pɔ wèlnwìlkìnɔle n pɪ ni sɔkɔ, ñ dùkù ye mé Yisrayel tãne n wẽkɪ.»

³²⁻³³ Nsyõ tyiyókè mè yo Yesu tyí sɔkɔ ne ñkẽ: «Liyel nê-á tekɪ mɔ ñne ne mé wèlnwìlkìnɔle n pɪ ni sɔkɔ, à lésɔ yo ñ tyí ne ñkẽ: <Wáh kɪ Liyel Mirki we kè tiki pɔ tẽ nê yò, ñmɔ ye kɪ névyele n wel n wilki Liyel Mirki sɔkɔ.> Nmɔ ñtẽ náh lésɔ ñne n pne. Nte mé pɔ Liyel Mirki we kè wil yínyò à n tiki n pi kèpíkípíkí tyí kòle, à pɔ tẽ ñ yò. ³⁴ Mé ye kè we yíne. Képah ye mé kéle n yo n dal mɔ ne, Liyel Pídí-á dí mène.»

Yesu tò sáhpú négbrole

³⁵ Té dɪndalle, Nsyõ tɔ sɔ me nénpɔ ànè ñ tò sáhpú sɔkɔ népí ními yísyòle. ³⁶ Wáh Yesu we à pɔ n sɔkɔ à ne ñkẽ: «Yé yah kérépíkíle, nê-á Liyel tekɪ mɔ.» ³⁷ Képah tẽne, Nsyõ tò sáhpú népí ními nópi-á ñ wey mè noh sɛ, pè kɔ Yesu náh. ³⁸ Yesu-á vi yah té pé we pè me ñ sɔ tẽ, à pè piki yah ne, kwáh nê se pè n yah n kɔ nɪ? Pè me à ye Wrabile, nê kór-á kwó-ò dɪne. Té à piki yah ne, ñ twáhntẽ-ñsah se me nyáh sɔkɔ nɪ? ³⁹ A me yo pé tyí ne, pè pɔ, páh kɪ kyɪ kè we. Pè me ñ sɔ tẽ kyɪ ñ twáhntẽ-ñsah we lérínɔ gbám-ò kénkɔ sɔkɔ.‡ Képah sɔkɔ, pè me wú ñ tyí, à lésɔ gbíyíkí téy pɪ.

⁴⁰ Nsyõ tò sáhpú népí ními nónó-á sɔ ñ wey noh té Yesu sɔ tẽ, pé sɔkɔ núkú yó yin ye Andrele. Simo-Pyerɪ yúnpi ye sɔ ñne. ⁴¹ Andre-á yal nénpɔ,

§ **1:21** 1.21 - Nsyifunɔ gbò sáhnɔ sɔ me Tõnyonɔ sébéy 18.15-22 wey yò sɔkɔ ne, Liyel-á kɪ ñ tẽntò syinyo-ò tekɪ mɔ n pi Moyisi tyí kòle. * **1:23** 1.23 - Yah n te Yesayi 40.3. † **1:29** 1.29 - Yah n te Yáhnɔ 12.3. ‡ **1:39** 1.39 - Gbí nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, Nsyifunɔ lérɪ yáh dùkù sɔkɔ, méndwò gbí (16 h) kénkɔ tyí ye pè n yo. Té Wrome tãn wɔ lérɪ yáh dùkù sɔkɔ, pɔy tɔ gbí tyí ye pè n yo.

kéne Simo-Pyery tyí ye à kyí wil gbenne, ñmò nê-á ñ nénkyídíne, té yo ñ tyí ne ñkê: «Ápi Krista we.» Krista kór ye Liyel ney yáhtòkònole. ⁴² Képah sòko, à Simo tẽ yuku Yesu tyí. Yesu-á Simo we, à à yah, té yo ñ tyí ne, Nsyõ⁵ pídí Simo-á ñne, té páh kú yín yó dyí à kó Sefasile. Wáh noh ne Sefasí-á, ké kór ye léghíle. Kéne yín ye tó pè n ye Pyerle.

⁴³ Ké dindalle, Yesu kè yah tòko ne, páh kú yuku Kalile gběnyah sòko. Wáh Filipi we, à yo ñ tyí ne, à pé sò tẽ. ⁴⁴ Betisayida kwil ney ye sò Filipile. Kéne kwil tãn ye sò Andre ànê Pyery tóle. ⁴⁵ Képah náh, Filipi kyí wil Natanayeli tyí, té yo ñ tyí ne ñkê: «Moyisi tyi kònsàhnó ànê Liyel tẽntò syínyopu-á nê tyí yo sah, á ye à we. Nsyosefu pídí Yesu ye. A n wil Nasareti kwil.» ⁴⁶ Wáh yo sê, Natanayeli à syah ne, kwáhgbí se kú fẽ wil Nasareti kwil sòko ni? Filipi me yo ñ tyí ne, à pò n yah. ⁴⁷ Képah sòko, Yesu-á Natanayeli we à n pi ñ tñò, à ne ñkê, Yisrayel ney tótó-á yò, nê-á yínvi náh me ñ sòko pólle. ⁴⁸ Natanayeli me ne, nýáh sòko se à pĩ péle ni? Yesu me yo ñ tyí ne, Filipi-á pópó ñne n ye, gbí nê-á sò à me sènsóké sésow sò sòko, páh sò me ñne yah. ⁴⁹ Képah sòko, Natanayeli me ne: «Kwó-ò dí, Liyel Pídí ye ále. Áwò ye Yisrayel tãn yòtẽne.» ⁵⁰ Wáh yo sê, Yesu me à syah ne, páh yo ñ tyí ne páh sò me ñne n yah, gbí nê-á à me sènsóké sésow sò sòko, képah kó à kó à sê pé yò ni? Nte ñ yí-á kú tó n tẽ n pi tyí-ñgbno yò kú kal nópilè. ⁵¹ Té tó ñ syí yo pé tyí ne: «Kègbígbí tẽ yò, mé kéle n yo yé tyí, yé kú yínyò we yíkinmònole, té yínyò tònpi kú me n doko, té kú n tiki Névi Pídí* yòtah sòko.»

2

Fúr syáh nê-á syah Kana kwil sòko

¹ Képah náh, ké sèpìn tó-ò sòle, fúr syáh yó sò me n syah Kana kwil, Kalile gběnyah sòko. Yesu yú sò me ké sòko. ² Té pè sò me Yesu tó ye ké sòko, ànê ñ tò sáhpúle. ³ Páh me fúr syáh mè sòko, ñwè pò tekú. Káh pi sê, Yesu yú me yo ñ tyí ne, ñwè-á me tekú no tyí dé! ⁴ Yesu me yo ñ tyí ne, kwáh nê se à n yah n kó pé tyí ni? Pé gbí náh tñò se. ⁵ Képah sòko, ñ yú me yo ñwè díbípú tyí ne, wáh kú fyò pò tyi nónó yo pé tyí, pè sé pól pi. ⁶ Té dyéh yáhnpi kénúkò sò me Nsyifunò gblóy tónsàhnó* yinne à yíne pé tyi kònsàhnóle. Sé núkú núkú pól sò me lítírnò lèkwèkwe kénkòle. ⁷ Dò Yesu me yo pé tyí ne, pè ni mò pni nópí yíyíle. Pè me ni mò sé yíyíle. ⁸ A me ne, núkúnúkú pè tãh kyí tyi yah wàh-ò dí kó. Pè me tãh kyí à kó. ⁹ Képah sòko, tyi yah wàh-ò dí-á kè wò yah, kè sò me vi mò pi ñwène, té à náh sò me kéne ñwè wíl-ñsah pĩ. Nte ñwè díbípú nónó-á sò di mò yòle, pépi wò sò ké wíl-ñsah pĩ. Képah sòko, dí me fúr pí-ò dí ye, ¹⁰ té yo ñ tyí ne, no

§ 1:42 1.42 - Nsyõ nê tyí-á n yo áso sòko yò, tókú ñne n ye Nsyonasile. * 1:51 1.51 - Yesu-á Névi Pídí tyíle n yo, ñ gblóy ye à n ye. * 2:6 2.6 - Dyéh yáhnpi ànê gblóy tónsàhnó nê tyí-á n yo Liyel yah sòko yò, Nsyifunò ñkène ni mò n sah kéne yáhnpi sòko, té páh wil kóló sòko, képah náh pi, páh n tyah yòke yónóle, pé pé gblóy kãm n wel sépi ñne, ñ pé gblóy tó n sah Liyel yah.

pól-á níkěne ðivě pènèkì ñgbò dibi. Névyè-à wò kè syõ pé sòkò gbí nêne, nê-à me nónyí-ńkěne, pè n pyé kèpah dibi. Nte ñmò pyé ðivě pènèkì tẽ wò koh sah à pò nò yĩnkõ gbí tyí nì?

¹¹ Kèpah ye pì Yesu gbíl tyíríní gbenne, à ñ tórí wěkì. Káh pì sě, ñ tò sáhpú me gbah sě ñ yõ. A gbíl mè pì Kana kwil, Kalile gběnyah sòkò.

¹² Kèpah náh, ñmò ànê ñ yú, ànê ñ yúnpyé, ànê ñ tò sáhpú tiki yuku Kapernayumi kwil sòkò. Té sèpìn kwéy ó ye pè pì nénpó.

Gbòyìbì yínúnwìlkinóle Liyel ní-ńsah gbò sòkò

¹³ Té Nsyifunò yõrì tyénò syáh-á sò me de n te sě, Yesu me ðòkò yuku Yerusalemì kwil sòkò. ¹⁴ Wáh kyi Liyel ní-ńsah gbò sòkò, à kyi ne n yah gbòyìbì me gbòle n yí kè sòkò. Tùkù me nyehle n yām, tükù me kèpyénìne n yām, tükù me kèpikípikínòle n yām, té tükù tò mó me pò pé pó duke dukenò mò sah tàbálnó yõ, me séle n sah n tũ. ¹⁵ Kèpah tẽne, Yesu mno yísyó pì yèfõhle, té gbòyìbì nópi pól yìni wilki kéle Liyel ní-ńsah gbò sòkò, à tahlì pé kèpyénì ànê pé nyeh tyí. Té pó sàhntũpu tàbálnó tu wilki mò, pé pónó kò sè kwè. ¹⁶ Kèpah sòkò, té yo kèpikípikínò yàmpu tyí ne, pè sè pól tòkò n yal ásò. Pè káh pé Sú Liyel gbòle n pì gbò yí-ńsah gbòle. ¹⁷ Wáh fyò kèpah yo, ñ tò sáhpú dyò núkù to kò Liyel wey sébéy fí yó tyíle, nýāh sòkò-á kè me wárkínsàhnóle ne níkè:

«Liyel, á wòkò tyí nò yí ñ tyí, fók kè tyí sòno n pì ñ ko ko tẽne.»†

¹⁸ Kèpah sòkò, Nsyifunò yõtām Yesu syah ne, gbíl tir nê se à kù fě pì, nê-á n wěkì ne, yí mè pínó wěkì-á me ñ tyí nì? ¹⁹ Kèpah tẽne, Yesu me pè syah ne níkè, pè Liyel ní-ńsah gbò mè sò, páh kù kè tã mò sèpìn tònì sòkò.

²⁰ Wáh kèpah yo sě, Nsyifunò yõtām à syah ne, è, gbò nêne mò ye tikinini pó kénúkò sòkò, ñmò kù pò kèpah tã mò sèpìn tònì ó sòkò nì? ²¹ Nte Liyel ní-ńsah gbò nê tyí-á sò Yesu n yo, kèpah ye kù sò ñ pì n pi ñ wil gběnséle.

²² Kèpah náh, Yesu-á pò ku té yilki mò gbí nêne, ñ tò sáhpú dyò to kò ne wáh lésò kè yo sah. Kèpah sòkò, pè sě Liyel wey sébéy yõ sòkò, té sě Yesu welo yónsàhnó to yõ.

Yesu névyè pól fòkò sònole n pne

²³ Té Yesu-á sò me Yerusalemì sòkò, Nsyifunò yõrì tyénò syáh mè syáh-ńsah, à sò me gbíl tyile n pì névyè me n yah. Káh pì sě, névyè náhnáh sě ñ yõ. ²⁴ Nte Yesu sò me pé pól fòkò sònole n pne. Kèpah ye, ñmò tẽ wò náh sò me sě pé yõ. ²⁵ Á névi nì kèdúkùle n pne. Kèpah ye, à pò névi kèdúkù tẽ yo ñ tyí, kè yétò náh sò me ñ tyí.

3

Yesu ànê Nikodemù wě wénóle

¹ Nsyifunò sòkò, yěntě yó lésò me pè n ye Nikodemune. A sò me Farisi wěkì kópú sòkò. ² Sò yó lékâhne, à kyi wil Yesu tyí, té yo ñ tyí ne kwó-ò dí, gbíl tyí nóno-á ñmò n pì yõ, ñnì yó nítě náh fě sènknole ne n pì n pi, né

† 2:17 2.17 - Yah n te Gbálnó 69.10.

Liyel náh me tẽne. Képah-á, páh pĩ ne ñmo-á kwó-òle, nê-á Liyel teki mo. ³ Yesu me yo ñ tyí ne: «Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo á tyí, ñnĩ yó ñtẽ náh fẽ Liyel tórí we n pi, né tẽ náh tõ dubi késánne.» ⁴ Képah soko, Nikodemu ne, ñte névi wáhnmonteno náh, sõ se képah kɪ fẽ pi ni? A se kɪ fẽ ñ syi de ñ yú foko soko, kɪ tõ dubi ke ni-òle ni? ⁵ Yesu me tõ yo ñ tyí ne: «Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo á tyí, ñnĩ yó ñtẽ náh fẽ n de n pi Liyel tórí soko, né tẽ náh tõ dubi ni, ànê Liyel Mirki gbò yõ. ⁶ Névi nê-à dubi névi tyí, névi ye tẽne. Té névi nê-à dubi Liyel Mirki gbò yõ, Liyel Mirki n ne n me tẽ soko. ⁷ Káh n ye kè á gbàn du, máh sõnpule yo á tyí ne, yáh yĩne yé tõ n dubi késánne. ⁸ Nyáñ-à yáhkí dyo, nénpó ye kè n ne n pi n yuku. Á kɪ ké pínó yĩne n nohnı, té á náh n pĩ n pi nyáñ soko-á kè wil, ànê káh n yuku nyáñ. Névi nê-à dubi Liyel Mirki gbò yõ, tẽ to tyí n ne n me sèntẽne.»

⁹ Wáh yo sè, Nikodemu tõ ne, sõ se képah kɪ fẽ pi ni? ¹⁰ Yesu me yo ñ tyí ne: «Áwòle tyi kònsàhnó kwó-ò ñgbẽne Yisrayel soko, té á náh képahle n pne ni? ¹¹ Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo á tyí ne, áyáh nẽne n pne, képah tyí-á à n ne n yo. Áyáh nẽ we, à n pi képah tyí yónwáhpule. Nte yé náh me séle n fẽ n syi. ¹² Mâh sétáh yõ tyile n yo yé tyí, yé náh me sè sé yõ, mâh pò yĩnyõ tyile n yo yé tyí, yé kɪ pyè fẽ sè sépi yõ sõ? ¹³ Nnı yó ñtẽ náh dokɔ kyı yah yĩnyõ soko, à wil Névi Pídí tyí soko, ñmo nê-á wil yĩnyõ à tiki pò. ¹⁴ Sõ-á lésó Moyisi wahy kètò pi yésáhrıle gbènnı soko,* à dokɔ mo sah dahnı yõ, Névi Pídí to yĩne à dokɔ mo sèntẽne. ¹⁵ Képah soko, névi nê-à sè ñ yõ, tẽ kɪ tyé-ńkè min we. ¹⁶ Yah, kèkõyó névyé tyí ye kah nɔ Liyel tyí, képah ye à ñ Pi núkúni teki mo, ne névi nê-à sè ñmo yõ, tẽ tyí káh yuku, ñte tẽ tyé-ńkè min we. ¹⁷ Liyel tẽ wò náh ñ Pídí teki mo kèkõyó soko ne, à pò lékàhle névyé kõ pé tyípèl yĩnne dé! A ye à teki mo ne, kèkõyó névyé pwáhnmonɔ we ñmo gbò yõ. ¹⁸ Névi nê-à sè ñmo yõ, tẽ wò náh tõ n tuke n pi. Nte nê-à yahle sènóle ñmo yõ, tukey syıku te tẽ yõ, wáh sõnpı yahle sènóle Liyel Pi núkúni yõ. ¹⁹ Tukey mè we yò: Kyòo ye pò kèkõyó, té névyé tyípínó-á pi tyítúkúnine sè, fèntũ tyí nɔ kal pé tyí kyòole. ²⁰ Névi nê-à tyítúkúnine n pi, kyòo tyí náh n nɔ tẽ tyí gbógbó. Tẽ n pĩ ne páh kɪ pò kyòo yah, pé tyítúkúnı pínó-á kɪ wil mo kwèyy. Képah ye, à náh n pò kyòo yah soko. ²¹ Nte névi nê-à gbı wèkìle n kɔ, ñmo n pò kyòo yah soko. A n ne n me ké tyí ne, no pé tyípínó we pnéyy sépi nóno-á me n pi Liyel dyo dyo tẽne.»

Nsyõ-á nê yo Yesu tyí soko

²² Képah náh, Yesu ànê ñ tò sáhpú pò tẽ yah Nsyude gbènyah soko. A sò me névyele n wel n wilki ni soko. ²³ Té ni-á sò me dò Yeno kwil soko sè, képah ye Nsyõ to mó me wèlwillkínóle n pi nénpó. Névyé sò me n pò n pò ñ tyí, à kò à péle n wel n wilki ni soko. Nénpó sò me yúkey Salimi kwille. ²⁴ Légbıne, pè náh sò tõnı Nsyõ dah mo wòkònpèkè soko.

²⁵ Képah soko sò yóle, yékáb yó de Nsyõ tò sáhpú ànê Nsyifu yó wró, pé gblóy tõ n sah dùkù tyí yõ, à yĩne pé tyi kònsàhnóle. ²⁶ Káh pi sè, Nsyõ

* **3:14** 3.14 - Yah n te Yáhnó 21.4-9.

tò sáhpú me Nsyõ nyáh sò kyɪ yo ò tyí ne ñkě, pé kwó-ò dí, dí nê-á lésò ñne Nsyurdě yónkahñne, té à ò tyíle n yo pé tyí kè; à yah, ò tɔ-á me yuku névyele n wel n wilki ni sòko. Té no pól-á me pé yah mɔ ñmɔ ùñne. ²⁷ Nte Nsyõ me yo pé tyí ne ñkě: «Né Liyel náh yín-ńsah nêne névi kò, tẽ se kɪ fẽ kè we? ²⁸ Yépi nítè ye ñmɔ tãrfyòle ne máh lésò kè yo dal mɔ yé tyí ne ñmɔ náh Liyel ney yáhntòkonole. N tẽntò ó-á mé pɔ pí-ńsah ò yahle.† ²⁹ Yé yah, nê tyí-á sèpille, ò pɛ ye. Té pɛ mè kódí n mó ne n me pɛ mè tnò. Kódí mè-à pɛ mè we ñivìni sòko, kè n pɪ ñivìni ñgbẽne ò tyí. Sẽnkò ñivìni ye ñmɔ sòko. N nɪ me vɪ syɪ ké yín tyí. ³⁰ Wãh yĩne kè ne n mɔ ñmɔ yín wilnó yò, kwáh mó ne n wilki ñmɔ tyí sòko.

³¹ Névi nê-á n wil yĩnyò, ñmɔ ye no pól yò. Té névi nê-á me sétáh mè yò, sétáh mè névi ye ñne. Sétáh mè yò tyi ó ye ñmɔ kɪ fẽ n yãh dò. Nte, nê-á n wil yĩnyò, ñmɔ me no pól yò. ³² Wãh tyi nóno we, té tyi nóno noh, sépi tyí ye à n yo n wah, té ney náh me ò wey fẽ syi. ³³ Nte nê-à ò wey fẽ syi, tẽ me kéle n wèkɪ tótò ne gbí-á Liyel weyne. ³⁴ Ñmɔ nê-á Liyel teki mɔ, à ò Mirkile à kò yí. Liyel wey ye à n ne n yo. ³⁵ Sú Liyelle, ò Pídí tyí nɔ ò tyí. Képah ye à tyi pól dahbɪ ñmɔ gbò. ³⁶ Névi nê-à sě Liyel Pídí yò, tẽ kɪ tyé-ńkě min we. Té névi nê-à yahle sẽnóle ò yò, tẽ náh kéne min we n pi. Liyel pèkè kɪ me tẽ yò gbímegbí.»

4

Yesu ànê Samari pi yóle

¹⁻³ Képah sòko, Farisi wèkɪ kópú sò noh ne Yesu-á me tò sáhpúle n we, me péle n wel n wilki ni sòko à kal Nsyõne. Té Yesu nítè náh sò n wel n wilki névyele ni sòko ò gblǒy dé, ò tò sáhpú ye sò n pɪ ké tòle. Képah sòko, Yesu-á pɔ képah yónó noh gbí nêne, à yal Nsyude gběnyah sòko ànê ò tò sáhpúle, à ò syɪ n yuku Kalile gběnyah sòko. ⁴ Té képah wɔ sòko, à sò yĩne à Samari gběnyah kɔ kah. ⁵ Wãh n yuku, à kyɪ yini tẽ Samari kwil yó sòko, pè n ye Sikarle. Kéne kwil me Nsyosefu swãh tnò, nê-á lésò ò sú Nsyakòbɪ à kò. ⁶ Té Nsyakòbɪ kwlèy sò me ñénpó. Yesu-á wil kóló sòko té kwlo, à sò me kyɪ kò tẽ kéne kwlèy yò. Té gbí sò me yòtah sírr kénkò sòko.

⁷ Képah sòko, Samari pi yó-á pɔ yo dí-ńsah, Yesu me à syah ne à nine pé kò pé wɔ. ⁸ Té légbĩne, Yesu tò sáhpú sò me sòko yòke yáhndwe-ńsah kwil niyó. ⁹ Képah sòko, Samari pi me à syah ne, kè se pɪ sò té ñmɔ nê-á Nsyifule, à kɪ pɔ wɔ wɔ nine n ni péwɔ Samari ney tyí nɪ? Kègbɪ tẽ yò Nsyifunɔ náh ntyĩnɔ sò n pɪ n soh wè tyí ànê Samari tãñne. ¹⁰ Wãh yo sě, Yesu me yo ò tyí ne: «Liyel-á nêne névile n kò, wãh sò me kéle n pne, té pĩ nédúkú nê-á n yo n mɔ á tyí yò, áwɔ ye náhkɪ sò ni wɔ wɔ nine ò tyí, té à náhkɪ nine ò kò nê-á minne névile n kò.» ¹¹ Képah sòko, pi ne pé yòtè, kwlëndikɪ náh me ñmɔ tyí, té kwlèy-á mó tò me súkúlinóle, à se náhkɪ sò we nýãh kéne nine nɪ? ¹² Nkě pépi náh ney Nsyakòbɪ nê-á pé kò kwlèy mène, té kè ni wɔ sòko ànê ò wènpile, à tahlɪ ò yípèy tyí, ñmɔ se

† 3:28 3.28 - Yah n te Malaki 3.1.

kal Nsyakõbı mène ni? ¹³ Yesu me ne: «Névi nê-à kwlëy mè ni wõ, níki kɪ tõ põ tẽ tẽ. ¹⁴ Nte ñmõ-à nine névi nê kõ, tẽ-à kè wõ, níki náh tõ tẽ tẽ n yah n pi póllè. Kè kɪ n põ n mõ lègbèr tyí kòlè tẽ sòkõ, kɪ tyé-ńkê minne n kõ.»* ¹⁵ Képah sòkõ, pi à syah ne pé yõtê, à pé kõ kéne nine, níki kõ kè káh tõ péle n tẽ, ànê pé káh tõ põ ásõ yõ tẽ di yinne.

¹⁶ Wáh yo sê, Yesu me ne, à kyɪ ñ pe ye pè põ ásõ. ¹⁷ Képah sòkõ, pi ne pe náh me pé tyí. Yesu me ne, gbı-á à yo ne pe náh me pé tyí. ¹⁸ Pɛbı nɛpı kwál tyí-á à tẽ yah sòkõ, té nê tyí-á tõ ñne núkúnúkú yõ, gbı-á à yo, ñ pe náh ñne. ¹⁹ Képah tẽne, pi me yo Yesu tyí ne pé yõtê, páh kè kyõmı we ne, Liyel tẽntõ syinyo-ò-á ñne. ²⁰ Nkê pépi náh tãn-á Liyelle n gbilki rýáh sòkõ, nénpó-á me yõlɪ mè yõ yáhàh.† Nte pépi Nsyifunõ wõlè, pépi n ne n yo ne, Liyel-á yĩne à ne n gbilki rýáh sòkõ, nénpó-á me Yerusalemi sòkõ. ²¹ Képah sòkõ, Yesu me yo pi tyí ne: «Sê ní yõ. Sõ yó me n pi, ney náh tõ põ Sú Liyel gbilki n pi yõlɪ mè yõ, képah náh pı, Yerusalemi nê sòkõ. ²² Yépi Samari tãnne, yé Liyelle n gbilki té yé náh ñne n pne. Nte ápi Nsyifunõ tyí ye Liyel syõ à pwáhnmonõlè n kõ. Képah ye á ñne n pne, té ñne gbilki. ²³ Nte gbı yó me n pi, nê-á me te núkúnúkú n̄tẽne yõ. Képah sòkõ ye Sú Liyel gbilkipú kègblo kɪ ñne n gbilki ñ Mirki gbõ yõ sòkõ ànê gbı wèkì yõ. Gbilkinó mè dùkú pípú névyè ye Sú Liyel n ne n yah n kõ. ²⁴ Liyelle, Mirki ye ñne. Képah ye, nónó-á ñne n gbilki, pè yĩne pè ñne n gbilki ñ Mirki gbõ yõ, ànê gbı wèkì yõ.» ²⁵ Képah sòkõ, pi à syah ne, páh pĩ ne Liyel ney yáhntòkòno-á kɪ n põ n pi, nê-á pè n ye Kristale. Ñmõ-à põ gbı nène, wáh kɪ põ tyi pól dùkú yo wah pé tyí. ²⁶ Yesu me ne: «Ñmõ ye ñmõlè, nê-á n yo n mõ á tyí yõ.»

²⁷ Wáh me képah yónó sòkõ, ñ tõ sáhpú me pé syı põ de. Té páh põ à we à me n yáh ànê pile sê, kè pé gbàn du.‡ Nte pé sòkõ yó n̄tẽ náh fẽ syi à piki yah ne, kwáh nê se à n yah n kõ pi mè tyí, képah náh pı, tir nê se à n yo ñ tyí ni? ²⁸ Képah tẽne, pi ñ ni pín sah nénpó, té to kyɪ kwil nuyó, à kyɪ tyah n yo no tyí ne, ²⁹ pè põ ne n yah dí yóle, à péwõ tyípini pól yo pé tyí lé! Ñmõ káh kɪ nê Liyel ney yáhntòkòno-á dé? ³⁰ Képah sòkõ, névyè me wil kwil nuyó me n yuku Yesu tnõ.

³¹ Té léghĩne, Yesu tõ sáhpú sò me Yesule n ni ne, kwó-ò dí, à yõke yõ kè! ³² Nte Yesu me pé syah ne, yõke yó-á me péwõ tyí yõ yõ tẽne, nê-à pépi náh kéle n pne. ³³ Képah sòkõ, ñ tõ sáhpú sò me wẽne n piki n yah ne, ñn̄i se kɪ me põ yõkele à kõ ni? ³⁴ A me yo pé tyí ne: «Liyel nê-á tekı mõ ñmõlè, wáh me nê tyí, képah pínõ ànê ñ tõ pín̄tenõ ye pı ñmõ yõkele. ³⁵ Yépi náh ńkêne ne n yo ne, ñwóló rýáh-á tõ wũ té sèmuکو tòko gbı kɪ no di? Nte ñmõ wõ kɪ yo yé tyí ne, yé yé yey yõ n yah sèmuکوlè kòntẽnóle swáh sòkõ, tòko tòko tẽne. ³⁶ Névi nê-à me sèmuکوlè n tòko, ñ tõ pínó lédyáhnı me te ñ tyí; sèmuکو pórı nê-á à n tuke n mõ, névyè ye nónó-á kɪ tyé-ńkê min we n pi. Képah sòkõ, névi nê-á mõ sèle, ànê névi nê-á sè tòko, pé pól kɪ n̄v̄n̄i

* **4:14** 4.14 - Yah n te Nsyeremi 2.13. † **4:20** 4.20 - Nsyifunõ-á sò yahle pínsòhnóle Samari tãnne, képah ye Samari tãn kõ pè me kyɪ pé Liyel ní-ńsah gbõ mõ sah gbõpõle yõlɪ yó yõ, nê-á pè n ye Karisimne. ‡ **4:27** 4.27 - Nsyifunõ nónó-á sò pı kwópúle, pè náh sèle n fínki wáh me ñ gbõy; ké dú doko káh pı Samari neyne.

pi wě tyí. ³⁷ Képah n wěki ne, gbu-á sëmĩrkĩ mène, nê-á n yo ne ríkê: «Nnĩ ki sëmukõ mõ, té nnĩ ki sè tãkõ.» ³⁸ Yépi náh swáh nê tõ, rímõ yé tekũ mõ ne, yé kyĩ képah sëmukõ tãkõ. Nósyõ ye tõ pi ké sãkõ, yépi kõ yé põ we de pé tõ pínõ yén sõ.»

³⁹ Té pi mè-á sõ wey nê yo ne, dí mè-á péwõ tyípínì pól yo pé tyí, képah yĩnne Samari tân náhnáh sõ sě Yesu yõ kwil mè sãkõ. ⁴⁰ Képah ye Samari tân nópi-á kyĩ Yesu tyí, pé à ni ne à wũ pé tyí. Yesu me wũ nénpõ à sèpìn níni pi. ⁴¹ Képah tēne, névye náhnáh tõ sě Yesu yõ wáh welõ nónõ yo pé noh sèpi yinne. ⁴² Té me tyah n yo pi mè tyí ne, ñmõ yóre ó yin náh tõ pépi sě Yesu yõ dé! Nkě pépi ñtē tã-á ñ wey we noh níkále, té pĩ ne kègbi tē yõ, ñmõ-á ñtyĩno kèkõyõ pwáhnmõ-òle.

Né-ñgbě yó pídí dènmõnõle

⁴³ Yesu-á sèpìn níni nópi pi te, à yal nénpõ à yuku Kalile gběnyah sãkõ. ⁴⁴ Té à mó tõ lésõ kè yo ne, Liyel tēntõ syinyo-ò náh n tē ple ñ sú kwil sãkõ. ⁴⁵ Nte Kalile tân tã-á lésõ kyĩ Nsyifunõ yõrĩ tyénõ syáh sãkõ Yerusalemũ sãkõ, té Yesu tyípínõ we sě, képah ye wáh põ põ pé gběnyah sãkõ, pé me à tõ sah tē.

⁴⁶ Képah sãkõ, Yesu sãkõ kéne gběnyah kwil mè sãkõ, nê-á pé n ye Kanale. Nénpõ sãkõ ye lésõ à ni vi mõ pi ñvène. Té né-ñgbě yó lésõ me yõtē dí yó tyí Kapernayumi kwil sãkõ. N pídí náh lésõ me lènõle. ⁴⁷ Wáh põ noh ne, Yesu-á me wil Nsyude gběnyah sãkõ à põ Kalile sãkõ, à me ñ nyáh sõ kyĩ à ni ne, à tiki põ Kapernayumi sãkõ, à põ pé pídí de mõ pé kõ; wáh me n tyah kúnõle. ⁴⁸ Yesu me yo ñ tyí ne, pé se yó ki fě sě yah péwõ yõ; né gbil ànê gběndũni tyi náh pi pé we ni? ⁴⁹ Nte dí me tõ yo ñ tyí ne, pé yõtē, à tiki põ súú péwõ ñinne pé dípir káh põ ku. ⁵⁰ Képah sãkõ, Yesu me yo ñ tyí ne, à ñ syĩ sãkõ ñ ñinne, ñ pídí-á de. Dí me sě ñ wey mè yõ, té ñ syĩ. ⁵¹ Wáh me wěki yõ, ñ tõnpĩbĩ põ à yohnĩ, té yo ñ tyí ne, ñ pídí-á de. ⁵² A me pé piki yah ne, gbĩ nê se fáhfháh de ñ tyí ni? Pé me yo ñ tyí ne, rúnĩ gbĩntõ põ sãkõ-á wilvyáhni à fin mõ. ⁵³ Képah sãkõ, dípir sú kè kyõmũ we ne légbĩ mè-ó sãkõ-á Yesu yo pé tyí ne, pé ne n yuku, pé pídí-á de. A tãkõ légbĩ tyí, ñmõ ànê ñ gbõ tân pól sě Yesu yõ. ⁵⁴ Té Yesu-á wil Nsyude gběnyah sãkõ, à põ Kalile gběnyah sãkõ, képah ye à pi gbĩl ní-òle.

5

Sèkùkù dí yó dènmõnõle Yerusalemũ kwil

¹ Tyi nópi sókõntenõ náh, Nsyifunõ syáh yó-á põ n syah Yerusalemũ kwil sãkõ, Yesu dõkõ yuku nénpõ. ² Té Yerusalemũ kwil sãkõ, pékì yó sõ me tũnsàhnõle nine ké sãkõ ké kwil dé-risah yó tnõ, nê-á pé n ye Képyèni dé-risahle. Pé kéne pékìle n ye Betisatale Yebre wey sãkõ. Kènkálnõ kwlõ sõ me pínõle ké gbõpõ sãkõ. ³ Yámpũ náhnáh sõ me sèntènõle kènkálnõ nópi sõ. Yítũbi sõ me, ànê gbáhkì núkú névyele, à tahlĩ sèkukubi tyí. [Pè sõ ríkène ne me ni dúkúrĩnmõnõ syĩki n tē. ⁴ Yé náh we di, yĩnyõ tõnpĩ yó sõ ríkène ne n de n põ ni mè sãkõ, ñ kéle n dukuri n mõ, té yónwõ nê ñgbõ-à

de ni mè soko, n̄ yam-à s̄õ me dukù n̄ne, à n de.] ⁵ Té n̄n̄pó soko, dí yó l̄esõ me s̄ekùkùle pópó ye yõgb̄am pó kwártõn̄õ. ⁶ Yesu-á à we s̄ẽ, té p̄i ne ñ s̄ent̄en̄õ di-á mo n̄n̄pó, à à piki yah ne, à se me ké tyí ne pé de ni? ⁷ S̄ekùkù dí me ne, pé yõt̄ẽ, ni-à tyah n dukuri n mo gb̄í n̄ne, ney n̄áh n we à péle n yoh̄n̄i n mo pé n we n de ké soko. Péwõ t̄ẽ-à pópó ne pé we n de, ñn̄i pé dyáh t̄ẽ n de. ⁸ Wáh yo s̄ẽ, Yesu me yo ñ tyí ne, à yuku ñ s̄ẽ s̄ẽ kwáh t̄okõ ne n k̄õ. ⁹ N̄n̄pó swõ, dí nukú de. A me yuku ñ s̄ẽ s̄ẽ kwáh t̄okõ à n k̄õ.

Té l̄esõ p̄õ ȳine Nsyifuno mu mi yòhle. ¹⁰ Képah soko, dí n̄e-á dén̄m̄õn̄õ we, Nsyifuno yõt̄ãm à syah ne r̄ík̄ẽ, mu mi yòh-á kweyne. A n̄áh ȳine à ñ s̄ẽ s̄ẽ kwáh t̄okõ ne n k̄õ. ¹¹ Nte dí me pé syah ne, n̄e-á de mo péle, ñm̄õ-á yo pé tyí ne, pé pé s̄ẽ s̄ẽ kwáh t̄okõ ne n k̄õ. ¹² Pé me à piki yah ne, n̄e se yo ñ tyí ne, à ñ s̄ẽ s̄ẽ kwáh t̄okõ ne n k̄õ ni? ¹³ Légb̄ine, Yesu mó t̄õ s̄õ yal te dí mè tn̄õ, à de tówù soko n̄n̄pó. Té dí n̄e-á s̄õ Yesu de mo, kéne dí n̄áh s̄õ ñne n pne. ¹⁴ Képah n̄áh, Yesu p̄õ à we Liyel ní-nsah gb̄õ soko té ne, à yah, wáh dén̄m̄õn̄õ we yò, à káh t̄õ tyíp̄elle n pi, tir yó k̄õ k̄õ p̄õ à n̄õ n̄e-á kal n̄yõle dé! ¹⁵ Képah t̄ẽne, dí kyí ké yah yo Nsyifuno yõt̄ãm syah ne, Yesu-á s̄õ de mo péle. ¹⁶ Képah soko, Nsyifuno yõt̄ãm tyah lékähle Yesule n k̄õ, wáh s̄õnp̄ile dén̄m̄õn̄õ pi mi mi yòh s̄õle.* ¹⁷ Yesu me ne, péwõ Sú Liyel-á me t̄õ soko k̄umm, péwõ t̄õ-á me s̄ent̄ene n pi. ¹⁸ Yesu-á képah yo s̄ẽ, Nsyifuno yõt̄ãm t̄õ lékähle ñne n gbah n k̄õ, à ñ k̄õnm̄õ-risahle n yah n k̄õ, té ne wáh me mi mi yòh d̄elle n pi. A wil képah soko, wáh t̄õ me n yo ne r̄ík̄ẽ, pé Sú t̄õt̄õ-á Liyelle, à ñ gbl̄õyne n pi nukùle ñne.

Tyi n̄onó-á yo Liyel Pídí tyí soko

¹⁹ Képah soko, Yesu me t̄õ yo pé tyí ne r̄ík̄ẽ: «Kègb̄ıgb̄ı t̄ẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, Pídí n̄áh f̄ẽ tir yó n̄t̄ẽ pi n pi ñ yah ȳine, né à n̄áh ké p̄ínó we yah Sú Liyel tyí. Sú Liyel-á ñne n pi, s̄enk̄õ ye Pídí to n ne n pi. ²⁰ Pídí tyí n̄õ Sú Liyel tyí. Képah ye, wáh tyi n̄onó p̄õlle n pi, à sé p̄ínõle ñne n w̄ẽk̄ı. Té wáh tyi n̄onón̄e à w̄ẽk̄ı, à k̄ı t̄õ p̄õ sé lékan p̄ínõle à w̄ẽk̄ı n pi, n̄onó-á k̄ı yé gb̄an du. ²¹ S̄õ-á Sú Liyel lékȳile n yilki n mo, à minne péle n k̄õ, s̄ent̄ẽ ó ye névi n̄e-à Pídí dyo, à minne t̄ẽ k̄õ. ²²⁻²³ Sú Liyel me ké tyí ne, no pól gb̄ilk̄ínõle n sah Pídí yõ, s̄õ-á pé kéle n sah ñm̄õ yõ. Képah ye, à n̄áh ñn̄i yó n̄t̄ene n tuke. A ye no pól tukey tyí dah̄ı ñ gb̄õ. Té névi n̄e-à gb̄ilk̄ínõle n sah-ñk̄ene ñm̄õ yõ, ñ t̄ék̄ın̄m̄õ-ò Liyel ye t̄ẽ yahle gb̄ilk̄ínõle. ²⁴ Kègb̄ıgb̄ı t̄ẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí ne, névi n̄e-à ní wey noh, té s̄ẽ ní t̄ék̄ın̄m̄õ-ò yõ, t̄ẽ-á k̄ı tyé-r̄ík̄ẽ min we. A n̄áh n tuke n pi. Wáh wil te k̄ũ soko, té min we.† ²⁵ Kègb̄ıgb̄ı t̄ẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, gb̄ı yó me n pi, n̄e-á me te nukúnúkú n̄t̄ene yò. Képah soko ye névȳe n̄onó-á me kúnõle Liyel tyí ñ̄ne, pé k̄ı ñm̄õ ȳinp̄õ noh, ñm̄õ n̄e-á Liyel Pídine. Té n̄onó-à k̄ẽ noh, pé k̄ı min we. ²⁶ S̄õ-á Sú Liyelle min n̄et̄ene, s̄ẽ ye ñm̄õ n̄e-á ñ Pídine, à ñm̄õ to k̄õ mé pi

* **5:16** 5.16 - Yáh we Nsyifuno yõt̄ãm lékähle Yesule n k̄õ, pépi t̄ẽ s̄õn̄õ soko, wáh névi de mo mi mi yòh s̄õle, t̄õ ye á pi. † **5:24** 5.24 - Wey n̄e-á Yesu yo ásõ soko yò ne r̄ík̄ẽ: «Wáh wil te k̄ũ soko, té min we.» Képah ñle n w̄ẽk̄ı ne, tyíp̄el-á ȳik̄ínõ n̄e pi Liyel ñ̄n̄e névȳe wr̄õ, k̄ũ-á kéle Liyel tyí ñ̄ne. Nte Yesu yõ s̄en̄õle, tyé-r̄ík̄ẽ min tyahn̄õ-á kéle Liyel tyí ñ̄ne.

min nétêne. ²⁷ Té máh pi Névi Pídíne sê, à tukey tükènò ténwenoie ní kô. ²⁸ Nte yé káh n ye tyi nópi yé gbân du. Gbî yó me n pi, lékyî pól kí ní yînpõ noh, ²⁹ té kí yuku. Képah soko, nónó-á tyípéplò pi, pépi kí yuku tyé-ńkê min we yinne. Té nónó-á mó tyípél pi, pépi wò kí yuku fòh yinne. ³⁰ Nmo náh fê tir yó ńtê pi n pi ní yah yíine. N Sú Liyel-à yo sô ní tyí, sê ye mè n ne n kãm weyne tukey soko. Mé náh me ní gblóy nìvìní tyi pí-ńsahle n yah n kô. Sú Liyel nê-á tekí mo ńne, ñmo-á me nê tyí, képah ye mè n ne n pi. Képah ye, ní wey kãmno n pi gbí wêkí yô.

³¹ Nmo-à kí nê n yo ní gblóy tyíle, nê kí sê ní tyíyónó yô? ³² Nte nékáhkí ye n yo n wah ní tyíle, té mé pí ne tyi nónó-á à n yo ñmo tyí soko, gblò-á séle. ³³ Yáh névye nónó tó Nsyõ tyí ñmo tyí soko, té à tyi nónó yo, gblò ye séle. ³⁴ Nte mé se yó me n yah n kô ne, névi tê wò ní dùkùle n yo? Yé pwáhnmoño we yin ye mé tyi nópile n yo yé tyí. ³⁵ Nsyõ lésò pi kyòole fòtnò tũnsàhnò tyí kòle. Té kè yé dyò, yé nìvìní pi ñ kyòò soko wrò kwéy yó ó soko. ³⁶ Nte ñmo wole, Sú Liyel-á tãn nónó dahbí ní gbò ní kô mé n pi, sépi ńtê me ní dùkùle n wêkí n wah n kal Nsyõ-á nê yo ní tyí soko. Kéne tãn nópi pínó ye n wêkí ne, Sú Liyel-á tekí mo ńne. ³⁷ Té à wil képah tyí soko, Sú Liyel nê-á tekí mo ńne, ñ tó ní tyí yo wah. Nte yé náh ñ welò noh yah pólle, yé náh se tó à we yah yíne. ³⁸ N wey náh me n tê yé nno soko. Yé náh we wáh ñmo tekí mo, yé yahle sênoie ní yô di? ³⁹ Yè n ne me n sô ne, yáh kí tyé-ńkê min we Liyel wey sébéy kárnó soko, ñ té kéle n kar firfir. Nte képah ye mó tó yo wah tótó ñmo tyíle. ⁴⁰ Té yé náh mó tó me ké tyí ne, yé pò ñmo tyí, yé pò tyé-ńkê min we.

⁴¹ Mé náh me n yah n kô ne névye ńne n gbilki. ⁴² Mé yé dùkùle n pne. Liyel tyí náh no ye tyí. ⁴³ N Sú Liyel yin yó ye mé pò, té yé náh ní tê ple. Nte ñní yó-à nukú pò ñ yah yíine yò, yé kí ñmo tê ple. ⁴⁴ Yé kí fê sê ní yó sô, yépi nónó-á me ké tyí ne yé wêne n gbilki, té yahle gbilkínó yáhnkònoie, nê-á n we Liyel nukúni ó tyí? ⁴⁵ Yé káh ne me n sô ne, ñmo-á kí kyí yé kô n pi lékàhle Sú Liyel yah soko dé! Yé gbò sàhnó-á me Moyisi nê yô, ñmo ye kí kyí lékàhle yé kô. ⁴⁶ Nmo tyí me Moyisi wárki sah ñ sébéynó soko. Gbì-à yé sò me sê ñmo yô, yé náhki me sê ñmo tó yô. ⁴⁷ Nte yé náh fyò me sê ñmo tyi wárkínsàhnò yô, sô me yé kí fê sê ñmo welò yô wé?»

6

Tówú ñgbê púnóle

¹ Képah náh, Yesu soko Kalile yó-ñgbê kahnune. Pè tó sò kéle n ye Tiberiyadi yó-ñgbêne. ² Té Yesu-á gbíl nónó pi soko à yámpú nónó de mo tówú we, sépi yinne, tówú ñgbê sò me ñ sò tê. ³ Képah soko, Yesu me dokò kyí kô tê yòhí yó yô ànè ñ tò sáhpúle. ⁴ Légbíne, Nsyifunò yòri tyénó syáh sò me de n te. ⁵ Té Yesu-á ñ yah yô yah, à tówú ñgbê we pè me n pi ñ tnó. Képah tène, à Filipi piki yah ne, pé se kí we nýah yòke dwe dwe tène kí tówú mè kô pè kí yô ní? ⁶ Nte fyàhnyahnó ye sò Yesu n fyàh n yah Filipi fòkole. Nkê, wáh sò nê pi n pi, à sò kè pí te. ⁷ Wáh yo sê, Filipi me à syah

ne, deniye pó pló* lègbām (200) fyé búrn dwénóle, kàh sò yīki tyíí tyíí, kè nàh n yīne n pi péle. ⁸ Képah sòko, Yesu tò sáhpú sòko nê-á Simo-Pyeri gbēndí Andrele, ñmɔ me yo Yesu tyí ne, ⁹ búrn† pló kwló ànê yēnkyo pló nínó-á me dīnpir yó tyí ásò. Nte sépi se kɪ tir nê pekɪ nékwínkí nópi dükù tyí ni? ¹⁰ Légbíne filkí sò me dò nénpó. Képah sòko, Yesu me yo pé tyí ne pè no pól kō pè kō tē sétáh. Dibi népí kèyō nínó kyegbām (5 000) kénkō ye sò me pé sòko nénpó. ¹¹ Képah sòko, Yesu me búrn nópi tɔko, té wɛkɪ Liyel tyí, té sè dibi névyé tyí, nónó-á sò me nénpó. Wāh yēnkyo tɔ tɔko, sēnté ó ye tō à pɪ, té sè dibi no kō, pé pól wɛ pāh sò me ké tyí sō. ¹² Pāh yō tō gbí nēne, Yesu me yo ñ tò sáhpú tyí ne, pé sé téló tuke n mɔ, pé káh n ye kèyāh nítè pɔ n yuku. ¹³ Búrn pló kwló táhnkwlónsáhnó nê túkù-á sò me wū tē, pé me sè kwel mɔ, tɔkonɪ gbōninó yīne. ¹⁴ Névyé-á Yesu gbíl pínó wɛ sē, pé ne: «Liyel tēntò syínyo-ò nê-á sò yīne à pɔ kèkōyó, ñmɔ ye dí mēne tótó.» ¹⁵ Képah sòko, Yesu pī ne pāh kɪ pɔ ne, pāh péwɔle n tē n káhlɪ n pɪ yòtēne. Kāh pɪ sē, à tō yal pé tnò à sòko yōh yō ñ gblóy núkúnine.

Yesu kólóle yó-ñgbē yõtah

¹⁶ Té níví lisyi-á pɔ nɔ, Yesu tò sáhpú tiki yuku yo-ñgbē vyāh yah, ¹⁷ à kyɛ de krótókè yó sòko, à tyah n yuku yónkahnune, Kapernayumi kwil ñne. Lékāh sò me mɔ te, té Yesu nāh tōñí sò me pɔ pé tnò. ¹⁸ Nte yáhpéké yó sò me kō me nine n fū n dɔko. ¹⁹ Képah sòko, pāh krótókè to kyɪ yīni tē kílonó kwló kénkō tyí, pé Yesu wɛ à me n kɔ n pi yo yõtah pé krótókè ñne. Kāh pɪ sē, tíkí pè tē. ²⁰ Nte Yesu me yo mɔ pé tyí ne: «Ñmɔ ye, yé káh tíkí pɪ.» ²¹ Képah sòko, pé sò me ké tyí ne pé à twah krótókè sòko, té kè núkú yīni tē yóngbalɪ tyí, rýāh-á sò pè n yuku.

Yesu ye yōkele, nê-á minne n kō

²² Képah sòko, dīndalle tówú nê-á sò wū pé ñníní mé-ńsah, pé kè kyɔmɪ wɛ ne krótókè núkú ó-á ñnínine me. Nte Yesu tò sáhpú ó-á sò de ké sòko à sòko, Yesu tɔ nāh sòko péle. ²³ Té krótónè yísyó mó me wil Tiberiyadi kwil sòko, me pɔ n de rýāh sòko-á sò Tē ñgbē Yesu yōke tɔko té wɛkɪ Liyel tyí, té kéle tówú mē kō pè yō. ²⁴ Nte tówú-á pɔ pī gbí nēne ne Yesu nāh me, ñ tò sáhpú tò nāh me nénpó sòko, pé núkú de krótónè sòko, à sòko Yesu yáhnkō-ńsah Kapernayumi kwil sòko. ²⁵ Képah sòko, pāh kyɪ à wɛ yo-ñgbē kahnune, pé à syah ne, kwó-ò dí, gbí nê se à pɔ ásò ni? ²⁶ Nte Yesu me pé syah ne: «Kègbɪgbɪ tē yō, mé kéle n yo yé tyí ne, yāh gbíl tyi nónó wɛ, sépi-á nēne n wēkɪ, képah yīn nāh yé n yah n kō ñne dé! Yōke nê-á yé wɛ yō tō, képah yīn ye yé n yah n kō ñmɔle. ²⁷ Yé káh tōle n pɪ yōke yīnne, nê-á kɪ n yuku n pi. Yé tōle n pɪ yōke yīnne nê-á kɪ n tē n pi kúmm, té tyé-ńkē minne n kō. Névi Pídí ye kɪ yé kō n pi kéne yōkele, ñmɔ nê-á Sú Liyel kè wēkɪ ne pāh pé tórlé à kō.» ²⁸ Képah tēne, pé à piki yah ne, tyi

* 6:7 6.7 - Deniyele, pó yó ye sò kéle. Képah pó núkú kɪ sò fē nɔ nénúkú gbìyíkí núkú tò pínó dāne. † 6:9 6.9 - Sēmuko yó sò me dēnpéfāhkile pè n ye wɔrsɔle, képah mi ye sò pè mɪ búrn mēne.

nónó se pé yĩne pé pi, pé mó Liyel tò we pi ni? ²⁹ Yesu me yo pé tyí ne: «Liyel-á nê tekti mo,† yáh ki sê ñmo yõ, képah ye Liyel tòle.»

³⁰ Pè me yo n̄ tyí ne, gb̄il tir nê se ñmo ki pi pé w̄eki, pé k̄õ pé sê ñ yõ ni? Tir nê se à ki pi ni? ³¹ Pépi náh tãn-á yõke yõ gb̄enni soko, nê-á pè n ye m̄anne,§ à yĩne s̄õ-á kè w̄ark̄i sah ne:

«À ye yõkele pè k̄õ pè yõ nê-á wil ȳinyõ.»*

³² Nte Yesu me ne: «Kègb̄igb̄i t̄ẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí ne, Moyisi náh k̄õ yéle yõke m̄ene nê-á wil ȳinyõ dé, ní Sú Liyel ye n k̄õ yéle yõke gb̄ule, nê-á n wil ȳinyõ. ³³ Kéne yõke nê-á Liyel n k̄õ nê-á wil ȳinyõ à tiki po, képah ye minne kèk̄oyó névyele n k̄õ.»

³⁴ Képah soko, pè ne pé yõt̄ẽ, à yõke† m̄ene péle n k̄õ gb̄imegb̄i kè.

³⁵ Képah t̄ene, Yesu me yo pé tyí ne: «Ñmo ye yõke m̄ene, nê-á minne n k̄õ. Névi nê-à po ñmo tyí té sê ní yõ, kw̄eki ànê ník̄i náh t̄õ t̄ẽ t̄ẽ n yah n pi. ³⁶ Té mé ye kè yo te yé tyí ne yáh ní we. Nte yé náh me sê ní yõ.

³⁷⁻³⁸ Nmo náh wil ȳinyõ à tiki po ní dyo ȳii tyi pi ȳinne dé! Nê-á tekti mo ñne, ñmo-á me nê tyí, képah pi-nsah ye mé po. Képah ye, Sú Liyel-à nónó pólle ní k̄õ, pè ki po ní tyí. Té nê-à po ñmo tyí, mé náh à milki n pi pólle.

³⁹ Té nê-á tekti mo ñne, ñmo-á me nê tyí, képah ye yò ne ñk̄ẽ, páh nónóne ní k̄õ mé káh n ye pé soko yó ñt̄ẽ tyí yiki. Nte mé mó n po pé lékyi yilki mo gb̄iȳiki téy s̄ole.‡ ⁴⁰ Té yah, ñmo Sú-á me nê tyí, képah ye yò ne, névi nê-à ñ yah mo ñmo ñ̄inne, ñmo nê-á Píďine, té sê ní yõ, t̄ẽ tyé-ñk̄ẽ min we, té ñmo mó t̄ẽ lékó yilki mo gb̄iȳiki téy s̄ole.»

⁴¹ Képah soko, Nsyifunõ tyah Yesu s̄eyòkèle n yo w̄ẽ tyí, w̄ah s̄onp̄ile s̄ò yo ne péwo-á yõkele, nê-á wil ȳinyõ à tiki po. ⁴² Pè s̄ò me yo tũ ne, Nsyosefu píďi Yesu kò ñne ni? Nmo nê-á pé ñ sú ànê ȳĩne n pne, à se pi s̄õ té po n yo nukúnúki ne, páh wil ȳinyõ à tiki po ni? ⁴³ Képah soko, Yesu yo pé tyí ne: «Yé káh ní s̄eyòkèle n yo yé w̄ẽ wr̄ó. ⁴⁴ Nn̄i yó ñt̄ẽ náh f̄ẽ n po n pi ñmo tyí, né Sú Liyel nê-á tekti mo ñne, ñmo náh t̄ẽ yah t̄ẽ. Té ñmo ki mó t̄ẽ lékó yilki mo gb̄iȳiki téy s̄ole. ⁴⁵ Kè me w̄ark̄insahnóle Liyel t̄entò syinyopu s̄ébéynó soko ne: «Liyel ki pé pól kw̄o.»§ Nte névi nê-à Sú Liyel wey noh té ñ kwónó f̄ẽ syi, t̄ẽ n po ñmo tyí. ⁴⁶ Nte nn̄i yó ñt̄ẽ yí náh t̄ẽ yah Sú Liyel yõ, à wil ñmo tyí soko, ñmo nê-á wil ñ tn̄ô. Nmo ó we ñne. ⁴⁷ Kègb̄igb̄i t̄ẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à sê ní yõ, t̄ẽ ki tyé-ñk̄ẽ min we. ⁴⁸ Nmo ye yõkele nê-á minne n k̄õ. ⁴⁹ Yé náh tãn ye yõke yõ gb̄enni soko, yõke nê-á pè n ye m̄anne.* Nte képah fyé yõ, pé pól náh po ku dí? ⁵⁰ Té yõke nê t̄ẽ wo-á n wil ȳinyõ à tiki po, névi nê-à képah yõ, t̄ẽ náh t̄õ ku n yah n pi. ⁵¹ Nmo ye yõkele, nê-á wil ȳinyõ à tiki po, té minne n k̄õ. Névi

† **6:29** 6.29 - Yesu-á ne Liyel-á ne páh ki nê tekti mo, ñ gb̄l̄oye à n ye. § **6:31** 6.31 - M̄anne, yipóri pépér yó ye kéle lésó Liyel n tiki n mo Yisrayel t̄anne n k̄õ pè n pi yõkele, gb̄i nê-á lésó pè me gb̄enni soko. Yah n te Yálnó s̄ébéy 16. * **6:31** 6.31 - Yah n te Gbálnó 78.24. † **6:34** 6.34 - Yõke nê tyí-á Yesu n yo ásó soko yò, min yõke ye. Té nónó-á n piki n yah ñne, pépi s̄ò me n s̄ò ne kèk̄urki ȳii yõke tyí-á à n yo. ‡ **6:39** 6.39 - Gb̄iȳiki téy nê tyí-á n yo ásó soko yò, Liyel tukey tuke s̄ò tyí ye kè n yo. § **6:45** 6.45 - Yah n te Yesayi 54.13. * **6:49** 6.49 - Yah n te Nsyõ 6.31.

nê-à kéne yõke yõ, tẽ kɩ tyé-ńkê min wɛ. Yõke nê-á mé kɩ n kõ n pi, ń wil gbẽnsê ye. Mé ye kéle n kõ ne, kèkõyó névyɛ min wɛ.»

⁵² Képah tẽ soko, yékâb ñgbê de Nsyifuno wró. Pè sò me n yo ne, dí mè se kɩ fẽ ñ wil gbẽnsêle pépi kõ sõ yõkele nɩ? ⁵³ Képah soko, Yesu yo pé tyí ne: «Kègbɩgbɩ tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, yáh kɩ Névi Pídí wil gbẽnsê pí-ńkêne yé yõkele, té ñ tó pí-ńkêne yé wɔ wɔ kwáhle, yé náh min wɛ n pi dé!† ⁵⁴⁻⁵⁵ Yõke kègbɩ ye ñmɔ wil gbẽnsêle, wɔ wɔ kwáh kègbɩ me ń tõe. Képah ye névi nê-à ñmɔ wil gbẽnsê pí ñ yõkele, té ń tó pí ñ wɔ wɔ kwáhle, tẽ ye tyé-ńkê min wɛ. Té ñmɔ kɩ mó tẽ lékó yilki mɔ gbɩyíkí téy sòle. ⁵⁶ Névi nê-à ñmɔ wil gbẽnsê pí ñ yõkele, té ń tó pí ñ wɔ wɔ kwáhle, tẽ kɩ me ñmɔle, té ñmɔ to kɩ me têne. ⁵⁷ Sú Liyel nê-á tekɩ mɔ ñne, ñmɔ ye min nétêne. Nmɔ me min soko ñmɔ gbò yõ. Sẽ ye névi nê-à ń wil gbẽnsê pí ñ yõkele, tẽ kɩ me min soko ñmɔ gbò yõ. ⁵⁸ Kéne yõke nê-á wil yɩnyõ à tiki pɔ yò, kè náh me nukúle ànê yé náh tãn-á nê yõ gbẽnnɩ soko, pépi nonón-á ku soko. Nte névi nê-à képah yõ, tẽ kɩ tyé-ńkê min wɛ.» ⁵⁹ Yesu kéne tyi yo gbí nê-á lésó à me névyɛle n kwɔ Kapernayumi kwil, Nsyifuno Liyel ní-ńsah wòkɔ soko.

⁶⁰ Té Yesu-á welo nɔpi yo sã, ñ tò sáhpú náhnáh tyah n yo wẽ tyí ne ńkê, ñ tyi yónó nɔpi-á me tah dé! Nê se kɩ fẽ sè fẽ syi nɩ? ⁶¹ Nte Yesu-á pĩ ne pé tò sáhpú-á me pé sèyòkèle n yo wey mè tyí soko, à pé syah ne: «Kè se kãn pí yépi tɔle? ⁶² Té yáh pyè pɔ Névi Pídí wɛ à yõ dɔkɔ n soko wáh wil nyãh soko wé? ⁶³ Liyel Mirki ye min nétêne, nõte tir nê me névi kɩ fẽ pekɩ ñ gblõy? Nmɔ-á welo nonón yo yé tyí, sè n wil Liyel Mirki tyí, té minne n kõ. ⁶⁴ Nte túkù me yé soko, pé náh me sã ń yõ.» Té yah, à tɔkɔ ké tyah gbí dükù tyí, Yesu sò ñ yõ sã-ńkêpúle n pne, à tahlɩ nê tɔ-á ne pɔ à dahbɩ n pi gbò soko. ⁶⁵ Képah soko, Yesu tõ ne: «Képah ye ń kõ mé kè yo ne ńkê, ñnɩ yó ńtẽ náh fẽ n pɔ n pi ñmɔ tyí, né Sú Liyel náh ké wèkile à kõ.»

⁶⁶ A tɔkɔ légbí tyí, ñ sò tẽpú náhnáh nukú pé syi ñ náh, pé náh tõ me ñ sòle n tẽ. ⁶⁷ Képah soko, Yesu me yo ñ tò sáhpú népí gbõnimí‡ tyí ne ńkê, té pépi-á dò, pé tɔ kó pé syi n pi nɩ? ⁶⁸ Nte Simo-Pyerɩ me ne ńkê: «Tyé-ńkê min welo nétẽ ye áwɔle, nê tyí me ápi kɩ tõ yuku wé, Tẽ ñgbê? ⁶⁹ Ápi tẽ wɔ sɛnó me á yõ, ànê á pĩ ne áwɔ-á Liyel wilki sah ñ tyí yõ.» ⁷⁰ Képah têne, Yesu tõ yo pé tyí ne, péwɔ kó yah wilki péle népí gbõnimíne nɩ? Nte sétó-á pé soko nɛnúkù yóle. ⁷¹ Té Nsyudast ye sò Yesu n ye, ñmɔ nê-á Simo Yisikariyotɩ pídíne. Yesu tò sáhpú népí gbõnimí soko yó ye sò ñne. Té ñmɔ ye kɩ sò pɔ Yesu dahbɩ n pi gbò soko.

7

Yesu yúnpyé náh sã ñ yõ

¹ Képah náh, Yesu sò me yõ soko n ko n kõ Kalile gběnyah soko. Té Nsyifuno yõtãm-á sò me n yah n kõ ñ kònmɔ-ńsahle Nsyude gběnyah soko

† **6:53** 6.53 - Névi Pídí wil gbẽnsê ànê ñ tó nê tyí-á n yo ásó soko yò ne sáh kɩ pí yõke ànê wɔ wɔ kwáhle, sémirkí ye Yesu mɩ pé tyí kéle, nê-á n wèkɩ ne ñmɔ-á sárká kèpópíkile. ‡ **6:67** 6.67 - Yah n te Likyí 6.13-16.

sě, képah ye à náh tǝ sǝ me ké tyí ne, pé ko kǝ nénpó. ² Té Nsyifuno kènkǎl sǝ syáh* sǝ me de n te. ³ Yesu yúnpyé† me yo ò tyí ne níké, à yal ásǝ, à mó yuku Nsyude gběnyah sǝko, ò sǝ tǝpú to kǝ pè ò tyípínó we. ⁴ Nké névi nê-à me ké tyí ne no pé dùkù pí, tǝ náh ò tyile n pí sètín sǝ sǝko. Té òm-á tyi nónoné n pí yò, wǎh yíne à séle n pí n wilki n mó, no kǝ pè à we. ⁵ Nte Yesu yúnpyé níte náh sǝ me sǝ ò yǝ. ⁶ Képah sǝko, Yesu me ne ké gbí náh tǝnì se péwǝ tyí. Gbímegbí-á se me yínénóle pépi tyí té. ⁷ Kèkǝyǝ névyé náh fǝ pépi dyo yo n pí. Nte páh me péwǝ wǝ dyole n yo, páh sǝnpíle kéle n yo n wah ne pé tyípínì náh me ple. ⁸ Pépi dǝko n yuku kéne syáh sǝko. Péwǝ tǝ wǝ tyí, ké gbí náh tǝnì se. Képah-á, pé náh n kyi n pí. ⁹ Wǎh képah yo te, à wǝ Kalile sǝko.

Yesu ménóle Nsyifuno kènkǎl sǝ syáh sǝko, Yerusalemi kwil

¹⁰ Té ò yúnpyé-á sǝko te syáh mǝ sǝko, òmǝ to yuku nénpó nyáh sǝ. Té à náh sǝ ye névyé kǝ pè à we. A kǝ pí wǝbìnsǝkonole kanne. ¹¹ Té Nsyifuno yǝtǎm mó me òne n yah n kǝ syáh mǝ sǝko, té me n piki n yah ne, níyǎh se òne nì? ¹² Képah sǝko, tǝwú mǝ névyé tyah Yesu tyile n yǎh tǝtǝ. Pé túkù sǝ me n yo ne négbí-á òne, túkù mó me n yo ne sǝ náh, òm-á pyé n pilki névyele níké. ¹³ Nte Nsyifuno yǝtǎm tíkì sǝ me pè tǝ. Kǎh pí sǝ, pé sǝko yǝ níte náh tǝ we ò yǝ wilki mó à yo Yesu tyí sǝko.

¹⁴ Syáh mǝ sǝ me ké ntyǝ sǝko,‡ té Yesu dǝko pǝ Liyel ní-ńsah gbǝ sǝko, à pǝ kwónóle n pí. ¹⁵ Té wǎh kwónó nǝne n pí, kǝ Nsyifuno yǝtǎm gbǎn du. Pè me tyah n yo wǝ tyí ne, dí mǝ se we níyǎh pnénó mǝ dùkùle nì? Té à náh se mó tǝ kǎrn ògbǝ pí. ¹⁶ Képah sǝko, Yesu me yo pé tyí ne níké: «Máh kwónóle n pí tyi nóno yǝ yò, òmǝ náh sǝ tǝ séle dé, Liyel nê-à tekì mó òne, òmǝ ye n wǝkì séle. ¹⁷ Névi nê-à kǝ yah tǝko ne pé Liyel dyo dyo tǝne n pí, tǝ wǝ ye kǝ fǝ ké gbí pí, Liyel-à kǝ nǝ wǝkì òne séle, képah náh pí, í yah yíi kwónó-à kǝ ne mé n pí. ¹⁸ Névi nê-à ò yah yíi tyile n yo, ò gblǝy yín gbílkì-ńsah ye à n yah n kǝ. Nte névi nê-à me ké tyí ne pé tyi pól pí, pé tǝ-ò yín mó gbilki, négbí ye tǝne. Pílkì-ńsah náh me tǝ tyí pólle. ¹⁹ Moyisi náh Liyel tyi kǝnsǎhnóle yé kǝ di? Nte yé sǝko yǝ níte náh se me n ko ké wǝkì yǝ nì? Sǝ pí té yé n yah n kǝ òmǝ kǝnǝm-ńsahle wǝ?»§ ²⁰ Képah tǝne, tǝwú à syah ne sétǝ-á me ò sǝko, à kǝ à képahle n yo, nǝte nǝ se ne páh òne n ko n mó nì? ²¹ Yesu me tǝ yo pé tyí ne: «Tyi núkú yǝ ó* náh mé pí, té yé pól gbǎn du yò di? ²² Moyisi náh mó yéle kǝkǝ kǝnǝ sǝko di? Nte òmǝ níte náh tyah ké gbenne dǝ, ò náh tǎn ye tyah kéle. Té yé náh me

* 7:2 7.2 - Nsyifuno kènkǎl sǝ syáh mǝne, pé sǝ níkéne kǝ syah sǝpín kwǎrtǝno, ò té ne n sǝ kènkǎl sǝ. Képah sǝ pé dyole n to n kǝ pé yǝyǎhrì pínóle gbǝnnì sǝko, ànǝ Liyel-á pé yohni mó dùkù nǝne. Yah n te Levitiki 23.34. † 7:3 7.3 - Yesu yúnpyé nóno tyí-á n yo ásǝ sǝko yò, túkù sǝno sǝko, ò kǝkǝrki núkú gbǎm ye à n ye. Té túkù sǝno sǝko mó, ò kǝkǝrki núkú gbǎm náh à n ye.

‡ 7:14 7.14 - Syáh nǝ tyí-á n yo ásǝ sǝko yò, sǝpín kwǎrtǝno ye sǝ kǝ n syah. § 7:19 7.19 - Yáh we Yesu képahle n yo, kǝ me yónóle Moyisi tyi kǝnsǎhnó sǝko ne níké: «Káh nékóké mó.» Yah n te Yálnó sǝbéy 20.13, ànǝ Nsyõ 5.18. * 7:21 7.21 - Yah n te Nsyõ 5.1-16.

píyíle n kō mī mī yòh sòle di?† 23 Nte yépi-à kòkèle n kō mī mī yòh sòle, ne yé káh pò Moyisi tyi kònsàhnò dèl pī, sò pī té ñmò-á névi yòtàhsyi pól de mō mī mī yòh sòle, yé ní dyòle n yò wé? 24 Yé káh tyile n wah à yīne yí yáhnòle. Yé séle n wah gbī wèkì yò.»

Yesu se Liyel ney yáhnòkòkòle?

25 Képah sòkò, Yerusalemī tãn túkù sò me n yo ne ñkè, dí nê-á sò pè n yah n kò ne pé ko mō, ñmò kó yò nī? 26 Nte pè yah à n wèkì tówù nnyó, té pè náh me n vi n mō ñ tyí lé! Yòtãm se kī pyé me kè fè syi ne, ñmò-á Liyel ney yáhnòkòkòle nī? 27 Té Liyel ney yáhnòkòkò-à sò nêne pò, névi náh ñ wíl-ñsah pī n pi, ñte pépi-á dí mè wíl-ñsah pī dò.

28 Képah ye, Yesu-á me névyele n kwò Liyel ní-ñsah gbò sòkò, à yo pé tyí yínpò ñgbène ne: «Yé ñne n pne, té ní wíl-ñsah pī yé yo kè? Nte ñmò náh pò ní gblòy yò sè dé! Liyel nê-á tekī mō ñmòle, à me gbī ó ñ tóò, ñmò nê-á yé náh ñne n pne. 29 Nte ñmò wò wíl ñ tnò. Mé ñne n pne, ànê ñmò ye tekī mō ñne.» 30 Képah tẽ sòkò, pè tyah Yesu tẽ-ñsahle n yah n kò. Té káh pī ñ gbī náh tònì sò me se sè, ñnì yó ñtẽ náh tẽ we gbò tú ñ tyí. 31 Nte tówù mè sòkò névyé nahnáh sò me sè ñ yò, té me n yo ne, té Liyel ney yáhnòkòkò-à sò nêne pò, à se kī pò gbīl tyi pī kī kal dí mè tyile yò nī?

Liyel ní-ñsah gbò syíkípú tékínmòkòle ne pè kyī Yesu tẽ

32 Té tówù-á sò me tyi nónóne n yãh tòtò Yesu tyí sòkò, sè pò we de Farisi wèkì kópú níkì sòkò. Képah sòkò, pépi ànê sárká syínwílkipu yòtãm me Liyel ní-ñsah gbò syíkípú tekī mō ne, pè kyī Yesu tẽ. 33 Páh pò, Yesu me ne: «Ñmò kī me yéle kī wrò kwéy ó pī ñtò,‡ té kī sòkò ní tékínmò-ò tnò. 34 Ñmò-á kī n me n pi ñyãh sòkò, yépi náh fè n kyī nénpò. Képah ye, yé kī ní yah kò té yé náh ní we n pi.» 35 Wãh yo sè, Nsyifunò núkú tyah n yo wè tyí ne, ñyãh se ñmò kī n yuku n pi, té pépi kī à yah kwò nī? Nkè pé no Nsyifunò nónó-á me karkī tẽ tẽ kò nékáhbí wrò, pépi tyí se pyé à kī yuku, kī kyī nékáhbíle n kwò nī? 36 Nkè wèlò nónó-á à yo yò ne ñkè: «Ñmò-á kī n me n pi ñyãh sòkò, yépi náh fè n kyī nénpò, képah ye, yé kī ní yah kò, té yé náh ní we n pi.» Sépi kór se nêne nī?

Ni nê-á minne n kò

37 Syáh gbìyìkì téy sòle, nê-á pī ké gbìyìkì ñgbène, Yesu yuku yīn tówù sòkò, té yo yínpò ñgbène ne: «Níkì-à me nê tẽ, tẽ pò ñmò tyí, à pò wò. 38 Névi nê-à sè ñmò yò, min yrey kī n fwo n wíl tẽ sòkò, sò-á Liyel wey sébéy yo kéle.» 39 Liyel Mírki nê-á sò Yesu yò sèpú kī pò n we n pi, képah tyí ye sò Yesu n yo. Té légbíne, Yesu náh tònì sò me dòkò ñ tòrí yò, képah ye Liyel náh tònì sò me ñ Mírki pè kò.

† 7:22 7.22 - Liyel lésò yégbèkè kwò mō Abrahmīne té yo ñ tyí ne, pè ñnpī pòlle n kò pé dúbínò sèpín kwártò-ò sònòle. Képah-á kī pī yégbèkè kwòrnòmò mē pòkònmòkòle. Képah ye, lésò-à sò pò yāne mī mō yòh sòle, Nsyifunò kéle n pī. Yah n te Yenesi 17.10-12. ‡ 7:33 7.33 - Wey mè yònteno náh, Yesu ñwólò kénú kénkò pī, té pè à syi dahni yò, à à ko mō. § 7:37 7.37 - Syáh mè sòkò, pè sò ñkène pé dyòle n to n kò nī tyile, Liyel-á lésò nêne péle n kò gbènni sòkò. Képah ye Yesu kò à ne níkì-à nê tẽ, tẽ pò wò péwò tyí.

Yesu tyí-á gbékínó nê dahbi tówú wró

⁴⁰ Tówú-á Yesu wey m̀e noh te, t́kú tyah n yo ne íkě, Liyel t́ntò sýnyo-ò* nê-á pé sykí t́e, ñm̀o-á dí m̀ene tótó. ⁴¹ T́kú mó ne, Liyel-á nê yah tókó, ñm̀o-á. Té t́kú t́e wó mó ne, Liyel ney yáhntókónó† se kí f́e wil Kalile gběnyah sòkó nı? ⁴² Kè kó me yónóle Liyel wey sébéy sòkó ne íkě, wáh kí pı yòt́e dí Davidi pétóbé sòkó yóle, té kí n dubi n pi Betlemı kwil,‡ képah nê sòkó-á Davidi dubi dí? ⁴³ Képah sòkó, névye sòno pı sé tyí tyíle Yesu tyí sòkó. ⁴⁴ T́kú sò me n yah n kó ñ t́e-ńsahle, nte ñnı yó rít́e náh t́e we gbò t́ú ñ tyí.

⁴⁵ Képah sòkó, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú pé syı sòkó sárká syínwilkıpu yòt́am ànê Farisi wèkì kópú tnô. Pèpi me pé piki yah ne, sò se pı té pé náh Yesu t́e pó nı? ⁴⁶ Pé me pé syah ne, dí m̀e wey kénkó náh me pólle. ⁴⁷ Képah t́ene, Farisi wèkì kópú ne, è, pé se pyé ye à kó à pé tó yó ykí nı? ⁴⁸ Pé se yòt́e yó, képah náh pı, Farisi wèkì kó-ò yó we yah à sê Yesu yó nı? ⁴⁹ Té káh tówú m̀e névye t́e wó léysi, pé náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne dò. Pé pól tyí-á ykí.

⁵⁰ Té Farisi wèkì kópú nópi sòkó yó sò me pé n ye Nikodemune, nê-á kyı wil yah Yesu tyí sò yóle.§ Nm̀o me yo pé no tyí ne: ⁵¹ «À ýine ápi tyi kònsàhnóle, á se ýine à lékàhle névi kó, né á náh ñ vyáh wey noh, té pı tyi nónó-á à pı?» ⁵² Képah sòkó, pé no à syah ne, è, Kalile gběnyah ney se ñ tóle té à n wekí sê nı? Nkě, à Liyel wey sébéy tókó n sohlı n yah, wáh kí kè we ne, Liyel t́ntò sýnyo-ò yó rít́e náh n wil Kalile gběnyah sòkó.

⁵³ [Képah náh, pé pól karkı sòkó pé fné sòkó.

8

¹ Nte, Yesu wó mó sòkó Wolivi yèh yòltı yó.

Fòfınpi pi yó t́enponole Yesu tyí

² Té dındal séngbò púpúle, Yesu tó ñ syı pó Liyel ní-ńsah gbô sòkó, té no pól me pó ñ tnô. A me kó t́e à tyah péle n kwó. ³ Wáh me kwónó sòkó, Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wèkì kópú me pó sê fòfınpi yóle ñ tyí. Pé pó pi m̀e sah tówú nıyó Yesu yah, ⁴ té Yesu syah ne, kwó-ò dí, páh pi m̀e we t́e fòfıkı pínó sòkó tótó. ⁵ Té Moyisi-á kè yo sah ñ tyi kònsàhnó sòkó ne, śenkó sê-á ýine minkónóle dyèhle.* Té ñm̀o-á dò, ñm̀o se ne sò-á nı? ⁶ Pé sò me képah t́ene n yo sê, ne wáh kı pilki pé lékàh we à kó.† Nte Yesu me ñ yó sınıkí, té tyah n wárkı sétáh sòkó ñ kèngbole. ⁷ Káh pı sê, pé tó me yó sòkó ñne n gbah n piki n yah. Képah t́ene, à me ñ yó yó té yo pé tyí ne: «Yé sòkó ney nê-á kı me à náh tyípèké pı yah pólle, t́e wó dahkile pi m̀e min gbenne.» ⁸ Képah yóntenó náh, à tó ñ yó sınıkí à tyah n wárkı sétáh sòkó. ⁹ Páh képah t́e noh sê, pé tyah n sòkó núkú núkúle, à tókó lékóló ñgbò tyí, pópó à pó gbàh sah Yesu ànê pi m̀e ó tyí nénpó. ¹⁰ Képah sòkó,

* **7:40** 7.40 - Yah n te Nsyõ 1.21 ; 6.14. † **7:41** 7.41 - Yah n te Krista tyí yah yónó sòkó. Kè kı we welo yah yónó sòkó. ‡ **7:42** 7.42 - Yah n te Mise 5.1. § **7:50** 7.50 - Yah n te Nsyõ 3.1-2.1.

* **8:5** 8.5 - Yah n te Tónyono 22.22. † **8:6** 8.6 - Pilkinté-ńsah ye sò pé n yah n kó Yesule. Wáh kı ne pé à min ko dyèhle, Wrome tán dél ye à pı. Wáh kı mó tó yo ne pé à fin m̀o, à Moyisi tyi kònsàhnó dél pı.

Yesu me ñ yõ yõ té yo pi tyí ne, nónó-á pɔ tɔkɔ à kɔ, ñyãh se péle ni? Pé sɔkɔ yó ñtẽ kó à mɔ kũ kɔ ni? ¹¹ Pi me ne, pé yòtẽ, ñey náh pé mɔ kũ kɔ. Képah sɔkɔ, Yesu me ne: «Ñmɔ tɔ náh ñ mɔ kũ kɔ n pi. Ne n yuku; té à tɔkɔ núkúnúkú tyí, káh n tɔ tyípekè pi n yah.»]

Yesu ye kèkòyó kyòole

¹² Képah náh, Yesu tɔ yo névye tyí ne: «Ñmɔ ye kèkòyó kyòole. Névi nê-à ñmɔ sò tẽ, tẽ náh tɔ n kɔ n pi fẽntú sɔkɔ. A kɔ kyòo we, nê-á kɔ minne à kɔ.

¹³ Képah sɔkɔ, Farisi wèkì kópú à syah ne, nê se kɔ sê ñ tyíyónó yõ ni? Nmɔ ó kó ñ gblõy tàrfyòle yò ni?† ¹⁴ Yesu me yo pé tyí ne ñkê: «Gbɔ tẽ wɔ ye ñmɔ ye ñ gblõy tàrfyòle ó, ñte ñmɔ ñ wil-ñsahle n pne, té ñ yúkú-ñsahle n pne. Képah ye, máh tyi nónó yo ñ gblõy dùkù tyí sɔkɔ, gblɔ ye séle. Té yépi náh ñ wil-ñsah pĩ, yé náh se mó tɔ ñ yúkú-ñsah pĩ. ¹⁵ Yépi tẽ wɔ lékàhle névyele n kɔ à yĩne névi yòtàhsyi sònole. Nte ñmɔ wɔ náh lékàhle ñnì yó ñtẽne n kɔ. ¹⁶ Té káh se pɔ pi mé yĩne mè lékàhle ñnì kɔ, mé náh kéle à kɔ n pi ñ gblõy. Sú Liyel nê-á tekɔ mɔ ñne, á kɔ kéle à kɔ wè tyí ñmɔle. Képah ye, ñ lékàh kónó kɔ pi gbɔ wèkì yò. ¹⁷ Kè náh me wárkínsàhnòle yé tyi kónsàhnó sɔkɔ ne, népĩ ními-à pi tàrfyòle tir nê sɔkɔ, gbɔ-á kéle di?§ ¹⁸ Nmɔ me ñ gblõy tyíle n yo, té Sú Liyel nê-á tekɔ mɔ ñne, ñmɔ tɔ me ñ tyíle n yo.» ¹⁹ Képah sɔkɔ, pé Yesu syah ne, ñyãh se ñ sùle ni? Yesu me ne: «Yé náh ñmɔle n pne, yé náh ñ Sú tɔle n pne. Yãh sò me ñne pne, yé náhkɔ ñ Sú tɔ pĩ.» ²⁰ Yesu sò me kwónòle n pi Liyel ní-ñsah gbò fí yó sɔkɔ, ñyãh-á ké pɔ kyésúkùle, té tyi nópi yo. Nte ñ gbɔ náh tònì sò me se, képah ye ñnì yó ñtẽ náh tẽ we à tẽ.

Gbáhyãh ñínòle Yesu yõ sê-ñkèpú tyí

²¹ Képah náh, Yesu tɔ yo tówú tyí ne: «Ñmɔ ye n sɔkɔ yò. Yé kɔ ñ yah n kɔ n pi, ñte yé kɔ ku yé tyípekè sɔkɔ. Nmɔ-á n yuku ñyãh, yépi náh fẽ n kyɔ n pi nénpó.» ²² Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ ne, ñte ñ gblõy kɔ mɔ déké se kɔ pyé me à tẽ ni? A kɔ à n yo ne, pépi náh fẽ n kyɔ n pi péwó yúkú-ñsah sɔkɔ. ²³ Yesu me yo pé tyí ne: «Yépile, sétáh yõ névye ye yéle, té ñmɔ wɔle, ñmɔ wil yĩnyò. Kèkòyó mè névye ye yépile, ñte ké névi náh ñmɔ wɔle. ²⁴ Yãh we mé kéle n yo yé tyí ne yáh kɔ ku yé tyípèl sɔkɔ, yé náh me sê ké yõ ne, Nmɔ-á,* képah ye ñ kɔ mé ne yáh kɔ ku yé tyípèl sɔkɔ.»† ²⁵ Képah sɔkɔ, pé à piki yah ne, nê tẽ ó se ñmɔle ni? Yesu me yo pé tyí ne: «Mé sò kè yo te yé tyí ké tyah gbí dùkùle. ²⁶ Tyi náhnáh me ñ tyí yo yo tẽne yé tyí sɔkɔ ànê kɔ lékàhle yé kɔ. Nte máh nê noh ñ tékínmɔ-ò tyí, képah ó ye mé n yo yé tyí. Nmɔ ye gbɔ nètẽne.» ²⁷ Nte pépi náh sò me pĩ ne, Sú Liyel tyí-á Yesu n yo pé tyí. ²⁸ Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí ne: «Yãh pɔ Névi Pídí yõ

† 8:13 8.13 - Nsyifunɔ tyi kónsàhnó sɔkɔ, né tàrfyò névye náh no nímine tir nê tyí, kéne tir náh n mɔ n kɔ. Yah n te Tõnyonɔ 17.6; Matye 18.16. § 8:17 8.17 - Yah n te Tõnyonɔ 17.6. * 8:24 8.24 - Nmɔ-á nê tyí-á n yo ásó sɔkɔ yò, Liyel ngbò ye lésò ñ gblõy ye Nmɔ ye Nmɔle. Té Yesu tɔ-á pɔ ñ gblõy ye Nmɔ ye, képah kéle n wèkɔ ne Liyel-á ñne. Yah n te Yálnò 3.14. † 8:24 8.24 - Kù nê tyí-á Yesu yo ásó sɔkɔ yò, kù gbɔy tyí náh à n yo, Liyel tyí ñn kù tyí ye à n yo.

ɔkɔ gbí nêne, yé kɪ pĩ ne Nmɔ-á. Té kɪ tǒ pĩ ne mé náh tir yó ńtêne n pɪ ní yah yíine. Sú Liyel-á tyi nónóné ní kwɔ, sépi ó ye mè n ne n yo. ²⁹ Nê-á tekɪ mɔ ńmɔle, mé me ñ dyɔ yíi tyile n pɪ gbímegbí, képah ye à me ńne, à náh ní sah n pi ní gblɔy.» ³⁰ Yesu-á me képah yónó sɔkɔ gbí nêne, névyé náhnáh sě ñ yǒ.

Nónó me Abrahamu pétóbéle tótó?

³¹ Képah tēne, Nsyifunɔ nónó-á sǒ sě Yesu yǒ, à me yo pé tyí ne: «Yáh kɪ me ńmɔ tyiyónó wěkìle n kɔ, ní tǒ sáhpú kègblo ye yéle. ³² Yé kɪ gbule n pne, té kéne gbɪ kɪ yé wilki yǒri sɔkɔ.» ³³ Képah sɔkɔ, pè me Yesu syah ne, Abrahamu pétóbé-á pépile. Pépi náh pɪ yah ñnì yó ńtē yǒbule pólle. Nte à se sǒnpíle n yo ne, pépi-á kɪ wil yǒri sɔkɔ ní? ³⁴ Yesu me yo pé tyí ne: «Kègbɪgbɪ tē yǒ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à tyipékèle n pɪ, tyipékè yǒ ye tēne. ³⁵ Yǒle, ñ yǒtē dí gbô sɔkɔ tē-ò kúmm náh ńne. Nte yǒtē dí pídí tē wɔle, ñ sú gbô sɔkɔ tē-ò kúmm ye ñmɔle. ³⁶ Képah ye, Liyel Pídí-à yé wilki yǒri sɔkɔ, yé kɪ me yé gblɔy yǒ kègbɪ tē yǒ.

³⁷ Mé pĩ ne Abrahamu pétóbé-á yéle. Nte yáh ńmɔ welɔ yahle, képah ye yé kǒ yé n yah n kǒ ní kǒnmɔ-ńsahle. ³⁸ Nmɔ-á nê we ní Sú Liyel tyí, képah ye mé n yo. Yépi tɔ-á mó tyi nónó noh yé sú tyí, sépi ye yé n pɪ.» ³⁹ Páh Yesu wey noh sě, pè à syah ne, Abrahamu-á pépi súle. Képah sɔkɔ, Yesu ne: «Yáh sǒ me Abrahamu pétóbéle, yé náhkɪ me Abrahamu tyipínine n pɪ. ⁴⁰ Nte núkúnúkú, ńmɔ nê-á gbɪ noh ní Sú Liyel tyí à yo yé tyí, yé n yah n kǒ ńmɔ kǒnmɔ-ńsahle. Abrahamu náh sěnkǒ pɪ dò. ⁴¹ Yépile, yé sú tyipínó ye yé n pɪ.» Képah tēne, pè à syah ne, fǒfíkì‡ pínó sɔkɔ náh pépi dubi dé! Nkě Sú núkú ó-á pépi tyí, nê-á Liyelle. ⁴² Yesu me yo pé tyí ne: «Liyel tyí ye ńmɔ wil à pɔ. Nmɔ náh pɔ ní gblɔy yín yǒ dé! Nmɔ ye tekɪ mɔ ńne. Nte Liyel-à sǒ me pɪ yé Súle kègbɪ yǒ sɔkɔ, ńmɔ tyí náhkɪ me nɔ yé tyí. ⁴³ Yé yahle ní welɔ nǒhnóle, képah ye yé náh ní welɔ syíkí-ńtǎn pĩ. ⁴⁴ Yépi súle, sétǎn yǒtē ye ńne. Nmɔ dyɔ yíi tyi ye yé me ké tyí ne yé ne n pɪ. Nékóké mót-ò ye ńne ñgbò òkùle. Wáh pɪ gbɪ náh me ñ sɔkɔ, à náh mó gbɪ wěkìle n kɔ pólle. Wáh pɪ mìnì yó-òle, wáh mìnìne n yo, á kéle n yo à yíne ñ gblɔy kèdúkùle. Mìnì yónó yǒ wil ñmɔ tyí. ⁴⁵ Nte ńmɔ tē wɔle, ńmɔ gbule n yo, képah ye yé náh me sě ní yǒ. ⁴⁶ Yépi sɔkɔ nê tē kɪ fě kè wěkɪ ne máh tyipékè pɪ? Nte máh gbule n yo, kwáh nê pɪ té yé náh sě ní yǒ? ⁴⁷ Liyel tyí névi-à névi nêne, ñmɔ Liyel weyne n noh n tē n yín. Nte Liyel tyí névyé náh yépile, képah ye yé kǒ yé yahle sé nǒhnóle.»

Yesu me Abrahamu yah

⁴⁸ Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ Yesu syah ne, gbɪ kó me pé tyí pé yo ne, Samari ney-á ńne, ànê sétó-á me ñ sɔkɔ ní? ⁴⁹ Á me yo pé tyí ne: «Sétó náh me ńmɔ sɔkɔ. N Sú Liyel ye mé n gbilki, té yépi me ńmɔle n yilo. ⁵⁰ Nmɔ náh me n yah n kǒ ní gblɔy gbilkí-ńsahle dé. N gbilkí-ò ñ gblɔy ńmɔle. Nmɔ ye gbɪ syínkǒ-òle. ⁵¹ Kègbɪgbɪ tē yǒ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à n sah ńmɔ yóré yǒ, tē náh kǔ do n yah n pi pólle.» ⁵² Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ à syah

‡ 8:41 8.41 - Liyel wěkì kó-ńíkě pèpeyne, Liyel wey kéle n tǔkɔ n sáh fǒfíkì pínóle. § 8:50 8.50

- Gbɪ syínkǒ-ò nê tyí-á n yo ásó sɔkɔ yǒ, Liyel ye. * 8:51 8.51 - Kǔ nê tyí-á n yo ásó sɔkɔ yǒ, yah n te 8.24.

ne, páh pyè kè pí yíí núkúnúkú tēne ne sétõ-á me ñ soko. Abrahami-á ku, Liyel tēntõ syínyopu to me ku. Nte ñmõ po n yo ne, névi nê-à n sah péwõ yoré yõ, tē náh kú dõ n yah n pi ní? ⁵³ Pépi sú Abrahami-á ku. Nte ñmõ se me n sõ ne páh kal Abrahami-á ku? Liyel tēntõ syínyopu to me ku. Té ñmõ tē se me ñ gblóyne n yah nédúkú nēne ní? ⁵⁴ Képah soko, Yesu yo pé tyí ne: «Mâh náhkí sò me ní gblóyne n gbilki, yõ náh me gbilkinó mè tyí. Nte ní Sú Liyel ye n gbilki íne, ñmõ nê-á yé ne, yé Liyel-á ñne, ⁵⁵ té yé náh se mó tõ me ñne n pne. Nte ímõ wõ ñne n pne. Mâh sò me yo ne, mé náh ñne pne, mé náhkí pí mìnyoie yé tyí kòle. Nte ímõ ñne n pne, té me n sah ñ yoré yõ. ⁵⁶ Yé sú Abrahami sò me nìvìnì soko ne, pé ímõ po sò gbìyìkí wè. A me po kè wè, kè pí nìvìnìne ñ tyí.» ⁵⁷ Képah soko, Nsyifunõ me à syah ne, ñmõ náh tònì ye tikinìní pò gbãm wè, té ne páh Abrahami we ní? ⁵⁸ A me yo pé tyí ne: «Kègbìgbì tē yõ, mé kéle n yo yé tyí, Abrahami-á pópó n dubi, Nmõ me.» ⁵⁹ Wáh képah yo sè, pè núkú dyèh kwel ñ tyí ne páh ñne n minkí.† Nte à me wõbì à wil Liyel ní-ńsah gbõ soko à soko.

9

Yítù dí yó yí yíkinmõnõle

¹ Sõ yóle, Yesu sò me n kò n soko té dí yó wè, nê-á sò me yítùne ñ dubi gbí dükùle. ² Képah soko, Yesu tò sáhpú à piki yah ne, pé kwò-ò dí, sõ se pí té dí mè dubi yítùne ní? Nmõ tyípékè pínó se, fí ñ dúbipú tyí se? ³ A me yo pé tyí ne: «Nmõ, képah náh pí ñ dúbipú tyípékè pínó náh à kò à dubi yítùne dé! Kè ye pí Liyel tyípinì wèkí yinne ñ soko. ⁴ Nê-á tekí mõ ímõle, tyah kyòo soko ye á yíne à tòle n pí ñ tyí. Nkè lékâh me n pí, nê soko-á ney náh fè tò pí n pí. ⁵ Mâh fyò me kèkõyó soko, ímõ ye kèkõyó kyòole* ní me gbí pól soko.» ⁶ Wáh képah yo te, à sìn mõ sétáh té kè fâh à kele yítù dí yí yah. ⁷ Té me yo ñ tyí ne à kyí ñ yah wu pékí tũnsáhnó yó ñi soko, nê-á pè n ye Siloweie. Silowe kór ye Tēntõ névile. Yítù dí me soko à kyí ñ yah wu nēnpó. Wáh ñ syi n pí gbí nēne, à sò me n yah.

⁸ Képah soko, ñ tnõ tēpu ànê nónó-á íkēne ñne n wè à n ne me n ni n syi, pãh à wè pè me yo tú ne, dí mè kó íkēne n kõ n tē ne n ni n syi yò ní? ⁹ Túkù ne ñmõ-á, túkù mó ne ñmõ náh, yãhnkõ-á à to. Pãh me képah soko, dí me yo pé tyí ne péwõ-á tótó. ¹⁰ Wáh yo sè, pè me à piki yah ne, ñ yí se pí sõ té yíkí mõ ní? ¹¹ A me yo pé tyí ne, dí nê-á pè n ye Yesule, ñmõ-á fãhkí pí, té kè kele pé yí yah, té ne pé kyí pé yah wu Silowe yo soko. Pé me soko kyí pé yah wu nēnpó, pé me fè n yah. ¹² Pè me à syah ne, kéne dí se me nýãh ní? A me ne pé náh pí.

Farisi wèkí kópú-á sóhlínyahno nê pí yítù dí yí yíkinmõnõ tyí soko

¹³ Képah soko, yítù dí nê yí-á yíkí mõ, pè à tē po Farisi wèkí kópú tyí. ¹⁴ Té mî mî yòh sõ ye mó tõ lésõ Yesu fãhkí pí à dí yí yíkí mõ. ¹⁵ Képah soko, Farisi wèkí kópú dí piki yah ne, sõ se kè pí té à fè n yah núkúnúkú

† 8:59 8.59 - Liyel tyi kònsáhnó wèkí soko, névi nê-à yo de Liyel tyí, pè yíne pè tē min ko dyèhle.

* 9:5 9.5 - Yah n te Nsyõ 8.12.

nɪ? A me yo pé tyí ne, fãhkì-á à pɪ kele pé yí yah, té pé me kyɪ pé yah wu, pé me fẽ n yah. ¹⁶ Képah tẽne, Farisi wẽkì kópú túkù sò me n yo ne níkẽ, dí mè náh fyò me mɪ mɪ yòh tẽ dèlle n tẽ, képah-á n wẽkɪ ne à náh wil Liyel tyí.† Nte pé túkù mó me n yo ne, tyípèl pí-ò se kɪ fẽ gbìl nòpɪ dùkù pɪ sò nɪ? Káh pɪ sẽ, pé sònɔ pɪ sé tyí tyíle. ¹⁷ Pè me tɔ pé syɪ dí mè syah ne, nê-á yɪkɪ mɔ ò yíle, òmɔ se kɪ yo sò tẽ tyí sòkɔ nɪ? Dí me ne, Liyel tẽntò syinyo-ò-á òne.

¹⁸ Nte Nsyifunɔ yòtãm náh sò me ké tyí ne pé sã ké yò ne, yítù-á sò òne, té núkúnúkú à me n yah. Káh pɪ sẽ, pè ò dúbípú ye pɔ, ¹⁹ à pɔ pè piki yah ne, pépi pídí se dí mène nɪ? A se dubi yítùne nɪ? Nte à se pɪ sò té fẽ n yah núkúnúkú nɪ? ²⁰ N dúbípú me yo pé tyí ne, páh pĩ ne pépi pídí-á òne; wáh dubi yítùne. ²¹ Nte tir nê tẽ wɔ-á pɪ té à fẽ n yah núkúnúkú, pépi náh képah wɔ pĩ, pé náh se mó tɔ pĩ nê-á yɪkɪ mɔ ò yíle. Nkẽ pè à piki yah, wẽnpir náh tɔ òne; wáh kɪ fẽ ké yah yo ò gblɔy. ²² Nsyifunɔ yòtãm tiki sò me pè tẽ, képah ye pè kɔ pè n wɛkɪ sẽ. Nsyifunɔ yòtãm sò me ké yo sah te ne, névi nê-à kɪ ne Liyel ney yáhntɔkɔnɔ-á Yesule, tẽ-á kɪ yini wilki pépi wẽkì sòkɔ. ²³ Képah ye, ò dúbípú kɔ pè ne, wẽnpir náh tɔ òne, pè à piki yah.

²⁴ Képah sòkɔ, Farisi wẽkì kópú tɔ dí mè ye yah ke ní-òle nê-á lésò yítùne, té yo ò tyí ne, ké Liyel wẽkì tẽ yò, à gbɪ yo pé syah. Pépi-á pĩ ne ò yí yíkinmɔ-ò dí mène, tyípèl pí-ò-á òne. ²⁵ Dí me ne, pé náh pĩ tyípèl pí-ò-à kɪ nê òne dé! Tyínúkú ó-á péwɔ n pne: Yítù-á sò péle, òte núkúnúkú páh me n yah. ²⁶ Pè me à piki yah ne, tir nê se Yesu pɪ ò tyí nɪ? Dùkù nê se à yɪkɪ mɔ ò yíle nɪ? ²⁷ Dí me ne, páh sò kè yo te pé tyí, té pè náh pé níki sah kè noh. Nte sò se té pè tɔ me ké tyí ne, pé kè yo pé noh ke ní-òle nɪ? Pépi tɔ se pyè me n yah n kɔ ne, pé pɪ ò tɔ sáhpule nɪ? ²⁸ Képah tẽ sòkɔ, pè tyah òne n gbyɔ, té ne níkẽ, òmɔ-á kéne dí tɔ sáh-òle dé! Pépi tẽ wɔle, Moyisi tɔ sáhpu-á pépile. ²⁹ Páh pĩ ne Liyel-á yo mɔ Moyisi tyí.‡ Nte dí mène, pé se ò wil-nsah ítène n pne nɪ? ³⁰ Páh yo sẽ, dí me yo pé tyí ne, é! Té képah-á pyè pɪ gbèndùnne yò sò. Pépi náh ò wil-nsah pĩ pè yo. Nte wáh péwɔ yí yɪkɪ mɔ dé!§ ³¹ Pé pól-á pĩ ne, Liyel náh tyípèl pí-ò níri le n tẽ. Nte névi nê-à pɪ négbile, té Liyel dyɔ yí tyile n pɪ, á tẽ wɔ níri le n tẽ.* ³² Nte kèkòyó-á me sò, pépi náh kè noh yah ne, ònì-á yítù yó yí yɪkɪ mɔ, nê-á dubi yítùne dé! ³³ Dí mè-à sò me wil-ñkène Liyel tyí, à náh náhkɪ fẽ tir yó ítè pɪ n pi dò! ³⁴ Képah tẽne, pè à syah ne, òmɔle dubi ò tɔó tyípékè ó sòkɔ, té òmɔ kɪ pɔ ne páh pépile n kwɔ nɪ? Té núkú à yini wilki kégbó.

Nónó-á yítùbile Liyel tyí òne

† **9:16** 9.16 - Yáh wɛ Farisi wẽkì kópú túkù ne Yesu-á me mɪ mɪ yòh dèlle n pɪ, pépi tẽ sònɔ sòkɔ, wáh névi de mɔ mɪ mɪ yòh sòle, tɔ ye á pɪ. ‡ **9:29** 9.29 - Liyel yáhkì yáh Moyisile, wáh ò tyí kònsàhnóle òne n kɔ gbí nène. Yah n te Yáhnó 33.11; Yáhnó 12.8. § **9:30** 9.30 - No nòpɪ me n yo ásò sòkɔ ne, pépi náh Yesu wil-nsahle n pne. Nte kè mó tɔ me yónóle Yesayi 35.5 ; 42.7 sòkɔ ne níkẽ, Liyel ney yáhntɔkɔnɔ-á kɪ yɪkɪ mɔ yítùbi yíle. Nénpò sòkɔ, pè sò yíne pè pĩ ne Yesu-á Liyel ney yáhntɔkɔnɔle. * **9:31** 9.31 - Yah n te Sèmìrn 15.29.

³⁵ Képah sɔkɔ, Yesu-á kè noh ne pãh dí yĩni, à kyɪ à yohnu té à piki yah ne: «Á se sê Névi Pídí yõ?» ³⁶ Dí me ne, pé yõtë, nê se Névi Pídí mène ni? A ñ tyí yo pé syah, pé kō pé we sê ñ yõ. ³⁷ Képah tēne, Yesu me yo ñ tyí ne: «Á ye à we te. Nmo ye n yãh ále núkúnúkú yò.» ³⁸ Dí-á képah noh sê, à ne pãh sê ké yõ, Tē ñgbē. Té me gbètukunɔ di Yesu yah, à à gbilki.

³⁹ Képah sɔkɔ, Yesu ne: «Gbɪ wah yĩn ye ñmɔ pɔ kékôyó mè sɔkɔ; ne yítúbì yí yɪkɪ mɔ, té nónó-á me n yah pépi pɪ yítúbile.» ⁴⁰ Képah sɔkɔ, Farisi wēkì kópú nónó-á sò me ànê Yesule, pépi-á welɔ nópì noh, pé Yesu piki yah ne, ñte yítúbì se pyé pépi tɔle ni? ⁴¹ Yesu me yo pé tyí ne: «Yãh sò me yítúbile, tyípèkè nãh nãhkɪ n me n pi yé yõ. Nte núkúnúkú yé ne yãh me n yah, képah ye yé tyípèkè me yé yõ.»

10

Képyénfē pèpeyne

¹ Képah nãh, Yesu tō yo pé tyí ne: «Kègbɪgbɪ tē yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à n dé-ńkēne képyénì tũ yahle, té n dɔkɔ n de ké sɔkɔ ké gbɔpɔ yóle, yēnwó ye tēne, névi yõ syíkí-ò tō ñne. ² Nte nê-à n de ké yahle, képyénfē ye tē wɔle. ³ Tũ syíkí-ò dí ké yah yɪkɪ n mɔ ñmɔ kō. N képyénì ñ yĩne n pne.* Wãh de, ñ tyí-á képyénì nónóne, à sé ye n wil sé ynine kégbó. ⁴ N képyénì-á ñ yĩne n pne sê, képah ye wãh sé pól wilki mɔ te, à n yĩn sé yah, té sé ñ sò tē. ⁵ Nte sãh névi nê yĩne n pne-ńkēne, sè nãh tē sòle n tē pólle. Sè n to n gbɛ n mɔ fí ñne ńtēne.» ⁶ Yesu kéne sèmirkì yãh tówú tyí, ñte pè nãh ké kór pĩ.

⁷ Képah sɔkɔ, Yesu tō yo pé tyí ne: «Kègbɪgbɪ tē yõ, mé kéle n yo yé tyí, ñmɔ ye képyénì tũ yahle. ⁸ Nónó pól-á ní dyãh tē pɔ sɔkɔ te, yēnwóbé ànê névyé yõ syíkípú ye péle.† Nte, képyénì nãh mó fē syi noh pé tyí. ⁹ Nmo ye dénsahle. Névi nê-à de képahle, tē kɪ pwah. Tē kɪ fē n de, té kɪ ñne n syi n wil kɪ ñ yòkele n we. ¹⁰ Té yēnwó wɔ-à n pi, yĩbe, ànê nékókè mónó, ànê yényèh pɪ yĩn ó ye à n pɔ. Nte ñmɔ pɔ ne névyé min we, nê-á ple yíí.

¹¹ Képyénfē pèpey ye ñmɔle. Kãh sō n no kũ tyí, képyénfē pèpey n fē n syi ñ min kō ñ képyénì yĩnne. ¹² Nte pó yãhnkò-ò képyénfē tē wɔle, képyénfē kègbɪ nãh ñmɔle dé! Nmo yēngbē tyí nãh képyénì nópìle. Képah ye, wãh fyò gbēnpãh we à n pi, à n to ñ té képyénì milki, à kō à n pɔ n tē sé sɔkɔ, sé téló n mó n to n karkɪ. ¹³ Pó ó kókó ye ñmɔ n yah n kō dò. Yíkínò-à sō n pɪ képyénì sɔkɔ, kè nãh n pɪ tɪrle ñmɔ yah. ¹⁴⁻¹⁵ Képyénfē pèpey ye ñmɔle. Sō-á Sú Liyel ñne n pne, té ní tɔ ñne n pne, sē ó ye, mé ní képyénìne n pne, sé tɔ mó ñne n pne. Nmo kɪ ní min kō ní képyénì yĩnne. ¹⁶ Képyénì tükù me ní tyí, nónó-á sè nãh me tũ mè sɔkɔ. Sè kɪ n noh n pi ní tyí. Mé yĩne mè n kyɪ sè yah n fē fē n pɔ n kwɔ n mɔ sè pɪ tũ núkúle, képyénfē‡ núkú ó mó séle n fē. ¹⁷ Nmo kɪ ní min kō kũ sɔkɔ, té kɪ tō pɔ ké

* **10:3** 10.3 - Nsyifunɔ tyí sò, képyénfēbɪ nãhnãh sò ńkēne pé képyénìne n kwɔ n mɔ n dah n mɔ n pɔ tũ núkú sɔkɔ, ñ té ñn̄t̄ yó tɔkɔ n sah, à séle n sykɪ lékãhne yípú ànê gbēnképèl yĩnne. Pé pól ńkēne yini sah pé képyénì kō. Pé képyénì pé yĩnle n pne. Tyah-à fyò dal, pé pé képyénìne n ye n wilki n pɔ sé ynine. † **10:8** 10.8 - Yah n te Nsyeremi 23.1-2; Yeseyelɪ 34.2-10. ‡ **10:16** 10.16 - Képyénfē nê tyí-á Yesu n yo ásd̄ sɔkɔ yò, ñ gbłɔy ye à n ye.

syi n pi. Képah ye, ní tyí nɔ Sú Liyel tyí. ¹⁸ Ney náh fě ní ko n mɔ n pi dé! Nmɔ ye n kɔ́ ní minne ní gblɔ́y. Těnwenɔ me ní tyí kɪ fě kè kɔ́, těnwenɔ tɔ me ní tyí kɪ fě kè syi rítɔ. Sě ye ní Sú Liyel ne mé pɪ.»

¹⁹ Képah těne, Nsyifunɔ-á welo nɔpi noh sě, pé sɔnɔ tɔ kah pɪ sé tyí tyíle. ²⁰ Pé náhnáh tyah n yo ne níkě, sětɔ yó-á me ní sɔko, ñ yògbèkè kɔ́ kè yuku. Yò se tɔ me ké tyí, pé ñ welole n nohnɪ nɪ? ²¹ Nte tükù mó ne níkě, yògbèkè yúkú-ò welo náh welo nópilè dé! Yògbèkè yúkú-ò se kɪ fě yítù yí yɪkɪ mɔ nɪ?

Nsyifunɔ tükù-á Yesu yahle dùkù nêne

²² Képah sɔko, kwɔ̀nɪrɪ gbíne, syáh yó sò me n syah Yerusalemɪ sɔko, nê-á Nsyifunɔ dyɔle n to n kɔ́ Liyel ní-ńsah gbɔ́ tɔnsáhnsɔkɔnɔ tyíle. ²³ Képah sɔko, Yesu sò me n ko n kɔ́ Liyel ní-ńsah gbɔ́ párn yó sò, nê-á pé n ye Salomo párnne. ²⁴ Nsyifunɔ yísyɔ me pɔ à mɔ gbí tɔ ye ñ tyí ne, à se kɪ pépi mɔ sah tɔ̀tɔ̀ sɔko, pópó kɪ pɔ nɔ gbí nê tyí nɪ? Nmɔ-à kɪ nê Liyel ney yáhtɔkɔnɔle, à kè yo n dal n mɔ pé syah kè! ²⁵ A me yo pé tyí ne: «Mé kè yo tɔ yé tyí, ñte yé náh sě ké yò. Tyi nónó-á mé me n pɪ ní Sú Liyel yín yò, sépi ye me ní tyíle n yo n wah. ²⁶ Nte yé náh pɪ nímɔ képyénne sě, képah ye yé kɔ́ yé náh sě ké yò. ²⁷ Nmɔ képyénì tɔ wɔ ní weyne n nohnɪ, mé séle n pne, ànê sě ní sò tɔ. ²⁸ Mé kɪ tyé-ńkě minne sè kɔ́. Sé tyí náh n yɪkɪ n yah n pi, ànê ñnì yó rítě náh fě sè tɔ n syi ní gbò. ²⁹ Nmɔ Sú nê-á séle ní gbò dahbɪ, ñmɔ kal yíyìn pólle. Képah ye, ñnì yó rítě náh fě sè tɔ n syi ñmɔ gbò sɔko. ³⁰ Nmɔ ànê Sú Liyel me núkúle.»

³¹ Képah těne, Nsyifunɔ tɔ dyèh tɔ ne páh Yesule n min n ko. ³² Nte à me yo pé tyí ne, Sú Liyel gbò yò, páh tyípéplɔ náhnáh pɪ pé we. Sépi sɔko nê tɔ yín se pé n yah n kɔ́ pé mínkò-ńsahle nɪ? ³³ Nsyifunɔ me à syah ne, tyípépéy pínó yín náh pé ne páh ñne n min n ko dé! Nte wáh yo de Liyel tyí képah yín-á. Nmɔ névi gbɔy kɪ pɔ ñ gblɔ́yne n pɪ Liyelle nɪ? ³⁴ Képah sɔko, à yo pé tyí ne: «Kè náh me wárkínsáhnɔle Liyel wey sébéy sɔko ne, Liyel-á ne liyelno-á yéle di?§ ³⁵ Liyel-á yo mɔ névyé nónó tyí, à pé ye liyelnole. Nte yé se pɪ ne Liyel wey sébéynɔ-á nê yo, kè náh fě n milki n pi tɔ! ³⁶ Té Sú Liyel-á nímɔ nê wilki sah ñ tyí yò, tɔ ní tekɪ mɔ kèkòyó, yé ne máh yo de Liyel tyí, máh sɔnpilè yo ne Liyel Pidí-á ñne nɪ? ³⁷ Máh kɪ me ní Sú Liyel tyípínne n pí-ńkěne, yé káh sě ní yò. ³⁸ Nte máh kɪ me séle n pɪ, yáh kɪ sò me n sě n pi níkěne nímɔ yò, yé sě sépi tɔ wɔ yò; képah sɔko yé kɪ pɪ yíi ne, máh me núkúle Sú Liyelle, ànê Sú Liyel-á me núkúle ñne.» ³⁹ Képah těne, pé tɔ ne páh Yesule n tɔ. Nte à pwah pé tyí.

⁴⁰ Képah náh, Yesu tɔ ñ syɪ yuku Nsyurdě yónkahnne, à kyɪ tɔ níyáh sɔko-á Nsyõ ñgbò tyah névyé wèlnwílkínɔle.* ⁴¹ Névyé náhnáh me kyɪ ñ tnɔ, tɔ me yo tũ ne, Nsyõ náh gbíl tir yó rítě pɪ. Nte wáh tyi nónó pól yo dí mè tyí sɔko, gblɔ́-á séle. ⁴² Képah sɔko, névyé náhnáh me sě Yesu yò nénpó.

§ 10:34 10.34 - Yah n te Gbálnó 82.6. * 10:40 10.40 - Yah n te Nsyõ 1.28.

11

Lasarı kúnó ànê ò yilkinmòwòlè

1 Dí yó lésò me nýàn syíkí, pè n ye Lasarúle. A sò me Betani kwil sòkò, kèpah nê sòkò-á sò ò dósýòlè, pè n ye Mari ànê Martúle. 2 Kéne Mari mè wò ye lésò làsèkwèl yó kwe mò Yesu gbyèh yò, té sè kele ò yòyénne.* Nmo dódí Lasarı ye sò n yo. 3 Kèpah sòkò, ò dósýò me tēntò mò Yesu tyí ne, pé yòtē, ò kódí Lasarı náh me lènòlè. 4 Yesu-á kèpah noh, à ne ríkè, Lasarı nýàn mè náh pì ò ko ko nýànne. Nte káh kí Liyel yòtòrí wèkí, té kí tō ò Pídí yòtòrí wèkí.

5 Té Martú, ànê Mari, ànê pé dódí Lasarı tyí sò nò yíí Yesu tyí. 6 Nte nýáh sòkò-á sò Yesule té pè pò Lasarı nýàn tyí yo ò tyí, à tō wú nénpó à sèpìn níní pì. 7 Kèpah náh, à yo ò tò sáhpu tyí ne, pé ye pé pé syí n yuku Nsyude gbènyah sòkò. 8 Wáh yo sè, pé me ne, kwò-ò dí, nénpó sòkò kó lésò pè n yah n kò ò minkò-nsahle dyèhle sè yò sè yò, té à tō n yah n kò ò syínyuku-nsahle nénpó sòkò n? 9 Á me yo pé tyí ne, lérínó gbòninó kó gbìyìkí sòkò n? Névi nê-à n kò tyah kyòòlè, kèkòyó kyòò-á à n ne n yah. Kèpah-á, tē gbáhkì múnó náh nò. 10 Nte névi nê-à n kò lékáhne kyòò kēne, tē ò gbáhkìlè n mì.

11 Welò nópi yóntenò náh, Yesu tō yo pé tyí ne, pépi kódí-á me dọy sòkò, òte páh kí kyí à yilki mò. 12 Kèpah sòkò, ò tò sáhpu mó ne Tē ògbè, dọy sòkò-à kí nê Lasarúle, wáh kí de. 13 Nte Yesu wey sòkò, Lasarı kúnó tyí ye à yo, té ò tò sáhpu wò mó we ne dọy gbọy tyí-á à yo. 14 Káh pì sè, Yesu kè yo yíkí mò pé tyí ne Lasarı-á ku. 15 Nte péwò mé-ríkène sò nénpó, kèpah-á me nò yíí péwò tyí pépi yinne. Káh pì sè, páh kí sè yíí péwò yò. Té núkúnúkú, pé ye pé sòkò ò tñó. 16 Kèpah sòkò, Toma nê-á pè n ye Didimine,† òmò pé nò syah ne, pé ye pépi tò kyí ku òne wè tyí.

17 Yesu-á yìni tē nénpó gbí nēne, à kyí ne yah Lasarı lékó sò sèpìn nyèh pì te diki sòkò. 18 Yé yah, Betani ànê Yerusalemí wró náh sò me kah gbè mò. Kè sò me kilónó tónó kénkòlè. 19 Kèpah ye, Yerusalemí tǎn nahnáh sò me pò Martú ànê Mari yéfi kélé-nsah pé dódí yáhnkwòlòwò sòkò. 20 Martú-á fyò noh ne Yesu-á me n pi, à kyí à yohní. Té Mari wò sò me kònténòlè gbò sòkò. 21 Kèpah sòkò, Martú me yo Yesu tyí ne, pé yòtē, wáh sò me áso sòkò, pé dódí náh náhki n ku n pi. 22 Nte núkúnúkú rítē fyé sòkò, páh pì ne wáh kí sò tir òkù nê yah kò Liyel tyí, wáh kí kè pì ò tyí. 23 Kèpah sòkò, Yesu me yo ò tyí ne: «Á dódí lékó kí yilki mò.» 24 Wáh yo sè, Martú ne, páh pì ne lékyí-à kí pò n yilki n mò gbìyìkí téy sòlè, ò tò lékó-á kí yilki mò. 25 Kèpah tēne, Yesu yo ò tyí ne: «Nmo ye lékyí yilkinmò-ò ànê minne. Névi nê-á sè òmò yò, tē-à sò ku, à kí tyé-ríkè min we; 26 ànê névi nê-á me min sòkò té sè òmò yò, tē náh tō n ku n yah n pi Liyel tyí òne. Á se sè kèpah yò, Martú?» 27 Martú me ne, àwe-á Tē ògbè, páh sè ké yò ne òmò-á Liyel ney yáhnòkòwòlè, nê-á ò Pídíne, òmò nê-á sò yīne à pò kèkòyó.

* 11:2 11.2 - Yah n te Nsyô 12.1-3. † 11:16 11.16 - Didimi kór ye kèninine.

²⁸ Képah yóntenɔ náh, à n syi kyi plo yo n gběnsê Mari tyí ne, kwó-ò dí-á me de n te. Té wáh me ñne n ye. ²⁹ Mari-á fyò képah noh, à núkú yuku à sɔkɔ Yesu tnô. ³⁰ Yesu náh tǒnì sò me de kwil sɔkɔ. A sò me fí nê sɔkɔ-á sò Marti pɔ à yohu. ³¹ Té Yerusalemú tǎn nónó-á sò me Mari tnô gbô sɔkɔ, me n yéfinɛ n kele, pépi-á à we à yuku wil súú sě, pè n sò tě. Pè sò me n sò ne, pò gbô-ńsah-á à n yuku diki yô. ³² Nte Mari-á kyi yini tě Yesu mé-ńsah sɔkɔ, té à we, à gbětukunɔ di Yesu yah sɔkɔ té yo n tyí ne, pé yòtě, wáh sò me ásô sɔkɔ, pé dódí náh náhki n ku n pi. ³³ Képah sɔkɔ, Yesu-á à we à me n gbo à tahlì n tékínmɔpu tyí, kè n nì kah tě kèpékèyô, n yah kwô. ³⁴ A me ne, nyǎh sɔkɔ se pè yí n lékóle nì? Pè me yo n tyí ne, pé yòtě, à pɔ kyi yah. ³⁵ Képah sɔkɔ, Yesu yéfi kwe. ³⁶ Képah tēne, n tékínmɔpu ne, pè yah, n tyí-á sò me nɔ yí n tyí dé! ³⁷ Té tǒ me n yo ne, ñmɔ nê-á yítú dí yí yuki, à kó sò fě kú yah kò n pi Lasari tyí nì?

³⁸ Képah sɔkɔ, kè tǒ Yesu nì kah tě kèpékèyô, à me sɔkɔ diki yô. Teki diki ye sò kéle, té ké yah me vikénóle dáh-ńgbě yóle. ³⁹ Yesu me yo no tyí ne, pè dáhki mē tǔkò tě yô. Lékókè dosé Marti me à syah ne, Tě ńgbě, n yínɔ sèpìn nyèh-á yò. Wáh kɔ me n pò dò. ⁴⁰ Képah sɔkɔ, Yesu yo n tyí ne: «Mé náh kè yo á tyí ne, wáh kɔ sě n yô, á yí-á kɔ tě Liyel yòtǔrì yô di?» ⁴¹ Képah tēne, no me dáhki tě yô. Yesu me n yah yô yinyô té ne: «Bǔ, mé n weki á tyí wáh sǔnpì ní nírì tě. ⁴² Mé pì ne wáh me ní nírìle n tě gbímegbí. Nte mé kéle n yo tówú mē yinne nê-á n mɔ gbì sah yò, ne pè sě ké yô ne, áwɔ-á teki mɔ ńne.» ⁴³ Képah yóntenɔ náh, à kah yo mɔ ne ńkè: «Lasari, wil nénpò!» ⁴⁴ Képah sɔkɔ, Lasari nê-á sò ku, à yuku wil n gbyèh ànê n gbàñne púkúbinóle fwɔ gbróle; té n yèpɔ me fókónóle fwòle. Yesu me yo pé tyí ne, pè à wah mɔ, pè mó ye à kò à ne n yuku.

Nsyifunɔ yòtām me n yah n kǔ Yesu kònmɔ-ńsahle

⁴⁵ Névyé nónó-á sò me pɔ Mari tnô, té pɔ Yesu tyípínì mē we sě, pé náhnáh sě Yesu yô. ⁴⁶ Nte pé tókú wɔ mó kyi n tyípínì mē sēsahri yah sah Farisi wěki kópú tyí. ⁴⁷ Kǎh mó pɔ sě, Farisi wěki kópú ànê sárká syínwilkípu yòtām me pé no tukey tükèpu ńkì ye, pè kǔ tě ké tyí sɔkɔ. Pè wě syah ne, dí mē-á me gbìl tyile n kah n pɔ dé, sǔ se pé kɔ pɔ nì? ⁴⁸ Páh kɔ à sah à yò sɔkɔ séle n pɔ sě yò, no pól-á kɔ sě n yô. Nte képah-à pɔ, Wrome tǎn-á kɔ yuku pépi Liyel ní-ńsah gbô sɔ, té kɔ pépi yìkì tyí yuki. ⁴⁹ Nte pé sɔkɔ yó lésò me, pè n ye Kayifile. Léyile, ñmɔ ye lésò sárká syínwilkípu yòtě ńgběne. Nmɔ me pé no syah ne: «Yé náh kwáh yóle n pne dé! ⁵⁰ Yé náh pì ne, dí nénúkù-à kɔ ko mɔ ápi yìkì swò kè kǔ kè we pwah, képah-á kɔ nekì kal ápile n ténóle min sɔkɔ, té á yìkì pól tyí mó pɔ yuki di?» ⁵¹ Nte ñmɔ yah yí náh sò à yo tyi nópìle dé! Wáh sò me sárká syínwilkípu yòtě ńgběne léyile sě, képah ye Liyel me ténóle à kǔ à syi yo sah ne, Yesu-á yíne à ku n yìkì névyé yinne. ⁵² Té n yìkì névyé ó yin náh à kɔ n ku n pi dé, n kúnó kɔ Liyel wěnpì pól tɔ tuke mɔ pɔ núkúle, pépi nónó-á me karkì tě tě kǔ.

‡ 11:48 11.48 - Wrome tǎn nónó tyí-á n yo ásô sɔkɔ yò, yòtām ye sò péle Nsyifunɔ yô.

⁵³ Kayifi-á fyò képah yo, à tokò lésõ tyí, pè núkú Yesu kònmõno sah gbáhki yõ. ⁵⁴ Káh pi sê, Yesu náh tõ me n gblõyne n wilki n mɔ kwèyy Nsyifuno yah. A yal ànê ò tò sáhpúle, pè kyí tẽ kwil yó sɔkɔ, pè n ye Yefrayimine. Képah sò me gběnyah yó sɔkɔ, nê-á me gběnni tnô.

⁵⁵ Nte Nsyifuno yõru tyénó syáh-á sò me de n te sê, névyè náhnáh sò me n wil gbno sɔkɔ, té me n dokò n yuku Yerusalemi kwil sɔkɔ. Pè sò me syáh mè dyáh tẽ, ne pé kyí pé gblõy tõ n sah, à yĩne pé tyi kònsàhnó wàlle. ⁵⁶ Páh sò me Liyel ní-risah gbô sɔkɔ gbí nêne, pè sò me Yesule n yah n kô, té me wène n piki n yah ne nké, kè se me sò ni? A se ki pyè ye wũ syáh mè sɔkɔ pónòle ni? ⁵⁷ Té sárká syínwilkípu yõtám ànê Farisi wêki kópú lésõ me ké gbah yo sah te névyè tyí ne, nê-à fyò Yesu mé-risah pí, tẽ pò kè yo pé syah, pé kô pé à we tẽ.

12

Mari làsèkwèl mónòle Yesu gbyèh yõ

¹ Nsyifuno yõru tyénó syáh sò me wũ sèpìn kénúkòle, té Yesu me kyí Betani kwil sɔkɔ, níyáh sɔkɔ-á sò Lasaru tènòle, wáh nê lékó yilki mɔ. ² Pè me yòke yah Yesu kô nénpó. Marti sò me yòkele n dibi, té yòke mè yópú sɔkɔ yó ye sò Lasaru. ³ Képah sɔkɔ, Mari me làsèkwèl dénkókò yó lítir tóni tokò, nê-á pè nardí kókòle kè pi. Té pò kè kwe mɔ Yesu gběnáhló yõ, té kè kele ò yòyénne.* Làsèkwèl mè pán me wòkò pól tokò. ⁴ Képah tẽne, Nsyudasí Yisikariyotí nê-á Yesu tò sáhpú sɔkɔ yóle, té ki sò pò n vi n pi Yesu náh, òmɔ ne, ⁵ kwáh nê se pi té làsèkwèl mè náh yám deniye pó pló† kyetónine, à ké pó dibi yám tãn kô ni? ⁶ Nte yám tãn yám náh sò tẽ òne dé, yènwó ye sò òne képah ye à kô à képahle n yo. Pó dú sò me òmɔ tyí. Té páh nónòne n dah n mɔ n pò, á séle n yí. ⁷ Képah sɔkɔ, Yesu ne: «Pi yah vínó sah kénòh! A ye képah pi sah òmɔ lékó yí sò yinne. ⁸ Yám tãn ki me ànê yéle sétáh yõ sòmesó. Nte òmɔ wole, òmɔ náh n me n pi yéle sétáh yõ sòmesó.»

⁹ Té tówú ògbè-á pò noh ne Yesu-á me Betani kwil sɔkɔ gbí nêne, pè kyí nénpó. Nte Yesu ó yín náh sò pè kyí dé, Lasaru nê lékó-á Yesu yilki mɔ, òmɔ to we yín ye sò pè kyí. ¹⁰⁻¹¹ Nte Lasaru mè yinne, névyè náhnáh sò me péle n syí sárká syínwilkípu yõtám náh à n vi n mɔ n pi Yesu yõ sèpúle. Képah ye, sárká syínwilkípu yõtám me Lasaru tyí yo syí ne, páh ki ò to ko mɔ.

Yesu dénòle Yerusalemi sɔkɔ

¹² Ké dindalle, tówú ògbè nê-á sò me pò Nsyifuno yõru tyénó syáh sɔkɔ, pè kè noh ne Yesu-á me n pi Yerusalemi sɔkɔ. ¹³ Pè me sãm yìngbàn kòlì tẽ yín,‡ té wil kwil sɔkɔ à kyí à yohni. Pè sò me gbo mɔ tũ ne: «Wosana!§

* **12:3** 12.3 - Yesu me gbíne, nénpó tãn sò nkéne pé gbah kèki n tẽ yòkele n yõ. † **12:5** 12.5 - Légbíne, deniye pó pó núkú ki sò fè no nénúkú gbìyìki núkú tò pínó danne. ‡ **12:13** 12.13 - Sãm yìngbàn kòlìntènyínno mène ásò sɔkɔ, Yesu ye pè n gbilki. § **12:13** 12.13 - Páh ne Wosana, ògbòle sò, ké kór ye á pwah n mɔ nukúnúkú! Nte ásò sɔkɔ, gbilkínó ye sò pè n gbilki Yesule.

Nê-á n pi Tě ñgbě Liyel yĩn yõ, Liyel sãm mo ñ soko,* ñmo nê-á Yisrayel yõtě dñe.»¹⁴ Képah soko, Yesu me ñkwěndyípiķi yõ we, té doko kõ tẽ ñ yõ, à yĩne sã-á kéle wárķinsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ñkě:

¹⁵ «Yerusalem† tãn, yé káh tiki pi.

Yé yah, yé yõtě me n pi.

A me dókóntěñóle ñkwěndyípiķi yõ yõ soko.»¹⁶

¹⁶ Té légbĩne, Yesu tò sáhpú náh sò me tyi nópi pínó yõ pĩ. Nte wáh pò doko ñ tǒrĩ yõ gbí nẽne, pé dyo to kó ne, káh lésò wárķi sah sò ñ tyi soko Liyel wey sébéy soko, sě-á kè pi ñ tyi.

¹⁷ Képah tẽne, Yesu-á lésò Lasarı lékó ye yah, à à yilki mo wilki diki soko nóno yĩ yah, pépi me tyah kéle n yah n yáh n kõ. ¹⁸ Névyé-á kéne gbil tir pínó noh sě, pé wil pò Yesu yohnu. ¹⁹ Képah soko, Farisi wěķi kópú tyah n yo wě tyi ne, pé kó kè we ni, pépi náh tǒ fě n tẽ n pi dò. No pól-á me ñ sò tẽ.

Yesu me ñ tǒrĩ ànê ñ kũ tyíle n yo

²⁰ Névyé nóno-á sò me pò syáh mè soko Yerusalem, ne pé pò Liyel yĩn gbilki, Nsyifunò náh sò pé tũkùle. ²¹ Kéne névyé nóno-á Nsyifunò náh péle, pépi me no de Filipi tñò ñmo nê-á n wil Betisayida kwil, Kalile gběnyah soko. Té kè yah kõ ñ tyi ne, pé yõtě, páh me ké tyi ne pé Yesu we. ²² Káh pi sě, Filipi me kè yo Andre tyi. Andre me tahlı ñ tyi pé kyi kè yo Yesu tyi.

²³ Képah tẽne, Yesu me yo pé tyi ne: «Gbí nê soko-á Névi PídĩŚ ki n doko n pi ñ tǒrĩ yõ, képah ye se nukúnúkú yò. ²⁴ Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyi, né sémuko pi náh duku mo sétáh soko kè fi té ké pi ku, kè n tẽ ké gblõy. Nte káh duku mo à fi té ké pi ku, kè n kwel. ²⁵ Névi nê-à ñ gblõy ó minne n mo n kõ, tẽ min tyi ki yıki. Nte nê-à ñ minne n mónkò-ñkěne kékõyó mè soko Liyel tǒrĩ yĩnne, tẽ wò ki tyé-ñkě min we. ²⁶ Névi nê-à me ké tyi ne, pé tǒle n pi ñmo tyi, tẽ ní sò tẽ. Képah soko, máh me ñyáh soko, nê-á tǒle n pi ní tyi, ñ to ki me nénpó. Névi nê-à tǒle n pi ñmo tyi, ní Sú Liyel ki ñ yõ yõ.

²⁷ Té nukúnúkú, ní foko me fěki. Nte mè yo sǒ? Mé se n yo Sú Liyel tyi ne, à káh n ye yèvyáhrı mè ní we? Nte ǒó dé, yèvyáhrı mè yĩn ye mé pò tótó.» ²⁸ Képah tẽne, à ne: «Bǒ, gbilķinó sah á yĩn yõ.» Wáh yo sě, yĩnpǒ yõ wil yĩnyõ soko ne ñkě: «Mé ní yĩn gbilki te, té mé ki kè gbilki n pi ñtǒ.»

²⁹ Tówú nê-á sò me nénpó, té yĩnpǒ mè noh, pé ne gběnséntáhkı-á gboke. Túkú mó ne, yĩnyõ tǒnpı yó-á yo mo Yesu tyi. ³⁰ Képah soko, Yesu me yo pé tyi ne: «Wey nê-á yé noh yò, kè náh yo ñmo yĩnne, kè yo yépi yĩnne. ³¹ Liyel ki lékähle kékõyó névyé kõ n pi nukúnúkú sě yò. Nukúnúkú, à ki kékõyó névyé fnè-ò* yĩni yal. ³² Nte mäh pò doko mo gbí nẽne, mé ki névyé pólle pò ní gblõy tyi.» ³³ Yesu-á sò ne n ku n pi dükú nẽne, képah ye à wěķi ñ wey mè soko yò. ³⁴ Képah soko, tówú mè névyé me yo ñ tyi ne,

* 12:13 12.13 - Yah n te Gbálnó 118.25-26. † 12:15 12.15 - Yerusalemı yĩn yo ye sò Siyõne.

‡ 12:15 12.15 - Yah n te Nsakari 9.9. § 12:23 12.23 - Yesu-à Névi Pídĩ tyíle n yo, ñ gblõy tyi ye ñkěne à n ne n yo. * 12:31 12.31 - Kékõyó névyé fnè-ò nê tyi-á n yo ásó soko yò, sétán yõtě ye.

pépi-á kè we Liyel tyi kònsàhnó sòko ne, Liyel ney yáhtòkòno náh n ku n yah n pi. Té ñmo se sònpíle pò n yo ne, Névi Pídí-á yíne à òkòko mò nì? Nte nê tẽ ó se mó Névi Pídí mènne nì? ³⁵ Képah sòko, Yesu me yo pé tyí ne: «Kyòò mènne, kè me sã yé wró kú wró kwéy yó pì n pi. Té névi nê-à n kò fěntũ sòko, tẽ náh ñ yúkú-rísahle n pne. Képah ye, kyòò mè-á me yé wró sòko yò, yé ne n kò ké sòko, fěntũ káh pò yé kwòkú tẽ. ³⁶ Kyòò mènne, káh me yé wró gbí nènne, yé sã képah yò. Képah sòko, yé kú pì kyòòle képah tyí kòle.»

Yesu-á képah yo te, à yal pé tnò à kyi wõbì fíí péle.

Névyé náhnáh náh sã Yesu yò

³⁷ Yesu sò gbìl tyi náhnáh pì pé yí yah, ñte képah fyé yò, pè náh sã ñ yò.

³⁸ Liyel těntò syinyo-ò Yesayi tyíyónó nòpi ye wil ásò sòko yò. A lésò ne ñkẽ:

«Tẽ ñgbě, nê sã ápi tyíyónó yò?

A á tēpnēnòle nē wēki?»†

³⁹ Té tir nê yīn-á pè náh sò fě n sã n pi ké yò, képah yah ye Yesayi tō yo ne ñkẽ:

⁴⁰ «Liyel pé yí wò,

té pé lékám yah vike,

ne pé yí káh fě ne n yah,

pè káh tir yó tyí yah we,

pè mó vi mò Liyel wēki yò,

à kō à pè we de mò.»‡

⁴¹ Yáh we Liyel těntò syinyo-ò Yesayi képahle n yo, à lésò kwāh tẽ Yesu tōrí we, képah ye à kō à ñ tyíle n yo.§

⁴² Té képah fyé yò, yòtām náhnáh sò me sã Yesu yò. Nte Farisi wēkì kópú tiki sò me pè tẽ ne, pè káh pò pé yīni wilki pé wēkì sòko. Képah ye, pè náh kè wilki mò ne, páh sã ñ yò. ⁴³ Yáh we pè képah pì, névyé-á me gbílkínó nènne n sah pé yò, képah tyí sò me pé tyí kal Liyel tyíle.

⁴⁴ Képah sòko, Yesu wekì yīnpò ñgběne ne ñkẽ: «Névi nê-à sã ñmo yò, ñmo ó yò náh tẽ sã dé, Liyel nê-á tekì mò ñne, ñmo tò yò ye tẽ sã. ⁴⁵ Té névi nê-à ñmo we, ní tékínmo-ò ye tẽ we. ⁴⁶ Nmo pò kèkòyó à pò pì kyòòle, ne névi nê-à sã ñmo yò, tẽ káh tẽ fěntũ sòko. ⁴⁷ Nmo náh pò kèkòyó sòko, ne mé pò lékähle névyé kò. Mé pò ne kèkòyó névyé pwáhnmozo we. Képah ye, névi nê-à ní welo noh, té à náh me n kò sé wãl yò, ñmo náh kú n kò n pi tēne lékähle dé. ⁴⁸⁻⁴⁹ Wey nê-á mé yo yò, képah nítè ye kú lékähle tẽ kò n pi gbìyìkì téy sòle. N gbìyò yah yíí náh mé yo welo nòpile dé! Sú Liyel nê-á tekì mò ñne, máh yíne mè nê yo, ànê máh yíne mè kwónó nê pì, ñmo ye yo séle ní tyí ne mé pì. Képah ye, névi nê-à ní yahle, té à náh me ní weyne n mò n kò, ney me te, nê-á kú lékähle tẽ kò n pi. ⁵⁰ Té ñmo mó tō pì ne Liyel-á nê kò sah, képah gbò yò sòko-á névyé kú fě tyé-ñkẽ min we. Sú Liyel-á wey mè yo sò ní tyí, sã ye mé n yo kéle yé tyí.»

† 12:38 12.38 - Yah n te Yesayi 53.1. ‡ 12:40 12.40 - Yah n te Yesayi 6.9-10. § 12:41 12.41 - Yah n te Yesayi 6.1-5.

13

Yesu n̄ tō sáhpú gbyêh̄ wu

1 Nsyifunō yōri tyénó syáh kɪ sò n pɪ n pi d̄indalle. Yesu sò p̄i ne pé yálnó gbí-á se kèkòyó, páh kɪ n sòkɔ n pi Sú Liyel tyí. N sò tēpú nónó-á sò me kèkòyó, pé tyí sò me nónóle n̄ tyí. Pé tyí n̄ kah m̄o n̄ tyí.

2 Yesu ànê n̄ tō sáhpú sò me yōkele n̄ yō. Té sètān̄ yòtē sò me kè dahbɪ tē Simo Yisikariyotɪ pídí Nsyudasɪ nɪ sòkɔ ne, à vi Yesu náh. 3 Yesu sò p̄i ne Sú Liyel-á tyi pól dahbɪ péwɔ gbò. Nm̄o tyí-á pé wil à pɔ, té páh kɪ pé syɪ sòkɔ n̄m̄o tyí. 4 Képah sòkɔ, páh me yōke yónó sòkɔ sē, à yuku yīn, té n̄ fwòmò-̀ngbē de sah, té fwɔ yó toko toh n̄ syí sòkɔ. 5 Képah náh, à ni du m̄o dú yó sòkɔ, à tyah n̄ tō sáhpú gbyêh̄ne n wu kéle, té séle n tuke fwɔ mèn̄e, nê-á à toh n̄ syí sòkɔ.

6 Káh pɔ syɪ Simo-Pyerɪ tyí, à Yesu syah ne níkē, n̄m̄o nê-á Tē NGBENE n̄m̄o kɪ n yah n kō péwɔ gbyêh̄ wú-risahle nɪ? 7 Yesu me yo n̄ tyí ne, nê-á péwɔ n pɪ yò, n̄m̄o náh fē ké tyí yah we n pi núkúnúkú ló! Nte náh-á à kɪ pɔ ké tyí yah we n pi. 8 Pyerɪ tō yuku à syah ne, pólle, à náh pé gbyêh̄ wu n pi. Képah sòkɔ, Yesu me yo n̄ tyí ne: «Wáh kɪ ye ní kō mé á gbyêh̄ wú-ríkēne, á vyáh kɪ de n̄m̄o tyí sòkɔ.» 9 Képah tēne, Simo-Pyerɪ yo n̄ tyí ne, Tē ngbē, káh pɪ sē kè káh yīn pé gbyêh̄ ó tyí, níkē à pé gbán ànê pé yō tɔ wu. 10 A me yo n̄ tyí ne: «Névi nê-á ni wel tē, tē n ne n me yályál. Képah ye, à wil n̄ gbyêh̄ tyí sòkɔ, yō náh tō ríkēne ne me tē wil pól t̄onwunɔ tyí. Yépi me yályál. Nte yé pól tē wɔ náh mé n ye dé!» 11 Névi nê-á kɪ sò pɔ n vi n pi Yesu náh, Yesu sò me à p̄i tē. Képah ye à kō à ne, pé pól tē wɔ náh pé ne páh me yályál dé!

12 Wáh pé gbyêh̄ wu tē, à tō n̄ fwòmò-̀ngbē toko m̄o pɔ kō tē yōke yó-risah n̄tō. Té yo pé tyí ne: «Máh nê pɪ yé tyí sē yò, yé se ké yō p̄i? 13 Yáh pɪ yé n̄ne n ye kwó-ò d̄ine, képah náh pɪ, Tē-̀ngbēne, yé me n yo ple tē wɔle. Nm̄o ye n̄tyín̄o n̄ne. 14 Nte n̄m̄o nê-á Tē ngbē ànê kwó-òle, yáh we mé yé gbyêh̄ wu, yépi tɔ yīne yé wē gbyêh̄ne n wu. 15 Képah dùkù ye mé pɪ yé wēkɪ yò, ne máh nê pɪ yé tyí, yé tɔ sēnknole n pɪ. 16 Kègbɪgbɪ tē yō, mé kéle n yo yé tyí, t̄onpɪ náh fē n kal n̄ yòtēne. Sē ó ye tēntò névi tɔ náh fē n kal n̄ tó-òle. 17 Nte núkúnúkú, yé se kéne tyile n pne té! Yáh fē syi n kɔ sé wá̄l yō, yé kɪ n̄vìn̄i we.

18 N̄ wey mē náh me ké yah m̄o yé pól tyí dé! Máh névyē nónó yah wilki, mé péle n pne. Nte tir nê-á wárkɪ sah Liyel wey sébéy sòkɔ, kè yīne kè wil ó wil. Kè me wárkínsàhnóle ké sòkɔ ne níkē: «Máh lésò ní yōkele n yō ànê n̄ne, tē me yuku ní yō.»* 19 Ké pí-níkē sòkɔ ye mé kéle n yo n sah yé tyí núkúnúkú yò. Képah sòkɔ káh pɔ pɪ, yé kɪ sē ké yō ne, Nm̄o-á. 20 Kègbɪgbɪ tē yō, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-á ní tēntò névi tē ple, n̄m̄o ye tē tē ple. Nê tɔ-à n̄m̄o tē ple, nê-á tō n̄ne, n̄m̄o ye tē tē ple.»

Yesu ne Nsyudasɪ-á kɪ n vi n pi pé náh

* 13:18 13.18 - Yah n te Gbálnó 41.10.

²¹ Képah tẽne, kéne welo yónteno náh, Yesu foko kah fẽki. A me kè yo dal mo ne: «Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, yé soko ney yó kɩ n vi n pi ní náh.» ²² Wáh képah yo sɛ, ñ tò sáhpú tyah n yõ wẽne n yah núkú núkúle. Pè náh sò me pĩ nê tyí-á à n yo. ²³ Té Yesu tò sáhpú soko nê tyí-á no yĩ ñ tyí, ñmo sò me tẽntelnole Yesu tyí. ²⁴ Képah soko, Simo-Pyerı pi mo ñmo tyí ne à Yesu piki yah, nê tyí-á à n yo. ²⁵ Nmo mó ñ gbalı kɛki Yesu ñne, té à piki yah ne, Tẽ ñgbɛ, nê se à n ye nı? ²⁶ A me yo ñ tyí ne, páh kɩ búrn yĩ di nê kò, tẽ wo-á. Té núkú búrn yínó toko, té kè di à Simo Yisikariyotı pidı Nsyudası kò. ²⁷ Nsyudası-á búrn mɛ syi, sétan yõtɛ me de ñ soko. Yesu me yo ñ tyí ne, nê-á ñ tyí pi pi tẽne, à kè pi súú. ²⁸ Nte nóno pól-á sò me nénpó, pé soko yó ítɛ náh sò pĩ tir nê yĩn-á Yesu yo wey mène ñ tyí. ²⁹ Té pó dú-á sò me Nsyudası tyí sɛ, tókú sò me n sò ne, Yesu-á yo ñ tyí ne à kyı syáh yídwenè yah dwe, képah náh pi, à pó yĩ yãm tã kò. ³⁰ Nte Nsyudası-á fyò búrn yínó mɛ syi, à núkú yuku wil. Légbıne lékãh sò me mo.

Yesu tir kònsàhnó késãne

³¹ Nsyudası-á fyò wil te, Yesu ne: «Núkúnúkú tẽne, gbılkinó ye sah Névi Pídı yõ, ànê Sú Liyel yĩn kɩ se tõ gbılki ñmo yĩne. ³² [Gbılkinó-à kɩ sah Liyel yõ ñmo yĩne,] Liyel to kɩ à gbılki ñ gbıy yĩne. Dõ kwéy ítɛne, à kɩ kè pi n pi. ³³ N wɛnpı, mé kɩ tõ n me n pi yéle kɩ wró kwéy ó pi. Yé kɩ ní yah n kò n pi. Nte nê-á lésò mé yo Nsyifunó tyí, képah núkú ye tõ mé kɩ yo yépi to tyí núkúnúkú ne, yé náh fɛ n kyı n pi ñmo yúkú-ńsah soko. ³⁴ Mé kɩ tir sãn yó kò sah yé kò ne, yé tyí no wɛ tyí. Yé tyí-á no sò ñmo tyí, yépi to tyí yĩne kè no sɛ wɛ tyí. ³⁵ Yé tyí-á kɩ no wɛ tyí, képah soko ye no pól kɩ pĩ ne ñmo tò sáhpú-á yéle.»

Yesu ne Pyerı-á kɩ ñ vyãh kòli ne pé náh péwo pĩ

³⁶ Képah soko, Simo-Pyerı à piki yah ne, Tẽ ñgbɛ, nıyãh se à n yuku nı? A me yo ñ tyí ne, nıyãh-á pé n yuku, à náh fɛ n kyı n pi péle nénpó soko núkúnúkú. Nte náh ñne, wáh kɩ pò pé sò tɛ n pi. ³⁷ Pyerı me ne, Tẽ ñgbɛ, sò se pi té pé náh fɛ ñ sò tɛ n pi núkúnúkú nı? Péwo-á kɩ fɛ syi pé min kò n pi ñmo yĩne dò. ³⁸ A me yo ñ tyí ne: «Á kɩ á min kò n pi ñmo yĩne lé? Nte kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo á tyí, sɛnpe-à kɩ pópó n gbo, á kɩ me á vyãh kòli te ke tónó, ne á náh ñmo pĩ.»

14

Yesu ye wɛkile nê-á n yuku Sú Liyel tyí

¹ Képah náh, Yesu yo ñ tò sáhpú tyí ne: «Yé káh ye yé foko fẽki. Yé sɛ Liyel yõ, yé mo sɛ ñmo to yõ. ² Tẽ-ñtãn náhnáh me ní Sú Liyel ñne. Mé kɩ kyı tẽ-ńsah yah sah ye kò. Káh sò me gbıle níkɛne, mé náh náhkı kè yo n pi yé tyí. ³ Máh kɩ kyı tẽ-ńsah yah sah te yé kò, mé kɩ ní syı yo yé tẽ soko ní tnó. Képah soko, ñmo-á me nıyãh soko, yépi to kɩ me nénpó. ⁴ Yé se ñmo yúkú-ńsah wɛkile n pne té.» ⁵ Wáh yo sɛ, Toma me ne, Tẽ ñgbɛ, pépi náh me ñ yúkú-ńsah pĩ, té pé se kɩ pĩ sò ké wɛkile nı? ⁶ Yesu me yo ñ tyí ne: «Ñmo ye wɛkile, ànê gbıle, ànê min nétɛne. Nnı yó ítɛ náh fɛ n kyı Sú

Liyel tyí, né tẽ náh syõ nímõ tyí. ⁷ Yâh sò me nímõle n pne, yé náhki me ní Sú Liyel tõe n pne. Nte núkúnúkú, yé ye ñne n pne, té à we.» ⁸ Képah soko, Filipi me ne, Tẽ ñgbẽ, à Sú Liyelle pépi wêki kè! Képah-á kú yĩne pépi tyí. ⁹ Yesu me yo ñ tyí ne: «Filipi, mé me yéle di mónóle, té áwo náh me nímõ pĩ nı? Névi nê-à nímõ we, Sú Liyel ye tẽ we. Nte á pı sò té tõ n yo ne, mé Sú Liyelle ñ wêki? ¹⁰ A náh sê ké yõ ne, nímõ ànê Sú Liyel-á me núkúle di? Welõ nónó-á mé n yo yé tyí yõ, nímõ yah yĩ welõ náh séle dé! Sú Liyel nê-á núkúle nímõle, ñmõ ye n pı ñ tãne. ¹¹ Yé yĩne yé sê ké yõ ne, nímõ ànê Sú Liyel-á me núkúle. Yáh kú sò sê-ńkẽne ké yõ nímõ welõ yĩne, yé sê ké yõ tãñ nópı tẽ wõ yĩne. ¹² Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à sê nímõ yõ, máh me tãñ nónóne n pı, tẽ tõ kú sẽnknole n pı. Té tẽ kú tãñ yısyó nı tẽ pı n pi nónó-á kal sépile. Mé me n yuku Sú Liyel tyí, képah ye kú tẽ kõ à kú fẽ sè pı. ¹³ Képah soko, yâh tyídúkú nê yah kõ nímõ yĩn yõ, mé kú kè pı yé tyí, gbılkinó kõ kè kú sah Sú Liyel yõ ñ Pıdí gbõ yõ. ¹⁴ Yâh tir nê yah kõ nímõ yĩn yõ, mé kú kè pı.»

Yesu ñ vyâh kõ Liyel Mirki pónó tyí soko

¹⁵ «Nímõ tyí-à me nõ yé tyí, yé kú ní tyi kònsàhnó tẽ yĩn. ¹⁶ Té mé kú Sú Liyel ní, à kú yòhnìnmo-ò yó tekı mõ yé kõ, nê-á kú põ n tẽ n pi yéle kúmm. ¹⁷ Yòhnìnmo-ò mène, Liyel Mirki ye. Nmõ ye gbule névyele n wêki Liyel tyí soko. Kèkõyó névyé náh ñne n we, ànê pè náh ñne n pne. Képah ye, pè náh fẽ à fẽ n syi. Nte wâh me yépile, té me yé soko sê, képah ye yépi wõ ñne n pne. ¹⁸ Mé náh yé sah n pi ñgbyele. Mé kú ní syi n põ n pi yé tnõ. ¹⁹ Dõ kwéy ñsõ, kèkõyó névyé náh tõ nímõ we n pi, ñte yépi tẽ wõ kú ní we. Té nímõ-á fyòni me min soko, képah ye yépi tõ kú me n pi min soko. ²⁰ Lésõ-à põ nõ, yé kú pĩ ne nímõ ànê ní Sú Liyel-á me núkúle, té nímõ ànê yépi tõ mó me núkúle. ²¹ Névi nê-à ní tyi kònsàhnó noh, té sè tẽ yĩn, ní tyí nõ tẽ wõ tyí. Té nímõ tyí-à nõ névi nê tyí, tẽ tyí kú nõ ní Sú Liyel tyí. Tẽ tyí kú nõ nímõ tõ tyí, té mé kú ní gblõyne à wêki.» ²² Képah soko, Nsyude* nê-á ñ gblõy Nsyudasi Yisikariyõtule, ñmõ me yo Yesu tyí ne, Tẽ ñgbẽ, sò se pı té à kú ñ gblõyne pépi wêki, té à náh ñ gblõyne kèkõyó névyé wêki n pi nı? ²³ A me yo ñ tyí ne: «Nímõ tyí-à nõ nê tyí, tẽ kú ní tyiyónóle n pı. Tẽ tyí kú nõ ní Sú Liyel tyí, té nímõ ànê ní Sú Liyel kú põ tẽ tyí, kú põ twah tẽ ñ tyí. ²⁴ Nte nímõ tyí-à nõ-ńkẽne nê tyí, tẽ náh ní tyiyónóle n pı. Té welõ nónó-á yé n nohnı yõ, nímõ yah yĩ welõ náh séle dé! Sè wil Sú Liyel tyí, nê-á tekı mõ ñne. ²⁵ Mé ye kéne tyi yo yé syah, gbı nê-á mé me ànê yéle yõ. ²⁶ Nte Liyel Mirki nê-á yòhnìnmo-òle, Sú Liyel kú n tekı n mõ n pi nímõ yĩn yõ, à kú põ tyi pólle yé kwõ. Té kú yé dyõ tõ kõ nímõ tyiyónóle, máh nónó yo soko yé tyí.

²⁷ Yèvinı ye mé yéle n kõ yõ. Nmõ yèvinı ye mé yéle n kõ. Mé náh me kéle n kõ kèkõyó névyé kõ dukúle. Yé káh ye yé foko fèki, yé káh ye tíki yé tẽ. ²⁸ Mé ye kè yo soko te yé tyí yé noh ne sókónó-á ñne, té máh kú ní syi n põ n pi yé tnõ. N tyí-à sò me nõ yé tyí, yáh kè noh ne máh n yuku Sú Liyel ñne, kè sò yĩne kè ne n me nıvınıne yé tyí, ñmõ-á sõnpıle kal

* 14:22 14.22 - Nsyifunõ tyí, Nsyude ye dukù me núkúle Nsyudasi ye dukúle.

nímole. ²⁹ Mé ye kéne tyi yo sah yé tyí núkúnúkú sé pónpí-ńíkē soko yò, kẹpah soko sàh kɩ pɔ n pɪ, yé kɩ sē ní welo yò. ³⁰ Kèkòyó névyé fnè-ò me n pɪ, kẹpah ye mé nàh tǒ n kah n yàh n mo n pɪ yéle. A nàh fē nímo tē wo fnè. ³¹ Nte Sú Liyel-á tyí nónó yo ní tyí, sépi ye mè n ne n pɪ. Kẹpah soko, kèkòyó névyé kɩ pī ne ñ tyí-á no ní tyí. Yé yuku! A ye yal ásò.»

15

Yesu ne yerese séswo yèsyikì-á péle

¹ Kẹpah soko, Yesu tǒ ne: «Nímo ye yerese séswo yèsyikìle, ní Sú me ké nètēne. ² Yìngbàn nónó pól-á me nímo soko té sè nàh me n syi, à kɩ sè kǒlì tē yò. Té nónó pól-á me n syi, à kɩ sépile n tǒ sè kǒ sè kɩ n gbah n syi. ³ Wey nê-á mé yo yé tyí yò, kẹpah gbò yò, yé pɪ te yáyal. ⁴ Yé ne n me nímo, sǒ-á nímo me yéle. Sǒ-á yìngbò nàh fē n syi n pɪ ké gblǒy né kè nàh me séswo soko, sè ó ye yépi tǒ nàh fē tir yó pɪ n pɪ né yé nàh me nímo. ⁵ Nímo ye yerese séswole, yépi me ké yìngbànne. Yé nàh fē tir yó nítē pɪ n pɪ nímo kēne. Kẹpah ye, nê-à me nímo, té mé me tēne, tē kɩ tyípéplò nàhnàhle n pɪ Liyel tyí. ⁶ Névi nê-à mé-ńíkēne nímo, tē me yìngbò yó tyí kǒle, nê-à pè kām milki kégbó, té kè kɩ n kòkò n pɪ. Té yìngbàn kókórilé, sépi kɩ pɔ kwel mo n suke n pɪ nyàh soko. ⁷ Nte yàh me nímo, té ní welo me n tē yé fòkoni soko, kwàh nê tyí-à no yé tyí, yé kè ni, yé kɩ kè we. ⁸ Yàh tyípéplò nàhnàhle n pɪ Liyel tyí, kẹpah ye kɩ kè wèkɩ ne yàh pɪ nímo tǒ sàhpùle. Té nímo Sú Liyel yīn kɩ gbilki.

⁹ Nímo tyí-á no Sú Liyel tyí sǒ, yépi tǒ tyí no nímo tyí sē. Yé ye yé tyí ne me nóntēnóle ní tyí sē. ¹⁰ Yàh ní tyi kònsàhnóle n pɪ, yé tyí kɩ me nóntēnóle ní tyí, sǒ-á nímo ní Sú tyi kònsàhnóle n pɪ, té ní tyile nóntēnóle ñ tyí. ¹¹ Mé me ké tyí ne nìvìnì nê-á me nímo soko, kè ne me yépi tǒ soko, té yé nìvìnì mè mó syi ké yīn tyí. Kẹpah ye, mé tyi nǒpi yo yé tyí.

¹² Máh nê kǒ sah yé kǒ, kè we yò: Yé tyí yīne kè no wē tyí, yé tyí-á no sǒ nímo tyí. ¹³ Névi-à ñ min kǒ ñ kódibì yīnne, tyínɔnɔ ngbē yó nàh tǒ fē n kah n mo n pɪ kẹpah yò. ¹⁴ Nímo-á nê kǒ sah yé kǒ, yàh kɩ me kéle n pɪ, ní kódibì ye yéle. ¹⁵ Mé nàh tǒ yé ye n pɪ tǒnpùle. Ngbò tǒnpɪ nàh fē ñ yòtē dí tyípínó pī dé! Nte máh tyi nónó noh ní Sú Liyel tyí, mé ye sé pǒlle yépi kwò. Kẹpah ye, mé yéle n ye ní kódibile. ¹⁶ Yépi nàh yah tǒkò nímo dé, nímo ye yah tǒkò yéle, té yé tekɩ mo ne, yé kyɪ tyípéplòle n pɪ Liyel tyí, nónó-á sé yǒre nàh n tye n yah n pɪ. Kẹpah soko, yàh kwáhdúkú nê ní Sú Liyel tyí nímo yīn yò, à kɩ kéle yé kǒ. ¹⁷ Nte nê-á mé n kǒ n sah yé tyí, kè we yò: Yé tyí yīne kè no wē tyí.»

Kèkòyó névyé me Yesu ànè ñ yò sēpú dyole n yo

¹⁸ Kẹpah soko, Yesu tǒ ne: «Kèkòyó névyé-à yé dyole n yo, yé pī ne nímo ngbò dyò-á pè tyah n yo. ¹⁹ Yàh sò me kèkòyó névyé tyí yò soko, yàh pɪ pé tyile sē, yé tyí nàhkɩ no pé tyí. Nte kǎh pɪ nímo yé yah wilki kèkòyó névyé soko, té yé nàh tǒ me pépi tyí yò, kẹpah ye pè kǒ pè yé dyole n yo. ²⁰ Yé yé dyò sah ne n kwne wey mè tyile, máh nê yo yé tyí ne: <Tǒnpɪ nàh fē n kal ñ yòtēne.> Pàh kɩ me nímo fòh, pè kɩ yé tǒ fòh. Pàh kɩ me ní wey

fẽ syi, pè kɪ yé tɔ tyí fẽ syi. ²¹ Nte pè náh sɔnpɪle me nɔmɔ tɔ-òle n pne, képah ye pè kɪ tyi nɔpi pól pɪ yé sɔkɔ nɔmɔ yinne. ²² Máh sò me pɔ-ríkɛne pé tyí, ànê máh sò me tir yó yó-ríkɛne pé tyí, pé tyítúkúni pínó lékàh náh nàhkɪ n me n pi pé yò. Nte núkúnúkú, gbɪ wé-risah yó n̄tɛ náh n we n pi pé tyí pé tyítúkúni pínó tyí sɔkɔ. ²³ Névi nê-à nɔmɔ dyɔle n yɔ, tɛ me ní Sú tɔ dyɔle n yɔ. ²⁴ Tyi nónó-á n̄n̄i yó n̄tɛ náh sɛnkɔ pɪ yah, máh sò me sépi pí-ríkɛne pé wró sɔkɔ, pé tyítúkúni pínó lékàh náh nàhkɪ n me n pi pé yò. Nte núkúnúkú, pé ye nɔmɔ tyípínì we. Tɛ képah fyé yò, pè me nɔmɔ ànê ní Sú dyɔle n yɔ. ²⁵ Nte nê-á wárkínsàhnòle pé tyi kònsàhnó sɔkɔ ne: «Pè ní dyɔ yɔ yò kɛne.»* képah wil yin ye pè kɔ pè képahle n pɪ.

²⁶ Tɛ yòhn̄n̄mɔ-ò nê-á nɔmɔ kɪ n tekɪ n mɔ n pi kɪ wil Sú Liyel tyí, Liyel Mirki ye. Képah ye gbule névyele n wɛkɪ Liyel tyí sɔkɔ. Képah-à wil Sú Liyel tyí à pɔ, kè kɪ pɔ nɔmɔ tyí yo wah yé tyí. ²⁷ Nte yépi-á sò me ànê n̄mɔle n̄gbò òkùle sɛ, képah ye yé tɔ kɪ ní tyíle n yo n wah névyé tyí.»

16

¹ Képah náh, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Mé náh me ké tyí ne yé Liyel yò sɛnó yal n mɔ. Képah ye ní kɔ mé tyi nɔpi yo sah yé tyí. ² Nsyifunɔ kɪ yé yini n wilkɪ n pi pé wɛkɪ sɔkɔ. Tɛ gbí yó n̄tɛ me n pi, képah sɔkɔ nónó-à pɔ yéle n ko n mɔ, pè kɪ me n sò ne tɔ-á pé n pɪ Liyel tyí. ³ Nmɔ ànê ní Sú pí-ríkɛ ye pè kɔ pè kɪ sépinó tɔnɔ pɪ sɛ yò. ⁴ Mé me ké tyí ne tyi nɔpi gbí-à pópó pɔ sɛ, yé dyɔ ne n me n kwne sɛle, képah ye mé sè yo sah yé tyí.»

Liyel Mirki pónó yòle

Képah náh, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Máh lésò me yé wró sɛ, képah ye mé náh kwāh tɛ tyi nɔpi yo yé tyí. ⁵ Nte núkúnúkú, mé me n yuku ní tɔ-ò tɔn̄, tɛ yé sɔkɔ yó n̄tɛ náh se me rine n piki n yah ne, n̄yāh se mé n yuku nɪ? ⁶ Tyi nónó-á mé yo yé tyí, sépi yèkwɔri ye yé fɔkɔ fil yò kè. ⁷ Nte mé kɪ gbɪ yo yé tyí. Máh kɪ sɔkɔ, képah kɪ nekɪ kal yéle. Máh kɪ sókó-ríkɛne, nê-á yīne à pɔ yé yohn̄n̄ n mɔ, à náh n pɔ n pi. Nte máh kɪ kyɪ, mé kɪ à tekɪ mɔ yé kɔ. ⁸ Tɛ n̄mɔ-à pɔ gbí n̄ne, à kɪ tyípèl, ànê gbɪ wɛkɪ, ànê Liyel tukey tyí yo wah kèkòyó névyé syah, kɪ kéle pè wɛkɪ ne pāh me pílkinòle sépi pól sɔkɔ. ⁹ A kɪ kéle pè wɛkɪ ne nê-á pé tyípékèle, péwɔ yò sɛ-ríkɛ-á. ¹⁰ Tɛ kɪ kéle pè wɛkɪ ne nê-á me gbɪ wɛkɪ tyí sɔkɔ, péwɔ-á n sɔkɔ Sú Liyel tyí, tɛ pè náh tɔ pé we n pi. ¹¹ Tɛ kɪ tɔ kéle pè wɛkɪ ne nê-á me Liyel tukey tyí sɔkɔ, nê-á kèkòyó m̄ névyé fn̄-òle, lékàh-á me tɛ n̄mɔ tyí.* ¹² Tyi nánháh tɔ me ní tyí yo yo tɛne yé tyí. Nte máh kɪ sè yo yé tyí núkúnúkú, sè kɪ kǎn pɪ yéle. ¹³ Liyel Mirki nê-á gbule névyele n wɛkɪ Liyel tyí sɔkɔ, n̄mɔ-à pɔ gbí n̄ne, à kɪ pɔ yé yah tɛ yé kɔ yé kɪ gbɪ òkù pól p̄t̄ Liyel tyí sɔkɔ. N yah yīl wɛlɔ náh à kɪ pɔ n yo dé! Wāh tyi nónó pól noh, sépi ye à kɪ pɔ yo yé tyí ànê tyi nónó-á me n pi. ¹⁴ A kɪ tyile n we n syi nɔmɔ tyí kɪ n yo yé tyí. Képah ye, n̄mɔ gbò yò n̄mɔ yin kɪ n gbilki. ¹⁵ Kwāh nê-á fyò me Sú Liyel tyí, n̄mɔ tɔ tyí ye kéle. Képah ye ní kɔ mé ne Liyel Mirki-á kɪ n̄mɔ tyile n we n syi n yo yé tyí.»

* 15:25 15.25 - Yah n te Gbálnó 35.19 ; 69.4.

* 16:11 16.11 - Kèkòyó névyé fn̄-ò nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, sétàn yòtɛ ye.

Yèkworì vìnmonpìnòlè nìvìnìne

¹⁶ Képah yóntenò náh, Yesu tǒ ne: «Dǒ kwéy, yé náh tǒ ní we n pi. Té dǒ kwéy képah náh, yé kí tǒ ní we.» ¹⁷ Képah tǔne, ò tǒ sáhpú tókù tyah n yo wě tyí ne, wey nê-á à n yo pé tyí yò ne dǒ kwéy, pé náh tǒ pé we n pi, té dǒ kwéy képah náh, páh kí tǒ pé we, képah yǒ se pí tir nêne ní? Anê tir nê se à n yo sě yò ne, páh n sòkò Sú Liyel tǔn ní? ¹⁸ Dǒ kwéy nê tyí-á à n yo yò, tir nê se képah n wěkú ní? Pépi náh me ò wey mè syíkí-ńsah we dé! ¹⁹ Nte Yesu-á pǐ ne, páh me n yah n kǒ pé pikinyah-ńsahle, à yo pé tyí ne: «Máh yo yé tyí ne dǒ kwéy, yé náh tǒ ní we n pi, té dǒ kwéy képah náh, yáh kí tǒ ní we, képah tyí yǒ ye yé n piki n yah wěne yò kè? ²⁰ Kègbıgbı tǔ yǒ, mé kéle n yo yé tyí, yé kí pò n gbo kí yám yám tyile n yo, té kèkǒyǒ nénye kí me nìvìnì sòkò. Yé kí me yèkworì sòkò, nte yé yèkworì kí pò vi mǒ pí nìvìnìne. ²¹ Sê-à pile n dubi gbí nêne, yèvyáhrı pí gbí-á yǐni tǔ ò tyí sě, kè n ne yèkworile ò tyí. Nte wáh dubi te, névi wéndubinmonòlè kèkǒyǒ ò tyí, kè n pí nìvìnì nǔgbène ò tyí. N dyc n fwo ò yèvyáhrı pínsòkòno tyíle. ²² Sě yé yépi tǔle yèkworì sòkò nùkúnúkú yò. Nte mé kí tǒ pò n yah n pi yé tyí. Képah sòkò, kè kí pí nìvìnìne yé tyí kègbı tǔne, nìvìnì nê-á ney náh fě kè tǔ n syi n pi yé tyí. ²³ Lésǒ gbıyǐkí-à pò nǒ, yé náh tǒ ní piki n yah n pi tir yó nte tyíle. Kègbıgbı tǔ yǒ, mé kéle n yo yé tyí, yáh kwáhdúkú nê ní Sú Liyel tyí nǔmǒ yǐn yǒ, à kí kéle yé kǒ. ²⁴ Té à pò syi nùkúnúkú tyí, yé náh tǔnì me kwáh yó nte ní nǔmǒ yǐn yǒ. Yé ne n ni, yé kí n we n syi. Képah sòkò, yé nìvìnì kí syi ké yǐn tyí.»

Yesu tǔ we kèkǒyǒ tyí

²⁵ Képah náh, Yesu tǒ ne: «Mé ye tyí nǒpi pól yáh yé tyí sèmǐrn sòkò. Té sǒ yó me n pi, mé náh tǒ n yáh n pi yé tyí sèmǐrn sòkò. Nte mé kí Sú Liyel tyí yo wah palle yé tyí. ²⁶ Lésǒ gbıyǐkí-à pò nǒ, yé kí òne n ni nǔmǒ yǐn yǒ. Té mé náh yo yé tyí ne nǔmǒ-á kí n ni òne yé tyí dé. ²⁷ Yé náh we di, yé tyí nǒ Sú Liyel tyí. Nǔmǒ tyí-á nǒ yé tyí, té yé sě ké yǒ ne máh wil òmǒ tyí, képah ye yé tyí nǒ ò tyí. ²⁸ Sú Liyel tyí ye mé wil à pò kèkǒyǒ. Nte nùkúnúkú, mé kí tǒ yal kèkǒyǒ kí n yuku n pi òmǒ tyí.»

²⁹ Yesu-á yo sě, ò tǒ sáhpú ne òhǒ, nùkúnúkú tǔne, wáh pyě me tyile n yo n wah palle sèmǐrn mí-ńkène. ³⁰ Pépi-á pǐ nùkúnúkú ne, wáh tyi pólle n pne. Páh ne à piki n yah n pi tir nêne, à n ne n me kè pǐ n te. Képah-á pépi sě ké yǒ ne, wáh wil Liyel tyí. ³¹ Képah sòkò, Yesu ne: «Yé sě nǔmǒ yǒ nùkúnúkú yé yo kè? ³² Nte gbı yó me n pi, nê-á me te nùkúnúkú nte yò, nê sòkò-á yé pól kí to karkı, kí sòkò yé wíl-ńtán sòkò, té kí nǔmǒ sah ò gblǒy. Nte Sú Liyel kí me òne. Képah ye mé náh kí n me n pi ò gblǒy. ³³ Nǔmǒ me ké tyí ne yé yèvını we nǔmǒ tyí, képah ye mé tyi nǒpi yo yé tyí. Yé kí yèvyáhrı pí n pi kèkǒyǒ sòkò. Nte yé káh tíkı pí, nǔmǒ ye tǔ we kèkǒyǒ tyí.»

17

Yesu nǐrǐ pínǒlè

¹ Yesu-á képah yo te sě, à ò yah yǒ yǐnyǒ té ne: «Bǒ, ké gbı ye nǒ nùkúnúkú. Gbılkinó sah nǔmǒ yǒ, nǔmǒ tǒ mó gbılkinó sah á yǒ. ² Awo

ye tēnwenole ní kō no pól yō, ne mé tyé-ńkē minne pé pól kō, nónó-á á dahbí ní gbò. ³ Áwọ nê-á Liyel núkúníne kègbí yō, pàh áwọ pĩ, té ńmọ Yesu Krista pĩ, ńmọ nê-á á tekí mọ, kẹpah ye tyé-ńkē minne. ⁴ Wáh tō nê dahbí ní gbò pı pı tēne, mé ye kè pı te. Nmọ ye gbılkinó sah á yō sétáh yō sọko. ⁵ Núkúnúkú tēne Bǒ, gbılkinó nê-á sò me ńmọ yō á gbòpọ kèkōyó mó-ńkē gbí dükùle, kẹpahle ńmọ kō á gbòpọ sọko ńtǒ.

⁶ Wáh nónó wilki kèkōyó névye sọko à ńmọ kō, mé ye á dükùle pè wēki. Áwọ tyí ye sò péle, té á me péle ńmọ gbò dahbí, pè me á wey fē syi. ⁷⁻⁸ Wáh welo nónó yo ní tyí, mé ye sè yo pé tyí, pè me sè fē syi. Pè pĩ yíí ne, máh wil áwọ tyí, té sē ké yō ne áwọ-á tekí mọ ńne. Kẹpah ye, núkúnúkú tēne, pè pĩ ne wáh yí nónó pólle ńmọ kō, sáh wil áwọ tyí. ⁹ Páh pı áwọ tyíle sē, kẹpah ye mé ále n ni pépi tyí. Mé náh me ále n ni kèkōyó névye tē wọ tyí dé! Wáh nónóne ní gbò dahbí, pépi tyí ye mé n ni ále. ¹⁰ Nónó pól-á áwọ tyíle, ńmọ tọ tyí ye péle. Nónó pól-á ńmọ tyíle, áwọ tọ tyí ye péle. Té pépi gbò yō, gbılkinó me n sah ńmọ yō. ¹¹ Nte dǒ kwéy, ńmọ kı n pọ n pi áwọ tyí. Mé náh kı tǒ n me n pi kèkōyó sọko. Nte pépi wọ kı me kèkōyó. Bǒ, áwọ nê-á pèkè kēne, pè tē n sah á tǎhkì gbò yō, kẹpah nê-á á ńmọ kō. Kẹpah sọko, pè kı pı núkùle sǒ-á áwọ ànê ńmọle núkùle. ¹² Máh sò me péle gbí nēne, mé pè tē sah á tǎhkì gbò yō, kẹpah nê-á á ní kō. Mé pé yō syıki palle, ńńí yó ńtē tyí náh yıki pé sọko, à wil nénúkù mè tyí sọko, nê tyí-á sò yíne kè yıki, á wey sébéy sọko tyi wǎrkínsǎhnó kō sè we n wil. ¹³ Nte núkúnúkú, ńmọ-á n pi áwọ tyí, kẹpah ye mé tyi nópıle n yo té ní sah kèkōyó sọko, nónó-á kı pè kō pè kı me nıvını yèsyıkì sọko ńmọ tyí kǒle. ¹⁴ Mé á wey yo pé tyí. Pè náh tǒ pı kèkōyó tyíle, sǒ-á ńmọ náh pı kèkōyó tyíle. Kẹpah ye, kèkōyó névye pé dyole n yo. ¹⁵ Mé náh me ále n ni ne, á pè tē n yal kèkōyó dé! Nte ne n yah pé yō, pèkè pí-ò káh tē we pé tyí. ¹⁶ Sǒ-á kèkōyó tyí náh ńmọle, sē ye kèkōyó tyí náh pépi tole. ¹⁷ Pè wilki n sah á tyí yō á gbı gbò yō. Á weyne, gbı ye kéle. ¹⁸ Wáh ńmọ tǒ sǒ kèkōyó sọko, sē ye mé pé tole n tǒ kèkōyó sọko. ¹⁹ Nmọ ní gblǒyne ále n kō ní tǒw pépi yinne, ne pé tọ ne n me áwọ tyí yō gbı tē yō.

²⁰ Nte mé náh me ále n ni pépi ó yinne dé! Nónó tǒ-á kı pọ n sē n pi ńmọ yō pépi tyíyónó gbò yō, pépi tọ tyí ye mé n ni ále. ²¹ Mé ále n ni ne pé pól pı núkùle. Áwọ nê-á Bǒle, áwọ ànê ńmọ-á me núkùle sǒ, pépi ànê ápi tọ pı núkùle sē, kèkōyó névye kō pè pĩ ne áwọ-á tekí mọ ńne. ²² Wáh gbılkinó sah ńmọ yō sǒ, ńmọ tọ ye gbılkinó sah pé yō sē, ne pè pı núkùle sǒ-á áwọ ànê ńmọle núkùle. ²³ Nmọ me péle, áwọ me ńmọle. Káh pı sē, pè kı pı yíí núkùle. Kẹpah sọko, kèkōyó névye kı pĩ ne, áwọ-á tǒ ńmọle, ànê no nópi tyí-á nọ á tyí, sǒ-á ńmọ tyí nọ á tyí. ²⁴ Bǒ, wáh nónóne ní gbò dahbí, mé me ké tyí ne pépi tọ ne n me ńne máh kı n me n pi ńyǎh sọko, pè mó ní tǒrí we. Nmọ tyí-á me nónóle á tyí kèkōyó mó-ńkē gbí dükùle sē, kẹpah ye á tǒrí mēne ní kō. ²⁵ Bǒ, áwọ nê-á me tómm, kèkōyó névye náh n pĩ, nte ńmọ wọ n pĩ. Té no nópi tē wọ pĩ ne, áwọ-á tǒ ńne. ²⁶ Mé ye á dükùle pè wēki, té kı tǒ á dükùle pè wēki n pi, ne ńmọ tyí-á nọ sǒ á tyí,

kéne tyínono dùkù ne n me pé to soko, ànê ñmo mó ne n me péle.»

18

Yesu tẽnóle

¹ Welo nópi yónteno náh, Yesu ànê ñ tò sáhpú wil soko à kyí de sésân swāh yó soko Sedrõ nítokahnune. ² Yesu ànê ñ tò sáhpú sò dar té wēne n tuke n mo n po nénpó. Képah ye, Nsyudasí nê-á sò me vīnó soko Yesu náh, ñ to sò nénpó pí. ³ Képah soko, sárká syínwilkīpu yõtām ànê Farisi wēkī kópú me srāsýíbí ñnkī ànê Liyel ní-risah gbò syíkípú tò. Nsyudasí me pépi yah tē à po de péle swāh mē soko. Nì sò me pé tyí wóhntēnyīnnole pé gbàn soko, ànê fōtnónóle, à tahlí méfwoyí tyí. ⁴ Nte tir nê-á sò ne n pí n pi, Yesu-á sò me kè pí sē, à no de pé tnô té pè piki yah ne, nê se pè n yah n kō nì? ⁵ Pè me à syah ne, Nasaretí kwil Yesu-á. A me yo pé tyí ne: «Ñmo ye.» Té Nsyudasí nê-á kī sò à dahbí n pí pé gbò, ñmo sò me yīnntēnóle gbòpóle. ⁶ Yesu-á fyò yo pé tyí ne péwo-á, pè pé syí náhsékūrnnē à kyí syíkūlī sētáh. ⁷ A me tō ñ syí pè piki yah ne, nê se pè n yah n kō nì? Pè me ne, Nasaretí Yesu-á. ⁸ Képah soko, à me yo pé tyí ne: «Mé ye kè yo te yé tyí ne ñmo-á. Ñmo-á kī nê yé n yah n kō, yé ye no nópi kō pè ne n yuku.» ⁹ Képah-á pí sē, wāh lésō wey nê yo sah, kè wil. A lésō ne: «Bō, wāh nónónē ní gbò dahbí, mé náh ye pé soko yó ñtē tyí yíkí.»

¹⁰ Té dí yó to lésō me péle pè n ye Malkusile. Sárká syínwilkīpu yõtē ñgbē tōnpí ye ñne. Té Simo-Pyerí tyí kèkírki yó sò me. A me kè yorí de à kéne dí gbòyò sò níki kō kām. ¹¹ Nte Yesu me yo Pyerí tyí ne: «Á kèkírki dyí ké gbò soko. Á se me n sō ne, Sú Liyel-á yèvyāhrí nê yah tōko sah ne mé po n pí, máh kī kè yahle?»

Tyí nónó-á pí sárká syínwilkīpu yõtē ñgbē An ñinne

¹² Képah náh, srāsýíbí ñnkī ànê pé yõtē ñgbē, ànê Nsyifuno Liyel ní-risah gbò syíkípú me Yesu tē, té à pukubi, ¹³ à yuku ñne An ñgbò tyí. Kayifí nê-á sò sárká syínwilkīpú yõtē ñgbēne léyíle, ñmo déndí ye sò An mēne. ¹⁴ Té kéne Kayifí mē wo ye lésō vi mo pé no Nsyifuno yõtāmne ne ñkē: «Dí nénúkú-à kī ku no pól yīnne, képah kī nekí kal ále.»

¹⁵ Simo-Pyerí ànê Yesu tò sáh-ò yó sò me Yesu sò tē. Képah soko, sárká syínwilkīpu yõtē ñgbē-á sò me Yesu tò sáh-ò mēne n pne sē, ñmo me de yuku Yesule sárká syínwilkīpu yõtē ñgbē gbò soko. ¹⁶ Nte Pyerí wo sò me yīn tē kégbó, gbò yah soko. Té Yesu tò sáh-ò nê-à sò sárká syínwilkīpu yõtē ñgbē népíníne, ñmo me wil po yo mo tōnpí pí tyí nê-á gbò syíkí-òle, té Pyerí kō à de. ¹⁷ Té Pyerí-á n de, kéne tōnpí pí mē me à syah ne, ñmo tole Yesu mē tò sáh-ò kó ñne nì? Pyerí me à syah ne, ñ tò sáh-ò náh péwole dé! ¹⁸ Nte vırı sò me n pí. Káh pí sē, tōnpíbí ànê Liyel ní-risah gbò syíkípú sò me nyāh mo sah n wne, té Pyerí to me nyāhle n wne péle.

¹⁹ Té Yesu wole, sárká syínwilkīpu yõtē ñgbē me tyah ñmole n piki n yah ñ tò sáhpú ànê ñ névyē kwónó tyí soko. ²⁰ Yesu me yo ñ tyí ne: «Mé sò me ñ weyne n yo n dal n mo no pól yí yah. Té me kwónóle n pí gbímegbí Liyel

ní-rítán vì sòkò, ànê Liyel ní-rísah gbô sòkò, ríyāh sòkò-á Nsyifunò pól wēne n tuke n m̀. Mé nāh tir yó rítē yo sètīn sò sòkò. ²¹ Tē kwāh nē pɪ á ríne n piki n yah sē? Nónó-á n wey noh, pépi piki yah nê-á mé yo. Māh nē yo, pépi wò kè pí.» ²² Yesu-á fyò képah yo, Liyel ní-rísah gbô syíkípu sòkò nê-á sò me nénpó, ñm̀ Yesu létáh m̀ té ne, sárká syínwìlkipu yòtē ñgbē tyí se à n wekɪ sē yò nɪ? ²³ Yesu me yo ñ tyí ne: «Māh kɪ me wèntúkù wekɪ, kéle n wēkɪ. Nte māh kɪ me wekɪ ple, kwāh nē pɪ té á n m̀?» ²⁴ Képah sòkò, An me Yesu tekɪ m̀ sárká syínwìlkipu yòtē ñgbē Kayifi tyí sē púkúbinóle.

²⁵ Légbíne, Simo-Pyerɪ sò me yīn tē nyāhle n wne sē. Pè me à piki yah ne, ñm̀ tole, dí mè tò sáh-ò kó ríne nɪ? A me ñ vyāh kòlɪ ne, ñ tò sáh-ò nāh péwòle dé. ²⁶ Pyerɪ-á lésò dí nē níkí kō kām, ñ tyí névi yó lésò me sárká syínwìlkipu yòtē ñgbē tònpule. Kéne tònpu-á Pyerɪ we, à à syah ne, ñm̀-á lésò pé kyɪ we ànê Yesule swāh sòkò. ²⁷ Pyerɪ tō ñ vyāh kòh. Nénpó swò, sénpe gbo.

Pilati Yesu kònm̀nò wēkɪ kō

²⁸ Képah tēne, pè Yesu tē yal Kayifi fīnne, té yuku ñne Wrome gbēnyah yah tē-ò fīnne. Séngbõ púpú ye sò pè pɪ képahle. Pāh yīni tē, Nsyifunò yòtām nāh fē syi de ñ gbô sòkò. Pè nāh sò me ké tyí ne pé pé gblõy silki, pé vyāh mó de Nsyifunò yõrɪ tyénó syāh yòke yónó sòkò.* ²⁹ Kāh pɪ sē, Wrome gbēnyah yah tē-ò dí Pilati me wil pò pé tnò kégbó, à pò pè piki yah ne, tyítúkù nē se dí mè pɪ pè yo nɪ? ³⁰ Pè me à syah ne, dí mè-à sò me tyítúkù pí-òle ríkēne, pépi se nāhkɪ pò ñne ñm̀ tyí nɪ? ³¹ Képah tēne, Pilati mó Nsyifunò syah ne, pè ne n yuku ñne, pè kyɪ à tuke pé gblõy à yīne pé tyi kònsāhnóle. Nte pé tɔ me à syah ne, névi kònm̀nò gbāh nāh de m̀ pépi tyí. ³² Képah sòkò, Yesu-á lésò nē yo sah à ñ gblõy ku òkù tyí yo wah, kè wil.†

³³ Kāh pɪ sē, Pilati me ñ syɪ de ñ gbô sòkò, té Yesu ye pò piki yah ne ríkē, ñm̀ se Nsyifunò yòtēne nɪ? ³⁴ A me yo ñ tyí ne: «Áwò se sò tē n yo kéle á gblõy, t̃ ññ se yo ñ syah kéle?» ³⁵ Pilati me à syah ne, Nsyifu se yó péwò tole nɪ? N yēngbē yìkɪ névyè ànê pé sárká syínwìlkipu yòtām-á pò ñne péwò tyí. Tir nē se à pɪ nɪ? ³⁶ A me yo ñ tyí ne: «Kèkõyó mè sòkò nāh n t̃rɪ n wil. Kāh sò me n wil kèkõyó mè sòkò, n tònpuɪ nāhkɪ sò n fwo syi, mé nāh nāhkɪ n de n pi Nsyifunò yòtām gbõ. Nte ɔ̃ dé, n t̃rɪ nāh wil ásó.» ³⁷ Képah tēne, Pilati me yo ñ tyí ne, yòtē-á ñne kè? A me ne: «Áwò rítē vyāh sòkò ye kè wil ne yòtē-á ríne! Nm̀ pónóle kèkõyó à pò dubi, gbɪ tyí yo n wah yīn ye. Nónó-á me gblò névyèle, pépi kɪ n tyíyónóle n noh n tē yīn.» ³⁸ Pilati me à piki yah ne, kwāh nē se gbɪle nɪ?

Kéne welo yóntenò nāh, Pilati tō ñ syɪ wil à kyɪ yo Nsyifunò tyí ne ríkē: «Ñm̀ nāh pílkɪ-rísah yó rítē we dí mè tyí. ³⁹ Tē à yīne māh dar té kéle n pɪ

* **18:28** 18.28 - Nsyifunò nónó-à sò pɪ soh névyèle nónó nāh pɪ Nsyifunòle, Nsyifunò yõrɪ tyénó syāh déntenò sòkò, pé vyāh n de kéne syāh yòke yónó sòkò. † **18:32** 18.32 - Yesu lésò kè yo sah ne pāh kɪ pé òkò m̀ dahɪ yò. Yah n tē Nsyõ 3.14. Sē ye rítýnò kè pò pɪ. Nsyifunò ríkēne tyípèl pípule n m̀nkɪ n ko, nte Wrome tān wò n mó tyípèl pípule n syɪ dahɪ yò.

sõ yé tyí, yimeyí mé níkèné yé soko yó wilki wòkònpèkè soko n fin n mo yé yõri tyénó syáh syah gbíne. Káh pì sè, yé se me ké tyí ne mé yépi Nsyifuno yòtè dí fin n mo?»⁴⁰ Képah tène, pè gbo mo tũ ne níkè, òõ, à ñmo sah, à mó Barabasí wò fin mo. Té kèlèkè névi ye mó tõ sò Barabasí mène.

19

¹ Képah soko, Pilati me pè kò pè Yesu tẽ kyí ko yèfòhle. ² Sràsýbí me pàn yòkò pì dyí à kò yòtòrí yókúríle, té me fwòmònsàh* ñgbè yó mo à kò. ³ Képah tène, pè no de ñne té n yo n tyí ne, Nsyifuno yòtè dí, páh n wèkú n tyí! Té me n létáhlóle n kòli. ⁴ Képah soko, Pilati tõ n syí wil pò yo tówú tyí ne, pè yah yò, páh kí Yesu wilki pò kégbó soko, képah soko páh kí pĩ ne pé náh pílki-ńsah yó ítè we n tyí. ⁵ Yesu me wil pò kégbó pàn yòkòle n yó soko, anè fwòmònsàh ñgbèné mónóle n tyí. Képah tène, Pilati me yo pé tyí ne, pè yah névi mène kè. ⁶ Sárká syínwilkípu yòtám anè Liyel ní-sah gbò syíkípú-á fyò à we, pè gbo mo tũ ne, à à syí dahni yò! A à syí dahni yò! Pilati me yo pé tyí ne, péwò tẽ wò náh pílki-ńsah yó ítè we n tyí. Pépi kyí à syí dahni yó soko pé gblóy. ⁷ Wáh yo sè, Nsyifuno à syah ne, tir kònsàhnó yó-á me pépi tyí, níkè à yíne képah soko weyne, dí mè-á yíne kònmòole, wáh sònpíle n gblóyne n pì Liyel Pídíne.

⁸ Pilati-á kéne wey noh sè, tíkí tõ à gbah tẽ. ⁹ A me n syí de n gbò soko à kyí Yesu piki yah ne, níyáh se à n wil ní? Nte Yesu náh dahbí wilki n tyí. ¹⁰ Képah soko, Pilati me à syah ne, péwò tyí se à yahle vñmòole ní? A kó pĩ ne, ténweno-á me péwò tyí kí fè à fin mo, képah náh pì kí fè à syí dahni yó ní? ¹¹ Nte Yesu me yo n tyí ne: «Ténweno yó ítè náh n we n pí á tyí nímo yó soko, né Liyel náh kéle n kò. Képah ye, nê-á dahbí nímole á gbò, ñmo tyípèké kal áwo tyíle.»

¹² Wáh képah yo, Pilati sò me n wénfinnmo-ńsahle n yah n kò. Nte Nsyifuno sò me kah gbo mo tũ ne, wáh kí à fin mo, Wrome kwiltám yòtè Sesar kódí tẽ wò náh ñne dé! Nkè névi nê-á fyò n gblóyne n pì yòtène, Sesar sépe-á tène dò. ¹³ Pilati-á fyò welo nópi noh, à pé kò pè Yesu tẽ wil kégbó. Té me kò tẽ tukey tuke tuke kò yó fí yó soko, níyáh-á me mónóle dyèhle. Pè nénpóle n ye Kabatalè† Yebre wey soko. ¹⁴ Ké dñdál kí sò n pì n pí Nsyifuno yõri tyénó syáhle. Té gbí-á me yòtah sírr kénkò soko, Pilati me yo Nsyifuno tyí ne, pè yah pé yòtène kè. ¹⁵ Nte pè tõ kah gbo mo tũ ne, à à ko mo! à à ko mo! A à syí dahni yò! Pilati me ne, pé yòtène pè ne pé syí dahni yó lé? Sárká syínwilkípu yòtám me yo n tyí ne, yòtè yó ítè náh me pépi tyí, à wil Sesar tyí soko. ¹⁶ Képah soko, Pilati me n gbàh de mo ne à syí dahni yó.

Yesu syínóle dahni yó

Sràsýbí me Yesu tẽ soko. ¹⁷ Páh n soko, pè à kò à n syí syí dahni twah n gblóy pè wil kwil soko, à yuku fí yó soko níyáh-á pè n ye yògbèké tyahle, té pè kéle n ye Kòlkotalè Yebre wey soko. ¹⁸ Nénpó soko ye pé syí ñne dahni

* **19:2** 19.2 - Yòtòrí fwo ye sò fwòsàhle. † **19:13** 19.13 - Kabata kór ye tyah kéyine.

yō, té me népî ními yísyó to syi dahlo yō ñ gbòplole, té ñmole pé nyó.
 19 Pilati me wey yó wárki à syi Yesu syi syi dahni tyí ñ yòtah, nê yō-á kè me wárkínsàhnóle ne ñkě: «Nasareti kwil Yesu, Nsyifunco yòtě.» 20 Páh Yesu syi dahni yō, té wey nê wárki syi kéne dahni tyí, ñ yòtah, kè sò me Yebre wey soko, ànê Latě wey soko, ànê Kreki wey soko. Té nyāh soko-á sò pé syi ñne dahni yō, nénpó sò me yúkey kwille. Káh pi sě, Nsyifunco náhnáh kè we kar. 21 Képah soko, Nsyifunco sárká syínwilkipu yòtām yo Pilati tyí ne, à káh ye wárkínó mè tě sě ne, Nsyifunco yòtě-á. Nkě à kè wárki mo ne, dí mè-á yo ne ñkě, Nsyifunco yòtě-á péwole. 22 Nte Pilati me yo pé tyí ne, páh fyò nê wárki te, káh ki tě sě.

23 Képah tēne, sràsyíbi-á Yesu syi te dahni yō, pé ñ flo tōko à dibi[‡] tántàn nyēh à pò gbāh sah ñ fwòmò-ñgbě tyí. Pé nénúkù núkú pól me tōko núkú núkúle. Té fwòmò-ñgbě mè sò me kóhntel-risah kéne ké tyí. Kè sò me fwo núkúle à tōko ké yòtah tyí, fós à pò syi ké sètāhki sò tyí. 24 Pè me yo wě tyí ne, pé káh képah wò yori n tōki. Pé ye ñdan mo n yah, káh ki pi nē tyíle. Té nê-á lésò wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ñkě: «Pè í flo dibi pé wě wró, té ñdan mo à í fwòmò-ñgbě tōko.»[§] Képah wil yin ye kè kō kè pi sě yò. Sě ye sò sràsyíbi pi.

25 Té Yesu yú sò me yínnntēnóle Yesu syi syi dahni tnô, ànê ñ yú gběnséle, ànê Klopasi kyí Marile, à tahlí Makadala kwil Mari tyí. 26 Yesu tò sáh-ò nē tyí-á no yíí ñ tyí, ñmo to sò me yínnóle Yesu yú tnô soko. Yesu-á pé we, à yo ñ yú tyí ne: «Á pídí we yò.» 27 Képah náh, té yo ñ tò sáh-ò mè tyí ne: «Á nò we yò.» A tōko légbí tyí, tò sáh-ò mè me Yesu yú tē à kyí sah ñ gblōy tyí.

Yesu kúnóle

28 Képah náh, Yesu-á pī ne tyi pól-á pi dal mo sě, à ne: «Níkí me í tē.» Képah soko, nê-á wárki sah Liyel wey sébéy soko, kè wil.* 29 Té pín yó sò me nénpó yòyòkè nine ké yíine. Sràsyíbi me sènsúkúrí tōko à dahbi wilki kéne yòyòkè ni soko, à dyi yisopi ñdan tyí, té kè no à sah Yesu vyāh yah. 30 Wāh kè wò, à ne: «Tyi pól ye we pi dal mo.» Wāh fyò képah yo, à ñ yó sinki té ku.

31 Nsyifunco mi mi yòh ki sò n tyah n pi lékâh mónó soko.[†] Té mi mi yòh mè sò kal sé no télóle. Képah ye, Nsyifunco yòtām náh sò me ké tyí ne nónó-á me syínsàhnóle dahlo yō, pé lékyí pò mi mi yòh sò no dahlo yō.[‡] Káh pi sě, pé kè yah kō Pilati tyí ne, à kéne no nōpi gbyēh kwòki pé kō pé ku súú, pé lékyí mó tiki n mo n to dahlo yō. 32 Képah soko, népî ními nónó-á sò pé syi dahlo yō ànê Yesule, sràsyíbi me pò néghen gbyēh kwòki té ní-ò to tyí kwòki. 33 Té páh yīni tē Yesu tyí, pé kè we ñmo me ku te. Káh pi sě, pé náh fwótě ñmo gbyēh kwòki. 34 Nte képah fyé yō, sràsyíbi

[‡] 19:23 19.23 - Wrome tăn-à sò névile n syi dahni yō, pé tē flo de. Páh à syi te, nónó-á syi ñne, pépi ñ flo nōpi tōko n dibi. [§] 19:24 19.24 - Yah n te Gbálnó 22.19. * 19:28 19.28 - Yah n te Gbálnó 69.22. [†] 19:31 19.31 - Nsyifunco gbỳìkì sò n tyah tyah piri gbíne. [‡] 19:31 19.31 - Yah n te Tōnyono 21.23.

nópi soko yó Yesu gbòpò tũ mèmèkìle. Nénpó swò, tó ànê ni n fwo n wil nóré mè soko. ³⁵ Névi nê-á n yo tyi nópile, ò to yí yah tótó soko ye sè pì. Gblò ye ò tyíyónòle. Nmò nítè to pì ne gblò-á pé n yo. A tyi nópi yo ne yépi to sê Yesu yò. ³⁶ Nte yah, tyi nópi pól ye pì Liyel wey sébéy soko tir wárkinsàhnó mè kò kè wil. Kè lésò me wárkinsàhnóle ne ríkè: «N gbèkè yó nítè náh n kwò n pi.»[§] ³⁷ Té kè tó me wárkinsàhnóle Liyel wey sébéy fí yó soko ne ríkè: «Páh névi nê tũ, pé yíplò pye kú tẽ ò yò.»*

Yesu lékó yínóle tekí diki soko

³⁸ Té dí yó lésò me pè n ye Nsyosefulè. A sò n wil Arimati kwil soko. Yesu tò sáh-ò yó ye sò ò tólè. Té Nsyifuno yòtám tíkí-á sò me à tẽ sê, képah ye à kè wòbì péle. Kéne tyi pínsòkontenò náh, òmò me pò Pilati ni ne, à ye pé kò pé Yesu lékó de dahni yò pé kyí à yí. A me ké wèkìle à kò. Képah soko, à me kyí ò lékó de. ³⁹ Té Nikodemu nê-á lésò kyí wil Yesu tyí sò yó lékáhne, ò to me pò pútúr pán pènàl dukenò nínó fèkìnmònòle wè soko. Núkú yín ye mirle, ní-ò yín me alowesùle. Pútúr mè sò nò kílónó yògbám kénkòle. ⁴⁰ Pé ními me ò lékó tókò, té à plo fwo gbróle. Pè pán pènàl yí nópi mò ò yò, à yíne Nsyifuno lékó yí dùkùle. ⁴¹ Páh Yesu syí dahni yò nýáh soko, swáh yó lésò me nénpó tnò diki sán yóle ké soko, diki nê-á ney náh yí yah ké soko pólle. ⁴² Té Nsyifuno m̀ m̀ yòh-á kú sò n tyah n pi lékáh mónó soko sê, képah ye pè me Yesu lékó yí diki mè soko, képah nê-á sò me yúkey.

20

Yesu lékó yíkinmònòle

¹ Dimansyi sò séngbòle, Makadala kwil Mari kwáh kyí diki yò tósò yò gbíne. A kyí ne n yah diki yah dáhkì náh tó me ké yah. ² Képah soko, à to soko à kyí wil Simo-Pyeri ànê ò ní-ò Yesu tò sáh-ò yó tyí nê tyí-á nò yíí Yesu tyí, té yo pé tyí ne, páh Tè òngbè lékó wilki diki soko. Té pépi náh pì páh à sah nýáh soko. ³ Képah soko, Pyeri ànê ò ní-ò Yesu tò sáh-ò mè me yuku à diki yò nyáh sò. ⁴ Pé ními sò me n to. Té òmò-á sò me n to súú kal Pyerile, òmò kyí yíni tẽ gbenne diki yò. ⁵ Wáh kò yah diki soko, à fwo gbró we sàhnóle ké soko, té à náh de. ⁶ Nte Simo-Pyeri nê wò-á sò me n pi ò náhle, òmò wò-á pò yíni tẽ, à de diki soko. Té kyí fwo gbró we sàhnóle, ⁷ ànê fwo yóle fikénsàhnóle ké tyíle, páh sò nê mò ò yò yò. Képah náh sò me fwo gbró télóle fí núkú. ⁸ Képah soko, Yesu tò sáh-ò nê-á sò pò de diki yò gbenne, ò to me de diki soko. Wáh kè we, à sê ké yò. ⁹ Té à pò nò légbí tyí, wey nê-á wárki sah Liyel wey soko ne, Yesu lékó-á yíne à pò n yilki mò, ò tò sáhpú náh tònì sò me képah dùkù pì. ¹⁰ Képah náh, Yesu tò sáhpú nèpí ními nópi pé syí to yuku pé òinne.

Yesu ò gblòyne Makadala kwil Mari wèkí

§ 19:36 19.36 - Yah n te Gbálnó 34.21. * 19:37 19.37 - Yah n te Nsakari 12.10.

11 Léghíne, Mari sò me yínttēnóle kégbó soko diki tnô me n gbo. Wăh me gbní soko gbí nêne té ko yah diki soko, 12 à yínyō tōnṛibí nēpí ními we fwòpikino soko diki soko. Pè sò me kōntēnóle Yesu lékó snékínmo-ńsah soko. Núkú sò me tē ñ yō mó-ńsah ùnne, té ní-ò me tē ñ gbyêh mó-ńsah ùnne. 13 Pè me ne, pi, kwâh nê se pi té à n gbo ni? A me ne pãh pé Tē ñgbê lékó wilki. Nté pé nãh pĩ pãh à sah nýãh soko, képah-á pé kō pé n gbo. 14 Wăh me képah yónó soko té ñ yah vi, à Yesu we yínnóle nēnpó. Nte à nãh sò me pĩ ne ñmo-á. 15 Yesu me à piki yah ne, pi, kwâh nê se pi té à n gbo ni? Nê se à n yah n kō ni? Nte Mari wò sò me n sò ne sètē dí-á, té yo ñ tyí ne, pé yòtē, ñmo-à kɪ nê wilki ñne, à ñ sãh-ńsahle pé wēkɪ pé kyɪ à tɔkɔ. 16 Képah tēne, Yesu me à ye ne, Mari! Mari me ñ yah vi ñ ùnne té yo ñ tyí Yebre wey soko ne, Wrabuni, nê kór-á kwó-ò díne. 17 Nte Yesu me yo ñ tyí ne: «Mé nãh tōnì me doko yuku Sú Liyel tnô, képah ye, káh ní tē n sah. Té kyɪ n yo ñmo yúnpyé tyí ne,* máh kɪ doko yuku ní Sú tyí, nê-á yépi tɔ Súle. Nmo nê-á ní Liyelle anê yépi tɔ Liyelle, máh kɪ doko yuku ñ tyí.» 18 Képah soko, Makadala kwil Mari me kyɪ kè yo Yesu tò sãhpú tyí ne, pãh Tē ñgbê we. Té wăh tyi nóno yo ñ tyí, à me sè yãh pé tyí.

Yesu ñ gblōyne ñ tò sãhpú wēkɪ

19 Kéne dimansyi mè ó sō nívíne, Yesu tò sãhpú sò me tükēnmontēnóle wòkò yó soko. Té Nsyifuno yòtãm yah tiki tē tyí, pé sò me ké vi yey tē n mo sah. Nte dô, Yesu núkú pɔ n yin pé niyó, té yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvini soko.» 20 Képah yónteno nãh, à ñ gbãn táhló anê ñ gbòpɔle pé wēkɪ. Pãh Tē ñgbê we sē, kè pi yí nìvìnine pé tyí. 21 A me tō yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvini soko. Sú Liyel-á ñmo tò sō, sē ye ñmo tɔ yéle n tō.» 22 Kéne welo yónteno nãh, à fíbɪ mo pé yō té ne: «Liyel Mirki ye mé yéle n kō. 23 Yãh nóno tyípél yō mo pé kō, sè kɪ yō mo pé tyí. Té yãh nóno tyí yōnmo-ńkēne, sè nãh n yō n mo n pi pé tyí.»

Yesu ne Toma yal mo tòtò pínóle

24 Nte Yesu-á pɔ ñ tò sãhpú tnô sō nêne, Toma nê-á pé yin dyi à kō kēnínine, ñmo wò nãh sò me. Yesu tò sãhpú nēpí gbōnimí soko yó ye sò ñ tole. 25 Kãh pi sē, pé no téló me pɔ kè yo ñ tyí ne, pépi-á Tē ñgbê Yesu we. Nte à me pé syah ne ñkē, né péwo tē nãh kwèrkè ný we ñ gbãn táhló soko, té pé kēngbo dyi yah sé soko, anê né pé nãh pé gbò dyi yah ñ gbòpɔ tũ-ńsah soko, pé nãh n sē n yah n pi ké yō pólle.

26 Képah nãh, ké dimansyi kèyãhle rítō, Yesu tò sãhpú sò me wē tuke mo tē wòkò soko, té me ké vi yey pól tē mo. Képah wò soko, Toma tɔ sò me péle. Dô, Yesu núkú pɔ n yin pé niyó, té yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvini soko.» 27 Képah yónteno nãh, à yo Toma tyí ne: «Á kēngbole pɔ ásô soko yò, ñ té n yah ní gbãn táhlóle. Á gbò nɔ n dyi ní gbòpɔ soko. Yal n mo tòtò pínóle, ñ té n sē ké yō.» 28 Képah tēne, Toma ne ñkē, ñmo-á pé Tē ñgbê anê

* 20:17 20.17 - Yesu yúnpyé nóno tyí-á à n yo ásô soko yò, ñ yō sēpú ye à n ye.

pé Liyel tɔle. ²⁹ Képah sɔko, Yesu me à syah ne: «Wáh ní we, képah ye á sê ní yô kè. Nte nónó-à sê ñmo yô ní wényah-ńkêne, pè kɪ me ñìvìní sɔko.»

³⁰ A wil képah sɔko, Yesu tɔ gbìl tyi náhnáh pɪ ñ tɔ sáhpú yí yah, nónó-à sè náh wárki sébéy mè sɔko. ³¹ Nte nónó-á wárki ké sɔko, sè ye wárki ne sépi gbò yô, yé sê ké yô ne Yesu-á Liyel Píðíne, ànê Liyel ney yáhtɔkɔnɔle. Té yáh kɪ sê ñmo yô, yé mó tyé-ńkê min we.

21

Yesu ñ gblɔyne ñ tɔ sáhpú népí kwárnimi wêkɪ

¹ Képah náh, sô yóle, Yesu tɔ ñ gblɔyne ñ tɔ sáhpú wêkɪ Tiberiyadı yó-ńgbê gbòpɔ. Káh pɪ ðúkù nêne, kè we yò: ² Simo-Pyerɪ sò me wê tyí ànê Toma nê-à pè yīn dyi à kō kènīnīne, ànê Natanayeli nê-á n wil Kana kwil sɔko, Kalile gběnyah, ànê Nsebede ðĩpĩle, à tahlɪ pé no Yesu tɔ sáhpú népí ními yísyó tyí. ³ Képah tēne, Simo-Pyerɪ me yo pé tyí ne péwɔ-á n sɔko yēnkɔ tē-ńsah. Pé no tɛlɔ me ne, pépi tɔ-á kɪ sɔko ñne. Pè me wil sɔko à kɪ de krótókè sɔko, té pè náh kwáh yó we tē lésò lékâhne. ⁴ Tyah syɪkɪ gbĩne, Yesu sò me yīnnóle yo vyāh yah, té ñ tɔ sáhpú náh sò me pĩ ne ñmɔ-á. ⁵ A me yo mɔ pé tyí ne, pé kódíbi, pé kó yēnkɔ yísyó we tē nɪ? Pè me ne, ɔɔ-á. ⁶ A me ne, pé pé yēnkɔ tē tē mno min n dah n mɔ krótókè gbòyò sòle, páh kɪ we tē. Pè me sè min dah mɔ, té yēnkɔ we tē tñnóle, fɔó pè tē sè yɔrɪ wilki kwɔ. ⁷ Képah sɔko, Yesu tɔ sáh-ò nê tyí-á nɔ yī ñ tyí, ñmɔ me yo Pyerɪ tyí ne, Tē ńgbê-á. Té Pyerɪ sò me ñ fwòmɔnɪ de sah. Wáh noh ne Tē ńgbê-á níyāh sɔko, à kè tɔkɔ mɔ té yɔkɔ de yo sɔko. ⁸ Tɔ sáhpú tɛlɔ wɔ mó n pi krótókè sɔko, té me pé yēnkɔ tē tē mnole n yɔrɪ n pi, yēnkɔle sé yīne. Pè náh sò me gbe mɔ kah yo vyāhle. Kè sò me métérnó lèkwê kénkòle. ⁹ Páh pɔ yīni tē kénkwāh yò sɔko, pé nyāhségbno yísyó we yēnkɔle sé yô, té búrn tɔ me. ¹⁰ Képah sɔko, Yesu me yo pé tyí ne, yēnkɔ nónó-á pè we tē yò, pè pɔ sé yísyóle. ¹¹ Wáh yo sê, Simo-Pyerɪ me yēnkɔ tē tē mno nópi yɔrɪ wilki kénkwāh yô. Sè sò me yúkúnóle yēnkɔ ńgbàl pló lèkwê tikinini pó gbām pó tñnóle (153). Nte yēnkɔpèl nópi wénténo fyé yô, pé yēnkɔ tē tē mno náh kòh. ¹² Képah sɔko, Yesu me yo pé tyí ne, pè pɔ yòke yô. Té ñ tɔ sáhpú-á sò pĩ ne Tē ńgbê-á sê, képah ye ñ pikinyahno tah pé tyí ne, nê se ñne nɪ? ¹³ A me nɔ de péle, té búrn tɔkɔ à dibi pé tyí, té yēnkɔ tɔ dibi pé tyí sɛnté óle.

¹⁴ Yesu lékó yilkínmɔntenɔ náh, ké ke tɔ-ò ye à ñ gblɔyne ñ tɔ sáhpú wêkɪ yò.

Yesu ànê Pyerɪ wê wénóle

¹⁵ Yòke yónteno náh, Yesu me Simo-Pyerɪ piki yah ne ńkê: «Nsyõ* píðí Simo, ní tyí-á nɔ no nópi tyí sɔ, ní tyí se me nɔ áwɔ tyí à kal pépile?» A me yo ñ tyí ne, àwe Tē ńgbê, ñmɔ ńtê-á pĩ ne ñ tyí-á nɔ pé tyí. Yesu me yo ñ tyí ne: «N képópi ténó ple.» ¹⁶ Té tɔ à piki yah ke ní-òle ne ńkê: «Nsyõ píðí Simo, ní tyí se me nɔ á tyí?» A me yo ñ tyí ne, àwe Tē ńgbê, ñmɔ ńtê-á pĩ

* **21:15** 21.15 - Nsyõ nê tyí-á n yo ásó sɔko yò, túkù ñne n ye Nsyonastle.

ne n̄ tyí-á no pé tyí. Yesu me yo n̄ tyí ne: «Pí ní képyéni fě-òle.» ¹⁷ Képah náh, Yesu t̄õ n̄ syí à piki yah ke t̄õ-òle ne níké: «Nsyõ pídí Simo, ní tyí se me no á tyí?» Képah sòko, kè Pyerí yah kwò, Yesu-á s̄õnpíle à piki yah ke t̄ónó pólle ne, pé tyí se me no n̄ tyí ní? Képah t̄ene, à me yo Yesu tyí ne, T̄ē ñgb̄ē, ñmò-á tyi pólle n pne. Wáh kè pí yíí ne, n̄ tyí-á me no pé tyí. Yesu me yo n̄ tyí ne: «N̄ képyéni t̄énó ple. ¹⁸ Kègb̄gb̄i t̄ē yō, mé kéle n yo á tyí, áwò kèt̄ēnpikí gb̄íne s̄ò, níyāh-à á dyò, ñ á k̄ò toh á fwòmò-ñgb̄ē yō n̄ sòko n̄énpó. Nte wáh pò dye, á k̄i á gb̄àn yō ñn̄i yó k̄ò à k̄i á k̄ò toh n̄ k̄ò, té k̄i sòko ále f̄í yó sòko, níyāh tyí náh me á tyí.» ¹⁹ T̄é Pyerí-á ne n ku n pi dùkù n̄ēne, té kè k̄i Liyel yīn gbilki n pi, képah tyí ye Yesu n yo s̄ē yò. Képah yóntenò náh, à t̄õ yo Pyerí tyí ne: «N̄ s̄ò t̄ē.»

²⁰ Képah sòko, Pyerí-á n̄ yah vi, Yesu t̄ò sáh-ò n̄ē tyí-á no yíí Yesu tyí, à à we pé náhle. Nmò ye lésò n̄ gbalí k̄ēk̄i Yesu f̄inne, té à piki yah ne, T̄ē ñgb̄ē, n̄ē t̄ē ó se k̄i n vi n pi n̄ náh ní? ²¹ Pyerí-á à we, à Yesu piki yah n̄ tyí sòko ne níké, té ñmò-á dò, T̄ē ñgb̄ē, tir n̄ē se k̄i ñmò no n pi ní? ²² A me yo n̄ tyí ne, páh k̄i me ké tyí ne ñmò t̄ē min sòko, f̄óó kè pò n no pé syínponò tyí, n̄ vyāh n̄ē se me ké sòko ní? Nmò t̄ē wò pé s̄ò t̄ē s̄ó! ²³ Képah t̄ene, kè wil wùu Yesu yō s̄ēpú tyí ne, Yesu t̄ò sáh-ò m̄ē náh n ku n pi. Nte Yesu náh se mó t̄õ s̄ò n̄ kú-ník̄ē tyí yo Pyerí tyí. A s̄ò ne níké, páh k̄i me ké tyí ne ñmò t̄ē min sòko, f̄óó kè pò no pé syínponò tyí, n̄ vyāh n̄ē se me ké sòko ní?

²⁴ Yesu t̄ò sáh-ò m̄ē ye n yo tyi nópíle, té s̄ē wārki. T̄é ápi pí ne gblò-á n̄ tyíyónole.

²⁵ Tyi nahnáh t̄úkù me Yesu pí r̄it̄õ. Nte sé pól-à s̄ò me n wārki n̄kú n̄kúle, ñmò s̄õno sòko, sé sébéynó s̄ah-ñsah náh náhki n we n pi k̄èk̄oyó sòko.

Tyípínì

N yǐnpyé, yépi nónó-á sébéy mè kàrpule, mé weki yé tyí.

Tyípínì sébéy mènè, Likyi sébéy wárkínó ní-ò ye kéle.

Wáh nê wárki gbenne, té n̄ yinne ké yō pè n ye Likyi sébéyne, képah Yesu min pɪ dukù tyí óle n yo á tyí, gbí nê-á sò à me sétáh yō. Nte n̄ sébéy ní-ò mè wòle, nê-á pè n ye Tyípínì sébéyne, kè Yesu yǐnyō dókónsokono tyíle n yo á tyí; ànê képah náh, Liyel Mirki-á pɔ Yesu tò sáhpú tɔko, té Yesu yō sɛpú t̄nk̄nó tyah dukù n̄nè.

Yesu yō sɛpú t̄nk̄i nópi sò tyah Pyerɪ ànê Nsyō gbò yō Nsyifunɔ wró, Yerusalemɪ kwil ànê Nsyifunɔ kwlo túkù sɔko. Té t̄nk̄i nópi túkù me we Pole gbò yō kwlo yísyó sɔko, nónó náh pɪ Nsyifunɔ kwlole, sɔ-á Antyosyɪ kwil, ànê Korēnti kwil, ànê Filipi kwille. Képah náh, Likyi me Pole Liyel tò pínkɔnkɔnɔ dukù yo wah ànê yótyí nónó-á à we ké sɔko. Pole-á t̄e we yótyí nópi yah wah dukù n̄nè, Likyi ké to yah yo wah.

Likyi n̄ sébéy mè sɔko tyi kèdukù yah yo á tyí, ké 1.8:

- Liyel yō sɛpú t̄nk̄i tyàhnòle Yerusalemɪ kwil sɔko (1.1 - 8.3),
- Liyel wey yónkɔnɔle Yerusalemɪ kwil, ànê Nsyude, ànê Samari gbɛnyah (8.4 - 12.25),
- ànê kèkōyó t̄ant̄an pól sɔko (13.1 - 28.31).

Wáh Yesu t̄ɛntò névyè Liyel wey yo dukùle n yah, n̄ n nukú f̄ɛ n p̄i kwónó nê-á sò pè Yesu yō sɛpúle n kō. Kéne Liyel wey yónó mè ye Nìv̀nì t̄irle. Képah t̄o Yesu dukùle ále n w̄ɛkɪ, n̄mɔ nê-á Liyel ney yáhn̄tɔkɔnɔle. N̄mɔ ye pɔ t̄e kèkōyó mè sɔko, à pwáhn̄mɔnɔle névyè kō, nónó pól-á f̄ɛ syi s̄ɛ n̄ yō.

Liyel yé yah t̄e ké kàrnó sɔko.
Amina!

Liyel vyāh kōnòle n̄ Mirki pónó tyí sɔko

¹ N dí Tewofil, máh lésò sébéy gben nê tekɪ mɔ á tyí, képah sɔko ye mé wárki Yesu tyípínì ànê n̄ névyè kwónónɔ pólle. Mé sè wárki à tɔko n̄ tò tyàhn̄ó tyí,* ² pópó à pɔ nɔ sò nê-á Liyel à yō dɔko sɔko yǐnyō. Té Yesu-á pópó n yō n dɔko n sɔko, à t̄an kwāh sah n̄ t̄ɛntò syinyopu kō Liyel Mirki gbò yō, pépi nónó-á lésò à yah wilki sah. ³ Yesu-á yèvyāhrɪ pɪ à ku, képah náh t̄ɛntò névyè nópi tyí ye à n̄ gbl̄y w̄ɛkɪ duke duke náhn̄áhle ne, páh me vile. Sèp̄in̄ tikinini sɔko ye sò à n̄ gbl̄yine péle n w̄ɛkɪ, té péle n kwɔ Liyel t̄órɪ tyí yō.

⁴⁻⁵ Képah sɔko, s̄ó yóle pè me yōke yónó sɔko, té Yesu gbáhd̄yāh yó di pé tyí ne: «Yé káh n̄ gbɛ n mɔ Yerusalemɪ kwille. Ngbòle, Nsyō lésò névyè wel wilki ni sɔko, n̄te nukúnúkú, káh pópó n nɔ sèp̄in̄ yísyó tyí, Liyel kɪ yé

* **1:1** 1.1 - Liyel wey sébéy f̄i nê-á pè n ye Likyile, képah tyí ye Likyi n yo Tewofil tyí ne pé sébéy gben-á.

tõ sah n Mirkile kɪ yé pɪ yályál. Képah ye, yé káh gbɛ mɔ Yerusalemɛ. Yé Liyel Mirki syɔkɪ n tẽ nɛnpó, képah nê-á Sú Liyel vyãh kɔnóle, nê tyí-á mé yo sah yé tyí.»

Yesu yãndɔkɔnsɔkɔnɔle yĩnyõ

⁶ Té Yesu tɛntò névyɛ-á sò me tükènmɔnɔle n tnò, pè pikinyahnɔ yó pɪ n tyí nɛ, pé Tẽ ñgbɛ, núkúnúku se à kɪ tɔrí tõ dahbɪ Yisrayel gbɛnyah tãn gbò sɔkɔ nɪ? ⁷ A me yo pé tyí nɛ: «Yépi tyí náh ké lésò ànê ké gbí pínóle. Sú Liyel nê ó-á tɔrí nɛtɛne, ñmɔ ye wilki sah légbíne. ⁸ Nte yé kɪ pɔ tɛnwɛnɔ yó wɛ, Liyel Mirki-à pɔ tiki yé yõ gbí nɛne. Képah sɔkɔ, yé kɪ pɪ nímɔ tyí yónwãhpu kègbɔle à tɔkɔ Yerusalemɪ kwil, ànê Nsyude gbɛnyah pól sɔkɔ, à tahlɪ Samari gbɛnyah tyí, fɔ́ à kɪ kyɪ syɪ kèkòyó pól yĩn tyí.»

⁹ Yesu-á fyò kéné wɛlɔ yo tɛ, à núkú yõ dɔkɔ n sɔkɔ yĩnyõ pé pól yí yah. Té nyírki yó pɔ à fɔkɔ tũ, pè náh tõ à wɛ. ¹⁰ Té pãh me kéné yĩnyõ yáhnɔ sɔkɔ dikidiki sɛ, pè núkú díbí nɛpɪ ními yísyó wɛ pé tnò fwɔpikino sɔkɔ, ¹¹ pè me n yo pé tyí nɛ ñkɛ: «Kalile gbɛnyah tãn, kwáh nê me, té yé yĩn tẽ ásò, à yĩnyòle n yah sɛ? Sɔ-á yé wɛ Yesu mɛne, à yõ dɔkɔ sɔkɔ yĩnyõ yò, sɛntɛ ó ye à kɪ tõ n syɪ n pɔ n pi.»

Yesu tɛntò névyɛ syínɔnɔle Yerusalemɪ kwil

¹² Képah náh, Yesu tɛntò névyɛ yal Wolivi yèh yõlɪ yõ, à pé syɪ n pi Yerusalemɪ sɔkɔ. Kéné yõlɪ náh sò me fí kah Yerusalemɛ, kè me lérí tóní kénkò kó-risahle. ¹³ Pãh pɔ de, pè dɔkɔ yuku yĩnyõ wòkò sɔkɔ, pãh ñkɛne wɛne n tuke n mɔ nyãh sɔkɔ. Pyɛrɪ sò me, ànê Nsyõne, ànê Nsyakule, ànê Andrele, à tahlɪ Filipi tyí, ànê Tomale, ànê Bartelemine, ànê Matyele, ànê Alfe pídí Nsyakule, ànê Simole nê-á sò pè n ye sú fɔ́ vyãh syí-òle, ànê Nsyakɪ pídí Nsyudele. ¹⁴ Pé pól sò me pé sɔnɔ pɪ núkúle, à n tuke n mɔ wɛ tyí gbímegbí, à nírile n pɪ. Syó yísyó to sò me péle, à tahlɪ Yesu yú Mari tyí, ànê Yesu yúnyéle.†

Matyasɪ sãhnóle Nsyudasɪ swɔ

¹⁵ Kéné sɛpɪn sɔkɔ, sò yóle, Yesu yõ sɛpú sò me tuke mɔ nɛpɪ tikinúko (120) kénkòle. Té Pyɛrɪ me yuku yĩn pé nyó, té yo pé tyí nɛ, ¹⁶ pé yúnyéle, Liyel wɛy sɔkɔ Liyel Mirki-á lésò Davidi kò, à nê yo sah Nsyudasɪ tyí sɔkɔ, káh sò yĩne kè pɪ ó pi. Kéné Nsyudasɪ-á lésò Yesule n tɛpú wɛkɪ. ¹⁷ Té pépi ñnkɪ sɔkɔ ney yó-á mó tõ sò ñne, tòle dáhbínóle n gbò pépi tyí kòle. ¹⁸ Nte wãh pó nê wɛ n tyítúkú pínó yòrele, képah-á dwe swãhle. Té à me pɔ syɔkɪ n fɔkɔ sɔ, n dyɔ pól wil karkɪ. ¹⁹ Képah sɔkɔ, Yerusalemɪ tãn pól me kè noh, pè kò pè kéné swãhle n ye pé wɛy sɔkɔ Akeldamale, nê kór-á tó swãhle. ²⁰ Képah tyí-á sò wárkínsãhnóle Gbálnó sɛbéy sɔkɔ nɛ ñkɛ: «Ñ kéte kɪ pɪ kɛntíkínne, ànê ney náh tõ n tẽ n pi ké sɔkɔ.»‡

† **1:14** 1.14 - Yesu yúnyéle nónó tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, túkú sɔnɔ sɔkɔ, n kèkùrkɪ núkú gbãm ye à n ye. Té tókú sɔnɔ sɔkɔ mó, n kèkùrkɪ núkú gbãm náh à n ye. ‡ **1:20** 1.20 - Yah n tɛ Gbálnó 69.26.

Té tǒ yo ké fí yó sòkò nẹ̀ ríkẹ̀:

«Nnì kɪ̀ n̄̀ pɪ̀ pɪ̀ tǒ̀ tǒkò n pɪ̀.»[§]

²¹ Képah-á, névyẹ nónó-á sò me péle Yesu me gbí dükùle, ²² à tǒkò Nsyǒ-á à wel wilki ni sòkò gbí n̄̀ne, fókó à kyɪ syɪ̀ n̄̀ yò n dǒkò n sòkò sǒ tyí ȳnȳ. Pépi sòkò n̄̀nùkù yó-á ȳne à tahlɪ̀ pé tyí, pé n̄̀ tyíle n yo n wah nẹ̀, wǎh ku té yilki mǒ.

²³ Wǎh yo s̄e, pé me nép̄i nímí w̄eki. Núkú ȳn ye Nsyosefule, n̄̀-á pé n ye Barsabasile, té tǒ n̄̀ne n ye Nsyusitusile. Ni-ò ȳn me Matyasile. ²⁴ Képah sòkò, pé me Liyel ni nẹ̀, T̄e n̄̀gb̄e Liyel, n̄̀mǒ n̄̀-á no pól fókósǒn̄̀le n p̄ne, wǎh n̄̀ yah wilki nép̄i nímí n̄̀p̄i sòkò, à t̄ene pé w̄eki. ²⁵ T̄e wǒ-á kɪ̀ Nsyudasɪ swǒ tǒkò Yesu t̄entò névyẹ tǒ m̄e sòkò, wǎh n̄̀ milki té yuku fí yó, n̄̀yāh-á ȳne n̄̀ne.* ²⁶ Képah t̄ene, pé sáhntǒkǒn̄̀ pɪ̀, kéne sáhntǒkǒn̄̀ me pǒ ȳne Matyasile. N̄̀mǒ núkú kwǒ mǒ Yesu t̄entò névyẹ nép̄i gb̄ǒnúkú sòkò.

2

Liyel Mirki pónóle

¹ Syáh sǒ-á pǒ nǒ, n̄̀-á pé n ye Pǎntekotɪ̀ syáhle, Yesu yǒ s̄ep̄ú pól sò me tük̄enm̄on̄̀le fí núkú sòkò. ² Dǒ, ȳinp̄ǒ yó núkú n wil liyel sòkò á kɪ̀ nẹ̀ yáhpek̄e yó sǒ kǒ, à pé mé-r̄isah wǒkò pól yuku. ³ Té kwáh yó núkú wil mǒ á kɪ̀ nẹ̀ nyáh lép̄ǒ sǒ, té kǒlɪ̀ t̄e t̄e kǒ pé n̄̀nùkù núkú pól yó. ⁴ Liyel Mirki me pé pól tǒkò. Pé tyah w̄ensnóle n w̄ekɪ̀ Liyel Mirki-á nónó dahbɪ̀ pé vȳy.

⁵ Té légb̄ine, Nsyifunǒ nónó-á pé Liyel w̄ekɪ̀ t̄enó ple, pé sò me wil k̄ek̄oyó kwlo kwlo pól sòkò, à pǒ twah Yerusalemɪ̀ kwil. ⁶ Ȳinp̄ǒ m̄e-á wil s̄e, pé pól tuke mǒ tówùle. Té pé pól yáh-r̄isah sò me tye, pé n̄̀nùkù núkú pól-á s̄onp̄ile pé kwlo w̄elo w̄ékínóle n nohnɪ̀ Yesu yǒ s̄ep̄ú tyí. ⁷ Kǎh pɪ̀ s̄e, pé gb̄ǎn du, pé lékám̄ f̄ekɪ̀, pé me tyah n yo w̄e tyí nẹ̀: «Nónó pól-á n w̄ekɪ̀ yò, pé pólle Kalile gb̄enyah t̄ǎn náh di? ⁸ Nte k̄e pɪ̀ sǒ té ápi n̄̀nùkù núkú pól á kwlo w̄elo w̄ékínóle n nohnɪ̀ pé tyí, ⁹ ápi nónó-á n wil gb̄enyah n̄̀p̄i sòkò, nónó-á pɪ̀: Partesele, àn̄̀ Medile, àn̄̀ Yelamn̄̀e, àn̄̀ Mesopotami tole, àn̄̀ Nsyudele, àn̄̀ Kapad̄osile, àn̄̀ P̄otele, àn̄̀ Asile, ¹⁰ àn̄̀ Frisyile, àn̄̀ P̄ǎnfilile, àn̄̀ Yesyiptile, à tahlɪ̀ Sirenɪ̀ kwil t̄ǎn tyí, Libi sòkò, àn̄̀ Wrome kwil t̄ǎn nónó-á me t̄enóle ásò, ¹¹ àn̄̀ Kretɪ̀ t̄ǎnne, àn̄̀ Arabunine. Ápi tükù sò dubi Nsyifunǒ Liyel n̄̀n̄̀ w̄ekɪ̀ sòkò, té tükù mó vi mǒ de ále ké sòkò. Té á pól me Liyel tyí-n̄̀gb̄nǒ p̄inó tyí yónóle n nohnɪ̀ pé tyí á kwlo w̄elo sòkò.» ¹² Képah sò me pé pól yáh-r̄isah tye, té gb̄end̄un̄̀i t̄e tyí, pé me tyah n yo w̄e tyí nẹ̀, tir n̄̀ se képah n w̄ekɪ̀ nɪ̀? ¹³ Té pé tükù mó sò me kóle Yesu yǒ s̄ep̄úle n ko nẹ̀, ðiv̄e p̄en̄̀k̄i-á t̄e péle.

Pyerɪ Liyel wey yónóle tówù tyí

§ 1:20 1.20 - Yah n te Gbálnó 109.8. * 1:25 1.25 - Fí n̄̀e tyí-á n yo ásò yò, yèvyāhrɪ̀ t̄e-n̄̀sah ye n̄̀n̄̀p̄ole, n̄̀-á pɪ̀ nyáh mé-r̄isahle. Nsyudasɪ ye ku sòkò n̄̀n̄̀p̄ó.

14 Képah sɔkɔ, Pyerɪ yuku yīn pé no tɛntò névye népí gbõnúkú tɛlɔ nyó, té tyah n yo yīnpɔ̀ ñgbɛnɛ tówú tyí ne: «Ápi Nsyifuno pólle ànê nónó pól-á me tɛnólɛ Yerusalemɪ kwil, yé yé ní kwɔ noh palle ní tyí, yè mó ní wey syíkí-ńsah pī. 15 Mé pī ne yáh me n sò ne, sètɛnì sɔkɔ-á no nópilɛ, té sɛ náh dé! Pɔy tɔ gbí ó sɔkɔ náh ále yò di?» 16 Nte Liyel tɛntò syinyo-ò Nsyoweli-á nê yo sah, képah ye pɪ yò.† 17 A lésò ne, Liyel-á ne níkɛ:

«Kèkɔyó-à pópó n tyɛ,

mé kɪ ní Mirki tiki mɔ no pól yò.

Yé dínpi ànê yé syónpi kɪ ní tɛntónɛnɛ n syi n yo.

Mé kɪ wɛkínólɛ yé kɛtɛnpilɛ n wɛkɪ,

té yé yèwàhnì kɪ dléyɛ n dɔ.

18 Gbɪ yò, kéné sèpìn sɔkɔ,

mé kɪ ní Mirki tiki mɔ ní tɔnpɪbí díbí ànê syó yò.

Té pè kɪ ní tɛntónɛnɛ n syi n yo.

19 Mé kɪ gbíl tyi pɪ yīnyó,

té kɪ gbíl tyi pɪ sétáh yò,

nê-á kɪ pɪ tó, ànê nyàh, ànê gbìsyikilɛ,

20 gbí kɪ vi mɔ pɪ fɛntúne, té níwɔ kɪ syāh tó sò,

té Tɛ ñgbɛ tukey tükénó yòh ñgbɛ kɪ pyɛ pɔ, kéné tɔrí yòh ñgbɛnɛ.

21 Képah sɔkɔ, nónó pól-á Tɛ ñgbɛ ye gbo, pépi wɔ kɪ pwah.»»

22 Pyerɪ-á Nsyoweli welo nópi yo te, à tɔ ñ syi yo pé tyí ne níkɛ: «Yisrayel tãh, yé noh ní tyí, máh kɪ nê yo n pi: Nasarɛti Yesulɛ, ñmɔ ye pɪ névi yólɛ, nê-á Liyel syò ñ tyí, à ñ gblɔy tɔríle yé wɛkɪ ñ gbíl ànê ñ gbɛndùnì tyi pínó sɔkɔ yé wró. Yépi níte ye kè pī ó! 23 Liyel-á ñ tyi yah tɔkɔ sah sò, sè pɪ sɛ. A kéné dí gbàh dɛ mɔ yé kɔ, yé me ñne Liyel dɛl pípú kɔ pè à syi dahnu yò, à à ko mɔ. 24 Nte kú náh sò fɛ à tɛ n sah n pi. Képah ye, Liyel me tɔ ñ lékó yilki mɔ, à à wilki kú yèvyàhrɪ sɔkɔ. 25 Nmɔ tyí ye lésò yòtɛ dí Davidi yo ne níkɛ:‡

«Péwɔ Tɛ ñgbɛ Liyel náh me ké tyí ne pé tɛ n kwlo.

Képah-á, à me péle gbímegbí pé yohnu mɔ yīnne.

26 Páh tɔ me nìvìnì sɔkɔ, ànê nìvìnì welo ó-á pè n ne n wɛkɪ.

Pé gbò sàhnó-á me ké yò ne, páh pɔ ku, pé min-á kɪ me tɛ yèvɪnɪ sɔkɔ.

27 A náh pé lékó sah kú kɔ n pi,

ànê à náh n ye pé lékó kɔ kè n pyāh n pi,

péwɔ nê-á ñ tɔnpɪ pèpɛyɛ.

28 Wàh min wàlle pé wɛkɪ. Té kɪ pé kɔ,

pé kɪ me nìvìnì sɔkɔ kúmm ñ yah.»»

29 Képah yóntɛnɔ náh, Pyerɪ tɔ yo pé tyí ne: «Á no, yé ye mè á náh ney Davidi tyi yo n wah yé syah. A lésò ku pè yí. Té kwey mè sɔkɔ, ñ diki níte me ápi kwil. 30 Nte Liyel tɛntò syinyo-ò ye sò ñne. N gbò sàhnó sò me Liyel vyāh kɔnó mè yò, Liyel-á ñ wo nê sɔkɔ ne, ñ pétóbé sɔkɔ yó-á kɪ pɔ pɪ yòtɛnɛ ñ swɔ. 31 Tɛ wɔ ye pɔ pɪ Kristalɛ, nê kór-á Liyel ney yáhntɔkɔnɔlɛ.

* 2:15 2:15 - Yáh we Pyerɪ pɔy tɔ gbí tyilɛ n yo, Nsyifuno náh sò tɔlɛ n wɔ, pɔy tɔ gbí nírí sókó-níkɛ sɔkɔ. † 2:16 2:17-21 - Yah n te Nsyoweli 2:28-30. ‡ 2:25 2:25-28 - Yah n te Gbálnó 16:8-10.

Té wǎh ne n yilki n mɔ n pi ñ kúntenɔ náh, képah ye Davidi kwǎh tē we, à kɔ à ne ñkē: <A náh n wǔ n pi lékókwił, ànê ñ lékó náh n pyǎh n pi.>

³² Núkúnúkú Yesu mène, á pól ye kè we yíne ne wǎh ku, té Liyel me ñ lékó yilki mɔ. ³³ A yǒ ðokɔ sokɔ yínyǒ, me kyɪ tē Liyel gbòyò sòle. Té Sú Liyel-á ñ vyǎh kɔ ñ Mirki nê tyí sokɔ, à me kéle Yesu kɔ à tiki mɔ á yò. Képah ye á n yah, té n nohnɪ yò.

³⁴ Nte Davidi náh ðokɔ yuku yínyǒ, té wǎh kè yo ne ñkē:

<Tē ñgbē Liyel kè yo ñmɔ yòtē dí tyí ne,

pɔ n kɔ n tē ní gbòyò sòle,

³⁵ fɔ́ kè pɔ no gbí nê-á mé ki á sèpébi pi á gbáhkì súnsáh-ñsahle.»[§]

³⁶ Képah yóntenɔ náh, Pyeri tǒ pè syah ne: «Yisrayel tán pól yíne yè kè pĩ gbɪ yò ne, Yesu nê-á yépi tē syɪ dahnɪ yò, ñmɔ-á Liyel pi Tē NGBÈNE té tǒ à pi Kristale, nê kór-á Liyel ney yáhtokɔnɔle.»

Népi kèyò núkú kyegbām (3 000) dòhnínóle Yesu yò sèpú yò

³⁷ Pyeri-á wey mè yo pɔ tyè sē, kè névyè ni kah tē, pè me Pyeri ànê Yesu tēntò névyè tǔlɔ piki yah ne, pé no, sǒ se pé yíne pé pi ni? ³⁸ Képah sokɔ, Pyeri me yo pé tyí ne: «Yé yé nno vi mɔ, yé nénúkú núkú pól mó wèlnwilkínɔ we ni sokɔ Yesu Krista yin yò, yé tyípél yònmɔnɔ yinne. Képah sokɔ, Liyel Mirki ki yé kɔ. ³⁹ Liyel-á ñ vyǎh kɔ ñ Mirki tyí sokɔ nónó yinne, yépi ye, ànê yé wǎnpile, à tahlɪ nónó pól-á me kwlo fífí sokɔ, ànê nónó pól-á Tē ñgbē Liyel ki n ye n pi.» ⁴⁰ Té Pyeri tǒ sò me welo náhnáhle n gbah n yo pé tyí, à sǒréle n mɔ pé sokɔ. A sò me n yo pé tyí ne: «Yé Liyel pwáhnɔnɔ fē syi, yè mó wil kwey gbí névyè népèl wró.» ⁴¹ Képah sokɔ, nónó-á Pyeri welo fē syi, pè wèlnwilkínɔ we ni sokɔ. Ké lésòle, népi kèyò núkú kyegbām (3 000) kénkò dohnɪ Yesu yò sèpú yò.

Yesu yò sèpú négbro tēnóle wē tyí

⁴² Képah tēne, Yesu tēntò névyè-á kwónóle nónóné n kɔ, pé pól sò me pé gblóy kɔ, me n nohnɪ pé tyí, té me kwɔɔ mɔ pé sokɔ, à pi péle núkúle. Pè sò me yòkele n yò péle wē tyí, té me nířile n pi péle. ⁴³ Liyel sò me n syò Yesu tēntò névyè tyí, à gbil tyi náhnáhle n pi. Káh pi sē, kè tíkile no pól tē. ⁴⁴ Nónó pól-á sò vi mɔ pi Yesu yò sèpúle, pè sò me kwɔɔ mɔ tē wē tyí, té me pé gbǎn yí pólle n sah wē yò. ⁴⁵ Pè sò me pé swēy ànê pé gbǎn yile n yám. Té me sé yámnɔ pónóle n dibi wē wró, à yíne pé nénúkú núkú pól fyáhnónóle. ⁴⁶ Té pè sò me pé sɔnɔ pi núkúle, à wēne n tuke n mɔ sòmésó Liyel ní-řisah gbò sokɔ. Pè sò pé fɔkɔ dal wēne, à yòkenɔle n yò wē yò ñìvìnè, pé gbéngbèn sokɔ. ⁴⁷ Pè sò me Liyelle n gbilkí, té no pól me péle n sò. Té Tē ñgbē sò me névyèle n pwah n mɔ n dohnɪ pé yò sòmésó.

3

Gbáhkì núkú dí yó dénmɔnɔle

1 Képah sòkò, sò yóle Pyerì ànê Nsyõ sò me n yuku gbèkãm gbí Liyel ní-rísah, Liyel ní-rísah gbò sòkò. 2 Té dí yó sò me gbáhkì nùkúle n dubi gbí dükùle. Sòmésó, pè sò ñkène à twah n pò n sah Liyel ní-rísah gbò dé-rísah yah sòkò, nê-á pè n ye dé-rísah Kètárle, à kò ǎ pòle n ni n syi ké sòkò dépú tyí. 3 Wǎh Pyerì ànê Nsyõ wè pè n tyah dénóle ké sòkò, à pò ni pé tyí. 4 Képah sòkò, pè à gbah yah, té Pyerì me yo n tyí ne, à pé yah yíí. 5 Wǎh yo sè, dí sò wè ne, páh kɪ kwáh yó wè n syi n pi pé tyí, té tyah péle n gbah n yah. 6 Képah tène, Pyerì me yo n tyí ne, pò ànê sán náh me pé tyí, nte kwáh nê-á me pé tyí, páh kɪ kéle à kò. Té ne: «Nasaretì Yesu Krista yín yò, yuku ne n kò!» 7 Té me n gbòyò sòkò tē, à à yilki sah. Nénpó swò, sèkùkù dí gbyèh ànê n létóhni sù. 8 A nùkú yòkò syíkɪ n gbyèh yò, à tyah n kò, té de péle Liyel ní-rísah gbò sòkò, me n kò, té n yòkò n syíkɪ, à Liyelle n gbilki. 9 No pól à wè à me n kò, me Liyelle n gbilki. 10 Pè me à yah pì ne, ñmò-á ñkène n tē n ne n ni n syi Liyel ní-rísah gbò dé-rísah sòkò, nê-á pè n ye dé-rísah Kètárle. Té tir nê-á pì n tyí, képah sò me kah pì yáh-rísah tyénò ànê gbèndùnnè no pól tyí.

Pyerì Liyel wey yónóle tówù tyí

11 Képah sòkò, sèkùkù dí náh tǒ sò me n syi Pyerì ànê Nsyõ náh. Té gbèndùni káhnmoño tē tyí, névye to pò pè mò gbí Liyel ní-rísah gbò párn yó sò, nê-á pè n ye Salomo párnne. 12 Pyerì-á képah wè sè, à yo tówù tyí ne: «Yisrayel tǎn, kwáh nê pɪ, té tir mè pínó yé gbǎn du wé? Kwáh nê pɪ té yé ále n gbah n yah sè? Yé káh wè ne ápi yéngbè ténweno, képah náh pɪ, á Liyel wèkì ténó pèpèy-á pɪ dí mène à kò à kò dé? 13 Á náh tǎn nónó-á pɪ Abrahami, ànê Yisaki, ànê Nsyakobi, ànê pé no tǎlólè, pépi Liyel ye gbilkínó sah n tǎnpɪ Yesu yò, ñmò nê-á yé dahbɪ yòtǎm gbò, té à yahle gbènyah yah tē-ò dí Pilati yí yah. Té Pilati mó tǒ sò kè yah tǎkò ne, pé à fin mò. 14 Nte ñmò nê-á me Liyel tyí yò, té me négbùle Liyel yah, yé ñmò yahle, té pyè nékókè mò-ò wò finmoño yah kò. 15 Té min nété Yesu nê-á yé ko mò, yépi nítè ye kè wè yíne, Liyel me n lékó yilki mò. 16 Dí nê-á yé n yah yò, yé ñne n pne. Yesu yín yò sèno gbò yò sòkò ye n gbyèh me sù. Yé pól yí yah ye Yesu yò sèno dí mè de mò pnépné yò dé!

17 Nte nùkúnúkú, á no, mé pì ne ñpì-ñkè sòkò-á yépi ànê yé yòtǎm ko mò Yesule. 18 Té Liyel-á lésó n ténǎ syínyopu pól kò, pè nê yo sah di mónóle ne, Krista-á kɪ yèvyǎhrɪ pɪ, képah ye à pɪ yò. 19 Kǎh pɪ sè, yé yé nno vi mò, yè mó Liyel wèkì tē, à kò à yé tyípèl yò mò yé kò. 20 Képah sòkò, Tē ñgbè Liyel kɪ yèvɪnɪ gbíne yé kò, té kɪ Yesu Krista tekɪ mò yé kò, wǎh sò nê yah wilki sah yépi yinne.

21 Nte nùkúnúkú, à yíne à tē yínyò, fós kè kyɪ syɪ tyi pól tǎnsǎhnó tyí, sépi nónó-á Liyel n ténǎ syínyopu kò pè sè yo sah ñgbò dükùle, pépi nónó-á me n tyí yò. 22 Moyisi kè yo sah ñgbòle ne ñkè: «Yé Tē ñgbè Liyel kɪ yé sòkò ney yó wilki mò yé kò n pi, à kɪ pò pɪ Liyel ténǎ syínyo-òle ñmò tyí kòle. Yé ne n nohnɪ n tyí n welo pól sòkò. 23 Té nê-à yahle sǎhnóle n tyí

yõ, tẽ tyí kɪ yɪkɪ, à kɪ ku to Liyel wẽnpì wró.»* 24 Nte gbí nê-á yé n wne yò,† képah tyí ye Liyel tẽntò syínyo-ò Samuyelɪ yo sah ò me gbí òkùle, à tahlɪ Liyel tẽntò syínyopu téló tyí, nónó pól-á pò òmò tyí náh. 25 Yé yah, Liyel-á tyi nónó pól yo ò tẽntò syínyopu tyí, yépi yĩn ye à yo séle, à tahlɪ wáh lésò yégbékè kwrónmòno nê pɪ yé náh tãn tyí, nê-á à yo Abrahamɪ tyí ne òkè: «Áwò pétóbé gbò yò, kèkòyó névyé pól kɪ ò pèpòrɪ we.»‡ Kéne yégbékè kwrónmòno nê-á à pɪ yé náh tãne yò, yépi tò vyáh me ké sòko dò! 26 Yépi ògbò tyí ye Liyel tækɪ mò ò tònpi Yesule pèpòrɪ pɪ yinne yé tyí ne, à yé pól nénúkú núkú yohu n mò yé kò yé tyitúkúni pínó yal n mò.»

4

Yõtām-á Pyerɪ ànê Nsyõ tuke sò

1 Képah tẽne, Pyerɪ ànê Nsyõ-á sò me wékínó sòko tówù tyí sɛ, nósýò pò wil mò pé yò. Sárká syínwilkipu yísýò ye sò, ànê Liyel ní-nsah gbò syíkípú yõtẽne, à tahlɪ Sadusɛ névyé yísýò tyí. 2 Té kéne no fòko sò me kah vyáh Pyerɪ ànê Nsyõne, pãh sònpìle névyéle n kwò ne, Yesu-á ku té yilkɪ mò, ànê lékýí tò-á kɪ pò n yilkɪ n mò n pi. 3 Képah sòko, pè pé tẽ. Té lékãh-á sò me mò n te sɛ, képah ye pè pé dah mò wòkònpèké sòko, pópó à pò syi òndal tyí. 4 Nte nónó-á Yesu tẽntò névyé kwónó noh, pé náhnáh Liyel wèkɪ tẽ. Kãh pɪ sɛ, Yesu yò sɛpú nò népì kèyò nínó kyegbãm (5 000) kénkòle.

5 Képah sòko, ké òndalle, Nsyifunò yõtãm, ànê kwil yèwàhni, ànê Liyel tyi kònsàhnò kwópú wẽ tuke Yerusalemɪ sòko. 6 Sárká syínwilkipu yõtẽ ògbè An sò me ànê ò gbò tãn pòlle. Pépi tókú ye sò pɪ Kayifile, ànê Nsyõne, ànê Alekisãdrele. 7 Képah tẽne, pè Pyerɪ ànê Nsyõ tẽ pò pé nuyó, à pò pé piki yah ne, tẽnweno nê gbò yò se, képah náh pɪ, nê yĩn yò se pè pɪ dénmonò mène nɪ? 8 Képah sòko, Liyel Mirki gbò yò, Pyerɪ pè syah ne: 9 «Kwil yõtãm ànê yèwàhni, áyáh pèpòrɪ pɪ sèkúkú dí yó tyí, képah yò sòko náh yé n piki n yah ále kweyne ne, sò se á pɪ, té à de mò di? 10 Yépi pól ànê Yisrayel tãn pól yĩne yè kè pĩ ne, Nasaretɪ Yesu Krista yĩn yò-á dí mène yĩntɛnóle yé yah sòko lènole yò. Yépi ye syi Yesule dahni yò, té Liyel me ò lékó yilkɪ mò. 11 Nmò Yesu tyí ye yónóle Liyel wey sòko ne òkè: «Wòkò mópú-á yahle dáhkì nê mónkònóle, képah ye pò pɪ wòkò dáhgòle.»* 12 Képah náh, Pyerɪ tò ne: «Yesu ó yĩn kɪ fè névyé pwah mò. Né òmò ó yĩn náh, yĩn yó rítè náh ònì yó rítè kò kèkòyó, nê-á kɪ fè névyé min pwah mò.»

13 Tukey tükèpu sò pĩ ne Pyerɪ ànê Nsyõ náh Nsyifunò kãrn ògbè pɪ, ànê pè náh me n mò n kò nɛnpó òinne. Té pãh n wèkɪ nìsãh ànê lékãmne sɛ, képah me pé gbàn du. Nte pè mó tò sò pĩ ne, pépi-á lésò Yesu kómúne. 14 Té pé yí-á mó tò sò me dí mè yò nê-á dénmonò we, tyiyóné náh tò we pé tyí. 15 Kãh pɪ sɛ, pè Pyerɪpɪ kò pé wil tukey tükèpu ònkɪ wró, té pépi me wẽ we pé yahle 16 té ne, sò se pé kɪ pɪ no nópìle nɪ? Nkè, kòlɪ kòlɪ tẽ náh se mó tò kéle té. Yerusalemɪ tãn pól-á pĩ ne, Pyerɪpɪ-á pɪ gbìl mène. 17 Kãh

* 3:23 3.22-23 - Yah n te Tõnyono 18.15.18. † 3:24 3.24 - Gbì nê wnénó tyí-á n yo yò, Yesu me gbí tyí ye kè n yo. ‡ 3:25 3.25 - Yah n te Yenesɪ 22.18. * 4:11 4.11 - Yah n te Gbálnò 118.22.

pi sě, pé ye kè yahle pé tyí dírí sòkò ne, pé káh tǒ Yesu yinne n yo ònì yó nítě tyí. Képah-à pi, yí mè náh n tǒ n mọ n yuku n pi yahle.

¹⁸ Képah tǔne, pé tǒ pé ye, té kè yahle pé tyí gbógbó ne, pé káh tǒ Yesu yin noh n yah pé vyěy yah, ànè pé káh tǒ kwónó pi ò yin yó. ¹⁹ Nte Pyeripi pé syah ne: «Yépi nítě kè sǒ n yah kè: Kè se me yínénòle Liyel tyí, áyàh òmọ tyí ye, té yépi yóré fě syi? ²⁰ Àpi tǔ wole, áyàh nê we, té nê noh, á náh fě n ye n pi sé yáhnòle.» ²¹ Képah tǔne, tukey tükèpu tǒ dírí gbah wọ pé tyí, té pé fin mọ. Pé náh sǒ me vi-nsah we pé we fòh fòh tǔne, no pól-á sǔnpíle Liyel yinne n gbilki Pyeripi tyípíkì mè yinne. ²² Té dí nê dénmmọnọ-á sǒ pi gbílle, à kah ye tikiiníne.

Yesu yó sěpú nírìle

²³ Pàh fyò Pyeri ànè Nsyó fin mọ, sárká syinwìkìpu yòtám ànè yèwàhni-á nê yo pé tyí, pé kyí sè pól yàh pé kómú tyí. ²⁴ Pé welo nóhntenọ náh, pé pól pé sǔnọ pi núkúle, à Liyelle n ni ne níké: «Tǔ ògbě, áwọ ye mọ yinyòle, ànè sètáhlé, ànè pne yole, à tahlí sé sòkọ yiyin pól tyí. ²⁵ Àpi náh ney Davidi nê-á á tǔnpule, áwọ ye à kǒ à kè yo á Mirki gbò yó ne níké: <Kwàh nê yúkúnyahlenọ me kwlo kwlo tyí?

Kwàh nê tyíkwé sǔnọ me névye sòkọ!

²⁶ Kèkǒyó yòtám wě tyí mọ,

té yah tām tọ tuke mọ, à pi núkúle,

pé Tǔ ògbě Liyelle n fwo ànè ò ney yáhtòkònlé.»†

²⁷ Gbì yó, kwil mè nítě sòkọ, yòtǔ dí Yerodí ànè gběnyah yah tǔ-ò dí Pöse Pilati ye wě tyí mọ, à tahlí Yisrayel tǎn ànè kwlo kwlo tǔlọ tyí, pé á tǔnpí Yesule n fwo, òmọ nê-á á ney yáhtòkònlé. ²⁸ Yah, wáh lésó á ténweno sòkọ tyi nónó yah tókọ sah á dyọ tǔne, sépi ye pé pi. ²⁹ Nte núkúnúki, yah pé ápile n kyí n kǒ kè! Nìsàh ògběne á kǒ, à á weyne n yah n yo, ápi nónó-á á tǔnpúbule. ³⁰ Ténwenole á kǒ, à yámpúle n de n mọ, à mó gbíl tyile n pi, á tǔnpí Yesu yin yó.» ³¹ Té fí nê sòkọ-á sǒ péle tükèmmọnlé, nírí-á fyò n tye, nénpó núkú yike. Képah tǔne, Liyel Mirki pé pól tókọ, pé tyah Liyel weyne n yah n yo n kǒ nìsàhle.

Yesu yó sěpú négbro me dùkùle wě tyí

³² Yesu yó sěpú pól sǒ me n sǒ dùkú núkúle, té me ké tyí ne pé ne n pi dùkú núkúle. Pé sòkọ yó nítě náh sǒ me n yo ne, pé gbàn yíle, pé gbły núkúní tyí-á séle. Té pé wě wró, pé pól gbàn yí sǒ pi tówú tyíle. ³³ Té ténweno ògbě sòkọ ye sǒ Tǔ ògbě Yesu tǔntò névye pi ò tyí yónwàhpu kègbłle, à ò tyíle n yo n kǒ ne, wáh ku té yilki mọ. Té Liyel pèpọri ògbě sǒ me pé pól yó. ³⁴⁻³⁵ Swěy, képah náh pi, gbèn-à sǒ me nónó tyí, pé séle n yām, ò té sé póle Yesu tǔntò névyele n kǒ. Pépi n mó séle n dibi, à yíne pé nénúkú núkú pól fyáhnònlé. Képah ye, yām pí-ò náh sǒ me pé sòkọ.

³⁶ Té légbíne, Nsyosefu yó sǒ me, nê-á dubi Syipri gběnyah. Levi yíkì ney ye sǒ òne. Té Yesu tǔntò névye me yin dyí à kǒ Barnabastle, nê kór-á sǒré

† 4:26 4.25-26 - Yah n te Gbálnó 2.1-2.

mó-òlè. ³⁷ Nmo me ò swāh yām, té me pò ké pólè Yesu tēntò névyè gbò dahbi.

5

Ananiyasi ànê ò kyi Safirale

¹ Nte dí yó lésò me pé n ye Ananiyasile. Nmo ànê ò kyi Safira me pé sétáh yó yām, té yo sah núkú yò, ² à ké pò tókú kām sah. Képah náh, Ananiyasi me kyi ké pò téyne Yesu tēntò névyè kō. ³ Képah sòkò, Pyeri me yo ò tyí ne, Ananiyasi, sétàn yòtē se pì sǒ té we de yí ò nì sòkò sē, fǒó à pò mìnì yo Liyel Mirki tyí, té sétáh yāmnó pò tókú kām sah nì? ⁴ Sétáh mè yām-ñkē gbíne, ò yēngbē tyí kó sò kéle nì? Wāh tǒ pò kè yām, ké pò kó pì òmò tyíle nì? Nte yí mè dùkú pínó sǒnò se pì sǒ, té de ò nì sòkò nì? Nkē, névyè ó tyí náh à yo mìnìne dé, Liyel tǒ tyí-á. ⁵ Ananiyasi-á fyò kéne welo noh, à núkú syíkú ku. Kāh pì sē, nónó pól-á yí mè noh, tíkí pè kah tē. ⁶ Wāh ku sē, kètēnpì me pò ò lékó fòkò, té à tókò kyi yí.

⁷ Képah náh, lérínó tǒnó kénkō sókóntenò náh, ò kyi pò de nénpó, té tir nê-á pì sòkò, à náh sò me kè pì. ⁸ Pyeri me à syah ne, à yo pé syah, dan mè se ntyínò pé yām pé sétáh mēne nì? A me ne, àwe, kéne dan-á. ⁹ Képah sòkò, Pyeri me yo ò tyí ne, pé se pì sǒ, té yo sah núkú yò ò pele, à pò Tē ògbē Mirki vyāh sòlè n noh nì? A yah, nónó-á kyi yí ò pè lékóle, pāh me pò n de yò. Té pāh kù ò tó lékó tókò n sòkò n pì. ¹⁰ Pyeri-á yo sē, nénpó swò, pì núkú syíkú ò yah ònne, à ku. Kètēnpì-á de kyi, pé kyi à we kúnóle. Pé me à tókò kyi yí ò pè tnò. ¹¹ Képah sòkò, tíkí Yesu yò sǎpú ònkí pól kah tē, à tahl tyi nòpì nòhpú pól tyi.

Yesu tēntò névyè gbíl tyi náhnáh pínóle

¹² Liyel sò me n syò Yesu tēntò névyè tyí, à gbíl tyi náhnáhle n pì névyè ntyó. Pé sò me pé sǒnò pì núkúle ànê Yesu yò sǎpú téló pólle, té wēne n tuke n mǒ Liyel ní-risah gbò párn yó sò, nê-á pé n ye Salomo párnne. ¹³ Nte no téló sòkò ney yó nítē náh sò me ò nile n syāh n kwǎ n mǒ pé sòkò. Té no pól mǒ tǒ me péle n kah n sǒ. ¹⁴ Képah sòkò, díbí ànê syó náhnáh sò me n sē Tē ògbē Yesu yò, dòhnínó kō kè n pì n yuku ò yò sǎpú yò. ¹⁵ Kāh pì sē, névyè tyah n wil pé yámpúle, à péle n sah n pò pàl yò, képah náh pì, sē sē yí yò wǎl yey sòkò, ne Pyeri-à pò n sòkò, té ò mǐrkí we mǒ pé sòkò ney nê yò, tē we de. ¹⁶ Yerusalemí gbòplokwo névyè náhnáh nítē tǒ sò me pé yámpúle n tē n pò n pò, à tahl névyè tyí, sétàn-á sò me nónóné n kwǎ. Té pé pól sò me dénmònole n we.

Yesu tēntò névyè fòhnóle

¹⁷ Képah tēne, sárák syinwǐlkípú yòtē ògbē ànê ò náh névyè pólle nónó-á Sadusē névyele, pé tyah dyóyókùle n pì Yesu tēntò névyele, ¹⁸ té pé tē kyi dah mǒ wòkònpèkè sòkò. ¹⁹ Nte lékàh-á pò mǒ, Tē ògbē yínyò tǒnpì yó pò wòkònpèkè mè yah yíkú mǒ ànê ké sòkò táh vè yeyne, à Yesu tēntò névyè wǐlki, té yo pé tyí ne: ²⁰ «Yé kyi Liyel ní-risah gbò sòkò, yè kyi min sǎn tyi

nópi pól yo névyé tyí.» ²¹ Wey mè-á yo pé noh sě, séngbõ púpúle, pé me yuku kyí Liyel ní-ńsah gbô soko, à kyí tyah kwónóle n pì.

Légbíne, sárká syínwìlkipu yòtě ñgbě ànê ñ náh névyé me kyí tukey tükèpu ùnkí ye ànê Yisrayel gběnyah yèwàhni pólle. Té me sràsyíbi tō ne, pé kyí Yesu těntò névyé wilki n pò wòkònpèkè soko. ²² Nte pàh kyí yini tě, pé náh pé we wòkònpèkè soko. Pé me pé syi pò ké yah yo pé yòtām tyí ne ñkě, ²³ pàh kyí wòkònpèkè yah we tēnmòṅole palle ànê ké soko táh vi yey tōle, sé syíkípúle tēnóle pé tē-ñtān soko. Nte pàh se mó tō sè yuku mō de, pé náh ney we sé soko. ²⁴ Pàh yo sě, yí mè nòhnó Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yòtě dí ànê sárká syínwìlkipu yòtām foko fil. Pé me wēne n piki n yah Yesu těntò névyé tyí-á pì òkù nēne. ²⁵ Pàh me kèpah soko, ñnì yó pò yo pé tyí ne, névyé nónó-á pé dah mō wòkònpèkè soko, pàh me névyele n kwò Liyel ní-ńsah gbô soko.

²⁶ Kèpah tēne, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yòtě dí ñ no tě, à pé nyáh sò. Pàh kyí, tíkí pé tē ne pàh kì ne pé pé tē gbùgbù, névyé káh pò pé minkì ko dyèhle. Kàh pì sě, pé pé ye yárr, à soko. ²⁷ Pàh kyí yini tē péle tukey tükèpu ùnkí tyí, sárká syínwìlkipu yòtě ñgbě me pé syah ne, ²⁸ pé kó lésò kè tū pé tyí ne, pé káh tō kwónó pì n yah dí mè yin yò nì? Té pé yah, pàh pé kwónó tō mō Yerusalemì kwil pól soko, té tō me ñ kũ plòle n twah pépi yò kè! ²⁹ Nte Pyerì ànê Yesu těntò névyé téló me yo pé tyí ne: «Á kì Liyel dyo yí tē ye sò, té kì névyé tyíle n pì? ³⁰ Yesu nê-á yé ko mō dahni yò, á náh tãn Liyel ye ñ lékó yilki mō, ³¹ té à yò doko soko, à kyí à sah ñ gbòyò sòle. Té à pì yòtēne, ànê pwàhnmò-òle ne ñkě, ñmō gbò yò Yisrayel tãn fě pé nno vi mō, pé mó pé tyípèl yōnmòṅo we. ³² Kéne tyi nónó-á Liyel pì, ápi ànê Liyel Mirki ye sé yónwàhpu kègblole, wàh kèpah nēne névyé kò, nónó-á sah ñ tyi yò.»

³³ Kèpah tēne, tukey tükèpu ùnkí-á welo nópi noh sě, pé foko kah vyāh, fós pé sò me ké tyí ne, pé Yesu těntò névyé ko mō. ³⁴ Nte Farisiyē ney yó sò me pé soko pé n ye Kamalyelule. Liyel tyi kònsàhnó kwó-ò yó ye sò ñne, nê-á névyé pól me yòyénne n sah ñ yò. Nmō me yuku yin tukey tükèpu ùnkí niyó té ne, pé Yesu těntò névyé wilki mō kégbó kwéy átre. ³⁵ Pàh wil, à ñ syi yo pé no tyí ne: «Á no Yisrayel tãn, yé yé gblòy kyòmì yí yé tyipínó soko, à yuku díbí nópi ùnne dé! ³⁶ Ké náh tōnì pì di mónóle kah, gbí nê-á Tedaṣì me yuku ñ gblòy pì ne, né-ñgbě-á péwòle, té díbí népì kyeyéh (400) sòṅo vi mō pé kò pé ñ sò tē. Nte wàh pò ko mō, ñ sò tēpú pól náh karkì di? Ney se tō wū? ³⁷ Nmō tyí sókònteno náh, Kalile gběnyah dí Nsyudaṣì me tō yuku kéne gběnyah névyé yāh gbíne, à pé náhnáh yò yuku pé kò pé ñ sò tē. Nte ñ tō náh pò ko mō, té ñ sò tēpú me karkì di? ³⁸ Kèpah ye núkúnúkú tēne, mé kéle n yo yé tyí, yé yé vyēy de no nópi tyí soko, yé mó pé fin mō pé ne n yuku. Pé tìr yáhtokòṅo, kèpah náh pì, pé tyipínì mè-à kì me wil névyé tē tyí, kè kì tye ké gblòy. ³⁹ Nte kàh kì me wil Liyel tē wò tyí tótó, yépi náh fě kè yuku n pì. Yé kyòmìnò pì, yé káh pò tyah Liyel wòle n fwo dé!»

Kamalyelù-á yo sě, pé no sah ò tyí yõ. ⁴⁰ Pè me tõ Yesu tẽntõ névyè ye de, à pò pé ko yèfòhle. Té kè yahle pé tyí ne, pé káh tõ Yesu tyíle n yãh, té pé fin mọ. ⁴¹ Nte Yesu tẽntõ névyè sò me nivìni sọkọ kẹgbìle, pãh n yal tukey tũkẹpu ùnkì wró gbí nêne, pãh sɔnpìle kè kyomì we ne, pãh yĩne fòhnóle Yesu yĩne. ⁴² Képah sọkọ, sòmésó pé n ne n me Liyel ní-ńsah gbó ànê kétlo sọkọ, ò névyèle n kwọ, ò té Nivìni tìrle n yo pé tyí Yesu Krista tyí yõ.

6

Yõke t̄nsàhndibipu yáhnwìlkìnóle

¹ Légbíne, wãh sò me n mọ Yesu t̄ sáhpú nédán yõ. Képah sọkọ, Kreaki wey wékípú tyah n wekì ne, sòmésó pé no Yebre wey wékípú-á me n sykì pépi pékúsyọ yõ yõke dibi gbíne. ² Káh pì sě, Yesu tẽntõ névyè népì gbõnimì me Yesu t̄ sáhpú tówú pól ye tuke, té yo pé tyí ne, kè nãh yĩne pépi Liyel wey yónó yal n mọ, pé mó de tẽ yõke dibínó sọkọ. ³ Képah-á, pé yúnpyé, pé dibi népì kwãrnimi yah n wilki pé sọkọ, nónó yíngbí-á me n yo, té Liyel Mirki me pé tọkọ, ànê lékám me pé sọkọ. Páh kì t̄ mè dahbì pépi gb̄. ⁴ Káh kì pì sě, pépi-á kì mó yõ sọkọ nírí pínó ànê Liyel wey yónó t̄le. ⁵ Képah sọkọ, pãh nê yo, tówú pól kè fẽ syi. Pè me Yetyẽni yah wilki, ñmọ nê Liyel yõ sɛnó-á sò me gb̄l, té Liyel Mirki me à tọkọ. A tahlì Filipi tyí, ànê Prokòrile, ànê Nikanòrile, ànê Timole, ànê Parmenasile, ànê Antyosyi kwil Nikolasile, ñmọ nê-á lésó vi mọ de Nsyifunọ Liyel nínó w̄kì sọkọ. ⁶ Té me pépile Yesu tẽntõ névyè w̄kì. Pépi me pé gb̄h sah pé yõ nírí pínó sọkọ, à sãh mọ pé sọkọ.

⁷ Képah t̄ne, Liyel wey sò me n t̄ n mọ n yuku, té wãh me n mọ n yuku náhnáh Yesu t̄ sáhpú nédán yõ Yerusalemì kwil. Sárká syínwìlkìpu to náhnáh sò me fẽ syi sě Yesu yõ.

Yetyẽni t̄nóle

⁸ Yetyẽni sò Liyel pèpòrì náhnáh we ànê ò t̄nwenole. A sò me à tọkọ à gb̄l tyile n pì névyè nyó. ⁹ Képah t̄ne, Nsyifunọ tyah yékáble n pì Yetyẽnne. Pé tũkùle, Liyel ní-ńsah wòkò nê-á pé n ye yõrì sọkọ wìlpu wòkòle, képah névyè ye. Pè n wil Sireni kwil ànê Alekisádrì kwil. Pé tũkù me n wil Silisi gb̄bnyah ànê Asi gb̄bnyah sọkọ. ¹⁰ Té Liyel Mirki gb̄ yõ, Yetyẽni sò me n wekì lékámne. Képah ye, no nópi nãh me tẽ we ò welòle n k̄hì. ¹¹ Képah t̄ne, pé kyì nósýó tọkọ pòle ne pé pò yo ne, pãh à we à me Moyisi ànê Liyel tyíle n yo n ykì. ¹² Pè képah pì, à tówú, ànê yèwãhnì, ànê Liyel tyi k̄nsàhnó kwópú mọ Yetyẽni yõ, pé k̄ pé à fyãh tẽ yuku ñne tukey tũkẹpu ùnkì tyí. ¹³ Té t̄ tãrfyò m̀nyobe yísýó yah, à yuku péle ne pé kyì yo ne, dí mè nãh me n yal n mọ Liyel ní-ńsah gbó ànê Moyisi tyi k̄nsàhnó tyí yónyikùnole. ¹⁴ Páh kè noh ò vyãh yah à me n yo ñt̄ne ne, kéne Nasaretì Yesu m̄-á kì pò Liyel ní-ńsah gbó sọ n pì, té Moyisi-á pé kwọ wãl nónóne, wãh kì sé to vi mọ. ¹⁵ Képah sọkọ, tukey tũkẹpu ùnkì pól tyah Yetyẽnne n yah dikídíkì, té ò yah we kè me yĩnyó t̄npi tyí k̄le.

7

Yetyēni Liyel tyi yah yónóle

1 Képah sòkò, sárká syínwíllkípu yòtē ñgbē me Yetyēni piki yah ne, no-á nēne n yo ñ tyí sòkò, gbí se kéle ní? ² Yetyēni me yo ñ tyí ne: «Ñ súbí ànê ní yúnpyé, yé noh ní tyí. Gbí nê-á lésò á náh ney Abrahamú náh tóni me yal yuku Yarā kwil sòkò, tórí nētē Liyel ye lésò wil ñ yah Mesopotami gbēnyah, ³ té me yo ñ tyí ne: «Yal á gbēnyah ànê á kéte tǎn wró, ñ yuku gbēnyah yó sòkò, nê-á mé kí ñ wēkí n pi.»* ⁴ Képah sòkò, Abrahamú yal Kalde tǎn gbēnyah sòkò, à kyí tē Yarā kwil.† Képah náh, ñ sú-á pò ku te, Liyel me à kò à yal Yarā kwil, à pò tē gbēnyah mè sòkò, nê sòkò-á yépíle nukúnúkú yò. ⁵ Té Liyel náh sò sétáh yó nítēne à kò ñ tyíle ásò. Gbáhsúkí kénkò fyé tyahle, à náh kéle à kò. Nte à ñ vyáhle à kò ne, páh kí pò gbēnyah mè pólle à kò. Té kǎh kí tǒ pí ñ pétóbé tǒ tyíle, ñmò ké náh nítē sòkò. Té légbíne, pí nítē náh sò me Abrahamú tyí. ⁶ Liyel me tǒ yo ñ tyí ne: «Á pétóbé kí pò wil kí kyí n tē n pi gbēnyah kǎhkí sòkò. Nénpó sòkò pè kí n pí n pi yòbule, té kí fóhnó we, pópó ye kyeyéh (400). ⁷ Nte gbēnyah kǎhkí nê sòkò-á péle yòrí sòkò, ñmò Liyel tukey kí n syíki n pi kéné gbēnyah tǎn yò. Té képah náh, pè kí wil yòrí sòkò nénpó, kí pé syí pò ñmò yín gbilki ásò.» ⁸ Képah yóntenò náh, Liyel me yégbéke kwro mò Abrahamune, képah nê-á kí sò n wēkí n pi kòkè kónó sòkò. Képah ye, Abrahamú-á pò Yisakú dubi, à me à kò ñ dúbínó sèpín kwártò-ò sòle. Yisakú tǒ me pò ñ pídí Nsyakòbí kò. Nsyakòbí tǒ me pò ñ dínpi népí gbònimí kò, pépi nónó-á ápi yìkìni gbòninó náh tǎnne.

⁹ Képah náh, á náh tǎn pò tyah pé gbēndí Nsyosefu dyole n yo. Té à tē yām yòle, pè kò pè sòkò ñne Yesyipti gbēnyah. Nte Liyel sò me Nsyosefule. ¹⁰ A ñ yò wilki yènvýàhnepèl nópi sòkò, té lékámne à kò yíí, té Yesyipti yòtē dí Farawó yí kò kè yuku ñne. Képah sòkò, à me à pí ñ gbēnyah ànê ñ tórí kéte pól yah tē-òle. ¹¹ Té kwénpékè yó pò de Yesyipti gbēnyah ànê Kanah gbēnyah pól sòkò, à pí yènvýàhri ñgbēne pé tyí. Ké pékénkǎhnmonò tē tyí, á náh tǎn náh tǒ sò me kwáh yó nítēne n we n yò.‡ ¹² Té Nsyakòbí-á pò kè we noh ne, yòke-á me Yesyipti sòkò, ké gbenne, à á náh tǎn tekí mò nénpó, pè kyí yòke yah pò, pépi nónó-á ñ wénpíle.§ ¹³ Páh tǒ pò pé syí yuku ke ní-òle, Nsyosefu me ñ gblóy tyí yo wah ñ nénkyíbí tyí. Kǎh pí sē, Farawó me Nsyosefu duku wil-nsah pí. ¹⁴ Képah sòkò, Nsyosefu tēntò mò ne, pè kyí pé sú Nsyakòbí ànê ñ no pól tē n pò. Pè sò me népí tikitóní pò gbám pò kwílé. ¹⁵ Sē ye Nsyakòbí me yuku pò tē Yesyipti gbēnyah sòkò. Á syí pò ku nénpó ànê á náh tǎn tǒ pólle. ¹⁶ Pé lékyí me twah kyí yí Sisyemú kwil diki yó sòkò, nê-á lésò Abrahamú dwe Yemòrí wénpí tyí.

* **7:3** 7.3 - Yah n te Yenesi 12.1. † **7:4** 7.4 - Abrahamú lésò me Kalde gbēnyah sòkò, Mesopotami sétáh yò. ‡ **7:11** 7.11 - Kanah gbēnyah me ye pè n ye Yisrayel gbēnyahle nukúnúkú. § **7:12** 7.12 - Yáh we pè ne kwekí-á de Yesyipti gbēnyah sòkò, té tǒ ne Nsyakòbí-á yòke tyí noh nénpó, Liyel lésò lékámne Nsyosefu kò à yòkele n koh n sah, yòke pekí gbíne. Képah ye yòke kò kè pò we nénpó.

17 Liyel-á lésò n̄ vyǎhle Abrahamu kō nê yinne, ké pɪ gbí-á pɔ n nɔ, ápi no kwel náhnáh Yesyipti sɔkɔ. 18 Té yǒt̄ késán yó-á pɔ dɔkɔ Yesyipti yò, ñmɔ náh sò Nsyosefulé n pne. 19 A me vi syɪkɪ á no yò. N népékè kàhnmɔnɔ t̄ tyí, à á náh tǎn kyí mɔ, pè kō pè pé wēnp̄i yr̄ǒ milki sah kégbó pé ku yinne. 20 Légbí mè ó sɔkɔ ye Moyisi dubi. A kah ple yíí, ànê n̄ tyí nɔ Liyel tyí. Pè à pu ñwóló tónó n̄ sù gbò. 21 Képah náh, pè à tɔkɔ kyí milki.* Farawò písé me à we tɔkɔ. A pɔ à pu n̄ yēngbē pídí sò. 22 Kǎh pɪ sē, lékám tyi nónó pól-á sò me Yesyipti sɔkɔ, Moyisi kwónó we sé pól yò. Képah ye, à pɪ wēntǎhn̄i wékí-òlè ànê tyítǎhn̄i pí-òlè.

23 Té wǎh pɔ nɔ ye tikininine gbí nēne, à kè sò we ne, páh kɪ kyí yah pé yúnpyé Yisrayel tǎn tyí. 24 Wǎh kyí, à kyí yīne n̄ tyí névi yóle, Yesyipti ney yó me n fòh. Moyisi tyí névi fòhnó yr̄ǒ t̄ tyí, à n̄ vyǎh syi, à Yesyipti ney mè ko mɔ. 25 Moyisi sò me n sò ne, pé no Yisrayel tǎn-á kɪ n pī n pi ne, Liyel-á kɪ péwɔ tɔkɔ, kɪ pè wilki n pi pé yōri sɔkɔ. Nte pè náh t̄ we kè pī n̄ tyí. 26 Ké ãndalle, à t̄ kyí Yisrayel tǎn nēp̄i ními yisyó we, pè me n fwo. A ne pé pè syi mɔ, té yo pé tyí ne, pé no, pépi ó-á pé yahle. Té kwǎh nê se pè wēne n fòh nɪ? 27 Nte nê-á sò n fòh n̄ ní-òlè, ñmɔ Moyisi syah ne ñkē, nê se sah ñne pépi yǒt̄ēne ànê pé tükè-òlè nɪ? 28 Péwɔ kònmɔ-ńsah káh kɪ nê, á n yah n kō, wǎh ñnínine Yesyipti ney mè ko mɔ sò dé? 29 Wǎh fyò képah yo, Moyisi to, té kyí t̄ Madyā gbēnyah sɔkɔ, à syi pɔ ãnp̄i nēp̄i ními we nēnpó.†

30 A t̄ nēnpó, pópó à ye tikinini pɪ. Képah náh, sò yóle, à sò me gbēnnu sɔkɔ, Syinayi yòl̄i gbòpɔ, té yīnyò tònpi yó wil n̄ yah nyàh lép̄ɔ sɔkɔ, nê-á sò me n kò dukuni yó sɔkɔ. 31 Yí mè wénó pɪ gbēndùnine Moyisi tyí. Té wǎh me n nɔ n de ne, pé kè we yah yíí, à T̄ē ñgbē yónmɔnɔ noh ne ñkē: 32 <Á náh tǎn Liyel ye ñmɔlè, Abrahamu, ànê Yisaki, ànê Nsyakobipi Liyelle.> Képah t̄ne, tiki Moyisi t̄, fósò n̄ wil n̄ syah. A náh t̄ n̄ nɪ syǎh n̄ yah yò yah. 33 Képah sɔkɔ, T̄ē ñgbē me yo n̄ tyí ne: <Tyah nê sɔkɔ-á ále yò, nēnpó me ñmɔ tyí yò. Képah ye, á lékyèh de. 34 Mé ní no kwlɔ dùkù we yīne Yesyipti gbēnyah sɔkɔ, té pé gb̄nó yīnp̄ɔ noh. Mé pɔ pé wilkì-ńsah pé yōri sɔkɔ. Képah ye, sɔkɔ! Mé ále n tekɪ mɔ ké tyí sɔkɔ núkúnúkú Yesyipti sɔkɔ.>‡

35 Té kéné Moyisi nê-á lésò Yisrayel tǎn yahle, té à syah ne ñkē, nê se sah ñne pépi yǒt̄ēne ànê pépi tükè-òlè nɪ? Nmɔ ó ye t̄ Liyel tekɪ mɔ yǒt̄ēne ànê pwáhn̄mɔ-òlè yīnyò tònpi gbò yò, nê-á lésò wil n̄ yah dukuni sɔkɔ. 36 Moyisi ye wilki Yisrayel tǎnne Yesyipti gbēnyah sɔkɔ, té pne yónsyǎh kah péle, té t̄ péle gbēnnu sɔkɔ pópó ye tikinini. Liyel gbò yò ye à pɪ sépi pólle gbil sɔkɔ. 37 Té ñmɔ ye t̄ yo Yisrayel tǎn tyí ne: <Liyel kɪ yé sɔkɔ ney yó tekɪ n mɔ n pi. A kɪ pɔ pɪ Liyel t̄ntò syinyo-òlè ñmɔ tyí kòle.>§ 38 Gbí nê-á sò Yisrayel tǎn me tükènmɔnɔlè gbēnnu sɔkɔ, ñmɔ ye t̄ sò we syi yīnyò tònpi t̄ntòlè Syinayi yòl̄i yò, à pɔ yo á náh tǎn tyí. Sē ye à we

* 7:21 7.21 Yah n te Yálnó 1.22 - 2.10. † 7:29 7.27 - 29 - Yah n te Yálnó 2.11 - 15.21 - 22. ‡ 7:34 7.30-34 - Yah n te Yálnó 3.1-10. § 7:37 7.37 - Yah n te T̄õnyonó 18.15,18.

syi min welòle Lìyel tyí, à yo á tyí.* 39 Nte á náh tǎn náh fě syi sah ò tyí yõ. Pè à yahle, té sò me n sò ne, pé pé syi yuku Yesyipti soko, 40 té me yo Arõ† tyí ne: «Moyisi nê-á tẽ wil ápile Yesyipti soko, á náh tǒ me pĩ, kéne Moyisi tyí-á me pĩ sò dé! Képah ye, yí yísyó pĩ á kò llyelnóle, sè á yahle n tẽ.»‡ 41 Kéne sèp̃n soko, pé me tǒ yó mǒ náhp̃r kètòle, té sárká wilki ké yõ, à nivìni syáh syah, à pé gb̃np̃nì gbilki.§ 42 Képah tẽ soko, Lìyel ò náh vi pé kò, té pé fin mǒ sah òwǒ kèpye gbilkinó soko, sǒ-á Lìyel ò tẽntò syínyopu kò pé kè wǎrkì sah pé sèbéy soko ne níké:

«Yisrayel tǎn, yáh yíp̃y nónó ko sárkále

pópó ye tikinini gb̃ennì soko,

yé se me n sò ne, òmǒ tyí-á yé ko séle?

43 Óǒ dé! Yé tǒ nê yīn-á Molokule, képah yèpir ye yé twah,

à tahlì yé òwǒ kèpil tǒ tyí tyí, nê-á yé n ye Wrefanne.*

Kéne tǎn ye yé pĩ sah yé gblǒy tyí, té séle n gbilki.

Képah ye, mé kì yé tẽ soko, fǒó Babilonì kwil náhle.»†

44 Képah yóntenǒ náh, Yetyènu tǒ yõ soko yo pé tyí ne: «Á náh tǎn-á sò me gb̃ennì soko gbí nêne, yèpir yó sò me pé tyí, nê-á n wèkì ne, Lìyel-á me péle. Lìyel sò kè yah kǒ Moyisi tyí ne, à yèpir mè pĩ sǒ-á pé à wèkì ké pínóle gbrámgbám. 45 Képah náh, á náh tǎn pǒ yèpir mènè pé wènp̃i kǒ. Nsyosye ye sò pĩ pé yah tẽ-òle, pé yuku kéne yèpirle à kyì nékáhbí gb̃nyahnó syi, Lìyel-á nónó yīni yal. Képah soko, yèpir mè me tẽ nénpó, pópó à pǒ syi yǒtè dí Davidi gbí tyí. 46 Té Davidi tyí sò kah nǒ Lìyel tyí. Képah soko, ò to mó Lìyel ni ne, à ye pé wòkò yó mǒ à kò, òmǒ nê-á Nsyakobì Liyelle. 47 Té ò pídí Salomo ye pǒ pĩ kéne wòkò mǒ-òle Lìyel tyí. 48 Nte Yǒtah Lìyel náh mó tǒ n tẽ névi gbò wòkònmǒnì soko, sǒ-á Lìyel tẽntò syínyo-ò yo kéle ne,

49 Tẽ ògbè-á ne níké: «Yinyõ ye pĩ ní tǒrì kǒle, sétáh me pĩ kǒp̃irle, ní gbáhkì súnsàh-nsahle.

Té wòkò nê òkù me yé kì fě mǒ òmǒ kò wé?

Nmǒ se kì fě tẽ yépi wòkònmǒnì soko?»‡

50 Nmǒ gb̃np̃unǒ náh yíyìn pólle dí?»‡

51 Képah náh, Yetyènu tǒ yo tukey tükèpu tyí ne: «Nikisekókó névyè nǒpi, yé yé nno ànè yé ní tah tǔ, à yahle Lìyel wey nòhnóle, té me Lìyel Mirki yahle pǒ kwey nǒ. Yé me yé náh tǎn tyí kǒle. 52 Lìyel tẽntò syínyo-ò yó ní tẽ se me, nê-á yé náh tǎn náh à fǒh yah? Négbí nê-á Lìyel tyí, nónó-á ò pónó tyí yo sah kèkòyó, pé náh pépi tǒ ko mǒ dí? Nte núkúnúkú, kéne négbí náh yépi vi ò náh, té à ko mǒ dí? 53 Yinyõ tǒnp̃ibì ye Lìyel tǒ, pé pǒ Lìyel tyi kǒnsàhnó yo yé tyí. Té yé yahle kólóle sé wǎl yõ.»

Yetyènu kònmǒnole, ànè kǎh yīne Sole tyí sǒ

54 Yetyènu-á welo nǒpi yo sè, kè tukey tükèpu kah yo kah mǒ, fǒó pé pé ynine n tah yro tẽ tyí. 55 Nte Lìyel Mirki tẽ-á me Yetyènu tǒko sè, à

* 7:38 7.38 - Yah n te Tǒnyono 5.1-33, ànè Yálnó 19.1 - 20.17. † 7:40 7.40 - Arõ mènè, Moyisi nénkyí dí ye sò ònè. ‡ 7:40 7.40 - Yah n te Yálnó 32.1. § 7:41 7.41 - Yah n te Yálnó 32.2-6.

* 7:43 7.43 - Molokù ànè Wrefanne, Nsyifunǒ tǒ tǔpu tǎn yísyó ye sò séle. † 7:43 7.42-43 - Yah n te Amos 5.25-27. ‡ 7:50 7.49-50 - Yah n te Yesayí 66.1-2.

tyah yínyõle n yah dikídíki, té Liyel tǒrí we ànê Yesule yúkúnyīnttēnóle Liyel gbòyò sòle. ⁵⁶ Képah tē soko, à ne: «Yé yah, mé me yínyõle n yah yíkinnmɔnɔle, té Névi Pídí me yúkúnyīnnɔle Liyel gbòyò sòle.» ⁵⁷ Névyé-á képah noh sē, pè gbo mɔ wòhòh, té pé ní sni tũ, té to tuke pé pólle ñ yò. ⁵⁸ Té à yɔri wil kwil náhle. Képah soko, nónó-á sò pè ye pɔ pɪ tǎrfyòle, pépi me pé fwòmò-ṅgbnɔ de sah kètēnpíkí yó tyí, nê-á pè n ye Solele. Té pè tyah Yetyēnune n minki dyēhle, ñ ku ku tē yò. ⁵⁹ Nte pǎh me Yetyēn mínkínó soko dyēhle sē, à sò me níríle n pɪ ne íkē: «Tē ṅgbē Yesu, í min yohni n syi.» ⁶⁰ Té me ñ gbètukuno di, à yo yínpǒ ṅgbēne ne: «Tē ṅgbē, káh pé tyípèkè mè mɔ n kǒ.» Képah yónteno ñsǒ, à ku.

8

¹ Té pǎh à ko mɔ sē, képah no Sole tyí.

Sole-á Yesu yò sēpú fòh ùkù nēne

Képah soko, Yesu yò sēpú finkí kàhnfòhno núkú tyah Yerusalemi soko lésòle. Kǎh pɪ sē, à wil Yesu tēntò névyé tyí soko, Yesu yò sēpú téló pól to karkɪ de kwlo soko, nónó-á me Nsyude gbēnyah ànê Samari gbēnyah soko. ² Nte névyé nónó-á sò me Liyel wèkì tēnó ple, pé yísyó me Yetyēn lékó tɔko yí, té ñ kù pò kah gbo. ³ Nte Sole tē wɔ sò me n yah n kǒ Yesu yò sēpú finkí duku tó-nsahle pnépné. A sò me n de n kǒ gbēn soko, à Yesu yò sēpú díbí ànê syóle n tē n yɔri n wilki n dah n mɔ n pɔ wòkɔnpèkè soko.

Filipi Liyel wey yónóle Samari gbēnyah soko

⁴ Képah soko, Yesu yò sēpú nónó-á sò karkɪ kǒ, pépi mó me Nivini tɪrle n yo n kǒ tǎntǎn pól soko. ⁵ Té pé soko ney nê-á pè n ye Filipile, ñmɔ me kyɪ kwil yó, Samari gbēnyah soko, à kyɪ tyah Krista tyíle n yo nēnpó. ⁶⁻⁷ Képah tēne, sétàn kwīnki nónó-á sò me déntēnóle névyé soko me péle n kwlo, sè sò me n kah n de n syi, té n wil pé soko, té wil kúnó névyé ànê gbáhkí núkú névyé náhnáh tɔ sò me dénmɔnɔle n we. Képah soko, tówú-á Filipi gbíl pínó tyí yónó noh, té kyɪ sè we sē, pé pól pé sòno pɪ núkúle, à ñ welɔle n tǒ n sah n nohni. ⁸ Kǎh pɪ sē, nivini ṅgbē we kéne kwil.

⁹ Té légbíne, dí yó lésò me pè n ye Simole. A sò me tēnóle kéne kwil mè ó soko di monóle. Nmɔ sò me snèy tyile n pɪ, nónó-á me Samari gbēnyah tǎn gbǎn du kègbile, té me ñ gblǒy pɪ né-ṅgbēne. ¹⁰ No pól sò me mɔ ñne, à tɔko wēnpí tyí, à kyɪ sah yèwàhni tyí. Té me yo tú ne íkē, Liyel tēnweno nê-á pè n ye Ngbēne, képah-á dí mène. ¹¹ Té dí mè sò me gbēndùine n pɪ pé tyí ñ snèy soko di monóle, képah ye pé kǒ pè mɔ ñne. ¹² Nte Filipi-á pɔ Liyel tǒrí Nivini tir ànê Yesu Krista tyí yo pé tyí sē, pé sē ké yò. Té díbí ànê syó me à kǒ à pè wel wilki ni soko. ¹³ Képah soko, Simo rítè tɔ sē Yesu yò, té Filipi kǒ à à wel wilki ni soko. A náh tǒ sò me ké tyí ne pé yal Filipi tnò. Té gbíl tyi ṅgbnɔ nónó-á sò me n pɪ à n yah, sè sò me pɪ gbēndùine ñ tyí.

¹⁴ Képah tēne, Yesu tēntò névyé-á tē Yerusalemi kwil, té noh ne Samari gbēnyah tǎn-á Liyel wey fē syi sē, pé Pyeri ànê Nsyò teki mɔ pè kǒ. ¹⁵⁻¹⁶ Pǎh

kyi de Samari sɔkɔ, té Yesu yǒ sěpú nónó we nénpó, Liyel Mirki náh tǒnǐ sǒ me tiki pé sɔkɔ yó ńtě yǒ. Pè sǒ me wèlnwílkinó we ni sɔkɔ Tě ñgbě Yesu wɔ yīn yǒ. Kǎh pɪ sě, Pyeri ànê Nsyǒ me tyah nírile n pɪ pé tyí, ne pè Liyel Mirki wɛ. ¹⁷ Pè sǒ me pé gbǎn sah no nǒpi yǒ à nírile n pɪ pé tyí. Képah sɔkɔ, pè me Liyel Mirki wɛ.

¹⁸ Képah těne, Simo-á kè we Yesu tǔntǒ névyé pé gbǎnne n sah pé yǒ, pè kǒ pè Liyel Mirkile n we sě, à pɔ póle Pyeripi tyí, ¹⁹ té ne, pè péwɔ to kǒ kéne tǎhkìle. Képah sɔkɔ, pǎh fyò pé gbǎn sah nê yǒ, tě Liyel Mirki wɛ. ²⁰ Wǎh yo sě, Pyeri me à syah ne, ñ tyí yiki n to ànê ñ pó tǔle, wǎh sǔnpíle n sǒ ne, pǎh kɪ fě Liyel yínkǔnɔ kwáh dwe póle. ²¹ N nɪ-á me kětúkuyô Liyel yah. Képah-á, we we tě náh me ñ tyí yí mè sɔkɔ. A náh yīne kéle pólle. ²²⁻²³ Páh kè we ne, dyóyókì kérékè-á yuku sah ñ nule, ànê wǎh me tyipékè yǒri sɔkɔ. Képah-á, à ñ nɪ vi mɔ, à mó Tě ñgbě Liyel ni à kǒ à ñ fókósɔnɔ pèkè mè yǒ mɔ à kǒ, kǎh kɪ fě n pɪ n pi. ²⁴ Képah sɔkɔ, Simo me yo Pyeri ànê Nsyǒ tyí ne, pépi Tě ñgbě Liyel ni pé tyí pé gblǒy. Kǎh kɪ pɪ sě, tyí nónó-á pè yo pé tyí, sé sɔkɔ yó ńtě náh pé nɔ n pi.

²⁵ Képah náh, Pyeri ànê Nsyǒ-á tyi nónó pǐ Yesu tyí sɔkɔ, pǎh sè yǎh te névyé tyí, té Tě ñgbě wey yo te pé tyí gbí nêne, pè pé syɪ n yuku Yerusalemɪ kwil, té me Nìvìnì tirlé n yo n yuku kwilpi náhnáh sɔkɔ wěkì yah, nónó-á me Samari gběnyah.

Filipi Liyel wey yah yónóle Yetyopi gběnyah né-ñgbě yó tyí

²⁶ Sǒ yóle, Tě ñgbě yīnyǒ tǔnpi yó pɔ yo Filipi tyí ne ńkě, à ñ gblǒy vi, à mó ñ yah mɔ gbǎngboke gbòyò sǒle, à wěkì tě, nê-á wil Yerusalemɪ, à n tiki n yuku Kasa kwil. Kéne wěkì mè yǒ kópú náh me fwóɔ. ²⁷ Képah sɔkɔ, Filipi núkú yuku kéne wěkì tě. Wǎh n yuku, dǒ, à Yetyopi gběnyah né-ñgbě yó wɛ. * Nmɔ ye sǒ Yetyopi yǒtě pi Kándasɪ tɔkɔ sah ñ tahrɪ yǒtěne. A sǒ kyi Liyel ni Yerusalemɪ sɔkɔ. ²⁸ Té wǎh ñ syɪ n yuku ñ tǔnne, à sǒ me kǔntěnóle ñ wòtoro sɔkɔ, me Liyel tǔntǒ syinyo-ò Yesayi sébéyne n kar. ²⁹ Képah sɔkɔ, Liyel Mirki me yo Filipi tyí ne, à kɔ n tel wòtoro mè tyí. ³⁰ Filipi me to tel ké tyí, té dí kǎrnó noh. A sǒ me fí yóle n kar Liyel tǔntǒ syinyo-ò Yesayi sébéy sɔkɔ. Filipi me à piki yah ne, fí nê-á à n kar yò, à se me ké kórle n pne nɪ? ³¹ Dí me yo ñ tyí ne, sǒ se pé kɪ pǐ ké kórle, né ney náh ké yah yo pé syah nɪ? Té me kè yah kǒ Filipi tyí ne, à pɔ n dɔkɔ n kǒ n tě pé tnǒ wòtoro sɔkɔ. ³² Té fí nê-á sǒ dí me n kar, kè me yónóle nénpó sɔkɔ ne ńkě:

«Á sǒ pɪ kǎpó sǒ, nê-á pè tě n yuku kò-ñsah;

képah náh pɪ, nê yè-á pè n kǒ,

té à náh ñ vyǎh fyɔ.

³³ Pè à yilo, té lékǎhle à kǒ,

té à ko mɔ, ñ duku to kékǒyó.

Nê kɪ tǒ n yǎh ñ no tyíle?»†

* **8:27** 8.27 - Dìbí nónó pól-á sǒ tǔle n pɪ yǒtǎm fné sɔkɔ, pè pè wǒ, ne pè káh pɔ pé yí wil syó tyí. Képah ye, Yetyopi gběnyah né-ñgbě mè to sǒ me wǔnóle. † **8:33** 8.32-33 - Yah n te Yesayi 53.7-8.

34 Dí-á kar te, à me yo Filipi tyí ne, à kékwe, à yo pé syah, nê tyí se Liyel tẽntò syínyo-ò Yesayi n yo sã yò nı? N gblõy tyí se à n yo, tí ññí tyí se à n yo? 35 Képah soko, Filipi syõ kéne Liyel wey mè tyí, à Nìvìnì tir yo à syah Yesu tyí soko. 36 Páh me wèkì yõ, pè kyi syı yo yó tyí. Dí me yo Filipi tyí ne nkê, yo-á yò, tir yó tẽ-à kı mé-ńkêne, páh me ké tyí ne, à pé wel wilki ni soko. [37 A me yo ñ tyí ne, wáh kı me sã Yesu yõ ñ nı pólle, páh kı fẽ à wel wilki ni soko. Dí me yo ñ tyí ne, páh sã ké yõ ne, Liyel Pídí-á Yesu Kristale.] 38 Té me ne, pè wòtoro yĩn mo. Káh yĩn, à tiki ànê Filipile à kyi de yo, té Filipi me à wel wilki ni soko. 39 Páh fyò wil yo soko, Tẽ ñgbẽ Liyel Mirki nukú Filipi tókò soko. Yetyopi gbẽnyah né-ñgbẽ mè náh tó à we. Nte à yõ soko ñ kólólè nìvìnì soko. 40 Té Filipi tẽ wo mó kyi ñ gblõy we Asotı kwil. A me yõ soko, à Nìvìnì tirlè n yo n yuku kwlo kwlo pól soko, wáh n kah nónó soko, pópó à kyi de Sesarı kwil.

9

Yesu yónm̀̀̀̀̀̀̀ Sole tyí

1 Té légbíne, Sole mó sò me yõ soko diríle n pı Tẽ ñgbẽ Yesu tò sáhpúle, me n yah n kõ pé kònm̀̀̀̀̀̀̀-ńsahle. Képah soko, à kyi wil sárká syínwilkıpu yõtẽ ñgbẽ tyí. 2 Té yo ñ tyí ne, à sébéynóle pé kõ, pé kyi Daması kwil Nsyifunò Liyel ní-ńtàn vı yõtãm kõ. Képah soko, páh kı kyi díbí ànê syó nónó we nénpó, té pè me Tẽ ñgbẽ Yesu wèkìle n kò, pé pè tẽ n pukubi n pò Yerusalemı kwil.

3 Wáh sè we syi, à wèkì tẽ n yuku Daması kwil. Wáh me yúkey kéle, kyòo yó nukú wil yĩnyõ à kwe ñ yõ pèrr, à à mo gbı. 4 Képah soko, à yõ syıki sétáh, té yĩnpõ yó noh, nê-á me n yo ñ tyí ne: «Sole, Sole, kwáh nê pı té á ńne n fõh?» 5 Sole me piki yah ne, nê se ñm̀̀̀̀̀̀̀ nı, pé Tẽ ñgbẽ? Kéne yĩnpõ tõ yo ñ tyí ne: «Yesu ye ńm̀̀̀̀̀̀̀, nê-á á n fõh. 6 Nte yuku n de kwil soko, té wáh yĩne ñ nê pı, pè kı kè yo ñ syah.» 7 Té Sole-á sò me wèkì yõ ànê nónóne, pé tó sò me yĩnpõ m̀̀̀̀̀̀̀ n nohnı, té pè náh me ney we. Káh pı sã, pé gbã du, pè yĩn tẽ syısyı, pè náh me fẽ tirlè n yo. 8 Képah soko, Sole-á yuku yĩn, à ñ yı yıki mo, té à náh tõ me fẽ n yah. Pè me ñ gbò soko tẽ, à de ñne Daması kwil. 9 A sèpın tõnı pı nénpó yıtũri soko, yòke yó-ńkêne ànê ni wó-ńkêne.

10 Té légbíne, Yesu tò sáh-ò yó sò me nénpó pè n ye Ananiyasile. Tẽ ñgbẽ Yesu wil ñ yah, té ne: «Ananiyasi!» Ananiyasi me syi, té ne páh yò, Tẽ ñgbẽ! 11 Tẽ ñgbẽ me yo ñ tyí ne: «Yuku ñ wèkì tẽ, wèkì nê-á pè n ye wèkì Tómmne. Wáh kı kyi Nsyudası gbò soko, ñ dí yó tyí piki n yah. Kéne dí n wil Tarsı kwil, pè ñne n ye Solele. A me Liyel nínó soko nukúnúkú. 12 Té ñ nírı pínó soko, à dí yó we pè n ye Ananiyasile.* A me de pò ñ gbã sah ñ yò ne, à fẽ ne n yah ńtõ.»

13 Képah soko, Ananiyasi ne, ú, Tẽ ñgbẽ, névyè náhnáh-á dí mè tyí yáh pé noh, ànê wáh me Yesu yó sèpúle n fõh sò Yerusalemı kwil, páh ké tó noh. 14 Té wáh tõ sébéy we syi sárká syínwilkıpu yõtãm tyí, à pò ásò soko

* 9:12 9.12 - Ananiyasi sò pı ne dí nê tyí-á Liyel n yo pé tyí yò, péwo-á.

ne, pé po òmò yéngbopu pól tẽ pukubi n sòkò. ¹⁵ Nte Tẽ ògbě me tõi yo Ananiyasi tyí ne: «Nmo ye yah tòkò pì dí mène ní tònplu ne, à ní tyíle n yo n kõi névyé tyí, nónó náh pì Nsyifunòle, à tahlì pé yõtám tyí, ànê Yisrayel tãn tõi tyí. Képah ye, kyí n tyí! ¹⁶ Wáh kì kwlónó nê pì n pì òmò yinne, mé kì kéle à wèkì ní gblóy.» ¹⁷ Képah sòkò, Ananiyasi yuku sòkò. Wáh kyí de Nsyudasì gbò sòkò, à n gbàn sah Sole yò, té yo n tyí ne níké, pé yúnpi Sole, Tẽ ògbě Yesu nê-á wil n yah wèkì yò wáh n pì gbí nêne, òmò-á tõi péle n tyí ne, á fẽ ne n yah rítõ, ànê Liyel Mirki mó à tòkò. ¹⁸ Nénpó swò, yí yisyó núkú wil Sole yí sòkò à po kwé yènkò gbrò sò, té n yí me yúkì. A me yuku, té pè me à wel wilkì ni sòkò. ¹⁹ Képah náh, à yòke yò, té n syi tãhkì wé.

Sole Liyel wey yónóle Damasi kwil

Képah sòkò, Yesu tõi sáhpu nónó-á sò me Damasi kwil, Sole tẽ à sèpìn yisyó pì pépile. ²⁰ Té núkú tyah Yesu tyíle n yo n kõi Nsyifunò Liyel ní-rítàn vè sòkò ne, Liyel Pídí-á nne. ²¹ Képah tẽne, nónó pól-á sò me n welòle n nohnì, kè pé gbàn du. Pè tyah n yo ne, té òmò kó lésò n kah n fòh Yesu yìn yéngbopule Yerusalemì sòkò nì? Té pé ténpukebìnsòkò-risah nítè-á à po ásò sòkò, ne pé kyí péle sárká syínwìllìkìpu yõtám tyí dé! ²² Nte wàn sò me n tõi n mò n yuku Sole tãhkì yò. A sò me kéle n yo n wah ne, Yesu-á Liyel yah tòkò pì pwáhnmo-òle. Káh pì sè, Damasi kwil Nsyifunò yáh-risah tye, tyíyóné náh tõi we pé tyí.

²³ Képah sòkò, sèpìn náhnáh sókònteno náh, Nsyifunò po yo sah núkú yò ne, páh kì Sole ko mò. ²⁴ Té Sole me po pé yínvì mè we noh. Pè sò me kwil dé-rítànne n syúkì, ké lékáh ké gbìntõ, ne pé à we n ko n mò. ²⁵ Nte sò yó lékàhne, n tõi sáhpu sò me ké tyí ne pé à pwah mò. Képah sòkò, pé à dah mò tòkò-ògbě yó sòkò à tiki mò kènkahnne, nê-á kwil kore vi.

Sole syínyukunòle Yerusalemì kwil

²⁶ Képah sòkò, Sole sòkò Yerusalemì kwil. Wáh kyí yìni tẽ nénpó, à sò me ké tyí ne, pé kwò mò Yesu tõi sáhpu sòkò. Nte pépi náh sò me fẽ sè ké yò ne, wáh pì Yesu tõi sáh-òle kègbìsì tẽ yò; képah ye tìkì pè tẽ. ²⁷ Nte Barnabasì wò me à tẽ yuku Yesu tẽntò névyé tyí. Té Sole-á sò Tẽ ògbě we dùkù nêne Damasi kwil wèkì yah, ànê Tẽ ògbě-á yo mò n tyí sò, Barnabasì ké yah yo pé tyí. Té tõi kè yo pé tyí, wáh Yesu tyí yo nìsàhle dùkù nêne Damasi sòkò. ²⁸ A tòkò légbí tyí, Sole kwò mò pé sòkò, à Liyel weyne n yah n yo n kõi nìsàhle Tẽ ògbě yìn yò Yerusalemì sòkò. ²⁹ A sò me n yãh ànê Nsyifunò tòle, nónó-á Krèkì weyne n wèkì, me yékàble n pì péle. Nte pépi wò sò me n kònmò-risahle n yah n kõi. ³⁰ Yesu yò sèpú-á po kè noh, pé à tẽ sòkò Sesarì kwil, à kyí à tètì mò Tarsì kwil.

³¹ Légbíne, Yesu yò sèpú tìnkì nónó-á sò Nsyude, ànê Kalile, ànê Samari gbènyah pól sòkò, pé pól sò me yèvini sòkò. Pè sò me tãhkìle n we, té me n kõi Tẽ ògbě yah tìkì pínó sòkò, té Liyel Mirki gbò yò, wàn me n mò n yuku pé nédán yò.

Yene de mò dùkùle

³² Tè légbíne, Pyerì sò me tàntàn pólle n kò n kò. Képah sòkò, sò yóle, à tiki yuku Lida kwil Yesu yò sěpú tò tyí. ³³ Tè kyí dí yó we nénpò pè n ye Yenele. Nyân sò me n wil kò; képah ye à sò me sě tē n sě sě kwáh yò pópó ye kwártònò. ³⁴ Képah sòkò, Pyerì me yo n tyí ne: «Yene, Yesu Krista ye ále n de n mọ yò. Yuku, n tē á sě sě kwáh yò tō n sah á gblǒy.» Wáh yo sě, dí núkú yuku yīn. ³⁵ Képah sòkò, Lida kwil ànê Sarō gběnyah tăn-á képah we sě, pé pól vi mọ Tē ngbē Yesu tyí yò.

Tabita kúnó ànê n yilkínmọ̀nọ̀le

³⁶ Pi yó lésò me Nsyope kwil sòkò Yesu tò sáh-òle. N yīn ye sò Tabitale, pè n ye Dorkasile Kreaki wey sòkò. A sò pèpòrile n pì gbímegbí, me yām tǎnne n yohnù n mọ. ³⁷ Tè kéne sèpìn sòkò, yam pọ à fě mọ, à ku. Pè me n lékó wel, té à tǎkọ kyí sah yīnyò wòkò yó sòkò. ³⁸ Tè kǎh pì Lida kwil ànê Nsyope kwil sò me yúkey wēne sě, Yesu tò sǎhpú nónó-á sò me Nsyope sòkò, pè sò noh ne, Pyerì-á me Lida kwil. Képah sòkò, pè me dibí nēpí ními tō n tyí ne, pè kyí yo n tyí ne nkē, à n gblǒy ye, à mọ pọ pépí ònne súú. ³⁹ Pǎh kyí kẹ yo sě, à núkú yuku pè sòkò wē tyí. Wáh kyí yīni tē, pè à tē dǎkọ yuku yīnyò wòkò sòkò, té pékúsyọ pól sò me nọ de n tnó me n gbo, té me fwòmò-ngbno ànê fwòmònpìle ònne n wēkì, nónó-á Tabita fì gbí nê-á sò à me vile. ⁴⁰ Képah sòkò, Pyerì névyẹ pól kǒ pè wil kégbó, té n gbètukunọ di à Liyel ni. Té me n yah vi pi lékó ònne té ne: «Tabita, yuku.» Pi núkú n yí yúkú mọ. Té wáh Pyerì we, à yuku kǒ tē. ⁴¹ Pyerì me n gbò sòkò tē, à à yilki sah. Képah nǎh, à Yesu yò sěpú ànê pékúsyọ ye pọ ònne pè wēkì vile. ⁴² Kǎh pì sě, yī mè tō mọ Nsyope kwil ywó ywó pól sòkò, ànê pé nǎhnǎh pì Tē ngbē Yesu yò sěpúle. ⁴³ Képah nǎh, Pyerì tē mọ kwéy Nsyope sòkò sènpì dí yó tyí, nê yīn-á Simole.

10

Névyẹ ye òkùle Liyel tyí, nónó nǎh pì Nsyifunọ̀le

¹ Dí yó lésò me Sesarù kwil pè n ye Korneye. Sràsyíbi yòtē yó ye sò ònne, Wrome tǎn sràsyíbi ònkì sòkò, nê-á pè n ye Yitali gběnyah sràsyíbi ònkìle. ² A sò me Liyel wēkì tēnó ple, me n yah tìkìle n pì, té òmọ ànê n gbò tǎn pól me ònne n ni. A sò me Nsyifunọ yām tǎnne n yohnù n mọ nǎhnǎh, té me Liyelle n ni gbímegbí. ³ Képah sòkò, sò yó gbèkām gbí kénkǒ sòkò, à wēkínó yó we. A Liyel yīnyò tònpi yó we pnéyy à de pọ n ònne, à pọ à ye n yīnne ne: «Korney!» ⁴ Nte Korney sò me yīnyò tònpile n yah dikídíkí tíkítíkí sòkò, té à piki yah ne, kwáh nê se nì, pé yòtē? Yīnyò tònpi me yo n tyí ne: «Wáh nírì nónóne n pì, ànê wáh yòhnùnmọ̀nọ̀ nónóne n pì yām tǎn tyí, Liyel yí me sé yò. N dyọ me n kwne á tyíle. ⁵ Núkúnúkú tēne, nósyọ wilki n tekì n mọ Nsyope kwil, pè kyí Simo yó tē n pọ, nê-á pè n ye Pyerile. ⁶ A me twáhntēnọ̀le sènpì dí yó tyí, nê tọ yīn-á Simole. N gbò me pne yo gbòpọ.» ⁷ Képah sòkò, yīnyò tònpi-á welọ nọpi yo te Korney tyí, té yal n tnó, Korney núkú n tònpi dibí nēpí ními ye ànê sràsyí yóle, nê-á sò me

těńóle ò tńò di mónóle, té me Liyel wěkì těńó ple. ⁸ Té me tyi nópi pól yāh pé tyí, té pè tekì mɔ Nsyope kwil.

⁹ Ké dīndalle, pè sò me wěkì yō sě, té pāh pópó n de Nsyope kwil sɔko gbí nēne, gbí sò me yòtah sírr kénkō sɔko, té Pyeri me dɔko gběntūn yō, me nírile n pì. ¹⁰ Képah sɔko, kwekì pɔ à tě; à sò me ké tyí ne, pé yōke yō. Té pāh me yōkele n pì ò tyí gbí nēne, Liyel wěkínó yóle à wěkì. ¹¹ A yīnyō we yíkinmɔnɔle, té kwāh yó me wil ké sɔko, fwòpìn-ńgbě yó sò, ké vyěyno rýáhle těńóle, té me n tiki n pì sétáh. ¹² Té gbyěh ñyěh yí duke pól sò me ké sɔko, ànê yí nónó-à n til, à tahl kèpye duke pól tyí. ¹³ Képah sɔko, Pyeri yīnpɔ yó noh kè me n yo ò tyí ne: «Pyeri, yuku n ko sé sɔko ò kò.» ¹⁴ Nte Pyeri me Tě ńgbě syah ne, pāh pì sɔ pile, pé nāh dēl kwāh yó rítě yō yah, képah nāh pì, kwāh yó rítěne, nê-á névile n silki Liyel yah. Képah-á, pé nāh kè pì n pì pólle. ¹⁵ Képah tēne, yīnpɔ mè tō ké syi yo à noh ke ní-òle ne ríkē: «Liyel-á kwāh nê wěkì kwāhpépěyne, áwɔ tyí nāh ké wěkínóle ne, káh me névile n silki Liyel yah.»* ¹⁶ Képah tē pì sě ke tónó, té Liyel núkú kēne kwāh yō dɔko sɔko yīnyō.

¹⁷ Káh pì sě, Pyeri lékām sò me fěkì, à me ò gblòyne n piki n yah wěkínó nê-á à we, ké yō-á kú fě n pì n pì tir nēne. A me képah sɔko, té Korney tēntò névye mó me sēnpì dí Simo gbò tyí piki yah kò pɔ we, me yīn tē ké yah, ¹⁸ té me n piki n yah ne, Simo nê-á pè n ye Pyerile, à se me twáhntěńóle ásò sɔko nì? ¹⁹ Nte Pyeri-á sò me yó sɔko ò fɔkole n sò wěkínó mè tyí sɔko sě, Liyel Mirki me yo ò tyí ne à yah, díbí nēpì tòmí-á me ñne n yah n kò. ²⁰ Péwɔ-á tekì mɔ péle ò tyí. Képah-á, à yuku n tiki n sɔko péle, à káh tòtò pì. ²¹ Képah sɔko, Pyeri tiki kyi no nópi tńò, té yo pé tyí ne, nê-á pè n yah n kò, ñmɔ-á péwɔle. Nkě, pè kèyāh kò. ²² Pè me yo ò tyí ne, srāsýibí yòtē dí Korney-á tō péle ò tyí. Négbí-á ñne, wāh Liyel yah tíkile n pì, ànê Nsyifunɔ pól-á ò yíngbúle n yo. Yīnyō tōnpì yó-á kéle à wěkì ne, wāh yīne à pɔ ò tē n kyi ò gbò sɔko, tyi nónó-á me á tyí yo yo tēne, á sè yo à syah. ²³ Képah sɔko, Pyeri me pé kò pè de gbò sɔko, à twah ò tyí à lékáh pì.

Té ké dīndalle, à me pé sò tē sɔko. Té Yesu yō sēpú yísýó tɔ sò sɔko péle, nónó-á n wil Nsyope kwil. ²⁴ Pé sɔko sò dīndalle, pè kyi de Sesari kwil; té kyi ne yah Korney me ò gbò tān ànê ò kódíbí kègblo ye tuke, me pɔ pè syíkì tē. ²⁵ Pyeri-á pɔ n de gbí nēne, Korney kyi à yohni, té kò kwíki ò yah, à à gbilki. ²⁶ Nte Pyeri me yo ò tyí ne à yuku, té à yilki sah, té ne néví ó-á péwɔ tɔle dò. ²⁷ Pè me képah yónó sɔko wě tyí, té de yuku gbò à kyi no nópi we tükentěńóle pípí. ²⁸ Pyeri me pè syah ne, pāh pì ne, dēl-á kéle Nsyifunɔ tyí, pè nāh n pì n soh wě tyí kwlókáhkí névyele, ànê pè nāh n de pé gbèn sɔko kè. Nte Liyel-á kéle péwɔ tē wěkì ne, pé nāh yīne pé ñnì yó rítěne n yah ne, wāh me silkínóle Liyel yah, képah nāh pì, ne à nāh yīne pínsòhnóle névye tyí. ²⁹ Képah-á, pé kò pāh pé ye pé pɔ yékāb pí-ńkēne. Nkě, pè se kú fě pé yénó yō yo pé syah nì? ³⁰ Képah sɔko, Korney me yo ò tyí ne, ké sēpìn ñyěh-á yò, gbèkām gbí mè ó kénkō sɔko, pāh lésò me

* **10:15** 10.15 - Liyel lésò gběnkýo yísýó tyí yo Nsyifunɔ tyí ne, pè káh séle n kò. Yah n te Levitiki 11.

nírile n pí pé wòkò sòkò. Té dò, pé núkú dí yó we yínntèñóle pé yah ùnne, wil flòle pèrr ò tyí, ³¹ té me pé ye pé yinne ne, Kórney, Liyel-á pé níri tē; ò dyo-á me n kwne pé pèpòri pínó tyíle. ³² Képah-á, pé névye wilki n teki n mo Nsyope kwil, pé kyí Simo ye n pò ásó, nê-á pé n ye Pyerile. Wáh me twáhntèñóle sénpi dí Simo gbò sòkò, pne yo gbòpò. ³³ Káh pí sē, pé núkú névye teki mo ò tyí ne, pé kyí à ye n pò. N to mó tó pí ple té fē syi pò. Núkúnúkú, pé pól-á ásó Liyel yah sòkò, ò welo noh yinne, nónó pól-á Tē ngbē dahbi ò gbò, ne à yo pé syah.

Pyeri Liyel wey yónóle Kórney gbò

³⁴ Képah sòkò, Pyeri me wey tòkò té ne: «Núkúnúkú, mé pí kègbi yò ne, Liyel náh ònî yó nítene n wah. ³⁵ Névi nê-á fyò ò yah tíkile n pí, té me n kò gbi wèkì yò, tē-á sò me yìkì nê neyne, ò tyí n nò Liyel tyí. ³⁶ Nmo Liyel ye ò wey teki mo Yisrayel tán tyí, à Nivini tir yo pé tyí ne, yèvinu-á n we Liyel tyí Yesu Krista gbò yò, òmo nê-á no pól Tē ngbēne. ³⁷ Nsyò-á kwí kò te ni sòkò wèlnwìlkinó tyí sòkò, képah náh, nê-á pí Kalile gbènyah ngbò sòkò ànê Nsyude gbènyah pól sòkò, yé se mó kè pí té! ³⁸ Té Liyel sò me Nasareti kwil Yesule. Á ò Mirki ànê ténwenole à kò. Képah ye, à me n kò n kò tántàn pól sòkò, à pèpòrile n pí, té nónó pól-á sò me sétàn yòtē yòri sòkò, à sò me péle n wilki ké sòkò. ³⁹ Té wáh tyi nónó pól pí Yerusalemi kwil ànê Nsyifunò kwilo téló sòkò, á pól ye sè we yíne. Nte pé me à tē syi dahni yò, à à ko mo. ⁴⁰ Té ké sèpìn tó-ò sòle, Liyel me ò lékó yilki mo, té à kò à ò gblòyne no wèkì, ⁴¹ òte à náh ò gblòyne no pól wèkì. Á ò gblòyne ápi ó wèkì, ápi nónó-á lésò Liyel yah tòkò pí Yesu lékó yilkinmòno wépu ànê sé yáhpúle. Ápi lésò yòke yò, té wo wo kwáh wo òne wē tyí, ò lékó yilkinmòntenò náh. ⁴² Képah sòkò, à me á tó ne: «Yé kyí Liyel weyne n yo n kò no tyí. Yé kéle pé wèkì ne, òmo-á Liyel sah vye ànê lékyi tükè-òle.» ⁴³ Nmo Yesu tyí ye tó Liyel tēntò syínyopu pól yo ne, névi nê-á sē òmo yò, té tyípél-á kú yò mo à kò òmo yín yò.»

Liyel Mirki nósýó tòkò, nónó náh pí Nsyifunòle

⁴⁴ Képah sòkò, Pyeri sò me wékinó sòkò sē, té Liyel Mirki tiki ò wey ònhnìpu pól yò. ⁴⁵⁻⁴⁶ Liyel-á Mirki nê kò, káh tó mo névye yò nónó náh pí Nsyifunòle, pé kò pé wénkákínóle n wèkì nónó-á pé náh sè sáh, té Liyelle n gbilki sē, képah pí gbèndùnìne Yesu yò sèpú Nsyifunò tyí, pépi nónó-á sò pò ànê Pyerile. ⁴⁷ Képah sòkò, Pyeri ne: «Névye nónóne Liyel Mirki we te ápi tyí kòle, á kú fē yahle sò ne, pé káh n wel n wilki ni sòkò?» ⁴⁸ Té me pé kò pé Kórneypi wel wilki ni sòkò Yesu Krista yín yò. Képah sòkò, pépi mó Pyeri ni ne, à wú sèpìn yísýó pí péle.

11

Pyeri-á nê yo Yerusalemi kwil Yesu yò sèpú tyí

¹ Té Yesu tēntò névye ànê Yesu yò sèpú téló nónó-á sò me Nsyude gbènyah sòkò, pé kè noh ne, nósýó to-á me Liyel wey fē syi, nónó náh pí Nsyifunòle. ² Képah tēne, Pyeri-á pò ò syi kyí Yerusalemi sòkò gbí nēne, Yesu yò sèpú

Nsyifunò kyi tyah lékàhle ònne n kò, ³ té ne, à se sònpí kyi de, à yòke tole n yò névye ònne, nónó nàh pì Nsyifunòle nì?

⁴ Képah sòkò, tir mè-á pì sò, Pyerì ké yah yo wah pò dal mò pé tyí wárwár ne, ⁵ páh sò me Nsyope kwil me nírìle n pì, té Liyel wékinó yóle pé wéki. Páh kwáh yó we kè me wil yínyò fwòpìn-ngbè yó sò, ké vyéyò nýáhle ténòle, té me n tiki n pì à pò yìni tē pé tnò. ⁶ Páh me ké yáhnò sòkò díkidíki, pé yípèy we ké sòkò, ànè gbènkýòle, ànè yí nónó-á n til, à tahl kèpye tyí. ⁷ Képah tē sòkò, pé yínpò yó noh kè me n yo pé tyí ne: «Pyerì, yuku n ko sé sòkò ò kò.» ⁸ Nte pé me yo yínpò mè tyí ne pé Tē ngbè, pé nàh képah pì n pì, òkè páh pì sò pile, dèl kwáh yó òtè nàh de yah pé vyàh ànè kwáh yó òtène, nê-á névile n silki Liyel yah. ⁹ Képah tēne, yínpò mè tō wil yínyò, me n yo ne òkè: «Liyel-á kwáh nê wéki kwáhpépèyè, áwò tyí nàh ké wékinóle ne, kàh me névile n silki Liyel yah.» ¹⁰ Képah tē-á pì sè ke tónò, té Liyel me tō kéne kwáh tókò dókò yínyò.

¹¹ Té légbí mè ó sòkò, dibí nèpí tòmí mó me pò yìn tē péwò mé-nsah gbò yah sòkò. Nnì-á tō péle Sesarì kwil, pé pò péwò tyí. ¹² Té Liyel Mirki me yo péwò tyí ne, pé sòkò péle, pé káh tòtò pì. Pé yúnpyé nèpí kénúkò nónó-á yò, pépi me pé sò tē à yuku Sesarì kwil. Pé pól kyi de Kòrney gbò sòkò. ¹³ Képah sòkò, Kòrney tò mó yo pé tyí ne, páh sò me pé gbò sòkò, té yínyò tònpi yó wil mò pé yah, té yo pé tyí ne òkè, pé ney tekì n mò Nsyope kwil. Tē kyi Simo tē n pò, nê-á pè n ye Pyerìle. ¹⁴ Wàh kì pò welo yísý yo pé tyí, nónó-á kì pé pwah mò ànè pé gbò tãn pólle. ¹⁵ Kòrney-á képah yo te sè péwò Pyerì tyí, té pé fyò tyah à tyile n yo pé tyí, Liyel Mirki tiki Kòrneypi tò yò, sò-á lésò kè tiki pépi yò ké tyah gbíne. ¹⁶ Kàh pì sè, péwò dyò tò kò Tē ngbè Yesu wey mè tyíle, wàh nê yo ne òkè: «Nsyò névye wel wilki ni sòkò, òtè yépi tē wòle, Liyel kì yé tō sah ò Mirkile kì yé pì yályál.» ¹⁷ Nte pépi-á sè Tē ngbè Yesu Krista yò, té Liyel me ò Mirki nêne pépi kò, wàh fyò kéle no nòpi tò kò te pépi tyí kòle, nê se péwòle kì fè Liyel tir yah kò nì? ¹⁸ Képah sòkò, névye-á welo nòpi noh sè, pé pól vì, té Liyel yinne n gbilki me n yo ne, Liyel-á òtyíno ké wékile névye tò kò nónó nàh pì Nsyifunòle, pé kì fè pé nno vì mò, kì tyé-òkè min we dé!

Antyosyì kwil Yesu yò sèpú ònkìle

¹⁹ Yetyèni ko mò gbíne, pé sò me Yesu yò sèpúle n fòh. Képah ye, pé tò karkì. Pé tókò sòkò Fenisi gbènyah, tókò sòkò Syipri gbènyah, tókò me sòkò Antyosyì kwil. Té pé nàh sò me Yesu tyíle n yo ònì yó òtè tyí, né Nsyifunò ó tyí nàh. ²⁰ Nte tókò sò me pé sòkò, nónó-á n wil Syipri gbènyah sòkò ànè Sireni kwil. Pépi-á pò Antyosyì sòkò, pé sò me Nìvìnì tìrle n yo no télò* tò tyí Tē ngbè Yesu tyí sòkò. ²¹ Té Tē ngbè sò me ténwenòle péle n kò. Kàh pì sè, névye nàhnàh vì mò Tē ngbè Yesu wéki yò, à pì ò yò sèpúle. ²² Képah tēne, Yerusalemì Yesu yò sèpú ònkì-á képah noh sè, pé Barnabasì tekì mò Antyosyì sòkò. ²³⁻²⁴ Barnabasìle, nèpépèy ye lésò ònne. Liyel Mirki sò me à tókò, ànè Liyel yò sèno me ò sòkò kègbule. Képah ye, wàh kyi yìni

* 11:20 11.20 Yah n te Welo yah yónò sòkò, nýáh-á Kreki tyíle n yo.

tě, té Liyel pèpòrù pínó wé nénpó Yesu yó sěpú tyí sě, ò nì vù. A me sóré mọ pé pól sọkọ nẹ, pé gbah tẹ pé wró tel tẹ Tě ñgběne pé nno pólle. Képah tẹne, tówù ñgbě fẹ syi sě Tě ñgbě Yesu yó. ²⁵ Képah náh, Barnabasí sọkọ Tarsí kwil, Sole yáhnkǎ-risah. ²⁶ Wáh kyí à wé, à à tẹ pọ Antyosyí sọkọ. Pé ními tẹ à yi vi pól pì nénpó Yesu yó sěpú ònkìlẹ, à névyé náhnáh tọ wé kwọ Yesu wěkìlẹ. Nénpó ñgbò sọkọ ye pé Yesu tò sáhpú ye Kreytẹbùle.

²⁷ Té kéne sèpìn sọkọ, Liyel tẹntò syínyopu yísyó wil Yerusalemí kwil, à pọ Antyosyí sọkọ. ²⁸ Pé sọkọ núkú yó sò me pé n ye Akabusilẹ. Té Liyel Mírki gbò yó, ñmọ yuku kẹ yo nẹ ñkě, dǎ kwéy, kwénpékè-á kì n de n pì kẹkọyó pól sọkọ. Képah pínó pọ Klode wé, Wrome kwiltám yòtẹne. ²⁹ Képah sọkọ, Yesu tò sáhpú kẹ yah tọkọ, à yíne pé nénúkù núkú pól gbàn yí wénónlẹ nẹ, páh kì pé gbàn yí yísyó tuke mọ, kì tẹkì mọ Yesu yó sěpú kǎ Nsyude gběnyah sọkọ. ³⁰ Páh kẹ yah tọkọ sǎ, pé kẹ pì sě, té me yí nópilẹ Barnabasí ànẹ Sole gbò dahbí, pépì me kyí séle Yesu yó sěpú yah tām kǎ.

12

Nsyakí kònmọno ànẹ Pyerí dáhnmọnolẹ wòkònpèkẹ sọkọ

¹ Ké légbí mẹ sọkọ, yòtẹ dí Yerodí tyah Yesu yó sěpú ònkì névyé tókù fòhnólẹ Yerusalemí kwil. ² A Nsyó nénkyí dí Nsyakí ko mọ kẹkirkìlẹ. ³ Té wáh kẹ wé yí mẹ nọ Nsyifunọ tyí sě, à tǎ Pyerí tọ tẹ. Légbí pọ yíne Nsyifunọ búrn sě-ñkẹ syáh syáhnólẹ. ⁴ Wáh Pyerí tẹ sě, à me à dah mọ wòkònpèkẹ sọkọ, té srásyíbí nẹpí ñyèh ònkínó rýáh névyé kǎ pé wěne n sah, à ñne n syíkí. A sò me ké tyí nẹ, búrn sě-ñkẹ syáh-à kì sọkọ tẹ, pé à tuke no pól yí yah. ⁵ Pyerí yah sò me víkénólẹ wòkònpèkẹ sọkọ, ñte Yesu yó sěpú ònkì mó me Liyelle n gbah n ni ò tyí.

Liyel-á gbíl nẹ pì, à Pyerí wilkí wòkònpèkẹ sọkọ

⁶ Té sò nẹ dīndal-á Yerodí kì Pyerí tuke n pì, ké lékáhne, Pyerí sò me púkúbinsàhnólẹ kẹlọ pló nínólẹ, té me n dọ srásyíbí nẹpí ními wró. Té wòkònpèkẹ mẹ syíkípú sò me ké yah, me kéle n syíkí. ⁷ Nte nénpó swọ, Tě ñgbě yínyò tǎnpì yó núkú wil mọ wòkònpèkẹ mẹ sọkọ, ké sọkọ pól píkì pèrr. Yínyò tǎnpì mẹ me Pyerí mì mì ò gbòpọ tyí à à yilki mọ, té yo ò tyí nẹ ñkẹ, à yuku súú. Képah sọkọ, kẹlọ nópí núkú kǎlì tọ Pyerí gbàn tyí, à kwe sétáh. ⁸ Képah tẹne, yínyò tǎnpì tǎ yo ò tyí nẹ, à ò kǎ dyl ànẹ ò lékyèhle. A me kẹ pì sě. Yínyò tǎnpì mẹ tǎ yo ò tyí nẹ, à ò fwòmò-ñgbě mọ, à mó pé sò tẹ. ⁹ Pyerí me ò sò tẹ, à wil. Té yínyò tǎnpì-á tyi nónónẹ n pì, Pyerí náh sò me sě sé yó nẹ gblọ-á séle. A sò wé nẹ dékí-á pé n dọ. ¹⁰ Pé wòkònpèkẹ syíkí-risah gben kal sọkọ, té ké ní-ò tọ kal sọkọ, té kyí syi vyọrì wùkah gbíní tyí. Képah yah sò me mónólẹ kwil niyó ònnẹ. Ké tọ núkú yíkì mọ ké gblọy. Pé me wil à wěkì tẹ n yuku. Dǎ, Pyerí núkú yínyò tǎnpì mẹ yah kwlọ. ¹¹ Képah sọkọ, Pyerí yah pyé pì kyòò yí mènẹ. A me nẹ núkúnúkú, páh pyé kẹ pì yí nẹ, Tě ñgbě-á tò ò yínyò tǎnpìlẹ à pọ pé pwah mọ wilkí Yerodí gbò ànẹ Nsyifunọ-á sò me pèl nónónẹ n syíkí nẹ, sé

péwɔ nɔ. ¹² Té Nsyɔ̄ nê-á pé n ye Markile, Pyeri-á ò fɔkɔ sɔ̄ yah, à sɔkɔ òmɔ yú Mari gbô. Niri pípú náhnáh sò̄ me tuke mɔ tē nēnpó, me Liyelle n ni. ¹³ Té Pyeri-á pɔ gbô yah mɔ, tɔ̄npɔ pípír yó me pé n ye Wrodele, òmɔ me nɔ de kéle, té pikínyahno pɔ ne, nê se ni? ¹⁴ Képah sɔkɔ, Pyeri-á yo mɔ, à ò yí pī. Ké òvìvì tē tyí, à pyē gbô yah sah yíkínmɔ-ńkēne té ò syɔ to kyɔ kè yo no téló tyí ne ńkē, Pyeri-á me yínntēnóle gbô yah. ¹⁵ Nte pé pyē ne, pípír yògbèkè-á yuku. Té wáh me kéle n gbah n yo ne gbi-á pé n yo, pé tɔ̄ ne ńkē, Pyeri mírkí-á kɔ nê à wɛ. ¹⁶ Nte Pyeri wɔ mó me wùkahle n tɔ̄ n mɔ sē. Képah sɔkɔ, páh pópó pɔ wùkah yɔkɔ mɔ, pé kè wɛ kè pɔ òmɔle ntyínɔ. Kè pɔ pé tyí gbēndùnìne. ¹⁷ Pyeri me ò gbô pɔ mɔ pé tyí ne, pé pé vyēy vike. Té Liyel-á à yohu mɔ dukù nēne à kò à wil wòkònpèkè sɔkɔ, à de ké sɔkɔ à kè yāh pé tyí. Té yo pé tyí ne ńkē, pé kyɔ kè yāh Nsyakɔ ànē pé yúnpyé Yesu yò sēpú téló tyí. Képah náh, à pyē wil sɔkɔ fí yó.

¹⁸ Nte tyah-á pɔ dal, srásyíbí fɔkɔ fil Pyeri tyíle. Képah sɔkɔ, pé wēne n piki n yah ne, ò tyí se pɔ sò̄ ni? ¹⁹ Képah tēne, Yerɔdɔ pé kò pé mɔ de Pyeri sóhnkɔnɔ sɔkɔ. Nte pé náh à wɛ. Káh pɔ sē, à me wòkònpèkè syíkípú ye pɔ piki yah, té ne, pé pé ko mɔ. Képah náh, Yerɔdɔ wil Nsyude gbēnyah sɔkɔ à kyɔ sèpìn yísyó pɔ Sesari kwil.

Yòtē dí Yerɔdɔ kúnóle

²⁰ Tiri kwil ànē Sidò kwil tǎn-á sò̄ me gbēnyah nê sɔkɔ, ké yòke lésò me n wil yòtē dí Yerɔdɔ gbēnyah sɔkɔ. Té yékâb-á pɔ wɛ pé wrɔ̄ ànē Yerɔdɔle, Yerɔdɔ fɔkɔ kah vyāh péle. Káh pɔ sē, pépi me yo sah núkú yò ne, páh kɔ kyɔ wil Yerɔdɔ tyí. Képah yinne, pé kyɔ pé sò̄nɔ pɔ núkúle ànē Yerɔdɔ sē-ńsah wòkò yòtēne, nê-á pé n ye Blasɔtusile, ne pé kyɔ yégbèkè kwrónmɔnɔ yah kò Yerɔdɔ tyí. ²¹ Páh gbǔyíkí nê yah tɔkɔ, ké lésò-á nɔ, Yerɔdɔ ò yòtǔrí flo mɔ pɔ kò tē ò yòtǔrí kò yò, à tyah wey yóle n yo tówú tyí. ²² Képah tēne, névyé tyah n gbo mɔ ne, névi tē wɔ náh n wɛkɔ yò dé, Liyel-á! ²³ Képah sɔkɔ, Yerɔdɔ-á sò̄npí gbílkinó mè fē syi, nê-á sò̄ yīne sàhnóle Liyel yò, Tē ògbē yīnyò tɔ̄npɔ yó núkú à mɔ, kēfyò me gbo ò sɔkɔ, à à yò ko.

²⁴ Nte Liyel wey sò̄ me n gbah n tɔ̄ mɔ n yuku óle. ²⁵ Té Barnabasɔ ànē Sole wɔ-á pé tò̄ pɔ te Yerusalemɔ kwil,* pé Nsyɔ̄-Markɔ tē pé syɔ sɔkɔ Antyosyɔ kwil.

13

Barnabasɔ ànē Sole tékínmɔnɔle Liyel tò̄ sɔkɔ

¹ Liyel tēntò̄ syínyopu ànē névyé kwópú sò̄ me Antyosyɔ kwil Yesu yò sēpú tǐnkí sɔkɔ: Barnabasɔ sò̄ me, ànē Solele, ànē Simeyòle, nê-á pé n ye Dísyikèyne, ànē Sireni kwil Lusiyusile, à tahlɔ Manayē tyí, òmɔ nê-á sò̄ kòrɔ pɔ wē tyí Kalile gbēnyah yòtē dí Yerɔdɔle. ² Sò̄ yóle, páh me níkí tē, té me Tē ògbē Liyelle n ni gbí nēne, ò Mirki yo pé tyí ne: «Yé Barnabasɔ ànē

* 12:25 - Yah n te 11.27-30.

Sole wilki pé tyíle. Pè kɪ tǒ pɪ, nê yĩn-á mé n ye péle.» ³ Képah sɔkɔ, pé níkɪ tǔ,* à nírɪ pɪ pé tyí à pé gbǎn sah pé yǒ, té pyě pé fin mɔ pé sɔkɔ.

Barnabasɪ ànê Sole Liyel wey yónóle Syipri sɔkɔ

⁴ Liyel Mirki-á Barnabasɪ ànê Sole tekɪ mɔ tǒ sɔkɔ sǔ, pé me tiki yuku à kyɪ de Selesi kwil. Té de krótókè ñgbě yó sɔkɔ nénpó, ne páh n yuku gběnyah yó sɔkɔ pé n ye Syiprile, pne yo ntyó. ⁵ Pǎh yĩni tǔ ké kwil yó sɔkɔ pé n ye Salaminine, pé tyah Liyel weyne n yo Nsyifunɔ Liyel ní-ńtǎn vɪ sɔkɔ. Té Nsyǒ-Markɪ tɔ sǒ me péle, pé yohnɪ n mɔ yĩnne.

⁶ Pè me Syipri mè kan kɔ kah, à kyɪ de ké kwil yó sɔkɔ pé n ye Pafɔsɪle. Pè kyɪ Nsyifunɔ sɛnpɪ dí yó yohnɪ, nê-á pé n ye Bar-Yesule. Nmɔ sǒ me ñ gblǒyne n pɪ Liyel tǔntǔ syínyo-òle. ⁷ Té à sǒ me wě tyí ànê Syipri yah tǔ-ò dí Sɛrɪsyusi Polusile, ñmɔ nê-á lésǒ lékám névile. Té Liyel wey noh dékè sǒ me Sɛrɪsyusi Polusi tǔ. Képah ye, à pé kǔ pé kyɪ Barnabasɪ ànê Sole ye. ⁸ Nte sɛnpɪ dí Bar-Yesule, pé tǔ sǒ ñne n ye Yelimasɪle Krekɪ wey sɔkɔ. Nmɔ sǒ me Barnabasɪ ànê Solele n fwo. A sǒ me n yah n kǔ Syipri yah tǔ-ò dí yíninmɔ-ńsahle, ne à káh sǔ Yesu yǒ. ⁹ Képah sɔkɔ, Sole nê-á tǔ pé n ye Polele,† Liyel Mirki à tɔkɔ, à me sɛnpɪ dí yah díkidíki, ¹⁰ té yo ñ tyí ne: «Áwɔ nê-á lékámkám ànê yĩnvɪ ó á tǔó, sétǎn yǔtǔ névi mè; gblɔ wǎl pól sépele áwɔle, Tǔ ñgbě wǎl tómtóm fǔkínó yal mɔ dé! ¹¹ Núkúnúkú tǔne, Liyel gbǒ kɪ sah á wil. A kɪ pɪ yítǔne wró yó sɔkɔ, á náh tǔ gbɪ kyòo we n pi.» Képah yóntenɔ ñsǒ, ñ yí núkú wɔ, à ñ gblǒy we fǔntǔ sɔkɔ, té tyah n kɔ n kore n vi n kǔ, à neyne n yah n kǔ ñ gbǒ sɔkɔ tǔ tǔ tǔne. ¹² Képah sɔkɔ, Syipri yah tǔ-ò dí-á Liyel tyí-ñgbnɔ pínó we, té kwónó nê noh, sè ñ n tǔ. Káh pɪ sǔ, à sǔ Tǔ ñgbě Yesu yǒ.

Pole ànê Barnabasɪ-á kwónó nê pɪ Antyɔsyɪ kwil, Pisidi gběnyah sɔkɔ

¹³ Képah náh, Pole ànê ñ kómú de krótókè ñgbě sɔkɔ, à yal Pafɔsɪ kwil, té yuku Pɛrsyɪ kwil, Pǎnfilɪ gběnyah sɔkɔ. Pǎh me nénpó, Nsyǒ ñ gbe wil pé sɔkɔ, à ñ syɪ yuku Yerusalemɪ kwil. ¹⁴ Nte Polepi tǔ wɔ mó yal Pɛrsyɪ kwil, à yǔ sɔkɔ pé kǔlǔle, pópó à kyɪ de Antyɔsyɪ kwil, Pisidi gběnyah sɔkɔ.‡ Té Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh sǔ-á pɔ nɔ, pé kyɪ de kǔ tǔ péle pé Liyel ní-ńsah wòkò sɔkɔ. ¹⁵ Képah tǔne, ñnɪ yó me tyi kǔnsàhnɔ ànê Liyel tǔntǔ syínyopu sébéynɔ tǎntǎnnó yísyó kar. Wǎh kar tɛ, Liyel ní-ńsah wòkò yah tǎm me pé kǔ pé yo Polepi tyí ne, pé no, wɛlɔ yísyó-à kɪ me pé tyí sǔré mɔ mɔ tǔne tǔwú sɔkɔ, ké wǔkɪ-á me pé tyí. ¹⁶ Képah sɔkɔ, Pole me yuku yĩn, té ñ gbǒ pɪ mɔ no tyí ne, pé noh pé tyí yò. Té yo pé tyí ne: «Yisrayel tǎn, à tǎhlɪ nónó-á Nsyifunɔ náh péle, té me Liyel yah tíkile n pɪ, yé nóhnɔ pɪ ní tyí. ¹⁷ Api Yisrayel tǎn Liyelle, à ápi náh tǎn yah wilki. A tǔ Yisrayel tǎn pɪ dò, gbɪ nê-á sǔ pé me Yesyipti gběnyah sɔkɔ; té tǔ ñ tǔnwɛnɔle pé wilki ké

* **13:3** 13.3 - Níkɪ tǔnɔ duke me dò. Té Nsyifunɔ tǔ wɔ tyí, pǎh níkɪ tǔ, ké kanne, pé nine n wɔ, té pé náh yòkele n yǔ. † **13:9** 13.9 - Solele, Nsyifunɔ ye n ye ñne sǔ, té Wrome tǎn me ñne n ye Polele. ‡ **13:14** 11.19 - Antyɔsyɪnɔ sǔ me nínó. Núkú sǔ me Pisidi gběnyah sɔkɔ, ní-ò me Siri gběnyah sɔkɔ. Nte Siri gběnyah Antyɔsyɪ sɔkɔ ye sǔ pé kǔlǔ mè tyah. Yah n te Tyípini 13.1-4.

sòkò. ¹⁸ Té à pè pu\$ gbënnu sòkò pópó ye tikinini kénkòle. ¹⁹ Képah náh, à yìkinínò kwárninò névyè ko m̀, à pé duku to Kanah gbënyah sòkò, té pé sétáhle Yisrayel tãn kò gbèkùle. ²⁰ Tyi nòpi pól-á pópó n pi n te, kè nò ye kyeyéh tikinini pò gbãm (450) kénkòle. Képah náh, á náh tãn sòkò ye Liyel n wilki á vyãh syípùle, pópó à pò nò Liyel tëntò syínyo-ò Samuyelì gbì tyí. ²¹ Té sò yóle, pè me kè yah kò Liyel tyí ne, pãh me yòtè yó tyí. Képah sòkò, Liyel me Kisi pídí Sawuli pi pé yòtène, pópó ye tikinini. Té Sawulile, Bënsyame yìkì ney ye sò ñne. ²² Nte Liyel-á pò ñmò milki gbí nène, à me Davidi pi pé yòtène. Davidi tyí sòkò ye lésò Liyel yo ne ñkè: «Mé wil m̀ í dyo yíi ney yò, ñmò nê-á Nsyese pídí Davidile. A kú í dyo yíi tyi pól pi dal m̀ palle.» ²³ Liyel ye lésò ñ vyãhle Davidi kò ne, Yisrayel pwáhnmo-ò-á kú dubi ñmò pètóbé sòkò. Kéne pwáhnmo-ò ye pò pi Yesule. ²⁴ Té Yesu-á pópó n pi, wèlwnlìkì-ò Nsyò ye yo Yisrayel tãn pól tyí ne, pè pé nno vi m̀, pè mó wèlwnlìkìnò we. ²⁵ Nte Nsyò tò-á pópó pò n tyè, à me n yo névyè tyí ne ñkè: «Yépi tẽ sòno sòkò, nê me ñmòle? Yé káh we ne, pwáhnmo-ò nê pónó-á yé syiku tẽ, ñmò-á ñmòle dé! Nte yé yah, à me n kne pò-nsah. Té ñmò nítè fóróo kah ñ lékyéh fyé dénòle ñ gbyéh sòkò.»

²⁶ Képah náh, Pole tó ne: «Á no, yépi nónó-á Abrahami pètóbéle, à tahl Liyel yah tíkì pípi pól tyí, pwáhnmo-ò wey mè ye tekú m̀ ápi pól yinne. ²⁷ Nte Yerusalemi tãn anè pé yòtãm náh lésò pí ne, Yesu-á pwáhnmo-òle. Té Liyel tëntò syínyo-ò welo nónó-á n kar pé tyí Nsyifunò m̀ m̀ yòh sònó pòlle, pè náh sé yò pí. Kéne welo tyi yónó ye lésò pè pi dal m̀, pãh lékãhle Yesu kò. ²⁸ Pè náh Yesu tyipiní yó nítè we, nê-á yíne ñ kòmò-òle. Nte pè kè yah kò Pilati tyí ne, à à ko m̀. ²⁹ Té Liyel wey-á tyi nónó pól yo Yesu tyí sòkò, pãh pò sè pi dal m̀ te gbí nène, pè ñ lékó tiki m̀ to dahni yò, té kyí à yí diki yó sòkò. ³⁰ Nte Liyel me ñ lékó yilki m̀. ³¹ Képah náh, névyè nónó-á lésò ñ sò tẽ yal Kalile gbënyah, à dokò yuku ñne Yerusalemi kwil, à ñ gblòyne pépi wèkú sèpìn náhnáh sòkò. Kéne névyè nòpi ye me ñ tyi yónwãhpu kègbòle Yisrayel tãn yah nukúnúkú yò.

³² Nte ápile, Nìvini tir ye ápi to n yo yé tyí yò ne ñkè: Liyel-á ñ vyãhle á náh tãn kò nê tyí yò, ³³ képah-á à pi dal m̀ ápi tyí, ápi nónó-á pi pé wènpìle. Wãh Yesule á kò, à yíne kãh wãrku sah sò Gbálnó sèbéy yìkì ní-ò sòkò ne ñkè:

«Ñmò Pídi ye ále;

à tokò kwey tyí, ñmò ye á Súle.»*

³⁴ Liyel ye lésò kwãh tẽ kè yo sah ne ñkè, Yesu-á pò ku, à náh n pyãh n pi. Pãh kú ñ lékó yilki m̀. A tó lésò kè yo dal m̀ ne ñkè: «Máh lésò ñ vyãhle Davidi kò nê tyí sòkò, mé kú kè pi yé tyí, kú sãm m̀ yé sòkò, tir yó náh ké òkù ku n pi.»†

³⁵ Képah ye Davidi yo fí yó sòkò ne ñkè:

«Á náh n ye á tònpi pèpey lékó kò

§ 13:18 13.18 - Púnó nê tyí-á n yo ásò sòkò yò, yòke ó náh sò Liyel péle n kò. A sò me pé nule n gbe, à n tó n sah n pi pé tyí. * 13:33 13.33 - Yah n te Gbálnó 2.7. † 13:34 13.34 - Yah n te Yesayi 55.3.

kè n pyāh n pi.»[‡]

³⁶ Nte Davidi tē wə gbí soko, à Liyel tō pɪ ké wěkì yō. Képah nāh, à mɛ ku pè kō pè yī ñ nāh tǎn lékyî tnô, ñ tɔ lékó mɛ pyāh. ³⁷ Nte Liyel ye Yesu lékó yilki mɔ. Nmɔ lékó tē wə nāh pyāh dé! ³⁸ A no, yé pī ne, ñmɔ Yesu gbò yō-á tyípèl yǒnmɔnɔ tyí wɛ yo yé tyí dé! Moyisi tyi kònsǎhnó nāh tē wɛ yé yō wilki tyípèl nónó soko, ³⁹ névi nê-à sē Yesu yō, tē yō kɪ wil sé pól soko, à kɪ fē nɔ de Liyelle.

⁴⁰ Képah ye, yé kyòmìnó pɪ, yè káh pɔ Liyel wey mɛ yahle. Képah-à pí-ńkĕne, Liyel tēntō syínyopu-á tir nê yo sah, kè kɪ pɔ yé yīni tē. Pè lésō ne ńkĕ:

⁴¹ «Yé yah, wènyìkì wékípú nópi,
yé ne mɛ gbëndùnì soko, yè mó ku tē yō!
Máh kɪ pɔ nê pɪ n pi yé soko, té kɪ yé sah min soko;
névi-à sō sō pɔ kéle n yāh yé tyí,
yé nāh n sē n pi ké yō.»[§]

⁴² Sépi yóntɛnɔ nāh, Pole ànê Barnabasɪ-á n wil Liyel ní-ńsah wòkò soko gbí nêne, no tyah péle n ni ne, mɪ mɪ yòh kèyǎhle, pè tō pɔ pé syɪ pé wey mɛ ó yō. ⁴³ Képah nāh, tówú-á pɔ karkɪ gbí nêne, névyɛ nāhnāh Pole ànê Barnabasɪ sō tē. Nsyifunɔ ye sō, à tahlɪ névyɛ tyí, nónó-á vi mɔ de Nsyifunɔ Liyel nínó wěkì soko. Té Pole ànê Barnabasɪ sō mɛ n yāh péle, à pé sònɔle n vi n mɔ ne, Liyel-á pèpɔɪ nê pɪ pé tyí, pè ké tēnó ple.

Pole ànê Barnabasɪ Liyel wey yónóle névyɛ tyí, nónó nāh pɪ Nsyifunɔle

⁴⁴ Képah soko, Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh kèyǎh-á vi pɔ, kwil névyɛ kan pɔ tuke mɔ Liyel wey noh yinne. ⁴⁵ Nsyifunɔ-á kéné tówú wɛ sē, dyóyókì de pé soko kérépèyō. Pè tyah Pole weyne n kòlɪ, à ké tyíle n yo n yikɪ. ⁴⁶ Képah soko, Pole ànê Barnabasɪ kè yo nìsǎhle pé tyí ne: «Yépi ñgbò tyí ye Liyel wey sō yīne kè yo. Nte yáh fyò kè yahle, té kè wěkɪ ne yé nāh yīne tyé-ńkĕ min wénóle, káh pɪ sē, ápi kɪ á yah mɔ névyɛ fɪnne núkúnúkú, nónó nāh pɪ Nsyifunɔle. ⁴⁷ Tē ñgbĕ Liyel-á nê yo, képah ye á n pɪ dò. A kè yo ne ńkĕ:

«Mé ye ñ sah ne á pɪ kyòole névyɛ tyí, nónó nāh pɪ Nsyifunɔle,
á mó kyɪ pwáhnmɔnɔ wey yo
kèkōyó pól soko.»^{*}

⁴⁸ Képah soko, nónó nāh pɪ Nsyifunɔle, pǎh wɛlɔ nópi noh sē, pé nɪ vɪ, pè tyah Tē ñgbĕ Liyel weyne n gbilki. Té névyɛ nónó pól-á sō yīne tyé-ńkĕ min wénóle, pé pól sē Tē ñgbĕ yō.

⁴⁹ Liyel wey núkú tō mɔ kéné gběnyah tǎntǎn pól soko. ⁵⁰ Té syó né-ñgbnɔ yísyó sō mɛ, nónó-á mɛ Nsyifunɔ Liyel wěkìle n kɔ. Káh pɪ sē, Nsyifunɔ mɛ pépi ànê kwil né-ñgbnɔ yísyó kurki mɔ Pole ànê Barnabasɪ yō. Pè mɛ tyah Polepile n fòh, té pè yīni yal pé sétáh yō. ⁵¹ Pǎh mó n wil kéné kwil, pè pé gbyèh nèngbō kwɛr kwe ké soko, té soko Yikonyumi kwil. ⁵² Nte Antyɔsyɪ kwil Yesu tō sǎhpú tē wə sō mɛ nìv̀nì ñgbĕ soko, té Liyel Mírki mɛ pè tɔkɔ.

[‡] 13:35 13.35 - Yah n te Gbálnó 16.10. § 13:41 13.41 - Yah n te Yabakuki 1.5. * 13:47 13.47 - Yah n te Yesayi 49.6.

14

Pole ànê Barnabası Liyel wey yónóle Yikonyumi kwil

¹ Képah soko, Pole ànê Barnabası-á yini tē Yikonyumi kwil, pè tō de yuku Nsyifuno Liyel ní-ńsah wòkò soko. Té tyah Liyel weyne n yo, fós Nsyifuno ànê nónó náh pı Nsyifunole, pé náhnáh vi mo pı Yesu yó sèpúle.

² Nte Nsyifuno soko nónó-á sò yahle sēnóle Yesu wey yō, pépi nékáhbí kurki mo Yesu yó sèpú yō. ³ Nte képah fyé yō, Pole ànê Barnabası tō tē à mo Yikonyumi soko. Pé gbò sàhnyĩno sò me Tē ñgbē yō pè kō pè n weki nisáhle. Té à sò me pé yah tē pè kō pè gbil tyile n pı, gbil nónó-á n wēki ne, páh welo nónóne n yo Liyel pèpɔri pínó tyí soko, gblo-á séle. ⁴ Nte kwil névyé gbeki. Pé tókù sò me mo Nsyifunole, tókù mó me mo Yesu tēntò névyele. ⁵ Képah soko, Nsyifuno ànê nónó náh pı Nsyifunole, à tahlı pé yótámnó tyí, pè wē tyí mo ne, pé Pole ànê Barnabası fōh, pé mó pè minki ko dyēhle. ⁶ Nte Pole ànê Barnabası-á po pı ké soko, pè to soko Lisitir kwil, ànê Derıbi kwil, ànê sé gbòplo kwlo soko, Likawoni gbēnyah. ⁷ Té yō soko, à Nivini tırlé n yo n kō nēnpó.

Sèkùkù dí yó dénmɔnole Lisitir kwil

⁸ Té dí yó lésò me Lisitir kwil, gbyēhne kúnóle. A sò dubi sèkùkùle, à náh tē we ko yah. ⁹ Té sò yóle, Pole-á n weki, kéne dí sò me ñ weyne n nohnı. Képah tēne, Pole tyah díne n yah dikidiki. Té wáh kè we ne Liyel yó sēnó-á me dí mè tyí kı fē dénmɔno we Liyel tyí, ¹⁰ à yo ñ tyí yĩnpó ñgbēne ne: «Yuku n yin tómm á gbyēh yó!» Képah soko, dí núkú yoko syıki ñ gbyēh yō, à tyah n ko.

¹¹ Tówú-á képah tē pínó we sē Pole tyí, pè tyah n yo wòhòh Likawoni tãn wey soko ne ñkē, tãn-á sé viri pı névyele à tiki po pé wró dé! ¹² Képah soko, pè tō nê-á pè n ye Nsewusile, pè képah yin dyı Barnabası kō. Té wey-á sò me Pole wo gbò soko sē, pè kèyáh yin dyı ñmo kō, nê-á pè n ye Yeremesile. ¹³ Té tō nê-á pè n ye Nsewusile, ké wòkò sò me kwil dé-ńsah yah soko. Ké lékwén nētē dí me nyéhyéni tē po kéne tō wòkò yah ànê yı fine.* Té ñmo ànê tówú sò me ké tyí ne, pé gbètòh mo Barnabası ànê Pole yō. ¹⁴ Nte Barnabası ànê Pole-á képah tē noh sē, pépi nónó-á Yesu tēntò névyele, pè pé fwòmolo yori taktı yèkwori tē tyí, té to de tówú nyó me yo tū yĩnpó ñgbēne ne: ¹⁵ «Á no, sò me té yé képahle n pı? Névyé ye ápi tóle, yépi tyí kòle dò! Nivini tir ye á po yó-ńsah yé tyí ne, yé yō ké fal fal tãn nópi milki, yé mó vi mo Liyel wēki tē, ñmo nê-á min nētēne. Nmo ye mo yĩnyóle, ànê sétáhle, ànê pne yóle, à tahlı sé soko yiyin pól tyí. ¹⁶ Ngbòle, Liyel mè ye sò ye kwlo kwlo névyé pól kō pè n ko pé dyo dyo wál yō. ¹⁷ Nte à me ñ gblóy dukùle n wēki sē gbimegbı ñ pèpɔri pínó soko. A me pũne n pı n mo yéle n kō à n wil yĩnyó, té yé sémuko kō sè n pekı, té yóke náhnáhle yéle n kō ànê nivinıne.» ¹⁸ Nte welo nópi fyé yónó yō, Yesu tēntò névyé yah vyáh tówú yíninmo-ńsah ne, pè káh gbètòh mo pé yō.

* 14:13 14.13 - Névyé náhnáh tē sòno soko, nyéhyéni nópi sò me kóhnmɔnole yı fi nópile.

¹⁹ Ké légbí sòkò, Nsyifunò yísyó wil Antyosyí kwil, Pisidi gběnyah, ànê Yikonyumi kwil, à pò nénpó. Pépi pò tówú vi tē mọ Polepi yó, pè kó pè yuku Polele n minkí dyèhle ne páh ñne n min n ko. Képah náh, pè à yorí wilki sah kwil náh ònne, té me n sò ne wáh ku. ²⁰ Nte Yesu tò sáhpú-á pò tuke mọ ñ tñò, à à mọ gbí gbí nēne, à me yuku té de kwil sòkò. Té ké dindalle, à sòkò ànê Barnabasíle Deríbí kwil.

Pole ànê Barnabasí syínyukunle Siri gběnyah sòkò

²¹ Képah tēne, páh kyí yíni tē Deríbí kwil, pè Nìvìnì tir yo nénpó tǎn tyí. Pé náhnáh me sē Yesu yó, à pì ñ tò sáhpúle. Képah náh, Polepi pé syí syó Lisitir kwille, ànê Yikonyumi kwille, à kyí de Antyosyí kwil, Pisidi gběnyah sòkò. ²² Té nìsāh ànê sóré ye sò pè n mọ n kó Yesu tò sáhpú sòkò ne, pè gbah n tē pé sòno sah yíí Yesu yó gbímegbí. Pè sò me n yo pé tyí ne ñkē, yèvyāhrí náhnáh dénwílnó sòkò-á pé kí de Liyel tǒrì mé-ńsah sòkò. ²³ Té Yesu yó sēpú ònkínó nónó-á sò me kwlo nọpí pól sòkò, Polepi sò yah tām yísyó yah wilki sé sòkò, à sah sé yó. Té níkí tē à nírí pì pé tyí, à pè dahbí Tē ñgbē Yesu gbò, páh sē ñmọ nē yó.

²⁴ Képah náh, pè Pisidi gběnyah kọ kah, à kyí de Pānfilí gběnyah sòkò. ²⁵ Nénpó sòkò, pè Liyel wáy yo Persyí kwil tǎn tyí, té pyé yuku Atalí kwil. ²⁶ Páh n yal nénpó, pè de krótókè ñgbē sòkò, à yuku Antyosyí kwil, Siri gběnyah sòkò. Kéne kwil sòkò ye sò pè pè dahbí Liyel gbò sòkò, tò mè pì yínnē, nē-á pè pì te yó. ²⁷ Páh yíni tē Antyosyí sòkò, pè Yesu yó sēpú ònkí ye tuke. Té Liyel-á pé yah tē, à ñ tò pì òkù nēne, pè kè yāh pé tyí; à tahlí wáh ñ yó sēnó wēkí yíkí mọ nénye tó kó sò, nónó náh pì Nsyifunòle. ²⁸ Képah náh, Polepi tē péle Antyosyí sòkò, à mo.

15

Yékáb dénóle

¹ Képah tēne, díbí yísyó wil Nsyude gběnyah, à pò Antyosyí kwil sòkò. Té pò tyah Yesu yó sēpúle n kwọ ne ñkē, né pè náh kòkè kó sǒ-á Moyisi tyi kònsàhnó kè yo sah, pè náh fē pwáhnmonọ we n pì. ² Nte Pole ànê Barnabasí náh fē syí. Kǎh pì sē, yékáb ñgbē de pépi ànê díbí nọpí wró. Képah sòkò, kè yah tókò ne Pole, ànê Barnabasí, ànê pépi tókú-á kí dọkọ yuku Yerusalemí kwil. Páh kí kyí wil Yesu tēntò nénye ànê Yesu yó sēpú yah tām tyí, pè yí mè yah wah. ³ Té me yòhnìnmọnọ pì Polepi tyí kéne kóló mè yínnē. Polepi-á n sòkò, pè syó sòkò Fenisí gběnyah ànê Samari gběnyah sòkò, me nénye tyíle n yāh pé tyí, nónó-á vi mọ Liyel wēkí tē, té Nsyifunò náh péle. Kè pì nìvìnì ñgbēne Yesu yó sēpú pól tyí. ⁴ Páh kyí yíni tē Yerusalemí kwil, Yesu yó sēpú, ànê pé yah tām, ànê Yesu tēntò nénye me pè tē palle. Képah sòkò, Liyel-á Polepi yah tē pè ñ tò pì òkù nēne, Polepi kè yāh pé tyí.

⁵ Nte Farisiyē nénye nónó-á vi mọ pì Yesu yó sēpúle, pépi tókú yuku tyah n yo ne ñkē, nónó-á sē Yesu yó, té Nsyifunò náh péle, páh yíne pè kòkè kó; ànê páh yíne kyìnmọnọle pè Moyisi tyi kònsàhnóle ne n pì. ⁶ Képah tē

sɔkɔ, Yesu tɛntò névyé ànê Yesu yõ sɛpú yah tãm wê we yĩ mè tyí sɔkɔ, à kè yah wê tyí.

⁷ Kè sò pɪ yĩ yékâb ñgbɛnɛ pé wró, fós Pyerɪ pɔ yuku yĩn, té yo pé tyí ne ñkê: «Ñ yúnpyé, yépi ñtê se kè pĩ ne Liyel-á ñmɔ yah wilki yé sɔkɔ di mónóle té! A ne mé Nìvìnì tir yo névyé tyí, nónó náh pɪ Nsyifunɔle, pé kò pé kè we noh, pé mó sê Yesu yõ. ⁸ Ntɛ Liyel nê-á névyé fɔkɔ sònɔle n pne, ñmɔ ye ñ Mirkilɛ pé kò, sɔ-á lésò à kéle ápi tɔ kò, à kè wêkɪ ne páh pépi tɔ fê syi. ⁹ A náh wáhki pɪ ápi ànê pépi wró. Páh sê ñ yõ, képah ye à pé nno tɔ sah. ¹⁰ Té núkúnúkú, sɔ pɪ té yé Liyel vyãh sòle n noh, à tókópèlle n sah Yesu yõ sɛpú yõ, nónó-á ápi náh tãn ànê ápi ñtê náh tẽ we sè twah yah? ¹¹ Ntɛ ápi sê ké yõ ne áyáh pwáhnmɔnɔ we Tẽ ñgbɛ Yesu pèpɔrɪ gbò yõ, no nópi tyí kòle.»

¹² Káh pɪ sê, no pól tẽ syísyí, té pé ní kwɔ Pole ànê Barnabasɪ tyí. Képah sɔkɔ, Liyel-á syò Polepi tyí, à gbɪl tyi nónó pɪ névyé tyí, nónó náh pɪ Nsyifunɔle, Polepi sè yãh pé tyí. ¹³ Páh sè yãh te gbí nêne, Nsyakɪ wey tɔkɔ, té ne ñkê: «Ñ yúnpyé Nsyifunɔ,* yé noh ní tyí yõ. ¹⁴ A pól yí yah ye Simo-Pyerɪ kè yo ne ñkê, ñgbò òkú-á Liyel kè yah tɔkɔ, à nósýó yah wilki névyé sɔkɔ, nónó náh pɪ Nsyifunɔle, à pɪ ñ nole. ¹⁵ Té wey mè mó tɔ me yínénóle Liyel tɛntò syínyopu welɔle. Yé yah, kè me wárkínsàhnóle ne,

¹⁶ Tẽ ñgbɛ Liyel-á ne ñkê:

«Képah náh, mé kɪ ní syɪ pɔ Davidi kéte sónó tɔ mɔ.

Mé kɪ ñ kéntikini tɔ mɔ kɪ kè yilki palle.

¹⁷ Képah sɔkɔ, kèkòyó névyé téló pól kɪ yuku ñne n yah n kò.

Gbɪ yõ, kwlo kwlo névyé pól ye kɪ n yah n kò n pi ñne,

máh pépi nónó ye ne pé pɪ ní tyíle.»

Sê ye Tẽ ñgbɛ Liyel yo, ñmɔ nê-á tyi nópi wêkɪ

¹⁸ di mónóle.†

¹⁹ Képah yinne, ñmɔ Nsyakɪ tẽ sònɔ sɔkɔ, névyé nónó-á vi mɔ Liyel tyí yõ, té Nsyifunɔ náh péle, á náh yĩne à tyile n tẽ n tah pé tyí. ²⁰ Ntɛ á ye sébéy wárkɪ n teki n mɔ pé tyí ne, pé pé gblɔyne n tẽ sãh fálnó yíle, ànê fɔfíkile, ànê tó kwé-ñkê kwáhkókè kòle, ànê tónɛ, sè kò sè káh pɔ pé silki.

²¹ Yé yah kè, à tɔkɔ ñgbò òkú tyí, kéne tyi ye ñkêne Moyisi tyi kònsàhnó sɔkɔ, pé névyéle n kwɔ mɪ mɪ yòh sònó pólle kwlo kwlo pól Nsyifunɔ Liyel ní-ñtãn vi sɔkɔ.»

Sébéy tónóle Yesu yõ sɛpú tyí, nónó náh pɪ Nsyifunɔle

²² Képah sɔkɔ, Yesu tɛntò névyé, ànê Yesu yõ sɛpú yah tãm, ànê Yesu yõ sɛpú ñnkɪ pól yo sah núkú yõ ne, páh kɪ nósýó yah wilki pé wró, té kɪ pépi teki mɔ Pole ànê Barnabasɪle Antyɔsyɪ kwil. Képah tɛne, Nsyudasɪ, nê-á pé n ye Barsabasɪle, pé me ñmɔ ànê Silasɪ yah wilki. Pé ními pólle, névyé sò me yòyénne n sah pé yõ. ²³ Pé me tɛntò sébéy yó wárkɪ à dahbɪ pé gbò, nê sɔkɔ-á kè me yónóle ne ñkê: «Á yúnpyé yépi nónó-á Nsyifunɔ náh yéle, té me Antyɔsyɪ, Siri gbɛnyah sɔkɔ, à tahlɪ Siri gbɛnyah kwlo téló tyí, ànê Silisi gbɛnyahle; ápi Yesu tɛntò névyé ànê yé yúnpyé Yesu yõ sɛpú

* **15:13** 15.13 - Yúnpyé Nsyifunɔ nónó tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, pépi pɪ Nsyifunɔle nónó-á sê Yesu yõ. † **15:18** 15.16-18 - Yah n tɛ Amɔst 9.11-12.

yah tãm ye n wekɪ yé tyí. ²⁴ A kè noh ne, nósyó-á wil ápi soko, à kyɪ pé welole yé lékám vye fěkɪ, à yé mɔ sah fókósõno soko. Té ápi náh se mó tǔ tǔ péle. ²⁵ Képah ye, á kè yah tɔkɔ wě tyí ne, áyáh kɪ névye wilki tekɪ mɔ yé tyí. Pè kɪ n pɔ n pi wě tyí ànê á nìgbèkì névye Barnabasɪ ànê Polele, ²⁶ pépi nónó-á pé min mɔ kũ kǔ Tě ñgbě Yesu Krista tǔ yinne. ²⁷ Nsyudasɪ ànê Silasɪ ye á n tekɪ n mɔ yé tyí. Tyi nónó-á á wãrkɪ tekɪ mɔ yé tyí, pè kɪ pɔ sè tǔ yo yé tyí vyãhle. ²⁸ Liyel Mirki ànê ápi ye yah tɔkɔ kéle ne, á káh tǔ tyi yísyó kǔ sah yé kǔ, à wil tyi nópi tyí soko yò, sépi nónó-á yĩne pínóle kákháh: ²⁹ Yé yé gblõyne n tǔ sãh fálnó kǔle, ànê tǔne, ànê tǔ kwé-ńkě kwáhkókè kǔle, ànê fǔfikì pínóle. Yãh yé gblõyne n tǔ n yĩ sépi pól pínóle, yé me n pi ple. Yé tǔnɔ!»

³⁰ Képah náh, pè wěkìle tǔntǔ névye kǔ pè soko à kyɪ de Antyosyɪ kwil. Pè kyɪ Yesu yǔ sǔpú tǔwú tuke mɔ, té tǔntǔ sǔbéy mǔne pè kǔ. ³¹ Pãh kè kar, ké soko tyiyónó sǔré mɔ pé soko, kè pi nìvinìne pé tyí. ³² Képah soko, Nsyudasɪ ànê Silasɪpi tǔ-á sǔ pi Liyel tǔntǔ syinyopule sǔ, pépi tyah nolè n vi n mɔ, me tyi náhnáhle n yo pé tyí, à sǔréle n mɔ pé soko. ³³ Pãh sǔpìn yísyó pi nǔnpó, képah náh, no pè fin mɔ, té wekɪ pé tyí ne, pè de lǔnɔle pé tǔpú finne. [³⁴ Té Silasɪ wɔ me ne, péwɔ-á kɪ wũ nǔnpó.] ³⁵ Nte Pole ànê Barnabasɪ tǔ wɔ sǔ me tǔ Antyosyɪ soko. Pépi ànê névye náhnáh yísyó sǔ me nolè n kwɔ, té me Tě ñgbě Nìvìnì tǔrle n yo.

Pole ànê Barnabasɪ gbékínóle

³⁶ Sǔpìn yísyó-á soko sǔ, Pole yo Barnabasɪ tyí ne, pãh Tě ñgbě wey yo kǔ kwlo nónó pól soko, à ye pé pé syɪ kyɪ yah pé yúnpyé Yesu yǔ sǔpú tyí kéne kwlo soko, pé tyi-à kɪ me òkù nǔne. ³⁷ Képah soko, Nsyó nǔ-á pè n ye Markùle, Barnabasɪ sǔ me ké tyí ne, pé ñ tǔ tǔ pé soko. ³⁸ Nte Pole wɔ náh sǔ me ké tyí ne pé soko ñne; ñmɔ nǔ-á lǔsǔ ñ gbe wil pé soko Pãnfli gběnyah òkù soko, té à náh tǔ sǔ me n kyɪ n pɔ péle pé tǔ soko. ³⁹ Kãh pi sǔ, yékãb ñgbě de Pole ànê Barnabasɪ wró, pè me gbekɪ. Barnabasɪ me Nsyó-Markɪ tǔ tahlɪ ñ gblõy tyí, pè de krótókè ñgbě yó soko à soko Syipri gběnyah. ⁴⁰ Nte Pole wɔ mó Silasɪ yah wilki. Té Yesu yǔ sǔpú-á niri pi pé tyí, à pè dahbɪ te Tě ñgbě gbǔ soko gbí nǔne, pè me soko wě tyí. ⁴¹ Pè Siri gběnyah ànê Silisɪ gběnyah pól kǔ kǔ, à Liyel yǔ sǔnó sǔréle n mɔ n yuku Yesu yǔ sǔpú òkù soko.

16

Timote tãhlínóle Pole ànê Silasɪ tyí pé kóló soko

¹ Képah náh, Polepi-á wil Siri ànê Silisɪ gběnyah soko, pè yǔ soko Derɪbɪ kwil. Pãh wil nǔnpó, pè yuku Lisitir kwil. Pè kyɪ Yesu tǔ sãh-ò yó we nǔnpó pè n ye Timotele. N yúne, Nsyifu ney ye sǔ ñne, nǔ-á me Yesu wěkìle n kǔ, té ñ sú me Krekɪ neyne. ² Té Yesu yǔ sǔpú nónó-á sǔ me Lisitir soko ànê Yikonyumi kwil, pè sǔ me Timote yíngbìle n yo. ³ Képah soko, Pole sǔ me ké tyí ne pé à tǔ soko pé kóló soko. Té Nsyifunɔ nónó-á sǔ me kéne kwlo

sòkò, pè sò pĩ ne, Krekɩ ney-á Timote súle.* Pépi yinne, Pole me Timote kò. ⁴ Képah sòkò, Polepi-à fyò n sòkò kwlo nónó sòkò, Yesu tɛntò névyé ànê Yerusalemɩ kwil Yesu yò sɛpú yah tām-á tyi nónó yah tókò, pè séle n yāh kéne kwlo Yesu yò sɛpú tyí ne, pè ne n kò sé wāl yò. ⁵ Kāh pĩ sɛ, Yesu yò sɛpú tĩnkínó sò me n gbah n sɛ Liyel yò, té wān tō me n mọ pé nédán tó yò sòmesó.

Pole wɛkínó yó we Turası kwil

⁶ Képah nāh, Polepi sò me ké tyí ne pé kyɩ Liyel wey yo Asi gbɛnyah sòkò, nte Liyel Mirki kè yahle pé tyí. Kāh pĩ sɛ, pè me kah syò Frisyi gbɛnyah ànê Kalasi gbɛnyahle. ⁷ Pāh kyɩ yini tɛ n te Misi gbɛnyahle, pè tō kè yah tókò ne, pāh kɩ yuku Bitini gbɛnyah. Nte Yesu Mirki† kè yahle pé tyí. ⁸ Kāh pĩ sɛ, pè Misi kò kah, à tiki yuku Turası kwil. ⁹ Té lékāhne, Pole wɛkínó yó we. Wɛkínó mè sòkò, à Masedonɩ gbɛnyah dí yó we yĩntɛnóle, té tɛ me ñne n ni ne ríkɛ, à pọ Masedonɩ sòkò, à pọ pépi yohnɩ n mọ. ¹⁰ Pole-á fyò wɛkínó mè we sɛ, á me kè pĩ yí ne, Liyel-á ye ále ne, á kyɩ pé Nìvini tir yo Masedonɩ tān tyí. Kāh pĩ sɛ, á nukú á vi ne áyāh kɩ sòkò nɛnpó.

Lidi-á pĩ Yesu yò sɛ-òle òkù nêne Filipi kwil

¹¹ Képah sòkò, á de krótókè ñgbɛ yó sòkò Turası kwil, à yò sòkò gbɛnyah yó sòkò, nê-á me pne yo ntyó pè n ye Samotrasile, á nāh kwò dah fí yó nte sòkò. Té ké òndalle, á yuku Neyapolisi kwil. ¹² Áyāh yal nɛnpó, á yuku kwil-ñgbɛ yó sòkò pè n ye Filipile, Masedonɩ gbɛnyah sòkò. Kéne kwil yòtòrɩ sò me Wrome tān gbò. Á me tɛ nɛnpó, à sèpìn yísyó pĩ. ¹³ Nsyifunò mɩ mu yòh sò-á pọ nò, á kè sò ne, pé Liyel nì-nsah-á kɩ we yóngbalɩ sòkò. Kāh pĩ sɛ, á wil kwil ntyó, à nɛnpó nyāh sò. Á kyɩ syó yísyó we tükènmòntɛnóle nɛnpó. Á me kò tɛ pé tnò, à yāhkɩ yāh péle Liyel wey tyí yò. ¹⁴ Té pi yó sò me syó nòpi sòkò pè n ye Lidile. Fwòsāhlò dénkókónì gbò yí-ò ye sò ñne. Á n wil Tyatiri kwil, té à sò me Nsyifunò Liyel wɛkile n kò. Té Tɛ ñgbɛ me wekɩ pi mè nɩ sòkò à kò à n níki kwò, à Pole welò noh palle. ¹⁵ Kāh pĩ sɛ, ñmọ ànê ñ kéte tān pól me wèlnwilkínó we ni sòkò. Képah sòkò, pi me kè yah kò ápi tyí ne, áyāh kɩ me sɛ ké yò ne péwò-á pĩ Tɛ ñgbɛ Yesu yò sɛ-òle, á pọ n kyɩ n twah pé tyí pé gbò. Té á gbah tɛ pópó, á pọ sah ñ tyí yò.

Pole ànê Silası dāhnmòne wòkònpèkè sòkò Filipi kwil

¹⁶ Képah sòkò, sò yóle á me n yuku niri pí-nsah, té tònpi pípir yó pọ á yohnɩ. Sétó sò me kéne pípir gbil à kò à tyisnóle n we n yo. Á sò me pò nāhnāhle n we ñ yòtāmne n kò kéne tyisnó wényonò sòkò. ¹⁷ Kéne pípir me yuku, à ápi ànê Pole sò tɛ, té me yo tū léyy no tyí ne ríkɛ, díbí nòpile, yòtah Liyel tònpi-á péle. Pwāhnmòne wɛkɩ tyí-á pè pọ n yo pé tyí. ¹⁸ Á sò me képah tɛne n pĩ sɛ, sèpìn nāhnāh sòkò. Kāh pọ Pole gblóle n vyāh, à ñ yah vi yo sétó mè tyí ne ríkɛ, Yesu Krista yin yò, à pípir mè fin mọ.

* **16:3** 16.3 - Krekɩ névyé nāh sò kòkèle n kò. Képah ye, Timote sú kò à nāh sò à kò. Nte kòkè kò-ñkè névyé tyí nāh sò no Nsyifunò tyí. † **16:7** 16.7 - Yesu Mirki nê tyí-á yo ásò sòkò yò, Liyel Mirki ye kèle, nê tyí-á yónóle 16.6.

Wǎh yo sě, nénpó swǎ sětó núkú pípír fin mǎ. ¹⁹ Képah sǎkǎ, pípír yǒtǎm-á kè we ne, pé sǒnǎ-á sǒ me pǎ nê wénó yǒ ñmǎ gbǒ yǒ kǎh kǐ yīn mǎ, pé Pole ànê Silasǐ tě, té yuku péle yǒtǎm tyí, tǒwú tǔkè-ńsah sǎkǎ. ²⁰ Képah náh, pé me kyǐ péle Wrome tǎn yísyǒ tyí nónó-á pé yǒtǎmne, té kyǐ tyah n yo ne ńkě, díbí nǒpi-á me fěkǐnǒle n pǐ pépi kwil. Nsyifunǎ-á péle, ²¹ té pǎh me pǎ wǎl yísyǒle névyele n kwǎ nónó-á sé wǎl náh me pépi Wrome tǎn ńtě tyí kǐ sè fě syi, képah náh pǐ, kǐ sè pǐ n pi. ²² Képah těne, tǒwú to núkú yuku Polepi yǒ. Yǒtǎm nǒpi me pé kǒ pé Polepi flo de, té ne pé pé ko yěfǒhle. ²³ Képah sǎkǎ, pǎh yěfǒh yí náhnáhle pé ko te, pé pé dah mǎ wǒkǒnpèkè sǎkǎ, té yo ké syíkí-ò dí tyí ne, à péle n kyomǐ palle. ²⁴ Dí-á fyǒ képah noh sě, à mó pé tě dah mǎ wǒkǒnpèkè nyǒ wǒkǒ sǎkǎ, té sésár kárn mǎ pé gbyèh tyí.

²⁵ Nte lénú mónó wró sǎkǎ, Pole ànê Silasǐ sǒ me nířile n pǐ, té me yile n gbi à Liyel yīnne n gbilki, té wǒkǒnpèkè sǎkǎ névyele téló mó me n nohnǐ pé tyí. ²⁶ Képah těne, sětáh syahrǐ ñgbě núkú pǐ nénpó swǎ, à wǒkǒnpèkè sètayah yike. Ké vǐ yey pól núkú yǐkǐ mǎ, ké sǎkǎ névyele pól gbyèh sǎkǎ kárnǎ pól kǒlǐ kwe. ²⁷ Wǒkǒnpèkè syíkí-ò dí-á pǒpó dǎ yuku, té ké vǐ yey we yíkǐnmǎnǒle sě, à we ne ké sǎkǎ névyele-á to wil. Képah těne, à núkú ñ kèkǐrkǐ yǎri de ne, pé pé gblǒy ko mǎ. ²⁸ Nte Pole me yo mǎ ñ tyí yīnpǒ ñgběne ne, à káh dlo yǒ ńtěne ñ gblǒy nǎ, pé pól-á me ásô. ²⁹ Képah sǎkǎ, wǒkǒnpèkè syíkí-ò dí pé kǒ pé pǎ fǒtnǒle à kǒ, à de yuku súú wǒkǒnpèkè nyǒ wǒkǒ sǎkǎ, té ñ gbètukunǎ di Pole ànê Silasǐ yah wǐlsyahrǐ sǎkǎ. ³⁰ Té me pé tě wil kégbó, té pé piki yah ne, pé nénkyíbí, sǒ se pé yīne pé pǐ pé mó pwáhnǎnǎ we nǐ? ³¹ Pé me yo ñ tyí ne: «Sě Tě ñgbě Yesu yǒ, á kǐ pwáhnǎnǎnǎ we, áwǎ ànê á nolé.» ³² Képah sǎkǎ, Polepi Tě ñgbě Yesu wey yo ñmǎ ànê ñ gbǒ tǎn pól tyí. ³³ Dí me Polepi tě légbí mè ó sǎkǎ lékáhne, à kyǐ pé nǐy wu; té nénpó swǎ, ñmǎ ànê ñ gbǒ tǎn pól me welnwǐlkǐnǒ we nǐ sǎkǎ. ³⁴ Képah náh, à Pole ànê Silasǐ tě yuku ñ gbǒ sǎkǎ, à kyǐ yǒkele pé kǒ pé yǒ. Té ñmǎ ànê ñ no pól nǐ sǒ me vǐ yíí pé wénsěno yīnne Liyel yǒ sǎkǎ.

³⁵ Képah sǎkǎ, tyah-á pǎ dal, yǒtǎm nǒpi těntǒ névyele tekǐ mǎ ne, pé kyǐ yo wǒkǒnpèkè syíkí-ò dí tyí ne, à díbí nǒpi fin mǎ. ³⁶ Dí me kyǐ kè yo Pole tyí ne ńkě, yǒtǎm-á těntǒ mǎ pé tyí ne, pé pé fin mǎ. Káh pǐ sě, núkúnúkú pǎh kǐ fě wil kǐ n yuku yévǐnǐ sǎkǎ. ³⁷ Nte Pole me pé syah ne, pépi nónó-á gbǒ mǎ yǒ Wrome tǎn tyí, pépi kó pé tě ko tǒwú yí yah pé tǔkè-ńkěne; té pé dah mǎ wǒkǒnpèkè sǎkǎ nǐ? Té núkúnúkú, pé tǒ me n yah n kǒ pé wǐlkǐnfinnǎ-ńsahle sètǐn sǒ sǎkǎ nǐ? Képah náh fě n pǐ n pi dé! Nkě, fǒó pé dáhnǎmǎpǎ-á kǐ pǎ pé fin mǎ pé gblǒy. ³⁸ Képah těne, těntǒ névyele nǒpi me pé syǐ kyǐ welǎ nǒpi yo yǒtǎm nǒpi tyí. Pépi-á képah tě noh sě ne, Pole ànê Silasǐle, Wrome tǎn gbǒnmǎnyǒbe-á péle, tikǐ pé tě. ³⁹ Pé pǎ gblǒy ye yah kǒ Polepi tyí, té pé fin mǎ, té me pé nǐ ne pé wil kwil sǎkǎ. ⁴⁰ Polepi-á wil wǒkǒnpèkè sǎkǎ, pé yuku Lidi tǐnne. Pǎh kyǐ Yesu yǒ sěpú we, pé sǒré mǎ pé sǎkǎ té sǎkǎ.

17

Pole ànê Silası Liyel wey yónóle Tesaloniki kwil

1 Képah náh, Polepi syò Anfipolisi kwil ànê Apolonı kwil, à kyı de Tesaloniki kwil sòko. Nsyifuno Liyel ní-rısah wòkò yò sò me nénpó. 2 Képah sòko, Pole-á sò ríkène kéle n pı sò, à tǒ kyı yáhkı yáh NsyifunoLe Liyel wey sébéy sòko tyi yò pé Liyel ní-rısah wòkò sòko. A képah tǔ pı syı sǔ wǔ tyı ke tǒnó, pé mı mı yòh sònóle. 3 A sò me ké yahle n yo pé tyı, à péle n wǔkı ne ríkè: «Pwáhnmo-ò sò yǐne à pǔ yèvyáhrı pı ku sǔ, Liyel mó à yilki mo. Yesu nê tyı-á mé n yo yé tyı yò, ñmo ye kéne pwáhnmo-òle.» 4 Képah sòko, Nsyifuno tükü sah ñ tyı yò, ànê Krekı névye nékwínkíle, nónó-á sò me Nsyifuno Liyel wǔkíle n ko, à tahlı syó né-ñgbno náhnáh tyı. Pé pól me mo Pole ànê Silasıle.

5 Nte Nsyifuno yısyó sò me Polepi dyòle n yo, té sòko à kyı nétúkúni ñkǒnkǒni yısyó tǔ wǔl yey sòko, à pǔ tówúle n kurki n mo, té fǔkínóle n pı kwil sòko. Képah sòko, pé kyı kwò de Nsyasó gbò, à Pole ànê Silasıle n yah n kǒ ne, pé pé tǔ pǔ tówú tyı. 6 Páh kyı pé yah kwlo sǔ, pé Nsyasó ànê Yesu yò sǔpú yısyó tǔ à yuku péle pé kwil yòtám tyı. Té kyı tyah n yo wòhòh ne, nónó-á fǔkı kékòyó pólle, pépi-á pǔ de áso tǔ sòko yò. 7 Té Nsyasó me fǔ syı pé kǔ pé twah ñ tyı. Nte Wrome kwiltám yòtǔ Sesar-á ne tyi nónó káh ne n pı, sépi-á no nópi pól me n pı. Páh me n yo ñtǔne ne, yòtǔ ñgbǔ yó-á tǔ me, nê-á pé n ye Yesule. 8 Képah sòko, welo nópi nóhnó tówú ànê kwil yòtám fòko fil. 9 Káh pı sǔ, kwil yòtám me Nsyasópi kǔ pé pǔ ñgbǔ yò kǔ, té pyǔ pé fin mo.

Pole ànê Silası Liyel wey yónóle Bere kwil

10 Képah sòko, lékáh-á fyò mo, Yesu yò sǔpú me Pole ànê Silası kǔ pé sòko Bere kwil. Páh yini tǔ nénpó, pé kyı Nsyifuno Liyel ní-rısah wòkò sòko. 11 Nénpó tǔn sò négbólle kal Tesaloniki kwil tǔanne. Nivini tir nê-á sò Pole n yo Yesu tyı sòko, pé me kǔ fǔ syı palle dékè sòko. Té me Liyel weyne n kar, à ké sòko tyile n sohlı n yah sòmésó ne, pé pı gblò-à kı nê Polepi welòle. 12 Káh pı sǔ, Nsyifuno náhnáh, ànê Krekı syó né-ñgbno yısyó, ànê díbi nékwínkı pı Yesu yò sǔpúle.

13 Nte Tesaloniki kwil Nsyifuno-á fyò noh ne, Pole-á me Liyel weyne n yo Bere kwil tǔ sòko, pé tǔ pǔ nénpó tǔ sòko, à pǔ tówú kurki mo, pé kǔ pé fǔkínó pı. 14 Képah sòko, Yesu yò sǔpú nukú Pole tekı mo pne yo ñinne. Té Silası ànê Timote wo me wú nénpó. 15 Nónó-á kyı tekı mo Polele, pé kyı de ñne, fós Atenı kwil. Té páh pé syı n pi, Pole me pé tǔ ne, páh kı kyı, pé kyı yo Silası ànê Timote tyı, pé pǔ péwo tǔnó súú.

Pole Liyel wey yónóle Atenı kwil

16 Té Pole-á sò me Silası ànê Timote syíkintǔnó sòko sǔ Atenı kwil, à fal fal tǔn kyomı we dò kéne kwil sòko. Káh pı sǔ, ñ yah kah kwò. 17 Képah sòko, à kyı yáhkı yáh NsyifunoLe, pé Liyel ní-rısah wòkò sòko, à tahlı nónó tǔ-á sò me Nsyifuno Liyel wǔkíle n ko. Té sòmésó, wáh kyı tówú tüké-nsah, té névye nónó we nénpó, á yáhkı yáh pé tǔle. 18 Té lékám ñgbno

névye yísyó to sò me. Pè túkù sò me Yepikur wèkì kwópùle, té túkù mó me Setoyiki wèkì kwópùle. Pépi me yékâb mo Polele. Pé túkù sò me yo tũ ne, wènkwiñki ney mè to se ne sǎ-á nı? Túkù mó ne, kãh pi tẽ ne fal fal tãñ káhkí yísyó tyí sǎ à n yo, nóno-á pépi náh séle n pne. Té Nivini tir ye sò Pole n yo pé tyí Yesu tyí yò, ànê lékyí yilkinmonó tyíle. ¹⁹ Képah tẽne, pé à tẽ soko pé kwil fí yó soko pé n ye Arewopasile.* Pãh kyı de, pé me à piki yah ne, wãh po kwónó késán nêne névyele n kwó, à se ki fẽ ké yah yo pé syah nı? ²⁰ Nkẽ, gbëndùnì tyí ó-á à n yo pé n nohnı yò. Képah-á, à sé yah yo n wah pé syah. ²¹ Nte gbı yò, Atenı kwil tãñ pól ànê népân nóno-á sò me twãhtẽnóle ké soko, pé pól ríkẽne pé wró kan toko n pi tyisno yãhnóle, képah náh pi, sé nóhnóle.

²² Képah soko, Pole me yuku yin pé nyó, té yo pé tyí ne: «Atenı tãñ, mé pi ne ríkẽ, Liyel yãhñkõpu yèsyikini-á yéle. ²³ Máh yé kwil ko kó, mé kè kyomı we, liyelno náhnáh me ké soko. Té mé tyah yó ñtẽ we, kè me wãrkínmonole ké yò ne: «Dúkù pí-ńkẽ liyel tyí ye.» Té ñmo nê-á yé n gbilki ñ dúkù pí-ńkẽne, ñmo tyí ye mé po yónwãh-ñsah yé tyí. ²⁴ Nmo Liyel ye mo kékoyóle, ànê ké soko yiyin pólle. Nmo ye tó yinyó ànê sétáh nétẽne. A náh n tẽ névi gbò wòkònmõni soko. ²⁵ Nmo ye mo minne névi soko, ànê minne à kó à n mı, à tãhlı yiyin pól tyí. Képah ye, à náh me névi gbẽnpunı yó ñtẽne n yah n kó, ñ gblóy yohnı n mo yinne. ²⁶ Yah, nénúkú ó soko ye kékoyó yikini pól wil Liyel-á nóno mo, té pé kó pé tẽ tẽ kó kékoyó tãntãñ pól soko. Té ki ànê kòkì gbíne pé kó, té tó gbãhni gboke pé tẽ-ñtãñ tyí. ²⁷ Liyel sépi pól pi ne, nénúkú núkú pól fẽ pé yah n kó. Gbòkẽnpı, pãh ki wne yah kó po pé we. Nte gbı yò, à náh mó tó me fıı á soko yó ñtẽne.

²⁸ Nmo gbò yó soko ye ápile min soko, té me n werke. Képah ye tó yé yì gbípú yísyó yo ne ríkẽ, Liyel wẽnpı-á ápile.

²⁹ Nte Liyel wẽnpı-á ápile sè, á se tó yĩne à ne n sò ne, Liyel-á me á ki ne tãñ nópi sò; sépi nóno-á névye sè mo sãñne, képah náh pi wãrn vyõrle, képah náh pi dyèhle, à yĩne pé yẽgbẽ lékãmne? ³⁰ Té yé yah, névye-á tyi nóno pi soko ñpı-ńkẽ soko ñgbòle, Liyel náh tó me sépile n mo n kó. ³¹ Wãh we à képahle n yo, à me gbıyikı yó yah wilki sah, sò nê-á tukey ki n tuke n pi kékoyó névye pól yò, à yĩne gbı wèkile. A me dí yó yah wilki sah, nê-á ki po tukey mè tuke n pi, té pãh po tẽ ko mo, à ñ lékó yilki mo, à kéle á wèki ne, wãh ki fẽ tẽ.»

³² Képah tẽne, pãh fyò lékó yilkinmonó tyí noh, pé túkù tyah kóle Polele n ko. Túkù mó me n yo ñ tyí ne ríkẽ, sò yóle, à tó po ñ syı ñ wey mè yò pé tyí. ³³ Kãh pi sè, Pole me yal pé tnô. ³⁴ Nte ñ wey nóhpú túkù kyı kwro mo ñne, à pi Yesu yò sèpùle. Né-ñgbno nóno-á ríkẽne wẽne n tuke n mo, ñ tyi yahle n wah, pépi ney yó to sò me péle pé n ye Denisile, ànê sè yó tole pé n ye Damarisile, à tãhlı nósyó tyí.

* **17:19** 17:19 - Arewopasile, kènpın yó ye sò kéle, nê yó-á sò né-ñgbno wẽne n we n po, ñ tyi yahle n wah.

18

Pole Liyel wey yónóle Korēnti kwil

¹ Képah náh, Pole yal Atenı kwil, à yuku Korēnti kwil. ² Légbí pɔ yīne Wrome kwiltám yòtē dí Klode me Nsyifunɔ pól yal Wrome kwil. Káh pı sē, Nsyifu dí yó lésó me nénpó pè n ye Akilasıle. A dubi Pöte kwil. Nmo ànê ñ kyı Prisili me yal Wrome kwil, Yitalı sétáh yó, à sɔkɔ Korēnti kwil. Pole me kyı yīne pé póntwahno késánne nénpó, té kwɔɔ mo pé sɔkɔ. ³ Té pé pól sò me tò núkúle n pı, nê-á pı yèpye flo kóhnóle. Káh pı sē, Pole me té pé tyı pé tòle n pı wē tyı. ⁴ Té mı mı yòh sònó pólle, Pole sò me yáhkıle n yāh n pɔ Nsyifunɔle pé Liyel ní-ńsah wòkò sɔkɔ, me n yah n kò ne pé pépi ànê Kɔɔkı névye sònɔ vi mo.

⁵ Képah sɔkɔ, Silası ànê Timote wil Masedonı gběnyah à pɔ. Páh fyò pɔ de, Pole náh tò me tò yó ńtēne n pı né Liyel wey yónkònɔ ó náh. A sò me ké yahle n yo Nsyifunɔ tyı ne, Yesu-á Liyel yah tɔkɔ pı pwáhnmo-òle. ⁶ Nte Nsyifunɔ me kè yahle ñ tyı, té ñne n gbyɔ. Káh pı sē, à ñ wil flo kwɛr, té yo pé tyı ne, pé mónpunɔ kémú-á kı pı pé yēngbē tyıle, péwɔ vyāh náh me ké sɔkɔ. A tɔkɔ núkúnúkú tyı, páh kı pé yah mo névye ñnne, nónó náh pı Nsyifunɔle. ⁷ Képah sɔkɔ, té yal nénpó à sɔkɔ dí yó ñnne, nê-á pè n ye Tityusi-Nsyusitusile. Nsyifunɔ Liyel yó sē-ò ye sò ñne. N gbò sò me Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wòkò gbòpɔ sɔkɔ. ⁸ Nte Liyel ní-ńsah wòkò yòtē dí Krisipusi ànê ñ no pól sē Tē ñgbē Yesu yó. Korēnti kwil tǎn nónó tɔ-á sò me Pole weyne n nohnı, pé náhnáh sē Tē ñgbē yó, té wèlnwılkinó we ni sɔkɔ.

⁹⁻¹⁰ Képah tēne, sò yó lékâhne, Pole wékínó yó we, nê sɔkɔ-á Tē ñgbē yo ñ tyı ne: «Névye náhnáh kı n pı n pi ńmo tyıle kwil mē sɔkɔ. Képah ye, káh á vyāh vike n sah, yó n sɔkɔ ne n wekı, káh tíkí pı. Nmo me ále, ney náh fē ñ tē n tir n pi pólle.» ¹¹ Képah tēne, Pole tē, à yi núkú ànê ńwóló kénúkò pı Korēnti kwil, à nole n kwɔ Liyel weyne.

¹² Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ pɔ yuku wē tyı mo, à tyah Polele n fwo. Té légbíne, Kalyó ye lésó Akayı gběnyah yah tē-òle. Pé me Pole tē kyı ñ tyı tukey tükè-ńsah sɔkɔ, ¹³ té ne dí mē-á me névye yòle n yıkı, à péle n mo Liyel nínó gběntēnáh yó sɔkɔ, nê náh me núkúle pépi tyı kónsáhnóle. ¹⁴ Képah sɔkɔ, Pole-á me ne pé wey tɔkɔ, Kalyó me yo Nsyifunɔ tyı ne, káh sò me pı tyíkēkí, képah náh pı, tyípéké ñgbē yóle dí mē pı, páh náhkı tē noh pé tyı palle. ¹⁵ Nte páh se me yékâble n pı welɔ, ànê yni, ànê pé yēngbē tyı kónsáhnó yó té; képah-á me pépile n yah kè. Péwɔ náh fē sēnkó tukey tuke n pi ló! ¹⁶ Té me pé yal tukey tükè-ńsah sɔkɔ. ¹⁷ Képah sɔkɔ, Sositenı nê-á sò Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wòkò yah yètēne, pé pól tuke ñmo yó, à ñne n ko tukey tükè-ńsah sɔkɔ. Nte Kalyó náh dahbı wilki pé tyı ké sɔkɔ.

Pole syínyukunɔle Antyɔsyı kwil, Siri gběnyah sɔkɔ

¹⁸ Képah sɔkɔ, Pole tò wú à sèpın náhnáh pı Korēnti kwil. Képah náh, à wēkí ni Yesu yó sēpú tyı nénpó ne, páh kı pé syı yuku Siri gběnyah sɔkɔ ànê Prisili, ànê Akilasıle. Té à lésó me ñ vyāh tɔkɔ Liyel tyı. Káh pı sē,

wǎh pópó n sòkò, à kyi Sǎnkri kwil, à kyi n yò kye vyǎh tókónó mè yinne.*
 19 Képah náh, òmò, ànê Prisili, ànê Akilasí kyi de krótókè ògbè yó sòkò,
 à yal nénpó à kyi de Yefesí kwil. Pole me n kómú sah nénpó, té me sòkò
 Nsyifunò Liyel ní-risah wòkò sòkò, à kyi yáhkì yǎh péle. 20 Képah sòkò, pé
 kè yah kò n tyí ne òkè, à tó sèpìn yísyó pì pépile nénpó. Nte Pole náh fè
 syi. 21 Té me wèkì ni pé tyí, té ne òkè, Liyel-à kì fè syi, sò yóle, páh kì tó
 pé syi pò yah pé tyí. Té de krótókè ògbè sòkò Yefesí kwil, à sòkò.

22 Wǎh kyi tiki Sesarí kwil, à dòkò yuku Yerusalemí kwil, à kyi wèkì
 Yesu yò sèpú ònkì tyí. Wǎh wil nénpó, à n syi tiki yuku Antyosyí kwil, 23 à
 kyi té yah nénpó. Képah náh, à tó yal à kyi Kalasí gbènyah kwlo kò kò ànê
 Frisyi gbènyah kwlole, à nìsáh mò kò Yesu tó sáhpú sòkò.

Apolòsile Yefesí ànê Korènti kwil

24 Légbíne, Nsyifu dí yó pò Yefesí kwil. N yin ye sò Apolòsile, à dubi
 Alekisádrì kwil. A sò wey tyí yah we yíí, té à mó tó Liyel wey sèbéynó tyi
 pì yíí. 25 A lésò kwónó we Tè ògbè Yesu wèkì tyí yò, té me Yesu tyíle n
 yo, à kwónóle n pì ké wèkì yò, dékè sòkò n ni pòlle. Nte Nsyò ni sòkò
 wèlñwìlkinó ó ye sò à n pne. 26 Té sò yóle, wǎh tyah n wèkì nìsáhle
 Nsyifunò Liyel ní-risah wòkò sòkò sè, Prisili ànê Akilasí me n wey noh
 pò tye. Képah tène, té à ye yah kyi Yesu wèkì tyi yo wah yíí à syah, wǎh sò
 me nónó yíturi sòkò. 27 Képah náh, Akayi gbènyah sókónó sòno de Apolòsì
 sòkò. Yesu yò sèpú nónó-á sò me nénpó, pépi me ké sórè gbah mò n sòkò,
 té sèbéy wǎrkì tekì mò Yesu yò sèpú tyí Akayi gbènyah sòkò ne, Apolòsì-à
 kì yini té pé tyí, pé à tē ple. Wǎh kyi yini tē, Liyel gbò yò, n kyínó sò pì yíí
 yòre ògbène Yesu yò sèpú tyí Akayi gbènyah sòkò. 28 A sò me Liyel weyne
 n kar, à kéle n wèkì ne, Yesu-á Liyel yah tòkò pì pwáhnmo-òle. Tówú pól
 yí yah, n wey sò me gbìle kal Nsyifunò tyíle.

19

Pole yínintènole Yefesí kwil

1 Gbì nê-á sò Apolòsì me Korènti kwil, Pole sò me Asi gbènyah tley tǎntǎn
 kò kah, à kyi de Yefesí kwil sòkò. A kyi Yesu tó sáhpú yísyó we nénpó, 2 té
 pé piki yah ne òkè, páh sè Tè ògbè Yesu yò gbì nêne, pé se Liyel Mirki we
 ni? Pé me yo n tyí ne, pé náh Liyel Mirki yó rítè tyí yónó noh yah pòlle.
 3 Képah sòkò, Pole me pé piki yah ne, nte ni sòkò wèlñwìlkinó òkò nê se
 pé we ni? Pé me à syah ne, Nsyò tyí-á. 4 Képah sòkò, Pole tó n syi yo pé
 tyí ne, névyè nónó-á fè syi pé nno vi mò, pépi-á sò Nsyò n wel n wilki ni
 sòkò. Nte wǎh sò me n yo névyè tyí ne, nê-á kì n pò n pì péwò náhle, pé
 sè òmò yò; òmò nê-á Yesule. 5 No-á wèlò nòpi noh sè, pé me wèlñwìlkinó
 we ni sòkò Tè ògbè Yesu yin yò. 6 Pole me n gbàn sah pé yò té níri pì pé
 tyí, Liyel Mirki me tiki pé yò. Képah tène, pé tyah wénkákínóle n wèkì

* **18:18** 18.18 - Nsyifu ney-à sò n vyǎh tòkò Liyel tyí, à náh tó n yòle n kye, fíó n pò no ké tyénó
 tyí. Yah n te Yáhnó 6.1-21.

nónó-á pè nàh sè sàh,* té me Liyel tēntōnène n we n syi n yo névyè tyí.
7 Pól sò me népì gbōnimí kénkōle.

8 Képah soko, Pole sò me n de n pò Nsyifunò Liyel ní-rísah wòkò soko. A sò me n yāh n pò névyèle nìsāh soko Liyel tōrì tyí yò, pópó ñwóló tōnó. A sò me n tah sah ne, pé pé wey nóhpú sōnò vi mọ. 9 Nte tókù sò me pò nikisekókóle n pì, à yahle sēnóle ké yò, té me Tē ñgbē wēkì tyíle n yo n kọ tówú yí yah. Kāh pì sē, Pole me pè sah, té Yesu tò sáhpú tē soko pé yahle, à kyí yáhkìle n yāh péle sōmesó kārñ pì-rísah wòkò soko, nê-á Tiranusi tyíle. 10 A képah tē pì sē ye nínó, f́ó Nsyifunò ànê nónó nàh pì Nsyifunòle, té me Asi gbēnyah soko, pé pól Tē ñgbē wey we noh.

Seva dínpi tyipìni

11 Liyel sò me Pole tọkọ à gbìl tyísnóle n pì, 12 f́ó névyè pò tyah Pole flo ànê ñ myèhtùkènène n tọkọ n tũ n pò pé yámpú tyí, pè kō pè n de; ànê sètàn-à me nónó soko, sè n wil pé soko.

13 Té Nsyifunò yísyó sò me nónó tò-á sò sètàn yíninwìlkinkōnole névyè soko. Pépì tọ me kè yah tọkọ ne, pé Tē ñgbē Yesu yín tọkọ kéle n pì. Pè sò me n yo sètàn tyí ne, Yesu nê tyí-á Pole n ne n yo, ñmọ yín yò, ñkē sè wil.

14 Nsyifunò soko, sárká syínwìlkìpu yòtē nê-á pè n ye Sevale, ñmọ dínpi népì kwárnimi ye sò n pì képahle. 15 Nte pāh képah yo sē, sètò pè syah ne, pāh Yesule n pne, té tō pì névi dükù nê-á Polele. Nte pépì-á dò, nónó se pépile nì? 16 Képah tēne, sètò-á sò dí nê soko, à yuku mì pé soko, té tē we pé tyí kékékéyò. A pè pì yo, f́ó pè tọ wil wòkò mè soko à soko wil títile. 17 Képah soko, Nsyifunò nónó pól-á sò me Yefesì kwil, à tahlì nónó nàh pì Nsyifunòle, pāh yí mè noh, kè pì tìkìle pé pól tyí. Pè me tyah Tē ñgbē Yesu yinne n gbilki. 18 Té nónó-á sò pì Yesu yò sēpùle, pé nàhnàh pé tyítúkùní pínóle n yo n dal n mọ n pò tówú yí yah. 19 Képah soko, nónó-á sò me snèyne n pì, pé nàhnàh me pé snèy pì pì sébéynó tọkọ pò tuke mọ, à suke no pól yí yah. Pāh sébéy nòpì drọ kō yah, sè pì pól pló kèyò túkúrí pól kwlóle.† 20 Sē ye sò Liyel wey me tākìle n we, à n tō n mọ n yuku yahle Tē ñgbē gbò yò.

Fēkìno ñgbē nê-á pì Yefesì kwil

21 Tyi nòpì pínsokontenò nàh, Pole kè yah tọkọ ne, pāh kì kyí Masedonì gbēnyah ànê Akayi gbēnyah soko, té kì pyē yuku Yerusalemì kwil. A sò me kéle n yo tọle ne ñkē, pāh kì yini tē nēnpó, pāh yíne pé kyí Wrome kwil tọ soko. 22 Kāh pì sē, à me Timote ànê Yerasitì tekì mọ Masedonì gbēnyah soko, pépì nónó-á sò ñ yòhnìnmọpule. Té ñmọ wọ wù à sèpìn yísyó pì Asi gbēnyah soko.

23 Légbìne, fēkìno ñgbē yó pì Yefesì kwil, Tē ñgbē wēkì tyí soko. 24 Sán ywò-ò kètōndí yó lésò me pè n ye Demetriyusile. Kéne dí ñkēne tǎn vè yáryár yísyóle ne n ywò wárn vyọri pérpérle. Yefesì tǎn tò yúki nê-á pè n

* 19:6 19.6 - Yah n te 2.4. † 19:19 19.19 - Légbìne, pól pló kèyò túkúrí pól kwló (50 000) kì sò fē népì gbōnkenúkò kénkò tò pínó pól dyah ye gbām soko.

ye Artemisile, kẹ́pah wàkò kètònó ye níkěne à n ne n ywò. Té ò tònṣibí sò me pólè n we yíí ò tyí, tò mè pínó sòkò. ²⁵ Sò yóle, à ò tònṣibí pól ye tuke, à tahl ò tò dùkù pípú pól tyí. Kẹ́pah tẹ̀ne, té yo pé tyí ne níkě, pé kódíbí, pé pól-á kẹ̀ pí yíí ne páh me yórele n we n yíí pé tò mè pínó sòkò. ²⁶ Nte dí nê-á pè n ye Polele, wáh me pò tir nêne n pí, páh se me kéle n nohní, té me kéle n yah té. Kéne Pole-á me névyele n kwò ne níkě, fal fal tǎnne, névyè gběnpúnò yí-á séle, yò náh me sé tyí. Kéne wey mè nítě-á me névyè náhnáh yò yíkí Yefesí kwil. Té kẹ̀ náh se tò me yín kẹ́pah ó tyí, níkě káh me Asi gběnyah kwilo kan pól névyè yóle n yíkí. ²⁷ Kàh yò sòkò sě, yí mè-á kí n syah pépí pí pí tǒle n yíkí dé! Kẹ̀ náh se tò n yín n pí kẹ́pah ó tyí, pé fal fal tò yúki Artemisi wàkò náh tò n mọ̀ n kò n pí pólle. Gbílkinó nê-á sò me n sah tò mè yò, káh kí yín mọ̀. Té kẹ́pah-á mó tǒ Asi gběnyah névyè pól ànè kẹ̀kọ́yó névyè pól me n gbilki.

²⁸ Demetriyusi-á fyò kéne welo yo névyè noh sě, pé fòkò kah vyáh. Pè me tyah yo tú wòhòh ne níkě, pépí Yefesí tǎn Artemisi tẹ̀ wò kénkò náh me. ²⁹ Píntũno mè yínṣò kwil pól tǒ. Té Masedoní gběnyah tǎn nẹ́pí ními yísyó to sò yuku Polele ò kóló sòkò Yefesí kwil. Pé sòkò núkú yín ye Kayusile, ní-ò yín me Arisitarkile. Kẹ́pah tẹ̀ne, no núkú wě tyí mọ̀, à to tuke nẹ́pí ními nọ́pí yò, à pè tẹ̀ yorí sòkò pé tówú tükè-nsah sòkò. ³⁰ Kẹ́pah sòkò, Pole sò me ké tyí ne, pé kyí pé yò wilki mọ̀ tówú tyí. Nte Yesu tò sǎhpú me kẹ̀ yahle ò tyí. ³¹ Asi gběnyah né-ngbno yísyó to sò me, nónó-á sò Pole kódíbíle. Pépí to me tẹ̀ntò mọ̀ ò tyí, à à vi mọ̀ ne, à káh n kyí tówú tükè-nsah mè sòkò.

³² Té légbíne, tówú mè névyè pól sò me weki fẹ̀ki tú wòhòh, té pé pól tyíyónónó mó tǒ me sé tyí tyíle. Káh pí sě, kẹ̀ pí fẹ̀kínóle. Névyè kan nítě náh sò me pé pónó yò pí. ³³ Nsyifu dí yó to sò me pè n ye Alekisádrele. Pé no Nsyifunò me òmọ̀ kurki mọ̀ kyí sah tówú yah tǎnne ne, à yo ké sòkò. Kẹ́pah sòkò, Alekisádre me ò gbò pí mọ̀ tówú tyí. A sò me ké tyí ne, pé pé no Nsyifunò vyáh syí. ³⁴ Nte tówú-á fyò pò n pí ké sòkò ne Nsyifu ney-á òne, pé pól núkú tǒ tyah yo mọ̀ tú wě yò wòhòh ne níkě, pépí Yefesí tǎn Artemisi tẹ̀ wò kénkò náh me! Pè kẹ́pah tẹ̀ yo tú sě, pópó kẹ̀ syí pò n no lérínó nínó kénkò tyí.

³⁵ Nte ké tyé-nsah, kwil sébéy wárki-ò díṣ pò tẹ̀ we pè yín mọ̀. Kẹ́pah sòkò, té me ne níkě, Yefesí tǎn, névyè pól-á pí ne, Yefesí kwil-á n syíkí pépí fal fal tò òngbè Artemisi wàkòle, ànè ké tǎhsè nê-á wil yínyò à pò syíkí. ³⁶ Ké kǒlì-ò náh me pólle. Kẹ́pah-á, pè pé nno vi. Pè káh tir yó nítě pí sònyah-níkěne. ³⁷ Díbí nónó-á pè tẹ̀ pò ásò, pè náh tir yó pí de pépí tò wàkò tyí, pè náh se mó tǒ yo de pé fal fal tò yúki mè tyí. ³⁸ Nte káh kí me pí ònì me pí de Demetriyusi ànè ò tò pímú tyí, tukey tükènò yòhnì-á me, tukey tükèpú mó tǒ me. Pè kyí n tókò tẹ̀ kò pépí tyí kẹ̀. ³⁹ Té tyi yísyó to-à kí se tǒ me pé tyí wah wah tẹ̀ne, páh kí fẹ̀ pò sé yah yo kwil névyè tuke mọ̀ sòle. ⁴⁰ Páh yékáb nê sòkò kweyne yò, tir yó nítě se me pé tyí, pé kí fẹ̀ we

‡ 19:35 19.35 - Kwil sébéy wárki-ò dí nê tyí-á n yo ásò sòkò yò, né-ngbè ye sò òne kwil mè sòkò.

yo yékâb mè yôle ni? Képah-á, páh kɪ n to n kɔ̀ yò, páh kɪ pɔ̀ n syah n tɔ̀ko péle n kɔ̀ dé!§ 41 Welo nópi yóntenɔ̀ náh, à névye kɔ̀ pè karkɪ.

20

Pole yúkúnóle Masedonɪ ànê Kresɪ gběnyah sɔ̀ko

1 Tê fěkinó mè-á pɔ̀ yīn mɔ̀ gbí nêne, Pole me Yesu tò sáhpú ye tuke, à sóré mɔ̀ pé sɔ̀ko, té wěkì ni pé tyí, à sɔ̀ko Masedonɪ gběnyah sɔ̀ko. 2 A kéne gběnyah pól kɔ̀ kɔ̀, à sóré yah mɔ̀ kɔ̀ náhnáh Yesu yò sěpú sɔ̀ko. Wáh yal nénpó, à sɔ̀ko Kresɪ gběnyah,* 3 à kyɪ níwóló tónó pɪ nénpó. Képah náh, wáh pɔ̀ ñ vi ne, pé de krótókè ñgbě sɔ̀ko, pé yal n yuku Siri gběnyah sɔ̀ko, à kè we noh ne, Nsyifunɔ̀-á me ñne n plɔ̀ pèkè yóle. Káh pɪ sě, à kè yah tɔ̀ko ne páh kɪ pé syɪ syɔ̀ Masedonɪ gběnyahle. 4 Tê nónó-á sò Pole wěkì kómúne, pépi we yò: Sopaterɪ nê-á n wil Bere kwil, té ñ sú yīn me Pirusile, ñmɔ̀ sò me, à tahlɪ Arisitarkɪ, ànê Sekūdusi tyí, pépi nónó-á n wil Tesaloniki kwil, ànê Kayusile, nê-á n wil Derɪbɪ kwil, ànê Tisyikilɪ, ànê Torofimine, pépi nónó-á n wil Asɪ gběnyah sɔ̀ko, à tahlɪ Timote tyí. 5 Pépi me sɔ̀ko ápi yahle, à kyɪ ále n syɪkɪ Turasɪ kwil. 6 Búrɪn sě-ñkě syáh syáhnsɔ̀kontenɔ̀ náh, ápi wɔ̀ mó kyɪ de krótókè ñgbě yó sɔ̀ko Filipi kwil, à pé nyáh sò. Á sèp̃n kwâl pɪ té pyě de á no tnô Turasɪ kwil. Képah tēne, á tē nénpó à sèp̃n kwárnino pɪ.

Pole-á Yetiki lékó yilki mɔ̀ sɔ̀ Liyel gbò yò, Turasɪ kwil

7 Yòh wró gb̃ỹikì gben sòle,† á lésò me tuke mɔ̀ Tē ñgbě yòke yò yīnne, té Pole me yáhkile n yáh tówúle. A kɪ sò n yal n pi ñndalle Turasɪ kwil. Káh pɪ sě, à Liyel wey yo mo pé tyí, pópó à pɔ̀ nɔ̀ tyah tónó tyí. 8 Tê á pól sò me tükènmɔ̀nɔ̀le gběnt̃n yò wòkò tɔ̀-ò sɔ̀ko, té fòtnónó me tũnsàhnóle pípi ké sɔ̀ko. 9 Kètēnp̃ikì yó tɔ̀ sò me ále pè n ye Yetikile. Nmɔ̀ sò me kɔ̀ tē fñet̃ir vyáh yò. Dò, doy pɔ̀ mɪ ñ sɔ̀ko. Nte Pole Liyel wey yò-á sò me ko sě, à pɔ̀ dɔ̀, té tē syi yīnyò wòkò tɔ̀-ò sɔ̀ko, fɔ̀sò à pɔ̀ syɪkɪ sètáh. Páh pópó pɔ̀ ne pé à yilki sah, pé à we kúnóle. 10 Képah tēne, Pole tɔ̀ tiki pɔ̀, té ko à yò ñ gb̃án sɔ̀ko, té yo pé tyí ne: «Yé káh n ye yé yáh-ńsah tye; à me min sɔ̀ko.» 11 Képah náh, à ñ syɪ dɔ̀ko yuku nt̃ò, pé kyɪ Tē ñgbě yòke yò wě tyí, té t̃ò yò sɔ̀ko Liyel wey yónóle, pópó à pɔ̀ nɔ̀ tyah dal gbí tyí, té à pyě sɔ̀ko. 12 Képah sɔ̀ko, no me Yetiki tē sɔ̀ko ñ vile krémkrém ñ gbò. Yí mè pɪ yīl̃ nɪ déno ñgběne no pól tyí.

Pole wíl̃nóle Turasɪ kwil, à yuku Miletɪ kwil sɔ̀ko

13 Pole sò kè yah tɔ̀ko, à sɔ̀ko Asɔ̀sɪ kwil sɔ̀ko, gbáhkì yò. A sò ne ápi pé yah yohnɪ nénpó, á pé twah. Káh pɪ sě, ápi me de krótókè ñgbě sɔ̀ko, à mɔ̀ ñ yahle à kyɪ ñne n syɪkɪ nénpó, ñ twah yīnne. 14 Wáh pɔ̀ de, á pól de krótókè sɔ̀ko, à yò sɔ̀ko à kyɪ yīn Mitilenɪ kwil. 15 Képah náh, á t̃ò yò sɔ̀ko.

§ 19:40 19.40 - Yòtām nónó-á Wrome tãne, pépi tyí ye pè n yo ásò sɔ̀ko ne, páh kɪ n to n kɔ̀, páh kɪ pɔ̀ n syah n tɔ̀ko péle n kɔ̀. * 20:2 20.2 - Kresɪ nê tyí-á n yo yò, ké yīn ye t̃ò Akayile. Yah n te 19.21. † 20:7 20.7 - Yòh wró gb̃ỹikì gben nê tyí-á yo ásò sɔ̀ko yò, tükù me n sò ne samidi-á, tükù mó me n sò ne dimansyi-á.

Ké sèpìn ní-ò sòlè, á kyí yíni tẽ gběnyah yó yèsreyne pè n ye Kyole, pne yo nyó. Ké sèpìn t̄-ò sòlè, á kyí sòkò gběnyah yó gbòpò pè n ye Samosele, pne yo nyó. Ké sèpìn rýáh-ò sòlè, á pyě yíni tẽ Miletí kwil. ¹⁶ Té Pole sò me sàlnó sòkò ne kàh kɪ fẽ n pɪ n pi, pé ne me Yerusalemí kwil Pántekotí syáh syah sòlè. Képah ye à k̄ò à ȳò sòkò, à náh sȳò Yefesí kwille. A sò p̄í ne páh kɪ de nénp̄ó, pé náh we n wil n pi súú Asi gběnyah sòkò.

Pole-á v̄inm̄on̄o n̄ene Yesu ȳò s̄épú yah t̄ám k̄ò Yefesí kwil

¹⁷ Képah sòkò, Pole tẽ Miletí kwil, té t̄ent̄ò m̄o Yefesí kwil Yesu ȳò s̄épú yah t̄ám tyí ne pè p̄o. ¹⁸ Páh p̄o yíni tẽ ñ t̄n̄ò, à yo pé tyí ne: «À t̄okò ñm̄o p̄o s̄ò tyí Asi gběnyah sòkò, máh me n pɪ s̄ò gb̄ím̄egb̄í yé wr̄ó, yé se kéle n pne té. ¹⁹ Mé t̄ò pɪ T̄ẽ ñgb̄ẽ tyí gbl̄óy t̄ik̄inm̄on̄o k̄egbɪ sòkò, à yéfi kwe. Té Nsyifun̄o t̄o me vi ní náh gbáhyí nahnáh sòkò, à yèvyáhr̄i nahnáhle ní yíni tẽ. ²⁰ Nte yé se p̄í ne, mé náh tir yó ñt̄ẽ w̄òbɪ yéle n̄é-á kɪ fẽ yé tyí pekɪ n pi té. Mé sò me sé p̄ollè n yo yé tyí, té me yéle n kwo t̄ówú t̄uk̄è-ñt̄àn sòkò àn̄é yé gb̄èn t̄o sòkò. ²¹ Mé k̄è yo k̄ò Nsyifun̄o àn̄é K̄rekɪ névyè t̄o tyí ne, pé pé nno vi m̄o, pè mó s̄ẽ ápi T̄ẽ ñgb̄ẽ Yesu ȳò.

²² Nte n̄úkúnúkú, Liyel Mirki we ní kyí m̄o mé n sòkò Yerusalemí kwil yò. Mé náh p̄í tir n̄é t̄ẽ w̄o-á kɪ kyí ní yíni n t̄ẽ n pi n̄énp̄ó. ²³ Máh n̄é t̄ẽ w̄ole n pne, máh de kwil n̄é sòkò, Liyel Mirki r̄ík̄ene kéle n w̄ekɪ ne, w̄òk̄onp̄ek̄è sòkò déno àn̄é yèvyáhr̄i-á me ní sȳkɪ t̄ẽ. ²⁴ Nte sépinó pól sòkò, ní gbl̄óy min t̄ẽ tyí náh me tah ní tyí p̄ollè. Mé náh me kéle n m̄o n k̄ò kwáht̄áhle. Tir n̄é tyí-á me tah ní tyí, képah ye pɪ ní t̄ò p̄int̄enole; t̄ò n̄é-á T̄ẽ ñgb̄ẽ dahbɪ ní gb̄ò sòkò ne mé N̄iv̄in̄i t̄irle n yo n k̄ò Liyel p̄èp̄orɪ tyí sòkò.

²⁵ Nte n̄úkúnúkú, mé p̄í ne máh sȳò yépi n̄onó pól tyí à Liyel t̄órí tyí yo k̄ò, yé náh t̄ò ní we n yah n pi. ²⁶⁻²⁷ Nte mé náh yé w̄òbɪ Liyel dyo ȳíi tir yó ñt̄ene, mé ye sé pól yo sòkò yé tyí. Képah ye, mé kéle n yo n dal n m̄o yé tyí kweyne ne, yé sòkò ney n̄é-á kɪ se t̄ò m̄o pu, ké k̄émú náh n pɪ n pi ñm̄o tyíle.

²⁸ Yé yé gbl̄óy t̄énó ple, yé mó Liyel yíp̄èȳ† t̄énó ple, Liyel Mirki-á yé sah sépi n̄onó yò ne, yé séle n t̄ẽ ple. Sépi ye Yesu ȳò s̄épú t̄ink̄ile, Liyel-á n̄onó pɪ ñ tyíle ñ p̄idí t̄ò kw̄énó gb̄ò yò.

²⁹ Mé p̄í ne, ñm̄o s̄ók̄ont̄en̄o náh, névyè ȳísȳó-á kɪ p̄o de yé wr̄ó gb̄enk̄ép̄el tyí k̄òle, kɪ yényèh pɪ yíp̄èȳ sòkò. ³⁰ Té yépi ñt̄ẽ sòkò, névyè t̄úkú kɪ p̄o yuku tyah m̄in̄i w̄el̄ole n yo, kɪ Yesu t̄ò s̄áhp̄ú ȳò ȳkɪ, pè k̄ò pè kɪ pé s̄ò t̄ẽ. ³¹ Káh pɪ s̄ẽ, yé yé gbl̄óyne n kyom̄i, yé mó yé dyo sah ne n k̄wne ne, máh l̄és̄ò yé k̄w̄o ye t̄ónó, ké l̄ék̄áh ké gb̄int̄ò, à v̄inm̄on̄ole yé n̄énúkú n̄úkú pól k̄ò. Té k̄èȳáhle ní yéfi ñt̄ẽ n kwe ké tyí sòkò.

³² Té n̄úkúnúkú, mé yéle n dahbɪ Liyel àn̄é ñ p̄èp̄orɪ wey gb̄ò sòkò. T̄áhkɪ me ñm̄o sòkò kɪ fẽ yé k̄ò yé kɪ yuku yahle ñm̄o ȳò s̄énó sòkò, té wáh ñ vyáhle yé k̄ò ñ p̄èp̄orɪ n̄é tyí sòkò, yé kɪ k̄è we w̄ẽ tyí àn̄é n̄onó pól-á me Liyel tyí yò ñ ȳò s̄énó ȳinne.

³³ Mé náh p̄ó, àn̄é s̄án, àn̄é fl̄o yah k̄ò ñn̄i yó ñt̄ẽ tyí. ³⁴ Yé pól p̄í ne, máh t̄ò pɪ ní gb̄anne à ȳin ní gbl̄óy ȳinn̄óle, àn̄é ní kómú t̄o ȳinn̄óle k̄è.

† 20:28 20.28 - Liyel yíp̄èȳ n̄onó tyí-á n yo ás̄ò sòkò yò, Yesu ȳò s̄épú ye pè n ye.

³⁵ Mé kéle yé wěki tyi pól soko ne, sě-á névi yĩne à tòle n pi, à kwáhle n we à yám tǎnne n yohnu n mo, à mó òn dya sah ne n kwne Tě ògbě Yesu wey mè tyíle wáh nê yo ne ríkě, sām-á me kónó soko, à kal wénsyinole.»

³⁶ Pole-á welo nópi yo po tye, à kuku yĩn péle wě tyí, pé pól Liyel ni.
³⁷⁻³⁸ Té Pole sò yo pé tyí ne, pé náh tǒ pé yèpo we n yah n pi pólle. Képah soko, pé pól tyah òne n poru n tē n po à n weki òn tyí, té n gbo yèkworì tē tyí. Képah náh, pé kyì à tekì mo, fòó krótókè tókó-ńsah soko.

21

Pole dókónyukunole Yerusalemi kwil

¹ Képah soko, áyáh po we yal pé tyí, á de krótókè ògbě yó soko, à yó soko gběnyah yó soko pé n ye Kosele, pne yo niyó. Á náh kwó dah fí yó rítě soko. Ké dǐndalle, á yó soko gběnyah yó soko pé n ye Wrodesile, pne yo niyó. Áyáh wil nénpó, á yuku Patara kwil soko. ² Á kyì yĩne krótókè ògbě yóle, kè me n yuku Fenisi gběnyah soko. Á me de ké soko, à soko. ³ Á kyì syó yúkey gběnyah yóle pé n ye Syiprile, pne yo niyó, fòó á ké yó rítěne n yah. Nte á me kè mo á gběyĩnè sòle, té á yah mo Siri gběnyahle, à kyì tiki ké kwil yó soko pé n ye Tirile. Krótókè mè vyó kì sò n tiki n mo n pi nénpó. ⁴ Képah soko, áyáh kyì Yesu tǒ sáhpú nónó we nénpó, á tē péle à sèpìn kwárnino pi. Té kéne sèpìn soko, Yesu tǒ sáhpú kè yo Pole tyí Liyel Mirki gbò yó ne, à káh doko yuku Yerusalemi kwil.* ⁵ Nte sèpìn kwárnino nópi-á fyó soko, á tǒ kyì yó soko á kólóle. Áyáh n soko, díbí, ànê syó, ànê wěnpì pól kyì á gbáhkì wilki mo kwil náh tǐnne, yóngbalı soko. Á pól me á gbètukuno di nénpó, à Liyel ni péle wě tyí. ⁶ Képah náh, á weki wě tyí, té wě fin mo. Á tékínmopu nópi me pé syı soko pé tǐnne. Api me tǒ de krótókè mè soko ⁷ à yal Tiri kwil soko, pópó à kyì de kwil yó soko pé n ye Pitolemayisile. Nénpó soko ye á krótókè soko kólól yĩn mo. Á me wil krótókè soko, à kyì yah weki kó Yesu yó sèpú tyí kwil niyó, té gbìyìkì nùkú pi péle.

⁸ Ké dǐndalle, á po yó soko á kólóle, à soko Sesarı kwil. Áyáh yĩni tē nénpó, á kyì twah Filipi tyí, nê-á Nìvìnì tir yó-òle. Népi kwárnimi† nónó-á lésò pé yah wilki Yerusalemi soko, à pi Yesu tēntǒ névyè yòhnìnmpule, pépi soko ney yó ye sò òne. ⁹ Té syónpi népi ònyèh sò me òn tyí, pé náh díbí tyí pĩ. Kéne syónpi sò Liyel tēntǒnène n syi n yo. ¹⁰ Képah soko, á me sèpìn yısyó pi nénpó. Á me nénpó, té Liyel tēntǒ syıno-ò yó to wil Nsyude gběnyah, à po á we. Pé òne n ye Akabusile. ¹¹ Wáh po á we, à Pole kó toko, à òn gblöy gbyèh ànê òn gbàn pukubi kéle, té ne, Liyel Mirki-á yo ne ríkě, sǒ-á pé pukubi pé gblöyne, sēntē-á Nsyifunó kì n pukubi n pi kó mè nētēne Yerusalemi kwil, té kì òn gbàh de mo névyè kó, nónó náh pi Nsyifunole. ¹² Képah tēne, áyáh welo nópi noh sē, à tahlı Yesu yó sèpú nónó-á sò me Sesarı kwil, ápi pól Polele n ni ne, à káh doko yuku Yerusalemi soko. ¹³ Nte Pole me yo á tyí ne, sǒ se pi, té á n gbo, à n yah n kó yèkworì mó-ńsahle pé soko ni? Nkě, káh kì sǒ yĩn-ńkēne pé púkúbinó ó tyí, té pé ku rítēne

* 21:4 21.4 - Yah n te 20.22-24. † 21:8 21.8 - Yah n te 6.5 ; 8.5.

Yesu yínnè Yerusalemú sòkò, páh kè fě syi. ¹⁴ Té áyáh ò sǒnò vi mǒ kwlo sě, á yal mǒ ò gbáhtǎnǒle, té ne, Liyel dyo dyo tě ó pì!

¹⁵ Áyáh sèpìn nǒpì pì pǒ n dal mǒ, á á vi, té wěkì tě, à dǒkò yuku Yerusalemú sòkò. ¹⁶ Té Sesarú kwil Yesu tò sáhpú yísyó me á sò tě. Pépi me á tě yuku dí yó ònnè pè n ye Mnasǒnè. A sǒ n wil gběnyah yó sòkò pè n ye Syiprile, pne yó niyó. A sǒ yíne à twah òmǒ tyí. Kéne díne, Yesu tò sáh-ò ye sǒ ònne di mónǒle.

Pole kyínyahnǒle Nsyaki tyí

¹⁷ Képah sòkò, áyáh kyi yíni tě Yerusalemú kwil, Yesu yǒ sěpú me á tǒ sah tě òvìnì sòkò. ¹⁸ Ké dǐndalle, Pole sòkò ále Nsyaki ònnè, rýáh sòkò-á sǒ Yesu yǒ sěpú ònkì yah tǎm tǒ me tǔkènmǒnǒle pé tǒó. ¹⁹ Wǎh kyi de, à wěkì pé tyí, té Liyel-á à tǒkò à tyi nónó pì névyè wró, nónó náh pì Nsyifunǒle, à me sé pól yo wah pé tyí pnépné. ²⁰ Páh képah noh sě, pè Liyel gbilki, té me yo Pole tyí ne, pé yúnpi Pole, à kó me n yah Nsyifunǒ nékwińkì sě Yesu yǒ nǐ? Nkě, páh me Moyisi tyi kǒnsǎhnǒ wěkìle n kǒ n yíí pé pǒlle dé! ²¹ Nte à yah, no-á me nène n yo ò tyí sòkò; páh me n yo ne, Nsyifunǒ nónó pól-á me karkú tě tě kǒ nékáhbí wró, wǎh me péle n kwǒ ne níké, pè pé syi Moyisi tyi kǒnsǎhnǒ náh. Wǎh me n yo pé tyí ne, pè káh tǒ pé wěnpile n kǒ, ànè pè káh tǒ Nsyifunǒ wǎlle n kǒ. ²² Té páh kǐ se mó tǒ ò pónó noh n pi. Núkúnúkú, sǒ se pé kǐ pì nǐ? ²³ Nkě, páh kǐ nê yo n pi ò tyí, à képah pì. Díbí nǐpì òyêh-á me ásò, nónó-á pé vyǎhle Liyel kǒ, té kǐ ké tyi pì n pi. ²⁴ Nkě, à pè tě sòkò, òmǒ ànè pépi kyi ké tyi pì pé gblǒy tǒ sah Liyel yah, òmǒ mó yín pé ywǒ kyénó sárká gbǒnwílkìle. Képah sòkò, no pól-á kǐ pǐ ne, páh tyi nónóne n nohnǐ ò tyí sòkò, gblǒ náh séle, òmǒ níte tǒ-á me n kǒ Moyisi tyi kǒnsǎhnǒ wěkì yǒ. ²⁵ Nte nónó tě wǒ náh pì Nsyifunǒle, té vi mǒ pì Yesu yǒ sěpúle, páh nê yah tǒkò, páh kè wǎrkú tǔkǐ mǒ te pé tyí ne: Pè pé gblǒyne n tě sǎh fálnǒ yile, ànè fǒfíkìle, ànè tǒ kwé-ríkè kwáhkókè kǒle, ànè tǒne. ²⁶ Képah sòkò, dǐndalle Pole díbí nǒpì tě pè sòkò wě tyí, à kyi pé gblǒy tǒ sah. Képah náh, à de Liyel ní-ńsah gbǒ sòkò. Té sǒ nê-á pé gblǒy tǒnsǎhnǒ sèpìn kǐ tǔ, té pè kǐ sárká wilki n pi pé nénúkú núkú pól yín yǒ, à me ké gbǐyíkì yo nénpó.

Pole tǎnǒle Liyel ní-ńsah gbǒ sòkò

²⁷ Té sèpìn kwǎrninǒ nǒpì tyénó sòkò, Nsyifunǒ nónó-á n wil Asi gběnyah sòkò, pè Pole wè Liyel ní-ńsah gbǒ sòkò. Pè me tǒwú pól kurki mǒ ò yǒ, té à tě. ²⁸ Pè sǒ me gbo mǒ tǔ ne níké, Yisrayel tǎn, pè pé yohnǐ n mǒ oo! Pè yah dí mène, òmǒ-á n yo n yíkì pépi Nsyifunǒ tyíle ywǒ ywǒ pól sòkò, ànè tyi kǒnsǎhnǒ tyíle, ànè Liyel ní-ńsah gbǒ tyíle. A wil képah sòkò, névyè nónó náh pì Nsyifunǒle, wǎh pè tě de Liyel ní-ńsah gbǒ sòkò. Liyel tyah mè níte dél kó à pì yǒ nǐ? ²⁹ Té Torofimi nê-á n wil Yefesú kwil, òmǒ ye lésǒ pè wè ànè Polele wě tyí kwil niyó sòkò. Képah ye, pè núkú wè ne, Pole-á à tě de Liyel ní-ńsah gbǒ sòkò. ³⁰ Kǎh pì sě, kwil fěkú. Névyè me to wil ywǒ ywǒ pǒlle, à pǒ. Pè me Pole tě yǒrǐ wil Liyel ní-ńsah gbǒ náhle, té núkú ké yey vike. ³¹ Gbí nê-á sǒ pè me n yah n kǒ Pole kǒnmǒ-ńsahle, Wrome

tân sràsyíbí yòtē ñgbě kè we noh ne, Yerusalemi kwil pól-á me fĕkìnóle. ³² Nénpó swò, à nùkú sràsyíbí ye tuke ànê sràsyíbí yòtāmne, té to sòko péle tówú mè mé-ńsah sòko. Té tówú mè-á fyò sràsyíbí yòtē ñgbě mè we à n pi ànê sràsyíbile, pè nùkú yal mọ Pole kònóle. ³³ Képah sòko, sràsyíbí yòtē ñgbě me nọ de Polele, à à tē, té ne, pè à pukubi kéló pló nínóle. Té piki yah ne, nédúkú nê se ñne, ànê tir nê se à pi ni? ³⁴ Nte tówú mè névye pól yuku yo mọ tũ wē yò pé tyíyónónole sé tyí tyíle. Káh pi sē, sràsyíbí yòtē ñgbě mè náh fĕ tē ké yò pí. Képah sòko, à ne sràsyíbí Pole tē kyí dah mọ pé wòkò ñgbě sòko. ³⁵⁻³⁶ Páh kyí yīni tē wòkò ñgbě mè yah, té Pole tyah n dọko ké sùndọko-ńtán yò, no pól ñ sò tē me gbo mọ tũ ne, pè à ko mọ oo, pè à ko mọ! No-á Polele n kah n yĭki n kō sē, sràsyíbí kwlo pè à yò sòko.

Pole-á ñ vyāh kōli sō

³⁷ Té gbí nê-á pè n tyah dénóle wòkò mè sòko, Pole me yòtē ñgbě mè syah ne, pé se ki fĕ tir yó yo ñ tyí ni? Yòtē dí ne, è, té wāh Kreki weyne n nohni kè! ³⁸ Nkē, Yesiyipti kwil dí nê-á fĕkìnó pi sē yò sē yò, à tyínyéh pípu népí keyò nínó (4 000) tē sòko gběnni sòko, tē náh ñmole kè. ³⁹ Képah sòko, Pole à syah ne, Nsyifu ney-á péwòle, pé dúbí-ńsah tótó-á Tarsı kwille, Silisi gběnyah sòko. Pé dúbí-ńsah kwil mè yīn-á me wīlnóle. Nkē, à ñ gblóy ye, à mó ye pé kō pé yo mọ no tyí. ⁴⁰ Sràsyíbí yòtē ñgbě me ké wĕkile à kō. Képah tēne, Pole yuku yīn sùndọko-ńtán yò, té ñ gbò pi mọ no tyí, pè me yīn súmm. A me tyah n wĕki pé tyí Yebre wey[‡] sòko ne ñkē:

22

1 «Ñ súbí ànê ní yúnpyé, yé yé gblóy ye, yè mó noh ní tyí, nê-á mé ki yo ki ní vyāh kōli n pi yé tyí.» ² Képah sòko, páh Pole we à n wĕki pé tyí Yebre wey sòko sē, tyah tō gbah pi súmm. ³ A me yo pé tyí ne: «Nsyifu ney ye ñmole. Mé dubi Tarsı kwil, Silisi gběnyah sòko. Nte Yerusalemi kwil mè sòko ye mé kyāh yò. Té Kamalyehi ye sò kwò ñne. A ní kwò yīí á náh tãn tyi kònsáhnó wälle. Mé sò me gbah tē yīí Liyel yò sēnó sòko, sō-á yéle ké sòko kweyne yò. ⁴ Mé Yesu yò sēpú fōh, fósó à pé tókù ko mọ. Mé pé díbí ànê pé syó tókùle n tē n pukubi n dah n mọ n pọ wòkònpèké sòko. ⁵ Sárká syinwilkipu yòtē ñgbě ànê Nsyifuno yèwàhni pól ki fĕ pi ní taryòle ké sòko. Pépi ríté tyí ye lésó mé we syi sébéynóle ne mé kyí á no Nsyifuno kō Damasi kwil, mé mó Yesu yò sēpú we n tē n pukubi nónó-á me nénpó, mé pọ péle Yerusalemi sòko, mé pọ pè fōh.

⁶ Képah sòko, máh me wĕkì yò, té me de n te Damasi kwille, kyòo yó nùkú wil yīnyò sòko gbìntòle, à pọ kwe ní yò pĕrr à ní mọ gbí. ⁷ Káh pi sē, mé yò syiki sétáh, té yīnpó yó noh nê-á me n yo ní tyí ne: «Sole, Sole, kwāh nê pi té á ñne n fōh sē?» ⁸ Mé me piki yah ne, nê se ñmole ni, Tē ñgbě? Kéne yīnpó tō ké syi yo ní tyí ne: «Nasareti kwil Yesu ye ñmole, nê-á á n fōh.» ⁹ Képah sòko, máh sò me wĕkì yò ànê nónóne, pépi tó sò kyòo mè we; té nê-á n yo n mọ ní tyí, pè náh tē wọ wey noh. ¹⁰ Mé me piki yah ne, tir nê se mé yīne mé pi ni, Tē ñgbě? A me yo ní tyí ne: «Yuku n de Damasi

[‡] 21:40 21.40 - Nsyifuno wey ye sò Yebre weyne.

kwil. Té wáh yíne n̄ tyi nónó pól pɪ, pè kɪ sè yo n̄ syah.» ¹¹ Nte kyòo mè pikínò sò me ní yí wò. Káh pɪ sɛ, áyáh me wě̀kì yò ànê nónónè, pépi me ní gbò sòkò tɛ, à de Damastú kwil.

¹² Té dí yó lésò me nénpò pè n ye Ananiyasile. Kéne dí sò me Liyel wě̀kì tɛ̀nò ple, me n̄ tyi kònsàhnòle n pɪ sé wàl yò. Nsyifunò nónó pól-á sò me nénpò, pé pól sò me n̄ yíngbìle n yo. ¹³ N̄mò me pò n̄mò t̄nò, té yo ní tyí ne: <N̄ yúnpi Sole, fɛ ne n yah n̄t̄ò.> Wáh yo sɛ, nénpò swò ní yí yíkɪ, mé me à we. ¹⁴ Képah sòkò, à me yo ní tyí ne: <Liyel nê-á á náh t̄n̄ n gbilki, n̄mò ye n̄ yah t̄kò ne á pé dyò yíne n pne, ànê á pé t̄n̄pɪ négbì* we yíne, á mó n̄ vyāh wey noh. ¹⁵ Képah ye, wáh tyi nónó we, té tyi nónó noh Liyel t̄n̄pɪ négbì tyí sòkò, á kɪ n pɪ n pi sé yónwāh-òle no pól yí yah. ¹⁶ Káh pɪ sɛ, n̄kúnúkú káh n t̄n̄ n t̄n̄ n m̄o. Yuku, á yíne wèlnwilkínòle n̄ sòkò, á tyípèl mó yò m̄o n̄ k̄ò, Tɛ̀ n̄gbɛ̀ Yesu yin yéngbonò sòkò.>

¹⁷ Képah náh, mé ní syi sòkò Yerusalemú kwil. Té sò yóle, máh me nírīle n pɪ Liyel ní-nsah gbò sòkò, Liyel wě̀kínò yóle ní wě̀kì. ¹⁸ Mé Tɛ̀ n̄gbɛ̀ we à me n yo ní tyí ne n̄kɛ̀, Yerusalemú kwil t̄n̄ náh n̄ tyíyónò fɛ̀ n syi n pi péwò tyí sòkò. Képah-á, mé sal n wil súú Yerusalemú kwil sòkò. ¹⁹ Nte mé me yo n̄ tyí ne, á no Nsyifunò-á kè p̄ yí ne, máh lésò me n kyɪ n pò á Liyel ní-n̄t̄n̄ v̄i sòkò, à n̄mò yò sɛ̀púle n t̄n̄ n dah n m̄o n pò wòkònpèkè sòkò, té péle n ko yèfòhle; ²⁰ à tahl̄ p̄h̄ n̄ tyí yónwāh-ò Yetyɛ̀n̄ ko m̄o gbí n̄ne, n̄mò t̄o-á sò me d̄ò. Máh sò me m̄o n̄ kònm̄opule, té pɪ pé fwòm̄ò-n̄gbnò syíkì-òle d̄ò. ²¹ Képah sòkò, Tɛ̀ n̄gbɛ̀ me yo ní tyí ne: <Fíí sòkò ye mé n t̄ekɪ n m̄o ále kwlókáhkí névyè tyí. Ne n yuku!>

²² Tówú sò me Pole wèlòle n t̄n̄ n sah n nohn̄, n̄te wáh fyò pò wèlò n̄pí yo ne, kwlókáhkí névyè tyí-á Tɛ̀ n̄gbɛ̀ n t̄ekɪ n m̄o péle, pè n̄kú gbo m̄o wòhòh ne, n̄sòntɛ̀ névi-á yíne kònm̄ontonòle sétáh yò. A náh yíne à t̄n̄ min sòkò. ²³ Pè sò me kah gbo m̄o t̄ú, me pé flole n de n milki, té me n̄ngbòne n yilki n m̄o. ²⁴ Káh pɪ sɛ, sràsýibì yòt̄ɛ̀ n̄gbɛ̀ ne, sràsýibì Pole t̄n̄ de pé wòkò n̄gbɛ̀ sòkò, pè mó à ko yèfòhle. Képah sòkò, tir n̄e yin-á tówú n gbo n m̄o n̄ yò sòkò, p̄h̄ kɪ ké yò p̄. ²⁵ Nte p̄h̄ Pole pukubi mnòle ne p̄h̄ n̄ne n ko gbí n̄ne, sràsýibì yòt̄ɛ̀ dí nê-á sò me nénpò, à yo n̄mò tyí ne: «Ké wě̀kì se me yépi tyí kɪ fɛ̀ Wrome t̄n̄ gbò m̄o yò ko n̄ t̄ukè-n̄kɛ̀ n̄t̄ne?» ²⁶ Dí-á képah noh sɛ, à kyɪ kè yo sràsýibì yòt̄ɛ̀ n̄gbɛ̀ tyí ne, tyítúkù n̄e se à n tyah pínòle sɛ̀ nɪ? Ngbò Wrome t̄n̄ gbò m̄o yò-á dí m̄ene dé! ²⁷ Képah sòkò, sràsýibì yòt̄ɛ̀ n̄gbɛ̀ pò Pole piki yah ne, à yo pé syah, Wrome t̄n̄ gbò m̄o yò se nítyínò n̄ne nɪ? Pole me ne àwe-á. ²⁸ Pole-á yo sɛ, dí à syah ne, té pò n̄gbɛ̀-á péwò t̄n̄ wò wilki, té pɪ Wrome t̄n̄ gbò m̄o yòle dé! Pole me ne, n̄te péwò t̄n̄ wò-á dubi kéle. ²⁹ Képah t̄ne, nónó-á kɪ sò yíne pè Pole ko n pi ne à wèkɪ, pè gbe m̄o n̄ne. Té sràsýibì yòt̄ɛ̀ n̄gbɛ̀-á kè we p̄ ne, Wrome t̄n̄ gbò m̄o yò-á Polele, té pé me pè k̄ò pè à pukubi, ké tíkì de n̄ sòkò.

Pole t̄n̄kyinòle Nsyifunò tukey t̄ukèpu t̄n̄kì tyí

* **22:14** 22.14 - Liyel t̄n̄pɪ négbì n̄ tyí-á pè n yo yò, Yesu ye.

³⁰ Képah sɔkɔ, ké dɪndalle sràsyíbí yòtē ñgbē sò me ké tyí ne pé pī tótó, tir nê yô-á Nsyifunɔ tɔkɔ Pole kō. Képah tēne, à pé kō pé kyí Pole wah mɔ, té me tukey tükèpu ònkì névyé pól ye tuke, pépi nónó sɔkɔ-á sárká syínwìlkìpu yòtāmne, té pé kō pé Pole tē pɔ pé nyó.

23

¹ Képah sɔkɔ, Pole tyah tukey tükèpu ònkìle n yah díkidíki, té yo pé tyí ne: «Ñ yúnpyé, mé me ní fɔkɔ dal mɔ n kɔ Liyel wēkì yô, pópó à pɔ no kwey tyí.» ² Pole-á yo sē, nónó-á sò me ñ tnò, sárká syínwìlkìpu yòtē ñgbē Ananiyasi yo pé tyí ne, pé ñ vyāh mɔ. ³ Képah sɔkɔ, Pole me yo ñ tyí ne, sékú sò wahy nê-á ñne, Liyel-á kɔ mɔ ñmole. Wāh me kō tē ásô, à péwole n tuke à yīne tyi kònsàhnóle à yo, té mó tō me sé dèlle n pɔ ne pé pé mɔ kè. ⁴ Képah tēne, nónó-á sò me nénpó, pé à syah ne, Liyel sárká syínwìlkìpu yòtē ñgbēne à n gbyo lé? ⁵ A me pé syah ne, pé nāh sò me pī ne sárká syínwìlkìpu yòtē ñgbē-á ñne ló, pé yúnpyé. Nkē, kǎh me wárkínsàhnóle ne: «Káh á kwil névyé yòtēne n gbyo.»

⁶ Képah sɔkɔ, Pole-á sò me kè pī sah ne, tukey tükèpu ònkì tóní núkúle Sadusē névyé-á, té pé tóní mē me Farisiyē névyéle sē, à tyah n kah n wēkɔ pé nyó ne: «Ñ yúnpyé, Farisiyē névyé ye ní dúbípúle, ñmɔ tɔ me Farisiyē neyne. Té ñmɔ sòno-á me ké yô ne, lékyí-á kɔ n yilki n mɔ n pi, képah yīn ye ñne tukey sɔkɔ ásô yô.» ⁷ Pole-á fyò képah yo n te ñsò, yékáb ñgbē núkú de Farisiyē névyé ànē Sadusē névyé wró, à pé tówú gbekɔ. ⁸ Sadusē névyé wo sò me ne, lékó yilkinmɔno nāh me, yīnyô tònpi yó ñtē nāh me, mírkí yó ñtē nāh me. Nte Farisiyē névyé wo mó ne, sé pól-á me. ⁹ Kǎh pɔ sē, wān tō mɔ névyé gbónmɔno yô. Képah tēne, Liyel tyi kònsàhnó kwópú nónó-á sò n wil Farisiyē névyé ònkì sɔkɔ, pépi yísyó yuku yahle kèpékèyô ne, pépi nāh me tyítúkú yó ñtē pínó we dí mè tyí pólle. Ténkǎh mírkí yó, képah nāh pɔ, Liyel yīnyô tònpi yó-á kɔ nê yo mɔ ñ tyí tē? ¹⁰ Té yékáb-á pɔ kah pɔ sòhsòh sē, tiki me sràsyíbí yòtē ñgbē tē ne, pǎh kɔ pɔ Pole yɔrɔ n kòlɔ n pi. Képah sɔkɔ, à me yo sràsyíbí tyí ne, pé tiki kyí Pole tē n yal pé wró, pé yuku ñne pé wòkò ñgbē sɔkɔ.

¹¹ Ké lékáh-á pɔ mɔ, Tē ñgbē wil Pole yah, té yo ñ tyí ne: «Sóré mɔ á gblɔy sɔkɔ. Ngbò, wāh ní tyí yo sò Yerusalemi kwil, á yīne ñ tō ní tyí yo sē Wrome kwil tɔ sɔkɔ dé!»

Nsyifunɔ-á yīnvì nê dahbí Pole gbáhkì sò

¹² Képah sɔkɔ, tyah-á pɔ dal Nsyifunɔ yísyó yuku Pole tyí yo syi wē tyí, té pé wo Liyelle ne, pé nāh tònì yô yô kwáh yó ñtē yô n pi, ànē pé nāh wo wo kwáh yó ñtē wo n pi, Pole kònmɔ-ńkē sɔkɔ. ¹³ Té nónó-á sò pɔ yīnvì mēne, pé kah népì tikininine. ¹⁴ Képah tē sɔkɔ, pé kyí wil sárká syínwìlkìpu yòtām ànē yèwàhnì tyí, té yo pé tyí ne, pépi-á pé wo Liyelle kèpékèyô ne, pé nāh tònì kwáh yó ñtē dah n mɔ n pi pé vyēy sɔkɔ, Pole kònmɔ-ńkē sɔkɔ. ¹⁵ Képah-á, ńkē pépi tɔ pé vyēy pɔ núkúle ànē tukey tükèpu ònkìle, pé mó kyí kè yah kō sràsyíbí yòtē ñgbē tyí ne, à Pole tekɔ mɔ pé kō. Nkē, pé kè pɔ

á kú ne, pé sǒ me ké tyí ne, pé ò tyi sohl n yah palle. Nte pépi tē wǎ-á kú pé vi, kú kyí à syúkú tē wēkì yah sǒkǒ, kú à we ko mǒ, ò yínintē-ńkē sǒkǒ.

¹⁶ Nte Pole lèpi me yínvì mē tyí we noh, té Pole nyáh sǒ sràsyíbi wǒkò ñgbē sǒkǒ, à kyí kè yo à syah. ¹⁷ Képah sǒkǒ, Pole me sràsyíbi yǒtē yó ye, té yo ò tyí ne, tir yó-á me dípir mē tyí yo yo tēne sràsyíbi yǒtē ñgbē tyí. Nkē, à kyí ñne ò tyí. ¹⁸ Wǎh yo sē, dí me kyí dípirle, té yo pé yǒtē tyí ne, Pole nē yah-á víkénóle wǒkò ñgbē sǒkǒ, ñmǒ-á ye yah péle, té kè yah kǒ pé tyí ne, pé pǒ dípir mēne ò tyí. Wǎh me ké tyí ne, pé tir yó yo à syah. ¹⁹ Képah sǒkǒ, yǒtē ñgbē me dípir gbò sǒkǒ tē pé kēkú gbòpǒle, té à piki yah ne, tir nē se ò tyí yo yo tēne ni? ²⁰ A me yo ò tyí ne, Nsyifunǒ yísyó-á me yo sah núkú yǒ ne, páh kú pǒ à ni, à Pole tekú mǒ pé kǒ rísòne tukey tükèpu tǐnkì tyí, á kú ne pé sǒ me ké tyí ne, pé ò tyi sohl n yah palle. ²¹ Té à yah, népì tikinini dòhnò-á me pé vi sah, me Polele n plo pèkè yóle. Páh kè yah tǒkǒ, à pé wo ne, pé náh tǒnì yǒ yǒ kwáh yó nítē yǒ n pi, ànē pé náh wǒ wǒ kwáh yó nítē wǒ n pi, ò kònmǒ-ńkē sǒkǒ. Páh kè sah te gbáhkì núkú yǒ, té me ñmǒ ó fēnsyino syúkú tē. Nte à káh n ye pé à pilkì. ²² Képah sǒkǒ, sràsyíbi yǒtē ñgbē me dípir fin mǒ, té kè gbah yo ò tyí ne, à káh kè yǎh ñnì yó nítē tyí ne, páh tyi nópi gbél kye péwǒ tyí dé!

Pole tékínmǒnǒle Sesarí kwil

²³ Képah sǒkǒ, sràsyíbi yǒtē ñgbē me sràsyíbi yǒtām népì ními ye pǒ yo pé tyí ne, pé sràsyíbi népì lègbám (200) wilki n sah, ànē sèsèn nátām népì tikitǒnì pǒ gbámne, ànē māmál nátām népì lègbámne (200). Pé mó pé vi sah Sesarí kwil sǒkǒ sǒkǒ tēne yēpnì sǒ. ²⁴ Pé mó tǒ sèsèn yísyó wilki n sah, sépi pǒ Pole twah yuku gbēnyah yah tē-ò dí Felikisi tǐnne, dlo yó nítē káh à we nǒ. ²⁵ Képah tēne, té sébéy wǎrkú pé kǒ ne, pé kyí Felikisi kǒ, nē sǒkǒ-á à yo ne ńkē: ²⁶ «Ñmǒ Klode Lisyasí ye n tǒ sébéy mēne á tyí, gbēnyah yah tē-ò dí pèpey Felikisi. N wey me á tyí. ²⁷ Dí nē-á mé n tekú mǒ á tyí yò, Nsyifunǒ sǒ me à tē, me n yah n kǒ ò kònmǒ-risahle. Nte máh noh ne Wrome tǎn gbò mǒ yǒ-á ñne, ní mǒ ànē ní sràsyíbi me kyí à tē syi pé tyí. ²⁸ Nte mé sǒ me ké tyí ne, mé pǐ tir nē yǐn-á pé tǒkǒ à kǒ. Képah ye, mé à tē kyí pé tukey tükèpu tǐnkì tyí. ²⁹ Képah sǒkǒ ye mé pǐ ne, páh me yékáble n pí Polele pé tyi kònsàhnó tyí yǒ, té képah tyí yǒ-á pé tǒkǒ à kǒ. Té sépi pól sǒkǒ, à náh tir yó nítē pí nē-á yǐne ò kònmǒnǒle, képah náh pí, ò dàhnmǒnǒle wǒkònpèkè sǒkǒ. ³⁰ Képah náh, mé pǒ noh ne, páh me yínvì yóle n dahbí ò gbáhkì sǒ. Képah ye, mé núkú ñne n tekú n mǒ á tyí yò. Té nónó-á sǒ me tǒkǒ à kǒ, mé me yo pé tyí ne, pé kyí ké yah yo áwǒ tyí.»

³¹ Képah sǒkǒ, kǎh yo sǒ sràsyíbi tyí, pé me kè pí sē. Pé kyí Pole tē à sǒkǒ ñne lékáhne, fǒs à kyí de Antipatrísí kwil. ³² Dindalle, pé sèsèn nátām kǒ pé yǒ sǒkǒ ñne, té pé tǐlǒ me pé syí sǒkǒ pé sràsyíbi wǒkò ñgbē sǒkǒ. ³³ Sèsèn nátām nópi-á fyò kyí de Polele Sesarí kwil, pé sébéy mēne gbēnyah yah tē-ò dí kǒ, té Polele ò gbò dahbí. ³⁴ Gbēnyah yah tē-ò dí me sébéy mē kar, té Pole piki yah ne, gbēnyah nē ney se ñne ni? Wǎh noh ne

Silisi gběnyah ney-á n̄ne, ³⁵ à yo ò tyí ne, nónó-á tɔko à kɔ, pàh kɪ pɔ gbí n̄ne, pàh kɪ pyě nóhnɔ pɪ ò tyí. Té me yo pé tyí ne, pé à t̄ɛ ò yah vike n sah Yerɔdɪ t̄ɔrí kété sɔko.

24

Nsyifunɔ me n yah n kɔ Pole tükè-nsahle

¹ Té sèp̄in kwál sókónteno nàh, sárká syinwilk̄ipu yòt̄ɛ ògb̄ɛ Ananiyasi tiki pɔ Sesarɪ kwil, àn̄ɛ yèwàhn̄ì yísyóle, à tahl̄i wey p̄í-ò ògb̄ɛ yó tyí, n̄ɛ-á pé n ye Tertulusile. Pé sò me pɔ Pole ye, gběnyah yah t̄ɛ-ò dí Felikisi tyí. ² Képah sɔko, pé me Pole ye yah, té Tertulusi me de wey sɔko, à n tɔko Polele n kɔ ne nk̄ɛ, gběnyah yah t̄ɛ-ò p̄ɛp̄ɛy, yèvun̄i ògb̄ɛ n̄ɛ sɔko-á péle kweyne yò, òmɔ gbò yò sɔko-á kè w̄ɛ. Wàh ò gběnyah yah t̄ɛ pall̄ɛ sò, képah-á v̄inm̄onɔ nàhn̄áh dahb̄i kè sɔko. ³ Wàh n t̄ɔ n sah n pɪ pépi tyí sò gb̄imegb̄í t̄ánt̄àn pól sɔko, pàh n gbah n w̄ɛkɪ ò tyí képah ȳinne. ⁴ Té à ò kékwe, à mó ò níkí kwɔ noh pé tyí kwéy. Pé nàh pé wey yò ko n pi, kè kɔ kè n pɪ n pi ò tyí gblóvyàhr̄ile. ⁵ Nk̄ɛ, dí n̄ɛ-á yò, pàh kè kyom̄i we ne, wàh me pɪ t̄ɛ soh soh n̄yàn tyí kòle. Wàh me Nsyifunɔ yòle n yɪkɪ kèkòyò pól sɔko. Nm̄o-á n t̄ɛ névyɛ yahle, nónó-á n kɔ Nasaretɪ kwil Yesu w̄èkɪ yò, n̄ɛ-á gbɪ nàh kélé. ⁶ Wàh sò me n yah n kɔ Liyel ní-nsah gbò d̄ɛl n̄t̄ɛ pí-nsahle, képah-á pé kɔ pé à t̄ɛ. [Pàh sò ne pé à tuke à ȳine pépi Nsyifunɔ tyi kònsàhn̄ó tyi yónóle. ⁷ Nte sr̄asyib̄i yòt̄ɛ ògb̄ɛ Lisyasɪ-á pɔ à t̄ɛ syi pé tyí gbùgbù, ⁸ té ne: «Nónó-á ne Pole tyipínó nàh me ple, pé kyɪ tɔko à kɔ Felikisi tyí.»] Képah nàh, Tertulusi t̄ɔ ne, nùkúnúkú òm̄o n̄t̄ɛ Pole piki yah ò gbl̄óy, képah sɔko, wàh kɪ p̄í ne, tyi nónó ȳin-á pépi pɔ tɔko à kɔ, gbl̄o-á séle. ⁹ Képah t̄ɛne, Nsyifunɔ me dí wey sò so m̄o ne, s̄ɛ-á kè w̄ɛ.

Pole-á ò vyàh kòl̄i s̄ɔ tukey sɔko

¹⁰ Képah nàh, gběnyah yah t̄ɛ-ò dí me ò gbò pɪ m̄o Pole tyí, à weyne à kɔ. Képah sɔko, Pole me ne: «Mé p̄í ne áwɔ-á ápi no tukey tükè-òle kè ye nàhn̄áh-á yò. Képah ye, ní nɪ me ȳinnóle kɪ ní vyàh kòl̄i á yah sɔko. ¹¹ Nm̄o dókónp̄onole Yerusalemɪ sɔko, ne mé pɔ Liyel gbilki, kè nàh t̄ɔn̄i kah sèp̄in gbòninóle. Áwɔ n̄t̄ɛ kɪ f̄ɛ kè n̄y t̄ɛ, kɪ kè gbɪ p̄í. ¹² Pé nàh ní we mé me yékàble n pɪ òn̄i yó n̄t̄ɛne Liyel ní-nsah gbò sɔko, képah nàh pɪ Liyel ní-n̄t̄àn v̄i sɔko, képah nàh pɪ kwil f̄í yó n̄t̄ɛ sɔko. Mé nàh se mó t̄ɔ tówú kurki m̄o tir yó n̄t̄ɛ sɔko. ¹³ Té pàh pɔ tɔko òne n kò yò, tir n̄ɛ me pé kɪ f̄ɛ yo n̄ɛ-á n w̄èkɪ ne gbl̄o-á pé tyiyónó n̄p̄ile? ¹⁴ Nte n̄ɛ t̄ɛ-á mé kɪ n yo n pi, képah ye yò, mé me t̄òle n pɪ ní nàh t̄àn Liyel tyí w̄èkɪ mè yò, w̄èkɪ n̄ɛ-á pépi ne gbɪ nàh kélé. Nte tyi nónó pól-á w̄arkɪ tyi kònsàhn̄ó àn̄ɛ Liyel t̄ɛnt̄ò syinyopu sébéynó sɔko, òm̄o s̄ɛn̄ó me sé pól yò. ¹⁵ Nm̄o s̄on̄o-á me Liyel yò n̄ɛ tyí sɔko, pépi tɔ s̄on̄o me képah ó yò ne, nép̄épl̄o àn̄ɛ n̄étúkún̄i pól lékyí-á kɪ yilki m̄o. ¹⁶ Képah ye, mé me gbah t̄ɛ ní f̄okɔ dal m̄o n kɔ Liyel yah àn̄ɛ névyɛ yah sɔko gb̄imegb̄í, wényo-nsah k̄ɛne. ¹⁷ N pónó n̄ɛ tyí-á mé yo yò, ye nàhn̄áh sókónteno nàh ye mé pɔ Yerusalemɪ sɔko, à pɔ ní kwil névyɛ yohn̄u m̄o p̄ole, té sárkánó wilki Liyel tyí. ¹⁸ Képah sɔko ye sò pé pɔ we òne Liyel ní-nsah gbò sɔko, m̄áh ní gbl̄óy t̄ɔ sah gb̄í n̄ne. Tówú

náh sò me ríne, ànê gbrögbrö yó ntē náh sò me n pi. ¹⁹ Té Asi gběnyah Nsyifunò yísyó wò sò me. Máh sò me tir yó pu pi pè we, pépi ye náhkú pò ásò, à pò tókò ní kò áwò tyí dò. ²⁰ Képah náh pi, Nsyifunò nónó-á ásò yò, páh lésò ní tē kyí pé tukey tükèpu ùnkí tyí, lékàh-à kú me we ní tyí, pè kè yo kè! ²¹ Tyínúkú yó ó ye lésò mé yo gbăp pé tyí tukey tükèpu yah sòkò ne nké, máh sē ké yò ne lékyí-á kú n yilki n mò n pi, képah yín-á ríne tukey sòkò kweyne yò dé!»

²² Té kwil yah tē-ò dí Felikisi sò me Tē ñgbē Yesu wēkì dukù pī yíí. Káh pi sē, à tukey mè kur mò sah náh ùn yò, té ne sràsyíbi yòtē ñgbē Lisyasí-à kú pò gbí nēne, páh kú pé tir mè yah wah. ²³ Té me ne, sràsyíbi yòtē dí ñ syí n kyí Pole dah mò wòkònpèkè sòkò. A mó ye à kò à ne n me ñ gblóy yò kwéy. A káh ñ tyí névyé yíni mò ñ pónyòhnùnmonòle.

Pole Liyel wey yónóle Felikisi ànê Drusili tyí

²⁴ Sèpìn yísyó sòkònteno náh, Felikisi pò de ànê ñ kyí Drusilile. Té Drusilile, Nsyifu ney ye sò ñne. Képah sòkò, Felikisi pè kò pè Pole ye yah, à pò Yesu Krista yò sē dukù tyíle n yāh ñ tyí. ²⁵ Nte Pole-á pò tyah n yāh gbí wēkì kò dukù pèpey tyí yò gbí nēne, ànê gblóy tēnó tyí yò, ànê Liyel névyé pò n tuke dukù tyí yò, képah sòkò, tíkí Felikisi tē, à me yo Pole tyí ne, núkúnúkú tēne, wáh kú fē n yuku, té pāh pò wró we, páh kú tó yo mò ñ tyí. ²⁶ Té ñ sòno sò me ké yò tòle ne, Pole-á kú pé kò n pi pòle; képah ye, à sò me ñne n tō n ye fàrfár pè yáhkìle n yāh n pò ñne.

²⁷ Pè ye nínó pi képah tē sòkò sē. Képah náh, yòtē késán yó pò Felikisi swò tókò pè n ye Porsiyusi Fesitusile. Té Felikisi-á sò me ké tyí ne pé Nsyifunò dyò yíí pi sē, képah ye à Pole sah wòkònpèkè sòkò.

25

Pole ñ gblóy tyí dahbí Wrome kwiltām yòtē Sesar gbò

¹ Képah náh, gběnyah yah tē-ò Fesitusi* pónó sèpìn tō-ò sòle Sesarí kwil sòkò, à dòkò yuku Yerusalemí kwil. ² Képah sòkò, sárká syínwìlkìpu yòtām ànê Nsyifunò né-ñgbno kyí ñ tyí ne nké, Pole-á tyítúkúní pi. ³ Té tyah ñne n gbah n ni ne, à ñ gblóy ye pé tyí, à mó Pole kò à pò Yerusalemí kwil, pé ñ tyí sohlí n yah palle. Nte kègbí tē yò, yínvì ye sò pè n pi ne, pé à we kò mò wēkì yah. ⁴ Nte Fesitusi me pè syah ne, Pole-á me dáhnmonòle wòkònpèkè sòkò Sesarí kwil. Té péwò ntē tò náh tō n mò n pi pé syínsòkò-risah nénpó. ⁵ Nkē, pé yah tām nónó-à kú fē n tē n pi, pè péwò sò tē pé tiki yuku Sesarí kwil. Pole-à kú se me tyítúkú yó pi pè we, páh kú kyí nénpó, pè kú n tókò à kò.

⁶ Képah sòkò, Fesitusi náh tō tē mò nénpó à kah sèpìn kwártōno, képah náh pi, gbām yò sòkò, té ñ syí sòkò Sesarí kwil. Ké dīndalle, à me kò tē tukey tükè-ñsah sòkò, té tēntò mò ne pè pò Polele. ⁷ Pole-á pò gbí nēne, Nsyifunò nónó-á sò wil Yerusalemí kwil, pè pò à mò gbí, té tyah lékàhle ñne n kò kèpékèyò tyi náhnáh sòkò. Té tir yó ntē náh me pé tyíyónó nópi

* 25:1 25.1 - Fesitusile, Wrome ney ye ñne. Nmo ye sò Wrome kwiltām yòtē Sesar sah Nsyude gběnyah yah tē-òle.

soko, nê-á wêkɪ ne gblo-á séle. ⁸ Képah soko, Pole me tyah n̄ gblɔy vyähle n kôh ne, pé nâh tyítúkù yó n̄tɛ pɪ à de Nsyifunɔ tyi kònsâhnó tyí, képah nâh pɪ Liyel ní-nsah gbô tyí, képah nâh pɪ Wrome kwiltâm yòtɛ Sesar tyí. ⁹ Nte Fesitusi wɔ sò me ké tyí ne, Nsyifunɔ pé yíngbɪle n yo. Kâh pɪ sɛ, à Pole syah ne, à se kɪ fɛ syi kyɪ Yerusalemɪ soko, n̄ tukey kyɪ n tuke péwɔ yí yah nɪ? ¹⁰ Wâh yo sɛ, Pole me yo n̄ tyí ne, Sesar tukey tükè-nsah yó soko-á péle yò, ñmɔ tyí-á pé tukey yíne kè tuke. Nsyifunɔ-á yò, pé nâh tyítúkù yó n̄tɛ pɪ pé tyí. Yòtɛ dí, ñmɔ n̄tɛ tɔ pínýĩnɔ-á me ké soko ó. ¹¹ Nkɛ, pé tyí-á kɪ me kah, ànê pé me tir yó pɪ nê-á yíne kũne, pé nâh me yahle pé kúnó yò dò. Nte pâh tɔkɔ péwɔle n kô tyi nónó soko, gblo-à ríkɛne séle, ñn̄i yó n̄tɛ nâh fɛ pé gbâh de mɔ pè kô n pi. Pâh me ké tyí ne, pé tyí tukey kyɪ n tuke Sesar tyí. ¹² Képah soko, Fesitusi ànê n̄ tukey tükèpu ùnkɪ me wɛ we. Pâh tye, à me yo Pole tyí ne, wâh fyò Sesar yín yo te, wâh kɪ kyɪ ñmɔ tyí Wrome kwil soko.

Akripa me Polele n piki n yah

¹³ Sèp̄in yísyó sókónteno nâh, yòtɛ dí Akripa ànê n̄ dósê Berenisi pɔ yah gbɛnyah yah tɛ-ò dí Fesitusi tyí, Sesarɪ kwil. ¹⁴ Pè kɪ sò sèp̄in yísyó pɪ n pi nɛnpó. Kâh pɪ sɛ, Fesitusi mó núkú Pole tyí we kô mɔ yâh Akripa tyí ne ríkɛ, Felikisi-á dí yó dah mɔ sah wòkònpèkè soko ásò. ¹⁵ Té pâh pɔ yuku Yerusalemɪ kwil, sárká syínwilkɪpu yòtâm ànê Nsyifunɔ yèwâhni-á me pɔ n tɔkɔ ñne n kô pé tyí, té me kéle n yah n kô pé tyí ne, pé à mɔ kũ kô. ¹⁶ Nte pâh kè yo pé tyí ne, kè nâh n pɪ sɛ pépi Wrome tân wêkɪ soko. Pé nâh wòkònpèkè soko neyne n mɔ kũne n kô, né pé nâh wêkɪle à kô, à ñ yo yò tɛ yo névyè yíi yah, nónó-á tɔkɔ à kô. ¹⁷ Képah soko, kéne no me pɔ ànê péwɔle ásò soko. Péwɔ nâh sò me ké tyí ne pé tir me sah mo. Képah-á, ké ðindal n̄tɛne pé núkú yuku tukey tükè-nsah soko, té ne pè pɔ kéne ðine. ¹⁸ Péwɔ tɛ-á sò me n sò ne, névyè nónó-á tɔkɔ à kô, pâh kɪ pɔ tyítúkúni ñgbnɔ duke duke kwâh n pi ne, sépi-á à pɪ. Nte pâh pɔ, kè nâh pɪ sɛ. ¹⁹ Pâh me pɔ yékâb yísyó óle n pɪ ñne pé yéngbɛ Liyel wêkɪ tyí soko ànê Yesu yó tyí soko nê-á lésò ku, té Pole tɔ me n yo ne, wâh me min soko. ²⁰ Kâh pɪ sɛ, péwɔ nâh sò pɪ, pâh ne yí mè ðúkù wah n pi sò. Képah soko, pé me Pole piki yah ne, à se kɪ kyɪ Yerusalemɪ kwil, n̄ tukey kyɪ tuke nɛnpó nɪ? ²¹ Nte Pole me ne, pâh me ké tyí ne pé tɛ ásò, pé tyi yah mó pɔ kyɪ wah Wrome kwiltâm yòtɛ Sesar tyí. Kâh pɪ sɛ, pé me ne pè à dah mɔ sah wòkònpèkè soko, fòó kè pɔ n̄ tékínmɔnɔ tyí Sesar tyí. ²² Képah soko, Akripa me yo Fesitusi tyí ne, péwɔ tɔ-á me ké tyí ne dí mè pɔ n̄ tyi yâh pé noh. Képah tɛne, Fesitusi me ne ríkɛ, ñsò n̄tɛ ó soko, wâh kɪ pɔ n̄ tyi yâh à kɪ noh.

²³ Dindalle, Akripa ànê Berenisi pé mɔ wil yòtòrɪ flo soko, té sràsyibí yòtâm ñgbnɔ ànê kwil né-ñgbnɔ me pé sò tɛ, pè yuku tukey tükè-nsah wòkò soko. Képah soko, Fesitusi pé kô pè pɔ Polele. ²⁴ Wâh pɔ, Fesitusi me de wey soko té ne, yòtɛ dí Akripa, ñmɔ ànê nónó pól-á me péle ásò soko yò, pé pól-á me dí mène n yah kè. Nsyifunɔ tówú pól-á pɔ wil pé tyí n̄ tyí soko Yerusalemɪ, ànê fòó ásò tɔ soko. Pâh me gbo mɔ tũ ne, à nâh yíne

sàhnóle min sòkò pólle. ²⁵ Nte péwò tẽ wò náh tir yó we n tyípínì sòkò, nê-á yĩne n kònmonole. Té wáh fyò n gblǒy tyí dahbì Wrome kwiltám yòtẽ Sesar gbò, képah-á pé ne, páh kú à tekú mọ à kǒ. ²⁶ Té tir nê tẽ tótó-á pé kú wārki, kú à tekú mọ n pí Wrome kwiltám yòtẽ Sesar tyí, pé náh me képah pĩ. Képah-á pé pọ ònne pé tyí ànê òmọ nítè tọ tyí n wahle yòtẽ dí Akripa. Páh ne, páh kú à piki yah te, pé tẽ we tir yó we n wārki n tyí sòkò, pé à tekú n mọ Sesar tyí. ²⁷ Péwò tẽ tyí ké yah náh, à wòkònpèkè sòkò ney tekú mọ Wrome kwiltám yòtẽ tyí, té à náh mó tǒ tẽ tyi yah we yo tekú mọ n tyí, nónó yĩn-á pé tòkò à kǒ.

26

Pole-á n tyípínì yāh sǒ yòtẽ dí Akripa tyí

¹ Képah sòkò, yòtẽ dí Akripa yo Pole tyí ne, wey-á me n tyí, wáh kú fẽ n vyāh kǒlì. Wáh yo sě, Pole me n gbò yǒ, té tyah n vyāh kǒlìnóle pé tyí ne nǔkě, ²⁻³ yòtẽ dí Akripa, òmọ-á pépí Nsyifunọ tyídí pólle n pne ànê tyi nónó yǒ-á pé yékáble n pí. Képah-á, nìvìni ògbě-á kéle péwò tyí kweyne, kú pé vyāh kǒlì tyi nǒpí pól sòkò, Nsyifunọ-á n tòkò péle n kǒ tyi nónó sòkò. Páh ònne n ni, à n gblǒy ye, à mó noh pé tyí.

⁴ A tòkò pé kètēnpìkì gbí dùkù tyí, páh sò me pé minne n pí dùkù nēne pé kwil tǎn wró ànê Yerusalemì sòkò, Nsyifunọ pól-á képahle n pne. ⁵ Páh péle n pne di mónóle. Páh kú me ké tyí, páh kú fẽ pé kèdùkù yo nítēne ne, Farisiyē névyè ùnkì sòkò ney-á péle, ùnkì nê Liyel wèkì tyí-á kah tah. ⁶ Nte Liyel-á n vyāh tòkò pé náh tǎn tyí nê tyí sòkò, péwò gbò sàhnó-á me ké yǒ, képah yĩn-á péle tukey sòkò nukúnúkú yò. ⁷ Té pépí yìkìni gbǒninó gbò sàhnó-á me ké yǒ ne, káh kú n pí n dal n mọ n pí, té me gbah tẽ à Liyelle n gbilki ké lékǎh, ké gbìntǒ. Képah yǒ gbò sàhnó yĩn-á Nsyifunọ tòkò péwò kǒ yò, yòtẽ dí Akripa. ⁸ Nte kwáh nê se pí, té ké fěnsyino tǒ kah tah pé no Nsyifunọ tyí ne, Liyel-á lékyìle n yilki n mọ nì?

⁹ Péwò nítè tó-á sò me n sǒ ne, páh yĩne pé tyi pól pí, pé Nasaretì kwil Yesu yĩn yǒ sěno yah kǒ. ¹⁰ Sárká syínwìlkipu yòtām-á ké wèkìle pé kǒ te gbí nēne, páh Yesu yǒ sěpú náhnáh tẽ dah mọ wòkònpèkè sòkò. Té páh sǒ sò péle n ko n mọ fyéle, péwò kè fẽ n syi. Képah-á pé pí Yerusalemì kwil. ¹¹ Páh sò me n de n kǒ pépí Nsyifunọ Liyel ní-nítǎn vì sòkò, à Yesu yǒ sěpúle n tē n fǒh, té me ké tyí ne pé pé kyí mọ, pé Yesu yǒ sěno yal mọ. Té pé fòkò vyāhnkǎhnmonò tẽ tyí péle, páh nǔkēne pé nyáh sǒ n kyi péle n fǒh kwlókǎhkino tó sòkò.

¹² Sě-á sǒ yóle, sárká syínwìlkipu yòtām me tēnweno ànê wèkìle pé kǒ, pé yuku à n yuku Damasì kwil. ¹³ Nkě, yòtẽ dí Akripa, páh sò me wèkì yǒ gbìntǒ pǒle, té me kyòo yó we kè wil yinyò, nê-á piki kal gbìne, à pọ kwe péwò ànê pé wèkì kómú yǒ pèrr; à pé mọ gbì. ¹⁴ Képah tēne, pé pól syikuli sétáh té péwò me yínpǒ yó noh kè me n yo pé tyí Yebre wey sòkò ne nǔkě: «Sole, Sole, kwáh nê pí té á òne n fǒh sě? Ngbǒ gbò nê-à yahle náh vìnóle, képah ye n kwò dé!» ¹⁵ Káh pí sě, pé me piki yah ne, nê se òmole nì, Té

ngbê? A me yo pé tyí ne: «Yesu ye ímòle, nê-á á n fõh. ¹⁶ Nte yuku n yĩn á gbyêh yõ. Máh ní gblõyne ò wêkɪ tir nê yĩnne, kèpah we yò: Mé ne á pɪ ní tɔnpule. Sõ-á á we íne yò, á kɪ kéle n yah n yo n kõ, à tahlɪ tyi nónó tɔ-á mé kɪ pɔ ò wêkɪ n pi náhle. ¹⁷ Mé kɪ ò pwah mɔ wilki Nsyifunɔ ànê kwíókáhkínɔ névyè gbò, pépi nónó tyí-á mé n tekɪ n mɔ ále. ¹⁸ Mé ále n tekɪ n mɔ pé tyí ne, á kyɪ pé yí ykɪ, pè kò pè wil fěntũ sɔkɔ pè pɔ kyòò yah. Pè mó wil sétàn yòtê yõrɪ sɔkɔ pè pɔ Liyel tyí, pé tyípèl kò sè yõ mɔ pè kò, pè mó kyɪ tē-nsah we Liyel wēnpɪ wró, nónó-á me Liyel tyí yõ ímò yõ sēnó yĩnne.»

¹⁹ Pole-á Tē ngbê Yesu welo nòpi yo tɛ, à ò syɪ yo Akripa tyí ne íkê, yòtê dí, páh tyi nónó noh, té tyi nónó we wêkínó mè sɔkɔ nê-á n wil Liyel tyí, pé náh yahle sé pínóle. ²⁰ Té Damasɪ tãn ngbò tyí-á pé yo séle. Kèpah náh, pè me sè yo Yerusalemɪ tãn tyí, ànê Nsyude gběnyah tãn pólle, à tahlɪ kwlo kwlo tɛlɔ tyí. Páh kè yo pé pól tyí ne, pè pé nno vi mɔ, pè mó Liyel wêkɪ tē. Nkê, pè tyíépólle n pi, nónó-á n wêkɪ ne gbɪ yõ, pè nno-á vi mɔ. ²¹ Té kèpah yõ sɔkɔ-á Nsyifunɔ tē péle, gbí nê-á sò pé me Liyel ní-ísah gbò sɔkɔ. Páh sò me n yah n kò pé kònmɔ-ísahle. ²² Nte Liyel yòhnɪnmɔnɔ gbò yõ, páh me min sɔkɔ à pɔ syɪ kwey tyí. Té páh tɔ áso sɔkɔ yò, gblo yo yĩnne tahlɪ ànê yãm tãn tyí. Liyel tēntò syínyopu ànê Moyisi-á tyi nónó tyí yo ne, sáh kɪ pɔ n pɪ n pi, pé náh tir yó ítê yo kah mɔ sépi yõ, sépi nónó-á yo ne íkê: ²³ Liyel ney yáhntɔkɔnɔ-á kɪ yèvyáhrɪ pɪ kɪ ku. Té òmɔ-á kɪ n pɪ n pi négbenne, kɪ yilki mɔ lékyí sɔkɔ. Wáh kɪ pɔ pwáhnmɔnɔ tyí yo wah kyòò pépi Nsyifunɔ tyí ànê névyè tɛlɔ tyí.

²⁴ Té Pole-á me ò tyi yah yónó sɔkɔ sè me ò vyáhle n kòlɪ, Fesitusi wèkɪ páhpáh ò yõ ne íkê, ò yògbèkè náh me, ò kárn pínó kèpèkè-á ò yògbèkè yuku. ²⁵ Nte Pole me yo ò tyi ne íkê, yòtê pèpɛy, pé yògbèkè náh yuku dé! Gblo ànê yèsrey welo ó kókó-á pé n wèkɪ. ²⁶ Nkê, tyi nòpi sɔkɔ yó ítê náh pɪ sèñ sò sɔkɔ, pé sēnó-á me ké yõ ne, yòtê dí Akripa ítê pínó-á me sé sɔkɔ dò. Kèpah-á, pé kò pé kéle n yo n dal n mɔ ò yah sɔkɔ nìsáhle. ²⁷ Nte yòtê dí Akripa, à kó sè Liyel tēntò syínyopu welo yõ nɪ? Péwɔ tē-á pɪ ne wáh sè sé yõ. ²⁸ Kèpah sɔkɔ, Akripa me yo Pole tyí ne, káh náh kɪ ne pé mo kwéy, wáh náhkɪ núkú péwɔ vi mɔ pɪ Yesu yõ sè-òle.* ²⁹ Pole me yo ò tyi ne, káh kɪ se pɪ núkúnúkú ò, káh kɪ se mo ò, péwɔ tē-á me Liyelle n nɪ ne, kè káh yĩn òmɔ ítê ó tyí, íkê nónó pól tɔ-á me pé welòle n nohnɪ kweyne yò, pé pól pɪ péwɔ tyí kòle, Yesu yò sèpúle, té kárn wɔ káh mɔ pépi tyí.

³⁰ Kèpah náh, yòtê dí Akripa yuku, ànê gběnyah yah tē-ò dí Fesitusile, ànê Berenisile, à tahlɪ nónó pól-á sò me kòntēnóle péle. ³¹ Nte páh wil, pè tyah n yo wè tyí ne, dí mè náh tir yó ítê pɪ, nê-á yĩne ò kònmɔnɔle, kèpah náh pɪ, ò dáhnmɔnɔle wòkònpèkè sɔkɔ. ³² Kèpah sɔkɔ, Akripa me yo Fesitusi tyí ne, dí mè à sò me ò tukey tyí dáhbí-íkêne Wrome kwiltám yòtê Sesar gbò sɔkɔ, wáh yĩne fínmɔnɔle.

* **26:28** 26.28 - Wró mè sɔkɔ, névyè sòno me sé tyí tyíle. Túkú sòno sɔkɔ, kó ye Akripa Polele n ko. Túkú sòno sɔkɔ mó, Pole wey ò nɪ tē.

27

Fesitusi ne pè sòko Polele Wrome kwil

¹ Képah sòko, káh pò sah núkú yò ne, áyáh kɪ yuku n pi Wrome kwiltám yòtē ñgbē Sesar tyí Yitali gběnyah sòko, pè me Pole ànê wàkònpèkè sòko névyè yísyó dahbí sràsyíbí yòtē yó gbò, ne à sòko ále. Dí mè yīn ye sò Nsyulyusile. Nmo ye sò Wrome tǎn sràsyíbí fínkí yó yòtēne nê-á pè n ye Wokustile. ² Képah tēne, á de Adramiti kwil krótókè ñgbē yó sòko, à sòko. Krótókè mè kɪ sò n syò n pi Asi gběnyah krótónè yīn-ńtǎn sòko. Arisitarkɪ sò me ále, nê-á n wil Masedonɪ gběnyah kwil yó sòko pè n ye Tesalonikile. ³ Ké dǎndalle, á kyɪ de Sidō kwil. Nte Nsyulyusi sò me Pole ténó plē. Káh pɪ sē, à wēkìle Pole kō ne, à kyɪ yah ñ kódíbí tyí, pè kō pè à wē n yohnɪ n mɔ. ⁴ Képah náh, áyáh yal nénpó, yáhkí sò me ále n fwo. Káh pɪ sē, á syò gběnyah yó gbòpɔ pè n ye Syiprile, pne yɔ nuyó. Képah sò me yáhkí yah kō sah á tyí kwéy. ⁵ Té yò sòko pne yɔ sòko, à syò Silisi gběnyah ànê Pǎnfili gběnyah gbòpɔ, à kyɪ tiki Mira kwil, Lisi gběnyah sòko. ⁶ Áyáh me nénpó, Wrome tǎn sràsyíbí yòtē me Alekisǎdri kwil krótókè ñgbē yó wē, nê-á kɪ sò n yuku n pi Yitali* gběnyah sòko. A me á dah mɔ képah sòko. ⁷ Á sèpìn náhnáh pɪ, té á náh sò me fē n to súú. Á yèvyǎhrɪ kah pɪ, té pyē yīni tē Knidi kwil dé-ńsahle yúkey. Nte yáhkí-á sò me ále n fwo nénpó fín yúkúnóle sē, gběnyah nê-á pè n ye Kretile pne yɔ nuyó, á syò képah dónmɔ-ńsah yó gbòpɔ pè n ye Salmonene. Nénpó sò me yáhkí yah kō sah á tyí kwéy. ⁸ Á yèvyǎhrɪ pɪ nénpó sókó-ńsah sòko, à kyɪ yīni tē Kretɪ fí yó sòko pè n ye Krótónè yīn-ńsah pèpeyne. Lasɪ kwil me nénpó tnò.

⁹ Légbíne, wró náhnáh sò me sòko te. Té Nsyifunò fílsǎhkí sò níkí tē gbí-á sò me sòko te sē, yáhkí sò me kō. Káh pɪ sē, krótókè tónó sò me pɪ dlóle. Képah ye, Pole me ké gbáhdýáh di pé tyí ne, ¹⁰ pé kódíbí, péwɔ-á kè wē te ne, krótókè tónó náh tō fē n yó n sòko n pi, né dlo náh wē ké sòko. Té kè náh n yīn n pi krótókè ànê ké sòko vyó yíkinó kèpèké ó tyí dé, pépi to min-á kɪ n syah n wú ké sòko. ¹¹ Nte sràsyíbí yòtē dí sò me sē krótókè tó-ò dí ànê ké yòtē wey yò sòko, à kal Pole tyíle. ¹² Té Kretɪ gběnyah krótónè yīn-ńsah mè náh sò me ple kwòvurɪ gbíne. Képah ye, névyè kan sò me ké tyí ne, káh kɪ fē n pɪ n pi, pé yīni tē ké krótónè yīn-ńsah yó sòko pè n ye Fenikisile, pé kyɪ kwòvurɪ gbí pɪ nénpó. Nénpó sò me Kretɪ gbìyiki fínne.

Yáhpèké yó kònsíle pne yɔ sòko

¹³ Képah sòko, yáhkí yó tyah n kō n wil fálfál yɔ nuyó fínne. Képah tēne, pè sò me n sò ne páh nê yah tɔko, káh kɪ fē pɪ, té me krótókè yīn mɔ mɔ vyóngbílki dɔko mɔ, krótókè kō kè tyah n sòko, à kyɪ tɔrɪ sòko Kretɪ gběnyah gbòpɔle. ¹⁴ Dò kwéy, yáhpèké yó kō wil ymɔ yò à tiki pɔ mɪ á sòko. Yáhkí mè yīn ye sò Yerakilòne. ¹⁵ Kè pɔ á krótókè tɔko n yuku gbènténáhle, á náh tē wē ké yah kō. Á me á gblóy fin mɔ kè kō. ¹⁶ Kè kyɪ sòko ále gběnyahpír yó tnò pè n ye Kodale, pne yɔ nuyó. Kéne gběnyah sò me yáhkí

* 27:6 27.6 - Yitali gběnyah sòko ye Wrome kwille.

yah kò sah á tyí kwéy. Káh pí sě, krótópír nê-á sò me tóhnmònsàhnòlè krótókè ògbě tyí, á gbah tě, à képah we yorú dah mọ ké sọkọ yèvyàhrule. ¹⁷ Ké dahnmòntenọ náh, á mọlè krótókè ògbě pukubi kore vi ne kè káh kwọkọ. Té tiki-á sò me á tẹ ne á káh kyí n nir Libi gběnyah sèmiyáhrí sọkọ sě, képah ye á krótókè yòtah flo kù, sépi nónó gbò yò-á ñkène yáhkí kéle n tu n mọ súú, té me á gblọy fin mọ yáhkí kò kè n yuku ále. ¹⁸ Dindalle, yáhkí sò me yò sọkọ ále n kah fwo sě, káh pí sě, pè krótókè tókóbí wilki min dah mọ pne yọ sọkọ. ¹⁹ Sèpìn tǒ-ò sòlè, krótókè tópú tọ me ké tǒnpivyó túkù wilki ké sọkọ, à min dah mọ pne yọ sọkọ pé gblọy. ²⁰ Kè sò me pí sèpìn náhnáhle, té á náh gbí we yah yíne, képah náh pí, ñwǒ kèpyele. Yáhkí sò me peke tě sě, fók á náh tǒ me pọ n sò ne, áyáh kí pwah.

²¹ Káh pí sě, á sò me sèpìn náhnáh pí yòke yó-ñkène. Képah sọkọ, Pole me yuku yín no pól nyó, té ne ñkě, pé kódibí, páh sò yíne pè sah péwo yóré yò, pé mó wù Kretí gběnyah. Képah-à sò me pí, páh dlo nónó gbal, ànè yikínó nónó-á pí pé tyí yò, sè náh náhkí pé yíni n tẹ n pí dọ! ²² Nte núkúnúkú, páh kéle n yah n kò pé tyí ne, pè pé ní syáh, ñkě ñni yó nítě yò náh yí n pí à wil krótókè tyí sọkọ. ²³ Nkě, Liyel nê tyí yò-á péwọle pé tǒlè n pí ñ tyí, ñmọ yínyò tǒnpí yó-á wil pé yah lékáh mè sọkọ, ²⁴ té yo pé tyí ne: «Káh tiki pí, Pole! Á kí n yín n pí Wrome kwiltám yòtě Sesar yah sọkọ, kí á yótyí yo ñ tyí. Té névyè nónó pól-á me n yuku ále krótókè sọkọ, áwọ gbò yò, pé sọkọ yó nítě yò náh n yí n pí.» ²⁵ Képah-á, péwo Pole sèno-á me Liyel yò ne, káh kí n pí n pí sǒ-á ñ yínyò tǒnpí yo kéle pé tyí. Képah-á, pè pé ní syáh pé kódibí. ²⁶ Nte krótókè tě wọ-á kí kyí n yúkí n pí pé tyí yo nyó kwil yó sọkọ dé!

²⁷ Légbíne, yáhkí sò me yò sọkọ ále n fwo n yuku sě pne yọ yò, nê-á pè n ye Mediteranue, fók à pọ syí ké sèpìn gbǒnyáh-ò sò lékáh tyí. Té léni mónó wró sọkọ, krótókè tópú sò kè sò ne, áyáh me de n te kènkwàh yòlè, ²⁸ té yóntí sáh sáh kwàh min dah mọ yọ sọkọ, té kè we ké súkúlinó me métérno yǒgbām pọ kwárninọlè. Áyáh yuku yahle kwéy, pè tǒ kè min dah mọ, té kè we ké súkúlinó me métérno túkúrí pọ kwártǒnọlè. ²⁹ Pè sò me tiki n pí ne, krótókè káh pọ kyí syí dyèh yísyó tyí, kè yúkí. Képah ye, pè krótókè yín mọ mọ vyǒngbíl ñyèh dah mọ krótókè náh ñinne, té me tyah dálnó ólè n deki. ³⁰ Nte krótókè tópú sò me n yah n kǒ tó-ńsahle. Káh pí sě, pè krótópír tiki mọ yọ yò, té ne páh ne pé krótókè yín mọ mọ vyǒngbíl dah mọ krótókè yah ñinne. ³¹ Képah sọkọ, Pole me yo sràsyíbi ànè pé yòtě dí tyí ne ñkě, díbi nópi-à kí wú-ñkène krótókè sọkọ, pépi náh tẹ we n pwah n pí dé! ³² Képah sọkọ, mọ nónó-á sò tẹ sah krótópírle, sràsyíbi núkú sépi kǒlú mọ kè kǒ kè sọkọ.

³³ Képah náh, tyah-á pópó n dal, Pole kè yah kǒ no pól tyí ne ñkě, pè yòke yò. A ne ñkě, ké sèpìn gbǒnyáh-ò-á kweyne yò, pé yáh-ńsah me tyè tẹ pópó, pè náh me fě yòkele n yò. ³⁴ Nte yòke vyáh-á mó tǒ me pé min pwáhnó tyí sọkọ. Képah-á, páh kéle n yah n kǒ pé tyí ne, pè yòke yò. Nkě, pé sọkọ ney yó nítě yóyén pọ núkú fyé náh n mọ n pu n pí. ³⁵ Képah yóntenọ náh, Pole

búrn tɔkɔ, té wɛkɪ Liyel tyí no pól yí yah, té kè kwɔ à tyah n tah. ³⁶ Képah sɔkɔ, no pól nɪ sũ, pé tɔ me yòke yõ. ³⁷ Névyé nónó-á sò me krótókè mè sɔkɔ, á pól sò me nɛpí lègbãm tikitóni pɔ gbãm pɔ kénúkòlè (276). ³⁸ Á pól-á yõ tɔ te gbí nêne, á sèmukɔ wilki min dah mɔ yɔ sɔkɔ krótókè kɔ kè pɪ fáhfháh.

Krótókè tyí yíkinóle pne yɔ sɔkɔ

³⁹ Képah tɛne, tyah-á pɔ dal krótókè tópu náh sò me kènkwháh yõ yah pĩ. Páh pɔ yɔ kéngbárki yó kyɔmɪ wɛ, nɛnpó me wényín-rísahle, pé nɛ páh kɪ yuku yah nɛnpó krótókèlè, káh kɪ fɛ n pɪ n pi. ⁴⁰ Képah sɔkɔ, pé krótókè yín mɔ mɔ vyóngbil de mɔ sè kɔ sè wũ pne yɔ sɔkɔ. Té núkú yõ sɔkɔ krótókè yah tɛ tɛ yí tɔ wah mɔ, ké yah tɛ yinne. Té me fwɔ toh yinyõ, krótókè yah ùnne, yáhkí kɔ kè kéle n tu n mɔ, té pé yah mɔ à yɔ kéngbárki mène n yíki. ⁴¹ Nte pé kyɪ yini tɛ yóntáh sèmyáhrí fiɪ yó tyí, à nir ké sɔkɔ. Krótókè yah ùn sò me kyɪ di sèmyáhrí sɔkɔ, fɔ́ó kè náh me fɛ n yike, té níkwíl me ké náh ùnne n mɪ n kwɔkɪ n pɔ. ⁴² Képah sɔkɔ, srásyíbi sò me n yah n kɔ wòkònpèkè sɔkɔ névyé kònmo-rísahle. Tikí sò me pé tɛ ne, pé káh pɔ n yõ n wil n to n pwah. ⁴³ Nte srásyíbi yòtɛ dí-á sò me ké tyí ne, pé Pole pwah mɔ sɛ, à pé yini mɔ képah pínóle. Té ne, yɔ yɔnpnɛpu ñgbò yɔkɔ de yɔ sɔkɔ, pé kènkwháh yòlè n yíki. ⁴⁴ Té me ne, no tɛlò sésárno tɔkɔ, képah náh pɪ, krótókè kwókinóle, pé dɔkɔ sépi yõ, pé ne n yõ n yuku. Sɛ ye kè pɪ, té no pól yini tɛ kènkwháh yõ sɔkɔ krómkróm pé vyele.

28

Pole-á nê pɪ gbɛnyah yó sɔkɔ pé n ye Maltile, pne yɔ nyó

¹ Képah sɔkɔ, áyáh pwah sɛ, á kè noh ne pne yɔ nyó gbɛnyah mè yín-á Maltile. ² Kéne kwil tãn me á tɔ sah tɛ yí palle. Té pu-á sò me n pɪ, té vɪrɪ me n pɪ sɛ, pé me nyàh mɔ tii á pól kɔ á me tuke mɔ tɛ n wne. ³ Képah sɔkɔ, Pole-á kyɪ lésópí kwel ne pé pɔ mɔ nyàh sɔkɔ, nyàh swòò-á kyɪ sé tyí, wáhnpo yó wil sé sɔkɔ à Pole kò, fɔ́ó à toh mɔ ñ gbò tyí. ⁴ Kwil mè tãn-á wahy we tóhnmònlè ñ gbò tyí sɛ, pé tyah n yo wɛ tyí ne, tòtò náh me ké sɔkɔ pólle, dí mè-á nékókè mɔ yah. Wáh sɛnsó pwah pne yɔ gbò sɔkɔ ó, ñte pépi sétò nê-á gbule n wah, képah tɛ wo náh à sah n pi min sɔkɔ dé! ⁵ Képah sɔkɔ, Pole wahy mè mir dah mɔ nyàh sɔkɔ. Té syéhéh kwéy rítɛ náh kyɪ Pole wil tyí. ⁶ Té kwil tãn sò me syíkintɛnóle n pɪ ne, dõ páh kɪ à wɛ à kɪ me tyah n sɛ, képah náh pɪ, kɪ syɪkɪ n ku n pi nɛnpó swɔ. Nte páh képah syɪkɪ tɛ wrétété, pé pɔ pĩ ne, pèkè yó ñtɛ náh à no n pi. Káh pɪ sɛ, pé pé vyɛy vi à tyah n yo ne, tò yó-á ñne.

⁷ Té nyáh sɔkɔ-á sò ále, fí yó sò me nɛnpó tnô, nê-á pne yɔ nyó gbɛnyah mè yòtɛ dí tyile. Kéne dí yin ye sò Publiyusile. Nmɔ me á tɔ sah tɛ palle ñ kódíbi sɔ, té á kɔ á twah ñ tyí à sèpìn tóni pɪ. ⁸ Té kéne dí sú sò me yam pèkè yõ. N wil sò me vyáh, té ñ fɔkɔ tɔ me kye. Képah tɛne, Pole me kyɪ yah ñ tyí, té ñ gbãh sah ñ yõ à Liyel ni ñ tyí, à à de mɔ. ⁹ Képah náh, kéne kwil yámpú tɛlò tɔ me pɔ Pole tyí, té pɔ dénmòno wɛ. ¹⁰ Káh pɪ sɛ, á yõ

yõ nénpó soko kègbule. Tè áyáh pò n tyah sókónóle, yí nónó yétò-á sò me á tẽ, pè sé pólle á kò.

Pole yínintēnole Wrome kwil

¹¹ Képah náh, níwóló tónó sókónteno soko, á me de soko Alekisādri kwil krótókè ngbē yó soko, nê yīn-á kènīnīne. Képah sò me kwòvurì gbí tyénó syíkì tẽ Maltì gběnyah soko. ¹² Áyáh kyí yīni tẽ Sirakusi kwil, á tẽ nénpó à sèpìn tónì pì. ¹³ Áyáh yal nénpó, à tyah n torì n yuku krótókèle yò vyāh tyí, pópó à kyí de Wregbyo kwil. Ké dīndalle, yáhkí kò wil á náh tīnne à pò. Kāh pì sē, sèpìn nīnì wró, á yīni tẽ Pusolì kwil, té wil krótókè soko. ¹⁴ Áyáh kyí nénpó, á kyí Yesu yõ sēpú yísyó wē. Pépi me á ni, á kò á wū à sèpìn kwārnino pì pé tyí. Képah náh, á soko Wrome kwil. ¹⁵ Tẽ Wrome kwil Yesu yõ sēpú-á fyò á pínó noh, pé tókù pò á yohñ, fós Apyusi yòhntáhkì soko; pé tókù mó pò á yohñ fí yó soko pè n ye Népàn twáh-ńtān tónīne. Pole-á fyò pè wē sē, à wekì Liyel tyí, ànē ñ nì sū.

¹⁶ Képah tēne, áyáh yīni tẽ Wrome kwil, pè ké wēkìle Pole kò à kyí tẽ ñ tyí wòkò soko, té srāsýí yó kò à ñne n kyomì.

Pole Liyel wey yónóle Wrome kwil

¹⁷ Képah soko, sèpìn tónì-á soko, Pole Nsyifunò yah tām ye ñ tīnne. Pāh pò tuke mò, à yo pé tyí ne, pé no, pé náh sénsò tir yó ńtē pì de pé no Nsyifunò tyí, pé náh pé náh tān wāì dèl pì, ñte pè pé tẽ Yerusalemì soko, té pé dahbì Wrome tān gbò soko. ¹⁸ Nte Wrome tān-á pé piki yah te gbí nēne, pé náh pé tyípínì yó ńtē wē, nê yīn-á pé yīne pé ko mò. Kāh pì sē, pé me ne pāh péle n fin n mò. ¹⁹ Tẽ Nsyifunò me képah yahle. Képah-á, pé gbò yīí náh, pé me pé gblòy tyí dahbì Wrome kwiltām yòtē Sesar gbò. Nkē, tókónkòno tẽ wò náh pé ne pé tokò pé no Nsyifunò kò dé! ²⁰ Képah yīn-á pé kò pé kè yah kò ne, pé pè wē, pé mó yáhkì yāh péle. Yisrayel tān gbò sàhnó-á me pwáhnmo-ò nê yõ, ñmò yīn-á kārñ nópìle mónóle péwo gbān soko yò. ²¹ Képah soko, pé me yo Pole tyí ne, sébéy yó ńtē náh wil Nsyude gběnyah, à pò pépi tyí ñmò Pole tyí soko. Pé no Nsyifunò soko yó ńtē náh mó tō wil nénpó, à pò tir yó yo pé tyí ñ tyí soko, képah náh pì, à ñ yípo yo pépi tyí. ²² Nte pépi-á pì ne, wēkì nê soko-á ñne, pāh me kéle n fwo ywò ywò pól soko. Képah-á, ñmò sòno-á nēne, pāh me ké tyí ne pé kè noh ñ vyāh soko. ²³ Képah tēne, pè me wē wénó yòh mò wē tyí Polele.

Lésò-á pò no, wān tō mò pé wīlnó yò, à pò Pole tyí ñ twáhntē-ñsah soko. A me tyah à Liyel tōrì tyíle n yo n wah pé tyí, à tokò séngbò tyí, pópó à pò no níví tyí. A sò me de Moyisi tyí kònsáhnò ànē Liyel tēntò syinyopu welo soko, à Yesu tyíle n yo pé tyí ne, pé kè fē syí. ²⁴ Képah soko, tókù ñ tyí yónó fē syí, ñte tókù mó sè yahle. ²⁵ Nte pāh tẽ wekì sah kwìlò nùkú yò, té n karkì gbí nēne, Pole tō tyínúkú yó yo pé tyí ne, gbì-á Liyel Mirki wey mēne, nê-á lésò Liyel tēntò syinyo-ò Yesayi yo pé náh tān tyí ne níkē:

²⁶⁻²⁷ «Kùkùtáhkì me de no nópì nno soko.

Pè me pé níkíló tah tū,

té pé yí vike sah;

ne níkē pé yí káh kwāh yó ńtē wē,

pé níkíló káh tir yó níťě noh,
 pé nno kǒ sè pɔ n ye kùkùtǎhki pínóle,
 pé mó vi mɔ ñmɔ Liyel wěkì tě,
 ní kǒ mé pè we pwah mɔ.

Képah ye, kyɪ n yo pé tyí ne,
 pǎh kɪ n nohnɪ tě wɔle, té pè náh ké tyí yah we n pi.

Pǎh kɪ n yah dyěh sě yò, té pè náh kwâh yó níťě we n pi.*

²⁸ Képah yóntenɔ náh, Pole tǒ yǒ sɔkɔ yo pé tyí ne: «Yé pǐ ne, Liyel-á pwáhnmonɔ wey tɛkɪ mɔ névyɛ tɔ tyí, nónó náh pɪ Nsyifunɔle. Pépi tě wɔ kɪ kè noh n pi.» [²⁹ Wǎh képah yo sě, Nsyifunɔ yuku sɔkɔ, té me yékâble n pɪ n yuku kèpékèyô pé wě wrɔ.]

³⁰ Képah náh, Pole ye nínó tǔ ñ wòkò sɔkɔ, wǎh sǒ nê tɔkɔ de tě. Nónó pól-á sǒ n wil n pɔ ñ tyí, à sǒ me pé pólle n tě palle. ³¹ A sǒ me Liyel tǒrí tyíle n yo névyɛ tyí, té me Tě ñgbě Yesu Krista tyile nole n kwɔ nìsǎh sɔkɔ. Nnì yó níťě náh sǒ me ñ yahle n kǒ ké pínóle.

---

* 28:26-27 28.26-27 - Yah n te Yesayi 6.9-10.

Pole sébéy tékínm̄on̄ole Wrome tân tyí

Tyàh-ñsah weyne

Liyel ye Pole yah wilki ne à pɪ Yesu t̄ent̄ò névile nê-á kɪ Nìvìnì tirl̄e n yo névȳe tyí nónó náh pɪ Nsyifun̄ole. Yah n te Wrome tân 1.5; Kalat̄i tân 2.9. Nm̄o Pole ye wārki tekɪ m̄o sébéy m̄ene Yesu ȳo s̄epú tyí, nónó-á me Wrome kwil s̄oko. Nósýó ye we yo pé tyí Nìvìnì tirl̄e Yesu tyí s̄oko, té p̄e me k̄è f̄ē syi. Képah s̄oko, Pole me sébéy wārki tekɪ m̄o pé tyí ne, páh me ké tyí ne pé p̄o pé ùnne, pé p̄o sóré m̄o pé s̄oko pé mó ȳo s̄oko pé kólól̄e.

Kwónó nê-á à me n pɪ, képah yah ye à yo pé tyí ñ sébéy m̄e s̄oko.

A ne ník̄ē Nsyifun̄o ò, àn̄e nónó náh pɪ Nsyifun̄ole ò, pé pól-á tyíp̄el pɪ, pé k̄o pé náh we de Liyel t̄or̄i s̄oko. Nte pé pól tyí-á n̄o Liyel tyí. Wáh me ké tyí ne pé pé nn̄o vi m̄o. Pé yal n m̄o tyíp̄el pínól̄e, pé mó s̄ē Yesu Krista ȳo. Nm̄o-á ku pé tyíp̄el ȳinne. Páh kɪ s̄ē ñm̄o ȳo, ñm̄o gb̄ò ȳo páh kɪ pɪ négb̄l̄ole Liyel yah s̄oko. Ȳòb̄en̄or̄i-á Liyel pɪ pé tyí k̄éle. Névi nê-à s̄ē Yesu ȳo, t̄ē w̄o náh t̄ō me n pɪ tyíp̄ék̄è àn̄ē k̄ū m̄n̄o s̄oko. T̄ē-á kɪ n k̄o T̄ē ñgb̄ē Yesule k̄úmm, té Liyel Mirki kɪ ñne n yohn̄i n m̄o. Yah n te Wrome tân 1-8.

Pole t̄ō Nsyifun̄o Yesu yáhlen̄o tyí yo ñ sébéy s̄oko. Liyel-á ȳòb̄en̄or̄i n̄ene n pɪ, k̄è n t̄ē n pne tyi pól tyí. Képah ye, à ne pé Liyel yáhlen̄o náh n ȳo n s̄oko n pɪ. Yah n te Wrome tân 9-11.

A t̄ō k̄è yo ne, núkúnúkú Liyel-á me s̄amm̄e n m̄o névȳe pól s̄oko nónó náh pɪ Nsyifun̄ole. Páh ȳine pé pé minne n pɪ yályál Liyel yah, n̄ē tyí-á n̄o Liyel tyí. Yah n te Wrome tân 12-15.

Sébéy tyé-ñsah s̄oko, Pole ne páh me ké tyí ne pé yuku Wrome kwil s̄oko, n̄énp̄ó tân k̄o pé pé we yohn̄i m̄o pé k̄o pé ȳo s̄oko Yesupaȳi yamana s̄oko. A ne páh n wekɪ Yesu ȳo s̄epú pól tyí Wrome kwil s̄oko, nónó-á pé n̄ép̄ínól̄e.

¹ Nm̄o Pole nê-á Yesu Krista t̄on̄p̄ule, ñm̄o ye n wārki n tekɪ n m̄o sébéy m̄ene yé tyí. Liyel ye ñm̄o ye pɪ Yesu t̄ent̄ò névile. A ní wilki sah ne mé pé Nìvìnì tirl̄e n yo. ² Liyel-á ñ vyāh k̄o sah k̄ene Nìvìnì tir n̄ē tyí s̄oko, à l̄és̄o sȳò ñ t̄ent̄ò syínyopu tyí à ké tyí yo sah ñ wey sébéy s̄oko ñgb̄ò duk̄ule. ³ N Píd̄i tyí ye k̄è n yo, nê-á ápi T̄ē ñgb̄ē Yesu Kristale, ñm̄o nê-á pɪ ȳòt̄ē d̄i Davidi p̄étó náh̄k̄ile ñ p̄ondubino s̄oko névile. ⁴ T̄ē wáh p̄o ku, té ñ lékó-á yilki m̄o, képah s̄oko Liyel Mirki me k̄è w̄ekɪ ne Liyel Píd̄i-á ñne, t̄énw̄en̄o-á me ñ tyí. ⁵ Nm̄o gb̄ò ȳo ye ñm̄o ȳòb̄en̄or̄i we à pɪ ñ t̄ent̄ò névile, kɪ ȳik̄in̄i pól yohn̄i m̄o pé kɪ pɪ ñm̄o ȳo s̄ep̄ule kɪ n sah ñ tyí ȳo, ñ ȳin k̄o k̄è kɪ n gb̄ilki. ⁶ K̄ene ȳik̄in̄i s̄oko névȳe ye yépi t̄ole, Yesu Krista-á yépi nónó ye pɪ ñ tyíle. ⁷ Yépi nónó pól tyí-á n̄o Liyel tyí Wrome kwil s̄oko, té à me yé ye ne yé yé minne n pɪ péw̄o tyí ȳo, yépi tyí ye mé n tekɪ n m̄o sébéy m̄ene. Mé k̄éle n yah n k̄o ápi Sú Liyel àn̄ē T̄ē ñgb̄ē Yesu Krista tyí ne, pé ȳòb̄en̄or̄i àn̄ē yévin̄ne yé k̄o.

Kyɪ n yah dék̄è me Pole t̄ē Wrome kwil Yesu ȳo s̄ep̄ú tyí

⁸ Yesu Krista gbò yò, mé n wẹki ní Sù Liyel ñgbò tyí yépi pól tyí sọkọ, yé Liyel yò sẹnó tyí-á sọnpíle me n yo kẹkọyó pól sọkọ. ⁹ Mé me tólẹ n pi Liyel tyí ní n pólle ñ Pídí Nìvìnì tir yónó sọkọ. Nmọ ítẹ ye ní tàrfyòlẹ ne gbímegbí, máh níríle n pi, máh níkẹne ne n me yé tyíle n yo pé tyí. ¹⁰ Máh níkẹne ne me kéle n yah n kọ pé tyí gbímegbí ne, péwọ dyo yíi tẹ-à kí nê, pé wẹkì yíkí mọ ní kọ sẹ mé n kyí n yah yé tyí. ¹¹ Yé náh we di, pọ n yah dékè me ní kah tẹ yé tyí. Képah sọkọ, Liyel Mirki-á nêne ní kọ, mé kí pọ kéle yé kọ, nê-á kí tǎhkìle yé kọ. ¹² Képah ye kí á kọ á kí sóré we mọ wẹ sọkọ à yuku ápi Liyel yò sẹnó tyí ñnne. ¹³ N yúnpyé, mé me ké tyí ne yé kè pǐ ne máh kè yah kọ gbáhyí náhnáhle ne mé pọ yé ñnne, mé pọ tò we n pi yòre-á me nê tyí, sǎ-á mé pi kéle yíkìni tẹlọ ñnne. Nte ké wẹkì náh me tẹ we we, fọ́ à pọ syi núkúnúkú tyí yò. ¹⁴ Mé yíne mè Nìvìnì tirlẹ n yo yí pípú ànê yí pí-ńkẹpú tyí, ànê kǎrn pípú ànê kǎrn pí-ńkẹpú tyí. ¹⁵ Képah ye, ké dékè me yíi ní sọkọ ne mé pọ Nìvìnì tir yo yépi tọ tyí, yépi nónó-á me Wrome kwil sọkọ.

Tǎhkì nê-á me Nìvìnì tir sọkọ

¹⁶ Nìvìnì tir yónó sen náh me ñmọ tẹ. Liyel tǎhkì ye kéle nê-á névyẹ pólle n pwah n mọ nónó-á sẹ ké yò. Ké tyah Nsyifunọ ñgbò tyí, té pyé yíni tẹ névyẹ tyí nónó náh pi Nsyifunọlẹ. ¹⁷ Yé náh we di, képah ye n wẹkì kéle ne Liyel-á me névyẹle n pi négbólóle ñ yah sọkọ ñ yò sẹnó gbò yò. N yò sẹnó ó gbò yò ye kè n pi, sǎ-á kéle wárkínsàhnólẹ Liyel wey sẹbéy sọkọ ne: «Névi nê-à pi négbíle Liyel yò sẹnó gbò yò, tẹ kí min yèsyìkì we képah gbò yò.»*

Névyẹ pól me tyípékè mọ sọkọ

¹⁸ Yé yah, névyẹ Liyel yah tíkí pí-ńkẹ ànê pé tyítúkúni pínó pól yínnẹ, Liyel tẹ yínyò té ñ fókòvyǎhni pè wẹkì, pǎh sọnpíle pé tyítúkúni tọkọ à gbí yah vike. ¹⁹ Yé náh we di, névi-á fẹ nê pǐ n pi Liyel tyí sọkọ, ké sẹndí náh pépile dò. Liyel ye kéle pè wẹkì. ²⁰ Liyel tyi nónó-á sè náh n we yíne, sépi nónó-á pi ñ tẹnpnènólẹ nê-á me tyé-ńkẹne, ànê wǎh me dùkù nêne tótó; sépi me fẹ n pne ñ tyípínó gbò yò à tọkọ kẹkọyó mọ gbí dùkù tyí. Káh pi sẹ, lénò náh fẹ n we n pi névyẹ tyí pólle. ²¹ Pè ye Liyel pí, té pè náh fẹ syi gbilkínó sah ñ yò nê-á yíne ñne. Pèpọri pínó wey nê-á yíne ñ kónólẹ, pé náh kéle à kọ. Nte pè pyé sọnọ wǎnne pé gblọy pilki, à pi lékám ké névyẹle à de fẹntú sọkọ. ²² Pé gblọy tẹ pínó sọkọ lékám névyẹle, pé pyé pi nẹwǎnne yò sǎ. ²³ Gbilkínó nê-á yíne sàhnólẹ kú-ńkẹ Liyel yò, pé képah vi mọ n sah névyẹ, ànê kẹpye, ànê gbyèhnyèh yí, ànê til til yí kètò pínsàhnónọ yò. Té névyẹ ànê kéne gbènkyọ nọpi pól kí mó tǎ pọ n ku n pi.

²⁴ Képah ye Liyel ye pè kọ pè pé pǒpòlẹ n pi, képah nê dékè-á me pé sọkọ, fọ́ à pọ sennẹ n pi pé gblọy tyí. ²⁵ Gbí nê-á yo Liyel tyí sọkọ, pé képah vi mọ pi mìnine. Pè mọ mọ Liyel sah té ñ yí mónó wólẹ n gbilki, té tólẹ n pi sépi tyí. Nte ñmọ ye mó tǎ yíne gbilkínólẹ tyé-ńkẹne. Amiina! ²⁶ Képah ye, Liyel me ye pè kọ pè sen tyi ólẹ n pi nónó dékè-á me pé sọkọ.

* 1:17 1.17 Yah n te Yabakuki 2.4.

Pé syó me pèkì yah tyi vi mo ké gběntěnáh yó, me n sě wěne. ²⁷ Sě ó ye, díbí to me pèkì yah tyi vi mo ké gběntěnáh yó. Pé náh tó me n sě syóle. Sěnále wěne, képah lédórí ó ye me n ko péle. Sen pí-ńkě tir ye pè me n pí wě tyí, té mó pé mónpuno lédyáhní we nê-á yíne péle. ²⁸ Páh yahle Liyel pínóle sě, à me ye pè kó pè pé sōno túkúni sò tē à pí-ńkě tyile n pí. ²⁹ Tyíkněni duke pól ye pè me n pí, ànê tyítúkúni, ànê yísesúkúle, ànê népékèle. Dyóyókè ó ye pè tōle, à tahlí nékókè mónó tyí, ànê mēwéyne, ànê yínví pínóle, ànê nētúkúni tyi pínóle, ànê mìnì sàhnóle névye yó, ³⁰ ànê névye tyí yónkònóle. Pè pí Liyel sépébíle, ànê vyáhsenóhkipúle, ànê gblóy gbílkipúle, ànê wèngbil wékípúle, ànê pèkè yah wénpupule, ànê dúbípú tyí yáhlepule. ³¹ Pè pí lékám kě névyele. Páh nê yo, pè náh kéle n pí. Kùkútáhkì névye ànê népíkòbí ye péle. ³² Té pè mó tó pí ne Liyel-á me ké yo sah ne, sēnkno tyi pípú-á yíne kònmonóle. Nte képah fyé yó, pè me yó soko tyi nòpí pólle n pí. Té pè náh me yín sépi ó tyí dé, pè me mo sēnkno tyi pípú tole.

2

Liyel-á kɪ tukey nê tuke n pi

¹ Áwo nê-á lékàhle no télóle n kó, wáh kɪ sǒ me nédúkú nêne, lénò wé-ńsah náh me á tyí. Á náh we di, wáh lékàhle no télóle n kó, lékàh ye á á gblóyne n kó, áwo to-á sǒnpíle me n pí pé tyí kóle, áwo nê-á lékàhle péle n kó. ² Ápi pí ne ńkě nónó-á kéne tyi dükúle n pí, Liyel-á kɪ pè tuke n pí à yíne gbí wěkìle. ³ Áwo nê-á lékàhle kéne tyi pípúle n kó, té mó tó me sēnknole n pí, á se me n sǒ ne wáh kɪ n pwah n pí Liyel tukey soko? ⁴ Képah náh pí, Liyel pèpòrɪ ñgbě, ànê ñ fòkòpènòrɪ, ànê ñ sómno se á yahle mónkònóle? Á náh pí ne Liyel pèpòrɪ mè-á kɪ ñ kó á kɪ á nɪ vi mo kɪ tyípél pínó yal mo di? ⁵ Nte á níkisekókó ànê á nɪ táhntúno yinne, á me Liyel plóle n gbah n yorɪ n mo á gblóy yó, nê-á kɪ n pɪ ñ fòkòvyáhnì sǒle, sǒ nê-á à kɪ névye tuke n pí à yíne gbí wěkìle. ⁶ Á kɪ nénúkú núkú pól dyah à yíne pé tyípínìne. ⁷ Nónó-á me gbah tē tyípeplóle n pí, ne pé kyí yó yǒnó we, gbílkinó mó ne n sah pé yó, ànê pé mó tyé-ńkě min we, à kɪ tyé-ńkě minne pépi kó. ⁸ Té névye nónó-á yahle sàhnóle ñ tyí yó, té gbí wěkì kóló yahle té pèkè pínó sǒ tē, à kɪ ñ fòkòvyáhnì pépi wěkɪ, té kɪ fóhnó sah pé yó. ⁹ Yèvyáhrɪ ànê tíkí kèpèkè kɪ pí tyítúkúni pípú pól tyíle. Kè kɪ tyah Nsyifunò ñgbò tyí, té kɪ po yíni tē névye tyí nónó náh pí Nsyifunóle. ¹⁰ Nte gbílkinó, ànê yó yǒnó, ànê yèvɪnɪ kɪ pí tyípeplo pípú nénúkú núkú pól tyíle. Kè kɪ tyah Nsyifunò ñgbò tyí, té kɪ po yíni tē névye tyí nónó náh pí Nsyifunóle. ¹¹ Yé náh we di, Liyel náh névyele n wah.

¹² Névye nónó pól-á pè náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne té tyípél pí, kéne tyi kònsàhnò vyáhn náh n we n pí pépi tyí yíkínó soko. Nte nónó pól-á tyípél pí té me Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, pépi kɪ n tuke n pí à yíne képahle. ¹³ Moyisi tyi kònsàhnò tyíyónó nóhpú náh Liyel n yah néglóle dé. Ké tyíyónó pípú ye. ¹⁴ Névye nónó-á pè náh pí Nsyifunóle, pépi náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, té pé ko dükú mó tó po yíne Moyisi tyi kònsàhnò yóréle. Káh pí sě, képah n wěkɪ ne páh pèpeyne n pne pé gblóy, Moyisi

tyi kònsàhnò kĕne pé tyí. ¹⁵ Pè me kéle n wĕkú képah sòko ne, Moyisi tyi kònsàhnò-á nê yo ne kè ne n pi, kãh me pé nno sòko. Pé sòno sòko, kèyãhle pé n ne n me lékãhle pé gblòyne n kò, kèyãhle ò te n ne n me gbule pé gblòyne n kò. ¹⁶ Nìvìni tir nê-á òmò n yo, à yĩne képahle, Liyel kú syò Yesu Krista tyí kú névyé tuke n pi pé sèfin sò tyi pól tyí sòko. Lésòle, tyi nòpi kú wilki mò kwèy.

Nsyifunò nãh me Moyisi tyi kònsàhnò wãlle n kò

¹⁷ Yépi nónó-á ne Nsyifunò-á yéle, yé me yé gbò sah Moyisi tyi kònsàhnò yò, té yé gblòyne n yò n sah ne Liyel-á me yépile. ¹⁸ Té Liyel dyò yíí-á nêne, yé kéle n pne kyó! Yáh kwónó nê we Moyisi tyi kònsàhnò sòko, képah gbò yò, yé pèpeyne n pne dò. ¹⁹⁻²⁰ Kéne kwónó gbò yò, yé ne yé pnènó-á syi ké yìn tyí, ànê yáh gbí pĩ dal mò, té núkú yuku yítùbi yahle n tē, té me kyòole n mò fĕntù sòko névyé tyí yé yo kè? Yé me vìnmonole lékám kĕ névyéle n kò, té me wĕnpĩ yròle n kwò yé yo kè? ²¹ Yé me no télòle n kwò, té yé nãh yé gblòy wòle n kwò kè? Yé me névyéle n kwò ne pè káh yĩbele n yĩ, té yépi wò n yĩ kè? ²² Yé ne fòfikì káh ne n pi, té yépi wò kéle n pi kè? Yé ne fal fal tãn tyí nãh nò yé tyí pólle, té mó tō tãn vè yĩle n yĩ n tókòli kè? ²³ Yé me yé gblòyne n yò n sah ne yáh Moyisi tyi kònsàhnòle n pne, té mó tō me sé dĕlle n pi. Liyel nãh yé n yilo yò di? ²⁴ Yé nãh we di, kè me wárkínsàhnòle Liyel wey sĕbéy sòko ne: «Yépi Nsyifunò ye yĩkĩnĩ télò kò pè Liyel yĩnne n yúkú.»*

²⁵ Gbì tē wò ye, yòre me kòkè tyí yãh me fĕ n kò Moyisi tyi kònsàhnò wãll yò. Nte yãh me sé dĕlle n pi, yé kòno pi nònòle. ²⁶ Kò-ñkĕ névi nê tē-à fyò n kò Moyisi tyi kònsàhnò wãll yò, Liyel kú tē mò kò kĕnkòbe sòko. ²⁷ Yépi Nsyifunòle, Moyisi tyi kònsàhnò wárkínsàhnò me yé tyí, ànê yé se mó tō kòkè tò kò. Té képah fyé yò, yé me Moyisi tyi kònsàhnò dĕlle n pi. Kãh pi sĕ, kò-ñkĕ névyé nónó-á me Moyisi tyi kònsàhnò wãlle n kò, pépi ye kú pò lékãhle yé kò n pi. ²⁸ Yé nãh we di, névi kòno nãh n pi tĕne Nsyifule. Kòkè kòno nótólí tò nãh n pi névile Nsyifule. ²⁹ Liyel-à névi nê nù vi mò, tē wò ye n pi Nsyifu yèsyikìle. Kòkè yèsyikì tòle, Liyel Mirki ye n pi kéle nù sòko, Moyisi tyi kònsàhnò nãh. Nsyifu yèsyikìle, Liyel ye n sò òne, névi nãh.

3

Névyé pól me pìkínò sòko

¹ Wãh pi Nsyifule té kòkè kò, yòre se me ké tyí? ² Ké yòre me gblò yey yey pólle. Pépi ñgbò gbò sòko ye Liyel dahbì ò weyne. ³ Nte à, pépi sòko tükú-á yahle kólòle ké wĕkì yò, képah se kú pò Liyel tò kò à kú yahle kólòle ò tyi yónò sò? ⁴ Jò dé! Névyé pól sĕnsò me mìnjobele, òte kè yĩne kè ne me pìkínòle ne Liyel wò-á n kò ò tyíyónò sò, sò-á kéle wárkínsàhnòle ò wey sĕbéy sòko ne:

* 2:24 2.24 Yah n te Nsyeremi 52.5.

«Á tyíyónó yĩne kè kè wěki ne gbi yó-ò-á ále.

Pàh ále n tuke, gbi yĩne kè we á tyí.»*

⁵ Nte ápi kěkínó-à kɪ pɔ kè kɔ kè we pĩ ne Liyel-á me tómm à, á kɪ tɔ yo sɔ wé? Képah se n wěki ne Liyel náh me n kɔ gbi wěki yò, wáh ñ fòkònyàhni sɔkɔ fòhnòle n sah á yò? — Névi yòtàhsyi sɔ dukù ye mé yah té kéle n yo. — ⁶ Jɔ dé! Kàh me sɛ, té Liyel kɪ tuke sɔ kèkòyó névyele wé? ⁷ Nte nímɔ mìnì yónó-à kɪ me kè wilki mɔ ne Liyelle, gbi Liyel-á ñne ñ yĩn kɔ kè kɪ n gbilki à, sɔ pɪ té lékàh kɪ tɔ nímɔle n kɔ á kɪ ne tyípékè pí-ò sɔ rne? ⁸ Té névyé yĩn yíkípú yísyó ne, ápi-á me n yo ne pèkè-á yĩne kè ne n pɪ, nê-á kɪ n pɔ n pi pèpòrile. Lékhàh ye yĩne kéne névyé dukù kɔnòle.

⁹ Á yĩne à yo sɔ yò wé? Api Nsyifuno se fónfó névyé téló yò? Pólle! Yé náh we di, mé ye kè yo wah te ne Nsyifuno ànê nónó náh pɪ Nsyifuno, pé pól-á me tyípékè mno sɔkɔ, ¹⁰ sɔ-á kéle wárkínsàhnòle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne:

«Négbí náh me pólle.

Nénúkù n̄tē fyé náh me.

¹¹ Lékhám névi náh me pólle.

Nnì yó n̄tē náh me Liyelle n yah n kɔ.

¹² Pé pól ye wěki pèpɛy fin mɔ, té me mɔ pu wé tyí.

Ney náh me nê-á me tyípépěyne n pɪ.

Nénúkù n̄tē fyé náh me.†

¹³ Pé yĩngbàhlo me léyâl yey yíkínmònsàhnó sɔ.

Pé névyele n vi n tē pé n̄npórile.‡

Pé vyěy welo me wahy sohrɪ sɔ.§

¹⁴ Plo yénmɔno welo ànê wènpèl ó n ne n wil pé vyěy sɔkɔ.*

¹⁵ Kàh pɪ n̄kókè mó-ńsah yúkúnɔ wɔle, pé gbàhkì n ne n sal képah sɔ.

¹⁶ Pépi syò-n̄tàn pól sɔkɔ, pé yíkínó ànê pèkè ó kókòle n pɪ.

¹⁷ Yevunɪ wěki tēne, pé náh képahle n pne.†

¹⁸ Pè náh Liyel yah tíkile n pɪ pólle.»‡

¹⁹ Nte á mó tɔ pĩ ne, Moyisi tyi kònsàhnó-á tyi nónó pólle n yo, sàh me sé yey mɔ sé wàl kópú ùnne pé vyěy tũ yĩnne, ànê lékhàh we yĩnne kèkòyó névyé pól tyí Liyel yah sɔkɔ. ²⁰ Képah ye, nnì yó n̄tē náh n pɪ n pi négbíle Liyel yah sɔkɔ Moyisi tyi kònsàhnó gbò yò.§ Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó yòre-á nêne, tyípékè ye kè névyele n wěki.

Névyé-á n pi négbíle dukù nêne Liyel yah sɔkɔ

²¹ Nte núkúnúkú, Liyel ye kè wěki ne páh me névyele n pɪ négbíle pé yah sɔkɔ. Moyisi tyi kònsàhnó vyàh náh me ké sɔkɔ. Kéne tyi kònsàhnó ànê Liyel tēntò syínyopu sébéynó n̄tē kè yo ó. ²² Yesu Krista yò sēnó gbò yò ye Liyel névyele n pɪ négbíle ñ yah sɔkɔ. Nê tē-à fyò sē Yesu Krista yò, Liyel tē pɪ négbíle ñ yah sɔkɔ. Yé náh we di, wáhkì náh me ké sɔkɔ dò. ²³ No pól ye tyípèl pɪ, pé kɔ pè tekɪ Liyel t̄rɪ sɔkɔ. ²⁴ Nte Liyel yòbènrɪ

* **3:4** 3.4 - Yah n te Gbálnó 51.6. † **3:12** 3.10-12 - Yah n te Gbálnó 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ **3:13** 3.13 - Yah n te Gbálnó 5.10. § **3:13** 3.13 - Yah n te Gbálnó 140.4. * **3:14** 3.14 - Yah n te Gbálnó 10.7.

† **3:17** 3.15-17 - Yah n te Yesayi 59.7-8. ‡ **3:18** 3.18 - Yah n te Gbálnó 36.2. § **3:20** 3.20 - Yah n te Gbálnó 143.2.

pɪ pé tyí, à pè pɪ négbɔ́lɔ́lɛ̀ n̄ yah sɔ́kɔ̀ n̄nónɔ́lɛ̀ Yesu Krista gbò yò, ñmɔ̀ nê-á pwah mɔ̀ péle tyípékè sɔ́kɔ̀. ²⁵ Yesu Krista ye Liyel tɔ́kɔ̀ kɔ́ sárkálɛ̀, ne n̄ tɔ́ kwénɔ́ gbò yò, nónó-á sɛ̀ n̄ yò, pé tyípèl yò n̄ mɔ̀ pè kɔ́. Képah ále n̄ wèkɪ ne Liyel-á me tómm. Ngbòle, à náh lésò me névyɛ tyípèlle n̄ mɔ̀ n̄ kɔ́, ²⁶ à lésò me sómmnɔ́lɛ̀ n̄ pɪ. Nte nukúnúkú, à me séle n̄ mɔ̀ n̄ kɔ́, té mó tɔ́ me névyɛle n̄ pɪ négbɔ́lɔ́lɛ̀ n̄ yah sɔ́kɔ̀, nónó-á sɛ̀ Yesu Krista yò. Képah n̄ wèkɪ ne wáh me tómm té me névyɛle n̄ pɪ négbɔ́lɔ́lɛ̀ n̄ yah sɔ́kɔ̀. ²⁷ Gblɔ́y gbílkí-ńsah se tɔ́ me névi tyí? ǾǾ dé. Nte kwáh nê pɪ wé? Kè náh tɔ́ me á kɪ ne pé tyípínì sɔ́ me n̄ mɔ̀ n̄ kɔ́, Yesu Krista yò sɛ́nɔ́ ye me n̄ mɔ̀ n̄ kɔ́ képah ye. ²⁸ Yé náh we di, ápi kɪ fɛ̀ kè yo ne névi Liyel yò sɛ́nɔ́ ó gbò yò-á tɛ̀ n̄ pɪ négbíle Liyel yah. Kè náh me á kɪ ne Moyisi tyi kònsàhnó wál kólɔ́ gbò yò sɔ́. ²⁹ Tòdì Liyelle, Nsyifunɔ́ ó Liyel se ñne? No télɔ́ tɔ́ Liyel náh ñne di? Awe, no télɔ́ tɔ́ Liyel ye ñne, ³⁰ ñmɔ̀ ó-á sɔ́npíle pɪ Liyelle. Nmɔ̀ ye kɪ Nsyifunɔ́ pɪ négbɔ́lɔ́lɛ̀ n̄ yah sɔ́kɔ̀ n̄ yò sɛ́nɔ́ gbò yò, té kɪ tɔ́ no télɔ́ tɔ́ pɪ négbɔ́lɔ́lɛ̀ n̄ yah sɔ́kɔ̀ n̄ yò sɛ́nɔ́ gbò yò. ³¹ Nte káh pɪ sɛ̀, Liyel yò sɛ́nɔ́ se me pɔ́ á kɔ́ á me Moyisi tyi kònsàhnóle n̄ pɪ yòre kè kwáhle? ǾǾ dé, yòre ye pyè á kéle n̄ kɔ́ yò ñkè.

4

Liyel yò sɛ́nɔ́ gbò yò ye Abrahamɪ pɪ négbíle

¹ Sɔ́ me ápi kɪ yo Abrahamɪ tyí sɔ́kɔ̀, ñmɔ̀ nê-á á náh neyne? Kwáh nê me à fɛ̀ we n̄ yɛ́ngbɛ̀ tákhlɛ̀? ² Abrahamɪ tyípínì yín-à sò ne Liyel à pɪ négbíle n̄ yah sɔ́kɔ̀, à náhkɪ sò fɛ̀ n̄ gblɔ́yne n̄ yò n̄ sah kè. Nte à náh fɛ̀ képah pɪ Liyel yah sɔ́kɔ̀ dé. ³ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔ́kɔ̀ ne ñkè: «Abrahamɪ sɛ̀ Liyel yò, Liyel mó à pɪ négbíle.»* ⁴ Nte káh me tɔ́ pínɔ́ wèkɪ yò, tɔ́npɪ ye n̄ we n̄ tɔ́ pínɔ́ lédyáhníne. Nónó náh à we kéle dé. A yíne ké wénóle. ⁵ Nte sɛ̀ náh kéle Liyel tɛ̀ wɔ́ tyí dé. Névi nê-à sɔ́ tɔ́le n̄ pí-ńkène té fyò me sɛ̀ n̄ yò, ñmɔ̀ nê-á tyípèl pípúle n̄ pɪ négbɔ́lɔ́lɛ̀, képah gbò yò á tɛ̀ pɪ négbíle.

⁶ Liyel-á névyɛ nónónɛ̀ n̄ pɪ négbɔ́lɔ́lɛ̀ n̄ yah sɔ́kɔ̀ pé tyípínì mónkò-ńkène, yòtɛ̀ dí Davidi pé nìvìnì wénó tyí yo ne ñkè:

⁷ «Névyɛ nónó pílkí-ńtàn-á yò mɔ̀ pè kɔ́, té pé tyípèl me niri pé tyí, pépi tyí nɔ́.

⁸ Tɛ̀ ñgbɛ̀-à névyɛ nónó tyípèl mónkò-ńkène, pépi tyí nɔ́.»†

⁹ Kéne nìvìnì mène, Nsyifunɔ́ ó tyí náh kéle dé, nónó náh pɪ Nsyifunɔ́le pépi tɔ́ tyí ye. Á kè yo sɛ̀ yò ne, Abrahamɪ Liyel yò sɛ́nɔ́-á à pɪ négbíle Liyel yah. ¹⁰ Nte gbí nê me Liyel pɪ ñne négbíle? N kò-ńkè gbí sɔ́kɔ̀ se, tɪ̀ n̄ kòntɛ̀nɔ́ náh sɔ́kɔ̀ se? ǾǾ, n̄ kòntɛ̀nɔ́ náh sɔ́kɔ̀ náh dé, n̄ kò-ńkè sɔ́kɔ̀ ye. ¹¹ Képah náh sɔ́kɔ̀ ye Liyel à kɔ́ à kòkè kɔ́. Kéne kòkè kéle n̄ wèkɪ ne wáh à pɪ négbíle n̄ yah sɔ́kɔ̀ n̄ yò sɛ́nɔ́ gbò yò n̄ kò-ńkè gbí sɔ́kɔ̀. Káh pɪ sɛ̀, kò-ńkè névyɛ nónó-á sɛ̀ Liyel yò, té pɪ négbɔ́lɔ́lɛ̀ Liyel yah, Abrahamɪ pɪ pépi

* 4:3 4.3 - Yah n te Yenesɪ 15.6. † 4:8 4.7-8 - Yah n te Gbálnó 32.1-2.

súle Liyel yah. ¹² Té pí kènkòbe to súle, nónó-á pè náh me n yah pé kòno ó tyí, pè me sê Liyel yô Abrahamu tyí kòle gbí nê-á à náh tònì sò me kò.

Abrahamu Liyel yô sêno gbô yô ye Liyel n vyähle nmo ànê n náh tân kô

¹³ Yé yah, Liyel-á n vyähle Abrahamu ànê n náh tân kô ne páh kú kèkòyóle pè kò, kè náh pí á kú ne Abrahamu-á n kò tyi kònsàhnó wàl yô képah yín sò dé, n pínó yín ye négbíle Liyel yô sêno gbô yô. ¹⁴ Liyel-á n vyäh kò nê tyí soko, káh sò me pí ne tyi kònsàhnó wàl kónó gbô yô sò képah n we, yô se nàhki tó me n yô sêno ànê n vyäh kónó mè tyí? ¹⁵ Yé náh we di, tyi kònsàhnó ye n yilki n mo Liyel fòkòvyähni ne. Tyi kònsàhnó-à n kne nýäh soko, ké dél náh fê n pí nénpó. ¹⁶ Liyel-á n vyäh kò nê tyí soko, n yô sêno gbô yô ye képah n we. Képah kú pí yòbènorúle Abrahamu náh tân pól tyí. Té kè náh pí ne tyi kònsàhnó wàl kópú ó tyí sò à pí kéle dé. Nónó pól to-á sê n yô Abrahamu tyí kòle, pépi pól tyí ye à pí kéle. Yé náh we di, Abrahamu ye á pól súle, ¹⁷ sô-á kéle wàrkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Áwo ye mé pí kwlo kwlo nàhnáh.»‡ Nmo ye ápi súle Liyel yah soko, wáh sê nê yô. Nmo Liyel ye n yilki n mo lékyíle, té yíle n mo n vyäh weyne nónó náh sò me. ¹⁸ Tir nê-á kè náh sò me gbô sah sah tène ké yô, Abrahamu n gbô sah képah yô. A sê Liyel yô, képah yínne Liyel me à pí kwlo kwlo nàhnáh névye súle, sô-á lésò à yo kéle n tyí ne, n náh tân-á kú pí dò. § ¹⁹ Té légbíne, Abrahamu sò kè we ne páh wah mo nàhnáh. A sò me ye lèkwê vyäh yah soko. N kyí Sara to píki sò soko te. Nte képah fyé yô, wílkínó náh pí n Liyel yô sêno soko. ²⁰ A náh tótò pí sênole Liyel vyäh kónó mè yô. Nte à tãhkì we Liyel yô sêno gbô yô, à Liyelle n gbilki. ²¹ N sényĩno sò me ké yô ne, Liyel-á n vyäh kò tir nê tyí soko, ténweno-á me n tyí kú fê kè pí. ²² Képah ye, Liyel me à mo kò négbíle n yah soko.

²³ Té káh wàrkú sah Liyel wey sébéy soko ne: «Liyel à mo kò négbíle.» Kè náh pí ne Abrahamu ó yín sò dé; ²⁴ ápi to yín ye, ápi nónó Liyel yô sêno-á kú n mo n kò n pí, áyáh sònpíle sê Liyel yô nê-á Tê n̄gbê Yesu lékó yilki mo. ²⁵ A lésò ko mo ápi tyípél yínne, té Liyel me n lékó yilki mo ápi pí yínne négbíle Liyel yah soko.

5

Névyé wró kwrónmònole Liyelle n yô sêno gbô yô

¹ Ápi-á pí négbíle Liyel yah n yô sêno soko sê, yèvini we á wró ñne á Tê n̄gbê Yesu Krista gbô yô. ² Yòbènorú nê wèkì-á yíkú mo á tyí té ále ké soko yò, ñmo ye dah mo ále ké soko Liyel yô sêno gbô yô. Té á gbô sàhnó-á me ké yô ne áyáh kú Liyel tórí we n pí, kè me yònole á tyí. ³ Té à wil képah soko, yèvyáhu n̄tè to pínó me yô yònole ápi tyí. Yé náh we di, á pí ne níké yèvyáhu pínó-á névile n pí gbáhntè-òle, ⁴ gbáhntèno mo névile n pí ténwe-òle mónyahno gbíne. Névi-à pí ténwe-òle mónyahno soko, ñmo gbô sàhnó n ne n me Liyel yô. ⁵ Nte ápi n̄gbèkì-á me Liyel soko òkù n̄ne, à

‡ 4:17 4.17 - Yah n te Yenesi 17.5. § 4:18 4.18 - Yah n te Yenesi 15.5.

kéle á wěki ñ Mirki gbò yò wăh képah nêne á kô. Képah ye névi nê-à ñ gbò sah ñ yò, sen nâh tē tē n pi.

⁶ Yé nâh we di, Liyel-á gbí nê yah tókò sah, kâh pò nò, Krista ku tyípêl pípú pwah n mọ yinne. Té légbíne, ápi lésò me tãhki kēne á sokò. ⁷ Névi nê-á kú fē syi n ku n pi négbí yinne, tē wénó kú tah. Gbòkénpi ñni kú fē fē syi ku pèpòri pí-ò wọ yinne. ⁸ Nte Liyel-á kéle á wěki ñ dükù nêne ne á tyí-á nò pé tyí, kè we yò: Ápi lésò me á tyípêl sokò sē té Krista ku á pwah n mọ yinne. ⁹ Té núkúnúkú, áyáh fyò pi té négbílé Liyel yah sokò Krista kúnó gbò yò, Liyel fòkòvyàhni wọ yah se pyé à kú n ye n pi kònlé á tyí? ¹⁰ Áyáh lésò me Liyel sépébilé, à á wró tō sah ñne ñ Pídí kúnó gbò yò. Té ñ Pídí tē-á fyò me min sokò, à se kú pyé n ye n pi á pwáhnmonole? ¹¹ Té kè nâh yin képah ó tyí dé, kè tō me yò yònlé á tyí Liyel yah sokò Tē ñgbē Yesu Krista yinne, ñmọ nê-á á wró tō sah Liyelle.

Tyi nónó-á we Adama tyí sōwāh ànê nónó-á we Yesu tyí sōwāh

¹² Yé yah, nénúkú yó yin ye tyípékè de kèkòyó. Kéne tyípékè ye yori mọ kúne. Té névyé pól me kú mno sokò, pé pól-á sònpíle tyípékè pi... ¹³ Moyisi tyi kònsàhnó pò tyípékè we kèkòyó. Ké pò-ńkē gbíne, tyípékè mè nâh sò me n mọ n kō. ¹⁴ Té sépinó pól sokò, à tókò Adama gbí tyí, pópó à pò nò Moyisi gbí tyí, névyé pól sò me kú mno sokò. Pè nâh sénsò tyípékè pi Adama tyí kōle ñmọ nê-á Liyel dèl pi, ñte kú sò me péle n tē. Névi nê-á sò yīne à pò, Adama pi ñmọ kètòle.

¹⁵ Nte tyípékè nê-á pi, kè nâh me sâh yah yah tēne yòbènróle Liyel-á nêne n pi. Gbú ye, nénúkú tē wọ tyípékè yin ye névyé náhnâh ku ó; ñte Liyel-á yòbènró nê pi á tyí, ànê wăh syò Yesu Krista tó gblóy núkúní tyí à pèpòri nê pi nékwíńkí tyí, sépi ye kal. ¹⁶ Liyel-á pèpòri nê pi, ké swò nâh me núkúle nénúkú tyípékè mè tyíle. Yé nâh we di, nénúkú tyípékè yin ye lékàh we. Nte névyé tyípêl náhnâh pínтенó nâh ye Liyel yòbènró pi pé tyí à pè pi négbílé ñ yah sokò. ¹⁷ Gbú tē wọ ye nénúkú tyípékè ye mọ névyéle kú mno sokò ó, ñte Liyel-á yòbènró ñgbē pi nónó tyí à pè pi négbílé ñ yah sokò, pépi kú me min sokò Yesu Krista gblóy núkúní gbò yò, kú tóríle n pi. ¹⁸ Sô-á nénúkú tyípékè pínó lékàhle no pól yīni tē, sē ó ye, nénúkú tyípépéy pínó yin ye no pól kú fē pi négbílé, nê-á kú pé kō pé kú tyé-ńkē min we. ¹⁹ Sô-á nénúkú Liyel yóré yáhleno pò kéne névyé náhnâh kō pé pi tyípêl pípúle, sē ó ye, nénúkú Liyel yóré fēnsyino yin ye névyé náhnâh kú pi négbílé Liyel yah sokò. ²⁰ Tyi kònsàhnó tē wòle, képah ye pò tyípêl kō sè kwel. Té tyípêl-à kwel nýāh sokò, Liyel n mọ yòbènró pi nénpó sokò nê-á kal sépile. ²¹ Kâh pi sē, sô-á tyípékè névyé pól dahbí kú mno sokò, sē ó ye, yòbènró nê-á Liyel n pi névyé tyí à péle n pi négbílé, képah tó kú tyé-ńkē minne pé pól kō ápi Tē ñgbē Yesu Krista gbò yò.

6

Nê-à kwò mọ Yesu Kristale, tē kú min pi ñdúkú kú vi mọ pi sánne

1 Sõ me ápi kɪ yo yò wé? Á se yĩne à yò n soko tyípêl pínó soko, Liyel kô à yòbènɔrɩle n gbah n pɪ á tyí? 2 Ǿ dé! Ápi á náh vi tyípêl pínó kô á kɪ ne á sõ ku. Té á kɪ pɪ sõ té kɪ tǾ pɔ á minne n pɪ tyípêl pínó soko? 3 Yé náh pɪ ne, ápi nónó pól-á wel wilki ni soko à kwrɔ mɔ Yesu Kristale, á wèlnwilkinó mè-á me á kɪ ne kúnó sõ ápi tɔ ku ñne wê tyí di? 4 Wèlnwilkinó mè soko, ápi tɔ ye ku ñne wê tyí, té yĩ ñne wê tyí. Té ñ lékó-á yilki mɔ Sú Liyel ténweno ñgbê gbò yò sõ, sê ye ápi tɔ min pɪ dùkù vi mɔ pɪ sánne. 5 Yé náh we di, áyáh fyò kwrɔ mɔ ñne à kú dùkù núkú ku, ápi tɔ lékyí kɪ pɔ n yilki n mɔ n pɪ ñmɔ tyí kòle. 6 Á yĩne à pɪ ne áyáh sò me n pɪ dùkù nêne ñgbòle, áyáh képah kwrɔ mɔ syi Kristale dahni yò à ké tyí yikɪ, té we wil tyípékè yõri soko. 7 Yé náh we di, névi nê-à ku, tê vyâh n de tyípékè pínó soko. 8 Té áyáh fyò ku ànê Kristale wê tyí, á sêno me ké yò ne áyáh kɪ á min pɪ ñne wê tyí. 9 Ápi pɪ ne Krista lékó-á yilki mɔ, à náh tǾ n ku n yah n pɪ, kú náh tǾ tê we n pɪ ñ tyí. 10 Wâh kú nê ku yò, tyípêl tyí yikɪ yĩn ye kúmm à ku. Nte núkúnúkú wâh me min soko, à me ñ minne n pɪ Liyel tyí yò. 11 Sê ó ye, yépi tɔ yĩne yè pɪ ne yáh yé náh vi tyípêl pínó kô á kɪ ne yé sõ ku, té me min soko Liyel tyí yò yé wrò kwrónmɔno gbò yò Yesu Kristale.

12 Gbɪ nê-á ye me min soko kèkòyó mè soko yò, yé káh tǾ ye tyípékè pɔ fyâh yé yò, kè pɔ yéle n mɔ yé dyo dyo tyi pínó soko dé. 13 Yé káh tǾ yé wil gbênsê tantanne tyípêlle n pɪ á kɪ ne tyípékè sõ n tê ye yahle dé. Nte yé ye gblòyne Liyel kô. Yé me á kɪ ne yé sõ ku té yé lékyí me yilki mɔ. Yé yé wil gbênsê tantàn pól fin mɔ Liyel kô sè pɪ tyigbló pɪ pɪ tǾnpɪyɩle. 14 Tyípékè náh tǾ n dokɔ n tɛ n pɪ yé yò pólle. Yé náh tǾ me Moyisi tyi kònsàhnó gbò sò soko dò. Liyel-á yòbènɔrɩ nêne n pɪ yé tyí, képah gbò sò soko ye yéle.

Gbɪ wèkɪ kólóle Liyel yah soko

15 Á yĩne à yo sõ yò wé? Áyáh fyò me yòbènɔrɩ gbò sò soko, té á náh tǾ me Moyisi tyi kònsàhnó gbò sò soko, képah se yó n wèkɪ ne tyípêl pínó wèkɪ-á yikɪ mɔ á tyí? Ǿ dé! 16 Yé náh pɪ ne níké yâh tǾle n pɪ ñni yó tyí yòbɪ sõ yéle, té n sah ñ tyí yò, yè n pɪ tê yòle kègbɪ yò di? Sê ó ye, yâh n sah tyípékè tyí yò, yè n pɪ ké yòbule, ànê kè n pɔ kúne. Té yâh n sah Liyel tyí yò, yè n pɪ ñ yòbule, ànê kè n pɔ gbɪ wèkɪ kólóle. 17 Yé lésò me tyípékè yõri soko. Nte yáh kwónó nê we, képah gbò yò, núkúnúkú yé me n sah Liyel yóré yò yé nno pólle. Kâh pɪ sê, á ye wèkɪ Liyel tyí. 18 Yé wil tyípékè pínó soko, té de gbɪ wèkɪ kóló soko. 19 Yépi tyi yah yâhnikwɔno ye ñ kô mé tyi nópɩle n yo à yĩne névyè pɪ dùkùle yò. Ngbòle lésò, yáh ye wil gbênsê tantàn pólle pǔpǔ ànê tyítúkúnine n pɪ, à Liyel ðelle n pɪ sõ; núkúnúkú, yé séle gbɪ wèkɩle n kɔ, yè n ne n me wilkònsàhnóle Liyel tyí yò.

20 Yáh lésò me tyípékè yõri soko gbɪ nêne, ney náh me yéle n kyɪ n mɔ ne yé gbɪ wèkɩle n kɔ. 21 Kéne tyi nónó-á lésò yé n pɪ, kwâh nê me yé we soko sé soko, à wil sen tyí soko, nê-á me yé yò kwey mè soko? Sépi tyé-nsahle kú ye dò. 22 Nte núkúnúkú, Liyel-á yé wilki tyípékè yõri soko, yé me tǾle n pɪ ñmɔ tyí, nê-á kɪ yé kô yé kɪ me wilkònsàhnóle ñ tyí yò, té kɪ tyé-níkè min we n pɪ ké tyé-nsah. 23 Yé náh we di, tyípékè lédyâhnúne, kú ye. Nte

Liyel-á kwâh nêne n yĩ névyele n kô, tyé-ńkê min ye. A képahle névyele n kô pé wrô kwrónmônô gbô yô Yesu Kristale, ñmo nê-á ápi Tê ñgbêne.

7

Yesu yô sêpú wĩlnóle Moyisi tyi kònsàhnó yôri soko

¹ N yúnpyé, yé tyi kònsàhnóle n pne. Képah ye, máh kɪ nê yo n pi yé tyí, ké sèndí náh yéle. Névi tē-à fyò me min soko, à me tyi kònsàhnó gbô sò soko. ² Sê ó ye, sê nê-à de pe tyí, ñ pe tē-à fyò me min soko, à me ñmo tyí yô fúr wêkì soko. Nte tē pe-à fyò pɔ yah kwɔ, à kɪ me ñ gblɔy yô fúr wêkì soko. ³ Té wàh de dí káhkí tyí té ñ pe sah min soko, à kɪ n ye fɔfɔnpile. Té ñ pe-à fyò pɔ yah kwɔ, à kɪ me ñ gblɔy yô fúr wêkì soko. Wàh de dí káhkí tyí, fɔfɔkì náh képahle. ⁴ Képah núkú ó ye ní yúnpyé, yépi wró-á kwrɔ mo Kristale, kè me á kɪ ne yé tɔ sɔ ku ñne. Kàh pɪ sê, yé náh tɔ me Moyisi tyi kònsàhnó gbô sò soko. Nte ñ lékó-á yilki mo, yé me ñmo tyí yô núkúnúkú, nê-á kɪ á kô á kɪ Liyel dyɔ dyɔ tyile n pɪ. ⁵ Yé náh we di, áyáh lésò me á dyɔ dyɔ tyile n pɪ gbí nêne, Moyisi tyi kònsàhnó lésò me tyípékè dékè kô kè á tē, á kô á me tyile n pɪ nónó-á kɪ kũne á yĩni n tē n pi. ⁶ Nte núkúnúkú kwâh nê yôri soko-á lésò ále, áyáh á náh vi kè kô á kɪ ne á sɔ ku, á ye wil Moyisi tyi kònsàhnó gbô. Té núkúnúkú á kɪ tôle n pɪ Liyel tyí pɪ òkú késanne ñ Mirki gbô yô. Kè náh tɔ n pɪ n pi ñgbò tyí kòle gbí nê-á sò á me Moyisi tyi kònsàhnó wárkínsàhnó gbô sò soko.

Moyisi tyi kònsàhnó-á tir nêne n pɪ

⁷ Sò me ápi kɪ yo yò wé? Tyípékè se Moyisi tyi kònsàhnóle? ǉ dé! Sépi gbô yô ye ñmo pĩ tyípékèle. Sépi-à sò me yó-ńkêne ne ńkê: «Káh yíwilkìle n pɪ!» Mé se náhki pĩ ne tyípékè-á yíwilkì pínóle? ⁸ Kàh pɪ sê, tir kònsàhnó mè ye wêkì yɪkɪ mo tyípékè kô kè we syò à ñmo mo yíwilkì duke pól pínó soko. Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó-à sò me n kne, tãhkì náh n we n pi tyípékè soko. ⁹ Moyisi tyi kònsàhnó pó-ńkê gbíne, ñmo sò me min soko. Nte tir kònsàhnó-á fyò pɔ, tyípékè tãhkì we ¹⁰ à pɔ ñmo min syi. Kéne tir kònsàhnó nê-á sò yĩne kè pɔ ñmo kô mè min we, képah ye pyè pɔ kũne ñmo yĩni tē yò sò. ¹¹ Tyípékè ye syò tir kònsàhnó tyí à ñmo pilki, té kũne ní yĩni tē.

¹² Kàh pɪ sê, Liyel tyi kònsàhnó pól me yályál. Sè me gbɪ wêkì yô, té mó tɔ me ple. ¹³ Sépi nónó-á me ple, sépi se n mo ñmɔle kũ soko? ǉ dé! Tyípékè ye. Sê ye kè wêkì dal mo ké gblɔy òkúle kwèy. Kè pil pèpey náh, té ní fike ko. Sê ye tyípékè pil pèpey náh té gbah peke tir kònsàhnó gbô yô.

Névyé me tyípékè mo soko

¹⁴ Á pól pĩ yĩ ne Moyisi tyi kònsàhnó-á wil Liyel tyí. Nte ñmo gblɔy dyɔ dyɔ tyi pínó soko, mé me yô sò ñne pè tē yãm tyípékè tyí. ¹⁵ Kègbɪ yô, máh nêne n pɪ, mé náh ké òkúle n pne. Mâh me ké tyí ne mé pèpey nê pɪ, mé náh képahle n pɪ. Té ní dèl-á nê wɔle, mè n pyè képahle n pɪ. ¹⁶ Nte máh ní dèl tirlé n pɪ, mé sah ké yô ne Moyisi tyi kònsàhnó-á me ple. ¹⁷ Kàh pɪ sê,

nímɔ náh n pɪ kéle yò dé, tyípékè nê-á ní sɔkɔ, képah ye n pɪ kéle. ¹⁸ Yé náh we di, tyípépɛy yó íté náh me ní gblɔy dɔɔ dɔɔ tyi sɔkɔ. Tyípépɛy pínó sɔnɔ me ní sɔkɔ, té ké fɛnɔnɔ tǎhkì náh n we ní sɔkɔ. ¹⁹ Máh me ké tyí ne mé tyípépɛy nê pɪ, mé náh kéle n pɪ. N té n pyé pèkè wɔle n pɪ nê tyí náh nɔ ní tyí. ²⁰ Nte máh ní dél tirlɛ n pɪ, nímɔ náh n pɪ kéle yò dé, tyípékè nê-á ní sɔkɔ, képah ye n pɪ kéle. ²¹ Máh nê kyɔmɪ we ní gblɔy sɔkɔ, kè we yò: Máh me ké tyí ne mé tyípépɛy pɪ, pèkè ó n ne n yín ní yah. ²² Liyel tyi kònsàhnó tyí nɔ yíí ní tyí ní nɪ pólle. ²³ Nte mé kè kyɔmɪ we ne, sépi nónó tyí-á nɔ yíí ní tyí, máh ne mé sé wǎlle n kɔ, kwáh yó n we ní sɔkɔ nê-á me séle n fwo. Kéne kwáh ye mɔ sah ríne tyípékè yòri sɔkɔ. ²⁴ N yám pínó dùkù tɛne n yah yò lé! Nê tɛ ó kɪ pɔ we syi fin mɔ ríne kéne kwáh tyí, képah nê-á n mɔ ní yò kúne? ²⁵ Liyel ye, ápi Tɛ ñgbɛ Yesu Krista gbò yò. Gbilkinó ne n sah ñ yò képah yinne.

Máh ne mé kè yo yòtukule, Liyel tyi kònsàhnó wǎl kóló tyí me ní tyí ní nɪ sɔkɔ. Nte ní gblɔy dɔɔ dɔɔ tyi pínó sɔkɔ, mé me tyípékè yòri sɔkɔ.

8

Névi nê-á ye Liyel Mirki kɔ kè ñ yahle n tɛ

¹ Núkúnúkú tɛne, nónó wró-á me kwrónmɔnɔle Yesu Kristale, Liyel tukey náh tɔ n syɪkɪ n pɪ pé yò. ² Yé náh we di, Liyel Mirki nê-á minne névile n kɔ tɛ wró kwrónmɔnɔ gbò yò Yesu Kristale, képah ye we wilki nímɔle tyípékè ànê kú mɔnɔ sɔkɔ. ³ Moyisi tyi kònsàhnó náh sò fɛ képah pɪ n pi dò. Névyɛ gblɔy dɔɔ dɔɔ tyi pínó sò me kǎn pɪ kéle képah ye. Kǎh pɪ sɛ, Liyel me ñ Pidí tɛkɪ mɔ à pɔ dubi névi wil dùkùle ñ tyí ápi tyípêl pípú tyí kɔlɔ, té ku ápi tyípêl yinne, sé tyí we n yɪkɪ yinnne névyɛ sɔkɔ. ⁴ Ápi nónó-á á dɔɔ yíí tyi we ye, té Liyel Mirki sò tɛ. Liyel kè pɪ ne á fɛ tyi kònsàhnó tyiyónóle n pɪ. Képah ye à kɔ à képah pɪ. ⁵ Yé náh we di, névi nê-á ye ñ dɔɔ yíí tyi yah syi ñ tyí, tɛ sɔnɔ n ne n me ñ dɔɔ yíí tyi ó yò. Nê-á mó ye Liyel Mirki yah syi ñ tyí, tɛ sɔnɔ n ne n me Liyel Mirki dɔɔ yíí tyi ó yò. ⁶ Wáh á dɔɔ yíí tyi sò tɛ, ké syí-nsah n pɪ kúne. Tɛ wáh Liyel Mirki dɔɔ yíí sò tɛ, ké syí-nsah n pɪ yèvɪnɪ ànê tyé-ńkɛ min wénóle. ⁷ Kègbɪ yò, névyɛ nónó dɔɔ yíí tyi-á yah syi pé tyí, Liyel sépébi ye péle pǎh sɔnpíle yahle sàhnóle Liyel tyi kònsàhnó yóré yò. Pè náh fɛ sé wǎl kɔ ítɛne dò. ⁸ Tɛ névyɛ-à pé gblɔy dɔɔ yíí tyile n pɪ, Liyel yí náh n yuku péle. ⁹ Yépi tɛ wɔle, yé náh me yé gblɔy dɔɔ yíí tyile n pɪ. Liyel Mirki dɔɔ yíí tyi ye yé me n pɪ, képah nê-á me yé sɔkɔ. Krista Mirki-à n kne névi nê sɔkɔ, tɛ náh me ñ tyí yò. ¹⁰ Krista-à me yé yahle n tɛ, yé kɪ sɛnsò pɔ kú n pi ó, ñte Liyel Mirki gbò yò, yé pɪ négblóle Liyel yah sɔkɔ à tyé-ńkɛ min we. ¹¹ Liyel nê-á yilki mɔ Yesu lékóle, ñ Mirki-à kɪ me yépi tɔ sɔkɔ, yáh sɔ pɔ ku, yé lékyí kɪ yilki mɔ kɪ tyé-ńkɛ min we.

¹² Képah ye ní yúnpyé, á yíne à Liyel Mirki dɔɔ yíí tyile n pɪ, á náh tɔ yíne à á gblɔy dɔɔ yíí tyile n pɪ. ¹³ Yáh yé dɔɔ yíí tyile n pɪ, yé kɪ ku. Nte Liyel Mirki gbò yò yáh yé dɔɔ yíí tyi we ye, yé kɪ tyé-ńkɛ min we. ¹⁴ Yé náh we di, Liyel Mirki-à nónó yahle n tɛ, Liyel wɛnpi ye péle. ¹⁵ Liyel-á ñ

Mirki nêne yé kô, kè nâh yéle n mo yôri pínó soko ànê tíkí pínó soko dé. Képah ye pi yéle Liyel wênpiile, té yé fê n yo yínpô ñgbêne ne: «Bô, ápi Sú!» ¹⁶ Liyel Mirki mē rítê ye á kô á sê yíí ké yô ne Liyel wênpi-á ále. ¹⁷ Té áyáh fyò pi ñ wênpiile, á vyâh kú we pèpòru soko, wâh ñ vyâhle ñ wênpi kô nê tyí soko. Liyel-á pèpòru nê pi Krista tyí, ápi tó vyâh kú we ké soko. Áyáh fyò me yèvyâhrúle n pi wê tyí Kristale, gbílkínó kú n sah n pi á yô ñne wê tyí.

Gbílkinó nê-á kú pò n we n pi

¹⁸ Mé pî ne áyáh me yèvyâhrú nê soko kwey mène, képah nâh me sâh n yah yah têne gbílkinó ñgbê nê-á kú pò n sah n pi á yô rísône. ¹⁹ Liyel wênpi-á kú gbílkinó we n pi sô, képah ye ñ yí mónónó pól me n deku. ²⁰ Yé nâh we di, Liyel yí mónónó pól me yôre kê táhki yó gbò sò soko. Pépi dyo dyo tē nâh ne kè pi sê dé. Nê-á sah péle ké gbò sò, ñmo ye pi kéle. Nte gbò sâh-ñsah tō me pé tyí. ²¹ Sô yó me n pi, Liyel yí mónónó pól kú pò n wilki n pi yôri soko yíkínó pí-ò gbò. Té kú gbílkinó we wê tyí Liyel wênpiile. ²² Nte á pò syi kwey mē tyí, á pî ne Liyel yí mónónó pól-á me n gbí kúrntēsē tyí kôle yèvyâhrú tē tyí. ²³ Té kè nâh yín pépi ó tyí dé, Liyel-á ñ Mirkile ñgbòle ápi nónó kô, ápi tó me n gbí á foko táhló soko, me gbíyíkile n syiki sô nê-á Liyel kú kè wêkú n pi ne áyáh pi pé wênpiile, té kú pwáhnmonó we dal mo. ²⁴ Yé nâh we di, á ye pwáhnmonó we. Té kè me á kú ne sô-á ríkêne névi ñ gbò sah kwâh yó pónweno yô. Nte wâh kè we syi te, à nâh tō ñ gbò sah n pi ké pónweno yô dò. Wâh kè we syi te, à kú tō ñ gbò sah sô ké pónweno yô? ²⁵ Nte áyáh tōni me kwâh nê wénsyi-ríkêne, á sómnó pi ñ tē á gbò sah ké pónweno yô.

²⁶ Sê ó ye, Liyel Mirki tó me ápile n johnu n mo á ténkwólónó yinne. Yé nâh we di, ápi nâh pî nê-á yîne nínóle. Nte Liyel Mirki me nírile n pi ápi tyí nê-á ápi nâh fê ké dukú yah yo. ²⁷ Té Liyel nê-á névyé foko táhlóle n pne, ñ Mirki-á me nêne n yah n kô, ñmo kéle n pne. Yé nâh we di, ñ Mirki nírile n pi Yesu yó sèpú tyí à yîne ñmo dyo yíí têne.

²⁸ Á mó tō pî tole ne Liyel tyí-á nò nónó tyí, á tyi pólle n pi pépi tyí peki yinne, pépi nónó-á à ye à yîne wâh kè yah tóko sah sô. ²⁹ Liyel-á nónó yah wilki ñgbò dukúle, à ye kwâh tē kè yah tóko tole ne pâh yîne pé pi pé Pídí tyí kôle, ñmo kô à pi pé pól nénkyíle. ³⁰ Wâh kwâh tē nónó yah tóko, à ye pé ye tôle. Wâh nónó ye, à ye pé pi négblo tôle ñ yah soko. Wâh nónó pi négblole ñ yah soko, à ye yô yónóle pé kô.

³¹ Sô me ápi kú yo yò wé? Liyel-à me ápile, nê kú fê á fwo? ³² Nmo nê-á à nâh ye ñ yēngbê Pídí kónóle, à à mo kú kô ápi pól yinne. Á kú pi sô té à nâh yí téló pólle á kô à n tahlú n pi ñmo gbò yô. ³³ Liyel-á névyé nónó yah wilki, nê tē kú pò n tóko péle n kô? Liyel ye pi névyéle négblole ñ yah soko. ³⁴ Nê kú tō fê Liyel tukey kô kè kú syiki pé yô? Yesu Krista ye ku, té kè nâh yín képah ó tyí dé, ñ lékó yilki mo. Yé nâh we di, à me ténóle Liyel gbòyò sòle, té me nírile n pi ápi tyí. ³⁵ Ápi tyínónó nê-á me Krista soko, kwâh yó rítê nâh fê ké yah kô n pi. Yèvyâhrú ò, tíkí kèpèkè ò, fóhnó ò, kwèkú ò, kwâh kè ò, dlo ò, kú ò, sé soko yó rítê nâh fê ké yah kô n pi. ³⁶ Kè me wárkínsáhnóle

Liyel wey sébéy soko ne níkē: «Áwò yinne, ápi me kũ dlo soko sômesó. Pè me ále n pı á kı ne yípêy sô pè tē n yuku kò-nsah soko.»* 37 Nte sépi pól soko, á tyí-á no Liyel nê tyí, ñmò gbò yó á pı tēnpnèpu ñgbnole. 38-39 Gbı yó, ápi tyínónò nê-á me Liyel soko, té à syó á Tē ñgbē Yesu Krista tyí à kéle á wēki, í sēnyínò me ké yó ne, kwáhmóní yó nítē náh fē ké yah kó n pi. Kàh kı sô kũne ò, kàh kı sô minne ò, kàh kı sô yínyò tōnpıbıle ò, kàh kı sô yótórınole ò, kàh kı sô kwey gbı tyile ò, kàh kı sô nísó tyile ò, kàh kı sô tēnpnèñónole ò, kàh kı sô yínyò tákkinóle ò, kàh kı sô sétáh sówáh tákkinóle ò, sé soko yó nítē náh fē ápi tyínónò yah kó n pi n tyí.

9

Yíkì nê névyé-á Liyel yah tǎko

1 Krista tyí yó ye ñne. Képah ye, máh kı nê yo n pi, gbı ye kéle, mìnì náh me ké soko. Liyel Mirki ye ké sónò dahbı te í soko ne nê-á mé kı n yo n pi, gbı-á kéle. 2 Yèkworı ñgbē me í soko. N nı me n suke gbımegbí. 3 Yé náh we di, máh me nê tyí, ñmò tyí sô náhki yıki ànê í wró mó gbe Kristale í yúnpyé swò soko, pé pwah n mò yinne, pépi nónó-á í yíkì névyele. 4 Pépi ye Yısrayel nole, Liyel-á nónó pı ñ wēnpıle. A yó yónóle pè kó, té yégbéke kwro mò péle gbáyí náhnáhle, té tyi kó sah pè kó, té ñ ni düküle pè wēki, té ñ vyáhle pè kó. 5 Abrahamı, ànê Yısakı, ànê Nsyakobı ye pé náh tãnne. Yíkì núku ye péle Yesule wáh pò sétáh yó. Nmò ye Liyelle, nê-á me yiyin pól yó. N yin ne n gbilki gbımegbí. Amiina!

6 Máh nê yo soko yótah, képah náh n wēki ne Liyel náh n kò ñ tyiyónò sò. Nte Yısrayel no pól náh pı Yısrayel no yèsyıkınıne Liyel yah soko. 7 Sè ó ye, Abrahamı wēnpı pól tó náh pı ñ wēnpı yèsyıkınıne. N pídí Yısakı wò wēnpı ye kı n mò n kò ñ pétóbéle sô-á Liyel yo kéle ñ tyí. 8 Máh ne mé kè yo palle, wēnpı nónó-á dubi gboyne, pépi náh Liyel wēnpıle. Nónó-á dubi à yıne Liyel vyáh kónóle, pépi ye ñ wēnpıle. 9 Yé yah, Liyel lésò ñ vyáhle Abrahamı kó ne níkē: «Gbı yó yǎnkó gbıne, mé kı í syı pò á ñinne, té Sara kı me dınpı we dubi.»* 10 Tòò náh dé, yé yah Wrebeka tó tyile kè: Ápi sútó Yısakı mè ye dubi à kó dınpı nēpı nımıne nónó-á kēñınıne. 11-13 Gbí nê-á wēnpı nópi náh tōñ dubi, pé náh tyítúkúnı pı, pé náh tyípeplo tó pı. Nte Liyel me yo Wrebeka tyí ne: «Wēnpı nópi soko, nénkyí tē kı pò pi gbē tē yóle.»† Kè tō me wárkínóle Liyel wey sébéy nítē soko ne níkē: «Nsyakobı wò tyí ye nò í tyí, Yesayu náh»‡ Yé náh we di, képah n wēki ne névi tyípınó náh Liyel n yah ñ té tē yah n wilki. Névi nê-à ñ dyo, tē wò ye à n yah n wilki.

14 Sô me ápi kı yo yò wé? Liyel náh me n kò gbı wēki yó di? A me n kò gbı wēki yó kè. 15 Yé náh we di, à yo Moyisi tyí ne: «Máh me ké tyí ne mé pèpòri pı névi nê tyí, mé kè pı tē tyí. Té máh me ké tyí ne mé névi nê yám yah, mé tē yám yah.»§ 16 Káh pı sē, képah náh n wil névi dyo yíı tē soko, képah náh pı ñ gbáhntēno soko dé. Nte kè n wil Liyel ó tyí, nê-á névi

* 8:36 8.36 Yah n te Gbálnó 44.23. * 9:9 9.9 Yah n te Yenesı 18.10. † 9:11-13 9.11-13 Yah n te Yenesı 21.23. ‡ 9:11-13 9.11-13 Yah n te Malakı 1.3. § 9:15 9.15 - Yah n te Yálnó 33.19.

yãmne n yah. ¹⁷ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne, Liyel-á yo Yesyipti yòtê dí tyí ne: «Ní ténweno wèkí yín ànê ní yín wil yín ye kèkòyó pól soko, ní kò mé ò pì yòtèn.»* ¹⁸ Kàh pì sè, kàh Liyel dyo, à ònî yãm yah, té kàh ò dyo à ònî pì kùkùtãhkì névile.

¹⁹ Gbòkénpì tókù kí fè ne, kwáh nê se pì té Liyel kí tó n tokò névyele n kò ní? Nê se kí fè ò dyo dyo tyi yah kò ní? ²⁰ Nte nê tẽ ó me áwòle, té á kí pò Liyelle n kòh? Pín se kí fè ké mó-ò piki yah ne, kwáh nê se pì té à pé mò sè ní? ²¹ Pní mó-ò tyí nãh ò fãhrùle dí? A kí fè tyígí pì pì pín mò kéle, té kí tó fè òyãh tyi pì pì pín mò kéne fãhrù óle. ²² Liyel me ké tyí ne pé pé fòkòvyãhni wilki mò, pé mó pé tãhkì wèkí. Té wãh mó tó sò yíne à ò foko vyãh névye nónóne, à sòmno pì té ò gblóy ye náhnãh pé tyí. ²³ Nte ò tórí-á me gblò dùkù nêne, à sò me ké tyí ne pé kéle no téló wèkí, wãh pépi nónó yãm yah té pé yah wilki sah ò tórí soko de yinne. ²⁴ Té kéne névyele, ápi ye. A nãh á yah wilki Nsyifunò ó soko dé, òte à tókù yah wilki yíkìni téló soko, ²⁵ sò-á Liyel kè yo sah Wose sébéy soko ne: «Névye nónó nãh sò me òmò nole, mé kí péle n ye ní nole. Yíkì ne tyí nãh sò no ní tyí, mé kí kéle n ye ní dyo yíi yíkìle.»† ²⁶ Té òyãh soko-á lésò kè yo pé tyí ne òmò no nãh péle, nénpò mè ó soko ye tó pé kí ye péle Min nétê Liyel wènpìle.»‡ ²⁷ Yesayi to mó yo Yisrayel no tyí soko ne níké: «Yisrayel névyè-à sò me dò pne yo gbòpò sèmiyãhrí sò, kwéy ó ye kí n pwah n pì pé soko. ²⁸ Yé nãh ye dí, TÈ NGBÈ Liyel-á tyi nónó yo, à kí sè pì dal mò súú sétãh yò.»§ ²⁹ Té Yesayi tó lésò kè yo sah ne níké: «Tyi pól tyí ténwè-ò TÈ NGBÈ Liyel-à sò me á tókù sãh-ònkène min soko, á duku náhkì to Sodòmú ànê Gbomòrú névyè tyí kòle.»

³⁰ Sò me ápi kí yo yò wé? Névyè nónó nãh pì Nsyifunòle, pé pì négblóle Liyel yah ò yò sèno gbò yò, pépi nónó-á pé nãh sò me kéle n yah n kò. ³¹ Té Yisrayel no nónó wò-á pyè sò me n yah n kò ne pé pì négblóle Liyel yah Moyisi tyi kònsãhnò wãl kóló gbò yò, pé nãh we pì négblóle kèpah gbò yò. ³² Sò pì té pé nãh we pì négblóle wé? Pé nãh sò me kéle n yah n kò Liyel yò sèno gbò yò, pé sò we ne níké pé tyípínì-á kí fè pé pì négblóle Liyel yah kèpah ye. Pé gbãhkì ye pyè pé mì pé wilki n mò mò dàhkì tyí yò sò. ³³ Kéne dàhkìle, Yesu Krista ye. Kèpah tyí ye wárkínsãhnóle Liyel wey sébéy soko ne níké: «Yé yah, mé kí gbãhkì mì mì dàhkì yó sah Siyò kwil soko. Névyè wilki n mò mò tédãhkì yó ye kéle. Nte névi nê-à ò gbò sah ké yò, sen nãh tẽ tẽ n pì.»*

10

¹ N yúnpyé, máh me nê tyí ní nì pólle, kèpah ye ne Nsyifunò pwãhnmoño we. Mé me Liyelle n ni pé tyí kèpah tyí soko. ² Yé nãh we dí, mé kí fè kè yo ne pãh me gbah tẽ yíi Liyel wèkì kóló soko, òte pãh me kéle n pì yítùri soko. ³ Liyel-á névile n pì négbíle ò yah soko dùkù nêne, pé nãh kè pí.

* 9:17 9.17 - yah n te Yálnò 9.16. † 9:25 9.25 - Yah n te Wose 2.25. ‡ 9:26 9.26 - Yah n te Wose 2.1. § 9:28 9.27-28 - Yah n te Yesayi 10.22-23. * 9:33 9.33 - Yah n te Yesayi 28.16 ; 8.14.

Té pé yēngbē tyíle n pi, té Liyel tyí wə yahle. ⁴ Krista ye pə Moyisi tyi kònsàhnò tyi pi syi sé yīn tyí. Névi nê-à sē Krista yō, tē kɪ pi négbíle Liyel yah soko.

⁵ Névi-á fē n pi n pi négbíle tyi kònsàhnò gbò yō dùkù nēne, Moyisi-á nē wārki ké tyí soko kè we yò: «Névi nê-à tyi kònsàhnò soko tyíyónóle n pi, tē kɪ n minne n pi sépi gbò yō.»* ⁶ Nte névi-á n pi négbíle Krista yō sēnò gbò yō dùkù nēne, kè me yónóle képah tyí soko ne: «Káh ne n sō á foko soko ne: <Nê kɪ doko kyí yīnyō?>» Nê kór-á, kɪ kyí Krista kō à kɪ tiki pə. ⁷ Képah náh pi: «Nê kɪ tiki yuku sétáh sówāh?» Nê kór-á, kɪ kyí Krista kō à kɪ wil lékókwil kɪ doko pə. ⁸ Nte tir nê me tō yónóle wé? Kè me yónóle ne: «Liyel wey me á tnô. Kè me á vyāh soko ànê á nɪ soko.» Kéne weyne, Yesu Krista yō sēnò wey ye kéle, áyáh me nēne n yo n kō.† ⁹ Wáh kè yo á vyāhle ne Tē ngbē-á Yesu Kristale, té sē ké yō á nɪ soko ne Liyel-á n lékó yilki mɔ, á kɪ pwáhnmonɔ we. ¹⁰ Wáh sē Liyel yō á nɪ soko, képah ále n pi négbíle; ànê wáh kè yo á vyāhle, képah ále n pwah n mɔ. ¹¹ Á náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne névi nê-à sē Krista yō, sen náh tē tē n pi. ¹² Káh pi sē, wáhkɪ náh me Nsyifunɔ wró ànê nónó náh pi Nsyifunole. Tē ngbē núkú ó ye me pé pól tyí, nê-á pèporule n pi no pól tyí nónó-á nne n ye n gbo. ¹³ Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nkē: «Névi nê-à Tē ngbē ye gbo, tē kɪ pwáhnmonɔ we.»

¹⁴ Nte sō me pé kɪ ye gbo nne, né pé náh sē n yō? N tyi wénnoh-ńkēne, pé kɪ sē sō n yō? Pé kɪ we noh sō n tyíle né ney náh n tyí we yo pé tyí? ¹⁵ Té sō me Liyel wey kɪ yo, né névi náh tɛkɪ mɔ ké yo yīnne? Képah ye kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nkē: «Kè me nìvìnìne wáh Nìvìnì tir yópú we pé pé gbáhkɪ tɔkɔ n pi.»‡ ¹⁶ Nte no pól se yó Nìvìnì tir fē syi? Yé yah, Liyel tēntò syínyo-ò Yesayi lésò me pikínyahnole n pi ne nkē: «Tē ngbē, ápi-á tir nēne n yo, nê sē ké yō?»§ ¹⁷ Sē ye Krista yō sēnó n we Nìvìnì tir nónó soko. Té Nìvìnì tir mēne mó, Yesu Krista tyí yónó ye. ¹⁸ Nte à; pé náh n tyí yónó noh yah di? Pé kè noh kyó! Kè me yónó nítēne Liyel wey sébéy soko ne nkē: «Pé yīnpɔ me n doko sétáh yō pól soko, pé wey me n yīn n tē kèkoyó tantàn pól tyí.»* ¹⁹ Nte à; Yisrayel no náh lésò Liyel wey mè syíkí-ńsah pī di? Moyisi mó tō kwāh tē kè yo ne Liyel-á ne nkē: «Mé kɪ kè pi yé kō yé kɪ yīkɪ fórɔɔ yó yèwanne n yah. Yīkɪ nê névyé-á lékám kē névyéle, mé kɪ kè pi yé kō yé kɪ pé dyole n yo.»† ²⁰ Yesayi n nɪ syāh kè yo nítēne ne Liyel-á ne nkē: «Névyé nónó náh sō me nímole n yah n kō, pépi ye we nne. Névyé nónó náh sō me kwāh yó nítēne n yah n kō n tyí, mé n gblóyne pépi wēkɪ.» ²¹ Nte Yisrayel no tē wə tyí soko, Yesayi ne Liyel-á ne nkē: «Gbímegbí mè n ne n me n gbàn yikɪ mɔ pé pe syikɪ n tē, pépi nónó-á nòhnì-ńkē ànê kèlékē névyéle.»‡

11

* **10:5** 10.5 Yah n te Levitiki 18.5. † **10:8** 10.8 Yah n te Tōnyono 30.12-14. ‡ **10:15** 10.15 Yah n te Yesayi 52.7. § **10:16** 10.16 Yah n te Yesayi 53.1. * **10:18** 10.18 Yah n te Gbálnó 19.5. † **10:19** 10.19 Yah n te Tōnyono 32.21. ‡ **10:21** 10.21 Yah n te Yesayi 65.1-2.

Liyel nâh ñ nâh vi Yisrayel no kô

¹ Nte-à, Liyel se ñ nâh vi ñ no Yisrayel tân kô? Jô dé! Yé nâh we di, ñmɔ tole Yisrayel ney ye dò. Abrahamu nâh ney yó ye ñne, nê-á wil Bênsyame yĩkĩ soko. ² Liyel nâh ñ nâh vi ñ no kô wâh kwâh tẽ nónó yah wilki sah dé. Yé se kɪ ne yé pínó nâh me ké soko ne, kâh me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne Yeli-á sô me n toko Yisrayel nole n kô Liyel tyí ³ ne ñkê: «Tẽ ñgbê, pè ye á tẽntô syínyopu ko mɔ, té sárká súkénkô-ńtân yɪkɪ nónó-á me áwɔ tyí yô. Nmɔ ó wũ ní gblɔy, té pè tɔ me n yah n kô ní kòmɔ-ńsahle.» ⁴ Nte sô me Liyel yo ñ tyí? A ne: «Mé ye díbi nêpĩ kèyô tónó kyegbãm (7 000) wilki sah ní gblɔy tyí, nónó-á pè nâh gbètukunɔ di fal fal tɔ Baal yah soko à kè gbilki.» ⁵ Képah núkú ó ye kwey mɛ tɔ soko, névyé kwéy yísyó me wũ tẽ Liyel-á yòbènrɔ pɪ nónó tyí à pè yah wilki. ⁶ Nte yòbènrɔ-à kɪ nê Liyel pɪ pé tyí à pè yah wilki, pé tyípínó gbò yô nâh mó tɔ kè. Kâh me sépi gbò yôle, yòbènrɔ nâh mó tɔ dò. ⁷ Sô me ápi kɪ yo yò wé? Yisrayel no-á nêne n yah n kô, pé pól nâh kè we. Nte Liyel-á nónó yah wilki pé soko, pépi ó we kéle té téló wɔ ní me tah tũ ⁸ sô-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Liyel ye pè pɪ tórò. A pé yí pɪ sè nâh me n yah, té pé ní pɪ sè nâh me n nohnɪ, fɔ́ à pɔ syɪ kwey mɛ tyí.» ⁹ Yòtẽ dí Davidi tɔ tɔ kè yo ne ñkê: «Pé yòke yĩne kè pɪ pé tyí pé tẽ tẽ vyónɛ, ànê pé tẽ tẽ kéyɛ, ànê pé wilki n mɔ mɔ kwâhle, kɪ pé tyítúkúnɪne pè dyah. ¹⁰ Pé yí mó ne me syĩ, pè káh fɛ ne n yah, pè mó ne me kwlónó soko gbĩmegbĩ tókóbí sô me pé yô. ¹¹ Nte-à, Yisrayel no-á pé gbáhkɪ mu syɪkɪ sê-à, pè se kɪ wũ tẽ sê kúmɛ? Sê tẽ wɔ nâh dé. Nte pépi-á pilki, yĩkɪnɪ téló mó pwáhnmɔno we, pépi Nsyifunɔ kô pè pé yèwanne n yah. ¹² Nte pépi-à pílkinó-à kɪ me pɪ pèpɔrɪ wénóle kèkòyó névyé tyí, té pé tɛnkwlɔno me pɪ pèpɔrɪ wénóle yĩkɪnɪ téló tyí à, pépi-à pwáhnmɔno we tɛ, képah nâh n pɪ n pi pèpɔrɪ ñgbène kal di?

Névyé pwáhnmɔnole nónó nâh pɪ Nsyifunɔle

¹³ Yépi nónó nâh pɪ Nsyifunɔle, yépi tyí ye mé n yo wey mène núkúnúkú. Yesu tẽntô névi ye ñmole nê-á me tôle n pɪ yépi yinne. Tò mɛ me yô yónóle ñmɔ tyí, ¹⁴ nê-á kɪ á no Nsyifunɔ kô kè kɪ yĩkɪnɪ téló yèwanne n yah, ní kô mé kɪ pé tókú we pwah mɔ. ¹⁵ Yé nâh we di, Liyel-á pè gbe milki képah-à me kèkòyó névyé wró tɔ sah Liyelle à, wâh tɔ pɔ pé ye kwró ñne, kè kɪ pɪ sô wé? Kè nâh n pɪ n pi á kɪ ne lékyí sô yilki mɔ di?

¹⁶ Sèmuko pye nónó-á ko gbrole, sépi-à kɪ me wilki sah Liyel tyí yô, sé téló pól tɔ me ñ tyí yô. Séswô sémɪn-à me sàhnóle ñmɔ tyí yô, ké yìngbân tɔ kɪ me ñ tyí yô. ¹⁷ Nsyifunɔ me wólívi séswô sónó sô, té Liyel me ké yìngbân kòlɪ. Té nónó nâh pɪ Nsyifunɔle, pépi mó me á kɪ ne kyèh soko wólívi séswô sô, nê-á Liyel ké yìngbân kòlɪ kyɪ pukubi wólívi yòhkɪ sónó tyí. Yáh Liyel yòbènrɔ nê we, képah n wil Nsyifunɔ tyí sô-á wólívi séswô sónó ñikɪ n yohnɪ n mɔ yìngbân púkúbínóle. ¹⁸ Képah ye, yìngbân nónó-á Liyel kòlɪ kwe, yé káh séle n yilɔ. Yé káh yé gblɔyɛnɛ n yô n sah, yépi tyí nâh sémɪnne, pépi tyí ye séle. ¹⁹ Yé kɪ fɛ ní syah ne, Liyel-á yìngbân nópi

kõl to té yépi we pukubi. ²⁰ Gbũ tẽ wɔ ye, pépi Liyel yõ sê-nkê ye Liyel kô à pè kôl to té yépi we pukubi pé swɔ sɔkɔ yé Liyel yõ sɛnɔ gbõ yõ. Yé nah yĩne yè yé gblõyne n gbilki. Kè pyè yĩne kè ne n me tíkile yé tyí rítene nkê. ²¹ Yé nah we di, Liyel-à me yè-nkêne sésuw sɔnɔ yĩngbàn kòlínòle, yépi wɔ se pyè à kɪ we ye yáh sê-nkêne ò yõ? ²² Yé yah, Liyel ple, té mó tɔ peke. A peke pílkipú yõ, té n pɪ ple yépi tyí. Nte yé yĩne yè ne n me ñ pèpɔri mène n pne gbĩmegbí. Képah-à pí-nkêne, yé tɔ kɪ kòl milki. ²³ Nte Nsyifunɔ tɔ-à kɪ pé kèlèkè pínó yal mɔ té sê Liyel yõ, Liyel kɪ pè tɔ pukubi sésuw sɔnɔ tyí. Tɛnweno me ñmɔ tyí kɪ ñ syɪ pè tɔ pukubi. ²⁴ Yé nah we di, yépi nónó nah pɪ Nsyifunɔle, yé me á kɪ ne kyèh sɔkɔ wólívi sésuw sɔ, nê-á Liyel ké yĩngbàn kòl kɪ pukubi wólívi yòhkì sɔnɔ tyí. Nsyifunɔ mó me wólívi sésuw sɔnɔ yĩngbàn tyí kòle nónó-á Liyel kɪ pè tɔkɔ pukubi sé sésuw tyí.

Nsyifunɔ pwáhnmonɔle

²⁵ N yúnpyé, mé kɪ Liyel tir wòbɪnsàhnɔ yó tyí yah yo wah yé syah, sɔnko yè káh n pɔ yé gblõyne n tɔkɔ n pɪ yĩ pípúle. Yé yah, Yisrayel no tókù kɪ wũ tẽ níkisekókó pínó sɔkɔ, pópó kɪ pɔ nɔ gbí nê-á nónó nah pɪ Nsyifunɔle, pè kɪ pwáhnmonɔ we, té kɪ de Liyel no sɔkɔ. ²⁶ Képah sɔkɔ, Yisrayel no pól kɪ pyè pwah sɔ-á kéle wárkínsàhnòle Liyel wey sèbéy sɔkɔ ne nkê: «Pwáhnmonɔ-ò kɪ wíl Siyò kwil sɔkɔ. A kɪ pɔ Nsyakɔbɪ no tyípèl tókóbí tẽ yó pé yõ. ²⁷ Nmɔ Liyel-á kɪ pɔ pé tyípèl yõ mɔ pé kô, té kɪ yégbékè nê kwɔ n mɔ n pɪ péle, képah ye yò.» * ²⁸ Yah yóle, Liyel sèpèbɪ ye Yisrayel nole páh sɔnpúle Nìvìnì tir yahle, té képah wɔ mó nekɪ yépile. Nte yah yóle, pépi ye sò à yah tɔkɔ pɪ ñ nole. Pé tyí nɔ ñ tyí pé nah tã yĩne. ²⁹ Yé nah we di, Liyel-à kwáhle névi kô, à nah ñ yahle n vi kéle n syi pólle. Wàh névi nê ye, à nah ñ nahle n vi tɛne n kô pólle. ³⁰ Ngbòle, yé lésò me Liyel yóré yahle. Nte nukúnúkú, Nsyifunɔ tɔ-á ñ yóré yahle, à me yépi yãm yah. ³¹ Sê ó ye, Liyel yóré nê-á pè yahle nukúnúkú yò, té Liyel me yépi yãm yah, pépi tɔ yãm yah yĩn ye à pɪ képahle. ³² Yé nah we di, Liyel ye no pól kô pè ñ yóré yahle pé pól yãm we n yah yĩne.

³³ Liyel pèpɔri me gblò dé! Lékám me yí ñ sɔkɔ, ñ fɔkɔ se mó tɔ me dényinòle. N tyi tẽ dukù nah fɛ n pɪ, ñ syò-ntàn tɔ nah fɛ n pɪ ló.

³⁴ Kè me wárkínsàhnòle Liyel wey sèbéy sɔkɔ ne nkê:

«Nê tẽ wɔ me Tɛ ñgbɛ sɔnɔle n pne wé?

Nê tẽ wɔ kɪ fɛ vɪnmonɔle à kô?†

³⁵ Nê kwáh yóle à kô,

té à pɔ ké lédyáhnine tẽ kô náhle?‡

³⁶ Yé nah we di, yíyìn pól wil ñmɔ tyí. Nmɔ mónó ye sé pólle. Sé pól me ñmɔ tyí yõ. Gbilkinó ne n sah ñ yõ gbĩmegbí. Amiina!

12

Mìn pínó késáanne Liyel wèkì kóló sɔkɔ

* **11:27** 11.27 Yah n te Yesayi 59.20-21. † **11:34** 11.34 - Yah n te Yesayi 40.13. ‡ **11:35** 11.35 - Yah n te Nsyobɪ 41.3.

1 N yúnpyé, Liyel pèpori pínó yinne ápi tyí, mé kéle n yah n kô yé tyí ne, yé yé gblòyne Liyel kô yé sô pi sárkále n tyí. Yé mó yé minne n pi yályál n yah soko, nê-á kú n yí yuku. Képah ye Liyel gbiliki dùkù pèpeyne, yáh yíne yé nêne n pi. 2 Yé káh kèkôyó névyele n yah n pi. Nte yé ye Liyel kô à lékám késáanne yé kô sônko yé vi mo. Képah soko, tyi nónó tyí-á me Liyel tyí, yé kú tē we séle n wah n pne. Sépi ye pi tyi tyípeplole, anê nónó tyí-á no n tyí, anê nónó-á sòhki kēne.

3 Liyel-á yòbènorì nê pi nímo tyí, képah yinne mé kéle n yo yé nénúku núkú pól tyí ne, yé káh yé gblòyne n gbiliki n kah n mo. Yé ye gblòy tìkínmòno sòno ne n me yé soko, à yíne Liyel-á n yò sēnòle yé nénúku núkú pól kô sô. 4 Yé náh we di, wil gbēsé núkú núkú ye á pól tyí, té tantanne sé tyí dò, nónó-á sé pól pi pi tyi me sé tyí tyíle. 5 Sē ó ye, ápi to me dò, nte á pól pi wil gbēsé núkúle tyí kòle á wró kwrónmòno gbò yò Kristale. Á pól kwro mo pi núkúle wil gbēsé tantan tyí kòle nónó yétò-á me wēne n tē. 6 Liyel-á pèpori pi á tyí à nónóne á kô, sè me sé tyí tyíle. Nê tyí-á kú me Liyel tēntòne syinyonole, tē kéle ne n pi à yíne Liyel yò sēnó wèkìle. 7 Nê tyí-á kú me sòmònole névyé tyí, tē ne n so n mo pé tyí. Nê tyí-á kú me névyé kwónòle, tē névyele n kwò. 8 Nê tyí-á kú me névyé vinnònole, tē névyele n vi n mo. Nê tyí-á kú me pèpori pínòle névyé tyí, tē kéle ne n pi fòkòpènorì soko. Nê tyí-á kú me névyé yah tēnòle, tē gbah tē ké soko. Nê tyí-á kú me névyé yām yáhnòle, tē kéle n pi nìvìnì soko.

9 Yé yíne yé tyí no wē tyí fòkòkwìnkì kēne ké soko. Yé pèkè pínó yal n mo pnèpné, yé mó pèporile n pi. 10 Yé ye yé tyí no wē tyí yúnpiiki núkú tyí kòle. Yé gbah tē yé yòyénne n sah wē yò. 11 Yé kléykléyne n pi, yé káh pi gbāndal névyele. Yé tòle n pi Tē ngbē tyí yé nno pólle. 12 Yé gbò sàhnó-á me nê yò, yé ne n me nìvìnì soko képah yinne. Yé sòmnole n pi yèkworì gbíne. Yé gbah n tē níri pínó soko. 13 Yé yé yúnpyéle n yohu n mo pé fyāh-ntān soko, yé mó nēpāne n tē ple.

14 Nónó-á yéle n fòh, yé sāmne n mo pé soko. Yé sāmme n mo pé soko, yé káh léplole n ye n mo pé yò. 15 Nónó-à me nìvìnì soko, yé ne n me nìvìnì soko péle wē tyí. Nónó-à mó me gbnì soko, yé ne n me gbnì soko péle wē tyí. 16 Yé yé fòkòsòno pi núkúle. Yé káh pi gblòy gbìkípúle, yé ye gblòy tìkínmòno tyí no yé tyí. Yé káh yé gblòyne n pi yí pípúle.

17 Yé káh nñtì yò ntē pèkè pínó wò de n soko. Yé pèporile n pi no pól tyí. 18 Káh kú me yépi tē ó sô, yé gbah n tē yé minne n pi yèvunì soko anê no pólle káh kú fē n pi n pi. 19 N nénónó, yé káh ne yáh yé gblòy vyāhle n syi, yé kè toh Liyel syí. Yé náh we di, kè me wárkínsàhnòle Liyel wey sébéy soko ne, Tē ngbē-á ne nkē: «Nímo tyí ye vyāh syínòle, nímo ye n de wòle.»* 20 Té tō yo ké fí yó soko ne: «Á sépe-à me kwekú soko, yí à kô à yò; wàh me níki soko, yí à kô à wò. Wáh képah pi, kè me á kú ne nìségbno sô á kwe mo n yòni yò.»† 21 Káh n ye pèkè kô kè fyāh á yò soko, nte áwo fyāh ké yò soko á pèpey pínó gbò yò.

* 12:19 12.19 - Yah n te Tōnyono 32.35. † 12:20 12.20 - Yah n te Sēmīrn 25.21-22.

13

No pól yĩne pè ne n sah kwil yõtām yóré yõ

¹ Tēnweno yó se me né kè náh wil Liyel tyí? Névye nónó-á me tōrí yõ, Liyel sahki soko ye péle dò. Képah ye, no pól yĩne pè ne n sah kwil yõtām yóré yõ. ² Káh pi sē, névi nê-à yõtāmne n fwo, Liyel yóré ye tē n yahle. Té nê-à se mó tō Liyel yóréle n yahle, pèkè ye tē n yori n mo ñ gblõy yõ. ³ Tyípeplo pí-ò náh yĩne tukey tükèpu yah tiki pínóle. Tyítúkúni pí-ò wo ye yĩne pé yah tiki pínóle. Wáh ki me ké tyí ne á káh yõtām tíkile n pi, tyípeplóle ne n pi, képah soko pè ki ále n sō. ⁴ Á náh we di, Liyel tō soko ye yõtāmne á tyí pikí yinne. Nte wáh tyítúkúni ne n pi, pé tiki yĩne kè ñ tē. Dípíyí náh pè kō nònóle dé, tēnweno me pé tyí Liyel tō mè soko ki fē fóhnó sah pèkè pí-ò yõ, ki Liyel yro wilki tē soko. ⁵ Képah ye á yĩne ñ ne n sah pé tyí yõ. Liyel fòkònyàhni yah ti to yin ó náh dé, á ni to me kéle ále n wèki ne képah-á ple. ⁶ Képah to yin ye yè móríle n mo. Té nónó-á mó n syi séle, Liyel tō soko ye péle ké tō n sah n pi yinne. ⁷ Kwáh nê-à yĩne névi nê kónóle, kéle tē kō. Móríle mórí syí-òle n kō, ñ té làpole làpo syí-òle n kō. Wáh yĩne ñ névi nê yah tiki pi, tē yah tiki pi. Wáh yĩne ñ yòyén sah névi nê yõ, kè sah tē yõ.

Yé tyí-á yĩne kè no wē tyí sō

⁸ Nní yó ñtē kōli káh we yé yõ soko. Yé ye wē tyínono ó kōli ne n me yé yõ. Á ní-ò tyí-à me no á tyí, Moyisi tyi kònsàhnó wàl pól ye á ko dal mo. ⁹ Káh yo Moyisi tyi kònsàhnó soko ne, ney káh fòfki pi, ney káh nékókè mo, ney káh yíbe yí, ney káh ñ yí wil ñ ní-ò kwáh tyí, à tahlí tyi nónó téló to tyí-á yónóle ké soko, sépi pól ye tir kònsàhnó núkú mè tuke mo yo ke núkúle ne nké: «Á ní-ò tyí yĩne kè no á tyí á gblõy tyí kòle.»* ¹⁰ Tyínono névi náh n pi n dah n mo névi tyí. Tyínono-à me névi nê soko, tē me Moyisi tyi kònsàhnó wàl pólle n ko n dal n mo.

¹¹ Gbí nê soko-á ále, yé kè pī ó. Pwáhnmono me yúkey ále núkúnúkú à kal gbí nê-á lésò á sē Krista yõ. Képah ye, do n yuku gbí no. ¹² Tyah kah te, tyah dal gbí me yúkey. Á ye fēntú tyi we n ye. Liyel-á nēne á kō kyòo yah tō pi yinne, ¹³ á mó képahle kyòo yah tyípinó óle n pi. Á ye káh n pi yèwònpibule, á ye káh mó tō sètēni ne n pi. Á ye káh n pi fòfnpibule, á ye káh n pi prònpibule. Á ye káh malle n kōli, á ye káh yíwilkile n pi. ¹⁴ Yé ye yé tyípinó pól ne me Tē ñgbē Yesu Krista tyí kòle. Yé káh n ye yé dyo dyo tyí pínó fyāh yé yõ, kè po yé mo tyítúkúni pínó soko.

14

Káh á yúnpile n tuke

¹ Névi nê Liyel yõ sēno-à me yúkú-ñkēne yahle, yé tē tēno ple. Yé káh tē sōnole n kōli. ² Sō kénkō-á ñni Liyel yõ sēno-à yuku yahle tē kō à me fē yiyin pólle n yõ, té nê Liyel yõ sēno náh mó yuku yahle, kè me tē kō à me kò yahle; ³ yiyin pól yó-ò káh kò kò-ñkē névile n yilo, kò kò-ñkē névi to káh

* 13:9 13.9 Yah n te Levitiki 19.18.

mó yíyìn pól yó-òlè n tuke. Yé náh wé di, Liyel me tē tē ple dò. ⁴ Nte nê me áwòlè, té á kɪ pɔ ònɪ yó tònpile n tuke? Wàh kɪ sɔ me n pɪ ple ò, à náh me n pɪ ple ò, kèpah me ò yòtē díne n yah kè. Nte à kɪ pɪ ple n pɪ. Yé náh wé di, táhkì me Tē ògbē tyí kɪ fē à kɔ à kɪ n pɪ ple. ⁵ Tùkù tyí sèpìn me sé tyí tyíle, tükù tyí sè me nukùle. Nte nê-à sɔ me nène n sò, tē sényĩno ne n me ké yó. ⁶ Névi nê-á me sèpìnne n mɔ n kò, Tē ògbē tyí ye tē n pɪ kéle. Nê-à me yíyìn pólle n yó, Tē ògbē tyí ye tē n pɪ kéle. Yé náh wé di, Liyel yín ye tē n gbilki. Nê-à se yíyìn pólle n yó-ńkēne, Tē ògbē tyí ye tē n pɪ kéle. Liyel yín ye tē to n gbilki. ⁷ Yé náh wé di, ápi soko yó ńtē náh me min soko ò gblóy yinne, ànê ònɪ yó ńtē náh n ku n pɪ ò gblóy yinne. ⁸ Ayáh me min soko, Tē ògbē tyí yó ye ále min soko. Ayáh se ku, òmɔ tyí yó ye á ku. Kèpah ye, á me min soko ò, á ku ò, Tē ògbē tyí yó ye ále. ⁹ Krista ye ku té ò lékò me yilki mɔ, nê-á à kɔ à pɪ lékyì ànê vye Tē ògbēne. ¹⁰ Nte áwò-á dò, kwàh nê pɪ té á á yúnpile n tuke? Té áwò to-á dò, kwàh nê pɪ té á á yúnpile n yilo? Liyel kɪ pɔ á pól tuke n pɪ dò. ¹¹ Yé náh wé di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sèbéy soko ne ńkè: «Ñmɔ nê-á TÈ NGBÈNE mé me min soko. No pól kɪ gbètukunɔ di òmɔ yah soko, ànê no pól kɪ òmɔle n gbilki.»* ¹² Kàh pɪ sè, á nénúkù nukú pól kɪ á tyípínó yah yo n pɪ Liyel tyí á gblóy.

¹³ Kèpah ye, á ye yal mɔ wē tükènole, yè mó kè yah tɔkɔ ne ònɪ yó ńtē káh tir yó pɪ nê-á kɪ ye yúnpɪ yó yó yɪkɪ, kèpah náh pɪ tē syɪkɪ mɔ Liyel yó sèno soko. ¹⁴ Á wró kwrónmɔno gbò yó Tē ògbē Yesule, òmɔ kè pɪ, ànê ò sényĩno me ké yó soko ne ńkè, kwàh yó ńtē náh me sɪlkinóle Liyel yah soko ké gblóy sè. Nte névi nê-à n sò ne kwàh nê-á me sɪlkinóle, kè n pɪ sɪlkinóle tē tyí Liyel yah soko. ¹⁵ Káh n pɔ á yòke yinne á yúnpɪ mɔ yèkwɔri soko, á náh tó me n kɔ tyínɔno wèkì yó dò. Káh n pɔ á yòke yinne névi min kò kè mɔ pu, Krista-á ku òmɔ nê yinne. ¹⁶ Kwàh nê-á kwàh pèpeyne áwò tyí, kèpah káh pɔ pɪ yínyíkìle dé. ¹⁷ Yé náh wé di, Liyel tórúle, yòke ànê wɔ wɔ yí náh. Gbɪ wèkì, ànê yèvɪnɪ, ànê nìvìnì ye kéle Liyel Mirki gbò yó. ¹⁸ Névi nê-à tòle n pɪ Krista tyí sèntēne, Liyel yí n yuku tēne, ànê névye ò yíngbìle n yo. ¹⁹ Kèpah ye, áyáh ne yèvɪnɪ ànê wē yah yúkúnó we n pɪ sɔ, á ye kèpahle n yíki. ²⁰ Á náh yíne ò pɔ Liyel tòle ne n yɪkɪ yòke yinne. Gbɪ ye, yíyìn pól tē wɔ me yályál Liyel yah ó; òte wáh kwàh yóle n yó nê yónó-á kɪ fē pɔ á yúnpɪ yó syɪkɪ mɔ Liyel yó sèno soko, kèpah náh ple. ²¹ Nê-á ké pèpeyne, tir nê-á kɪ fē á yúnpɪ syɪkɪ mɔ Liyel yó sèno soko, kè se kò kònole ò, kè se tó wónóle ò, kè se tyi dukù nène, káh kéle n pɪ. ²² Áwò sèno-á me nê yó á yuku nénpò ùnne, ye kèpah tē áwò ànê Liyel wró. Nê-à tyile n pɪ wáh me nónone n yah ne sáh me ple, té á náh me lékàhle ò gblóyne n kò, tē tyí no. ²³ Nte névi nê-à kwàh yóle n yó té me ké tyíle n sò tótò, lékàh me tē tyí Liyel yah soko, wáh sònpíle kéle n pɪ té kè náh me pɔ yíne Liyel yó sèno wèkìle. Tyi nónó pól-á n pɪ nónó náh me Liyel yó sèno wèkì yó, tyípèl ye séle.

* 14:11 14.11 - Yah n te Yesayi 45.23.

15

Wê tēnplēnole

1 Āpi nónó Liyel yō sēnó-á yuku yahle, á ye á no tēló yótyíle n twah pé tyí. Á ye káh á dyo yíi tyi ó yah wú. 2 Nê mè nê mè, à ò ní-ò tyí peku peku tyile ne n pī à kō à ne n yuku yahle Yesu yō sēnó soko. 3 Krista nítē fyé náh ò dyo yíi tyi pí-risah yah kō. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ò tyí soko ne n̄kē: «Liyel, á gbyòpu-á ò gbyo gbyo nónóne, sè vi kwĩnki n̄mo yō.»* 4 Tyi nónó pól-á wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ògbò dùkùle, sè wárki ne sè pī kwónóle ápi tyí. Sépi gbò yō, á kī gbah tē ànē sóre kī we á soko, á yáh-risah kō kè náh n tyē n pī. 5 Liyel nê-á névile n pī gbáhntē-òle ànē sóre névile, mé kéle n yah n kō ò tyí ne à yé sōno pī nùkùle, yé mó Krista pī dùkùle n yah n pī. 6 Képah soko, yé pól kī yé vyāh pī nùkùle kī Liyelle n gbilki, òmo nê-á á Tē ògbē Yesu Krista Súle. 7 Képah ye, yé wē tē ple sō-á Krista yé tē ple à gbilkinóle n sah Liyel yō.

8 Máh nēne n yo yé tyí, kè we yò: Liyel n kō ò tyíyónó sò. Wāh ò vyāhle Nsyifuno náh tân kō tir nē tyí soko, Krista pō pī pé tōnpule à képah pī pé tyí. 9 Á wil képah tyí soko, yikini tēló to yin ye à pō, pé kō pé kī Liyelle n gbilki ò fòkòpèndri yinne, sō-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne n̄kē: «Képah ye mé kī ále n gbilki yikini tēló névye niyó, té kī ále n gbi.»† 10 Kè tō me yónóle ké fī yó soko ne n̄kē: «Yikini tēló névye, yé òvìnine n pī wē tyí Liyel nole.»‡ 11 Tē tō me yónóle ne n̄kē: «Yikini tēló névye, yé pól Tē ògbēne n gbilki. No pól mó ò gbilki gbilki yile n gbi.»§ 12 Yesayi tō kè yo ne n̄kē: «Nsyese pétó náhkì kī pō yuku kī yikini pól névye yah tē, té pé kī pé gbò sah ò yō.»* 13 Liyel nê-á névi gbò sàh-nsahle, mé kéle n yah n kō ò tyí ne à òvìnì ògbē mō yé soko, à mó yèvinune yé kō yáh sōnpùle sè ò yō. Képah soko, yé kī yé gbò sah yíi ò yō ò Mirki tǎhkì gbò yō.

Pole sébéy wárkínó yòle

14 N yúnpyé, n̄mo sē yíi ké yō ne pèpòri pípu-á yéle, yáh tyi pólle n pne, ànē yáh kī fē v̄nmonole wēne n kō. 15 Nte yé dyo to n kō yin ye ò kō mé tyi túkù wárki n̄sāhle tǎntǎn yísyó soko. Liyel gbò yō ye mé pī képahle, òmo nê-á pèpòri pī n̄mo tyí, 16 à ò pī Yesu Krista tōnpule névye wró, nónó náh pī Nsyifunole. Liyel tō kètār ye mé n pī ò Nìvìnì tir yónóle. Képah soko, nónó náh pī Nsyifunole, pé kī pé gblōyne Liyel kō kī pī yályál ò yah ò Mirki gbò yō, pé kō pé kī pī Liyel dyo yíine. 17 N wró kwónmono gbò yō Kristale, máh tō nēne n pī Liyel tyí, kè me yō yónóle ò tyí. 18 Kéne tō ye Krista n̄mo tōko à pī névye wró nónó náh pī Nsyifunole. Mé se kī tō kèyāh yo kah mō képah yō? Nmo ye pé kō pé n sah Liyel tyí yō, n̄mo vyāh wey ànē ò tyípìnì gbò yō, 19 ànē gbil tyi ògbno náhnáh soko Liyel Mirki tǎhkì gbò yō. Á tōko Yerusalemi kwil tyí ànē ké gbòplo kwolole, fós à kyí soko Yiliri mara pól soko, mé Nìvìnì tir yo yíi Krista tyí soko. 20 Tē mé kè yah

* 15:3 15.3 - Yah n te Gbálnó 69.10. † 15:9 15.9 - Yah n te Gbálnó 18.50 ; 2 Samuyeh 22.50.

‡ 15:10 15.10 Yah n te Tōnyono 32.43. § 15:11 15.11 Yah n te Gbálnó 117.1. * 15:12 15.12 Yah n te Yesayi 11.10.

toko à Nìvìnì tìrle n yo tãntãn nónó soko-á Krista yĩn náh yo yah. Nìvìnì tìr-á yo soko te tãntãn nónó soko, mé náh sò me ké tyí ne mé kè yo nénpó òtò, á kɪ ne ònì wòkò sètayah yò sò mé n mo n dohnɪ. ²¹ Tè máh tò nê pɪ yò, kè me yínénòlè Liyel weyne nê-á wárkínsàhnòlè ne òkè: «Nì tyí náh yo sah nónó tyí, pépi ye kɪ we ònè. Nónó-á pé náh ò tyí noh yah, pépi ye kɪ ké dùkù pì.»†

Pole me Wrome kwil yúkúnó tyíle n sò

²² Kéne tò ye kò ní yahle gbáhyí náhnáhle ní kò mé náh me tẽ we kyɪ yé ònne. ²³ Nte núkúnúkú, ní tò ye tye mara mè soko. Tè ké ye náhnáh ye yò, yé òn kyɪ dékè me ní kah tẽ. ²⁴ Máh kɪ pɔ n yuku Yesɪpayí yamana soko, mé kɪ yĩn yah yé tyí kɪ yé dékè ku yah kwéy, yé mó yòhnìnmoɔ pɪ ní tyí ní kò mè fẽ n yò n soko ní kólólè kéne yamana soko. ²⁵ Nte núkúnúkú, sókónó ye ònè Yerusalemɪ kwil soko kɪ kyɪ Yesu yò sɛpú yohnɪ mo nénpó. ²⁶ Yesu yò sɛpú nónó-á me Masedoni ànê Akayi soko, pépi ye kè yah toko à pé gbãñ yí yísyò tuke mo wẽ yò, Yesu yò sɛpú yãñ tãñ yohnɪ n mo yĩnne Yerusalemɪ soko. ²⁷ Pè kè yah toko pé gblɔy. Nte gbɪ yò, ké kòlì òtè sò me pé yò. Yah kè; Nsyifuno gbò yò ye névyè nónó náh pɪ Nsyifunolè pé to vyãñ we Liyel tyi soko. Pépi to mó yĩne pé Nsyifunolè n yohnɪ n mo pé gbãñ yile kè. ²⁸ Máh pɔ kéne tyi nòpi yah wah te à gbãñ yí tükènmòò nòpile pé kò te, té n soko Yesɪpayí yamana soko, mé kɪ syò yé tyí. ²⁹ N sɛnyĩno me ké yò ne màh pɔ yé ònne, Krista-á kɪ sãm mo yíí á soko.

³⁰ N yúnpyé, ápi Tẽ ògbè Yesu Krista yĩn yò, ànê Liyel Mirki-á tyínòno nê dahbɪ yé soko, sépi yĩnne, mé kéle n yah n kò yé tyí ne, yé so mo ní tyí náhnáh Liyel nínó soko. ³¹ Yé Liyelle n ni òmo tyí ní kò mè we n pwah Nsyude mara Yesu yò sɛ-òkèpú tyí, ànê yòhnìnmoɔ nê-á mé syi n yuku kò-òsah Yerusalemɪ kwil soko, Yesu yò sɛpú kè fẽ n syi nìvìnì soko. ³² Kèpah náh, Liyel-à kɪ fẽ syi, mé kɪ yĩn tẽ yé ònne nìvìnì soko kɪ pɔ mu yah kwéy. ³³ Liyel nê-á yèvinɪ nètène, mé kéle n yah n kò ò tyí ne à ne n me yé pòlle. Amiina.

16

Wékínólè névyè tyí

¹ Mé á dósè Febele n dahbɪ yé gbò, òmo nê-á yòhnìnmo-òlè Sãnkɪ kwil Yesu yò sɛpú ònkì soko. ² Yé ò ténó ple Tẽ ògbè yĩn yò, ò yò sɛpú-á wène n tẽ sò. Yé mó ònè n yohnɪ n mo tyi tyi pól soko yé yétò-à syi ò tyí. Yé náh we ò, à ye névyè náhnáh yohnɪ mo soko, té òmo to yohnɪ mo.

³ Yé wekɪ Prisili ànê Akilasɪ tyí, pépi nónó-á òmo tò pɪ múne Yesu Krista tyí. ⁴ Pè ye ku farkɪ òmo min pwáhnmo-òsah. Nmo ó náh n kò péle pèpɔrɪ pínó weyne dé, Yesu yò sɛpú ònkìnó pól nónó-á pé náh pɪ Nsyifunolè, pépi to me pé pèpɔrɪle n pne. ⁵ Yé wekɪ Yesu yò sɛpú ònkì to tyí, nónó-á wène n tuke n mo pé gbò soko. Yé wekɪ ní nénóní Yèpayinètɪ tyí, òmo nê-á pɪ négbenne à sè Krista yò Asi mara soko. ⁶ Yé wekɪ Mari tyí, òmo nê-á tò kah pɪ yé tyí. ⁷ Yé wekɪ Andronikusɪ ànê Nsyunyasi tyí, pépi nónó-á òmo tyí

† 15:21 15.21 Yah n te Yesayi 52.15.

névyele té á wòkònpèkè pɪ wě tyí péle. Yòyén me n sah n yíí pé yò pé no Yesu tǝntò névye sòko. Pépi níťe pɪ Yesu yò sǝpúle nímo yah sòko. ⁸ Yé wekɪ Anpiliyatusi tyí ñmo nê tyí-á tah yíí ní tyí Tě ñgbě wěkì kóló sòko. ⁹ Yé wekɪ Yuribě tyí, ñmo nê-á á tò pɪ mûne Krista tyí. Yè mó wekɪ ní nénóní Syitakisi to tyí. ¹⁰ Yé wekɪ Apelesɪ tyí, ñmo nê-á ñ yín-ńsah fillkì viki Krista yò sǝnó sòko. Yé wekɪ Arisitobuli gbô tân tyí. ¹¹ Yé wekɪ Yorodyò tyí, ñmo nê-á ní tyí névile. Yé wekɪ Narsisi gbô tân tyí, nónó-á sǝ Tě ñgbě yò. ¹² Yé wekɪ Tirifenu ànê Tirifosɪ tyí, pépi nónó-á tò pɪ Tě ñgbě tyí. Yè mó wekɪ ní kósê Persidi tyí, ñmo nê yi-á tò kah pɪ Tě ñgbě tyí. ¹³ Yé wekɪ Wrufusi tyí, ñmo nê yín-á me wílnóle Tě ñgbě tò pínó sòko. Yè mó wekɪ ñ yú tyí, ñmo nê to-á pɪ ñmo yúne. ¹⁴ Yé wekɪ Asǝkriti tyí, ànê Flekòle, ànê Yeremesule, ànê Patrobasele, ànê Yeremasule, à tahlɪ á yúnpyé nónó-á me péle wě tyí. ¹⁵ Yé wekɪ Filolokɪ ànê Nsyuli tyí, ànê Nere, ànê ñ dósêle, à tahlɪ Wolǝpasɪ ànê Yesu yò sǝpú pól tyí, nónó-á me péle wě tyí. ¹⁶ Yé wekɪ wě tyí tyínono sòko. Yesu yò sǝpú tǝnkínó pól n wekɪ yé tyí.

Pole me vɪnmɔno téyne n kǝ

¹⁷ N yúnpyé, mé kéle n yah n kǝ yé tyí ne kwónó nónó-á yé we sòko, névye nónó-á me yuku sǝpile n fwo, té gbékínóle n dah n mo yé wró, yé yé gblòyne n tǝ péle. Yé káh péle n tǝnkì. ¹⁸ Kéne névye nópi dùkùle kè; yé káh we ne ápi Tě ñgbě Krista tyí-á pè n pɪ tòle dé, pé kèkurn ye pè n yǝkɪ. Vyáhsesyírí sòko, pǝ ñpǝ-ńkǝ névye yò yɪkɪ pé yínvi welole. ¹⁹ Yáh me n sah Tě ñgbě tyí yò dùkù nêne, no pól me kéle n pne. Képah ye ní nɪ me vínóle yéle náhnáh. Nte mé me ké tyí ne yé lékám we yé tyíépłole n pɪ. Yé ne n me yályál, yé káh tyítúkúnine n pɪ. ²⁰ Liyel nê-á yèvinɪ nǝtǝne, dǝ kwéy, à kɪ sǝtán yǝtǝ tyí yɪkɪ pɪ yé gbáhkì súnsáh-ńsahle. Mé kéle n yah n kǝ ápi Tě ñgbě Yesu tyí ne à yǝbènorɪ pɪ yé tyí.

²¹ Timote nê-á ní tò pɪ mûne, à n wekɪ yé tyí, à tahlɪ Lusiyusi, ànê Nsyasǝ, ànê Sosipaterɪ tyí, pépi nónó-á ní tyí névyele. ²² Nmo Terityusi nê-á pè ní kǝ mé sǝbéy mè wárkɪ, ní to n wekɪ yé tyí Tě ñgbě yín yò. ²³ Kayusi nê tyí-á nímole twáhntǝnóle, té Yesu yò sǝpú tǝnkì wǝne n tuke n mo n pǝ ñ tǝnne, à n wekɪ yé tyí. Kwil pǝ màr-ò dí Yerasɪtɪ ànê á yúnpi Kwaritusi n wekɪ yé tyí. ²⁴ [Mé kéle n yah n kǝ ápi Tě ñgbě Yesu tyí ne à yǝbènorɪ pɪ yé pól tyí. Amiina!]

Gbílkinó sàhnóle Liyel yò

²⁵ Gbílkinó ne n sah Liyel yò. Tǝnweno me ñ tyí kɪ fǝ táhkùle yé kǝ à yǝne Nivìnì tir nêne mé n yo yé tyí Krista tyí sòko. Sǝtǝn sǝ tir ye lésǝ kéle ñgbò dùkùle, ²⁶ té pǝ wilkɪ mo nukúnúkú kwèyy kyòo yah, Liyel tǝntò syínyopu tyi wárkínsàhnó gbò yò. Tyé-ńkǝ Liyel ye lésǝ pè kǝ pè kè wárkɪ sah sǝnko yǝkìní pól névye kè we n pǝ. Képah sòko, pè kɪ sǝ Liyel yò té kɪ n sah ñ tyí yò. ²⁷ Liyel nukúní nê-á lékám ó ñ tǝó, gbílkinó ne n sah ñmo yò gbǝme gbí Yesu Krista gbò yò. Amiina!

Pole sɛbéy tɛkínmɔnɔle Korēnti tãn tyí

Tyàh-nsah weyne

Korēnti kwille, kè me pne yreyno nínó yísyó wró, pè n ye Yesye ànê Yadratikile. Gbò yí yí wǎl ñgbno nónó pól-á sò syõ kéne kwil, kéne kwil tãn ye sò n yah sé yõ. Kreaki névye mɔntɛ-nsah kedyáh yó ye sò nénpóle. Nte Wrome tãn pɔ kè so, té tɔ pé syi kè tɔ mɔ. Korēnti kwil tãn tyí, lékóló wǎl kó-ñtãn sò tno kah mɔ. Kǎh pɔ sɛ, tyidí duke pól sò n we nénpó, ànê lékám dukenɔ pólle, à tahl tãn gbilki gbilki wǎl duke náhnáh tyí. Té gbò yí-nsah kwil ye tɔ sò kéle.

Pole-á lésó n yuku ñ kóló ke ní-ò sɔko, à kyí ñwóló gbɔnkwártɔno pɔ nénpó. Té Nìvìnì tir we yo, névye kɔ pé we sɛ Yesu yõ nénpó. Nónó-á sɛ Yesu yõ, Nsyifunɔ ye sò pé tükùle. Té pé kanne, Nsyifunɔ náh péle. Tahbɔ ànê yòtãm náh sò me fwóó pé sɔko. Pé kan sò me yãm tãnne. Pè sò pé gblóyne n pɔ lékám ñgbno névyele. Kǎh pɔ sɛ, pè sò me nìvìnì sɔko, té me n sò ne pǎh me pé gblóy yõ, ànê lékám-á me pé tyí.

Ye yísyó sókɔnteno náh, Pole-á pópó n sɔko ñ kóló ke tɔ-ò sɔko, sɛbéy nê-á yò, à kè wǎrkt Yefesɔ kwil sɔko, à tekt mɔ Korēnti tãn tyí.

Nte dí yó lésó me pè n ye Apɔlosule. A n wil Alekisãdri kwil. Wǎh pɔ kyí Yefesɔ kwil, Prisili ànê ñ pɛ Akilasɔ nê-á Pole kódíne, pépi me à kwɔ, té sóré mɔ ñ sɔko à kɔ à kyí sèpìn yísyó pɔ Korēnti kwil.

Kè me á kɔ ne Pole sɔ sɛbéynó yísyó wǎrkt tekt mɔ Korēnti tãn tyí, nónó-á sé tyí yah náh me we kwey mè sɔko, à wil 1 Korēnti ànê 2 Korēnti tyí sɔko.

Tyino nínó yín ye sò Pole wǎrkt tekt mɔ 1 Korēntile:

- Pole lésó tyi yísyó we noh Korēnti kwil Yesu yõ sèpú tyí sɔko, nónó-á me yèkwɔrle n mɔ ñ sɔko.

- Korēnti tãn lésó nósyó tekt mɔ ne, pè pɔ sɛbéy yóle Pole kɔ, nê sɔko-á pè me kè yah kɔ ñ tyí ne, à pé vi mɔ tyí náhnáh sɔko.

A wil képah sɔko, Pole-á kwónó nónó pɔ, Yesu yõ sèpú tükù sò me sè yahle, ànê pè náh me kè fɛ syi ne Yesu tɛntò névi-á ñne. Kǎh pɔ sɛ, Pole me de yo kéne tyi sɔko náhnáh ñ sɛbéy mè pól sɔko.

1 Korēnti sɛbéy mène, kè vɛnmɔno náhnáhle n kɔ, nónó-á kɔ fɛ Yesu yõ sèpú ñnkínó yohnɔ mɔ kwey gbí mè sɔko.

Liyel yé yah tɛ ké kàrnó sɔko.

¹ Nmo Pole nê-á Liyel ye pɔ Yesu Krista tɛntò névile à yíne Liyel dyɔ yí tɛne, ñmo ànê á yúnpɔ Sositenɔ ye n tekt n mɔ sɛbéy mène ² yépi Yesu yõ sèpú ñnkí tyí, yépi nónó-á me Korēnti kwil. Yépi nónó-á me wílkínsáhnóle Liyel tyí yõ té me kwónmɔnɔle Yesu Kristale, yépi ye Liyel ye à tahl Yesu yõ sèpú pól tyí tãntãn pól sɔko. Yépi pól me Tɛ ñgbɛ Yesu Krista yinne n ye n gbo. Nmo ye yépi Tɛ NGBENE ànê ápi tɔ Tɛ ñgbɛne. ³ A kéle n yah

n kɔ́ Sú Liyel ànê Tê ñgbê Yesu Krista tyí ne, pè yòbènrɔ̀ ànê yèvinune yé kɔ́.

⁴ Liyel ye yòbènrɔ̀ pɪ yé tyí, yáh sɔ̀npìle me kwrónmɔ̀nɔ̀le Yesu Kristale. Képah ye, mé n wekɪ Liyel tyí gbímegbí yépi yinne. ⁵⁻⁶ Yesu Krista tyí nê-á yo wah yé tyí, kè ye tẽ-nsah we yé nno soko. Képah gbò yò soko ye yé we kwrɔ̀ mɔ̀ Kristale, té Liyel me pèpɔ̀ri dukenɔ̀ pól pɪ yé tyí, yé kɔ́ yé wey dùkù pólle n pne, ànê pnénó duke pólle yé tyí. ⁷ Káh pɪ sɛ, Liyel pèpɔ̀ri yó ntê náh yah kwlo yé tyí, yépi nónó-á me á Tê ñgbê Yesu Krista syínɔ̀nɔ̀ syɪki tẽ. ⁸ Liyel ye kɪ tɔ́ yé pɪ gbáhtɛpule, fóó kɪ pɔ̀ syɪ Tê ñgbê Yesu Krista syɪ n pɔ̀ sɔ́ tyí. Képah soko, yé kɪ pɪ wényo-nsah kɛne yé tyí lésòle. ⁹ Liyel n kɔ̀ ñ tyíyónó sò, ñmɔ̀ nê-á yé ye pɔ̀ kwrɔ̀ mɔ̀ ñ Pídí Yesu Kristale, nê-á á pól Tê ñgbêne.

Gbékínó nê-á de Yesu yò sɛpú wró Korēnti kwil soko

¹⁰⁻¹¹ N yúnpyé, mé noh Klowe no yísyó tyí ne yékâb-á me de yé wró. Képah ye, ápi Tê ñgbê Yesu Krista yin yò, mé kéle n yah n kɔ́ yé tyí ne, yé yé vyâh pɪ núkúle. Yé káh n ye gbékínó ne me yé wró. Yé yé sɔ̀nɔ̀ ànê yé tyí yáhtɔ̀kɔ̀nɔ̀nɔ̀ pól pɪ núkúle. ¹² Nê-á mé n yo yé tyí gbékínó mè tyí soko, kè we yò: - Túkù ne ñkɛ, ñmɔ̀ Pole náh névyé-á pépile. - Túkù me ne Apolɔ̀sɪ náh névyé-á pépile. - Túkù mó ne Pɛyɪ náh névyé-á pépile. - Túkù wɔ̀ mó ne Krista náh névyé-á pépile.

¹³ Yépi tẽ se me n sò ne Krista-á me tókínóle? Pole se pè syɪ dahɪ yó yé yinne? Pole yin yò se pè wel wilki yéle ni soko? ¹⁴ Mé n wekɪ Liyel tyí, máh sɔ̀npìle mé náh ñnɪ yó ntê wel wilki ni soko yépi soko, à wil Krisipusi ànê Kayusi tyí soko. ¹⁵ Káh pɪ sɛ, ñnɪ yó ntê náh fɛ n yo n pi ne, ñmɔ̀ yin yò-á pè pé wel wilki ni soko. ¹⁶ ǀǀǀ, ñ dyɔ̀ to kɔ̀ ne máh Sitefanasi ànê ñ no to wel wilki ni soko. Té à wil pépi tẽ tyí soko, ñ dyɔ̀ náh tɔ́ me n kwne ne máh ñnɪ yó wel wilki ni soko. ¹⁷ Krista náh ñmɔ̀ tekɪ mɔ̀ ne mé wɛlnwɪlkínóle n pɪ ni soko dò, à ñ tekɪ mɔ̀ Nìvìnɪ tir yo yinne, nê-á kè náh yíne kè ne n yo à yíne névi yòtâhsyɪ yípì dùkúle, Krista syínó kɔ́ kè pɔ̀ pɪ yó kɛne dahɪ yò.

Krista syínó Liyel tɛnwɛnɔ̀ ànê ñ yípìle n wɛkɪ

¹⁸ Yah, wâh ne Krista-á ku dahɪ yò, kè n pɪ n tẽ nɛwɔ̀ré wɛlɔ̀le névyé yah, nónó-á me mɔ̀npunɔ̀ wɛkɪ yò Liyel tyí ùnne. Nte ápi nónó-á me pwáhnɔ̀nɔ̀ wɛkɪ yò, ápi tẽ wɔ̀ tyí, Liyel tɛnwɛnɔ̀ ye kéle. ¹⁹ Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ñkɛ:

«Mé kɪ yí pípù yípì yɪki,
té kɪ lékám névyé lékám niri.»*

²⁰ Nte yí pípù tɔ́ ñyâh, ànê kárn ñgbnɔ̀ pípùle, à tahlɪ kwey gbí vyâhsensyírɪpu tyí wé? Liyel kè wɛkɪ pnéyy ne yípì nê-á me kèkóyó mè névyé soko, nɛwɔ̀ré-á kéle dò.

²¹ Kèkóyó névyé ànê pé yípì fyé yò, pè náh tẽ we Liyel dùkù pí ñ yípì soko. Káh pɪ sɛ, ñ wey nê-á n yo té kéle nɛwâñ weyne pé yah, nónó-á sɛ ké yò, Liyel kè yah tɔ̀kɔ̀ à pépi pwah mɔ̀ képah gbò yò. ²² Nsyifunɔ̀ tẽ n ne

* 1:19 1.19 - Yah n te Yesayi 29.14.

n me ké tyí ne gbíl tyi pí pé we, té Krēki névyē wɔ n mó n ne n me yípīle n yah n kò. ²³ Nte ápi tē wɔ me Krista tyile névyēle n kwɔ, nê-á Liyel ney yáhtɔkɔnɔle pé syi dahni yò. Kè me yò yíkinó weyne Nsyifunɔ tē sɔnɔ sɔkɔ. Nēwōré wɛlɔ mó kéle névyē tyí nónó náh pí Nsyifunɔle. ²⁴ Nte Liyel-á nónó ye pwah mɔ Nsyifunɔ sɔkɔ, ànê no téló sɔkɔ, pépi tē wɔ tyí, Liyel tēnwɛnɔ ànê ñ yípī ye Kristale. ²⁵ Yé náh we di, Liyel tyípīnì nónó-á nēwōré tyile névyē sɔnɔ sɔkɔ, sè yípī tyile kal névi yípīle, té ñ tyípīnì nónó-á ñ tēnkwlɔnɔle n wēki névyē sɔnɔ sɔkɔ, sé tɔ tēnwɛnɔle kal névi tēnwɛnɔle.

²⁶ N yúnpyé, Liyel-á yépi nónó ye, yé yé gblɔy kèdùkù yah kè. Kèkòyó névyē-á nónóné n yah yípī névyēle, ànê tēnpnèpule, ànê né-ñgbnɔle, sēnkɔ névyē náh me fwóó yé sɔkɔ. ²⁷ Nte tyi nónó-á kèkòyó névyē me n yah nēwán tyile, sépi ye pyé Liyel yah tɔkɔ à senne yí pípī tē. Té tyi nónó-á pé me n yah tēnkwlɔnɔ tyile, sépi ye à yah tɔkɔ à senne tēnwepu tē. ²⁸ Tyi nónó-á kèkòyó névyē me n yilɔ, sè náh me kwáh yóle pé yah, pé náh me séle n mɔ n kò, sépi ye Liyel yah tɔkɔ à sé téló tyí yiki, pàh me nónóné n mɔ n kò. ²⁹ Képah sɔkɔ, Liyel némóní yó nítē náh tē we ñ gblɔy yò n sah n pi Liyel yah sɔkɔ. ³⁰ Nte Liyel gbò yò sɔkɔ ye yéle kwrónmɔnɔle Yesu Kristale. Té Yesu Krista wɔ gbò yò sɔkɔ ye ápi me yípī mè we, nê-á wil Liyel tyí. Nmɔ gbò yò ye tɔ á pi néglóle Liyel tyí, té me wilkinsàhnóle ñmɔ tyí yò. Té à me á pwah mɔ á tyípèl sɔkɔ. ³¹ Képah ye, «Névi nê-à me ké tyí ne pé pé gblɔy gbiliki, Tē ñgbē-á tyi nónó pí ápi tyí, tē ñ gblɔy gbiliki sépi yinne.»† Sē ye kéle wárkinsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ.

2

¹ N yúnpyé, Liyel tir nê-á sò me wòbìnsàhnóle, máh kyí yé ùnne à kyí ké tyí yo wilki mɔ yé tyí gbí nēne, mé náh sò me kéle n yo yé tyí wèngbìl sɔkɔ, ànê névi yòtáhsyi yípī sɔkɔ. ² Mé náh sò me tir yó nítē we yo yo tēne yé tyí yò-á me nê tyí, à wil Liyel ney yáhtɔkɔnɔ Yesu tyí sɔkɔ, ànê ñ syínó tyile dahni yò sɔkɔ. ³ Nmɔ sò me yé wró sɔkɔ táhki kēne ní sɔkɔ, té tiki me ní tē, ànê ní wil me n syah. ⁴ Máh sò me kwónó nēne n pí, té Liyel wey nēne n yo, névi yòtáhsyi yípī náh sò mé n pí séle à yé sɔnɔle n vi n mɔ. Liyel Mirki ye sò n wēki ñ tēnwɛnɔle. ⁵ Káh pí sē, kè náh pí ne névyē yípī gbò yò sɔ yé sē Yesu yò dé, Liyel tēnwɛnɔ gbò yò ye.

Yípī nê-á n wil Liyel tyí

⁶ Nónó Yesu yò sēnó-á de yīn, á me pépile n kwɔ yípīle nê-á ké gblɔy kèkòyó névyē ànê pé yòtám tyile, pépi nónó min-á ki n tye n pi. ⁷ Ápi me yípīle névyēle n kwɔ nê-á wil Liyel tyí, képah nê-á sò me wòbìnsàhnóle. Kèkòyó mó-ńkē gbí dükù sɔkɔ ye lésò Liyel yah tɔkɔ sah kéle, ápi yò yò yinne. ⁸ Kèkòyó yòtám sɔkɔ yó nítē náh kè pí. Pàh sò me kè pí, pé náh náhki Tē ñgbē syi n pí dahni yò, ñmɔ nê-á tɔrì nétēne. ⁹ Tyi nópi pí à yīne sò-á lésò kéle wárkinsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ńkē:

† 1:31 1.31 - Yah n te Nsyeremi 9.23.

«Névi yí náh tẽ yah nê yõ,
 ò níki náh nê noh yah,
 nê sɔnɔ náh de yah ò sɔkɔ,

sépi ye Liyel yah sah névye kɔ, ò tyí-á nɔ nónó tyí.»*

¹⁰ Yé náh wɛ di, Liyel tyi nópilɛ á wɛkɪ ò Mirki gbɔ yõ. Liyel Mirki kɪ fɛ tyi pól sohlɪ, kàh sɔ Liyel fókósɔnɔ ò tɛ tɔlɛ. ¹¹ Né áwɔ ó náh, ònɪ yó ò tɛ náh fɛ á sɔnɔ pɪ n pi. Né Liyel Mirki tɔ ó náh, ònɪ yó ò tɛ náh fɛ Liyel sɔnɔ pɪ n pi. ¹² Ntɛ Mirki nê tɛ wɔ-á ápi sɔkɔ, Liyel Mirki ye; kèkõyó tyí náh. Liyel-á yòbènɔrɪ pɪ ápi tyí à yí nónónɛ á kɔ, ò Mirki gbɔ yõ sɔkɔ ye á fɛ pɪ yí sɛlɛ.

¹³ Tɛ á náh mɛ sé tyilɛ n yo à yɪnɛ névi yòtàhsyi yípi kwɔ dukùlɛ dé, Liyel wɛy ye ápi n yo à yɪnɛ Liyel Mirki-á kélɛ á wɛkɪ sɔ. Tɛ Liyel Mirki-á mɛ nónó sɔkɔ, pépi tyí ye à n nɛ n yo n wah Liyel Mirki tyilɛ. ¹⁴ Névi yòtàhsyi sɔnɔ dukù kókó tɛ ó-à mɛ névi nê sɔkɔ, tɛ náh Liyel Mirki tyilɛ n fɛ n syi. Tɛ n tɛ sé dukù pɪ n kwɔ. Kàh pɪ sɛ, sè n nɛ n mɛ nɛwɔré tyilɛ tɛ yah. Ntɛ Liyel Mirki gbɔ yõ ó ye, névi sé dukùlɛ n pnɛ. ¹⁵ Ntɛ Liyel Mirki-à mɛ névi nê sɔkɔ, tɛ wɔ ye kɪ fɛ tyi pól dukù kyɔmɪ pɪ, tɛ ney náh fɛ tɛ wɔ dukù kyɔmɪ n pɪ n pi. ¹⁶ Kè mɛ wárkɪnsàhnɔlɛ Liyel wɛy sɛbéy sɔkɔ nɛ òkɛ: «Nê tɛ wɔ mɛ Tɛ ògbɛ sɔnɔlɛ n pnɛ wé?

Nê tɛ wɔ kɪ fɛ vɪnmɔnɔlɛ à kɔ?»† Ntɛ yé yah, Krista sɔnɔ ye ápi sɔkɔ.‡

3

Liyel wɛy yópú tò-á nêne

¹ N yúnpyé, mé náh lésò tɛ wɛ Liyel wɛy yo yé tyí, sɔ-á mɛ kélɛ n yo névye tyí, nónó-á Liyel Mirki mɛ pé yahle n tɛ. Ntɛ mé kè yo yé tyí, sɔ-á mɛ kélɛ n yo névye tyí nónó-á nê ó-à tɛ dyɔ à n pɪ. Kàh pɪ sɛ, yé lésò mɛ píyírɪnɔlɛ Yesu Krista yõ sɛnó sɔkɔ. ²⁻³ Yáh lésò mɛ píyírɪnɔlɛ sɛ, yòkɛ úntú kɪ lésò kàn pɪ yéle, kɛpah ye mé lésò yɛnikilɛ yé kɔ. Ntɛ à pɔ syi kwɛy mɛ ò tɛ tyí, nê ó-à yé dyɔ yè n pɪ. Kɛpah ye, kè kɪ tɔ kàn pɪ yéle. Yé yah kè, sɔ-á yúnwɔrí ànê mál tɛnɛ fyò yé wró sɔkɔ yò, nê ó-á yé dyɔ kɛpah ye yé mɛ n pɪ, ànê névi yòtàhsyi pɪ dukù ye yé sɔkɔ. ⁴ Sɔ-á yé túkù tyah n yo nɛ, Pole náh névye-á pépile, túkù mɛ nɛ, Apɔlɔsɪ náh névye-á pépile, névi yòtàhsyi pɪ dukù ye yé n pɪ.

⁵ Nê mɛ Apɔlɔsɪlɛ? Ànê nê mɛ òmɔ Polelɛ? Tònpɪbɪ ye ápile, nónó gbɔ yó-á yé sɛ Tɛ ògbɛ yõ. Á nénúkù núkù pól tãn ye á n pɪ, à yɪnɛ Tɛ ògbɛ-á nónó sah á kɔ. ⁶ Nmɔ ye sɔ mɔ, Apɔlɔsɪ mɛ kè pu. Ntɛ Liyel ye pɪ kélɛ kè kyáh. ⁷ Nmɔ nê wɔ-á pɪ kélɛ kè kyáh, òmɔ ó kɪ n mɔ n kò. Névi nê-á sò kélɛ, ànê nê-á pu kélɛ, pépi náh n mɔ n kò n pi. ⁸⁻⁹ Ápi pól pɪ tò pípúlɛ Liyel tyí. Kɛpah ye névi nê-á sɔ mɔ, ànê nê-á pu kélɛ, pépi pól mɛ núkùlɛ. Tɛ pé nénúkù núkù pól kɪ pɔ pé tãn pínó lédyáhnɪ wɛ n pi à yɪnɛ pé tãn pínɔlɛ. Yépi ye pɪ Liyel swáhle.

Yépi ye tɔ pɪ ò wòkòlɛ nê-á à mɛ n mɔ. ¹⁰ Liyel-á yòbènɔrɪ nê pɪ í tyí, kɛpah gbɔ yõ sɔkɔ, mé tɛ wɛ wòkò sɛtyah wilki wòkò mónpnɛ-ò pèpɛy

* **2:9** 2.9 - Yah n tɛ Yesayi 64.3. † **2:16** 2.16 - Yah n tɛ Yesayi 40.13. ‡ **2:16** 2.16 - Tɛ ògbɛ ànê Krista sɔnɔ mɛ núkùlɛ.

tyí kǒle. Té képah yǒ sǒko ye ñnî me n mo n dohnî. Nte nê-à n mo n dohnî ké yǒ, tē kyòmìnòle n pî ñ mo òkù sǒko. ¹¹ Sètyah nê-á wilki te yò, ñnî yó nǎh tǒ fē kèyáh wilki n pî à wil képah tyí sǒko, képah nê-á Yesu Kristale. ¹² Wòkò sètyah nê-á willkintenole yò, sǒ-á tókù-à me kéle n mo n òko mo mo yíle sǒ-á sǎnne, ànê wǎrnne, ànê dyèh pèplole, té tókù me kéle n mo n òko mó-ńkē yíle sǒ-á léslóle, ànê ñdrole, képah nǎh pî filkókóríle, ¹³ kèkǒyó tukey tuke sǒ ye, nénúkù núkù pól-á tǎn nónó pî sǒko, sǎh kî me ple, sé gbî kî pî. Lésò kî me nyáh sǒ, nê-á kî no pól tǎn gbî yah, kî sé òkù wēkî. ¹⁴ Nê tǒ pínó-à sùké-ńkēne, tē kî ké lédyáhnî we. ¹⁵ Nte nê tyí-à suke, tē tē wǒ kî pwah ó, té à nǎh ké lédyáhnî we n pî. A kî núkù me á kî ne nyáh sǒko sǒ à yíkî to wil ñ gbò kókóle.

¹⁶ Yé se yó pî ne yépi Yesu yǒ sǎpú tǎnkǎ-á Liyel ní-ńsah gbòle, ànê ñ Mirki-á me déntēnòle yé sǒko tē. ¹⁷ Liyel ní-ńsah gbò me sǎhnòle Liyel tyí yǒ, képah nê-á yépile. Képah ye, névi nê-à Liyel ní-ńsah gbò ykî, Liyel kî tē tyí ykî.

¹⁸ Nnî yó ñtē kǎh ñ gblǒy tǒ mo. Yé sǒko nê-à me ñ gblǒyne n pî yípî névile à yīne kèkǒyó névyé yíyáhnòle, tē ñ gblǒy vi n mo n pî nǎwòle à yīne névyé yíyáhnòle, à mó Liyel yípî we. ¹⁹ Yé nǎh we di, kèkǒyó névyé yípîle, nǎwǒré ye kéle Liyel yah sǒko ò. Kè me wǎrkínsàhnòle Liyel wey sǎbéy sǒko ne ńkē: «À yī pípúle n mo n tē pé lékámkām sǒko.»* ²⁰ Té tǒ me wǎrkínsàhnòle ké fí yó sǒko ne ńkē: «Tē ñgbē yī pípú sǒnole n pne. A pî ne sé nǎh fē tir yó ñtē pekî n pî.»† ²¹⁻²² Kǎh pî sē, ñnî yó ñtē kǎh ñ gblǒyne n yǒ n sah ne páh me yǎhnkǒ nǎh, képah nǎh pî yǎhnkǒ wǒ nǎh. Nmǒ Pole ò, Apǒlǒsî ò, Pyerî ò, kèkǒyó ò, min képah nǎh pî kǔ ò, kwey gbî tyî ò, ńsò tyî ò, sépi ànê ápi pólle, yépi tyí ye. ²³ Nte yépi me Krista tyí yǒ, Krista wǒ mó me Liyel tyí yǒ.

4

Pole ànê Korēnti tǎn wró tyile

¹ Yé yīne yè pî ne Krista tǒnpîbî-á ápile, ànê tyi nónó-á lésò wǒbìnsàhnòle, Liyel-á séle ápi gbò dahbî, á kǒ á syi n yo. ² Nte tyi-à dahbî nê gbò, kè n ne n me yǎhnkǒnole tē tyí ne à ne n me tómm sé pínó sǒko. ³ Nmǒ tē wǒ tyí, yépi képah nǎh pî tukey tükèpu-à kî sǒ lékǎh, képah nǎh pî lénòle ñne n kǒ sǒ, képah nǎh me tir yóle ñmo yah. Nmǒ tē wǒ nǎh me lékǎh, képah nǎh pî lénòle ñ gblǒyne n kǒ. ⁴ Tǒtò nǎh me ñmo nî sǒko pólle ne máh tyípèkè pî. Nte képah nǎh n wēkî ne lékǎh ké névi-á ñne tē wǒle. Tē ñgbē ó ye kî fē lékǎh, képah nǎh pî lénòle ñmo kǒ. ⁵ Képah ye, yé kǎh ñmo dyáh tē lékǎhle névyele n kǒ ké gbî nó-ńkē sǒko. Yé ñ pónó sykî. Nmǒ kî pǒ sǎfín sǒ tyi wilki mo kwèyy, té kî névyé fǒko sǒno wilki mo kégbó. Képah sǒko, yó yǒnó nê-à yīne nēne, tē kî kè we Liyel tyí.

⁶ N yúnpyé, yépi yīn ye mé Apǒlǒsî ànê ñ gblǒy pî òkù tǒko à yé wēkî, nê-á kî yé kǒ yé kî pî ne tyi nónó-á wǎrkî, ñnî yó ñtē nǎh yīne à ne n pî n

* **3:19** 3.19 - Yah n te Nsyobî 5.13. † **3:20** 3.20 - Yah n te Gbálnó 94.11.

kah n mo sēpi yō. Képah soko, ññî yó ñtē nãh ñ gblõy gbilkinó soko, ññî yó tãko fónfó pi n kal n pi ñ ní-òle. ⁷ Kwãh nê kɪ ñ kɔ́ á kɪ kal no télólé? Kwãh nê tē me á tyí, né Liyel nãh ñ kɔ́ kéle? Nte kɔ́nò à kéle à, sɔ́ pi té á á gblõyne n gbilki á kɪ ne Liyel kósyí ñ kɔ́ kéle? ⁸ Yí nónó pól-á yé n yah n kɔ́, yé ye núkú sè we te yé yo kè? Yé pi te tahbùle yé yo kè? Yòtòrí ye núkú yé me n pi ápi kéne yé yo kè? Yáh náhkɪ sò me we pi yótãmne ápi tɔ́ nãh kɪ me yòtòrí soko yéle. ⁹ Nkě kè me ñmɔ́ tē tyí, á kɪ ne Liyel sɔ́ ápi Yesu tēntò névyé pi no pól nãh névyéle. A pi névyé sɔ́ nónó-á kɪ pɔ́ n ko n mo n pi. Kãh pi sē, á pi syáh syah yìle kèkòyó pól tyí, yìnyò tònpi tãko dohnɪ névyé yō. ¹⁰ Ápi pi nēwãnné Krista yinne, té yépi me pi yí pípùle Krista soko yé yo kè? Ápi pi tēnkwlɔpule, té yépi me pi tēnwepule yé yo kè? Ápi me yílónóle n we, té yòyén me n sah yépi yō yé yo kè? ¹¹ Yé nãh we di, fɔ́ à pɔ́ syi núkúnúkú mè ñtē tyí, kwékɪ ànê níkɪ me ále n kwlɔ. Mo mo flo nãh me á tyí. A me kole n syi, té tē-ñsah nãh me á tyí. ¹² A me tòle n pi kétãhkɪyò á gbãnné, à á yō yō tēne n we. Pàh ále n gbyo, à sãmne n mo pé soko. Pàh ále n fòh, à kè fē n syi. ¹³ Pàh á tyìle n yo n ko, à wēnpèplɔle n wékɪ pé tyí. A me pi tē kèkòyó yésyí ànê ké yítúkúnìne névyé tyí, pópó à pɔ́ syi núkúnúkú mè tyí yō.

¹⁴ Nte mé nãh me tyi nópìle n wãrkɪ n tekɪ n mo yé tyí ne mé senne yé tē dé, gbáhdýáh ye mé n di n sah kéle yé tyí, yépi nónó tyí-á no yíí ní tyí á kɪ ne ní wēnpì sɔ́. ¹⁵ Yé yah, Nìvìnì tir yónó gbò yō soko ye yé pi ñmɔ́ wēnpìle à sē Yesu Krista yō. Képah ye, ñmɔ́ me n mo kɔ́ á kɪ ne yé sú sɔ́. Nónó-á me yéle n kwɔ́ Yesu Krista tyile, pàh sɔ́ me no népì kèyò kwlólé ò (10 000), yé pì ne sú núkú tē ó-á yé tyí. ¹⁶ Képah ye, mé kéle n yah n kɔ́ yé tyí ne, yé ñmɔ́ pi dùkùle n yah n pi. ¹⁷ Képah yin ye tɔ́ mé Timotele n tekɪ mo yé tyí, nê-á me ní pídí sɔ́. N tyí no yíí ní tyí. Tē ñgbě wèkì kó-ò pèpey ye ñne. Ñmɔ́ ye kɪ pɔ́ yé dyòle n to n kɔ́ mäh me Krista wèkìle n kɔ́ dùkù ñēne, sɔ́-á mé kéle Yesu yō sēpù fínkínó pólle n yah n kwɔ́ n kɔ́ tãntàn pól soko.

¹⁸ Nte yé tükù me n sò ne mé nãh ní syi n pɔ́ n pi yé ñinne, té me yuku pé gblõyne n yō n sah. ¹⁹⁻²⁰ Nte kãh kɪ no Tē ñgbě tyí, mé kɪ n syi pɔ́ yé ñinne núkúnúkú. Wēngbil wékínó nãh n wèkɪ ne Liyel tórí névi-á ále, Liyel tãhkì nê-á á soko, képah ye n wèkɪ kéle. Képah ye, mäh pɔ́ pɔ́, kè nãh n yin n pi gblõy gbilkipú wēngbil nòhnó-ó tyí dé, tēnweno-à kɪ me pé tyí, mé kɪ kè pì. ²¹ Mäh kɪ kēnpýãhnì tãko pɔ́ yé tyí, képah nãh pi mäh kɪ pɔ́ yárr yé tyí tyínɔnɔ́ soko, nê tē me yé n yah n kɔ́?

5

Pí-ñkě tyi nónó-á sò Yesu yō sēpù tükù me n pi

¹ Kè me n nohnɪ ywò ywò pól soko ne ñkě, pròprò pínó-á me yé wrò soko. Pròprò pínó yó ñtē-á me yé wrò soko, nê-á Yesu yō sē-ñkèpù ñtē nãh fē syi sēnkò pi n pi. Pè ne ye soko yó ñtē-á me ñ sú kyɪ tãko. ² Té sépinó pól soko, yé tɔ́ me yé gblõyne n yō n sah n kɔ́ kè? Kè pyé sò yīne kè pi yíí yèkworule yé tyí, yé kɔ́ yé kéne tē yini n wilki yé wrò. ³ Ñmɔ́ tē wɔ́ nãh me yéle fí núkú soko. Nte mé me yéle sòno soko. Képah ye, ñmɔ́ tē wɔ́

lèkàhle yĩ mè pí-ò kò tɛ, á kɪ nɛ mé sɔ̄ mɛ yé wró sɔkɔ. ⁴⁻⁵ Yáh pɔ wě tuke mɔ, ñmɔ tɔ kɪ mɛ yéle sɔ̄nɔ sɔkɔ. Sɛ̀nkɔ névi tɛ̀nɛ, yé Yesu Krista yĩn ànê ñ tɛ̀nwɛnɔlɛ à wilki yé wró, yè ñ gbàh de n mɔ sètàn yòtɛ̀ kò. Kàh tɛ̀nɛ n kwlɔ, à kɪ pí-ńkɛ̀ tyi pínó yal mɔ ñ min kò kè kɪ wɛ pwah, Tɛ̀ ñgbɛ̀ Yesu syi n pɔ sɔ̄lɛ.

⁶ Yé gblɔy gbilkinó mè yah náh. Yé se yó pĩ nɛ, kókónó kwéy ó-á n ðɔkɔ mífáhkì pólle tɛ̀.* ⁷ Yé kéne tyípékè wilki n to yé wró, képah nê-á mɛ n tɔ̄ n mɔ kókónó tyi kòlɛ. Képah sɔkɔ, yé kɪ mɛ wásáá kókónó kã̀n búrn tyi kòlɛ. Krista lésó fɛ̀ syi pè kò pè à ko mɔ Nsyifunɔ yòrɪ tyénó syáh képó tyi kòlɛ ápi tyípèl wu n to yĩnne á tyi. Kã̀h pɪ sɛ̀, yé mɛ wásáá kókónó kã̀n búrn tyi kòlɛ. ⁸ Yé yé à tyípèl duke pól wilki n to á min sɔkɔ, à mó nɛ n mɛ yályál négbólɛ kókónó kã̀n búrn tyi kòlɛ, nê-á pè n nɛ n tah Nsyifunɔ yòrɪ tyénó syáh sɔkɔ.†

⁹ Máh lésó sɛ̀béy nê wã̀rkɪ tɛkɪ mɔ yé tyi, mé lésó yo ké sɔkɔ nɛ yé káh nɛ n pɪ n soh prò̀npɪbulɛ. ¹⁰ Ntɛ kèkòyó névyɛ tyi sɔkɔ náh lésó ñnɛ dé. Kèkòyó mè prò̀npɪbulɛ, képah náh pɪ ké yísesúkú névyɛ, ànê ké yípú, képah náh pɪ, ké sã̀h fálpú tyi sɔkɔ-à sò ñnɛ, yé náh nã̀hkɪ sò fɛ̀ n wũ n pɪ kèkòyó mè sɔkɔ dò. ¹¹ Ntɛ sɛ̀ náh dé. Mé nɛ névi nê-à ñ gblɔynɛ n yɛ Yesu yò sɛ̀-òlɛ, tɛ̀ mɛ prò̀prò̀lɛ n pɪ, képah náh pɪ, yísesúkúle n pɪ, képah náh pɪ, sã̀hle n fal, képah náh pɪ, névyɛ tyíle n yo n ko, képah náh pɪ, sètɛ̀nɛnɛ n pɪ, képah náh pɪ, mɛ yíbele n yĩ, yé káh nɛ n pɪ n soh sɛ̀nkɔ nɛyɛ pólle. Yé káh yòke ñtɛ̀nɛ n yò wě tyi tɛ̀nɛ. ¹²⁻¹³ Tɛ̀ Yesu yò sɛ̀-ńkɛ̀pú tũkènó tɛ̀ wɔlɛ, ñmɔ tò náh képahle. Liyel yɛ kɪ tuke péle. Ntɛ kè mɛ wã̀rkínsã̀hnólɛ Liyel wɛy sɛ̀béy sɔkɔ nɛ ñkɛ̀: «Yé népékè yĩni n wilki yé wró.»‡ Kã̀h yo sɛ̀ à, yé náh yé ùnkɪ névyɛ tuke n pi di?

6

Yesu yò sɛ̀pú píndɛnɔlɛ wě tyi

¹ Kwã̀h nê pɪ tɛ̀ tir-à de yépi Yesu yò sɛ̀pú sɔkɔ yó ànê ñ ní-ò wró, yé yé ùnkɪ névyɛ sah, ñ tɛ̀ kè tɔkɔ n kyɪ nɛ n tuke Yesu yò sɛ̀-ńkɛ̀pú tyi? ² Yé náh pĩ nɛ ñkɛ̀, Yesu yò sɛ̀pú-á kɪ pɔ kèkòyó névyɛ tuke n pi di? Ntɛ yépi-à mɛ pɔ n tuke n pi kèkòyó névyɛle, tyípɪ wɔ se yé kɪ tɛ̀ tuke kwlɔ? ³ Yé náh pĩ nɛ ñkɛ̀, áyáh kɪ yĩnyò tɔ̀npɪbulɛ ñtɛ̀ tuke n pi di? Tɛ̀ kèkòyó mè tyi wɔlɛ pyé á kɪ pɔ tuke kwlɔ nɪ? ⁴ Ntɛ sɛ̀nkɔ tir-à wɛ yé wró sɔkɔ, névi nê-á Yesu yò sɛ̀pú náh mɛ ñnɛ n mɔ n kò, yè n pyé n kyɪ ñmɔ tɔkɔ n pɔ nɛ, à pɔ kè tuke nɪ? ⁵ Sen yɛ kɛ̀lɛ yé tyi dé. Yépi tɛ̀ wró sɔkɔ, lékãm névi yó ñtɛ̀ náh núkú mɛ, nê-á kɪ fɛ̀ yé wró tyi yah wah lé? ⁶ Tir se yĩnɛ kè wɛ yé sɔkɔ yó ànê ñ ní-ò wró, kè syi n pɔ n yĩni n tɛ̀ tukey tũkè-ñsah sɔkɔ, f́óó Yesu yò sɛ̀-ńkɛ̀pú ñtɛ̀ tɔ pɪ kè tũkèpule?

* **5:6** 5.6 - Kókónó kwéy mífáhkì pól ðókónó nê tyi-á n yo ásò sɔkɔ yò, képah ðùkɔ yɛ Wín n nɛ n yo pé sɛ̀m̀rkɪ yó sɔkɔ nɛ, yúukánáh núkú-á n pò yo pólle. † **5:8** 5.8 - Nsyifunɔ yòrɪ tyénó syáh-à sò de n tɛ, Nsyifunɔ pé gbɛ̀n kókónó dyi pól kwe, ñ tɛ̀ n tyah kókónó kã̀nne n yò. Pé képah tɛ̀nɛ n pɪ sɛ̀, ñ kè wɛkɪ nɛ, tyípèl nóno pól-á sò pé pɪ, páh sè milki. ‡ **5:12-13** 5.12-13 - Yah n tɛ Tõnyono 17.7.

7 Nte yáh fyò me wê tēne n ye n tuke n pɔ, kɛpah yé tɛnkwlɔnɔ wɛkɪ te dò. Kwáh nê pɪ té pàh tyíkɛkɪ pɪ yé tyí, ànê pàh yé gbàn yí yí tɔkɔ, yè n tɛ yé nno tɛ n kwɔ? 8 Tɛ yépi ye mó tɔ n pɪ kɛne tyíknɛnì ànê yĩbe tyile yé yúnpyé Yesu yò sɛpú tyí. 9 Yé náh pĩ ne tyíknɛnì pípú náh n de n pi Liyel tɔrí sɔkɔ dí? Yé káh yé gblɔy tɔ mɔ ló. Prɔnpɪbɪ, ànê sáh fálpú, ànê fɔfɪnpɪbɪ, ànê díbí wê tókópú, 10 ànê yɛnwóbé, ànê yĩsesúkú névyɛ, ànê sètɛnì pípú, ànê névyɛ tyí yónkòpu, ànê névyɛ yò syíkípúle, pépi sɔkɔ yó ñtɛ náh n de n pi Liyel tɔrí sɔkɔ. 11 Tɛ yé yah, sɛnkno névyɛ ye sò yé túkùle ñgbòle. Nte Tɛ ñgbɛ Yesu Krista ànê Liyel Mirki gbò yò sɔkɔ, yé pɪ yályál. Yé me wílkɪnsàhnòle Liyel tyí yò. Yé pɪ ñégbɔle Liyel yah sɔkɔ.

Yesu yò sɛ-ò gbɛnsɛ-á pɪ Liyel tyíle òkù nɛne

12 Kè me yónòle ne ñkɛ: «Tyí pól pínó gbàh me dɛnmɔnɔle ñmɔ tyí.» Nte yòre náh n we sé tókù sɔkɔ. «Tyí pól pínó gbàh me dɛnmɔnɔle ñmɔ tyí.» Nte ñmɔ náh n pɪ n pi sé sɔkɔ yó ñtɛ yòle ló. 13 Kè tɔ me yónòle ne ñkɛ: «Yòke me kèkùrkɪ yinne, kèkùrkɪ tɔ mó me yòke yinne.» Nte Liyel kɪ pɔ sé nínó pól tyí ykɪ n pi. Nte névi wil gbɛnsɛ tɛ wɔ náh mɔ pròprò pɪ yinne dé, Tɛ ñgbɛ tyí yò ye kè mɔ. Tɛ ñgbɛ tɔ ye mó n yah ké yò. 14 Liyel ye yilki mɔ Tɛ ñgbɛ Yesu lékòle. A kɪ ápi tɔ lékyí yilki n mɔ n pi ñ tɛnwɛnɔ gbò yò. 15 Yé se yó pĩ ne, yé wil gbɛnsɛnòle, Krista wil tãntãnnó-á tɛ. Mé pɪ sò mè n pɔ Krista wil fí yó tɔkɔ n pɔ n kwɔ n mɔ prɔnpɪ wille? Pólle, mé náh kɛpah pɪ n yah n pi. 16 Yé se yó pĩ ne, névi nê-à sɛ prɔnpúle, pé ními-á kwɔ mɔ pɪ wil gbɛnsɛ núkùle tɛ. Kè me yónó ñtɛne Liyel wey sɛbéy sɔkɔ ne ñkɛ, pé ními-á kwɔ mɔ pɪ wil gbɛnsɛ núkùle.* 17 Nte névi nê tɛ wɔ-à ñ gblɔyne Tɛ ñgbɛ Yesu kò, tɛ sòno vi n mɔ n pɪ núkùle Tɛ ñgbɛ Yesu tyíle. 18 Yé yé náh vi pròprò pínó kò. Tyípɛl tɛlò nónó-á névi n ne n pɪ, tɛ wil gbɛnsɛ vyàh náh n we sé sɔkɔ. Nte pròprò pínó tɛ wɔle, ñ tɛ me n pɪ n de ñ wil gbɛnsɛ tyí. 19-20 Yé se yó pĩ ne, yé wil gbɛnsɛ-á Liyel Mirki mé-ñsahle tɛ. Liyel ye yé kò ñ Mirkile, nê-á dɛntɛnòle yé sɔkɔ. Tɛ ñgbɛ ye yé dwe dántáhle. Káh pɪ sɛ, yé tyí náh yé gblɔyne dò. Kɛpah ye, yé yé wil gbɛnsɛ pɪ ñ gbilki gbilki kwáhle.

7

Fúr tyí òkù yónòle

1 Yáh tyí nónó piki yah ñ tyí yé sɛbéy sɔkɔ, sépi yah ye mé kɪ yo yé syah núkúnúkú yò. Yé ne ñkɛ* káh sò fónfó dí tɛ sé tókó-ñkɛne. 2 Nte pròprò pínó yah kò yinne, kè ye fónfó dí mè dí mè, à sé tɔkɔ, ànê sé mè sé mè, ñ tɔ mó de pe tyí. 3 Dí-á yĩne nê pínòle ñ kyí tyí tno sɔkɔ, à kɛle n pɪ ñ tyí. Sɛ tɔ-á yĩne nê pínòle ñ pe tyí tno sɔkɔ, ñ tɔ kɛle n pɪ ñ tyí. 4 Sɛ tyí yò náh ñ wil gbɛnsɛle dé. N pe tyí yò ye kɛle. Dí tɔ tyí yò náh ñ wil gbɛnsɛle dé. N kyí tyí yò ye kɛle. 5 Yé káh pèkì kãm wɛne, né kè náh pɪ yé ními yáhntɔkɔnɔle níri yó we n pɪ yinne wró kwéy yó ó sɔkɔ. Nte kɛpah-à sɔkɔ te, yé yé syí pèkì kwɔ mɔ. Kɛpah-à pí-ñkɛne, yé kɪ pɔ n syah n tɛ n kwɔ, sɛtãn yòtɛ kò à kɪ syò-ñsah we kɪ yé wilki mɔ. 6 Nte ñmɔ-á nê yo yé tyí yò,

* 6:16 6.16 - Yah n te Yenest 2.24.

* 7:1 7.1 - Túkù sòno sɔkɔ, Pole ye yo wey mɛne ne ñkɛ, káh sò fónfó dí tɛ sé tókó-ñkɛne.

kyĩnmwɔ náh dé, syð-ñsah yó wěkì ye mé yé kǒ. ⁷ Kàh ñmɔ tẽ ó sǒ, mé sǒ me ké tyí ne no pól ne me lédyónĩne ñmɔ tyí kǒle. Nte Liyel ye no pól mɔ ànê pé tẽnwe-ńtãnne. A tir yó pínó tẽnwenɔle ñnì kǒ, ñte kèyãh pínó tẽnwenɔle ñ ní-ò kǒ.

⁸ Nte nê-á mé kɪ yo lédyónì ànê pékúsyɔ tyí, képah ye yò. Pàh tẽ lédyónĩne ñmɔ tyí kǒle, képah kɪ ple. ⁹ Nte pàh kɪ pĩ ne pé náh fẽ pé gblǒy tẽ n pi, pé fúr pɪ. Fúr pínó ye fónfó kal, ñ tẽ lédórí kǒ kè ne n ko.

¹⁰ Té nónó-á fúr pɪ te, máh kɪ nê kǒ n sah pé kǒ n pi, ñmɔ náh n kǒ n sah kéle pé tyí dé. Tẽ ñgbě ye n kǒ n sah kéle pé tyí ne ñkě, sè náh yĩne à yal ñ pe tyí. ¹¹ Wàh se mó yal ñ pe tyí, à náh tǒ yĩne à de pe káhkí yó tyí, à yĩne à ñ syɪ yuku ñ pe tyí, pé kyɪ pé wró tǒ n sah. Nte dí tɔ káh mó ñ kyɪ wilki.

¹² Nte nê-á mé n yo no téló tẽ wɔ tyí yò, Tẽ ñgbě náh n yo képahle dé. Nmɔ ye n yo kéle ne ñkě, Yesu yǒ sě-ò dí yó tyí sê-à me nê náh pɪ Yesu yǒ sě-òle, té kéne pi me ké tyí ne pé tẽ ñ tyí, à káh à wilki. ¹³ Yesu yǒ sě-ò sè yó tɔ tyí pe-à me nê náh pɪ Yesu yǒ sě-òle, té kéne dí me ké tyí ne pé tẽ ñne wě tyí, à káh yal ñ tyí. ¹⁴ Yé náh we di, Yesu yǒ sě-ò pi mè gbò yǒ sɔkɔ ye ñ pe kɪ me yúkey Liyelle, ànê Yesu yǒ sě-ò dí mè tɔ gbò yǒ sɔkɔ ye ñ kyɪ kɪ me yúkey Liyelle. Nkě kàh pí-ńkěne sě, pé wěnpì kɪ me á kɪ ne pé wró sǒ dɔ Liyelle. Nte kègbu tẽ yó sɔkɔ, pé ye me yúkey Liyelle. ¹⁵ Nte kàh me pɪ Yesu yǒ sě-ńkě ney tẽ wɔ ne páh pé ní-ò Yesu yǒ sě-òle n yahle, yé ye à kǒ à kè pɪ. Kàh pɪ sě, ñ ní-ò Yesu yǒ sě-ò nê-á pe képah náh pɪ kyɪle, ñmɔ kɪ we wú ñ gblǒy yó sɔkɔ. Yèvinɪ sɔkɔ tẽ yĩn ye Liyel ye ále dò. ¹⁶ Nkě à, áwɔ nê-á kyɪle, á se sě ké yò ne wáh kɪ tẽ we á pe min pwah mɔ? Tí, áwɔ nê-á pele, á se sě ké yò ne, wáh kɪ tẽ we á kyɪ min pwah mɔ?

Swɔ nê sɔkɔ-á lésò ále té Liyel ñ ye pɔ ñ gblǒy tyí, tẽ képah ó sɔkɔ

¹⁷ Nte sépi pól sɔkɔ, Tẽ ñgbě Liyel-à nê sah swɔ nê sɔkɔ, kè yĩne kè yĩne tẽ tyí. Nê-à sǒ me swɔ nê sɔkɔ té Liyel à ye pɔ ñ gblǒy tyí, à yĩne à ne n pɪ à yĩne képahle. Kéne pɪ dukù ye mé me n yo Yesu yǒ sěpú ńkĩnó pól tyí. ¹⁸ Névi nê-à sǒ me kǒnóle té Liyel à ye, tẽ tẽ kǒnóle. Nê tɔ-à sǒ me kǒ-ńkěne té Liyel à ye, tẽ tɔ káh ne páh kǒkèle n kǒ. ¹⁹ Á kǒ ò, á náh kǒ ò, yó náh me képah tyí. Yǒ-á me nê tyí, képah ye Liyel tyi kǒnsàhnó wàl kólóle. ²⁰ Nê-à sǒ me swɔ nê sɔkɔ té Liyel à ye pɔ ñ gblǒy tyí, tẽ yĩne à tẽ képah sɔkɔ. ²¹ Wàh sǒ me yǒle té à ñ ye, káh n ye kè ále n yɔ. Nte gblǒy yǒ wéntěno yòbènrɔ-à mó wil mɔ á yó, káh n ye kè n kal. ²² Yé náh we di, névi nê-à sǒ me yǒle té Tẽ ñgbě à ye, ñ tyípél yǒrɪ n tye. Yé náh we tɔle à, névi nê-à sǒ me ñ gblǒy yǒ té Tẽ ñgbě à ye, à n pɪ Krista yǒle. ²³ Tẽ ñgbě yé dwe wilki yǒrɪ sɔkɔ dántáhle. Képah ye, yé káh ńtǒ n pɪ ñnì yó ńtẽ yǒle gbógbó. ²⁴ Nte ní yúnpyé, yáh lésò me swɔ nê sɔkɔ té Liyel yé ye pɔ ñ gblǒy tyí, yé yĩne ye tẽ képah ó sɔkɔ.

Fúr-á n pɔ n pɔ tyi nónóne

²⁵ Névyne nónó-á pé náh tǒnì fúr pɪ, Tẽ ñgbě náh tir yó yo ní tyí pé tyí sɔkɔ. Nte Tẽ ñgbě pèpɔrɪ gbò yó, mé pɪ névi yóle nê-á yé kɪ fẽ sě ní yó.

Képah ye, mé kɪ ní yēngbē sōno yo yé tyí fúr tyí soko. ²⁶ Tyi-á me tē tah sō kwey gbì mè soko, ñmō sōno soko, yé nénúkù núkú pól-à tē sō-á yéle, képah kɪ nekɪ kal yéle. ²⁷ Wáh kɪ me sé tɔko te, káh à fin n mō. Wáh kɪ se mó tōnì me sê tókó-ńkēne, sê tókó-ńkē fónfó. ²⁸ Dì-à sê tɔko, képah náh pɪ sēnpir-à de pe tyí, tyípékè tē wɔ náh pè pɪ dé. Nte nê tē wo-á me ké soko, ké pípú kɪ kwlónóle n we. Képah yah ye mé me ké tyí ne mé n kō yé tyí.

²⁹ N yūnpyé, mé kéle n yo yé tyí, tyah me n tyah sókóntenole. Képah ye, à tɔko núkúnúkú tyí, sê-à me nê tyí, tē ne n me á kɪ ne, sê kósyì me n tyí. ³⁰ Nê-à me gbɪ soko, tē ne n me á kɪ ne à kósyì me gbɪ soko. Nê-à me nìvìnì soko, tē ne n me á kɪ ne à kósyì me nìvìnì soko. Nê-à me yídwenène n dwe, tē ne n me á kɪ ne n tyí kósyì yídwenè nópìle. ³¹ Nê-à me kèkōyó mè nolile n yō, tē ne n me á kɪ ne à kósyì me ké nolile n yō. Wáh n yah yō, kèkōyó mè náh tō n mo n pɪ ló.

³² Mé me ké tyí ne yé fókósōno káh kwel. Névi nê-à sê tókó-ńkēne, tē n fɔkole n sō Tē ñgbē tãn tyí soko. Á n ne n me Tē ñgbē nìvìnì pí-risahle n yah n kō. ³³ Nte sê-à me névi nê tyí, tē n fɔkole n sō kèkōyó tyi yō. Á n ne n me n kyɪ nìvìnì pí-risahle n yah n kō. ³⁴ Káh pɪ sē, n nɪ n ne n me n yɪl n kō yey nínine. Té sēnpir, képah náh pɪ sê nê-à dé-ńkēne pe tyí, Tē ñgbē tãn yah syi tē tyí. Tē n gblōy kō n dal n mō Tē ñgbē tãn pínó soko. Nte sê pètē tē wɔle, kèkōyó tyi yah syi ñmō tyí. Á n ne n me n pe nìvìnì pí-risahle n yah n kō. ³⁵ Mé náh tyi nópi yo yé tyí yé fikéntēno yinne dé, yé yohnɪ n mō yīn ye mé n yo séle yé tyí. Képah ye, nê-á pèpeyne, mé me ké tyí ne yé képahle n pɪ, képah nê-á Tē ñgbē ó tãn yah wúnóle. ³⁶ Kètēnpikí nê-à pī ne pé ségbíní dékè-á me péle n ko,† té páh kɪ n to n kō, páh kɪ n syah n pɪ n de n tyí, té tyi-á yīne sè ko sé wǎl yō, tē à fur n dyo ó. Tyípékè náh kéle. ³⁷ Nte kètēnpikí nê-à kè yah tɔko n nɪ soko ney fyǎh-ńkēne n yō, té ne páh kɪ fē té pé gblōy tyi lédórí náh fē pé fwo pèkí kō kè n we n pɪ pé wró pé ségbínine, tē pɪ ple. ³⁸ Képah ye, nê-à n ségbíní fur, tē pɪ ple. Té nê-à n ségbíní fúr-ńkēne, tē wɔ pɪ ple kal.

³⁹ Sê pe-à fyò me min soko, à yīne à ne n me ñmō ó tyí. Nte n pe-à po yah kwlo, à kɪ fē de pe yó tyí nê tyi-á no n tyí, tē-à fyò me Yesu yō sē-òle. ⁴⁰ Nte ñmō tē ó sōno soko, wáh wū dé-ńkēne pe tyí, képah nìvìnì kɪ kal n tyí. Ñmō fókósōno ye mé yo yé tyí yō. Nte ñmō sōno soko, Liyel Mirki me n soko.

8

Sāh fálnó kò tyí yónóle

¹ Á ye á foko mō n yah núkúnúkú à yuku sāh fálnó kyɔ tyí ñinne. Gbɪ tē wɔ ye yé yo ne á pól-á me tyile n pne ó. Té kéne tyi pnénó wɔ ye mó tō n mō névile gblōy gbilkínó soko. Nte tyínɔno wɔ yah yúkúnóle névile n kō.

† 7:36 7.36-38 - Wró mè soko, névye sōno me sé tyí tyile. Tùkù ne Pole-á ne ńkē, nê-à pī ne níké pé pisè pe tyí dé-ńkē yah náh, té à syi pɔ n dye, té wǎh yīne à de pe tyí, tē ñne pe kō à yīne n dyo dyo tēne. Tyípékè náh kéle. Nte nê-à kè yah tɔko n nɪ soko ney fyǎh-ńkēne n yō, ne níké páh kɪ fē pé pisè tē sah à náh n de n pɪ pe tyí, tyi vi soko-á tēne. Képah-á, nê-à n písèle pe kō, tē-á pɪ ple, té nê-à se n písèle pe kō-ńkēne, tē-á pɪ ple yíí.

² Névi nê-à me n sô ne páh tyile n pne, tẽ náh tõnì me kwâh yóle n pne wâh sò yĩne à sè pí sô. ³ Nte Liyel tyí-à nò névi nê tyí, Liyel tẽne n pne.

⁴ Nte à yuku sãh fálnó kò kònó tẽ tyí ònne, á se yĩne à séle n kò? Á pí ne fal fal tôle, kwâh yó náh kéle kèkòyó sòkò, Liyel núkú ó-á me. ⁵ Gbì tẽ wò ye, yíyìn náhnáh me yĩnyò ànê sétáh yò, nónó-á túkù me séle n tókò n pí pé liyelnole. Nte liyelno ànê tãm náhnáh-à sô me pé tyí, ⁶ ápi tẽ wò tyí, Liyel núkú ó ye me, òmò nê-á á Súle. Nmò ye mò yíyìn pólle, ápi me òmò tyí yò. Sê ó ye, Tẽ ñgbê núkú ó tò ye me, nê-á Yesu Kristale. Nmò gbò yò sòkò ye yíyìn pól me, ànê ápi tòle min sòkò.

⁷ Nte fal fal tãnne, Yesu yò sèpú túkù náh pí ne kwâh yó náh séle. Pé túkù lésò dar kah mò sãh fálnó tyile. Té pépi sòkò nónó tẽ Yesu yò sèno-à fyò yúkú-ńkène yahle, pàh sãh fálnó kòle n kò, pé n ne n sò n kyì n pò sãh fálnó tyí sòkò. Kàh pí sê, pé n ne n sò ne tyipékè-á pé n pí kò mè kònóle.

⁸ Yòke náh ápi nò n de n pí Liyelle dò. Ké yò-ńkè náh kwâh yó wilki n pí á sòkò, ké yónò tò náh se mó tò kwâh yó dohnì n pí á yò. ⁹ Sé kònò gbàh sènsò me dénmònole yé tyí ó, ñte yé kyòmìnóle n pí, képah káh pò túkùle n syíkù n mò, nónó Yesu yò sèno náh me yuku yahle. ¹⁰ Sô-á áwò nê-á tyile n pne, ònì yó-à ñtyínò kyì ñ we tò wòkò sòkò á me yòkele n yò, té tẽ Yesu yò sèno náh me yuku yahle, sô me kè kù pí? Kè náh sórè mò n pí tẽ sòkò, à kò à sãh fálnó kòle n kò n pí di? ¹¹ Kàh pí sê à, òmò nê-á ñ Yesu yò sèno náh me yuku yahle, ñ min náh n mò n pu n pí áwò tyi pnèno gbò yò sòkò di? Té á yúnpi ye mó tò ñne, òmò nê tò yìn-á Yesu Krista ku. ¹² Yáh n pí n de yé yúnpyé tyí sèntène à pé sònòle n yíkù pé tyi yah wé-ńkè yĩnne, Yesu Krista tyí ye yé n pí n de dé. ¹³ Máh ne yòke yó yò, té képah ní yúnpi yó yò yíkù n mò n pí tyipékè pínó sòkò, mé kù kè we ye gbógbó. Képah sòkò, mé náh tẽ yò yíkù n mò n pí tyipékè pínó sòkò.

9

Pole pí òkùle

¹ N yúnpyé, gblöy yò névi náh ñne di? Yesu tẽntò névi náh ñne di? Mé náh Yesu we yĩne, òmò nê-á á Tẽ ñgbène di? Nmò tò pínó gbò yò sòkò náh yé we sê Tẽ ñgbè yò di? ² Yáh fyò me Tẽ ñgbè Yesu yò sèno sòkò, képah kéle n wèkù ne ñ tẽntò névi-á ñne. Képah ye, túkù-à sô ké pí-ńkène ní tyi ne òmò tẽntò névi-á ñne, yépi tẽ wò yĩne yè kè pí. ³ Nónó-á me n tókò ñmòle n kò, máh ne nê yo n pí pé tyí, kè we yò: ⁴ Ápi náh yĩne à á tãn pínó yòke yò à mó ké ní wò di? ⁵ Ké wèkù náh me ápi tyí kù fè syò tókò Yesu yò sèpú sòkò, té áyáh n sòkò kóló sòkò, á fè n sòkò n pí péle, sô-á Yesu tẽntò névyè tóló kéle n pí, pépi nónó sòkò yó-á Pyerùle, ànê sô-á Tẽ ñgbè Yesu yúnpyé kéle n pí di? ⁶ Tí, ñmò ànê Barnabasí ó kókó se yĩne à tãn káhkínòle n pí ñtò à á gblöy vyähle n yah? ⁷ Yé se kè we noh yah ne, ònì yó-á me sràsyiyále n pí, té me yìn ñ gblöy yínnòle? Tí, séswò só-ò náh yĩne ké pye yónóle di? Tí, nê tẽ wò kù yípèyne n fè, té à náh sé yènikì wò n pí?

⁸ Yé káh n we ne kégbó mè tyi pí òkù ó-á mé yah té séle n yo dé. Kè tò me sèntè ñtène tótó Liyel tyi kònsàhnó sòkò. ⁹ Kéne tyi kònsàhnó nê-á

Liyel Moyisi kǒ, kè me wǎrkínsàhnóle ké soko ne níké, nyeh-à me swǎh tónó soko á tyí gbí nēne, á káh sé vyēy pukubi á sèmuکو yónóle.* Yé se we ne nyeh yām-á tē Liyelle à kǒ à képah yo? ¹⁰ Api yīn nǎh à yo kéle di? Awe, ápi yīn ye à yo kéle. Yé nǎh we à, ápi yīn ye tyi nópile wǎrkínsàhnóle nǐtǒ ne níké, sètǒ-à swǎhle n wǒ, n sǒnǒ n ne n me n we we tē yǒ. Táh mí-ò tǒ-à mó táhle n mǐ, n sǒnǒ n ne me n we we tē yǒ. ¹¹ Ápi-á pǒ Liyel wey yo yé tyí, n tyí kǒ kè we de yé nno soko à; áyáh sǒ me yé gbǎn yīle á gblǒyne n pu, kè se yīne kè yé gbǎn du? ¹² Ké yah-à kǐ nê fyǒ névyé tǔkú me sēnknole n pǐ yé tyí à, ápi wǒ se pyē? Té képah fyé yǒ, ápi nǎh kwǎh yó nǐtē syi yé tyí. Nte ápi nǎh sǒ me ké tyí ne kè fēkǐnǒ dahbǐ Nìvìnì tir yónó soko Yesu Krista tyí yǒ. Képah ye, á me tyi pól sro. ¹³ Té yé pǐ tole ne níké, Liyel ní-ńsah gbǒ tǒ pípúle, Liyel ní-ńsah gbǒ-á n yah pé vyǎhle. Sǎrká syínwǐlkǐpu tǒ-á pé we we tēne n we sǎrká yí soko. ¹⁴ Sǒ ó ye, Tē ngbē kè yo ne níké, Nìvìnì tir yónó soko-á Nìvìnì tir yópú kǐ n yǒ.

¹⁵ Nte nǐmǒ yǒke yó nǐtē nǎh wil képah soko. Mé nǎh mó tǒ me tyi nópile n wǎrkǐ n tǎkǐ n mǒ yé tyí ne mé yé kǒ séle dé. Mǎh kéle n pǐ nǒnóle, té me nìvìnì nēne n we ké soko, káh nê n tē n syi n pǐ n tyí, mè n ku nǐtēne. ¹⁶ Kè nǒ n tyí ò, kè nǎh nǒ n tyí ò, mé yīne mè yo óle Nìvìnì tir yo. Képah ye, ké yónó nǎh me yǐnyáhkǐ tǐrle nǐmǒ tyí. Té pèkè me n yǒ, mǎh yahle ké yónóle. ¹⁷ Nmǒ-à sǒ me yah tǒko tǒ mēne, à n gblǒy mǒ ké pínó soko, mé nǎhkǐ ké yǒre we. Nte kǒnsàhnǒ ye Liyel kǒ sah n kǒ kéle mé n pǐ. Képah ye, n pǐ pǐ tǒ ó ye mé n pǐ. ¹⁸ Nte nǐmǒ we we tē wǒ nēne wé? Nìvìnì nê-á me n soko n kǒ mé Nìvìnì tǐrle n yo névyé tyí nǒnóle kwǎh yó yǎhñkǒ-ńkēne ké soko, képah ye n we we tēne.

¹⁹ Nnǐ yó nǐtē yǒ nǎh nne dé, mé me n gblǒy yǒ. Nte mé n gblǒy pǐ nǒ pól yǒle ne mé pé yǒ vi n mǒ pè kǒ pè pǐ Yesu yǒ sǎpúle. ²⁰ Mǎh me Nsyifunǒ soko, mē n minne n pǐ pé tyí kǒle ne mé pé yǒ vi n mǒ pè kǒ pè pǐ Yesu yǒ sǎpúle. Pépi nónó-á Moyisi tyi kǒnsàhnǒ wǎl kópúle, mē n minne n pǐ pé tyí kǒle n pé yǒ we n vi n mǒ, té sé wǎl kó-ò nǎh mó tǒ nne dé. ²¹ Mǎh sǒ me tyi kǒnsàhnǒ wǎl kó-ńkēpú soko ò, mè n ne n pǐ pé tyí kǒle, n pé nǎhnǎh yǒ we n vi n mǒ. Té képah nǎh n wēkǐ ne, Liyel tyi kǒnsàhnǒ wǎl kó-ńkē névi-á nne dé. Mǎh fyǒ me Krista tyi kǒnsàhnǒ wǎl tēne n kǒ, képah n wēkǐ ne, Liyel tyi kǒnsàhnǒ wǎl-á mé n kǒ. ²² Névyé nónó Yesu yǒ sēnǒ nǎh yuku yahle, mǎh me pé soko, mē n minne n pǐ pé tyí kǒle ne mé pé yǒ vi n mǒ pè kǒ pè pǐ Yesu yǒ sǎpúle. Mǎh sǒ me nédúké nónó soko ò, mē n gblǒy pǐ pǐ dukǒnǒ pólle pé yīnne, ne mé pé tǔkú yǒ we n vi n mǒ pè kǒ pè pǐ Yesu yǒ sǎpúle. ²³ Mé me tyi nǒpi pólle n pǐ Nìvìnì tir yónó yah yuku yīnne, ne pǎpǒri nê-á me ké soko, n vyǎh we ké soko.

²⁴ Yé se pǐ ne níké wē kǎlnǒ tóló tópú pól-á nǐkēne ne n me n to kéntáhkǐ soko, té pé nénúkú ó-á n we ké yǒrele té? Yépi tǒ ne n to tē tyí kǒle ké yǒre we yīnne. ²⁵ Wē kǎlnǒ tóló tópú kwlónǒnǒ pól fē n syi yǒ yǒnǒ pǒ n we yīnne, nê-á kè nǎh n mo n pi. Nte ápi kéle n pǐ yǒ yǒnǒ pǒ n we yīnne, nê-á kǐ me kúmm. ²⁶ Képah ye nǐmǒ tǒ me n to, té mé nǎh me n to n dah n mǒ dé. Mé me gbǒnkukuri syí-ò yó sǒ, nê-á à nǎh n syi n dah n mǒ. ²⁷ Nmǒ

* 9:9 9.9 - Yah n te Tǒnyono 25.4.

nê-á Liyel weyɛ n yo no téló tyí, mé me ní wil gběnsêle n fôh ní gblöy ténó soko, ne mé káh n po n tekti yô yónó soko.

10

Yisrayel no pi dukùle gběnni soko

1 N yúnpyé, nê-á á sútóbé yīni tē Moyisi gbī soko, mé me ké tyí ne yé yé dyo sah ne n kwɛ kéle. Pé pól sò me n ko níyírki fob sò, té de kah pne yónsyâh soko pé tóó. 2 Pé pól de soko níyírki fob soko ànê pne yónsyâh soko wèlnwílkinó tyí kòle, à pi Moyisi sò tēpúle. 3 Pé pól yòke núkú yô wē tyí, nê-á wil Liyel tyí, 4 té me wo wo ni núkú we wo, nê-á wil Liyel tyí. Tédáhkì yó soko ni ye sò kéle. Kéne tédáhkìle sò, Krista ye nê-á me n yuku péle. 5 Nte pé kan náh sò pi néglólé Liyel yah.* Káh pi sē, pè ku kwɛ gběnni soko. 6 Kéne tyi ye pi, à ápi yí yiki, nê-á kú á kò á yí náh tō n wil n pi tyítúkúni pínó tyí pépi tyí kòle. 7 Yé káh pi sãh fálpúle pépi túkú tyí kòle, pépi nóno tyí-á yónóle Liyel wey sébéy soko ne níké: «Tówú ye kò tē à n yô, té n wo, kèpah náh té yuku à syáhle n syah.»† 8 Á ye káh á gblöy pi prònpúbile, sô-á lésò pé túkú kéle n pi, té nepí kèyô gbônúkú kyegbãm (23 000) me ku pé soko gbìyìkì núkúle.‡ 9 Á ye káh Tē ñgběne n mo n yah, sô-á lésò pé túkú pi kéle, té vyehe me pè kwákú ko.§ 10 Yé káh Liyel sèyòkèle n yo sô-á lésò pé túkú kéle n pi, té yínyô tònpi nê-á nékókèle n mo, ñmo me pò pé duku to.*

11 Tyi nópi ye pè yīni tē, à névye yí yiki. Ápi nóno-á me kèkòyó tyénteno gbí me soko yò, ápi yīn ye pè tyi nópi wárki, à gbáhdyâh di sah á tyí. 12 Kèpah ye, nê-á me n sò ne páh me we su yīn palle, tē kyòmìnóle n pi, à káh pò yô syuki. 13 Tõnmõno nóno-á yé yīni tē yah, sènkno ye n no névi yòtãhsyile. Nte Liyel n ko ñ tyiyónó sò. A náh n ye tõnmõno yó ñtè kò kè kãn pi n pi yéle. Té tõnmõno-á yé we, à kú ténwenole yé kò yé kú kè fwo, té kú yé wèkú syò-ñsahle, yáh ne we n wil n pi ké soko sò.

Á ye káh ne n pi n soh tãne

14 N yúnpyé pèplo, yé yé náh vi tãn tyi kò pnépné. 15 Nmo me yéle n mo n kò yí pípú soko. Kèpah ye, tyi nóno-á mé n yo yé tyí, yé sò n yah sé tyí yô yé gblöy. 16 Liyel yòke yô gbíne, áyáh níkéne wo wo kwáh nê wo á wékinteno náh Liyel tyí, kèpah kéle n wèkú ne áyáh pi núkúle Yesu Kristale ñ tó kwénó gbò yô. Búrn nê tó-á níkéne à n kwòkú n dibi n tah wē tyí, ké tó ále n pi núkúle Yesu Krista wil gběnsêle. 17 Búrn núkú ó ye me. Té ápi pípi nópi pól me kéne búrn núkú mē òle n tah. Kèpah ye, kè me á kú ne á pól sô pi wil gběnsê núkúle.

18 Tir nê-á me n pi Yisrayel no nyó, yé yé foko mo n yah kèpah tyí yô kè. Pé sárká súkénkõ-ñsah me Liyel tyí yô. Kèpah ye, yípèy nóno-á pè n ko ké yô soko, pé nóno-á sé kyole n ko, pè me núkúle Liyelle. 19 Kèpah se n

* 10:5 10.5 - Yah n te Yáhnó 14.22-24 ; 28-38. † 10:7 10.7 - Syáh nê tyí-á n yo ásò soko yò, pé tò yah soko ye sò pè syah syáh mène. Yah n te Yálnó 32.1-6. ‡ 10:8 10.8 - Yah n te Yáhnó 25.1-9. § 10:9 10.9 - Yah n te Yáhnó 21.4-7. * 10:10 10.10 - Yah n te Yáhnó 16 ; 17.

wěki ne máh ne yõre-á me tãn ànê sãh fálnó kyo tyí? ²⁰ Jõ dé, mé ne sãh fálpú-á sãhlo nónóne n fal, sétãn tyí-á pè n fal séle, Liyel tyí náh. Mé náh me ké tyí ne yé pi núkúle sétãnne gbógbó. ²¹ Yé náh fẽ Tẽ ñgbẽ wóh soko wo wo kwãh wo n pi, té tã yé yah vi n wo n pi sétãn tyí soko. Yé náh fẽ ne n yõ n pi Tẽ ñgbẽ tyí, té tã yé yah vi kyí n yõ n pi sétãn tyí. ²² Tĩ, Tẽ ñgbẽ nê-á ne á ne n me péwo ó tyí yõ, ñmõ vyãh sò se á n yah n kã nòh-ńsahle? Api tãhkì se kal ñ tyíle?

Gbilínóle n sah Liyel yõ, á tyípínì pól soko

²³ Kè me yónóle ne ñkẽ: «Tyi pól pínó gbàh me dénmonole.» Nte yõre náh n we sé tükù soko. «Tyi pól pínó gbàh me dénmonole.» Nte sé tükù pínó náh yah yúkúnóle névile n kã. ²⁴ Nnì yó ñtẽ káh ñ gblõy pékí-ńsah óle n yah n kã dé, yé no tóló pékí-ńtãnne n yah n kã n kal. ²⁵⁻²⁶ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ñkẽ: «Tẽ ñgbẽ tyí ye sétáh ànê ké soko yiyìn pólle.»† Képah ye, yí nónó pól-á fyò me yãbrí soko yòh soko, yé kí fẽ sé pólle n yõ. Kè náh yĩne kè ne n me yótókóbíle yé tyí, yé kã ye pikinyahno yó ñtẽ pi sé wíl-ńtãn tyí soko. ²⁷ Yesu yõ sã-ńkẽ névi yó-à ñ ye yõke yónóle, té á fẽ syi kyí, wãh yé nónó tãko pã, séle n yõ fwòó. Kè náh yĩne kè pi yótókóbíle á tyí ñ kã ñ pã pikinyahno yóle n pi sé wíl-ńtãn tyí soko. ²⁸ Nte nnì yó-à yo á tyí ne ñkẽ, kò mène, sãh fálnó kò-á kéle, tẽ wo yĩnne ànê ké tyí sòno yótókóbí yĩnne, káh kè kã. ²⁹ Sòno yótókóbí nê tyí-á mé yo ásò soko yò, áwo tyí soko náh ñne dé, nê-á yo ñ syah kéle, tẽ wo tyí soko ye ñne. Nte nnì kí fẽ ne kwãh nê se pi té nnì fãko sòno yótókóbí yĩnne, péwo náh fẽ pé dyo dyo tyi pi n pi nì? ³⁰ Pãh weki Liyel tyí yõke nê yĩnne, té fyò kéle n yõ, ney se yĩne à pé tyíle n yo kéne yõke yónó yĩnne, képah nê yĩn-á pé weki Liyel tyí nì?

³¹ Nte sã náh dé, wãh kwãh nène n yõ ò, wãh kwãh nène n wo ò, wãh se tir dùkù nène n pi ò, ye Liyel yĩn ne n gbiliki ké soko. ³² Kè se Nsyifunò ò, kè se nónó náh pi Nsyifunole ò, kè se Yesu yõ sãpú ùnkìle ò, yépi tyípínó káh pé soko yó ñtẽ yõ yuki n mõ tyípékè pínó soko. ³³ Yé ñmole n yah n pi. Nmõ ñkẽne n gbah n tẽ ñ no pól ñivìnne n pi tyi pól soko. Nmõ náh me ñ gblõy pékí-ńsahle n yah n kã dé, ñte mé me nékwínkìle n yohni n mõ pé we n pwah n mõ yĩnne.

11

¹ Yé ñmõ pi dùkùle n yah n pi, sã-á mé Krista pi dùkùle n yah n pi.

Dí ànê sè gblõy tẽ dùkùle Liyel ni gbíne

² Mé yéle n sò náhnáh, yáh sònpíle yé dyo sah n kwne ñmõ tyíle gbímegbí, té se tã me n kã tyi yónó wãl yõ, máh kwónó we sépi nónó yõ à pã yé kwã. ³ Nte mé me ké tyí ne yé kè pi tãle ne ñkẽ, sè yõtẽ-á díne, díbi pól yõtẽ mó Yesu Kristale, Yesu Krista wo yõtẽ mó Liyelle. ⁴ Képah ye, dí nê-á yókúrí kwínki sah té níriile n pi, képah náh pi té me Liyel tẽntòle n syi n yo, ñ yõtẽ ye à n yilo. ⁵ Nte sé nê-à ñ yõ de mõ sah té níriile n pi,

† 10:25-26 10.25-26 - Yah n te Gbálnó 24.1.

képah náh pɪ à Liyel tēntòle n syi n yo, n yòtē ye à n yilo. Kè nukú me á kɪ ne n yò sɔ́ à kye mɔ. ⁶ Sê nê-à ne m̀nsɔr tē n pi níkēne, à n yò kye. Nte sen-à ne sê tyí n yò kyénòle, képah náh pɪ ké kónòle, à káh kè de n mɔ n sah kè.

⁷ Díne, Liyel kètò ye ñne, ànê à Liyel yò yǎnòle n wēki. Képah ye, à náh yīne yókúrí kwínkínsàhnòle. Nte sê wɔ dí yò yǎnòle n wēki. ⁸ Kèkòyó mɔ gbíne, dí náh wil sê soko, sê wɔ ye wil dí soko. ⁹ Dí náh mɔ sê yinne dé, nte sê mɔ dí yinne.* ¹⁰ Képah ye, yinyò t̀nɪɪ yinne, kwáh yó yīne kè ne n me sê yò soko, nê-á kɪ n yín-ísahle n wēki.

¹¹ Nte sépino pól soko, ápi nónó tē-á me Tē ñgbē wēkile n kɔ, á ye pī ne níkē, dí yétò-á me sê tyí, sê tɔ yétò mó me dí tyí. ¹² Yé náh we di, sê wil dí soko, té sê ye mó n dubi díne. Nte Liyel ye pɪ sépi pólle sē.

¹³ Yépi ntē kè sò n yah kè; ké yah se sê Liyelle ne n ni n yòle dénmonsàhnòle? ¹⁴ A yīne kégbó dukùle, yé náh pī ne níkē dí-à yòyùkù mɔ, sen-á kéle n tyí di? ¹⁵ Nte yòyùkù mónòle, yò yǎnò ye kéle sê tē wɔ tyí. Liyel kéle à kò, n yò yah vike yinne. ¹⁶ Névi nê tē wɔ-à kɪ tó me n yah n kò yékáb pí-ísahle yī m̀e tyí yò, tē pī ne níkē, sē-á ápi n pɪ kéle à tahlɪ Yesu yò sēpú f̀nkínó pól tɔ tyí.

Tē ñgbē yòke-á yīne kè ne n yò dukù nēne

¹⁷ Té yah, máh tyi nónó tɔ yo n pi yé tyí nukúnúkú, sè we yò: Yé wē t̀k̀ǹm̀ɔ̀ǹɔ̀ me yényèhle n pɪ n kal yé tyí pèpɛyne. Képah ye, mé náh fē yé sò n pi képah soko ló. ¹⁸ Ké gbenne, pè ne yáh wē tuke mɔ, gbékínó n ne n me yé wró. Té nímɔ sēnó me ké yò ne gbi-á me pé wey soko. ¹⁹ Nte gbékínó dukù yó tē wɔ yīne kè we yé wró soko, á kò à Yesu yò sēpú kègblo pī n wah yé soko. ²⁰⁻²¹ Nte gbékínó nê tyí-á mé n yo yé wró soko, yáh wē tuke mɔ Tē ñgbē yòke yò gbíne, yé nénúkú nukú pól n nukú n yīkɪ n kyɪ yé yēngbē yòkenɔ tɔkɔ n yò. Képah soko, t̀k̀k̀ n wū kwekile, té t̀k̀k̀ n ne n me sètènì soko. Káh pɪ sē, Tē ñgbē yòke tē wɔ náh tó kéle yé n yò légbíne dé. ²² Gbèn náh me yé tyí nónó soko-á yé kɪ fē yòkele n yò, té kɪ n wɔ di? Tí, Yesu yò sēpú f̀nkɪ se yé n yilo, té me ké tyí ne yé senne kwáh kēpú tē? Sɔ́ me mé kɪ yo yé tyí yò wé? Mé se yīne m̀e yé sò? Pólle, mé náh yé sò n pi képah soko ló.

²³ Yé yah, Tē ñgbē-á nēne nímɔ kwɔ té mé me kéle yé kwɔ, kè we yò: Tē ñgbē Yesu-á kɪ sò n dahbi n pi gbò soko sò nê lékáhne, lésòle à búrn tɔkɔ, ²⁴ té wɛkɪ Liyel tyí, té me kè kwɔkɪ dibi pé tyí, té me n yo pé tyí ne: «Ñyɔle, nímɔ wil ye, nê-á kɪ kò yépi yinne. Yé kéle n pɪ, yé yé lékám sah nímɔ tyíle.» ²⁵ Yòke yóntɛnɔ náh, à tó wóh tɔkɔ sēntē óle ñwēne ké soko, té yo pé tyí ne: «Ñyɔle, nímɔ tó ye, nê-á kɪ kwe yépi yinne, kɪ pɪ yégbéke kwɔ́ǹm̀ɔ̀ǹɔ̀ késánnɛ Liyel ànê névyɛ wró. Yé kéle n pɪ, yé yé lékám sah nímɔ tyíle, gbíme gbí yáh kéle n wɔ.» ²⁶ Yé yah, gbíme gbí yáh búrn m̀ene n tah tē ñwē m̀ene n wɔ gbí nēne, Tē ñgbē kúnó tyí ye yé me n yo, f́ó kɪ pɔ syi n sýnɔnɔ tyí.

* 11:9 11.9 - Yah n te Yenesi 2.18-23.

²⁷ Képah ye, névi nê-à búrn mène n tah té ðivē mène n wɔ, té tē pɪ ðukù náh me ple, tē me pèkèle n pɪ Tē ñgbē wil ànê ñ tó tyí pínɛno sɔko. ²⁸ Nénúkù núkú pól yīne pé pé gblɔy ðukù kyɔmɪ yah palle, pé mó pyē búrn mē tah, pé mó ðivē mē wɔ. ²⁹ Yé náh wɛ à, névi nê-à búrn mē tah té ðivē mē wɔ, té tē náh sè mɔ kō Tē ñgbē wille, tē me pèkèle n yɔrɪ n mɔ ñ gblɔy yō. ³⁰ Képah yīn ye yámpú ànê néfukulóle pípi yé wró, té yé náhnáh ntē me ku. ³¹ Ayáh me n sò n yah palle á gblɔy tyí sɔko, Liyel tukey náh n syku n pí á yō. ³² Nte Tē ñgbē náh me ké tyí ne ápi tɔ tyí kyɪ yiki wē tyí ànê kèkòyó névyele, képah ye à kō à ápile n fōh á kwɔ yīnne. ³³ Képah ye ní yúnpyé, yáh tuke mɔ Tē ñgbē yōke yō yīnne, yé pól wē syku. ³⁴ Kwɛkɛ-à me nê tē, tē yō ñ ñinne. Kàh pɪ sē, yé náh Tē ñgbē pèkè yɔrɪ n mɔ n pí yé gblɔy yō yé wē tükènmɔno sɔko. Tyi tɛlɔ nónó-á wū, mäh pɔ pɔ yé ñinne gbí nêne, mé kɪ sépi tyí yah wah.

12

Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènrɔle névile n kō

¹ N yúnpyé, Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènrɔ tē wɔle névile n kō, mé náh me ké tyí ne yé ne n me sé yítúri sɔko. ² Yépi ntē pɪ ne gbí nê-á lésò yé náh tōñi Liyel pɪ, vɪ-ñsah yó ntē náh sò me yé tyí né tãn yah ó tónkɔno náh tōò, sépi nónó-á sè náh fē n wɛkɪ. ³ Képah ye, mé kéle n yo n yī yé tyí ne Liyel Mirki-à me névi nê yahle n tē, tē náh fē n yo n pí ne ñkē Yesu tyí yiki; ànê ney tɔ náh fē n yo n pí ne ñkē Yesu-á Tē NGBÈNE né Liyel Mirki náh tē tē yahle.

⁴ Tyi duke náhnáh pínó yòbènrɔ kɪ fē wɛ, ñte kéne Liyel Mirki núkúni ó ye séle névyele n kō. ⁵ Liyel tãn duke me dò, ñte Tē ñgbē núkúni tyí ye sé pólle á n pɪ. ⁶ Tãn pɪ ðukúnó me dò, ñte Liyel núkúni ó ye sé pól pínó tãhkɪle nénúkù núkú pólle n kō. ⁷ Liyel Mirki ye tir fēnpɔno yòbènrɔle nénúkù núkú pólle n kō, no pól tyí pekɪ yīnne. ⁸ Liyel Mirki ñkēne yòbènrɔle ñnì kō, à n ne n wɛkɪ yɪpɪ sɔko, té kéne Mirki ó ntō yòbènrɔle ñnì kō, á tyile n pne n yo. ⁹ Kéne Liyel Mirki ó ye tō ñkēne yòbènrɔle ñnì kō, à n sē yī Tē ñgbē yō, kéne Liyel Mirki núkúni n tō yòbènrɔle ñnì kō, á yámpúle n de n mɔ. ¹⁰ Kē yòbènrɔle ñnì kō, á gbɪl tyile n pɪ, ñ té yòbènrɔle ñnì kō, á Liyel tɛntòle n syi n yo. Kē yòbènrɔle ñnì kō, á Liyel Mirki tyípɪnne n wah n pne sétãn tyí sɔko. Kē yòbènrɔle ñnì kō, á wénkáhkɪle n wɛkɪ nê-á à náh kè sãh, ñ té yòbènrɔle ñnì kō, à n fē sé yahle n yo. ¹¹ Kéne Liyel Mirki núkúni ó tō vyáh ye sépi pólle. Kē tyi fēnpɔno yòbènrɔ dibi nénúkù núkú pól kō, à yīne nê-á ké dyɔ.

Yesu yō sɛpú-á tɔkɔ sãh névi wil gběnsèle ðukù nêne

¹² Névi wil gběnsèle, núkú ye kéle. Nte tãntãn me dò ké tyí. Ké tãntãn dò fyé yō, wil gběnsèle núkú ye kéle. Névyé nónó tɔ-á me kwɔnɔmɔnole Yesu Krista sɔko, sē ó ye pépi tɔle. ¹³ Yé náh wɛ di, kè se Nsyifunɔ ò, kè se nónó náh pɪ Nsyifunɔle ò, kè se yōbɪ ò, kè se gblɔy yō névyé ò, Liyel Mirki núkú

mè ó gbò yò sòkò ye á pól wèlnwìlkinó wɛ, à pɪ wil gběnsê nùkùle. Kènɛ Liyel Mirki mè ye me á pól sòkò.

¹⁴ Wil gběnsêle, t̄ant̄an me dò ké tyí, fí nùkú ó náh ké tyí. ¹⁵ Gbáhki-à sò me ne péwò náh fyò pɪ gbòle, wil gběnsê tyah yó náh mó péle, képah se náhki kè kò kè náhki gbe wilki wil gběnsê sòkò? ¹⁶ Níkí-à sò me ne péwò náh fyò pɪ yíne, wil gběnsê tyah yó náh mó péle, képah se náhki kè kò kè náhki gbe wilki wil gběnsê sòkò? ¹⁷ Wil gběnsê pól-à sò me yíne, kè náhki n nohnɪ sɔ? Ké pól-à sò me níkile, kè náhki p̄anne n t̄okò sɔ? ¹⁸ Nte Liyel ye wil gběnsê t̄ant̄an pól m̄o ké sòkò, à yíne n̄ d̄yò d̄yò t̄ene. ¹⁹ Wil gběnsê pól-à sò me fí nùkú óle, wil gběnsê náh náhki n me n pi. ²⁰ Nte s̄é náh dé, wil gběnsêle, nùkú ye kéle, té t̄ant̄anne dò ké tyí. ²¹ K̄ah pɪ s̄é, yí náh f̄ɛ n yo n pi gbò tyí ne, ké yétò náh me pé tyí. Yò t̄o náh f̄ɛ n yo n pi gbyêh tyí ne, sé yétò náh me pé tyí. ²² Nte wil gběnsê t̄ant̄an nónó n̄t̄e w̄o-á pyé á kɪ ne sohki kósyi me sé sòkò, yétò me sé tyí. ²³ Wil gběnsê t̄ant̄an nónó-á sé náh me n m̄o n k̄o n yíi, sépi ye pyé à n ne n t̄o n sah n t̄e. Sé nónó-á sé tyí yónó me sene, à n ne n yah n dah n m̄o yíi sépi tyí sòkò, ²⁴ té nónó w̄o-á me palle, à n pyé sépi sah. Wil t̄ant̄an nónó-á á náh me séle n m̄o n k̄o kw̄ah yóle, Liyel-á wil gběnsê m̄o, à gbilkínó sah kal sépi yò. ²⁵ K̄ah pɪ s̄é, wil gběnsê t̄ant̄an náh w̄ene n we n m̄o. Sé pól me w̄é t̄énó ple dùkù nùkùle. ²⁶ Ké tyah yò-à me kw̄lónó sòkò, sé t̄éló t̄o n ne n me n kw̄lò kéle w̄é tyí. Té gbilkínó-à mó n sah ké tyah yó yò, sé t̄éló t̄o n mó ké n̄v̄n̄i pɪ kéle w̄é tyí.

²⁷ Nte yé yah kè, yépi ye Krista wil gběnsêle dò. Yé nénùkù nùkú pólle, Krista wil gběnsê fí yó ye yéle. ²⁸ Yé náh we di, Liyel me n̄s̄yó wilki sah Yesu yò s̄épu t̄ink̄i sòkò pé tyí tyíle: Gbenne, à Yesu t̄éntò névyɛ yah wilki. Ní-òle, à Liyel t̄éntò syínyopu yah wilki. T̄o-òle, té kw̄ópú yah wilki. Képah náh, gb̄ilnp̄ibɪ me syɪ. Té me yámpú f̄ɛndenm̄oɔ yòb̄en̄orɪle t̄úkù k̄o, té névyɛ yòhn̄inm̄oɔ yòb̄en̄orɪle t̄úkù k̄o, té névyɛ yah t̄énó yòb̄en̄orɪle t̄úkù k̄o, té yòb̄en̄orɪle t̄úkù k̄o pè f̄ɛ w̄énk̄áhkínòle n weki nónó-á pè náh s̄é s̄ah. ²⁹ No pól se yó pɪ Yesu t̄éntò névyɛle, képah náh pɪ Liyel t̄éntò syínyopule, képah náh pɪ kw̄ópule, képah náh pɪ gb̄ilnp̄ibɪle? ³⁰ T̄í, no pól se yó pɪ yámpú d̄ɛnm̄opule, képah náh pɪ w̄énk̄áhkínó w̄ékípule nónó-á pè náh s̄é s̄ah, képah náh pɪ w̄énk̄áhkí n̄opi yah yópule? ³¹ K̄ah pɪ s̄é, tir n̄ê f̄ɛnp̄uɔ-á kɪ névi yohnɪ m̄o kal, yé képah yòb̄en̄orɪ yah n k̄o.

Nte mé kɪ t̄o yé w̄éki w̄ékì yóle n̄e-á ple kal sé t̄élóle.

13

W̄é wró tyín̄oɔle

¹ N̄m̄o-à kɪ s̄o névyɛ welole n weki, à tahlɪ ȳinyò t̄onp̄ibɪ welo n̄t̄e tyí, té tyín̄oɔ náh me ní sòkò, mé me á kɪ ne n̄tey yó s̄o m̄o t̄i, képah náh pɪ k̄enk̄èk̄i yóle. ² N̄m̄o-à kɪ s̄o me Liyel t̄éntò welole n syi n yo, Liyel-à kɪ s̄o me tyi pólle n w̄éki nónó-á s̄o me w̄òb̄ins̄áhn̄óle, àn̄ê n̄m̄o-à kɪ s̄o me tyi pólle n pne, Liyel yò s̄én̄o-à kɪ s̄o me ní sòkò n̄e-á ym̄ole n t̄okò n yal sé

mé-ńtãn soko té tyínɔnɔ náh me ní soko, kwáh yó náh íne. ³ Nmo-à kɪ sɔ ní gbãñ yí pól dibi kwéndébé kɔ ò, ímɔ-à kɪ sɔ ní wil gběnsé ńtẽ kɔ pè suke nyáh soko ò, té tyínɔnɔ náh me ní soko, kè náh tir yó pekɪ n pi ní tyí.

⁴ Tyínɔnɔ-à me névi nê soko, tẽ tyile n sro, á yòhñnmonɔle n pi, à náh yíwilkile n pi, à náh ò gblɔyne n wẽkɪ, à náh ò gblɔyne n gbilki. ⁵ Tyínɔnɔ-à me névi nê soko, tẽ náh sen tir yó ńtẽne n pi, à náh ò wíl-ńsah óle n yah n kɔ, à náh ò fòkole n vyãh, ànê à náh ney tyíle n tẽ n sah ò fòkɔ. ⁶ Tyínɔnɔ-à me névi nê soko, tyíkèkì pínó náh n pi nìvìnì tìrle ò tyí, gbɪ wẽkì kóló nìvìnìne òne n kɔ. ⁷ Tyínɔnɔ-à me névi nê soko, tẽ tyi pólle n yó n mɔ. Tyi tyi pól soko, à n ne n me sɛńóle Liyel yó, ò yáh-ńsah náh n tye, ànê à n ne n me gbah n tẽ.

⁸ Yín náh me tyínɔnɔ tyí. Liyel tẽntòne syínyonɔ kɪ pɔ tye, wénkákínɔ wékínó kɪ pɔ yal mɔ, pnènó tɔ kɪ pɔ tye. ⁹ Ápì pnènó náh dal mɔ, ànê á Liyel tẽntòne syínyonɔ tɔ náh dal mɔ. ¹⁰ Nte sé pínɔdalmɔnɔ gbí-à kɪ se Liyel tyí gbí nêne, légbíne sépi nónó-á sè náh dal mɔ, sè kɪ tye. ¹¹ Máh lésò me wɛnpìrle gbí nêne, ní wekɪ òkù, ànê ní sòno òkù, ànê ní tyi yah òkù pól sò me wɛnpìr tyí kòle. Nte máh pɔ wah mɔ, mé wɛnpì tyi yal mɔ. ¹² Núkúnúkú, ápi me tyile n yah yirkòò, á kɪ ne dwòldyáh ñròò yó soko sɔ á n yah séle. Nte á kɪ pɔ sè we n pi kyòo. Núkúnúkú, ímɔ pnènó náh dal mɔ. Nte mé kɪ pɔ sè pĩ sɔ-á Liyel íne n pne.

¹³ Núkúnúkú, tyino tónó nòpi wɔ ye sépi náh n tye n pi: Liyel yó sɛńóle, yáh-ńsah tyé-ńkɛne, ànê tyínɔnɔle. Nte nê-á kal sé pólle, képah ye tyínɔnɔle.

14

Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbɛnɔrile n kɔ Yesu yó sɛpú ñnkì yohnu n mɔ yinne

¹ Yé gbah n tẽ, yé tyí nɔ wẽ tyí. Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbɛnɔrile n kɔ, yé sé tɔ yah n kɔ, té ké nê wɔ-á Liyel tẽntò syínyonɔle, yé képah wɔ gbah n yah n kɔ n kal. ² Yé náh we à, névi nê-à wénkákíkile n wekɪ nê-á à náh kè sãh, Liyel tyi wòbìnsàhnó ye ńkɛne à n ne n yo Liyel Mirki gbò yó, nónó-á névyé náh séle n nohnɪ. Kàh pɪ sɛ, névyé tyí náh tẽ n ne n yãh dé, Liyel tyí ye. ³ Nte névi nê wɔ-à Liyel tẽntòle n syi n yo, névyé tyí ye tẽ n ne n yo n mɔ, ò yah yúkúnóle péle n kɔ, ò té sòréle n mɔ pé soko, ò té pé nnɔle n sù. ⁴ Té nê-à wénkákíkile n wekɪ nê-á à náh kè sãh, tẽ me ò gblɔy ó yah yúkúnóle n yah n kɔ. Nte nê-à Liyel tẽntòle n syi n yo, tẽ wɔ me Yesu yó sɛpú ñnkì pól yah yúkúnóle n yah n kɔ.

⁵ Yé pól-à sò me wénkákínɔle n wekɪ nónó-á yé náh sè sãh, kè náhkɪ ple ó; ònte yáh kɪ Liyel tẽntòle n syi n yo, képah kɪ nɔ kal ní tyí. Névi nê-à wénkákíkile n wekɪ nê-á à náh kè sãh, té ké yah náh tẽ we yo Yesu yó sɛpú ñnkì wẽkɪ kè kɔ kè yah yúkúnóle pè kɔ, yòre náh me tẽ soko à nɔ Liyel tẽntò syínyó-òle.

⁶ N yúnpyé, sɔ-á máh ńtyíno pɔ yah yé tyí, té wénkákíkile n wekɪ yé tyí, tir nê me kè kɪ pekɪ yé tyí, né kè náh pɪ tir yóle Liyel ní wẽkɪ mé yo

yé syah, ḱepah ńah p̄i pn̄ènò yóle, ḱepah ńah p̄i Liyel t̄éntòle mé syi yo yé tyí, ḱepah ńah p̄i kwónò yóle mé yé k̄õ. ⁷ Yé yah yimónine k̄è, s̄õ-á yik̄ile, ḱepah ńah p̄i gbr̄eyne; s̄ah n̄ m̄ónw̄ahn̄m̄o-ńk̄ēne, ney se k̄i f̄ē sé yì òk̄ù p̄i? ⁸ T̄é k̄èp̄õ n̄ê-á ńk̄ēne p̄è n̄ fibi ñ yo névyē tyí ne p̄è yuku n̄ s̄ok̄o m̄ék̄i fwó-ńsah, ḱepah-à ńtyín̄o fib̄inw̄ahn̄m̄o-ńk̄ēne, n̄ê t̄ē w̄o k̄i ñ vi m̄ék̄i fwo ȳinne? ⁹ S̄ē ó ye, yé n̄n̄p̄ór̄i-à w̄énk̄áhk̄ino ȳisyóle n̄ wek̄i n̄ónó-á névyē n̄ah me séle n̄ nohn̄i, tyi n̄ónó-á yé n̄ yo, p̄è k̄i p̄i s̄é séle? W̄ék̄in̄m̄indahnm̄o ye yé k̄i n̄ wek̄i n̄ min n̄ dah n̄ m̄o ni s̄ok̄o. ¹⁰ Wel̄o duke me dò k̄èk̄oyó, mé n̄ah sé dan ńt̄ēne n̄ pne. Nte kór me sé n̄úkú n̄úkú pól tyí. ¹¹ Nte m̄ah wey n̄ēne n̄ nohn̄i-ńk̄ēne, k̄é w̄ék̄i-ò n̄ p̄i n̄ék̄áhne ní tyí, ńm̄o to n̄ mó n̄ p̄i n̄ék̄áhne t̄ē tyí. ¹² Ḱepah ye, Liyel Mirki-á tyi n̄ónó p̄inó yòb̄en̄or̄ule n̄ k̄õ, yáh me sépi yáhn̄k̄õno s̄ok̄o yò, sé n̄ónó-á Yesu yò s̄ép̄ú t̄ink̄ile n̄ yuku yahle, yé sépi n̄áhn̄ah yah n̄ k̄õ.

¹³ Káh p̄i s̄ē, n̄ê-à w̄énk̄áhk̄ile n̄ wek̄i n̄ê-á à n̄ah k̄è s̄ah, t̄ē k̄è yah n̄ k̄õ Liyel tyí à k̄é yah yónòle à w̄ék̄i. ¹⁴ Yé n̄ah we di, n̄iri p̄inó s̄ok̄o w̄ah w̄énk̄áhk̄ile n̄ wek̄i n̄ê-á á n̄ah k̄è s̄ah, ñ n̄ p̄i á n̄i s̄ok̄o ne w̄ah me n̄ir̄ile n̄ p̄i, ñte wey n̄ê-á á n̄ wek̄i, áw̄o ńt̄ē n̄ah k̄éle n̄ nohn̄i. ¹⁵ Nte s̄õ me mé ȳine m̄è n̄ p̄i w̄é? Mé k̄i n̄ir̄ile n̄ p̄i w̄énk̄áhk̄i s̄ok̄o Liyel Mirki gb̄ò yò, t̄é k̄i k̄éle n̄ p̄i ní noh noh wey to s̄ok̄o. Mé k̄i ȳile n̄ gb̄i w̄énk̄áhk̄i s̄ok̄o Liyel Mirki gb̄ò yò, t̄é k̄i n̄ gb̄i ní noh noh wey to s̄ok̄o. ¹⁶ Káh pí-ńk̄ēne s̄ē, t̄é á weyne Liyelle n̄ k̄õ w̄énk̄áhk̄i ó s̄ok̄o, n̄ónó-á me k̄é s̄end̄ile, pépi k̄i p̄i s̄õ t̄é k̄i yohn̄i syi yo ne Liyel á wey m̄è t̄ē, w̄ah k̄i s̄õ me n̄ t̄õ n̄ sah n̄ wek̄i Liyel tyí s̄õ ñ p̄èp̄or̄i p̄inó ȳinne? ¹⁷ A Liyel tyí t̄õns̄ahn̄wek̄ino m̄è-à k̄i s̄õ me ple s̄õ, k̄è n̄ah yah yúk̄únòle t̄éló k̄õ n̄ pi.

¹⁸ N̄m̄o n̄ wek̄i Liyel tyí, m̄ah s̄õnp̄ile n̄ wek̄i w̄énk̄áhk̄i s̄ok̄o à kal yépi pólle. ¹⁹ Nte m̄ah me Yesu yò s̄ép̄ú t̄ink̄i wr̄ó, m̄ah wel̄o kw̄l̄ó wek̄i n̄ónó-á névyēle n̄ kw̄o, ḱepah tyí no ní tyí kal wel̄o k̄eyò kw̄l̄ó (10 000) w̄ék̄inó yò w̄énk̄áhk̄i s̄ok̄o.

²⁰ N̄ yúnpyé, yé káh ye yé tyi yah òk̄ù ne me w̄ēnp̄i tyí k̄õle. Káh me p̄èk̄è p̄inóle, yé ne me w̄ēnp̄i yr̄õ tyí k̄õle. Nte tyi yah òk̄ù t̄ē w̄o s̄ok̄o, yé ne me yèw̄ahn̄i tyí k̄õle. ²¹ K̄è me w̄árk̄ins̄ahn̄òle Liyel wey s̄ébéy s̄ok̄o ne T̄ē ńgb̄ē Liyel-á ne ńk̄ē: «Yìk̄i yó névyē ye mé k̄i k̄õ p̄è k̄i yo m̄o no n̄ópi tyí wey yó s̄ok̄o, n̄ê-á p̄è n̄ah k̄éle n̄ nohn̄i. Nte ḱepah fyé yò, p̄è n̄ah f̄ē syi n̄ noh n̄ pi ní tyí.»* ²² Ḱepah ye, w̄énk̄áhk̄i w̄ék̄inóle n̄ê-á á n̄ah k̄è s̄ah, k̄è Liyel t̄áhk̄ile Yesu yò s̄ē-ńk̄ēp̄ule n̄ w̄ék̄i. Nte Yesu yò s̄ép̄ú yohn̄i n̄ m̄o ȳin n̄ah k̄éle. Liyel t̄éntòn̄è wel̄o sȳinyono w̄ole, ḱepah Liyel t̄áhk̄ile Yesu yò s̄ép̄ule n̄ w̄ék̄i. Nte Yesu yò s̄ē-ńk̄ēp̄ú yohn̄i n̄ m̄o ȳin n̄ah k̄éle.

²³ S̄õ-á Yesu yò s̄ép̄ú t̄ink̄i pól-à ńtyín̄o me tuke m̄o, t̄é yé pól n̄úkú tyah w̄énk̄áhk̄inole n̄ wek̄i à, n̄ónó-á me k̄é s̄end̄ile, ḱepah n̄ah p̄i Yesu yò s̄ē-ńk̄ēp̄ú ȳisyó-à p̄o de n̄n̄p̄ó, p̄è n̄ah yé p̄i n̄ pi w̄in̄p̄ib̄ule di? ²⁴ Nte káh me Liyel t̄éntòn̄è wel̄ole yé pól n̄ syi n̄ yo, névi n̄ê-á me k̄é s̄end̄yahle, ḱepah n̄ah p̄i Yesu yò s̄ē-ńk̄ē névi n̄ê-á de p̄o n̄n̄p̄ó, yé wel̄o n̄ópi pól n̄óhn̄ó k̄i à k̄õ à k̄i p̄i ne páh p̄èk̄è p̄i, pé tyí-á kah. ²⁵ N̄ fók̄ósõno w̄òb̄int̄enó pól k̄i

* 14:21 14.21 - Yah n̄ te Yesayi 28.11-12.

wilki mɔ kènkwàh yō kwèyy. Képah sɔkɔ, à kɪ kɔ kwĩnki ò yah di sétáh kɪ Liyel gbilki, té kɪ n yo ne, kègbɪ tẽ yō Liyel-á me yé wró sɔkɔ.

Yesu yō sěpú ònkĩ-á yĩne pè ne n pɪ sō pàh wě tuke mɔ

²⁶ Sō me á yĩne à ne n pɪ wé, ní yúnpyé? Yáh tuke mɔ ne yé Liyel ni gbí nêne, ònî kɪ fě yìkì gbɪ, ònî mó kwónó kō, ònî mó Liyel tyi wěkínóle n we n yo, ònî mó wénkáhkíle n wekɪ, ònî mó wénkáhkí mē yahle n yo. Sépi pól yĩne sè yah yúkúnóle Yesu yō sěpú ònkĩle n kō. ²⁷ Nósyó-à me ké tyí ne pé wénkáhkínóle n wekɪ, kè káh kah népí nímí, képah náh pɪ tómí yō. Pé mó wēne n syikɪ n wekɪ. Té ònî mó ne me, nê-á kɪ fě sé yahle n yo. ²⁸ Nte sé yah yó-ò-à mé-ńkēne, wénkáhkí wěkí-ò mē yĩne à ò vyáh vike Yesu yō sěpú ònkĩ wró. Tẽ Liyelle n ni ò fɔkɔ táh, ò gblóy tyí. ²⁹ Nónó-á Liyel tẽntò syínyopule, pépi népí nímí, képah náh pɪ tómí wɔ yĩne pè wekɪ, téló mó ne n me pé welóle n sohlɪ n yah. ³⁰ Nte Liyel-à tir yóle ònî yó wěkɪ, nê-á sō me n wekɪ, òmɔ yĩne à ò vyáh vike, tẽ mó ò tyí yo. ³¹ Yé pól kɪ fě Liyel tẽntòné welóle n syi n yo nénúkú nukúle, nê-á kɪ no pól kō pè kɪ kwónó we, ànê sóré kɪ de pé sɔkɔ. ³²⁻³³ Liyelle, tyífě tyí náh nɔ ò tyí. Tir tǒnsàhnɔnɔ tyí nò ò tyí, yèvnɪ Liyel ye òne. Képah ye Liyel tẽntòné syínyopu yĩne pè ne me n fyáh n pne pé gblóy yō.

Sō-á kéle Yesu yō sěpú ònkínó pól sɔkɔ, ³⁴ wě tükènmɔnɔnɔ pól sɔkɔ, syó yĩne pè tẽ syísyí. Pè náh yĩne yóndahnɔnɔle wey sɔkɔ. Pè yĩne pè tẽ gblóy tíkínmɔnɔ sɔkɔ, sō-á tyi kǒnsàhnó yo kéle. ³⁵ Pàh me ké tyí ne pé tir yó dùkù pĩ, pè pé pɛbɪ piki yah gbèn sɔkɔ. Ké yah náh sè ne n yo n dah n mɔ wey sɔkɔ Yesu yō sěpú ònkĩ sɔkɔ. ³⁶ Liyel wey sō se tyah yépi tyí? Yépi ó se noh kéle? ³⁷ Névi nê-à me n sō ne Liyel tẽntò syínyo-ò-á péle, képah náh pɪ, Liyel Mirki-á me pé yahle n tẽ, wey nê-á mé n wárkɪ n tekɪ n mɔ yé tyí yō, tẽ yĩne à kè fě syi ne Tẽ òngbē tir kǒnsàhnó-á kéle. ³⁸ Nte névi nê-à képah mónkō-ńkēne, Liyel náh mó me tēne n mɔ n kō ló.

³⁹ Kàh pɪ sě ní yúnpyé, yé Liyel tẽntòné welo syínyonole n yah n kō, té yé káh wénkáhkí wěkínó tɔ yah kō. ⁴⁰ Nte tyi pól yĩne sè ne n pɪ sé yah yō, ànê sè mó ne n tō n sah n pɪ.

15

Nìvìnì tir-á nê yo Krista lékó yìlkinmɔnɔ tyí sɔkɔ

¹ N yúnpyé, mé me ké tyí ne mé yé dyɔ tɔ kō Nìvìnì tir mē tyíle, nê-á mé yo sɔkɔ yé tyí, képah nê-á yé kè fě syi té me ké wěkíle n kɔ n yíí. ² Képah gbò yō sɔkɔ, yé kɪ pwáhnmɔnɔ we, yáh kɪ n kɔ ké wěkí yō máh kè yo sō yé tyí. Kàh kɪ pí-ńkēne sě, ké yō sěno kɪ pɪ yō kēne yé tyí.

³ Nmɔ-á kwónó we nê yō, képah òngbò ye mé yé kwɔ ne Liyel ney yáhtɔkɔnɔ-á ku ápi tyípèl yinne. Sě ye kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ. ⁴ Mé tō kwónóle yé kō ne wáh yí, té ké sèpìn tō-ò sòle ò lékó me yilki mɔ. Sě ye kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ. ⁵ A ò gblóyne

Pyeru wēki, kėpah nãh tē gblōyne pé nēpí gbōnīmí* wēki, pépi nónó-á ñ tēntò névyele. ⁶ Kėpah nãh, à pɔ ñ gblōyne ñ tò sãhpú nēpí kyekwé (500) kahnú wēki fí núkú soko. Pépi kan me min soko kwey no yò, té pé tükú wo ku. ⁷ Kėpah nãh, té ñ gblōyne Nsyakú wēki, té me ñ gblōyne ñ tēntò névyele pól wēki. ⁸ Pépi pól tyí sókóntenɔ nãh, à me ñ gblōyne ñmo to wēki, ñmo nê-á piri kòndal-ńkē tyí kòle. ⁹ Nmo ye Yesu tēntò névyele soko tyí tēne. Mé nãh yīne yénóle Yesu tēntò névile, máh sɔnpíle fòhnó sah ñ yò sēpú ũnkí yò. ¹⁰ Nte máh swɔ nê soko kweyne yò, Liyel pèpɔrɔ gbò yò soko ye ñne ké soko. Pèpɔrɔ nê-á à pɔ ñmo tyí, kè nãh soko de ni soko. Yé nãh we di, ñmo ye tò pɔ kal á no téló pólle. Nte ñmo tē wo tãhkí nãh n pɔ kéle dé, Liyel-á pèpɔrɔ nê pɔ í tyí, kėpah gbò yò soko ye mé n pɔ kéle. ¹¹ Kėpah ye, kè sɔ ñmo ò, kè sɔ pépi ò, kéne Nìvìnì tir mè ó ye á pól me n yo. Kėpah yò ye mó tɔ yépi to me sē.

Lékyí pónyilkinmɔnɔle

¹² Ápi-á kéle n yo n wah ne ńkē Krista lékó-á yilki mɔ, sɔ me té yé tükú ne lékyí nãh n yilki n mɔ n pi? ¹³ Lékyí-à kɔ me pɔ n yilki n mɔ n pi ńkēne, Krista lékó to nãh mó yilki mɔ dò. ¹⁴ Té wãh me yilkinmɔ-ńkēne, ápi Nìvìnì tir yónóle, nònó ye kéle, yépi to Krista yò sɔnóle mó, nònó ye kéle. ¹⁵ A wil kėpah soko, kãh sò me gbule ne lékyí nãh n yilki n mɔ n pi, mìnì yónsãhpú ye ápi ńtēne Liyel yò soko, áyáh sɔnpíle ne wãh Krista lékó yilki mɔ, té à nãh se mó tɔ kè pɔ. ¹⁶ Lékyí-à kɔ me n yilki n mɔ n pi ńkēne, Krista lékó to nãh mó yilki mɔ dò. ¹⁷ Té Krista lékó-à kɔ me yilkinmɔ-ńkēne, yé sɔnóle ñ yò, nònó ye kéle. Yé me sē yé tyípèl soko. ¹⁸ Té névyele nónó-á sē Krista yò té ku, pépi to tyí ye mó yikí. ¹⁹ Kãh kɔ me ápi á gbò sah Krista yò, á min pɔ yīne kékòyó mè tē ó soko, yãm pípú ye ále à kal no pólle.

²⁰ Nte gbí yò soko, Krista lékó ye yilki mɔ ghenne lékyí soko, nê-á kéle ále n wēki n dal n mɔ ne névyele nónó tó-á ku soko, pé to lékyí-á kɔ pɔ yilki mɔ. ²¹ Yé nãh we di, nénúkú yó yīn ye névyele pólle kú mno soko yò. Té nénúkú yó to gbò yò ye névyele pól lékyí kɔ pɔ yilki mɔ. ²² Sɔ-á Adama nãh tãn pól n ku, sē ó ye Krista yò sēpú pól to kɔ tyé-ńkē min we. ²³ Nte no pól lékyí kɔ yilki mɔ syɔ yuku wē nãh, kãh yīne sɔ. Krista ñgbò lékó ye yilki mɔ. Kėpah nãh, ñ syɔ n pɔ gbíne, nónó-á me ñmo tyí yò, pépi to lékyí kɔ yilki mɔ. ²⁴ Kėpah nãh, tyi tyi pól tye gbí kɔ no. Kėpah tēne, Krista kɔ me névyele fnèpu ànê tɔrínɔ, ànê tãhkínó duke duke pól tyí yikí, té kɔ yòtɔrì dahbɔ Sú Liyel gbò. ²⁵ Yé nãh we di, Krista yīne à ne n me tɔrì yò, fóó kè pɔ n no gbí nê-á Liyel kɔ sèpébí pól pɔ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle.† ²⁶ Kú ye kɔ pɔ sèpe tēyne, nê tyí-á kɔ yikí. ²⁷ Liyel yíyìn pól pɔ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle.‡

Nte kãh yo sē, pè nãh ne Liyel to-á dé, ñmo Liyel nê-á yíyìn pól pɔ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle. ²⁸ Yíyìn pól-à kɔ pɔ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle gbí nêne, ñmo Krista nê-á Pídíne, à kɔ ñ gblōy tiki mɔ Liyel yah, ñmo nê-á yíyìn

* 15:5 15.5 - Nēpí gbōnīmí nónó tyí-á n yo ásò soko yò, yíndyíní ye sò kéle Yesu tēntò névyele tyí. Pãh sɔ me tú-ńkēne, pè péle n ye sē. † 15:25 15.25 - Yah n te Gbálnó 110.1. ‡ 15:27 15.27 - Yah n te Gbálnó 8.7.

pól p̄i Krista gbáhkì súnsàh-̀nsahle. Képah sòko, Liyel k̄i t̄órí t̄oko dal mo yíyìn pól yō.

²⁹ Nte à, lékyí-à p̄o n yilki n mo n pi níkēne, névye nónó-á pé gbl̄oyne n wel n wilki ni soko lékyí yinne, pè se náhkì kéle n p̄i? Lékyí t̄è-à me p̄o n yilki n mo n pi níkēne, s̄o p̄i té pè pé gbl̄oyne n wel n wilki ni soko pépi yinne wé? ³⁰ Té lékyí-à k̄i me n yilki n mo n pi níkēne, s̄o p̄i té ápile dlo soko gbíme gbí wé? ³¹ N yúnpyé, s̄o-á kéle gbile ne ní n-á me vínóle yéle Yesu Krista yō s̄énó yinne, sé to ye kéle gbile ne sw̄osw̄o pólle máh me k̄une n do n yah. ³² Gb̄enképèl nónó-á s̄o me Yefesú kwil soko, máh mékì fwo séle dùkù n̄ene n̄npó, kàh s̄o me ne k̄èk̄oyó me soko min p̄i yìn t̄è ó s̄o, yōre n̄e me mé náhkì we ké soko? Nte kàh me p̄i ne lékyí t̄è náh p̄o n yilki n mo n pi, á ye ne n yō à mó ne n wo k̄è, n̄s̄òne á k̄i se p̄o n ku n pi té.

³³ Yé kàh yé gbl̄oyne n t̄o n mo dé, ñgbò wàh nétúkù p̄i á kó-òle, á á yō yíkì dé! ³⁴ Mé kéle n yo yé tyí, t̄úkù me yé soko, pè náh Liyelle n pne. Nte yé pól sen ye kéle dò. Yé t̄o n t̄è k̄ègb̄i yō, yé yèsrey tyile n p̄i kàh ȳine s̄o, yé mó p̄èl p̄ínó yal n mo.

Lékyí yílkinm̄o wil gb̄ensé dùkùle

³⁵ Nn̄i k̄i f̄e n piki n yah ne, lékyí se k̄i yilki mo s̄o n̄i? Wil gb̄ensé dùkù n̄e se k̄i me pé tyí n̄i? ³⁶ Lékám k̄é névi! Wàh s̄emuko pi duku mo, kàh fi, dùkùnm̄o me ye níkēne n ku dò. ³⁷ Wàh níkēne n̄e duku n mo, s̄emuko pi yó ó ye. Kè k̄i f̄e p̄i kw̄l̄ole, képah náh p̄i s̄emuko kàhk̄ile, ník̄é yòhk̄i t̄è wo náh ñ n duku mo k̄e n fi dé. ³⁸ Képah náh, Liyel k̄é k̄o k̄é n fi n wil yòhk̄ile à ȳine ñ dyo dyo t̄ēne. S̄emuko pye duke pól yèh me sé tyí tyile.

³⁹ Wil gb̄ensé dùkù núkù náh min soko ȳi pól tyí. Névye wil gb̄ensé me ké tyile, gb̄enkyo tyí me ké tyile, k̄èpye tyí me ké tyile, ȳenkyo tyí me ké tyile. ⁴⁰ Ȳinyō ȳi to me, s̄etáh yō ȳi me. Nte ȳinyō ȳi pl̄énó me sé tyile an̄é s̄etáh yō ȳi tyile. ⁴¹ Gb̄i pl̄énó me ké tyile, n̄w̄o pl̄énó me ké tyile, n̄w̄o k̄èpye pl̄énó me sé tyile. Té n̄w̄o k̄èpye t̄úkù n̄t̄é pl̄énó t̄o sé gbl̄oy sé t̄úkù tyile. ⁴² S̄é ye lékyí yílkinm̄o to k̄i p̄o n p̄i n pi. Wil gb̄ensé n̄e-á k̄i n pyàh n pi, képah k̄i ȳi, té k̄i p̄o yilki mo p̄i wil gb̄enséle n̄e náh t̄o n pyàh n yah n pi. ⁴³ Kàh n ȳi gb̄i n̄ene, k̄e n ne n me k̄etúkuyō sohki k̄ēne. Nte kàh p̄o yilki mo, k̄e n ne n me k̄etár ó, t̄àhk̄ile ké soko. ⁴⁴ Kè n ȳi wil gb̄ensé gb̄oyne, ñte n p̄o n yilki n mo wil gb̄ensé k̄esánne Liyel Mirki gb̄o yō. Wil gb̄ensé gb̄oy me, wil gb̄ensé k̄esán to me Liyel Mirki gb̄o yō. ⁴⁵ Yé náh we di, k̄e me wárk̄ínsàhn̄ole Liyel wey s̄ébey soko ne ník̄é: «Négben n̄e-á Adamale, négboy ye ñm̄ole, n̄e-á min dah mo ñ soko.»[§] Nte Adama téy w̄ole,* Liyel Mirki me ñmo soko, n̄e-á minne n k̄o. ⁴⁶ Wil gb̄ensé k̄esán n̄e-á we Liyel Mirki gb̄o yō, képah náh p̄o gbenne dé, wil gb̄ensé gb̄oy ye p̄o gbenne. Képah náh, n̄e-á we Liyel Mirki gb̄o yō, képah pyé p̄o. ⁴⁷ Puri ye mo Adama gbenne, s̄etáh névi ye ñm̄ole. Adama ní-ò w̄ole, ñmo wil ȳinyō. ⁴⁸ N̄e-á wil s̄etáh soko, s̄etáh yō névye me ñmo tyí k̄òle. N̄e-á wil

§ 15:45 15.45 - Yah n te Yenesú 2.7. * 15:45 15.45 - Adama téy n̄e tyí-á n yo ás̄o soko yò, ñmo ye Kristale.

ȳinyō, ȳinyō tȳino mó me ñmō tȳi kōle. ⁴⁹ Ayáh p̄i s̄etáh yō névi mè k̄ètòle dùkù n̄ene, s̄ē ó ye á k̄i t̄ō p̄o n p̄i n p̄i ȳinyō névi mè t̄o k̄ètòle.

⁵⁰ Yé yah, n̄e-á mé n yo yé tȳí ní ȳúnp̄yé, k̄e w̄e ȳò: Wil gb̄ěns̄é gb̄oy náh f̄ē n de n p̄i Liyel t̄órí s̄ok̄o. Pyáh pyáh kwáh t̄o náh f̄ē tȳe-ńk̄ē min w̄e.

⁵¹⁻⁵² Yé yah, mé k̄i tir w̄òb̄ìns̄àhn̄ó ȳó yo yé syah: Á pól t̄ē w̄o náh n ku n pi dé. Nte k̄èp̄ò t̄éy-à p̄o f̄ibi, á pól k̄i viri n̄énp̄ó sw̄o, ȳí vikényikunm̄on̄o wr̄ó. Káh f̄ibi gb̄í n̄ene, lékȳí k̄i yilki m̄o, t̄é p̄e náh t̄ō n ku n yah n pi. Nte ápi n̄onó-à me min s̄ok̄o, ápi k̄i viri. ⁵³ Pyáh pyáh kwáh ȳine k̄e vi m̄o p̄i pyáh-ńk̄ē kwáhle. T̄é ku ku kwáh mó vi m̄o p̄i k̄ú-ńk̄ē kwáhle. ⁵⁴ Nte pyáh pyáh kwáh mè-à p̄o vi m̄o p̄i pyáh-ńk̄ē kwáhle, t̄é ku ku kwáh mè me vi m̄o p̄i k̄ú-ńk̄ē kwáhle, légb̄íne Liyel w̄ey s̄éb̄éy s̄ok̄o tir w̄árk̄íns̄àhn̄ó mè k̄i wil, n̄e-á yo ne ńk̄ē: «K̄ú tȳí ye ȳiki. Gb̄ò ye syi k̄é tȳí pn̄épn̄é.»† ⁵⁵ «K̄ú, ńyáh me á t̄énw̄en̄ole? K̄ú, á kók̄e m̄o m̄o s̄òhk̄i ńyáh?»‡ ⁵⁶ Névȳe tȳip̄ék̄e p̄ínó ye k̄ú s̄òhk̄ule, tyi k̄òns̄àhn̄ó mó t̄àhk̄ile tȳip̄ék̄ele n k̄ó. ⁵⁷ Nte á ye w̄ek̄i Liyel tȳí, ñmō n̄e-á t̄énw̄en̄ole á k̄ó tyi n̄ópi ȳó á T̄ē ñgb̄ē Yesu Krista gb̄ò ȳo.

⁵⁸ Képah ye ní ȳúnp̄yé p̄èplo, yé yé tah n sah yé ne me ȳínn̄óle gbáhki n̄úk̄u ȳo. Yé w̄anne n m̄o yé gbáhnt̄ēno ȳo T̄ē ñgb̄ē t̄ò p̄ínó s̄ok̄o. Yé mó p̄i ne yáh kwl̄ónó n̄ene n p̄i T̄ē ñgb̄ē t̄ò s̄ok̄o, k̄e náh n p̄i n pi n̄on̄óle.

16

Pó m̄órí n̄e-á yah k̄ó Yesu ȳo s̄èp̄ú t̄ínk̄i yoh̄nu n m̄o ȳinne, n̄onó-á me Yerusalemi kwil

¹ A yuku pó m̄órí w̄o tȳí t̄inne, n̄e-á k̄i Yerusalemi kwil Yesu ȳo s̄èp̄ú yoh̄nu n m̄o, máh v̄inm̄on̄ole Kalasi mara Yesu ȳo s̄èp̄ú t̄ínk̄ínó k̄ó ne p̄e k̄e p̄i s̄ó, yépi t̄o k̄e p̄i s̄ént̄ēne. ² Dimansyi s̄onó p̄ólle, n̄e gb̄ò-à n̄o n̄ene, à k̄e wilki n k̄ēk̄i n sah gb̄òp̄ole. Yé káh ñm̄o p̄ónó óle n sȳiki pó m̄órí m̄ón̄óle. ³ Képah s̄ok̄o, máh p̄o p̄o, mé k̄i s̄éb̄éyn̄ó w̄árk̄i t̄é k̄i s̄épi àn̄ē pó n̄óp̄ile yé névȳe yáhn̄w̄ilk̄íns̄àhn̄ó gb̄ò dah̄bi, p̄e k̄ó p̄e k̄i kȳi s̄e k̄ó Yerusalemi s̄ok̄o. ⁴ Káh k̄i se me n̄o ñm̄o t̄o kȳínó tȳí, á k̄i w̄ēk̄i p̄i n̄úk̄ule.

Kóló n̄onó-á me Pole gbáhki s̄ò

⁵ Mé k̄i n p̄o n pi yé t̄inne. Máh k̄i n pi, mé k̄i s̄ok̄o Masedoni marale. Képah ye mé k̄i kah t̄é k̄i de yé t̄inne. ⁶ Máh k̄i p̄o, k̄e k̄i f̄ē p̄i mé k̄i s̄èp̄in̄ ȳisyó p̄i yé tȳí. Gb̄òk̄énp̄i mé k̄i kw̄òv̄ur̄i gb̄í pól r̄ít̄ē p̄i n pi yé tȳí. Képah s̄ok̄o, yé k̄i f̄ē yòhn̄inm̄on̄o p̄i ní tȳí ní k̄ó mé k̄i ȳó s̄ok̄o ní kólól̄e n̄énp̄ó. ⁷ Kèp̄àhp̄ík̄i s̄ok̄o, mé náh me k̄é tȳí ne mé n p̄o n yah n s̄ok̄o yé tȳí ȳinyō. T̄ē ñgb̄ē-à k̄i f̄ē syi, mé k̄i w̄ú k̄i w̄ò ȳó p̄i yéle.

⁸⁻⁹ N fw̄óp̄ú s̄éns̄ó me dò Yefesi kwil s̄ok̄o ó, ñte w̄ēk̄i ñgb̄ē ȳó me w̄e ȳiki m̄o ní tȳí ní t̄ō w̄e n p̄i ȳinne n̄énp̄ó. Képah ye, mé k̄i t̄ē n̄énp̄ó k̄i syi p̄o n̄o P̄ántek̄ot̄i syáh syah s̄ó tȳí.

† 15:54 15.54 - Yah n te Yesayi 25.8. ‡ 15:55 15.55 - Yah n te Wose 13.14.

¹⁰ Timotele, Liyel tò ye à n pɪ nĩmɔ tyí kòle. Képah ye wàh kɪ pɔ pɔ yé ùnne, yé n̄ tēnó ple tiki kò kè káh à tē yé wró sɔkɔ. ¹¹ Nn̄i yó n̄tē káh ùne n yilò dé. Nmɔ me ùne n syɪkɪ àn̄é ní yúnpyé Yesu yò sēpúle. Képah ye, wàh kɪ pɔ n yal yé ùnne, yé yòhn̄n̄m̄m̄ɔ pɪ n̄ tyí n̄ kóló yinne à kò à pɔ ní tn̄ò yèvin̄i sɔkɔ.

¹² Té á yúnpɪ Apolɔsɪ wɔle, mé sò kè yah kò n̄ tyí gbáhyí náhn̄hle ne à kyɪ yé ùnne àn̄é Yesu yò sēpú télólé. Té à náh sò me ké tyí pólle ne pé kyɪ yé ùnne núkúnúkú. Nte wró-à pɔ we n̄ tyí, à kɪ pɔ yé ùnne sò yóle.

Wey syi-nsahle

¹³ Yé káh yé dyɔ mɔ n fwɔ n tē. Yé su yīn gbáhk̄i núkú yò Liyel yò sēnó sɔkɔ. Yé yé nɪ syāh, yé mó yé tah n sah. ¹⁴ Yé tyi pólle n pɪ tyínɔnɔ sɔkɔ.

¹⁵ N yúnpyé, Sitefanasi àn̄é n̄ no ye pɪ négbrole à pɪ Yesu yò sēpúle Akayi mara sɔkɔ. Pè tō me pé gbl̄y kò yīi me Yesu yò sēpúle n yohn̄i n mɔ. Yé p̄ínó se yó me ké sɔkɔ té. Képah ye, mé kɪ tō kè yah kò yé tyí ne, ¹⁶ yé ne n sah sēnk̄n̄ó névyé tyí yò, à tahl̄i nónó tɔ-á me tãn nóp̄ile n pɪ péle me n kw̄lɔ.

¹⁷ Sitefanasi àn̄é Fɔrtunatusi, àn̄é Asyayikusi ménóle r̄ine ásò, kè ní nɪ vɪ yīi. Pè ye me pɔ yé swɔ tɔkɔ. ¹⁸ Pè nĩmɔ nɪ de à tahl̄i yépi tɔ tyí tyí. Yé yīne ye fē sēnk̄n̄ó névyé yígb̄ile n yo.

¹⁹ Asi mara Yesu yò sēpú ùnk̄n̄ó n wekɪ yé tyí. Akilasɪ àn̄é Prisili à tahl̄i Yesu yò sēpú nónó-á Liyelle n nɪ n pɔ Akilasɪpi gbò, pé pól n wekɪ yé tyí Tē ñgbē yinne. ²⁰ Yé yúnpyé Yesu yò sēpú nónó pól-á me r̄ine ásò, pé pól n wekɪ yé tyí.

Yé pól wekɪ wē tyí tyínɔnɔ wey pèpeyne.

²¹ Yé yah, n̄é-á mé n wār̄kɪ n tɛkɪ n mɔ yé tyí ní gbòle, kè we yò: Nmɔ Pole n wekɪ yé tyí.

²² Tē ñgbē Yesu tyí-à nó-ñkēne névi nē tyí, mé me ké tyí ne tē tyí yɪkɪ. Maranata. [Pàh ne Maranata-á, ké kór ye: Tē ñgbē, pɔ!]

²³ Mé me ké tyí ne Tē ñgbē Yesu yòb̄en̄ɔrɪ pɪ yé tyí!

²⁴ Yé pól tyí nɔ ní tyí Tē ñgbē Yesu Krista yinne.

Pole sɛ́bɛ́y ní-ò tɛ́kínmɔ̀nɔ̀le Korēnti tãn tyí Tyàh-̀nsah wɛ́yɛ

Wey kɔ̀nɔ̀le

¹ Nmo Pole nê-á Yesu Krista tɛ̀ntò névile à yíne Liyel dyo yíí tɛ̀ne, nmo ànê á yūnpi Timote ye n tekú n mo sɛ́bɛ́yɛ Yesu yò sɛ́pú tĩnki tyí Korēnti kwil soko, ànê Yesu yò sɛ́pú pól tyí nónó-á me Akayi mara pól soko. ² Á kéle n yah n kɔ̀ Sú Liyel ànê Tɛ̀ nghɛ́ Yesu Krista tyí ne, pè yòbènɔ̀rɔ̀ ànê yèvinɛ yé kɔ̀.

Pèpɔ̀rɔ̀ pínó wey kɔ̀nɔ̀le

³ Mé n wɛkɔ̀ Liyel tyí, nmo nê-á ápi Tɛ̀ nghɛ́ Yesu Krista Súle. Nmo ye Súle nê-á névye yámne n yah. Névye nno dé-ò Liyel ye òne. ⁴ Nmo ye ápi nno dé-òle á yèkwɔ̀rɔ̀ tyinɔ̀ pól soko, sɔ̀nko nónó pól-á me yèkwɔ̀rɔ̀ soko, ápi to fɛ̀ pé nno de sɔ̀-á à ápi nno de. ⁵ Áyáh me yèvyàhrile n gbah n we n yuku sɔ̀ Krista tyí kòle, sɛ̀ ye Krista to mó me á nnole n gbah n de n yuku sɛ̀. ⁶ Áyáh yèvyàhrile n pi, yépi nno de yín ye ànê yé pwáhnɔ̀nɔ̀ yíinne. Á nno-à de, sɔ̀ré mo yín ye yé soko sɔ̀nko yépi to fɛ̀ yèvyàhrile n sro ápi-á nónó dùkù sro soko. ⁷ Ápi yáh-̀nsah nàh me tyénòle à yuku yépi tyí tĩnne. Á pĩ ne sɔ̀-á yé yèvyàhrile n pi ále wɛ́ tyí, sɛ̀-á yé nno to kɔ̀ n de n pi ále wɛ́ tyí.

⁸ Á yūnpyé, áyáh yèvyàhrɔ̀ nê we Asi mara soko, á nàh me ké tyí ne yépi tɛ̀ ké yítùri soko. Kéne yèvyàhrɔ̀ mè kãn pi ápile à pɔ̀ kah mo á yáh-̀nsah kò ké tye, fɔ́s á sò me n sò ne kãh kɔ̀ á yò yí.

⁹ Á sɛ̀nyĩno sò me ké yò ne tir yó nàh á kúnó dùkù ku n pi. Képah ye á me á sòno tɔ̀kɔ̀ to á gblɔ̀y yò, tɛ̀ kè sah Liyel yò nmo nê-á lékyíle n yilki n mo. ¹⁰ Nmo ye ápi pwah mo kũ mè dùkù gbò. À kɔ̀ tɔ̀ á pwah n mo n pi. Á gbò sàhnó me ò yò ne, wãh kɔ̀ á pwah n mo n pi òtɔ̀. ¹¹ Sónmɔ̀nɔ̀ ye yépi to me n so mo á tyí yáh nírilé n pi á tyí. Kãh pi sɛ̀, á kɔ̀ pèpɔ̀rɔ̀ we Liyel tyí nékwĩnki níri pínó gbò yò. Tɛ̀ névye náhnàh to kɔ̀ we wɛkɔ̀ ò tyí ápi yíinne.

Pole vɛ̀nmɔ̀nɔ̀ dah mo ò kóló tyí soko

¹² Ápi nìvìnì yò-á nɛ̀ne, kè we yò: Á kè pĩ á sòno soko ne áyáh me á fòko dal no pólle yáryár pí-ríkɛ̀ne, òtɛ̀ áyáh me sɛ̀ntɛ̀ne n pi n kal yépi wɔ̀ tyí. Liyel yòhnɛ̀nmɔ̀nɔ̀ gbò yò ye á kɔ̀ á tɛ̀ we képah pi, névi lékám gbò yò nàh.

¹³ Ápi to nàh kwáh yó wãrkɔ̀ tekú mo yé tyí nê-á yé kar tɛ̀ ké kór pĩ kwɔ̀. N sɛ̀nyĩno me ké yò ne, yáh kɔ̀ fɛ̀ òyɔ̀ to kar kɔ̀ ké kór pĩ yíí. ¹⁴ Yé me tyi nòpi dùkùle n pne kwéy. Tɛ̀ nghɛ́ Yesu syɔ̀ n pɔ̀ sòle, ye yò kɔ̀ yò ápi yíinne, ápi to yò kɔ̀ mó yò yépi yíinne. ¹⁵ N sɛ̀nyĩno sò me képah yò, képah ye mé me mé pɔ̀ yépi nghò tĩnne kè kɔ̀ kè pi yòbènɔ̀rɔ̀ ke ní-òle yé tyí. ¹⁶ Nmo sò me ké tyí ne máh kɔ̀ n soko Masedon mara soko, mé n pɔ̀ n wil n soko yé tyí. Tɛ̀ máh kɔ̀ ní syɔ̀, mé n pɔ̀ n wil yé tyí òtɔ̀ yé kɔ̀ yé ní yohnɔ̀ n mo mé we n yò n soko ní kólòle Nsyude mara soko. ¹⁷ Nte kãh pɔ̀ pi mé nàh

tě we po yé tĩnne, képah se n wěki ne máh me tyile n yah n toko n dah n mo sě? Képah náh pi, máh me tyile n yah n toko ní yah yĩne; máh ne àwe-á, dõ mè n tõ ne ðõ-á? ¹⁸ Liyel ye ní tãrfyõle ne áyáh wey nê yo yé tyí, kõnvinwekuno náh kéle. ¹⁹ Nmo, ànê Silasu, ànê Timote-á Liyel Pídí Yesu Krista wey nêne n yo yé tyí, kõnvinwekuno wey náh kéle dé, gbi kókó ye kéle. ²⁰ Yé náh we di, ñmo gbõ yõ ye Liyel vyãh kónó tyi pól yĩne n tẽ. Nmo gbõ yõ ye tõ ápi amĩnale n yo à gbĩkinóle n sah Liyel yõ. ²¹ Liyel ye kõ ápi ànê yépile tãhkile á wró kwrónmõno gbõ yõ Kristale. Nmo ye wilki sah ále n tyí yõ. ²² Á á poko mo à á pi n tyile. Té n Mirki dah mo á soko nê gbõ yõ-á á pi ne, wãh n vyãhle á kõ yĩ nónó tyí soko, áyáh ki sè we n pi. ²³ Liyel ye ní tãrfyõle, máh ki me mĩnì yo mè n ku. Yé yõ wilki yĩn ye tir soko ní kõ mé náh ní syi po Korēnti kwil soko. ²⁴ Á náh me n yah n kõ ne á tir yó kãhlì n sah yé yõ à yuku yé Liyel yõ sěno tyí tĩnne dé. Yõhnĩnmõno ye á n yohni n mo yéle sõnko nĩvĩnì we yé soko, yáh sõnpĩle me yé tah sah Liyel yõ sěno soko.

2

¹ Nmo kè yah ní gblõy ne yõ náh me ké tyí mé n syi n po yé tĩnne mé po yèkwõri yõri mo yé yõ nĩtõ. ² Nmo-à ki yèkwõri mo yépi soko, nê ki pi ñmo nĩvĩnì yõle, né yépi náh máh yèkwõri mo yépi nónó soko? ³ Mé sébéy mè wãrki tekì mo yé tyí, sõnko mé káh po yé tĩnne yé tũkũ kõ pè yèkwõri mo ní soko, pépi nónó-á sò yĩne nĩvĩnì mónóle ní soko. Mé kè pi yĩ ne, máh me nĩvĩnì soko, kè n pi nĩvĩnìne yépi tõ tyí. ⁴ Nmo-á sébéy mène n wãrki gbĩ nêne, ní nu sò me yĩkinóle, ní lékãm sò me vye fěki té yéti me n kah n kwe. Yèkwõri náh sò mé n yah n kõ mó-ńsahle yé soko dé, mé sò me ké tyí ne yé pi, yé tyí-á me no ní tyí à kyi syi nĩyãh tyí.

⁵ Yèkwõri-à we ñnì yó gbõ yõ, ñmo tyí náh tẽ pi dé, yé pól yõ ye tẽ yõri mo kéle. Nte áyáh ne á káh kè yo n kah mo, á ki ne yé pól yõ-á tẽ yõri mo kéle. ⁶ Kéne tẽ tẽne, tówũ-á ki lékãh nêne à kõ, képah ki yĩne ñne. ⁷ Képah ye, yé yĩne yé yõ mo tẽ kõ yé mó n nu de, sõnko yèkwõri káh po n yáh-ńsah tye n kah mo.

⁸ Mé kéle n yah n kõ yé tyí tole ne, yé kéle tẽ wěki ne n tyí-á me no yé tyí. ⁹ Máh sébéy mène n wãrki n tekì n mo yé tyí yõ nê yõ tole, mé sò me ké tyí ne mé yé gbi yah, yáh ki me n sah ní yóré yõ tyi tyi pól soko. ¹⁰ Yãh yõ mo névi nê kõ, ñmo tõ ki yõ mo tẽ kõ. Té yãh we mé yõ mo ñnì kõ, yépi yĩn ye mè n pi kéle Krista yah soko. ¹¹ Képah soko, sétãn yõtẽ náh syõ-ńsah we à tẽ we n pi á tyí. Á pól n yah mó-ńsahle n pne dõ.

Pole sõno fěkinóle Tite tyí soko

¹² Máh yĩni tẽ Turasu mara soko Yesu Krista Nĩvĩnì tir yó-ńsah, mé kè we Liyel ké wěki yuku mo ní kõ palle. ¹³ Nte mé náh ní yũpi Tite we nẽnpó soko. Kãh pi sě, ní sõno náh sò me tẽnole fĩ nũkũ soko. Képah ye, mé me wěki ni nẽnpó tãn tyí, té soko Masedoni mara soko.

Tẽnwenõ nê-á n we Yesu Krista gbõ yõ

¹⁴ Gbĩkinó ne n sah Liyel yõ, ñmo nê-á á pi tẽnwepule á wró kwrónmõno gbõ yõ Kristale. Á á kõ á Krista ðũkũle n yo n tõ n mo n kõ tãntãn pól soko, sõ-á lãsèkwěl pãn n tõ n mo tyah pól soko. ¹⁵ Ápi pi lãsèkwěl pãn

pènèkì tyí kǒlè Liyel tyí, á wró kwrónmɔnɔ gbò Kristale. Névyè nónó-á pwáhnmɔnɔ wěkì yò, ànê nónó-á me tyí yíkínó wěkì yò, pãn mè me n yĩni n tẽ pé pól tyí. ¹⁶ Tùkù tyí, á me n pò kètukùyò nê-á n pò n pò kũne. Tùkù tyí mó, á me n pò palle nê-á n pò n pò minne. Nte nê tẽ wò kɪ fẽ képah pɪ wé? ¹⁷ Névyè náhnáh me Liyel wey tɔkɔ gbòlè n yĩ. Ápi tẽ wò náh me pépi tyí kǒlè. Liyel ye tò ápile, képah ye á me á fɔkɔ dal mɔ òn weyne n yo òn yah sɔkɔ, á wró kwrónmɔnɔ gbò yò Kristale.

3

¹ Ápi se tǒ yĩne á gblǒy dùkù yónóle yé tyí? Képah náh pɪ, á se yĩne à sébéy yó wárkɪ yé kǒ à á gblǒy dùkù yo yé syah, sǒ-á tókù kéle n pɪ? Tĩ, yépi se kɪ wárkɪ á kǒ sébéyne, nê soko-á yé kɪ me ápi dùkù yo? ² Yépi ye ápi sébéy mène. Kè me wárkínóle á nno soko. No pól kéle n pne, té kéle n kar n pne. ³ Kè me píkínóle ne yépi-á sébéy mène, nê soko welo-á Krista á kǒ á wárkɪ. Wárkínó mène, min nètè Liyel Mirki gbò nýy ye, wárkɪ wárkɪ kwáh nýy náh. Dyèh fábkó fábkó yò soko náh kéle wárkínóle dé, névyè nno soko ye.

⁴ Krista gbò yò ye á sényĩno me kéne welo yò Liyel yah soko. ⁵ Ápi-á tyi nónóne n pɪ yò, á yéngbè ténweno náh á fẽ n pɪ séle dé, Liyel kónó ye. ⁶ Nno ye á kǒ ténwenole á fẽ yégbékè kwrónmɔnɔ késãn tyile névyèle n kwɔ. Kéne yégbékè kwrónmɔnɔ náh n wil tyi kónsàhnó wárkínsàhnó soko dé, Liyel Mirki tǒ vyáh ye kéle. Yé náh we di, tyi kónsàhnó nê-á wárkínsàhnóle, képah n pò n pò tyí yíkínóle. Nte Liyel Mirki wò minne n kǒ. ⁷ Tyi kónsàhnó wò nê-á n pò n pò tyí yíkínóle, ké wárkínmɔnɔ gbĩne dyèh fábkó fábkónó yò, Liyel tǒrí sò me tiki pò Moyisi yèpɔ kǒ kè n tẽ, fók Yisrayel no náh sò me fẽ n yah n dah n mɔ òn yah soko. Té kéne tǒrí náh mo pólle. ⁸ Nte Liyel Mirki tẽ wò-á tǒ nène n pɪ, képah náh Liyel tǒrí wěkɪ n kal n pi di? ⁹ Tyi kónsàhnó wál kónó nê-á n pò n pò tyí yíkínóle, gbílkinó-à we képah tyí soko, gbɪ wěkì kónó wò se pyè. ¹⁰ Á kɪ fẽ yo ntène ne tǒrí nê-á sò me gben tène, núkúnúkú tyí-á képah tɔkɔ yò. ¹¹ Gbílkinó-à me sah mó-ńkè kwáh yò, mo mo tyí wò se pyè.

¹² Á gbò sàhnyĩno me képah yò, képah ye á nɪ me yĩnnóle. ¹³ Ápi náh me pɪ Moyisi tyí kǒlè, nê-á sò fwo vike tũ òn yah soko sǒnko Yisrayel no káh òn yèpɔ ténó yal n mɔ gbí pĩ, képah nê-á sò mo mo tyí náh kéle. ¹⁴ Nte pé me sè fěntù soko. À pò no kwey tyí, pàh tyi kónsàhnó kedyáhle n kar, kéne fwo mè n ne n me fókóntüténóle pé yah soko. Kè náh tɔkɔ to pé yah. Né nê náh òn wró kwɔ mɔ Kristale, kè náh n tɔkɔ n to tẽ yah. ¹⁵ Gbɪ yò à pò syɪ kwey tyí, pàh Moyisi tyi kónsàhnóle n kar, fwo mè n ne n me pé lékãm yah fɔkɔ n tũ n sah. ¹⁶ Nte nê wò-à sè Tè òngbè yò, fwo mè n tɔkɔ n to tẽ yah soko. ¹⁷ Tè òngbè nê tyí-á n yo ásò, Liyel Mirki ye. Nte Liyel Mirki-à me nýyáh soko, névyè n ne me pé gblǒy yò nénpó. ¹⁸ Fwo náh me vikéntünóle ápi tẽ wò yah. Á dùkù me Tè òngbè tǒríle n wěkɪ. Á vi mɔ pɪ Tè òngbè tyí kǒlè. Wãn me n mɔ n yuku á tǒrí yò. Tè òngbè tǒ vyáh ye képahle, òmɔ nê-á Mirkile.

4

Pole ànê pé no-á fǒhnó nónó we

¹ Liyel ye ápi yãm yah té tō mè dahbı á gbō, kápah ye á kéle n pı wílkúni kéne. ² Sen tyi nónó-á névye n ne n wōbı n pı, ápi sépi we ye. Á me á tyile n pı yĩnvı kéne, á náh me Liyel wey kórle n vi n mō pólle. Gbı ye ápi me n yo tótó, sōnko névye pól sē á yō Liyel yah soko. ³ Nte ápi-á Nivini tir nēne n yo, kápah-à kı tō mé-nkéne kyòo, tyí yíkípú tyí ye kè náh me kyòo. ⁴ Sétãn yōtē nê-á kèkōyō mè tōle, ñmō ye fēntū mō pé yah. À kàh-ñsah tū pé tyí, sōnko Nivini tir-á Krista tōrí kyòo nēne n wēkı, pé káh fē kápah we. Té Liyel kètò ye mó tō Kristale. ⁵ Ápi gblōy tyí náh á n yo n kō dé, Yesu Krista tyí ye á n yo n kō ne ñmō-á Tē ñgbēne. Ápi tē wō pı tōnpıbule yé tyí Yesu Krista yinne. ⁶ Yé náh we di, Liyel nê-á yo ne ríkē kyòo mō fēntū soko, ñmō ye kō mō kyòole ápi nno soko, sōnko névye ñ tōrí we nê-á me n tē Krista yèpō soko. ⁷ Kéne tahrı mè ye ápi kō, ápi nónó-á sohki kéne á soko puri pĩn tyí kōle, sōnko névye pĩ ne ríkē tēnweno ñgbē mè náh wil ápi tyí, káh wil Liyel tyí. ⁸ Fōhnó me n sah ápi yō yey yey pólle, ñte á náh me tē kwlo. Á lékãm me vye fēkı, ñte á yáh-ñsah náh tye. ⁹ Pé me kō á náh à ále n fōh, ñte Liyel náh ñ náh vi á kō. Pé á mı min, ñte á náh ku. ¹⁰ Yesu-á fōhnó we à ku dùkù nēne, kápah ye me ápile n we sōmesō. Kápah ye kı névye kō pé kı pĩ ne áyáh me á min soko ñmō gbō yō. ¹¹ Né ápi náh ku, gbĩmegbí á kı me kũne n do n yah Yesu yinne. Á wil gbēnsē nê-á mó sohki kéne, kè kı min we ñmō gbō yō. ¹² Káh pı sē, ápi me wē soko kũne, yépi mó me tyé-ríkē minne n we. ¹³ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ríkē: «Mé sē Liyel yō, kápah ye í kō mé ñ weyne n yo.» Sē ye ápi to sē ñ yō, kápah ye á kō á ñ weyne n yo. ¹⁴ Yé náh we di, á pĩ ne Liyel nê-á yilki mō Tē ñgbē Yesu lékóle, wáh kı ápi to lékyı yilki mō, té kı kyı ápi ànē yépi sah ñ tnó. ¹⁵ Yépi yĩn ye tyi nópi pól ápile n we. Té kápah soko ye mó Liyel kı yōbēncrı náhnáh pı névye tyí, sōnko pé ne n wekı ñ tyí, pé mó ñne n gbilki.

Káh n ye á wil ku, noli dò me ñ syiki tē

¹⁶ Kápah ye kè náh me wílkúniye ápi tyí pólle. Á wil gbēnsē tyí-à kı sō me n yuki n yuku, á min tē wō me n gbah n pı n yuku sãne sōmesō. ¹⁷ Yé náh we di, mó-ríkē yèvyãhrı kwéy nê-á ápi yō nukúnúkú yō, kápah náh me sãh yah yah tēne tyé-ríkē yō yōnó nê-á á kı pō n we n pi kápah tyí sōwãh. ¹⁸ Yí-á yí nónóne n we n pne, sépi náh ápi me n yah n kō. Kè náh yí nónóne n we n pne, sépi ye á me n yah n kō. Yí-á n tē n pne yí nónó yō, sépi náh n mo. Nte kè náh n tē n pne nónó yō, sépi n ne n me tyétyénı kéne.

5

¹ Wil gbēnsē nê-á ápi min tē-ñsahle sétáh mè yō soko yō, ké tyí-à pō yuki, Liyel kı min tē-ñsah yó yah á kō yĩnyō, nê-á kı me kúmm yō soko. Kéne tē-ñsah mēne, névi gbēnpıti náh kéle. ² Nte nukúnúkú, ké soko de déké me á kah tē, kápah ye á me n gbı ké yinne. ³ Ayáh kı we de ké soko, á wil titı náh tō n we n pi. ⁴ Wō nē pól-á á min kı n pı n pi sétáh mè yō soko, á kı me gbĩnó soko tókópéké sō á yō. Min tē-ñsah nê-á á tyí sétáh mè yō, kè náh me á kı ne á sō me ké tyí yíkí-ñsahle n yah n kō dé. Yíkí-ríkē min tē-ñsah nê-á Liyel kı á kō n pi yĩnyō, á me ké tyí ne kápah pō yuki yuki tyí

mè swɔ tɔkɔ. ⁵ Liyel ye sépi pól yah sah ápi yǐnne. Pèpɔrɔ nónó-á à kɪ n pɪ n pi á tyí, ñ Mirki ñgbò ye à tekɪ mɔ á kɔ sé sɔkɔ. ⁶ Képah ye, á sěnyĩno me ké yò gbĩmegbĩ ne á min tẽ-à kɪ fyò tẽ á wil gběnsê mè tẽ sɔkɔ, á wró-á me dónóle Tẽ ñgběne. ⁷ N yò sěno gbò yò ye á me n yuku yahle, ñ wénɔ gbò yò náh. ⁸ Á sěnyĩno me ké yò, képah ye á me ké tyí ne á min yal wil gběnsê mè sɔkɔ, kè kyɪ n tẽ Tẽ ñgbě tñ. ⁹ Nte kàh kɪ se we wil ò; kàh kɪ se we wil-ñkěne ò; áyáh pɪ sɔ té á tyí n nɔ n pi Tẽ ñgbě tyí, képah ye á me n yah n kɔ. ¹⁰ Yé náh we di, á pól yĩne Krista á tuke. Képah sɔkɔ, nê-à kɪ me pèpey pɪ kèkòyò mè sɔkɔ, à kɪ à dyah kéle. Nê-à kɪ mó me pèkè pɪ, à kɪ à dyah kéle.

Ápi wró kwrɔ mɔ Liyelle Krista gbò yò

¹¹ Kwáh nê-á Tẽ ñgbě yah tíkɪ pínóle, ápi kéle n pne. Képah ye, á me n yah n kɔ ne á névye sɔno vi mɔ pè ñ yah tíkɪle n pɪ. Ápi fí yó nítě náh me Liyel pu. Té ñmɔ sɔno sɔkɔ, yépi tɔ api pĩ yí. ¹² Á gblɔy dukù náh tɔ á n yo yéle n syah, ñte syò-ñsah ye á yéle n kɔ yè fě yé gblɔyne n gbilki ápi yǐnne. Képah sɔkɔ, wényo-ńsah kɪ we yé tyí yí yah pípú tyí. ¹³ Ápi yògbèl-à kɪ sɔ me yuku, Liyel yǐn ye. Nte á yah-à kɪ se mó me gbréy, yépi yǐn ye. ¹⁴ Krista tyínɔno ye yah syi ápi tyí, ápi nónó-á pĩ ne nénúkú-á ku no pól swɔ sɔkɔ. Kǎh pɪ sě, kè me á kɪ ne no pól tɔ sɔ ku. ¹⁵ Á ku no pól yǐnne sɔnko nónó-á me min sɔkɔ, pè káh pé minne n pɪ pé gblɔy yǐnne, nê-á ku té ñ lékó yilki mɔ, pè kéle n pɪ ñmɔ yǐnne. ¹⁶ Kǎh pɪ sě, núkúnúkú tẽne á náh tɔ ñnɪ yó nítě yah n pi à yĩne névi yòtǎhsyi yáhnóle. Áyáh sɔ sɔ me Kristale n yah sě, núkúnúkú á náh tɔ me ñne n yah sě. ¹⁷ Névi nê wró-à me kwrónmɔno Kristale, tẽ nɪ n vi n mɔ. Á ñ pɪ dukù kedyáh fin n mɔ, ñ tɔ pɪ dukù kėsǎn tɔkɔ. ¹⁸ Liyel tò vyáh ye sépi pólle, ñmɔ nê-á ápi wró kwrɔ mɔ ñne Krista gbò yò, té me wró kwrónmɔno tò dahbɪ ápi gbò. ¹⁹ Yé náh we di, Liyel náh kèkòyò névye tyípèl mɔ kɔ, à syò Krista tyí à pé wró kwrɔ mɔ ñne, té me wró kwrónmɔno tyí yónó dahbɪ ápi gbò ne, á névye wróle n kwrɔ n mɔ péwòle. ²⁰ Krista yǐn yò ye ápi me n wèkɪ. Kè me á kɪ ne Liyel sɔ n yo n mɔ névye tyí ápi gbò yò. Képah ye á kéle n yah n kɔ yé tyí Krista yǐn yò ne, yé yé wró kwrɔ n mɔ Liyelle. ²¹ Krista nê-á à náh tyípékè pɪ yah, Liyel ñmɔ twah mɔ ápi tyípèlle, sɔnko ñmɔ gbò yò, ápi tɔ pɪ yályál Liyel yah sɔkɔ.

6

¹ Ápi-á pɪ Liyel tò pɪ mune sě, képah ye á kéle n yah n kɔ yé tyí ne wáh yòbènrɔ nê pɪ yé tyí, yé káh ye kè pɪ yò kěne. ² Yé náh we di, Liyel ne ñkě:

«Tyah-á sò me palle gbĩ nêne, mé á níri tẽ.

Pwáhnmɔno sòle, mé ñ yohnɪ mɔ.

Tyah pèpey gbĩ mè ye núkúnúkú yò.

Yah, pwáhnmɔno yòh ye kweyne.»*

³ Á náh me ké tyí ne á ñnɪ yó nítě yò yɪkɪ, ñnɪ kɔ à pɔ wényo-ńsah we á tò tyí sɔkɔ. ⁴ Nte tyi tyi pól sɔkɔ, ápi me á gblɔyne n wèkɪ Liyel tɔnpɪbɪ kègblòle. Á me gbah tẽ yèvyáhrɪ, ànê yèkwɔrɪ, ànê tíkɪ kèpékèle n sro

* 6:2 6.2 Yah n te Yesayi 49.8.

náhnáh. ⁵ Á ko syi, té wòkònpèkè pí. Pè névyé mo á yò, té á mo tãn pèl pínó sòko. Á náh me n we n do, yòke to náh me n we n yò. ⁶ Á me tòle n pí Liyel tyí fòkòle pikínòle ànê á lékãm pòlle. Á me tyile n sro me pèpòrile n pí Liyel Mirki gbò yò. Tyínòno yèsyíkì me á sòko, ⁷ ànê gbì welo ye á me n yo Liyel tãhkì gbò yò. Gbì wèkì kóló ye ápi pí á méfwó yìle à á sépébìle n fwo, té á gblòy yòle n sytki. ⁸ Névyé á doko n mo, képah náh pí pè á kò fè. Pè á yígbìle n yo, képah náh pí pè á yípolle n yo. Pè ále n pí mìnnyobebe, té gblò yópú ye mó tò ále. ⁹ Pè ále n pí pé kòsyì á pì, té pé mó tò ále n pne kyò. Pè ále n pí lékyí sò ále té vye ye mó tò ále. Pè fòhnòle n sah á yò, té pé náh ále n ko n mo. ¹⁰ Pè yèkwòri tyile n pí á tyí, té gbìmegbì à n ne me nìvìni sòko. Pè ále n toko n pí yãm tãnne, té á mó tò me névyé náhnáhle n pí tahbule. Pè ále n pí kwáh kèpùle, té yíyin pól mó tò me á tyí.

¹¹ Korēnti tãn, gbì ye ápi n yo yé tyí. Á á fòko dal mo yéle. ¹² Ápi náh á fòko kwíni yéle. Yépi ye yé fòko kwíni ápile. ¹³ Sú-á níkène tyile n yo n wènpì tyí sò, sè ye mé me n yo tyile yé tyí. Yé yíne ye kè pì á tyí, yépi to mó yé fòko dal n mo yíí ále.

Kyòò ànê fèntù náh fè n kwò n mo

¹⁴ Yé káh ne n pí n soh Yesu yò sè-níkèpùle tir yó nítè sòko. Gbì wèkì kóló ànê tyítúkùni pínó náh me wèkì núkú yò. Kyòò ànê fèntù náh fè n kwò n mo. ¹⁵ Krista ànê sétàn yòtè wró náh fè n kwò n mo. Yesu yò sè-ò ànê Yesu yò sè-níkè névi wró náh fè n kwò n mo. ¹⁶ Fal fal tãn náh fè n kwò n mo Liyel ní-nsah gbò sòko. Yé náh we di, ápile, Liyel ní-nsah gbò ye ále à yíne Liyel-á kè yo sò ne níkè:

«Mé kí tè péle té kí me péle pé kó-nítàn sòko.

Mé kí pí pé Liyelle, té pé kí mó pí ní nòle.»

¹⁷ Képah ye Tè ngbè Liyel ne: «Yé wil kéne névyé wró, yè gbe n tè ye tyíle. Yé káh n tũ kwáh yó nítè tyí nê náh me yályál nmo yah, képah sòko nmo kí mó yé tè ple.

¹⁸ Mé kí pí yé Súle, té yé kí mó pí ní dínpi ànê ní syónpile.» Sè ye Tè ngbè yo, nmo nê-á tãhkì nétène.»

7

¹ N nénónó, Liyel vyãh kónó nópìle, ápi to vyãh me sé sòko. Képah ye, tyi nónó pól-á silki sah á wil ànê á minne, á ye sè wu n to á gblòy sòko, à mó ne n me yályál Liyel yah n yah tíkì pínó sòko.

Nìvìni nê-á we Pole sòko Korēnti tãn-á pé gblòy tiki mo

² Yé ye á tyí no yé tyí. Ápi náh pí de ònì yó nítè tyí. Á náh ònì yó nítè gbò tye. Á náh sytki ònì yó nítè yò. ³ Yé káh we ne máh me sépile n yo à lékàhle yéle n kò dé. Mé kè yo sah te yé tyí ne á min pól sòko, yé tyí-á me nónòle á tyí kù nítè fyé náh fè á wró ytki. ⁴ N sènyĩno me yé yò, ní nì me vínòle yéle. Yé tyí pí yíí nì dénòle ní tyí. Yèkwòri duke pól sénsò me ále n we, nte képah fyé yò, nìvìni me kah mo ní sòko. ⁵ Áyáh fyò pò de Masedonì mara sòko, yèvyãhri duke pól núkú sytki á yò, á náh we nì yah kwéy nítène. Mál ye yey yey pòlle, tíkì we á sòko. ⁶ Nte Liyel nê-á ténkwòpù nì dé-òle, à Tite tēkì mo ápi kò á nì kò kè de. ⁷ Kè náh me ne Tite pónó ó sò ápi nì kò kè de, yáh sòré nê mo n sòko képah to ye. Tite pò yo á syah ní we dékè-á

me yé kah tẽ sɔ́, ànê yèkwɔ́ri nê-á me yé sɔ́ko, ànê yáh me yuku yĩn sɔ́ à ní vyáhle n syi. Képah wãn gbah mo ní nìvìnì yò.

⁸ Máh sébéy nê tekɪ mo yé tyí, mé pĩ ne káh yèkwɔ́ri mo yé sɔ́ko. Nte ké tékínmɔ́nɔ́ náh pɪ nàhnɔ́pĩne rímɔ́ tyí. Tẽ máh pɔ́ kè kyɔ́mɪ wɛ ne káh yèkwɔ́ri mo yé sɔ́ko wrɔ́ kwéy ó sɔ́ko, kè pɪ nàhnɔ́pĩne ní tyí. ⁹ Nte núkúnúkú, kè me nìvìnìne ní tyí. Káh yèkwɔ́ri mo yé sɔ́ko képah yĩn náh dé, yèkwɔ́ri mɛ-á vɪnmɔ́nɔ́ nê dahɔ́ yé pɪ dùkù sɔ́ko, képah yĩn ye. Yé yèkwɔ́ri mɛ sò me yínénóle Liyel tyí. Káh mó pɪ sɛ́, á náh pèkè yó rítè pɪ yé tyí. ¹⁰ Yé náh we di, yèkwɔ́ri nê-á me yínénóle Liyel tyí, képah névi pɪ dùkùle n vi n mo à ònne n mo pwáhnmɔ́nɔ́ wèkì yò, kè náh n pɪ nàhnɔ́pĩne tẽ tyí. Nte kèkòyò tyi sòno-á yèkwɔ́ri nêne n mo névi sɔ́ko, képah ye n pɔ́ n pɔ́ kũne. ¹¹ Yèkwɔ́ri nê-á me yínénóle Liyel tyí, káh vɪnmɔ́nɔ́ nê dahɔ́ yé sɔ́ko yé kè we yò:

Yé me yé gblɔ́y kò yíí.

Yé me gblɔ́y yele n yah n kò.

Yé fɔ́ko me vyáh yíí yé gblɔ́yne yí mɛ sɔ́ko.

Tíkí me yé tẽ pèkè pínóle.

N we dékè me yé tẽ.

Yé me gbah tẽ yíí Liyel wèkì kóló sɔ́ko.

Yé me ké tyí ne fòhnó sah lékàh névi yò.

Yé kè wèkì dal mo ne yé vyáh náh me yí mɛ sɔ́ko pólle. ¹² Nmo náh sébéy mɛ wàrkɪ tekɪ mo tyítúkù pí-ò yĩnne, képah náh pɪ tyítúkù-á pɪ névi nê sɔ́ko tẽ wo yĩnne dé, mé kè tekɪ mo ne yé kè pĩ Liyel yah sɔ́ko ne ápi tyí-á me tah yíí yé tyí.

¹³ Yáh nê pɪ, képah ápi nno de kègbɪle, té kè náh yĩn képah ó tyí dé, yáh Tite nɪ sũ ò nɪ kò kè vɪ sɔ́, kè wãn mo ápi nìvìnì yò. ¹⁴ Mé lésò ní gblɔ́y yò sah kwéy Tite tyí yé tyí sòwãh. Nte yé náh mó sennè ní tẽ. Áyáh dar té gbɪle n yo sɔ́ yé tyí, sɛ́ ye á yo yé yíngbɪle Tite tyí, té à mó rítýíno kyi kè we sɛ́. ¹⁵ Yáh à tò sah tẽ té yòyen sah ò yò sɔ́, ò dyo me n kwne kéle, képah ye yé tyí gbah no yíí ò tyí. ¹⁶ Kè me nìvìnìne ní tyí, à tẽ we ní gbò sah yé yò tyi tyi pól sɔ́ko.

8

Masedɔ́ni Yesu yò sɛ́pú ònkì-á pò mórí nê mo

¹ N yúnpyé, Liyel-á yòbèncɔ́ri nê pɪ Masedɔ́ni Yesu yò sɛ́pú ònkìnó tyí, á me ké tyí ne á kè yo yé syah. ² Yèkwɔ́ri duke náhnáh sò pè yĩni tẽ, ònne képah fyé yò, nìvìnì sò me kah mo pé sɔ́ko. Yãm sò me kah peke pé yò, ònne képah fyé yò, pè pɪ yínkòpu kègbɪle. ³ Nmo ye pé tàrfyòle ne pãh kè pɪ à syi pé gbò yĩn tyí, fɔ́sò à kah mo pé gbò yĩn rítè yò à yĩne pé dyo dyo tẽne. ⁴ Tẽ me kè gbah yah kò ápi tyí ne á ye pé gbò dahɔ́ á tyí yòhnìnɔ́nɔ́ mɛ tékínmɔ́nɔ́ sɔ́ko Nsyude mara Yesu yò sɛ́pú tyí. ⁵ Ápi-á sò me nêne n yah n kò, pè kè pɪ kah mo képah yò òtẽne. Pè pé gblɔ́yne Liyel ògbò kò, képah náh, té pé gblɔ́y dahɔ́ ápi tɔ́ gbò sɔ́ko à yĩne Liye dyo yíí tẽne. ⁶ Képah ye, á me Titi ni ne wãh pò mórí syínó tò nê tyah yé ònne, à kè pɪ n dal n mo. ⁷ Sɔ́-á yéle yahle tyi pól sɔ́ko yò: Liyel yò sɛ́nóle yé sɔ́ko, yé n wɛkɪ

n pne, yĩpĩle yé soko, sórèle yé soko yĩn kēne, à tahlí névye tyínono nê-á á dahmo yé soko, képah yĩnne á me ké tyí ne yé ne n me yahle pó mórí mónó mè tó soko. ⁸ Kyínmōno náh mé n kyĩ n mo yéle máh képahle n yo dé. Nte máh no téló gbáhntēno tyíle n yo yé tyí, mé me ké tyí ne yépi tó kè wēki ne tyínono kégbı-á me yé soko. ⁹ Tē ñgbē Yesu Krista-á pēporı nē pi, yé kéle n pne. Yé náh we di, ñmo nê-á kwáh nētēne, à fē syi ñ gblōy pi yãm neyne sōnko yépi pi kwáh nátāmne. ¹⁰ Nmo sōno-á nēne, yĩ mè tyí tĩnne, képah ye mé n yo yé tyí. Képah me yínénóle yépi tyí yépi nónó-á pi gbrole yán dùkùle à pó mórí mè mo, té kè náh yĩn képah ó tyí dé, ké pínó yáhntokono wil yépi tyí. ¹¹ Káh pi sē, núkúnúkú yé tō mè pi n dal n mo. Yáh kè yah toko sōno pēpeyne sō, yé kè pi n dal n mo sē à yĩne yé gbò yĩnne. ¹² Yé náh we di, wáh yĩ kō á gbò yĩnne à yĩne wáh kè yah toko sō, képah tyí no Liyel tyí. Kwáh nē náh me á tyí, à náh képah níyne n tē. ¹³ Mé náh yo ne yé yé gblōy mo yãm soko no téló tyí peki yĩnne dé. Nte mé me ké tyí ne yé kè pi yé pól ne n me núkùle. ¹⁴ Kwey mè soko, kwáh me yépi gbò. Képah ye, kwáh náh me nónó tyí, yé péle n yohnı n mo. Kwáh-á mó sō nēne me pépi tyí té ki n kne yépi tyí, pè ki yé yohnı mo. Káh pi sē, yé pól ki me núkùle, ¹⁵ sō-á kéle wárkínsáhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Nê-á sō kwel dò, wãn náh wũ ñ tyí. Nê-á sō kwel kwéy, ñ tyí náh tekı.»*

Titi ànê ñ kómũne

¹⁶ Liyel yĩn ne n gbilki, ñmo nê-á yé yòhnñmōno dékè dahbı Titi nı soko, sō-á sō à kè dahbı ápi nno soko. ¹⁷ Ayáh nē yah kō ñ tyí, à kè fē syi. Té yé yòhnñmōno dékè-á sō me ñ nı soko sē, à núkú kè yah toko ñ gblōy nítēne ne, páh ki yuku yé tĩnne. ¹⁸ Á me á yúnpi yó tole n tekı n mo ñne wē tyí, nê-á Yesu yō sēpú tĩnkínó pól me ñ yĩngbıle n yo Nivnı tir yónó tyí soko. ¹⁹ Té à wil képah soko, ñmo ye tō Yesu yō sēpú tĩnkínó yah wilki ne à ápi tekı mo á kyı pēporı tō mè pi. Tē ñgbē yĩn gbilki yĩn ye ápi n pi tō mène à kéle n wēki tole ne tō mè pínó tyí-á me no á tyí. ²⁰ Á me tyi pólle n pi tole ne, pó ñgbē nē tyí-á dahbı á gbò, á ké tyi tō sah pi po tye á káh yĩnyíkı we ké tyí soko. ²¹ Á me ké tyí ne á ne n tō n sah n pi Tē ñgbē yah soko, té kè náh yĩn képah ó tyí dé, á me ké tyí ne á ne n tō n sah n pi névye tó yah soko. ²² Á ye á yúnpi yó tole n tekı mo péle wē tyí. Á à we mo yah gbáhyí náhnáhle, té sé pól soko á kè we ne gbáhntē-ò-á ñne. Nte à tō me gbah tē kal núkúnúkú, wáh sōnpıle me sē yĩ yépi yō soko. ²³ Titi tē wole, ñmo kó-ò ye ñne, à me tōle n pi ànê ñmole wē tyí yépi yĩnne. Nte á yúnpyé téló wole, Yesu yō sēpú tĩnkínó ye tekı mo péle, Krista yĩn gbilki yĩnne. ²⁴ Képah ye, yé kéle pè wēki ne pé tyí-á me no yĩ yé tyí, sōnko Yesu yō sēpú tĩnkínó kè we, pè mó pĩ ne gbı-á me á tyí á yéle n sò.

9

Yesu yō sēpú tĩnkı yòhnñmōnole Yude mara soko

* 8:15 8.15 Yah n te Yálnó 16.18.

¹ Yòhñimwɔnɔ nê-á kɪ n tɛkɪ n mɔ n pi Yude mara Yesu yò sɛpú tyí, yò náh me ké tyí mè sɛbéy tɔ yé tyí kɛpah tyí sɔkɔ. ² Mé pĩ ne yáh me ké tyí ne yé kè pɪ. Mé me yéle n sɔ níteɛne Masedɔnɪ mara Yesu yò sɛpú tyí, me n yo pé tyí ne, Akayi mara Yesu yò sɛpú-á me pé gblɔy vi te yòhñimwɔnɔ pɪ yinne fɔ́ó yán dukùle. Káh pɪ sɛ, yépi nóno-á me kéne mara sɔkɔ, yépi gbáhtɛnɔ mè sɔré mɔ névyɛ kan sɔkɔ. ³ Mé á yúnpyéle n tɛkɪ n mɔ yé tyí, sɔnko máh me yéle n sɔ sɔnɔ́ nêne yĩ mè tyí sɔkɔ, kè káh pɔ pɪ yò kɛne. Nte yè ne n me yé gblɔy vi sah kègbɪ yò sɔ-á mé yo kéle. ⁴ Káh kɪ pɪ dukù yóle, té Masedɔnɪ mara tãn-à kɪ pónó yĩ ñmɔle, té pɔ ne yah yé náh me yé gblɔy vi sah, kè kɪ pɪ sen ñgbɛne ápi tyí áyah sɔnpíle káh sɛ yé yò. Té yépi níte wɔ tyí ye kè kɪ pɪ sennɛ. Nte mé náh me ké tyí ne mé kɛpah yo. ⁵ Kɛpah ye, mé kè sɔ ne máh yĩne mé á yúnpyé nɔpi ni pè mɔ ñmɔ yahle, pè pɔ pó mórí mè tyí yahle n wah yáh yé vyáh kɔ nê tyí sɔkɔ; sɔnko máh kɪ pópó n pi, ké tyí yah ne n me wáhtɛnɔle, nê-á kɪ kè wɛkɪ ne yáh kè pɪ yé dyɔ dyɔ tɛne, kyínmɔnɔ náh pè kyĩ mɔ yéle. ⁶ Yé se kè pĩ ne, névi nê-à duku mɔ kwéy, tɛ n pɔ sɛmukɔ kwéy tɔkɔ; té nê-à duku mɔ dò, tɛ n pɔ sɛmukɔ dò tɔkɔ té.

⁷ Yé nénúkù núkú pól yĩne yè kɔ à yĩne yáh kè yah tɔkɔ sɔ́ yé nno sɔkɔ. Ney káh kɔ à mó tɔ́ kè nàhnpĩne n gbo, kɛpah náh pɪ, pè sɔ́ tɛ kyĩ mɔ. Yé náh we di, nê-á n yĩ n kɔ ñivìni sɔkɔ, ñmɔ tyí nɔ Liyel tyí. ⁸ Tɛnwɛnɔ me Liyel tyí kɪ fɛ pèpɔrɪ duke pól pɪ yĩ́ yé tyí, sɔnko yĩ nóno pól yéto-á me yé tyí, sè ne n me yé tyí gbímeɓbí ànê dòhnò tɔle, yé kɔ yè fɛ pèpɔrɪ duke pólle n pɪ, ⁹ sɔ-á kéle wárkínsàhnòle Liyel wey sɛbéy sɔkɔ ne:

«À ñ nɪle n dal n mɔ n yĩ n kɔ,

à n yĩ yám tãnne n kɔ n yĩ́.

ñ fòkòpènrɪ tyí yĩn náh me.»

¹⁰ Liyel nê-á kwáhdúkúle sètòle n kɔ, té ñ yò yò yòkele ñne n kɔ, ñmɔ ye kɪ kwáhdúkúle yépi kɔ n pi, té kɪ kè kɔ kè kɪ kwel, kɪ wãn mɔ yé fòkòpènrɪ pínó yò. ¹¹ A kɪ yé pɪ kwáh nátámne gbímeɓbí, sɔnko yè fɛ fòkòpènrɪle n pɪ tyé-ñkɛne. Kɛpah sɔkɔ, yáh yĩ nóno éle n kɔ á névyɛle n kɔ n pɔ, pé nàhnáh kɪ wɛkɪ Liyel tyí sépi yinne.

¹² Yé náh we di, yé pó mórí mè kɪ Yesu yò sɛpú yohñi mɔ. Té kè náh n yĩn n pi kɛpah ó tyí dé, kè kɪ névyɛ nàhnáh kɔ pè kɪ pèpɔrɪ pínó weyne Liyelle n kɔ. ¹³ Yòre tò nê-á yé pɪ, pàh kɪ kè we pè kɪ Liyel yĩn gbilki yáh sɔnpíle pɪ néglólé à fɛ syi tɔ́ pɪ Krista Ñivìni tir yónó sɔkɔ. Pè kɪ tɔ́ Liyel yĩn gbilki yáh sɔnpíle yé gbàn yile pépi ànê no téló pól tɔ yohñi mɔ. ¹⁴ Pè kɪ níri pɪ yé tyí, kɪ pé tyínɔnɔle yé wɛkɪ yòbènrɪ ñgbɛ mè yinne, Liyel-á nê pɪ yé tyí. ¹⁵ Gbilkinó ne n sah Liyel yò ñ pèpɔrɪ ñgbɛ pínó yinne, nê-á ké kénkɔ náh me.

10

Pole me lékàhle ñ tyí yónyíkɪpule n kɔ

¹ Nmɔ Polele, pè ne máh me yé tñò mè n ne n wɛkɪ dáb dáb, té máh gbe mɔ yéle mè n ne n wɛkɪ fyòrì fyòrì. Yesu Krista népir pínó ànê ñ ñìgbèkì yĩn yò, ² ñmɔ Pole kéle n yah n kɔ yé tyí ne, yé yé gblɔy ye, máh kɪ pɔ

po yé tnô, yé káh ní kô mè po ne n wekú fyòrì fyòrì yépi to tyí, sô mé me kè sô sah pí pí tēne névyé tyí nónó-á me n sô ne névi yòtàhsyi pí òkù-á ápi sòko. ³ Gbú ye névyé tē wò ye ále ó, ñte áyáh mékì nê sòko yò, névi yòtàhsyi tãhkì náh á n fwo kéle. ⁴ Ápi-á mékùle n pí méfwóyí nónóne, névi gbēnpunò náh séle, sè n wil Liyel tyí. Tãhkì me sé sòko kí fē Liyel sèpébi tyí yúkì ànē sòno túkúnine. ⁵ Kéne méfwóyí gbò yò, ápi me gblòy gbilkipú tãhkìle n yúkì pépi nónó-á sò me káh-ñsah tú névyé tyí ne pè káh Liyel pí. Á me névyé yòle n vi n mò pè kò pè n sah Krista tyí yò. ⁶ Yáh kí po n sah palle Krista tyí yò gbí nēne, ápi náh tō nòhnù-ñkē tir sah kè n sòko n pí fòhnò kéne ké tyí sówãh. ⁷ Yé yí-á me tyi nónó yò, yé tyile n yah n tókò à yīne sépi óle. Nte nê-à me sē ké yò ne páh me Krista tyí yò, tē yīne à kè pí yīi tole ne sô-á péle Krista tyí yò, sē ó-á ápi tole ñ tyí yò. ⁸ Tē ñgbē tēnwenole á kò ne á yé yohnú mò yé yuku yahle. A náh kéle á kò yé tyí yúkì yīnne. Té ñmò-à kí sô me ní gblòy yò sah kah mò kwéy képah tyí sówãh, kè náh me sene ñmò tyí. ⁹ Kè náh me á kí ne sébéy nòpi sô mé n wárkú n tekú n mò yé tyí à tìkile n mò yé sòko dé. ¹⁰ Yé náh we di, tókù ne mäh me fíí yéle té sébéyne n tekú n mò yé tyí mè n ne n no n wekú fyòrì fyòrì ké sòko, té mäh po yé tnô mè n pí tēnkwlò-òle, wēnfi ó-á mè n ne n wekú. ¹¹ Névi nê-á n yo képahle, tē yīne à kè pí ne sô-á ápi wekú tekú mò á sébéynò sòko, áyáh po yé ñinne sē-á á kí n wekú.

¹² Névyé nónó-á me pé gblòy yígùle n yo, ápi náh á nule n syäh à á gblòyne n säh pépile. Lékám kē névyé ye péle, nónó-á pé gblòy tókò pí säh säh dúle à wēne n säh kéle. ¹³ Yīn-risah nê-á me ápi tyí, ápi tē wò náh á gblòy gbilki n kah n mò n pí képah yò. Tò nê-á Liyel dahbí á gbò, nê gbò yò-á á yīni tē yé ñinne, ápi kí á gblòyne n gbilki à yīne képahle. ¹⁴ Á náh n kah n mò n pí képah yò, á kí ne á kósyi po yé ñinne. Api ñgbò ye po yé ñinne à po Yesu Krista Nìvìnì tir yo yé tyí. ¹⁵ Á náh n kah n mò n pí képah yò, kí po á gblòyne gbilki no téló tò pínó yīnne. Nte á me ké tyí ne yé yuku yahle Yesu yò sēnò sòko, sònko wän mò á tò yò yé ñinne à yīne yīn-risáh nê-á á kò. ¹⁶ Képah náh, á kí fē Nìvìnì tìrle n yo n kò tàntàn téló sòko nónó-á sé gblòy yépi ñinne. Á náh ñnì yó ñtē tò pínó tókò á gblòy gbilki n pí. ¹⁷ Kè me wárkínsàhnòle Liyel wey sébéy sòko ne: «Névi nê-à me ké tyí ne pé pé gblòy gbilki, Tē ñgbē-á tyi nónó pí ápi tyí, tē ñ gblòy gbilki sépi yīnne.»* ¹⁸ Névi nê-à ñ gblòyne n sò, kè náh pí á kí ne ñmò sô négbùle dé, Tē ñgbē-à névi nēne n sò, ñmò ye négbùle.

11

Pole ànē névyé nónó-á pé gblòyne n pí Yesu tēntò névyéle

¹ Yé náh we di, mé me ké tyí ne yé ní vī tyi sòmno pí yah sē kwéy. Òú, yé ní sòmno pí. ² Mé me yé gbí mò sah pè núkú ó tyí, nê-á pí Kristale, kí po yéle à kò n pí dí tyí pí-ñkē sènpir sô nê-á me yáyal Liyel yah. Képah ye, yé tyí me ní nule n yorú sô-á kè Liyel nule n yorú. ³ Nte tìkí me ní tē ne yé sòno

* 10:17 10.17 Yah n te Nsyeremi 9.23 ; 1 Korēnti tãn 1.31.

káh pɔ vi mɔ, kè pɔ yé wró kwrónmɔnɔ pèpey mè gbekɪ ànê Kristale, sɔ-á wahy Awa vi tẽ lékámkãm sɔkɔ. ⁴ Yé náh wɛ di, névi yó-à pɔ Yesu káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á me ñ gblɔy áyáh nê tyí yo yé tyí, yé kè fẽ n syi. Névi yó-à pɔ mírkí káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á kè gblɔy Liyel Mirkile yáh nê tyí noh ápi tyí, yé kè fẽ n syi. Névi yó-à pɔ ñìvì ñì tir káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á kè gblɔy Ñìvì ñì tìrle yáh nê tyí noh ápi tyí, yé kè fẽ n syi. ⁵ Nte nónó-á Yesu tẽntò névyɛ ñgbnɔle yé tyí yé yo, ñmɔ náh mó tɔ me fí yó wɛ, ñyãh-á pè fónfó ñmɔ yó. ⁶ Máh kɪ sɔ me wey yah wé-ñkẽne, pnènò tẽ wɔ me ñ tyí à yuku Liyel tyí ùnne. Á ye képah ñkùle yé wèkɪ dal mɔ tyi tyi pól sɔkɔ. ⁷ Máh Liyel Ñìvì ñì tir yo yé tyí nònòle, té ñ gblɔy tiki mɔ yé yó yó yinne, tyípekè se pyé mé pí képahle? ⁸ Yesu yó sèpú ùnkínó yísyó ye yin ñmɔ yinnóle ñ kɔ mé tẽ wɛ pɔ tɔ pí yépi wró à yé yohnu mɔ. ⁹ Máh lésò me yé ùnne gbí nêne, yí túkù yétò lésò me ñ tẽ, ñte mé náh sè syi ñnì yó ñtẽ tyí. Á yúnpyé nónó-á wil Masedonɪ mara sɔkɔ, pépi sɔ me ñ yétò yí pólle ñne n kɔ képah ye. Tyi pól sɔkɔ, mé náh sɔ me ké tyí ne mé pí yótókóbíle ñnì yó ñtẽ tyí, té mé kɪ tɔ gbah n tẽ n pi sè. ¹⁰ Gbɪ yó-ò ye ñne Krista gbò yó: ñnì yó ñtẽ náh fẽ yó yónò mè wénó yah kò n pi ñ tyí Akayi mara pól sɔkɔ. ¹¹ Kwáh nê pí té mé képahle n yo? Yé tyí náh me nɔ ñ tyí képah se? Liyel ñtẽ pí ne yé tyí-á nɔ ñ tyí dò. ¹² Máh me nêne n pí yò, mé kɪ yó n sɔkɔ n pí ké pínóle, kɪ névyɛ kurn kah nónó-á me syò-ñsahle n yah n kɔ kɪ pé gblɔy gbilki, ne páh pí núkúle ápile. ¹³ Kéne névyɛ nópíle, nósýó ye nónó-á me pé gblɔyne n pí Yesu tẽntò névyɛle. Pè n ne n vi n syikɪ névyɛ yó, ñ té pé gblɔyne n pí Yesu Krista tẽntò névyɛle. ¹⁴ Nte képah náh me gbèndùnìne dò. Yé náh wɛ di, sétàn yòtè ñtẽ tɔ ñ gblɔyne n viri n pí yinyò tɔnpíle, nê-á me kyòò dò. ¹⁵ Képah ye ñ tɔnpíbɪ tɔ-à pé gblɔyne n pí gbɪ Liyel tɔnpíbɪle, kè náh me gbèndùnìne. Pè kɪ pé tɔ pínó lédyáhnì wɛ n pí ké tyé-ñsah sɔkɔ à yine pé tyípinìne.

Pole-á yèvyãhrɪ nónó pí Liyel tɔ sɔkɔ

¹⁶ Mé kɪ n syi kè tɔ yo yé tyí ne, ñnì yó ñtẽ káh ñmɔle n yah vɪnpɪle. Nte yáh kɪ se me n sɔ sè, yé ñ tẽ vɪnpɪ tyí kòle, ñ tɔ mó ñ gblɔy wɛ n gbilki kwéy kè. ¹⁷ Nte máh kɪ nê yo n pí, mé náh me kéle n yo Tẽ ñgbè-á me ké tyí sɔ dé, mé me kéle n yo vɪnpɪ tyí kòle sɔnko mè ñ gblɔy wɛ n gbilki. ¹⁸ Névyɛ náhnáh-á fyò me pé gblɔyne n gbilki kèkòyó dékè tyi yinne, ñmɔ tɔ kɪ ñ gblɔy gbilki. ¹⁹ Yépi nónó-á lékám névyɛle, kè yé dyɔ yé fẽ syi à vɪnpíbɪ sómnole n pí. ²⁰ Yè n fẽ n syi pé kɔ pé yéle n pí yòbɪ tyí kòle, ñ té ne n syikɪ yé yó, ñ té yéle n yí, ñ té yéle n yilo, ñ té yé létáhlóle n kòlɪ. ²¹ Máh nêne n yo yò, kè me senné yé tyí. Kè ye á ténkwlonɔ wèkɪ.

Nte képah fyé yó, ñnì-à kɪ fẽ syi ñ gblɔy gbilki n pí tir yó tyí sɔkɔ, ñmɔ tɔ kɪ fẽ sèntè pí, máh kɪ sɔ me n wèkɪ vɪnpɪ tyí kòle. ²² Pépi-à kɪ se me Yebrenine, Yebreke ye ñmɔ tɔle. Páh kɪ se me Yisrayel nole, Yisrayel ney ye ñmɔ tɔle. Páh kɪ se me Abrahamɪ náh tãnne, ñ náh ney ye ñmɔ tɔle. ²³ Páh kɪ se me Krista tɔnpíbɪle ò, mé kɪ tɔ kè yo á kɪ ne vɪnpɪ sɔ ñne. Nmɔ tɔ pí kal pé pólle, té yèvyãhrɪ pí kal pé pólle, té de wòkònpèkè sɔkɔ à kal pé pólle, té ko syi kal pé pólle, té kù dlo gbal gbáhyí náhnáhle à kal pé

pólle. ²⁴ Nsyifunɔ ní ko yèfòh yí yògbãm pó kwàryähle, fós gbáhyí kwlo.

²⁵ Wrome tãn n ko yèfòhle gbáhyí tónó.

Névyé ní minki dyèhle ke nukúle.

Krótókè tiki de yah íne yɔ sɔko ke tónó,

ànê yɔ ní yò farku yah gbíyìkì nukú ànê lékâh nukú wró sɔko.

²⁶ N kóló náhnáh sɔko,

mé dlo gbal yrey yúkúnó kàh-ntàn sɔko,

té de wil névyé yò v̄nsyíkɩpu dlonɔ sɔko.

Mé sò me dlo sɔko ní yìkì névyé Nsyifunɔ wró sɔko,

té me dlo sɔko nékáhbí wró.

Mé sò me dlo sɔko kwil n̄yó,

té me dlo sɔko gbènnɩ sɔko.

Mé sò me dlo sɔko pne yɔ sɔko,

té me dlo sɔko ní yúnpyé m̄nyobe wró.

²⁷ Mé tãnkýèh náhnáh pɩ à yèvyàhrɩ pɩ sɔko. Mé yah sò lékâhlo náhnáhle, té kwèkɩ ànê níkì sómno pɩ. Yòke yah kwlo yah ní tyí gbáhyí náhnáhle, mé t̄ kwèkɩ sɔko. Mé t̄ yah v̄rɩ sɔko, té t̄ yah flo k̄ene ní tyí.

²⁸ Nte nê nt̄e tyí-á me tah ȳí ní tyí, ní vyāh nāh sȳ k̄epah tyí dé: K̄epah nê-á pɩ fókósɔno nê-á me ní sɔko à yuku Yesu yò s̄epú t̄nk̄ínó tyí t̄inne.

²⁹ Nn̄i-à me t̄nkwlonɔ sɔko, n̄mɔ tɔ n pɩ t̄ tyí k̄ole t̄nkwlo-òle. Nn̄i-à tyípéké pɩ,

ké n̄mɔle n yɔ. ³⁰ Māh kɩ s̄ me ȳine mè ní gbl̄y gbilki, mé kɩ ní gbl̄yine

n gbilki ní t̄nkwlonɔ tyí sɔko. ³¹ Liyel nê-á T̄ ngb̄e Yesu Súle, n̄mɔ p̄ ne

m̄n̄i nāh mé n yɔ. Sām ne me m̄n̄óle n̄ sɔko gb̄imegb̄í. ³² Māh s̄ me

Damasɩ kwil sɔko gb̄i n̄ene, yòt̄e dí Aretasɩ-á kwilt̄e nê wilki sah n̄np̄o,

n̄mɔ s̄ me p̄e k̄o p̄e kwil dé-rit̄anne n sȳkɩ n̄mɔ t̄e ȳinne. ³³ Nte p̄e me ní

dah m̄o gb̄étó yó sɔko à wilki m̄o s̄et̄ir pwāhle à tiki m̄o kwil k̄enkahn̄ne

ní k̄o mé we pwah n̄ gb̄o.

12

¹ N̄mɔ se ȳine mè ní gbl̄yine n gbilki? Yò k̄e ye k̄epahle. Nte k̄epah fyé yò,

māh w̄ek̄ínó n̄e we, té pn̄enò n̄e we wil T̄e ngb̄e tyí, mé kɩ s̄epi tyí yɔ. ² Mé

Krista yò s̄-ò yóle n pne, ké ye gb̄onyāh ye yò, — à yò doko sɔko ȳinyò léyy

t̄-nsah sɔko. T̄enkāh à yò doko sɔko n̄ wil gb̄ens̄e t̄ole nɩ? T̄enkāh w̄ek̄ínó

ye à we nɩ? N̄mɔ t̄e wɔ nāh p̄. Liyel ó ye n pne kéle. — ³⁻⁴ Gbɩ ye, mé p̄

ne dí mè-á yò doko yuku fós ȳinyò pal t̄-nsah. T̄enkāh à yò doko sɔko n̄

wil gb̄ens̄e t̄ole nɩ? T̄enkāh w̄ek̄ínó ye à we nɩ? N̄mɔ t̄e wɔ nāh p̄. Liyel

ó ye n pne kéle. Té à me welo ȳisyó noh nónó-á s̄e nāh f̄e n yɔ, ké w̄ek̄i

nāh me névi tyí kɩ f̄e n̄ sȳ s̄e yò. ⁵ N̄mɔ kɩ f̄e ní gbl̄y gbilki s̄enk̄o névi tyí

sɔko. Nte mé nāh ní gbl̄y gbilki n pi ní tir yó nt̄e ȳinne né ní t̄nkwlo-rit̄an

ó ȳin nāh. ⁶ Māh s̄ s̄ me ne mé ní gbl̄y gbilki, mé nāh n m̄o n k̄o n pi

v̄inpule. Yé nāh we di, gbɩ ye mé nāhkɩ n yɔ. Nte mé me ní gbl̄yine n t̄e

k̄epah p̄ínóle, s̄onko yāh n̄e we té n̄e noh ní tyí, nn̄i yó nt̄e kāh p̄o ní s̄o kah

m̄o s̄epi yò, ⁷ ànê mé kāh n p̄o ní gbl̄yine n gbilki w̄ek̄ínó mè w̄enó ȳinne

nê-á pɩ gbille. Fóhnó yó me sah n̄mɔ wil gb̄ens̄e yò, á kɩ ne s̄et̄an yòt̄e s̄o

tekɩ m̄o n̄ ȳinyò t̄onpɩ yóle ne à p̄o ní yah k̄o mé kāh n p̄o ní gbl̄yine n gbilki.

8 Mé Tě ñgbě ni ke tónó ne, à fòhnó mè wró gbe mo ñne. 9 Nte à me yo ní tyí ne: «Ñmo-á pèpòrì nê pì á tyí, kèpah kì yíne ále. Á ténkwlonò sòkò ye ñmo n wèkì n yíí ní tãhkìle.» Kèpah ye, ñmo me ké tyí ne mé ní gblòyne n gbilkì ní ténkwlonò wò sòkò, sònkò Krista tãhkì ne n me ní sòkò. 10 Kèpah ye, Krista yinne màh me ténkwlonò sòkò, kèpah nãh pì pàh ñne n gbyò, kèpah nãh pì màh me kwlonò sòkò, kèpah nãh pì pàh ñne n fòh, kèpah nãh pì tíkì kèpèkè-à me ní sòkò, mè n ne n me ñivìni sòkò. N ténkwlonò gbí ye tãhkì n we ní sòkò.

Pole yáh-ñsah me tye Korēnti tãn Yesu yò sèpú tyíle

11 Mé we pì lékám ké névi sò ñne. Té kèpah wil yépi tyí. Yépi ye sò yíne ñmo yíngbí yónóle. Yé nãh we di, màh kì sò me tir yóle n pékì-ñkène, nónó-á yé n ye Yesu téntò névyè ñgbnòle, pè nãh fónfó ñmo yò. 12 Gbì yò, mé sómnó pì yé ñne à gbèndùnì tyi pì, ànè gbìl tyi duke náhnãhle, ànè tyítãhnìne, nónó-á n wèkì ne Yesu téntò névi-á ñne. 13 Mé se Yesu yò sèpú ñnkìnó téló tókò fónfó pì yéle tir yó sòkò? Màh yahle ne yé káh yín ní yínnóle kèpah ó nãh di? Yé kèpah yò mo ní kò, mé nãh pì ple yé tyí. Yesu yò sèpú ñnkìnó téló fónfó yé yò tir nê sòkò? 14 Yé yah, ñmo me ní gblòy vi te gbáhyí tò-ò pónó yinne yé ñne, té yé nãh n yín n pì ní yínnóle. Yé nãh we di, yépi ye mé n yah n kò, yé gbàn yì nãh. Wènpì nãh yíne pè gbàn yíle n yah n sah pé dúbípu tyí. Dúbípu ye yíne pè ne n yah n sah pé wènpì tyí. 15 Ñmo kì fè syi kì ní gbàn yì ànè ní min tò kò yépi yinne. Yé tyí-á sònpule kah nò ní tyí, kèpah se kì kwáh wilkì ñmo tyínòno sòkò yé tyí? 16 Gbì ye ñnì yó ñtè nãh yín ní yínnóle. Nte yé túkù me n yo ne lékámkám névi-á ñne, màh yéle n yò yínvì sòkò. 17 Màh nónó tò tekì mo yé tyí, mé se syò pépi tyí à yé yò? 18 Mé Tite gbah tē ne à kyì yé ñne. Mé á yúnpì yó tò tekì mo ñne nê tyí-á lésò mé yo yé tyí. Tite se me pò yéle n yò? Ñmo sòno ànè ñmo tyí nãh pì nukúle di? Á kò dùkù tò nãh pì nukúle di? 19 Yé me n sò di mónóle ne ápi-á me gbile á gblòyne n kò yépi yah sòkò. Nte sè nãh dé, tyi nónó-á á n yo, Liyel yah sòkò ye á n yo séle á wró kwónmonò gbò yò Kristale. N nénónó, ápi me sé pólle n yo yépi Liyel yò sèno yah yuku yinne. 20 Tíkì me ní tē ne màh kì pò yé ñne mé káh n pò yé we màh me n sò sò, yépi tò káh ñmo we yáh me n sò sò. Tíkì tò me ní tē ne mé káh n pò màl we yé wró, ànè yúnwòrí pínóle, ànè fòkònyàhnì pínóle, ànè wè fwónóle, ànè wè tyí yónkònóle, ànè yín yìkì pínóle, ànè gblòy gbilkínóle ànè tyífè pínóle. 21 Tíkì tò me ní tē ne màh kì pò yé ñne, ní Liyel káh n pò ní yilo yé wró sòkò, ànè mé káh n pò n gbo névyè yinne, nónó-á lésò tyípèkè pì ñgbòle, té pè nãh me yal mo pòpò pínóle, ànè pròprò pínóle, ànè sèn pí-ñkè tyi pínóle.

13

Pole-á vinnòno téy ànè wey nēne Korēnti tãn kò

1 N gbáhyí tò-ò ye n pì yé ñne. Tyi pól kì n wah à yíne tãrfyò nèpí ními, kèpah nãh pì tòmí vyãh weyne. 2 N pónyahno ke ní-ò sòkò, mé lésò

gbáhdyâh di névye tyí nónó-á sò tyípèl pɪ sɔkɔ ñgbòle ànê no téló tɔ tyí. Té kweyne mé nâh me yé wró, ñte mé t̄ó ké gbáhdyâhle n t̄ó n di yé tyí ne, mâh ní syɪ pɔ, mé nâh t̄ó ñnî yó ñt̄e yâm yah n pi. ³ Yé me ké tyí ne yé kè p̄i Krista-à kɪ me n syò ñmɔ tyí à n yo n mɔ yé tyí. T̄ɛnkwlɔ-ò nâh ñne yé tyí. A kɪ ñ t̄ɛnwɛnɔ w̄ɛkɪ yé wró sɔkɔ. ⁴ Gbɪ t̄ɛ wɔ ye, ñ t̄ɛnkwlɔnɔ sɔkɔ ye à syɪ dahɪ ȳo. Ñte à me min sɔkɔ Liyel t̄ɛnwɛnɔ gbò ȳo. Ápi wró kwrónmɔnɔ gbò ȳo ñne, á tɔ me t̄ɛnkwlɔnɔ sɔkɔ. Ñte Liyel t̄ɛnwɛnɔ gbò ȳo, á me min sɔkɔ ñne. ⁵ Yé yé gbl̄ɔy sohlɪ n yah yè p̄i yáh kɪ me yé minne n pɪ Liyel ȳo s̄ɛnó sɔkɔ. Yé kɪ kè we p̄i ne Krista-á me yéle. Gbɪ nâh di? Kàh mó pí-ńk̄ɛne s̄ɛ, gbl̄ɔy sóhlínyahɪnɔ mè nâh sɔkɔ ké w̄ɛkɪ ȳo yé tyí. ⁶ Ñte ñmɔ s̄ɛnó me ké ȳo ne, yáh kɪ kè we p̄i ne Liyel ȳo s̄ɛnó-á me á sɔkɔ. ⁷ Á me Liyelle n ni yé tyí s̄ɛnko yè kâh tyípékèle n pɪ. Á nâh me ké tyí ne á kéle n w̄ɛkɪ ne t̄ɛnwɛnɔ-á me á tyí, ñte á me ké tyí ne yé tyípéplɔ òle n pɪ, ápi-á s̄ɔ me t̄ɛ klwɔ. ⁸ Yé nâh we di, gbɪ fwo fwo t̄âhkɪ nâh me á sɔkɔ. Gbɪ tyí ye á me n so n mɔ. ⁹ Ápi-à me t̄ɛ klwɔ gbí n̄ɛne, té yépi me t̄ɛ we, ké ne me ñv̄ɪn̄ɪne ápi tyí. Áyáh me n̄ɛne n ni Liyel tyí k̄ɛpah ye ne, yé Liyel ȳo s̄ɛnó ne n yuku yahle. ¹⁰ K̄ɛpah ye n k̄ɔ mé s̄ɛbéy m̄ɛne n t̄ɛkɪ n mɔ yé tyí té ní sah fíí yéle, s̄ɛnko máh kɪ pɔ pɔ yé ñ̄ne, T̄ɛ ñgb̄ɛ t̄ɛnwɛnɔ n̄ɛne ní k̄ɔ, mé kâh n pɔ k̄ɛpah t̄ɔkɔ n peke yé ȳo. Yé nâh we di, à kéle ní k̄ɔ ne mé yé yohɪnɪ mɔ yé Liyel ȳo s̄ɛnó k̄ɔ kè ne n yuku yahle. A nâh kéle ní k̄ɔ yé tyí yɪkɪ ȳɪnne. ¹¹ Ké tyé-ńsah sɔkɔ ní ȳunpyé, yé t̄ɛ ñv̄ɪn̄ɪ sɔkɔ, yé mó gbah n t̄ɛ n pɪ wényo-ńsah k̄ɛne ye tyí. Yé s̄órɛle n mɔ w̄ɛ sɔkɔ, yé mó ne n sah w̄ɛ tyí ȳo. Yé yé minne n pɪ yèvɪnɪ sɔkɔ, k̄ɛpah sɔkɔ tyínɔnɔ ànê yèvɪnɪ Liyel kɪ me yéle. ¹² Yé w̄ɛkɪ w̄ɛ tyí tyínɔnɔ wey p̄ɛp̄ɛyne. Yesu ȳo s̄ɛpú pól n w̄ɛkɪ yé tyí. ¹³ Mé kéle n yah n k̄ɔ T̄ɛ ñgb̄ɛ Yesu Krista tyí ne, à yòb̄ɛnɔɪ pɪ yé tyí, Liyel mó tyínɔnɔ dahɪ yé sɔkɔ, ñ Mirki mó yé wró kwrɔ n mɔ.

Pole sébéy tékínmōnōle Kalati tân tyí

Kalati tân wíl-ñsah kwil yīn ye sò Kolele ñgbòle. Kéne kwil ye pé n ye Fránsile kwey mè sòko. Páh yal nénpó, pé kyí tē Asi mineri sòko, képah nê-á pé ye Tirki yamanale kwey mè sòko. Pole-á kyí kéne kwlo ko kō gbí nêne à Nìvìnì tir yo pé tyí, névyé nánháh fē syi sē Yesu yō. Képah náh, nósýó kyí pé vi tē. Pé sò me kyí n yo pé tyí ne páh yīne pé Nsyifunó tyi kònsàhnó wállè n ko, ànê páh yīne pé pé ònpìle n kō à yīne sō-á Moyisi tyi kònsàhnó yo kéle.

Pole-á kéne welo noh sē, à sébéy wārki tekí mō pé tyí à yo pé tyí ne, pé náh tō yīne pé ye névyé pé kyí mō pé kō pé Nsyifunó tyi kònsàhnó wállè n ko káhkáh. Nkē kéne tyi kònsàhnó gbò yō náh pé pí néglólé Liyel yah sòko dé, Yesu yō sēnó gbò yō-á pé pí néglólé Liyel yah.

Pole sébéy tyáh-ñsah sòko, à kè yo wēki òkù nê-á Yesu à ye pí ñ tēntò névile, ànê wáh ñ Nìvìnì tìrle à wēki òkù nêne. A tō kè yo tole ne péwo ànê Yesu tēntò névyé téló tó-á pō wē we. Pé wē wénó sòko, páh kè yo pé tyí ne kwónó nê-á pé me n pí Nìvìnì tir yō, káh me n pí ké yah yō. Yah n tē Kalati 1-2.

Pole syó Vyāh kónó kedyāh wey tyí, à kè wēki ne névi nê-à sē Yesu yō, tē-á kī pwáhnmōno we. Yesu Krista kúnóle dahni yō, képah gbò yō-á pépi me pé gblóy yō, pé náh tō me tyi kònsàhnó yōri sòko. Yah n tē Kalati 3-4.

Pole sébéy tyé-ñsah sòko, à ne pépi min pí òkù-á yīne kè kè wēki ne, páh me pé gblóy yō, yōri sòko náh péle. Pé ye ye Liyel Mirki pé yahle n tē, pé káh tō tyípèlle n pí. Pé pé minne n pí Yesu tyí kōle, pé tyí mó nō wē tyí.

Pole me kéle n wēki ne Yesu tēntò névi-á péle

¹ Nmo Pole nê-á Yesu tēntò névile, mé náh pí Yesu tēntò névile névyé gbò yō, képah náh pí ñnì yó yòhnñmōno gbò yō dé. Nte Yesu Krista ànê Sú Liyel gbò yō ye mé pí kéle, ñmo nê-á Yesu lékó yilki mō wilki lékyí sòko. ² Nmo ànê ní yúnpyé nónó pól-á me ásò, ápi ye n tekí n mō sébéy mène Kalati mara Yesu yō sēpú ònkínó tyí. ³ Á kéle n yah n kō Sú Liyel ànê Tē ñgbē Yesu Krista tyí ne pé yòbènoṛi pí yé tyí, pé mó yèvinne yé kō. ⁴ Krista ye ñ gblóy kō pé à ko mō ápi tyípèl yīnne, ne pé á wilki kèkōyó mè pèkè sòko à yīne Liyel-á me ké tyí sò, ñmo nê-á á Súle. ⁵ Gbílkinó ne n sah ñmo yō gbímegbí. Amiina!

Kalati tân náh vìnóle Nìvìnì tir kō

⁶ Liyel nê-á ye yéle Yesu Krista pèpōri gbò yō, yáh yé náh vi ñmō kō súú tē tir káhkí yó sò tē, nê-á mìnnyobe ne képah-á Nìvìnì tìrle, képah pí gbèndùnne ñmō tyí. ⁷ Tē kè náh me á kī ne Nìvìnì tir káhkí yó sò me dé, sò, ñte nósýó ó ye me, nónó-á me fēkínóle n dahni yé wró sòko, me n yah n kō ne pé Krista Nìvìnì tir vi mō. ⁸ Nte ñnì yó, képah náh pí ápi ñtē,

képah nâh pɪ yĩnyõ tònɪ yó fyé-à pɔ Nìvìnì tir káhkí yó yo yé tyí, nê-á kè nâh me nukúle ápi-á nê yo yé tyí, tẽ tyí kɪ yɪkɪ. ⁹ A kè yo sɔkɔ te, té mé kɪ tɔ n sɪ kè tɔ yo nukúnúkú ne, ñnì yó-à Nìvìnì tir káhkí yó yo yé tyí, nê-á kè nâh me nukúle yáh nê fẽ sɪ sɔkɔ te, tẽ tyí kɪ yɪkɪ. ¹⁰ Nte nukúnúkú, ñmɔ nâh me n yah n kɔ ne névyé ñne n sɔ dé, mé me ké tyí ne Liyel ñne n sɔ. Névyé dyɔ yĩ tẽ nâh ñmɔ n yah n kɔ pí-ńsahle. Képah-à nê sɔ mé n yah n kɔ, mé nâh nâhkɪ n me n pi Krista tònɪle.

Pole-á pɪ Yesu tẽntò névile òkù nêne

¹¹ N yũnpyé, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí ne, Nìvìnì tir nê-á mé yo yé tyí, kè nâh wil névyé tyí dé. ¹² Névi nâh yo n sɪyah kéle, ñnì yó nítẽ nâh mó tɔ kwɔ ñne kéle. Nte Yesu Krista ye n wẽkɪ kéle.

¹³ Ñmɔ-á sɔ me Nsyifunɔ Liyel nínó wẽkùle n kɔ gbí nêne, máh sɔ me n pɪ òkù nêne, yé ké tyí yónó noh. Mé sɔ me Yesu yõ sɛpú tĩnkile n kah n fõh, fɔ́ɔ me n yah n kɔ pé duku tó-ńsahle. ¹⁴ Mé sɔ me á kɔ Nsyifunɔ nâhnâh yah tĩnne ápi Nsyifunɔ Liyel nínó wẽkì kóló sɔkɔ. Mé sɔ me gbah tẽ kal péle kéne wẽkì kóló sɔkɔ, képah nê-á á súbì wẽdyáhle. ¹⁵ Nte Liyel ye ñmɔ yah tɔkɔ n dúbì-ńkẽ gbí òkùle, té n ye n tɔ pɪ yĩnne n pèpɔrɪ gbò yõ. ¹⁶ Té wáh pɔ kè yah tɔkɔ à n Pídĩne n wẽkɪ, té ne mé n tyile n yo n kɔ névyé tyí nónó nâh pɪ Nsyifunɔle, káh pɪ sɛ, mé nâh kyɪ vɪnmɔnɔ yah kɔ ñnì yó nítẽ tyí. ¹⁷ Mé nâh mó tɔ òkɔ yuku Yerusalemɪ sɔkɔ à kyɪ wil Yesu tẽntò névyé tyí nónó-á tɔ tyah ñmɔ yah dé. Mé yõ sɔkɔ Arabi yamana ñgbò sɔkɔ. Képah nâh, mé n sɪ pɔ Damasi kwil sɔkɔ. ¹⁸ Té ye tɔ́nó sókónteno nâh, mé kyɪ Yerusalemɪ sɔkɔ, á kyɪ wẽ we pĩ ànê Pyerile, té tẽ ñne wẽ tyí à sèpɪn gbõnkwló pɪ. ¹⁹ Nte à wil ñmɔ ànê Tẽ ñgbẽ gbẽndí Nsyakɪ tyí sɔkɔ, mé nâh tɔ Yesu tẽntò névi yó nítẽ we. ²⁰ Tyi nónó pól-á mé n wårkɪ n tekɪ n mɔ yé tyí yò, Liyel ye ñmɔ tårfyòle ne mìnì nâh mé n yo. ²¹ Képah nâh, mé me sɔkɔ Siri yamana ànê Silisi mara sɔkɔ. ²² Nte Nsyude mara Yesu yõ sɛpú tĩnkínó nâh sɔ me ñne n pne yí yah. ²³ Pè sɔ noh óle ne, névi nê-á sɔ n fõh péle ñgbòle, wáh me n sɪ Krista yõ sɛnó tyile n yo, képah nê tyí-á lésò à n yah n kɔ yíkí-ńsahle. ²⁴ Képah sɔkɔ, pé sɔ me Liyelle n gbilki ñmɔ tyí sɔkɔ.

2

Yesu tẽntò névyé wẽ wénóle Yerusalemɪ kwil sɔkɔ

¹ Képah nâh, ye gbõnyáh sókónteno sɔkɔ, mé tɔ yuku Yerusalemɪ kwil sɔkɔ ànê Barnabasle. Mé Tite tɔ tẽ dohnɪ n gblóy yò à sɔkɔ. ² Liyel ye wẽkɪ ñne tir yóle n kɔ mé òkɔ yuku Yerusalemɪ sɔkɔ. Té máh tɔ nê pɪ sɔkɔ te, ànê máh me nê pínó sɔkɔ, mé nâh sɔ me ké tyí ne sè pɪ yòkãne. Képah yĩnne, máh yĩnì tẽ, mé kyɪ wil Yesu yõ sɛpú yah tãm tyí pé yahle, té máh Nìvìnì tir yo òkù nêne névyé tyí nónó nâh pɪ Nsyifunɔle, mé ké yah yo pépi tyí. ³ Nte ñmɔ kó-ò Tite nê nítẽ-á Nsyifu nâh ñne, pé nâh à kyí mɔ à kɔ à kòkè kò. ⁴ A yũnpyé nètúkúnì yísyó sɔ me ké tyí ne Tite kòkè kò. Pépi ye sɔ pɔ de fẽkɪ á wró sɔkɔ, Yesu Krista-á pɔ á we wilki tyi kónsàhnó yòrɪ nê sɔkɔ, képah ségblo ye pé pɔ yáh-ńsah té me ké tyí ne pé

á tǝ dahbı kéné yǝrı sǝko. ⁵ Nte ápi sǝ me ké tyı ne Nıvıni tir nê-á gbıle, kè tǝ ké dukùle yépi yinne. Képah ye, á náh kè fǝ syi pé tyı. Á náh sah pé tyı yǝ kwéy ıtǝne. ⁶ Nte nóno-á no me n yah yah tǝmne, yın-rıсах nê-á sǝ me pé tyı, képah náh me tir yǝle ımǝ tyı. Liyel náh nnı yǝ ıtǝne n tǝko fǝnfǝne n pı n ni-ǝle dǝ. Kéné névye nópi ıtǝ to náh mó tir yǝ we yo dohnı nı Nıvıni tir yónó yǝ. ⁷ Nte pè pyǝ kè we pı ıtǝne ne, Liyel-á kè dahbı ımǝ gbǝ ne mé Nıvıni tırlé n yo névyé tyı nóno náh pı Nsyifunole, sǝ-á à kè dahbı Pyerı gbǝ ne à kéle n yo Nsyifunó tyı. ⁸ Yé náh we di, Liyel nê-á pı Pyerıle tǝntǝ névıle Nsyifunó tyı, ımǝ ó ye pı ımǝ tǝle tǝntǝ névıle névyé tyı nóno náh pı Nsyifunole. ⁹ Képah sǝko, Nsyakı ànê Pyerı ànê Nsyǝpi nóno-á yah tǝmne Yesu yǝ sǝpú ıtǝnkı sǝko, pépi me kè pı ne Liyel-á pı nı tyı yǝbènrıle à nı dah mǝ tǝ mè pınó sǝko. Káh pı sǝ, pè me yuku pǝ gbǝn dahbı wǝkı ımǝ ànê Barnabası tyı, à kè wǝkı ne á pól-á pı tǝ núkú pıpúle péle. Képah tǝne, á me yo sah núkú yǝ péle ne, ápi-á kı á yah mǝ névyé ıtǝne nóno náh pı Nsyifunole, té pépi kı mó pé yah mǝ Nsyifunó ıtǝne. ¹⁰ Té pè kè yah kǝ á tyı wǝle ne, á á dyǝ sah ne n kwne pépi Yesu yǝ sǝpú ıtǝnkı yǝm tân tyıle Yerusalemı sǝko. Pǝh kè yo sǝ, képah ye mé me n pı nı pǝlle.

Pole me lékǝhle Pyerıle n kǝ Antyǝsyı kwıl sǝko

¹¹ Képah náh, Pyerı-á pǝ pǝ Antyǝsyı kwıl sǝko gbı nǝne, à pí-ınkǝ tyı pı. Káh pı sǝ, mé lékǝhle à kǝ no pól yı yah. ¹² Yé náh we di, gbı nê-á lesǝ Nsyakı tǝntǝ névyé náh tǝni me pǝ Antyǝsyı sǝko, Pyerı sǝ me n yǝ wǝ tyı ànê á yınpyé Yesu yǝ sǝpúle, nóno náh pı Nsyifunole. Té no nópi-á fyǝ pǝ yıni tǝ, à núkú n gbe á yınpyé Yesu yǝ sǝpú nópile, nóno náh pı Nsyifunole. Á náh tǝ me n yǝ péle wǝ tyı Nsyifunó yah tıki tǝ tyı.* ¹³ Nsyifunó téló to mó kǝ n náh pí-ınkǝ tyı nópi pınó sǝko, fǝó pè Barnabası ıtǝ to yǝ yıki mó ké sǝko. ¹⁴ Nte Nıvıni tir nê-á gbıle, máh fyǝ pǝ kè we ne pè náh me n kǝ képah wǝkı yǝ, mé núkú yo Pyerı tyı no pól yı yah sǝko ne ırkǝ: «Áwǝ nê-á Nsyıfule, wáh pǝ ásǝ sǝko, á á náh vi Nsyifunó tyı kǝnsǝhnǝ wǝl kǝ, té n kǝ á yınpyé Yesu yǝ sǝpú tyı kǝle nóno náh pı Nsyifunole. Té yǝ nê yǝ me, á kı pǝ pépi wǝle n kyı n mǝ n mǝ Nsyifunó tyı kǝnsǝhnǝ wǝl kǝlǝ sǝko núkúnúkú wé?»

¹⁵ Gbı tǝ wǝ ye Nsyifunó ye ápile á wıl-ınsah sǝko, nékǝhbı náh ále pépi nóno-á pè n ne n ye Moyisi tyı kǝnsǝhnǝ dǝl pıpúle. ¹⁶ Nte á pól pı ne Moyisi tyı kǝnsǝhnǝ wǝl kǝlǝ náh fǝ névi yǝ ıtǝ pı négbıle Liyel yah sǝko, fǝó névi nê ó-à sǝ Yesu Krista yǝ. Ápi to me ké tyı ne á pı négbıle Liyel yah sǝko Yesu Krista yǝ sǝnǝ gbǝ yǝ, té kè káh pı ne Moyisi tyı kǝnsǝhnǝ wǝl kǝlǝ pǝpǝy gbǝ yǝ sǝ. Nnı yǝ ıtǝ náh se fǝ n pı n pi négbıle Liyel yah sǝko, képah gbǝ yǝ té. Nte á pól pı ne Moyisi tyı kǝnsǝhnǝ wǝl kǝlǝ náh fǝ névi yǝ ıtǝ pı tómm Liyel yah sǝko, fǝó névi nê ó-à sǝ Yesu Krista yǝ. Ápi to me ké tyı ne á pı tómm Liyel yah sǝko Yesu Krista yǝ sǝnǝ gbǝ yǝ, té kè

* **2:12** 2.12 - Nsyifunó yah tıki pınó nê tyı-á n yo ásǝ yǝ, Nsyifunó pól náh pè n ye dé. Pé nóno-á sǝ Yesu yǝ, té mó tǝ me ké tyı ne Nsyifunó tyı kǝnsǝhnǝ wǝl ne n kǝ kǝhkáh, pépi ye pè n ye.

káh pı ne Moyisi tyi kònsàhnó wâl kóló pèpey gbò yò sò. Nnî yó nítě náh se fě n pı n pi tómm Liyel yah sòko, kèpah gbò yò té. ¹⁷ Nte áyáh n yah n kò pí-ńsahle tómm Liyel yah sòko á wró kwrónmòno gbò yò Kristale, té kè kè wěki ne Moyisi tyi kònsàhnó dèl pí-pú-á ápi tóle, kèpah se yó n wěki ne Krista-á á mọ tyípekè pínó sòko? Pólle! ¹⁸ Nmọ-à ntyíno n náh vi Moyisi tyi kònsàhnó wâl kò, té tó po n syi po séle n ko à, mé náh n gblóy wěki sé dèl pí-òle di? ¹⁹ Moyisi tyi kònsàhnó wâl kóló tyí finne, nımọ me ne kókè sò nne. Moyisi tyi kònsàhnó nítě ye pı kèpahle n kò mé n minne n we n pı Liyel tyí yò. Nmọ ànê Kristale, á tóo ye syi dahni yò wě tyí. ²⁰ Mé sènsò me min sòko ó, nte nımọ náh n tẽ n gblóy yahle dé, Krista ye n tẽ n yahle. Máh min sòko wil gběnsèle n tyí nukúnúkú yò, mé me n min pólle n pı Liyel Pídí Krista yò sèno sòko, n tyí-á nọ nımọ nê tyí, fóó à fě syi pè à ko mọ nımọ yinne. ²¹ Yé náh we di, káh sò me pı ne névi-á kı fě pı négbíle Liyel yah Moyisi tyi kònsàhnó wâl kóló gbò yò, yò se náhki sò me Krista kúnó tyí? Nmọ náh Liyel pèporı yahle n pi dé!

3

Pole-á Kalatı mara tãn yah yo òkù nêne

¹ Kalatı mara tãn, yé lékám tekı kah mọ; nê yıkı yé yòle? Té Yesu Krista dahni yò kúnó tyí mó tó yo wah yé wěki palle. ² Nê ó-á mé me ké tyí ne mé piki yah yé tyí kèpah ye yò. Tyi kònsàhnó wâl kóló gbò yò se yé we Liyel Mirkile? Óó dé, Nivini tir yò sèno gbò yò ye yé we kéle. ³ Yé lékám tékínó se yini tẽ nénpó tyí? Yáh nê tyah Liyel Mirki tãhkile, yé se me n sò ne yáh kı fě kè syi yé yěngbě tãhkile? ⁴ Nte à, tyi nóno pól sòko-á yé de wil sòko, sè se pı yò kène? Sè náh fě n pı n pi yò kène dé. ⁵ Liyel nê-á yé kò n Mirkile, té me gbıl tyile n pı yé wró sòko, yé tyi kònsàhnó wâl kóló yin se à n pı kéle? Óó dé, Nivini tir yò sèno yin ye.

⁶ Kè me yónóle Liyel wey sèbéy sòko ne níké: «Abrahmı tẽ wo sè Liyel yò, kèpah yinne à pı négbíle Liyel yah sòko.»* ⁷ Yé yine yè kè pı ne níké, Yesu yò sèpú-á Abrahmı náh tãnne. ⁸ Liyel kè yo Abrahmı tyí ne: «Mé kı syó áwo tyí kı sãm mọ yikini pól sòko.»† Kèpah ye, kè lésò me wárkínsàhnóle Liyel wey sèbéy sòko ne, névyé nóno náh pı Nsyifunole, Liyel-á kı pè pı tómm Liyel yò sèno gbò yò. ⁹ Sò-á Abrahmı sè Liyel yò té à me sãm mọ n sòko, sè ye névi nê to-á sè Yesu yò, Liyel kı sãm mọ tẽ sòko nımọ tyí kòle.

¹⁰ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sèbéy sòko ne, névi nê-á tyi kònsàhnó tyíyónó pól walle n kó-níkène, pèkè-á me tẽ yò.‡ Kèpah ye, nóno pól gbò sàhnó-á me tyi kònsàhnó wâl kóló ó yò, pèkè me pé yò. ¹¹ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sèbéy sòko ne níké: «Liyel yò sèno gbò yò ye tómm kı min yèsyikı we.»§ Kèpah ye, kè me pikínóle ne nnı yó nítě náh fě n pı n pi tómm Liyel yah sòko tyi kònsàhnó gbò yò. ¹² Nte tyi kònsàhnó wâl kóló náh me nukúle Yesu yò sènole dò. Kè me wárkínsàhnóle Liyel

* 3:6 3.6 - Yah n te Yenesı 15.6. † 3:8 3.8 - Yah n te Yenesı 12.3. ‡ 3:10 3.10 - Yah n te Tõnyono 27.26. § 3:11 3.11 - Yah n te Yabakuki 2.4.

wey sɛbéy sɔkɔ nɛ, névi nê-à tyi kònsàhnó wàlle n kɔ, sɛpi gbò yô-á tɛ kɪ me min sɔkɔ.* ¹³ Krista ye ápi yô dwe wilki tyi kònsàhnó pèkè gbò, wàh sɔnpí fɛ syi pèkè twah ò yô ápi yinne. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sɛbéy sɔkɔ nɛ, pàh névi nê gbel séswo tyí, pèkè-á me tɛ yô.† ¹⁴ Sɛ ye kè pɪ té sãm nê-á mɔ Abrahamɪ sɔkɔ, Yesu Krista gbò yô, kè yini tɛ névye tyí nónó nàh pɪ Nsyifunɔle. Té Krista yô sɛnó sɔkɔ ye ápi Liyel Mirki we, Liyel-á ò vyàh kɔ nê tyi sɔkɔ.

Moyisi tyi kònsàhnó nàh fɛ n pɔ Liyel vyàh kɔnó vi n mɔ n pi

¹⁵ N yúnpyé, mé kɪ wey mè yo kɪ yĩne névye pɪ dùkùle. Sɔ-á névi-à ò fɔkɔ wɛkɪ ò kú-ńkɛ sɔkɔ, tyi nónó-á ńkɛne tɛ n yo, ònɪ yó ńtɛ nàh sé dùkùle n ko n pne, képah nàh pɪ kɪ fɛ kwàh dohnɪ sé yô. ¹⁶ Ɔhɔ, sɛ ye Liyel vyàh kɔnó tole Abrahamɪ ànɛ ò nàh ney tyí. Kè nàh yo ne Liyel-á ò vyàhle Abrahamɪ ànɛ ò nàh tãn kɔ, á kɪ ne ò nàh tãn sɔ me dò dé. Kè yo ne, ò nàh ney-á. Képah n wɛkɪ ne nɛnúkù tyí-á n yo, nê-á pɪ Kristale. ¹⁷ Yé yah, nê-á sò mé me ké tyí ne mé yo kè we yò. Liyel-á sò ò vyàh kɔ sah tir nê tyí sɔkɔ, ye kyeyéh yôgbãm sókóntenɔ nàh, Moyisi tyi kònsàhnó nàh fɛ n pɔ képah ko kè kɔ kè n pɪ n pi yô kɛne dò. ¹⁸ Yé nàh we di, Liyel-á ò vyàh kɔ pèpɔrɪ nê tyí sɔkɔ, képah-à me n we n pne Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló gbò yô, vyàh kɔnó gbò yô nàh mó tɔ kè n we dò. Nte Liyel vyàh kɔnó gbò yô ye à pèpɔrɪ pɪ Abrahamɪ tyí.

¹⁹ Nte tir nê yin me Liyel tyi kònsàhnóle á kɔ? A sò képahle á kɔ dohnɪ, nê-á kɪ sò ò dɛl tyile ále n wɛkɪ, pópó kɪ pɔ nɔ Abrahamɪ nàh ney dúbínó tyí, Liyel-á lésò ò vyàh kɔ nê tyí sɔkɔ. Yinyô tɔnpɪbɪ ye sò syô wey syinyo-ò‡ tyí, à tyi kònsàhnó mɛne névye kɔ. ²⁰ Té kàh nɛnúkù óle, á se kɪ fɛ ne ney pɔ de yo ò wró sɔkɔ? Nte Liyelle, núkú ó ye òne dò.

²¹ Képah se n wɛkɪ ne Moyisi tyi kònsàhnó-á me Liyel vyàh kɔnóle n fwo? Pólle! Kàh sò me pɪ ne tir kònsàhnó yó sɔ névye kɔ, nê-á kɪ sò fɛ pé min pwah mɔ, névye nàhki sò fɛ pɪ tómm Liyel yah sɔkɔ kɛne tir kònsàhnó gbò yô sɔkɔ dò. ²² Nte Liyel wey ne ńkɛ, kèkòyó névye pól-á me tyípékè mɔ sɔkɔ. Kàh pɪ sɛ, Liyel-á ò vyàh kɔ tir nê tyí sɔkɔ, à kɪ kɛle Yesu yô sɛpɪ kɔ pé sɛnó gbò yô Yesu Krista yô.

²³ Krista yô sɛnó gbí-á pópó n se, á lésò me Moyisi tyi kònsàhnó ògbò gbò sò sɔkɔ à légbíne n syiki. ²⁴ Kàh pɪ sɛ, Moyisi tyi kònsàhnó ye lésò n wɛkɪ ále wɛkɪ pèpɛyne, pópó à pɔ yini tɛ Krista pónó tyí, á kɔ á we pɪ tómm Liyel yah Krista yô sɛnó gbò yô. ²⁵ Nte Krista yô sɛnó gbí-á fyô se te, tyi kònsàhnó vyàh de á yah tɛnó tyí sɔkɔ. ²⁶ Núkúnúkú, Yesu Krista yô sɛnó gbò yô, yépi pól pɪ Liyel wɛnpìle. ²⁷ Yépi nónó pól-á wel wilki ni sɔkɔ, yé pɪ núkùle Kristale. Krista pɪ dùkù ye yé sɔkɔ tótó. ²⁸ Képah ye, kè se Nsyifu ò, kè se névi nê nàh pɪ Nsyifule ò, kè se yô ò, kè se névi nê nàh pɪ yòle ò, kè se dí ò, kè se sê ò, núkú ye yé pólle yé wró kwrónmɔnɔ gbò yô

* **3:12** 3.12 - Yah n te Levitiki 18.5. † **3:13** 3.13 - Yah n te Tõnyono 21.23. ‡ **3:19** 3.19 - Wey syinyo-ò nê tyí-á n yo á sò sɔkɔ yò, Moyisi ye.

Kristale. ²⁹ Té yáh fyò pɪ Krista tyíle, Abrahamɪ náh tân ye yéle nónó-á kɪ pèpɔrɪ wɛ n pi, à yĩne Liyel-á ñ vyähle Abrahamɪ kō sō.

4

¹ Mäh me nêne n sō, kè wɛ yò: Gbënyō-à me wɛnpirle gbí nêne, à n ne me núkúle yòle ñ tahrɪ nété fyé yah yō. ² Käh pɪ sɛ, ñ tɛnsähpu ànê ñ tyi yah wàhpu n ne n yah n dah n mɔ ñ tyí sɔkɔ, pópó ñ pɔ n nɔ ñ yah syíkínó gbí tyí, ñ sú-á nê yah tɔkɔ sah. ³ Sɛ ye, gbí nê-á ápi tɔ lésò me wɛnpɪ sō, á lésò me kō kèkōyó tyi náh, té me pɪ tɛ yōbule sé tyí. ⁴ Nte gbí nê-á sò Liyel syɪkɪ tɛ, légbí-á pɔ nɔ, à ñ Pídí tekɪ mɔ kèkōyó. Pídí mè pɔ dubi sê yó tyí, té sò me Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wàlle n kɔ, ⁵ névyɛ yō wɛ n dwe n wilki yĩnne Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wàl kóló yōrɪ sɔkɔ, ànê á pól wɛ n pɪ yĩnne Liyel wɛnpɪle. ⁶ Nte ñ wɛnpɪ ye ñtyínɔ yéle kè. Yé náh wɛ à ñ Pídí Mirki dah mɔ á pól nno sɔkɔ, nê-á ñkɛne á kō à n ne n yo yínpō ñgbɛne ne: «Bó, ñmɔ Sú!»* ⁷ Käh pɪ sɛ, yōbɪ náh tō ále; Liyel pye ye ále. Té áyáh pɪ ñ pɛyele sɛ, kèpah ye ápi tɔ kɪ pèpɔrɪ wɛ ñmɔ tyí.

Pole yáh-ńsah tyénóle Kalatu tân tyíle

⁸ Ngbòle, gbí nê-á yé náh lésò me Liyelle n pne, yé lésò me yōrɪle n pɪ yī yísyó tyí sé gbilkínó sɔkɔ, té Liyel náh se mó tō séle sé wíl-ńsah. ⁹ Nte núkúnúkú, yé Liyel pɪ. Té mé kɪ tō fɛ yo ne Liyel-á n pne yépile ñkɛ. Yé se tō yĩne yé yé syɪ n tō n de kéne yōrɪ sɔkɔ, yé kéne yō kɛ yíle n gbilki sépi nónó-á sohki kɛne? ¹⁰ Yé me sèpɪn, ànê ñwǒlól, ànê tyi túkú pɪ gbí, ànê ye wɔ tókùle n mɔ n kō. ¹¹ E! Yé tyí me ñmɔ yáh-ńsah tye dé. Mäh yèvyährɪ tō nê pɪ yépi yĩnne, kè náh n pɪ n pi nònóle lé?

¹² Nmɔ ñ gblǒy pɪ yépi tyí kōle. Kèpah ye ñ yúnpyé, mé yéle n ni ne, yépi tɔ yé gblǒy pɪ ñmɔ tyí kōle. Yé náh pɪ de yah ñ tyí dò. ¹³ Yépi ñtɛ pɪ ne, Nìvìnì tir yónó gbenne yé tyí, yam gbò yō-á mé wɛ yo kéle yé tyí. ¹⁴ Té ñ wil gbɛnsê yam mè yáhnó náh sò me nɔ. Té kèpah fyé yō, yé náh fɛ syi ñ yilo, yé náh ñ sohl. Nte yé pyé ñ tō sah tɛ Liyel yĩnyō tònpi yó sō ñne; á kɪ ne Yesu Krista ñtɛ sō ñne. ¹⁵ Nìvìnì lésò me yíi yé sɔkɔ légbíne. Té ñyãh me yé mɔ kéne nìvìnìne núkúnúkú wé? Mé kéle n yo kègbɪ yō ne, käh sò me fɛ n pɪ n pi, yáh náhkɪ sò me yé yí gbahlɪ wilki ñ kō. ¹⁶ Nte núkúnúkú, ñ gbɪ yónó yĩnne yé tyí, mé kɪ pɪ yé sépele lé?

¹⁷ Nósýɔ me gbah tɛ ne páh me yé sò tɛ, ñte yé tyí sònɔ pèplo náh me pé sɔkɔ dé. Pè me ké tyí ne pé ñmɔ ànê yépi wró gbekɪ, yépi mó gbah tɛ pépi sò tɛ. ¹⁸ Yáh gbah tɛ tyípéplo sò tɛ gbíme gbí, tyípépye ye kéle. Té kè náh yĩne kè ne n pɪ yáh ñmɔ wɛ gbí nê óle dé. ¹⁹ N wɛnpɪ, mé tō me n kwlo yé tyí sɔkɔ kúrntèsè sō, pópó kɪ pɔ nɔ gbí nê-á yé pɪ dùkù kɪ vi mɔ pɪ Krista tyí kōle. ²⁰ Nte ñ yáh-ńsah me tye yé tyíle. Kèpah ye, mé sō náhkɪ ñ gblǒy wɛ yé wró sɔkɔ núkúnúkú ñtɛne, mè tyi nòpi wɛ n yo yé tyí dùkù yóle.

Gblǒy yō ménó se fónfó, tì, yōrɪ se fónfó?

* **4:6** 4.6 - Bó, ñmɔ Sú nê-á Liyel Mirki á kō á n yo ásò sɔkɔ yò, á dyɔ ye kè n to n kō ne Liyel-á á Súle.

21 Yépi nónó-á me n yah n kō tōnkò-ñsahle Moyisi tyi kōnsàhnó náh, yé se kɪ fě yo nímɔ tyí ne káh tyi nónó yo, yé náh sè we noh? 22 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne, wěnpì nēpì ními-á lésò me Abrahamu tyí. Núkúle, yō pi Akar pídí-á, ní-ò me Sara píđine, nê-á yō náh ñne.† 23 Piri nê-á pɔ dubi yō pi Akar tyí, ñmɔ dubi à yīne névi yòtáhsyi yáhtɔkɔnɔle. Nte piri nê-á pɔ dubi Sara wɔ tyí, ñmɔ dubi à yīne Liyel-á sò ñ vyāh kō sō. 24 Tyi nópile yò kè; tir yó ye sè ále n wěku. Syó nópi tyi me yégbékè kwrónmɔnɔ duke nínóle ále n wěku. Akar ye yégbékè kwrónmɔnɔ gbenne, nê-á we Syinayi yōh yō. Yōbɪ ye ñmɔ me n dubi n mɔ. 25 Ñmɔ ye Syinayi yōlɔle, nê-á me Arabi yamana sɔkɔ. A kɪ fě à tɔkɔ sāh Yerusalemu kwéle kwey mè sɔkɔ. Yé náh we di, Yerusalemu kwil tɔ me yōri sɔkɔ ànê ké névyele. 26 Nte Yerusalemu nê-á me yīnyō, képah náh me yōri sɔkɔ. Képah ye ápi yúne. 27 Yé yah, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne níké: <Ne n me nìvìnì sɔkɔ píkánsè, áwɔ nê-á á náh sò me pile n we. Ne n syɔ n wilki n mɔ nìvìnì tē tyí, áwɔ nê-á á náh pi dúbínó yónó pī. Yé náh we di, sé yáhlensàhnó pye kɪ dò kal pètē tyíle.>‡

28 Nte yépi wɔle, ní yúnpyé, yé dubi à yīne Liyel vyāh kōnóle, sō-á Yisakɪle. 29 Piri nê-á lésò dubi à yīne névi yòtáhsyi yáhtɔkɔnɔle, ñmɔ lésò me ñ ní-òle n fōh, nê-á dubi Liyel Mirki gbò yō. Té sē ó ye kéle kwey mè tɔ sɔkɔ. 30 Nte sō me Liyel wey sébéy yo wé? Kè ne níké: <Yō pi pídí náh yīne gbēkɪ yónóle wē tyí pídí yóle, nê yú náh me yōle. Képah ye, yō pi yīni ànê ñ pídí tɔle.>§ 31 Káh pɪ sē, ní yúnpyé, yō pi pye náh ápile dé. Sè nê pye-á ápile, yō náh ñne.

5

Yé se kɪ yé syi de yōri sɔkɔ ñtō?

1 Krista me ké tyí ne á ne n me á gblōy yō sɔkɔ, képah ye à kō à á wilki yōri sɔkɔ. Té yé yé tah n sah, yé káh n tō yé syi n de yōri sɔkɔ.

2 Ñmɔ Polele, yé noh ní tyí yò: Yáh kɪ kòkè kō, Krista náh tir yó peki n pi yé tyí.* 3 Mé kéle n yo yé tyí ñtō ne, névi nê tē-à kɪ fyò kòkè kō, wāh kɪ Moyisi tyi kōnsàhnó pól wālle n kɔ káhkáh. 4 Yépi nónó-á me n yah n kō ne yé pɪ négbɔlɔle Liyel yah Moyisi tyi kōnsàhnó wāl kólɔ gbò yō, yé gblōy ye yé gbe Krista náh. Yé vyāh náh tō me Liyel pèpɔri tyí sɔkɔ. 5 Ápi tē wɔle, á me ké tyí ne á pɪ négbɔlɔle Liyel yah sɔkɔ ñ yō sēnó gbò yō. Képah sōnɔ ye Liyel Mirki dahbɪ ápi sɔkɔ, té á me kéle n deki náhnáh. 6 Yé náh we di, névi nê wró tē-à fyò me kwrónmɔnɔle Kristale, tē kòkè kō ò, tē náh kòkè kō ò, tir yó náh képahle. Nê-á ké yōle, Liyel yō sēnó yīne kè ne n wěku tyi pɪ dükù sɔkɔ, tyínɔnɔ sɔkɔ.

7 Yé lésò me n yuku yahle palle. Nte nê tē ó pɔ kō yé yahle yé kō yé gbɪ wěkɪ fin mɔ wé? 8 Liyel nê-á yé ye pɪ ñ tyíle, ñmɔ tē wɔ náh se yuku yé

† 4:22 4.22 - Yah n te Yenesɪ 16 ; 17 ; 21. ‡ 4:27 4.27 - Yah n te Yesayi 54.1. § 4:30 4.30 - Yah n te Yenesɪ 21.10. * 5:2 5.2 - Kòkè kónó nê tyí-á Pole n yo ásò sɔkɔ yò, kè náh me á kɪ ne à sò ne kòkè káh ne n kō dé. A ne névi nê-á ñ sōnɔ sah kòkè kónó yò ne képah-á kɪ pé pɪ négbɔle Liyel yah, Krista náh tir yó peki n pi tē tyí.

yõle té. ⁹ Pè náh ne kókónó kwéy ó-á n ðokɔ mífáhkì pólle di? ¹⁰ Té sèpino pól sɔko, nímɔ gbò sàhnó me yé yõ Tě ñgbě gbò yõ ne, yé náh n fě n syi káhkì vi n pi. Nte névi nê-á n yíkì yé yõle, tẽ-à ké se me nédúkú nêne, fóhnó kɪ n sah n pi tẽ yõ. ¹¹ Nímɔ tẽ wɔle ní yúnpyé, kàh sò me pɪ ne kòkè kónó tyí sɔ tó mé me gbah tẽ n yo ne kè ne n pɪ, yõ se nàhkì me ké tyí pè níne ne n fõh ñtõ? Kègbɪ yõ, kèpah tyí-à tó sò ne mé me gbah tẽ sě, Krista dahni yõ syínó se nàhkì me yõ yíkínóle ñni yó ñtẽ tyí ñtõ? ¹² Nónó-á n dahbi fěkinóle yé wró, pè káh yin kòkè kónó ó tyí dé, pè pé tyínó kòli n to pnépné ñtẽne kè.

¹³ N yúnpyé, gblõy yõ we n tẽ yin ye Liyel ye yéle. Nte yé káh núkú sah kèpah yõ, yè mó yé dyo dyo tyile n pɪ dé. Yé wẽne ne n yohni n mo tyínɔɔ sɔko. ¹⁴ Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó tyi pól ye tir kònsàhnó núkú mè tuke mo yo ke núkúle ne ñkě: «Á ní-ò tyí yĩne kè no á tyí á gblõy tyí kòle.»[†] ¹⁵ Nte yáh wẽne n nwàhkì, té wẽne n ko sě à; yáh kɪ yé gblõy tẽ-ñkẽne, yé kɪ pɔ wẽ tyí yíkì.

¹⁶ Yé noh ní tyí yò: Yé ye Liyel Mirki yé yahle n tẽ. Kèpah sɔko, yé náh tó yé gblõy dyo yĩ tyi pɪ n pi. ¹⁷ Yé náh we di, névi gblõy dyo yĩ tyile, Liyel Mirki dèl tyi ye sèpile. Liyel Mirki tɔ dyo yĩ tyi-á mó tyi nónóne, névi dyo yĩ tyi náh sèpile. Té sépi tẽ-á pɪ wẽ sèpébíle sě, kèpah ye yé kɔ yé náh yé gblõy dyo yĩ tyile n pɪ n pne. ¹⁸ Nte Liyel Mirki-à kɪ fyò yé yahle n tẽ, tyi kònsàhnó vyãh kɪ de yé tyí sɔko.

¹⁹ Nte á gblõy dyo yĩ tyi-á tyi nónóne, á pól séle n pne. Sè we yò: fɔfíkì pínóle, pɔpɔ pínóle, ànê pròprò pínóle, ²⁰ ànê sãh fálnóle, ànê kló pínóle, ànê nèpèkè pínóle, ànê mèkì pínóle, ànê yúnwõrí pínóle, ànê fɔko vyãhnóle, ànê wẽ fwónóle, ànê gbékínóle, ànê gbékínóle ùntũne, ²¹ ànê yíwilkìle, ànê sètèni pínóle, ànê yèwò pínóle, ànê sé sɛnkɔ dukele. Mé ké gbáhdýãhle n di yé tyí, máh sò kè di sah sɔko yé tyí ñgbò ðúkúle sɔ ne, névyè nónó pól-á n pɪ sèntẽne, pé sɔko yó ñtẽ náh n de n pi Liyel tórí sɔko. ²² Nte tyi nónó-á n pɪ Liyel Mirki yah ténó sɔko, sè we yò: Tyínɔɔle, ànê ñivìnine, ànê yèvinine, ànê sómnóle, ànê pèpɔri pínóle, ànê yãm yáhnóle, ànê gbɪ wèkì kólóle, ²³ ànê gblõy yele, ànê gblõy ténóle. Sépi pólle, tyi kònsàhnó náh me séle n fwo. ²⁴ Névyè nónó-á me Krista tyí yõ, pépi ye pé gblõy dyo yĩ tyi, ànê pé dékè tyi, ànê pé yíwilkì tyi pól syi dahni yõ, à sè ko. ²⁵ Liyel Mirki nê-á minne á kɔ, á ye ye kèpah kɔ kè á yahle n tẽ kè. ²⁶ Á ye káh pɪ gblõy gbilkípúle, à ne n pɪ n de wẽ tyí, kèpah náh pɪ, à wẽ dyòle n yo.

6

¹ N yúnpyé, yáh sɔ ñni yó we tẽ à me tyítúkú yóle n pɪ, Liyel Mirki-á me yépi nónó yahle n tẽ, yépi tẽ tẽ mámmám yè pɔ ñne wèkì pèpèy yõ. Yé nénúkú núkú pól mó yé gblõyne n kyɔmɪ, yé tɔ káh pɔ de tyítúkúni pínó sɔko. ² Yé wẽ yótókóbíle n twah. Yáh kèpahle n pɪ, yé me Krista tyi kònsàhnó wãlle n ko. ³ Névi yó-à ñ gblõyne n ðokɔ n sah, té kwáh yó náh

[†] 5:14 5.14 - Yah n te Levitiki 19.18, ànê Marki 12.31, ànê Liky 10.27.

mó tã ñne, tẽ me ñ gblõyne n tã n mo. ⁴ Nénúkù núkú pól yĩne pè pé tyípínì kyomì n yah palle. Nê ni-à me fẽ n vi n pi ñ gblõyne, ñ ni vi ñ gblõyne, à káh ñ gblõyne n toko n sãh ñ ní-òle. ⁵ Yé nãh we di, nénúkù núkú pól-á tyi nónó pi, pè kɪ yĩn sé yótýile.

⁶ Névi nê-à ále n kwò Liyel weyne, á yĩne ñ tẽne n yohni n mo tyi tyi pól sokò. ⁷ Yé káh yé gblõyne n tã n mo ló, pè nãh kóle Liyelle n ko. Névi-à sèmuko nê duku mo, kèpah ye à kɪ toko. ⁸ Névi nê-à ñ gblõy dyo yĩ tyile n pi, gblõy dyo yĩ tyi yõre ye tẽ kɪ we, kèpah nê-á tyi yíkinóle. Nte nê-à Liyel Mirki dyo yĩ tyile n pi, Liyel Mirki dyo yĩ tyi yõre ye tẽ kɪ we, kèpah nê-á tyé-ńkê minne. ⁹ Á ye káh yal mo tyi pèplo pínóle. Yé nãh we di, áyãh tyi pèplo pínó yálnmo-ńkêne, á kɪ po ké yõre we ké gbí pèpey sokò. ¹⁰ Kèpah ye, áyãh tyípépěy pí-ńsah we, á ye kéle n pi no pól tyí. Té á ye kéle n pi n kal á yúnpyé Yesu yò sèpú wò tyí.

Pole wey tyé-ńsahle

¹¹ Yáh wárkínó mè we kéle yěhyěh yò, ñmo ye n wárki kéle ní gbòle. ¹² Gblõy wèkínó tyí-á no nónó tyí, pépi nãh me ké tyí ne pé fóhnó we Krista dahni yò kúnó tyí yónó yĩnne. Kèpah ye pè yépile n kyĩ n mo n mo kòkè kònó sokò. ¹³ Kéne névyé nónó ñtẽ-á me kònóle, pè nãh me Moyisi tyi kònsàhnó wàlle n ko ò. Pè me ké tyí óle ne ye kòkè kò, pé kò pé pé gblõyne n we n gbilki kèpah yĩnne. ¹⁴ Nte ñmo tẽ wòle, mé nãh ní gblõy gbilki n pi tir yó ñtẽ yĩnne à wil Tẽ ñgbě Yesu Krista dahni yò kúnó tyí sokò. Nmo dahni yò kúnó yĩn ye ñmo kò mé kèkõyó tyile n yah yò ké tyile, té kèkõyó névyé to mó me ñmòle n yah sɛntẽne. ¹⁵ Névi kònó ànê ñ kò-ńkêne, yò nãh me sépi tyí. Yò-á me nê tyí, kèpah ye pi vɪnmɔno nê-á Liyel dahni tẽ ni sokò. ¹⁶ Nónó pól-á me n ko kèpah wèkì yò, pépi ànê Liyel no pólle, pépi nónó-á Yisrayel nole, mé kéle n yah n kò Liyel tyí ne à yèvinune pè kò à mó pé yãm yah.

¹⁷ Á toko núkúnúkú tyí, ñnî yó ñtẽ káh tã ñmòle n kwlo. Nítbó nónó-á ñmo wil sokò, sépi n wèku ne máh pi Krista tyile. ¹⁸ N yúnpyé, mé kéle n yah n kò Tẽ ñgbě Yesu Krista tyí ne à yòbènoru pi yé tyí. Amiina!

Pole sébéy tékínmōnōle Yefesi tân tyí

Pole wékínōle Yefesi tân tyí

¹ Nmo Pole nê-á pɪ Yesu Krista tɛntò névile à yīne Liyel nìvìnìne, nmo ye n tekɪ n mō sébéy mènne névye tyí nónó-á pɪ Liyel nolē Yefesi kwil soko, té me n kō palle pé wró kwrónmōnō gbò yō Yesu Kristale. ² Mé kéle n yah n kō á Sú Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista tyí ne, pé yòbènrɪ pɪ yé tyí pè mó yèvɪnne yé kō.

Liyel-á pèpɔrɪ nónónē n pɪ ápi tyí Krista yō sɛnó gbò yō

³ Gbilkínō ne n sah Liyel yō, nmo nê-á á Tě ñgbě Yesu Krista Súle. A ye sām mō á soko Krista yō sɛnó gbò yō, à pèpɔrɪ duke duke pól pɪ á tyí nónó-á wil yīnyō soko. ⁴ Kèkōyó mō-ńkē gbí dukùle, Liyel sò ápi yah tɔkɔ pɪ n tyíle Krista gbò yō soko, ne á pɪ yályál wényo-ńsah kēne á tyí péwo yah soko. Tyínōnō soko, ⁵ Liyel sò kwāh tē kè yah tɔkɔ ne páh kɪ ápi pɪ pé wɛnpīle Yesu Krista gbò yō. Yé náh we di, képah ye sò à pɪ à yīne n dyo yī tēne. ⁶ A ye ñne n gbilki n pèpɔrɪ yīnne, wāh nê pɪ á tyí n nìdè Pídí gbò yō. ⁷ Nmo tó kwénó gbò yō ye á we wil pèkè soko, té á tyípèl me yō mō á tyí. Sē ye Liyel pɪ yòbènrɪ ñgbēne á tyí, ⁸ képah nê-á à pɪ á tyí náhnáh à yīpɪ ànê lékámne á kō yī. ⁹ Sèṭin sò tir nê tyí-á nō n tyí, à sò képah yah tɔkɔ sah ñgbò dukùle. Núkúnúkú, à kéle á wēkɪ. Krista gbò yō ye sò à yah tɔkɔ tyípépéy mènne. ¹⁰ Ké pɪ gbí-à pɔ nō, à kɪ yíyìn pól tuke mō nónó-á me yīnyō ànê sétáh yō, nénúkù kō à kɪ pɪ sé yòtēne, nmo nê-á Kristale. ¹¹ A wró kwrónmōnō gbò yō Kristale, nê-á sò á we we tēne, Liyel ye kéle á kō. A sò kwāh tē á yah tɔkɔ sah n tyíle. Nmo nê-á Liyelle, n dyo yī tir ye à n ne n pɪ à yīne wāh kè yah tɔkɔ sō. ¹² Képah ye, ápi nónó ñgbò-á á gbò sah Krista yō, á ye gbilkínōle n sah Liyel yō. ¹³ Yépi tɔle, yé wró kwrónmōnō gbò yō Kristale, yé gbɪ wey we noh, képah nê-á Nìvìnì tirlē, nê-á yéle n pwah n mō. Nmo yō sɛnó gbò yō ye tō, Liyel-á n vyāhle yé kō n Mirki nê tyí soko, à kéle yé kō à yé pɔkɔ mō. ¹⁴ Liyel Mirki nê-á à á kō, képah ále n wēkɪ ne wāh n vyāhle n no kō yī nónó tyí soko, áyáh kɪ sè we n pɪ. Képah á nule n sū ne áyáh kɪ sè we n pɪ, áyáh sò nēne pwāhnmōnō we pnépné. Képah soko, gbilkínó-á kɪ n sah Liyel yō.

Pole niri pínōle Yefesi tân tyí

¹⁵ Képah ye, nmo to-á fyò noh ne yáh me sē Tě ñgbě Yesu yō, ànê n yō sēpú tyí-á me nō yé tyí, ¹⁶ gbímegbí, mē n ne n wēkɪ Liyel tyí yé tyí soko, n tē ñne n ye n gbo yé tyí. ¹⁷ Mé kéle n yah n kō á Tě ñgbě Yesu Krista Liyel tyí, nmo nê-á tōrɪ nētēne, ne à lékám Mirkile yé kō nê-á kɪ Liyel dukùle yé wēkɪ té kɪ yé kō yé kɪ à pɪ yī. ¹⁸ A mó yé lékám yɪkɪ mō, sōnko wāh yé ye ne yé yé gbò sah kwāh nê yō soko yé fē ké dukù pɪ; ànê wāh me yípéplɔ nónó yah sah n no kō, yé sé to pɪ. ¹⁹ Yé mó pɪ gbil ténweno

nê-á à me yah sah á kô ápi nónó-á Yesu yô sêpúle. Kéne ténweno mè ye Liyel tò pí tãhkìle, ²⁰ wãh Krista lékó yilki mɔ gbí nêne té à kô à kô tē ñ gbòyò sòle yinyô soko. ²¹ A me ténóle tórí, ànê tãhkì, ànê ténweno, ànê yòtóríno pól yô soko. Nónó yni-á me wil kweyne, ànê nónó yni-á kú n wil n pí rísòne, ñmɔ me pépi pól yah soko. ²² Liyel yíyìn pól pí Krista gbáhkì súnsáh-ñsahle, té à pí ñ yô sêpú tĩnkì pól yòtē ñgbēne, ²³ pépi nónó-á ñ wil gbēnsèle. Krista me ténóle pépi soko ñ tóó, ñmɔ nê-á Liyel to me ténóle ñ soko ñ tóó.

2

Tyé-ñkē min nê-á n we nònóle Krista yô sēnó soko

¹ Ñgbòle, yé lesó me lékyí tyí kòle yé tyítúkúñi ànê yé tyípèl pínó yinne. ² Kéne tyípèl soko ye sò yé me n pí yé minne ñgbòle, gbí nê-á yé me kékòyó mè tãhkì yòtē sò tē. Kéne yòtē me tôle n pí tyah kènkãh soko. Nmɔ ye me Liyel tyí yáhlepu yahle n tē kwey mè soko yò. ³ Api to pól sò me pépi tyí kòle, me á dyc yí tyí óle n pí. Tir nê-à sò no á wil gbēnsé tyí ànê áyãh nê sò we ne kãh me plé, kèpah ye à n ne n pí. Áyãh sò pí sē, kèpah ye Liyel pèkè kú sò á no n pí no téló tyí kòle. ⁴ Nte Liyel ñgbèkì tno. A tyí kah no ñ tyí, ⁵ kèpah ye, áyãh lesó me lékyí tyí kòle á tyítúkúñi pínó soko gbí nêne, à minne á kô wē tyí ànê Kristale. — Yòbèncrɔ ye Liyel pí yé tyí à yé pwah mɔ. — ⁶ Á wró kwrónmɔno gbò yô Kristale, Liyel ye á wilki kú soko ñmɔle wē tyí, té á sah yinyô tórí soko ñne wē tyí. ⁷ Pèpɔrɔ nê-á Liyel pí ápi tyí á wró kwrónmɔno gbò yô Yesu Kristale, à kè pí ñ yòbèncrɔ ñgbē wéki yinne gbímegbí no pól tyí. ⁸ Yé nãh we di, yãh sē Liyel yô, à me yòbèncrɔ pí yé tyí à yé pwah mɔ. Pwãhnmɔno mè nãh wil yépi tyí dé, Liyel yínkòno ye kéle ⁹ Yépi tãhkì pínweno nãh kéle dé. Kãh pí sē, ñni yó ñtē nãh fē ñ gblòy gbilki n pí. ¹⁰ Yé nãh we di, Liyel mónó ye ále. A ye á mɔ á wró kwrónmɔno gbò yô Yesu Kristale tyípéplɔ pí yinne Liyel-á nónó yah sah ñgbò dùkùle ne á pɔ sèle n pí.

No pól pí núkúle Yesu Krista yô sēnó gbò yô

¹¹ Yépi nónó-á lesó Nsyifuno n ye kò-ñkē névyele, té me pé gblòyne n ye kènkòbele ké nítbó yinne nónó-á me pé wil soko, yãh lesó me dùkú nêne légbíne, yé yé dyc sah ne n kwne kèpahle. ¹² Légbíne yé lesó me fíi Kristale. Yé lesó me nèpãne, yé nãh me kwrónmɔno Liyel no soko. Liyel-á ñ vyãhle n no kô ne pãh yí nónóne pè kô pé Yégbékè kwrónmɔno gbò yô péle, yé vyãh lesó de sé tyí soko. Yé lesó me kékòyó soko gbò sãh-ñsah kēne yé tyí. Liyel nãh lesó me yé tyí. ¹³ Nte núkúnúkú, yé wró kwrónmɔno gbò yô Yesu Kristale, yépi nónó-á sò me fíi, yé no de Liyelle Krista tó kwénó gbò yô. ¹⁴ Nmɔ ye ápi yèvinne. Nmɔ ye Nsyifuno ànê nónó nãh pí Nsyifunole pè kwɔ mɔ pí yíkì núkú névyele. Dyóyókì nê-á sò me kēki tyí kòle, me Nsyifuno ànê nónó nãh pí Nsyifunole pé wró gbekì sah, à ye pɔ kéne kēki so to ñ kúnó gbò yô. ¹⁵ A ye Moyisi tyí kònsãhnó ànê sé wãl kɔ dùkúnó pól yìn mɔ. Nmɔ gbò yô, à Nsyifuno ànê nónó nãh

pi Nsyifunole, pé kwrɔ mo pi yĩkĩ nũkũ névyele, yèvinu kɔ̀ kè we pé wró. ¹⁶ A Nsyifunɔ̀ ànê nónó náh pi Nsyifunole pé pól kwrɔ mo pi wil gběnsé nũkũle ò kúnò gbò yò dahni yò, té pé wró kwrɔ mo pi nũkũle Liyelle. A dyóyókì to tyí tyí yũkĩ ò syínò gbò yò dahni yò. ¹⁷ A po yèvinu welo yo yé tyí yépi nónó-á sò me fíí, ànê nónó-á sò me yũkey. ¹⁸ Yé náh we di, Krista gbò yò ye Nsyifunɔ̀ ànê nónó náh pi Nsyifunole, á pól kɪ tẽ we yĩni tẽ Sú Liyel tñò ò Mirki nũkũnĩ mè gbò yò sɔko. ¹⁹ Káh pi sɛ, yépi nónó náh pi Nsyifunole, nɛpàn náh tò yéle, wò yah tân náh yéle. Yé pi kwil nũkũ tãnne ànê Liyel yò sɛpũle. Té pi Liyel nolɛ. ²⁰ Yé me á kɪ ne wòkò yó sɔ̀ pè mo nê sɛtyah-á pi Yesu tɛntò névyɛ ànê Liyel tɛntò syinyopule, té Yesu me pi ké dághbũle ò wahle. ²¹ Nmɔ Yesu gbò yò sɔko ye wòkò kɪ yĩn gbáhngbáh, té kɪ kyáh kɪ pi Liyel ní-nsah gbòle, nê-á me Tẽ ògbɛ tyí yò. ²² Yé wró-á kwrɔ mo òmole, yépi to ye pi gbò mè fí yóle, kɪ we kwrɔ mo no téló sɔko kɪ pi tɛ-nsah yóle, nyáh sɔko-á Liyel kɪ me tɛnóle Mirki sɔko.

3

Pole-á kɪ tò nê pi n pi névyɛ yĩnne nónó náh pi Nsyifunole

¹ Képah ye, òmɔ Pole nê-á me wòkònpèkè sɔko Yesu Krista tò yĩnne, ànê yépi yĩnne, yépi nónó náh pi Nsyifunole... ² Liyel-á ò pèpɔri pínó sɔko tò nê dahni ní gbò yépi tyí pekɪ yĩnne, mé sɛ ké yò ne yáh képah tẽ wɔ noh ó. ³ Liyel ye syò wɛkínó yó tyí à ò sɛtĩn sò tirlɛ ní wɛkɪ, sɔ-á mé yo sɔko kéle yé tyí kwéy sɛbéy mè yòtah sɔko yò. ⁴ Yáh kɪ kéle n kar, yé kɪ pĩ ne sɛtĩn sò tir nê-á me Krista tyí sɔko, ké sɛndyàh náh rĩne. ⁵ Liyel náh sò kéne sɛtĩn sò tirlɛ ògbò tân wɛkɪ, sɔ-á à kéle Yesu tɛntò névyɛ ànê Liyel tɛntò syinyopu négló wɛkɪ nũkũnũkũ ò Mirki gbò yò. ⁶ Sɛtĩn sò tir mè we yò, ne Nìvìnì tir gbò yò, nónó náh pi Nsyifunole, pé pól-á kwrɔ mo Nsyifunɔ̀ sɔko kɪ gbɛkɪ nũkũ yò n pi péle, té kɪ n pi n pi gběnsé nũkũle péle. Té Liyel-á ò vyáh kɔ̀ tir nê tyí sɔko Yesu Krista gbò yò, pé to vyáh-á kɪ n we n pi ké tyí sɔko. ⁷ Liyel-á ò tɛnpnènò gbò yò yòbènɔri nê pi òmɔ tyí, képah gbò yò sɔko ye ònne Nìvìnì tir yónó tò sɔko. ⁸ Nmɔ nê-á Yesu yò sɛpũ pól nétéyne, òmɔ ye we yòbènɔri mène kɪ Yesu pèpɔri tyíle n yo névyɛ tyí nónó náh pi Nsyifunole. Kéne pèpɔri mène, yĩn náh me ké tyí. ⁹ Liyel-á kɪ sɛtĩn sò tir mè pi n pi dùkù nêne, mé yĩne mè kéle névyɛ wɛkɪ n yĩ palle. Nmɔ nê-á yíyĩn pól mó-òle, à ye képah wòbɪ sah ògbò dùkũle tyé-òkɛne, ¹⁰ sònkò à tɔkò nũkũnũkũ tyí, yípi nê-á n wil Liyel tyí, yòtãm pól ànê kèkòyò tɔrí nónó-á me tòle n pi yĩnyò sɔko, pé pól tẽ we kè pĩ Yesu yò sɛpũ tĩnkĩ gbò yò sɔko. ¹¹ Sèpi pól pi à yĩne Liyel-á sò nê yah tɔkò sah tyé-òkɛ, té po kè pi á Tẽ ògbɛ Yesu Krista gbò yò. ¹² Ayáh á wró kwrɔ mo Kristale té sɛ ò yò, képah gbò yò, wɛkɪ me yíkĩnmɔnole á tyí kɪ fɛ no de Liyel tñò nìsàh sɔko. ¹³ Káh pi sɛ, òmɔ-á me yèvyàhri nène n pi yé yĩnne, yé káh ye képah yé wil ku. Képah ye kɪ yò yònlɛ yé kò.

Týnɔnɔ nê-á me Krista sɔko

14 Képah ye, mé kɪ gbètukuno di Sú Liyel yah sɔko, 15 ñmɔ nê gbò yò-á kétlo pól me sétáh yò ànê yînyò. 16 N tǒrí me gblò. Képah ye, mé kéle n yah kǒ ñ tyí ne à tǎhkìle yé kǒ ñ Mirki gbò yò, sǎnko tǎhkì ne n me yíi yé sɔko. 17 Krista ne n me ténòle yé nno sɔko ñ yò sǎnò gbò yò, tyínɔno mó ne me yǎhni mó yíi yé sɔko. 18 Képah sɔko, tyínɔno nê-á me Krista sɔko, yépi ànê ñ yò sǎpú téló pól kɪ ké yòtukuri, ànê ké yòsǎkì, ànê ké kyǎhlo, ànê ké súkúlinó dukù pǐ. 19 Yé kɪ tyínɔno mè dukù pǐ, képah nê-á kal pnénò duke pólle. Képah sɔko, Liyel kɪ me ñ tǒó yé sɔko. 20 Ayáh yí nónóne n yah n kǒ ànê áyáh me nónó tyíle n sò, Liyel ye kɪ fǎ séle ále n kǒ gbímegbí, fǒó kɪ kah mó níte, ñ tǎpnénò gbò yò nê-á me tǒle n pɪ ápi sɔko. 21 Yesu Krista gbò yò, gbílkinó ne n sah Liyel yò à wil Yesu yò sǎpú tǐnkí tyí, kno kno pól sɔko tyé tyéni kǎne. Amiina.

4

Yesu yò sǎpú yégbéke pínóle núkúle

1 Nmo nê-á me wòkònpèkè sɔko Tǎ ñgbǎ tǒ yinne, mé yéle n ni yépi nónó-á Liyel ye, ne yé yé minne n pɪ à yíne ñ yénó mǎne. 2 Yé pɪ gblóy tíkínmɔpule, ànê nǎpír névyele, ànê sómnó pípúle. Yé wǎne n n tǎ tyínɔno sɔko. 3 Yáh me yèvinì nê sɔko wǎ tyí, képah gbò yò, yé gbah n tǎ yé wró kwrónmɔno tǎ n sah Liyel Mirki-á nǎne yé kǒ. 4 Yé pól pɪ wil gbǎnsé núkú Krista gbò yò, ànê Liyel Mirki núkú ye me. Liyel yé ye tǒle kwáh núkú yinne ne yé yé gbò sah ké yò. 5 Tǎ ñgbǎ núkú ye me, ànê Liyel yò sǎnó núkúle, ànê ni sɔko wèlnwǐkínó núkúle. 6 Liyel núkú ye me. No pól Sú ye ñne. N tǒrí me no pól yò. A me tǒle n pɪ no pól sɔko. A me ténòle no pól sɔko. 7 Nte á nénúkú núkú pól ye Liyel yòbènorɪ wǎ à yíne Krista-á me ké tyí ne pé kéle á kǒ sǒ. 8 Kè me wǎrkínsǎhnóle Liyel wey sébéy sɔko ne:

«Wǎh dɔko yuku yînyò sǎ,
à sɔko wòkònpèkè sɔko névyele.
A tǎpnénò yí névyé kǒ.»

9 Nte kwáh nê me pè n ye yînyò dókónyukunole wé? Képah ye n wǎkɪ ne wǎh sǒ tiki yuku sétáh sǒwǎh to sɔko. 10 Nê-á tiki pɔ, ñmɔ ó ye tǒ dɔko yuku yînyò léyy tǎ-nsah sɔko, kɪ kèkǒyó pól yuku. 11 Nmo Krista ye kǒ névyele tǎpnénò duke dukele. A túkú pɪ ñ tǎntǒ névyele, té túkú pɪ Liyel tǎntǒ syínyopule, té túkú pɪ Nìvinì tir yónkǒpule, té túkú pɪ kwópúle. 12 Sǎ ye à vi mó Liyel nole pé kǒ pé kɪ ñ tǒ pɪ dal mó, wǎn kǒ kè kɪ n mó Krista yò sǎpú yò. 13 Kǎh pɪ sǎ, Liyel yò sǎnó kɪ á pól wró kwrɔ mó pɪ núkúle, té á kɪ Liyel Pídí pǐ té kɪ yuku yahle Liyel wǎkì kóló sɔko fǒó kɪ pɔ pɪ Krista tyí kǒle. 14 Képah sɔko, á náh tǒ n pɪ n tǎ n pɪ wǎnpǐle nónó-á kwónó kétúkúni pípú ànê pé névyé vǐntǎno kɪ ále n tǒko n fi n kǒ yǎhkí tyí kǒle, kɪ á mó pǐlkinó wǎkì yò. 15 Nte áyáh kɪ gbile n yo tyínɔno sɔko, á kɪ yah yúkúnó wǎ tyí pól sɔko kɪ n no n de Kristale ñmɔ nê-á yòle. 16 Nmo gbò yò ye wil gbǎnsé tǎntǎn pólle núkúle. Gbèl tél-ítǎn gbò yò ye wil gbǎnsé tǎntǎn pól

wě tē yīn sah. Káh pı sē, wil tãntãn pól-à tôle n pı káh yīne sō, wãn kı n mō wil gběnsē yō, kè kı n yuku yahle tyínɔnɔ soko.

Min pı dükù kėsánne Krista yō sēnó soko

¹⁷ Nê-á mé n gbah n yo yé tyí Tē nğbē wěkì soko, kè we yò: Yé káh tō yé minne n pı Liyel pí-ńkē névye tyí kōle, pépi nónó-á pé lékám pé yahle n tē n mō yōre kē tyi soko. ¹⁸ Pé lékám me fókóntünole. Liyel-á min nēne n kō, kè náh me pé tyí. Képah ye pé pı yah wé-ńkēpú ànê kùkùtáhkì névyele. ¹⁹ Pé pı sen pí-ńkēpúle, pé náh n fyáh. Tē pé pı prònpıbıle à tyítúkúnì duke pólle n pı yīn kēne. ²⁰ Nte yépi tē wole, séntē náh ye pı Kristale dé. ²¹ Mé sē ké yō ne n tyí dükù pól-á yo yé tyí. Tē gbı nê-á me n tyí soko, yé kwónó we ké to yō. ²² Yáh sō me dükù nēne nğbōle, yé yīne yè képah milki. Yé yé náh vi yé pı dükù kedyáh kō, képah nê-á sōnɔ túkúnıne n mō yé soko, nónó-á yé tyile n yıki. ²³ Liyel Mirki-á lékám nēne yé kō, yé ye kè yé vi mō. ²⁴ Yé vi mō ne n pı pı dükù kėsánne à yīne Liyel-á me ké tyí sō, yé mó ne n me tómm ànê yályál liyel yah gbı wěkì kóló gbò yō. ²⁵ Képah yīnne, yé mìnì yónó yal n mō, yé mó gbıle n yo wē tyí. Yé náh we di, wil gběnsē núkú tãntãn ye á pólle. ²⁶ Yé foko-à vyáh yé káh tyípékè pı. Gbíyí náh yīne kè pɔ de yé mó ne n me fókònyáhnì soko sē. ²⁷ Yé káh yé mō n tē tē wěkì yó nítē yıki mō sétãn yòtē kō. ²⁸ Névi nê-à sō me yıbele n yı, tē kè yal mō, à mó n gbłöy kō tôle n pı n gbãnne yínvı kēne, à fē kwáh we à névi yó to yohnı n mō nê-á me yãm neyne. ²⁹ Wèntükù yó nítē náh yīne kè ne n wil yé vyáh soko. Yé wènpèplo óle n wekı nónó-á kı fē névye yohnı mō, ànê nónó-á kı fē pèpɔrı pı sé nòhpú tyí. ³⁰ Liyel Mirki me yé soko kètònpókó sō yé wil tyí, yé káh yèkwɔrile n mō ké soko. Yé náh we di, képah gbò yō soko ye yé sē yíí ké yō ne sō yó-á me n pi, Liyel-á kı yé pwah mō n pi pnépné. ³¹ Yé káh yrɔle n tē n sah yé fókɔnı soko. Yé fókònyáhnì, ànê mál, ànê wey sòhsòh, ànê gbyɔ yal n mō, à tahlı népékè pínó duke pól tyí. ³² Yé pı négbłóle, yé tyí mó ne n me nónóle wē tyí. Yé ne n yō n mō wēne n kō, sō-á Liyel yō mō yé kō Krista gbò yō.

5

Kyòò soko kólóle

¹ Yáh pı Liyel wènpıle nónó tyí-á nɔ n tyí sē, képah ye yé ñmole n yah n pı. ² Yé ye yé tyí nɔ wē tyí, sō-á á pól tyí nɔ Krista tyí, tē à me n gbłöyne Liyel kō ápi yīnne à pı sárkále, nê-á me n pō sírr tē ké tyí me nɔ Liyel tyí. ³ Yé pı Liyel nolē, képah ye fòfíkì, ànê pròprò pínó duke pól, à tahlı yísesúkú tyí, sépi soko yó nítē pínó tyí náh yīne kè ne n nohnı yé wró soko. ⁴ Sen pí-ńkē welo, ànê wèntükúnì, ànê nēwãn welo to náh yīne se ne n wil yé vyēy soko. Nte pèpɔrı pínó wey ye yé yīne yè Liyelle n kō. ⁵ Yé yīne yè kè pı yíí ne prònpıbı, ànê nónó-á me sílkínóle Liyel yah, ànê yísesúkú névyele, pé soko yó nítē náh n de n pi Krista tōrı ànê Liyel tōrı soko. Yísesúkú pínóle, sáh fálnó dükù yó ye kèle. ⁶ Yé káh ye ñnı yó nítē kō à pɔ yé pilkì n sōnɔ prènnıne. Sépi dükù pínó ye ńkēne n pɔ Liyel kō

ă fôhnó sah ñ tyí yáhlepú yô. ⁷ Képah ye, yé káh ne pí n soh péle pólle. ⁸ Yé lésô me fěntú soko ñgbòle. Nte núkúnúkú yé me kyòo soko yé wró kwrónmòno gbò yô Tě ñgběne. Kyòo soko névyé-á n pí sô, yé to ne n pí sě. ⁹ Yé náh we di, kyòo soko kóló ye n pò n pò pèpòri pínóle, ànê gbí wěkì kólóle, ànê gbí yónóle. ¹⁰ Nê tyí-á no Tě ñgbě tyí, yé gbah tě kéle n pne. ¹¹ Yé káh fěntú soko tyile n pí. Yôre náh me sé tyí. Nte yé sé gbîne n wò. ¹² Tyi nónó-á kéne névyé me n wòbi n pí, sé tyí yáhnó ñtě me senne. ¹³ Nte tyi nónó gbí-à wò, sépi n ne n me kyòo. ¹⁴ Yé náh we di, tyi nónó gbí-à wò, sé dukù n ne n pne. Képah ye, kè me yónóle ne:

«Áwò nê-á me n dò, dò n yuku.

Yuku n wil lékyí wró,

Krista kí kyòo mò á tyí.»

¹⁵ Yé yé pí dukùle n kyòmí palle. Yé káh ne n pí yí pí-ńkê névyé tyí kòle, yé ne n pí yí pípú tyí kòle, ¹⁶ nónó-á tir nê pínó yòbèno-à fyò we pé tyí, pè kè pí. Yé náh we di, gbí nê soko-á ále, kè náh me palle. ¹⁷ Képah ye, yé káh pí lékám kě névyéle, ñte Tě ñgbě dyò yíí tě-á nêne, yé gbah n tě képahle n pne. ¹⁸ Yé káh tó wò kè yé tě, képah névi tyíle n yúkí. Yé ye Liyel Mirki yé tokò. ¹⁹ Yé sórèle n mò wě soko yìgbìnì soko yè Tě ñgbě n gbilkí, yè mó yìle n gbí ñ tyí ñ Mirki-á nónó dahbí yé soko. Yé yìle n gbí yè Tě ñgběne n gbilkí yé nno pólle. ²⁰ Gbímegbí ànê tyi tyi pól soko, yé ne n wekú Sú Liyel tyí á Tě ñgbě Yesu Krista yìn yò.

Pebi ànê pé syó-á yíne pè tě sô wě tyí

²¹ Yépi nónó-á pí Krista yah tíkí pípúle, yé ne n sah wě tyí yô soko. ²² Syó, yé ne n sah yé pebi tyí yô, sô-á yé n sah Tě ñgbě tyí yô. ²³ Yé náh we di, dí ye sê yòtěne sô-á Kristale ñ yô sěpú ñnkì yòtěne, pépi nónó-á ñ wil gběnsèle té à me pí pé pwáhnmo-òle. ²⁴ Syó yíne pè ne n sah pé pebi tyí yô tyi tyi pól soko, sô-á Krista yô sěpú ñnkì n sah ñ tyí yô. ²⁵ Pebi, yé ye yé syó tyí no yé tyí, Krista yô sěpú ñnkì tyí-á no sô ñ tyí, fóó à ñ min kò pé yinne. ²⁶ Sě ye sô à me ké tyí ne pé pé yô sěpú ñnkì pí yályál Liyel yah, ni soko wèlnwìlkínò soko ànê Liyel wey gbò yô. ²⁷ A sò me ké tyí ne pè pò pé yah soko yályál syii kěne, ànê ñkìli-ńsah kěne, ànê yíkí-ńsah kěne, ànê wényo-ńsah kěne pé tyí. ²⁸ Sě ye pebi to yíne pé syó tyí no pé tyí pé gblóy wil gběnsé tyí-á no sô pé tyí. Névi nê kyí tyí-à no ñ tyí, ñ gblóy tyí ye no ñ tyí. ²⁹ Yé náh we di, ñnì yó ñtě wil gběnsé kó náh ñne n tě dò, tě n pyé kéle n pu ríkě; ñ té kè tó n sah n tě sô-á Krista tó sah tě ñ yô sěpú ñnkìle, ³⁰ képah nê-á ápile. ³¹ Képah ye, dí kí yal ñ sú ànê ñ yú tnó, té kí kwro mò ñ kyule, pé ními kí pí wil gběnsé núkúle.* ³² Sèññ sò tir ñgbě ye kéle. Té ñmo kéle n yo ne káh me ké yah mò Krista ànê ñ yô sěpú ñnkì tyí. ³³ Nte kè me ké yah mò yépi to tyí. Yé nénúkú núkú pól syó tyí yíne kè no yé tyí yé gblóy sô, syó nénúkú núkú pól mó yòyenne n sah pé pebi yô.

6

Wěnpì ànê pé dúbìpú wě tě dukùle

* 5:31 5.31 Yah n te Yenesi 2.24.

1 Wẽnpi, yé ne n sah yé dúbípú tyí yõ Tẽ ñgbẽ wẽkì kóló soko. Képah ye ple. 2 Yõyenne n sah á sú ànê á yú yõ. Képah ye tir kònsàhnó gbenne, vyãh kónóle tàhlinóle ké tyí ne: 3 Wãh képah pı, wãh kı me nivini soko té kı min sêkì we sétáh yõ soko.* 4 Dúbípú, yépi to káh yèkworule n mo yé wẽnpi soko. A yĩne Tẽ ñgbẽ wẽkile, yé péle n pu, yé mó kwónó pèpeyne péle n kō, yé mó péle n vi n mo palle.

Yõbi ànê pé nátãm wẽ tẽ òkùlè

5 Yõbi, yé nátãm nóno-á sétáh mè yõ soko, yé ne n sah pé tyí yõ tíkì ànê wilsyahrile ké soko. Yé kéle n pı yáryár dáhbí-ńkène ké soko Krista tyí sõ yé n pı kéle. 6 Kè káh pı á kı ne pãh yéle n kyomı képah yĩn sõ yé n pı kéle, á kı ne névi dyo yú tẽ sõ yé n yah kō pí-ńsahle dé. Yé kéle n pı Krista yõbi sõ yéle, yé Liyel dyo yú tẽne n pı yé nno pólle. 7 Yé tòle n pı pé tyí yé nno pólle, á kı ne Tẽ ñgbẽ tyí sõ yé n pı kéle, kè káh ne n me névi tyí sõ yé n pı kéle. 8 Yé yé dyo sah ne n kwne ne yé nénúkù núkú pólle, nê-à kı sõ me yõle ò, nê nãh me yõle ò, tẽ-á kı ñ tò pínó lédyáhní we n pı Tẽ ñgbẽ tyí. 9 Yépi nóno-á yõbi nátãmne, yépi to sèntène n pı pé tyí. Yé káh dirile n kō pé yõ soko. Yé pı ne yépi ò, pépi ò, yé pól tyí yõtè yó-á me yĩnyõ soko, nê-á à nãh ñni yó ńtène n toko n pı fõnfó ñ ní-óle.

Liyel yõ sè-ò méfwóyile

10 Ké tyé-ńsah, yé ye yé tãhkì ne n wil Tẽ ñgbẽ tẽnpnèno ñgbẽ tyí. 11 Yé Liyel méfwó yí toko, sõnko yé tẽ we sétó yĩnvı tyi yah kō. 12 Yé nãh we di, ápi mékì nãh me ké yah mo névye tyí dé. Nte káh me ké yah mo nóno tyí pépi ye pı, yõtãmne, ànê tãhkinóle, ànê névye fnèpu nóno-á me tòle n pı kèkõyó fèntú mè soko, ànê pèkè pı pı mréy nóno-á me tòle n pı yĩnyõ. 13 Képah ye, yé Liyel méfwóyí toko, sõnko yõhnpèkè sò-à pɔ, yé tẽ n we sépe fwo. Képah-à pı yé kı yĩn gbãhkì núkú yõ. 14 Yé ne n me yé gblõy vi n sah. Yé ye gbı yónó pı syĩ kòle yé tyí, gbı wẽkì kóló mó pı vyorı fwòmounne yé tyí. 15 Nivini tir nê-á yèvinunne n kō, ké yónó dékè ne me yé soko yé gbyèh soko lékyèh tyí kòle. 16 Yé Liyel yõ sèno tẽ n yĩn mèmèkì swãhkì sõ yé gbãh soko gbĩmegbí, yé fẽ pèkè pí-ò pnépèl pól swah kéle. 17 Yé pwãhnmõno fẽ n syi á kı ne vyorı gbétú sõ yé kwĩnki, yé mó Liyel wey fẽ n syi kèkirkì sõ Liyel Mirki-á nê kō. 18 Yé ye yé Liyel nínó ànê yé Liyel fálnó duke pól ne n pı Liyel Mirki yah ténó soko gbĩmegbí. Yé gbah tẽ ne n yuku yahle képah soko. Yé Liyelle n ni Yesu yõ sèpú ùnkì pól tyí. 19 Yé nírile n pı ńmo to tyí, sõnko Liyel welo pèplo dahbı ní vyãh soko mãh n wekì gbĩ nène, mè n tẽ n we nısãh we mè tyípille n yo n wah nóno-á me Nivini tir soko. 20 Kéne Nivini tir yah yuku yĩn ye kárnne mónóle ní gbãh tyí wòkònpèkè soko yò. Yé nírile n pı ní tyí ní kō mè tẽ n we kéle n yo nısãhle kãh yĩne sõ.

Wey téyne

21 Mé me ké tyí ne yépi to pĩ ní tyí-á me òkù nène, ànê tir nê-á mé me n pı. Á yúnpı Tisyiki nê-á ní nénóníne, té me tòle n pı palle Tẽ ñgbẽ tyí,

* 6:3 6.3 Yah n te Yálnó 20.12.

̀nmo kɩ pɔ nɩ tyɩ kɛ̀d̀uk̀u pól yo yé tyɩ. ²² Nmo ye we te n tekɩ n mo ̀nne yé tyɩ ne à kyɩ á tyɩ kɛ̀d̀uk̀u yo yé syah à mó yé nɩ sũ.

²³ Mé kéle n yah n kɔ́ á Sú Liyel ànê Tẽ̀ ̀ngbẽ̀ Yesu Krista tyɩ ne pè yèvinɩ, ànê tyɩnɔnɔ, ànê Liyel yõ sɛ́nóle á yúnpyé pól kɔ́. ²⁴ A Tẽ̀ ̀ngbẽ̀ Yesu Krista tyɩ-á me nónóle nónó pól tyɩ tyétyéni kɛ́ne, mé kéle n yah n kɔ́ Liyel tyɩ ne à yò̀bènɔri pi pé tyɩ.

Pole sébéy tékínmɔnɔle Filipi tãn tyí

Tyàh-nsah wey

¹ Nmo Pole ànê Timotele, ápi nónó-á Yesu Krista tɔ̀npɔ̀bɔ̀le, ápi ye n teki n mo sébéyne Yesu Krista yɔ̀ sépú pól tyí Filipi kwil sɔ̀kɔ̀, pépi nónó sɔ̀kɔ̀ yísyó-á yah tɛ̀pú ànê yòhnɔ̀nɔ̀pɔ̀pɔ̀le, nónó-á yáhnɔ̀tɔ̀kɔ̀nsáhnóle. ² Á kéle n yah n kɔ̀ Sú Liyel ànê Tɛ̀ ñgbɛ́ Yesu Krista tyí ne, pè yò̀bè̀nɔ̀rɔ̀ ànê yè̀vɔ̀nɔ̀ne yé kɔ̀.

Pole-á nírí nêne n pi Filipi kwil Yesu yò̀ sépú tyí

³ Gbímeghí máh sɔ̀ yé tyí sɔ̀kɔ̀, mɛ̀ n weki Liyel tyí. ⁴ Gbímeghí mɛ̀ níríle n pi yé pól tyí nìvìnì sɔ̀kɔ̀, ⁵ yáh sɔ̀npɔ̀le pi nmo yòhnɔ̀nɔ̀pɔ̀pɔ̀le Nìvìnì tir yónó sɔ̀kɔ̀, à tɔ̀kɔ̀ ké tyah sɔ̀ duku tyí, pópó à pɔ̀ syɔ̀ nùkúnúkú tyí. ⁶ N sɛ̀nyĩnɔ̀ me ké yò̀ sɔ̀kɔ̀ ne, Liyel nê-á tyah tɔ̀ pèpɛy mènɛ yé nno sɔ̀kɔ̀, wáh kɔ̀ yò̀ sɔ̀kɔ̀ kɔ̀ kéle n tɔ̀ n sah n pi, pópó kɔ̀ pɔ̀ syɔ̀ ké pɔ̀ntɛnɔ̀ tyí Yesu Krista syɔ̀ n pɔ̀ sòle. ⁷ Yé tyí nɔ̀ yíí ní tyí. Képah ye, ké yah ye yé pól tyí sɔ̀nɔ̀le ní sɔ̀kɔ̀ sɛ̀ntɛne. Yépi tɔ̀ vyàh me yò̀bè̀nɔ̀rɔ̀ mɛ̀ tyí sɔ̀kɔ̀, Liyel-á nêne n pi ní tyí wò̀kɔ̀npèkè sɔ̀kɔ̀, ànê máh sɔ̀ me Nìvìnì tɔ̀rle n yo n wah gbí nêne, à kéle n wèkɔ̀ ne gbɔ̀-á kéle. ⁸ Liyel ye nmo tãrfyòle ne, Yesu Krista tyínɔ̀nɔ̀ nê-á me nmo sɔ̀kɔ̀, képah-á ní nɔ̀ kɔ̀ kè n yɔ̀rɔ̀ yé tyíle.

⁹ Máh me Liyelle n ni yé tyí tir nê tyí sɔ̀kɔ̀, képah ye yò̀ ne: Tyínɔ̀nɔ̀ nê-á me yé sɔ̀kɔ̀, kè ne n yuku yahle, yé kɔ̀ yé pi lékám névyele, ànê yí pípúle. ¹⁰ Képah sɔ̀kɔ̀, tyi nónó-á yĩne kal, yé kɔ̀ sépɔ̀le n yah n tɔ̀kɔ̀ n pne. Képah-à pi, yé kɔ̀ me yályál wényo-nsah kɛ̀ne yé tyí Krista syɔ̀ n pɔ̀ sòle. ¹¹ Képah sɔ̀kɔ̀, yé kɔ̀ tyí pólle n pi gbɔ̀ wèkɔ̀ yò̀ Yesu Krista gbò yò̀, Liyel yĩn kɔ̀ kè kɔ̀ pi gblò, té kɔ̀ n gbilki.

Nìvìnì tir yónó yah yúkúnóle

¹² N yúnpyé, mé me ké tyí ne yé pĩ ne, tir nê-á nmo yĩni tɛ̀, káh yòhnɔ̀nɔ̀pɔ̀pɔ̀le pi Nìvìnì tir yónó yah yúkúnó sɔ̀kɔ̀. ¹³ Yé náh we di, yò̀tɛ̀ dí tɔ̀rí kéte nê sɔ̀kɔ̀-á ñne wò̀kɔ̀npèkè sɔ̀kɔ̀, nɛ̀npó tãn pól ànê no téló pól pĩ ne, Krista tɔ̀ yĩn-á ñne wò̀kɔ̀npèkè sɔ̀kɔ̀. ¹⁴ N yúnpyé-á nmo we wò̀kɔ̀npèkè sɔ̀kɔ̀ sɛ̀, wán mo pé kan Tɛ̀ ñgbɛ́ yò̀ sɛ̀nó yò̀. Káh pi sɛ̀, pé nɔ̀ tɔ̀ gbah syàh, pè Liyel weyɛne n yo tíkí kɛ̀ne. ¹⁵ Gbɔ̀ tɛ̀ wɔ̀ ye, tókú me nmo dɔ̀ yò̀ yĩnne Krista tyíle n yo à pé gblòyɛne n tɔ̀kɔ̀ n pi fónfó nmo. Nte tókú tɛ̀ wɔ̀ me kéle n yo sɔ̀nɔ̀ pèplɔ̀le pé sɔ̀kɔ̀. ¹⁶ Tyínɔ̀nɔ̀ sɔ̀kɔ̀ ye pépi n pi képahle. Pè pĩ ne Nìvìnì tir gbɔ̀ yo n wah yĩn-á ñne ásò. ¹⁷ Nte nónó tɛ̀ wɔ̀-á Krista tyíle n yo à nmole n fwo, pépi sɔ̀nɔ̀ náh me ple. Pè me n sò ne páh kɔ̀ wán mo n pi nmo wò̀kɔ̀npèkè sɔ̀kɔ̀ dénó yèvyàhrɔ̀ yò̀. ¹⁸⁻¹⁹ Nte képah náh me tir yóle nmo tyí. Kè sɔ̀ pi sɔ̀nɔ̀ tókú sɔ̀kɔ̀ ò, kè sɔ̀ pi sɔ̀nɔ̀ pèpɛy sɔ̀kɔ̀ ò, Krista tyí tɛ̀ wɔ̀ me n yo. Képah ye, kè me nìvìnìne nmo tyí.

Té nmo pĩ ne yépi nírí ànê Yesu Krista Mirki yòhnɔ̀nɔ̀pɔ̀pɔ̀le gbò yò̀, yí mɛ̀-á me n pi nmo pwáhnɔ̀nɔ̀pɔ̀pɔ̀le wèkɔ̀ yò̀. Képah ye, ní nɔ̀ kɔ̀ tɔ̀ n vɔ̀ n yuku n pi yahle. ²⁰ Máh me nê syikɔ̀ tɛ̀ kègbɔ̀le, té ní gbò sáhnó me ké yò̀, képah

ye ne, sen káh n tē n tyípíní yó ntē soko pólle. Nmò sēnyīno me ké yō soko núkúnúkú ànê gbímegbí ne, máh se wū min soko ò, máh se ku ò, képah-á kɪ Kristale n gbilki. ²¹ Yé náh we di, nímò ménó yōle min soko, Krista gbilki yīn ye. Té kúnóle, yōre wénó ye kéle nímò tyí. ²² Nte min soko tēnó-à kɪ nímò kō mé fē tō we n pɪ n pi yōre-á me nê tyí, mé yīne mè nê tē yah n tɔko wé? ²³ Nmò me tòtò sōno soko. Mé me ké tyí ne mé yal kèkōyó mè soko mé n kyɪ n tē Kristale, képah tyí me kal ní tyí. ²⁴ Nte ní tēnóle min soko, yō me képah tyí kal yépi yīnne. ²⁵ N sēnó me ké yō, ànê mé pī ne máh kɪ wū, kɪ n tē n pi yé pólle, yé yah yuku yīn ànê yé nìvìnì we yīnne Liyel yō sēnó soko. ²⁶ Képah soko, nímò syinponole yé tñó, kè kɪ yé kō yé kɪ Yesu Kristale n gbah n gbilki.

²⁷ Nê tē-á tah kal, yé yé minne n pɪ à yīne Krista Nìvìnì tir yónóle. Képah soko, máh kɪ sō pɔ wil yé tyí ò, máh kɪ sō pɔ n wíl-ñkēne yé tyí ò, mé kɪ me yé tyíle n nohnɪ ne yáh me su yīn gbáhkì núkú yō sōno núkúle yé soko, té me so wē tyí à gbah tē Nìvìnì tir yō sēnó yah yúkúnó tyí soko. ²⁸ Yé káh ye yé sépébi kō pè yé wore tir yó ntē soko. Képah soko ye pè kɪ pī ne pé tyí ykɪ ykɪ wēkì yō-á péle, té yépi-á me pwáhnmono wēkì yō. Liyel ye n pɪ sépi pólle. ²⁹ Yé náh we di, Liyel ye yòbènorɪ pɪ yé tyí yé kō yé pɪ Krista yō sépúle. Té kè náh yīn n yō sēnó ó tyí dé, yé kɪ tō yèvyáhrɪ tɔ we n pɪ n pi nímò yīnne. ³⁰ Yépi ye me mékìle n fwo Nìvìnì tir yah yúkúnó tyí soko nímò tyí kōle, sō-á lésó yé ní we mé me ké mékìle n fwo. Té nímò me yō soko sē kéle. Yépi ntē pínó me ké soko ó.

2

Krista gblǒy tìkìnmɔnole ànê n né-ñgbē dùkùle

¹ Yé wró kwrónmɔnole Kristale, kè me sórèle n mɔ yé soko. N tyínono nê-á yé soko, kè me yé nnole n sū. Yé wró me kwrónmɔnole Liyel Mirkile. Yé me wē yāmnne n yah, té me pèpɔrɪle n pɪ wē tyí. ² Káh pɪ sē, núkúnúkú tēne, yé ne n sah núkú yō. Tyínono dùkú núkú yīne kè ne n me yé soko, yé mó yé fɔko táh ànê yé sōno pɪ núkúle. Yáh képah pɪ, nìvìnì ye yé kɪ mɔ yīi nímò soko. ³ Yé káh tir yó ntēne n pɪ wē fwónó soko. Yé káh yé gblǒyne n wēkɪ. Yé yé gblǒyne n tiki n mɔ, yé mó no tēlólé n tɔko n pɪ fónfó yé gblǒyne. ⁴ Yé soko yó ntē káh ne n yah n yēngbē tyi ó tyí dé, yé ne n sō n kal no tēló tyí soko.

⁵ Sōno nê dùkù-á sò me Yesu Krista soko, yé ye kéne sōno dùkù nê me yépi tɔ soko.

⁶ Nmò me núkúle Liyelle,

té nê-á yīne ñne, à náh sò me kéle n yah n kō káhkáh.

⁷ Nte à sépi pól we ye

té n gblǒy pɪ yōle,

à n gblǒy pɪ névile.

No pól sò ñne n pne névile.

⁸ A n gblǒy tiki mɔ

à n sah Liyel tyí yō,

à syi pɔ dahɪ yō kū ku.

⁹ Képah ye, Liyel me nímò dɔko sah kal no pólle,

té yín-ńsah ñgběne à kǒ kal no téló pólle.

¹⁰ Képah sɔkɔ, yí nónó pól-á me yínyǒ sɔkɔ, ànê sétáh yǒ, ànê lékókwl,

sé pól kɪ sé gbètukunɔ di Yesu yah sɔkɔ,*

¹¹ té kɪ n yo ne Yesu Krista-á TÈ NGBĚNE, Sú Liyel yín kǒ kè kɪ n gbilki.

Yesu yǒ sǎpú-á yĩne pè ne n pɪ sǒ

¹² N nénónó, máh sǒ me yé wró sɔkɔ té yé me n nohnɪ sǒ ní tyí gbímegbí, núkúnúkú mé náh me yé wró, ñte mé kéle n yah n kǒ yé tyí ne yé wǎn mɔ sǎ yé nòhnìnó yǒ. Yáh fyò pwah mɔ, yé tǒle ne n pɪ tíkí ànê wílsyahri sɔkɔ képah yinne. ¹³ Yé náh we di, Liyel ye n dahbí yé sɔkɔ tǒ pínó dékèle à yĩne ñmɔ-á me ké tyí sǒ, ñ té ké pínó ténwɛnɔle yé kǒ yé kéle n pɪ à yĩne ñmɔ-á me ké tyí sǒ. ¹⁴ Yé tyí pólle ne n pɪ wènkyǒ wékí-ńkĕne, ànê yékâb kĕne. ¹⁵ Képah sɔkɔ, yé kɪ pɪ pèkè kĕ névyele, pè náh wényo-ńsah we n pɪ yé tyí. Yé kɪ pɪ Liyel wǎnpìle, lékàh kĕ névyele kèkǒyó névyé wró, pépi nónó-á yínví ànê nǎpél ó pé tǒó. Yépi yĩne yé pɪ kyòole pé tyí, sǒ-á ńwǒ kèpyele kyòo yínyǒ sɔkɔ. ¹⁶ Té wey nê-á minne névyele n kǒ, yé képah yo pé tyí. Képah-à pɪ, kè kɪ pɪ yǒ yǒnóle ñmɔ tyí Krista syɪ n pɔ sǒle. Té kè kɪ tǒ kè wĕkɪ ne máh yévyàhri ànê tǎn nónó pɪ sɔkɔ, sè náh pɪ yǒ kĕne. ¹⁷ Yépi-á yévyàhri nê pɪ Liyel yǒ sǎnó yinne, ñmɔ-à kɪ sǒ me yĩne mè n ko n pɪ sárkále à tahlí képah tyí ò, nìvìnì ye kéle ñmɔ tyí. Té mé me ké nìvìnì sɔkɔ yé tǒle. ¹⁸ Yépi tǒle, yé ne n me nìvìnì sɔkɔ, yé ké nìvìnìne n pɪ ñmɔle wĕ tyí.

Timote ànê Yepafroditi tyípínìne

¹⁹ Ñmɔ gbò sàhnó me TÈ ñgbĕ Yesu yǒ ne máh kɪ Timote tǒ yé tyí kè náh tǒ n mo n pɪ. Képah sɔkɔ, wàh kɪ kyɪ yah yé tyí té ñ syɪ, à kɪ pɔ yé tyí kèdúkú we yo ní syah ní nɪ kǒ kè kɪ de. ²⁰ Yé náh we di, ñmɔ ó me ñmɔ tyí nê nɪ-á me n yɔrɪ yé tyíle ñmɔ tyí kǒle. ²¹ No téló pól tǎ wɔ me n yah pé yǎngbĕ tyí ó tyí, pé dyɔ náh me n kwne Yesu Krista tǒ tyíle. ²² Nte Timotele, yépi nítè pì ne tyípínì sɔkɔ-á à kè wĕkɪ ne, tǒnpɪ pèpey-á péle. A ñ gblǒy kǒ Nìvìnì tir yónó tǒ sɔkɔ ñmɔle wĕ tyí, sǒ-á wǎnpir tǒle n pɪ ñ sú tyí. ²³ Képah ye, ní tyí-à kɪ fyò pɔ sah gbáhkì núkú yǒ, ñmɔ ye mé me n yah ne máh kɪ núkú tǒ yé tyí. ²⁴ N sǎnyĩnɔ me ké yǒ ne TÈ ñgbĕ gbò yǒ, ñmɔ nítè tɔ-á kɪ pɔ yé tinnè kè náh n mo n pɪ.

²⁵ Nte mé kè we, mé yĩne mè ní yúnpɪ Yepafroditi kǒ à ñ syɪ n yuku yé tinnè. N kó-ò ye ñne, tǒ núkú pípú ànê mékì núkú fwópú tǒ ále. Yépi ye ní fyǎhnó we, té à wilki tǒ ní tyí à pɔ ní yohnɪ mɔ. ²⁶ Yé pól we dékè me à tǎ yíí, té yáh noh ñ yónó tyí sɔkɔ, kè me yótókóbìle ñ tyí. ²⁷ Kègbɪ yǒ, à sǒ me n yo. Fárkò fárkò à náhkɪ ku. Nte Liyel me ñ yám yah. Té kè náh pɪ ne ñmɔ ó yám sǒ à yah dé, ñmɔ tɔ yám ye à yah wǎn kǒ kè náh n mo n pɪ ní yèkwɔrɪ yǒ. ²⁸ Képah ye, mé kɪ à kǒ à kɪ ñ syɪ yuku súú yé tinnè, yé kǒ yáh kɪ à we, kè pɪ nìvìnìne yé tyí nítǒ, kwáh mó wilki ñmɔ tɔ yèkwɔrɪ

* 2:10 2.10 - Yah n te Yesayi 45.23.

soko. ²⁹ Képah ye, yé à tẽ ple nìvìnì soko Tẽ ñgbẽ yinne, yé mó sɛnkno névyele ne n sò. ³⁰ Yé náh we di, Krista tò yin ye à ku farki. Yépi-á ne yé ñmo yohnu n mo yi nónóne, té yé náh fẽ n po séle ní kò n pi yé gblɔy, ñmo fẽ syi kú dlo gbal à sè syi po ní kò.

3

Kóló pèpeyne Liyel yah soko

¹ N yúnpyé, yé ne me nìvìnì soko yé wrò kwrónmono yinne Tẽ ñgbẽne. Máh tyi nónó yo soko te yé tyí, kè náh me kwlónóle ní tyí kú t̄ó ní syi sè wárki tekú mo yé tyí. Képah ñtẽ ye kú yépi yohnu mo yéki tẽ wèkì pèpey yò. ² Yé yé gblɔyne n kyomú tontùkù pípúle, kéne pãhlale, pépi nónó kòkè kòno-á wil fí yó ó kámnole. ³ Ké gbi tẽ yò, ápi wo ye kò kòkè pèpeyne, képah nê-á Liyel yin gbilkínóle ñ Mirki gbò yò. Kè me yò yónóle á tyí áyáh we kwrò mo Yesu Kristale té á náh me á gbò sah á gblɔy yò. ⁴ Nnì yó tẽ-á fyò fẽ ñ gbò sah n pi ñ gblɔy yò, gbi kú sò fẽ we ñmo tyí kal tẽne kú ní gbò sah ní gblɔy yò, ⁵ ñmo nê-á kò ní dúbínó sèpin kwartò-ò sòle, té mó t̄ó pí Yisrayel neyne à wil Běnsyame yìkì soko. Yebreke ye ñne, ní dúbípúle Yebreni ye péle. Nsyifuno tyi kònsàhnó wál kópú nónó-á pè n ye Farisi wèkì kópúle, pépi soko ney yó ye sò ñne.* ⁶ Té à yuku gbáhtěno tyí ñinne kéne wál kóló soko, mé sò me Yesu yò sèpú ñnkile n fòh. A t̄ó yuku kéne wál kóló tyí ñinne, ney náh sò fẽ lékähle n kò n pi. ⁷ Nte kéne tyi nónó-á sò me yòre tyile ñmo tyí, núkúnúkú mé me po sè we syíkínó tyile Krista yinne. ⁸⁻⁹ Gbi yò, Tẽ ñgbẽ Yesu Krista wénpino-á pí pèpori ñgbẽ nène ñmo tyí, képah yinne mé me tyi nòpi pólle n yah syíkínó tyile. Mé me ké tyí ne mé pí Krista tyíle, ànê ní wrò mó kwrò mo ñne. Képah ye ní kò mé fẽ syi ní náh vi tyi pól kò, té sé pólle n yah t̄ú yò yì tyí kòle. Mé náh t̄ó me n sò ne tyi kònsàhnó wál kóló-á pí ñne tómm dé. Krista yò sɛnó gbò yò ye mé pí tómm. Liyel ye n pí névile tómm Krista yò sɛnó gbò yò. ¹⁰ Nmo-á me nê tyí képah ye yò ne, mé Krista pí ànê tãhkì nê-á yilki mo ñ lékòle, ànê ní vyáh mó we ñ yevyáhrú pínó soko, mé mó n pí ñ tyí kòle ñ ku dùkù soko. ¹¹ Képah soko, ní sòno kú me ké yò ne ní t̄ó lékò-á kú po n yilki n mo n pi.

¹² Kè náh me á kú ne nê-á mé n yah n kò mé s̄ kè we te, ànê ní tyí s̄ pèkú syi ké yin tyí dé. Nte mé me yò soko ní tólóle ne mé gbah n tẽ mé kè we, képah nê yin-á Krista ní ye pí ñmo ó tyíle. ¹³ J̄ó dé ní yúnpyé, kè náh me á kú ne ñmo s̄ kè we te. Nte nê-á mé me n pí, kè we yò: Tyi nónó-á soko te, m̄ ní d̄yo mo n fwò sépi tyíle, ñ té yah ñn tyíle n yìki. ¹⁴ Mé me n to ké yinne n yìki yòre we yinne Liyel-á ále n ye ne á po nê syi yin̄yò, Yesu Krista gbò yò. ¹⁵ Ápi nónó pól Yesu yò sɛnó-á de yin, s̄ ye á yĩne à ne n sò. Nte sòno káhkì-á kú se me yé soko tir yó tyí soko, Liyel kú t̄ó képah dùkùle yé wèki. ¹⁶ Kàh kú s̄ n pí s̄, áyáh me n kò wèkì nê yò à po syi núkúnúkú tyí, á ye yò soko ne n yuku yahle képah ó yò.

* 3:5 3.5 - Nsyifuno pólle, Yisrayel no ye péle. Yisrayel no pólle mó, Yebreni ye péle.

17 N yǎnpyé, yé nímole n yah n pi. Áyáh pi dùkù nê wêkti, nónó-á me képah wêkile n kò, yé pépile n yah n pi. 18 Mé ye kè yo sòkò tɛ yé tyí gbáhyí náhnáhle, té tǒ me ní syi kéle n yo yé tyí gbní sòkò núkúnúkú ne, Yesu Krista dahni yò kúnó-á nêne n pɛkti, névyé náhnáh pi dùkù-á me kéle n wêkti ne pàh me kéle n fwo. 19 Pépi tyí-á kɛ pɔ n yuki n pi ké tyé-ńsah sòkò. Pé kèkùrn-á pi pé liyelle. Tir nê-á senne pè tǔ n pi, pè n ne me pé gblɔyne n gbiliki képah sòkò. Kèkòyó yí ó tyí-á pépi n ne n sò. 20 Api tǔ wo sú fò me yinyò sòkò, ńyāh sòkò-á á pwáhnmo-ò nê-á Tǔ ńgbě Yesu Kristale, à kɛ n wil n pɔ n pi, áyáh me ñmo nêne n deku. 21 Api wil gběnsé nê-á sohki kěne, à kɛ pɔ kè vi mo pi ñmo wil gběnsé tyí kòle, nê-á gbilkinó me n sah ké yò. N tǔnɛnɛnó gbò yò ye à kɛ pi képahle, nê-á yiyin pól kò sè n sah n tyí yò.

4

1 Képah ye ní yǎnpyé pèplo, yé gbah n tǔ sǔntǔne yè yé sòno sah yí Tǔ ńgbě yò. N nénónó, yé we dékè me ní kah tǔ. Yépi ye ñmo nìvìnì yòle, ànè yépi ye yò ñmo yòle.

Pole-á vǎnmɔno nê kò

2 Mé kéle n yah n kò Yevodi ànè Sētisiyí tyí ne, pè pé wró kwro n mo Tǔ ńgbě wêki kóló sòkò. 3 Té áwo nê-á tǔ nukú pí-ò pèpeyne nímole, mé kéle n yah n kò á tyí ne á Yevodi ànè Sētisiyí yohni n mo pé wró kò kè kwro n mo. Yah, syó yísyó ye péle, nónó-á so mo ñmo tyí á gbah tǔ Nìvìnì tir yah yúkúnó tyí sòkò. Klema to sò me péle, ànè ní tǔ nukú pípú tǔlólé, pépi nónó yni-á me wárkínsàhnóle tyé-ńkè min névyé yni sébey sòkò.

4 Yé ne n me nìvìnì sòkò yé wró kwronmɔno yinne Tǔ ńgběne gbímegbí. Mé kéle n tǔ n yo yé tyí, yé ne n me nìvìnì sòkò. 5 Yé yah, Tǔ ńgbě pónó me yúkey. Yé ye no pól yéle n pne népéplo tyí sòkò. 6 Yé káh n ye yé yáh-ńsah tye tir yó ńtǔne. Té tyi tyi pól sòkò, kwáh nê yétò-á yé tǔ, yé kè ni Liyel tyí níri pínó sòkò, yé mó wɛkti n tyí n pèpɔri pínó yinne. 7 Képah sòkò, n yèvni nê-á kǎn pi névi sònole, képah kɛ yáh-ńsah tyénó yah kò dénóle yé nno ànè yé sòno sòkò, yé wró kwronmɔno gbò yò Yesu Kristale.

8 Nê-á mé kɛ yo yé tyí ké tyé-ńsah sòkò ní yǎnpyé, tyi nónó-á me gblóle, té yíne gbilkinóle, ànè tyi nónó-á me tómtóm té me yályál, ànè tyi nónó tyí-á kɛ fě no névi tyí té à kɛ sè fě syi, ànè tyi nónó-á me tyipénalle té me n mo n kò, yé ye sépi ó ne me yé sòno sòkò. 9 Yáh tyi nónó sáh ñmo tyí, té nónó we tókò ñmo tyí, ànè yáh tyi nónó noh ñmo tyí, té ní we mé me tyi nónóne n pi, yé ne n kò sépi wǎl yò. Képah sòkò, Liyel kɛ me yéle ñmo nê-á yèvnune n kò.

Pole wékinóle Filipi kwil tǎn tyí, pé pèpɔri pínó tyí sòkò

10 Mé nìvìnì ńgbě we Tǔ ńgbě wêki kóló sòkò, yáh sǔnpile tǔ we kè we wêki ńtò ne ní tyí-á me tah yé tyí. N tyí sò me tah yé tyí, ñte yé náh sò me syò-ńsah we à fě kéle ní wêkti. 11 Kè náh pi ne ní fyáhnó sǔ ní kò mé képahle n yo dé. Máh nê sáh képah ye yò ne, kè sǔ dùkù nê óle, kè n ne n me yínénóle ñmo tyí. 12 Mé ní minne n pi n pne yám sòkò, té mó tǔ kéle n pi n pne tahrí sòkò. Tyi pól sòkò ànè duke duke pól sòkò, ñmo n fě ní

minne ne n pi. Kàh se tẽkɪ sɔkɔ ò, kàh se kwɛkɪ sɔkɔ ò, mé ní gblɔy dar mɔ sépi pólle. Mé ní minne n pi n pne tahrɪ sɔkɔ, té mó tɔ kéle n pi n pne fyãhnɔ sɔkɔ. ¹³ Mé kɪ fẽ tyi pól pi Yesu Krista gbò yò, ñmɔ nê-á tãhkɪle ñne n kɔ. ¹⁴ Nte kɛpah fyé yò, yé pi ple gbò dáhbínóle ní tyí ní yèvyãhrɪ gbí sɔkɔ. ¹⁵ Filipi tãn, yépi ñtẽ pínó me ké sɔkɔ ne, Nìvìnì tir yónó tyah gbíne yé ùnne, gbí nê-á sò mé yal Masedonɪ sɔkɔ, à wil yépi tyí sɔkɔ yépi nónó-á pi soh ñmɔle à kwãhle ní kɔ, té kwãh we syi ní tyí, Yesu yò sɛpú ùnkɪ yó ñtẽ náh tɔ kwãhle ní kɔ. ¹⁶ Gbí nê ñtẽ fyé-á sò mé me Tesaloniki kwil sɔkɔ, gbáhyí núkú ó náh yé tekɪ mɔ ní tyí yòhnìnmonɔle. ¹⁷ Kè náh me á kɪ ne mé sɔ me ké tyí ne, yé yìle ne n yí ñne n kɔ dé, ñte mé me ké tyí ne wãn mɔ yé pèpɔrɪ pínó yõre wénó yò. ¹⁸ Yáh yí nónó pól tekɪ mɔ ní tyí, mé sè we syi, kwãh yó ñtẽ náh tɔ me ní tekɪ. Yepafroditi-á fyò pɔ yòhnìnmonɔle ní kɔ, nê-á yé à kɔ ne à pɔ ní kɔ, mé núkú pi kwãh nètẽne. Kéne yòhnìnmonɔ mène, tyípépɛy ye kéle Liyel yah sɔkɔ, wãh nê fẽ syi, té ké tyí nɔ ñ tyí. ¹⁹ Ñmɔ Liyel nê-á tahrɪle ñ tyí tyétyéní kɛ, à kɪ syò Yesu Krista tyí, kɪ yé yétò yí pólle yé kɔ. ²⁰ Gbilkinó ne n sah ápi Sú Liyel yò gbíme gbí. Amiina!

²¹ Yesu Krista yín yò, yé weyne Yesu yò sɛpú nénúkú núkú pól kɔ ní tyí . N yúnpyé Yesu yò sɛpú nónó-á me ñne ásò, pé tɔ n wɛkɪ yé tyí. ²² Yesu yò sɛpú pól n wɛkɪ yé tyí, ké dú dɔkɔ nónó-á me tòle n pi yòtẽ dí Sesar tyí ásò sɔkɔ.

²³ Tẽ ñgbẽ Yesu Krista yòbènɔrɪle ne n pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmɔnɔle Kolosi tãn tyí

Pole wékínóle Kolosi tãn tyí

¹ Nmo Pole nê-á pi Yesu Krista tɛntò névile à yĩne Liyel nìvìnìne, rímo ànê á yũnpi Timote ye ² n tekɩ n mo sébéy mènɛ yépi tyí, yépi nónó-á pi Liyel nolɛ Kolosi kwil sɔko, té pi á yũnpyé Krista yò sɛpú kègblole yé wró kwrónmɔnɔ gbò yò Yesu Kristale. A kéle n yah n kò á Sú Liyel tyí ne, à yòbènɔri pi yé tyí à mó yèvinɛne yé kò.

Pole me weyne Liyelle n kò

³ Liyel nê-á á Tɛ ñgbɛ Yesu Krista Súle, gbímegbí áyâh ñne n ni, à n ne n weki ñ tyí yé tyí sɔko. ⁴ Yesu Krista yò sɛnó nê-á me yé sɔko, ànê ñ yò sɛpú tyínɔnɔ nê-á me yé sɔko, á sé tyí yónó noh. ⁵ Gbi wey nê-á Nìvìnì weyne, ké yínintɛno gbenne yé tyí, kɛpah sɔko ye yé noh kéle ne gbò sàh-nsah yó-á me yé tyí yĩnyò sɔko, té me yé gbò sah ké yò. ⁶ Kéne Nìvìnì tir mè-á yini tɛ yépi tyí gbí nêne, kãh sò me tôle n pi n tò mo kèkôyò tãntàn pól sɔko sò, sɛ kéle yépi to ùnne, à toko sò nê-á yé kè pĩ kègbɩ yò sɔko ne Liyel-á yòbènɔri pi yé tyí. ⁷ Api nénóní Yepafratu nê-á me tò núkúle n pi ápile, ñmo ye kò yéle kwónó mènɛ. Krista tɔnpi négbɩ ye ñne nê-á me tôle n pi yépi tyí. ⁸ Liyel Mirki-á tyínɔnɔ nê dahbi yé sɔko, à ké tyí yo á tyí.

⁹ Kɛpah ye, ápi to-á yé tyí noh sò nêne, à toko lésò tyí, á nãh me yal mo niri pínóle yé tyí. A me kéle n yah n kò Liyel tyí ne à ñ dyo yíine yé wɛki palle, yípi ànê lékám gbò yò nónó-á n wil ñ Mirki tyí. ¹⁰ Kɛpah sɔko, yé ki tɛ we n ko à yĩne Tɛ ñgbɛ wɛkìle, ki ñ dyo yí tyile n pi gbímegbí. Yé ki tyípéplɔ duke pólle n pi, té ki Liyelle n gbah n pĩ n yuku yahle. ¹¹ Á me kéle n yah n kò ñ tyí ne à tãhkìle yé kò tyi tyi pól sɔko, ñ tórí tãhkì gbò yò, sɔnko yé fɛ tyi pólle n sro. ¹² Yé weki Sú Liyel tyí nìvìnìne, ñmo nê-á tɛnwɛnɔle yé kò yé vyãh kò kè we ñ pèpɔri wénó sɔko, wãh kɛpah nê yah sah ñ tórí kyòo sɔko ki névyɛ kò, nónó-á me ñ tyí yò. ¹³ A ye á yori tɛ syi fɛntú tãhkì gbò, té á dah mo ñ nìdè Pídí tórí sɔko. ¹⁴ Kéne Pídí gbò yò ye á pwãhnmɔnɔ we, té á tyípɛl me yò mo á tyí.

Krista ye yiyìn pól Tɛ ñgbɛne

¹⁵ Liyel nê-á à nãh n we yĩne, Krista me ñmo tyí kòle. Nmo ye Liyel Pi gbenne. A me Liyel gbɛnɔnɔ pól yò.

¹⁶ Yé nãh we di, ñmo gbò yò ye yiyìn pól mo.

Kè se yĩnyò sɔko ò, kè se sétáh yò sɔko ò,

kè se yí nónó-á n we yĩne ò, kè se nónó nãh n we yĩne ò,

kè se mréy tãhkínóle ò, kè se névyɛ fnèpule ò, kè se yòtãmnóle ò, kè se tórí yò névyɛle ò,

ñmo gbò yò ye pé pól mo, ànê pé pól me ñmo tyí yò.

¹⁷ Nmo yiyìn pól dyah tɛ,

yiyìn pól me ñmo gbò yò sɔko.

¹⁸ Yesu yô sěpú ònkì yòtě ye òmòle, pépi nóno-á ò wil gběnsêle.

Nmò ye tyàh-nsahle,
 òmò lékó ògbò ye yilki mò,
 sònkò òmò pí gbenne tyi tyi pól sòkò.

¹⁹ Yé nàh we di, kè ye nò Liyel tyí à tě òmò sòkò ò tóó.

²⁰ Té me ké tyí ne pé nénye ànê yíyìn pól wró tó sah péwò Liyelle, Krista gbò yò.

Liyel Pídí mè kúnòle dahni yò, kẹpah gbò yò ye yèwini we Liyel ànê no pól wró

sétáh yò ànê yínyò sòkò.

²¹ Ngbòle, yépi tò wró lésò me gbékínòle Liyelle. Sépérí lésò me yé wró ònne yé sòno tókúni ànê yé tyítókúni pínó yinne. ²² Nte nukúnúkú, ò Pídí-á wil gběnsê sòkò kú nê ku, kẹpah gbò yò ye Liyel yé wró kwrò mò ò gblòyne, ne yé pò yin péwò yah sòkò yályál pèkè kène, ànê wényo-ńsah kène yé tyí.

²³ Nte yé yíne yè Liyel yò sěno tě yin gbáhngbáh, yé yin dukù mó ne n me palle. Yé gbò sàhnó-á me nê yò à tókò yé Nìvìnì tir noh sò dukù tyí, yé káh pò gbe mò kéle. Kéne Nìvìnì tir ye yo kékòyó nénye pól tyí, kẹpah nê tó sòkò-á òmò Polle.

Pole-á Liyel tò pí yèvyàhrile dukù nêne

²⁴ Máh me yèvyàhrì nêne n pí yépi yinne, nukúnúkú mé me kẹpah nìvìnì sòkò. Yé nàh we di, òmò me ní gblòy kò à Krista yèvyàhrì tẹy tókò n pí ò yò sěpú ònkì yinne, pépi nóno-á ò wil gběnsêle. ²⁵ Nmò pí tònpile yépi Yesu yò sěpú ònkì tyí à yíne Liyel-á tò mè dahbi sò ní gbò yé yinne. A kè dahbi ní gbò ne mé pé wey pól yo, ²⁶ kẹpah nê-á pí Liyel sẹfin sò tirlè, nê-á à me no pól wòbi sah kéle ògbò dukùle, té me kéle Yesu yò sěpú ònkì wò wẹki nukúnúkú. ²⁷ Yòre ògbè ànê tórí nê-á me sẹfin sò tir mè sòkò, nénye tyí nóno nàh pí Nsyifunòle, kẹpah ye sò Liyel me ké tyí ne pé wẹki. Sẹfin sò tir mè we yò: «Kristale yé wró sòkò, yé gbò sàhnó kú me Liyel tórí wénó yò òmò gbò yò.» ²⁸ Nmò tyí ye á me n yo no pól tyí, té me ké gbáhdyàhle n di n sah nénúkú nukú pól tyí, té me nénúkú nukú pólle n kwò yípí duke pól sòkò, sònkò no pól Yesu yò sěno de yin pé wró kwrónmòno gbò yò Kristale. ²⁹ Kẹpah yin ye mé me tólè n pí, me ní tah sah syikey sòkò Krista táhki gbò yò, nê-á me tólè n pí yí òmò sòkò.

2

¹ Mé me ké tyí ne yé pí ne máh me mèkì ògbène n fwo yépi ànê Lawodise tãn yinne, à tahlì nóno òtě tò pól-á pé nàh ní we yah yíne. ² Mé me ké tyí ne ònsàh we pé sòkò, pé mó pí nukúle tyínòno sòkò, lékãm mó ne me yí pé sòkò. Kẹpah sòkò, pé kú Liyel tir wòbinsàhnó pí, nê-á pí Kristale. ³ Yòre nê-á yípí ànê pnénó sòkò, ké pól me wòbinòle òmò sòkò. ⁴ Mé tir mène n yo yé tyí sònkò ònì yó òtě káh n pò yé pilki vyáhsesyíri sòkò. ⁵ Gbi ye, òmò tẹ wò nàh me yéle fí nukú sòkò ó, òte mé me yéle sòno sòkò. N ni

me vínóle yéle, máh kè we ye me ye tah sah té me Krista yõ sě́nó koh tē yīn gbāhngbāh.

Min pínóle Krista gbò yõ

⁶ Yáh fyò kè fē syi ne ye Tē ńgbē-á Yesu Kristale, ye ye minne n pi ye wró kwrónmṁṁo soko ñmòle. ⁷ Yesu yõ sě́nó nê-á me ye soko, ye ye ké yāhñi ne n me dnyĩnole ñ soko, ye mó ye min pólle n pi ñmò tyí yõ. Ye ne me sũnyĩnole Yesu yõ sě́nó soko sɔ-á pè ye kwò kéle, ye mó pi Liyel pèpõri pĩpũ ńgbnole. ⁸ Ye ye gblõyne n kyõmũ sõnko ññi yó ñtē káh n pò tyídí ànê kèkõyó tyi tokò à ye pilki tē min tĩyle, ñ névi yõtāhsyi lékāmne. Sè nah me wēkì nùkú yõ Krista tyile. ⁹ Ye nah we di, Liyel me tēnóle Krista soko ñ tɔ́. ¹⁰ Yiyĩn pól me yépi tyí ñmò gbò yõ. Nmò ye yõtõrĩ ànê tēnwẽnõnõ pól yõtēne. ¹¹ Ye wró kwrónmṁṁo gbò yõ ñmòle, ye kòkè kò. Kéne kòkèle, névi gbò pínó nah kéle, Krista pínó ye kéle sõnko kè á wilki á tyípékè soko. ¹² Ye nah we di, yáh wẽnwĩlkinó we ni soko, kè me á kũ ne ye lékyí sɔ yĩ ñne wē tyí, té me yilki mò ñne wē tyí, yáh sõnpĩle sé Liyel tǎhkì yõ, nê-á yilki mò Krista lékóle. ¹³ Ngbòle, ye lésò me lékyí sɔ ye tyípèl ànê kò-ńkē yīnne. Nte nùkúnúkú, Liyel ye minne ye kò ànê Kristale wē tyí. Á á tyípèl pól yõ mò á kò. ¹⁴ Ayáh Moyisi tyi kònsàhnó dèl pi té lékàh nê kũ sò pò á kò n pi, Liyel ye képah niri to á tyí, té ké tyí yũkũ Krista syínó gbò yõ dahni yõ. ¹⁵ Yõtām ànê tēnwepu nónó-á me yĩnyõ, Liyel ye pé tǎhkì tyí yũkũ kwèyy. À pè pi yèdimòle no pól tyí à n yõri n kò wòkònpèkè soko névyè tyí kòle Krista kúnó gbò yõ dahni yõ. ¹⁶ Káh pi sē, ye káh n ye ññi yó ñtē ye tuke yòke képah nah pi wò kwáh yīnne. Ye káh n ye tē ye tuke syáh yó, képah nah pi ríwɔ́ sǎn yó wĩlnó, képah nah pi mĩ mĩ yòh tyí soko. ¹⁷ Sépi pólle, yípèplò nónó-á me n pi, sépi kètò ye. Nte ké kègbĩ tēne, Krista ye. ¹⁸ Névyè nónó-á n pi á kũ ne pè sɔ́ me pé gblõyne n tiki n mò yĩnyõ tònpi bĩ yah, té me gbilkinóle n sah pé yõ, té me pé tah sah pé dléy tyile n mò n kò, ye káh ye pé soko yó ñtē ye yah kò yah yúkúnóle. Pé gblõy ye pè n gbilki pé foko tǎh tyi sònole. ¹⁹ Krista nê-á yõle, pè yahle ñmò sò tēnóle. Té ñmò gbò yõ ye gbèl tél-ńtàn ànê yǎhlo wil gběnsé tǎntàn pól tel sah wē tyí, wil gběnsé kò kè fē n kyáh à yĩne Liyel-á me ké tyí sɔ́.

²⁰ Ye ku Kristale wē tyí, té pwah mò wilki kèkõyó sètàn tyi tǎhkì gbò. Nte kwáh nê pi té ye tɔ́ ye minne n pi á kũ ne ye sɔ́ me kéne tyi gbò sò soko, à fē syi pè kò pè yéle n kyĩ n mò n mò sēnkno tyi soko ñtē wé? Pè n ne: ²¹ «Káh kwáh mē tokò, káh kwáh mē yõ, káh n tũ kwáh mē tyí.» ²² Kéne yĩ pólle, á kũ fē á gblõy tyi pekũ séle ke nùkú óle, té sè kũ pi yõ ké yīle. Névyè yah yĩ tyi kònsàhnó ye séle à tǎhlĩ pǎh kwónó nónóne n kò. ²³ Gbĩ ye gbilkinó sǎhnóle yĩnyõ tònpi bĩ yõ ànê gblõy tǐkinmṁṁole sé yah soko, ànê wil gběnsé fòhnóle. Sè me á kũ ne yĩpĩ tyi sɔ́ séle. Nte yõre nah me sé soko yó ñtē tyí. Névi dyo yĩ tyi ó ye séle.

3

Min pínó késánne Liyel wēkì kóló soko

¹ Yépi to lékyî-á fyò yilki mo ànê Kristale wê tyí, yé Liyel fò yíle n yah n kò, ñyāh sòko-á Kristale tēnóle Liyel gbòyò sòle. ² Yé ne n sò Liyel fò yí tyí sòko, yé káh ne n sò sètáh yò yí tyí sòko. ³ Yé náh we di, yé ku té yé min me wòbìnsàhnóle Krista sòko Liyel tyí. ⁴ Nte Krista nê-á yépi minne, ñmo-à sò nēne wil mo, yépi to kɪ wil mo ñne wê tyí ñ tōrí sòko.

Pɪ òkù kédýáh ànê pɪ òkù késáñne

⁵ Tyi nónó-á pɪ kèkòyó mè tyile, yé sépi yal n mo, sépi nónó-á pɪ: Pròprò pínóle, pòpò pínóle, dékè tyi pínóle, dékè tókúnìne, à tahlɪ yísesúku pínó tyí, kèpah nê-á sāh fálnó òkù yóle. ⁶ Kéne tyi òkù ye n yorɪ n mo Liyel fòkònyāhnìne ñ yóre yāhnlepu yò. ⁷ Ngbòle sò, yé min-á lésò me tyípekè yòri sòko, sèntè ye yé me n pɪ. ⁸ Nte núkúnúkú, tyi nónó-á yé yíne yé milki, sè we yò: Fòkònyāhnìne, ànê mál pínóle, ànê népèkè pínóle. Gbyo ànê wènpèkè yó rítè káh ne n wil yé vyèy sòko. ⁹ Yé káh minìne n yo wê tyí. Yé náh we di, yé yé náh vi yé min pɪ òkù kédýáh kò te, à ké tyípinì pól milki, ¹⁰ té me pɪ òkù késáñne n pɪ, kèpah nê-á Liyel me n vi n mo gbímeghí, sònko yé pɪ ñmo tyí kòle, yé mó ñne n pɪ yuku yahle ñmo nê-á mo yéle. ¹¹ Kèpah sòko, wāhkì náh tō n we n pɪ yíkìñ télò ànê Nsyifunò wró sòko, kènkòbe ànê kò-ñkèpú wró. Kè náh tō me á kɪ ne yāhnkò wò-á yí pɪ, té ñyo me náh yí pɪ. Kè náh tō me á kɪ ne ñyòle yò-á té ñyo me gblòy yò névile. Nê-á me n mo n kò, Krista ye. Nmo ye yíyìnì pólle té me no pól min sòko.

¹² Liyel-á fyò yépi yah wilki pɪ ñ nolè, à yé pɪ yályál ñ yah sòko, té yé tyí me no ñ tyí. Kèpah ye, yé pɪ névyè yām yāhpú, ànê pèpòri pípúle, ànê gblòy tìkìnmòpule, ànê népír névyèle, ànê nónó-á tyile n sro. ¹³ Yé wê sòmnole n pɪ. Nnì yò-á sò pɪ de ñ ní-ò tyí, yé yò mo wê kò. Tè ñgbè-á yò mo yé kò sò, yépi to ne n yò n mo wēne n kò sè. ¹⁴ Nte nê-á kal sépi pólle, yé tyí no wê tyí. Tyínòno gbò yò ye yé wró kɪ me kwrónmònole palle. ¹⁵ Krista yèvinu nê me yé sòko. Liyel ye yé ye kéne yèvinu we yinne, sònko yé pɪ wil gbènsè núkúle. Yé pɪ pèpòri pípúle. ¹⁶ Yé ye Krista wey tò pɪ yí yé sòko. Yé wēne n kwò, yé mó wēne n vi n mo yípi sòko. Yé pɪ pèpòri pípúle Liyel tyí yé nno pólle, yé mó ñne n gbal, yé ñ yin gbilki gbilki yile n gbi, à tahlɪ Liyel Mirki-á yé nónó dahbɪ yé sòko. ¹⁷ Yāh tyi nónóne n yo té tyi nónóne n pɪ, yé séle n pɪ Tè ñgbè Yesu yin yò, yé weyne Sú Liyelle n kò ñmo gbò yò.

Yesu yò sèpú wê tē òkùle kòhkí sòko

¹⁸ Syó, yé ne n sah yé pèbi tyí yò káh yíne sò Tè ñgbè wèkì kóló sòko. ¹⁹ Pèbi, yé ye yé syó tyí no yé tyí, yé káh peke tē pé yò. ²⁰ Wènpì, yé ne n sah yé dúbipú tyí yò tyi tyi pól sòko. Kèpah ye Tè ñgbè n yah n kò yé tyí. ²¹ Dúbipú, yé káh fòkònyāhnìne n mo yé wènpì sòko kè kò kè pò pɪ wìlkúnìne pé tyí.

²² Yòbi, tyi tyi pól sòko, yé ne n sah yé yòtām tyí yò nónó-á me sètáh mè yò. Yé káh tòle n pɪ pé tyí pàh yéle n kyòmɪ gbí nê óle, á kɪ ne névyè dyo yí tē sò yé n yah n kò pí-rísahle dé. Nte yé yé gblòy tiki mo kéle n pɪ fòko pèpèrle yāh sònpule me Tè ñgbè yah tìkile n pɪ. ²³ Yāh sò tō nê òkùle n

pi, yé kéle n pi yé nno pólle Tě ñgbě tyí sǒ yé n pi kéle, kè káh ne n me ne névi tyí sǒ yé n pi. ²⁴ Yé pĩ ne níké Tě ñgbě-á kɪ pɔ yépi tɔ dyah n pi yípeplɔle, wáh sépi nónó yah sah ñ no yinne. Yé náh we di, ñmɔ Krista ye yótě kègbule nê tyí-á yé n pi tôle. ²⁵ Nte névi nê-à ñ gblǒy pi nétúkùle, ñ nétúkùni tyi lédyáhní ye à kɪ we. Yé náh we di, Liyel náh wáhkile n pi.

4

¹ Yótám, yé yé yǒbule n tẽ n ple gbɪ wèkì yǒ sɔkɔ, yé mó yé dyɔ sah ne n kwne ne yótě yó-á me yépi tɔ tyí yinyǒ sɔkɔ.

Pole-á vɪnmɔnɔ nónó kǒ

² Yé gbah n tẽ níri pínó sɔkɔ. Yé níri le n pi yé pépɔri pínó weyne Liyelle n kǒ. ³ Yé Liyelle n ni ápi tɔ tyí sǒnko à wèkì yɪkɪ mɔ á kǒ à fě ñ weyne n yo, ànê mè fě sèfɪn sǒ tir tyíle n yo nê-á Liyel wǒbɪ sah Krista sɔkɔ. Képah nê yin-á ñne wòkònpèkè sɔkɔ. ⁴ Yé Liyelle n ni ní tyí sǒnko à ní yah tẽ ní kǒ mè fě sèfɪn sǒ tir mène n yo n wah, máh yĩne mè kè yo sǒ.

⁵ Yé yé minne n pi lékámne Yesu yǒ sè-ńkèpú wró. Syǒ-ñsah-à fyǒ we yé tyí pépɔri pi pi tẽne pé tyí, yé kè pi pé tyí. ⁶ Yé ye yé welo nóhnó nɔ névyé tyí, ànê yǒre mó ne n me sé tyí. Névi nê-á píkinyahno pi, yé ké yah tǒ n sah n yo tẽ tyí.

Wey kǒnǒle

⁷ Á yúnpɪ Tisyiki nê-á ní nénóníne ànê ní kó-òle té me tôle n pi palle Tě ñgbě tyí, ñmɔ kɪ pɔ ní tyí kèdúkù pól yo yé tyí. ⁸ Nmɔ ye we te n tekɪ n mɔ ñne yé tyí ne à kyɪ á tyí kèdúkù yo yé syah à mó yé ni sǔ. ⁹ Wonesimi tɔ me ñne, ñmɔ nê-á á yúnpile nê-á me tómm, té pi á nénóníne. Yépi sɔkɔ yó ye ñne. Tyi nónó pól-á me n pi ásǒ, pè kɪ pɔ sè yāh yé syah.

¹⁰ Arisitarkɪ nê-á me wòkònpèkè sɔkɔ ànê ñmɔle, à n wekɪ yé tyí. Markɪ tɔ n wekɪ yé tyí ñmɔ nê-á Barnabasɪ tyí névile. Markɪ tyí kèdúkù yo sɔkɔ yé tyí ne wáh kɪ pɔ yé ñinne, yé à tẽ ple. ¹¹ Yesu nê-á pè n ye Nsyusitusile, à n wekɪ yé tyí tǔle. Nsyufunɔ Yesu yǒ sèpú sɔkɔ, pépi ó ye me tôle n pi ànê ñmɔle à Liyel tǒrí tyíle n yo. Pè ní ni de yí kègbule. ¹² Yepafrasɪ nê-á yépi sɔkɔ yǒle, à n wekɪ yé tyí. Yesu tǒnpi ye ñne, nê-á me níri le n pi yé tyí gbíme gbí sǒnko yè ne n me súnýinɔle Liyel yǒ sèñó sɔkɔ, Liyel dyɔ yí tyi pól pi pi tẽne. ¹³ Á yèvyāhrɪ kah pi yépi ànê Lawodise tǎn, ànê Yerapolisi tǎn yinne. Nmɔ nítè kɪ fě pi képah tǎrfyðle. ¹⁴ Dòktǒr dí Likyɪ nê-á ápi kódíne, à n wekɪ yé tyí ànê Damasile.

¹⁵ Á yúnpýe nónó-á me Lawodise, yé wekɪ pé tyí à tahlɪ Nefa tyí ànê Yesu yǒ sèpú ñnkì nê-á n tuke n mɔ n pɔ ñ gbò. ¹⁶ Yáh kɪ sébéy mè we kar, yé gbah n tẽ Lawodise Yesu yǒ sèpú ñnkì tɔ kǒ pè kè we n kar. Nê tɔ-à kɪ se mó me tekɪ mɔ pépi tyí, pàh kɪ kéle yé kǒ, yé kè kar.

¹⁷ Yé mó n yo Arsyipi tyí ne, Tě ñgbě-á tǒ nê dahbɪ ñ gbò, à gbah n tẽ kè pi palle.

¹⁸ Nmɔ Pole ye n wekɪ yé tyí, té kéle n wǎrkɪ ní gbòle. Yé káh n ye yé dyɔ fwo ne máh me wòkònpèkè sɔkɔ. Mé kéle n yah n kǒ Liyel tyí ne, à yǒbènrɔ pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmɔnɔle Tesaloniki tãn tyí Tyàh-ànsah weyne

Pole wékínóle Tesaloniki tãn tyí

¹ Nmo Pole, ànê Silas, ànê Timote ye n wãrki n teki n mo sébéy mène yépi Tesaloniki kwil Yesu yò sěpú ùnkĩ tyí, yépi nónó-á me Sú Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista tyí yò. Mé kéle n yah n kò ne Liyel yòbènoru pi yé tyí, à mó yèvinune ye kò.

Pole wékínóle Liyel tyí Tesaloniki tãn Liyel wey fěnsyinóle tyí soko

² A me n weki Liyel tyí yé pól tyí soko gbímegbí, té me ñne n ye n gbo yé tyí. ³ Yáh me gbah tě Liyel yò sě́nó tyípìni soko, té me tôle n pi tyínɔnɔ soko, à yé gbò sah yíi Tě ñgbě Yesu Krista yò sò, Sú Liyel ye ápi tàrfyòle ne, gbímegbí á dyc-á me n kwne séle. ⁴ A yúnpyé, yépi nónó tyí-á nɔ Liyel tyí, á pĩ ne wãh yé yah wilki pi ñ tyíle. ⁵ Yé náh we di, áyáh Nìvìni tir né yo yé ùnne, kè náh sò pi vyãh wey gbɔy óle dé. Á sò me kéle n yo ténwɛnɔ soko Liyel Mirki tãhkì gbò yò, té á sěnyĩnɔ me ké yò ne gbi-á kéle. Áyáh á gblóy tě dükù nène ye wró soko yé tyí pekĩ yinne, ké sendi náh yéle dò. ⁶ Ápi ànê Tě ñgbě pi dükù ye yé me n yah n pi. Yèvyãhrì náhnáh fyé soko, yé Liyel wey fě syi nìvìni soko, ñ Mirki-á nìvìni nê mo yé soko. ⁷ Kãh pi sě, yépi ye Masedonì mara ànê Akayi mara Yesu yò sěpú pól ki n yah n pi. ⁸ Yé náh we di, à tɔko yépi ùnne, Tě ñgbě wey me tò mo Masedonì mara ànê Akayi mara pól soko. Tě kè náh yĩn kėpah ó tyí dé, yé Liyel yò sě́nó tyí tɔ me n yãh ywò ywò pól soko, fóó kè náh tò me ápi tò kėpah tyíle n yo ñtēne. ⁹ Áyáh kyí yé ùnne té yé á tò sah tě palle dükù nène, névyé pól me kėpahle n yãh; ànê yáh yé náh vi fal fal tãn kò té yé yah mo Liyel ùnne à tôle n pi ñ tyí dükù nène, ñmo nê-á gbi Liyelle té me min soko, névyé pól me kėpah tɔle n yãh. ¹⁰ Yé me ñ Pídí Yesu syiki tě ñmo nê-á ki wil yĩnyò ki n pɔ n pi. Nmo nê-á Liyel ñ lékó yilki mo, ñmo ye ki ápi yò wilki n pi Liyel tukey soko nê-á me n pi.

2

Pole tò pínóle Tesaloniki kwil soko

¹ A yúnpyé, yépi ñtē kè pĩ yíi ne á pónó náh pi nònóle yé ùnne. ² Yé kè pĩ tɔle ne áyáh yèvyãhrì we soko Filipi kwil soko, nýãh soko-á pè fòhnó sah á yò té Liyel me nìsãh mo á soko á kò á me fě pɔ ñ Nìvìni tirlè n yo yépi tɔ tyí, gbí nê-á névyé sò me ále n fwo. ³ Tyi nónó-á á n yo névyé tyí, á náh me pílkinó soko, yĩnvì welɔ náh séle, vĩntēnɔ tɔ náh à n vi n tě péle. ⁴ Liyel ye kè we ne ápi-á ki fě Nìvìni tir yo, té me ké tyí dahbi ápi gbò á kò á kéle n yo ké yah yò. Névyé dyc yíi tě náh ápi n yah n kò pí-ísahle dé, Liyel dyc yíi tě ye ñmo nê-á ápi sònɔle n pne.

⁵ Yépi nítè pínó me ké sòko ne welo nónó-á á yo yé tyí, yé vi n tẽ tẽ welo nãh séle. Liyel ye á tàrfyòle ne á nãh me n yah n kò yé yó-rísahle. ⁶ Ápi nãh me n yah n kò ne ònî yó nítè ále n gbilki. Kàh sò yépile ò, kàh sò no télòle ò, á nãh me n yah n kò ne ònî yó nítè ále n gbilki. ⁷ Tè ápi kú mó tò sò fè á tórí sah yé yò áyáh sònpíle pí Yesu Krista tẽntò névyele. Nte á yé tẽ mármár pidúbisè-á òn pyele n tò n sah n tẽ sò. ⁸ Yé tyí sò nò yíí ápi tyí, képah ye á me Nìvìnì tir yo yé tyí nê-á n wil Liyel tyí. Tè kè nãh yìn képah ó tyí dé, á á min nítè mọ kú kò yépi yinne yé tyí táhnó tẽ yinne á tyí. ⁹ Á yúnpyé, áyáh yèvyàhrú ànê kwlónó nónó pí, yé dyo me n kwne séle kyó. Áyáh lésò me yé ùnne à Nìvìnì tirlè n yo n kò yé tyí, á lésò me tò tóle n pí lékãh ké gbìntò à yìn á gblòy yínnóle, sònkò à káh n pí n tẽ yótkóbíle yé sòko yó nítè tyí. ¹⁰ Yépi nítè ye ápi tàrfyòle ne, áyáh tyi nónó pól pí yépi Yesu yò sèpú tyí, sé pól-á me ple, té me gbí wèkì yò wényo-risah kène; Liyel to ye á tàrfyòle. ¹¹ Yé pí tóle ne áyáh yé tẽ ple, sò-á súbí pé wènpíle n tẽ ple. ¹² Á vìnmonòle yé kò, té sòré mọ yé sòko, té kè gbah yo yé tyí ne yé ye yé kò dùkù ne n me Liyel dyo yíí, òmọ nê-á ye yéle ò tórí sòko de yinne kú ké nòh wè yò.

¹³ Yáh Liyel wey nê noh ápi tyí, yé nãh kè pí névi vyãh weyne. Yé kè pí Liyel weyne. Tè sè nítè ye kéle kyó. Kãh pí sè, kè me tóle n pí yé sòko, yépi nónó-á Yesu yò sèpúle. Képah ye, á n wèkú Liyel tyí gbímegbí nítò. ¹⁴ N yúnpyé, Yesu yò sèpú ùnkínó nónó-á me Liyel tyí yò Nsyude mara sòko, tir nê-á nò péle, sènkò ye nò yépi tóle. Yé nãh wè di, yé sú fò névyé-á yé kwlo sò, sè ye Nsyifunò kwlo pépi tóle. ¹⁵ Nsyifunò ye kò mọ Tè ùgbè Yesu ànê Liyel tẽntò syínyopule*. Pè fòhnó sah ápi to yò. Pè tyí nãh nò Liyel tyí. No pól sèpébi ye péle. ¹⁶ Pè me ké tyí ne pé ápi yah kò á káh Nìvìnì tir yo yìkìni téló névyé tyí pé to kò pè wè n pwah. Kãh pí sè, dòhnìno ó ye pè me n pí n yuku pé tyípèl yò. Nte ké syì-risah, Liyel fòhnó sah pé yò.

Kyí n yah dékè me Pole tẽ Tesaloniki tãn tyí

¹⁷ N yúnpyé, á yal yé tnò wró kwéy mè sòko, á yí tẽ wò nãh me tẽnóle yé yò ó, òte á me yé tyíle n sò gbímegbí. Yé wè dékè me á kah tẽ, képah ye á me gbah tẽ ne á yé wè. ¹⁸ Á lésò me ké tyí ne á á syí n pọ yé ùnne, té gbáhyí náhnáh nítè ye òmọ Pole yah kò kéle té sètàn yòtè á yah kò. ¹⁹ Ápi Tè ùgbè Yesu syí n pọ sòle, nónó gbò yò me á yáh-risah nãh n tyè n pí, ànê á n kú vi, ànê á yò kú yò? Yépi ye. ²⁰ Kègbí yò, yépi yìn ye gbilkinó kú sah ápi yò, té nìvìnì kú me á sòko.

3

¹ Képah sòko, áyáh pópó pọ tẽ kwlo yé wé-ríkène, á kè yah tókò ne ápi-á kú wú á gblòy Atení kwil sòko, ² té me á yúnpí Timote tekú mọ yé kò, òmọ nê-á me Liyel tóle n pí ápile wè tyí Nìvìnì tir yónkòno sòko Krista tyí sòko. Á ne á pọ yé yohnú mọ yé táhkì wè Liyel yò sèno sòko, à mó sòré mọ yé sòko, ³ sònkò kwey gbí yèvyàhrú káh pọ yé kò kwò. Yé pínó se me ké sòko

* **2:15** 2.15 Liyel tẽntò syínyopu kònmòno nê tyí-á n yo ásò, pé pól nãh pè kò mọ. Pé tókù ye pè kò mọ.

ne yèvyāhrī mēne n soko té á sah n pi té. ⁴ Yé náh we di, áyáh lésō me yé t̄inne gbí nēne, á lésō kè yo sah yé tyí ne áyáh kī pō yèvyāhrī pī n pi. Képah ye pī yò, ké sēndī náh yéle dò. ⁵ Képah ye, máh pō tē sómno pī kwlo, mé Timote tekī mō ne à kyī yé Liyel yō sēno dūku yah n pō n yo í syah. Tíkí sō me í tē ne sētān yōtē tōnmōno káh ne me tē n we yé tyí, ápi kwlonó kō kè pī yō kēne.

⁶ Nte nūkúnúkú, Timote ye wil yé t̄inne à pō. A me pō yé yíngbīle n yo ne Liyel yō sēno-á me yé soko, ànē tyínōno. Nkē yáh me n sō ápi tyí soko gbimegbí. A we dékè-á me yé tē, sō-á yépi tō we dékè me ápi tē. ⁷ Káh pī sē á yúnpyé, áyáh sō me yèkwōrī ànē yèvyāhrī nónó pól soko, yé Liyel yō sēno tyí nōhnó pī nī déno ngbēne á tyí. ⁸ Nte yáh fyō me sēnyīno Tē ngbē yō, á mīnī ye pyé tiki de á foko soko nūkúnúkú yō. ⁹ Wey dūku nē tē me ápi kī fē Liyel kō n pi yé tyí soko yō, wāh nīvīnī ngbē nēne á kō yépi yīnne? ¹⁰ Ké lékáh ké gbintō, á me kéle n gbah n ni Liyel tyí ne à wēkī yūki mō á kō á fē pō yah yé tyí. Tē fī nē-à kī me yé tekī Liyel yō sēno soko, á mó yé yohū n mō ké tyí soko.

¹¹ Á kéle n yah n kō á Sú Liyel n̄tē tyí ànē á Tē ngbē Yesu Krista tyí ne, pē wēkī yūki mō á kō á pō yé t̄inne. ¹² Wē tyínōno ànē no pól tyínōno nē-á me yé soko, á kéle n yah n kō Tē ngbē tyí ne, à wānne n mō ké yō á kī ne yé tyí-á nō sō ápi tyí. ¹³ Á mó nīsāhle yé kō yī Liyel yō sēno soko, yé kō yé pī wényo-risah kēne yé tyí. Yē mó ne n me yályál á Sú Liyel yah soko á Tē ngbē Yesu Krista-à sō nēne n syī pō n yō n yīnyō tōnpībī pólle.

4

Min pī dūku nē tyí-á nō Liyel tyí

¹ Á yúnpyé, yáh yīne yé ne n kō dūku nēne kè mó nō Liyel tyí, á kéle yé wēkī te. Sēntē n̄tē ye yé me kō ó, nte á tō kéle n yah n kō yé tyí Tē ngbē Yesu yīn yō ne, yé gbah n tē wān mō ké yō. ² Áyáh vīnmōno nónōne yé kō à wil Tē ngbē Yesu tyí, yé séle n pne. ³ Liyel-á me nē tyí, kè we yō: A me ké tyí ne yé ne n me yályál péwo yah, yé káh prōprōle n pī, ⁴ yé nénúkú núkú pól mó yé gblōyne n tē fōfīkī pínóle. ⁵ Yé káh ye lédōrī tē n we yé tyí sō-á kè Liyel pí-ríkēpūle n fne. ⁶ Nnī yó n̄tē káh n pī n de n ní-ò tyí à yuku képah tē tyí t̄inne. Liyel náh n ye képah tē wō dénole dé. Á lésō kè yo yé tyí, té ké gbāhdyāh tō di sah tē yé tyí dò. ⁷ Liyel náh á ye pōpō pī yīnne dé, á á ye ne á ne me yályál péwo yah. ⁸ Káh pī sē, névi nē-à vīnmōno nōpī yahle, névi náh tē yahle dé, Liyel ye tē yahle, n̄mō nē-à n Mírki dah mō yé soko.

⁹ Liyel tyí ye yé we kwónóle à yuku wē tyínōno tyí t̄inne. Képah ye, yō náh me ké tyí mē n tō tir yó wārki n tekī n mō yé tyí képah tyí soko. ¹⁰ Masedonī mara Yesu yō sēpū pól tyí me nō yé tyí. Képah kéle n wēkī ne yáh me tyínōno mē wēkīle n kō. Nte á yúnpyé, á tō kéle n yah n kō yé tyí ne, yé tō wān mō ké yō. ¹¹ Yé yēvīnī yāhnkōno pī yé tōle. Yé káh yé pī pī tyī sah yé mó ne n yōkō n de névyē tyī soko. Yé yé gblōy kō tō soko áyáh

kè yo sah sɔ́ yé tyí. ¹² Képah sɔ́kɔ, yé kɔ̀ dùkù kɪ kèkòyó névyé kɔ̀ pè kɪ yòyénne n sah yé yò, ànê yé náh n pɪ n tẽ n pi yótókóbùle ònî yó òtẽ tyí.

Lékyí ànê vye tyí-á ne pɔ n pɪ n pi sɔ́ Tẽ ñgbẽ Yesu syínpɔnɔ sɔ́kɔ

¹³ A yúnpyé, yé no nónó-á pè náh tɔ̀ me min sɔ́kɔ, pé tyí-á ne pɔ n pɪ n pi sɔ́, ápi náh me ké tyí ne yé tẽ ké yítùri sɔ́kɔ kè pɔ n pɪ yèkwɔrile yé tyí névyé tyí kòle, nónó yáh-ísah-á me tyénòle. ¹⁴ Ayáh fyò sè ké yò ne Yesu-á ku té ò lékó me yilki mɔ, á sɛnó me ké yò tɔle ne nónó-á sè ò yò te pɔ yah kwɔ, Liyel-á kɪ pépi tɔ lékyí yilki mɔ pè kɔ̀ pè kɪ me wẽ tyí Yesule. ¹⁵ Á kɪ tir yó yo yé syah, à yíne Tẽ ñgbẽ wey yóle. A ne níké pé syí n pɔ sòle, ápi nónó-à kɪ me min sɔ́kɔ, névyé nónó lékyí-á yilki mɔ, á náh pépi dyáh tẽ n pi. ¹⁶ Yé náh we di, Tẽ ñgbẽ-à kɪ fyò pɔ wèkì kɔ́, yínyò tɔ̀npɪbɪ yòtẽ kɪ gbo mɔ yínpɔ ñgbẽne, té Liyel kèpɔ kɪ fɪbɪ. Képah sɔ́kɔ, Tẽ ñgbẽ kɪ wil yínyò kɪ tiki pɔ. Képah tẽne, nónó-á sò sè Yesu yò té pɔ yah kwɔ, pépi ñgbò lékyí kɪ yilki mɔ. ¹⁷ Képah náh, ápi nónó-à kɪ me min sɔ́kɔ légbíne, á tɔ kɪ kwɔ mɔ yò dɔkɔ péle wẽ tyí níyírn sɔ́kɔ kɪ kyɪ Tẽ ñgbẽ Yesu yohu yínyò, té kɪ tẽ òne kúmm yò. ¹⁸ Káh pɪ sè, yé wẽ nnòle n de welo nópìle.

5

Tẽ ñgbẽ syínpɔnɔle

¹ A yúnpyé, tyi nópi-á kɪ pɔ n pɪ n pi gbí nêne, yò náh me ké tyí mèn tɔ̀ tir yó wárkɪ n tɛkɪ n mɔ yé tyí sépi tyí sɔ́kɔ. ² Yépi òtẽ pínò me ké sɔ́kɔ ne Tẽ ñgbẽ syí n pɔ sò-á kɪ névyé kwòkɪ n tẽ n pi yènwò pónò tyí kòle lékâhne. ³ Gbí nê-á névyé kɪ me n yo ne, yèvɪnɪ-á me, dlo náh tɔ̀ me, légbí ye tyí yíkínò kɪ núkú pè kwòkɪ tẽ sè kúrkì ténò tyí kòle, té pè náh tẽ we n wil n pi ké sɔ́kɔ pòlle. ⁴ Nte yépi wòle á yúnpyé, yépi tɔ se yó me fèntú sɔ́kɔ kéne gbíyíkì kò kè kɪ pɔ yé kwòkɪ n tẽ n pi yènwò tyí kòle? ⁵ Yé náh we di, yépi pòlle, yé fòkɔ me dálòle. Yé me tyile n pɪ kyòò sɔ́kɔ. Ápi tyípínì náh me fèntú sɔ́kɔ. ⁶ Képah ye, á yé káh ne n dɔ̀ no télò tyí kòle. Á ye ne me n yah, à mó á gblòyne n kyòmɪ sètènì pínòle. ⁷ Yé náh we di, lékâh yé dɔy dópú n ne n dɔ̀, ànê lékâh ye sèwòbɪ tɔ̀ sètènìne n pɪ. ⁸ Nte ápi nónó-á pɪ tyah kyòò sɔ́kɔ névyele, á ye káh sètènìne n pɪ. Á ye ye Liyel yò sɛnó ànê tyínɔnɔ ne n me á sɔ́kɔ á kɪ ne vyòrɪ fwòmòmɪ sɔ́ á mɔ. Á gbò sàhnò mó ne me pwáhnmɔnɔ yò á kɪ ne vyòrɪ gbétú sɔ́ á kwínkì. ⁹ Yé náh we di, Liyel náh ápi mɔ ne pé pɔ á fòh dé. Nte à me ké tyí ne á pwáhnmɔnɔ we á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista gbò yò. ¹⁰ Nmɔ ku ápi yínne, sònkɔ áyáh sɔ́ me min sɔ́kɔ ò, áyáh sɔ́ ku ò, à ne n me òmòle wẽ tyí. ¹¹ Képah ye, yé sòréle n mɔ wẽ sɔ́kɔ, ye wánnne n mɔ wẽ tãhkì yò Liyel yò sɛnó sɔ́kɔ, sò-á yé me kéle n pɪ yò.

Pole-á vinnɔnɔ tɛy ànê wey nêne Tesaloniki tãn kɔ́

¹² A yúnpyé, á kéle n yah n kɔ́ yé tyí ne nónó-á me gbah tẽ yé yahle n tẽ, té me yéle n vi mɔ Tẽ ñgbẽ wèkì kólò sɔ́kɔ, yé yòyénne n sah pé yò. ¹³ Yé yòyénne n sah n yí pé yò tyínɔnɔ sɔ́kɔ pé tò yínne. Yé ne n me tɔ̀ sɔ́kɔ wẽ tyí yèvɪnɪ sɔ́kɔ. ¹⁴ A yúnpyé, á kéle n yah n kɔ́ yé tyí ne, yé ne n

wekɪ gbãndal pípú yõ, yé nìsãhle n mo tíkí pípú soko, yé mó t̄enkwlɔpule n yohnɪ n mo. Yé no pól sóm̄nóle n pɪ. ¹⁵ Yé yé gbl̄ɔyne n kyɔmɪ, òn̄n̄ yó òt̄é káh pèkè wóle n de pèkèle. Nte yé pèpey ó pí-risahle n yah n kō w̄é tyí, àn̄é no pól tyí gb̄imegbí.

¹⁶ Yé ne n me n̄v̄n̄n̄ soko gb̄imegbí. ¹⁷ Yé Liyelle n ni kúmm. ¹⁸ Tyi tyi pól soko yé ne n wekɪ Liyel tyí. Képah ye Liyel n yah n kō yé tyí ne yé ne n pɪ Yesu Krista yõ s̄n̄ó soko.

¹⁹ Yé káh Liyel Mírki yah kō tò pínóle, ²⁰ yé káh Liyel t̄ent̄ò syínyopu welo tyíle n yo n ko. ²¹ Yé tyi pólle n sohlɪ n yah, té nónó-à me palle, yé mó sépi f̄é n syi. ²² Yé yé gbl̄ɔyne n t̄é tyíp̄el duke pól pínóle.

²³ Liyel n̄é-á yèvnɪ n̄ét̄ene, mé kéle n yah n kō òn̄ tyí ne à s̄am mo yé min pɪ dùkù pól soko. A mó yé s̄on̄o, àn̄é yé min, àn̄é yé wil gb̄ensé pɪ wényo-risah k̄ene sé tyí á T̄é ògb̄é Yesu Krista syɪ n pɔ s̄ole. ²⁴ Nm̄o n̄é-á n ye yéle, à n ko òn̄ tyiyónó s̄ò. Nm̄o ye kɪ pɪ séle.

²⁵ Á yúnpyé, yé nírí t̄ole n pɪ ápi tyí.

²⁶ Yé wekɪ á yúnpyé pól tyí tyín̄on̄o wey pèpeyne. ²⁷ Mé yéle n gbah n ni T̄é ògb̄é ȳin yõ, ne yé s̄éb̄éy mè kar á yúnpyé pól noh.

²⁸ Mé kéle n yah n kō á T̄é ògb̄é Yesu Krista tyí ne à yòb̄en̄orɪ pɪ yé tyí.

Pole sébéy ní-ò tékínm̄on̄ole Tesaloniki tân

Pole wékínóle Tesaloniki tân tyí

¹ Nmo Pole, ànê Silas, ànê Timote ye n tekı n mo sébéy mène yépi Tesaloniki kwil Yesu yò sěpú t̄nk̄ı tyí, yépi nónó-á me ápi Sú Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista tyí yò. ² Mé kéle n yah n k̄o Liyel tyí ne à yòb̄en̄ori pı yé tyí, à mó yèvin̄ıne yé k̄o.

Liyel wěk̄ı kólóle yèvyāhrı soko

³ Á yúnpyé, ké yah ye á ȳıne à ne n wekı Liyel tyí gb̄ımegb̄ı yépi tyí soko, yé Liyel yò s̄enó ànê yé wě tyín̄on̄o-á s̄onp̄ıle me n yuku yahle. ⁴ Yé me yèvyāhrı ànê yèkw̄ori tole n we, ñte képah fyé yò, yé Liyel yò s̄enó gb̄ò yò, yé me f̄e yé tah sah. Képah ápi nı vı ȳıı á k̄o á me yé tyıle n yah n yāh n k̄o Yesu yò sěpú t̄nk̄ınó tyí, nónó-á me Liyel tyí yò. ⁵ Kéne yèvyāhrı n̄opi ye n wěkı kéle ne Liyel tukey-á me gbı wěk̄ı yò, ànê n̄onó nāh yépi kı we de Liyel t̄rı soko, yāh me n kw̄lo képah nê ȳıne.

⁶ Liyel me tómm. A kı yé f̄óhp̄ı wó de pé soko. ⁷ Yépi nónó-á me f̄óhn̄ole n we, à kı yèvin̄ıne yé k̄o n pi ànê ápile. Képah kı n pı n pi s̄o nê-á Tě ñgbě Yesu kı wil ȳınȳo kı p̄o ànê ñ ȳınȳo t̄onp̄ıbı t̄enpn̄epule ⁸ nyāh lép̄o yó soko, kı p̄o f̄óhn̄ó sah Liyel pí-ńk̄épu ànê Tě ñgbě Yesu Niv̄ını tir yāhlepu yò. ⁹ Pé f̄óhn̄ó kı pı tyí yík̄ınó k̄ımm̄ne, té pé wr̄o kı gbe mo Tě ñgbě ànê ñ t̄rıle. ¹⁰ Lés̄o nê-á Tě ñgbě kı n p̄o n pi yò, ñ nāh névye ànê ñ yò sěpú pól kı gbilk̄ınó sah ñ yò lés̄ole, té kı ñne n yah dékè ó. Yépi to kı me kéne névye soko, yāh fyò s̄e Niv̄ını tir yò ápi-á képah nê yo yé tyí. ¹¹ Képah ye, á me nır̄ıle n pı yé tyí gb̄ımegb̄ı. Á me kéle n yah n k̄o á Liyel tyí ne, wāh yé ye tir nê ȳıne, à k̄e pı yé f̄e k̄e pekı. Á kéle n yah n k̄o ñ tyí ne, à tāhk̄ıle yé k̄o yé f̄e tyíp̄ep̄lo p̄olle n pı nónó dékè-á me yé soko, à mó yé yohnı n mo yé ñ yò s̄enó tyíp̄ın̄ıne n pı. ¹² Képah soko, yé kı Tě ñgbě Yesu ȳıne n gbilkı, té ñ to kı mó yé yò yò. Pèp̄ori ye séle ápi Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista kı pı.

2

Tyi nónó-á kı Tě ñgbě syín̄pon̄o dyāh t̄e

¹ Á yúnpyé, à yuku ápi Tě ñgbě Yesu Krista syín̄pon̄o ànê ápi t̄uk̄en̄m̄on̄o tyí t̄ıne ñ t̄n̄ó, á kéle n yah n k̄o yé tyí ne, ² yé káh ye ñn̄ı yó n̄t̄e p̄o yé s̄on̄o vye f̄ekı, képah nāh pı t̄ıkı mo yé soko s̄er̄os̄er̄o ne Tě ñgbě syín̄pon̄o gb̄ıȳık̄ı-á ȳıni t̄e. Tě-à kı s̄o ne Liyel t̄ent̄o-à pé syı n yo, képah nāh pı, t̄e yēngb̄e wey-à kı s̄o n̄e à p̄o n yo yé tyí, képah nāh pı, sébéy yó fyé-à kı s̄o n̄e t̄e p̄o, t̄e ne káh wil ápi tyí, yé káh s̄e t̄e yò. ³ Yé káh ye ñn̄ı yó n̄t̄e k̄o à p̄o yé pilki duk̄u yó r̄ıt̄ene. Yé nāh we di, kéne gb̄ıȳık̄ı-à pópó n pi, Liyel w̄ekı ñgbò ye p̄e kı p̄o tyah n fwo, té Liyel fwó-ò kı ñ yò wilki mo. Nmo nê-á n pilki névyele, ñ tyí kı p̄o n yuku n pi. ⁴ Nmo ye kı p̄o yuku Liyel ànê gbilkı gbilkı yı p̄olle n fwo, té kı kyı de k̄o t̄e r̄ıt̄ene Liyel ní-ńsah gbò soko,

té ki ne Liyel-á péwòle. ⁵ Yé dyo se fwo ne máh lésò kè yãh soko yé tyí ní me gbíne yé ònne? ⁶ Nte nukúnúkú, kwâh nê-á kò sah ò yahle à kò à náh fě wil n mo n pi ké gbí nó-ríkě soko, yé kéle n pne dò. ⁷ A me ò tãhkìle tò tyah té sèñn sò soko. Té ò tēnsàh-ò-à sò nēne n kne, ⁸ légbíne à ki ò yò wilki mo, té Tě ògbě Yesu ki ò tyí yíki ò vyãh yãhfãne, té Yesu pínó tãhki ki à pyãhrí pnépné. ⁹ Népékè mè ki n po n pi sétãn yòtě tãhkìle ò soko. A ki gbíl ànê gběndùnì tyi duke pólle n pi nóno-á névile n pilki. ¹⁰ A ki tyíkněni duke pólle n pi névye we n pilki yinne nóno-á me tyíyíkínó wěki yò. Pé tyí ki n yíki n pi pãh sònpíle gbí wěki kóló yahle, képah nê-á ki sò fě pè pwah n mo n pi. ¹¹ Képah ye, Liyel ye sétó tãhki kò kè po pè mo pílkinó soko, pè kò pè ki n sē mìnì tyi yò. ¹² Képah soko, nóno pól-á yahle sēnòle gbí yò, té tyíkněni tyi no pé tyí, fòhnó ki sah pé yò.

Tesaloniki tãn gbãhntěnole Yesu yò sēnó soko

¹³ A yúnpyé, yépi nóno tyí-á no Liyel tyí, ké yah ye á yíne à ne n weki Liyel tyí gbímegbì yépi tyí soko. Yé náh we di, òmo ye yah wilki yéle tyah gbí dùkùle ne pé yé pwah mo ò Mirki gbò yò, képah gbò yò-á yé ki yé minne n pi yályál Liyel yah, ànê gbí yò sēnó to gbò yò. ¹⁴ Képah yin ye à ye yéle Nìvìnì tir nóhnó gbò yò áyáh nê yo yé tyí, nê-á ki yépi to kò yé ki we de á Tě ògbě Yesu Krista tórí soko. ¹⁵ Kãh pi sē á yúnpyé, á kéle n yah n kò yé tyí ne yé sē yíi Tě ògbě yò. Áyáh kwónó nóno ne yé kò vyãh wey soko, képah náh pi sébéy tóntekunmòno soko, yé sè koh n tē n yin. ¹⁶ Api tyí no á Tě ògbě Yesu Krista ànê á Sú Liyel tyí. Pépi ye á nnòle n de tyé-ríkěne pé pèpori gbò yò, té á kò á tē we á gbò sah yíi pé yò. ¹⁷ A kéle n yah n kò pé tyí ne pé yé nno de, pé mó tãhkìle yé kò yé fě ne n tó n sah n pi, tyípínì ànê vyãh wey soko.

3

Niri pínó yãhnikõnole

¹ A yúnpyé, ké syi-nsah mé kéle n yah n kò yé tyí ne yé nírile n pi ápi tyí, sòngo Tě ògbě wey tò mo súú, névye mó kéle n mo n kò yépi tyí kòle. ² Yé Tě ògbě ni á tyí tole à kò à á pwah n mo nétúkúnì ànê népél gbò. Yé náh we di, no pól náh sē Nìvìnì tir yò. ³ Nte Tě ògbě me tómm. A ki tãhkìle yé kò, té ki yé yòle n syiki ne sétãn yòtě káh té we yé tyí. ⁴ Tě ògbě gbò yò, ápi sēnyínó me ké yò ne áyáh nê kò sah yé kò, yáh me kéle n pi, té ki tó n yò n soko n pi sē. ⁵ A kéle n yah n kò Tě ògbě Krista tyí ne, à yé yohni n mo yé fě pì yé tyí-á no sò Liyel tyí, ànê yé fě sómnòle n pi òmo Krista tyí kòle.

Gbãhyãh ònsàhnòle gbãndal pínó tyí soko

⁶ N yúnpyé, ápi-á yé kwo tyi nóno ne, yé yúnpyé nóno-á sépi kěki sah té pé minne n pi gbãndal pínó soko, mé kéle n yah n kò yé tyí Tě ògbě Yesu Krista yin yò ne, yé káh péle n tunki. ⁷ Yáh yíne yé ápile n yah n pi dùkù nēne, yé kéle n pne kyó. Api náh á min pi yé wró gbãndal pínó soko. ⁸ Áyáh lésò me yé ònne, á náh kè yah kò ònì yó rítě tyí ne à ápi vyãhle

n yah. Á tò pɪ, á yah vyãh, à kwlo lékãh ké gbɪntɔ̀ à yĩn á gblɔy yĩnnóle, sɔnko à káh n pɪ n tẽ yótókóbúle yé sɔko yó nítẽ tyí. ⁹ Ké yah ye lésò yè á vyãhle n yah. Nte ápi képah pɪ ne kè pɪ kwónóle yé tyí, yé to kɔ̀ yé sɛnkòle n pɪ. ¹⁰ Áyáh lésò me yé ùnne, á ké gbáhdyáh di sah yé tyí ne, névi nê-à yahle tò pínóle, tẽ náh yĩne yónó tole. ¹¹ Nte á me n nohnɪ ne, yé túkù-á me gbandal ó yah wũ à yahle tò pínóle, té me n yoko n de névyé tyi sɔko. ¹² Kéne névyé nópi tẽne, á kéle n yah n kɔ̀ pé tyí té sóréle n mo pé sɔko Tẽ ñgbẽ Yesu Krista yĩn yó ne, pè pé yah di tòle n pɪ, pè pé yó yó tẽne n we pé yẽngbẽ myèh ninkweno sɔko.

¹³ Yépi tẽ wole á yúnpyé, yé káh n yal n mo tyípéplɔ pínóle. ¹⁴ Tyi nónó-á ápi yo sébéy mè sɔko yò, névi nê tẽ-à kɪ fyò yahle sãhnóle sé yó, yé tẽne n kyomɪ, yé káh ne n pɪ n soh tẽne. Képah sɔko, kè kɪ pɪ senne tẽ tyí. ¹⁵ Té yé káh tẽ pɪ yé sépe tẽ wole dé, yé vɪnmonole tẽne n kɔ̀ sɔ-á yé kéle yé yúnpyéle n kɔ̀.

Wékinóle névyé tyí ànê sãm mónóle pé sɔko

¹⁶ Mé kéle n yah n kɔ̀ yèvnɪ Tẽ ñgbẽ nítẽ tyí ne, à yèvnɪne yéle n kɔ̀ gbímegbí káh sɔ̀ kɔ̀ dùkù nê óle. Mé kéle n yah n kɔ̀ ñ tyí ne, à ne n me yé pólle.

¹⁷ Wey nê-á mé yé kɔ̀ yò, ñmɔ Pole ye wãrkɪ kéle ní gbòle. Sè ye mè n ne n mo ní gbò níyne ní sébéy wãrkíntekumɔnɔnɔ yò. Nmɔ wãrkínó ye kéle tótó. ¹⁸ Mé kéle n yah n kɔ̀ ápi Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí ne, à yòbènɔri pɪ yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmɔnɔle Timote tyí

Pole wékínɔle Timote tyí

¹ Nɔmɔ Pole nê-á pɪ Yesu Krista tẽntò névile à yĩne Sú Liyel-á kè yah tɔkɔ sɔ, ñmɔ nê-á á pwáhnɔ-òle, ànê à yĩne Yesu Krista tɔ-á kè yah tɔkɔ sɔ, á gbò sàhnó-á me ñmɔ nê yò sɔkɔ. ² Timote, áwɔ tyí ye mé n tekɪ n mɔ sébéy mène, áwɔ nê-á ní pídí kègbile Liyel yò sɛnó sɔkɔ. Mé kéle n yah n kɔ Sú Liyel ànê á Tẽ ñgbě Yesu Krista tyí ne pè yòbɛnɔrɪ pɪ á tyí, pè á yãm yah pè mó yèvinune ñ kɔ.

Gblɔy tẽnɔle kwónó kètúkúni pípúle

³ Tẽ Yefesɪ kwil sɔkɔ sɔ-á sò mé yo kéle á tyí máh n sɔkɔ Masedonɪ mara sɔkɔ. Névyè túkú me kwónó kètúkúnine n pɪ nɛnpó, á yĩne ñ pè yĩni n mɔ ké pínóle. ⁴ Yo pé tyí ne, pè káh tẽ sèmɪrn yáhnó ànê náh tãn yĩni tyí níy tẽnó ó sɔkɔ tyé-ńkẽne. Yékâb ó ye sépi n pɔ n pɔ. Sè náh névyèle n yohnɪ n mɔ Liyel yò sɛnó sɔkɔ, à yĩne Liyel-á me ké tyí sɔ. ⁵ Gbáhdýáh dɪnsàhnó mè yò ye ne kè tyínɔnɔ dahbɪ pé sɔkɔ, tyínɔnɔ nê-á n wil nɪ pèpey sɔkɔ, sɔnɔ pèpey sɔkɔ, ànê Liyel yò sɛnó kègbɪ sɔkɔ. ⁶ Nte névyè túkú ye képah yahle, té mɔ pu à yékâb túkúni pínó ó yah wú. ⁷ Pè pé gblɔy pɪ Liyel tyi kònsàhnó kwópúle. Té tyi nónó ńtẽ-á pè me n yo, ànê tyi nónó-á pè me névyèle n gbah n kwɔ, pè náh me sé dùkùle n pne.

⁸ Ápi pɪ ne ńkẽ Moyisi tyi kònsàhnó-á ple, wáh me sé tyile n pɪ sáh yĩne sɔ. ⁹ Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó náh sah négblo yĩnne dé. Nónó yĩn-á sè sah, pépi ye pɪ tyítúkúni pípúle, ànê kèlékè pípúle, ànê népèkè pípúle, ànê tyípèl pípúle, ànê Liyel mónkò-ńkèpúle, ànê Liyel tyi mónkò-ńkèpúle, ànê súbí kònmɔpule, ànê yúbí kònmɔpule, ànê nékókè mópúle, ¹⁰ ànê prònpɪbɪle, ànê díbí wè tókópúle, ànê syó wè tókópúle, ànê yòbɪ yãmpule, ànê mɪnyobebe, ànê nónó-á péle n wo mɪnɪ tyi sɔkɔ, à tahɪ nónó pól-á me Liyel tyi kwónóle n fwo. ¹¹ Kéne kwónó mè wil Nìvìnì tir sɔkɔ, tɔrɪ Liyel-á nê dahbɪ ñmɔ gbò, ñmɔ nê-á pèpɔrɪ Liyelle.

Krista kɔnɔle pèpɔrɪ pínó weyne

¹² Nɔmɔ n wekɪ á Tẽ ñgbě Yesu Krista tyí, ñmɔ nê-á tãhkile ní kɔ. Mé n wekɪ ñ tyí, wáh sɔnpúle kè yah ne máh yĩne pé tò pínóle, té ní tɔkɔ ñ tò sɔkɔ. ¹³ Té ñmɔ ye mó tò lésó n yo n ko ñ tyíle, té ñne n fòh, té pɪ népèkèle. Nte mé lésó me sépi pólle n pɪ ñpɛ-ńkè ànê Liyel yò sɛ-ńkè sɔkɔ, képah ye Liyel me pɔ ní yãm yah. ¹⁴ Ápi Tẽ ñgbě ye pèpɔrɪ pɪ ñmɔ tyí náhnáh, à Liyel yò sɛnó ànê tyínɔnɔle ní kɔ nê-á n we á wró kwrónmɔnɔ gbò yò Yesu Kristale. ¹⁵ Gbɪ ye wey mène nê-á no pól yĩne pè kè fẽ syi, képah nê-á yo ne Yesu Krista-á pɔ kèkòyó sɔkɔ tyípèl pípú pwh n mɔ yĩnne. Pépi sɔkɔ ney yó ye ñmɔle, té ñmɔ tyí peke kal. ¹⁶ Nte ñmɔ nê tyípèl-á kal, Liyel ñmɔ yãm yah. A me ké tyí ne Yesu Krista ñ gblɔy pèpɔrɪ pínó wèkɪ, nê-á kɪ pɪ kwónóle névyè tyí nónó-á kɪ pɔ n sé n pi ñ yò, kɪ tyé-ńkè min we.

17 Tyé-ńkĕ Yòtĕ dí nê-á à náh n we, à náh n ku, ñmɔ nê-á Liyel nukúnine, mé me ké tyí ne yó yónó ànê gbilkínó pı ñmɔ tyíle gbímegbí. Amiina.

Pole me nìsàhle n mɔ Timote sɔko

18 Nmɔ pídí Timote, Liyel tĕntò welo nónó-á yo sah á tyí sɔko, mé kéle n yah n kò ne sépi ñ yohnı n mɔ á gbah tĕ tò pèpeyne n pı. 19 Kéle n pı Liyel yó sĕnó sɔko ànê sònɔ pèpeyne. Túkù ye yahle sĕntĕ pínóle. Káh pı sĕ, pé Liyel yó sĕnó tĕ syi pé tyí. 20 Pépi túkù ye Yimene ànê Alekisädrele. Mé pépi gbah de mɔ sétàn yòtĕ kò, nê-á kı pı kwónóle pé tyí pè kò pè náh tò n yo n de n pı Liyel tyí.

2

Kwónó nê-á kò niri pínó tyí yó

1 Máh me nê ñgbòle n yah n kò, képah ye ne á yáhnkònole n pı Liyel tyí, á ñne n ni, á ñne n fal, á mó weyne ñne n kò no pól yinne. 2 Á ye nírile n pı yòtām tyí, ànê névye pól tyí tōrí-á me nónó gbò, sònko à á minne n we n pı syísyí yèvinı sɔko, á kò dukù mó ne n me palle, à mó Liyel yah tíkile n pı. 3 Képah ye ple, ànê ké tyí nɔ á pwáhnmɔ-ò Liyel tyí, 4 ñmɔ nê-á me ké tyí ne no pól pwáhnmɔnɔ we, pè mó tĕ we gbile n pne. 5 Yé náh we di, Liyel nukú ó ye me. Liyel ànê névye wró tš-ò nukú tɔ ó me. Névi ye ñne. Nmɔ ye Yesu Kristale, 6 ñmɔ nê-á ñ gblöy kò à névye pól yó dwe. Gbí nê-á sò yáhtokonsàhnóle, kè pı képah sɔko. 7 Yesu Krista gblöy kónó mè yin ye Liyel ñmɔ yah tɔko pı ñ wey yó-òle, ànê Krista tĕntò névile, ne névye nónó náh pı Nsyifunole mé péle n kwɔ Liyel yó sĕnó ànê gbı wĕkile. Gbı ye mé n yo, mìnyo náh ñne.

Dibi ànê syó pı dukùle tówú sɔko

8 Mé me ké tyí ne tántàn pól sɔko, dibí pé gbàn yó dokò yínýó pé Liyelle n ni nnole yályál, fòkòvyáhnı ànê mékì kéne pé wró. 9 Mé me ké tyí ne syó tɔ flòle n tó n sah n mɔ káh yíne sš. Pè flòle n mɔ nónó-á kı fĕ pé sen yí óle yáryár dáhbı-ńkĕne ké sɔko. Pè káh yó káhtšnsàhnó kèpékè, ànê sán yèšò yí, ànê yí kètárnɔ, ànê fwòtáhnıne n yah n kò. 10 Nte pé gblöy tšnsàhnó yíne kè pı tyípéplɔ pínóle, sš-á syó kéle n pı nónó-á me Liyel yah tíkile n pı. 11 Sé yíne à ñ gblöy tiki mɔ tĕ syísyí pàh ñne n kwɔ gbı nĕne Yesu yó sĕpú tñkì wró. 12 Mé náh ké wĕkile sĕ kò ne à névyele n kwɔ, képah náh pı à pı dí yòtĕne. A yíne à tĕ syísyí. 13 Yé náh we di, Adama ñgbò ye Liyel mɔ, té pyĕ Awɔ mɔ dò. 14 Adama náh sétò pilki; Awɔ ye à pilki à kò à Liyel yóré yahle. 15 Nte képah fyé yó sé kı pwáhnmɔnɔ we ñ pínó yinne yúne, wáh sĕ Liyel yó, té tyínɔnɔ me ñ sɔko, té me n kɔ yályál Liyel yah yáryár dáhbı-ńkĕne sépi pól sɔko.

3

Yesu yó sĕpú tñkì yah tĕpú-á yíne pè ne n pı sš

1 Yé yah, kègbı wey yó ye mé n tyah yónóle yé tyí yò. Névi nê-à me ké tyí ne pé pı Yesu yó sĕpú tñkì yah tĕ-òle, tò pèpey ye tĕ n yah n kò pı-ńsahle.

² Yesu yõ sěpú ùnkì yah tē-ò yīne à pì wényo-ńsah kēne n̄ tyí. A yīne à pì sē núkú nētēne, gblǒy tēnpnè-òle, nē-á me n̄ tyile n pì n yīne palle, me nēpāne n tē ple, té kɪ fē névye kwɔ n pì. ³ A náh yīne à pì sěwɔle, kėpah náh pì nēpékèle. Nte à yīne à pì névile, nē-á n̄ gblǒyne n ye n pne. A náh yīne à pì māl kǒlì-òle, kėpah náh pì pó náh púkúbinmɔ-òle. ⁴ A yīne à ne n me n kete yahle n tē n pne palle, à mó n̄ wēnpì kwɔ pè ne n sah n̄ tyí yõ káh yīne s̄. ⁵ Yé náh we di, névi-à tē we n̄ kete yahle n tēnpnè-ńkēne, à kɪ pì s̄ té kɪ fē Yesu yõ sěpú ùnkì tēnó ple, pépi nónó-á Liyel nole? ⁶ Tē náh yīne à ne n me nésáanne Liyel wēkì kóló sɔko, s̄nko gblǒy gbilkínó káh pɔ de tē sɔko, n̄ tyí k̄ kè pɔ n yikɪ sètàn yõtē tyí k̄le. ⁷ A wil kėpah sɔko, Yesu yõ sē-ńkěpú tɔ yīne pè ne me tē yíngb̄ile n yo, s̄nko yílónó káh pɔ à yīni tē, à k̄ à pɔ tē sètàn yõtē vyóy sɔko.

Yesu yõ sěpú ùnkì yah tēpú yòhn̄n̄mɔpule

⁸ Sē ó ye, Yesu yõ sěpú ùnkì yah tēpú yòhn̄n̄mɔpɔ tɔ yīne pè pì néglóle ànē wékínyipule. Pè náh yīne pè pì sěwɔbile ànē kwáh yáhnk̄ɔpule yínvì sɔko. ⁹ Gbɪ nē-á pè we p̄i Liyel yõ sēnó gb̄ò yõ, pè yīne pè kè tē n sah pé s̄nɔ sɔko palle. ¹⁰ Ké gbenne, pè yīne m̄onyahn̄ɔle. Pílkì-ńsah-à wé-ńkēne pé tyí, pè kɪ pyē fē wilkɪ sah Yesu yõ sěpú ùnkì yah tēpú yòhn̄n̄mɔpule. ¹¹ Syó nónó tɔ-á Yesu yõ sěpú ùnkì yah tēpú yòhn̄n̄mɔpule, pé yīne pè pì névyele nónó-á yòyén me n sah pé yõ. Pè náh yīne pè pì névye tyí yónk̄ɔpule. Pè yīne pè pì gblǒy tēnpnèpule, pè mó ne n me tómm tyi tyi pól sɔko. ¹² Yesu yõ sěpú ùnkì yah tēpú yòhn̄n̄mɔ-ò yīne à ne n me sē núkú nētēne, à mó ne me tē we n̄ wēnpì ànē n̄ kete yah tēnó tyí. ¹³ Nónó-á pé t̄le n pì palle, pè kɪ yín-ńsah ñgbē we ké sɔko, té gb̄ò sàh-ńsah tɔ kɪ we pé tyí pé wró kwrónm̄ɔnɔ gb̄ò yõ Yesu Kristale.

Sètìn s̄ tir ñgbēne

¹⁴ Mé ye sēbéy mēne n tekɪ n mɔ á tyí, nte n̄ s̄nɔ sɔko mé kɪ pɔ n yah n pì á tyí d̄ kwéy. ¹⁵ Nte máh kɪ se mɔ pónyah-ńsah á tyí, tyi nónó-á mé wārki tekɪ mɔ á tyí, sépi kɪ n̄ yohm̄ n mɔ á kɪ á gblǒy tē dukù p̄i min nētē Liyel no wró sɔko, pépi nónó-á Yesu yõ sěpú ùnk̄ile, nónó-á gbɪ tēnsáhpule dáhpe s̄.

¹⁶ Liyel-á nē yo á tyí Yesu Krista tyí sɔko, tyi ñgbē ye kéle. Liyel n̄ gblǒy pì névile à pɔ sètáh yõ, nē-á Kristale. Liyel Mirki kè wēkɪ ne négb̄-á nne, yínyõ t̄n̄p̄ub̄i à we, n̄ tyí yo névye tyí nónó náh pì Nsyifun̄le, névye náhnáh sē n̄ yõ k̄k̄oȳó, té yínyõ sɔko, Liyel me gbilkínó sah n̄ yõ.

4

Kwónó kětúkúni pípule

¹ Liyel Mirki kè yo dal mɔ pnéyy ne k̄k̄oȳó-à pópó n tye, névye tükù-á kɪ Krista yõ sēnó yahle, té kɪ sē m̄inyobe welo yõ, ànē kwónó nónó-á n

wil sétàn tyí. ² Névyé nónó-á yínvĩnpĩbule ànê m̀nyobele, pépi nónó-á pè náh senne n pne pólle, pè kɪ pé gblɔy sah pépi kɔ pè kɪ vi tẽ. ³ Pépi ye n kwɔ névyele ne pè dékè náh me sè tókì náh me, ànê yò yò yí yísyó-á me sè náh yĩne yónóle. Té Liyel mó tɔ kéne yò yò yí mɔ ne péwɔ yò sɛpú nónó-á gbule n pne, pè séle n yò pè mó pèpɔrɪ pínó weyne péle n kɔ. ⁴ Liyel-á yí nónó pól mɔ, sè ple. Milki milki kwàh náh me sé soko, áyàh me sè fɛ syi té me pèpɔrɪ pínó weyne òne n kɔ. ⁵ Yé náh we di, Liyel wey ànê nírí ye n pɪ yíyìni pólle yályál Liyel yah soko.

Yesu Krista tònpi pèpeyne

⁶ Wáh kɪ tyi nópìle á yúnpyéle n kwɔ, á kɪ pɪ Yesu Krista tònpi pèpeyne. Á kɪ kè wɛkɪ kèpah soko ne pàh Liyel yò sɛnó wɛlo ànê kwónó kègbɪ nène n kwɔ soko, sàh de yíí á soko. ⁷ Á náh vi sèmĩrn wàn ànê wɛnwàn kɔ, sépi nónó náh tir yóle n pekɪ Krista yò sɛnó soko. Gbah n tẽ ò ne n me Liyel yah tíkile n pɪ. ⁸ Wil gbɛnsè dàrnmonole tòle, yòre me ké tyí. Nte Liyel yah tíkì pínó yòre wɔ kal tyi tyi pól soko. Yé náh we di, kèpah gbò yò soko ye á kɪ min we kwey gbí mè soko, ànê òsò tɔle. ⁹ Wey mène gbɪ wey ye kéle, nê-á no pól yĩne pè kè fɛ n syi. ¹⁰ Yé náh we di, ápi-à me tòle n pɪ yèvyàhrule, té me gbah tẽ sɛ, kèpah n wɛkɪ ne á gbò sàhnó-á me min nétɛ Liyel yò, nê-á no pól pwáhnmo-òle. Té wáh kɪ nónó pwah n mɔ n pɪ kal, pépi yé pɪ Krista yò sɛpúle. ¹¹ Kèpah ye á yĩne ò gbah n yo névyé tyí òte pè kwɔ kéle.

¹² Nnì yó n̄tɛ náh yĩne à ále n yilɔ wáh sɔnpìle pɪ wɛnpirle. Ye Yesu yò sɛpú tɛ we ále n yah n pɪ á vyàh wey soko, ànê á pɪ òkù soko, ànê tyínò nê-á me á soko, ànê á Liyel yò sɛnó soko, ànê á pínó soko yályál Liyel yah. ¹³ Máh kɪ pópó n pɪ, gbah n tẽ Liyel weyne n kar tówú soko, ò té névyele n vi mɔ, ò té kwónóle n pɪ. ¹⁴ Liyel tãhkì nê-á me á tyí, káh kè tɛ gbònwòkòle dé; kèpah nê-á á we Liyel tɛntò syínyopu wɛlo gbò yò, ànê Yesu yò sɛpú yah tɛpú-á pé gbàn sah á yò à nírí pɪ á tyí gbí nène. ¹⁵ Liyel tãhkì mè tɛ gbɛninĩne, gbah n tɛ ké soko. Kèpah soko, no pól kɪ kè we ne wáh me n yuku yahle. ¹⁶ Á gblɔy tɛnó ple, wáh kwónó nène n kɔ ò té ké tɔ tɛnó ple. Gbah n tɛ ne n yuku yahle ké soko. Wáh n pɪ sɛ, kèpah soko ye á kɪ á gblɔy pwah mɔ, té kɪ á wey nóhpú tɔ pwah mɔ.

5

Timote-á yĩne à Yesu yò sɛpú tɛ òkù nène

¹ Wáh yèwàhle n vi mɔ, káh ne n wɛkɪ ò tyí òrì soko, ne n wɛkɪ ò tyí á sú sò òne. Kètɛnpìle n vi mɔ á yúnpyé sò péle. ² Syódìle n vi mɔ á yúbì sò péle, ò tɛ syónpìle n vi mɔ ké yah pèpey yò á dósý sò péle. ³ Pékúsýo nónó-á yòhnĩnmɔpu náh me pé tyí, pé tɛnó ple. ⁴ Nte pékúsýo nónó tyí wɛnpì-à me, kèpah náh pɪ pètóbéle, kéne wɛnpì ye yĩne pè pé Liyel yah tíkì pínó wɛkɪ à yuku pé gbò tã òne. Pàh yĩne pè nê pɪ pé òkùpú tyí, pè kèpahle n pɪ pé tyí. Yé náh we di, kèpah tyí ye no Liyel tyí. ⁵ Nte sè nê-à me pékúséle kègbɪ yò soko, nê-á névi náh me ò tyí kɪ à yohni mɔ, òmɔ ye òkène ò gbò sah n yíí Liyel yò soko. Á Liyelle n ye n gbo nírì soko lékàh ké

gbĩntõ. ⁶ Nte pékúsè nê tẽ wò-à me wil gběnsê dékè tyi óle n sò, ìmò me kúnóle té à sah vile. ⁷ Wáh yĩne ò nê tò yo pé tyí sònko lékàh káh pò we pé tyí, kè we yò. ⁸ Névi nê-à n yáhdahnmò-ńkène ò tyí névyè tyí sòkò, ànê ò kéte névyè tẽ tyí sòkò, tẽ Krista yò sěno wěkì milki. Krista yò sě-ńkè névi ńtẽ fónfó òmò yò. ⁹ Pékúsè nê yĩn-à pópó n wárki, à òne n mò n kò pékúsyò wró à yĩne à ne n me ye tikitõn tẽ wò we, à mó ne me de yah pe nukú ó tyí. ¹⁰ N tyí yĩne kè ne me pínóle ò tyípéplò pínó tyí sòkò. A ne n me ò wěnpì ténó ple, à ne n me ye népàn ne n twah n tyí, à ne n me Yesu yò sěpú gbyèhne n wu, à ne n me névyè nnòle n de nónó-á me yèkwòri sòkò, à mó ne n me tyípéplò duke pólle n pi. ¹¹ Nte syópám nónó tẽ wò-á pékúsyòle, káh pépi yni wárki pékúsyò sòkò. A náh we di, lédórì-à pò pé wró gbè mò Kristale, pè n ne n me kè tyí ne pé pé syi de pebi tyí. ¹² Káh pi sě, lékàh n we pé tyí, páh sònpìle pé vyáhle Krista kò té pò pé syi ò náh. ¹³ Páh se tò pi tò kè névyèle sě, pè n wũ n tẽ gbéngbèn kònkòno ó sòkò. Pépi ye tò náh me pé tyí yò, té pè n tò n pi wènkwĩnki wékípùle vyáhle dálnóle, ò ne n wèki n min n dah n mò sě. ¹⁴ Képah ye, mé me kè tyí ne pékúsyò nónó-á me syópámne, pè de pebi tyí. Pè fẽ wěnpì we, pè mó ne n yah n dah mò pé gbèn tyí sòkò. Sònko pè káh pò wěkì yíkì mò á sěpébi kò pè á yĩnpole n yo. ¹⁵ Yé náh we di, pékúsyò túkù ye me wěkì milki te, té me sètàn yòtẽ sò tẽ. ¹⁶ Nte pékúsyò-à me Yesu yò sě-ò sè nê wòkò tǎn sòkò, tẽ yĩne à ne n yah n dah mò pé tyí sòkò, sònko képah káh pi Yesu yò sěpú ùnkì yòtókóbìle. Képah sòkò, Yesu yò sěpú ùnkì tò kì mó n yah n dah mò pékúsyò tyí sòkò nónó-á nékàn tǎne.

Yesu yò sěpú ùnkì yah těpùle

¹⁷ Yah těpú nónó-à me Yesu yò sěpú ùnkì yahle n tẽ palle, yòyén yĩne kè ne n sah n yĩn pé yò. Ké dú dokò pé nónó-á Liyel wey yónó ànê névyè kwónó tò me dahbi pé gbò. ¹⁸ Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébey sòkò ne, nyeh-à me swáh tónó sòkò á tyí gbí nêne, á káh sé vyèy pukubi ne sè káh á sè mukòle n yò. Té tò me wárkínóle ne, tònpi-á yĩne ò tò pínó sǎr wénóle. ¹⁹ Káh n fẽ n syi lékàhle n syi yah tẽ-òle n kò ne kéne tir náh wil tǎrfyò népì ními képah náh pi tòmí vyèy sòkò. ²⁰ Névi nê-à tyítúkù pi, kè yo gbáb tówù pól yí yah sòkò, sònko kè tíkì mò téló sòkò. ²¹ Mé kéle n gbah n yo á tyí Liyel yah, ànê Yesu Krista yah, ànê yĩnyò tònpi-á wílkinsàhnó yah sòkò ne, á tyi nòpi pólle n pi tòmm, á káh wǎhkìle n pi. ²² Káh ne n sal á gbòle n yah névi yò ò nírilè n pi tẽ tyí, ànê káh á vyáhle n dah n mò á ní-òle ò tyípèl pínó sòkò. Ne n me yályál Liyel yah sòkò. ²³ Wáh me n yo gbáhyí náhnàhle sě, káh ni ó kókòle n wò, òwè tǎle n wò kwéykwey á fòkò markì yĩnne. ²⁴ Névyè tókù tyípèl me sè n wilki n mò kwèyy pé tükè-ńkè sòkò. Nte tókù tyí me, náh ó sè n pò n pĩ. ²⁵ Sě ye tyípéplò tǎle, sěpi tò n we kwèyy yĩne, ànê nónó ńtẽ fyé-á sè náh me n yah, sè náh n wũ n pi wílkinmò-ńkène.

6

Yõbi ànê pé yõtãmne

1 Nónó pól-á me yõrile n pi, pè yĩne pè pé yõtãmne n mo n kō ne pãh yĩne yõyén sãhnõle pé yõ, sõnko áyáh kwónó nêne n kō, ñnì yó ñtê káh pò képah ànê Liyel tyíle n yo n ko. 2 Nónó yõtãm-à me Yesu yõ sēpúle, pè náh yĩne pè yo ne pé yúnpyé-á péle, pè mó yahle yõyén sãhnõle pé yõ sòko dé. Pépi nónó-á pé yúnpyé pèplole, pépi-á sõnpúle n we pé tò pínó yõrele, pè ye pyé yĩne pè tòle n pi n yíi pépi tyí ñkě.

Minì kwónó ànê tahrì tyínõnõle

Yah, kéne tyi ye á yĩne ñ nole n kwo, ñ té sè kō n sah pè kō. 3 Nnì yó-à pò nole n kwo tyíkãhkíle, té kè náh me nukúle gbı weyne nê-á wil ápi Tê ñgbê Yesu Krista tyí, ànê kwónó nê-á á we Liyel yah tíkì pínó tyí yõ, 4 képah n wěki ne gblõy gbilínó-á tē yí wõ. Npì-ñkê ney ye tēne, nê-á yékãb pínó, ànê wěnkýõ wékínó me ñ yõgbèkè yuki sah, sépi nónó-á n pò n pò mékile. Sépi ye n pò n pò yúnwõrì, ànê méwéy, ànê yrówãn yónó, ànê gbyole. 5 Té tō n pò n pò yékãb kwínkile lékãm ké névyè wró, nónó-á pè náh gbule n pne pólle. Pépi tân n ne n sō ne Liyel yah tíkì pínóle, kwáh wénó-á me ké sòko. 6 Gbı tē wõ ye, Liyel yah tíkì pínóle tahrì ñgbè ye kéle névyè tyí, nónó-á pé wénó pé yĩne n yuku. 7 Yé náh we di, ápi náh pò kwáh yó ñtēne kèkõyó mè sòko, á náh mó á syi n sòko n pi kwáh yó ñtēne. 8 Nte yõke ànê flo tē-à fyò me á tyí, sè yĩne sè á yí yuku. 9 Nte nónó-à me ké tyí ne pé pi tahbule, pépi ye n de mónyahno sòko. Tyíwãn ànê yõ ké tyi sõno n pò pè mo n tē, sépi nónó-á névyèle n mo tyí yíkínó ànê mónpuno wěkì yõ. 10 Yé náh we di, tyípèl duke pól tyáh-ñsah n wil pò tyínõno sòko. Pó yãhnkõno kèpèkè tē tyí, tükù Liyel yõ sèno yal mo, té kwlónó náhnáh yori mo pé gblõy yõ.

Pole-á vinnõno nêne Timote kō ñ gblõy tē dùkù tyí sòko

11 Nte áwo tē wõ-á Liyel tyí névile, ne n to kéne tyi yah sòko. Ne n yah n kō ne á pi négbule Liyel yah, á ne n me Liyel yah tíkile n pi, á ne n me sèñóle Liyel yõ, tyínõno ne n me á sòko, á ne n me sònmole n pi, á mó ne n me á gblõyne n tiki n mo. 12 Mékì pèpey fwo à yuku Liyel yõ sèno tyí ñinne. Á pwãhnmõno tē n yĩn pãlle, képah nê yĩn-á Liyel ye ále, té á me fē syi névyè náhnáh yí yah ne wáh pi Yesu yõ sē-òle. 13 Liyel nê-á minne yíyĩn pólle n kō, ànê Yesu Krista nê-á yĩn Põse Pilatı yah sòko à Liyel yõ sèno welo tō sah wèki, pépi yí yah sòko ye mé kéle n yo á tyí ne, 14 tyi nónó-á kō sah ñ kō, á sé wãlle n ko. Á ne n me pilkì-ñsah kéne ànê wényo-ñsah kéne á tyí fós ki pò no ápi Tê ñgbê Yesu Krista syínõno tyí. 15 Liyel nukúni nê-á tyi pól tyí tēnpnè-òle, pèpõrì-á n wil ñmo nê tyí, ñmo nê-á yõtãmnó Yõtēne, ànê tãmnó TÈ NGBENE ñmo ye ki Krista kō à ki ñ syi pò à yĩne ké gbí yãhntòkõnsãhnõle. 16 Nmo ó ye à náh ku n yah n pi. A me déntēnõle kyòo yó sòko nê-á ney náh fē n no n de n pi kéle. Ney yí náh tē yah ké yõ,

ànhê ney yí nán n tẽ n yah n pi n yõ soko. Gbilkinnó ànhê tãhkì ne n sah n mɔ yõ gbímeḡbí. Amiina!

Vinmwɔw nê-á yĩne tahbi kɔnóle

¹⁷ Kè yo kèkòyó mè tahbi tyí ne pè káh pé gblɔyne n gbilki, pè káh pé gbò sah tahrì yõ nê-á kɔ n tye n pi. Nte pè pé gbò sah Liyel yõ, ñmɔ nê-á yiyini pólle ápile n kɔ náhnán nê-á kɔ á kɔ á kɔ me nìvìnì soko. ¹⁸ Yo pé tyí ne pè tyípéplɔle n pi, pè ye pé tahrì pi tyípéplɔ pínóle. Pè pi fòkòpèrɔri névyele nónó-á kɔ fẽ syi n yí n kɔ. ¹⁹ Képah soko, pè kɔ tahrì pèpɛy yah sah pé gblɔy tyí nsò yinne nê-á kè nán n yikɔ. Sɔnko pè pɔ min kèḡbi wɛ.

Vinmwɔw téyne

²⁰ N dí Timote, tyi nónó-á áwɔ gbò dahbi, sé tẽnó plɛ. Káh ne n de yékâb wân pínó soko nónó nán me n yuku Liyel yõ sɛnó wɛkì yõ, ànhê káh névyɛ wɛlɔ níne n tẽ nónó-á pé gblɔy pi tyi kàhnɛpɛpule. ²¹ Névyɛ túkù ye pé gblɔy pi kéne yípi mè òkù névyɛle, té Liyel yõ sɛnó wɛkì milki.

Mé kéle n yah n kɔ ne, Liyel n pèpɛri pi yé tyí.

2

Pole ne Timote n̄ tah sah

¹ Áwɔ tɛ wɔle n̄ pídí Timote, yòbènɔrɪ nê-á ápi we á wrɔ kwɔ́n̄mɔnɔ gbɔ̀ yò Yesu Kristale, képah yinne, á tah n̄ sah yí. ² Wáh n̄ kwónó nê noh névye náhnáh yí yah, kyɪ négbɔ́ kwɔ́ kéle, nónó tɔ-á kɪ tɔ̄ fɛ́ túkù kwɔ́ kéle. ³ Kwónó nê-á yíne ále, kè fɛ́ n̄ syi Yesu Krista sràsyi yèsyìkì tyí kòle. ⁴ Névi-à fyò de sràsyiyá sɔkɔ té me ké tyí ne pé pé yòtɛ̀ n̄vìn̄ne n̄ pɪ, à n̄ vyāh de kèkōyò tyi téló sɔkɔ. ⁵ Wɛ̀ kàlnó tóló tó-ò tɔ náh tɔ́rɪ yókúríle n̄ we n̄ pne né à náh to ké wɛ̀kì yò. ⁶ Sètò nê-á tɔ swāhle à kwɔ́, ñmɔ ñgbò ye yíne ké sɛmukɔ wénóle ⁷ Sò n̄ yah n̄ welo yò, Tɛ̀ ñgbɛ́ kɪ sé pól syíkì-ñsahle n̄ wɛ̀kì.

⁸ Káh á dyɔ fwo Yesu Krista tyíle, ñmɔ nê lékó-á yiki mɔ. Davidi náh ney ye ñne.

Sɛ́ ye kéle yónóle Nìvìn̄ tir sɔkɔ, képah nê-á mé me n̄ yo n̄ kò. ⁹ Kéne Nìvìn̄ tir yīn ye kwónóle n̄ yò sɔkɔ, ànɛ̀ kárnne mónóle n̄ tyí á kɪ ne pèkè pí-ò sɔ́ ñne. Nte kárn náh se yó me mɔ Liyel wey tɛ́ wɔ tyí té. ¹⁰ Képah ye, mé me tyi pólle n̄ sro névye yinne Liyel-á nónó yah tɔkɔ, sɔnko pé to pwáhn̄mɔnɔ we Yesu Krista gbò yò, pé mó gbilkínɔ we nê-á kè náh n̄ tyɛ. ¹¹ Gbɪ wey yó we yò:

Áyáh kɪ me ku Yesu Kristale wɛ́ tyí, á kɪ me min to sɔkɔ ñne wɛ́ tyí. ¹² Áyáh kɪ á tah sah wɛ́ tyí ñne, á kɪ tɔ́rɪ pɪ ñne wɛ́ tyí.

Áyáh kɪ à yahle, ñ to kɪ á yahle.

¹³ Áyáh kɪ sɔ́ pí-ñkɛ́ne négbɔ́le, ñmɔ tɛ́ wɔ kɪ tɛ́ négbɔ́le, à náh fɛ́ ñ syɪ n̄ kur n̄ pɪ.

Kwónó kètúkù fwónóle

¹⁴ Névye dyɔ to n̄ kò n̄ mɔ kéne tyile, ñ té ké gbáhdýāh di pé tyí Liyel yah sɔkɔ ne, pé káh yékāb wānne n̄ pɪ. Sè náh tir yóle n̄ pekɪ. Nónó-á me séle n̄ nohn̄, sè n̄ pyé pépi mɔ n̄ pu. ¹⁵ Á tah n̄ sah Liyel yí kò kè yuku ále. Pɪ tɔ́npɪle, nê-á gbɪ welo le n̄ yo ké yah yò, té sen náh n̄ pɪ ñ tyí à yuku ñ tɔ́ tyí ñnne. ¹⁶ Káh yáhwānne n̄ yāh nónó-á sé náh me yuku Liyel yò sɛ́nɔ́ tyí ñnne. Nónó-à kéle n̄ pɪ, pé wrɔ n̄ ne n̄ gbah n̄ gbe Liyelle. ¹⁷ Pé yáhwān yílkínóle n̄ pɪ á kɪ ne nówū-á ñkɛ́ne wille n̄ yò sɔ́. Yimene ànɛ̀ Filetɪ to me kéne sɛ́nkɔ névye sɔkɔ. ¹⁸ Pépi gbɪ wɛ̀kì fɪn̄ mɔ té me n̄ yo n̄ ne lékyí-á yilki mɔ sɔkɔ tɛ. Sɛ́ ye pé pɪ té névye náhnáh Liyel yò sɛ́nɔ́ yɪkɪ.

¹⁹ Nte sépɪnɔ́ pól sɔkɔ, Liyel-á sɛ́tyah nê wilki, képah tɛ́ wɔ me. Welo nónó-á me wárkínóle ké tyí yò, sè we yò: «Nónó-á me Tɛ́ ñgbɛ́ tyí yò, à péle n̄ pne.»

Ànɛ̀ tɔ́: «Nónó pól-á Tɛ́ ñgbɛ́ne n̄ ye n̄ gbo, pé yíne pé tyítúkúni we n̄ ye.»

²⁰ Wòkò ñgbɛ́ sɔkɔ, sán vyó ànɛ̀ wárn vyó ó kókó náh me dé; sésár tyíno me, puri tyíno to me. Túkù me yí tǎhn̄ mɔ yinne, tókù mó me ñyān yí mɔ yinne.

²¹ Tyi nónó tyí-á mé yo, Névi nê-à sè we ye té pi yályál Liyel yah, tẽ ki me wilkinsàhnòle tyítàhnì pi yinne. N yétò ki me yòtẽ dí tyí tyípéplò pi yinne. ²² Kètẽnpikini dékè tyi we n ye. Tyi nónó-á á yĩne n yah n kò, sè we yò: Gbì wèkì kólóle, Liyel yò sě́nó, tyínòòle, ànê yèwunne. Yé sépi pólle n pi ànê névyele nónó-á me Tě ñgbě́ne n ye n gbo fòkò pépèrle. ²³ Yékāb wān pínó we n ye. Á pĩ ne sépi-á n pò n pò málle dò. ²⁴ Ngbõ Tě ñgbě́ tònpi náh yĩne mékì pínóle dé. Á pyé yĩne à ne n me népir névile no pól tyí, à mó ne n me névye kwónó yah we, té pàh ñ tyíle n yo, à tẽ we kè sómnó. ²⁵ Á yĩne à ñ wey kòlìpule n tẽ mármár à vinnòòle péle n kò. Nê pĩ, ténkàh Liyel ki ye pè kò pè ki pé sòno we vi mo ki gbì we pĩ té. ²⁶ Képah-à pi, pé yah ki pi kyòò pè ki we de sétān yòtẽ vyóy sòkò, nê sòkò-á sò à pè mò tẽ sah pè kò pè ñ dyo yĩne n pi.

3

Kèkōyō tyénó tyile

¹ Timote, á yĩne ñ kè pĩ ne kèkōyō tye gbĩne, tyah táhnónò-á ki n we. ² Névye ki pi gblōy yò yíkípule, pò kódibìle, wèngbìl wékípule, gblōy gbilkípule, Liyel tyí yóndepule, dúbípú tyí yáhlepule, pèpòrì pĩ-ńkè névyele, Liyel tyi mónkò-ńkèpule, ³ kùkùtāhkì névyele, népíkòbìle, névye yĩn yíkípule, gblōy tẽ-ńkè névyele, nékókè mópule, pèpey fwópule, ⁴ wè náh vípule, fòkònyāhnì névyele, gblōy yònsāhpule. Pé dyo yĩ tyi tyí ki no kal pé tyí Liyelle. ⁵ Pè ki pi yí yah Liyel yah tíkì pípule, ñte kègbì yò, pè náh Liyel yah tíkì pínó tākì fē n syi n pi. Káh ne n pi n soh sěnkno névyele. ⁶ Pé tókù n ne n de n kò gbèn sòkò ñ syó tókùle n vi n tẽ, nónó lékām-á tuke. Kéne syó me tyípèl ó pé tóó. Tyi duke pól dékè n ne n me pé sòkò. ⁷ Pè me sāhnó sòkò kúmm, ñte pè náh me fē gbìle n pne pólle. ⁸ Nsyānesì ànê Nsyābresì-á Moyisi kòlì sò, sè ye pépi to me n kòlì gbìle. Pé sòno náh me palle. Liyel yò sě́nó náh yuku yahle. ⁹ Nte pè náh n yuku n pi yahle. Yé náh we dí, no pól ki pé nēwōré we kwèyy sò-á Nsyānesì ànê Nsyābresì tyí pi.

¹⁰ Nte áwò Timote tẽ wò ye ñmò sèfiki mò tyi tyi pól sòkò: Máh kwónó nê pi á kè fē syi, té me ñ pi dükùle n yah n pi. Á ñ sònole n pne, ànê ñ Liyel yò sě́nó dükùle, ànê ñ tyi srónó dükùle, ànê tyínòòle nê-á me ñ sòkò, à tahlì máh me gbah té dükù nēne. ¹¹ Pāh ñ fòh dükù nēne á kéle n pne, à tahlì máh yèvyāhrì nónó pi Antyòsyì, ànê Yikonyumi, ànê Lisitir sòkò. Fòhnó nê dükù tẽ me mé náh kè we yah? Nte Tě ñgbě́ ñ pwah mò sépi pól sòkò. ¹² Gbì yò, nónó pól-á sē Yesu yò, té me ké tyí ne pé pé minne n pi Liyel yah tíkì pínó sòkò, pé ki fòhnó we. ¹³ Nte népèl ànê névye pìlkípú tẽ wò ki yò sòkò pèkè pínóle ki névye tókù pilki, té ki pé gblōy rítè to pilki. ¹⁴ Nte áwò tẽ wò-á kwónó nê we té kè fē syi ne gbì-á kéle, kè tẽ yĩn palle. Wáh kwónó nê we nê tyí, á ñne n pne ó. ¹⁵ Á wēnpir gbì dükùle á Liyel weyne n pne. Kè ki fē á lékām yíkì mò ñ kò á ki pwāhnòòle we Yesu Krista yò sě́nó gbò yò. ¹⁶ Liyel wey pól wārki Liyel tākì gbò yò. Kè wārki névye kwò yinne, ànê mìnì gbel kye yinne, ànê pìlkì-ńtān tó yinne, ànê névi mò yinne gbì wèkì kóló sòkò, ¹⁷ sònkò, Liyel tyí névi pi négbìle tñn pèplò pól fē n pi yinne.

4

¹ Yesu Krista nê-á kɪ pɔ vye ànê kyí tuke n pi, mé kéle n gbah n yah n kɔ á tyí Liyel ànê ñmɔ yí yah, à tahlɪ ñ syínɔnɔ ànê ñ tɔrí yín yó ne, ² á Liyel wɛyne ne n yo. Káh sɔ yèvyāhrɪ gbí sɔkɔ ò; káh sɔ yèvɪnɪ gbí sɔkɔ ò; kéle ne n gbah n yo. Névi nê-à pu pɪ, wɛkɪ tɛ yò, vɪnmɔnɔle tɛ kɔ, tɛ tɔkɔ yárr ñ kwónɔle à kɔ. ³ Gbɪ yó me n pi, túkú náh tɔ kwónɔ yèsyíkɪ fɛ n syi n pi. Tyi nónó dékè-á n ko péle, pé kɪ kwópú kwĩnki yísyó yah nónó-á kɪ pɔ sépi tyíle n we n yo pé tyí nónó nóhnɔ-á me nɔ. ⁴ Pè kɪ pé ní tah tū yahle gbɪ nóhnɔle, tɛ kɪ sɛmɪrn wɔle n nohnɪ. ⁵ Nte áwɔ tɛ wɔ á gblɔy tɛ palle tyi tyi pól sɔkɔ. Kwónɔ sro, ñ tɛ á gblɔy kɔ yí Nìvìnì tir yónɔ sɔkɔ. Pɪ Liyel tɔnpɪ pèpɛyne.

⁶ Nmɔ tɛ wɔ pɪ gbí nɔ tɛ sárkále. Kèkɔyɔ fin mɔ gbí nɔ ní tyí. ⁷ Mé mékɪ pèpɛy fwo à yuku Liyel yò sɛnɔ tyí ñne. Tóló nê sɔkɔ-á sɔ ñne, kè tye. Mé náh Liyel yò sɛnɔ yal mɔ. ⁸ Nte núkúnúkú, tɛnwɛno yòre wénɔ ye mé me syɪkɪ tɛ, nê-á négbɔl yòtɔrí yòkúrɪle. Tɛ ñgbɛ nê-á tukey tükè-ò pèpɛyne, ñmɔ ye kɪ ní kɔ n pi kéle. Tɛ à náh n yín n pi ñmɔ ó tyí dé, nónó tɔ-á me ñ pónɔ syɪkɪ tɛ nìvìnì sɔkɔ, à kɪ pépi tɔ pól kɔ kéle.

Pole me vɪnmɔnɔ tɛyne Timotele n kɔ

⁹ Gbah n tɛ n pɔ ní ñne súú. ¹⁰ Yé náh we di, kwey gbɪ tyi me yah syi Demasɪ tyí à kɔ à me ñ náh vi ní kɔ. À me sɔkɔ Tesalonikɪ kwil sɔkɔ. Kresā mó sɔkɔ Kalasi mara sɔkɔ, tɛ Tite wɔ me sɔkɔ Dalmatɪ mara sɔkɔ. ¹¹ Likyɪ ó ye me ní tnɔ. Markɪ tɛ yè pɔ wɛ tyí ñne. N yétɔ me gblɔ ní tyí tɔ mè sɔkɔ. ¹² Mé Tisyikɪ tɛkɪ mɔ Yefesɪ kwil sɔkɔ. ¹³ Wáh kɪ n pi, ní fwòmò-ñgbɛ tɔkɔ n pɔ ní kɔ, ñ tɛ n pɔ sé sɛl tyínɔ tɔle, sépi nónó tyí-á tah kal ní tyí.

¹⁴ Kètɔndí Aleksisādre népékè kah pɪ ñne. Tɛ ñgbɛ kɪ à dyah n pi ñ tyípɪñne. ¹⁵ À ápi wɛlɔ kɔlɪ kah mɔ. Képah ye, á tɔ á gblɔyne n tɛ ñne.

¹⁶ Páh ní tuke sɔ nɛne gbenne, no pól pé náh vi ní kɔ. Nnɪ yó nítɛ náh yo tɛ mɔ ñne. Mé kéle n yah n kɔ Liyel tyí ne à káh kè pɪ tɪrle pé tyí. ¹⁷ Nte Tɛ ñgbɛ wɔ so mɔ ní tyí. À tǎhkɪle n kɔ mé fɛ ñ wey yo yí, tɛ nónó náh pɪ Nsyifunɔle, pé pól kè we noh. À ní pwah mɔ kyèkingbɛkɪ tyí. ¹⁸ Tɛ ñgbɛ kɪ tɔ ní yò wilkɪ n pi pèl duke duke pól sɔkɔ. Tɛ kɪ ní pwah mɔ ní kɔ mé kɪ we de ñ tɔrí sɔkɔ. Gbilkinɔ ne n sah ñmɔ yò gbímegbí. Amiina!

Wey tyé-ñsahle

¹⁹ Wɛkɪ Prísilɪ ànê Akilasɪ tyí ní kɔ, ànê Wonesifɔrtɪ nolɛ. ²⁰ Yerasitɪ wū Korɛntɪ kwil sɔkɔ. Mé Torofimi wɔ sah Milɛtɪ kwil sɔkɔ. À sɔ me n yo képah ye.

²¹ Gbah n tɛ n pɔ kwòvɪrɪ gbí nó-ñkɛ sɔkɔ. Yebulusɪ, ànê Pudɛsɪ, ànê Linusɪ, ànê Klodya, ànê á yūnpyé téló pól n wɛkɪ á tyí.

²² Mé kéle n yah n kɔ Tɛ ñgbɛ tyí ne à ne n me áwɔle, à mó yòbènrɔle ne n pɪ yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmonole Titi tyí

Wey kónóle

¹ Nmo Pole nê-á Liyel tónpi ànê Yesu Krista téntò névile, Liyel ní tō ne mé péwo névye yáhtokóno yohni mo pé kō pé sē Yesu yō. A ní yah toko ne mé gbí wēkile pé wēki pé kō pé pé minne n pi Liyel yō sēnó wēki yō, ² pé gbò sáhnyĩno mó ne me tyé-ńkē min wénó tyí yō. Liyel nê-á à náh minĩne n yo, ñmo ñ vyähle pé kō kéne tyé-ńkē min tyí soko kèkóyó mó-ńkē gbí ùkùle. ³ Té wáh ñ vyäh kō nê tyí soko, ké wēki gbí-á pō no, à kè wēki ñ wey gbò yō, té ní kō mé kéle n yo, ñmo nê-á á pwáhnmo-òle.

⁴ Titi, áwo nê-á ñmo pidí kègbile ápi Liyel yō sēnó soko, áwo tyí ye mé n tekí n mo sébéy mēne. Mé kéle n yah n kō ápi Sú Liyel ànê ápi pwáhnmo-ò Yesu Krista tyí ne, pé yòbènoni ànê yèvinne ñ kō.

Tò nê-á dahbi Titi gbò

⁵ Mé ye ñ sah Kreti mara soko ne, tyi téló nonó-á wū á sè pi n dal n mo, á mó yah tēpú yisyó yah n sah n sah n kō kwlo kwlo pól Yesu yō sēpú ùnkínó yō soko à yĩne máh sò kè yo sō á tyí.

⁶ Kéne yah tēpú pól yĩne pé ne n me wényo-ńsah kéne pé tyí, ànê pé ne n me sē nùkú nùkú nátámne. Pé wēnpí mó ne n me Yesu yō sēpúle, pé káh pí-ńkē tyile n pi, pé káh pi nõhni-ńkēpúle. ⁷ Yé náh we di, Yesu yō sēpú ùnkí kyòmì-ò yĩne à ne me wényo-ńsah kéne ñ tyí, wáh sōnpíle pi Yesu yō sēpú ùnkí tahrí kyòmì-òle. A náh yĩne à pi wēngbil wéki-òle, ànê fòkònyähni névile, ànê sèwòle, ànê mál kòlì-òle. Tē káh ne yah n kō pí-ńsahle kwáh nétēne yĩnví soko. ⁸ A yĩne à nēpánne n tē ple, pēpey pínó tyí mó no ñ tyí. A yĩne à pi yī pí-òle, ànê négbíle, à mó ne me yályál Liyel yah, ànê gblöy tēpnè-òle. ⁹ Wele nonó-á yĩne sēnóle sé yō, à yĩne à sè koh n tē n yĩn à yĩne kwónó nê-á à we. Képah soko, à kī tē we Liyel weyne névyele n vi n mo, té kī wényo-ńsah tye ñ kòlìpu tyí.

Liyel yĩn yō mĩnyobele

¹⁰ Yé náh we di, névye náhnáh me pi gblöy tìkínmo-ńkēpúle, ànê wēnfi wékipúle, ànê névye pílkípúle. Té pé kan níte n we Nsyifuno Yesu yō sēpú soko. ¹¹ Pé me fēkínóle n dahbi kètlo náhnáh soko pé kwónó túkúnĩne kwáh we yĩne yĩnví soko. Képah ye, pé vyēy yĩne túnóle. ¹² Pé lékám névi yó lésò ne ńkē, mĩnyobe, ànê gbēnképél, ànê gbāndal névye, ànê yèwònpíbí-á Kreti tánne. ¹³ Gbì ye à yo. Képah ye, wēki n yīí pé yō, pé kō pé Liyel yō sēnó pēpey we. ¹⁴ Pé káh pukubi mo Nsyifuno sēmĩrn ànê névye tyi kònsàhnó náh, nonó-á sè náh me gbí wēki yō. ¹⁵ Tyi pól me yályál névye tyí, nonó-á me yályál Liyel yah. Nte névye nonó-á me sílkínóle Liyel yah, té yahle sēnóle ñ yō, tyi pól me sílkínóle pépi tyí. Yé náh we di, pé sòno ànê pé lékám náh me palle. ¹⁶ Pé pé gblöyne n pi Liyel

pípúle. Nte pé tyírínì kéle n wěkì ne pé náh òne pne. Pé pí nétúkúnì ànê níkisekókó pípúle, pé náh tǒ fě tyípépy pí.

2

Kwónó nê-á yíne Yesu yǒ sěpú fínkì kǒnóle

¹ Nte áwǒ tě wǒle, ápi sěń-á me nê yǒ, képahle névyele n kwǒ. ² Yo yèwàhni tyí ne pé pé gblǒyne n tě n pne, pé ye yǒyén ne n sah pé yǒ, pé pí yèsrey névyele, pé ne me sǔ yíí Liyel yǒ sěń sǒkǒ, tyínǒnǒ mó ne n me pé sǒkǒ, pé mó ne me sómńó névyele.

³ Yo syódýí tǒ tyí ne pé ye pé kǒ dùkù ne me palle Liyel yah, pé káh névye yinne n yíkì, pé káh pí sěwǒbule, pé névyele n vi n mǒ palle. ⁴ Syó nónó náh wah mǒ, pǎh yíne pé pépile n yohni n mǒ pé pebí ànê pé wěnpí tyí kǒ kè nǒ pé tyí. ⁵ Pǎh yíne pé pí yèsrey névyele nónó-á me tómm, tě me n yah n dah mǒ pé kětlo tyí sǒkǒ. Pǎh yíne pé ne n me syógbǒlé nónó-á me n sah pé pebí tyí yǒ, sǒnko Liyel wey tyí káh yo ko.

⁶ Sǒré mǒ kětēnpí tǒ sǒkǒ pé pí yèsrey névyele ⁷ tyi pól sǒkǒ. Áwǒ tě wǒ mó pí dùkù pèpeyne péle n wěkì á tyípéplǒ pínó sǒkǒ, ò tě á fǒkǒ dal mǒ péle n kwǒ yèsyíkùle. ⁸ Ye á wǒle ne n me gblǒ ó sé tǒs, wényo-ńsah kéne. Képah sǒkǒ, á sěpébí náh wényo-ńsah we n pí ápi tyí. Kè kǒ pí senne pé pól tyí.

⁹ Yo yǒbí tyí ne pé ne n sah pé yǒtām tyí yǒ tyi tyi pól sǒkǒ, pé pí négbǒlé pé tyí, pé káh pé yǒtāmne n kǒli, ¹⁰ pé káh kwáh yó nítě yí n tǒkǒ pé tyí. Pé pé Liyel yǒ sěń sǒkǒ pèpeyne n wěkì gbímegbí, sǒnko á pwáhnmo-ò Liyel-á kwónó òne n kǒ, gbílkínó ne n sah ké yǒ.

¹¹ Yé náh we di, Liyel ye ò yǒbènrǒ wěkì képah nê gbǒ yǒ-á névye pól pwáhnmo-òle n we. ¹² Kè ále n kwǒ ne á Liyel yah tíkùle n pí, ànê á káh á yíne n wil kèkǒyǒ yí tyí. Káh pí sě, kwey gbí mè sǒkǒ á kǒ tě we á minne n pí gblǒy ténó sǒkǒ, ànê gbí wěkì yǒ, ànê Liyel yah tíkì pínó sǒkǒ. ¹³ Sě ye á yíne à nìvìnì wénó mè syíkì tě, á gbǒ sàhnó-á me nê yǒ, à tahlí gbìyíkì tyí, sǒ ye ápi Tě ògbě Liyel nê-á pwáhnmo-ò Yesu Kristale, ò tǒrǐ kǒ n wilkì n mǒ n pí. ¹⁴ A ò gblǒy kǒ ápi yinne à á yǒ we dwe wilkì tyípél pól sǒkǒ. A me ké tyí ne pé á pí yályál pé yah, á mó ne me pé tyí yǒ, á mó gbah tě tyípéplǒ pínó sǒkǒ.

¹⁵ Sě ye á yíne ò ne n wekì yǒtǒrǐ sǒkǒ, ò sǒréle n mǒ pé sǒkǒ, ò tě ne n wekì pé yǒ. Káh n ye ònì yó nítě ále n yilo.

3

Kǒ dùkù pépeyne Liyel wěkì yǒ

¹ Névye pól dyo to n kǒ ne pǎh yíne pé pé gblǒyne n tiki n mǒ kwil yah tām ànê yǒtām yah sǒkǒ. Pǎh yíne pé ne n sah pé tyí yǒ, pé mó pé gblǒy vi sah tyípéplǒ duke pól pí pí tēne. ² Pé káh wéntúkúnine n wekì ònì yó nítě tyí, pé káh mǎlle n kǒli. Pé pí négbǒlé, pé mó névye pólle ne n tě mǎrmár. ³ Yé náh we di, ògbóle, lékám ké ànê kéléké névye ye lésǒ ápi tǒle. A sǒ me mǒnpunǒle, me á dyo dyo tyi ànê á nìvìnì tyi yǒrǐ sǒkǒ. A sǒ me á minne n pí pékè pínó ànê dékè tyi pínó sǒkǒ. A sǒ me á dékè wilkì névye

sokɔ, té me wě dyole n yɔ. ⁴ Nte gbí nê-á á pwáhnmo-ò Liyel n pèpɔri ànê n tyínɔnɔle névye wěki, ⁵ à á pwah mɔ. Té kè náh pɪ ne á tyípéplɔ pínó yĩn sɔ dé, á yãm ye à yah. A ye á pwah mɔ, té min sãnne á kɔ à á nno wu pɪ yályál Liyel Mirki gbò yò. ⁶ A syò á pwáhnmo-ò Yesu Krista tyí à Mirki mè tiki mɔ á yò náhnáh, ⁷ sɔnko á pínɛnɔ náh négbíólɛ n pèpɔri gbò yò, à tyé-ńkě min we képah nê-á á me n deki.

⁸ Wey mènɛ, gbɪ ye kéle. Mé me ké tyí ne á kè gbah yo pé tyí, sɔnko nónó-á sě Liyel yò, pè gbah tě tyípéplɔle n pɪ. Sépi ye ple, té sé yòre mó tɔ me no pól tyí. ⁹ Nte káh yò kě yékâble n pɪ, ànê káh yékâble n pɪ névye duku wĩl-nsah tyí sokɔ. Káh málle n pɪ, ànê káh yékâble n pɪ névyele Moyisi tyi kònsàhnó tyí yò. Yòre kě ànê yékâbkwè ye séle. ¹⁰ Névi nê-à névyele n gbeki, ké gbáhdýáh di tě tyí kè nɔ ke nínóle, wáh ké nòh-ńkěne, à gbe n milki. ¹¹ Á pĩ ne kéne névi dùkù-á wěki pèpey fin mɔ, wáh me tyípélle n pɪ à pèkèle n yɔri n mɔ n gblɔy yò.

Pole-á vɪnmɔɔ tɛy ànê wey nêne Titi kɔ

¹² Máh kɪ fyò Artemasi, képah náh pɪ Tisyiki tekɪ mɔ á tyí, gbah n tě n pɔ n wil ní tyí Nikopolisi kwil sokɔ. Mé kè yah tɔkɔ ne máh kɪ kwòvɪrɪ gbí pɪ nénpó. ¹³ Nsyenasɪ nê-á Liyel ñgbò wěkì kwó-òle, yah n dah n mɔ ñmɔ ànê Apɔlɔsɪ kóló tyí sokɔ. Káh n ye kwáh yó ńtě pè tekɪ. ¹⁴ Ápi no tɔ yĩne pè pé gblɔy kɔ n yĩ tyípéplɔ pínó sokɔ, sɔnko tyi nónó tyí-á me tah, pè tě n we sépi yahle n wah. Pè káh pɪ tě yòre kě névyele.

¹⁵ Névye nónó pól-á me ànê ñmɔle, pè n weki á tyí. Nónó-á ápi kódíbilɛ Yesu yò sěno sokɔ, weki pé tyí.

Mé kéle n yah n kɔ Liyel tyí ne à yòbènɔrɪle n pɪ yé pól tyí.

Pole Sébéy tékínmṁṁṁle Filemo tyí

Wey kṁṁṁle

¹ Nṁṁ Pole nê-á wòkṁṁpèkè sòkò Yesu Krista tò yinne, nṁṁ ànê á yúṁpi Timote ye n teki n ṁṁ sébéy mène áwṁ Filemo tyí, nê-á ápi nénóníne ànê á tò pṁ mune. ² A kéle n teki n ṁṁ tṁle ápi dósè Apiya tyí, à tahlṁ Arsyipi tyí nṁṁ nê-á á mékì fwo mune, ànê Liyel yò sèpú finkì tyí pépi nónó-á wēne n tuke n ṁṁ n pṁ áwṁ Filemo wòkò sòkò. ³ Mé kéle n yah n kṁ ápi Sú Liyel ànê Tē ṁgbē Yesu Krista tyí ne, pè yòbèṁṁ ànê yèṁṁṁne yé kṁ.

Liyel yò sēnó ànê tyínṁṁṁ nê-á me Filemo sòkò

⁴ Gbimegbí mäh Liyelle n ni, mè n weki Liyel tyí á tyí sòkò, ⁵ mäh sṁṁpíle me n nohni ne Tē ṁgbē Yesu yò sēnó-á me á sòkò, ànê ñ yò sèpú tyí-á me nónóle á tyí. ⁶ Mé kéle n ni Liyel tyí ne nṁṁ yò sēnó nê-á ápi kwṁṁ ṁṁ pṁ núkúle, kè ne n yuku yahle. Tyíépṁṁ pól nónó-á á kṁ fē pṁ Krista yinne, séle névyè wēki. ⁷ N yúṁpi, tyínṁṁṁ nê-á me á sòkò ñ kṁ á Yesu yò sèpú ṁṁṁle n de, kè me ñìṁṁṁne nṁṁ tyí, té me sṁṁṁle n ṁṁ ní sòkò.

Pole me kéle n yah n kṁ Filemo tyí ne à Wonesimi yṁṁṁ tyè

⁸ Gbṁ ye sēnsṁ, Krista yò sēnó gbṁ yò mé kṁ sṁ fē á pṁ pṁ tir kṁ sah ñ kṁ, ⁹ ñte tyínṁṁṁ yinne mé ále n ni, nṁṁ Pole nê-á pṁ yèwähle, té me ñtēne wòkṁṁpèkè sòkò Yesu Krista tò yinne. ¹⁰ Mé ále n ni Wonesimi tyí sòkò, nṁṁ nê-á pṁ ní píṁṁṁ Yesu yò sēnó gbṁ yò wòkṁṁpèkè sòkò. ¹¹ Ngṁṁle, à náh sṁ me tirlè n pekṁ áwṁ tyí. Nte núkúnúkú, à me tirlè n pekṁ áwṁ ànê nṁṁ tyí. ¹² Mé kṁ ní syṁ à teki ṁṁ ñ kṁ, nṁṁ nê-á nṁṁ wil fí yóle. ¹³ Nṁṁ-á me wòkṁṁpèkè sòkò sē Ñìṁṁṁ tir yinne, mé sṁ me ké tyí ne à tē ní ṁṁṁ à tṁle n pṁ ní tyí áwṁ swṁ. ¹⁴ Nte mé náh me ké tyí ne mé tir yó pṁ né á náh ké wēkì kṁ. Mé náh me ké tyí ne mé ñ kyí ṁṁ á tyíépéy pṁ. Mé me ké tyí ne kè pṁ áwṁ dyṁ dyṁ tēne.

¹⁵ Gbòkénṁṁ Wonesimi kṁ me gbe ṁṁ ále wró kwéy yó ó sòkò, sṁṁṁ ñ pṁ à we kṁṁṁ yò sòkò. ¹⁶ Yé náh we di, yṁ ó náh ñne núkúnúkú dé, à fónfṁ yṁ yṁ. A pól yúṁpi ye ñne, nê tyí-á ṁṁ yíí á tyí. N tyí ṁṁ yíí nṁṁ tyí, ñte ñ tyí ké ṁṁ kal áwṁ tyí, wáh sṁṁpíle pṁ áwṁ yṁle té tṁ pṁ Yesu yò sē-òle.

¹⁷ Képah ye, wáh kṁ me pṁ ne á yúṁpi-á ñne, à tē ple nṁṁ sṁ á tē. ¹⁸ Wáh kṁ me tyítúkú yó pṁ, képah náh pṁ á kṁṁ-à kṁ me ñ yṁ, mé kṁ yín sé yíṁṁṁle. ¹⁹ Nṁṁ Pole ye n wārki weṁṁ nópíle ní gbṁṁle ne mäh kṁ kṁṁ mè dyah. Tē á dyṁ náh mé n to n kṁ ne wáh yíne á á minne ní dyah. ²⁰ Képah ye ní yúṁpi, mé kéle n yah n kṁ á tyí ne á tir mè pṁ ní tyí Tē ṁgbē yín yṁ. N ni de á wró kwṁṁṁṁṁṁ gbṁ yṁ Kristale.

²¹ N sēnó me ké yṁ ne négbí-á ále. Képah ye, mäh tyí nónóne n wārki n teki n ṁṁ á tyí yṁ, mé pṁ ne wáh kṁ sè pṁ ní yóré yṁ, kṁ kah ṁṁ ñtēne.

²² Mé kè pṁ tṁle ne yé níri gbṁ yṁ päh kṁ ñne yé kṁ. Képah ye, mé kéle n yah n kṁ á tyí ne á sē-ñsah yah n sah n kṁ ñtēne.

Wey tyé-ńsahlɛ

²³ Yɛpafɛrasɪ n wɛkɪ á tyí, ñmɔ nê-á mɛ íne wòkònpèkè sɔkɔ Yesu Krista yĩnne. ²⁴ Markɪ ànê Arisitarkɪ, ànê Demasɪ, ànê Likyɪ n wɛkɪ á tyí, pɛpi nónó-á ñmɔ tɔ̀ pɪ múnɛ. ²⁵ Mé kéle n yah n kɔ̀ Tɛ̀ ñgbɛ̀ Yesu Krista tyí ne, à yòbɛ̀nɔ̀rɪle ne n pɪ yé tyí.

Nsyaki-á sébéy nê wārki tekı mɔ Liyel nípú tyí

N yúnpyé, yépi nónó-á sébéy mè kàrpule.

Nsyaki lésò sébéy mè wārki tekı mɔ Liyel nípú tyí nónó-á sò me kwlo náhnáh sɔkɔ. Pè sò me sê Liyel yò, ìte, kwlónó sò me péle n yíni n tē, ànê sétó sò me péle n fwo. Képah ye Nsyaki sébéy mè tekı mɔ pé tyí, à sórè mɔ pé sɔkɔ ne, pé gbah n tē Liyel yò sɛnó sɔkɔ. A sò me péle n vi n mɔ tyi náhnáh sɔkɔ, ne pé tyí péplɔle n pi. Liyel nípú túkú sò me n yo ne páh sê Liyel yò, té pé tyí pínì náh mó tó me ple. Képah ye Nsyaki kɔ à kè gbah yo pé tyí ne ñkê, névi nê-à ne páh sê Liyel yò, té ñ tyí pínì náh me ple, yò kɛ-á tē Liyel yò sɛnóle.

Liyel yé yah tē ké kárnó sɔkɔ!

Wey kɔnóle

¹ Nmɔ Nsyaki nê-á Liyel, ànê Tē ñgbê Yesu Krista tɔnpule, mé sébéy mène n tekı n mɔ, à n weki Liyel nípú pól tyí, nónó-á me kárkínkɔnɔle kèkɔyó sɔkɔ.

Mónyahno dɔhnínóle n pi Liyel yò sɛnó yò

² N yúnpyé, mónyahno-á sò pi yèvyáhrı dükú nê dükúle yé tyí, yé ye kè pi nìvì ñgbène yé tyí. ³ Yé pì ne, yé Liyel yò sɛnó-á tē we mónyahno tyí, képah sɔkɔ-á yé kı pi tɛnpnèpule. ⁴ Nte, yé ye yé tɛnpnèné mè ké tò pi kyı syı ké yín tyí, yé kɔ yè gbèkè yí, pèkè káh tó we yé sɔkɔ, ànê kwáh yó ñtê káh yé tekı. ⁵ Nte, yí pì-á yé sɔkɔ ney yó tekı, tē kè ni Liyel tyí, à kı kè yí tē kɔ. Nmɔ ye n yí no pólle n kɔ fɔkòpèncɔri sɔkɔ, pé yah yó-ñkène. Képah ye, tē kè ni ñmɔ tyí. ⁶ Tē tē yíne à kè ni Liyel yò sɛnó sɔkɔ tótò kène. Yah, névi nê-à tótòle n pi, tē me á kı ne yónkwíl sɔ, yáhkı n tɔkɔ n mɔ n kɔ yey yey pólle. ⁷ Sɛnkɔ névi káh ne n sò ne, páh kı kwáh yó ñtê we n pi Tē ñgbê Liyel tyí. ⁸ Névi dükú yó ye tēne, nê lékám náh me tɛnóle fí núkú, ànê à me tótò sɔkɔ ñ tyí pínò pól sɔkɔ.

Yám ànê tahrıle

⁹ N yúnpyé nónó-á me yám sɔkɔ, Liyel kı pɔ pé dɔkɔ n mɔ n pi: Képah ye, pé ké nìvile ne n pi. ¹⁰ Tē tahbı kı tye n sɔkɔ n pi filfi tyí kòle. Képah ye, pé to pé tíkínmɔncɔ nìvile ne n pi. ¹¹ Sɔ-á gbì-à gbo, té vyáh filfi tē, sè n kɔkɔ, ñ du ñ kwe. Plé-ńsah náh tó n we sé tyí. Sê ó ye, tahbı to kı yah n kwlo n pi pé tyí pínó nyó.

Mónyahno ànê tɔnmɔncɔle

¹² Yèvinı me névi tyí, nê-á ñne n tah n sah mónyahno sɔkɔ. Mónyahno sókɔntencɔ náh, tē kı tɛnwencɔ tɔrí yókúrí we, nê-á tyé-ñkê minne. Kéne tyé-ñkê min tyí ye Liyel ñ vyáhle névyé kɔ sah, ñ tyí-á no nónó tyí.

¹³ Yé pì, ney náh fê Liyel tó mɔ à tyí pékè pi n pi, ànê ñmɔ to náh mó tó ñnı yó ñtène n tó n mɔ n dah n mɔ tyí pékè sɔkɔ. Képah ye, tɔnmɔncɔ-á nê

yīni tē, tē káh ne, Liyel-á n tō n mo péle. ¹⁴ Nte, nê-á níkēne nénúkù núkú pólle n yori n dah n mo tyípekè soko, pé sōno túkúni déké tyi ye. ¹⁵ Wáh ye sōno túkúni nōpi kō sè tē we á tyí, sè n po tyípekèle. Tyípekè-à mó gbèkè yī, kè n po kūne. ¹⁶ N yúnpyé, yé tyí no ní tyí. Yé káh yé gblóy pilki dé! ¹⁷ Ngbò, yínkōno yī tahnì pèplo pól n wil yínyò. Liyel ye n kō ále séle, ñmo nê-á mo yínyò kyòole. N dùkù náh n vi n mo, fěntú tyah náh me ñ soko. ¹⁸ Nte, Liyel sò me ké tyí ne, pé á sah ñ yī mónóno pól yah ñne. Képah ye, à min sánne á kō ñ wey gbì gbò yò.

Liyel wey nóhnò ànê ké wèkì kólóle

¹⁹⁻²⁰ N yúnpyé, yé tyí no ní tyí. Yé pì ne níkē, névi foko-à vyāh, ñ tyípinì náh Liyel nle n vi. Képah ye, yé nénúkù núkú pól yīne yè yé nīne n kwo nohnì súú, tē yé káh ne n sal n wekì sónyah-níkēne, ànê yé foko káh ne n kwāh n vyāh.

²¹ Kàh pì sē, yé tyítúkúni ànê népekè pínó duke duke pól yal n mo pnépné. Yé mó Liyel wey fē n syi gblóy tíkínmono soko, wāh nē dah mo yé nno soko. Képah ye kī fē yé pwah mo. ²² Yé káh yé gblóy tō mo n pì Liyel wey nóhpú óle, ñte, yé ne n ko ké wèkì yò. ²³ Yah, nê-à kéle n nohnì óle, tē à náh me n ko ké wèkì yò, tē me á kī ne ñnì yó sò, nê-á me ñ yèpòle n yah dwòlì soko sò-á kéle. ²⁴ Wáh fyò ñ gblóy yah te, tē yal ké tnò, nēnpó swo, ñ dyo n fwo ñ yèpò dùkùle. ²⁵ Nte, Liyel tyi kònsàhnò me túnóle, sè kī fē névyè sah pé gblóy yò. Névi nê-à sépi tē palle, sé soko tyi nóhnmilki-níkēne, tē ñ tyile n pì säh yo sò, tē wo kī yèvni we ñ tyípinò pól soko. ²⁶ Nkē, nê-à me n sò ne, Liyel wèkì kó-ò-á péle, tē à náh me n kyomì n wekì, tē me ñ gblóy n pilki. N Liyel wèkì ko dùkù me nònóle. ²⁷ Nte, Liyel wèkì kóló nê-á syii nítē kēne ké soko sú Liyel n mo n kō, kè we yò: Á yīne ñ ngbye ànê pékúsyòle n tē ple pé yèvyāhrì soko, ànê káh n ye kèkōyó tyi po ñ silki yah.

2

Wähkì pínó náh ple

¹ N yúnpyé, yáh sē tōrì Tē ñgbē Yesu Krista yò, yé náh yīne yè neyne n wah. ² Sò-á dí yó kī fē po de yé tówù niyó soko, tē kī me sán kengbo táhnì dyi, tē kī me fwòtahnì mo; tē yām ney yó to kī fē po de yé niyó fwòyalle ñ wil: ³ Yáh fwòpèplo mó-ò dí wo ténó ple, tē yo ñ tyí ne, à po kō tē tē-ñsah pèpey mè soko, tē yo yām ney mè wo tyí ne, à yuku yīn tē, képah náh pì, à kō tē ásò sétáh soko; ⁴ yáh pì sē, wähkì náh yé ñ pì wē wró di? Yé náh ñnì yó tōko fónfó pì ñ ní-òle yé fókósōno túkúni gbò yò di? ⁵ N yúnpyé, yé tyí no ní tyí. Yé yé níki kwo noh. Névyè nonó-á yām tanne kèkōyó névyè tē tyí, pépi ye Liyel yah wilki, à pì tahbule Yesu yò sénó soko. Anê pépi ye tō à kī kō pè kī n de n pì ñ tōrì soko, képah nê tyí-á à ñ vyāhle névyè kō, ñ tyí-á no nónó tyí. ⁶ Nte, yépi-à yām tanne n yilo, tē tahbì wòle n gbilki-à; kéne tahbì tē wo náh n fōh yéle, tē yéle n tē n tuke n po tukey tükè-ñtàn soko di? ⁷ Tē Krista yīn pèpey-á yé yò soko, pépi ye tō képah tyí yónkòpule. ⁸ Nte, Liyel tyi kònsàhnò yó me wárkínsàhnòle nê-á gblo kal sé no tólóle.

Képah n yo ne níké: «Ye á ní-ò tyí no á tyí á gblöy tyí kôle»*. Képah wèkì-à kú nê yé n kò, yé me n pí ple. ⁹ Nte, wáhkì tē-à kú nê yé n pí, tyípéké ye kéle. Yé me pílkinóle Liyel tyi kònsàhnó sòkò, yáh sònpí yahle kólóle ké wèkì yò. ¹⁰⁻¹¹ Yah, Liyel nê-á yo ne: «Káh fòfikì pí», ñmò ó ye tō yo ne: «Káh nékókè mo.»† Wáh sō fòfikì pí-ńkēne, té nékókè mo, á ye Liyel tyi kònsàhnó yahle. Képah ye, névi-à sō Liyel tyi kònsàhnó pól pí, té sé sòkò tyiyóné núkú fyé yahle, tē me pílkinóle sé pól sòkò. ¹² Liyel tyi kònsàhnó ye sah yéle yé gblöy yò, té Liyel kú yé tuke n yīne n pí sèpile. Képah ye, yé ye yé wey, ànê yé pídúkù ne me yínénóle Liyel tyi kònsàhnó nópìle. ¹³ Nkē, névi nê-à névyé yāmne n yáh-ńkēne, Liyel to náh tē yām yah n pí tukey tuke sóle. Nte, névi nê-à névyé yāmne n yah, tē yò kú yò tukey tuke sóle.

Tyípeplo pí-ńkē Liyel yò sēnóle, yò se me ké tyí?

¹⁴ N yúnpyé, ñnì yó-à ñtyínò ne, páh sē Liyel yò, té ñ tyípinì náh me kéle n wèkì, yò se kú we ké tyí? Kéne Liyel yò sēnó dùkù mè se kú fē à pwah mo? ¹⁵ Sō-á, á yúnpi yó tyí flo kú fē n kne, ànê à náh me n we n yò swōswō pól sòkò: ¹⁶ Yò se me ké tyí, wáh tē syah ne, à de lènóle, à mó flole n mo virule n tū, ànê à ne n yò n tō; té á náh se mó tō à kō ñ yétó yī nópìle? ¹⁷ Sē ó ye, névi nê-à ne, páh sē Liyel yò, tir yó ñtē pí-ńkēne nê-á ñ Liyel yò sēnóle n wèkì, tē Liyel yò sēnó me kúntēnóle. ¹⁸ Gbòkénpi ñnì yó kú fē ne, túkù-á me sē Liyel yò, túkù mó me tyípeplóle n pí. Káh pí sē, tē ní wèkì ñ Liyel yò sēnóle, tyípinì kéne wé. Nmò wò kú à wèkì ní Liyel yò sēnóle ní tyípinì sòkò. ¹⁹ Wáh me sē ké yò ne Liyelle, núkù-á ñne, kè ple. Té pí ne, sétàn to sēnó-á me képah tē wò yò dé. Anê, ñ yah tíkí pínó tē tyí, sé wil n ne n syah.

²⁰ Lékám se me ñ tekí? Wáh me ké tyí, mé kú fē ñ wèkì ne, tyípeplo pí-ńkē Liyel yò sēnóle, yò náh me ké tyí: ²¹ Api náh ney Abrahami-á tyípíkì nê pí, képah nê-á pí ñ pídí Yisakú dókónmòne sárká súkénkò-ńisah yò, ne pé à ko Liyel kò, sō-á Liyel yo kéle ñ tyí.‡ Képah sòkò náh Liyel à pí négbíle di? ²² Á náh we di, Abrahami Liyel yò sēnó ànê ñ tyípinì sò me n kò wē tyí. Té, ñ tyípinì gbò yò, ñ Liyel yò sēnó pí palle. ²³ Képah sòkò ye Liyel wey mè pí tū nê-á yo ne níké: «Abrahami sē yī ñ Tē ñgbē Liyel yò, Liyel mó à pí négbíle», té ñne n ye ñ kódíne. ²⁴ Yé kè we kè, névi Liyel yò sēnó ó náh dé! Ñ tyípinì to gbò yò ye Liyel à pí négbíle.

²⁵ Sē ó ye tō, fòfinpi pí nê-á lésó pé n ye Wrahbule: A lésó fē syi Yisrayel tēntò névyé kō pé wòbù ñ tyí. Té pé yohni mo, à pé mo wèkì yó yò, pé kō pé to pwah.§ Kéne tyípepēy gbò yò ye Liyel ñ to pí négbíle. ²⁶ Sō-á névi min-à wil ñ sòkò, à n ne me kúnóle, sē ó ye tyípinì to-à n kne, névi Liyel yò sēnó n ne me kúnóle.

* **2:8** 2.8 - «Ye á ní-ò tyí no á tyí á gblöy tyí kôle»: Yé kú fē kè we Likyi sébéy 10.27, ànê Marku sébéy 12.31, ànê Levitiki sébéy 19.18. † **2:10-11** 2.11 - Kònmòno ànê fòfikìle, sépi to me Liyel tyi kònsàhnó gbām sòkò, Moyisi-á nónó wárki sah Yálnó sébéy 20 sòkò. ‡ **2:21** 2.21 - Abrahami sē Liyel yò, képah ye à Liyel yóré fē syi. Káh pí sē, Liyel mó à dyah ké pèporile. Képah n we Yenesi sébéy 15 ànê kú 22 sòkò. § **2:25** 2.25 - Wrahbule, fòfinpi pí ye sò ñne. Té wáh pò sē Liyel yò, képah ye à kō à Yisrayel névyé yísyo yohni mo, pé kō pé wòbù ñ tyí. N tyí me yónóle Nsyosye sébéy 2 sòkò.

3

Gblɔy kyòmìnòlè wékínó sòko

1 N yúnpyé, yé pínó me ké sòko ne, ápi nónó-á pɪ névye kwópúle, áyáh kɪ n tuke n pi kápékèyò, kɪ kal no tɛlólè kè. Képah ye, yé náhnáh káh ne n yah n kò ne, yé pɪ kwópúle. 2 Yé pɪ ne, á nénúkù núkú pól-á n pilki náhnáh. Nte, névi nê-à n pilki-ńkêne ñ vyāh wey sòko, ñmò népépèy sy kè yɪn tyí. A kɪ fɛ tɛ ñ wil gbènsé pól to tyí. 3 Sò-á áyáh kàrfyè dyɪ sèsèn vyèy tyí ne, sè ne n nohnɪ á tyí, sé wil pól to yah ye ńkêne à n ne n tɛ kéle. 4 Képah náh pɪ, yé krótókè ñgbè tole n yah yò sòko kè: Káh sò me gblò sò, tɛ yáhkí sò me kéle n tu n mò sò, sésár pir yó ó ye kè tó-ò n ne n tɛ ké yahle. Wàh me ké tyí ne, kè syò ńyāh sòko, kè n syò nénpòle. 5 Sè ó ye nénpórí tole, wil tyah yó ye tyí ñsò, tɛ kè ké gblòyne n gbilki n kah.

Yé náh nyāh to we di? Káh sò me tyí sò, káh soh dukù ñgbè sòko, kè n fɛ kè pól yò. 6 Nte, nénpórí to me kéne nyāh tyí kòle. Tyipèl náhnáh n wil képah sòko. Kè me déntɛnòlè wil sòko, tɛ wil tɛy pólle n yò. Tyipèl nónó-á n wil ké sòko, ni-ńkè nyāhnpèkè sòko ye sè n wil. Képah ye, kè yíkinòle n pɪ á min pól sòko, fós kè pò nò á kúnó tyí.* 7 Yah, gbɛnkɔ duke duke pól n kwò n pne. Kèpye, ànè vyeh, à tahlɪ yò sòko yí tyí, névi tɛ we sépi pól kwò. 8 Nte, nénpórí tɛ wòle, ñnɪ yó ńtɛ náh tɛ we képah kwò n pi. Kwāhpèkè nê-á kè náh n tɛ syísí, képah ye nénpóríle. Kè me névi ko ko sohnɪ ólè kè tós.

9 Kéne nénpórí núkú me ye ápi Tɛ ñgbè, á sú Liyelle n gbilki, ñ tɛ n tó képah ólè pèkèle n ye n mò névye yò, ñte Liyel ye mó tó mò péle ñ kètòle. 10 Gbilkinò wòlò ànè pèkè yénmòno wòlò kɪ n wil vyāh núkú sòko nɪ? N yúnpyé, yé káh ne n pɪ sɛ. 11 Nipénèkì ànè ni páhpáh se kɪ fɛ n wil kwlèy núkú sòko? 12 N yúnpyé, dah se kɪ fɛ we gbɛ sènsóké séswò sòko? Tɪ sènsóké séswò pye se kɪ fɛ we gbɛ kèpònpò séswò sòko? Sè ó ye pne ni, ànè nipénèkì náh fɛ n wil n pi kwlèy núkú sòko.

Yípi nê-á n wil Liyel tyí

13 Tɛ yépi sòko, nê tɛ me yípi névile tɛ lékám me ñ sòko? Tɛ yíne à ne n kò palle gblòy tikinmòno ñ tyípinì sòko, képah nê-á n wèkɪ ne, wāh yí pɪ. 14 Nte, dyóyókì kápèkè, ànè wɛ fwónó sòno-à kéne yé nno sòko, yé káh yé gblòyne gbilki ne, yáh me yí pɪ. Yé káh gbule n kòlɪ. 15 Kéne yípi mè dukù náh n wil Liyel tyí dé! Kèkòyó mè tyí ye kéle. Névi yípi ye kéle, kè n wil sétò tyí. 16 Yah, dyóyókì ànè wɛ fwónó sòno-à me ńyāh sòko, tyífɛ ànè tyítúkúni duke duke pól n ne n pɪ nénpò sòko. 17 Nte, yípi nê-á n wil Liyel tyí, képah-à me névi nê sòko, ké gbenne, tɛ nɪ n ne n me yályál, ànè yèvnɪ tyí n nò ñ tyí, tɛ à n pɪ népépèyne. N tó náh n tah, ànè à névi yāmne n yah, tɛ tyípéplò ó ye à n ne n pɪ. A náh yèwāhki ànè fòkòpille n pɪ. 18 Yèvnɪ-á me nónó tyí, tɛ pè me ké tòle n pɪ, pè ké yòre we, nê-á péle n pɪ négblólè Liyel yah.

* 3:6 3.6 - Ni-ńkè nyāhnpèkèle, fɪ yó ye, ńyāh sòko-á pè n fòh tyipèl pípúle pé kúnteno náh. Sétò tɛ-ñsah ye kéle; ñmò nê-á me ké tyí ne, pé Liyel tyípinòle n yɪkɪ. Ànè ñmò ye n mò névye nénpóríle pèkè pínó sòko.

4

Wâh á yí wil kèkôyó tyí, Liyel dêl ye á pí

¹ Kwâh nê n pɔ n pɔ yékâb ânê málle yé wró soko? Fókósônɔ túkúni dékè tyi náh n fwo yéle di? ² Yé yí me n wil yí náhnáh tyí, té yé náh me séle n we. Kâh pí sê, nékòkè mɔ dékè yé tẽ. Yâh nêne n yah n kô, yé náh kéle n we. Kâh pí sê, yékâb ânê mâl n pyê ne n de yé wró soko. Nte, yé náh me n ni Liyel tyí, képah ye, yé náh me kwâh yóle n we. ³ Yâh se sô n ni Liyel tyí, sônɔ pèplo náh níkêne ne me yé soko. Yé n ne n ni yé tytúkúni dékè tyi pí yin óle. Képah ye, yé náh kwâhle n we. ⁴ Kwâh nê fôfinpibi pí dükù me yé n pí sê? Yé náh pí ne, wâh á yí wil kèkôyó tyi tyí, Liyel sépe-á ále di? Nê-à kèkôyó tyi tẽ kódiine, tẽ kɪ pí Liyel sépele. ⁵ Yé se we ne, yô kê-á Liyel wey mène, nê-á yo ne níkê: «Liyel-á min nê mɔ ápi soko, ké tyí nɔ yí n tyí. Képah ye, à me ké tyí ne á ne n me péwɔ ó tyí yô.» ⁶ Nte sépi pól soko, à tó pèporɪ ñgbêne n pí ápi tyí, sô-á n wey kè yo ne níkê: «Liyel peke gblöy gbilkípú yô, té pèporɪle n pí gblöy tíkinmɔpu tyí.» ⁷ Képah ye, yé ne n sah Liyel yóre yô, yé mó sètò tyí yahle, képah soko, sètò kɪ to gbe mɔ yéle.* ⁸ Yé nɔ n de Liyelle, képah soko, n tɔ kɪ nɔ de yéle. Tyípèl pípiú, yé yé gbân wilki tyípèl pínó soko. Tòtò névyé, yé yé nno tɔ n sah. ⁹ Yé yíne yé pí ne, yâh me pèkè soko, yé ké nâhnpi gbo. Yé ye yé yisyonì pí gbnile, yé nivì mó pí yèkwɔrɪle. ¹⁰ Yé yé gblöy tiki mɔ Tê ñgbê yah, à kɪ yé yô yô.

¹¹ N yúnpyé, yé kâh wê tyíle n yo n yuku. Nê-à n yúnpɪ tyí yo yuku, képah náh pí, à lékâh syi à kô, Liyel tyi kònsàhnó tyí ye tẽ yo yuku, té lékâhle kè kô. Wâh képah pí, á se me n kɔ Liyel tyi kònsàhnó wêkì yô? Lékhâh náh á kéle n kô di? ¹² Nte, Liyel ó ye sah tyi kònsàhnóle, ânê ñmɔ ó ye kɪ fê lékâhle névi kô. Nmɔ ó ye kɪ tó fê névi pwah mɔ, képah náh pí, kɪ n tyí yuku. Nê me áwɔ tène, té á lékâhle n syi á yúnpile n kô?

Yé kâh pí gblöy gbilkípúle

¹³ Núkúnúkú, yé noh ní tyí yò, yépi nónó-á me n yo ne kweyne, képah náh pí, nsône yâh kɪ kyɪ kwil-ñgbê mè soko, kɪ kyɪ yi núkú pí gbò yínó soko nénpó kɪ pɔ we. ¹⁴ Nte, yé se pí yé min-á kɪ n me n pí sô nsône? Yé me á kɪ ne kénfáhkí tóótóó yó sô, nê-á níkêne n mɔ nénpó swɔ, n tɛ n karkɪ. ¹⁵ Yé pyê tó sô yíne yé yo ne, Tê ñgbê-à kɪ fê syi, yâh kɪ tẽ min soko, té kɪ tir mè pí, képah náh pí tir mè pí. ¹⁶ Nte, yé n pyê yé gblöyne n gbilki yé vyâh wey soko. Kéne gblöy gbilkínó dükù yó ní tẽ náh ple.

¹⁷ Sépi pól soko, névi nê-à pèporɪ pínó yah we, té tẽ náh me kéle n pí, tyípèkè ye tẽ n pí.

5

Tahbi-á yíne pè nê pí

¹ Núkúnúkú, yépi nónó-á me tahbile, yé noh ní tyí yò: Yèvyâhnpièl nónó-á kɪ pɔ yé yíni n tẽ n pí, yé ne n kah n gbo sépi yinne. ² Yé tahrɪ me n pyâh, té sóhrí me yé flòle n yô. ³ Yé sán ânê yé pónɔ me n pí syímine. Kéne

* 4:7 4.7 - Sètòle, Liyel sépe ye ñne. A me ké tyí ne, pé ále n tó mɔ n dah n mɔ pèkè pínó soko.

syí mí ye kɪ pɔ wilki mɔ yé gbònkòkòdè, té kɪ yé wil gběnsé yò, nyàh tyí kòlè. Kèkòyó tye gbí mè fyé nóntenɔ sɔkɔ, yépi me tahrile n yah n tuke n mɔ n sah yé gblɔy tyí kè! ⁴ Tè, tònpuɔ nónó nítè-á tòlè n pɪ yé swěy sɔkɔ, yè n yahle pé pòlè pé kónòlè. Pépi Liyel yéngbonɔ yínpɔ ye n de Liyel níki sɔkɔ, ñmɔ nê-á kèkòyó Tè ñgběne. ⁵ Yépi me yòtòrɪ yéle n yò kèkòyó mè sɔkɔ, à yé dyɔ yíi tyile n pɪ, me gbilki tē, á kɪ ne ko ko nyeh sɔ. ⁶ Yé lékàhle névyé kò, nónó-á pè nàh tyítúkù pɪ. Pè mó pé gblɔy fin mɔ yé kò, yé pè ko mɔ.

Syíkinténó pɪ, Tè ñgbě Yesu syínɔnɔ me yúkey

⁷ N yúnpyé, yé syíkinténólè n pɪ, fɔ́ kè pɔ nɔ Tè ñgbě syínɔnɔ tyí. Yé yah sétòlè kè, à ñkène sèmuɔ pèpey wéntòkɔnɔ syiki n tē, à tɔkɔ púgbro pínó tyí, pópó ñ pɔ n syi pútéló pínó tyí. ⁸ Tè ñgbě syínɔnɔ me yúkey; képah ye, yépi tɔ sòré mɔ yíi yé gblɔy sɔkɔ, yè syíkinténó pɪ. ⁹ N yúnpyé, yé káh ne n tɔkɔ wěne n kò; képah sɔkɔ, Liyel nàh yé tuke n pɪ. Yé yah, Tè ñgbě nê-á kɪ pɔ á tuke n pɪ, à me yúkey. ¹⁰ N yúnpyé, Liyel tēntò syínyopu-á lésò ñ weyne n yo n kò yèvyàhrɪ ànê syíkinténó sɔkɔ sɔ, yé yīne yè ne n pɪ pépi tyí kòlè. ¹¹ Yé yah, nónó-á gbah tē à kyɪ syi ké yīn tyí, á pépile n sɔ. Yé Nsyɔɔ gbáhn̄ténɔ tyí noh ñ yèvyàhrɪ gbí sɔkɔ kè. Té tɔ kè we, Tè ñgbě-á tyí-ñgbɔ nónó pɪ ñ tyí ké tyé-ńsah sɔkɔ.* Yé nàh we, Tè ñgbě tē wo névi yām yáhn̄ò ànê ñ pèpɔrɪ me gblò kègbɪ tēne.

¹² Nte, ní yúnpyé, sépi pól sɔkɔ, yé káh yéle n wo Liyelle, képah nàh pɪ sétáhle. Anê yé káh yéle n wo kwáh yó nítēne. Yé ye yé àwe ne me ké gbɪ yò, yé ñò mó ne me ké gbɪ yò. Képah sɔkɔ, Liyel nàh lékàhle yé kò n pɪ.

Nírí pínólè yámpú tyí

¹³ Té yèvyàhrɪ-à me yépi sɔkɔ ney nê yò, tē Liyel ni. Nìv̀nì-à se mó me nê yò, tē Liyel yīn gbilki yìgb̀nì sɔkɔ. ¹⁴ Yé sɔkɔ ney nê-à me n yo, tē Liyel nípu yah tēpú ye, pépi kɪ pɔ nɪrɪ tuke ñ tyí Tè ñgbě Yesu yīn yò, té kɪ Liyel ni ñ tyí. ¹⁵ Té níri mè-à pɪ Liyel yò sɛ́nó sɔkɔ, yónwò mè kɪ pwáhn̄mɔnɔ we, ànê Tè ñgbě Liyel kɪ à de mɔ. Té wàh se me tyípél pɪ, à kɪ sè yò mɔ à kò. ¹⁶ Képah ye, yàh me dénmɔnɔ tyí, yé yé tyípél wil n syi, yè mó Liyelle n ni wěne n kò. Tàhk̀i me yíi négbí níri sɔkɔ dé. ¹⁷ Yé nàh Yeli wè-à: Névi ye lésò ñne ápi tyí kòlè. Nte, à me níri gbah pɪ ne, pú káh tɔ pɪ. Pú nàh mó ntyínɔ pɪ sétáh yò, fɔ́ à pɔ nɔ ye tɔ́nó ànê tóní tyí. ¹⁸ Képah nàh, à tɔ ñ syi Liyel ni ne, pú pɪ. Pú me pɪ, sèmuɔ pekɪ.†

Mónpú-ò tēnɔnɔlè

¹⁹ N yúnpyé, yé sɔkɔ ney yó-à mɔ pu gbɪ wèk̀ilè, té nê me à tē pɔ ké yò, tē pɪ plè. ²⁰ Yé pɪ ne, névi nê-à tyípél pí-ò vi mɔ pèpey pínó sɔkɔ, tē ñ min pwah mɔ ñ kúntenɔ nàh yèvyàhrɪ yah. Anê ñ tyípél nàhnàh nòpi kɪ se tɔ yò mɔ à kò.

* **5:11** 5.11 - Nsyɔɔlè, négbí ye sò ñne: Té sétò pɔ à kwò nàhnàh. Nte, à n tah sah. Ké tyé-ńsah sɔkɔ, Liyel pɔ à yohɪn mɔ ñ yò yò. N tyí me yónólè Liyel wey sébéy yó sɔkɔ, nê-á pè n ye Nsyɔɔ sébéyne. † **5:18** 5.17-18 Yeli sò pɪ Liyel tēntò syínyo-ò ñgběne. N tyí me yónólè Yòtām sébéy ghen 17 ànê 18 sɔkɔ.

Nsyõ-á sébéy gben nê wārki tekı mo

Yesu Krista ye min nétêne nê-á Weyne

¹ Min nétê nê-á Weyne, ñmo tyí ye á n yo yé tyí. Nmõ nê-á sò me tyi pól tyah gbí òkùle, ápi ñ wékínó noh, té à we yíne, té à yah díkidíki, té tũ ñ tyí. ² Nmõ nê-á min nétêne, à ye ñ gblõyne á wêki. Á à we, té me ñ tyíle n yo n wah. Nmõ nê-á tyé-ńkê minne n kõ, ñmo tyí ye á n yo yé tyí. Nmõ sò me Sú Liyel tnô, té po ñ gblõyne á wêki. ³ Áyâh ñmo nê we té ñ wékínó noh, ñmo tyí ye á n yo yépi to tyí á wró kwrónmõno yinne yéle. Képah soko, wró kwrónmõno nê-á me ápi wró ànê Sú Liyel ànê ñ Pídí Yesu Kristale, yépi to ki de ké soko. ⁴ Á ye tyí nópíle n wārki n tekı n mo yé tyí, nê-á ki ápi ànê yépi ñvìni kò kè ki syi ké yĩn tyí.

Kyòo soko kólóle

⁵ Té yah, áyâh wey nê noh Yesu Krista tyí té kéle n yo yé tyí, képah ye yò: Liyelle, kyòo ye ñne. Fěntũ náh me ñ soko pólle. ⁶ Áyâh n yo ne á wró-á me kwrónmõnole Liyelle, té mó tõ me n kò fěntũ soko, m̀nyobe ye ále, á náh me gbi wêkile n kò. ⁷ Nte áyâh ki n kò kyòo soko sò-á ñmole kyòo soko, á nénúkù núkú pól wró ki me kwrónmõnole wěne. Té Liyel Pídí Yesu Krista tó ki á tyípél pól wu to á tyí.

⁸ Áyâh ne tyípékè náh me á soko, á gblõy ye á n pilki, gbi náh me á soko. ⁹ Nte áyâh á tyípél wil syi, ñmo nê-á Liyel tómmne té n kò ñ tyiyónó sò, à ki á tyípél yõ mo á kò, té ki á wu wilki á tyíknènì pól soko. ¹⁰ Áyâh ne á náh tyípékè pi, ñmo ye á n pi m̀nyole, ñ wey náh me tẽnóle á soko.

2

¹ N wěnpì, mé sébéy m̀ene n tekı n mo yé tyí, nê-á ki yé kò yè káh tyípékèle n pi. Nte káh se po pi ñnì yó tyípékè pi, wró tõ-ò me á tyí Sú Liyel yah soko, nê-á Yesu Kristale, ñmo nê-á me tómm. ² Nmõ ye ñ gblõy kò sárkále nê-á ki Liyel kò à ki ápi tyípél yõ mo. Té à náh ñ gblõy kò ápi ó tyípél yõmõno yinne dé, kèkõyó névye pól to tyípél yõmõno yĩn ye à ñ gblõy kò.

Kólóle à yĩne Liyel tyi kònsàhnóle

³ Áyâh Liyel tyi kònsàhnó wàlle n kò, képah soko ye á ki pĩ ne áyâh ñne n pne. ⁴ Névi nê-à ne páh ñne n pne, té tẽ náh me n kò ñ tyi kònsàhnó wàl yõ, m̀nyo ye tẽne. Gbi náh me tẽ soko. ⁵ Nte nê wo-à n kò ñ yóré yõ, ñ tyí me no tẽ wo tyí kègbi tẽ yõ. Képah soko ye á kéle n pne ne áyâh me ñ tyí yõ. ⁶ Névi nê-à ne páh me ñ tyí yõ, Yesu-á kò òkù nêne, tẽ to yĩne à ne n kò sěntěne. ⁷ N nénónó, tir kònsàhnó kėsán náh kéle mé n wārki n tekı n mo yé tyí dé, tir kònsàhnó kedyâh ye kéle, nê-á yo soko yé tyí tyah gbí òkùle. Yáh wey nê noh soko te, képah ye tir kònsàhnó kedyâh m̀ene. ⁸ Nte fí yó ñne, tir kònsàhnó kėsán ye mó tõ kéle mé n wārki n tekı n mo yé tyí. Yesu ànê yépi pi òkù me képah gbile n wêki. Yé náh we di, fěntũ

με n soko, kyòo yèsyìkì mó me po te. ⁹ Névi nê-à ne páh me kyòo soko, té mó tō me ò yúnpi yó dyòle n yo, tē me sē fěntú soko. ¹⁰ Névi nê yúnpi tyí-à nò ò tyí, tē wò me kyòo soko. Nnì yó nítē náh n de n pi tyípékè soko òmò gbò yò. ¹¹ Nte nê-à ò yúnpi dyòle n yo, tē me fěntú soko. Té wáh me n kò fěntú soko sē, fěntú tē tyí, ò yí kú wò, à náh ò yúkú-ńsah pī n pi.

Kèkōyó ànê Krista sépébi swah dùkùle

¹² N wěnpī, Yesu yīn gbò yò soko ye yé tyípél yò mò yé kō. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekì n mò yé tyí. ¹³ Súbí, nê-á sò me tyi pól tyah gbí dùkùle, yé òne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekì n mò yé tyí. Kětēnpī, yé té we pèkè pí-ò tyí, nê-á sétàn yòtēne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekì n mò yé tyí.

¹⁴ Yépi nónó-á wěnpīle, nê-á Sú Liyelle, yé òne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekì n mò yé tyí. Yépi nónó-á súbīle, nê-á sò me tyi pól tyah gbí dùkùle, yé òne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekì n mò yé tyí. Kětēnpī, tǎhkì me yé soko, ànê Liyel wey me n tē yé nno soko, té yé tē we pèkè pí-ò tyí, nê-á sétàn yòtēne. Képah ye mé sébéy mène n wārki n tekì n mò yé tyí.

¹⁵ Yé káh yé yí wil kèkōyó tyí, képah náh pī ké soko kwáh yó nítē tyí. Névi nê-à ò yí wil kèkōyó tyí, Sú Liyel tyí náh fē n nò n pi tē tyí. ¹⁶ Yé yah, tyi nónó-á me kèkōyó soko, sò-á gblòy dyo yī tyi pínó dékèle, ànê yíwilkìle, ànê gblòy wékínòle à yuku tahrì tyí tūne, sépi soko yó nítē náh n wil Sú Liyel tyí. Kèkōyó soko ye sè n wil. ¹⁷ Té kèkōyó ànê ké yíwilkì kú po n tye n pi. Nte névi nê-à Liyel dyo yī tyile n pī, tē wò kú tē tyé-ńkēne.

¹⁸ N wěnpī, kèkōyó tye gbí ye me nò n te. Yé kè noh soko te ne Krista sépe-á kú n po n pi. Núkúnúkú, Krista sépébi yísyó me wil mò pí. Képah n wēkú ne kèkōyó tye gbí soko-á ále. ¹⁹ Api tūnkì soko ye sépébi nòpi wil. Nte kègbi yò, pè náh sò me núkùle ápile. Páh sò me núkùle ále, pè náh náhki n gbe n wil n pi ápi soko. Nte kè ye sò yīne kè pī sē, nê-á kú kè wēkú ne pé soko ney yó nítē náh sò me núkùle ápile kègbi yò.

²⁰ Nte yépi wòle, Liyel Mirki me yé soko Krista-á nēne yé kō. Képah ye yé pól kō yé tyile n pne. ²¹ Kè náh me á kú ne yé kósyi gbile n pne ní kō mé sébéy mène n wārki n tekì n mò yé tyí dé, yáh kéle n pne, té pī ne mìnì yó nítē náh n wil ké soko, képah ye ní kō mé sébéy mène n wārki n tekì n mò yé tyí.

²² Névi nê-à ne Yesu náh Kristale, nê-á Liyel ney yáhntòkònole, mìnnyo yó nítē náh kah mò tē yò. Krista sépe ye tēne. Sú Liyel ànê ò Pídí Krista ye tē yahle. ²³ Yé yah, névi nê-à Liyel Pídí yahle, Sú Liyel náh me tēne. Té nê-à Liyel Pídí fē syi, Sú Liyel me tē wòle.

²⁴ Yépi tē wòle, yáh wey nê noh tyah gbí dùkùle, yé yīne yè kè koh n sah yé nno soko. Yáh wey nê noh tyah gbí dùkùle, yáh fē kè koh sah yé nno soko, yépi tò wró kú me kwrónmònole Pídíne, ànê Súle. ²⁵ Té Pídí-á ò vyáh kō nê tyí soko, tyé-ńkē min ye.

26 Nónó-á n yah n kô yé yô yíkí-ńsahle, pépi tyí soko ye mé sébéy mène n wārki n teki n mo yé tyí. 27 Yépi tē wole, Yesu-á Liyel Mirki nēne yé kô, kè me tēnôle yé soko. Képah ye, kwó-ò yétô náh tō me yé tyí. Liyel Mirki me yéle n kwó tyi pólle. Té ñ kwónóno pólle mó tō, gblo ye séle, miní náh me sé soko. Képah ye, yé ne me kwrónmōnole Kristale, sô-á Liyel Mirki yé kwó kéle.

Liyel wēnpì pí òkùkù

28 Núkúnúkú ñtēne í wēnpì, yé ye yé wró ne me kwrónmōntēnôle Kristale. Képah soko, wáh sō nēne pō tíkí náh á tē n pí, ànē sen náh á kōko n sah n pí ñ yah soko lésòle. 29 Yé se pī te ne wáh me tómm té. Té yé yīne ye kè pī tole ne, névi nē-à n kō tómm, Liyel pí-á tēne.

3

1 Yé náh we à, á tyí kah nō Sú Liyel tyí, fóó à ále n ye ñ wēnpìle. Té Liyel wēnpì tē wō ye ñtyíno ále ó. Té kékōyó névyé-á pí Liyel pí-ńkēpùle sē, képah ye pè náh fē ápi to pī. 2 N nénónó, Liyel wēnpì ye ále núkúnúkú, ñte áyáh kī pō n pí n pí kwáh nēne ńsōne, képah náh tōñi me wilki mō te. Nte á pī ne Krista-à pō wil mō gbí nēne, áyáh kī à we wáh me òkùkù nēne. Képah ye, á kī me ñmō tyí kōle. 3 Névi nē gbò sàhnó-à me képah yō soko Krista tyí, tē ñ gblōy tō n sah yályál Liyel yah soko, sô-á Kristale yályál. 4 Névi nē-à tyípékèle n pí, tē me Liyel tyi kōnsàhnó dèlle n pí. Tyípékè pínóle, Liyel tyi kōnsàhnó dèl pínó ye kéle. 5 Nte yé pī ne Krista pónó yô-á pí tyípèl tēnyònôle névyé yō. Tyípékè náh me ñmō soko pólle. 6 Névi nē-à me Krista tyí yō, tē náh tyípékèle n pí. Nte nē-à tyípékèle n pí, tē náh à we yah, à náh ñne n pne. 7 N wēnpì, yé káh ye ñnì yó ñtē yé pilki. Névi nē-à n kō tómm, négbí ye tēne Krista tyí kōle. 8 Té névi nē-à tyípékèle n pí, sétàn yòtē tyí névi ye tēne. Yé náh we di, sétàn yòtēne, tyípékè pí-ò ye ñne tyi pól tyah gbí òkùkù. Liyel Pídí-á pō tir nē yīnne, sétàn yòtē tyípínì yíkí yīn ye. 9 Névi nē-à pí Liyel pìle, Liyel pí òkùkù n ne n me tē soko. Képah ye tē náh tyípékèle n pí. Wáh pí Liyel pìle sē, à náh fē tyípékè pí n pí. 10 Liyel wēnpì ànē sétàn yòtē tyí-á n wah n pne wē soko òkùkù nēne, kè we yò: Névi nē-à n kó-ńkēne tómm, Liyel tyí névi náh tēne. Névi nē to yúnpi tyí-á nó-ńkēne ñ tyí, Liyel tyí névi náh tēne.

Wē wró tyínōnole

11 Yé náh we di, yáh nē noh tyah gbí òkùkù képah ye yò ne ńkē, áyáh yīne á ye á tyí nō wē tyí. 12 Á ye káh pí Kayin tyí kōle. Sétàn yòtē tyí névi ye sò ñne. A ñ gbēndí ko mō. Nte tir nē yīn me à ko mō ñne? Nmo tyípínó-á sò me kékōyó Liyel yah soko té ñ gbēndí tyíle palle, képah yō ye. 13 N yúnpyé, kékōyó névyé-à yé dyole n yo, yé káh n ye kè pí gbēndùnne yé tyí. 14 Ápi tē wole, á yúnpyé tyí-á nō á tyí sē, á pī ne áyáh tē syi te kù gbò soko, té min we. Nte tyínōnō-à n kne névi nē soko, ñmō me kù gbò soko. 15 Névi nē tē-à fyò ñ yúnpi dyole n yo, nékókè mó-ò ye tēne. Té yé se mó tō pī ne tyé-ńkē min náh me nékókè mó-ò yó ñtē tyí té. 16 Yé yah, Krista-á ñ min kō ápi yīnne, képah soko ye ápi me tyínōnō òkùkù pī. Ápi to yīne à

á min kō á yúnpyé yinne. ¹⁷ Nte kèkōyó tahrú-à me ònî yó tyí, té à ò yúnpi yó we yám soko té yahle ò yám yáhnóle, Liyel tyínono náh me té soko. ¹⁸ N wēnpì, ápi tyínono káh n pì wey ànê vyáhsesyírí ó soko dé. Á tyípinó yíne kè kéle n wēkì kègbì té yō.

¹⁹ Képah soko ye á kú pī ne áyáh me gbì wēkì yō, ànê á nno kú me yínnóle Liyel yah soko. ²⁰ Ápi nno-à sō me lékähle ále n kō sō, Liyel nê-á gbì kal, òmò tyi pólle n pne n kal ápi nnole. ²¹ N nénónó, á nno-à kú lékähle ále n kō-nkēne, tíkì náh á té n pi Liyel yah soko. ²² Té áyáh me ò tyi kònsàhnó wàlle n kò, té ò dyo yíi tyile n pì, képah ye áyáh kwáhdúkú nê yah kō ò tyí, à kú kéle á kō. ²³ Wáh nê kō sah á kō képah ye yò ne nkē, á sē pé Pídí Yesu Krista yin yō, á mó ye á tyí no wē tyí sō-á à kō sah kéle á kō. ²⁴ Névi nê-à Liyel tyi kònsàhnó wàlle n kò, té kú me Liyel tyí yō, ànê Liyel kú me tēne. Sō-á á kú pì té kú pī ne Liyel-á me ále, ò Mirki gbò yō ye, wáh képah nēne á kō.

4

Liyel tyi wàhnpīnole sépe tyí soko

¹ N nénónó, névyé nonón-á ne Liyel Mirki gbò yō-á pé n yo tyile, yé káh n sē pé pól yō dé. Yé pè sohlì n yah, yé ké gbì pī Liyel Mirki gbò yō-à kú nê òtyínò pè n yo tyile. Yé náh we di, Liyel yin yō mìnnyobe me tō mò pí kèkōyó. ² Liyel Mirki-á n té nonón yahle, yáh ne pè pī n pi dükù nēne, kè we yò: Yáh névi nê we à me n yo ne Yesu Krista-á pì névile, Liyel Mirki ye n té té yahle. ³ Nte nê-à ne sē náh, Liyel Mirki náh n té té wò yahle. Krista sépe mírki ye n té té yahle. Yé kè noh sah te ne, Krista sépe-á kú n pò n pi. Té núkúnúkú, à me te kèkōyó rítēne.

⁴ Yépi wole í wēnpì, Liyel tyí névyé ye yéle. N Mirki nê-á n té yé yahle, képah táhkì kal sétàn yòtē mírki tyile, képah nê-á kèkōyó névyé yahle n té. Képah ye, yé tēnweno we Liyel yin yō mìnnyobe yō. ⁵ Pépile, kèkōyó tyí ye péle. Képah ye, pé pé tyile n yo à yíne kèkōyó névyé tyí yo dükùle, té kèkōyó névyé n mó pé nīne n kwò pé tyí. ⁶ Nte ápi me Liyel tyí yō. Névi nê-à Liyelle n pne, té ò níkìle n kwò ápi tyí. Té névi nê-à mé-nkēne Liyel tyí yō, té náh ò níkìle n kwò ápi tyí. Sēntē soko ye Liyel Mirki nê-á névyele n mò gbì wēkì yō, à n té n we òne n wah sétàn yòtē tyí soko, òmò nê tyí-á névyele n pilki.

Tyínono nê-á me Liyel soko

⁷ Tyínono n wil Liyel tyí. Tyínono-à me névi nê soko, Liyel pi ye tēne, ànê té Liyelle n pne. Képah ye í nénónó, á ye ye á tyí no wē tyí. ⁸ Liyelle, tyínono Liyel ye òne. Képah ye, á náh fē n yo n pi ne wáh òne n pne tyínono kēne á soko. ⁹ Yé yah, Liyel-á kè wēkì dükù nēne ne á tyí-á no pé tyí, kè we yò: Pì núkúní nê-á me ò tyí, à à tekì mò kèkōyó, ápi kō á kú min we òmò gbò yō. ¹⁰ Tyínono-á nēne, kè we yò: Liyel tyí-á no ápi tyí dükù nēne, képah náh tyínono kègbìle dé. Ápi tyí-á no Liyel tyí no dükù nēne, képah ye tyínono kègbìle. Yé náh we à ò Pídí tekì mò à pò pì sárkále ápi

tyípêl yõ n mo yinne di? ¹¹ N nénónó, ápi tyí-á no Liyel tyí sě à, ápi to yĩne á tyí no wě tyí mó kè.

¹² Nnî yó n̄tē yí náh tē yah Liyel yõ. Nte ápi tyí-à me no wě tyí, á me n̄ tyí yõ, ànê n̄ tyínono me ápi soko yèsyìkì tēne.

¹³ Liyel-á n̄ Mirkile á kō, kèpah ye á kō á pī ne áyáh me n̄ tyí yõ, ànê wáh me ále. ¹⁴ Sú Liyel ye n̄ Pídí tekí mo kèkōyó névyè pwah n mo yinne. Ápi yí ye kè we, kèpah ye á kō á kéle n yo n wah. ¹⁵ Névi nê tē-à fyò yo ne níkē Yesu-á Liyel Pídíne, Liyel me tēne, ànê tē me Liyel tyí yõ. ¹⁶ Ápi tyí-á no Liyel tyí dùkù nēne, ápi tē wo ye kéle n pne, ànê á sě ké yõ. Liyelle, tyínono Liyel ye n̄ne. Tyínono-à me névi nê soko, tē wo me Liyel tyí yõ, ànê Liyel me tēne.

¹⁷ Tyínono-à me yíí ápi soko, á me á minne n pi kèkōyó Yesu Krista tyí kōle. Kèpah soko, tíkí náh á tē n pi Liyel tukey tuke sōle. ¹⁸ Yé náh we di, Liyel tyínono-à me névi nê soko, tíkí náh tēne n tē. Té wáh me n sō ne á tyípêl wo-á kú po n de n pi á soko, kèpah ye n po n po tíkile. Nte tyínono kègbu wo tíkí yahle n kō. Tíkí tē-à fyò me névi nēne n tē, tyínono náh me yíí tē soko.

¹⁹ Liyel ñgbò ye ápi tyí no n̄ gblōy tyí, kèpah ye tyínonole ápi to soko. ²⁰ Névi nê-à ne Liyel tyí-á no pé tyí, té mó tō me n̄ yúnpi yó dyole n yo, m̄nyo ye tēne. Tē yí-á me n̄ yúnpi nê yõ, ñmo tyí-à nó-níkēne n̄ tyí, sō me Liyel tyí kú po n no n̄ tyí, ñmo nê-á à náh à we yah? ²¹ Té Krista-á nê kō sah á kō, kè we yò ne níkē, Liyel tyí-à me no névi nê tyí, tē yúnpi to tyí-á yĩne kè no n̄ tyí.

5

Yõre nê-á n we Liyel Pídí yõ sěno gbò yõ

¹ Névi nê-à sě ké yõ ne Yesu-á Kristale, nê-á Liyel ney yáhntokonole, Liyel pi ye tēne. Té Sú Liyel tyí-à no névi nê tyí, Liyel wěnpì to tyí n no tē tyí.

² Liyel tyí-à no ápi tyí, té á me n̄ tyi kònsáhnó wàlle n kò, kèpah soko ye á kú pī ne Liyel wěnpì to tyí-á me no á tyí. ³ Á náh we di, Liyel tyi kònsáhnó wàl kóló ye n wěki kéle ne n̄ tyí-á no á tyí. Té n̄ tyi kònsáhnó náh me táhnóle, ⁴ á pól-á sònpíle pi Liyel wěnpíle té n tē n pne kèkōyó tyí. Té tir nê-á á kō á n tē n pne kèkōyó tyí, á Yesu yõ sěno ye. ⁵ Nte nê n tē n pne kèkōyó tyí wé? Névi nê-á sě ké yõ ne Liyel Pídí-á Yesule, ñmo ye.

Yesu Krista tyí yónwáhnóle ne Liyel Pídí-á ñne

⁶ Yesu Krista ye po wel wilki ni soko. Kèpah náh, à ko mo n̄ tó kwe. Té à náh po wel wilki ni ó soko dé, à ye po wel wilki ni soko, té ko mo n̄ tó kwe. Kéne tyino nínó ànê Liyel Mirki ye n yo n wah kéle. Yé náh we di, Liyel Mirki ye n wěki gbule gbímegbí. ⁷⁻⁸ Liyel Mirki-á nê yo, ànê ni-á nê wěki, ànê tó-á nê wěki, sépi tónó ye n yo n wah kéle. Té sé tónó pól me sah núkú ó yõ. ⁹ Névyè-á tyi nónó we té séle n yo n wah, áyáh me sèpile n fē n syi à, nte Liyel tyi yónwáhnó náh fónfó névyè tyí yõ di? Té Liyel ye mó tō yo wah n̄ Pídí tyíle. ¹⁰ Névi nê-à sě Liyel Pídí yõ, n̄ tyí yónó mè ye

tě tě sah ñ nɪ sɔkɔ. Nte nê-à sě-ńkêne Liyel yō, tě me Liyelle n pɪ m̀nyole, wăh s̄ɔnpile yahle s̄enóle Liyel tyíyóné m̀e yō, wăh nê yo ñ Pídí tyí sɔkɔ. ¹¹ Tyíyóné m̀e we yò ne, Liyel-á tyé-ńkê minne á kō, nê-á n we ñ Pídí gbò yō sɔkɔ. ¹² Névi nê-à me Pídí tyí yō, kéne min me tě wɔ tyí. Nte nê-à mé-ńkêne ñ tyí yō, min m̀e năh me tě tyí.

Tyé-ńkê min tyíle

¹³ Yépi nónó-á sě Liyel Pídí yō, mé ye tyi nópile n wărkɪ n tekɪ n mɔ yé tyí, nê-á kɪ yé kō yé kɪ p̄i ne yáh tyé-ńkê min we. ¹⁴ Api s̄enyĩnɔ-á me Liyel yō nê tyí sɔkɔ kápah ye yò ne ńkê, áyâh kwâh nêne n ni ñ tyí té kè me ñ dɔy yĩne, ă nóhnó pɪ á tyí. ¹⁵ Té áyâh fyò kè p̄i ne wăh me nóhnóle n pɪ á tyí, á p̄i yĩ tɔle ne, áyâh kwâh nê ni ñ tyí, ă kè we. ¹⁶ Nn̄i yó-à ñ yũnpi yó we á me tyípékèle n pɪ, nê-á kè năh névi min tyíle n ykɪ Liyel yah sɔkɔ, tě níri pɪ ñ tyí, Liyel kɪ tyé-ńkê minne tyípékè pí-ò m̀e kō, kăh me ne tyípékè nê-á à pɪ, kè năh névi min tyíle n ykɪ Liyel yah sɔkɔ. Té tyípékè yó me nê-á névi min tyíle n ykɪ Liyel yah sɔkɔ, kápah ðùkù tyí năh mé n yo ne yé nírile n pɪ ké tyí sɔkɔ dé. ¹⁷ Tyi nónó pól tě-à fyò me tyíkn̄n̄ne, tyípél ye séle. Nte tyípél pól năh névi min tyíle n ykɪ Liyel yah sɔkɔ.

¹⁸ Api p̄i ne névi nê-à pɪ Liyel pile, tě năh t̄ɔ tyípékèle n pɪ. Liyel Pídí ńkêne ne me tě yōle n sykɪ, kápah ye pèkè pí-ò nê-á sèt̄n̄ yòt̄ene, à năh f̄e tir yó pɪ n pɪ tě sɔkɔ.

¹⁹ Api p̄i ne ápi-á me Liyel tyí yō, té kèk̄yó pól tě wɔle, pèkè pí-ò m̀e me kápahle n fne.

²⁰ Api t̄ɔ p̄i ne Liyel Pídí-á pɔ, ànê wăh lékámne á kō á tě we Liyel yèsyik̄ile n pne. Nmɔ Liyel nê-á yèsyik̄ile, ápi wró me kwrónm̄ɔnɔle ñm̄ɔle ñ Pídí Yesu Krista gbò yō. Nmɔ ye Liyel yèsyik̄ile, ànê tyé-ńkê minne.

²¹ N wěnp̄i, yé ye gbl̄ɔyne n tě săh fálnó tyile.

Nsyõ-á sébéy ní-ò nê wārki tekí mọ

Sébéy-á tekí mọ nê tyí à weyne à kō

¹ Nmọ nê-á nédyáhle, nímo ye n tō sébéy mène pi tyí, nê-á Liyel yah tọko ànê ò wēnpìlẹ;* pépi nóno tyí-á nọ yíí ní tyí. Nte pé tyí náh nọ nímo ó tyí dé. Nóno pól-á gbile n pne, pé tyí nọ pépi tọ tyí ² kéne gbí gbò yò, képah nê-á me ténóle ápi sọko, té kí n tē n pí á sọko tyé-ríkēne. ³ Sú Liyel ànê ò Pídí Yesu Krista kí yòbènorí pí á tyí, té kí á yām yah, té kí yèvinune á kō, nê-á kí á kō á kí tē gbí wèkì yò ànê tyínọno sọko.

Kólóle gbí ànê tyínọno wèkì yò

⁴ Kè pí nìvìni ògbēne nímo tyí, máh kè kyomí we ne áwo wēnpì túkù-á me n kọ gbí wèkì yò, à yīne Sú Liyel-á kè kō sah ápi tyí sō. ⁵ Pi, máh me nēne n kō n sah á tyí nùkúnúkú, képah ye yò: Yé ye á tyí nọ wē tyí. Tir kònsáhnó késán náh kéle mé n wārki n tekí n mọ á tyí dé. Nê-á me ápi tyí tyah gbí òkùle képah ye. ⁶ Tyínọnole, Liyel tyi kònsáhnó wál kóló ye kéle. Tir kònsáhnó mè tyí ye yo yé tyí tyah gbí òkùle ne, yé yé minne n pí tyínọno sọko.

⁷ Névyé náhnáh me wil kwe kèkòyó pól sọko, nóno-á me névyéle n mọ pílkín wál yò sọko. Pépi náh me kè fē syi ne Yesu Krista-á pí névile kègbí yò sọko. Té yah, sēntē névile, névyé pílkí-ò ànê Krista sépe ye tēne. ⁸ Káh pí sē, yé yé gblóyēne n kyomí, yé káh pọ tekí yé tō pínó† yòre sọko. Yé yīne yé ké yòre we n yíí. ⁹ Krista-á kwónó nê kō, névi nê-à n kó-ríkēne képah wèkì yò, té kè fin mọ, tē wró me gbékínóle Liyelle. Nte névi nê-à n kọ Krista kwónó mè wèkì yò, tē wró me ténóle Sú Liyel ànê ò Pídíne. ¹⁰ Nnì yó-à pọ yé ùnne, té ò kwónó me ké tyíle, yé káh fē syi tē twah yé tyí. Yé káh wekí ò tyí pólle. ¹¹ Névi nê-à wekí tē tyí, tē tọ vyáh me ò tyítúkúni nópi pínó sọko. ¹² Tyi náhnáh me ní tyí yo yo tēne yé tyí, òte mé náh me ké tyí ne mé sè wārki n tekí n mọ yé tyí sébéy sọko. Mé me n yah n kō ne mé pọ n wil yé tyí, mé mó sè yo yé tyí vyáhle. Képah sọko, ápi nìvìni kí syi ké yīn tyí. ¹³ Pi nê-á Liyel yah tọko ásò, ò wēnpì n wekí á tyí.

* **1:1** 1.1 - Nédyáh nê tyí-á n yo ásò sọko yò, Nsyõ ye. Té pí nê wọ tyí-á n yo ásò, Yesu yò sēpí ùnkí ye. † **1:8** 1.8 - «Yé tō pínó» nê tyí-á n yo yò, túkú ne: «Á tō pínó-á».

Nsyō-á sébéy tō-ò nê wārki tekı mo

Sébéy-á tekı mo nê tyí à weyne à kō

¹ Nmo nê-á nédyáhle, nımo ye n tekı n mo sébéyne ní nénónı Kayusi tyí, nımo nê tyí-á no ní tyí kègbı yō. ² N nénónı, mé me ké tyí ne á tyi pól ne n pekı, á mó ne n me lèno soko palle, sō-á á min pı düküle palle Liyel yah soko.

³ N yúnpyé yısyó po yo ní tyí ne, áwo-á me gbı koh tē yın, té me n ko képah wèkı yō. Képah ní nı vı kègbıle. ⁴ Mâh n nohnı ne ní wēnpi-á me n ko gbı wèkı yō, tir yó ntē nâh ní nıle n vı n no képahle.

Kayusi ànê Nivini tir yónkōpu tyí yónóle

⁵ N nénónı, á me ápi yúnpyé Yesu yō sēpúle n tē ple, wâh nónone n pne ànê á nâh nónó ntēne n pne. A me n pı ple. ⁶ Tyínono nê-á me á soko, pè ye ké dükü yo Yesu yō sēpú tınkı yı yah. Mé kéle n yah n kō á tyí ne, á yòhnımono pı pé tyí pé kóló yınne à yıne kâh yıne kè ne n pı sō Liyel wèkı soko. ⁷ Á nâh we di, Yesu Křısta yın ye pè n ko kóló mēne, té pè nâh fē syi Yesu yō sē-ńkēpú yòhnımono yó ntē syi. ⁸ Kâh pı sē, ápi ye yıne à so mo sēnkno névye tyí tō mè soko, á tōo pı tō núkú pıpúle péle, à gbı wèkile névyele n wèkı.

Dyotrefı ànê Demetriyusi tyıpınıne

⁹ Mé vyâh wey kwéy yó to wārki tekı mo Yesu yō sēpú tınkı tyí. Nte Dyotrefı nâh me n sah ní tyí yō, nımo nê-á me n yah n kō pí-ńsahle tyi yah tē-òle kirkır. ¹⁰ Képah ye, mâh po po yé tınne, wâh me nēne n pı ápi tyí á tyí yónyıkıno soko, mé kı sé pól yo wah yé syah. Té à nâh me yın képah ó tyí dé, à nâh me n fē n syi á yúnpyé Yesu yō sēpú wèkōbı me n twah ñ tyí. Té nónó-à se tō ne pé péle n swah n syi, á pé yah kō ké pınóle, ñ té pè yıni n wilki Yesu yō sēpú tınkı soko. ¹¹ N nénónı Kayusi, kâh pèkè pınóle n yah n pı, ñte pèpey wo pınóle n yah n pı. Nê-à pèpeyne n pı, Liyel tyí névi ye tēne. Té nê-à pèkèle n pı, tē nâh Liyelle n pne. ¹² Demetriyusi tē wole, no pól me nımo yıgbıle n yo. Gbı wèkı nê to-á à n ko, yın pèpey ye ké tole ñ tyí. Api to me ñ yıgbıle n yo, té áwo pı ne nê-á ápi n yo, gbı-á kéle.

Wey tyé-ńsahle

¹³ Tyi nâhnâh me ní tyí yo yo tēne á tyí, té mé nâh me ké tyí ne mé sé wārki n tekı n mo á tyí sébéy soko. ¹⁴ Mé me n yah n kō ne mé ñ we kè kâh tō n mo. Ayâh po wè we, á kı yâh sé tyí yō vyâhle. ¹⁵ Mé kéle n yah n kō Liyel tyí ne à yèvinne ñ kō.

Á kódíbí n wekı á tyí. Wekı ápi to kódíbí tyí á kō pé nénúkú núkú pólle.